

ZEEUWSE FAMILIENAMEN

DOOR

Dr. P. J. MEERTENS

INHOUD

Bronnen	7
Inleiding	11
I. Patronymica	22
Namen met een Latijnse uitgang en in het Latijn vertaalde namen	53
II. Geografische namen, huisnamen en namen, ont- leend aan uithangborden en gevelstenen	57
Familienamen, ontleend aan plaatsnamen in Zeeland	61
Familienamen, ontleend aan plaatsnamen buiten Zeeland	67
Familienamen, ontleend aan veldnamen	76
A. Natuurnamen	
1. Hoogten en laagten	78
2. Waterplassen en waterlopen	80
3. Bossen, bomen enz.	83
4. Heidevelden en andere onvruchtbare gronden	84
B. Cultuurnamen	
1. Bouw- en weilanden	86
2. Grensscheidingen	91
3. Verkeerswegen	92
4. Woningen	94
Familienamen, ontleend aan huisnamen, uithang- borden en gevelstenen	100
III. Beroepsnamen	106
IV. Namen, ontleend aan lichamelijke en geestelijke eigenschappen	114
V. Zeeuwse familienamen van vreemde herkomst	119
VI. Onverklaarbare familienamen	143
VII. Dubbele familienamen	148
VIII. De geografische verspreiding der Zeeuwse familie- namen	159
Register van familienamen	190

WOORD VOORAF

Zelden of nooit heeft het schrijven van een geschrift mij zozeer geboeid als van deze studie, maar zelden of nooit ook ben ik mij zozeer bewust geweest van de onvolmaaktheid ervan. Dat ik desondanks, al is het dan ook na lange aarzeling, dit boekje toch aan de pers toevertrouw, is in de eerste plaats wel omdat ik dit als de meest doeltreffende mogelijkheid beschouw om een eventuele tweede uitgave meer in overeenstemming te brengen met mijn verlangens en de eisen, die de lezers aan deze studie mogen stellen. Daarom doe ik een beroep op hen, om voor zover hun dat mogelijk is mijn gegevens aan te vullen en waar nodig te verbeteren. Behalve de in druk verschenen genealogieën van Zeeuwse families zijn er nog heel wat meer ongedrukte, die ongetwijfeld waardevol materiaal zullen bevatten voor de studie der Zeeuwse familienamen, maar die mij op enkele uitzonderingen na onbekend bleven. Indien men mij van deze geslachtsregisters inzage zou willen verlenen, ofwel er die gegevens uit zou willen mededelen, die voor mijn onderzoek van belang zijn (oudste vormen van de naam, herkomst van de familie, tijdstip wanneer deze in Zeeland is gekomen enz.), zou een eventuele herdruk daardoor minder onvolledig en betrouwbaarder worden dan deze eerste uitgave kan zijn. Voor diegenen, die mij dergelijke

aanwijzingen zouden willen toezenden, of die mij de een of andere vraag in verband met het hier behandelde onderwerp willen voorleggen, deel ik mede dat mijn adres is: Prinsengracht 1101, Amsterdam-C.

Mej. J. C. Daan, litt. dra., las de drukproeven met mij door en stelde het register der besproken familienamen samen. Dr. K. Heeroma maakte waardevolle opmerkingen bij de lijst der Zeeuwse voornamen (blz. 36—54). De heer J. N. Pattist, die als geen ander de historie en het volksleven van het Land van Kadzand kent, gaf mij vooral voor dit deel van Zeeland menige nuttige wenk. Mijn Vader hielp mij bij de ordening van mijn materiaal. Aan hen allen breng ik ook op deze plaats een woord van hartelijke dank.

Amsterdam, 1 Juni 1944.

BRONNEN

Het materiaal voor deze studie is in hoofdzaak ontleend aan de doop-, trouw- en begraafboeken van Zeeland, die bij de brand van het Rijksarchief van Zeeland en het Stadhuis van Middelburg op de voor deze stad zo noodlottige 17de Mei 1940 in vlammen zijn opgegaan, wat de Middelburgse archivalia betreft geheel, wat de andere betreft voor het grootste gedeelte. Deze ramp heeft ook het onderzoek naar de betekenis en de herkomst der Zeeuwse familienamen in niet geringe mate bemoeilijkt.

Het gemis van deze archivalia wordt voor bepaalde terreinen gedeeltelijk vergoed door enkele in druk verschenen bronnenuitgaven, bovendien voor wat Schouwen en Duiveland en in 't bijzonder Zieriksee betreft door de aantekeningen van wijlen de Zierikseese archivaris P. D. de Vos, voor wat het Land van Kadzand betreft door die van wijlen de archivaris dr. J. de Hullu. Beider aantekeningen berusten thans in het Rijksarchief van Zeeland.

De belangrijkste bronnen, waaruit verder voor dit onderzoek gegevens zijn verzameld, zijn:

Grondbezittingen der abdij van Echternach op Walcheren. Opnieuw uitgegeven door R. Fruin. — Bijdragen voor vaderl. geschiedenis en oudheidkunde, 3de r., VI (1892), blz. 291—306.
P. L. Tack, De lijst van Echternach. — Archief Zeeuwsch Gen. der Wetensch., 1939, blz. 52—72. (Hierin op blz. 63—65: Afwijkende lezingen van de door Fruin gepubliceerde lijst).

Henri Obreen, Onuitgegeven oorkonden uit de 13e eeuw, betreffende Zeeland. — Bijdr. en Mededeel. van het Hist. Genootsch., 47 (1926), blz. 170—225; 49 (1928), blz. 237—269; 50 (1929), blz. 193—237.

Cartarum de Stoupedich (Stoppeldijk). (Oorkonde van 1227 over de ambachten van Hulst en Aksel „apud Stoupedich”). — Cartulaire de l'abbaye de Cambron, publié par J.-J. de Smet (Monuments pour servir à l'histoire des provinces de Namur, de Hainaut et de Luxembourg, II). (Bruxelles, 1869), p. 413—418.

De rekeningen der grafelijkheid van Zeeland onder het Henegouwsche huis, uitgegeven door H. G. Hamaker. (Werken van het Hist. Genootsch., N. R., nos. 29—30). (Utrecht, 1879—1880). 2 dln.

R. A. Parmentier, Indices op de Brugsche poorterboeken (1418—1794). Brugge, 1938. 2 dln.

H. M. Kesteloo, De stadsrekeningen van Middelburg (1365—1810). — Archief Zeeuwsch Genootsch. der Wetensch., V (1883), 2de stuk, blz. 171—330; VI (1888), 1ste stuk, blz. 43—172; 3de stuk, blz. 257—426; VII (1894), 1ste stuk, blz. 1—182; VIII (1902), 1ste stuk, blz. 1—40; 3de stuk, blz. 1—98; 4de stuk, blz. 1—82, 83—136; 5de stuk, blz. 1—260.

W. S. Unger, Bronnen tot de geschiedenis van Middelburg in den landsheerlijken tijd (R.G.P., nos. 54, 61, 75). 's-Gravenhage, 1923—1931. 3 dln.

P. D. de Vos, De vroedschap van Zierikzee van de tweede helft der 16de eeuw tot 1795. Middelburg, 1931.

Jacobus Ermerins, Eenige Zeeuwsche oudheden. 3de stuk (VI). Middelburg, 1792. Blz. 37—135: lijsten van burgemeesters en schepenen van Vere (1402—1791).

Verder is een dankbaar gebruik gemaakt van de adresboeken van Middelburg, Vlissingen, Goes en het eiland Tolen, en vooral ook van genealogieën van Zeeuwse families.

Het standaardwerk over de Nederlandse familienamen is, zestig jaar na zijn verschijning, nog altijd het bekende boek van Johan Winkler, De Nederlandsche geslachtsnamen in oorsprong, geschiedenis en beteekenis. Haarlem, 1885. Sindsdien verschenen nog: G. J. Uitman, Hoe komen wij aan onze namen?

Amsterdam, 1941, en A. E. H. Swaen, Nederlandse geslachtsnamen. Zutphen, 1942. Bovendien gaf ik bij dezelfde uitgever, bij wien deze studie verschijnt, een beknopte inleiding uit: De betekenis van de Nederlandse familienamen. 2de, herziene druk. Naarden, 1943. Op blz. 80—83 van dit boekje vindt de belangstellende lezer een literatuurlijst, ter verdere oriëntatie in dit onderwerp.

In verband met hfdst. II: Geografische namen, huisnamen en namen, ontleend aan uithangborden en gevelstenen, verwijs ik naar de voornaamste bronnen voor Nederlandse plaatsnamen, die men in mijn zojuist aangehaalde boekje op blz. 50—51 vindt genoemd. De Nomina geographica Neerlandica worden aangehaald als N.G.N.

Huisnamen vindt men o.a. in de stadsrekeningen en in monografieën over Zeeuwse dorpen en steden genoemd. Alleen van Middelburgse huisnamen bestaat een register, n.l.: M. Fokker, Proeve van eene lijst bevattende de vroegere namen der huizen in Middelburg. Middelburg, 1904.

Voor hfdst. V, Zeeuwse familienamen van vreemde herkomst, heb ik, wat de réfugié's in het Land van Kadzand betreft, vooral veel te danken aan de verhandelingen van dr. J. de Hullu (1864—1940), oud-archivaris bij het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage. Deze afstammeling van vele Zeeuws-vlaamse réfugiéfamilies heeft zich meer dan iemand anders verdienstelijk gemaakt voor de geschiedenis van het Land van Kadzand en zijn bevolking. Voor mijn doel raadpleegde ik vooral:

Geslachtsregister van de familie De Hullu, 1627—1897. Deventer, 1897.

De overkomst van réfugiés in Westelijk Staats-Vlaanderen gedurende de zeventiende eeuw. — Ned. archief voor kerkgesch., N.S., 8 (1911), blz. 30—61.

De Waalsche kerk van Groede. — t.a.p., blz. 233—293.

De Waalsche kerk van Cadzand, 1686—1809. — t.a.p., 9 (1912), blz. 1—58. (Bijlage, blz. 53—58: Lijst der gemeenteleden van 1718, en lijst van de Walen die na de overgave van Rijsel uit de kastelrei van Rijsel en andere plaatsen zijn vertrokken en uitgeweken zijn naar Cadzand).

De Waalsche kerk van Aardenburg (1686—1811). — t.a.p., blz. 221—251, 323—354.

De Waalsche kerk van Oostburg. — t.a.p., 10 (1913), blz. 193—230. (Bijlagen, blz. 226—230: Lijst der réfugiés van Oostburg en omstreken die lid begeren te worden van de Waalse kerk. Lijst van Fransen die naar Aardenburg gevlucht zijn, 1686).

Ter herinnering aan de naar Westelijk Staats-Vlaanderen uitgeweken Huguenoten. Gedachteniswoord uitgesproken in de Hervormde kerk te Oostburg op 1 Mei 1913. Breskens, 1913. Ook in het Frans verschenen onder de titel: *A la mémoire des Huguenots émigrés dans la Flandre Hollandaise. Conférence prononcée le 1er mai 1913, dans l'Eglise Réformée d'Oostburg, au service commémoratif de la paix d'Utrecht.* — Bulletin historique des églises wallonnes, série 3, livraison 3 (1913), p. 12—41.

Registers of the Protestant churches of Lille, 1708—1713, Béthune, 1711—1712, and Mons, 1713—1715. — Proceedings of the Huguenot Society of London, 16 (1938—1939), p. 98—139.

(Met J. A. Brakman), De hofsteden van Cadzand, Retranchement, Zuidzande, Nieuwvliet, en Oostburg en hunne bewoners in vroeger en later tijd. Oostburg, 1928.

(Met J. A. Brakman), De hofsteden van Groede en Breskens en hunne bewoners in vroeger en later tijd. Oostburg, 1930.

De hofsteden van Schoondijke en hunne bewoners in vroeger en later tijd. Oostburg, 1939.

De hofsteden van Waterlandkerkje en hunne bewoners in vroeger en later tijd. Oostburg, 1939.

De hofsteden van Biervliet en hunne bewoners in vroeger en later tijd. Oostburg, 1939.

De bronnen die ik verder gebruikte voor dit boekje, vindt men in voetnoten opgegeven.

INLEIDING

De titel van dit boekje vereist een nadere toelichting, omdat hij voor tweeërlei uitlegging vatbaar is. Onder het begrip Zeeuwse familienamen kan men immers zowel die familienamen verstaan, die typisch Zeeuwse kenmerken bezitten, als diegene, welke in Zeeland in gebruik zijn, onverschillig of ze al of niet typisch Zeeuws zijn naar de vorm. Ik heb na enige aarzeling gemeend, het begrip Zeeuws in de laatstbedoelde zin te moeten opvatten, al heb ik daarbij wel steeds de nadruk gelegd op die namen, die voor Zeeland kenmerkend zijn.

De grootste moeilijkheid, die zich bij dit onderzoek voordeed, is n.l. dat het begrip Zeeuws zowel in het ene als in het andere geval heel betrekkelijk is. Wanneer mag men een familienaam Zeeuws heten? Wanneer hij alleen maar in Zeeland voorkomt? Deze maatstaf aan te leggen is stellig onjuist, want allerlei toevallige omstandigheden kunnen er toe geleid hebben, dat de een of andere naam toevallig in Zeeland bewaard is gebleven, maar elders uitgestorven. Zo'n naam behoeft daarom nog niet Zeeuws te zijn, wat zijn oorsprong betreft. Moet men dan wellicht afgaan op de uiterlijke kentekenen, op de vorm, en bv. de patronymica op -se Zeeuws noemen? Stellig zijn dit namen, die bij uitstek in Zeeland thuisbehoren, maar vrijwel stuk voor stuk worden ze, dank zij

de Zeeuwse emigranten, ook elders gevonden. Bovendien mogen we niet vergeten dat een heel groot deel van de bevolking van Zeeland van elders, vooral van de Zuidnederlandse gewesten, afkomstig is, en bij zijn vestiging op Zeeuwse grond in de meeste gevallen al een naam bezat. Mag men een Vlaamse familie, die langer dan drie eeuwen in Zeeland woont — en zo zijn er vele — een Zeeuwse familie noemen? Er zal wel niemand zijn, die dit zal bestrijden. Hoelang zou dan een familie in Zeeland gevestigd moeten zijn, om Zeeuws te heten? Om al deze redenen heb ik er de voorkeur aan gegeven, de geografische grenzen als normgevend te beschouwen, en niet de tijdsduur, noch ook de vorm. Het leek mij de enige mogelijkheid om willekeur te vermijden.

Niemand zal van mij verwachten, dat ik in dit boekje alle in Zeeland voorkomende familienamen zal bespreken. Uiteraard heb ik een keuze moeten doen. Ik heb zoveel mogelijk de bekende namen behandeld, namen die door bekende Zeeuwse families worden gedragen, of die in Zeeland veel voorkomen. Wat ik behalve deze nog aan namen behandel, is dus vrij willekeurig, en menigeen zal er tévergeefs zijn eigen naam of die van andere Zeeuwen zoeken. Het is niet mijn bedoeling geweest, om al de in Zeeland voorkomende namen te bespreken. Maar wel wilde ik zoveel mogelijk de namen behandelen van die families, die zich Zeeuws voelen, omdat ze er gedurende enkele generaties woonachtig zijn of waren.

Bij de indeling van de stof heb ik mij in hoofdzaak aangepast aan de indeling van „De betekenis

van de Nederlandse familienamen". Naar dit boekje mag ik de belangstellende lezer wel verwijzen voor de algemene beginselen, die bij het ontstaan van de familienamen gelden, en die ik daar heb uiteengezet. Deze zijn voor Zeeland niet anders dan voor het overige Nederlandse taalgebied.

De oudste sporen van erfelijke familienamen vinden we pas tegen het jaar 1000, en wel onder de hogere Italiaanse adel. Het gebruik om leden van eenzelfde geslacht met een gemeenschappelijke naam aan te duiden, is van Italië uit, waarschijnlijk via Zwitserland, in de Germaanse landen overgenomen. In de 12de eeuw krijgt de hogere adel in Duitsland familienamen, in de 13de eeuw ook de lagere adel, in de 14de eeuw volgt de burgerij in de grote koopsteden dit voorbeeld, in de 15de ook die van de kleinere steden, terwijl pas in de 16de eeuw de familienamen tot de plattelandsbevolking doordringen, voorlopig echter nog zonder dat ze daar algemeen worden aangenomen. In Vlaanderen en Brabant heeft de burgerij in de 14de en 15de eeuw vrij algemeen erfelijke familienamen, maar de destijds economisch zoveel minder belangrijke Noordelijke Nederlanden zijn daar in die tijd nog niet aan toe. Zeeland is ook in dit opzicht, als in zovele andere, een overgangsgebied, althans wat de bevolking der steden (vooral Middelburg en Zieriksee) betreft. Tot op de Franse tijd vond men onder de boeren, ook in Zeeland, er heel wat die nog geen familienaam hadden of zo ze er al een hadden, die niet gebruikten, en zich dus eenvoudigweg naar hun vader noemden,

b.v. Pieter Jansen of Hendrik Klaassen. Het is dan ook niet te verwonderen dat juist op het platteland het aantal patronymica zo groot is. Men weet dat een keizerlijk decreet van 18 Augustus 1811 het aannemen van een geslachtsnaam verplicht heeft gesteld, en dat een koninklijk besluit van 8 November 1825 nog eens aan die verplichting heeft moeten herinneren, omdat er nog altijd mensen gevonden werden, die klaarblijkelijk geen prijs stelden op een familienaam. Zo heeft dan sinds ruim een eeuw iedere Nederlander er een, wat evenwel niet wil zeggen dat ook iedereen bij die naam wordt genoemd. Vooral op het platteland komt het maar al te dikwijls voor, dat alleen de betrokken persoon zelf en de alwetende burgerlijke stand er mee bekend zijn, hoe deze of gene nu eigenlijk heet.

Nog jonger dan de naamgeving zelf is de onveranderlijkheid van de familienaam. In vroeger eeuwen tekenden predikant of koster de naam dikwijls op het gehoor af in hun register aan. Aldus konden van eenzelfde familienaam verscheidene spellingvarianten ontstaan. De koster die de naam van der Eest moest inschrijven, maakte er van der Reest van, omdat hij het woord „eest” niet meer kende of het verband met de naam hem op dat ogenblik ontging. En als hij, als rechtgeaard Zeeuw, wat moeite had met de h, die voor ons Zeeuwen nu eenmaal een moeilijke klank is, gaf hij er de hypercorrecte spelling van der Heest aan. De naam bleef tenslotte, foutief, van der Reest (vgl. blz. 110).

Andere voorbeelden van spelling- en ook wel uitspraakvarianten van eenzelfde naam zijn: de Cloedt,

de Cloet, de Clouf, de Kloet; de Cock, de Cok, de Cocq, de Kok; Errebout, Herrebout, Arrebout; Mertens, Maertens, Meertens (de drie vormen waarin mijn eigen familie achtereenvolgens voorkomt); Labrujère, Labruyère, Labruijère, la Brujeere; Lamain, Lamein, Lameijn; Leinse, Leijnse, Leynse; Ludikhui-ze, Ludikhuijze, Ludikhuijse, Ludikhuijzen, Ludikhuijsen.

In de oorkonden uit de 13de eeuw van de Vlaamse Cisterciënserabdijen van Duinen en Ter Doest, die op de bezittingen van deze kloosters in Zeeland (vooral Zuidbeveland en Zeeuws-Vlaanderen) betrekking hebben, vinden we al verscheidene namen, die men als familienamen zou kunnen opvatten, maar die het nog niet behoeven te zijn. Een groot contingent van de personen, die in deze stukken geneemd zijn, worden evenwel alleen bij hun voornaam aangeduid, dikwijls ook met toevoeging van de naam van de vader. Erfelijke familienamen vinden we vooral bij de edelen, die zich naar hun bezittingen noemden. Maar toch vinden we ook onder de niet-adellijke Zeeuwen er in deze tijd al verscheidene, die een tweede naam dragen, als Harmar Vagga, Hardmar Buuc, Betto Here, Godebracht Bus, Tankard Licking, Boidin Mulard, Willekin Kibel, Evertard Kinne, Odinus Splinter, Theodericus Hellebreker, Hugo Chater, Walterus Belard. Waren dit erfelijke namen, die van vader op zoon overgingen, of individuele namen die de drager met zich in het graf nam? Wanneer we in een oorkonde van 1256 een Walterus Belardus filius Walteri Belardi (d.i. zoon van Walterus Belardus) vinden, mogen we daaruit opmaken dat Belard destijds

al als familienaam in gebruik was. Zo vinden we in een oorkonde van 1261 een Everdeus Wedeghe, wiens zoon Willemmus Widoghe heet. Ook de naam Widoghe (Wedeghe) blijkt hier dus al een familienaam te zijn geworden, al is hij klaarblijkelijk maar door één van de zoons van Everdeus aangenomen; de andere zoon heet n.l. Petrus Valka. Hebben we dergelijke aanwijzingen niet, dan missen we het recht om van familienamen te spreken.

In vele gevallen zal de toevoeging *dictus* (d.i. gezegd, genoemd) een aanwijzing zijn, dat we met een familienaam te doen hebben. Misschien is dit dus het geval met de in een oorkonde van 1269 genoemde Daniel *dictus* Vroet, Arnulphus *dictus* Rieland en Willelmus *dictus* Berton. Dit *dictus* kan evenwel ook betekenen, dat de man officieel niet zo heet, maar nu eenmaal algemeen zo genoemd wordt.

Ook in de rekeningen der Grafelijkheid van Zeeland onder het Henegouwse huis, dus uit de eerste helft van de 14de eeuw, vinden we maar enkele namen, die de indruk wekken, familienamen te zijn, behalve dan onder de adel. Wanneer we op Zuidbeveland een Henric van den Hille en een Jan van den Hille vinden, zou het niet onmogelijk zijn dat van den Hille hier al de collectieve naam is van de bewoners van een hofstede, waarop een vliedberg lag, en aldus op weg was om een familienaam te worden.

De oudste stadsrekeningen van Middelburg, die met 1365 beginnen, tonen ons dat het aantal familienamen in de tweede helft van de 14de eeuw althans onder de Middelburgse burgerij toeneemt, al doet de

grote meerderheid der bevolking het in deze tijd nog altijd zonder geslachtsnaam. Vooral ambachtslieden worden bij hun voornaam aangeduid, b.v. Coppijn die smit, Brammekijn en Lammekijn, pipers mitter scalmeijen, Hannekijn ende Pouwels, der stede trompers, Gheyle, die nuwelstrien (wafelbakster), Claes den craygiere (omroeper), enz. De meest gebruikelijke wijze van naamgeving is de toevoeging van de naam van de vader, in de tweede naamval, achter die van de betrokken persoon, b.v. Christoffel Jacobsz, Hannekijn Jansz. Kwam iemand van een andere plaats, dan werd hij naar zijn plaats van herkomst genoemd, b.v. Lammekijn van Westzubburch, Pieter van Halle, Gheerkijn van Leyden, Heynkijn van Breda. Dit alles geldt ook voor Zieriksee, de tweede stad van Zeeland en de enige, waarvoor we verder uit deze tijd enigszins uitgebreide gegevens bezitten.

Wanneer in de 15de en de 16de eeuw ook onder de Zeeuwse burgerij familienamen meer en meer gebruikelijk worden, blijkt het dat in de erfelijkheid van deze namen voorlopig nog weinig regelmaat valt te bespeuren. In mijn boekje „De betekenis van de Nederlandse familienamen“ (2de druk, blz. 10) heb ik daarvan enkele voorbeelden gegeven, die ik hier herhaal. De Zierikseeenaar Willem Simonsz, ambachtsheer van Stavenisse en Cromstrijen (1498—1557), zoon van Simon Maarten Simonsz, heeft tien kinderen, die allen Cromstrien heten, behalve een der zoons, die zich Cornelis Stavenisse (1529—1575) noemt en onder deze naam de stamvader wordt van een aanzienlijk Zeeuws regentengeslacht. Een ander invloedrijk inwoner van Zieriksee, Jan Anthonisse

(1520—1588), lakenkoper, had negen kinderen, waaronder twee zoons, die ieder de stamvader werden van een invloedrijke Zeeuwse familie. Zijn zoon Jan Anthonisse de Jonge (1546—1617), aanvankelijk Jonge Jan Anthonisse genoemd, was de eerste drager van de familienaam de Jonge en grondvestte het geslacht, waaruit vele staatslieden zijn voortgekomen. Een jongere broer Mr. Hubrecht Jan Anthonisse (1565—1618) komt sinds het einde der eeuw voor als Hubrecht Janszoon geseit Steengracht en wordt de stamvader van het eveneens bekende regentengeslacht Steengracht.

Terwijl de wet tegenwoordig voorschrijft dat een kind van rechtswege de naam van zijn wettige vader krijgt, was dit vroeger niet het geval. Vooral wanneer de familie van de moeder voornamer was dan die van de vader, of in tegenstelling tot de familie van de vader al een familienaam bezat, gebeurde het meermalen dat kinderen de naam van de moeder aannamen. Zo noemde de oudste zoon uit het huwelijk van een andere Zierikseeënaar, Cornelis Willemse de Keijser (1550—1623) en Neeltje Cornelis Huigense Mulock zich Willem de Keijser, een jongere zoon daarentegen Cornelis Mulock. Beiden werden de stamvader van regentenfamilies, die oorspronkelijk ook eenzelfde wapen voerden, totdat in de 18de eeuw de Mulocks een ander wapen aannamen. Uit het huwelijk van weer een ander Zieriksees patriciër, Joris Pieterse (geb. ± 1555) met Maria van Rijswijk noemden alle elf kinderen zich naar de moeder, klaarblijkelijk omdat de vader nog geen familienaam had.

Ook kwam het wel voor dat kinderen zich naar de grootmoeder noemden. Uit het in 1647 te Zieriksee gesloten huwelijk van Cornelis 't Gasthuys (zoon van Adriaan Jacobse 't Gasthuys en Jacomina Boeye) met Maria de Groote noemden de oudste twee kinderen zich 't Gasthuys, maar de jongste drie naar hun grootmoeder Boeye, onder welke naam trouwens ook een van de oudste dochters bij haar huwelijk optrad. Ook hier heeft het aanzien van de familie Boeye stellig een rol gespeeld bij de naamgeving.

Onder de familienamen vindt men gewone en zeldzame. Dit geldt voor ons taalgebied in zijn geheel, maar ook voor kleinere gebieden, zelfs voor elke plaats afzonderlijk. De naam de Vries, die in Amsterdam ongeveer 7.000 maal voorkomt, vindt men in het adresboek van het eiland Tolen onder de bewoners van Stavenisse maar één keer. Daarentegen komt de naam Potappel, die men in het Amsterdamse adresboek tevergeefs zal zoeken, in de adreslijst van Stavenisse 24 maal voor. Vooral in een kleine plaats kan een zo grote frequentie van eenzelfde familienaam tot verwarring aanleiding geven. In bepaalde families te Westkapelle, b.v. de families Gabriëlse, Minderhout en Roelse, komen dezelfde voornamen zo dikwijls voor, dat men zijn toevlucht moet nemen tot bijnamen om de ingezetenen behoorlijk uit elkaar te houden. Dergelijke bijnamen, „biesmakke” zoals men in een groot deel van Zeeland zegt, hebben natuurlijk niets vernederends of minachtends in zich. Naar het ontstaan ervan kan men in vele gevallen slechts gissen. Een vleinaam uit de kindertijd, een

incidenteel voorval, een kenmerkende lichamelijke of geestelijke eigenschap kunnen de aanleiding zijn tot een bijnaam, die de drager levenslang behoudt, die zelfs kan overgaan op zijn nageslacht en generaties lang stand kan houden. Een voorbeeld van zo'n biesmak is Oog-waeter, gegeven aan iemand die toen zijn koe moest kalven, bijzonder sterk geloof bleek te hechten aan de goede werking van de vloed op de voorspoedige geboorte van het kalf ¹⁾.

Andere bijnamen zijn b.v. de Neus, de Puut, Open-Neer (voor een kreupele). In een van de Zeeuwse steden heten sinds meer dan honderd jaar alle opeenvolgende eigenaars van een winkel Ko Mop, naar de bijnaam van de stichter van deze zaak, een oom van de grootvader van de tegenwoordige eigenaar.

Men beweert in Zeeland wel dat tot voor kort in sommige dorpsregisters de „biesmakke" ter verduidelijking aan de officiële familienamen werden toegevoegd. Ik ben daarvan echter nooit een voorbeeld tegengekomen.

Verder bestaat ook in Zeeland, als elders, de gewoonte dat gelijknamige personen zich van elkaar onderscheiden door achter hun naam Sr. (senior, de oudere) of Jr. (junior, de jongere) toe te voegen, of de eerste letter(s) van de voornaam (of voornamen) van hun vader. In mijn eigen familie droegen omstreeks 1890 vier leden, die alle in Middelburg woonden, de naam Karel Meertens. Om zich van elkaar te onderscheiden voegden ze achter hun naam respectievelijk Sr., Jr., Pzn. en Rzn.

¹⁾ Het voorbeeld is ontleend aan het materiaal van de Zeeuwse Vereniging voor Dialectonderzoek.

In vroeger eeuwen schreef men ter onderscheiding van gelijknamige vaders en zonen voluit de oude en de jonge achter hun naam. De families de Oude en de Jonge danken daaraan hun naam (vgl. blz. 116).

In het Land van Kadzand bestaat vooral onder de Protestanten het uit Vlaanderen overgenomen gebruik om de familienaam van de vrouw achter die van de man te plaatsen, eveneens ter onderscheiding van gelijknamige families. Men vindt daar dus gecombineerde namen als Luteijn-Bouwens, Luteijn-Leenhouts, Luteijn-van der Meulen (alle drie in Zuidzande). Uiteraard zijn deze dubbele namen niet erfelijk.

I. PATRONYMICA

De oudste vorm van onze familienamen zijn, ook in Zeeland, de patronymica, d.w.z. diegene, die zijn afgeleid van mansvoornamen. Tot goed begrip van deze groep dient dus een korte beschouwing over de Zeeuwse voornamen vooraf te gaan.

Tot de oudstbekende Zeeuwse persoonsnamen behoren die, welke we vinden in een fragment van een lijst van grondbezittingen die de abdij van Echternach nabij Trier, een stichting van Sint Willebrord, op Walcheren bezat. Op deze lijst, die uit het laatst van de 11de of het begin van de 12de eeuw dateert, vinden we tal van namen van Walcherse grondbezitters, in het algemeen dus wel boeren, voor het overgrote deel uit de omgeving van Middelburg (West- en Noordmunster), waar de abdij klaarblijkelijk haar meeste Zeeuwse bezittingen had. De meest voorkomende naam is Hugo; verder vindt men ook herhaaldelijk de namen Wilhelmus en Poppo. De opsteller van deze lijst, waarschijnlijk een monnik, zal de namen wel zoveel mogelijk van een Latijnse uitgang voorzien hebben, en zo zal men i.p.v. Wilhelmus wel Willem moeten lezen, van Arnoldus en Arnoltus Arnolt of Arnoud, van Alartus Allard, van Everardus Everard, van Lambertus Lambert, van Martinus Maarten, van Nicolaus Klaas, enz. Opvallende namen zijn o.a. Abbe en Abbo, Betto, Biggo (vgl. Biggeker-

ke), But (vgl. Buttinge), Deinart, Didolf, Dudin, Ellinc, Everdei, Gerolph, Hacker, Harnot, Heio, Hisegodo, Irimbolt, Igselaf, Lidmer, Olfrid, Otger, Redelaf en Reilaf, Reinzo, Tancart, Tibrand, Tidolf, Tirdebold, Walin, Walter, Wanin, Werenbold, Witto, Wivin en Wizo. Voor zover deze namen een Latijnse uitgang hadden, liet ik die weg.

In een verzameling van 80 Zeeuwse oorkonden uit de 13de eeuw (1203—1265), afkomstig van de Cisterciënser-abdijen van Vlaanderen, Duinen bij Veurne en haar dochterklooster Ter Doest bij Lissewege, vinden we in hoofdzaak namen uit Zuidbeveland en Oost-Zeeuws-Vlaanderen. Een aantal daarvan zijn geheel of nagenoeg identiek met die van de lijst van Echternach, t.w. Alart, Abbe, Betto, Bo(i)din, Biggo, Dudin, Everdei, Everard, Egidius, Gerard, Godebert of Godebracht, Hugo, Harnot, Johannes, Lambert, Poppo of Poppe, Tankard, Willem, Willekin (verkleiningsvorm van Willem), Wolfard, Walter en Witto. Daarnaast vinden we als nieuwe namen o.a.: Baldewin, Bast, Bernard, Bertild, Bertoen, Boilin, Dankard, Flore, Gelmar, Gillise, Gobbe, Har(d)mar, Heina, Heinoch, Henrijc, Idsebord, Idselof, Janne, Kempo, Lauwart, Lodewic, Moes, Nicker, Odin, Oger, Pieter, Radolf, Reinboud, Reiner, Robbe, Rovere, Silof, Suvard, Thibboud, Volpold, Willeman en Zoeteman.

Een aantal namen uit Stoppeldijk en omgeving (de ambachten van Hulst en Aksel) vinden we in een oorkonde uit het jaar 1227. De namen uit dat charter, die geheel of nagenoeg gelijkkluidend zijn met die, welke we in de lijst van Echternach vinden, zijn

hoofdzakelijk heilignamen: Hugo, Henricus, Johannes, Jordanus, Martinus, Wilhelmus, al kunnen dit evengoed Germaanse namen zijn met een Latijnse uitgang. Verder vinden we ook hier nog de oude namen Dudin, Didolf en Everdei, die we eveneens in de lijst van Echternach vonden. Nieuwe namen zijn: Arendo, Bolo, Boto, Chnippin, Churbart, Dan, Deilin, Dolf, Elewout, Everbout, Fromold, Gommar, Gosso, Hamelant, Hannin, Heina, Hellic, Hugeman, Idesboud, Iswin, Ja, Ketin en Cottin, La, Lidelin en Lidilt, Maddin, Mannekin, Maxart, Meinard, Olard, Osebaud, Siboud, Siger, Tellin, Vorlif, Vormar, Warrekin, Werkeman, Willard en Willindreg.

De bovenstaande namen zijn uitsluitend mansnamen. Als vrouwenamen vinden we: in de lijst van Echternach: Agatha, Geila, Gerberga en Imma; in de oorkonden van Duinen en Ter Doest: Adelise, Avesolia, Badeloga, Beatrix, Elizabeth, Hymma, Catarina, Clarissia, Margaretha, Maria en Marzoeta; in de oorkonde van Stoppeldijk: Agatha, Duna, Gertrudis en Juta.

Wat ons bij de Zeeuwse namen uit de 12de en 13de eeuw opvalt, is het conservatieve karakter dat ze vertonen, wanneer men ze met namen uit andere streken in Holland en Vlaanderen vergelijkt. Namen, die elders in deze tijd al uitgestorven zijn, vinden we hier nog volop, b.v. Arendo, Boto, Churbart, Chnippin, Dan, Didolf, Deilin, Fromold, Godebracht, Har(d)mar, Heinoch, Idesboud en Idsebord, Isot, Cottin, Lidelin, Lidilt, Maddin, Maxart, Swin, Scoiman, Tellin, Vorlif, Vormar, Warrekin enz.

Opvallend groot is het aantal namen op -ard: Alard, Bernard, Bollard, Dancart, Deinart, Everard, Gerard, Lauwart, Ricart, Suvard, Tankard, Wolfard enz., en dat op -old en -oud: Arnold, Elewout, Elbrold, Eubold, Everbout, Fromold, Idesboud, Osebaud, Siboud, Tirdebold, Virdebold en Werenbold. De talrijke namen op -in(us) uitgaande zullen in verreweg de meeste gevallen wel een verkleiningsvorm aanduiden, b.v. Abbin (van Abbe), Boidin en Bodinus (van Bodo), Dodin en Dudinus (van Dodo), Odinus (van Odo), Tellin (van Telle), enz.

Een typische en heel oude Zeeuwse naam is Everdei ¹⁾. Al in 1085 vinden we een zoon van de schout van Aksel, die zo heet, in 1169 treden drie Everdei's als getuigen op in Zaamslag, en in de 13de eeuw behoort deze naam, die aanyankelijk alleen of vooral tot Zeeuws-Vlaanderen en omgeving beperkt schijnt te zijn, tot de in Zeeland meest voorkomende namen. Nog in 1490 vinden we in Middelburg een Jan Laurens Everdeysz als burgemeester, maar in de 17de eeuw schijnt de naam uitgestorven te zijn. Nog in de eerste helft van die eeuw woonde een familie Everdeys in Middelburg, maar deze was van Eekloo (dus weer uit het mondingsgebied van de Westerschelde!) afkomstig ²⁾. Misschien houdt de familienaam Dey, in Hulst en omstreken en ook in IJzendijke nog bekend, met deze oude Zeeuwse voor-naam verband ³⁾.

¹⁾ Vgl. J. Mansion in N.G.N., 6 (1928), blz. 89; B. H. Spijkerboer t.a.p., 7 (1930), blz. 135, 148.

²⁾ Vgl. Journal tenu par Isaac Beeckman de 1604 à 1634, II (La Haye, 1942), p. 248, noot 4.

³⁾ De in Holland wonende familie Deij is uit Duitsland afkomstig.

Andere specifiek Zeeuwse mansvoornamen zijn: Betto (en Bette), Dodin, Boidin en Poppe. Betto verklaart de Schouwse familienaam Bette. Boidin gaf zijn naam aan Boudewijnskerke, dat in de volksmond Buienskerke heet. In zijn Middeleeuwse spelling komt Boidin in Westelijk Zeeuws-Vlaanderen nog altijd als familienaam voor. Poppo ontmoeten we in de lijst van Echternach niet minder dan vijf keer. Een aantal Walcherse plaats- en veldnamen (Poppendamme, Poppenkerke, Poppenkinderdorp, Poppenroede-ambacht) en de op dit eiland veel verbreide naam Poppe bewaren de herinnering aan deze oude Germaanse mansnaam ¹⁾.

In de 14de eeuw was de mansnaam Pape in Zeeland zeer verbreid, waar deze in de vormen Pa(a)pe en Paap nog altijd voortleeft als naam van menige boerenfamilie. In dezelfde tijd vinden we er de naam Kat, die bewaard is gebleven in de familienaam Kat en de Kat, bovendien in de plaatsnamen Kattendijke en Kadzand en misschien ook in Kats. Toen men in Kat geen voornaam meer herkende, kon door de associatie met de diernaam gemakkelijk de vorm de Kat ontstaan ²⁾. De laatstgenoemde naam, en trouwens ook die zonder het lidwoord, kunnen natuurlijk ook van een huisnaam afkomstig zijn.

¹⁾ Het kasteel Popkensburg daarentegen is, zoals Mr. A. Meerkamp van Embden waarschijnlijk heeft gemaakt, genoemd naar het uit Oostfriesland afkomstige geslacht Popken, waarvan een der leden in de 13de eeuw op Walcheren een burg bouwde, die hij naar zijn vader of grootvader Popkensburg noemde. — Vgl. A. Meerkamp van Embden, De oudste geschiedenis van Popkensburg en Sint-Laurens (Archief Zeeuwsch Genootsch. der Wetensch., 1936, blz. 30—49).

²⁾ Vlg. blz. 45, noot 1.

Andere namen uit 14de-eeuwse bronnen zijn o.a.: Bot, Muloc, Wisse, Oem (= Oom), Slabbert, Storm, Base, Lauwe, Costin en Costijn, Heyne, Bone, Colin, Weute, Kempe, Raas, Human en Loy. Daarvan zijn de eerste drie in deze zin typisch Zeeuws, dat ze hier meer dan elders in zwang waren. In de 15de en 16de eeuw treffen we meer en meer de nog altijd gebruikelijke mansvoornamen aan, als Jan, Pieter, Hendrik, Willem, Wouter enz., terwijl het aantal namen, die in later tijd in onbruik zouden geraken, steeds meer afneemt. Dit geldt althans voor Walcheren, dat meer dan de andere eilanden contact had met vreemdelingen en diengevolge de invloed onderging van de grote Westeuropese cultuurstromingen. Op Schouwen, dat altijd zijn isolement wist te bewaren, vinden we daarentegen de gehele 16de eeuw door nog tal van voornamen, die ons sinds lang vreemd in de oren klinken, als Ocker, Rutsaert, Oele en Oole, Oort, Witte, Renger, Rochus, Dankart, Domis, en vrouwen-namen als Dane, Soete, Liele en Neesken. Typisch Schouws zijn de mansnamen op -man, als Betsman, Dingeman, Iman, Soeteman, Willeman, met als tegenhanger vrouwen-namen op -wif, als Claaswif (= Klazina), Commerwif (= Kommerina), Heilwif (= Heiltje), Jobwif (= Jobje), Ockerwif, Pieterwif (= Pietertje, Pieterella), Symewif (= Simone). Het simplex Wijfe komt nog omstreeks 1700 te Zieriksee als voornaam voor. Zo aanstonds zullen we zien hoe uit een aantal van deze mansvoornamen Schouwse familienamen zijn ontstaan.

Na de Middeleeuwen wordt het verschil tussen de voornamen in Zeeland en elders in de Nederlanden

steeds geringer. Toch zijn er tot in onze tijd enkele voornamen gebleven, die in Zeeland meer dan daarbuiten gebruikelijk zijn. Daarvan zijn de mansnamen Blaas, Buis, Dommis, Houterman, Lein en Willeboord vooral op Walcheren verbreid, Foort, Giljam, Gommert, Omer, Quinten en Zeger vooral op Zuidbeveland, Dingeman, Guiljam en Melis vooral op Schouwen en Duiveland. Bartel, Cent, Danker, Dingenis (Dingenes, Dingenus), Engel, Iman, Lieven, Mels, Stoffel en Wisse komen op alle eilanden (met uitzondering van Tolen en Sint Philipsland) voor, al schijnt het me toe dat ze vooral op Walcheren gevonden worden. Typische vrouwennamen zijn op de eilanden Blasina, Centina, Sentina en Santina, Dana, Eleonora, Jacomina, Leintje, Leuntje en Zoetje; op Zuidbeveland bovendien Forra en Isa.

Voor al onder de réfugié-families in het Land van Kadzand en op Walcheren, in minder mate ook op Tolen, vindt men vele Bijbelse, in het bijzonder Oudtestamentische namen; de Hugenoten schijnen daarvoor een uitgesproken voorkeur te hebben gehad. Dergelijke namen zijn: Abel, Abraham en Abram, Adam, Andreas, Annanias (zeldzaam), Benjamin, Daniël, David, Elia, Eliza, Esdra (de laatste drie zeldzaam), Gideon, Izaak, Jacob, Job, Jojakin (zeldzaam), Jozias, Jozua, Laban, Nathanael (zeldzaam), Nehemia, Noach, Paulus, Salomo(n), Tobias; verder de vrouwennamen Abigaël, Debora, Dina, Eva, Lea, Naomi (zeldzaam), Rachel, Sara, Suzanna, en bovendien Abeldina, Abrahamine, Abramina, Jobje en Job(b)ina. De beide laatstgenoemde namen komen vooral op Zuidbeveland voor, de eerste onder

de Protestanten, de tweede onder de Rooms-Katholieken.

In het Land van Hulst, of liever gezegd in Oostelijk Zeeuws-Vlaanderen met uitzondering van de Protestantse gemeenten Terneuzen, Aksel, Hoek en Zaamslag, vinden we veel namen van Rooms-Katholieke heiligen, als Amandus, Cyranus, Cyrillus, Desiderius, Egidius, Guido, Hilarius, Hypolytus, Judocus, Julianus, Macharius; Alma, Barbara, Caesarina, Celina, Clementina, Coleta, Dorothea, Elina, Flavia, Greselda, Hortensia, Ilonca, Irena, Irma, Leontina, Marcella, Nathalia, Palmyra, Pharaïlda, Pharilda, Philomena, Prudentia, Romania, Sidonia. Vooral de mannennamen worden dikwijls verfranst: Achille, Arsèn, Camiel, Cyriel, Désiré, Emile, Eugène, Ghislain, Hilair, Honoré, Omer, Prosper, Prudent, Raymond, Remi, René, Robert, Silvester, Theophiel, Urbain; in minder mate de vrouwennamen: Arsène, Eugénie, Eulalie, Euphrasie, Ivonne, Octavie, Sidonie. Met de beste wil van de wereld kunnen we deze klankrijke stortvloed van Romaanse namen niet als een aanwinst van de Zeeuwse namenschat zien, en honderd maal liever dan al deze Hypolytussen en Pharaïlda's zijn ons de Foorts en de Zoetje's, de Bartels en de Jacomina's, de Lievens en de Leintje's. Wanneer zullen we eindelijk eens gaan inzien, dat we onze nationale gezindheid ook tot uiting kunnen laten komen in de namen, die we onze kinderen in het leven meegeven? Maar al te dikwijls zien we dat ouders voor hun kind een willekeurige „mooie” naam bedenken, aan een Amerikaanse film of een Skandinavische roman ontleend, terwijl ze in hun eigen fa-

milie de karakteristiekste Nederlandse namen voor het grijpen hebben.

Aan het eind van dit hoofdstuk vindt men een lijst van mansnamen, die als grondslag hebben gediend voor familienamen, die in Zeeland voorkomen of vroeger voorkwamen.

In de oudste rekeningen van de Grafelijkheid van Zeeland (1318/1319) vinden we al vele personen aangeduid met hun eigen voornaam en die van hun vader erbij gevoegd, als Mosket Clais sone, Gherolf Justaes sone, Andries Hughen sone van Bigghenkerc, Willem sheren Willems sone van Koudekerc enz. Van erfelijke familienamen is in deze tijd echter nog geen sprake, en zou ook in de volgende eeuw nog nauwelijks sprake zijn. Van de 48 burgemeesters, die Middelburg in de jaren 1365—1449 heeft gehad, worden er 27, dus meer dan de helft, met een patronymicum aangeduid, b.v. Baselis Willem Blankaerdsz, Jan Martijnsz, Woyte Pietersz, Wouter Jansz enz. Van de 12 stadsklerken, die in de stadsrekeningen van dezelfde jaren genoemd worden, dragen er niet minder dan 9 een patronymicum. Het ligt dan ook wel voor de hand om een kind naar zijn vader te noemen, en in een beperkte gemeenschap, een familiekring of een dorpsgemeenschap, is dit nog altijd een heel gebruikelijke manier om iemand aan te duiden.

Uit de bovenaangehaalde voorbeelden blijkt, dat de graad van bloedverwantschap voluit kon worden aangeduid (Mosket Clais sone enz.), maar dat de naam van de vader ook in de tweede naamval achter

die van de zoon kon worden geplaatst (Jan Martijnsz enz.). Een derde mogelijkheid is, dat de naam van de vader in onverbogen vorm achter die van het kind werd geplaatst, b.v. Hendrik Braem.

De oudste en meest volledige vorm van de patronymica is maar in enkele Nederlandse familienamen bewaard gebleven, b.v. in Huyssoon, Huisson, Klijnssoon, Tamson en Neeteson, die alle ook in Zeeland voorkomen. De Zierikseese regentenfamilie Pieter-son, afstammend van Pieter Hermansz, die in 1572 poorter van Zieriksee werd, is in 1880 uitgestorven. In Oost-Zeeuws-Vlaanderen vindt of vond men tot voor kort de namen Mabezoone, Nezesoone en Bartelson; de laatste komt ook in West-Zeeuws-Vlaanderen voor. De Zierikseese Wilsons zijn van Schotse afkomst ¹⁾. Jan Floriszone was in de eerste helft van de 17de eeuw secretaris van Westkapelle, maar het is niet zeker dat zijn toenaam een familienaam is.

Het aantal familienamen, waarbij de naam van de stamvader in de tweede naamval is geplaatst, is zeer groot. In Zeeland behoren daartoe o.a. de namen Boutens (van Bouten, wisselvorm van Balten), Grims, Louws, Maljers (van Mailjaert), Meertens, Warners, Willems. Vooral in Vlaanderen en in Zeeland komen van dubbele namen afgeleide familienamen voor, als Koppejans (van (Ja)cop Jans), Coppoolse (van Cop Pools) en Koppenol (van Cop Nollen).

Een kleine, afzonderlijke groep vormen de patronymica op -en, als Aartsen en Haartsen (van Aart, Arend), Bazen, Evertsen, Fiegen, Hansen, Korsten, Kosten en Tulleken. Ik houd enkele van deze voor

¹⁾ Vgl. hierna blz. 139.

Westvlaamse vormen in de onverbogen vorm, andere voor genitiefvormen (Aartsen, Bazen, Evertsen, Hansen), maar niet alle zijn even doorzichtig.

Een specifiek Zeeuwse eigenaardigheid is, dat de patronymicale uitgang -s bij voorkeur tot -se wordt verlengd. Het spraakgebruik der boeren verlengt op deze wijze ook de namen, die op een -s eindigen, en spreekt dus van Boutense, Maljerse, Meertense (eigenlijk Mertense) enz. Ik tekende de volgende Zeeuwse familienamen op -se, van een voornaam afgeleid, op: Aalbreg(t)se, Aarnoudse, Aarnoutse, Aarnaudse, Abrahamse, Adamse, Adriaanse, Alewijnse, And(e)riesse, Antheunisse, Anthonisse, Aren(d)se, Arnoldusse, Baafse, Barendse, Barentse, Bartelse, Bastiaanse, Blaasse, Boudewijnse, Bouterse (?), Bouwense, Broerse, Buijsse, Buysse, Carelse, Cense, Christiaanse, Constandse, Constantse, Coppoolse, Cornelisse, Cruyce, Daniëlse, Davidse, Derkse, Diermanse, Dingemanse, Dirkse, Doense, Dommisse, Engelse, Ever(t)se, Faasse, Ferdinandusse, Fierse, Flipse, Floresse, Florisse, Florusse, Fon(d)se, Franse, Frederikse, Gaanderse, Gabriëlse, Geense, Geer(t)se, Geleïnse, Geleijnse, Geleynse, Gideonse, Giljamse, Gillisse, Goense, Gover(t)se, Hanse, Hendrikse, Hollebrandse, Hoose, Hubregtse, Huibregtse, Huibrechtse, Huijbrechtse, Huybregtse, Huijbregtse, Huijsse; Imanse, Ingelse; Jacobse, Jacobusse, Jakobse, Jakobusse, Jan(s)e, Jasperse, Jeremiasse, Jobse, Jonasse, Joosse, Jorisse, Josiasse, Joziasse; Karelse, Kasse, Klaasse, Koppejanse, Kostense, Kruisse, Kruijsse, Kruysse, Krijnse; Leender(t)se, Leïnse, Leijnse, Leynse, Lievense, Lokerse (?), Looise, Lopse, Louisse, Lou-

rense, Louse, Louwerse, Lowisse, Lucasse, Lukasse; Maartense, Machielse, Marinisse, Markusse, Matthijssse, Meertse, Meeuse, Meeuwse, Melse; Nelisse, Nijssse; Ockerse, Okkerse, Oolesse, Oortse; Paulusse, Philipse, Pieterse, Pousse; Quirínisse; Reinierse, Renierse, Reijnierse, Reynierse, Remijnse, Robberse, Roelse, Rogierse, Roose, Rijkse; Sanderse, Schaafse, Simonse, Stevense; Theunisse, T(h)ijssse; Vosse; Willeb(r)oordse, Willemse, Wisse, Wouterse; Ymanse; Zachariasse. Voor volledigheid van deze lijst sta ik niet in.

Een aantal van deze familienamen komen vooral of zelfs uitsluitend op Walcheren voor of zijn van dat eiland afkomstig (b.v. Cense, Coppoolse, Ingelse, Kasse, Koppejanse, Reinierse enz.); andere zijn vooral op andere eilanden gebruikelijk (b.v. Geense op Zuidbeveland, Faasse op Tolen). De namen Gabriëlse, Huibregtse en Roelse komen in 't bijzonder in Westkapelle voor, en zelfs in die mate dat de dragers van deze namen in negen van de tien gevallen uit dit dijkwerkersdorp afkomstig zullen blijken te zijn.

Voor Schouwen (en Duiveland) en in minder mate voor Tolen zijn de tweelettergrepige namen op -e, grotendeels wel patronymica, kenmerkend, als Dane, Kempe, Mogge enz. Blijkens vormen als Cornelis Dirick Kempesse (Brouwershaven, 1551), Jacob Dannesse (ibidem, 1554), Cornelis Pier Moggentse (ibidem, 1567), Pieter Waddense (ibidem, 1567), Bolle Cornelis Bollese (Burg, 1631) is althans een deel van deze namen uit -(e)(n)se-vormen verkort, zodat ze eveneens behoren tot die groep van familienamen, waarbij de naam van de stamvader in de tweede

naamval staat. Ik tekende uit vroeger en later tijd de volgende namen op: Bette, Beije, Boeije, Boeye, Bolle, Buijze, Dane, Dogge, Drabbe, Hocke, Kempe, Kette, Kloote, Crabbe, Mogge, Natte, Rotte, Ruyte, Stocke, Struijve, Struve, Telle, Vane, Wadde, Weuij-te, Witte, Wijve, alle uit Schouwen en Duiveland. Verder uit Tolen nog: Geuze, Hage, Keggio en Kleppe. Maar ook op de andere Zeeuwse eilanden, en met name op Walcheren, zijn deze namen op -e lang niet onbekend. Ik tekende er de volgende op: Boone, Bonte, Bracke, Didde, Doede, Dogge, Duine, Dijke, Franke, Harpe, Hoste, Huige, Joppe, Kalle, Kasse, Knibbe, Kodde, Koole, Kroke, Mange, Natte, Pa(a)pe, Paauwe, Pleijte, Pleyte, Poppe, Puijpe, Puype, Pijcke, Roose, Rooze, Rotte, Scheele, Schijve, Sinke, Sonke, Tange, Trimpe, Va(a)ne, Vette, Vinke, Vrage, Vreeke, Wage, Wisse. Van deze komen Dogge, Scheele, Sinke, Sonke en Trimpe vooral op Zuidbeveland voor ¹⁾.

Wel vindt men verscheidene van de bovengenoemde namen ook in Zeeuws-Vlaanderen, maar in de meeste gevallen blijken deze van de eilanden afkomstig te zijn.

De tendenz om tweelettergrepige namen op -e te vormen blijkt uit het ontstaan van de familienaam

¹⁾ Niet al deze namen behoeven van mansnamen te zijn afgeleid. In Kempe kan een der beide betekenissen zitten, die dit woord in het oudere Nederlands bezat: 1. kampioen, vechter; 2. onecht kind. Vrage kan uit Verhage(n), d.i. van der Hage(n) zijn ontstaan, en Vreeke uit Vereeke(n), d.i. van der Eeke(n) (eikenboom). Duine en Dijke, die ik geen van beide als voor-naam ben tegengekomen, houd ik voor namen van de tweede groep (geografische namen). Scheele kan een scheldnaam zijn, wat ik overigens niet voor waarschijnlijk houd; vlg. blz. 51.

Breijde als afkorting van (van) Breijdorpe, en van Solle als afkorting van Solbol. Adriaen Jochumse Solbol, schipper van Zevenhuizen, werd in 1659 poorter van Zieriksee. Zijn zoon komt voor onder de naam Leenaert Adriaanse Solle van Schipluy. In het land van de e-namen moest de uitheemse familienaam zich aanpassen aan de meest gangbare wijze van naamgeving.

Behalve als verkorting van de genitief-vorm kunnen deze familienamen op -e ook als onverbogen vormen worden opgevat. Van familienamen, waarbij de mansnaam in de onverbogen vorm staat, kent men in Zeeland immers vele voorbeelden. Uit vroeger en later tijd tekende ik op: Arnoldus, Augustijn, Baas, Baaij, Bal, Barth, Bartholomaeus, Boidin, Boon, Boot, Bot, Bout, Boy, Braam, Cornelis, Dees, Dominicus, Erasmus, Faas, Frank, Geleyn, Giljam, Hartog, Heijn, Hiel, Hobius, Izeboud, Jeras, Kaan, Kolijn, Koppejan, Laban, Lambert, Lauret, Loef, Maas, Melis, Mulok, Oele, Oom, Pous, Raas, Remijn, Rosemond(t), Rottier, Storm, Sturm, Thomaes, Vosmeer (dat ook een plaatsnaam kan zijn), Walrave(n), Wessel, Wolfert.

Thans volgt de lijst van Zeeuwse en in Zeeland gebruikelijke voornamen, waaruit familienamen zijn ontstaan, die in Zeeland voorkomen of -kwamen. Voor het overgrote deel vindt men deze voornamen opgesomd in de door P. Leendertz Wz., J. J. Graaf en Johan Winkler samengestelde lijsten ¹⁾. Is dit niet

¹⁾ P. Leendertz Wz., Lijst van Nederlandsche voornamen (De Navorscher, XVIII (1868) en XXII (1872); J. J. Graaf, Nederlandsche doopnamen naar oorsprong en gebruik (Bussum, 1915); Johan Winkler, Friesche naamlijst (Friesch woordenboek, door Waling Dijkstra en F. Buitenrust Hettema, IV). (Leeuwarden, 1898).

het geval, of komt de naam maar heel zelden voor, dan hebben we er een of meer bewijsplaatsen van gegeven, die dan ontleend zijn aan de in het eerste hoofdstuk genoemde bronnen. Enkele familienamen, die de indruk maken dat ze eveneens patronymica zijn, konden we niet in deze lijst opnemen, omdat we geen bewijsplaatsen hebben gevonden voor de voornamen, waarvan deze afgeleid konden zijn. Het zijn de volgende: Bouterse (van Bouter?), Dronkers (van Dronker(t) ?), Lokerse (van Loker?) en Va(a)ne (van Vaan?). De laatstgenoemde naam zou een afkorting kunnen zijn van Stephanus ¹⁾.

Aart. — Zie Arnold

Aarnoud. — Zie Arnold

Abraham, Braam. — Abrahamse, Braam

Adam. — Adamse

Adriaan (Lat. Adrianus, Hadrianus). — Adriaanse

Albrecht, Albert. — Albrecht, Aalbreg(t)se, Alberts

Alewijn (van Allowin). — Alewijnse

Allons, Fons — Fon(d)se?

Allard (van Adelhard). — Allaart, Allaert

Alman (van Adelman). — Alman, Alleman

Amelis (Lat. Amelius), Melis. — Melis

¹⁾ Indien mogelijk is verwezen naar Germaanse of Latijnse (heiligen-)namen, waarvan de voornamen in deze lijst zijn afgeleid. In vele gevallen ben ik er echter niet in geslaagd, met zekerheid of althans nagenoege zekerheid deze namen aan te wijzen. In die gevallen heb ik mij doorgaans onthouden van gissingen; de geleerde ballast, die ik daarbij overhoop zou moeten halen, zou negen van de tien lezers niet interesseren.

Afkortingen: Fr. = Frans, Lat. = Latijn. Badu- duidt een Germaanse naam aan, waarvan het eerste lid Badu is, b.v. Baduhilt, terwijl voor het tweede lid verschillende mogelijkheden bestaan.

s. = sone, f. = filius (zoon).

Amelung (van Amalo). — Amelunxen

Andries (van Andreas). — And(e)riesse

Antonius, Antonis, Theun(is). — Antheunisse, Anthonisse, Theune, Theunisse

Apollonius, Pleun, Leunis, Polle, Pol, Pool (de laatste drie namen zouden ook verkortingen van Hippolytus of Polydoor kunnen zijn). — Pleune, Leunis, Pols, Coppoolse

Arbout (van Arenboud), Erbout. — Erenbout Kars-tiaens z. (Zuidbeveland, 1342/3); Quirijn Pierse Arbout (Goes, 1532/3); Quirijn Pieterse Erbout (ibidem, 1530/1); Gilles Simon Erbouts (ibidem, 1569/70). — Herrebout; ook Naerebout?

Arend. — Zie Arnold

Arnold, Arnoldus, Aarnoud, Arend, Aart (ook van Ardo). — Arnoldus(se), Arnoudse, Aarnoutse, Aarnaudse, Aernoudts, Aren(d)se, Serrarens ('s Heer Arends), Aerts, Aartse(n), Haartse(n), misschien ook: van Aartsen?

Augustinus, Augustijn. — Augustijn

Baan (Lat. Urbanus). — Baan(e)

Baart (van Barto, b.v. een afkorting van Bartholomeus of Baertout, of een samentrekking van Barend). — Baart, Baert

Baas (Lat. Basilius). — Base ende Gillis (Kleverskerke, 1317). — Baas

Baaije (van Baio uit Badu-), Beije. — Baaij, Beije

Balle (van Ballo, Baldrik). — Bal

Barend. — Zie Bern(h)ard

Bartholomeus, Bart(h), Bartel, Berteloot, Meeuwis, Meeuw. — Barth, Bartel, Bartelse, Berteloot, (Aardenburg, 17de eeuw), Meeuwse(n), Meeuse

Bastiaan. — Zie Sebastiaan
 Bavo, Baaf. — Baafse
 Bern(h)ard, Berend, Barend. — Bernards, Berends(e)(n), Barends(e)(n), Baarends(e)(n), Barentse(n), Barendtsen. Zie ook Baart
 Berteloot. — Zie Bartholomeus
 Bette. — Bette, Jan Symons s.s. (Zuidbeveland, 1331/3). — Bette (Brouwershaven, 16de en 17de eeuw)
 Beije. — Zie Baaije
 Blaas (Lat. Blasius). — Blaas, Blaasse
 Blik (van Blikko uit Blik-). — Blic de Stavenesse (1262); Clieke Jans Blics s. (Noordbeveland, 1331); Blijc f. Jonghe Simons, Blijc f. Oude Simons (Tolen, 1344). — Blik
 Bloem, Blom. — Bloem, Blom
 Blok. — Bloc, Alard, Clays'ende Willem, Jan Clays-sons kindre (Zuidbeveland, 1342/3); Bloc Jans-sone (idem). — Blok
 Boei, Boije (van Boio uit Bodo). — Boeye, Boye, Boy. Deze namen komen al in het begin van de 14de eeuw in Zieriksee als familienaam voor en bestaan nog altijd als zodanig op Schouwen en Duiveland en Tolen.
 Boidin (vervormd uit Boudewijn?). — Een specifiek Zeeuwsvlaamse naam ¹⁾. — Boidin
 Bollaard. — Bollard Clayssone (Zuidbeveland, 1342/3); Bollard Gillissone (idem). — Bollaert
 Bolle. Afkorting van Bollaard? — Bolle Cornelisse Bolle (Haamstede, 1631). — Vgl. Bolo (Stoppeldijk, 1227), Bolius de Clinghe (idem). — Bolle

¹⁾ Vgl. J. Mansion in N.G.N., 6 (1928), blz. 91—92.

Bomme. — Bomme, Bom
 Bonifacius, Boon. — Boon(e)(n); misschien ook Boonman. Beide namen kunnen ook afkortingen zijn van Bonaventura
 Bonse(n). Verkleiningsvorm van Bonne (van Lat. Bonaventura). — Boense f.f. Cleewaerd Scoutaten (Schouwen, 1339/42). — Boense, Bons
 Bonte. — Bonte
 Bos (van Bosso). — Bos(ch); misschien ook Bosman(s)
 Bot (van Bodo), But ¹⁾. — Bot Jans s. (Westkapelle, 1317). — De ambachtsheerlijkheid Buttinge (Bottinge) op Walcheren heet naar het geslacht Botting, afgeleid van Bot. — Bot(h), But
 Bote (van Bodo). — Boot(h)
 Boudewijn, Bouwen, Boute(n). — Bout Bouden (Zeeland, 1318/9). — Boudewijnse, Bouwens(e), Bout (vgl. echter blz. 94), Boutens. — Zie ook Boidin
 Braam. — Zie Abraham
 Broer (van Broeder). — Broers(e)
 Bruis. — Bruusch van den Zoutenlande (Biggekerke, 1342/3); Bruisch ende Boudwijn, Henric Bruis-sonens kinder (Walcheren, 1318/9). — Bruijs
 Buse, Buys (van Buso). — Buse (Zeeland, 1318/9). — Buis, Buijs, Buys, Buijsse, Buysse, Buijze, Buyze
 Cent. — Zie Vincent
 Daniël, Daan. — Daniëlse, Dane
 Dankart, Dankert. — Dankers
 David. — Davidse
 Derk. — Zie Dirk
 Desiderius, Dees. — Dees
 Dielis, Diel (van Dillo). — Hannekin Diels Myns Diels sone (Brugge, 1466). — Dieleman

¹⁾ Vgl. P. L. Tack in N.G.N., 8 (1932) blz. 62—64.

Dike. — Dijke
 Dingeman. — Dingemans(e)
 Dint, Dent (van Prudentius). — Symon den Dynt
 (Walcheren, 1318); Symon Dint, Clays, Pieter
 ende Willem, Arnoud Symon Dintsons kindere
 (Walcheren, 1342/3). — Dentz
 Dionysius, Nies, Nijs. — Nijse(n), de Nijs (d.i. Denijs,
 van de Franse vorm Dénis), Nieskens
 Dirk, Derk (van Diederik). — Dirkse, Sierkx, Derkse
 Doen (van Dono). — Doense(n)
 Dominicus. — Dominicus
 Domis, Domus. — Zie Thomas
 Dune. — Duine
 Dympius, Dimme. — Dympius Claes Piersz (Middel-
 burg, 1565); Cornelis Dimmens (zoon van de
 vorige). — Dimmens
 Elewout. — Elewoudus filius domini Arnoldi (Zee-
 land, 1223); Hughe, Elwoud, Pieter ende Clays,
 Clays kindere (Emelisse, 1333); Clays Hughe
 Elwoudssone (ibidem, 1342/3). — Elewout, Elout
 Elooi (Fr. Eloy, Lat. Eligius), Looi, Loy. — Looij,
 Loois(e)
 Engelbert, Engel, Ingel (een vooral op Walcheren ge-
 liefde vorm). — Engelberts, Engels, Ingels(e)
 Erasmus. — Erasmus. — Alle Erasmussen uit het
 Land van Kadzand stammen af van Erasmus
 Boudewijnszoon, geb. te Hulst ± 1585, die zich
 ± 1617 te Groede vestigde, waar hij in 1638
 overleed. De voornaam Erasmus is nog lang in
 Zeeland bekend gebleven; zo werd 13 Mei 1668
 te Kolijsplaat een Erasmus Sadelaar gedoopt.
 — Zie ook Raas

Everard, Evert. — Everaard, Everaars, Everaers,
 Everse(n), Everts(e)(n). — De stamvader van
 het bekende zeeheldengeslacht was Evert Hein-
 dricxssen, geb. te Zoutelande en 1601 te Vlissin-
 gen begraven. Hij is de vader van Jan Evertsen
 († 1617). Dit geslacht stierf in 1872 uit met Maria
 Magdalena Evertsen, weduwe van Marinus Wil-
 lem de Jonge. De naam leeft voort in het ge-
 slacht de Lange Evertsen.

Faas. Afkorting van Bonifacius of Servatius. — Faas-
 se. Deze naam komt vooral op het eiland Tolen
 voor, waar de voornaam Faes oudtijds zeer ge-
 bruikelijk was.

Ferdinandus. — Ferdinandusse

Fier(e) (Lat. Porphyrius). — Phyre ende Jan, Heyne
 Mannards s. kindre (Duiveland, 1339/42); Fier
 Heynen (Dreischor, 1343). — Fierens, Fierse

Finke. — Vink(e)

Flip. — Zie Philip

Floris. — Florisse, Floresse, Florusse

Fosse. — Vosse

Frank. — Fran(c)ke

Frans (Lat. Franciscus). — Franse(n)

Frederik. — Frederiks(e), Vreeke

Gabriël. — Gabriëlse

Gandert (van Ganhard), Gadert. — Gaanderse. —

Zie ook Kanter

Geen (Lat. Eugenius). — Geene, Geense(n)

Geert (van Gerhard). — Geer(t)se

Gelein, Lein (Lat. Gislenus). — Geleyn, Geleynse,

Geleijns(e), Geleinse, Leinse, Leijnse, Leynse

Gideon. — Gideonse

Gildolf, Gild. — Clais van Brabant, filius Ghildolfs (Brugge, 1426). — Gilde (?)
 Gillis (Lat. Egidius). — Gillisse(n)
 Godschalk. — Godeschalk
 Goeman. — Goemans
 Goen. — Goense
 Gommer (Lat. Gomarus). — Gommers
 Govert (van Godfried). — Gover(t)se
 Gozewijn, Gosen. — Goossen(s)
 Grimmert, Grim (van Grimbert). — Grims
 Guillaume, Giljam. — Giljam(se)
 Gijsbert, Gijs, Gisele. — Geijsels, Ghijzels, Ghijsen.
 — De sinds de tweede helft der 19de eeuw te Middelburg gevestigde familie Ghijsen is uit Limburg afkomstig.
 Haman. — Haman
 Hamer. — Hamer de Gripskerke (1290); Palvoete van Gripskerke, Laurens ende Hamer, zine kindere (1342/3). — Hamer(s); misschien ook: de Hamer
 Hans. — Zie Johannes
 Haring, Harink (van Har-). — Harinck
 Harper(t), Harpe (van Harbert). — Harpe
 Hein. — Zie Hendrik
 Hendrik, Hein. — Hendriks(e)(n), Heijn
 Herman. — Hermans
 Hertog, Hartog (van Hardwig). — Hertog(h), Hertogs, Hartog
 Hiel, Afkorting van Lat. Hilarius. — Hiel; misschien ook: van Hiele
 Hobik, Hobuk (van Hobius, de Latijnse vorm van Job). — Hoobuuc ende Jan, Willem Dankards s.

kindere van der Lisse (Noordbeveland, 1331/3);
 Hobick de Hubert (Zieriksee, 1575). — Hobius.
 Aldus heette een sinds de 16de eeuw bekende, thans naar ik meen uitgestorven, Brouwershavense regenten- en geleerdenfamilie.
 Hokke, Hoeke, Hocke (van Hucco, uit Hug-), als voornaam op Schouwen nog gebruikelijk. — Hocke, Hoek; misschien ook: van Hoek en Hoekman(s)
 Hollebrand (van Hildebrand). — Hollebrands(e)
 Hoos (van Hozo). — Hoose
 Hubert, Huibert, Hubrecht. — Hubrech(t)se, Hubregtse, Huibregtse(n), Huibrechtsen, Huijbrechtse, Huybrechtse, Huijbrechtse. Vooral in Westkapelle zijn deze namen zeer verbreid. — de Huybert (vgl. blz. 105)
 Hugo, Huig. — Huige, Huigens
 Human (bij Hugo?). — Human Humansz (Middelburg, 1416). — Udemans (uit Umans? of bij Udo)
 Huse. — Huissen, Huijsse, Huijssoon, Huyssoon, Huison
 Iman (bij Immo). — Ymanse, Imanse
 Ingel. — Zie Engelbert
 Iseboud. — Ydseboud de Stavenisse (1269); Yseboud, mijns heren clerc (1342/3). — Izeboud, Izebout, Isebout
 Jacobus, Jacob, Kop. — Jan Cop Poppe (Oostkapelle, 1541). — Jacobs(e)(n), Jakobse, Jacobusse, Jakobusse, Koppejan(se), Coppejans, Kopmels, Coppoolse, Koppen; misschien ook: van der Kop? — Zie ook Koopman

Jan. — Zie Johannes
 Jasper. — Zie Kasper
 Jeremias. — Jeremiasse. — Zie ook Mijs
 Jeronimus (Hieronymus). — Jeronimus
 Job. — Jobse, Joppe
 Johannes, Jan, Hans. — Sinds de 12de eeuw is deze heiligennaam in deze streken buitengewoon populair. Winkler noemt ongeveer 100 familienamen op, die er van zijn afgeleid. — Johannisse(n), Janse(n), Jansse(n)(s), Janisse, Jongejan, Langejan (Grootjans, Koppejan, Coppejans), Hanse(n), Hanssens
 Jonas. — Jonasse
 Jocs(t) (Lat. Jodocus). — Joosse
 Joris (Lat. Georgius). — Jorisse
 Jozias. — Joziassse, Josiasse
 Julianus. — Julianus
 Kaan, Kane. — Kaan
 Kaas. Afkorting van Nicasius (?). — Casin Ghiselin (Brugge, 1427); Casen de Costers (idem, 1433). — Kaas, Kaashoek (= de hoek, het land van Kaas), Kortekaas
 Kanter (van Gandert?). — de Kanter
 Karel. — Karels(e), Carels(e)
 Karsteloot. Misschien een verkleiningsvorm van Karst, zoals Berteloot van Bert? — Carsteloot Abeel (Brugge, 1420). — Kesteloo (?) (via de nog in Vlaanderen voorkomende vorm Kesteloot?)
 Vgl. echter blz. 73
 Kasper, Jasper, Kas, — Jasperse, Kasse
 Kat ¹⁾. — Pieter Katkijn (Borselen, 1343). De naam

¹⁾ Vgl. B. H. Spijkerboer in N.G.N., 7 (1930), blz. 145—146.

leeft waarschijnlijk voort in Kattendijke en Kadzand, misschien ook in Kats. — Kat, de Kat ¹⁾
 Kempe. — Willemanus filius Kempen (Zeeland, 1223); Kempe Colemanssone (Zuidbeveland, 1342/3). — Kemp(e). — De familie Kempe was in de 16de en 17de eeuw een bekend vooral te Zieriksee en op het eiland Schouwen gevestigd geslacht.
 Klaas, Klaais. — Zie Nicolaas
 Clayman. — Zie Nicolaas
 Kodde. — Codde Pieters sone (Walcheren, 1342). — Kodde
 Koelman (van Coloman). — Kempe Colemanssone (Zuidbeveland, 1342/3). — Koel(e)man
 Koenraad, Koen, Koendert, Koert (van Konrad). — Koen(s), Koenders, Koert
 Kolijn (Lat. Colianus), Klijn. — Klijn, Klein, Klijnsoon. — Zie ook Kool
 Constant (Lat. Constans). — Constandse, Constantse
 Kool. Afkorting van Kolijn of van Nicolaas. — Jan ende Cole, Pieters kinder van Overdee (Zuidbeveland, 1342/3); Jan ende Pieter, Colen kinder van Liere (idem); Cole Arnouds sone (idem). — Kole, Koole, Kools
 Koopman (van Jacobus). — Coipman ende Pieter. Heype Coipmanssons kindere (Walcheren,

¹⁾ Bepaalde namen als Bere, Hont, Moer, (Moor) werden klaarblijkelijk dikwijls, wanneer men ze niet meer als zuivere persoonsnamen aanvoelde, van het lidwoord voorzien. Zo vindt men in de 14de eeuw op Tolen een Bere f. Vornouds naast een Hanne die Beer, in 1342, eveneens ergens in Zeeland, een Willem Hont naast, in 1344, Philipp die Hond, in 1340 op Walcheren Moor Bonefaes s. naast, in 1342, Heynric die Moer. Op gelijke wijze kan ook de naam de Kat van de persoonsnaam zijn afgeleid. — Vgl. B. H. Spijkerboer in N.G.N., 7 (1930), blz. 136.

1342/3). — Koopman(s), misschien ook: Kooman, Co(o)mans. Beide namen kunnen uiteraard ook beroepsnamen zijn.

Kop. — Zie Jacobus

Cornelis (Lat. Cornelius), Nelis, Nele (dat echter ook een afkorting van Daneel kan zijn). — Cornelis(se), Neele, Nelisse

Christiaan (Lat. Christianus), Korstiaan, Korsten, Kosten. — Costin Willem Oenen s. (Zeeland, 1317); Her Costijn van Renisse (Walcheren 1317). — Christiaanse, Korsten, Kosten, Kostense

Kruis. — Kruys, Kruisse, Kruysse, Kruijsse, Cruyce
Krijn. — Zie Quirinus

Lambert, Lambrecht, Lammen. Lemme(n), Lem. — Lambrechtsen, Lambert, Lampert, Lambertz, Lammens, Lem. — Lieven Lem (Levinus Lemnius) van Zieriksee behoorde tot de bekendste Zeeuwse geleerden der 16e eeuw.

Lamsin (van Lammen). — Lamsin de But (Brugge, 1421); Lamsin Bout (ibidem, 1427). — Lampsins. — Het bekende Vlissingse koopmansgeslacht van deze naam was van Oostende afkomstig.

Laurens (Lat. Laurentius), Lauw, Louw, Lauwers (in de 15de eeuw een vooral in Vlaanderen zeer gebruikelijke voornaam). — Laurens(e), Lourens(e), Louws, Lous, Lauwers, Louwers(e)

Leenaard, Leendert, Leenoud. — Leender(t)s(e), misschien ook: Leenhouts

Lein. — Zie Geleïn

Leunis. — Zie Apollonius

Livinus, Lieven. — Lievens(e)

Lobbert, Lop. — Lopse

Loef. — Loeff

Loen. — Loene

Loof. — Loof, de Loof(f)

Looi, Loy. — Zie Elooi

Loper. — Loper Wissensone (Zuidbeveland, 1333), Loeper Jans s. kindre, Jan f. Loepers (Schouwen, 1340); vgl. Clays die Lopere (Zuidbeveland, 1342/3). — de Looper (?)

Lucas, Luuk, Luik. — Heinric Cayaert, filius Luux (Brugge, 1425). — Lucasse, Lukasse, Luycx

Maarten, Meerten, Merten. — Zie Martinus

Maas. — Zie Thomas

Machiel (Lat. Michael). — Machielse, Macheels, Machgeels

Maljaart (Fr. Maillart?). — Maljaars, Maljers

Marinus, Marijn. — Marinisse(n), Marijn, Marijs

Markus. — Markusse, Marcusse

Martinus, Martijn, Maarten, Meerten, Merten. — Martejn, Maartens(e), Meertens, Mertens, Meertse

Matthijs, Thijs, (Lat. Mattheus). — Matthijssse, Mattheijssen, Thijsse, Thyssen, Tijssse

Meeuwis, Meeuw. — Zie Bartholomeus

Melis. — Zie Amelis

Melle (van Mello), Mel, Mels. — Melse, Kopmels

Moenen, Moen (van Simoen, Simon?). — Moen Pieters (Walcheren, 1318/9), Moenijn Dint (idem). — Moens. — Althans van één der Zeeuwse families Moens luidde de naam oorspronkelijk Moenens.

Mogge, Mugge. — Pieter f. Muggen, Jan f. Muggen, Symon f. Muggen (Schouwen, 1340), Pieter

Mogghen s. (ibidem, 1343). — Mogge. — De in 1806 uitgestorven familie Mogge behoorde sinds de 16de eeuw tot de aanzienlijke Zierikseese patriciërsge-slachten. De naam komt elders (o.a. in Zeeuws-Vlaanderen) nog voor.

Molle (van Modilo?), Mol. — Mol(l)

Mommaart (?), Momme. — Mommaas. — Maarten Aarnoutse Mommaerts, geb. te (Oud-)Vosmeer, woonde in de 2de helft der 17e eeuw te Zierik-see, waar hij de stamvader werd van een familie, die zich eerst Mommaerts, later Mommaas noemde.

Mooiaart, Mooi. — Mooi, Mooij, Mooy; misschien ook: de Mooij?

Moor ¹⁾. — Moor Bonefaes s. (Walcheren, 1340). — de Moor (?)

Mulok. — Muloc Allairdssone (Kerkwerf en Nie-werkerk, 1298), Muloc Aleids s. kind (Schou-wen, 1317), Jacob f. Mulox (Schouwen, 1340). — Mulock, een bekende Zierikseese familie, waar-uit o.a. schipper Antheunis Mulock stamt, die naar de overlevering wil in 1528 de eerste kal-koenen in Zeeland bracht. De naam leeft nog voort in de familienaam Mulock Houwer.

Murk. — Murk

Mijs, Meis. Afkomstig van Jeremias? (Vgl. de Na-vorscher, 22 (1872), blz. 575—576). — Mijs

Nele, Nelis. — Zie Cornelis

Nicolaas, Klaas, Klaais, Clayman (?). — Willekijn Clayemans s. (Tolen, 1318/9). — Klaasse(n), Claeijs, Klaysen, Kleemans. — Zie ook Kool

¹⁾ Vgl. B. H. Spijkerboer in N.G.N., 7 (1930), blz. 149.

Nies, Nijs. — Zie Dionysius.

Oelbert (van Odelbert), Oele, Oole. — Oele Gillis s. (Zeeland, 1318/9), Oel Luck (burgemeester van Goes, 1423), Oele Marthynsz (secretaris van Goes, 1496/7). — Oele, Oels, Oolesse

Ogier, Okker (van Otger). — Ocker Witte Hannen (Duiveland, 1340). — Okkerse. — De stamvader van de bekende Zierikseese familie Ockerse, Ocker Symonsz, werd in 1353 poorter van Zie-riksee. In de 15de eeuw werd dit patronymicum al tot familienaam.

Omer (van Odemar), Oem, Oom. — Oem Hanne van den Groettesande (Tolen, 1317). — Oom(s)

Oort (van Ort-). — Oortse. De bekende Zierikseese familie Oortse, die in de 18de eeuw is uitgestor-ven, stamde af van Oort Cornelisz, geboren te Brijdorpe, die in 1562 poorter werd van Zierik-see. Zijn zoons noemden zich Oortse.

Otte (van Otto). — Otte

Papa (van Bavo) ¹⁾. — Paap(e), Pape

Paulus, Paul, Pauwels, Pauw. — Paulus, Paulusse, Paul, Pouwelse(n), Pauw(e), Paauwe; misschien ook: de Paauw? — Zie ook: Pous

Pelgrom (Lat. Pilgrimus), Pelle. — Pelle

Philippus, Philip, Flip. — Philippe, Flipse

Pieter (Lat. Petrus). — Pieters(e)(n), Jongepier, Kleinepier

Pleun. — Zie Apollonius

Pol, Polle, Pool. — Zie Apollonius

Poppe (van Poppo). — Een in Zeeland en vooral op

¹⁾ Vgl. B. H. Spijkerboer in N.G.N., 7 (1930), blz. 144—145.

Walcheren in vroeger jaren veel voorkomende naam. — Flore ende Poppe Heynric Everdeys kinderen (Zuidbeveland, 1342/3), Poppe Jansone (Middelburg, 1441). — Poppe

Pous. Afkorting van Paulus? — Pouce Martinsz van Bredamme werd in 1474 poorter van Zieriksee; Jan Janssen dictus Jan Pouce (Zieriksee, 1489), Jan Pouce Oellez (idem). — Pous, Pousse. — De bekende Zierikseese familie Pous, in de 19de eeuw uitgestorven, schijnt afkomstig te zijn van Noordbeveland.

Quirinus, Krijn. — Quirinissee, Quirynssen, Krijnse, Crijnse, Crijnssen, Crince

Raas (of afkorting van Erasmus?). — Rase van Coudekerc (Walcheren, 1317), Raes Hancel (Brugge, 1423). — Raas

Reinhard, Reinder, Rein, Reier. — Reinders, Rijn, Reyers, Reijers(e)

Reinier, Rein. — Reinier, Reinierse, Reijnierse, Reynierse, Renier, Renierse, Rijn

Reinoud, Rein. — Reijnoudt, Reynhoudt, Reinhoudt, Reijngoudt, Rijn

Remein (van Romein, Lat. Romanus). — Remein van Heyst (Brugge, 1419). — Remijn, Remijnse

Rieme (van Rimo). — Riemens

Robert — Robberse

Roeland, Roel. — Roelse

Rombout. — Rombouts

Roos, Rose. — Roos, Roose, Rooze; misschien ook: de Roos

Rutger, Rogier. — Rogierse. — Zie ook: Sier.

Rijkaard, Rijk, Rijkerd. — Ryquaert filius Hermans

(Brugge, 1427), Ryquaert Crabbe (ibidem, 1434).

— Rijk, Rijkse, Rijkaard

Salome (een Bijbelse vrouwen naam). — Salome Cats (een tante van Jacob Cats) (Brouwershaven, 1571). — Salomé (een Zeeuwsvlaamse boerenfamilie)

Sander (van Alexander). — Sanders(e)

Schaaf. — Schaafse

Schele. — Scheele

Scherping ¹⁾. — Scerpino (Zeeland, 1331). — Scherp-pingh

Schuwe (van Scuf), Schuwelok, Schulok ²⁾. — Scuweloc Heynrix's. (Noordbeveland, 1333), Sculoc Heinricx zoon (Geersdijk, 1396). — Deze oude, sinds lang uitgestorven naam leeft voort in de Schuifelstraat te Middelburg (vroeger Scuvelstraetkijn) en in de familienaam Schuilwerve (uit Scuwelincwerve, d.i. het erf, het ambacht van de Scuwelingen, het geslacht van Scuwe).

Sebastiaan (Lat. Sebastianus), Bastiaan. — Bastiaans(e)(n)

Sier(e). Afkorting van Rogier, Rosier of van Ogier, Osier. — De naam van een bekende Arnemuidse familie, Siereveld (= het veld van Sier?) zou hieraan ontleend kunnen zijn, tenzij men er de plaatsnaam Zijderveld in moet zoeken.

Siger, Seger, Zeger. — Siegers, Segers, Seghers, Zegers

Simon. — Simons(e)

¹⁾ Vgl. B. H. Spijkerboer in N.G.N., 7 (1930), blz. 146—147.

²⁾ Vgl. P. L. Taak in N.G.N., 8 (1932), blz. 73—74.

Slabbert. — Slabbert Domaes sone (Walcheren, 1318/9). Storms Slabberts s. (Schouwen, 1318/9). — Slabber

Spaan. — Spaen Pieters sone (Walcheren, 1317), Spaen Doedinssone (Zuidbeveland, 1342/3). — Spaan(s)

Stein (van Stain-). — Steijn

Steven (Lat. Stephanus). — Stevens(e)

Storm, Sturm (van Sturm-). — Storm, Sturm

Strode, Stro. — Stroo

Struve. — Struve

Sijs (van Siso). — Heynric, Willem ende Jan, Sijs Janssons kinderen (Walcheren, 1342/3), Jan Sijs sone (idem), Lem Sijs (Schouwen, 1344). — Een wijk van Middelburg heette in de Middeleeuwen 't Seis; de namen Seisstraat, -singel, -weg en -laagte herinneren daar nog aan.

Sijfert (van Siegfried). — Het lijkt mij niet onmogelijk dat de Zeeuwse familienaam Zeevaart (o.a. Baarland) een vervorming is van deze Vlaamse mansnaam.

Taat. — Taats. De Middelburgse familie Taats is op het eind van de vorige eeuw uitgestorven.

Tak (van Taco). — Lem Tacs s. (Zuidbeveland, 1318), Henric Tacs s. kind (idem). — Dat Tak inderdaad een voornaam is geweest, blijkt uit deze plaatsen niet met zekerheid; vgl. echter nog de mansnaam Take. — Tak

Theun(is). — Zie Anton

Thomas, Domaes, Maas, Domis, Domus. — Domaes, dat ook een nevenvorm zou kunnen zijn van Damas (Lat. Damasus), was oudtijds in Zeeland

een veel voorkomende naam. — Wisse Domaes s. (Schouwen, 1317), Domaes Splinter (ibidem, 1318), Domaes Michielssone (Noordbeveland, 1333). — Maas is daarvan een afkorting. — Maes Rueysant (van Zaamslag) (Brugge, 1420), Paulus Maas (Middelburg, 1474; hier wellicht al familienaam). — Thomas(se)(n), Maas, Dommise

Thijs. — Zie Matthijs

Tiele, Tieleman (van Tillo). — Tieleman

Vincent (Lat. Vincentius), Cent. — Cense (uit * Centse)

Wadde (van Wado). — De verkleiningsvorm Waddin, Waddijn kwam in de 14de eeuw in Zeeland haaldelijk voor. — Waddijn Henrix s. (Schouwen, 1317), Heynric Waddijns s. (Tolen, 1343/4). — Wadde, een bekende, naar ik meen thans uitgestorven Schouwse familie.

Wagen. — Wage

Walter, Wouter. — Wouters(e), Wauters

Walraven. — Walrave(n)

Warner. — Warners

Ward (van Wardo), Warre. — Warrens

Was (van Wasso). — Was. — De Zeeuwse familie Was is van Engelse afkomst.

Weite, Weute, Woyte ¹⁾. — Pieter Weyte Willensons (sic) sone (Zeeland, 1342/3), Weute Willem s. (Domburg, 1332), Weute Jans s. (idem), Woyte Willem s. (Boudewijnskerke, 1332), Woyte Jans s. (idem) (waarschijnlijk zijn met deze Weute's

¹⁾ Vgl. J. W. Muller in Tijdschr. v. Ned. taal- en letterk., 40 (1921), blz. 170—172 en G. J. Boekennoogen, t.a.p., blz. 176—182, die in deze namen bijvormen van Wouter willen zien.

en Woyte's dezelfde personen bedoeld). —
Weytsen, Weuyte
Welland. — Welland Wissen sone (Schouwen,
1318/9), Heerkijn ende Welland, Sceuwe Wel-
lants s. kindre (Schouwen, 1340). — Het Schouw-
se geslacht Welland kan zijn naam ook ontleend
hebben aan de gelijknamige heerlijkheid, waarin
Noordwelle ligt.
Wessel. — Wessel(s)
Wigbout, Wibout. — Wibaut, Wiebols. — De Vlis-
singse familie Wibaut is afkomstig van Rouaan.
Willebrord (Lat. Willibrordus). — Willeb(r)oordse
Willem. — Willems(e)(n)
Wisse (van Wiso). — Deze naam kwam in Zeeland
veel voor. — Wisse Domaes s. (Schouwen, 1317),
Wisse Costijns s. (Walcheren, 1317), Wisse Hein-
rixsone (Noordbeveland, 1333). — Wisse
Witte (van Wido). — Witte, misschien ook: de
Wit(tè)
Wolfgang, Wolfert, Wolf. — Wolfert, Wolf(f), mis-
schien ook: de Wolf(f)
Wijn. Afkorting van Wijnand of van een naam op
-wijn. — Wijne
Zacharias. — Zachariasse
Zeger. — Zie Seger

Willems (Willibrordus)
eigels. Willaem
frans. Guillelm
latijn. Guethelamus

Namen met een Latijnse uitgang en in het Latijn vertaalde namen

Aangezien de meeste familienamen met een
Griekse of een Latijnse uitgang patronymica zijn, be-
spreken we deze groep het best op deze plaats.
Overgens is die in Zeeland maar klein. De Griekse
uitgang -ides (Hermanides, Hajonides, enz.), die voor-
al in Friese familienamen voorkomt, is in Zeeland on-
bekend, en zo hij er al mocht voorkomen dan is hij
er stellig verdwaald. Datzelfde geldt voor de namen
met de Latijnse uitgangen -i (Adriani, Arnoldi, enz.),
-is (Michaëlis, Taconis, enz.) en -anus (Tilanus, Grei-
danus, enz.)

Sinds de late Middeleeuwen was het onder ge-
leerden gewoonte om hun familienaam in overeen-
stemming te brengen met de taal, waarin zij hun
werken schreven, het Latijn. Zo noemde Antoine
de Waele, van 1604—1619 predikant te Middelburg,
zich Antonius Walaeus en Enoch Stertenheim, van
1603—1614 predikant te Aksel, zich Sterthemius.
Anderen vertaalden hun naam in het Latijn, waar-
voor natuurlijk niet iedere naam zich leende. Zo
noemde Raphael de Hond, van 1583—1585 Latijns
schoolmeester te Arnemuiden, zich Canisius (van
canis = hond), terwijl Jacob Cats, toen hij in 1598
in Orleans ging studeren, zich Jacobus Felinus noem-
de (van felis = kat). Tot deze categorie behoort mis-

schien de familienaam Filius (= zoon), die op Noordbeveland voorkomt.

De naam Feleus (Kattendijke) doet kat-achtig aan, maar naar de betekenis van de Schouwse naam van Felius (Dreischor, Zonnemere) durf ik zelfs niet gissen. Is Hoffius (Kloetinge) uit van 't Hof ontstaan? De naam van het Schouwse predikantengeslacht Stamperius, waartoe ook de bekende kinderschrijver behoorde, komt bij de beroepsnamen ter sprake (blz. 110). De familie Hondius heette oorspronkelijk de Hond. Een andere familie de Hond noemde zich Canisius; deze leefde van het begin der 17de tot het eind der 18de eeuw in Zeeland en stamde af van Daniël Canisius, die van 1616—1653 de schooljeugd van Ouwkerk onderwees.

Tot de aanzienlijkste geslachten van Brouwershaven behoorden op het eind der 16de en in de 17de eeuw de families Hobius en Fannius. De eerste naam is een verlatinisering van Hobik, de laat-middeleeuwse naam voor Job, terwijl de tweede wel zal teruggaan op de mansnaam Vanne, Fanne. Ik meen dat ze beide uitgestorven zijn.

En hiermee is vrijwel alles gezegd, wat er van de Zeeuwse namen met een Latijnse uitgang te zeggen valt.

II. GEOGRAFISCHE NAMEN, HUISNAMEN EN NAMEN, ONTLEEND AAN UITHANGBORDEN EN GEVELSTENEN

Deze tweede groep der familienamen zal niet veel minder talrijk vertegenwoordigd zijn dan de eerste. Wel zijn de patronymica de hier te lande, en ook in Zeeland meest gebruikelijke familienamen, maar alleen al op psychologische gronden zou men mogen aannemen, dat ook de herkomst of de woonplaats dikwijls aanleiding moest worden tot het ontstaan van een geslachtsnaam. Het in Saksische streken geldende gebruik, de familienaam te ontleenen aan de naam der boerderij, die men bewoont, is in Zeeland nooit populair geweest, maar niettemin niet geheel onbekend. In vele gevallen zal het echter niet of moeilijk zijn uit te maken, of de bewoner zijn naam heeft ontleend aan de boerderij, dan wel de boerderij aan de bewoner.

Gewoner was het, een immigrant te noemen naar het land, de streek, de stad of het dorp waarvan hij afkomstig was. Zo ontstonden namen als van Zwe(e)-den, Lalleman (een réfugiénaam, uit l'Allemand), den Engelsman, van Aken, van Luik, enz. Weinig talrijk is de groep der familienamen, waarbij van de plaats-, streek- of landnaam een soortnaam is ge-

vormd, al of niet door het lidwoord van bepaaldheid voorafgegaan. Behalve Lalleman en den Engelsman behoren nog tot deze groep: de Waal, de Swaaf (van Zwaben), de Keulenaar, de Vries, de Zeeuw, den Hollander, Vlaming, Braber (d.i. Brabander), Bevelander, Schouwenaar, Toolenaar en Mallander. De Middelburgse uitgeversfamilie Altorffer heet naar het bekende Zwitserse dorp Altorff bij het Vierwoudstedenmeer, dat een rol vervult in de sage van Willem Tell. Of de familie Piccart, in de 17de eeuw (o.a.?) te Orisant (gem. Wissekerke op Noordbeveland) gevestigd, en vandaar in de volgende eeuw (o.a.?) over Zuidbeveland en Tolen verspreid, uit Picardië afkomstig is, zou ik niet met zekerheid durven beweren. Uitgesloten is het echter allerminst, gezien het drukke handelsverkeer dat in de latere Middeleeuwen tussen dit land en Zeeland bestond. In Ierseke komt de variant Pekaar voor. De Ungers zullen, via Duitsland, wel uit Hongarije afkomstig zijn. Tenslotte behoort ook de naam de Poorter tot deze groep.

De meest gebruikelijke vorm van de tot deze groep behorende familienamen is die van de plaats- of streeknaam, voorafgegaan door het voorzetsel van: van Zweden, van Aken, van Luik, enz. Het voorzetsel kan echter ook wegvallen; in dat geval krijgt men namen als Bronswijk (= Brunswijk), Eversdijk, Hildernisse, Minderhout enz.

De naam Hildernisse geeft aanleiding tot de opmerking, dat het aantal van plaatsnamen afgeleide familienamen groter is dan men op het eerste ge-

zicht zou denken, omdat vele oude geografische namen met de plaatsen, die ze benoemden, van de aardbodem zijn verdwenen. En niet het minst in Zeeland, waar de zee in de loop der eeuwen zo menig dorp en stad volkomen te gronde heeft gericht. Het dorp Hildernisse, aan de westkant van Brabant, bij Woensdrecht gelegen, werd al op het eind van de 15de eeuw door de Schelde verzwolgen, zoals een eeuw nadien het bekende Reimerswaal, waaraan de familienamen (van) Remmerswaal, Reymerswael, Roemerswaal en de Rommerswaele herinneren. Ik ken deze familienamen uitsluitend buiten Zeeland; daarbinnen komen ze, voor zover ik kon nagaan, niet voor. Ook de namen van Munnikreede en van Munnekrede komen in Zeeland niet voor: ze herinneren aan een Vlaams stadje, dat in 1594, toen het door de oorlog en de pest bijna uitgestorven was, op last van Philips met Damme verenigd werd. De familie Wesp-dorp, o.a. op Sint Filipsland woonachtig, draagt haar naam waarschijnlijk naar het voormalige dorp Westdorp, dat op Tolen in de buurt van Schakerloo lag, en waarvan in de 17de eeuw nog overblijfselen te zien waren. Het thans uitgestorven Schouwse geslacht van Zuydkerke heette naar het in 1534 overstroomde dorp van die naam aan de zuidkust van Schouwen. In de nabijheid daarvan lag Borrendamme, dat in 1613 door een overstroming geheel werd weggevaagd. Er waren vroeger te Zieriksee op zijn minst drie families (van) Borrendam(me), waarvan er nog één bestaat, die zich van Borrendamme noemt.

Een andere, naar ik meen thans uitgestorven Schouwse familie, Hardemee, noemde zich naar een poldertje bij Oosterland, dat in 1695 voor goed geïnundeerd werd.

Ook leven wel oude, sindsdien in onbruik geraakte plaatsnamen als familienamen voort. Het enige mij bekende Zeeuwse voorbeeld daarvan is Rodenburg (naast Roodenburch en Roodenburg), de oorspronkelijke naam van het stadje Aardenburg, die nog in 1282 voorkomt. Vgl. overigens blz. 66.

Familienamen, ontleend aan plaatsnamen in Zeeland

Het aantal Zeeuwse familienamen dat van Zeeuwse plaatsnamen afgeleid is, is minder groot dan men wellicht geneigd zou zijn, te veronderstellen. Namen als (van) Middelburg, van Vlissingen, van der Goes, van IJzendijke, van Hulst, (van) Tolen (Thole(n), van Tholen, van Tertholen) komen in Zeeland zelf niet of nauwelijks voor. De naam de Zeeuw is er vrij veel verbreid, (van) Zeeland, Zeelander en Zélanger komen echter alleen buiten ons gewest voor. Ook de familienaam van Walch(e)ren ken ik alleen buiten Zeeland. Een bekend burgemeester van Antwerpen heette van Ierseke, een naam waarnaar men in Zeeland eveneens tevergeefs zal zoeken. Naar een toch zo belangrijke stad als Zieriksee schijnt zich nooit een familie genoemd te hebben; daarentegen is de familienaam van Brouwershaven (althans buiten Zeeland) wel bekend.

Naar Zeeuwse wateren heten de families van (der) Schelde, van Strien, waarschijnlijk ook Swenne en misschien van de Kamer. De Striene stroomde oudtijds tussen Poortvliet en Schakerloo naar de Oosterschelde. Swenne zou identiek kunnen zijn met Zwene (3de nv. van Zwin), en aan een der stromen van deze naam kunnen herinneren, die men oudtijds zowel op Walcheren als op Schouwen vond. De Ka-

mer vond men oudtijds in de buurt van Stavenisse. Verder droeg een middeleeuws Zeeuws geslacht, van Mannee, de naam van een Zuidbevelandse stroom de Man-ee. Het is niet uitgesloten dat een Zeeuws-vlaamse familie Brakman naar de Braakman heet, maar de meest bekende familie van deze naam, die uit Antwerpen afkomstig is, heette daar oorspronkelijk van der Braken, en is dus zeker niet naar dit water genoemd, maar naar een veldnaam brake (1. kolk of wiel, ontstaan ten gevolge van een doorbraak; 2. misschien ook: kreupelhout, struikgewas).

Aan Walcherse plaatsnamen herinneren o.a. de familienamen (van) Middelburg, van Vlissingen, misschien ook van der Veer, (van) Domburg, van Westerkappel, enz. Het adellijke geslacht van den Abbeele heette, vergis ik mij niet, naar de gelijknamige heerlijkheid tussen Middelburg en Soeburg, thans een bekend gehucht. De Zierikseese familie van Dishoek (waaruit o.a. de bekende Bussumse uitgeverstammen) droeg haar naam vermoedelijk naar Dishoek onder Koudekerke, vanwaar ze dus afkomstig zou zijn. De nog op Walcheren levende familie van Maldegem zou naar een oud gehucht onder Vlissingen kunnen heten, maar ook naar het Oostvlaamse stadje. De Walcherse familie Botting zal wel naar de ambachtsheerlijkheid Bottinge onder Grijskerke heten, die op haar beurt haar naam naar het geslacht Botting (Butting), het geslacht van Bot (But) draagt. De familienamen Bot(h) en But komen op Walcheren nog voor.

Van Zuidbevelandse oorsprong zullen de familienamen van der Goes, van Borsselle, (van) Evers-

dij(c)k, van Ierseke, van Cruijningen, Kreuninge, van Waarde, van der Nisse en Nieuwdorp zijn. Over de aan Reimerswaal herinnerende familienamen spraken we al in ander verband. De families (van) Wissekerke kunnen zowel naar het Zuid- als het Noordbevelandse dorp heten. Een oude en wijdverspreide Zuidbevelandse familie is het geslacht Smallegange, waaruit Zeelands bekendste kroniekschrijver geboren werd; het draagt zijn naam naar een voormalige ridderhofstede onder Kloetinge. Ook het kasteel Maalstede onder Kapelle gaf zijn naam aan een familie Maalstede, terwijl ik de naam van een Goese familie, Bruël, in verband zou willen brengen met het kasteel Bruelis dat eveneens onder Kapelle lag. Het adellijke geslacht van Bruelis is uitgestorven. De Dijkwels heten naar een gehucht Dijkwel onder Kapelle. De naam van de energieke gouverneur van Nieuw-Nederland, Peter Stuyvesant, herinnert aan het kerspel Stuvesant, oudtijds ten oosten van Ellewoutsdijk gelegen en kort na het midden der 16de eeuw overstroomd. Peter Stuyvesant was een Fries van geboorte, en van een mogelijke Zeeuwse herkomst is niets bekend, maar al in 1396 vinden we te Middelburg een Willem Stuufzand genoemd.

De namen Kats, Cats, van Kats en van Cats kunnen aan het Noordbevelandse dorp herinneren, maar de eerste twee kunnen ook patronymica zijn. (Van) Wissekerke werd al onder de Zuidbevelandse namen genoemd. Wiskerke is op Noordbeveland zelf (Kats en Kortgene) een vrij verbreide familienaam. Aan het ambacht Welle of Weele op Noordbeveland, dat door de stormvloeden van 1530 en 1532 onder-

ging ontleende de Zierikseese familie van der Welle (van der Weele), die zich later Pous noemde, haar naam.

Een groot aantal families verraadt in zijn naam zijn Schouws-Duivelandse afkomst, o.a. van Burg(h), van Haemstede (van Haamstede), van Brouwershaven, van Bruinisse, van Bloois (naar een buurtschap en heerlijkheid in Zonnemere), Bommenee, van Oudewerve (naar een tiendbevang bij Koudekerke), Schuddebeurs, van der Muyden (naar een boomgaard, de Muye, onder Nieuwerkerk), van Zuidlandt (naar een heerlijkheid onder Kerkwerve) enz. De moeder van Jacob Cats, Leenken Breijde, stamde uit een familie die oorspronkelijk (van) Breijdorpe heette, naar het gehucht van die naam onder Brouwershaven. Vgl. ook de namen Schouwenaar, van Schouwen en van Duyveland. De familienamen van Zuydkerke, (van) Borrendam(me) en Hardemee werden al eerder genoemd. De Toolse familie van den Oudendijk heet misschien naar een buurtschap in Ellemeet, maar de veldnaam Oude(n)dijk is te algemeen, dan dat deze ook niet elders zou kunnen voorkomen.

De families (van) Tolen, (van) Thole(n), Thoolen, van Tertholen, Toolenaar, van Suntemaartensdijk, Smaardijk, (van) Poortvliet, Scherpenisse, Stavenisse en Vosmeer herinneren aan Toolse plaatsnamen; de laatste kan ook aan het Brabantse (Nieuw-)Vosmeer ontleend zijn, ofwel een patronymicum in de onverbogen vorm zijn. De schipper die in 1788 door het opsteken van een Patriottenvlag op zijn schuit de aanleiding werd tot een Oranje-oproer in Goes,

heette Joost van Sint-Annaland. De (o.a. op Sint Filipsland gevestigde) familie Wesdorp zal wel van het voormalige dorp Westdorp, op Tolen bij Schakerloo gelegen, afkomstig zijn. Naar de heerlijkheid Vrijberghe onder Oud-Vosmeer heet de familie van Vrijberghe (de Coningh), thans uitsluitend nog buiten Zeeland gevestigd. De naam van de uitgestorven familie Vermuyden, die in vroeger eeuwen tot het Toolse regenten-patriciaat behoorde, houdt stellig verband met de Muyenpolder onder Sint Maartensdijk gelegen. De naam Deurloo, die o.a. in Tolen en Scherpenisse voorkomt, zal wel verband houden met een polder ten zuiden van Tolen, de Deurloohoek, die zijn naam ontleend zal hebben aan de stroom de Deurloo, die oudtijds tussen Wemeldinge en Ierseke stroomde, waar men eveneens nog een Deurloohoek kent. Men weet dat Deurloo ook de naam is, die de mond der Westerschelde bij Vlissingen draagt. De oorsprong van deze Zeeuwse waternaam is niet duidelijk. Al in 1430 was een Jan Doirlo schoolmeester te Middelburg.

Een familie-overlevering wil, dat het Schouwse geslacht Mallander oorspronkelijk Mailander zou hebben geheten (van het Duitse Mailand, Milaan), en zou afstammen van een soldaat uit een der huurlers van Alva, die in 1575/1576 op Schouwen gelegerd waren ¹⁾. Eenvoudiger en meer voor de hand liggend is de veronderstelling, dat de Mallanders hun naam dragen naar de polder Malland in de gemeente Poortvliet of de vroegere heerlijkheid van

¹⁾ Zie: M. Kalkman, De legende van den Milanees. — Sibbe, 3 (1943), blz. 302—303.

deze naam, waarnaar zich in de Middeleeuwen een adellijk geslacht van Malland noemde. Een burgerlijke familie van Malland heeft haar domicilie in Zieriksee.

Aan plaatsnamen uit Westelijk Zeeuws-Vlaanderen herinneren de familienamen Aardenburg, van Sluis en van Sluys, van Cadzand en van Kazant, van Oostburg, van IJsendijk, van Yzendijk en van IJzendijke, van Biervliet en van der Groe. De namen Rodenburg, Roodenburch en Roodenburg kunnen de oorspronkelijke naam van Aardenburg tot oorsprong hebben, maar ook het voormalige huis Rodenburgh in Rijnland bij Leiden. Een buurt onder Aardenburg en Sint-Kruis heet de Brakke en is misschien de bakermat van de aldus geheten Zeeuwsvlaams-Middelburgse familie (vgl. echter blz. 105), maar als veldnaam komt deze naam ook wel elders voor, o.a. onder Sint Margriete, een dorp in de buurt van Eekloo. De familie van der Sluis (van der Sluys) zal wel naar de een of andere sluis, en niet naar het Zeeuws-vlaamse stādje zijn genoemd, getuige het lidwoord.

Van der Hulst, en de Hulster, misschien ook Verhulst, Heinsdijk en Heijnsdijk (zoals Hengsdijk in Zeeland wordt genoemd), en Klinge herinneren aan Oostzeeuwsvlaamse plaatsnamen. Aan het dorp Hoek kunnen de namen Hoek en van Hoek ontleend zijn, zoals de familienaam Groenendijk aan het gelijknamige dorp, maar beide namen zijn te algemeen, dan dat ze juist aan deze Zeeuwse plaatsen zouden moeten herinneren. Hetzelfde geldt voor de familienaam Wes(t)dorp, die zoals we al zagen ook aan het verdwenen dorp op Tolen ontleend kan zijn, ofwel

aan de buurtschap Westdorp in de Drentse gemeente Borger. Alleen de familiegeschiedenis kan hierin met enige zekerheid uitsluitsel geven.

Familienamen, ontleend aan plaatsnamen buiten Zeeland

Dat van oudsher zich uit alle delen van de Nederlanden en ook uit andere landen immigranten op Zeeuwse grond hebben gevestigd, blijkt uit vele familienamen. De voorbeelden, die we van deze groep zullen geven, maken evenmin als die van de andere groepen ook maar op enige volledigheid aanspraak, maar wel willen ze de indruk geven, dat de ene streek meer dan de andere heeft bijgedragen tot de bevolking van Zeeland. Het ligt voor de hand dat vooral de aangrenzende gewesten, Vlaanderen, Brabant en Zuidholland, een groot contingent inwijkelingen hebben geleverd, aanmerkelijk groter dan b.v. dat van Groningen of Friesland. Evenwel zijn de geografische familienamen geen betrouwbare maatstaf voor de frequentie van de immigratie uit bepaalde streken. Lang niet alle immigranten werden immers naar het land of de plaats van hun herkomst genoemd, in de eerste plaats ook al, omdat velen van hen bij hun vestiging in Zeeland al familienamen bezaten, die ze in hun nieuwe woonplaats natuurlijk behielden. Dit geldt vooral voor de uit de Zuidelijke gewesten geïmmigreerde bevolking. Terwijl het Vlaamse contingent in de huidige bevolking van Zeeland aanzienlijker is dan elk ander, staat het aantal geografische familienamen, dat daaraan her-

innert, echter in geen evenredige verhouding daarmee. Dit is stellig daaruit te verklaren, dat de meeste Vlaamse en Brabantse immigranten al een geslachtsnaam bezaten, toen ze zich in Zeeland metterwoon vestigden. De Zeeuw die door steden als Brugge, Gent en Antwerpen wandelt, ziet dan ook in elke straat familienamen, die hem hetzij uit het heden, hetzij uit het verleden vertrouwd in de oren klinken.

Op Noordbrabantse immigratie wijzen naar alle waarschijnlijkheid de namen Braber en van Brabant, verder Kempeneers (bewoner van de Kempen); op immigratie uit afzonderlijke plaatsen de namen Hildernisse (vgl. blz. 59), Hoogerheije en Hogereije (Hoogerheide), Roozendaal en Roosendaal, van Breda, Raamsdonk, stellig ook van Gilst (Gilze); verder van Nispen, van Alm(en)kerk, 's-Gravenmoer, van Donge(n), van Berlekom (Berlikum), van Heusden, van Vlijmen, van Oyen, Littooij (Litooien), van Vessem, van Son, van Velthoven, van Dommelen, van Heeze, van Helmond, van Cuijck en van Kuijk. De naam (van) Maaskant herinnert wellicht aan een bouwland ten oosten van het dorp Vessem gelegen.

Goeree, Geervliet, Goudswaard en Goudzwaard, en Westmaas herinneren aan de Zuidhollandse eilanden, de namen (van) Gote en Goote misschien aan een voormalige arm van de Maas in de buurt van Den Briel. Maar Goote is ook de naam van tal van waterlopen, stukken land en heerlijkheden in Vlaanderen. Elders uit Zuidholland stammen de namen van den Elshout (tenzij men daarbij aan het Noordbrabantse gehucht Elshout in de gemeente Oud-

Heusden moet denken), Streefkerk, van Leerdam en van Schaik, naar een buurtschap in de gemeente Leerdam. Naar het in de buurt gelegen Kedichem heet de familie van Kakum, die uit Middelharnis afkomstig was, zich later in Vere, in Middelburg en op Noordbeveland vestigde, maar die nu, naar ik meen, niet meer in Zeeland voorkomt. Uit Noordholland: van Velzen, van Assendelft (ook een gehucht in Berlikum, N.-Br.) en van Schagen. Een algemene naam is den Hollander. Uit Utrecht zijn: van IJsselsteijn, de naam van een oude en bekende Zierikseese familie, van Nichtevecht, van Leersum en van Doorn. De laatst genoemde naam wordt zowel door een adellijke als een burgerlijke Zeeuwse familie gedragen. Uit Gelderland zijn: van Gelder(en), van Driel, van Zetten, van Zaltbommel, van Westervoort, van Yseldijk (IJseldijk in Westervoort), van Gorsel, van Grol (Groenloo) en misschien ook van Vossen (naar de Vossen, een gehucht in de gemeente Apeldoorn). Uit Limburg is van Weert, maar ook in de provincie Antwerpen ligt een Weert. Uit Overijssel is van Vollehove, misschien ook Trieller (van Te Riele, dorp in de gemeente Diepenveen) en Traas (van Te Raas: land in de gemeente Kampen), uit Groningen van Visvliet. En Friesland schonk ook aan Zeeland een aantal families de Vries.

De Vlaamse invloed op de bevolking van Zeeland komt ook hierin in de Zeeuwse familienamen tot uiting, dat een aantal van deze aan Vlaamse plaatsnamen zijn ontleend. Ook van deze groep geven we een aantal voorbeelden. Allereerst uit de provincie Westvlaanderen. De naam van Damme, die o.a. in

Zeeuws-Vlaanderen en op Zuidbeveland vrij veel voorkomt, zal wel aan het oude stadje herinneren, waar Jacob van Maerlant werd geboren. De Goese familie Klemkerk heet naar ik vermoed naar Klemskerke, een dorp in de buurt van Oostende. De Westkappellese naam van Vaardegem zou ik in verband willen brengen met het dorp Veldegem bij Brugge. In Vlaanderen bestaat de familie van Verdeghe, die oorspronkelijk wel uit hetzelfde dorp afkomstig zal zijn. De Doopsgezinde familie van Eeghen, die in de 17de eeuw vooral in Aardenburg was gevestigd, is uit Eegem bij Tielt afkomstig, de nog bestaande Aardenburgse familie van Bellegem uit het dorp van die naam, dat bij Kortrijk ligt. Een ander dorp uit deze streek, Outrijve, gaf zijn naam aan het Vlissingse Doopsgezinde geslacht van Outrive ¹⁾. Nog een andere Doopsgezinde familie, die in de 17de eeuw in Aardenburg woonde, Dyserinck, kan misschien tot deze groep worden gerekend, als men deze naam tenminste mag opvatten als d'Yserinck, d.i. de bewoner van (het land bij) de IJser, het uit de vorige wereldoorlog bekende Westvlaamse riviertje. Wat de vorm betreft vergelijkte men deze familienaam met Mechelinck.

Aan Fransvlaamse plaatsen herinneren de namen van de Ierseks familie Duinkerke en de familie van Rijssel, die hier en daar in Zeeland voorkomt; verder de Zeeuwsvlaamse familienamen van Peene en van Uxem.

¹⁾ Deze familie van „vermaners“ kan echter haar naam ook ontleend hebben aan het huis „het dorp Oudrive“ in de Noordstraat te Vlissingen. Maar ook kan dit huis genoemd zijn naar deze (of een andere) uit Outrijve afkomstige familie.

Naar Oost-Vlaanderen brengt ons allereerst de naam van Waes, herinnerend aan het „zoete land“, zoals de dichter van de Reinaert het noemde, die waarschijnlijk in deze streek gewoond heeft. De Walcherse familie van Maldegem ontleent haar naam aan het stadje in de buurt van Eekloo, tenzij deze van Maldegem bij Vlissingen is afgeleid.

Ik vermoed dat de familie van Meerendonk naar het dorp Meerdonk bij Klinge heet. De naam van Meerendonck komt ook in Antwerpen voor. Even boven het fort Liefkenshoek ligt, eveneens aan de Schelde, het dorp Doel, dat zijn naam zal hebben gegeven aan de familie den Doelder, die in het Oosten van Zeeuws-Vlaanderen thuis was, en mogelijk nog is. De naam Verdaasdonk kan verband houden met het gehucht Daasdonk onder Sleidinge, maar ook met het in 1832 afgebrande kasteel Daasdonck onder Ginneken.

De naam van Gent komt hier en daar in Zeeland voor. Even ten noorden van de hoofdstad van Oost-Vlaanderen ligt Wondelgem, en wat meer ten zuiden, in de buurt van Oudenaarde, Wontergem, die een van beide hun naam aan de familie Wondergem zullen hebben gegeven. In dit land van de -gem-namen ligt zowel bij Deinze als bij Oudenaarde een dorp Petegem, waarvan de naam van Petegem afkomstig is. Vlakbij het laatstgenoemde dorp ligt Mooregem, waarvan misschien de Sluise naam van Moorelgem is afgeleid.

Een bekende Zeeuwse familie, die naar ik meen uit Zeeuws-Vlaanderen Westelijk deel afkomstig is, heet van Melle, naar het dorp Melle, dat ten zuiden

van Gent aan de Schelde ligt. Niet minder bekend is de eveneens uit Zeeuws-Vlaanderen afkomstige familie van Deinse, die naar het bekende stadje aan de Leie heet, dat vlak tegenover het zojuist genoemde dorp Petegem ligt. Oudenaarde heeft zijn naam gegeven aan de families van Oudenaarde en naar ik vermoed ook aan Audenaerd. De laatste naam vond ik in Westdorpe. In de buurt van Oudenaarde ligt Eename, dat ik voor de bakermat houd van de in Zeeland wonende familie van Eenennaam: een voorbeeld van volksetymologie in familienamen. De van der Swalme's zijn afkomstig uit Zottegem en heten naar een riviertje aldaar. Tenslotte noemen we nog, uit de uiterste oosthoek van Oost-Vlaanderen, Opdorp, waarnaar de Westzeeuwsvlaamse familie van Opdorp heet.

Ook in de provincie Antwerpen vinden we enkele plaatsnamen, die ons aan Zeeuwse families herinneren. In de eerste plaats Antwerpen zelf, waarnaar de familie van Antwerpen kan heten, zoals de familie Boom naar het bekende dorp, eveneens aan de Schelde gelegen. Of de Zuidbevelandse van Liere's naar Lier heten, durf ik niet met zekerheid te beweren, maar een plaatsnaam Liere heb ik nergens aangetroffen. De naam Mechelinck, die ik in Westdorpe aantrof, zal wel van Mechelen afkomstig zijn. Verder zijn er nog enkele plaatsen in het Antwerpse heide-land, dat aan onze Noordbrabantse grenzen ligt, die voor ons doel in aanmerking komen. De Goese families van Calmthout en van Kalmthout heten naar Kalmthout, de Westkappelse Minderhouts en Minderhouds naar Minderhout, de (van) Loenhouts, die

hier en daar in Zeeland voorkomen, naar Loenhout, de Hoogstrate's, die o.a. in Kloetinge wonen, naar Hoogstraten en de Noordbevelandse familie van Arenthals heet, naar ik vermoed, naar Herentals tenzij er een plaats- of veldnaam Arenthals zou bestaan.

Eveneens Westkappels is de naam van Sichem of van Sighem, die van Zichem afkomstig is, het dorp in de buurt van Diest, waar Ernest Claes werd geboren en waar „De Witte” zich afspeelt. Tussen Aalst en Brussel, eveneens in Brabant, ligt Wambeek, dat ik voor de bakermat houd van de bekende Zuidbevelandse familie (van) Wabeke. De familie van Baal zal wel naar het Brabantse dorp Baal bij Leuven heten. Een ander dorp in het Leuvense, Kessel-Loo, zou de bakermat kunnen zijn van de bekende en verdienstelijke Domburgse schoolmeestersfamilie Kesteloo (vgl. echter blz. 44). Tenslotte noem ik nog de namen van Luik, (van) Luyk, van Luijk), en de wel zeer algemene naam van Vlaanderen.

Naast al deze met meer of minder gemak thuis te brengen familienamen bestaan er vele, waarvan men naar alle waarschijnlijkheid kan zeggen, dat ze eveneens van plaats- of veldnamen zijn afgeleid, maar van onbekende. Ik noem van deze groep als voorbeelden de namen van Aartsen, van Agten, van Belzen (een bekende Arnemuidse familie heet zo), van Dierendonck, van Dis, van Dorsselaar (d'(H)orsse-laer?), van Hanegem, van Heuven, van Hiele, van Hulle, van Hurck, van Iersel, van Immerzeel, van de

Ketterij (Arnemuiden), van Kleunen, van Klinken, van Koeveringe, Ludikhuize (en de op blz. 15 genoemde varianten van deze naam), van Miert, van Rentergem, van Schelven, van Splunder, van Tatenhove, van Uije, van Waterschoot, van Willegen, van Wijsberghe. In (van) Aartsen zou de Franse plaatsnaam Arthès kunnen schuilen, in Waterschoot de Vlaamse Waarschoot, in Wijsberghe de eveneens Vlaamse naam Sint Winoksbergen. Maar ik moet daaraan dadelijk toevoegen, dat deze veronderstellingen niet vrij zijn van enige stoutmoedigheid.

En dan zijn er tenslotte nog enkele twijfelachtige gevallen, waarin niet uit te maken is naar welke plaats een familienaam genoemd is, omdat er meer dan een plaats van deze naam bestaat. Ik noemde van deze groep al enkele voorbeelden, en voeg er hier nog enkele bij. In Nieuwkerk op Duiveland komt de naam Nikerk voor. Herinnert deze aan het dorp zelf, aan het in de 16de eeuw overstroomde Zeeuwsvlaamse Nieuwkerk, aan het Brabantse gehucht Nieuwkerk in de gemeente Goorle, aan het Groningse Niekerk, of mogelijk nog aan een andere plaats? Is de Oudvosmeerse familie Berkheij afkomstig van het in de 17de eeuw verdwenen dorp tussen Katwijk en Wassenaar, of van het gehucht Berkei in de Noordbrabantse gemeente Berkel en Milheeze? Zijn de Vlissingse van den Elshouts oorspronkelijk inwoners geweest van het Zuidhollandse dorp Elshout of van het gelijknamige gehucht in het Brabantse dorp Oud-Heusden? Er zijn drie dorpen Rijswijk, een in Noordbrabant, een in Gelderland en een in Zuidholland, en dus kan men slechts gissen, naar

welk van deze drie de familie van Rijswijk heet. Ik houd het er stellig voor dat de o.a. in Middelburg wonende familie van Ham van Vlaamse herkomst is, maar zonder nadere gegevens weten we niet of ze uit Hamme bij Brussel dan wel uit Hamme aan de Schelde, ten Zuiden van Sint Niklaas afkomstig is. Er zijn in Vlaanderen vier dorpen Beveren (in de arrondissementen Kortrijk, Veurne, Roeselare en Sint Niklaas) en bovendien nog een dorp Bevere (arrondissement Oudenaarde), zodat de herkomst van de familie van Beveren (o.a. in Vere) zonder meer niet is aan te wijzen. Voor de (in Middelburg wonende) familie Holthuijsen heeft men de keus uit op zijn minst zes buurtschappen, gehuchten en voormalige landgoederen in Twente (Haaksbergen), Gelderland (Didam, Zevenaar, Steenderen, Twelloo) en Limburg (Grubbenvorst en Bezel), die alle Holthuizen heten of heetten. En nog groter is de keuze uit een aantal namen van hofsteden, leengoederen, heerlijkheden en landerijen, vooral in Vlaanderen, ter verklaring van de namen van Houte (Protest.) en van Houtte (R.K.).

Alleen de familiegeschiedenis kan in deze gevallen de oplossing brengen, maar doorgaans gaat deze daarvoor niet ver genoeg terug.

In hfdst. V, waar de namen van vreemde herkomst ter sprake komen, worden ook diegene behandeld, die van uitheemse plaatsnamen zijn afgeleid. Enkele daarvan noemde ik al in het begin van dit hfdst.

Familienamen ontleend aan veldnamen

Een belangrijke plaats in deze groep nemen de familienamen in, die in verband staan met veldnamen. Onder veldnamen verstaan we de namen van bouwen weilanden, van bossen en heidevelden, van hoogten en laagten in het landschap, van voetpaden en wegen, van beken en rivieren, vijvers en plassen, van bruggen en heulen, van boerderijen en buitenplaatsen, kortom de namen van alles, wat buiten de bebouwde kom der steden ligt en een naam draagt. Indien we van al deze namen een volledig overzicht bezaten, zou blijken dat vele honderden familienamen aan deze veldnamen hun oorsprong danken. Een dergelijk overzicht behoort tot de vele desiderata van ons toponymisch onderzoek, al is de „Lijst der aardrijkskundige namen van Nederland", die in 1936 door het Kon. Nederl. Aardrijksk. Genootschap is uitgegeven, al een aanloop in die richting. De Vlaamse toponymist Karel de Flou heeft deze taak vrijwel geheel alleen verricht voor een groot deel van Vlaanderen; het resultaat van zijn uiterst waardevolle arbeid is neergelegd in het achttiendelige Woordenboek der toponymie van Westelijk Vlaanderen, Vlaamsch Artesië, het land van den Hoek, de graafschappen Guines en Boulogne, en een gedeelte van het graafschap Ponthieu (Gent-Brugge, 1914-1938). Dit standaardwerk bevat ook de plaats- en veldnamen van Zeeuws-Vlaanderen. En toevalligerwijs bezitten we ook juist voor een deel van Zeeuws-Vlaanderen een werk, zoals ons dat voor de rest van Nederland nog ontbreekt, t.w. het Beknopt geschied- en aardrijks-

kundig woordenboek van Zeeuwsch-Vlaanderens westelijk deel, samengesteld door G. P. Roos (Oostburg, 1874)¹⁾. Verder heeft Dr. P. L. Tack een aantal bijdragen gepubliceerd over in hoofdzaak Walcherse plaats- en veldnamen, in verschillende delen van de Nomina Geographica Neerlandica. Een uitvoerige verhandeling van deze geleerde over de veldnamen uit de Walcherse overlopers (d.z. kohieren ter invordering van de polderbelasting) van 1566—1675 is tot dusver onuitgegeven.

Voor de algemene veldnamen vindt de belangstellende lezer gegevens in het tweedelige standaardwerk van Dr. A. A. Beekman, Het dijk- en waterschapsrecht in Nederland vóór 1795 ('s-Gravenhage, 1905—1907) en de Aanvullingen en verbeteringen op het gebied van dijk- en waterschapsrecht, bodem en water, aardrijkskunde, enz. van dezelfde schrijver, die als elfde deel van het Middelnederlandsch woordenboek van Verwijs en Verdam zijn verschenen ('s-Gravenhage, 1941).

Men deelt de veldnamen doorgaans in twee hoofdgroepen, natuur- en cultuurnamen, in. De eerste groep bevat die namen, die verband houden met de natuurlijke gesteldheid van het land, de tweede diegene, die verband houden met de culturele invloed van de mens op het landschap. Elk van deze twee groepen wordt weer onderverdeeld, zo omvat de eerste groep de namen van hoogten en laagten in het landschap,

¹⁾ Dr. J. de Hullu heeft hierop een aantal Toevoegsels en verbeteringen (Oostburg, z.j.) gegeven.

van waterplassen en waterlopen, van bossen, bomen, planten, kruiden enz., en van heidevelden en andere niet in cultuur gebrachte gronden. In de tweede groep vinden we de namen van ontgonnen landen, dus bouwen weilanden, van grensscheidingen, verkeerswegen en woningen. De grens tussen de beide hoofdgroepen is niet altijd even zuiver te trekken. Natuur en cultuur lopen ook in de toponymie soms op wonderlijke wijze dooreen; de mens heeft de natuur dikwijls zodanig bewerkt en vervormd, dat er weinig meer is overgebleven van de oorspronkelijke staat. Zo is in vele gevallen niet met zekerheid uit te maken, of een veldnaam tot de natuur- dan wel de cultuurnamen behoort. Terwille van het taalkundig verband hebben we daarom wel eens namen bij elkaar geplaatst, die eigenlijk in verschillende rubrieken thuis behoorden. Elke indeling heeft nu eenmaal wat willekeurigs.

A. NATUURNAMEN

1. Hoogten en laagten

Tot deze groep behoren algemeen verbreide familienamen als van den Berg(e), van den Heuvel, van Duyn en Verduyn (en daarvan afgeleid de Schouwse naam Duijnhouwer, d.i. opzichter over de duinen). Naar bijzondere „bergen”, in de meeste gevallen wel hofsteden (bv. met een vluchtberg), heten de families Dikkenberg, Groenenberg, Hegberg, Klittenberg, Lindenberg, Meulenberg, Molenberg, van Quekelberghe, Ringelberg, Rijnberg (echter eerder naar de stad Rijnberk?), Vijverberg en Yzelenberg. De Middelburgse

familie Hackenberg is uit Zwitserland afkomstig en heet naar de Hacken, een berg in de buurt van Schwyz. De overige bergen uit deze familienamen zullen echter voor het grootste deel wel niet meer dan heuvels zijn geweest; in elk geval geldt dit voor de molenberg, het heuveltje waarop de molen is gebouwd.

Op Schouwen is de naam van de Panne vrij verbreid. Deze kan naar een willekeurige duinpan zijn genoemd, ook naar de Panne-wei, een weiland tussen Ellemeet en Duivendijke, het boerderijtje „De Braedpanne” onder Ellemeet, ofwel naar de zoutpannen, die bij de zoutwinning in gebruik waren, en waaraan waarschijnlijk ook de naam van een boerderij onder Zieriksee, „De blinkende Panhoeve”, herinnert. Vgl. nog de Panne in de duinen bij Veurne, van pan(ne) in de eerstgenoemde betekenis.

Hoewel het woord eigenlijk onder de rubriek cultuurnamen valt, wil ik in dit verband toch ook de namen noemen, die afgeleid zijn van het Zeeuwse begrip stel(le): kunstmatig opgeworpen hoogte op de gorzen of schorren buitendijks, waarop de herder met zijn schapen bij ruw weer of hoge vloed een tijdelijke schuilplaats zocht. Het woord heeft behalve deze nog twee andere betekenissen, n.l. die van de op de stelle gebouwde hut, en (na de indijking van de stelle) die van de hofstede, die een stelle bevat. Deze drieërlei betekenis verklaart de Zeeuwse familienamen Stel, van (der) Stel(l), van Stelle, van der Stelt, Verstelle, Stelleman, Stel(t)man en Stellenaar. De naam Stelboer trof ik in Zeeland nergens aan. Stelleman in de betekenis: herder op een stelle,

komt al bij Huygens voor, en al in 1628 als familienaam in Zonnemere op Schouwen. De naam Stellenaar kwam nog op het laatst der 18de eeuw in Middelburg voor, maar is sindsdien, indien ik mij niet vergis, uitgestorven, althans in Zeeland. De diepe put in de vorm van een omgekeerde kegel met flauwe glooiingen, die de stelle van binnen vertoont, gaf aanleiding tot de bekende Zeeuwse familienaam Hollestelle.

2. Waterplassen en waterlopen

Onder de van waterplassen en waterlopen afgeleide Zeeuwse familienamen valt vooral de groep der beek-namen op. Hiertoe behoren o.a. Verbeek en Verbeke, Dellebeke, Haverbeke, Hekelbeeke, Hoebeke, Kakebeke, Langebe(e)ke, van Offenbeek, van Overbeeke, Schuurbeque, Soutbeecke en Soutbeque en Westerbeke. De naam Dellebeke kan ontstaan zijn uit Delebecque, een beek te Waasten, de naam Hoebeke uit Houbaix bij Luik (in welk geval hij dus niet tot deze groep zou behoren). Langebeke is ook de naam van een hofstede aan de Schroeweg onder Middelburg. Omstreeks 1600 woonde daar een Langebeke op, die waarschijnlijk zijn naam aan deze boerderij ontleend heeft, aangezien de naam al in 1340 op Walcheren als veldnaam („mijns heren tiende in Langhebeke”) voorkomt. Ook Westerbeke is de naam van een boerderij, onder Westsoeburg, waar twee andere de namen Noordbeek en Zuurbeke (= Zuiderbeke) dragen. Een Oosterbeek heb ik op Walcheren niet gevonden.

De beque-namen wijzen naar de omgeving van Sint-Omaars, maar ik vond daar noch een Schuurbeque noch een Soutbeque. Beide namen werden door Zierikseese families gedragen. Leendert Imanse Oolesse (1592—1657), van Zieriksee, was de eerste van zijn geslacht die zich Schuurbeque noemde. Dit geslacht stierf in 1805 uit, maar de naam bleef bewaard in de adellijke familie Schuurbeque Boeye. Een tijdgenoot van Leendert Imanse Schuurbeque heette aanvankelijk Job de Boer, maar noemde zich later Soutbeque of Soutbeecke.

De Walcherse sprinken (kleine watergangen, die op de hoofdwatervallen uitkomen) gaven ongetwijfeld hun naam aan de familie Sprink. Aan sloten, die in een groot deel van Zeeland dulven heten, herinneren de namen van Dulven en (van) Overdulve, beide op Schouwen. Overdulve zal wel betekenen: een tegenover een andere dulf of (nog waarschijnlijk) een aan de overkant van een dulf gelegen hoeve of stuk land (vgl. overbos, eveneens een familienaam (maar zover mij bekend geen Zeeuwse) en het aanstonds te noemen overweel). De welen (kolken, door een dijkbreuk ontstaan) gaven hun naam aan de families van der Weel(e) en van Weele, die overal in Zeeland voorkomen; verder aan de families Overweel, Westerweel en Zouteweel.

Een typisch Zeeuwse, vooral op Zuidbeveland, Schouwen en Flakkee gebruikelijke benaming voor een put of waterplas, waaruit de dieren drinken, is vate (dial. vaete). Op Schouwen vindt men de familienamen van de(r) Vate, van de Vaate, bij de Vaate en Vervaat. Een bekende Schouwse familienaam is

ook Verseput, van verseput = zoetwaterput, ook gemeenteput.

Poel-namen zijn van de(r) Poel, Blokpoel, Leempoel en Leenpoel en Weezepoel. Een Blokpoel trof ik nergens aan; de Flou noemt echter als veldnamen de Blokkeput, Blokkreek, Blokmeersch enz. De Leempoele is de naam van een overigens niet te localiseren leengoed in Vlaanderen. Leempoel en Leenpoel zal men wel identiek mogen stellen.

Terloops noem ik enkele familienamen als van de Kreek(e), van de Kreke, van der Plas, van de(r) Plasse, van de Putte, van der Vliet en van der Vijver, die overal in de Nederlanden voorkomen, waar kreken, plassen, putten, vlieten en vijvers zijn en zodanig worden genoemd. Minder algemeen is de naam Modderkre(e)ke, die ik in Krabbendijke en Sluis vond. De familienamen bij de Zee trof ik omstreeks 1670 in Kolijsplaat aan; ik weet niet of hij nog in Zeeland of elders voorkomt. Specifiek Zuidbevelands is de naam Vermue, waarin ik het woord mui(de) zou willen zoeken, in de betekenis: een gedeelte van de zee langs het strand, waar een bank lager is, of waar een del is tussen twee banken; vgl. Gronings mude: door de natuur gevormde waterleiding naar zee in onbedijkte gronden. De eerste Vermue zal dus in de nabijheid van zo'n mui gewoond hebben.

De naam van Oeveren is vooral op Zuidbeveland verbreid. Op Schouwen vindt men de naam Houwer (vooral in de dubbele familienaam Mulock Houwer), die wel zal zijn afgeleid van het Zeeuwse houwer = spuiikom of spuiboezem.

3. Bossen, bomen enz.

Bossen zijn er niet veel in Zeeland, en bomen vond men er oudtijds zo weinig, dat de legende te hulp moest worden geroepen om dit te verklaren: Willibrord zou in één stormnacht door zijn gebed alle bomen van Walcheren hebben doen ontwortelen, om de bewoners van het eiland te verhinderen er nog langer hun offers aan de Germaanse goden te brengen. Namen als Bos(ch), van den Bos(ch), enz. zijn er dan ook niet inheems. De Zierikseese familienaam in den Bosch zal wel van de hoofdstad van Noordbrabant zijn afgeleid. De naam van de eerst sinds de tweede helft der vorige eeuw te Middelburg gevestigde familie Doorenbos is misschien in verband te brengen met een der vele Doornbossen, die De Flou noemt als namen van bossen en van stukken land.

Boom-namen zijn: Verboom, Holle(n)boom (oudtijds een bekende familie in het westen van Schouwen), Hoogenboom en Kieboom (= kienboom = denne- of sparreboom). Voor Kwekkeboom vgl. men blz. 104. Niet duidelijk is de naam Talboom, die in Westdorpe voorkomt; een boom die talhout voortbrengt is immers een ongekennde verschijning in onze flora.

Hout-namen zijn: Boekhout, Eekhout, Eikenhout, Kluijfhout, Lindhout, Maenhout, Walhout. Van enkele dezer is de betekenis raadselachtig. Boekhout is een zeer bekende Vlaamse veldnaam, en de naam van een dorp in Oostvlaanderen (Boukhout). De Zeeuwsvlaamse naam Leenhouts houd ik voor een patronymicum, afgeleid van Lenout.

Tenslotte reken ik tot deze kleine groep ook nog de in Zeeland zeer verbreide familienaam Tazelaar. Deze kan ontstaan zijn uit vormen als in of op 't Hazelaar (in 1736 vond ik de naam in Oosterland als Taselaar geschreven), waarbij hazelaar dan een veldnaam moet zijn, met de bet. hazelaarbosje. Vgl. de Zuidnederlandse familienamen de Haeseleer, D'Haselaer, D'Haseleire en misschien ook Daseler. De naam Hazelaar vond ik in Vlissingen.

Ten overvloede vestig ik er de aandacht op, dat vele namen van deze groep van huisnamen of uithangborden afgeleid kunnen zijn, en dan niet aan veldnamen hun oorsprong te danken zouden hebben.

4. Heidevelden en andere onvruchtbare gronden.

Namen als van der Heide(n), van der Heyde(n), Verhey, Verheyen, Heyboer enz. zijn op de vruchtbare Zeeuwse kleigronden te talrijk, dan dat er geen aanleiding zou zijn om, met Scherpenisse ¹⁾, het begrip hei(de) te definiëren als: al het land dat niet in de polder lag, maar ook geen gors of schor was, dat bij elke vloed onderliep, m.a.w. duinen en geestgronden en andere hoge gronden langs de Zeeuwse kust of in de Zeeuwse wateren, die alleen bij de allerhoogste vloed nog onderliepen, maar gewoonlijk droog bleven. Ook Zeeuwse veldnamen wijzen op deze betekenis.

¹⁾ A. Scherpenisse, Over den naam en het begrip hayman (Archief Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen, 1938), blz. 124.

Hier en daar op de eilanden vindt men moeren, bv. de Wilde Moeren bewesten en beoosten Ierseke. De naam van der Moer is er vrij veel verbreid, in minder mate van de Moere. De naam Moerland (veenland) komt op het eiland Tolen voor. In dit verband noemen we ook de naam Moerdijk (buitendijkse gronden in Zeeland, Zuidholland enz., die tot het verkrijgen van brandstof of ten dienste der zoutnering uitgemoerd werden, en daartoe veelal met een dijk omringd werden). Onder Baarsdorp ligt het Hof Moerdijk.

De naam Uytenbroecke, Utenbroeck(e), die o.a. in het begin van de 17de eeuw in Aardenburg vertegenwoordigd was, en ook in de 18de eeuw nog hier en daar in Zeeland voorkomt, stamt van elders. Biesbroe(c)k (o.a. te Hulst) zal wel van een of andere veldnaam zijn afgeleid. De Zeeuwsvlaamse familie de Caluwé zal oorspronkelijk wel de Caluwe hebben geheten; in dat geval zou men kunnen denken aan de veldnaam caluwe = kale plek, blote grond, waarvan de Flou enkele voorbeelden geeft. In Valkenisse op Zuidbeveland woonde in 1219 een Gilbertus de Rietlande, maar als familienaam komt deze naam later niet meer voor, evenmin als die van Willem van Gagheldonc, die in 1368 schepen van Kapelle-ambacht was. Wel komen de familienamen van der Slikke en Platschorre voor. De laatstgenoemde kan ook naar een boerderij onder Oudelande heten, tenzij deze de naam aan de bewoner ontleend zou hebben. Maar vooral moet bij deze kleine groep de typisch Zeeuwse naam Haalman (Haayman, Haaijman) worden genoemd, die al vroeg op

Walcheren voorkomt en daar nog altijd bekend is. Na al hetgeen, ook nog in de laatste jaren, over deze veldnaam geschreven is, staat de betekenis ervan nog altijd evenmin vast als de etymologie van het woord. In elk geval waren de haaimannen, die alleen op Walcheren en Schouwen voorkwamen, minderwaardige gronden, die vrijgesteld waren van dijklasten. Op Westvoorne heten ze haaimeten, vanwaar de familienaam Hameeteman, die op Goeree voorkomt. Met het verwante woord haeye, dat eveneens op Walcheren en Schouwen als veldnaam bekend is en hooi(veld) betekent, zal de Oudzeeuwse familienaam van der Haeyen wel verband houden, en misschien ook de nog bestaande Toolse naam Hajer.

De naam van de Woestijne, op Walcheren vrij verbreid, is uit Vlaanderen meegebracht door emigranten.

B. CULTUURNAMEN

1. Bouw- en weilanden.

Namen als van den Akker, van de(r) Velde, van der Weide(n) komen in Zeeland niet meer en niet minder voor dan elders. Land-namen zijn: Eerland, Hoogerland, Klinkerland, Moerland, Steenland, Suurland; waarschijnlijk zijn dat alle veldnamen. Al in de 14de eeuw vinden we in Zeeland Bloc als familienaam, die er als Blok geschreven nog algemeen verbreid is. Van dezelfde veldnaam blok (omheinde akker) zijn de namen Meulblok (molenblok, stuk

land bij de molen) en Steenblok (een akker waarin veel stenen zitten?) afgeleid. Een bevang onder Noordgouwe heette al in 1595 „de Steenblok”. Van hoek (stuk land) zijn mogelijk afgeleid: Hoek, van (den) Hoek(e) (die echter ook van het Zeeuwsvlaamse dorp Hoek of van Hoeke bij Brugge afgeleid kunnen zijn), en verder van met hoek samengestelde veldnamen: Boterhoek, Kaashoek, Lenshoek, Molhoek, Mookhoek, Noordhoek, Oosthoek, Tolhoek, Veerhoek. De naam Kaashoek kan ook van Katshoek op Noordbeveland afkomstig zijn. De meeste van deze hoek-namen komen bij de Flou voor en zijn wat hun betekenis aangaat doorzichtig; Lenshoek en Mookhoek daarentegen zijn mij niet duidelijk.

Op Walcheren is de familienaam van den Driest bekend, van dries = weide- of klaverland dat men in zaaigrond heeft veranderd, ofwel braakland, weinig vruchtbare weideplaats, gemene akker, met anorganische t. De naam van der Meersch is niet typisch Zeeuws, maar komt hier en daar in de provincie wel voor. De in het Land van Kadzand bekende naam Kraaymes is ontstaan uit Kraaymeersch, en Craeymeersch vindt men te Maldegem, te Emelgem bij Roeselare en te Merkem bij Diksmuide. De naam van de in 1797 uitgestorven Zierikseese familie van der Meerse houdt geen verband met meers = weide; oorspronkelijk heette dit geslacht n.l. Maartense, waaruit via van der Maersse tenslotte van der Meerse is ontstaan. Het is een van de talrijke voorbeelden, die ons tot de grootste voorzichtigheid moeten manen bij de etymologie van familienamen.

Aan brauw, in Vlaanderen nog bekend in de bet. 1. opgehoogd stuk grond, met een gewas bezaaid; 2. een smal en hoog weggetje of bermpje tussen de akkers (De Bo), is de Schouws-Toolse familienaam op den Brouw ontleend. Vgl. ook de Vlaamse familienaam de Brauw.

Van Vlaamse oorsprong zal ook de vooral op Walcheren zeer verbreide naam de Bree zijn, aangezien bree (slijkerige grond) in Vlaanderen een veel voorkomende veldnaam is.

De veldnaam reep (strook land, vooral langs water) is bewaard in de naam van de Reepe, strenge, stringe (lange en smalle strook land) in van der Stringe. De laatstgenoemde familie stamt echter vermoedelijk, als zovele andere Zeeuwse families, uit Vlaanderen. Dit laatste is zeker het geval met de namen de Zuttere en Zuttermans, die afgeleid kunnen zijn van zutter, zitter = grensweide. Vgl. echter blz. 109.

Aan de vronen, d.z. nieuwbedijkte gronden, die als betaling golden voor het ter bedijking geven van buitendijkse gronden in Zeeland en daarom voor altijd vrijgesteld werden van alle onkosten voor dijken en dergelijke lasten, herinnert de Walcherse familienaam Vroon.

Namen als Boogaert, van den Boogaert, Boogerd enz. zijn in Zeeland niet minder algemeen dan elders. Op de beide Bevelanden is Plan(t)soen een veel voorkomende familienaam.

Een Walcherse veldnaam is 't Quistken (van kwiste, kweste: twist, kwestie, ruzie), als aanduiding van een perceel waarover twist of zelfs een

proces is gevoerd. Ik zou de veronderstelling willen opperen dat de familie Quist, die echter uit Tolen afkomstig schijnt te zijn, aan een dergelijk perceel land haar naam ontleend heeft. Vgl. echter ook blz. 144.

Uiteraard heten vele families naar bepaalde bouwen weilanden of stukken grond. Zo noemde Hubrecht Jan Anthonisse (geb. ± 1555 te Zieriksee) zich Steengracht naar een stuk grond onder Noordgouwe. 't Bockstaël, in het begin van de 18de eeuw (1729) als landnaam te Tielt-Buiten aangetroffen, moet verband houden met de te Filippine bekende familienaam Bockstaël. Ook de namen Kloet, de Cloedt enz., die o.a. in Zeeuws-Vlaanderen voorkomen, houd ik voor ontleend aan veldnamen. De namen Eggebeen (= hoekbeen?) en Krombeen behoren misschien ook tot deze groep; beide schijnen op landerijen van een eigenaardige vorm te wijzen. De oude veldnaam Cruyslant (land, door de gelovigen geschonken ter bestrijding van de kosten van een door Philips de Goede te ondernemen kruistocht) is aanleiding geweest tot het ontstaan van de familienaam Kruislander.

Uit de Walcherse veldnaam Scuwelincwerpe (het erf, de woning, het rechtsgebied, het ambacht van het geslacht Scuweling) ontstond de in Zeeland vrij verbreide familienaam Schuilwerpe.

In het verband van deze groep dient nog de vraag te worden gesteld of misschien ook in Zeeland familienamen op -aard, -man en -ing van veldnamen afgeleid kunnen zijn. Van de Zeeuwse familienamen op -aard (aart, aert), die in vele gevallen van Vlaamse afkomst zijn, kunnen er verscheidene aan een

veldnaam ontleend zijn, bv. Blommaert, Bollaert, Bosschaert, Dellaert, Kriekaard, Langer-aert, Meij-aard, Minnaard, Plasschaert, Ploegaert, Ranschaert, Rijckaert en Rijkaard, Soethaert, Steenaard, Steij-aert, Wielaard en Wielaart. Bij enkele van deze kan men ook aan een andere afleiding denken. Hetzelfde geldt van namen als Botting (naar het gehucht, tevens ambachtsheerlijkheid onder Grijskerke), Hameling, Hamelink en Hamelijck (de beide laatste uit Zeeuws-Vlaanderen), Roeting en Scherping. Scerpinc komt als mansnaam echter al in de eerste helft van de 14de eeuw in Holland en Zeeland voor. Maar vooral het aantal familienamen op -man is in Zeeland aanzienlijk. Een aantal van deze zullen stellig beroepen uitdrukken, bv. Koopman, Timmerman, Tuinman, Zeeman, maar het merendeel laat zich niet op deze wijze verklaren. Ook voor Zeeland zullen we dus moeten denken aan met -man samengestelde veldnamen, waarin dit topo-suffix een stuk land aanduidt. Dit zou dan kunnen schuilen in familienamen als Bareman, Beekman, Ber(re)man, Blaakman, Boonman, Bosman, Braakman, Brakman, Bruggeman, Catsman en Katsman, Dorreman, Ganseman en Ganzeman, (van) Helleman, Hoekman, Houterman, Karreman, Kleynman, Koekman, Koeman, Kooiman, Lookman, Meerman, Moerman, Poelman, Saaman, Speel(e)man, Stelleman, Temperman, Welleman, Winkelman (van winkel = hoek?), IJzerman en Zwigman. Een aantal van deze namen kunnen ook op andere wijze verklaard worden, Bruggeman, Kar(re)man, Koeman, Kooiman, Speel(e)-man, Temperman (= timberman, timmerman?),

Winkelman en IJzerman als beroepsnamen, Dieleman en Tieleman, Houterman, Cley(n)man en Witteman als patronymica, afgeleid van de gelijk-luidende voornamen. Hoe populair deze man-namen waren, blijkt hieruit dat uit de Schouwse familien-naam Bellems (uit Bethlehems, naar het klooster Bethlehem bij Elkersee) in de 16de eeuw, naar analogie van al bestaande man-namen, Bellemans ontstond. Een grondige kennis van de veldnamen in Zeeland en Vlaanderen uit vroeger en later tijd zou zeker over een groot aantal van deze familienamen de gewenste opheldering geven. Bij gebrek daarvan kan ik dit probleem voor de Zeeuwse veld- en familienamen voorlopig alleen maar stellen, zonder tot de oplossing ervan iets bij te brengen.

2. Grensscheidingen.

Het aanzienlijke Zeeuwse geslacht van de Perre, dat zich in de eerste helft der 16de eeuw uit Mechelen in Middelburg vestigde, ontleent zijn naam waarschijnlijk aan het Vlaamse perre, parre, dat haag, omheining betekent. Deze familien-naam heeft dus dezelfde betekenis als van der Haagen en vander Bel, indien men de laatste naam afleidt van belle, fr. bail, baillieul = afsluitboom (vgl. balie = afsluitboom, afgesloten ruimte). Van ditzelfde bel zouden ook, met Zeeuwse klankwijziging, de familienamen van der Bil, de Bil ¹⁾ en Bil afgeleid kunnen zijn, die

¹⁾ Op het eind van de 16de eeuw woonde te Ronse een familie den Bil, waarvan enkele leden naar Leiden uitweken. Vgl. J. H. Bekouw, Bannelingen en vluchtelingen uit Ronse (Naarden, 1941), blz. 60.

op de noordelijke eilandenrij vrij veel voorkomen. Elders komen de namen Bille en Billekens voor; in Zeeland nog: Smalbil (vgl. Smalbraak), Hardebil (vgl. Hardemeet) en Rijste(n)bil (een „bil” van rijshout, dus uit rijsebil ontstaan? vgl. biest = een plaats waar biezen groeien, waarnaast een znw. rijst = een plaats waar rijshout groeit, heeft kunnen bestaan). Ook in de Schouwse veldnamen bilmeet (naast bijlmeet) en Poppenbilke zie ik hetzelfde znw. bil = bel, dat dan met betekenisverruiming de benaming zal moeten zijn geweest van een stuk land dat de afsluiting vormde van een bezitting, of een afgesloten geheel vormde.

3. Verkeerswegen.

Namen als van de Weg, Groeneweg(e)(n), Zuidweg en Zuidweg, van der Baan, Oosterbaan, Verstraate(n), Weststrate enz. hebben natuurlijk niets tyisch Zeeuws aan zich. De Vlissingse familie Wegeling heet misschien naar de een of andere weging (= weggetje), misschien ook naar Wegelinghe achter 't Huis Zandvoort aan de Seisweg bij Middelburg.

Een woord dat voor zover mij bekend uitsluitend op Schouwen en Duiveland voorkomt is wekken, in de betekenis: een doodlopende weg. Onder Haamstede heten twee doodlopende wegen het Brede en het Smalle wekken, onder Renesse liggen het Dirkjes wekken en het Jannetjes wekken, en Zieriksee heeft zijn Jannewekken. Onder Nieuwerkerk op Duiveland liggen (lagen althans) het Boonewekken

(van de familienaam Boone?) en het Zandwekken. Dit woord, waarvan de etymologie mij niet duidelijk is, leeft bovendien voort in de op het eiland zeer verbreide familienaam van der Wekken.

Tot deze groep zou ik ook de dijknamen willen rekenen; de dijken behoren in het dijkrijke Zeeland immers tot de belangrijke verkeerswegen. Namen als Dijk(e), van Dijk(e)(n), Dijkman, Bosdijk, Buitendijk, Groenendijk, Meuldijk, Onderdijk, Oostdijk, Polderdijk, Snoodijk, Steendijk, Stoutjesdijk enz. vindt men er dan ook in groten getale. Bij de laatstgenoemde naam, die vooral op Tolen veel voorkomt, zou men geneigd zijn te denken aan een verbastering van mnl. stouwedyc = waterkering, veelal zware kade langs een binnenlands water, maar dit woord komt (uitsluitend?) in het Westen van Overijsel en het oosten van de Veluwe voor. Misschien schuilt in het eerste lid de mansnaam Stout?

Een veel voorkomende familienaam is Moerdijk, in Zeeland en Zuidholland de benaming van buitendijkse gronden, die tot het verkrijgen van brandstof of ten dienste der zoutnering uitgemoerd en daartoe veelal met een dijk omringd werden. Als veldnaam komt Moerdijk ook bij de Flou voor, o.a. als naam van een dijk bij Veurne. Moerdijk kan natuurlijk ook de plaatsnaam zijn. Zanddijk, Sandijk, enz. zullen wel verband houden met het gehucht van deze naam bij Vere, en de Toolse familie van Ysseldijk zal wel van Zuidhollandse afkomst zijn en naar een der dijken van de Hollandse IJsel heten.

In verband met het begrip dijk noemen we nog enkele andere dijk-namen, als Dijkslag en Dijkwel.

Onder dijkslag verstaat men een gedeelte van een dijk, dat bij het oude stelsel van „verdijslaging” of „verhoefslaging” een dijkplichtige te onderhouden had. De familie Dijkwel ontleent haar naam aan een van de vele kolken, door een dijkbreuk ontstaan, die men in Zeeland in vrij groot aantal aantreft. Aan het specifieke Zeeuwse woord bout = overgebleven gedeelte van een overigens weggeslagen of weggevallen dijk, dat nog aan de bestaande hoofddijk is verbonden, herinneren de Schouwse familienamen van den Bout, Dalebout en Kortebout, misschien ook Naerebout en de Toolse naam Bout (vgl. echter blz. 39).

Verheul(e) en van der Heul zullen stellig verband houden met de heulen (bruggen over een duiker, en vervolgens ook de duikers zelf), die we eveneens tot de Zeeuwse verkeerswegen mogen rekenen.

4. Woningen.

Huisnamen als Nieuwenhuyse, Nieuwenhuizen enz., Dijkhuis, Hoogerhuis, Wijkhuis enz., en hoevenamen als van der Hoeve(n), Verhoef(f) enz. zijn evenmin typisch Zeeuws als de namen op 't Hof, van 't Hoff, Verschuur enz. De namen Geldof en Geldhof(f) komen ook in Vlaanderen voor en zullen wel van daar afkomstig zijn. In Gistel ligt een Geldhofs weg, maar deze zal wel naar een Geldhof heten, en niet omgekeerd. Duidelijk zijn deze namen mij niet: men zou kunnen denken aan een schertsende benaming van een boerderij, waar geld zit, of aan geld = onvruchtbaar (van dieren gezegd).

Aan de stulp, de eigenaardige oude Schouwse boerderij, waarbij woonhuis, schuur en stal zich onder één dak bevinden, herinnert de naam van de Stolpe. De Schouwse families van (der) Klooster zullen wel naar het al eerder genoemde klooster Bethlehem onder Elkersee heten. De Oosterlandse familie Gravelein herinnert waarschijnlijk aan een aldaar of elders aangelegde militaire versterking, een ravelijn; de voorgevoegde g zal wel aan volksetymologie toegeschreven moeten worden, die het woord in verband bracht met graven.

Naar bepaalde boerderijen heet meer dan een Zeeuwse familie. We maakten in ander verband al gewag van de boerderijen Langebeke en Westerbeke, die beide familienamen deden ontstaan. Even buiten Middelburg, in de buurt van de Nadorst, liggen de hofsteden Groot-, Middel- en Klein-Proyen. Dit proyen betekent: prebende, d.i. het geld, dat nodig is voor het onderhoud van een geestelijke, vooral een kanunnik, of een lid van een kapittel. Deze kosten werden wel bestreden uit de opbrengst van de een of andere boerderij, die dan, zoals in dit geval, wel Proyen heette. De familie van Prooijen zal wel naar deze of een andere gelijknamige hofstede heten.

Evenzo mag men aannemen dat er verband bestaat tussen de naam van de hofstede het Hoge Duivenkot onder Oostkapelle en die van de bekende Walcherse boerenfamilies Duvekot en Duijvekot, die men van ouds in Oostkapelle en Domburg aantreft. De Goese Duvekots stammen af van Laurus Duvekot (1802-1860), landbouwer te Domburg, die zich in 1847 met zijn acht kinderen in Goes vestigde. Duve-

kot als naam van een hoeve en ook van een stuk land is in Vlaanderen heel gewoon.

Naar de hofstede de Braakenburg onder Arne-muiden heet de Haarlemse familie Braakenburg, die in Zeeland echter niet meer vertegenwoordigd is. Zo zal de familie (van) Sparrentak wel naar de boerderij Sparrentak heten, die aan de Koudekerkse weg onder Vlissingen ligt. Ook Houtekamer lijkt mij een boerderijnaam toe, al heb ik deze nergens kunnen vinden. Hetzelfde geldt voor de naam Hoogedeure; een Middelburgs regentengeslacht heet al in de 14de eeuw van der Hoogedeure. Of er verband bestaat tussen de hofstede Krayenstein onder Oostkapelle en de familie Krayestein, die in de eerste helft van de vorige eeuw in Middelburg woonde, betwijfel ik evenwel, aangezien deze Krayesteins van elders afkomstig waren. De namen van de buitenverblijven Munnikhof en Overduin komen ook als Walcherse familienamen voor.

Onder Ierseke ligt het hof Sweedycke, dat al in 1321 onder deze naam voorkomt. De familie Zweedijk, die deze boerderij zeker twee of drie eeuwen in bezit heeft gehad, heeft zich vermoedelijk naar dit hof genoemd. Aan het hof Maalkote onder Wemeldinge herinnert de Zuidbevelandse familienaam Mallekootte, Platschorre heet een boerderij onder Oudelande en tegelijk een Zuidbevelandse boerenfamilie. In de meeste gevallen is niet meer na te gaan of de familie naar de boerderij heet, of omgekeerd. Dit laatste is klaarblijkelijk het geval met het hof Boone onder Borsele. In 1618, twee jaar nadat de polder herdijkt was, woonde daar Jacob Marinusse Boone als eige-

naar en baander (bewoner), maar eerst later kreeg het hof zijn tegenwoordige naam naar de eigenaar, in wiens familie het langer dan een eeuw gebleven is.

Naar de hofstede het Rosevelt in de polder de Vijftienhonderd Gemeten tussen Tolen en Poortvliet noemde zich een familie Roosevelt (oorspronkelijk opt Rosevelt). Zoals men weet zijn alle pogingen om verband te leggen tussen dit Toolse boerengeslacht en de familie waartoe twee presidenten der Verenigde Staten behoren, tot dusver zonder succes gebleven. Ook in het Westelijk deel van Zeeuws-Vlaanderen woont een familie van Rosevelt.

De boerderij Hoogkamer onder Oud-Vosmeer zal wel samenhangen met de naam van de familie Hoogkamer.

Natuurlijk ontleenen verscheidene Zeeuwse families hun naam aan boerderijen en buitenplaatsen, die elders dan in Zeeland zijn of waren gelegen. Zo heette, naar een familietraditie wil, het bekende Zuidbevelandse geslacht Ossewaarde, dat al in de 16de eeuw in Goes was gevestigd, en zich toen van Ossewaerde noemde, naar de boerderij de Ossewaerden onder Bergen op Zoom. Het landgoed Ockenburg onder Loosduinen, dat in de 17de eeuw door de dichter Jacob Westerbaen werd bewoond, zal zijn naam gegeven hebben aan de familie van Ockenburg, en het kasteel Wallenburg onder Wijk bij Duurstede aan de familie van Wallenburg. De naam de Gelleke is mogelijk ontleend aan de eeuwenoude boerderij de Ghelcke te Marquise in het land van Kalis (Calais), de naam de Broekert misschien aan de Broucart, in de 15de eeuw een plaats te Bremes

en de naam Plasschaert misschien aan de Plasschaerts hofstede, die vroeger te Anzegem moet hebben gelegen, en waarvan de herinnering bewaard is in de naam van twee stukken land ¹⁾.

Tot deze groep behoren ook namen van meer algemene aard als van der Haagen, Verhage(n), van der Linden, Verlinde(n), die vooral in de tweede vorm in Zeeland zeer verbreid zijn, en die wel genoemd zullen zijn naar het een of andere hof ter Hagen of ter Linden. Onder Serooskerke op Walcheren lag vroeger een kleine buitenplaats Ter Linden, en onder Rittum een belangrijk en oud jacht-slot van dezelfde naam, dat in het begin der vorige eeuw gesloopt werd.

De Walcherse boerenfamilie de Kam zal haar naam wel ontleend hebben aan de een of andere camme, d.i. een Middeleeuwse benaming voor een brouwerij. Ook van der Kammen, Verkammen en Verkamman zijn daaraan ontleend.

Het in 1760 uitgestorven Zierikseese regentengeslacht van der Port schijnt zo te heten omdat de eerste, die zich aldus noemde, Gerrit Pieterse, genaamd van der Port (1569—1632) in de buurt van de stadspoort woonde. Op Zuidbeveland (o.a. in Goes en Kruiningen) vindt men de namen Steenpoorte en Zwartepoorte.

Tenslotte noemen we onder deze groep nog enkele familienamen, die op molens betrekking hebben.

¹⁾ Ook komt in 1562 te Aardenburg den Plasschaert Busch voor, dus een bos(je). Ook is de Plasschaerts de naam van een bos en een wijk in Lichtervelde en Torhout, terwijl een weg in Waregem als Plasschaerts straat bekend staat. Uit al deze namen blijkt de bekendheid van de naam, hetzij als veld-, hetzij als familienaam.

Molen-namen zijn van der Meule(n), Vermeulen, Meulman, Meuldijk, Meulenblok, Meulenberg, (de) Meul(e)meester, Meulewijk, Meulstee, alle met de umlautsvorm, en Rosmolen (een molen, door een paard in beweging gebracht?). De laatstgenoemde naam, die ik op Tolen vond, lijkt mij niet Zeeuws.

Bij de van veldnamen afgeleide familienamen noem ik ook de namen, die verband houden met de windstreken of de geografische ligging van een stuk land, een huis enz. Deze kleine groep breng ik eigenlijk alleen ter sprake terwille van de op Walcheren zeer verbreide familienaam Besuyen (Bezuijen). Men zou deze naam als een wisselvorm kunnen beschouwen van Bezooijen, en dan aan het Noordbrabantse dorp van deze naam kunnen denken. De familienaam Benoorden, die in de tweede helft van de 18de eeuw (o.a.?) te Kolijsplaat voorkwam, wijst echter op een andere mogelijkheid, nl. dat Besuyen Bezuiden betekent. Bewesten en Beoosten schijnen daarentegen niet voor te komen, wel van Westen en van Oosten, naast van Noorden en van Zuiden, met de Schouwse variant van Zuijen. In alle opzichten duidelijk zijn deze windstreekfamilienamen nog niet. Moet men denken aan verkortingen in de trant van: bezuiden het dorp, benoorden de molen?

Aan de ligging van een woning zijn nog ontleend: van 't Westeinde en van 't Westende, misschien ook van den Ende. Verder vindt men de windstreken vertegenwoordigd in namen als Westveer, Noordhoek, Zuijdweg, Zuidweg, Zuidijk, en misschien ook in Suurland, indien dit zuiderland betekent.

Familienamen, ontleend aan huisnamen, uithangborden en gevelstenen

Tot deze tweede groep der familienamen behoren ook diegene, die aan huisnamen, uithangborden en gevelstenen ontleend zijn. Wie het bekende woord „My house is my castle” onderschrijft, komt er allicht toe om zich ook te noemen naar de zozeer als een deel van het eigen leven gevoelde woning. Een typerend uithangbord, een sprekende gevelsteen kunnen aan huis en bewoner tegelijk hun naam geven. In 1544 vinden we in Middelburg een Dierric in de Belle, misschien de bewoner van het huis „De Belle” in de Lange Giststraat. Onder de schepenen van Middelburg in 1574 vinden we Willem Pieters sone in Roosenburch, een lid van een destijds bekende en vooraanstaande Middelburgse familie, die haar naam ontleende aan een in de eerste helft der 15de eeuw in de Langedelft gebouwd huis Roosenburch. In hetzelfde jaar 1574 was Simon Jansz van Roomen apotheker in „Den Draek” waarom men hem en hij zichzelf Simon Draeck ging noemen. En ook Pieter Baers, die in 1606 herbergier was in de herberg „De Baers” onder Koudekerke op Walcheren, zal zijn naam zeker aan het uithangbord van zijn zaak ontleend hebben.

Op soortgelijke wijze zijn tal van namen ontstaan, die op andere wijze moeilijk verklaard kunnen wor-

den. De naam in 't Anker, vroeger o.a. te Middelburg vrij verbreid, thans nog op het platteland van Walcheren en Zuidbeveland (Kapelle) bekend, zal zeker verband houden met de naam van een huis. In Middelburg vond men als huisnamen: Het Anker, Het Gouden, Rood, Witte en Zwarte Anker. Zo acht ik het ook waarschijnlijk dat de eerste de Ridder in een huis woonde, waar de heilige ridder Sint Joris uithing, dan dat hij zelf roof- of kruis- of wat voor ridder ook was. De Graaf en de Graeve laten zich op gelijke wijze eenvoudig verklaren; men vond te Middelburg als huisnamen Graaf Lodewijk, De Graaf van Mansfeld en Graaf Maurits en op andere plaatsen zullen nog wel andere graven hun doorluchtige namen aan huizen gegeven hebben. De bakermat van de familie de Keuninck zal wel in Brabant of Vlaanderen hebben gestaan, maar dat de eerste van deze naam een werkelijke koning was, gelove wie wil.

Vele uithangtekens vertoonden de afbeelding van een dier, en dit verklaart het grote aantal familienamen, dat schijnbaar aan de dierenwereld is ontleend, een ontlening die dus maar indirect behoeft te zijn. Ook in Zeeland vinden we als namen de Leeuw, de Vos, de Wolf, de Hondt (en Dhont), Mol (en de Mul), de Haes, de Haze, de Haas enz. Vogels zijn op uithangborden vanouds populair geweest, en dit verklaart familienamen als de Haan (in Sas van Gent komen bovendien voor: D'haene, d'Haene en Dhaene), de Pauw (Pauw en Paauwe kunnen ook patronymica zijn), Swaan, de Putter, de Knuyt, Papegaaij, Snep (de Vlaamse vorm van snip), Schrier (van

skrier, de Friese naam voor de grutto), Nagtegaal, enz. Het geslacht Cau, uit Westenschouwen afkomstig, kan naar een huis genoemd zijn, dat een kouw als gevelsteen of uithangbord voerde. Een andere bekende, thans ausgestorven Zierikseese familie, Teelinck, herinnert aan de telingen of talingen, een soort kleine eenden, die volgens Nagtglas oudtijds op Schouwen en Duiveland veel voorkwamen. Nog een andere Zierikseese familie, later ook in Tolen gevestigd, heette Plevier; ze stamde af van Hans Laurensz Plevier uit Hulst, die in 1597 poorter van Zieriksee werd. De Toolse familienaam Quaak (Scherpenisse) zou een variant kunnen zijn van de elders voorkomende naam Quack en dan de vogelnaam kwak (een bepaald soort reiger) kunnen bevatten. Maar ook is kwak een der vele woorden, die onze taal kent om een sul, een sukkel aan te duiden. Kwaak is (echter niet in Zeeland) de benaming van een hoge, smalle voetbrug. Tenslotte noemen we nog de in Zeeuws-Vlaanderen en heel Vlaanderen bekende familienaam Kokhuijt, die wel naar de kok-uit, zoals in Vlaanderen de koekoek heet, genoemd zal zijn. ¹⁾ Ook Vogel en de Vogel behoren tot deze groep.

De Schouwse familie Steur zal wel naar een of ander huis De Steur zijn genoemd, zoals men er o.a. in Middelburg vindt. Huisnamen, eveneens te Middelburg, als De dry Snoecken en De gouden Snoucke kunnen aanleiding hebben gegeven tot de naam

¹⁾ Even ten zuiden van Watervliet, dicht bij de Zeeuws-vlaamse grens, ligt de Cocquitpolder, die naar ik vermoed naar de een of andere eigenaar of bewoner is genoemd.

Snouck. Ook de naam Blik kan op dezelfde wijze ontstaan zijn, maar ook kan deze een patronymicum zijn (vgl. blz. 38).

De uit Vlaanderen afkomstige familie van de Spiegel, waaruit de raadpensionaris Laurens Pieter (1737—1800) geboren werd, zal wel naar het een of andere huis heten, dat „De Spiegel” als gevelteken droeg. Op dezelfde wijze kunnen ook de familienaamen (de) Hamer, Kodde (= knods), Roskam, den Hoed, van der Bijl, Pilaar, de Kan enz. ontstaan zijn. De hoed was in huisnamen een geliefd attriboot; alleen in Middelburg vindt of vond men de blauwe, groene, zwarte, gouden, yzeren, fluweelen hoed, de coninx hoet en de hoet van Aken. De kan kan de naam van een herberg zijn geweest. De namen de Maagt, Meerman, van Hercules, de Moor, Turck en Toutenhoofd wijzen op huisnamen, waarin de maagd, de meerman, Hercules, de Moor, de Turk en een houten hoofd genoemd werden. De Turk is een Middelburgse huisnaam, en iedere Leidenaar kent de Vergulde Turk op de Breestraat. Een Heynrick Corneliszoon Houtenhooft woonde in 1549 in Oostkapelle.

Vele huisnamen en uithangtekens droegen de naam of de afbeelding van een boom, een plant, een bloem of een vrucht. Daardoor konden familienaamen ontstaan als Dorrenboom (misschien een verschrijving voor Dorenboom?), Lindeboom, Meijboom, Schoonenboom, Vijge(n)boom, van der Linde, Tazeleer (vgl. blz. 84), Heijblom, Mispelblom, Pompoene, Poley (polei = vlooienkruid), Appel (een uit Amsterdam afkomstige, in de 19de eeuw te Middelburg ge-

vestigde familie), Potappel (Stavenisse), Corstanje en Korstanje (= kastanje). De Walcherse familie Kwekkeboom zal wel uit het Oosten van ons land afkomstig zijn, waar kwekkeboom de dialectische benaming is voor de lijsterbes of de rode kornoelje, en waar, in het kerspel van Enschede, het erf Kwekkeboom ligt. Namen als Verboom, Holleboom, Hoogenboom kunnen echter ook ontstaan zijn doordat de eerste, die zich zo noemde, in de buurt van een bekende boom, een holle of een hoge boom woonde. Een deel van deze boom-namen is dan ook al onder de veldnamen besproken: vgl. blz. 83.

Namen die aan abstracte eigenschappen en begrippen ontleend schijnen te zijn, als Fortuin, de Liefde, Geluk, kunnen moeilijk anders dan aan huisnamen ontleend zijn. De op het eerste gezicht onverklaarbare naam Padmos, op Schouwen en Duiveland algemeen bekend, zou aan een huisnaam „Johannes op Patmos” zijn ontstaan kunnen danken.

De half verfranste naam de Casembroot herinnert misschien aan het uithangbord van een herberg, waarop een kaas en een brood geschilderd stonden. Maar hoe valt het te verklaren dat een zo burgerlijke naam al zo vroeg, n.l. in de 13de eeuw, door een adellijk geslacht werd gevoerd? Op een kaart van 1618 vindt men in de buurt van Oostburg de Kaas en Broodschans, in de buurt van de Spek en Broodschans, en de Scharbier- of Scherpbier-schans. Deze namen wijzen er op, dat de soldaten er van hielden, hun schansen naar levensmiddelen of dranken te noemen. Heeft de eerste de Casembroot wellicht in de nabijheid van zo'n schans gewoond?

Ook uit Zeeland zijn ons enkele voorbeelden overgeleverd, dat schippers zich noemden of genoemd werden naar hun schip. Zo de Zierikseese regentenfamilie de Huybert, waarvan de stamvader, Neele Jan of Cornelis Janszoon, uit Westenschouwen, die in 1476 poorter van Zieriksee werd, stuurman was. Zijn zeven kinderen heten allen de Huybert, en een van deze komt in 1501 en 1503 voor als „scippere van de Hubert”. Klaarblijkelijk was dit het schip van zijn vader, dat de naam van Sint Hubertus droeg. De Veerse familie Brakman (wel te onderscheiden van de veel uitgebreidere Zeeuws-Vlaamse) stamt af van kapitein Cornelis Danielsen, gezegd Brakman († 1624), die kapitein was op de Bracke. Heeft de familie de Brakke dezelfde naams-oorsprong, heet zij naar een huis, dat De Brakke (= jachthond) heette, of ontleent ze haar naam aan een veldnaam (vgl. blz. 66)? De Zeeuws-Vlaamse Brakmans, die uit Antwerpen komen, heetten oorspronkelijk van der Bra(c)ken, misschien naar een huisnaam, misschien ook naar het een of andere stuk brak land. Hun familienaam behoort dus tot de groep der veldnamen.

III. BEROEPSNAMEN

De derde groep omvat de familienamen, die ontleend zijn aan de namen van ambten, standen, beroepen, bedrijven en handwerken. Hoewel in 't algemeen in de Nederlanden een bepaalde voorkeur bestaat voor de namen van de eerste en de tweede groep, is toch ook deze categorie rijk vertegenwoordigd.

Specifiek Zeeuwse namen vindt men er weinig onder. Ik ken als zodanig eigenlijk alleen Poerstamper, van As(t), van der Est en van der Reest, die aan het meekrapbedrijf ontleend zijn en zo aanstonds nader ter sprake zullen komen. De eigenaardig Vlaams-Zeeuwse beroepsnaam maljenier (ijzerkoopman) heeft naar mijn weten nooit aanleiding gegeven tot een familienaam, hoezeer men dat had mogen verwachten.

Al in de oudst bekende rekeningen van de Grafelijkheid van Zeeland, van 1318/1319, vindt men namen als Hanne Tavernier (= herbergier) van Stompertsdike (op Tolen), Jan die Coster van Werendike, Boudwijn die Coster. In 1392 is Jan die Scrivere burgemeester van Middelburg, in 1454 Jacob die Clerc, die ook wel Jacob die Cupere heet, secretaris van deze stad. Een zekere Harreman Cornelisz, dictus die Vagher, wordt in 1497 poorter van Zieriksee; misschien was hij schoorsteenveger. Of men in deze

en andere gevallen uit de veertiende en vijftiende eeuw al met familienamen te doen heeft, dan wel alleen met individuele beroepsaanduidingen, is niet altijd duidelijk. In elk geval ziet men uit deze voorbeelden, hoe een beroepsnaam kan ontstaan. Terloops wijs ik er op, dat in tegenstelling met de Duitse beroepsfamilienamen de Nederlandse meestal het lidwoord voor zich hebben.

Enkele namen mogen volstaan om een indruk te geven van de rijke verscheidenheid, die deze groep ook in Zeeland vertoont. Aan wereldlijke waardigheden, ambten en bedieningen zijn ontleend: Damman (= de ambtman, d.i. schout of drost), Baljuw, Baljeu, Drost, Schout (dat evenwel ook een oude mansvoornaam is), de Clercq, de Clerck, (de) Klerk, de Rechter, Rentmeester, Tollenaar (= ontvanger van de tol), Schrijver, de Voogd(t), de Booy (= bode), Taalman (= advocaat tenzij deze naam van de voornaam Tale afgeleid is), (de) Meester, Meesters. De kerkelijke waardigheden, ambten en bedieningen zijn vertegenwoordigd door Paap(e) (dat ook een voornaam is), (de) Priester, (de) Koster, (de) Coster, Kloosterman, (de) Munnik, de Muijnck, de Munck; misschien ook door (den) Broeder (= kloosterbroeder).

Aan het kriegsleven zijn ontleend namen als (de) Ruyter, de Ruiter, Krijger, Hooftman, Ritmeester, Vaandrager enz. Ook reken ik tot deze groep de naam Schietekatte, die al in de 13de eeuw in Vlaanderen in de vormen Scitcatthe, Scietcatte enz. voorkomt, en die ik zou willen opvatten als: de man die de „kat" afschiet, een in de Middeleeuwen alom be-

kend belegeringswerktuig om stenen te slingeren tegen een belegerde stad. Ik geef deze gissing overigens graag voor een betere.

Aan de landbouw zijn uiteraard verscheidene namen ontleend, o.a. (de)(n) Boer, Bou(w)man, Huisman en Huijsman(s), (de) Pachter en (de) Pagter, Akkerman(s), Ackermans, misschien ook Akkenaar, Landman, de Meijer (= pachter), Meijers, Heijboer; aan het veehoudersbedrijf namen als (den) Herder, de Koeijer, Koeman, Paardekooper, Hengstmengel en Hengstmangers (beide zijn verbasteringen van hengstmangel = hengstenkoopman), misschien ook Ganseman, tenzij dit de Zeeuwse uitspraak van Hanseman weergeeft. Namen als (de) Jager, de Schutter en Vogelaer, misschien ook Wijtman (hd. Weidmann), kunnen aan het jachtbedrijf ontleend zijn, namen als (de) Visscher, (de) Visser, Haringman, Mosselman, (de) Schipper, Schippers, Bootsgezel, Zeeman, Zeylmaker en Seylmaker aan de visserij en de zeevaart, namen als Koopman(s), Kramer en IJerman aan de handel. Mosselman(s) en Bolkenbaas (van Bolk, de naam van een vis, vroeger vaak toegepast op de kabeljouw of de wijting) behoren eveneens tot de visserijnamen, en als Dockheer identiek is met dokbaas, hoort deze naam onder de zeevaartnamen thuis.

De handwerklieden hebben wel het meest bijgedragen tot deze groep. De timmerlieden zijn er vertegenwoordigd met (de) Timmerman, Timmermans, Temmerman, waarschijnlijk ook Temperman (vgl. Middelnederl. temberman), Wagenaar, (de) Wagenmaker, Ploegmakers, Wielemaker, Rademaker, Radermacher, Houtzager(s), (de) Kuiper, Kuyper

enz., de smeden met (de) Smid, Smit, de Smidt, (de) Smedt, de Smet, Smits, Slootmaker, Ketelaar en Keetlaer. Aan andere bedrijven, die zich met huizenbouw bezighouden, herinneren namen als Dekker (is de Zuidbevelandse naam Dek daar een afkorting van?), Stroodekker, Leydekker, Leijdekker(s), Verwer en Opperman. Aan levensmiddelenbedrijven danken de familienamen (de) Bakker, Backer, (de) Kok, (de) Cock, Slager en Slaager, Been(h)akker, Vleeschouwer (een Vlissingse familie waaruit o.a. de schilder Isaac Jansz Vleischouwer (1643—1690), leerling van Jordaens), Molenaar, Mulder, (de) Meul(e)meester, Olijslager, Brouwer, Biersteker hun ontstaan, misschien ook Bostelaar (van bostel = het uitgetrokken mout, dat door de brouwerijen als veevoer wordt verkocht); aan kleermakers en verwante beroepen de familienamen Snijder(s), de Schepper (een Vlaams woord voor kleermaker), de Nooijer en de Nooyer (de Vlaams-Zeeuwse vorm voor de naaier = kleermaker), Kousemaker, Schoenmaker, De Zuttere (een Vlaams woord voor schoenmaker) en de Sitter (idem), de Vulder (= volder) en misschien ook den Bleijker (= bleker?). Steenbakker, (de) Potter, Tichelaar en Tichelman (= tegelbakker) herinneren aan potten- en steenbakkers, de Waard, de Weerd(t), (de) Casteleyn en Kastelein met het Franse Tavernier (= tavernier) aan het herbergwezen. De eerste Reepmaker zal wel touwslager zijn geweest. De eerste Speelman was misschien een jolige kwant, die de kermissen afreisde of op bruiloften zijn diensten bewees, en de eerste Rentier had klaarblijkelijk zijn schaapjes op het droge. Een eigenaardige naam is

Dobbelaar, een nog eigenaardiger de Kokelaar (kokelare = goochelaar) die oudtijds werd gedragen door een, thans uitgestorven, aanzienlijk Middelburgs geslacht, dat van Kortrijk afkomstig was.

Al deze namen komen ook buiten Zeeland voor, en voor zover ze archaïstisch aandoen in hun spelling, zal men ze vooral in Vlaanderen moeten zoeken. Het zal de aandachtige lezer opgevallen zijn, dat veel van deze aan beroepen en bedrijven ontleende namen samenstellingen zijn op -man. We herinneren er in dit verband aan, dat familienamen op -man ook van veldnamen kunnen zijn afgeleid (vgl. blz. 90).

Enkele families van Schouws-Toolse afkomst hebben hun naam ontleend aan een specifiek Zeeuwse tak van nijverheid, de meekrapcultuur, die vooral op de noordelijke Zeeuwse en de Zuidhollandse eilanden en in het westen van Noordbrabant werd uitgeoefend, maar sinds ongeveer 1875 verdwenen is. Aan een van de belangrijkste onderdelen van de meestoof, de ast of eest, een van onderen verwarmde vloer of gewelf, waarop de meekrap gedroogd werd, herinneren de namen van As(t) (Tolen), van der Est (Zieriksee) en van der Reest (Schouwen). De laatste ontstond in het begin der vorige eeuw uit van der Eest, ook wel, met de bekende Zeeuwse voorvoeging van de h, van der Heest gespeld. Ook veronderstel ik dat de familie Poerstamper oorspronkelijk in de meekrapcultuur werkzaam is geweest als (poeder)stampers in het zgn. stamphuis. Stamper alleen zal vroeger ook wel in Zeeland zijn voorgekomen, maar ik heb er de naam nooit ontmoet. Toen

Anthonius Laurentiusz Stamper († 1606), misschien van Tolen geboortig, voor predikant ging studeren, noemde hij zich Stamperius, en deze naam behielden zijn nakomelingen, waaronder men vele predikanten, o.a. op Schouwen en Duiveland, en medici aantreft, en waartoe ook de bekende Zeeuwse kinderschrijver behoort.

Ik houd het er voor dat de familie Vlassenrood, die vooral in Sint Janssteen voorkomt, aan de vlascultuur herinnert; vlasroot betekent nl. de plaats waar het vlas wordt gerooit, om het geschikt te maken voor de bewerking. En evenzo zou de naam van der Panne, die al bij de veldnamen ter sprake kwam, aan de zoutnering kunnen herinneren.

De namen, die tot deze groep behoren, behoeven niet uitsluitend beroepsnamen te zijn. Het is van oudsher gebruikelijk geweest om een ambachtsman te noemen naar het werktuig, dat hij voor zijn beroep nodig heeft. Oorspronkelijk zal dat in de meeste gevallen wel humoristisch bedoeld zijn. In Shakespeare's Midzomernachtsdroom heet de timmerman Dissel, de schrijnwerker Schaaf en de wever Spoel, en zo kan men zich voorstellen dat de eerste (de) Hamer een timmerman, de eerste Roskam een paardenknecht, de eerste Schild een schildenmaker is geweest. Van enkele familienamen is na te gaan, dat ze op deze wijze ontstaan zijn. Zo weten we dat de Zierikseese familie van der Baan naar de nog te Zieriksee bestaande lijnbaan heet, waar Rutsaert Hendriksz en zijn zoon het touwslagersbedrijf uitoefenden. Pas de kleinzoon Rutsaert Jacobse (1662—1733), die een ander beroep koos,

heet van der Baan. De Middelburgse regentenfamilie Veth, die in het midden der 18de eeuw is uitgestorven, ontleende naar de overlevering wil haar naam aan de vetweiderij, die door de stamvader Jan Janse omstreeks het midden der 16de eeuw even buiten Middelburg werd uitgeoefend. De Zeeuws-vlaamse familie Hoevenagel die naar ik meen uit Frans-Vlaanderen afkomstig is (waar de naam als Houvenaghel geschreven wordt), stamt misschien van een hoefsmid af, indien de naam niet aan een huisnaam is ontleend. De moeder van onze dichter Constantijn Huygens, Susanna Hoefnagel, was van Antwerpen afkomstig.

Voor zover namen als Glas, Griep (mestvork), Hengst, Priem, Stoel, Stroo, Buysrogge (bosrogge, zaadrogge), Pipping (pippeling, de appelsoort), Potappel en dergelijke niet van huisnamen zijn afgeleid, zouden ze tot deze groep kunnen behoren.

In dit verband noem ik ook de zgn. firmanamen der vissers. Wanneer bij een visafslag gemijnd wordt, is het nodig dat de naam van de mijner kort is, omdat het afslaan in een zo vlug mogelijk tempo moet gebeuren. Heeft de koper dus een te lange naam, dan gebruikt hij daarnaast een kortere, de zgn. firmanaam, die van vader op zoon overgaat, en dikwijls in de plaats is gekomen van de oorspronkelijke familienaam. Voor Scheveningen weten we, dat de meeste familienamen er uit deze firmanamen zijn ontstaan. Een van deze Scheveningse firmanamen was, al in de 17de eeuw, Hart, dat misschien de Hollandse vorm van hert is. Toen deze naam erfelijk werd, werd hij tot Harts, vervolgens, met om-

zetting van de laatste letters, tot Harst, en nog later tot van der Harst. De Scheveningse viskoper Leendert van der Harst verhuisde in 1784 naar Middelburg, waar hij de stamvader werd van een bekende en zeer uitgebreide Middelburgse familie. Men zou zich kunnen voorstellen dat de Zeeuwse families Buis (eveneens een Scheveningse firmanaam; vgl. echter ook blz. 39), Buyze, Bom (platboomde vissersschuit), Pleijte (pleit, middelnederl. pleite, platboomd vaartuig, praam), Bliet, Bot (vgl. echter blz. 39), de in Hoofdplaat thuisbehorende namen Geernaert en Gernaert (garnaal) en soortgelijke, vooral wanneer ze, zoals deze, met de visserij in betrekking staan, op overeenkomstige wijze zijn ontstaan. De stamvader van de Zierikseese familie Buyze, Crijn Adriaansz, die in 1589 in Zieriksee in het huwelijk trad, was inderdaad visser. Zijn zoon Adriaen Crijnsz heette al Beuijs, en diens kleinzoon komt voor als Adriaan Hubrechtsz Buyze. Vooral omdat we hier met een vissersfamilie te doen hebben, is het lang niet uitgesloten dat de haringbuis, waarmee dit geslacht ter visvangst voer, het ook zijn naam heeft gegeven. Daarbij moet ik echter opmerken, dat mij voor het bestaan van Zeeuwse firmanamen geen aanwijzingen bekend zijn. De naam Pleijte zou een afkorting kunnen zijn van pleitenaar, d.i. schipper van een pleite.

IV. NAMEN, ONTLEEND AAN LICHAMELIJKE EN GEESTELIJKE EIGENSCHAPPEN

De groep der familienamen, die ontleend zijn aan lichamelijke en geestelijke eigenschappen, is heel wat kleiner dan elk der eerder genoemde groepen. Wel was het in vroeger eeuwen, zoals trouwens op het platteland en in kleinere gemeenschappen nog wel voorkomt, heel gebruikelijk om iemand naar een opvallende lichamelijke eigenaardigheid te noemen, maar het aantal gevallen dat daaruit een erfelijke familienaam is ontstaan, is niet groot. In 1402 vinden we een Hendrik Haveloos als burgemeester van Middelburg; misschien heette de man zo omdat hij er wat slordig bij liep? De naam komt ook in later eeuwen nog zo vaak voor, dat men hem wel als familienaam zal moeten opvatten; tegenwoordig is hij, althans in Zeeland, niet meer in gebruik. In 1426 heet de secretaris van Middelburg Pieter Goetsot. In 1459 vinden we in dezelfde stad een Jan Moyaert, in 1491 een Jan Moy, en een bekende Zierikseese familie heet nog altijd de Mooij, waaruit men zal mogen konkluderen dat de stamvader een Adonis was. In de Rekeningen van de Grafelijkheid van Zeeland vinden we een Lauwe Svartoghe (1317) en een Danckard en een Hanne Bruunoeghe ($\pm$ 1340)

genoemd. Zwartoog als familienaam schijnt niet meer in gebruik te zijn, zomin als de naam Fluweelenooge, die in de tweede helft van de 17de eeuw in Kolijsplaat voorkwam, maar op Zuidbeveland en elders in Zeeland is Bruinooge nog steeds bekend.

De kleur van het haar, een van de meest opvallende kenmerken van een mens, kon aanleiding geven tot namen als (de) Wit(te), de Blonde, de Bruin(e), de Bruyne, de Zwart(e), de Swart(e), de Roode. De naam de Groene is niet duidelijk. Baart, Baert en Baard zullen wel patronymica zijn (van Baertout of Bartholomeus; vgl. hiervoor blz. 37), maar ze kunnen ook hun ontstaan te danken hebben aan iemand die een lange baard droeg. Zeker zal dit het geval zijn met de naam Breebaart. In 1842 overleed te Middelburg Jan Metdenbaarde, wiens familienaam ik later in Zeeland niet meer tegen ben gekomen.

De Blaauwe en Den Blauwen herinneren misschien aan een blauwachtige huidskleur, zoals de Moor aan een donker uiterlijk. Een Henric die Moer komt al in de Rekeningen der Grafelijkheid van 1318/9 voor. De Moor is evenwel ook een huisnaam, en Moor een oude voornaam (vgl. blz. 48). Berrevoets kan moeilijk op iets anders dan op blote voeten doelen, en de Schouwse familie Krepel heeft klaarblijkelijk een kreupele voorvader gehad, zoals de 's-Gravenpolderse familie de Blinde een blinde. Of Scheele daarentegen op een lichaamsgebrek duidt, zou ik willen betwijfelen; eerder zie ik in deze naam een patronymicum.

Op de lichaamslengte doelen namen als de Lange, de Kort(e), de Kleine, Klein, Langejan, Grootjans, Kleinjan, Kleinepier.

Geestelijke eigenschappen en karaktertrekken, die bij een bepaald persoon in het oog vielen, deden namen ontstaan als: de Goede, Goedbloed, Goedhals, Goedhart, Goetheer, Goedegebuure, Sorgeloos(e) heette in de 17de eeuw een Vlissingse familie. Struve zou de bijnaam geweest kunnen zijn van een stug, hard man (struve heeft nl. deze betekenis, echter in het Oostmiddelnederlands!), Simpelaar daarentegen is in Vlaanderen de aanduiding van een onnozel mens. Dezelfde betekenis heeft molik (eigenl. vogelverschrikker). Wellicht hangt met dit woord, waarvan in de 17de eeuw de variant moelikert voorkomt, de familienaam Moelijker samen. Behoort ook Kortvriend tot deze categorie? En de in Sas van Gent bekende naam Hemelsoet? De laatste zou ik liever met een veldnaam in verband willen brengen. Evenzo zou ik in Rijkaard en Rijkaart een patronymicum willen zien, maar de Rijke zal zeker op stoffelijk bezit moeten slaan, tenzij men de naam als afkorting van Rijkert moet opvatten ¹⁾. In Elenbaas vindt men waardering uitgesproken, in de Wilde blaam, maar ook deze laatste naam kan al of niet door verkorting uit een veldnaam ontstaan zijn vgl. de Wilde, een stuk land te Alveringem, het hof ter Wilde onder Heile en onder Sint Andries; verder veldnamen als Wildebroek, het Wildeland, de Wildemeersch enz., alle in Vlaanderen, en de Wildenborch, waar Staring woonde.

Tot deze groep rekenen we ook de veel verbreide namen als de Jonge en de Oude. Oorspronkelijk

¹⁾ Vgl. De betekenis van de Nederlandse familienamen, t.a.p. blz. 65.

werden deze ter onderscheiding achter de naam gevoegd, wanneer vader en zoon, mogelijk ook kleinzoon, dezelfde voornaam voerden. Zo heette de zoon van de Zierikseese regent Jan Anthonisse (1520-1588) aanvankelijk Jonge Jan Anthonisse (1546-1617), later Jan Anthonisse de Jonge. Hij was de eerste drager van de familienaam de Jonge, en werd de grondvester van het bekende Zeeuwse geslacht, waaruit vele staatslieden en vele geleerden zijn voortgekomen. Vgl. nog Jongepier en Jongman. Ook verwantschapsnamen als Vader en (den) Broeder behoren tot deze groep, misschien ook Liefbroer, waarmee Meliefste te vergelijken is. Deze laatste naam is ontstaan uit de Zuidhollandse familienaam Mijnlieff. In Broeder kan echter, evenals in Oom, ook een mansvoornaam schuilen. Een bekende Schouwse naam is der Weduwen, eigenlijk dus een metronymicum. De naam Menheere is niet geheel duidelijk. De eerste Vroegop was klaarblijkelijk wat matineus aangelegd, maar ook deze verklaring geef ik, als zovele andere, graag voor een betere.

Een kleine groep van ook in Zeeland voorkomende familienamen kan het best in dit verband worden besproken, omdat het merendeel daarvan naar de betekenis ertoe gerekend moet worden. We bedoelen namen als Treurniet, die Winkler als „imperativistische geslachtsnamen” aanduidde, en waarvan het eigenaardige hierin bestaat, dat ze uit (naar Winkler meende) de gebiedende wijs van een werkwoord bestaan, doorgaans in verbinding met een object of een bijwoord. In plaats van gebiedende wijs zou ik liever aantonende wijs willen lezen,

en in overeenstemming daarmee deze groep indicativistische geslachtsnamen willen noemen. Een naam als Treurniet beschouw ik dus als een afkorting van Ik treur niet, en ik stel mij voor dat deze bijnaam gegeven werd aan iemand, wien dit optimistische woord in de mond bestorven lag. Willem Treurniet komt in 1493 voor als gouverneur van de Middelburgse rederijderskamer. Arnout Quistegoeds leefde in de 15de eeuw in Sluis.

Op dezelfde wijze zal de naam Smytegelt ontstaan zijn als bijnaam voor iemand die een royale hand van uitgeven had, tenzij men de naam als spotnaam voor een gierigaard moet opvatten. Een bekende Doopsgezinde familie in het 17de-eeuwse Aardenburg heette Hebb(e)recht; misschien was de eerste drager van deze naam een betweterig man.

We noemen nog enkele indicativistische namen van Zeeuwse bodem, ofschoon die naar de betekenis tot de beroepsnamen behoren. De naam Schietekatte is al bij die groep besproken (blz. 107). Een bekende figuur uit onze sociale geschiedenis is Pieter Cornelisz Plockhoy, die in het midden van de 16de eeuw in Zieriksee woonde, waar de naam, ook in de vorm Blockhoy, vroeger meer voorkwam. De naam Plockhoy komt trouwens hier en daar nog wel voor, maar bij mijn weten niet meer in Zeeland. Hij doet denken aan Plucroose, die ik aantrof als naam van een scheepskapitein (Gillis Gillissen Plucroose), die in 1622 te Vlissingen ondertrouwde. Deze rozenminnaar was evenwel uit Amsterdam afkomstig.

V. ZEEUWSE FAMILIENAMEN VAN VREEMDE HERKOMST

Geldt voor het Nederlandse volk in 't algemeen dat het aantal families van vreemde herkomst veel groter is dan men op grond van de familienamen zou denken, ook voor de Zeeuwen gaat dit op. In de eerste plaats immers hebben vele families, die zich uit den vreemde op Zeeuwse grond vestigden, eerst daarna een familienaam aangenomen ofwel een nieuwe naam gekregen, die in beide gevallen natuurlijk Nederlands was. Maar bovendien zijn vele buitenlandse namen in Nederlandse mond zozeer verbasterd, dat men er de oorspronkelijke vorm met geen mogelijkheid meer uit kan herkennen, tenzij men deze gedaanteverwisseling op de voet kan volgen. En in de derde plaats is, vooral bij Franse namen, de familienaam dikwijls letterlijk in het Nederlands vertaald, zodat ook hier weer de familiegeschiedenis vereist is om te weten dat de de Groot's oorspronkelijk le Grand en de Chevalier's eerst Ridder hebben geheten.

Familienamen, die van plaatsnamen zijn afgeleid, kunnen een aanwijzing zijn voor de herkomst uit den vreemde. Wanneer een familie van Aken of van Keulen heet, zoals ook in Zeeland verscheidene families heten, ligt het voor de hand om te veronder-

stellen, dat deze uit het Rijnland afkomstig zijn. Toch moeten we ook rekening houden met de mogelijkheid, dat huisnamen aanleiding hebben gegeven tot het ontstaan van deze familienamen. Toen een der leden van de familie Schorer zich in de Korte Sint Pieterstraat te Middelburg een huis kocht, noemde hij dat, naar zijn geboorteplaats, Aken. Een latere bewoner kan hieraan zijn familienaam ontleend hebben. Twee andere huizen in Middelburg heetten Ceulen, een derde Kleyn Ceulen, en deze namen kunnen aanleiding gegeven hebben tot de familienaam van Keulen. In de voorafgaande bladzijden werd al gesproken over het mogelijk verband tussen de naam van het huis „Het dorp Oudtrive" te Vlissingen en de aldaar gevestigde familie van Oudrive (blz. 70). In het algemeen zullen we echter mogen aannemen dat geografische familienamen op herkomst wijzen van de plaats, die door deze naam is aangeduid.

Achtereenvolgens behandelen we nu de Zeeuwse familienamen van Franse, Duitse, Engelse, Spaanse en Joodse herkomst.

Een geheel afzonderlijke en belangrijke groep onder de Zeeuwse familienamen vormen die, welke van Franse afkomst zijn. Vooral op Walcheren en in Zeeuws-Vlaanderen, en in 't bijzonder in het westelijk gedeelte, is deze groep ruim vertegenwoordigd.

Al in de 16de eeuw zien we voor en na Fransen en Walen zich metterwoon in Zeeland vestigen, en deze stroom van emigranten neemt in de beide volgende eeuwen steeds toe. Op het eind van de 16de

eeuw vestigen zich vele boeren uit Frankrijk en het Walenland op het eiland Walcheren, waar hun nakomelingen nog altijd wonen. Wanneer in het begin der 17de eeuw het westen van Zeeuws-Vlaanderen, dat geruime tijd vrijwel onbewoond had gelegen, weer bevolkt wordt, vinden we onder de immigranten tal van Walen. Omstreeks 1613 vestigen Hugenoten uit het Walenland zich in Aardenburg en omstreken. Van 1617 af richt zich een stroom van Hugenoten uit Rijsel en Calais en de omstreken van deze steden naar Groede, waar in 1622 een Waalse kerk werd gesticht met een eigen predikant, die in 1631 al 120 lidmaten bezat. Hugenoten uit Marck bij Kalis (Calais) zetten zich tussen 1635 en 1640 te Sint Anna ter Muiden neer. Maar vooral de herroeping van het Edict van Nantes in 1685, die de Franse Hugenoten aan de grootste vervolgingen bloot stelde, deed velen van hen naar Zeeuws-Vlaanderen vluchten. Van de Protestantse Nederlanden was dit deel immers het meest nabijgelegen, en bovendien troffen de vluchtelingen hier al vele landgenoten aan, die eerder de wijk hadden genomen. Bijna allen behoorden tot de Hervormde gemeente van Wijnen (Guines), in de buurt van Calais. De stroom richtte zich vooral naar de Groede, Aardenburg, Oostburg, Kadzand, Retranchement, Zuidzande en Eede, in minder mate naar Schoondijke. Binnen het jaar werden te Kadzand, Oostburg en Aardenburg Waalse kerken gesticht. Van nu af komen ieder jaar een aantal bewoners uit Frans-Vlaanderen, vooral uit het gebied van Rijsel, de Waalse invloed in Zeeuws-Vlaanderen versterken. Wel kwamen deze in 1708 onder be-

scherming van de Nederlandse bezettingstroepen te staan, maar de vrede van Utrecht (1713) maakte daar een einde aan, en werd aldus oorzaak dat opnieuw velen de wijk namen naar het land, waar zij ongehinderd hun godsdienst konden belijden. De gehele 18de eeuw heeft deze stroom nog aangehouden, al begon hij allengs minder breed te vloeien. Alleen de verovering van Doornik door de Fransen, in 1745, had de immigratie van enkele Hugenoote boerenfamilies uit de omtrek, in 't bijzonder uit Rongy, ten gevolge. Later hebben zich nog een aantal Hugenen uit de omstreken van Orleans, uit Champagne en vooral uit Picardië in het westelijk deel van Zeeuws-Vlaanderen gevestigd. Pas omstreeks 1770 kwam deze immigratie vrijwel tot staan.

Enkele aanzienlijke Middelburgse families, thans grotendeels uitgestorven, zijn van Franse afkomst, o.a. de la Rue, Sandra, de Superville, Buteux en Macquet. De de la Rue's waren uit Noord-Frankrijk afkomstig en kwamen op het laatst der 16de eeuw naar Middelburg met Hendrik de la Rue, garenwever, die er in 1595 poorter werd. Jean Sandra, die in 1618 lidmaat van de Waalse kerk te Middelburg werd, was in Tourcoing bij Rijsel geboren. De de Superville's waren uit Normandië, behoorden van de 17de tot de 19de eeuw tot de deftige handelsstand van Middelburg en stierven in 1866 uit met Daniël Marinus van Dusseldorp de Superville. Pierre Buteux uit Amiens werd in 1639 poorter van Middelburg, waar zijn nageslacht tot in de tweede helft van de 18de eeuw eervolle posities bekleedde, vervol-

gens naar Zuidbeveland trok, om in de 19de eeuw weer naar Walcheren terug te keren. Jean David Macquet was in la Rochelle geboren en behoorde tot de réfugiés die terwille van het geloof uitweken. In tegenstelling tot zijn land- en lotgenoten trok hij echter niet naar Zeeuws-Vlaanderen, maar vestigde hij zich als koopman te Middelburg. Zijn kleinzoon is de bekende Zierikseese dichter-medicus Jan Macquet (1731-1798). Een familie van bescheidener formaat zijn de Bourdrez', afstammelingen van Jean Baptiste Bourdry(z), die in 1692 in Artois geboren was, omstreeks 1738 naar ons land uitweek en al in 1743 in Middelburg stierf.

Het is ondoenlijk alle families van Waalse en Franse afkomst te noemen, die zich in Zeeuws-Vlaanderen hebben gevestigd. We noemen slechts de meest bekende onder hen, als Albert, Allard, Aillie, Annotte, Becu, Behage, Bekaar, Benaut, Bentejn, Blancard, Boidin, le Bleu, du Bois, Bouquet, Boussemaer, Bouvin, Brevet, Buiret, Buisine, du Burcq, Butin, Caignet, Cailleux, Cambier, du Camp, Cappon, Carlier, Castel, Claerbout, le Clerq, Clicquenoï, le Cocq, le Conte, Crince, Crucq, Cruson, Cuvelier, Delvoye, Deseyn(e), Desprez, Droulé (de Roulers), Dusarduijn (de Gardeijn), Facon, Fambery, le Fèvre, Fleurbaay, du Flo, Fortry, Frelie, Fremaux (Fremaut), Ghesquière, le Gillon, le Grand, de la Haye, de Hellemmes, Hennequin, Hennin, Hochart, van Houte, de Hullu, Jonville, de Kein (du Quin), Labyt (Labitte), Lako (le Quoy), Lava, Libert, de Ligny, de Lobel, Lucieer, Luteijn, Lybert, le Lijs, le Mahieu, le Maire, de Maisières (de Masier), de Ma-

*Boutin
erzst,
nigkdown*

rez, Martijn, Masclée, Maugré (Moggré), le May, Mazure, Meurisse, le Mey, le Mez, Millecamps, Morel, Mulier (Mulje), Neuféglise, Noé, Parmentier, Pattist, Personne, Petillon, Pinte, le Pla (le Plat), Pois(s)onnier, Porrey, du Pré, Provoost (Pruvost), Risseeuw (Rossieu enz.), le Roy, Salomé, Schippers, Schoonaart, Seny, Sloover (Seloivre), Suwijn (Chuin), Taillie, Tellier, Thery (Theri), le Tilleul, Triou, Wattez (Woittiez).

Zoals we al zagen zijn deze families voor het overgrote deel afkomstig uit het land van Rijsel en Kalis (Calais) en uit het Kortrijkse. Uit enkele plaatsen kwamen soms tal van families over, klaarblijkelijk omdat daar een centrum van Hugenoten gevestigd was. Zo zijn de families Behage, Benteyn, Butin, du Bois, Ghesquiére, le Grand, Hochart, Luteyn en Poissonnier alle uit Quesnoy-sur Deule afkomstig, de families Clicquennoi, Cuvelier (Cuvelje), du Flo, Hennequin en Neuféglise uit Herlies, de families de la Haye, de Hullu, de Lobel, le Mahieu en Rouler (Droulé) alle uit Santes, de families Benteyn, Butin, Frelie, le Mahieu en le May alle uit Wambrechies, de families Becu, Boidin, du Bois, Bourdrez, Carlier, le Fèvre, Fremaut, Lutin, Mahieu, le May, Mazure en Poissonnier alle uit Guînes, het middelpunt van de Protestantse actie in het land van Kalis, de families Bekaar, Benteyn, Delvoye, le Fèvre en le Pla alle uit Meenen bij Kortrijk.

De scherpzinnige lezer zal al opgemerkt hebben, dat verscheidene families uit meer dan een plaats afkomstig waren. Inderdaad is dit het geval, wat ons trouwens niet behoeft te verbazen. Meermalen

trokken verschillende takken van eenzelfde geslacht naar verschillende plaatsen in Zeeland, waar hun nakomelingen nog wonen. Zo zijn de Crucqs, die uit de omgeving van Moeskroen afkomstig zijn, in het begin der 18de eeuw zowel naar Zeeuws-Vlaanderen als naar Walcheren uitgeweken. De Cappons, die van Kalis, van Rijsel en elders zijn gekomen, vindt men al op het eind der 16de eeuw in Middelburg gevestigd. Een groep van deze familie trok in 1635 van Marc bij Kalis naar Sint Anna ter Muiden. Jean Cap(p)on, die de Zeeuwsvlaamse Cappons als hun stamvader beschouwen, en die afkomstig was uit de omgeving van Rijsel, was omstreeks 1680 boer te Kadzand.

Boeren waren wel de meeste van deze emigranten, maar men vond er ook vertegenwoordigers van andere beroepen onder. Zo lag de stamvader van de Risseeuws, naar men zegt de meest uitgebreide Zeeuwsvlaamse emigrantenfamilie, Pieter Roceeuw (Rocheuw, Rosceauw, Rossieu) in 1659 als soldaat in garnizoen in Retranchement. Maar misschien was ook hij een boerenzoon, want in 1673 vinden we hem als „landman” genoemd.

Het verdient ook opmerking, dat lang niet al deze emigrantenfamilies Franse namen dragen, maar dat men er ook Nederlandse onder vindt. Daarvoor is tweërlei verklaring. In de eerste plaats waren de meeste emigranten afkomstig uit Frans-Vlaanderen, waar ondanks alle tegenwerking van de Franse regering de volkstaal nog altijd Vlaams, d.i. Nederlands is. En in de tweede plaats zijn verscheidene namen op Zeeuwsvlaamse bodem vernederlandst.

Wel richtte de stroom der vluchtelingen zich in hoofdzaak naar Zeeuws-Vlaanderen, maar niet uitsluitend. We zagen al dat ook Walcheren een ruim aandeel van deze emigranten kreeg. Zowel onder de Walcherse boeren als onder de Middelburgse en Vlissingse burgerij vindt men nog altijd vele nakomelingen van deze Fransnamige families, als Arnaud de Callavon, Baljé, Bommeljé, Bourdrez, Caljé, Caljouw, Cammelot, Cappon, Castel, Cevaal, le Cointre, Compeer, Corbeel, Corné, Corré, Coulon, Coumou, Croin, Crucq, Cijssouw, Delzenne, Dourlein en Dorleijn, Flissebaalje, Franso, Fransooi, Geljon, Geschiere (uit Ghesquière), Gesquierre, Gruson, Huson, Labrujère en Labruyère, Lacor, Lagaaïj, Laport(e), Lefeber, Lefèvre, Lorier, Mesu, Midavaine, Mondeel, Oreel, Passenier, Sohier, Tellier. Een tak van de familie Croin (oorspr. Crohin), uit Henegouwen, is later naar het Land van Kadzand gegaan.

Op de andere eilanden is het aantal Franse namen veel minder, en wanneer men ze daar aantreft, zijn ze in vele gevallen nog van Walcheren of het Land van Kadzand afkomstig. Een bekende Bruinissense familie zijn de Jumelets, die naar ik meen afstammen van Abraham Jumelet uit Picardië, die in 1709 te Brouwershaven trouwde met Magdalena Verbrugge van Nantes, en in 1711 schout van Renesse was. Ik veronderstel dat de Tools-Duivelandse Giljams, die ik ook voor Fransen of Walen houd, eveneens rechtstreeks uit hun land naar Tolen zijn gekomen, en zo zullen er meer zijn. In vergelijking met de honderden Zeeuwsvlaamse families van Franse herkomst zijn dat er echter maar heel enkele.

De Labrijns, die eveneens van Franse afkomst zijn, kwamen pas in 1825 in Zeeland met Dirk Labrijn (1788—1844) uit Hendrik-Ido-Ambacht, die zich te Nieuwerkerk op Duiveland vestigde.

Overigens zijn niet alle Frans klinkende namen inderdaad Frans. Toen de Franse geest in de 18de eeuw ons land, en ook Zeeland meer en meer doordrong, vond deze en gene eerzame burgerman het klaarblijkelijk goed staan, om zijn naam een Franse draai te geven. Zo vinden we onder de diakenen van de Nederl. Hervormde gemeente te Middelburg in 1700 een Gillis Drabbé, die stellig familie is van de Drabbe's, en in 1751 een Johan Voutjé, die ik ervan verdenk ook anders te hebben geheten, al kan deze diaken wel een echte Fransman zijn geweest. De stamvader van de Middelburgse familie Serlé staat onder de naam Jacques Scharley in 1643 in het kerkeboek van Aksel en Zuiddorpe opgetekend, wat de waarschijnlijkheid van een Franse afkomst minder groot maakt. De stamvader van het Goese regeringsgeslacht Oyee was Cornelis Pieter Jobsen (1579-1633), die zich, klaarblijkelijk naar zijn huis, Cornelis Pieter (in den) Oeyervaer noemde, welke naam in het tweede geslacht tot Oeye en Oyee verbasterde ¹⁾. Naast Mallekoote vinden we Malcoté, naast Lonke en Lonque, Loncké en Lonqué, naast de Caluwe de Caluwé, naast Soute Souté, naast Stubbe Stubbé, naast (van) Proyen Proyé.

¹⁾ Vgl. H. W. van Tricht, De afstamming van het Goesche regeringsgeslacht Oyee (De Nederlandsche Leeuw, 41 (1923), kol. 232—234).

Ik heb de indruk dat het aantal familienamen op -ee of é uitgaande in Zeeland naar verhouding groter is dan elders. Daaronder zijn er vele, die ik niet kan verklaren. Vele zullen aan het Frans zijn ontleend, andere zijn stellig niet van vreemde herkomst. De spelling is natuurlijk geen betrouwbare aanwijzing daarvoor; een naam op -é kan zeer wel Nederlands, een naam op -ee Frans zijn, aangezien vele namen op het gehoor af in de doop-, trouw- en begraafboeken werden ingeschreven. Zo is de familienaam Bommené natuurlijk foutief gespeld voor Bommenee (een heerlijkheid in de gemeente Zonnemere), terwijl ik de naam Masclee daarentegen, die in Retranchement voorkomt, voor een vervorming van Masclé houd.

De namen Baljé, Bourjé, Caljé en Kaljé, Corr(e), Kuzee, Lakkée, de Marrée, Massee, Olree, Oltee, Osté, Pické, de Pré en de Pree, en Tollé maken een Franse indruk. Bleuzé daarentegen zou een verfrans-te vorm kunnen zijn van Bleuze, zoals Finjé van Fijnje, Lakkée van Lakke, van der Leyé van van der Leije, Okké van Okke, Osté van Oste, en Tollé van Tolle. Vergelijk ook de doubletten Baljé en Baljet, Brevé en Brevet, de Marrée en de Maret, Pické en Piket, die alle in Zeeland voorkomen, behalve naar ik meen Baljet. En tenslotte zijn er dan nog enkele familienamen, ontstaan uit geografische namen op -ee, de oud-Zeeuwse vorm voor water, als Bommenee, van Duivenee en van Duvenee, van Mannee, (van) Oostee en naar ik vermoed ook Zandee. Behoren ook Bommeljé, Sponselee, Steketee en Werimée tot deze groep? En waartoe moeten we de namen Cocqué en Swartilé rekenen, die beide te IJzen-

dijke voorkomen? In de Goese familienaam Isebree meende ik, misschien wat overmoedig, de Brede Watering bewesten Ierseke te zien, temeer omdat dit dorp ter plaatse Iese wordt genoemd, maar de naam schijnt uit Vlaanderen afkomstig te zijn, wat deze toch al gewaagde veronderstelling niet waarschijnlijk maakt. Als alle Zeeuwse familienamen zo duister waren als het merendeel van deze -é- en -ee-namen, zou dit boekje dan ook zeker nooit geschreven zijn.

De verklaring van de Franse familienamen stelt ons voor grote en in vele gevallen onoverkomelijke moeilijkheden. Terwijl van Nederlandse familienamen in vele gevallen wel is uit te maken, aan welke vormveranderingen ze in de loop der eeuwen bloot hebben gestaan, is dit voor de buitenlandse veelal ondoenlijk. En toch is zonder de kennis hiervan menige naam volkomen onverklaarbaar. Wisten we niet dat de stamvader der Risseeuws, Pieter Rocceeuw, ook wel onder de naam Rossieu is ingeschreven, we zouden stellig nooit vermoed hebben dat de naam van zijn familie oorspronkelijk Rousseau of iets dergelijks is geweest, en dat Risseeuw dus hetzelfde is als onze naam de Roode.

Tot de patronymica behoren de namen Albert, Al-lard, Ghesquière (op Walcheren vernederlandst tot Geschiere), Hennequin (= Hannekijn), Lybert (Liébert, Liebert) en Pattist (Baptiste), misschien ook Lutin en Luteyn (van Luyten, Vlaamse vorm van Lucas). De laatste naam zou dan een voorbeeld zijn van een Vlaamse naam in een Franssprekend gebied, want de Luteijns zijn afkomstig uit Bretagne, waar

Lutein habouet

drie broers, Adriën, Abram en David Luteijn tegen het eind der 17de eeuw in de Cevennes het Evangelie predikten en om des geloofs wille met hun beide zusters Marie en Susanne naar Zeeuws-Vlaanderen zijn uitgeweken.

Herinneringen aan plaatsnamen bewaren de families Fleurbaay (Fleurbaix), Frenaai (Fresnay, Fresnai enz., d.i. essenbos, een veel voorkomende veldnaam), de Hullu (Hulluch, een dorp bij Rijsel), en Neuféglise; verder de oudere naam de Moucheron (Mouscheron, Moeskroen). De familie Labrijn, die van de Normandische eilanden afkomstig is, heette oorspronkelijk naar een van deze le Brit, welke naam achtereenvolgens verbasterd werd tot Leberin, La Brijn en tenslotte tot Labrijn. Zonneville schijnt met de plaatsnaam Jonville (in de Haute-Saône) samen te hangen. Aan veldnamen herinneren du Bois, Labruyère en Labruijère (bruyère = heide), du Camp, de la Haye, Dusarduijn (du Jardin), de Pré (pré = weide), en misschien ook du Flo (flot = wed; de naam zou dus enigszins te vergelijken zijn met van der Weele). Het lijkt mij niet uitgesloten dat de naam van der Leijé ontstaan is uit de la Haye, maar bewijzen daarvoor ontbreken mij.

Le Cocq (coq = haan) is waarschijnlijk aan een huisnaam ontleend.

Beroepsnamen zijn le Clercq, Cuvelier (cuvillier = kuiper), Passenier en Pois(s)onnier, (poissonnier = visverkoper), Tellier (oudfrans = pannenbakker), misschien ook Lucieer (l'huissier = deurwaarder), Le Conte zal wel hetzelfde betekenen als de bij ons zo veel voorkomende naam de Graaf, en Baljé als

Baljuw (Fr. bailli). Of de op Walcheren veel voorkomende naam Baljeu eveneens door een uit Frankrijk afkomstige familie wordt gedragen, heb ik nog niet kunnen uitmaken.

Voorbeelden van familienamen, aan eigenschappen ontleend, zijn Brevet en le Grand. Becu kan betekenen: iemand met een puntige neus (eigenlijk een puntige bek), maar of deze familienaam werkelijk deze betekenis heeft, valt te betwijfelen.

Hoewel in aanmerkelijk mindere mate dan uit Frankrijk en Wallonië hebben zich toch ook uit Duitsland en Zwitserland in de loop der eeuwen tal van families in Zeeland gevestigd. Enkele van deze hebben er een belangrijke plaats ingenomen in het culturele en maatschappelijke leven, of doen dat nog steeds. Hun Duitse ¹⁾ afkomst blijkt niet alleen uit hun naam, maar in vele gevallen ook uit hun lidmaatschap van de Lutherse kerk.

De meest bekende en meest betekende Zeeuwse familie van Duitse herkomst is zonder enige twijfel het geslacht Schorer. De Schorers waren oorspronkelijk lakenhandelaars in Augsburg, van waar Johan Schorer omstreeks 1540 naar Aken verhuisde. Zijn kleinzoon Lucas Schorer (1582—1651) week om geloofsredenen naar Zeeland uit. Een groot aantal magistraatspersonen en theologen uit dit geslacht hebben eeuwen lang aan hun nieuwe vaderland hun beste krachten gegeven.

¹⁾ Hier en in het vervolg op te vatten in de betekenis Duitsprekend.

De familie Callenfels, die vooral in Westelijk Zeeuws-Vlaanderen en in Vlissingen heeft gewoond, is in de eerste helft van de 17de eeuw, eveneens om geloofsredenen, uit de Palts uitgeweken. Het geslacht ontleent zijn naam aan de Ganerbenburg Steinkallenfels, waarvan de bouwvallen nog bestaan. Pas met Godefridus Callenfels (1728—1786), die in 1752 als proponent predikant werd te Kats, en in 1761 naar Sluis vertrok, kwam de nog voortlevende tak in Zeeland, waar Johannes Jacobus Callenfels evenwel al in 1734, te Middelburg, als boekverkoper en uitgever gevestigd was.

Een andere Middelburgse uitgeversfamilie, de Altorffers, zijn van Zwitserse origine. Johan Coenraad Altorffer (1750—1813) uit Schaffhausen trad als zovelen van zijn landgenoten in krijgsdienst en kwam op zijn zwerftochten ook in Vere en Vlissingen in garnizoen te liggen. In 1779 verliet hij de militaire dienst en werd in Middelburg bediende in een boekbinderij en boekwinkel. Vijf jaar later vestigde hij zich zelf als boekbinder en boekverkoper, en legde de grondslag van de nog altijd bestaande uitgeverij.

Een ander bekend en verdienstelijk geslacht is de familie Frederiks. De Frederiksen stammen af van Johann Samuel Friedrichs († 1792) uit Merseburg, die in het gevolg van prinses Wilhelmina, de vrouw van prins Willem V, naar Nederland kwam, en na verloop van tijd tuinman werd op het Huis ter Mee onder Oostkapelle. Zijn kinderen noemden zich sinds 1811 Frederiks. Tot in deze eeuw bleven enkele van zijn nakomelingen in Middelburg wonen, maar

vergis ik mij niet, dan zijn thans alle leden van deze familie naar elders getrokken.

In het midden van de 17de eeuw heeft het uit Saksen afkomstige officierengeslacht Loke zich in Zeeland gevestigd. Servaas Loke (geb. 1632), ging te Groede wonen; zijn jongere zuster Dorothea trouwde met de predikant van Sluis Ds. David van der Mussele. De familie bleef aanvankelijk in Groede gevestigd, tot Mr. Johannes Jacobus Loke (1746—1836) in 1769 pensionaris honorair van Vlissingen werd. In de eerste helft van de 19de eeuw hebben de Loke's Zeeland weer verlaten. De van Uije's stammen af van Gerrit van Uye (geb. ± 1640) uit Meurs, die naar Bergen op Zoom trok, waar hij wolspinner was. Van hier uit heeft de familie zich eerst over Schouwen en Duiveland, later ook over de andere Zeeuwse eilanden verspreid. De familie Ochtman heette oorspronkelijk Orthmann en stamt af van Hermann Ochtman uit Limburch in Hannover, die in de tweede helft van de 18de eeuw naar Dreischor verhuisde. Johannes Lodewic Stern (1729—1785) uit Dürenberg in Hessen-Kassel vestigde zich als grondeigenaar in Sluis, waar hij in 1781 burgemeester werd. Een tak van deze familie, waarvan echter geen leden meer in Zeeland wonen, werd in 1841 in de adelstand verheven. Ook de niet adellijke tak is er althans in de mannelijke lijn uitgestorven.

Machiel Heit (1748—1835) kwam als paardendokter uit Duitsland naar Zeeland, oefende eerst in Vere en sinds 1777 in Westkapelle zijn praktijk uit, waar zijn nageslacht tot op heden bleef wonen. Anton Hertstein (1766—1841) uit Wetzlar vestigde zich

als apotheker in Zieriksee en stichtte er een gezin. Wel niet in Duitsland geboren, maar toch van Duitse afkomst, waren Hermanus Gerardus Hammacher (1792—1879), sinds 1825 notaris te Groede, en Johan Hermann Christian Heijse (1839—1913), aanvankelijk Luthers predikant, o.a. in Zieriksee, waar hij zich na zijn emeritaat in 1873 vestigde. Omstreeks 1892 trok hij naar Middelburg, waar zijn nakomelingen sindsdien bleven wonen. Ook de beide firmanten van de in 1837 aldaar opgerichte boekhandel Van Benthem en Jutting, Salomon van Benthem (1769—1843) en Christiaan Hermanus Johannes Jutting (1809—1878), waren van Duitse afkomst. De Van Benthems zijn, zoals de naam aanduidt, uit Bentheim afkomstig, de Juttings uit Quakenbrück in Westfalen.

Een kleine op zichzelfstaande groep vormen de nakomelingen van de Salzburgse emigranten¹⁾. Toen in 1731 de Protestanten uit Salzburg en de omgeving van deze stad gedwongen werden om des geloofs wille hun land te verlaten en elders een nieuw bestaan te beginnen, richtten burgemeesters en schepenen van het Vrije van Sluis een verzoek aan de Staten-Generaal, waarin zij de bemiddeling van dit college verzochten om een aantal Salzburgers naar hun gebied te laten uitwijken, aangezien dit sinds

¹⁾ Vgl. J. N. Pattist, *De trek der Salzburgsche emigranten naar Zeeuwsch-Vlaanderen* (Huis ter Heide, 1927); L. Bootsgezel, *De Salzburgsche emigratie naar het Land van Kadzand in 1733* (Oostburg, 1933).

verscheidene jaren zo zeer ontvolkt was, dat de ingezetenen zelf het land niet meer konden bearbeiten, en vele huizen leeg bleven staan. Op initiatief van de Staten van Zeeland waren al eerder 59 Salzburgers naar Walcheren overgekomen, waar ze als arbeiders bij de boeren werden geplaatst. In Maart 1733 kwamen daar nog bijna 800 Salzburgers bij, alle afkomstig uit het dorp Dürnberg bij Hallein, die zich in het Land van Kadzand vestigden. Sommige families waren talrijk vertegenwoordigd; zo de familie Khaiml, die uit 75 personen bestond, verder de Eigels, de Wimmelsfelders en de Cranzbühlers, die ieder met 20 leden kwamen, terwijl er 21 Lerchners onder hen gevonden werden. De bergbewoners konden in dit polderland echter moeilijk aarden; velen stierven aan de beruchte Zeeuwse koorts, en nog in hetzelfde jaar, waarin ze gekomen waren, vertrokken velen van hen naar Neurenberg en Regensburg, waar de bodem en het klimaat meer op dat van hun vaderland geleken dan in Zeeland het geval was; anderen zochten in Amerika hun heil. In 1740 waren al meer dan 600 Salzburgers vertrokken of gestorven. Van de 172 achtergeblevenen, waarvan er op zijn minst 20 hier te lande waren geboren, woonden er toen 144 te Groede, waar nog altijd hun nakomelingen leven, en waar de Lutherse kerk aan hun kerkelijke verleden herinnert. Daar en elders in Zeeuws-Vlaanderen, maar ook daarbuiten, herinneren namen als Keimel (van Khaiml), Eggel (van Eigel), Risch (van Riss), Lerchner, Wemelsfelder (van Wimmersfelder, afgeleid van Wimmerfeld, een hoogvlakte in de Traunkreis in Opper-Oostenrijk), Hout-

zager (van Houtsager), Dalman (van Dahlmann), Luitwieler (van Lautwieler), Hermann, Eckebus, Evertz, misschien ook Cranzberg (van Cranzbühler?) aan deze ongelukkige emigranten, die in aanmerkelijk minder mate dan de Franse réfugiés invloed hebben geoefend op het Zeeuwsvlaamse volksleven.

Ook naar Walcheren kwam in hetzelfde jaar 1731 een aantal Salzburgers, in totaal 59 gezinnen, waarvan er 39 naar Middelburg, 11 naar Vlissingen en 9 naar Vere trokken. De aanwas van zoveel Luthersgezinden deed de Lutherse kerkeraad van Middelburg in 1737 besluiten om een nieuwe kerk te bouwen, die in 1742 werd ingewijd. Ook van deze Salzburgers leven op Walcheren en elders nog altijd nakomelingen, maar terwijl ik dit schrijf beschik ik nog niet over de gegevens om uit te maken, welke families daartoe behoren. Wellicht zijn ze te zoeken onder de families Auer, Bauer, Billerbeck, Brombacher, Calatz (en Kalatz), Ehrlich, Eijnwachter, Fagginger, Gernler, Gotzke, Hausmann, Heeröldt, Kalbfleisch, Kimmel, Kögeler, Kuntze, Lahr, Luitwieler, Neugebauer, van de Ransou, Reijssinger, Scheybeler, Schu(h)man, Schütz (en Schutz), Tauscher en Uchtmann, waarvan er verscheidene nog altijd in Middelburg en Vlissingen wonen, terwijl andere zijn uitgestorven of naar elders verhuisd. Van andere families staat het vast, dat ze niet van Salzburgers afstammen; zo van de familie Schlüter, die uit Emden, de familie Grauss, die uit Marsbach, de familie Groosman, die uit de Elzas en de familie Hausmann, die uit Westfalen afkomstig is. De Hackenbergs, sinds de 18de eeuw te Middelburg

vooral als goudsmeden werkzaam, kwamen uit Zwitserland. De Middelburgse familie Matzinger is eveneens van andere herkomst. En ditzelfde mag men veronderstellen voor families met Duitse of Duitsklinkende namen die elders in Zeeland wonen of woonden, als Ampt (Oud-Vosmeer), Blindenbach (Aardenburg), Bohl (Zieriksee) (de bekende Dantevertaler Mr. Joan Bohl (1836—1908) werd in Zieriksee geboren), Bool (Land van Kadzand), Eckhardt ('s-Gravenpolder, Nisse en elders op Zuidbeveland), Metzger (Goes) en Straub (Kloetinge).

Onder deze Duitse namen vormen de geografische namen een belangrijke groep. Wiessner kan een afleiding zijn van Wiese (weide), de zijrivier van de Rijn, of van een der dorpen van deze naam, o.a. in Oppersilezië en Bohemen. Rantzau is een kasteel bij Plön in Holstein, dat zijn naam heeft gegeven aan een oud adellijk geslacht. Brombach is een dorp in Baden (in het dal van de Wiese). De Hacken, waaraan de Hackenbergs hun naam ontleenen, is een berg in Zwitserland in de buurt van Schwyz. Matzing is een dorp in Beieren, vlak bij de Zwitserse grens. Ook Fagginger, Luitwieler, Reijssinger e.a. maken sterk de indruk, dat ze van plaatsnamen zijn afgeleid.

In dit verband noem ik ook enkele in Zeeland voorkomende familienamen die op Duitse geografische namen teruggaan. Dit kan wijzen op Duitse herkomst, maar ook kunnen huisnamen aanleiding hebben gegeven tot althans een deel van deze familienamen, zoals ik in het begin van dit hfdst. al opmerkte n.a.v. namen als van Aken en van Keulen.

Ceulen was een tot voor kort in Middelburg gevestigde Rooms-Katholieke familie, afkomstig uit Amsterdam. De Swaaf (inwoner van Zwaben) was een bekende uit Antwerpen afkomstige familie, die van het laatst der 16de tot de 19de eeuw in Middelburg heeft gewoond. Homberg (o.a. in Middelburg), van Dul(le)men (van Dülmen in Westfalen), en misschien ook Borghsteijn (o.a. in Vlissingen) (van Burgsteinfurt in Westfalen?) behoren eveneens tot deze groep. Een naam als Bronswijk (= Brunswijk) (Oostburg) zal wel van een huisnaam afkomstig zijn. De naam van Wezel kan herinneren aan de stad in het Rijnland, maar ook aan het gehucht Wezel in de Gelderse gemeente Wijchel.

Families van Engelse oorsprong zijn er niet bijster veel in Nederland, en ook in Zeeland vindt men er maar enkele. In de Middeleeuwen en nog lang daarna vond men vooral in Middelburg, Vlissingen en Vere vele Engelse en Schotse kooplieden, zodat in elk van deze drie steden een Engelse of Schotse kerk bestond. Die van Middelburg en Vlissingen heeft tot in onze eeuw haar bestaan weten te rekken, al behoorden toen wel in hoofdzaak Nederlanders, van Engelse smetten vrij, tot deze gemeente.

De Toolse familie Was zou volgens overlevering van Schotse oorsprong zijn; de naam, die op dit eiland overigens niet meer voorkomt, zal dan wel oorspronkelijk Wace hebben geluid. Alexander Sinclair, geboren te Edinburg, was in het begin der

18de eeuw licentmeester te Arnemuiden. Hij trouwde in 1733 met de dochter van een Tools burgemeester, Claudina Wilhelmina van der Heijden. Uit dit huwelijk werden kinderen geboren, waaronder een zoon Steven Marcus van der Heijden Sinclair, de stamvader van de familie van der Heijden Sinclair, die zich in Middelburg vestigde, maar al in de 19de eeuw is uitgestorven. De dochters trouwden in bekende Zeeuwse families, o.a. Berdenis van Berlekom en Siffle.

In de 19de eeuw woonde te Middelburg en Vlissingen een familie Fraser, die naar de naam te oordelen wel eveneens van Engelse afkomst zal zijn geweest. Ralph Freeman (1774—1820) uit Folkestone kwam in 1790 als 16-jarige jongen in Vlissingen; zijn vader Robert Freeman (1744—1814), van Rochester geboortig, werd in 1812 Middelburger. Ook de naam van de familie Butler, in Westelijk Zeeuws-Vlaanderen en in Vlissingen bekend, doet Engels aan, evenals die van de Middelburgse familie Milborn. Uit Zieriksee is de familie Wilson, die afstamt van Andries Wilson, geboortig uit Wemyss in Schotland, die schipper was en in 1730 in Zieriksee kwam wonen, waar hij in 1784 stierf.

De Middelburgse familie Larsen stamt af van de Noor Olle Laarsen en zijn vrouw Maria Joseph Sondon, die in het begin van de vorige eeuw in Middelburg kwamen wonen.

In de 16de en 17de eeuw, toen Middelburg een levendige handel dreef op Spanje, vestigden zich vele Spanjaarden in de Zeeuwse hoofdstad, en zo vindt men daar gedurende drie of vier opeenvolgende ge-

neraties namen als de Valladolid, de la Palma, de Híniosa, de Castro, de Arnedo, d'Ugarte, Henrycquez en andere, waarvan er enkele onder die der leden van het stadsbestuur voorkomen. In de loop der 17de eeuw zijn al deze families uitgestorven of naar elders vertrokken. De enige Spaanse naam, die er later nog voorkomt, is Alvarez. In het derde kwart der 18de eeuw was Pieter Alvarez gezegd Hoemaker (1713—1790) burgemeester van Terneuzen. Zijn dochter Catharina Cornelia (1748—1789) trouwde in 1775 met Pieter Dees (1744—1811) en uit dit huwelijk stammen vele bewoners van Oostelijk Zeeuws-Vlaanderen, onder wie de familie-overlevering leeft, dat zij zouden afstammen van Don Fernando Alvarez de Toledo, de uit onze geschiedenis zo bekende Alva, en wel door een bastaardzoon van Don Frederik de Toledo, Alva's zoon. Het schijnt dat voor deze overlevering geen goede gronden bestaan ¹⁾. Waarschijnlijk is de familie Alvarez (gezegd) Hoemaker(s) omstreeks 1600 uit Gent naar Zeeuws-Vlaanderen uitgeweken. Het geslacht stierf in de mannelijke lijn uit met Pieter Willem Alvarez (1840—1887) en in de vrouwelijke lijn met diens zuster Emilia Ide Wilhel-

¹⁾ Zie hierover: Th. G. van Eck, De Nederlandsche familie Alvarez en hare afstamming uit den hertog van Alva, 2de druk, ('s-Gravenhage, 1927); J. de Hullu, De afstamming van eenige Axelsche landlieden uit den hertog van Alva (Oostburg, 1927); Adr. de Kraker Az., Zijn de kinderen van Catharina Cornelia Alvarez, die gehuwd was met Pieter Dees, voor nakomelingen te houden van den hertog Ferdinando Alvarez de Toledo? (z. pl., 1934); J. de Hullu, Nog een woord over de afstamming van eenige Axelsche landlieden uit den hertog van Alva (Oostburg, 1934); Adr. de Kraker Az., Nog een kort woord over het geslacht Alvarez als antwoord op de laatste brochure van Dr. J. de Hullu (Z.pl., 1934).

mina Gostelie-Alvarez (1846—1889), maar de naam bleef bewaard in de families Alvarez de Backer, Alvarez Geene en Alvarez van Diggelen.

Van Italiaanse oorsprong is misschien de familie de Milliano, die in het Land van Kadzand welbekend is. De stamboom van dit, naar het schijnt uit Vlaanderen afkomstige geslacht, is tot dusver echter nog niet verder opgevoerd dan tot Joannes Franciscus de Milliano (1793—1871), die in Sint Kruis geboren was. Ook van de Zierikseese familie van Poelje, die thans o.a. ook in het Land van Kadzand woont, zou ik niet met stelligheid durven verklaren, dat ze uit Apulië (Fr. Pouille) afkomstig is.

Tenslotte nog een enkel woord over de Joodse familienamen in Zeeland ¹⁾. Het Joodse leven in de provincie heeft zich van ouds op Middelburg geconcentreerd; van de 193 Joden, die blijkens de volkstelling van 1930 in Zeeland woonden, telde Middelburg er 90, tegen Vlissingen 55 en Zieriksee 23. Al in 1541 vond men Joden in Middelburg, maar pas een eeuw later, in 1641, ontvingen ze verlof om er hun godsdienst oefeningen te houden. Toen de Ne-

¹⁾ F. Nagtglas, Eene rustplaats der bannelingen. De graven der Portugesche Joden te Middelburg. (Zeeuwsch jaarboekje en Middelburgsche naamwijzer, 1864); H. L. de Leeuw, Van den Jordaan tot de Schelde. (Bladzijden uit het Middelburgsch archief). (Archief van het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen, 1903, blz. 1—25); Ter gedachtenis aan het tweehonderdjarig bestaan der Israëlitische kerk te Middelburg. 1705—1905. (Middelburg, 1906); I. Harris, Een Nederlandsche begraafplaats en haar betrekking tot Engeland. (Uit het Engelsch) vertaald door H. Alberge. (Middelburg, 1912).

derlanders in 1654 Brazilië aan de Portugezen afstonden, verlieten de aldaar wonende Portugese Joden dit land of werden er uit verdreven. Een aantal van hen trok naar Middelburg, waar tot aan het einde van het eerste kwart der 18de eeuw een kleine Sephardische gemeente bestond. Wel vindt men op het kerkhof aan de Jodengang, waar van 1656—1721 de leden van deze gemeente begraven werden, een aantal bekende Portugees-Joodse familienamen, maar lang niet al deze namen zijn door Middelburgers gedragen, aangezien ook Portugese Joden uit andere plaatsen, o.a. uit Antwerpen, hier begraven werden. Toen de handel en de welvaart van Middelburg over hun hoogtepunt heen waren, trokken deze Joden naar elders, o.a. naar Engeland. Hun plaatsen werden ingenomen door Ashkenazim, Oost-Joden, die al in 1704 een eigen begraafplaats hadden gekregen en het jaar daarop een synagoge hadden gebouwd. Hun afstammelingen zijn tot voor kort in Middelburg woonachtig gebleven. Bekende Joodse families waren Alberge, Boasson, van Brakel, Cohen, van Emden, Gobetz, de Groot, Jacobson, van Lissa, van Os, Polak en Wiener, maar de meeste van deze families waren pas betrekkelijk kort uit den vreemde gekomen. Al in het midden van de 18de eeuw vinden we er de naam Boas, waarvan de Boassons wel zullen afstammen. Het aantal namen, van geografische namen afgeleid, was ook onder de Middelburgse Joden groot (Alberge, van Brakel, van Emden, van Os, Polak, d.i. Pool, Wiener, d.i. Wener). Cohen is, zoals men weet, het Hebreeuwse woord voor priester.

VI. ONVERKLAARBARE FAMILIE-NAMEN

Eigenlijk zou dit hoofdstuk het uitgebreidste moeten worden, want ook onder de Zeeuwse familienamen zijn er heel veel, waarbij we naar de verklaring slechts kunnen gissen, maar in vele gevallen zelfs dat niet eens. Voor en na hebben we er op gewezen, dat een groot deel der familienamen in de loop der eeuwen zodanig verbasterd en verminkt zijn, dat men de oorspronkelijke vorm er niet meer uit zou kunnen herkennen. Een enkele keer kunnen we de gedaanteverwisseling van namen nagaan, in de meeste gevallen ontbreken daarvoor evenwel de gegevens. Een voortgezette studie van dit onderwerp zal zeker heel wat aan het licht brengen, dat thans nog verborgen ligt, en ook een vergelijking van de Zeeuwse familienamen met die uit andere streken van de Nederlanden, in de eerste plaats wel uit Vlaanderen en Brabant, zal heel wat raadsels kunnen oplossen.

Van de verbastering van familienamen gaf ik in de voorafgaande bladzijden al enkele voorbeelden. Zo zagen we uit (van) Breijdorpe Breijde (blz. 35), uit Solbol Solle (blz. 35), uit van der Eest van der Reest (blz. 110), uit Harts van der Harst (blz. 112) en uit Oyevaer Oyee (blz. 127) ontstaan. Verderop komt het ontstaan van de naam van der Os uit Nosse ter

sprake (blz. 177). De Zierikseeënaar Anthonius Maartense (Zieriksee † 1605) heette later van der Maersse, en nog later noemde zijn in 1797 uitgestorven familie zich van der Meerse. Deze voorbeelden mogen volstaan om duidelijk te maken, hoe nonchalant ons voorgeslacht met zijn familienamen omsprong, en hoe voorzichtig we dus moeten zijn met onze pogingen, de betekenis van een familienaam te verklaren.

Niettemin hebben we ons een enkele keer aan vrijmoedige naamsverklaringen gewaagd, b.v. toen we de naam Padmos in verband wilden brengen met een veronderstelde huisnaam, „Johannes op Patmos” (blz. 104). Ook voor de verklaring van een naam als Quist kunnen we ons aan een veronderstelling wagen, wanneer we er op letten dat in de late Middeleeuwen vele samenstellingen met Quist- als familie-, althans als bijnamen voorkomen, b.v. Quistegoed, Quistepenninc, Quistcooren, Quisthout enz., alle behorende tot de op blz. 118 besproken indicativistische familienamen. Is Quist wellicht een afkorting van een van deze namen? Al in 1430 werd een Joris Quiest uit Gent bij Nijmegen poorter van Brugge. Vgl. ook nog wat op blz. 89 over deze naam gezegd is.

Een bekende en veel verbreide Schouws-Duivelandse naam is Viergever. Een viergever is, letterlijk vertaald, iemand die vuur geeft, maar in deze richting zullen we de oplossing zeker niet moeten zoeken. In Oosterland vond ik op het jaar 1796 de variant Viergevels, wat op een huis met vier gevels

zou kunnen wijzen. Deze verklaring is al niet veel waarschijnlijker. Is de naam te vergelijken met de Middelburgse familienaam Vierloos, die o.a. in 1496 door een burgemeester van Middelburg werd gedragen? Of moeten we dit Vierloos (= zonder vuur) vergelijken met de naam van de Middelburgse baljuw van 1478 Jan Bierloos? Dit zou een spotnaam kunnen zijn voor iemand, die geen bier (genoeg) heeft om er zijn dorst mee te lessen. Maar wat kan het voor zin hebben, van iemand te zeggen dat hij geen vuur heeft?

Winkler beschouwde de bekende Zeeuwse naam Steketee als de bijnaam van iemand, die met likdoorns gekweld werd, wiens tenen dus staken. Het lijkt mij uitgesloten, dat dit zo weinig in het oog lopende en zo algemeen verbreide euvel aanleiding zou hebben gegeven tot een bijnaam. Een andere verklaring van deze m.i. stellig verbasterde naam zie ik met dat al niet.

Bij een aantal andere namen komt men zelfs niet eens aan een poging tot verklaring toe. Een bekend, sinds lang uitgestorven Zieriksees geslacht heette Werckendet. De naam komt al op het eind van de 15de eeuw voor. Een oud boerengeslacht, dat al omstreeks 1580 te Valkenisse in het verdrinken land van Zuidbeveland woonde, en later vermoedelijk naar het nabijgelegen Waarde is uitgeweken, heet Glerum (oudst bekende spelling: Glerom). Men denkt daarbij aan de een of andere plaats- of veldnaam, maar aan welke? Ook in Coumou, Flikweert en Slabbekoorn zouden geografische namen kunnen

steken, maar welke? De Slabbekoornpolders onder 's-Gravenpolder en onder Oudvosmeer heten naar een Slabbekoorn en brengen ons dus niet verder. Bimmel, de Feiter, de Glopper, de Kraker, de Lijser en Schikker lijken beroepsnamen, maar zouden ook tot de geografische namen kunnen behoren.

Onverklaarbare namen zijn: Akkerdaas (Noordgouwe), Kik (Bruinisse, Nieuwerkerk), Kotvis (oorspronkelijk Scherpenisse, later Land van Kadzand), Lockefeer (Land van Hulst), Paridaen (Aardenburg), Pielaat en Pielaet (Hoofdplaat), Quaars (Breskens), Roest (Breskens), Soulimans (Hoofdplaat) en Weemaes (Klinge). Kotvis zou ik, maar zeer aarzelend, in verband willen brengen met het Antwerpse kootvissen: de benaming van een zekere wijze van vissen, waarbij men in het water gaat en met de handen de vis uit de hopen of koten haalt. Iemand die daarvan zijn dagelijkse bezigheid maakt zou men een koot- of kotvisser kunnen noemen, en uit deze beroepsnaam zou bij verkorting Kotvis ontstaan kunnen zijn. Allemekinders en Almekinders (Zuidbeveland) en Malepaard (Brouwershaven) zien er zo Nederlands uit, maar zijn er niet minder onverklaarbaar om. Waghto maakt een Franse indruk, maar deze constatering brengt ons niet verder wat de verklaring van deze Toolse naam betreft.

Het is een alleszins lonende, maar moeilijke en tijdrovende taak, de geheimen van deze Zeeuwse familienamen te doorgronden. Een voortgezet onderzoek, vooral ook in Vlaamse archieven, zal ongetwijfeld veel aan de dag brengen wat nu nog diep verbor-

gen ligt. Het familienamenonderzoek in Noord- en Zuidnederland verkeert nog maar in zijn eerste stadium, en nauwelijks is de eerste spade gestoken in het uitgestrekte veld van onderzoek. Daarom is het onvermijdelijk dat dit boekje, immers niet meer dan een eerste, schuchtere poging, vele vraagtekens moet plaatsen, waar de schrijver zo graag uitroepetekens had neergeschreven.

VII. DUBBELE FAMILIENAMEN

Dubbele geslachtsnamen kunnen op verschillende manieren ontstaan. De meest voorkomende aanleiding om de naam te verlengen is het uitsterven van de familienaam der moeder. In dat geval neemt een der zoons deze bij zijn eigen naam, om althans het uitsterven van de naam te voorkomen. Zo noemde de zoon van de Middelburgse scheepsreder Ewout Reynvaan en diens vrouw Maria Verschuere zich Joos Verschuere Reynvaan (1702—1753), onder welke naam deze Vlissingse toonkunstenaar in de geschiedenis der Nederlandse muzikwetenschap is blijven voortleven. Zo noemde de zoon van Caspar van Citters en Magdalena Verheyen zich Jacob Verheyen van Citters (1708—1792). Toen de Zierikseese familie Mogge in 1756 door het overlijden van Pieter Mogge van Renesse in de mannelijke lijn dreigde uit te sterven, namen de zoons van Sabina Jacoba Mogge, die met Bonifacius Pous getrouwd was, hun moeders naam bij de hunne aan, en noemden zich respectievelijk Jacob en Bonifacius Mogge Pous. Jacob stierf echter kinderloos, en ook de nakomelingen van Bonifacius stierven sindsdien in de mannelijke lijn uit. Een zoon uit het huwelijk van Suzanna Cornelia Mogge en Hendrik Muilman noemde zich Willem Ferdinand Mogge Muilman (1778—1849), maar ook diens nageslacht stierf kinderloos, zodat de

oude Zierikseese familie Mogge thans alleen nog maar in de herinnering voortleeft. Elders, ook in Zeeland, bleef de naam echter in andere families bewaard.

We geven nog enkele andere voorbeelden van bekende Zeeuwse families, met dubbele namen. Steven Matthijs Hurgronje, zoon van Jacob Hurgronje en Erkenraad Snouck (uit Dordrecht), nam in 1762 de naam van zijn moeder bij de zijne aan, wegens het overlijden van zijn oom, de laatste mannelijke Snouck. In datzelfde jaar trouwde te Zieriksee Antonie de Kater met Elisabeth Groeneveld. De beide zoons, die uit dit huwelijk zijn geboren, noemden zich Groeneveld de Kater. De zoon van de geleerde Middelburgse historicus Samuel de Wind en diens vrouw Cornelia Dobbelaar heette Boudewijn Dobbelaar de Wind (1775—1818). Jacobus Bal Snijders (1784—1844), de Middelburgse rijksadvocaat, was geboren uit het huwelijk van Jacobus Snijders en Catharina Bal, zijn tijd- en stadgenoot Johan Radermacher Schorer (1792—1840) uit Joachim Assuerus Schorer en Maria Cornelia Radermacher. Beide families hadden zich uit Aken in het laatst der 16de eeuw in Middelburg gevestigd en zich daar al spoedig geallieerd, wat toen echter nog niet tot naamsverlenging aanleiding had gegeven.

Willem Johannes van Voorst Catshoek (1796—1865), notaris te Tolen, was een zoon van Marinus Antony Catshoek en Maria Jacoba van Voorst, Pieter Johannes van Voorst Vader (1805—1869), rechter te Goes, van Willem Lodewijk Vader en Johanna Elisabeth van Voorst. De vader van deze Willem Lo-

dewijk, Pieter Vader (1734—1800), was geboren te Schoorl, maar werd baljuw en rentmeester van Kortgene en daardoor de stamvader van de Zeeuwse tak van deze familie. Pieters oudste zoon Abraham huwde met Catharina Margaretha Saaymans. Uit dit huwelijk werd Pieter Hendrik Saaymans Vader (1799—1891) geboren, eveneens rechter te Goes, later lid van de Tweede Kamer, en de eerste van het geslacht Saaymans Vader.

Een ander bekend Zuidbevelands geslacht, Fransen van de Putte, is uit Middelburg afkomstig, waar de eerste die deze dubbele naam droeg, Johannes Fransen van de Putte (1798—1875) geboren werd uit het huwelijk van Johan Adolphus van de Putte en Johanna Margaretha Fransen.

Uit het huwelijk van Pieter Jacobus Serlé en Helena Maatje Sohier werd Simon Sohier Serlé (1784—1832) geboren, later makelaar te Middelburg. Van Simons kinderen voerden alleen de oudste zoon en de beide jongste dochters deze dubbele naam. Zijn neef Dirk Johan van der Horst Serlé (1796—1863), een bekend Middelburgs notaris, was de zoon van Cornelis Serlé en Maria van der Horst. Hun tijd- en stadgenoot Ulrich Fagginger Auer (geb. 1799) werd uit het huwelijk van Ulrich Auer en Willemina Fagginger geboren. Uit het huwelijk van Hendrik Schoo, hoofd der school te Ouwkerk, en Janna Bevelander werd in 1837 Jan Bevelander Schoo geboren.

De stamvader van de Zeeuwse familie Boogaert, Andries Claesz Boogaert († 1623), woonde in het Zuidhollandse dorp De Lier. Een van zijn nakomelingen, Jan Boogaert (1772—1819) trok naar Middel-

burg. Zijn zoon Charles Jacques trad in het huwelijk met Anna Maria Elisabeth van Adrichem; hun zoon Hendrik Albert (1843—1927) en diens nageslacht noemden zich van Adrichem Boogaert. Ook de bekende Zeeuwse geschiedvorser Johannes ab Utrecht Dresselhuis (1789—1861) verenigde de naam van zijn beide ouders, Harm Dresselhuis en Catharina ab Utrecht, in de zijne. Met de dood van zijn enige zoon, die kinderloos overleed, stierf dit geslacht al uit, zodat het niet of nauwelijks onder de Zeeuwse families kan worden gerekend.

Niet alleen de naam van de moeder, maar ook die van een verderstaand familielid, b.v. van een grootmoeder, kan bij de eigen naam worden gevoegd. Ook hiervan treffen we in Zeeland menig voorbeeld aan. Daniël Alexander Berdenis van Berlekom (1767—1803), advocaat te Middelburg en griffier van het Depart. Gerechtshof in Zeeland, noemde zich naar zijn grootmoeder Cornelia Berdenis. Zijn tijdgenoot Jan Gerard Hamer (1767—1850) nam de naam van zijn grootmoeder de Witt bij de zijne aan. Een andere tijdgenoot, de Zierikseese advocaat Johan Schuurbeque Boeye (1781—1847) nam de naam van zijn grootmoeder Anna Schuurbeque bij de familienaam aan. Evenzo deed Coenraad van Vrijberghe de Coningh (1788—1860), die de naam van zijn Toolse grootmoeder Sara Petronella van Vrijberghe voor zijn familienaam plaatste. Willem Hendrik de Kokelaar Lantsheer (1794—1821), controleur der posterijen te Middelburg, heette naar zijn grootmoeder Maria Jacoba de Kokelaar, Jan Isebree Moens (1793—1865) naar zijn grootmoeder Catharina Maria Isebree,

Diderik Jacob Vleugels Schutter (geb. 1801), naar zijn grootmoeder Cornelia Anna Vleugels, afstammeling van een bekende Toolse regentenfamilie. Pieter de Maret Tak (1805—1875), procureur te Middelburg, uit de Doopsgezinde Takkenfamilie, heette naar zijn grootmoeder Johanna Maria de Maret. De familie de Clercq, die uit Oudenbosch afkomstig is, treedt voor het eerst in Zeeland op met Johannes Sebastiaan de Clercq (geb. 1709), die in 1719 als tienjarige jongen in Stavenisse kwam wonen. Zijn zoon Theodorus trouwde met Elisabeth van der Lek, naar wie hun kleinzoon Cornelis (1811—1886), notaris te Zieriksee en lid van de Eerste Kamer, van der Lek de Clercq werd genoemd, omdat de familie van der Lek in 1802 in de mannelijke lijn was uitgestorven. Clement Vincent Stern (1823—1900), gemeentegeneesheer te Sluis, kreeg in 1847 vergunning om de naam van zijn stiefgrootmoeder Anna van Oosterwijk voor de zijne te voegen. Van deze familie van Oosterwijk Stern zijn thans geen mannelijke afstammelingen meer in leven.

Ook de naam van een overgrootmoeder werd wel voor de eigenlijke familienaam geplaatst, zoals in de families Rethaan Macaré, van Reigersberg Versluys en Dumon Tak. Pieter Johan Rethaan Macaré (1762—1828) nam de naam van zijn overgrootmoeder Anna Rethaan (1684—1729), een in haar tijd bekende Middelburgse dichteres van stichtelijke poëzie, bij de zijne aan. De familie Versluys is uit Vlissingen afkomstig, maar was later vooral te Middelburg gevestigd, waar een der leden, Marinus Emanuel Cornelis Versluys (1752—1825) door zijn karaktereigenschappen

en een rijk huwelijk met een juffrouw van den Brande een invloedrijk en vermogend man werd, en door Willem I in de adelstand werd verheven. Zijn tweede zoon Johan (1801—1866), lid van Gedeputeerde Staten van Zeeland, noemde zich van Reigersberg Versluys naar een van zijn overgrootmoeders van moederszijde, Maria van Reigersberg (1707—1775), de vrouw van Johan Pieter van den Brande. Zij stamde uit het bekende Veerse geslacht, waarin Hugo de Groot zijn vrouw Maria van Reigersberch vond. De meest verbreide Zeeuwse familie Tak is uit Leur in Noordbrabant afkomstig. De eerste Zeeuwse vertegenwoordiger van deze familie was Anthony Tak (1721—1776), die zich bij zijn huwelijk in 1720 als bierbrouwer en wijnkoper in Aardenburg vestigde. De kleinzoon van zijn broer, Pieter (1802—1868), rentmeester te Middelburg, kreeg tot tweede voor naam de familienaam van een overgrootmoeder van moederszijde, Maria Dumon. De naam Dumon erfde niet op zijn kinderen over, maar werd in 1868 aan zijn kleinzoon en naamgenoot, de Middelburgse burgemeester Pieter Dumon Tak (1867—1943) als geslachtsnaam verleend.

Tenslotte noemen we nog twee voorbeelden van een naamstoevoeging, waarbij commerciële overwegingen in het spel waren. Het eerste is dat van de Middelburgse koopman Jan Brouwer (1775—1839), die na het overlijden van zijn oom van moederszijde Pieter Fak in 1793 „als successeur van deszelfs negotie en affaires” de naam Jan Fak Brouwer aannam. In feite nam hij dus de naam van zijn grootmoeder bij die van zijn vader aan. En het tweede is dat van

Christiaan Hermanus Jutting (1809—1878), die in 1829 de naam van Benthem bij de zijne aannam, toen hij werd opgenomen in de Middelburgse boekhandel van zijn stiefoom Salomon van Benthem.

Dubbele namen konden bovendien ontstaan door toevoeging van de naam van een adellijk goed of een ambachtsheerlijkheid. Ook daarvan geven we enkele voorbeelden. Onder de aanzienlijkste middeleeuwse Zeeuwse geslachten stond dat der van Borsseles bovenaan. De edelen, die tot dit uitgebreide geslacht behoorden, noemden zich naar hun bezittingen van Borssele van der Vere, van Brigdamme, van Kortgene, van Sint Maartensdijk, van Zanddijk enz. Toen nu in 1487 met de dood van Wolfaard van Borssele de laatst overgebleven tak, die van der Vere, uitgestorven was, scheen aan dit roemruchtige geslacht een einde te zijn gekomen. In de 17de eeuw liet de Middelburgse burgemeestersfamilie van der Hooghe echter aanspraken gelden op de naam van Borssele. Het bewijs dat de van der Hooghes inderdaad uit de van Borsseles zijn voortgekomen, is nooit geleverd, maar niettemin noemden zij zich sinds het midden der eeuw van Borssele van der Hooghe, en later zelfs alleen maar van Borssele. Deze familie is pas in 1917 uitgestorven met de dood van Elisabeth Cornelia van Borssele (1830—1917), weduwe van Carel August Nairac.

Een belangrijke plaats onder de Zeeuwse ridder-schap vervulde ook het geslacht van Tuyll van Serooskerke. De van Tuylls zijn oorspronkelijk een Betuws geslacht. In 1389 vestigde Pieter Renger Symonsz. van Tuyll († 1417) zich te Zieriksee. Zijn

kleinzoon Pieter Hugenzon (geb. 1430), rentmeester van Zeeland Beoosten Schelde, kocht in 1483 de heerlijkheid van Serooskerke (op Schouwen). Hij en zijn nakomelingen noemden zich aanvankelijk alleen van Serooskerke, maar in 1556 kreeg Hieronimus van Serooskerke (1510—1571) van de Keizer erkenning, dat zijn voorouders de naam van van Tuyll voor die van Serooskerke hadden verwisseld. Sindsdien heet dit geslacht van Tuyll van Serooskerken.

Een bekende maar pas sinds kort in Zeeland gevestigde Zeeuwsvlaamse familie, Collot d'Escury, stamt af van David Collot, die in 1607 heer van Escury werd. De familie stamt uit Picardië en kwam in de 17de eeuw in Staatse dienst. De eerste Zeeuwse vertegenwoordiger van het geslacht was Hendrik Adolph André baron Collot d'Escury (1833—1893), die burgemeester van Hontenisse werd. Ook de familie de Bruyn van Melis- en Mariekerke is niet zo lang in Zeeland gevestigd als wel gedacht wordt, n.l. eerst sinds 1691, toen Abraham de Bruyn (1652—1733) uit Den Haag poorter werd van Middelburg. Zijn kleinzoon Jacobus Johannes (1731—1799) was heer van Melis- en Mariekerke, maar pas in de achtste generatie is deze titel erfelijk geworden in de familie. Een heel oud Zeeuws geslacht daarentegen is de familie de Jonge uit Zieriksee. Het voert zijn stamboom op tot Jan Lievensz (geb. ± 1420), die in 1474 schepen en in 1479 burgemeester was van zijn vaderstad. Het zeer uitgebreide geslacht heeft zich later ettelijke malen vertakt. Willem de Jonge (1735—1806) werd in 1765 heer van Ellemeet en Elkersee en daardoor de stamvader van de tak de Jonge van Elle-

meet. Marinus Bonifacius Willem de Jonge (1790—1864) kocht in 1820 de heerlijkheid Zwijsbergen, waaruit de familie de Jonge van Zwijsbergen ontstond. Willem Adriaan de Jonge (1763—1835) werd in 1830 heer van Campensnieuwland, en noemde zich in het vervolg naar deze heerlijkheid. Meynhard Pieter de Jonge (1794—1865) erfde van zijn grootvader de heerlijkheid Buttingen en noemde zich eveneens daarnaar. De de Jonge's van Buttingen zijn echter uitgestorven. Anthonie Pieter Lambrechtsen († 1792), baljuw en burgemeester van Vlissingen, kocht in 1764 de ambachtsheerlijkheid Rittem en werd daardoor de stamvader van het geslacht Lambrechtsen van Ritthem.

De familie Egter, omstreeks 1666 waarschijnlijk uit Frankrijk naar Rotterdam verhuisd, heette oorspronkelijk Fournier, tot een der nakomelingen zich niet meer Pierre Fournier, maar Pieter Egter (1692—1755) ging noemen. Een van zijn zoons, Frederik Willem Egter (1723—1794) werd in 1765 door aankoop heer van Wissekerke, waar hij sinds 1747 als predikant werkzaam was. Van hem stamt de familie Egter van Wissekerke af.

In 1822 kocht de Middelburgse rechter en historicus Zacharias Paspoort (1759—1824) de heerlijkheden Grijskerke en Poppendamme, wat zijn zoon, de Middelburgse burgemeester, het recht gaf zich Marinus Cornelis Paspoort van Grijskerke en Poppendamme (1797—1874) te noemen. Ds. Adriaan Tak (1805—1873) uit de al eerder genoemde Brabants-Zeeuwse familie, erfde in 1857 van zijn vader

de heerlijkheid Poortvliet, en noemde zich sinds de zestiger jaren Tak van Poortvliet, in verband met de politieke carrière van zijn zoon Johan Pieter Roetert Tak van Poortvliet (1839—1904), de bekende minister.

Wat ingewikkelder is het gesteld met de naam Verschoor van Nisse. De ambachtsheerlijkheid Nisse behoorde tot in de 18de eeuw aan de Goese familie van der Nisse, waarvan de laatste mannelijke afstameling, Gilles Cornelis van der Nisse, burgemeester van Goes, slechts twee natuurlijke dochters naliet, die in 1758 op zijn verzoek geëlitimeerd werden. De jongste van de twee, Geertruida van der Nisse, trouwde in 1771 met Jan Tieleman Spijker, baljuw en secretaris van Nisse. Uit dit huwelijk werd een dochter Cornelia Wernerina Spijker geboren, die in 1793 trouwde met Jan Hendrik Verschoor (1772—1843), sinds 1831 burgemeester van Goes. Hun oudste zoon, Reinier Frans Verschoor (1800—1863), die een militaire loopbaan koos, erfde de heerlijkheid Nisse en werd daardoor de stamvader van de nog bestaande familie Verschoor van Nisse.

Ook voor de verklaring van de dubbele familienaam van Doorn van Westcapelle is een enigszins uitvoerig verhaal nodig. De ambachtsheerlijkheid Westkapelle werd in 1678 van de toenmalige eigenares, de stad Middelburg, gekocht door Martinus Veth. Toen de zoon van de nieuwe ambachtsheer, Martinus Johannes Veth, in 1755 kinderloos overleed, kwam de heerlijkheid aan Martinus Johan Veth van de Perre (wiens grootmoeder Barbara Veth een germain-

nicht was van Martinus Veth). Toen ook Martinus Johan Veth van de Perre in 1802 kinderloos stierf, kwam de heerlijkheid aan Adriana Wilhelmina Maria Schorer (wier grootmoeder Barbara van de Perre een zuster was van Martinus Johan Veth van de Perre). Door het huwelijk van Adriana Schorer met Hendrik Jacob van Doorn (1786—1853), van 1818—1826 gouverneur van Zeeland, kwam de ambachtsheerlijkheid tenslotte in het geslacht van Doorn, waarin ze nog berust.

VIII. DE GEOGRAFISCHE VERSPREIDING DER ZEEUWSE FAMILIENAMEN

Dank zij de geografische begrenzing van de verschillende delen van Zeeland, die vooral in vroeger jaren sterk geïsoleerd lagen ten opzichte van elkaar, bezitten binnen de grenzen van het gewest elk der eilanden en de beide delen van Zeeuws-Vlaanderen hun eigen kenmerken wat betreft dialect, volkskarakter, klederdrachten, en min of meer ook de familienamen. Wie in de provincie goed bekend is, kan in vele gevallen vrijwel dadelijk zeggen, waar een familienaam thuishoort. We zagen al dat de patronymica op -se kenmerkend zijn voor Walcheren, die op -e, vooral de tweelettergrepige, voor Schouwen en Duiveland. Namen van Franse herkomst treft men vooral in het Land van Kadzand en op Walcheren aan. In Zeeuws-Vlaanderen vindt men een groot aantal Vlaamse namen, en ook in Vlissingen, waar veel bewoners van de Zuidelijke Nederlanden wonen (o.a. doordat er een Belgische loodsdienst is gevestigd), vindt men namen met aangehecht lidwoord, als Debra, Decock, Deknuijt, Delange, Demoor, Depoorter, Desitter, Desloover, Dewachter, of met het aangehecht voorzetsel Van-, als Vandekerckhove, Vandierendonck, Vanhoucke, Vanhoutte, Vanoutrijve,

Vansluis. Elders in Zeeland zal men dergelijke namen niet of nauwelijks aantreffen, al komen ze er alle voor in de gebruikelijke Noordnederlandse spelling.

In vroeger tijden, toen men over 't algemeen meer hokvast was dan tegenwoordig, behoorde het lang niet tot de uitzonderingen dat een familie twee of drie eeuwen lang in eenzelfde stad of dorp bleef wonen. Mocht de een of andere zoon, met wat meer durf en ondernemingsgeest of wat heter bloed dan zijn broers, al eens zijn vaderstad ontlopen om in den vreemde zijn fortuin te zoeken, de rest van de familie bleef de grond bewonen, waar zij geboren en getogen was. Daar kozen ze zich een vrouw, trouwden, kregen kinderen, begroeven hun ouders, werden op hun beurt oud, totdat hun kinderen hen begroeven, en zo rijde zich schalm aan schalm tot een lange keten van geslachten, wier geschiedenis een deel werd van de geschiedenis van hun woonplaats. Wie de oude registers doorbladert, vindt dikwijls eeuw in, eeuw uit dezelfde namen terugkeren met de regelmaat van een klok. Sinds enkele generaties zwerft het ongedurig mensdom meer en meer uit; de moderne techniek overbrugt alle afstand en maakt de vestiging buiten de geboortegrond steeds gemakkelijker. Bovendien dwingen sociale oorzaken er maar al te dikwijls toe, dat men naar elders trekt om er het brood te verdienen, dat ons in onze geboorteplaats en -streek niet ten deel valt.

Een groot aantal familienamen zijn dus met hechte banden aan bepaalde plaatsen gebonden ¹⁾. Ook in

¹⁾ Om niet al te zeer in herhalingen te vallen verwijs ik de belangstellende lezer ook naar hfdst. VII.

Zeeland. Wie de naam Schorer uitspreekt, denkt aan Middelburg, zoals de naam de Jonge aan Zieriksee herinnert. Maar ook onder families uit de gewone burgerij, die nooit in de vroedschap en op zijn best in de kerkeraad zitting hadden, vindt men deze zelfde gehechtheid aan de geboortegrond, en zo is het mogelijk, verband te leggen tussen een groot aantal familienamen en bepaalde dorpen of steden of streken.

Het zou ons te ver voeren, moesten we voor elke plaats in Zeeland de namen noemen van die families, die daarvoor kenmerkend zijn. We bepalen ons dus tot enkele voorbeelden.

In Middelburg zijn de meest voorkomende namen Janse, Verhage, Joosse, Visser en Dekker, maar stuk voor stuk zijn deze te algemeen, dan dat ze voor Zeelands hoofdstad typerend zouden zijn. Een oude Middelburgse familie is het al zojuist genoemde geslacht Schorer, dat er van het midden der 17de eeuw tot het begin der 19de eeuw onafgebroken heeft gewoond, en er na een korte onderbreking thans opnieuw gevestigd is. Met de Boddaerts zijn de Schorers de enige der in de vorige eeuw nog zo talrijke adellijke families, waarvan in Middelburg nog afstammelingen wonen, die deze namen dragen. De familie Boddaert, die uit Nieuwkerk in Oostvlaanderen afkomstig is, deed er zijn intrede met Pieter Boddaert, die in 1644 poorter van Middelburg werd, zodat dit geslacht er dit jaar precies drie eeuwen woont. Hetzelfde is het geval met mijn eigen familie, die uit Middelburg in Oostvlaanderen stamt en met de wever Jasper Mertens, in hetzelfde jaar poorter van het

Zeeuwse Middelburg geworden, zijn Zeeuwsē periode aanving.

De namen die men in de 16de eeuw in Middelburg aantreft, b.v. in de vroedschap, zijn sinds lang uitgestorven. Slechts enkele, en dan nog van na het beleg en de overgang der stad daterende, zijn nog elders in ons land vertegenwoordigd. Zo de Crane, waarvan de stamvader, Jacob Ewouts de Crane, uit Utrecht afkomstig, al in 1584 te Middelburg in het huwelijk trad. De familie Tulleken, die in de 17de en 18de eeuw op het kussen zat, en sinds het eind van de 16de eeuw in Middelburg woonachtig was, is uit Gelderland afkomstig. De Macaré's kwamen in 1586 mee met de grote stroom van vluchtelingen uit Antwerpen, waar Jean Macaré, uit Valenciennes afkomstig, zich in 1567 had gevestigd. Ook Cornelis van Ceters week uit Antwerpen naar Middelburg uit, waar zijn nageslacht, dat zich sinds de eerste helft van de 17de eeuw van Citters noemde, tot grote bloei kwam. De Thibauts, die uit Ieper afkomstig zijn, stammen af van Henric Thibaut, die zich op het eind der 16de eeuw als koopman te Middelburg vestigde, waar hij in 1602 stierf. In 1854 stierf dit eveneens aanzienlijke geslacht uit. In 1622 kwam Nicolaas Ermerins, geboortig uit Kapellebroek in Frans-Vlaanderen, in Middelburg wonen. In 1639 was hij er stadspoortsluiter, maar zijn nageslacht, dat nog in Middelburg en elders in Zeeland woont, stuurde het verder. De familie Versluys is uit Vlissingen afkomstig. Cornelis Versluys verhuisde in 1669 naar Middelburg, waar zijn kleinzoon in 1684 in de regering kwam. Ook Meinard van Visvliet, blijkens zijn naam uit Gronin-

gen afkomstig, werd op het laatst der 16de eeuw poorter van Vlissingen, vanwaar hij weldra naar Vere trok. Omstreeks het midden van de 17de eeuw was dit regenten- en geleerdengeslacht echter in Middelburg gevestigd, waar het tot het begin van onze eeuw werkzaam bleef.

De familie Moens (waaruit de tak Isebree Moens is ontstaan), was uit Westvlaanderen afkomstig. Maarten Moenens vestigde zich in 1673 te Middelburg, waar een halve eeuw later zijn achterkleinzoon Adriaan Moens (1728—1792) werd geboren, die het tot directeur-generaal van Nederl. Indië bracht. De blinde dichteres Petronella Moens (1762—1843) was een oomzegster van hem.

De bekende Middelburgse familie Paspoort, die er thans evenwel niet meer voorkomt, is waarschijnlijk afkomstig uit Delft, en deed zijn intrede in Zeeland met Zacharias Paspoort (1649—1712), die te Vlaardingen geboren was, eerst advocaat te Vlissingen werd, en later in Middelburg ging wonen, waar hij in 1779 in de vroedschap zitting nam. Een tijdgenoot van hem, Abraham de Bruyn (1652—1733), geboren te 's-Gravenhage, werd in 1691 poorter van Middelburg, waar zijn nakomelingen, de de Bruyns van Melis- en Mariekerke, tot op onze dagen woonachtig bleven. Maar enkele tientallen jaren later werd Daniël van Berlekom (1693—1769) uit Heusden sollicitateur-militair en directeur van de Commerce-compagnie te Middelburg, en door zijn huwelijk met Cornelia Berdenis de stamvader van een der bekendste en verdienstelijkste Middelburgse families sinds het laatst der 18de eeuw.

De familie Fokker, die zich voor Middelburg en Zeeland niet minder verdienstelijk heeft gemaakt, stamt uit Medemblik, waar Adriaan Dirksz Fokker vermoedelijk in 1621 werd geboren. Hij verhuisde naar Haamstede, waar zijn zoon Jan Adriaensz Fokker (1652—1695) geboren is en schepen werd. Een zoon van deze, Joris Fokker, werd in 1722 poorter van Middelburg.

Vele andere bekende Middelburgse families zijn er eveneens pas in de 18de eeuw gekomen. Ook daarvan noemen we nog enkele voorbeelden. Allereerst de familie Sprenger, die uit Maastricht afkomstig is, waar de Rooms-Katholieke tak nog altijd woont. Jean Daniël Sprenger (geb. 1692) uit Maastricht werd predikant bij de Waalse gemeente te Oostburg en later te Vere. Zijn zoon Johan Valentijn Sprenger (1734—1794) vestigde zich als ontvanger-generaal van de provincie en de admiraliteit van Zeeland te Middelburg, waar zijn nageslacht tot rijkdom en aanzien kwam. De zeer uitgebreide familie van der Harst stamt af van de Scheveninger Leendert van der Harst, die in 1784 in Middelburg kwam wonen, en de familie Snijder was afkomstig uit Willemstad en later te Fijnaart gevestigd, vanwaar Andries Snijder (1759—1831) op het laatst der 18de eeuw inwoner werd van de Arnestad. Andere kwamen er pas in de 19de eeuw, zoals de adellijke familie Boogaert (van Adrichem Boogaert), die afstamt van de Rotterdammer Jan Boogaert (1772—1819), de eveneens in de adelstand verheven familie van Teijlingen, te Middelburg gevestigd sinds Diderik Gregorius van Teijlingen (1784—1862) uit 's-Hertogenbosch omstreeks 1819

daar inspecteur der domeinen werd, en de familie van der Feen, afkomstig uit Friesland, die er in 1820 kwam, toen Ds. Bartout van der Feen (1785—1846) er als predikant werd beroepen. De Plugge's stammen af van Pieter Cornelis Plugge, in 1817 te Scheveningen geboren, de de Waals van Apolonius Jacobus de Waal, in 1812 te Delft geboren. Een voorbeeld van een familie, die nog geen eeuw in Middelburg gevestigd was, maar er van het begin af een levendig aandeel heeft genomen in het publieke en het kulturele leven, is de familie de Stoppelaar, oorspronkelijk uit Vlaanderen afkomstig en in de 17de eeuw in Rotterdam gevestigd. Ds. Joan de Stoppelaar (1757—1800) was o.a. te Goes predikant. Zijn zoon Pieter (1789—1853), wijnkoper, vestigde zich te Middelburg, waar hij wethouder werd. Hij is de vader van de beide historici Mr. Gerhardus Nicolaas (1825—1899) en Mr. Johannes Hermanus de Stoppelaar (1826—1908), met wie de kortstondige Zeeuwse periode van dit geslacht werd besloten.

Middelburg heeft in de loop der eeuwen een grote aanwas van het platteland van Walcheren gekregen, zodat men er onder de burgerij vele boerennamen tegenkomt. Geheel anders is de structuur van de bevolking van Vlissingen. Deze zeehaven heeft van oudsher vele bewoners van de westkust van Walcheren, vooral van Zoutelande en Westkapelle, tot zich getrokken, wat in de familienamen nog altijd tot uiting komt. Vooral Westkappelse namen als Gabriëlse, Huibregtse, Louwerse, Minderhout en Roelse komen hier veel voor. Bovendien hebben er zich in de laatste halve eeuw vele vissers uit Arnemuiden

gevestigd, waardoor ook typisch Arnemuidse namen als van Belzen, Crucq, van Eenennaam, van de Ketterij, Meerman, de Nooijer en de Ridder er zeer verbreid zijn. De beide laatstgenoemde namen komen er zelfs het meest voor.

Het meest illustere voorbeeld van een Zoutelandse familie, die zich in Vlissingen heeft gevestigd, is dat van het zeeheldengeslacht Evertsen, waarvan de stamvader Evert Heindricxssen, geboortig uit Zoutelande, in 1601 te Vlissingen werd begraven. Het geslacht stierf in 1872 uit met Maria Magdalena Evertsen, weduwe van Mr. Marinus Willem de Jonge, maar de naam leeft in de familie de Lange Evertsen nog voort.

Ook in Vlissingen zijn de meeste aanzienlijke regentengeslachten uit de 17de en 18de eeuw sinds lang uitgestorven of naar elders getrokken, zo de familie Lampsins, van Sonsbeeck, Hurgronje, Lambrechtsen en van Doorn. Cornelis Lampsins uit Oostende trok omstreeks 1584 zoals zovelen van zijn stadgenoten naar Vlissingen, waar zijn nageslacht groot aanzien en grote rijkdommen verwierf. Het stierf in 1834 uit met Mr. Apollonius Jan Cornelis Lampsins (1754—1834), baljuw van Vlissingen en door Willem I in de baronnenstand verheven. De naam leeft voort in de familie Lampsins van der Velden. De van Sonsbeecks zijn afkomstig uit Overijssel, vanwaar Willem Arends van Sonsbeeck, uit Zwolle, omstreeks 1600 naar Vlissingen verhuisde. De familie bleef daar tot het eind der 18de eeuw wonen, trok toen naar Middelburg, en stierf in 1875 uit met Jan Willem van Sonsbeeck (1804—1875), oud-wethouder van Middelburg. Jean

Hurgroigne (1620—1673) uit St. Venant in Artois, die in 1645 poorter werd van Vlissingen, was maar een eerzaam schoenmaker, maar zijn zoon Isaac, die zijn loopbaan begon als bediende op het kantoor der heren Lampsins, werd zelf een aanzienlijk koopman en burgemeester van zijn vaderstad. De familie, die in de 18de eeuw de naam Snouck voor de hare aannam, trok later naar Middelburg en elders in den lande. De Lambrechtsens komen al in de eerste helft der 17de eeuw in Vlissingen voor, bleven daar tot het eind der 18de eeuw en trokken toen eveneens naar Middelburg. Op Walcheren komt de familie niet meer voor, maar elders leven nog afstammelingen (Lambrechtsen van Ritthem). De van Doorns stammen af van Hendrik van Doorn, die in Vlissingen houtzaagmoleenaar was en omstreeks 1700 naar Berbice trok. Zijn achterkleinzoon Abraham van Doorn (1760—1814), die in Essequebo geboren was, vestigde zich weer in Vlissingen, werd er schepen en maire en later landdrost van Zeeland. Deze familie, die later in de adelstand werd verheven, woont nog in Zeeland. Arie Smit (1845—1930), die in 1875 „De Schelde” stichtte, was in Ridderkerk geboren uit de bekende scheepsbouwmeestersfamilie.

Terwijl het aantal families, dat van Middelburg naar Vlissingen verhuisde, mij gering toeschijnt (misschien behoort de familie Lagaay tot deze groep), zijn er telkens weer Vlissingse families naar Middelburg verhuisd. We zagen daarvan al enkele voorbeelden, en noemen daar nog bij de families Plankeel en Dockheer, die beide omstreeks 1800 van woonplaats

veranderden, de Dockheers in 1809, toen de beschieting der Engelschen Vlissingen onveilig maakte.

Het sociale aspect van Vere heeft zich sinds de 17de eeuw zozeer gewijzigd, dat men daar van de aanzienlijke regentengeslachten uit die tijd geen spoor meer aantreft. Namen als Kien, Olivier, van Reigersberg, Campe, Blonke, Somer, de Vos, Muynck, Honigh, Godin, de Haze, Velters en de Mauregnault komen er sinds lang niet meer voor, met uitzondering van de algemene naam de Vos. De naam van Reigersberg leeft voort in van Reigersberg Versluys; de andere namen zijn, als ik mij niet vergis, alle uitgestorven. De families de Haze, Kien, Olivier en Velters waren uit Oostende afkomstig, de Reigersbergen kwamen van Kortgene, toen de herhaaldelijke overstromingen in het begin der 16de eeuw het verblijf op Noordbeveland minder aangenaam maakten. De de Mauregnaults zijn waarschijnlijk van Bergen in Henegouwen, en trokken in de 16de eeuw als zovelen om des geloofs wille naar de Nederlanden. Jehan de Mauregnault (1541—1587) bracht zijn laatste levensjaren in Middelburg door, en zijn zoon Johan (1576—1639) was de eerste van een reeks baljuws van Vere uit dit geslacht. De familie de Vos kwam van Gent, Pieter de Vos (1545—1604) week uit naar Vere en werd er secretaris, welk ambt vier generaties lang in deze familie erfelijk bleef.

Op het ogenblik zijn Verlinde en van Beveren typische namen voor Vere, waar men overigens vele namen van Walcherse boeren vindt, vooral uit de noordoosthoek van het eiland, als de Buck, Brouwer,

Dekker, Geldof, Goedbloed, Janse, Kasse, Maljers, Minneboo, Poppe en Sturm.

Het vissersdorp Arnemuiden, dat vroeger een smalstad was, vormt op Walcheren een op zichzelf staand gebied, door het beroep van zijn bewoners, het dialect, de klederdracht, en niet het minst ook door zijn familienamen. In de volgorde van de frequentie zijn de meest voorkomende namen hier: van Belzen (zo heet meer dan een achtste deel der bevolking), de Nooijer, van de Gruiter, Meulmeester, Meerman, de Ridder, Schroevers, Siereveld, Marijs, van de Ketterij, Martejn, Crucq en Grootjans. In het niet minder op zichzelf staande dijkwerkersdorp Westkapelle, dat ook een oude smalstad is, zijn het: Minderhout, Brasser, Gabriëlse, Huibregtse, Lievense, Westerbeke, Roelse, Kaland, Verhulst, Hengst, van Vaardegem, Cijssouw, Lous, Louwerse en Faasse. Meer dan een vierde van de Westkappelaars heet Minderhout, en men kan met vrij grote zekerheid zeggen dat alle Minderhouts in ons land uit Westkapelle afkomstig zijn. Maar ook de naam Gabriëlse, hoewel een patronymicum, is zo typisch voor dit dorp, dat ik nog nooit van iemand van deze naam heb gehoord, die van elders afkomstig bleek te zijn. Het is jammer dat van dit ook in anthropologisch opzicht zo merkwaardige dorp vrijwel geen oudere gegevens over de bevolking bekend zijn dan uit het midden der 18de eeuw. Dientengevolge kan de stamboom van het bekende geslacht Caland niet hoger worden opgevoerd dan tot Meerten Calant, wiens zoon Marinus Calant in 1729 te Westkapelle werd geboren. Deze Marinus is de grootvader van Abraham Caland

(1789—1869), de bekende hoofdingenieur van de Waterstaat van Zeeland, wiens zoon Pieter Caland (1826—1902) de havenwerken van Rotterdam en de Nieuwe Waterweg ontwierp. De naam Caland is in heel Vlaanderen en Frans-Vlaanderen verspreid, en al in de jaren 1574—1577 werden drie Calands uit Deinze poorters van Vlissingen.

De meest voorkomende namen op het platteland van Walcheren zijn de Visser, Wisse, Louwerse, Dekker, Maljers en Maljaars. Typische Walcherse boerennamen zijn verder nog: Bosselaar, Brasser, Geld(h)of, Geschiere, Kodde, Maas, de Pagter, Passenier, Poppe, Provoost, de Voogd en Vreeke. Een oude en veel verbreide naam is Pleyte, die al in het begin van de 17de eeuw op Walcheren voorkomt, en vandaar uit over vrijwel heel Zeeland verspreid is. In 1795 stierf te Serooskerke Jan Cornelisse Poppe, die 125 kinderen en achterkleinkinderen naliet.

In Goes komen de namen de Jonge, Schrijver en de Dreu het meest voor. Bekende Goese families uit vroeger tijd zijn allereerst de adellijke geslachten van der Nisse, van Borssele en van Baerland, die er nog in de 17de eeuw in de regering zaten. De regentenfamilie van der Straten zat al in de eerste helft van de 16de eeuw in het stadsbestuur, en woonde daarvoor waarschijnlijk in Vlaanderen. Het is mogelijk dat meer Goese families, die in de 16de en 17de eeuw de toon aangeven, uit de Zuidelijke Nederlanden afkomstig zijn geweest, maar dan moeten deze al vroeg naar Zuidbeveland zijn verhuisd, in elk geval vóór de grote trek van de 16de eeuw, die zich vooral naar Walcheren heeft gericht. In tegenstelling tot de be-

volking van de Walcherse steden en zelfs van het platteland van Walcheren maakt die van Goes en Zuidbeveland een veel autochthoner indruk. Daarop wijzen ook de namen, als Sabbinge (naar alle waarschijnlijk een tak van het adellijke geslacht van Sabbinge), van Watervliet, Eversdijck, Oostdijck, Smallegange en Driewegen, die alle door 17de-eeuwse regentengeslachten werden gedragen. De meeste van deze zijn uitgestorven. De familie Smallegange, waarvan de kroniekschrijver de meest bekende afstamming is, is echter zowel op Zuidbeveland als daarbuiten nog talrijk vertegenwoordigd. Andere Goese regentenfamilies uit het verleden zijn Keetlaer en Ossewaarde. Dignus Keetlaer kwam uit Vlakte en werd in 1590 poorter van Goes. Een zijner nakomelingen, Mr. Dignus Keetlaer (1674—1750) werd raadpensionaris van Zeeland. Ook de Ossewaardes woonden al in het begin van de 17de eeuw in Goes. De Keetlaers zijn, vergis ik mij niet, uitgestorven, al komt op Noordbeveland de naam Ketelaar nog wel voor; de Ossewaardes daarentegen leven nog voort, zowel in Goes als daarbuiten. Men weet dat Laurens Pieter van de Spiegel, de raadpensionaris, met Digna Johanna Ossewaarde getrouwd was.

In de 19de eeuw traden vooral de families de Witt Hamer, Franssen van de Putte, Kakebeeke en Pilaar op de voorgrond. Jan Gerard de Witt Hamer (1767—1850), zoon van een Vlissingse apotheker, vestigde zich na zijn promotie als advocaat te Goes, waar enkele van zijn nakomelingen tot in het begin van deze eeuw eervolle posities bekleedden. De van de Putte's stammen af van Herman van de Putte uit Dordrecht,

die in 1622 te Middelburg het poortersrecht verkreeg. Een van zijn nakomelingen, Johannes Fransen van de Putte (1798—1875), vestigde zich te Goes, waar zijn afstammelingen nog wonen. De Kakebeeke's zijn een oude Zuidbevelandse familie, die in de 17de en 18de eeuw in 's-Heer Abtskerke woonden, en in de vorige eeuw naar Goes verhuisden. De Pilaars woonden in de 18de eeuw al in Goes.

Op het platteland van Zuidbeveland komen de namen de Jonge, van Liere en Mol het meest voor. Als bekende boerenfamilies noemen we verder nog: Boonman, Bruggeman, Bruinooge, van Damme, Dominicus (vooral in Wemeldinge), Geense, Glerum (vooral in Waarde), Goense, Krijger, Lindenberg, Mol, Molhoek, Nijse(n), Oele, van Oosten, Priester, Smallegange, Steketee, Vermue, van Westen en van 't Weste(i)nde. Boonman, Vermue en van 't Westende zijn Rooms-Katholieke namen. In Wolfaartsdijk, dat vroeger een afzonderlijk eiland was, behoren de namen Mieras, Paardekooper, van Strien en Tolhoek tot de meest bekende. Bekende Zuidbevelandse burgerfamilies zijn nog Vertrecht, Snoep en Lenshoek. François Vertrecht stond van 1583—1614 als predikant in 's-Heer Arendskerke; zijn zoon Abraham werd in 1621 schoolmeester te 's-Heer Hendrikskinderen. De Snoepen woonden al in het begin van de 17de eeuw in Goes, verspreidden zich vandaar in de vorige eeuw over Zuidbeveland en trokken ook naar Middelburg. De familie Lenshoek is afkomstig uit de Bommelerwaard en woont pas sinds het laatst van de 18de eeuw in Zeeland, vooral in Goes en Wolfaartsdijk.

Noordbeveland werd in 1539 en twee jaar later nogmaals zozeer door overstromingen en dijkbreuken geteisterd, dat de bevolking, voorzover ze het vege lijf had kunnen bergen, naar elders de wijk moest nemen. Sindsdien bleef het „drijvende“, d.w.z. onbedijkt en onbeschermd tegen wind en water, tot tussen 1598 en 1697 het land opnieuw werd ingepolderd en opnieuw bevolkt. De nieuwe bewoners waren vooral van Schouwen en Duiveland en van Tolen afkomstig, en de oudste familienamen wijzen dan ook daarop. Het zijn de namen Bouterse, Fierse, van Gilst, Hogerheide, Houtzager, Kieboom, de Loeff, Markusse en Marcusse, Poortvliet, de Regt, Slimmen, Snoodijk, Tazelaar, Vader, Vink en van de Voorde. Een aantal van deze zijn nog altijd bekend, maar de thans meest bekende namen van het eiland herinneren meer aan de zuidelijke dan aan de noordelijke eilandengroep van Zeeland. Het zijn: Boot, de Bruine, Eikenhout, Filius, Flipse, de Fouw, van Gilst, van Goudswaard, de Kam, Koole, Kramer, Leendertse, van de Linde, de Loeff, van der Maas, Marcusse en Markusse, de Pree, de Smit, Tazelaar, Verburg, Verhulst, Versluis, Verwei en Verweij, van der Weele, de Wild, Wisse en Zwemer.

Schouwen is van alle Zeeuwse eilanden het meest conservatief geweest, in deze zin dat het meer dan de andere eilanden zijn oorspronkelijke bevolking, taal en zeden heeft bewaard, doordat het in nog sterker mate dan de rest van Zeeland geïsoleerd lag. De Schouwse families vormen onder de Zeeuwse dan ook een gemakkelijk te herkennen groep. We noemden al de typische tweelettergrepige namen, groten-

deels wel patronymica, op -e, als Beije, Bolle, Hocke, enz. (vgl. blz. 34) en de aan veldnamen herinnerende namen als van den Bout, van de Panne, van de Plasse, van de Stolpe, van de Vaate, Verseput, van der Weele, van der Wekken enz. (vgl. blz. 79, 81, 82, 93, 94, 95).

Andere bekende Schouwse boerenfamilies zijn: de Blonde, Boogerd, Boot, de Bruine, van der Bijl, Dalehout, Fontijne, Gast, de Gloppe, Goemans, de Kater, Klomp, de Oude, Padmos, van Putte, Steur, Tuite, Viergever, Vis en der Weduwen. Tot de bekendste en invloedrijkste Schouwse boerenfamilies behoren de geslachten Bolle, Hocke, Hoogenboom en Moolenburgh, die door huwelijk onderling op vele wijzen met elkaar verwant zijn. Om het grondbezit niet telkens weer te moeten verdelen, zijn vooral de jongere zoons uit deze geslachten dikwijls gaan studeren. De Bolle's zijn vooral in Haamstede thuis, maar ook in Brouwershaven, waar in 1580 al een Cornelis Jansz Bolle schepen was. De Hocke's wonen van oudsher in Zonnemere, de Hoogenbooms in Noordwelle, de Moolenburghs zijn van Brouwershaven afkomstig. Uit deze familie stammen de families Locker Moolenburgh, Hocke Moolenburgh en de Clercq Moolenburgh; uit de Hoogenbooms de Hocke Hoogenbooms.

Langer dan elders in Zeeland het geval was, is in Zieriksee de adel en het patriciaat blijven wonen, zodat men daar tot voor enkele tientallen jaren nog vertegenwoordigers vond van de geslachten Cau, de Crane, Fokker, de Jonge, van der Lek de Clercq en Schuurbeque Boeye. De opheffing van de arrondissementsrechtbank maakte daar echter een einde aan.

Enkele van deze families hadden zich pas in de eerste helft van de vorige eeuw in Zieriksee gevestigd; zo de Fokkers met Cornelis Jacobus Fokker (1819—1896), die te Middelburg geboren was en zich als advocaat en procureur te Zieriksee vestigde, en de van der Lek de Clecqs met Cornelis van der Lek de Clercq (1811—1886), te Stavenisse geboren en van 1836—1875 notaris te Zieriksee. In 1934 is dit geslacht in de mannelijke lijn uitgestorven met Johan François van der Lek de Clercq (1854—1934). Ook de familie de Crane kwam pas in de Franse tijd in Zieriksee, toen Marinus Christianus de Crane (1783—1865) uit Goes, de latere burgemeester van de stad, er zich als koopman vestigde. De de Crane's zijn afkomstig uit Utrecht, maar al op het eind der 16de eeuw verhuisde Jacob Ewoutszn. Crane (± 1560—1620) naar Middelburg.

Andere families konden hun Zierikseese stamboom tot in de Middeleeuwen opvoeren. De adellijke familie de Jonge begint haar stamreeks met Jan Lievenszn., die omstreeks 1420 in Zieriksee geboren was, waar hij in 1479 burgemeester werd. De Boeye's stammen af van Jan Jan Boeyenzoon († 1507), die in 1471 burgemeester was, de Cau's van Adriaan Claasz (1493—1570) uit Westenschouwen, die in 1507, op veertienjarige leeftijd, poorter van Zieriksee werd, waar hij later slager was.

Verscheidene Zierikseese geslachten zijn al in de 18de of 19de eeuw uitgestorven. De familie Ockersse, die haar stamreeks tot het midden van de 15de eeuw kon opvoeren, stierf in 1814 uit met Isabella Jacoba Ockersse (1745—1814), die getrouwd was met mr.

Aarnout Willem van Citters. De familie Mogge deed in 1354 haar intrede in Zieriksee, en stierf in 1806 uit met Suzanna Cornelia Mogge (1753—1806), de vrouw van Hendrik Muilman. De familie van Cromstrien (van Cromstrijen) stamde met de familie Stavenisse af van Simon Willemsz, die in 1418 poorter van Zieriksee werd; ze stierf in 1763 uit met Maria van Cromstrien. Het bekende geslacht de Huybert begon zijn stamreeks met Cornelis Janszoon van Westenschouwen, die in 1476 poorter van Zieriksee werd; het stierf in 1798 uit met Jacoba de Huybert (1716?—1798), laatstelijk weduwe van Nicolaas Daniël baron van Deneken. De Teelincks, die vooral in het godsdienstige leven van Zeeland een belangrijke rol hebben vervuld, stammen af van Cornelis Lievensz Teelinck, die in 1515 als secretaris van Zieriksee werd aangesteld. De familie vestigde zich in de 17de eeuw ook elders, o.a. in Middelburg, maar is al in de 18de eeuw uitgestorven. Ds. Johannes Teelinck le Grand (1725—1805), uit de vrouwelijke lijn stammend, was de laatste die de naam van dit geslacht in wezen hield. De Hoffers begonnen hun stamreeks met Leenaart Cornlisz Hoffer († 1525 of '26), die slager was in Zieriksee; ze stierven in 1824 uit met Johanna Hoffer. De stamvader van het geslacht Pous was Obrecht Pieters, die in 1429 poorter werd van Zieriksee; dit geslacht stierf in 1875 uit met Johanna Mogge Pous, weduwe van mr. Eliza Adriaan van Dongen. Oort Cornelisse († 1594) van Brijdorp, sinds 1562 poorter van Zieriksee, was de stamvader van het in de 18de eeuw uitgestorven geslacht Oortse. Van de

burgerfamilie Swaan stierf de Zierikseese tak in 1872 uit, de Vlissings-Middelburgse tak in 1907.

We noemen nog enkele oude Zierikseese families, waarvan er verscheidene nog voortleven. Het geslacht de Witte (de Witte van Citters en de Witte van Haamstede) stamt af van Witte Jacobsz, die omstreeks 1500 in Zieriksee woonde, waar zijn zoon Jacob Witte Jacobsz († 1521) in 1517 burgemeester was. De Verheye's (Verheye van Citters) woonden eveneens al in het begin van de 16de eeuw in Zieriksee; Jan Arent Jansz, de stamvader van de familie, lakenkoper van beroep, stierf er in 1534. Het geslacht Peck gaat terug op Herrent Anthonisse Peck († 1537); het vestigde zich in de 17de eeuw in Middelburg. Philips de Kanter († 1634), een kleermaker uit Brugge, werd in 1588 poorter van Zieriksee, waar zijn nakomelingenschap gevestigd bleef. Het nog altijd vrij talrijk vertegenwoordigde geslacht trok later ook naar elders, o.a. naar Middelburg, Brouwershaven, Goeree, Nieuwerkerk en Sint Annaland. Jacques van IJsselsteyn († 1634), glazenmaker, waarschijnlijk eveneens uit de Zuidelijke Nederlanden afkomstig, werd in 1597 poorter van Zieriksee. Zijn nageslacht bleef er tot het einde van de vorige eeuw wonen. De familie van der Os stamt af van Thonis Gillisz († 1640), die getrouwd was met Lauwe Cornelisdr. Nosse. Hun zoon noemde zich Nosse, een gedeelte van het volgende geslacht van der Os. Uit deze familie stammen o.a. de bekende predikant Anthonie van der Os (1722—1807) en Willem van der Os (1864—1890), de jonggestorven stichter van de Vlissingse Oudheidkamer. De nog in Zieriksee levende familie van der Vliet is afkomstig

van Kapelle in Duiveland, vanwaar Jacob Leunisse van der Vliet († 1654) zich in Zieriksee vestigde. De uitgestorven familie Mulock stamde af van Willem Jansz die Mulock, die in 1511 in een Zierikseese akte voorkomt. Hij was de stamvader van een regentenfamilie, die in 1775 uitstierf met Cornelis Mulock, en een burgerfamilie, die in 1800 met Janna Mulock op hield te bestaan. De naam werd voortgezet in de families Mulock Houwer en Mulock Yzerman. De Houwers zijn afkomstig van Sommelsdijk en Middelharnis. In laatstgenoemde plaats werd in 1672 Willem Houwer geboren, die zich als varensman in Zieriksee vestigde. De van Verre's stammen uit Bruinisse. Commer van Verre (1648—?) werd in 1683 poorter van Zieriksee en de stamvader van de tak der van Verre's, die aldaar (maar niet elders) uitstierf met Adriaan van Verre (1801—1883).

Bekende Brouwershavense namen zijn: van Donge(n), Gast, Duinhouwer, Ringelberg, van Sluis, de Moor, Matthijsse, van de Velde, Smalheer, van Nieuwenhuize en van den Hoek. In de 16de en 17de eeuw behoorden de families van Beyeren, Bolle, Breide, Cats, Hollenboom, Hobius, de Vogel, van der Vorm en Wadde er tot de aanzienlijkste geslachten, maar met uitzondering van de Bolle's komen deze thans op Schouwen niet meer voor. Bekende Haamstedse namen zijn: Braber, Dartig, van Putte, van de Velde, de Weelde en de Winde.

Duivelandse namen zijn: Bal, Bouman, van der Have, Klippel, Ko(o)le, Koopman, Krepel, Moerland, Natte, Padmos, Romeijn, Rotte, van de Stolpe, Vane, van Vessem, Viergever, (de) Wagemaker en de

Wilde. De namen Jumelet, Okkerse, Otte en de Waal horen in Bruinisse thuis, waar al in het begin van de 17de eeuw de naam Padmos voorkomt. Een bekende Schouws-Duivelandse familie zijn de van der Have's, die al omstreeks het midden van de 16de eeuw in Sirjansland woonden, en die nog altijd te Ouwerkerk gevestigd zijn. Een der leden van deze uitgebreide familie, Daniël Johannes van der Have (1859—1913), richtte te Kapelle bij Goes de bekende boomkwekerij en zaadhandel D. J. van der Have op; andere leden vestigden zich buiten Zeeland, o.a. in Rotterdam en Zwijndrecht.

In de stad Tolen behoren de namen Bout, Deurloo, Quist en Kwist, en Schot tot de meestverbreide. Oude Toolse namen, die er tegenwoordig evenwel niet meer voorkomen, zijn van Berchem, van Dalem, Dalles, van Lichtenberg(h), Liens, Manteau, van Middelhoven, Resen, Smulders, Struve, Vermuyden, Vleugels, Voorbeijtel en (van) Vrijberghe. In de 17de en de 18de eeuw vormden deze families het regentenpatriciaat van de stad. Typisch Toolse namen van later tijd zijn Baaij, Kaat, Kegge, de Korte, Laban, Verkamman en Waghto.

De families van Dalem, Dalles, Liens, Manteau, van Middelhoven en naar ik meen ook Vermuyden zijn alle uitgestorven. De Voorbeijtels woonden al op het eind van de 16de eeuw in Tolen. De van Vrijberghe's stammen af van Jacob Willemse de Boet, die omstreeks het midden van de 16de eeuw zijn vaderstad Reimerswaal verliet en zich in Tolen vestigde, waar hij in 1555 schepen werd. Hij kocht in 1550 het ambacht Vrijberghe in de gemeente Oud-Vosmeer,

waarnaar zijn nakomelingen zich later zijn gaan noemen. De familie van Vrijberghe de Coningh stamt van hen af.

De van Vrijberghe's zijn niet de enige familie, die zich uit Reimerswaal in Tolen gevestigd heeft. Toen de bewoners van deze ongelukkige stad in de 16de eeuw de wijk moesten nemen naar veiliger oorden, is een deel naar Bergen op Zoom getrokken, maar het merendeel schijnt Tolen als woonplaats te hebben uitgekozen. Deze uitgeweken Reimerswalers hebben zich in de Dalemse buurt gevestigd, waar hun nakomelingen tot in deze eeuw zijn blijven wonen. Daartoe behoren de families Kamhout, Lonke, Moeliker, Witte en Verkamman, alle vissers- en schippersfamilies. Verkammans (Verkammens) vindt men omstreeks 1600 ook in Bergen op Zoom, en Lonke's waren al vroeg in Bergen op Zoom en Rozendaal gevestigd. De stamvader van het aanzienlijke Vlissingse geslacht Loncque, Cornelis Loncke Symonsen (1545—1619) was uit Bergen op Zoom afkomstig. Een relatie tussen deze en de Toolse vissersfamilie van dezelfde naam heb ik niet kunnen vinden.

Van de toonaangevende families uit het verleden van deze stad zijn de Waghto's de enige, waarvan er nog nakomelingen wonen. Hun naam komt er sinds de tweede helft van de 17de eeuw voor. Tot in het begin van deze eeuw vond men er nog van Stapele's, die al in de eerste helft van de 16de eeuw tot de notabele families van Tolen behoorden. In de vorige eeuw hebben de families de Casembroot en de Vulder van Noorden er een rol vervuld. Het adellijke geslacht de Casembroot stamt af van Casper Casem-

broot († 1453), die in 1430 in Damme woonde en te Brugge stierf. Het deed zijn intrede in Zeeland, waar het nog gevestigd is, met Samuel Otto de Casembroot (1776—1839), burgemeester van Sint Maartensdijk. De familie de Vulder van Noorden kwam er eveneens in het begin van de 19de eeuw, met Albert de Vulder van Noorden, ontvanger van Tolen.

Tenslotte noemen we nog twee Toolse families, die in onze kerkgeschiedenis een bekende klank hebben, de Smytegelts en de Leydeckers. De Smytegelts zaten al in de eerste helft van de 16de eeuw in de regering van Tolen; in 1536 was Cornelis Jacobsz Smytegelt er burgemeester. Pieter Smytegelt († 1701) werd predikant, zijn broer Marinus vestigde zich als boekverkoper te Goes, en werd de vader van de bekende predikant Bernardus Smytegelt (1665—1739). Deze familie kwam ook in Middelburg al vroeg voor: zo behoorde Dignus Smytegelts daar in 1599 onder de meest gegoede inwoners. Een neef van Bernardus, Marinus Smytegelt, was er van 1744—1783 notaris. De Leydeckers zaten in de 16de en 17de eeuw in de vroedschap van Tolen, maar ook van deze familie vestigde een der leden, Joachim, zich in de eerste helft van de 17de eeuw als koopman te Middelburg. Zijn zoon Melchior Leydecker (1642—1721), sinds 1678 hoogleraar in de theologie te Utrecht, behoort tot de bekendste Voetiaanse theologen van zijn tijd, en is de belangrijkste vertegenwoordiger van de familie, die sinds het midden der 17de eeuw meer en meer een predikantengeslacht werd. De naam is door het huwelijk van Johanna Leydekker met Johan de Bruyn, schepen en raad van Middelburg, in de 18de

eeuw overgegaan in het geslacht Leydekker de Bruyn, dat eveneens uit Tolen afkomstig was.

De meest voorkomende en meest kenmerkende familienamen elders op het eiland zijn: van As, Bevelander, Bolier, Dort, Geuze, Goedegebuure, van Gorsel, de Graaf, de Haan, Hage, Hartog, Heijboer, van den Hoek, Kaashoek, Lindhou(d)t, Moerland, van Oeveren, Polderman, Potappel, Quaak, Rijnberg, Rijstenbil, Scherpenisse, van der Slikke, Stoutjesdijk, Suurland, Uijl, Vermeulen, van Vossen en Wesdorp. Een oude Toolse naam is Faasse (ook Faase en Fase geschreven), die in de vorm Faes al op het laatst der 16de eeuw in Sint Maartensdijk als familienaam voorkomt. De Bevelanders zijn waarschijnlijk van Wissekerke op Zuidbeveland afkomstig, maar wonen al sinds het begin van de 17de eeuw op Tolen. De stamvader van de boeren- en schippersfamilie Vermeulen, Jacob Vermeulen, was afkomstig van de Korendijk onder Oud-Beierland, maar woonde bij zijn huwelijk in 1746 op het Oudeland bij Tolen.

Op het eiland Sint-Filipsland zijn de meest voorkomende namen: den Braber, van Dijke, Kempeneers, Neele, Quist, van der Reest, Reijngoudt, Verwijs, Wagemaker en Wesdorp.

Aanmerkelijk groter nog dan de verschillen in de familienamen tussen de eilanden onderling, zijn die tussen de eilanden en Zeeuws-Vlaanderen.

Westelijk Zeeuws-Vlaanderen, vooral het Land van Kadzand of „het Landje”, zoals we in Zeeland zeggen, is niet alleen de wijkplaats geworden van een groot aantal families van réfugié's, vooral uit Frans-Vlaanderen, maar ook van vele andere, in hoofdzaak

uit Vlaanderen afkomstige geslachten, waarvan er verscheidene in de geschiedenis van ons volksleven bekendheid hebben gekregen.

De réfugié-families kwamen al eerder ter sprake. De bekendste onder hen zijn Bekaar, Benteyn, Brevet, Hennequin, de Hullu, Pattist en Risseeuw. Tot de tweede groep behoren de families Bool, Brakman, van den Broecke, Bybau, van Deinse, Dobbelaar, Dyserinck en van Eeghen. De laatste twee behoren tot de Doopsgezinden en zijn om geloofsredenen uit Vlaanderen naar Aardenburg uitgeweken, waar in de 17de eeuw een bloeiende Doopsgezinde gemeente heeft bestaan. De Brakmans zijn afkomstig uit Antwerpen, waar Hans Brackman († 1623), die in 1595 poorter van Middelburg werd, geboren was. Zijn zoon Johannes (1604—1675 of '76) verhuisde omstreeks 1653 naar Kadzand, waar hij schoolmeester werd. Diens kleinzoon Johannes (1682—1747) was de eerste van de familie, die zich in Groede vestigde, dat sindsdien de woonplaats bij uitstek is geworden van de Brakmans. De familie Bybau is afkomstig van Tielt in Westvlaanderen, waar de naam al in de 14de eeuw voorkomt. Symon Bybau week in of omstreeks 1629 uit naar Middelburg in Oostvlaanderen, en vestigde zich kort daarop in Aardenburg, waar de Bybau's tot het eind van de 18de eeuw bleven wonen. De Dobbelaers stammen af van Boudewijn Dobbelaar († 1689) uit Lovendegem, die eveneens naar Aardenburg uitweek. De van Deinse's zijn naar alle waarschijnlijkheid van het stadje Deinze aan de Leie afkomstig. De stamvader Jan van Deinse (1415—1492) stierf in Hulst. Van zijn achterkleinzoon Gideon (1581—1652),

die te Oostburg en te Vere predikant was, stammen de Zeeuwse van Deinse's af, waaronder vooral veel predikanten zijn geweest. De Dyserincks stammen af van de Bruggenaar Cornelis Dyserinck (1608—1688), die naar Aardenburg uitweek. Ook deze Doopsgezinde, nog altijd voortbestaande, familie heeft verscheidene bekende predikanten voortgebracht. Hetzelfde geldt van de van Eeghens, die uit Lichtervelde in Westvlaanderen afkomstig zijn en in het begin der 17de eeuw naar Aardenburg trokken, vanwaar ze later naar Amsterdam verhuisden.

Enkele bekende families uit West-Zeeuws-Vlaanderen zijn daar van elders uit Zeeland gekomen. Zo stamt de familie Basting af van Jozias Basting uit Westkapelle op Walcheren, die zich als smid in Nieuwvliet vestigde en daar in 1747 met een Nieuwvlietse trouwde. Alle Erasmussen uit het Land van Kadzand stammen af van Erasmus Boudewijnsz (± 1585—1638) van Hulst, die zich omstreeks 1617 in Groede vestigde. Ook Michiel Jansz Faro († vóór 1694) uit Brouwershaven trok naar Groede, waar hij in 1683 als smid wordt vermeld. De Kotvissen komen uit Scherpenisse, waar hun naam tegenwoordig onbekend is. David Kotvis vestigde zich als gareelmaker in Aardenburg, waar hij in 1740 in het huwelijk trad. Willem van de Luyster, die omstreeks 1730 in Schoondijke woonde, was in 1694 of daaromtrent in Sint Filipsland geboren. De Pleyte's, die in het Land van Kadzand wonen, stammen af van Willem Pleyte (1707—1783) uit Biggekerke, die van 1732—1775 schoolmeester was te Kadzand.

De bekendste boerenfamilies uit Westelijk Zeeuws-Vlaanderen zijn Risseeuw, de Hullu, Leenhouts, Lutijn, Becu, Beun, Nortier, van Peene, de Hulster en van Cruyningen. De Risseeuws, de Hullu's, de Lutijns en de Becu's zijn réfugié's. De Leenhoutsen zijn uit de streek van Leuven gekomen, maar zowel over deze familie als over de overige ontbreken mij nadere bijzonderheden.

Bekende Aardenburgse families uit de 17de en ten dele ook nog uit de 18de eeuw zijn, behalve de al eerder genoemde Doopsgezinde geslachten Bybau, Dobbelaer, Dyserinck en van Eeghen, nog: Berteloot, van Dale, Hebberecht, Roman, Uytenbroeck, Vermere en Zutterman(s). In de 19de eeuw vallen hier de namen Blindenbach, van den Broecke, van de Plassche, Verme(e)re en Vermeire op. De thans meest voorkomende familienamen zijn: Pieters, Cuelenaere, Beun, Hol, Blondeel, Wijffels, Bonte, van Bellegem, de Bruijne, Cauwels, Paridaen en de Smet. De stamvader van de Verme(e)re's en Vermeire's is de timmerman Andries Vermere, die zich omstreeks 1630 in Aardenburg vestigde, waar hij in 1644 schepen werd.

De van Dale's stammen af van Jacques en Gabriël van Dale uit Nevele, die in het begin der 17de eeuw naar Aardenburg kwamen. Christoffel Hebberecht van Gent werd in 1633 poorter van Aardenburg. Al in 1616 was Maerten Uytenbroeck er burgemeester, terwijl we er in 1620 een Paulus van de Plassche vinden. De Zuttermansen heetten oorspronkelijk Setterman en zijn in het begin der eeuw uit Hansbeke naar Aardenburg gekomen. De Romans kwamen er met Pieter Roman (1614—1677), geboren te Haarlem uit een uit

Vlaanderen afkomstige familie van boekdrukkers; in 1666 werd hij licentmeester te Aardenburg, waar hij zich tijdens de aanval der Fransen in 1672 onderscheidde door zijn moedig gedrag.

In Sluis heeft vooral het réfugié-geslacht Hennequin een rol gespeeld. Bekende families in deze stad zijn verder: Beekaar, Beun, Blindenbach, de Bruijne, Croin, Maertens, Maenhout, Noest, van de Plassche en Stern. Typisch Sluise namen zijn verder nog: Aernoudts, van den Bussche, Claerhoudt, Coppens, Geijssels en Ghijzels, van Morrelgem en van de Vijver. De Sterns zijn van Duitse afkomst en kwamen pas op het eind van de 18de eeuw in Sluis.

Andere typische namen voor Westelijk Zeeuws-Vlaanderen zijn nog: de Bats (Biervliet), Buijze (de Groede, Kadzand), Casteleijn, (de Groede), Catsman (Oostburg), van Cuijck (Retranchement), Dierkx (Retranchement), van Grol (Retranchement), Goossen (Retranchement), Haartsen (Schoondijke), Hoste (Nieuwvliet), van Houte (Kadzand), de Hulster (Schoondijke), de Keuninck (Kadzand) en van de Walle (Schoondijke). Een bekend patriciërsge­slacht uit deze streek waren de van der Swalme's, oorspronkelijk afkomstig uit Zottegem, en in de 15de eeuw te Gent gevestigd. Een tak week op het eind van de 16de eeuw naar de omstreken van IJzendijke uit, waar Carel van der Swalme in het begin der 17de eeuw secretaris was en in 1617 octrooi kreeg om enkele polders te bedijken. In de 19de eeuw trok de familie naar Vlissingen en Middelburg.

Oostelijk Zeeuws-Vlaanderen bestaat uit een Protestants gedeelte, het Land van Aksel (Terneuzen,

Zaamslag, Hoek en Aksel) en een Rooms-Katholiek deel, het Land van Hulst. In het Land van Aksel, dat oudtijds kerkelijk tot de classis Walcheren behoorde, hebben zich vele boeren van de Zeeuwse eilanden gevestigd, vooral van Zuidbeveland. Dieleman, van Dixhoorn, de Feijter, Jansen, de Jonge, de Kraker, de Koeijer, de Mul, de Putter en Scheele zijn typerende namen voor deze streek; verder nog Dees, Kaan, Loof, Riemens, Tollenaar, Wisse en Wolfert. Het Land van Hulst, dat grotendeels Rooms-Katholiek is gebleven, toont ook in zijn familienamen een sterke Vlaamse inslag. Men vindt hier namen als Baart en Baert, de Block, Blommaert en Blommaert, de Clerck, de Cock, van Damme, Goossens, d'Haene, D'haene en Dhaene, Lockefeer, de Nijs, de Schepper, Seg(h)ers, Verdurmen en Vermeire, waarvan er vele ook in hun spelling hun Vlaamse afkomst niet verloochenen. De -aard-namen in dit gebied vallen op door hun talrijkheid: Bekaert, Bogaert, Bosschaert, Bruijsschaert, Cammaert, Eijbaard, Fassaert, Geraerd, Govaert, Kerckhaert, Krieckaert, Lijbaert, Meerschaert, Plasschaert, Puijlaert, Ransschaert, Steijaert, Willaert enz.

Specifiek Hulsterse namen zijn Coppieters, Geene, Maertens, Paris, Verdurmen, Verwilghen, van Waesberghe. De stamvader der van Waesberghe's, Jan François van Waesberghe († 1797) was ontvanger van Baudeloo. De naam van het patricische geslacht de Beaufort is nauw aan Hulst verbonden sinds de dagen dat Pierre de Beaufort (1595—1661), uit Sedan naar Nederland uitgeweken, burgemeester werd van Hulsterambacht.

REGISTER VAN FAMILIENAMEN

Aalbrege	32, 36	Allard	123, 129
Aalbrege	32, 36	Alleman	36
Aardenburg	66	Allemekinders	146
Aarnaudse	32, 37	Alman	36
Aarnoudse	32, 37	Almekinders	146
Aarnoutse	32, 37	Almenkerk (Van)	68
Aartse(n) (Van)		Almkerk (Van)	68
31, 32, 37, 73,	74	Altorffer	58, 132
Abeele (Van den)	62	Alvarez	140
Abrahamse	32, 36	Alvarez de Backer	141
Ackermans	108	Alvarez van	
Adamse	32, 36	Diggelen	141
Adriaanse	32, 36	Alvarez Geene	141
Adriani	55	Amelunxen	37
Adrichem (Van)	151	Ampt	137
Adrichem Boogaert		And(e)riesse	32, 37
(Van) 151, 164		Anker (In 't)	101
Aernoudts	37, 186	Annotte	123
Aerts	37	Antheunisse	32, 37
Agten (Van)	73	Anthonisse	32, 37
Aillie	123	Antwerpen (Van)	72
Aken (Van)		Appel	103
57, 58, 119, 137		Arendse	32, 37
Akkenaer	108	Arense	32, 37
Akker (Van den)	86	Arenthals (Van)	73
Akkerdaas	146	Arnaud de Callavon	126
Akkenaer	108	Arnedo (De)	140
Alberge	142	Arnoldi	55
Albert(s)	36, 123, 129	Arnoldus(se)	32, 35, 37
Albrecht	36	Arrebout	15
Alewijnse	32, 36	As (Van)	106, 110, 182
Allaart	36	Assendelft (Van)	69
Allaert	36	Ast (Van)	106, 110

AUDENAERD

Audenaerd	72
Auer	136, 150
Augustijn	35, 37
Baalse	32, 38
Baal (Van)	73
Baan (Van der)	
37, 92, 111, 112	
Baane	37
Baard	115
Baarends(e)(n)	38
Baart	37, 115, 187
Baas	35, 37
Baaij	35, 37, 179
Backer	109
Baerland (Van)	170
Baers	100
Baert	37, 115, 187
Bakker (De)	109
Bal	35, 37, 149, 178
Bal Snijders	149
Balje	126, 128, 130
Baljet	128
Baljeu	107, 131
Baljuw	107, 131
Bareman	90
Barends(e)(n)	32, 38
Barendtse(n)	32, 38
Barentse(n)	38
Bartel	37
Bartelse	32, 37
Bartelson	31

BERG(E) (VAN DEN)

Barth	35, 37
Bartholomaeus	35
Bastiaans(e)(n)	32, 51
Basting	184
Bats (De)	186
Bauer	136
Bazen	31, 32
Beaufort (De)	187
Becu	123, 124, 131, 185
Beekman	90
Been(h)akker	109
Behage	123, 124
Bekaar	123, 124, 183, 186
Bekaert	187
Bel (Van der)	91
Belard	15
Belle (In de)	100
Bellegem (Van)	70, 185
Bellemans	91
Bellems	91
Belzen (Van)	73, 166, 169
Benaut	123
Benoorden	99
Benteyn	123, 124, 183
Benthem (Van)	134, 154
Benthem Jutting	
(Van)	154
Berchem (Van)	179
Berdenis	151, 163
Berdenis van	
Berlekom	139, 151
Berends(e)(n)	38
Berg(e) (Van den)	78

BERKHEIJ

Berkheij 74
 Berlekôm (Van) 68, 151, 163
 Berman 90
 Bernards 38
 Berreman 90
 Berrevoets 115
 Berteloot 37, 185
 Berton 16
 Besuyen 99
 Bette 26, 34, 38
 Beun 185, 186
 Beuijs 113
 Bevelander 58, 150, 182
 Bevelander Schoo 150
 Beveren (Van) 75, 168
 Beije 34, 37, 174
 Beyeren (Van) 178
 Bezuijen 99
 Bierloos 145
 Biersteker 109
 Biervliet (Van) 66
 Biesbroeck 85
 Biesbroek 85
 Bil (De(n)) 91
 Bil (Van der) 91
 Bille 92
 Billekens 92
 Billerbeck 136
 Bimmel 146
 Blaakman 90
 Blaas(se) 32, 38
 Blaauwe (De) 115

BOEYE

Blancard 123
 Blauwen (Den) 115
 Bleu (Le) 123
 Bleuze 128
 Bleuzé 128
 Bleijker (Den) 109
 Blik 38, 103, 113
 Blinde (De) 115
 Blindenbach 137, 185, 186
 Bloc(k) (De) 86, 187
 Blockhoy 118
 Bloem 38
 Blok 38, 86
 Blokpoel 82
 Blom 38
 Blommaart 187
 Blommaert 90, 187
 Blonde (De) 115, 174
 Blondeel 185
 Blonke 168
 Bloois (Van) 64
 Boas(son) 142
 Bockstael 89
 Bockstael ('t) 89
 Boddaert 161
 Boekhout 83
 Boense 39
 Boer (De(n)) 81, 108
 Boet (De) 179
 Boeije 34
 Boeye 19, 34, 38, 81, 151, 175

BOGAERT

Bogaert 187
 Bohl 137
 Boidin 26, 35, 38, 123, 124
 Bois (Du) 123, 124, 130
 Bolier 182
 Bolkenbaas 108
 Bollaert 38, 90
 Bolle 34, 38, 174, 178
 Bollese 33
 Bom 39, 113
 Bomme 39
 Bommeljé 126, 128
 Bommené 128
 Bommenee 64, 128
 Bons 39
 Bonte 34, 39, 185
 Boogaert (Van den) 88, 150, 151, 164
 Boogerd 88, 174
 Bool 137, 183
 Boom 72
 Boon(e)(n) 34, 35, 39, 93, 96
 Boonman 39, 90, 172
 Boot(h) 35, 39, 173, 174
 Bootsgezel 108
 Booy (De) 107
 Borghsteijn 138
 Borrendam(me) (Van) 59, 64
 Borsssele (Van) 62, 154, 170

BOUSSEMAER

Borsssele van
 Brigdamme (Van) 154
 Borsssele van der
 Hooghe (Van) 154
 Borsssele van
 Kortgene (Van) 154
 Borsssele van St.
 Maartensdijk (Van) 154
 Borsssele van der
 Vere (Van) 154
 Borsssele van
 Zanddijk (Van) 154
 Bos(ch) (Van den) 39, 83
 Bosch (In den) 83
 Bosdijk 93
 Bosman(s) 39, 90
 Bosschaart 90, 187
 Bosselaar 170
 Bostelaar 109
 Bot 35, 39, 62, 113
 Boterhoek 87
 Both 39
 Botting 62, 90
 Boudewijnse 32, 39
 Boudewijnsz 184
 Bouman 108, 178
 Bouquet 123
 Bourdreuz 123, 124, 126
 Bourdry(z) 123
 Bourjé 128
 Boussemaer 123

BOUT (VAN DEN)

Bout (Van den) 35, 39, 94, 174, 179
 Bouten(s) 31, 39
 Bouterse 32, 36, 173
 Bouvin 123
 Bouwens(e) 21, 32, 39
 Bouwman 108
 Boy(e) 35, 38
 Braakenburg 96
 Braakman 90
 Braam 35, 36
 Brabant (Van) 68
 Braber 58, 68, 178, 182
 Bracke(n) (Van der) 34, 105
 Brackman 183
 Brakel (Van) 142
 Braken (Van der) 62, 105
 Brakke (De) 66, 105
 Brakman 62, 90, 105, 183
 Brande (Van den) 153
 Brasser 169, 170
 Brauw (De) 88
 Breda (Van) 68
 Bree (De) 88
 Breebaart 115
 Breide 178
 Brevé 128
 Brevet 123, 128, 131, 183
 Breijde 35, 64, 143

BUCK

Breijdorpe (Van) 35, 64, 143
 Brit (Le) 130
 Broecke (Van den) 183, 185
 Broeder (Den) 107, 117
 Broekert (De) 97
 Broerse 32, 39
 Brombach(er) 136, 137
 Bronswijk 58, 138
 Brouw (Op den) 88
 Brouwer 109, 153, 168
 Brouwershaven (Van) 64
 Bruél(is) (Van) 63
 Bruggeman 90, 172
 Bruin(e) (De) 115, 173, 174
 Bruinisse (Van) 64
 Bruinooge 115, 172
 Brujeere (La) 15
 Bruunoeghe 114
 Bruyn (De) 155, 163, 181
 Bruyn van Melis-
 en Mariekerke (De) 155, 163
 Bruijne (De) 185, 186
 Bruyne (De) 115
 Bruijs 39
 Bruijsschaart 187
 Brijn (La) 130
 Buck (De) 168

BUIRET

BuiRET 123
 Buis 39, 113
 Buisine 123
 Buitendijk 93
 Burcq (Du) 123
 Burg(h) (Van) 64
 Bus 15
 Bussche (Van den) 186
 But 39, 62
 Buteux 122
 Butin 123, 124
 Butler 139
 Butting 62
 Buuc 15
 Bujs 39
 Buys 39
 Buysrogge 112
 Bujsse 32, 39
 Buysse 32, 39
 Buijze 34, 39, 186
 Buyze 39, 113
 Bybau 183, 185
 Bijl (Van der) 103, 174

Cadzand (Van) 66
 Caignet 123
 Cailleux 123
 Caland 169, 170
 Calant 169
 Calatz 136
 Caljé 126, 128
 Caljouw 126

CHRISTIAANSE

Callenfels 132
 Calmthout (Van) 72
 Caluwe (De) 127
 Caluwé (De) 85, 127
 Cambier 123
 Cammaert 187
 Cammelot 126
 Camp (Du) 123, 130
 Campe 168
 Canisius 55, 56
 Capon 125
 Cappon 123, 125, 126
 Carels(e) 32, 44
 Carlier 123, 124
 Casembroot (De) 104, 180, 181
 Castel 123, 126
 Casteleijn 186
 Casteleyn 109
 Castro (De) 140
 Cats (Van) 55, 63, 64, 178
 Catshoek 149
 Catsman 90, 186
 Cau 102, 174, 175
 Cauwels 185
 Cense 32, 33, 53
 Ceters (Van) 162
 Ceulen 138
 Cevaál 126
 Chater 15
 Chevalier 119
 Christiaanse 32, 46

CHUIN

Chuin	124
Citters (Van)	148, 162, 176
Claerbout	123
Claerhoudt	186
Claeijs	48
Clerck (De)	107, 187
Clercq (De)	107, 152
Clercq (Le)	123, 130
Clercq Moolen- burgh (De)	174
Cleyman	91
Cleyman	91
Clicquennoi	123, 124
Cloedt (De)	14, 89
Cloet (De)	15
Clout (De)	15
Cock (De)	15, 109, 187
Cocq (De)	15
Cocq (Le)	123, 130
Cocqué	128
Cohen	142
Cointre (Le)	126
Cok (De)	15
Collot	155
Collot d'Escury	155
Comans	46
Compeer	126
Coningh (De)	65, 151
Constandse	32, 45
Constantse	32, 45
Conte (Le)	123, 130
Coomans	46

CRIJNSE

Coppejans	43, 44
Coppens	186
Coppieters	187
Coppoolse	31, 32, 33, 37, 43
Corbeel	126
Corné	126
Cornelis(se)	32, 35, 46
Corré(e)	126, 128
Corstanje	104
Coster (De)	107
Coulon	126
Coumou	126, 145
Crabbe	34
Craeymeersch	87
Crane (De)	162, 174, 175
Cranzberg	136
Cranzbühler	135, 136
Crince	50, 123
Crohin	126
Croin	126, 186
Cromstrien (Van)	17, 176
Cromstrijen (Van)	176
Crucq	123, 125, 126, 166, 169
Cruson	123
Cruyce	32, 46
Cruijningen (Van)	63
Cruyningen (Van)	185
Crijnse	50

CRIJNSSSEN

Crijnsen	50
Cuelenaere	185
Cuvelier	123, 124, 130
Cuveljé	124
Cuijck (Van)	68, 186
Cijsouw	126, 169
Dahlmann	136
Dale (Van)	185
Dalebout	94, 174
Dalem (Van)	179
Dallies	179
Dalman	136
Damman	107
Damme (Van)	69, 172, 187
Dane	33, 34, 39
Danese	33
Daniëlse	32, 39
Dankers	39
Dartig	178
Daseler	84
Davidse	32, 39
Debra	159
Decock	159
Dees	35, 39, 140, 187
Deinse (Van)	72, 183, 184
Dek	109
Dekker	109, 161, 169, 170
Deknuijt	159

DISHOECK (VAN)

Delange	159
Dellaert	90
Dellebeke	80
Delvoye	123, 124
Delzenne	126
Demoor	159
Deneken (Van)	176
Dentz	40
Denijs	40
Depoorter	159
Derkse	32, 40
Deseyn(e)	123
Desitter	159
Desloover	159
Desprez	123
Deurloo	65, 179
Dewachter	159
Deij	25
Dey	25
Dhaene	101, 187
D'haene	101, 187
Dhont	101
Didde	34
Dieleman	39, 91, 187
Dierendonck (Van)	73
Dierkx	186
Diermanse	32
Dikkenberg	78
Dimmens	40
Dingemans(e)	32, 40
Dirkse	32, 40
Dis (Van)	73
Dishoeck (Van)	62

DIXHOORN (VAN)

Dixhoorn (Van) 187
 Dobbelaar 110, 149, 183
 Dobbelaar de Wind 149
 Dobbelaar 185
 Dockheer 108, 167, 168
 Doede 34
 Doelder (Den) 71
 Doense(n) 32, 40
 Dogge 34
 Doirlo 65
 Domburg (Van) 62
 Dominicus 35, 40, 172
 Dommelen (Van) 68
 Dommissie 32, 53
 Donge(n) (Van) 68, 176, 178
 Doorenbos 83
 Doorn (Van) 69, 157, 158, 166, 167
 Doorn van West-
 capelle (Van) 157
 Dorleijn 126
 Dorreman 90
 Dorrenboom 103
 Dorselaar (Van) 73
 Dort 182
 Dourlein 126
 Drabbe 34, 127
 Drabbé 127
 Draeck 100
 Dresselhuis 151
 Dreu (De) 170

DYSERINCK

Driel (Van) 69
 Driest (Van den) 87
 Driewegen 171
 Dronkers 36
 Drost 107
 Droulé 123, 124
 Duine 34, 40
 Duinhouwer 178
 Duinkerke 70
 Duivennee (Van) 128
 Dullemen (Van) 138
 Dulmen (Van) 138
 Dulven (Van) 81
 Dumon 153
 Dumon Tak 152, 153
 Dusarduijn 123, 130
 Dusseldorp de
 Superville (Van) 122
 Duvekot 95
 Duvenee (Van) 128
 Duyn (Van) 78
 Duijnhouwer 78
 Duijvekot 95
 Duyveland (Van) 64
 Dijk(e)(n) (Van) 34, 40, 93, 182
 Dijkhuis 94
 Dijkman 93
 Dijkslag 93
 Dijkwel 63, 93, 94
 Dyserinck 70, 183, 184, 185

ECKEBUS

Eckebus 136
 Eckhardt 137
 Eeghen (Van) 70, 183, 184, 185
 Eeke(n) (Van der) 34
 Eekhout 83
 Eenennaam (Van) 72, 166
 Eerland 86
 Eest (Van der) 14, 110, 143
 Eggebeen 89
 Eggel 135
 Egter 156
 Egter van
 Wissekerke 156
 Ehrlich 136
 Eigel 135
 Eikenhout 83, 173
 Elenbaas 116
 Elewout 40
 Elout 40
 Elshout (Van den) 68, 74
 Emden (Van) 142
 Ende (Van den) 99
 Engelberts 40
 Engels(e) 32, 40
 Engelsman (Den) 57, 58
 Erasmus 35, 40, 184
 Ermerins 162
 Errebout 15

FEITER (DE)

Escury (D') 155
 Est (Van der) 106, 110
 Everaard 41
 Everaars 41
 Everaers 41
 Everdeys(z) 25
 Eversdijck (Van) 62, 171
 Eversdijk (Van) 58, 62
 Everse(n) 32, 41
 Everts(e)(n) 31, 32, 41, 166
 Evertz 136
 Eijbaard 187
 Eijnwachter 136
 Faas(e) 35, 182
 Faasse 32, 33, 41, 169, 182
 Facon 123
 Faes 182
 Fagginger 136, 137, 150
 Fagginger Auer 150
 Fak 153
 Fak Brouwer 153
 Fambery 123
 Fannius 56
 Faro 184
 Fase 182
 Fassaert 187
 Feen (Van der) 165
 Feiter (De) 146

FELEUS

Feleus 56
 Felinus 55
 Felijs 56
 Ferdinandusse 32, 41
 Fèvre (Le) 123, 124
 Feijter (De) 187
 Fiegen 31
 Fierens 41
 Fierse 32, 41, 173
 Filius 56, 173
 Finjé 128
 Fleurbaay 123, 130
 Flikweert 145
 Flipse 32, 49, 173
 Flissebaalje 126
 Flo (Du) 123, 124, 130
 Floresse 32, 41
 Florisse 32, 41
 Florusse 32, 41
 Fluweelenooge 115
 Fokker 164, 174, 175
 Fondse 32, 36, 41
 Fonse 32, 36, 41
 Fontijne 174
 Fortry 123
 Fortuin 104
 Fournier 156
 Fouw (De) 173
 Francke 41
 Frank(e) 34, 41, 35
 Franse(n) 32, 41, 150
 Frans van de
 Putte 150, 171, 172

GELDHOF(F)

Franso 126
 Fransooi 126
 Fraser 139
 Frederiks(e) 32, 41, 132
 Freeman 139
 Freljer 123, 124
 Fremaut 123, 124
 Fremaux 123
 Frenaaï 130
 Friedrichs 132
 Fijnje 128
 Gaanderse 32, 41
 Gabriëlse 19, 32, 33
 41, 165, 169
 Gagheldonc (Van) 85
 Ganseman 90, 108
 Ganzeman 90
 Gardeijn (De) 123
 Gast 174, 178
 Gasthuys ('t) 19
 Geene 41, 187
 Geense(n) 32, 33, 41, 172
 Geeraerd 187
 Geernaert 113
 Geerse 32, 41
 Geertse 32, 41
 Geervliet 68
 Gelder(en) (Van) 69
 Geldhof(f) 94, 170

GELDOP

Geldof 94, 169, 170
 Geleïnse 32, 41
 Geleyn 35, 41
 Geleijns(e) 32, 41
 Geleynse 32, 41
 Geljon 126
 Gelleke (De) 97
 Geluk 104
 Gent (Van) 71
 Gernaert 113
 Gernler 136
 Geschiere 126, 129, 170
 Gesquierre 126
 Geuze 34, 182
 Geijsels 42, 186
 Ghesquière 123, 124, 126, 129
 Ghijzen 42
 Ghijzels 42, 186
 Gideonse 32, 41
 Gilde 42
 Giljam(se) 32, 35, 42, 126
 Gillisse(n) 32, 42
 Gillon (Le) 123
 Gilst (Van) 68, 173
 Glas 112
 Glerom 145
 Glerum 145, 172
 Gloppe (De) 146, 174
 Gobetz 142
 Godeschalk 42
 Godin 168

GRIEP

Goedbloed 116, 169
 Goede (De) 116
 Goedegebuure 116, 182
 Goedhals 116
 Goedhart 116
 Goemans 42, 174
 Goense 32, 42, 172
 Goeree 68
 Goes (Van der) 61, 62
 Goetheer 116
 Goetsot 114
 Gommers 42
 Goossen(s) 42, 186, 187
 Goote 68
 Gorsel (Van) 69, 182
 Gostelie-Alvarez 141
 Gote (Van) 68
 Gotzke 136
 Goudswaard
 (Van) 68, 173
 Goudzwaard 68
 Govaert 187
 Goverse 32, 42
 Govertse 32, 42
 Graaf (De) 101, 130, 182
 Graeve (De) 101
 Grand (Le) 119, 123, 124, 131
 Grauss 136
 Gravelein 95
 Gravenmoer ('s-) 68
 Greidanus 55
 Griep 112

GRIMS

Grims 31, 42
 Groe (Van der) 66
 Groene (De) 115
 Groenenberg 78
 Groenendijk 66, 93
 Groeneveld 149
 Groeneveld de Kater 149
 Groeneweg(e)(n) 92
 Grol (Van) 69, 186
 Groosman 136
 Groot(e) (De) 19, 119, 142, 153
 Grootjans 44, 115, 169
 Gruiter (Van de) 169
 Gruson 126

Haagen (Van der) 91, 98
 Haaiman 85
 Haamstede (Van) 64
 Haan (De) 101, 182
 Haartse(n) 31, 37, 186
 Haas (De) 101
 Haaïman 85
 Haayman 85
 Hackenberg 79, 136, 137
 Haemstede (Van) 64
 Haene (D') 101, 187
 Haes (De) 101

HAVELOOS

Haeseleer (De) 84
 Haeyen (Van der) 86
 Hage(n) (Van der) 34, 182
 Hajonides 55
 Ham (Van) 75
 Haman 42
 Hameeteman 86
 Hameling 90
 Hamelijnc 90
 Hamer (De) 42, 103, 111, 151
 Hamer(s) 42
 Hammacher 134
 Hanegem (Van) 73
 Hanse(n) 31, 32, 44
 Hanssens 44
 Hardebil 92
 Hardemee 60, 64
 Hardemeet 92
 Harinck 42
 Haringman 108
 Harpe 34, 42
 Harst (Van der) 113, 143, 164
 Hart 112
 Hartog 35, 42, 182
 Harts 112, 143
 Haselaer (D') 84
 Haseleire (D') 84
 Hausmann 136
 Have (Van der) 178, 179
 Haveloos 114

HAVERBEKE

Haverbeke 80
 Haye (De la) 123, 124, 130
 Haze (De) 101, 168
 Hazelaar 84
 Hebberecht 118, 185
 Hebbrecht 118
 Heeröldt 136
 Heest (Van der) 14, 110
 Heeze (Van) 68
 Hegberg 78
 Heide(n) (Van der) 84
 Heindrinckssen 166
 Heinsdijk 66
 Heit 133
 Helebeeke 80
 Hellebreker 15
 Helleman (Van) 90
 Hellemmes (De) 123
 Helmond (Van) 68
 Hemelsoet 116
 Hendriks(e)(n) 32, 42
 Hengst 112, 169
 Hengstmangers 108
 Hengstmengel 108
 Hennequin 123, 124, 129, 183, 186
 Hennin 123
 Henrycquez 140
 Hercules 103
 Herder (Den) 108
 Here 15
 Hermanides 55

HOED (DEN)

Hermann 136
 Hermans 42
 Herrebout 15, 37
 Hertog(h) 42
 Hertogs 42
 Hertstein 133
 Heul (Van der) 94
 Heusden (Van) 68
 Heuvel (Van den) 78
 Heuven (Van) 73
 Heijblom 103
 Heijboer 108, 182
 Heyboer 84
 Heyde(n) (Van der) 84
 Heijden (Van der) 139
 Heijden Sinclair (Van der) 139
 Heijn 35, 42
 Heijnsdijk 66
 Heijse 134
 Hiel 35, 42
 Hiel(e) (Van) 35, 42, 73
 Hildernisse 58, 68
 Hille (Van den) 16
 Hiniosa (De) 140
 Hobius 35, 43, 56, 178
 Hochart 123, 124
 Hocke 34, 43, 174
 Hocke Hoogenboom 174
 Hoebeke 80
 Hoed (Den) 103

HOEFNAGEL

Hoefnagel 112
 Hoek(e) (Van(den)) 43, 66, 87, 178, 182
 Hoekman(s) 43, 90
 Hoemaker(s) 140
 Hoeve(n) (Van der) 94
 Hoevenagel 112
 Hof (Op 't) 94
 Hoff (Van 't) 94
 Hoffer 176
 Hoffius 56
 Hogereije 68
 Hogerheide 173
 Hol 185
 Hollander (Den) 58, 69
 Holleboom 83, 104
 Hollebrands(e) 32, 43
 Hollenboom 83, 178
 Holthuijsen 75
 Homberg 138
 Hond (De) 55, 56
 Hondius 56
 Hondt (De) 101
 Honigh 168
 Hooftman 107
 Hoogedeure (Van der) 96
 Hoogenboom 83, 104, 174
 Hoogerheije 68
 Hoogerhuis 94
 Hoogerland 86
 Hooghe (Van der) 154

HURCK (VAN)

Hoogkamer 97
 Hoogstrate 73
 Hoose 32, 43
 Horst (Van der) 150
 Horst Serlé (Van der) 150
 Hoste 34, 186
 Houte (Van) 75, 123, 186
 Houtekamer 96
 Houtenhooft 103
 Houterman 90, 91
 Houtsager 136
 Houtte (Van) 75
 Houtzager(s) 108, 135, 173
 Houvenaghel 112
 Houwer 48, 82, 178
 Hubrech(t)se 43
 Hubregtse 32, 43
 Huibrechtse(n) 32, 43
 Huibregtse(n) 32, 33, 43, 165, 169
 Huige(ns) 34, 43
 Huisman 108
 Huissen 43
 Huisson 31, 43
 Hulle (Van) 73
 Hullu (De) 123, 124, 130, 183, 185
 Hulst (Van (der)) 61, 66
 Hulster (De) 66, 185, 186
 Hurck (Van) 73

HURGROIGNE

Hurgroigne 167
 Hurgronje 149, 166
 Huson 126
 Huybert (De) 43, 105, 176
 Huijbrechtse 43
 Huijbregtse 32, 43
 Huybregtse 32, 43
 Huijsman(s) 108
 Huijsse 32, 43
 Huijssoon 43
 Huyssoon 31, 43
 Ierseke (Van) 63
 Iersel (Van) 73
 Imanse 32, 43
 Immerzeel (Van) 73
 Ingels(e) 32, 33, 40
 Isebout 43
 Isebree 129, 151, 163
 Isebree Moens 151
 Izeboud 35, 43
 Izeboud 43

Jacobs(e)(n) 32, 43
 Jacobson 142
 Jacobsz 177
 Jacobusse 32, 43
 Jager (De) 108
 Jakobse 32, 43
 Jakobusse 32, 43

JOSIASSE

Janisse 44
 Janse(n) 32, 44, 112, 161, 169, 187
 Jansse(n)(s) 32, 44
 Jansz 177
 Jardin (Du) 130
 Jasperse 32, 44
 Jeras 35
 Jeremiasse 32, 44
 Jeronimus 44
 Jobse(n) 32, 44, 127
 Johannisse(n) 44
 Jonasse 32, 44
 Jonge (De) 18, 21, 116, 117, 155, 156, 161, 166, 170, 172, 174, 175, 187
 Jonge van Buttingen (De) 156
 Jonge van Campensniewland (De) 156
 Jonge van Ellemeet (De) 155
 Jonge van Zwijsbergen (De) 156
 Jongejan 44
 Jongepier 49, 117
 Jongman 117
 Jonville 123
 Joosse 32, 44, 161
 Joppe 34, 44
 Jorisse 32, 44
 Josiasse 32, 44

JOZIASSE

Joziasse 32, 44
 Julianus 44
 Jumelet 126, 178
 Jutting 134, 154

Kaan 35, 44, 187
 Kaas 44
 Kaashoek 44, 87, 182
 Kaat 179
 Kakebeeke 80, 171, 172
 Kakum (Van) 69
 Kaland 169
 Kalatz 136
 Kalbfleisch 136
 Kaljé 128
 Kalle 34
 Kalmthout (Van) 72
 Kam (De) 98, 173
 Kamer (Van de) 61
 Kamhout 180
 Kammen (Van der) 98
 Kan (De) 103
 Kanter (De) 44, 177
 Karels(e) 32, 44
 Karman 90
 Karreman 90
 Kasse 32, 33, 34, 44, 169
 Kastelein 109
 Kat (De) 26, 45
 Kater (De) 149, 174
 Kats (Van) 63

KLEINJAN

Katsman 90
 Kazant (Van) 66
 Keetlaer 109, 171
 Kegge 34, 179
 Keimel 135
 Kein (De) 123
 Kemp(e) 33, 34, 45
 Kempeneers 68, 182
 Kempesse 33
 Kerckhaert 187
 Kesteloo 44, 73
 Ketelaar 109, 171
 Kette 34
 Ketterij (Van de) 74, 166, 169
 Keulen (Van) 119, 120, 137
 Keulenaar (De) 58
 Keuninck (De) 101, 186
 Keijser (De) 18
 Khaiml 135
 Kibel 15
 Kieboom 83, 173
 Kien 168
 Kik 146
 Kimmel 136
 Kinne 15
 Klaasse(n) 32, 48
 Klaysen 48
 Kleemans 48
 Klein(e) (De) 45, 115
 Kleinepier 49, 115
 Kleinjan 115

KLEMKERK

Klemkerk 70
 Kleppe 34
 Klerk (De) 107
 Kleunen (Van) 74
 Kleynman 90
 Klinge 66
 Klinken (Van) 74
 Klinkerland 86
 Klippel 178
 Klittenberg 78
 Kloet (De) 15, 89
 Klomp 174
 Klooster (Van (der)) 95
 Kloosterman 107
 Kloote 34
 Kluijfhout 83
 Klijn 45
 Klijnssoon 31, 45
 Knibbe 34
 Knuyt (De) 101
 Kodde 34, 45, 103, 170
 Koekman 90
 Koel(e)man 45
 Koeman 90, 108
 Koen 45
 Koenders 45
 Koens 45
 Koert 45
 Koeveringe (Van) 74
 Koeijer (De) 108, 187
 Kögeler 136
 Kok (De) 15, 109

KRAMER

Kokelaar (De) 110, 151
 Kokelaar Lantsheer (De) 151
 Kokhuijt 102
 Kole 45, 178
 Koliijn 35
 Kooiman 90
 Koole 34, 45, 173, 178
 Kools 45
 Kooman 46
 Koopman(s) 46, 90, 108, 178
 Kop (Van der) 43
 Kopmels 43, 47
 Koppejan(s)(e) 31, 32, 33, 35, 43, 44
 Koppen 43
 Koppenol 31
 Korstanje 104
 Korsten 31, 46
 Kort(e) (De) 115, 179
 Kortekaas 44
 Kortebout 94
 Kortvriend 116
 Kosten(se) 31, 32, 46
 Koster (De) 107
 Kotvis 146, 184
 Kousemaker 109
 Knuyt (De) 101
 Kraaymeersch 87
 Kraaymes 87
 Kraker (De) 146, 187
 Kramer 108, 173

KRAYESTEYN

Krayesteyn	96
Kreek(e) (Van de)	82
Kreke (Van de)	82
Krepel	115, 178
Kreuninge	63
Krieckaert	187
Kriekaard	90
Kroke	34
Krombeen	89
Kruislander	89
Kruisse	32, 46
Kruys	46
Kruijsse	32, 46
Kruysse	32, 46
Krijger	107, 172
Krijnse	32, 50
Kuiper (De)	108
Kuntze	136
Kuijk (Van)	68
Kuyper	108
Kuzee	128
Kwekkeboom	83, 104
Kwist	179
Laarsen	139
Laban	35, 179
Labitte	123
Labrujère	15
Labrujière	15, 126, 130
Labruyère	15, 126, 130
Labriijn	127, 130
Labyt	123

LAUTWIELER

Lacor	126
Lagaaij	126
Lagaay	167
Lahr	136
Lakke	128
Lakkée	128
Lako	123
Lalleman	57, 58
Lamain	15
Lambert(z)	35, 46
Lambrechtsen	46, 156, 166, 167
Lambrechtsen van Ritthem	156, 167
Lamein	15
Lameijn	15
Lammens	46
Lampert	46
Lampsins	46, 166, 167
Landman	108
Lang(e) (De)	115, 166
Lange Evertsen (De)	41, 166
Langebeeke	80
Langebeke	80, 95
Langejan	44, 115
Langeriaert	90
Lantsheer	151
Laport(e)	126
Larsen	139
Laurense	46
Lauret	35
Lautwieler	136

LAUWERS

Lauwers	46
Lava	123
Leberin	130
Leempoel	82
Leenders(e)	32, 46
Leenderts(e)	32, 46, 173
Leenhouts	21, 46, 83, 185
Leempoel	82
Leerdam (Van)	69
Leersum (Van)	69
Leeuw (De)	101
Lefeber	126
Lefèvre	126
Lein	46
Leinse	15, 32, 41
Lek (Van der)	152
Lek de Clercq (Van der)	152, 174, 175
Lem	46
Lenshoek	87, 172
Lerchner	135
Leunis	37
Leydecker	181
Leydekker	109, 181
Leydekker de Bruyn	182
Leijdekker(s)	109
Leije (Van der)	128
Leijé (Van der)	130
Leyé (Van der)	128, 130
Leijnse	15, 32, 41
Leynse	15, 32, 41

LONQUE

Libert	123
Lichtenberg(h)	(Van) 179
Licking	15
Liefbroer	117
Liefde (De)	104
Liens	179
Liere (Van)	72, 172
Lievens(e)	32, 46, 169
Linde (Van (de(r)))	103, 173
Lindeboom	103
Linden (Van der)	98
Lindenberg(h)	78, 172
Lindhoudt	182
Lindhout	83, 182
Liny (De)	123
Lissa (Van)	142
Littooij	68
Lobel (De)	123, 124
Lockefeer	146, 187
Locker Moolenburgh	174
Loeff(f)	35, 47
Loene	47
Loenhout (Van)	72
Loke	133
Lokerse	32, 36
Loncke	180
Loncké	127
Loncque	180
Lonke	127, 180
Lonque	127

LONQUÉ

Lonqué	127
Loof(f) (De)	47, 173, 187
Loois(e)	32, 40
Lookman	90
Looper (De)	47
Looij	40
Lopse	32, 47
Lorier	126
Louisse	32
Lourens(e)	32, 46
Lous(e)	33, 46, 169
Louwers(e)	33, 46, 165, 169, 170
Louws	31, 46
Lowisse	33
Lucasse	33, 47
Lucieer	123, 130
Ludikhuize	15, 74
Ludikhuijse(n)	15
Ludikhuijze(n)	15
Luik (Van)	57, 58, 73
Luitwieler	136, 137
Lukasse	33, 47
Luteijn	129, 185
Luteyn	21, 123, 124, 129
Lutin	124, 129
Luycx	47
Luijk (Van)	73
Luyk (Van)	73
Luyster (Van de)	184
Lijbaart	187
Lybert	123, 129

MALLANDER

Lijs (Le)	123
Lijser (De)	146
Maagt (De)	103
Maalstede	63
Maartens(e)	33, 47, 87, 144
Maas (Van der)	35, 53, 170, 173
Maaskant (Van)	68
Mabezoone	31
Macaré	152, 162
Macheels	47
Machgeels	47
Machielse	33, 47
Macquet	122, 123
Maenhout	83, 186
Maersse (Van der)	87, 144
Maertens	15, 186, 187
Maes	53
Mahieu (Le)	123, 124
Mailander	65
Maire (Le)	123
Maisières (De)	123
Malcoté	127
Maldegem (Van)	71
Malepaard	146
Maljaars	47, 170
Maljers	31, 47, 169, 170
Malland (Van)	66
Mallander	58, 65

MALLEKOOTE

Mallekoote	96, 127
Mange	34
Mannee (Van)	62, 128
Manteau	179
Marcusse	47, 173
Maret (De)	128, 152
Maret Tak (De)	152
Marez (De)	123
Marinisse(n)	33, 47
Markusse	33, 47, 173
Marrée (De)	128
Marteijn	47, 169
Marteyn	47
Martijn	124
Marijn	47
Marijs	47, 169
Masclé	128
Masclée	128
Masclée	124
Masier (De)	123
Massee	128
Mattheijssen	47
Matthijssse	33, 47, 178
Matzinger	137
Maugré	124
Mauregnault (De)	168
May (Le)	124
Mazure	124
Mechelinck	70, 72
Meerendonck (Van)	71
Meerendonk (Van)	71
Meerman	90, 103, 166, 169

MEY (LE)

Meersch (Van der)	87
Meerschaert	187
Meerse (Van der)	87, 144
Meertens	15, 20, 31, 47
Meertse	33, 47
Meester(s) (De)	107
Meeuse	33, 37
Meeuwse(n)	33, 37
Meliefste	117
Melis	35, 36
Melle (Van)	71
Melse	33, 47
Menheere	117
Mertens	15, 47, 161
Mesu	126
Metdenbaarde	115
Metzger	137
Meulblok	86
Meuldijk	93, 99
Meulemeester	(De) 99, 109
Meule(n) (Van der)	21, 99
Meulenberg	78, 99
Meulenblok	99
Meulewijk	99
Meulman	99
Meulmeester (De)	99, 109, 169
Meulstee	99
Meurisse	124
Mey (Le)	124

MEIJAARD

Meijaard	90
Meijboom	103
Meijer(s) (De)	108
Mez (Le)	124
Michaëlis	55
Midavaine	126
Middelburg	
(Van)	61, 62
Middelhoven (Van)	179
Mieras	172
Miert (Van)	74
Miltorn	139
Millecamps	124
Milliano (De)	141
Minderhoud	72
Minderhout	
	19, 58, 72, 165, 169
Minnaard	90
Minneboo	169
Mispelblom	103
Modderkreeke	82
Modderkreke	82
Moeliker	180
Moelijker	116
Moenens	163
Moens	47, 151, 163
Moer (Die)	115
Moer (Van der)	85
Moerdijk	85, 93
Moere (Van de)	85
Moerland	
	85, 86, 178, 182
Moerman	90

MULDER

Mogge	33, 34, 48,
	148, 149, 176
Mogge Muilman	148
Mogge Pous	148, 176
Moggentse	33
Moggré	124
Mol	48, 101, 172
Molenaar	109
Molenberg	78
Molhoek	87, 172
Moll	48
Mommaas	48
Mommaerts	48
Mondeel	126
Mooi	48
Mookhoek	87
Moolenburgh	174
Moor (De)	
	48, 103, 115, 178
Moorrelgem (Van)	
	71, 186
Mooij (De)	48, 114
Mooy	48
Morel	124
Morrelgem (Van)	186
Mosselman(s)	108
Moucheron (De)	130
Moy	114
Moyaert	114
Muilman	148, 176
Mul (De)	101, 187
Mulard	15
Mulder	109

MULIER

Mulier	124
Muljé	124
Mulock	18, 48, 178
Mulock (Die)	178
Mulock Houwer	
	48, 82, 178
Mulock Yzerman	178
Mulok	35
Munck (De)	107
Munnekrede (Van)	59
Munnik (De)	107
Munnikhof	96
Munnikreede (Van)	59
Murk	48
Mussele (Van der)	133
Muyden (Van der)	64
Muye (De)	64
Muijnck (De)	107
Muynck	168
Mijnlieff	117
Mijs	48

Naerebout	37, 94
Nagtegaal	102
Nairac	154
Natte	34, 178
Neele	46, 182
Neeteson	31
Nelisse	33, 46
Neuféglise	124, 130
Neugebauer	136
Nezesooone	31

OKKE

Nichtevecht (Van)	69
Nieskens	40
Nieuwdorp	63
Nieuwenhuize(n)	
(Van)	94, 178
Nieuwenhuyse	94
Nikerk	74
Nispen (Van)	68
Nisse (Van (der))	
	63, 157, 170
Noé	124
Noest	186
Noorden (Van)	99
Noordhoek	87, 99
Nooijer (De)	
	109, 166, 169
Nortier	185
Nosse	143, 177
Nijs (De)	40, 187
Nijssse(n)	33, 40, 172
Ochtman	133
Ockenburg (Van)	97
Ockerse	33, 49
Ockersse	175
Oele	35, 49, 172
Oels	49
Oeveren (Van)	82, 182
Oeye	127
Oeyervaer (In den)	127
Offenbeek (Van)	80
Okke	128

OKKé

Okké 128
 Okkerse 33, 49, 178
 Olivier 168
 Olree 128
 Oltee 128
 Olijslager 109
 Onderdijk 93
 Oolesse 33, 49, 81
 Oom(s) 35, 49, 117
 Oortse 33, 49, 176
 Oostburg (Van) 66
 Oostdijk 171
 Oostdijk 93
 Oostee (Van) 128
 Oosten (Van) 99, 172
 Oosterbaan 92
 Oosterwijk (Van) 152
 Oosterwijk Stern (Van) 152
 Oosthoek 87
 Opdorp (Van) 72
 Opperman 109
 Oreel 126
 Orthmann 133
 Os (Van der) 142, 143, 177
 Ossewaarde 97, 171
 Ossewaarde (Van) 97
 Oste 128
 Osté 128
 Otte 49, 178
 Oude (De) 21, 116, 174
 Oudenaarde (Van) 72

PASSENIER

Oudendijk (Van den) 94
 Oudewerve (Van) 64
 Outrive (Van) 70, 120
 Overbeeke (Van) 80
 Overduin 96
 Overdulve (Van) 81
 Overweel 81
 Oyee 127, 143
 Oyen (Van) 68
 Oyevaer 143
 Paap(e) 26, 34, 49, 107
 Paardekooper 108, 172
 Paauw(e) (De) 34, 49, 101
 Pachter (De) 108
 Padmos 104, 144, 174, 178, 179
 Pagter (De) 108, 170
 Palma (De la) 140
 Panne (Van de(r)) 79, 111, 174
 Pape 26, 34, 49
 Papegaaij 101
 Paridaen 146, 185
 Paris 187
 Parmentier 124
 Paspoort 156, 163
 Paspoort van Grijs-kerke en Poppen-damme 156
 Passenier 126, 130, 170

PATTIST

Pattist 124, 129, 183
 Paul(us) 49
 Paulusse 33, 49
 Pauw(e) (De) 49, 101
 Peck 177
 Peene (Van) 70, 185
 Pekaar 58
 Pelle 49
 Perre (Van de) 91, 157, 158
 Personne 124
 Petegem (Van) 71
 Petillon 124
 Philipse 33, 49
 Piccart 58
 Pické 128
 Pielaat 146
 Pielaet 146
 Pieters(e)(n) 18, 33, 49, 185
 Pieterse 31
 Piket 128
 Pilaar 103, 171, 172
 Pinte 124
 Pipping 112
 Pla (Le) 124
 Plankeel 167
 Plansoen 88
 Plantsoen 88
 Plas (Van der) 82
 Plasschaert 90, 98, 187
 Plassche (Van de) 185, 186

POTAPPEL

Plasse (Van de(r)) 82, 174
 Plat (Le) 124
 Platschorre 85, 96
 Pleune 37
 Plevier 102
 Pleijte 34, 113
 Pleyte 34, 170, 184
 Plockhoy 118
 Ploegaert 90
 Ploegmakers 108
 Plucroose 118
 Plugge 165
 Poel (Van de(r)) 82
 Poelje (Van) 141
 Poelman 90
 Poerstamper 106, 110
 Poissonnier 124, 130
 Poissonnier 124, 130
 Polak 142
 Polderdijk 93
 Polderman 182
 Poley 103
 Pols 37
 Pompoene 103
 Poorter 58
 Poortvliet (Van) 64, 173
 Popken 26
 Poppe 26, 34, 50, 169, 170
 Porrey 124
 Port (Van der) 98
 Potappel 19, 104, 112, 182

POTTER (DE)

Potter (De) 109
 Pous(se) 33, 35, 50
 63, 148, 176
 Pouwelse(n) 49
 Pré (De) 128, 130
 Pré (Du) 124
 Pree (De) 128, 173
 Priem 112
 Priester (De) 107, 172
 Prooijen (Van) 95
 Provoost 124, 170
 Proyé 127
 Proyen (Van) 127
 Pruvost 124
 Putte (Van (de))
 82, 150, 171, 174, 178
 Putter (De) 101, 187
 Puijlaert 187
 Puijpe 34
 Puype 34
 Pijcke 34

Quaak 102, 182
 Quaars 146
 Quack 102
 Quekelberghe (Van) 78
 Quiest 144
 Quin (Du) 123
 Quirinisse 33, 50
 Quirynssen 50
 Quist 89, 144, 179, 182

REMIJN(SE)

Quistcooren 144
 Quistegoed(s) 118, 144
 Quistepenninc 144
 Quisthout 144
 Quoy (Le) 123

Raamsdonk 68
 Raas 35, 50
 Rademaker 108
 Radermacher 108, 149
 Radermacher
 Schorer 149

Ranschaert 90
 Ransou (Van de) 136
 Ransschaert 187
 Rantzau 137
 Rechter (De) 107
 Reepe (Van de) 88
 Reepmaker 109
 Reest (Van der)
 14, 106, 110, 143, 182
 Regt (De) 173
 Reigersberch (Van) 153
 Reigersberg (Van)
 152, 153, 168

Reigersberg Ver-
 sluys 152, 153, 168
 Reinders 50
 Reinhoudt 50
 Reinier(se) 33, 50
 Remmerswaal (Van) 59
 Remijn(se) 33, 35, 50

RENIER(SE)

Renier(se) 33, 50
 Rentergem (Van) 74
 Rentier 109
 Rentmeester 107
 Resen 179
 Rethaan 152
 Rethaan Macaré 152
 Reijers 50
 Reyers 50
 Reijerse 50
 Reymerswael 59
 Reijngoudt 50, 182
 Reynhoudt 50
 Reijnierse 33, 50
 Reynierse 33, 50
 Reijnoudt 50
 Reynvaan 148
 Reijsinger 136, 137
 Ridder (De)
 101, 119, 166, 169
 Rieland 16
 Riemens 50, 187
 Rietlande (De) 85
 Ringelberg 78, 178
 Risch 135
 Riss 135
 Risseeuw 124, 125,
 129, 183, 185
 Ritmeester 107
 Robberse 33, 50
 Rocceeuw 125, 129
 Rocheuw 125
 Rodenburg 60, 66

ROUSSEAU

Roelse 19, 33,
 50, 165, 169
 Roemerswaal 59
 Roest 146
 Roeting 90
 Rogierse 33, 50
 Roman 185
 Rombouts 50
 Romeijn 178
 Rommerswaele (De) 59
 Roode (De) 115, 129
 Roodenburch 60, 66
 Roodenburg 60, 66
 Roomen (Van) 100
 Roos(e) (De)
 33, 34, 50
 Roosenburch (In) 100
 Roosendaal 68
 Roosevelt 97
 Rooze 34, 50
 Roozendaal 68
 Rosceeuw 125
 Rosemond(t) 35
 Rosevelt (Opt) 97
 Rosevelt (Van) 97
 Roskam 103, 111
 Rosmolen 99
 Rossieu 124, 125, 129
 Rotte 34, 178
 Rottier 35
 Rouler 124
 Roulers (De) 123
 Rousseau 129

ROY (LE)

Roy (Le)	124
Rue (De la)	122
Ruiter (De)	107
Ruyte	34
Ruyter (De)	107
Rijckaert	90
Rijk	51
Rijkaard	51, 90, 116
Rijkaart	116
Rijke (De)	116
Rijkse	33, 51
Rijn	50
Rijnberg	78, 182
Rijssel (Van)	70
Rijstebil	92
Rijstenbil	92, 182
Rijswijk (Van)	18, 75

Saaman	90
Saaymans	150
Saaymans Vader	150
Sabbinge (Van)	171
Salomé	51, 124
Sanders(e)	33, 50, 51
Sandra	122
Sandijk	93
Schaafse	33, 51
Schagen (Van)	69
Schaik (Van)	69
Scharley	127
Scheele	34, 51, 115, 187

SCHUTZ

Schelde (Van (der))	61
Schelven (Van)	74
Schepper (De)	109, 187
Scherpenisse	64, 182
Scherping(h)	51, 90
Scheybeler	136
Schier	150
Schier Serlé	150
Schietekatte	107, 118
Schikker	146
Schild	111
Schipper (De)	108
Schippers	108, 124
Schlüter	136
Schoenmaker	109
Schoo	150
Schoonaart	124
Schoonenboom	103
Schorer	120, 131, 149, 158, 161
Schot	179
Schout	107
Schouwven (Van)	64
Schouwenaar	58, 64
Schrier	101
Schroevers	169
Schrijver	107, 170
Schuddebeurs	64
Schuhman	136
Schuilwerve	51, 89
Schuman	136
Schutter (De)	108, 152
Schutz	136

SCHÜTZ

Schütz	136
Schuurbeque 80, 81,	151
Schuurbeque Boeye	81, 151, 174
Schijve	34
Scietcatte	107
Scitcatthe	107
Scuweling	89
Segers	51, 187
Seghers	51, 187
Seloivre	124
Seny	124
Serlé	127, 150
Serooskerke(n)	(Van) 154, 155
Serrarens	37
Setterman	185
Seylmaker	108
Sichem (Van)	73
Siegers	51
Siereveld	51, 169
Sierkx	40
Siffilé	139
Sighem (Van)	73
Simons(e)	33, 51
Simpelaar	116
Sinclair	138
Sinke	34
Sint-Annaland	(Van) 65
Sitter (De)	109
Slaager	109
Slabbekoorn	145, 146

SOMER

Slabber	52
Slager	109
Slikke (Van der)	85, 182
Slimmen	173
Slootmaker	109
Sloover	124
Sluis (Van (der))	66, 178
Sluys (Van (der))	66
Smaardijk	64
Smalbil	92
Smalbraak	92
Smalheer	178
Smallegange	63, 171, 172
Smedt (De)	109
Smet (De)	109, 185
Smid(t) (De)	109
Smit (De)	109, 167, 173
Smits	109
Smulders	179
Smytegelt	118, 181
Snep	101
Snoep	172
Snoodijk	93, 173
Snouck	103, 149, 167
Snouck Hurgronje	149, 167
Snijder(s)	109, 149, 164
Soethaert	90
Sohier	126
Solbol	35, 143
Solle	35, 143
Somer	168

SON (VAN)

Son (Van) 68
 Sondon 139
 Sonke 34
 Sonsbeeck (Van) 166
 Sorgeloos(e) 116
 Soulimans 146
 Soutbeecke 80, 81
 Soutbeque 80, 81
 Soute 127
 Souté 127
 Spaan(s) 52
 Sparrentak (Van) 96
 Speeleman 90
 Speelman 90, 109
 Spiegel (Van de) 103, 171
 Splinter 15
 Splunder (Van) 74
 Sponselee 128
 Sprenger 164
 Sprink 81
 Spijker 157
 Stamper 111
 Stamperius 56, 111
 Stapele (Van) 180
 Stavenisse 17, 64, 176
 Steenaard 90
 Steenbakker 109
 Steenblok 87
 Steendijk 93
 Steengracht 18, 89
 Steenland 86
 Steenpoorte 98

STUBBÉ

Steketee 128, 145, 172
 Stel(l)(e) (Van der) 79
 Stelleman 79, 90
 Stellenaar 79, 80
 Stelman 79
 Stelt (Van der) 79
 Steltman 79
 Stern 133, 152, 186
 Stertenheim 55
 Sterthemius 55
 Steur 102, 174
 Stevens(e) 33, 52
 Steijaart 187
 Steijaert 90
 Steijn 52
 Stocke 34
 Stoel 112
 Stolpe (Van de) 95, 174, 178
 Stoppelaar (De) 165
 Storm 35, 52
 Stoutjesdijk 93, 182
 Straten (Van der) 170
 Straub 137
 Streefkerk 69
 Strien (Van) 61, 172
 Stringe (Van der) 88
 Stroo 52, 112
 Stroodekker 109
 Struve 34, 52, 116, 179
 Struijve 34
 Stubbe 127
 Stubbé 127

STURM

Sturm 35, 52, 169
 Stuufzand 63
 Stuijvesant 63
 Suntemaartensdijk (Van) 64
 Superville (De) 122
 Suurland 86, 99, 182
 Suwijn 124
 Svartoghe 114
 Swaaf (De) 58, 138
 Swaan 101, 177
 Swalme (Van der) 72, 186
 Swart(e) (De) 115
 Swartilé 128
 Swenne 61
 Taalman 107
 Taats 52
 Taconis 55
 Taillie 124
 Tak 52, 152, 153, 156, 157
 Tak van Poortvliet 157
 Talboom 83
 Tamson 31
 Tange 34
 Tatenhove (Van) 74
 Tauscher 136
 Tavenier 109
 Tazelaar 84, 103, 173
 Teelinck 102, 176

TOUTENHOOFD

Teelinck le Grand 176
 Telle 34
 Tellier 124, 126, 130
 Temmerman 108
 Temperman 90, 108
 Tertholen (Van) 61, 64
 Teijlingen (Van) 164
 Thaselaar 84
 Theri 124
 Thery 124
 Theune 37
 Theunisse 33, 37
 Thibaut 162
 Thole(n) (Van) 61, 64
 Thomaes 35
 Thomas(se)(n) 53
 Thoolen(aar) 64
 Thijsse 33, 47
 Thyssen 47
 Tichelaar 109
 Tichelman 109
 Tieleman 53, 91
 Tilanus 55
 Tilleul (Le) 124
 Timmerman (De) 90, 108
 Timmermans 108
 Tolen (Van) 61, 64
 Tolhoek 87, 172
 Tollé 128
 Tollenaar 107, 187
 Toolenaar 58
 Toutenhoofd 103

TRAAS

Traas	69
Treurniet	117, 118
Trieller	69
Trimpe	34
Triou	124
Tuinman	90
Tuite	174
Tulleken	31, 162
Turk	103
Tuyll (Van)	154, 155
Tuyll van Serooskerken (Van)	154, 155
Tijssse	33, 47
Uchtmann	136
Udemans	43
Ugarte (D')	140
Unger	58
Utenbroeck(e)	85
Utrecht (Ab)	151
Utrecht Dressel-huis (Ab)	151
Uije (Van)	74, 133
Uye (Van)	133
Uijl	182
Uytenbroeck(e)	85, 185
Uxem (Van)	70
Vaandrager	107
Vaane	34, 36
Vaardegem (Van)	70, 169

VERHEUL(E)

Vaate (Bij de)	81
Vaate(Van de)	81, 174
Vader	117, 149, 150, 173
Vagga	15
Valka	16
Valladolid (De)	140
Vandekerckhove	159
Vandierendonck	159
Vane	34, 36, 178
Vanhoucke	159
Vanhoutte	159
Vanoutrijve	159
Vansluis	160
Vate (Van de(r))	81
Veer (Van der)	62
Veerhoek	87
Velde (Van de(r))	86, 178
Velters	168
Velthoven (Van)	68
Velzen (Van)	69
Verbeek	80
Verbeke	80
Verboom	83, 104
Verbrugge	126
Verburg	173
Verdaasdonk	71
Verdeghem (Van)	70
Verdurmen	187
Verduyn	78
Vereeke(n)	34
Verhage(n)	34, 98, 161
Verheul(e)	94

VERHEY

Verhey	84
Verheye	148, 177
Verheye van Citters	148, 177
Verheyen	84
Verhoef(f)	94
Verhulst	66, 169, 173
Verkamman	98, 179, 180
Verkammen	98, 180
Verlinde(n)	98, 168
Vermeere	185
Vermeire	185, 187
Vermere	185
Vermeulen	99, 182
Vermue	82, 172
Vermuyden	65, 179
Verre (Van)	178
Verschoor	157
Verschoor van Nisse	157
Verschuere	148
Verschuere Reynvaan	148
Verschuur	94
Verseput	82, 174
Versluis	173
Versluys	152, 162, 168
Verstelle	79
Verstraate(n)	92
Vertrecht	172
Vervaat	81
Verwei	173

VOORDE (VAN DE)

Verwer	109
Verweij	173
Verwilghen	187
Verwijs	182
Vessem (Van)	68, 178
Veth	112, 157, 158
Veth van de Perre	157, 158
Vette	34
Viergevels	144
Viergever	144, 174, 178
Vierloos	145
Vink(e)	34, 41, 173
Vis	174
Visscher (De)	108
Visser (De)	108, 161, 170
Visvliet (Van)	69, 162
Vlaming	58
Vlassenrood	111
Vleeschouwer	109
Vleischouwer	109
Vleugels	152, 179
Vleugels Schutter	152
Vliet (Van der)	82, 177, 178
Vlissingen (Van)	61, 62
Vlijmen (Van)	68
Vogel (De)	102, 178
Vogelaer	108
Vollenhove (Van)	69
Voogd(t) (De)	107, 170
Voorbeijtel	179
Voorde (Van de)	173

VOORST (VAN)

Voorst (Van)	149
Voorst Catshoek (Van)	149
Voorst Vader (Van)	149
Vorm (Van der)	178
Vos (De)	101, 168
Vosmeer	35, 64
Vosse(n) (Van)	33, 41, 69, 182
Voutjé	127
Vrage	34
Vreeke	34, 41, 170
Vries (De)	19, 58, 69
Vroegop	117
Vroet	16
Vroon	88
Vrijberghe (Van)	65, 151, 179, 180
Vrijberghe de Coningh (Van)	65, 151, 180
Vulder (De)	109
Vulder van Noorden (De)	180, 181
Vijgeboom	103
Vijgenboom	103
Vijver (Van de(r))	82, 186
Vijverberg	78
Waal (De)	58, 165, 178
Waard (De)	109

WEEMAES

Waarde (Van)	63
Wabeke (Van)	73
Wace	138
Wadde	34, 53, 178
Waddense	33
Waele (De)	55
Waes (Van)	71
Waesberghe (Van)	187
Wage	34, 53
Wagemaker (De)	178, 182
Wagenaar	108
Wagenmaker (De)	108
Waghto	146, 179, 180
Walaesus	55
Walch(e)ren (Van)	61
Walhout	83
Walle (Van de)	186
Wallenburg (Van)	97
Walrave(n)	35, 53
Warners	31, 53
Warrens	53
Was	53, 138
Waterschoot (Van)	74
Watervliet (Van)	171
Wattez	124
Wauters	53
Wedeghe	16
Weduwen (Der)	117, 174
Weelde (De)	178
Weel(e) (Van der)	64, 81, 130, 173, 174
Weemaes	146

WEERD(T) (DE)

Weerd(t) (De)	109
Weert (Van)	69
Weezepoel	82
Weg (Van de)	92
Wegeling	92
Weide(n) (Van der)	86
Wekken (Van der)	93, 174
Welland	54
Welle (Van der)	64
Welleman	90
Wemelsfelder	135
Werckendet	145
Werfmee	128
Wesdorp	59, 65, 66, 182
Wessel(s)	35, 54
Westdorp	66
Westeinde (Van 't)	99, 172
Westen (Van)	99, 172
Westende (Van 't)	99, 172
Westerbeke	80, 95, 169
Westerkappel (Van)	62
Westervoort (Van)	69
Westerweel	81
Westmaas	68
Weststrate	92
Westveer	99
Weuijte	34, 54
Weytsen	54
Wezel (Van)	138
Wibaut	54

WOLF (DE)

Widoghe	16
Wiebols	54
Wielard	90
Wielart	90
Wielemaker	108
Wiener	142
Wiessner	137
Wild(e) (De)	116, 173, 178
Willaert	187
Willeb(r)oordse	33, 54
Willegen (Van)	74
Willems(e)(n)	31, 33, 54
Wilson	31, 139
Wimmelsfelder	135
Wind(e) (De)	149, 178
Winkelman	90, 91
Wisse	33, 34, 54, 170, 173, 187
Wissekerke (Van)	63
Witt(t) (De)	34, 115, 151
Witt Hamer (De)	151, 171
Witte (De)	34, 54, 115, 177, 180
Witte van Citters (De)	177
Witte van Haamstede (De)	177
Wittelman	91
Woestijne (Van de)	86
Woittiez	124
Wolf (De)	54, 101

WOLFERT

Wolfert	35, 54, 187
Wolf(f) (De)	54, 101
Wondergem	71
Wouters(e)	33, 53
Wijffels	185
Wijkhuis	94
Wijne	54
Wijsberghe (Van)	74
Wijtman	108
Wijve	34

Ymanse	33, 43
Yseldijk (Van)	69
Ysseldijk (Van)	93
IJsselsteijn (Van)	69
IJsselsteyn (Van)	177
Yzelenberg	78
Yzendijk (Van)	66
IJzendijk(e)	
(Van)	61, 66
IJzerman	90, 91, 108

Zachariasse	33, 54
Zaltbommel (Van)	69
Zanddijk	93
Zandee	128
Zee (Bij de)	82

ZWIGTMAN

Zeeland (Van)	61
Zeelander	61
Zeeman	90, 108
Zeeuw (De)	58, 61
Zeevaart	52
Zegers	51
Zélander	61
Zetten (Van)	69
Zeylmaker	108
Zonneville	130
Zouteweile	81
Zuiden (Van)	99
Zuidweg	92, 99
Zuidijk	99
Zuttere (De)	88, 109
Zutterman(s)	88, 185
Zuydkerke (Van)	59, 64
Zuijderlandt (Van)	64
Zuijdweg	92, 99
Zuijen (Van)	99
Zwart(e) (De)	115
Zwartepoorte	98
Zwartoog	115
Zweden (Van)	57, 58
Zweeden (Van)	57
Zweedijk	96
Zwemer	173
Zwigtmán	90

ENKELE TOEVOEGINGEN EN
VERBETERINGEN

Blz. 31, r. 7 v.b.: Ook de naam Huiszoon komt in Zeeland voor.

Blz. 43, r. 12 v.o.: toevoegen: Huiszoon.

Blz. 63, r. 1 v.b.: Ook de naam van Kruiningen komt voor.

Blz. 64, r. 3 v.b.: De Goese familie van Zoutewelle zal daarentegen haar naam aan de een of andere zoute welle ontlelen.

Blz. 64, r. 7 v.b.: Ook de naam van Oost Duivendijke komt voor (Oost Duivendijke is een andere naam voor Bruinisse).

Blz. 68, r. 14 v.b.: De naam komt ook voor in de vorm Hogerheide.

Blz. 69, r. 2 v.b.: Schaik is ook de naam van een dorp in de Meierij van Den Bosch.

Blz. 69, r. 18 v.b.: De familienaam van Gelder duidt waarschijnlijk op herkomst uit Geldern in Westfalen.

Blz. 69, r. 20 v.b.: De naam van Yseldijk kan natuurlijk ook aan een willekeurige dijk ergens langs de (Hollandse of Gelderse) IJssel ontleend zijn.

Blz. 69, r. 7 v.o.: De naam de Vries komt zo talrijk voor (het aantal Nederlanders dat zo heet is groter dan het aantal inwoners van Friesland), dat deze naam alleen te verklaren is wanneer men het begrip Fries ruimer opvat, n.l. als inwoner van het gebied dat onder Friese invloed stond.

- Blz. 74, r. 4 v.b.: De familienaam van Splunder duidt ongetwijfeld op herkomst uit Sprundel in Limburg.
- Blz. 75, r. 11 v.o.: Ook kan deze naam ontleend zijn aan het Westfaalse Holzhaus.
- Blz. 85, r. 6 v.o.: Naast Platschorre komt Platte-schorre voor.
- Blz. 90, r. 10 en 5 v.o.: De namen Bruggeman, Catsman, Katsman en Welleman zouden ook kunnen wijzen op afkomst uit Brugge, Kats en Welle (in Oostvlaanderen); vgl. namen als Grolman, Zwolleman. Welleman kan bovendien betekenen: iemand die bij een wel woont.
- Blz. 94, r. 11 v.b.: De naam Dalebout zal zeker verband houden met het al in 1296 genoemde Taleboitseinde, dat aan de zuidwestpunt van Schouwen lag.
- Blz. 94, r. 8 v.o. vgl.: De verklaring van de namen Geldof en Geldhof(f) is veel eenvoudiger: het zijn patronymica, van Gildolf, een Germaanse mansnaam die in de Middeleeuwen in Vlaanderen heel gewoon was. De vorm Geldhof, met een h, zal wel uit volksetymologische neigingen te verklaren zijn.
- Blz. 99, r. 4 v.o.: Ook de naam Noordende komt voor.
- Blz. 104, r. 2 v.b.: In 1760 woonde te Meliskerke Jan Kwekkeboom, die de stamvader is van alle op Walcheren levende Kwekkebooms. Zijn herkomst is echter onbekend.
- Blz. 130, r. 11 v.b.: De Middelburgse familie Dhuy heet klaarblijkelijk naar het gelijknamige dorp in de Belgische provincie Namen.
- Blz. 141, r. 4 v.b.: Ook het patricische geslacht Bo-reel was van Italiaanse afkomst.

ARCHIEF

MEDEDELINGEN VAN HET
KONINKLIJK ZEEUWSCH
GENOOTSCHAP DER WETENSCHAPPEN

Woordenboek van de familienamen in Zeeland

Van dezelfde auteur verscheen eerder:

Woordenboek van de familienamen in België en Noord-Frankrijk

DR. FRANS DEBRABANDERE

**Woordenboek van de familienamen
in Zeeland**

Inhoud

Inleiding

Waarom een familienamenwoordenboek?

De familienamen in België

De familienamen in Nederland

De familienamen in Zeeland

Inrichting

Afkortingen en vaktermen

Woordenboek

Inleiding

De belangstelling voor de betekenis van de eigen familienaam is groot. Toch bestaat alom grote onwetendheid over de herkomst van de eigen naam. Je hoort de wildste verhalen. Het liefst gaat men de verklaring zo ver mogelijk zoeken. Vooral de Spaanse afkomst is erg in trek, alsof afstamming van een Spaanse soldaat zo eervol is. Ene Corten beweerde dat hij van ene Cortez afstamde. De West-Vlaamse jeugdschrijver Johan Ballegeer beweerde bij hoog en bij laag dat zijn voorvader Balaguer was. Het summum is wel het volgende staaltje, verteld door Willy van Langendonck. Een zekere Chamon vond dat hij een afstammeling was van Toetanchamon.

Waarom een familienamenwoordenboek?

Er is dus wel behoefte aan wetenschappelijke studie van de familienamen. Er is behoefte aan een woordenboek, waarin elke belangstellende de betekenis van zijn of een andere achternaam kan opzoeken. Duitsland heeft ons daarin al lang het voorbeeld gegeven. Brechenmacher bezorgde ons al in 1957 een modelwoordenboek en later volgden nog Bahlow (1967), Naumann (1996) en Duden (2000). Voor het Engels heeft Reaney in 1958 eveneens een uitstekend woordenboek gemaakt. Iets ouder (1951) is weliswaar het 'Dictionnaire étymologique des noms de famille et prénoms de France' van Albert Dauzat, maar dat is bezwaarlijk een model te noemen. De naam *Smet*, *Smets* wordt er verklaard als 'tache, souillure', d.w.z. 'smet, vlek', i.p.v. 'smid'. En *Aliamet* zou de verfransing zijn van de naam van een Arabische immigrant *Ali Ahmed*, terwijl het om een verkleinvorm gaat van *Aliaume*, een variant van *Alleaume*, de Franse vorm van de Germaanse naam *Adelhelm*, *Alem*. In 1991 heeft Marie-Thérèse Morlet dat woordenboek wel helemaal herwerkt tot een beter woordenboek – *Aliamet* en *Smet(s)* worden er nu correct verklaard – maar haar eentaligheid speelt haar parten voor de verklaring van Duitse en Nederlandse namen.

De familienamen in België

Wat is de antroponymische toestand in het naburige België? De eerste belangrijke poging om een vrij groot aantal familienamen in België te verklaren was het werk van A. Carnoy, 'Origines des noms de familles en Belgique' uit 1953. Maar de auteur steunt haast nooit op oude naamvormen en moet noodgedwongen afgaan op de huidige uiterlijke en vaak zo bedrieglijke vorm van de namen. Daardoor is 'Carnoy' een onbetrouwbaar naslagwerk geworden, dat alleen te vertrouwen is als het om hele evidente namen gaat. Je kunt namen als De Backer, De Smet of Lefèvre nu eenmaal moeilijk verkeerd verklaren. Toch werd Carnoy nog vaak als een gezag beschouwd, omdat er niets anders was. Het iets jongere (1957) 'Essai d'antroponymie belge' van E. Vroonen lijdt aan hetzelfde euvel en helpt ons evenmin vooruit. Ernstiger werk verrichtte al Jozef Van Overstraeten, die eerst in *De Toerist – De Autotoerist* en later in *Vlaamse Stam*, van 1953 tot 1987 niet minder dan 733 afleveringen van 'Wat betekent mijn familienaam?' liet verschijnen. Van Overstraeten lokaliseerde familienamen en gaf ook een benaderende frequentie. Hij probeerde ook zoveel mogelijk op historisch namenmateriaal te steunen, maar hij was taal- en naamkundig toch niet voldoende onderlegd, om de onderneming tot een goed einde te brengen. Hoewel hij negentig jaar oud werd (1896-1986), leefde hij niet lang genoeg om het woordenboek af te maken. Bij zijn dood was het werk aan het begin van de letter F (Falat) blijven steken. Ook zijn Waalse tijdgenoot, Jules Herbillon, werd hoogbejaard (1896-1987) en ook hij liet zijn familienaamverklaringen in afleveringen verschijnen, bovendien over dezelfde periode (1954-1987), nl. in het *Bulletin de la Société royale Le Vieux Liège*. Begonnen als een

kritische bespreking van *Carnoy*, groeide zijn serie spoedig uit tot *Un nouveau traité sur les noms de famille belges*. Bij zijn dood was hij toch al aan de letter R (Roiseux) gekomen en daarna werd het werk voortgezet door Jean Germain (vanaf nr. 244-245 in 1989). Deze studie is al heel wat wetenschappelijker en steunt op de kennis van het Oudfrans, het Waals en het Picardisch en vaak op oude naamvormen. Maar het *Traité* behandelt hoofdzakelijk Waalse familienamen.

Nadat wij in 1980 ons laatste Kortrijkse antroponymisch materiaal (DEBR. 1980 en 1980') hadden uitgegeven, besloten we er in 1981 toe een groot 'Woordenboek van de familienamen in België en Noord-Frankrijk' te maken. Het verscheen in 1993 en in 2003 kwam een 'grondig herziene en vermeerderde uitgave'. In 1996 publiceerde Jean Germain het door Jules Herbillon begonnen *Traité* als 'Dictionnaire des noms de famille en Belgique romane'.

De familienamen in Nederland

Alleen Nederland heeft nog geen familienamenwoordenboek. Toch verscheen al in 1885 'De Nederlandsche geslachtsnamen in oorsprong, geschiedenis en beteekenis' van Johan Winkler. Het werk werd in 2006 door Jan Nijen Twilhaar vertaald in hedendaags Nederlands. Er was later ook Huizinga's 'Encyclopedie van namen' uit 1955, in 1998 heruitgegeven als 'Huizinga's complete lijst van namen: Vraagbaak voor de afkomst van de Nederlandse en Vlaamse familienamen'. Maar dat is alleen een in categorieën ingedeelde namenlijst, zonder noemenswaardige – laat staan verantwoorde – verklaring. De indeling gebeurde op basis van de oppervlakkige indruk. Zo staat *Koeman* als landbouwberoepsnaam vermeld, terwijl het een spellingvariant is van *Koman* 'koopman'. Uiteraard zagen intussen heel wat monografieën over Nederlandse familienamen het licht: 'De betekenis van de Nederlandse familienamen' van P.J. Meertens (1941); 'Nederlandsche geslachtsnamen' van A.E.H. Swaen (1942); 'Familienamen in Nederland van hier en elders' van J.M. Spendel (1999). Deze werken hebben wel een index, maar als je er dan al de gezochte familienaam vindt, dan word je verstuurd naar een opsomming van namen, waar elke verklaring ontbreekt. Wie de verklaring van een familienaam wil weten, wordt door bovenstaande werken niet geholpen. Een heel wat beter niveau heeft 'Voor- en familienamen in Nederland. Geschiedenis, verspreiding, vorm en gebruik' van R.A. Ebeling (1993). Een wezenlijke – maar regionaal beperkte - bijdrage aan de naamsverklaring is 'Oost-Nederlandse familienamen. Hun ontstaan en betekenis' van B.J. Hekket (1996), een bundeling van zijn studies uit 1975 en 1983. Tot de patroniemen beperkt is dan weer 'Het namenboek. De herkomst van onze voornamen en de hiervan afgeleide achternamen' van A.N.W. van der Plank (1979), waarvoor toch enige voorzichtigheid geboden is. Uiteraard kan nu gebruik worden gemaakt van de 'familienamendatabank' van het Meertensinstituut, die voor heel wat namen heel belangrijke informatie bevat, maar jammer genoeg nog veel hiaten vertoont.

De familienamen in Zeeland

Een echt 'Woordenboek van de familienamen in Nederland' – liever niet het dubbelzinnige 'Nederlandse familienamen' - laat intussen op zich wachten. Nederlandse vrienden vroegen me of ik ook niet zo'n woordenboek wou maken. Dat is een project dat voor een Vlaming – een Nederlander extra muros – wel te hoog gegrepen is. Ik heb daarom wel een bescheidener project aangedurfd: de familienamen van één Nederlandse provincie, Zeeland, de naaste Nederlandse buur van mijn West-Vlaamse provincie. Mijn voorkeur voor Zeeland is ook hierdoor te verklaren dat ik in het Kortrijkse archief van het Lievevrouwekapittel al heel wat archief in verband met Hulster Ambacht heb doorgenomen. Boudewijn IX, graaf van Vlaanderen, nam aan de vierde kruistocht (1202-1204) deel en zou als Boudewijn I keizer van Constantinopel worden. Maar om

Gods zegen over die onderneming te verkrijgen, legde hij ca. 1195-1199 de gelofte af, in Kortrijk een kapittelkerk op te richten en er een kapittel van kanunniken aan te stellen. Op 4 december 1199 schonk hij aan de kanunniken van het Onze-Lieve-Vrouwekapittel nagenoeg alle grafelijke tienden van Hulster Ambacht. *Hulster Ambacht* of het *Ministerium* of *Officium de Hulst*, was zoals Axel, Assenede en Boekhoute, een van de *Vier Ambachten* of *Quattuor Officia*. Bovendien werd de parochiekerk van Hulst vanaf 12 augustus een bijkerk van de Kortrijkse Lievevrouwekerk. De pastoor van Hulst werd kanunnik van het Lievevrouwekapittel in Kortrijk. Zo begrijpen we dat een groot deel van het archief van het Onze-Lieve-Vrouwekapittel in Kortrijk in verband staat met de *poort van Hulst* en Hulster Ambacht. Aangezien ik in de jaren 1956-60 alle persoonsnamen uit de Kortrijkse archiefdocumenten voor 1400 geëxcerpeerd heb, beschikte ik over Hulsters antroponymisch materiaal. Dat heb ik intussen helemaal gepubliceerd (DEBR. 1962, 1969, 1999). In het door Maurits Gysseling (1919-1997) aan mij nagelaten antroponymisch materiaal staken ook zowat 600 steekkaarten met persoonsnamen uit de Vier Ambachten. Deze persoonsnamen heb ik in 1999 uitgegeven (GYSS. 1999). Dat Oost-Zeeuws-Vlaamse antroponymische materiaal was voor mij het uitgangspunt om een woordenboek van de familienamen in Zeeland te wagen.

De titel van dit woordenboek vraagt om enige uitleg: 'Woordenboek van de familienamen in Zeeland'. En waarom niet 'Woordenboek van de Zeeuwse familienamen'? De beneden behandelde namen zijn de familienamen die voorkomen in deel *V Zeeland* van het *Nederlands repertorium van familienamen*, dat alle namen bevat 'die bij de volkstelling van 31 mei in de provincie Zeeland werden opgetekend'. MEERTENS 1967 wijst erop 'dat men deze namen slechts voor een deel, al is het dan een belangrijk deel, mag beschouwen als typisch voor de streek waarin ze genoteerd zijn. Niet alleen vindt men er de namen onder van personen die op de dag van de volkstelling toevallig in Zeeland verbleven, maar ook zijn er veel namen onder van inwoners die maar tijdelijk in de provincie woonachtig zijn geweest'. We kunnen die familienamen dan ook niet echt 'Zeeuwse familienamen' noemen. Vooral aan de herkomstnamen kunnen we de herkomst van de opgetekende personen aflezen: Friesland, Groningen, Oost-Nederland, Noord-Brabant en Holland. Ook al waren die personen vaste bewoners van Zeeland geworden, ze stammen niet van Zeeuwen af en hebben dus ook niet echt een familienaam die je Zeeuws kunt noemen. Uiteraard stammen heel wat bewoners van Zeeland van Vlamingen en Brabanders uit het Zuiden, die op het eind van de 16de eeuw in het Noorden godsdienstvrijheid kwamen zoeken. Heel veel Zeeuwse familienamen hebben Vlaamse roots. En dan zijn er de Waalse en Franse protestanten en hugenoten, die vanaf eind 16de eeuw tot een stuk in de 17de eeuw naar Zeeland trokken. Namen als *Caljé*, *Caljouw*, *Corné*, *Fraanje*, *Geljon*, *Midavaine*, *Poissonnier* enz. zijn daar nog altijd de getuigen van. Sommige Romaanse namen kunnen natuurlijk ook al voor 1600 aanwezig zijn. MEERTENS 1967, 21 geeft *Balje* als voorbeeld van Franse immigratie, maar *Baillet* kwam al in 1309 in Aardenburg voor.

Heel veel voorstudie van de Zeeuwse familienamen is er niet. Weliswaar is er het geregeld heruitgegeven werk van MEERTENS uit 1947 'Zeeuwse familienamen. Nederlandse naamkunde'. Maar onze bezwaren, die we boven al naar voren brachten tegen MEERTENS 1941, SWAEN en SPENDEL, gelden ook hier. Meertens verklaart te weinig familienamen. Wel heeft hij oog voor de lokalisering van de achternamen en hun geografische herkomst. En dan is het er het sympathieke, populariserende werkje van Lo van Driel uit 2007 'Van Aarnoudse tot Zachariasse. Zeeuwse familienamen', dat voor heel wat Zeeuwse namen een plausibele verklaring brengt, maar uiteraard selectief is en de moeilijkste namen links laat liggen.

Het is niet mijn taak om hier een uiteenzetting te houden over de kenmerken en de geografische spreiding van de Zeeuwse familienamen. Daarvoor verwijs ik naar MEERTENS 1947, 1967 en

Inrichting

Dit is een alfabetisch woordenboek, waarin de familienamen – trouwens geheel zoals dat in Nederland gebruikelijk is - op het stamwoord gealfabetiseerd worden, d.w.z. dat namen met *van-* of *de-*aanloop niet onder *Van* of *De* moeten worden gezocht, maar onder het stamwoord, ook als het om volgens het Belgische systeem geschreven – en waarschijnlijk uit het Zuiden afkomstige - familienamen gaat, zoals *Demeijer*, *Demoor*, *Demunter*, *Denecker*, *Depuijt*, *Derijcke*, *Desitter*, *Vanacker*, *Vanbesien*, *Vanbraekel*, *Vancraeijnest*, *Vandaele*, *Vandamme* enz..

U zult dus ook Declercq niet aaneengeschreven vinden, maar wel **de Clercq** onder het trefwoord **Klerk, (de)**. **Vanacker** zowel als **Van Acker** staan onder het trefwoord **Akker**. Toch werden namen met **Aan-, Bij-, Op-, Uit-, Zonder-** onder de absolute beginletter gealfabetiseerd, b.v. **Aandeweg** onder de **A**. Ook namen waarvan het lidwoord sterk geagglutineerd is, zodat de niet taalkundig geschoolde gebruiker het lidwoord niet direct kan herkennen, werden als aaneengeschreven naam opgenomen.. Hoewel Franse - en daarmee bedoelen we ook de Waalse - familienamen altijd op de absolute beginletter gealfabetiseerd worden (zie de woordenboeken van Dauzat, Morlet en Herbillon-Germain), hebben we het systeem van het *Repertorium* overgenomen en **Depondt** en **Dupont** onder de **D** gealfabetiseerd.

Ook aan de alfabetische rangschikking van namen met **IJ/Y** zal de gebruiker even moeten wennen. Praktisch alle familienamen met **IJ** kunnen ook – m.n. in familienamen uit België - met **Y** worden gespeld en kunnen ook met beide spellingen voorkomen. *Van de Vijver* werd vroeger ook *Van de Vyver* gespeld. In het Nederlands dienen ze allemaal gelijk - met een tweeklank 'ei' - te worden uitgesproken. We hebben evenwel zowel de **ij** als de **y** onder de letter **Y** ondergebracht, zodat *IJssel* en *Yssel* samenkomen. Ook dat is trouwens in Nederland al vrij gebruikelijk en werd ook al in het *Repertorium* van 1967 toegepast.

Fonetisch gespelde varianten worden telkens met verwijzing naar het hoofdwoord opgenomen. I.v. **Eestermans** vindt u dus een verwijzing naar **Heestermans**, bij **Ardewijn** naar **Hardewijn**. Ook hypercorrecte spellingen worden afzonderlijk opgevoerd; wie de naam **Hoste** zoekt, wordt ervan op de hoogte gebracht dat hij de uitleg i.v. **Oste** zal vinden; het trefwoord **van der Ha** stuurt u naar **van der Aa**. De gebruiker behoeft dus helemaal geen voorkennis om een naam terug te vinden.

In het *Repertorium* staan 14.206 familienamen die in 1947 in Zeeland voorkwamen. De meeste ervan komen ook in dit woordenboek voor.

Elk lemma begint uiteraard met het trefwoord, gevolgd door de varianten, vet gedrukt. Dubbele familienamen worden niet als gehele behandeld, maar als twee afzonderlijke namen. **Blokland Visser** vindt u dus afzonderlijk onder **Blokland** en **Visser**. De varianten werden zoveel mogelijk in een volgorde opgenomen waaruit de evolutie het beste naar voren komt. We wijzen er wel op dat het hier om taal- en naamkundige varianten gaat, niet om genealogische varianten. Het is uiteraard duidelijk, dat een bewezen genealogische identiteit ook naamkundige identiteit impliceert, ook al zijn de varianten op zuiver taalkundige gronden niet met elkaar te rijmen.

Op het trefwoord - met varianten - volgt een bondige verklaring, waarbij de aanduiding Patr./Metr., BN/BerBN, BerN of PIN telkens de categorie aangeeft. Heel vaak worden twee of meer verklaringen gegeven. Soms zijn dat verlegenheidsverklaringen, omdat het niet helemaal duidelijk is, wat de naam eigenlijk betekent. Bij dergelijke moeilijke of onduidelijke namen

worden dan wel eens verschillende mogelijkheden aangeboden, die uiteindelijk wel allemaal onmogelijkheden kunnen blijken te zijn. Maar er zijn ook de echte betekenskruisingen (Deutungskreuzungen). Een **Smets** is werkelijk nu eens een afstammeling (in de genitiefvorm) van **De Smet**, dan weer van **De Mets**.

De gebruiker zal misschien met enige verwondering opmerken dat vrij veel familienamen uit voornamen worden verklaard. GOTTSCHALD wees in 1938 al op dit probleem: “Die wichtigste Frage in der deutschen Familiennamenforschung ist die, inwieweit es zulässig ist, heutige Sippennamen auf altgermanische Namen zurückzuführen. Früher galt es geradezu als eine Ehrenpflicht, dies in möglichst großem Umfang zu tun. . . Heute ist diese Richtung überwunden, aber die Forschung läuft Gefahr, nun in das Gegenteil umzuschlagen”. Dat is inderdaad ook zo gebeurd. Jongere naamkundigen probeerden bij voorbaat patronymische verklaringen uit te sluiten. Maar de waarheid ligt - zoals zo vaak - in het midden. Er zijn vele malen meer patroniemen dan we vermoeden. Dat is ook niet verwonderlijk, want de oudste categorie toenames was die van de patroniemen. In het overbekende Hildebrandslied (ca. 800) heette de held Hildebrand Heribrandszoon en zijn zoon Hadubrand Hildebrandszoon. In IJsland zijn de meeste toenames nog vaak telkens veranderende patroniemen. Dat was ook de toestand in het 19e-eeuwse Scandinavië en dat is ook in Nederland – en dus ook in Zeeland – tot 1811 vaak het geval geweest. Ik ben ervan overtuigd dat heel veel familienamen die vandaag de dag gwl. als bijnamen verklaard worden, eigenlijk in oorsprong patroniemen zijn.

De gebruiker van dit woordenboek zal wellicht ook de indruk krijgen, dat we al te vaak een beroep doen op het begrip ‘reïnterpretatie’, d.w.z. dat de FN een vormwijziging heeft ondergaan, waardoor hij een andere betekenis krijgt. We zijn er evenwel zeker van, dat er in werkelijkheid nog veel meer gevallen zijn waarin de volksetymologie aan de naam een andere dan de oorspronkelijke betekenis gegeven heeft. Na jaren werken met familienamen is het onze grondige overtuiging, dat het er bij familienaamverklaring op aankomt, zoveel namen mogelijk tot één grondvorm terug te brengen. We moeten ons altijd afvragen wat de oorspronkelijke vorm van een naam is.

Het valt ook op dat we bij de geo- en topografische familienamen niet over herkomstnamen of adresnamen spreken. Gemakshalve noemen we rechtstreeks de plaatsnaam (PIN) waar de FN op teruggaat. We gebruiken ook de uniforme term PIN voor alle soorten plaatsnamen: namen van streken, steden, gemeenten, dorpen, gehuchten, velden. Gemeentenamen zijn evenwel daaraan te herkennen dat we onmiddellijk erachter en tussen haakjes de naam van de provincie, het departement of het Bundesland vermelden. Gaat het om een gehuchtnaam, dan noemen we de gemeente waar die PIN te situeren is.

Onze verklaringen worden vervolgens zoveel mogelijk geadstrueerd door oude voorbeelden. Hier werken we naar het model van de uitstekende woordenboeken van BRECHENMACHER en REANEY. O.m. omdat heel wat namen uit Vlaanderen of Brabant afkomstig zijn, hebben we vaak een beroep gedaan op oude Vlaamse of Brabantse attestaties. Het interessantst zijn de identificaties waarbij de naam van een en dezelfde persoon in twee verschillende vormen voorkomt. Maar oude voorbeelden zijn altijd onontbeerlijk als we een naam met zekerheid willen verklaren.

Ten slotte volgt soms - waar mogelijk - een literatuuropgave. Zodoende kunnen belangstellenden in het bedoelde artikel of boek meer vernemen dan in een beknopt woordenboekartikel kan worden vermeld.

Om het de gebruiker zo makkelijk mogelijk te maken, hebben we alle afkortingen - niet alleen de bibliografische - samen met de gebruikte vaktermen in één alfabetische lijst ondergebracht. Een klein nadeel hiervan is, dat de gebruikte werken niet allemaal onder de auteursnaam terug te vinden zijn.

Aangezien we van mening zijn dat eigen Nederlandse namen (exoniemen) voor buitenlandse streken, steden en gemeenten tot het eigen cultuurgoed behoren, hebben we in ons woordenboek dan ook deze Nederlandse namen gebruikt. We spreken dus van Atrecht, Bergen, Doornik, Kales, Rijsel en Neurenberg, niet van Arras, Mons, Tournai, Calais, Lille of Nürnberg.

Tot slot dank ik dr. Peter de Baets uit Damme (WV), die me waardevolle suggesties en oude vormen bezorgde. Mijn dank gaat ook naar mijn Middelburgse vriend, dr. Lo van Driel, die me wegwijs maakte in het rijke 'Zeeuws Archief' in Middelburg.

Vanzelfsprekend heb ik niet voor elke naam een oplossing kunnen vinden. Ik doe daarom een beroep op de belangstellende gebruiker, om me verbeteringen en oplossingen mee te delen. Mijn adres is: Keizer Karelstraat 83, B – 8000 Brugge (frans.debrabandere@skynet.be).

AFKORTINGEN EN VAKTERMEN

A	Provincie Antwerpen
Aa, van der	AA, A.J. van der, Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden, Gorinchem, 1839-1851.
adj.	Adjectief, bijvoeglijk naamwoord.
aferesis	Wegvallen van een klank of lettergreep aan het begin van een naam (b.v. Adaem/Daem) -
afl.	Afleiding.
Anlaut	Beginklank.
apocope	Weglating van een klank op het eind van een naam
Ard.	Frans departement Ardennen – Département des Ardennes.
ass.	Assimilatie: Gehele of gedeeltelijke gelijkmaking van twee klanken (b.v. Kersteloot/Kesteloot)
BACH	A. BACH, Deutsche Namenkunde I. Die deutschen Personennamen, Heidelberg, 1952-53.
BAHLOW	Zie DN, NN.
Bakernaam	Naam gevormd in kinder- of stameltaal en gekenmerkt door reduplicatie, verkorting en/of verscherping (Poppe).
BB	Brandenburg.
BEELE	W. BEELE, Studie van de Ieperse persoonsnamen uit de stads- en baljuwsrekeningen 1250-1400, 1975.
BEELE 1959	W. BEELE, Bijdrage tot de studie van de persoonsnamen uit het Ieperse in de XIIIe en XIVe eeuw, lic.verh. Leuven, 1959.
BEELE 1960	W. BEELE, Persoonsnamen te Ieper en omgeving tijdens de 14e eeuw. Enkele identische vormen. <i>MVN</i> 36 (1960), 33-34.
BEI	Beieren.
BerBN	Beroepsbijnaam.
BERGER	zie NCJ.
BERGER	R. BERGER - R. BOYENVAL - P. BOUGARD, Répertoire des noms de famille du Pas-de-Calais en 1820, Arras, 1960-62.
BERKEL	Berkel, G. van – K. Samplonius, Nederlandse plaatsnamen. Herkomst en historie, Utrecht, 2006.
BerN	Beroepsnaam.
BERNS	J. BERNIS, Van <i>Aalbrichtse</i> en <i>Breunesse</i> : Familienamen in Zeeland. <i>Het Dialectenboek</i> 6, Groesbeek, 2001, 211-217.
bet.	Betekenis/betekent.
BL	Provincie Belgisch-Limburg.
BN	Bijnaam.
bnw.	Bijvoeglijk naamwoord, adjectief.
BOEKENOOGEN	J.G. BOEKENOOGEN, Namen uit ridderromans als voornamen in gebruik. <i>TNTL</i> 36 (1917), 67-96.
BOUGARD	L'impôt royal en Artois (1295-1302), Leuven, 1970.
BRD	Bondsrepubliek Duitsland.
BRECHL	J.K. BRECHENMACHER, Etymologisches Wörterbuch der deutschen Familiennamen, Limburg a.d. Lahn, 1957.
Br.L.	<i>Brabantse Leeuw</i> .
BROUWER 1965	J.H. BROUWER, Friese familienamen, afgeleid van toponiemen. <i>Anthroponymica</i> XV (1965), 5-28.
BROUWER 2001	L. BROUWER, Specifieke familienamen in Noord-Holland, Zuid- Holland en Utrecht. <i>Het Dialectenboek</i> 6, Groesbeek, 2001, 185- 210.
b.v.	bijvoorbeeld.
BW	Baden-Wurtemberg - Baden-Württemberg.
CARNOY	A. CARNOY, Dictionnaire étymologique du nom des communes de Belgique y compris l'étymologie des principaux noms de hameaux et de rivières, Leuven, 1939-40.
CARNOY	A. CARNOY, Origines des noms de communes de Belgique, Leuven, 1948-49.
CARNOY 1953'	A. CARNOY, Origines des noms de familles en Belgique, Leuven, 1953.
CG	Corpus-Gysseling: M. GYSSELING, Corpus van Middelnederlandse teksten (tot en met het jaar 1300), Leiden, 1977-1987.

CH	Confoederatio Helvetica, Zwitserland.
COTTLE	B. COTTLE, The penguin dictionary of surnames, 1978.
D.	Duits.
DANIELS	W. DANIELS, De naam is... Over namen en naamgeving, Utrecht-Antwerpen, 1992.
DAUZAT	A. DAUZAT, Dictionnaire étymologique des noms de famille et prénoms de France, Paris, 1945.
DE BO	L.L. DE BO, Westvlaamsch Idioticon, Gent, 1892.
DEBR. 1957	Aantekeningen uit de Kortrijkse antroponymie van omstreeks 1400. <i>MVN</i> 33 (1957), 7-16.
DEBR. 1958	Kortrijkse persoonsnamen omstreeks 1400, Tongeren/Leuven, 1958.
DEBR. 1962	F. DEBRABANDERE, 13de-eeuwse persoonsnamen in de Vier Ambachten. <i>MVN</i> 38 (1962), 40-53.
DEBR. 1969	F. DEBRABANDERE, Zeeuwse voornamen in de 14de eeuw. <i>Nk.</i> 1 (1969), 107-118.
DEBR. 1969'	F. DEBRABANDERE, Voornamen uit de ridderliteratuur. <i>LG</i> 11 (1969), 277-287.
DEBR. 1970	Studie van de persoonsnamen in de kasselrij Kortrijk 1350-1400, Handzame, 1970.
DEBR. 1971	Persoonsnamen in het Kortrijkse 1300-1350. <i>Anthroponymica</i> XIX, Leuven-Brussel, 1971.
DEBR. 1971'	F. DEBRABANDERE, Van voornaam tot achternaam, Brugge, 1971.
DEBR. 1977	F. DEBRABANDERE, Stallaerts Glossarium van verouderde rechtstermen, III, P-W, Handzame, 1977.
DEBR. 1980	Kortrijkse naamkunde 1200-1300, Kortrijk, 1980.
DEBR. 1980'	Persoonsnamen in de Leiestreek voor 1200. <i>De Leiegouw</i> 22 (1980), 39-88.
DEBR. 1984	F. DEBRABANDERE, De d-synkope na ou in West-Vlaanderen. <i>Nk.</i> 16 (1984), 57-62.
DEBR. 1985	F. DEBRABANDERE, Familienamen met -ld- in West- en Oost-Vlaanderen. Hulde-album M. Hoebeke, Gent, 1985, 63-70.
DEBR. 1995	F. DEBRABANDERE, Adaptatie van gemigreerde familienamen. <i>KCTD</i> 67 (1995), 95-112.
DEBR. 1999	F. DEBRABANDERE, Persoonsnamen in Hulster Ambacht 1300-1400. <i>KCTD</i> 71 (1999), 295-490.
DEBR. 2000	Persoonsnamen in de Kortrijkse baljuwsrekeningen 1385-1400. <i>KCTD</i> 72 (2000), 247-266.
DEBR. 2002	Persoonsnamen in de kasselrij Kortrijk. Tweede helft veertiende eeuw. <i>KCTD</i> 74 (2002), 69-330.
DEBR. 2003	F. DEBRABANDERE, Woordenboek van de familienamen in België en Noord-Frankrijk, Amsterdam-Antwerpen, 2003. [WF]
DE FELICE	E. DE FELICE, Dizionario dei cognomi Italiani, Milaan, 1992.
DE FELICE	E. DE FELICE, Dizionario dei nomi Italiani. Origine, etimologia, storia, diffusione e frequenza di oltre 18.000 nomi, Milaan, 1995.
DESHAYES	A. DESHAYES, Dictionnaire des noms de famille bretons, Douarnenez, 1995.
DE TIER	V. DE TIER, Dialectsporen in Oost-Vlaamse familienamen. <i>het Dialectenboek</i> 6, Groesbeek, 2001, 303-328.
DE TOLLENAERE	J. DE VRIES - F. DE TOLLENAERE, Etymologisch woordenboek, Het Spectrum, 2004.
DE VOS	P.D. DE VOS, De vroedschap van Zierikzee van de tweede helft der 16e eeuw tot 1795, Midelburg, 1931.
DE VRIES	J. DE VRIES, Woordenboek der Noord- en Zuidnederlandse plaatsnamen, Aula, Utrecht-Antwerpen, 1962.
DF	K. DE FLOU, Woordenboek der Toponymie van Westelijk Vlaanderen..., 18 dln., Gent, 1914-38.
dial.	Dialect(isch).
dim.	Diminutief, verkleinvorm.
Dip.	M. GYSSELING - A.C.F. KOCH, Diplomata Belgica ante annum millesimum centesimum scripta, Brussel, 1950.
diss.	Dissimilatie: differentiëring van twee gelijke medeklinkers (b.v. Willelmus/Willermus).
DM	Databank Meertensinstituut
DN	H. BAHLOW, Deutsches Namenlexikon. Familiennamen und Vornamen nach Ursprung und Sinn erklärt, Bayreuth, 1967.
DNF	M.-TH. MORLET, Dictionnaire étymologique des noms de famille, Paris, 1991.
DORWARD	D. DORWARD, Scottish surnames, Glasgow, 1995.
DR	Drente.
DRAAIJER	W. DRAAIJER, Persoonsnamen voorkomende in de camenaarsrekeningen van Deventer van 1337-1393. <i>TNTL</i> 36 (1917), 177-197.
DROSDOWSKI	G. DROSDOWSKI, Duden Lexikon der Vornamen, Mannheim-Wien-Zürich, 1974.

DS	P. HANKS - F. HODGES, A dictionary of surnames, Oxford-New York, 1988.
DUDEN	R. & V. KOHLHEIM, Duden Familiennamen. Herkunft und Bedeutung, Duden, Mannheim-Leipzig-Wien-Zürich, 2000.
e.	Eeuw.
E	Engels.
EBELING	R.A. EBELING, Opmerkingen over het element -houwer in Nederlandse familienamen. <i>Nk.</i> 20 (1988), 133-138.
EBELING 1993	R.A. EBELING, Voor- en familienamen in Nederland. Geschiedenis, verspreiding, vorm en gebruik, Den Haag, 1993.
EKWALL 1974	E. EKWALL, The concise Oxford dictionary of English Place-names, Oxford, 1974.
EML	E. MACLYSAGHT, The surnames of Ireland, Dublin, 1991.
epenthesis	Invoeging van een klank in een woord (afl. epenthetisch). <i>ES</i> Eigen Schoon.
evtl.	Eventueel.
fem.	Vrouwelijk.
FEW	W. VON WARTBURG, Französisches etymologisches Wörterbuch, Tübingen-Basel, 1948-1985.
fig.	Figuurlijk.
FL	Friesland.
Fm.	E. FÖRSTEMANN, Altdeutsches Namenbuch. I. Personennamen, Bonn, 1900.
FN	Familienaam.
FORSSNER	TH. FORSSNER, Continental-Germanic personal names in old and middle English times, Uppsala, 1916.
Fr.	Frans.
freq.	Frequent.
FV	Frans-Vlaanderen.
FVW	N. VAN WIJK, Franck's etymologisch woordenboek der Nederlandsche taal, 's-Gravenhage, 1912, 1949. - C.B. VAN HAERINGEN, Supplement, 1936.
G	Gelderland.
GB	Groot-Brittannië.
gen.	Genitief.
Germ.	Germaans.
GERMAIN	Zie Herbillon.
GH	Groothertogdom Luxemburg.
GHIJSEN	Ha.C.M. GHIJSEN, Woordenboek der Zeeuwse dialecten, Den Haag, 1964.
GN	C. TAVERNIER-VEREecken, Gentse naamkunde van ca. 1000 tot 1253. Een bijdrage tot de kennis van het oudste Middelnederlands, (Brussel), 1968.
GN	<i>Gens Nostra</i>
GND	D. BERGER, Geographische Namen in Deutschland. Herkunft und Bedeutung der Namen von Ländern, Städten, Bergen und Gewässern, Duden Taschenbücher 25, 1993.
GOD.	F. GODEFROY, Dictionnaire de l'ancienne langue française et de tous ses dialectes du IX au XV siècle, 10 dln., Paris, 1880-1902.
GOOSSENS	J. GOOSSENS, Naar een Nederlandse familienaamgeografie? <i>Nk.</i> 10 (1978), 213-233.
GOTTSCHALD	M. GOTTSCHALD, Deutsche Namenkunde. Unsere Familiennamen. Fünfte verbesserte Auflage mit einer Einführung in die Familiennamenkunde von Rudolf Schützeichel, Berlin-New York, 1982.
GOTTSCHALD 1954	M. GOTTSCHALD, Deutsche Namenkunde. Unsere Familiennamen nach ihrer Entstehung und Bedeutung, Berlin, 1954.
GR	Groningen.
Gr.	Grieks.
GRANDSAIGNES	R. GRANDSAIGNES D'HAUTERIVE, Dictionnaire d'ancien français, Paris, 1947.
GUYOT	E. GUYOT, Nouveau dictionnaire des communes, hameaux, charbonnages, carrières, mines, châteaux, fermes, etc. du royaume de Belgique, Brussel, s.d.
gwl.	Gewoonlijk.
GYSS.	M. GYSSELING, zie ook CG, Dip., TW, VERHULST.
GYSS. 1953-54	M. GYSSELING, Overzicht over de toponymie van Zeeuws-Vlaanderen. <i>Jb. Oud. Kring 'De Vier Ambachten'</i> 1953-54, 23-35.
GYSS. 1954	Gent's vroegste geschiedenis in de spiegel van zijn plaatsnamen, Antwerpen-Brussel-Gent-Leuven, 1954.
GYSS. 1956	M. GYSSELING, Overzicht van de toponymie van Waasland. <i>MVN</i> 32 (1956), 91-100.

GYSS. 1963	M. GYSSELING - P. BOUGARD, L'onomastique calaisienne à la fin du 13 ^e siècle. <i>Anthroponymica</i> XIII, Leuven-Brussel, 1963.
GYSS. 1964	M. GYSSELING – A. VERHULST, Het oudste goederenregister van de Sint-Baafsabdij te Gent, Brugge, 1964.
GYSS. 1966	M. GYSSELING, Overzicht van de Noordnederlandse persoonsnamen tot 1225. <i>Anthroponymica</i> XVI, Leuven-Brussel, 1966.
GYSS. 1999	M. GYSSELING † - F. DEBRABANDERE, Persoonsnamen in de Vier Ambachten 14e en 15e eeuw. <i>KCTD</i> 71 (1999), 491-588.
GYSS. 1999'	M. GYSSELING † - F. DEBRABANDERE, Vroegmiddeleeuwse persoonsnamen. <i>Nk.</i> 31 (1999), 87-135.
H	Henegouwen.
HAES.	R. HAESERIJN, Bijnamen in de oudste rekening van Aardenburg a° 1309-1310. <i>VMKVA</i> 1954, 109-174.
HAES. 1959	R. HAESERYN, De verspreiding van een ingweonisme: de namen op -dei. <i>TT</i> 11 (1959), 168-173.
HAMAKER	H.G. HAMAKER, De rekeningen der grafelijkheid van Zeeland onder het Henegouwsche huis. <i>Werken Historisch Genootschap</i> NR 29-30, Utrecht, 1879-1880.
Haplologie	Verlies van een syllabe.
HARTHOORN	P.A. HARTHOORN, Honsderd Zeeuwse families, Naarden, z.d.
HB	H. VANGASSEN, Bouwstoffen tot de historische taalgeografie van het Nederlands, Hertogdom Brabant, 1952.
HEKKET	B.J. HEKKET, Oost-Nederlandse familienamen. Hun ontstaan en betekenis, Enschede, 1996.
HERBILLON	J. HERBILLON - J. GERMAIN, Dictionnaire des noms de famille en Belgique romane et dans les régions limitrophes, Brussel, 1996.
HERZ	L. HERZ, Dictionnaire étymologique de noms de famille français d'origine étrangère et régionale avec l'étymologie de quelques noms étrangers célèbres, Parijs, 1997.
HN	Heiligennaam.
HOEKEMA	T. HOEKEMA – S. REKER, <i>Mud, Tolsma, Soepboer</i> en andere familienamen in Friesland. <i>het Dialectenboek</i> 6, 2001, 93-110.
HOEKSTRA	J.F. HOEKSTRA, Woordenlijst van de aardrijkskundige namen in Nederland, Amsterdam, z.d. ⁵ .
HS	Hessen.
HUGUET	E. HUGUET, Dictionnaire de la langue française du seizième siècle, Paris, 1925-1967.
HUIZINGA	A. HUIZINGA, Encyclopedie van namen. Een vraagbaak over de afkomst van onze Nederlandse en Vlaamse familie- en geslachtsnamen, Amsterdam, 1955. - Huizinga's complete lijst van namen. Vraagbaak voor de afkomst van de Nederlandse en Vlaamse familienamen, Baarn, 1998.
Hypercorrectie	Regressiefout, een fout die ontstaat door een (verkeerde) poging om de correcte vorm te herstellen.
Ingw.	Ingweoons: Noordzeegermaans, Kustgermaans.
It.	Italiaans.
iv.	In voce, op dat woord.
JACOBS	J. JACOBS, Het Westvlaamsch van de oudste tijden tot heden, Groningen-Den Haag, 1927.
JAM.	A. JAMEES, Brugse poorters I, 1281-1417, Handzame, 1974.
JAM. II	A. JAMEES, Brugse poorters opgetekend uit de stadsrekeningen II, 1418-1478, Handzame, 1980.
Jb.	<i>Jaarboek.</i>
J.G.	zie Herbillon.
JOOS	A. JOOS, Waasch idioticon, Gent-Sint-Niklaas, 1900.
JVO	J. VAN OVERSTRAETEN, Wat betekent mijn familienaam? <i>De (Auto)toerist</i> 1953-1982; <i>VS</i> 18-23 (1982-1987).
KAUFMANN	H. KAUFMANN - E. FÖRSTEMANN, Altdeutsche Personennamen. Ergänzungsband, München, 1968.
KCTD	<i>Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie.</i>
KILIAAN	C. KILIANUS, Etymologicum Teutonicæ linguae sive dictionarium Teutonico-Latinum, Antwerpen, 1599.
KITS	H.W.M.J. KITS Nieuwenkamp, Nederlandsche familiewapens, Arnhem, 1975.

KVA	(Verslagen en Mededelingen van de) Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde, Gent.
Lat.	Latijn(s).
LE MENN	G. LE MENN, Les noms de famille les plus portés en Bretagne, Spezet, 1993.
LEYS	O. LEYS, Bijdrage tot de studie van de persoonsnamen in een deel van Maritiem Vlaanderen (1260-1360), lic.verh. Leuven, 1949.
LEYS 1951-52	O. LEYS, Vlaamse bijnamen voor 1225. <i>MVN</i> 27 (1951), 109-120; 28 (1952), 61-67.
LEYS 1953	O. LEYS, De anthroponymie van een 14e-eeuws Renteboek uit Maritiem-Vlaanderen. <i>MVN</i> 29 (1953), 125-146.
LEYS 1954	O. LEYS, Romaanse leenwoorden in de Westvlaamse naamgeving tot 1225. <i>MVN</i> 30 (1954), 149-169.
LEYS 1957'-59'	O. LEYS, De bij- en beroepsnamen van Germaanse oorsprong in de Westvlaamse oorkonden tot 1225. <i>MVN</i> 33 (1957), 105-125; 34 (1958), 147-158; 35 (1959), 83-98, 139-157.
LEYS 1960	O. LEYS, De wisseling v/g, f/ch in het Nederlands en de verwante talen. <i>MVN</i> 36 (1960), 125-150.
lic. verh.	Licentiaatsverhandeling, doctoraalscriptie.
LIEVEVROUW	L. LIEVEVROUW-COOPMAN, Gents woordenboek, Gent, 1950.
LIND.	J. LINDEMANS, Bijdragen tot de geschiedenis en de beteekenis van de Vlaamsche persoonsnamen, Turnhout, 1944.
LIND. 1940	Het praefix ver in familienamen. <i>KVA</i> 1940, 263-276.
LINNARTZ	K. LINNARTZ, Unsere Familiennamen. I. Zehntausend Berufsamen im Abc erklärt. II. Aus deutschen und fremden Vornamen im Abc erklärt, Bonn, 1958.
LNT	R.E. KÜNZEL - D.P. BLOK - J.M. VERHOEFF, Lexicon van Nederlandse toponiemen tot 1200, Amsterdam, 1988.
Loquela	G. GEZELLE - J. CRAEYNEST, Loquela, Tielt, z.d.
LU	Provincie Luik.
LU W.	Luiker Waals.
lw.	Lidwoord.
LX	Provincie Luxemburg.
MAR. 1974	C. MARYNISSEN, Onl. -cin, mnl. -sin. <i>Nk.</i> 6 (1974), 100-166.
MAR. 1986	C. MARYNISSEN, Hypokoristische suffixen in Oudnederlandse persoonsnamen inz. de -z- en -l-suffixen, Gent, 1986.
MAR. 1995	A. MARYNISSEN, De atlas van familienamen in het Nederlandse taalgebied. <i>HAND. KCTD</i> 67 (1995), 139-172.
MAR. 2001	A. MARYNISSEN, Dialecten en familienamen: Een afspiegeling van elkaar? <i>Het Dialectenboek</i> 6, Groesbeek, 2001, 75-92.
Me.	Middelengels.
ME	Middeleeuwen
med.	Mededeling.
MEERTENS 1941	P.J. MEERTENS, De betekenis van de Nederlandse familienamen, Naarden, 1941.
MEERTENS 1944	P.J. MEERTENS, De Zeeuwse familienamen van plaats- en veldnamen afgeleid. <i>MVN</i> 19 (1944), 18-32.
MEERTENS 1947	P.J. MEERTENS, Zeeuwse familienamen. Nederlandse namenkunde, Naarden, 1947.
MEERTENS 1951	P.J. MEERTENS, Nederlandse familienamen in historisch perspectief. <i>Anthroponymica</i> IV, Leuven-Brussel, 1951, 27-39.
MEERTENS 1955	P.J. MEERTENS, Zeeuwse patronymica op -se. <i>MVN</i> 31 (1955), 147-155.
MEERTENS 1967	P.J. MEERTENS (red.), Nederlands repertorium van familienamen. V Zeeland, Assen, 1967.
MEERTENS 1975	P.J. MEERTENS, Oudtestamentische voornamen in Zeeland, in <i>Spel van Zinnen. Album A. van Loey</i> , Brussel, 1975, 208-217.
MEERTENS 1979	P.J. MEERTENS, Familienamen in Zeeland. Meertens over de Zeeuwen. Zeeuwse studies uitgegeven naar aanleiding van zijn tachtigste verjaardag, Middelburg, 1979, 229-249.
Metanalyse	Verkeerde scheiding of ontleding van een naam.
Metathesis	Omkering van de volgorde van klanken, b.v. Pourvoyeur/Provoyeur (afl. metathetisch) -
Metr.	Metroniem, moedersnaam, familienaam ontstaan uit een vrl. voomaam.
MEYRAT	J. MEYRAT, Dictionnaire national des communes de France et d'Algérie, Paris, (1950).
Mfr.	Middelfrans.
Mhd.	Middelhoogduits.

MHWS	J.J. VAN DER VOORT VAN DER KLEIJ, Verdam Middelnederlandsch handwoordenboek. Supplement, Leiden-Antwerpen, 1983.
m.i.	Mijns inziens.
ml.	Mannelijk.
Mlat.	Middellatijn.
Mnd.	Middelnederduits.
Mnl.	Middelnederlands.
MNT	J. VAN LOON, Bijdrage tot de morfeemgeschiedenis en -geografie der Nederlandse toenames, Handzame, 1981.
MOERMAN	H.J. MOERMAN, Nederlandse plaatsnamen. Een overzicht. <i>NGF</i> , Studiën VII, Brussel, 1956.
MOERMAN 1950	H.J. MOERMAN, Oostnederlandse persoonsnamen. De Vechtstreek in Overijssel (±1400-1429). <i>Anthroponymica</i> III, Leuven-Brussel, 1950.
MORGAN	T.J. MORGAN - PRYS MORGAN, Welsh surnames, Cardiff, 1985.
MORLET	Zie ook DNF
MORLET	M.TH. MORLET, Les noms de personne en Haute Picardie aux XIIIe, XVe et Xve siècles, Amiens, 1967.
MORLET I	M.-TH. MORLET, Les noms de personne sur le territoire de l'ancienne Gaule du VIe au XIIe siècle. I. Les noms issus du germanique continental et les créations gallo-germaniques, Paris, 1968.
MORLET II	M.-TH. MORLET, Les noms de personne sur le territoire de l'ancienne Gaule du VIe au XIIe siècle. II. Les noms latins ou transmis par le Latin, Paris, 1972.
MORLET III	M.-TH. MORLET, Les noms de personne sur le territoire de l'ancienne Gaule. III. Les noms de personne contenus dans les noms de lieux, Paris, 1985.
mouillering	Zie Palatalisering.
MÜLLER	FR. & J. MÜLLER, Müllers großes deutsches Ortsbuch. Bundesrepublik Deutschland. Vollständiges Gemeindelexikon, Wuppertal, 1994/95.
MV	Mecklenburg-Vorpommern.
Mvl.	Middelvlaams.
MVN	<i>Mededeelingen van de Vlaamsche Toponymische Vereeniging te Leuven</i> 1 (1925) - 22 (1946). - <i>Mededelingen van de Vereniging voor Naamkunde</i> 23 (1947) - 44 (1968).
MW	E. VERWIJS - J. VERDAM, Middelnederlandsch woordneboek, 's-Gravenhage, 1885-1952.
N	Provincie Namen.
Nasalering	Ook nasalisering, uitspreken of toevoegen van een neusklank.
NAUMANN	H. NAUMANN, Familiennamenbuch, Leipzig, 1987.
NAUMANN	H. NAUMANN, Das große Buch der Familiennamen, Niedernhausen, 1996.
NB	Noord-Brabant.
NCJ	R. BERGER, Le nécrologe de la confrérie des jongleurs et des bourgeois d'Arras (1194-1361), Arras, 1963-70.
Ndd.	Nederduits.
Ndl.	Nederlands.
NF	Noord-Frankrijk.
NGF	<i>Nomina Geographica Flandrica</i> .
NH	Noord-Holland.
NHC	H. VANGASSEN, Bouwstoffen tot de historische taalgeografie van het Nederlands. Noordhollandse charters, 1964.
Nhd.	Nieuwhoogduits
Nk.	<i>Naamkunde</i> .
NL	Nederlands-Limburg.
NL	<i>De Nederlandsche Leeuw</i> .
NN	H. BAHLOW, Niederdeutsches Namenbuch, Wiesbaden, 1972.
Norm.	Normandisch.
NRO	<i>Nouvelle Revue d'Onomastique</i> .
NRW	Noordrijn-Westfalen.
NS	Nedersaksen.
NTg.	<i>De Nieuwe Taalgids</i> .
OA	P.H.J. VAN DER LAAN, Oorkondenboek van Amsterdam tot 1400, A'dam, 1975.
Obd.	Opperduits.

OBREEN	H. OBREEN, Onuitgegeven oorkonden uit de 13e eeuw, betreffende Zeeland. <i>Bijdragen en Mededelingen van het Historisch Genootschap</i> 47 (1926), 170-225 ; 49 (1928), 237-269 ; 50 (1929), 193-237.
Occ.	Occitaans.
Oe.	Oudengels.
Ofr.	Oudfrans.
OGN	J. MANSION, Oud-Gentsche naamkunde. Bijdrage tot de kennis van het Oud-Nederlandsch, 's-Gravenhage, 1924.
Ohd.	Oudhoogduits.
OHZ	A.C.F. KOCH, Oorkondenboek van Holland en Zeeland tot 1299. I. Eind van de 7 ^e eeuw tot 1222, 's-Gravenhage, 1970. - J.G. KRUISHEER, II, 1222 tot 1256, Assen-Maastricht, 1986; III, 1256 tot 1278, Assen-Maastricht, 1992; IV, 1278 tot 1291, Assen, 1997; V, 1291 tot 1299, Den Haag, 2005.
OIJ	Overijssel.
o.i.v.	Onder invloed van.
o.m.	Onder meer.
ONB	H.P.C. & H.P.H. CAMPS, Oorkondenboek van Noord-Brabant tot 1312, Den Haag, 1979.
Onl.	Oudnederlands.
Ontronding	Verschuiving van geronde naar ongeronde klinker, b.v. Müller/Miller.
oorspr.	Oorspronkelijk.
Opic.	Oudpicardisch.
OP 'T HOF	E.G. OP 'T HOF, Vlamingen in Zeeland. <i>VS</i> 1 (1965), 135-136, 223-224, 248; 8 (1972), 52-54, 107-110, 489-492, 536, 577-578, 660; 9 (1973), 20, 112, 276, 332.
Os.	Oudsaksisch.
OV	Oost-Vlaanderen.
overdr.	Overdrachtelijk.
Ovl.	Oost-Vlaams.
Palatalisatie, -ering	Verschuiving van de articulatieplaats naar voren in de mond, mouillering.
Paragoge	Onetymologische medeklinker aan het eind van een woord.
Patr.	Patroniem: vadersnaam, familienaam ontstaan uit een mannelijke voornaam
PDB	mededeling door dr. Peter de Baets, Damme.
PdC	Pas-de-Calais.
Pic.	Picardisch.
PIN	Plaatsnaam (naam van streek, stad, gemeente, dorp, gehucht, veld).
Proclisis	Aanhechting van een klank aan het begin van een naam, b.v. Tkint, Slangen.
Prov.	Provençaals.
RAG	Rijksarchief Gent.
RAK	Rijksarchief Kortrijk
RAPP	PH.G. RAPP e.a., Lijst der aardrijkskundige namen van Nederland, Leiden, 1936.
REANEY	P.H. REANEY, A dictionary of British surnames, Londen, 1958.
REANEY 1980	P.H. REANEY, The origin of English surnames, Londen, 1980.
Regressiefout	Hypercorrectie (zie i.v.).
REINSMA	R. REINSMA, Aangenaam. Mag ik mij voorstellen? Familienamen in Nederland, Amsterdam, 1986.
Reïnterpretatie	Wijziging van een naam door associatie met een beter bekende naam, volksetymologie .
Rek.	Rekening.
REKER	S. REKER, <i>Struizenga, Boykema</i> en meer Groninger Familienamen. <i>Het Dialectenboek</i> 6, 2001, 111-128.
REKER-SLOT	S. REKER – H. SLOT, <i>Naarding, Smeenge, Meppelink</i> en andere familienamen in Drenthe en Stellingwerven. <i>Het Dialectenboek</i> 6, 2001, 129-16.
RENTENAAR	R. RENTENAAR, Groeten van elders. Plaatsnamen en familienamen als spiegel van onze cultuur, Naarden, 1990.
REY	A. REY, Dictionnaire historique de la langue française, Parijs, 1992.
RIO	<i>Revue Internationale d'Onomastique</i> .
Rom.	Romaans.
Ronding	Ronding van een klinker (i/u, e/eu), vaak o.i.v. een geronde lipmedeklinker (w), b.v. Willaert/Wullaert.
RP	Rijnland-Palts, Rheinland-Pfalz
S	Saksen, Sachsen.
SA	Sachsen-Anhalt

SL	Saarland.
SCHOONHEIM	T. SCHOONHEIM, Vrouwelijke persoonsnamen in Holland en Zeeland tot het jaar 1300, Leiden, 2004.
SCHUERMANS	L.W. SCHUERMANS, Algemeen Vlaamsch idioticon, Leuven, 1865-70, 1883.
SH	Sleeswijk-Holstein, Schleswig-Holstein.
SI	E. MAC LYSAGHT, The surnames of Ireland, Dublin, 1991.
SIPMA	P. SIPMA, Fryske Nammekunde. I. Foar- en Skaeinammen, Drachten, 1952.
Slav.	Slavisch.
SOCIN	A. SOCIN, Mittelhochdeutsches Namenbuch nach oberrheinischen Quellen des zwölften und dreizehnten Jahrhunderts, Basel, 1903.
Sp.	Spaans.
SPENDEL	J.M. SPENDEL, Familienamen in Nederland van hier en elders, Delft, 1999.
SR	Stadsrekening.
STALLAERT	K. STALLAERT, Glossarium van verouderde rechtstermen, kunstwoorden en andere uitdrukkingen uit Vlaamsche, Brabantsche en Limburgsche oorkonden, A-Poer, Leiden, 1886-1893.
STARK	F. STARK, Die Kosenamen der Germanen, Wien, 1868.
STEEGERS	W. STEEGERS, Gentse buitenpoorters uit Zeeuws-Vlaanderen. <i>VS</i> 42 (2006), 334-347.
Suffix	Achtervoegsel.
Svarabhakti	Ingelaste toonloze klinker, b.v. Glaude/Gelaude.
SWAEN	A.E.H. SWAEN, Nederlandsche geslachtsnamen, Zutphen, 1942.
syn.	Synoniem.
Syncope	Uitstoting van een klank in het midden van een woord
TAELDEMAN	J. TAELEMAN, Omtrent "Vanacker". <i>TT</i> 33 (1981), 123-130.
TAV. 1968	Zie GN.
TAV. 1970	C. TAVERNIER, De Franse n mouillé en voormalige l mouillé op het einde van het woord in de Zuidndl. dialecten, inz. het Vlaams en het Brabants. <i>KCTD</i> 44 (1970), 43-103.
TEIRLINCK	IS. TEIRLINCK, Zuid-Oostvlaandersch Idioticon, Gent, 1908-1922.
TENGVIK	G. TENGVIK, Old English Bynames, Uppsala, 1938.
TER LAAN	K. TER LAAN, Van Goor's aardrijkskundig woordenboek van Nederland, Den Haag-Brussel, 1968.
tgo.	Tegenover.
TH	Thuringen - Thüringen.
TN	Toenaam.
TNTL	<i>Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde.</i>
Top.	<i>Toponymica.</i> Bijdragen en bouwstoffen uitgegeven door de Vlaamsche Toponymische Vereniging/ het Instituut voor Naamkunde te Leuven.
Ts.	Tijdschrift.
TT	<i>Taal en Tongval.</i>
TW	M. GYSSELING, Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland (voor 1226), 1960.
U	Utrecht.
UITMAN	G.J. UITMAN, Hoe komen wij aan onze namen? Oorsprong en betekenis van onze familienamen en voornamen, Amersfoort, 1974 ³ .
uitspr.	Uitspraak.
Umlaut	Klankwijziging van een klinker o.i.v. van een heldere klank (i, j).
VAN DEN HOVEN	F. VAN DEN HOVEN, De topografische gids van Nederland, Amersfoort, 1997.
VAN DRIEL	L. VAN DRIEL - A. STEKETEE, Zeeuwse plaatsnamen. Van Aardenburg tot Zonnemaire, Vlissingen, 1995.
VAN DRIEL 2007	Lo VAN DRIEL, Van Aarnoudse tot Zachariasse. Zeeuwse familienamen, Vlissingen, 2007.
VAN DURME	L. VAN DURME, Galloromaniae neerlandicae submersae fragmenta, Gent, 1996.
VAN HELLEMONT	J. VAN HELLEMONT, Groot alfabetisch register van namen en blazoenen, Leuven, 1988.
VAN LOON	Zie MNT.
VAN VOOREN	G.A.C. VAN VOOREN, Gildebroeders en gildezusters van het Sint-Sebastiaansgilde te Aardenburg 1472-1595. <i>VS</i> 4 (1968), 21-33.
VAN VOOREN 1970	G.A.C. VAN VOOREN, Belastingplichtigen van Bewestereede in mei 1475. <i>VS</i> 6 (1970), 249-254, 305-309.
VAN VOOREN 1973	G.A.C. VAN VOOREN, Volksverhuizing te Aardenburg in 1604. <i>VS</i> 9 (1973), 296-306.
var.	Variant.
vb(b).	Voorbeeld(en).

VB	Vlaams-Brabant
V.D.PLANK	A.N.W. VAN DER PLANK, Het namenboek. De herkomst van onze voornamen en de hiervan afgeleide achternamen, Bussum, 1979.
V.D.SCHAAR	J. VAN DER SCHAAR, Woordenboek van voornamen, Aula 176, Utrecht-Antwerpen, 1981 ¹² .
V.D.SCHAAR 1953	J. VAN DER SCHAAR, Uit de wordingsgeschiedenis der Hollandse doop- en familienamen, Assen, 1953.
V.D.SCHAAR 1959	J. VAN DER SCHAAR, De Hollandse naamgeving in de middeleeuwen en haar maatschappelijke achtergronden. <i>Bijdragen en Mededelingen der Naamkundecommissie van de Koninklijke Nederlandse Akademie van wetenschappen te Amsterdam</i> XIV, Amsterdam, 1959, 29-48.
VERDAM	J. VERDAM, Middelnederlandsch handwoordenboek, 's-Gravenhage, 1973.
Verhaspeling	Vervorming.
vero.	Verouderd.
Verscherping	Een stemhebbende medeklinker wordt stemloos (v/f).
vert.	Vertaling.
vgl.	Vergelijk.
VIAENE	A. VIAENE, Kleine verscheidenheden uit Vlaamse bronnen 1300-1650, Brugge, <i>Bk.</i> , 1960-1974.
VINCENT 1952	A. VINCENT, Les noms de familles de la Belgique, Brussel, 1952.
VI.	Vlaams (Wvl. + Ovl. + Zeeuws-Vlaams)
Vleivorm	Afleiding (vaak dim. waardoor de VN in de omgang een vertrouwelijker of vriendelijker klank kreeg.
VMKVA	<i>Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde. - ... Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde.</i>
VMW	W.J.J. PIJNENBURG - K.H. VAN DALEN-OSKAM - K.A.C. DEPUYDT - T.H. SCHOONHEIM, Vroegmiddelnederlands woordenboek, Leiden, 2001.
VN	Voornaam. We gebruiken deze term ook voor de Germaanse namen (Gerhard, Lodewijk), ofschoon ze pas na het ontstaan van de toenaam voornaam geworden zijn.
VOS	Noord-Brabantse familienamen als <i>Raaijmakers</i> en <i>Musters</i> . <i>Het Dialectenboek 6</i> Groesbeek, 2001, 219-236.
VS	<i>Vlaamse Stam.</i>
VUGA	VUGA's alfabetische plaatsnamengids voor Nederland, 's-Gravenhage, 1988.
VW	<i>La Vie wallonne.</i>
vz.	Voorzetsel.
VZS	<i>Van Zeeuwse Stam</i>
W.	Waals.
WB	Waals-Brabant.
Westf.	Westfaals.
WF	DEBR. 2003
WINKLER 1885	J. WINKLER, De Nederlandsche geslachtsnamen in oorsprong, geschiedenis en beteekenis, Haarlem, 1885.
WINKLER 1898	J. WINKLER, Friesche naamlijst, Leeuwarden, 1898.
WINKLER 1900	J. WINKLER, Studiën in Nederlandsche namenkunde, Haarlem, 1900.
WINKLER 2006	J. WINKLER & J. NIJEN TWILHAAR, Achternamen in Nederland en Vlaanderen. Oorsprong, geschiedenis en betekenis, Den Haag, 2006.
wisseling	Verwisseling van fonetisch of auditorisch verwante medeklinkers (l/r/n, v/g).
WITHYCOMBE	E.G. WITHYCOMBE, The Oxford dictionary of English christian names, Oxford, 1946.
WNT	Woordenboek der Nederlandse Taal, Leiden.
wsch.	Waarschijnlijk.
WV	West-Vlaanderen
WVD	Woordenboek van de Vlaamse Dialecten, Gent, 1979-...
Wvl.	West-Vlaams.
ww.	Werkwoord.
Z	Zeeland.
ZB	Zuid-Beveland.
ZH	Zuid-Holland.
Zinwoord	Woord of naam bestaande uit een werkwoord en een bijwoord (Vuylsteke) of een znw. als onderwerp (drinkebroer) of lijdend voorwerp (Drinkwater, Drinkebier, Boileau).
znw.	Zelfstandig naamwoord.

A

Aa, van der; van der Ha: Waternaam de Aa of A ‘water’, hypercorrect *Ha*, naam van vele kleine waterloopjes. Vgl. *van der Ouderaa*. 1285 Gherard van der A, Jacob van der A, Holland (VMW).

Aalbers: Patr. Gen., zoon van Aalbert, Albert, Rom. vorm van Albrecht.

Aalbersberg: PIN *Aalbertsberg*, verdwenen verblijf van de graven van Holland, in de duinen bij Bloemendaal (NH). Berg van Aalber(t), Albrecht. 1292 toet Alebrechtsberghe (VMW).

Aalbrecht, Aalbrechtse, Aalbreg(t)se, zie Albrecht.

Aalderink: Patr. Afl. van *Aalder(d)*; zie Aalders.

Aalders, Alders: Patr. Gen. van *Aalder(d)* < *Alerd* < *Alaard*. Germ. VN *athal-hard* ‘adelsterk’: Adelhard, Adalard(us) (Dip.). 1273 Alard Hughen sone, Middelburg (VMW); 1356 Bouden Alaerd scoutheete mijns heeren van Zaemslacht, Axel (GYSS. 1999, 496); 1381 Jan Alaert, Hontenisse (DEBR. 1999, 308).

Aalewijn(se), zie Alewijn(se).

Aalst, van; van Haelst, van Halst: 1. PIN Aalst (OV). 1280 Jote van Alst; 1291 Jan van Haelst, Gent (VMW). – **2.** PIN Aalst (BL, NB, G).

Aandeweg: Naar de woonplaats aan de weg. Vgl. D. *Amweg*.

Aanraad, zie van Anraad.

Aarden, Aerden: Patr. Vleivorm van de Germ. VN *Aarnoud*, waarvan *Aard* een korte vorm is. 1300 Egidius Ardins, VB (WF).

Aardenburg, (van): PIN *Aardenburg* (ZV). 1309-10 Janne van Erdenborch = Jhanne van Ardenburgh, Aardenburg (HAES. 1954).

Aarens, zie Arens(e).

Aarnouds(e), Aarnou(d)ts, Aarnoutse(n), Aernaudts, Aernou(d)ts, Arnaud, Arnoudse, Arnousse, Arnold(us), Arnoldi: Patr. Germ. VN *arn-wald* ‘arend-heerser’. 1293 dominus Arnoldus de Harlaer, Holland (VMW); 1381 Lein Arnout, Griele Arnouds, Hontenisse; 1340 Arnoud Arnouds sone, 1341 Bertoen Aernouds sone, Saaftinge (DEBR. 1999, 310); 1440 Cornelis Aemoud filius Willems van Rielant uut Zeelant (PARM.); 1475 Jan Aernouts, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Aars, Aers, Ars, Haars, Haers : Patr. Var. van *Aarts*.

Aarsen, Aarssen, Aerssens: Patr. Var. van *Aartsen*, afl. van *Aart*, korte vorm van *Aarnoud*.

Aart, van (den); van Aert: PIN *Aard* ‘veld, bouwland, open plaats, kade, aanlegplaats’ (MOERMAN 24). 1378 Pieter van den Aerde, Hulst (DEBR. 1999).

Aartse(n), van: Dit is vermoedelijk niet een herkomstnaam, maar het patroniem *Aartse(n)* met een onterechte *van*-aanloop.

Aarts, Aerts(e), Aertsen(s), Arts, Aertssens(s), Haartse(n): Patr. Zoon van *Aart*, korte vorm van *Aarnoud*. 1476 Adriaen Aerts Willems zuene uut Zuut Be[ve]llant in Zeeland (PARM.); 1620 Adriaen Aerssen, Rotselaar VB – Zeeland (VS 1965, 224).

Abbing, Abbink: Patr. Afl. van *Abbe*, de Germ. VN *Abbo*, door assimilatie uit *Albo*, korte vorm van *Albrecht*. 1243 Gosuini Abins, Assenede (GYSS. 1999).

Abee, l’Abée, Labee: Of. *abé* ‘abt’. 1279 Jehans li Abbés, Doornik (WF).

Abeele, van den: Verspreide PIN *Abeel, ten Abele*, Mnl. ook *aubeel* uit Of. *albel, aubel* < Lat. *albellus* ‘witte boom, populier’. 1345 Arent van den Abeele, Assenede (GYSS. 1999); 1475 Adriaen vanden Abeele, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Abeling: Patr. Afl. van *Abel* uit Germ. *Abilo*, dim. van de bakernaam *Ab(b)o*. Vgl. *Abbing*.

Abrahams(e): Patr. Zoon van Abraham, bijbelse VN. 1285 Geraerd Abraem, Brugge (VMW).

Abspoeel: PIN Ab(t)spoel bij Oegstgeest (ZH), in Egmond (NH).

Accoe, Haccou: Spelling van de Belgische FN *Accou*. 1. Patr. Rom. vorm van de Germ. VN *agi-wulf* '(scherp van het) zwaard - wolf': Agulfus, Acculfus. 1724 Jean Acou, Heule (WF). – 2. Evtl. Fr. PIN Accous (Pyr.-Atl.).

Acda, zie Akda..

Achte, van: PIN *Acht* (NB) of bij Koblenz (RP). 1389 Jan van Acht, VB (WF).

Achterberg, Achterburgh: PIN *Achterberg* in Bentheim (NS), Rhenen (U), bij Kempen (NL) en in Dongen (NB). *Berg-* en *burg-*namen werden vaak verward.

Acke: Spelling voor *Hacke*. 1. BN naar de hak, de bijl. BerBN voor een houthakker. – 2. Patr. *Hakke* < *Hanke*, afgeleid van Johannes.

Acker, (van), zie van (den) Akker.

Ackermans, zie Akkerman(s).

Ackerstaff: PIN *Ackerstaff* bij Bentheim (NS). 1456 Jan Ackerstaff, Deventer (DM).

Adam, Adams(e): Patr. De bijbelse VN Adam. 1333 erga Sijgerum filium Adaems, Hulst (DEBR. 1999).

Adel, (den): Patr. Korte Germ. *adel*-naam of verkorting van b.v. *Adelbrecht*. Het lidwoord *den* is vermoedelijk secundair.

Adelaar: 1. Patr. Germ. VN *athal-hari* 'adel, edel – leger': Adalarius. Maar *-aar* en *-aard*-namen werden vaak verward, zodat *Adelaar* wel een variant kan zijn van *Alaard*; *Adelaard*, *Adelhard*, b.v. 1392 France Adelaert = 1393 France Adelare, Ieper (BEELE). – 2. De naam kan eventueel een BN zijn naar de adelaar of arend, of naar een uithangbord. Zie Adler.

Adema: Patr. Variant van *Adama*, Friese afl. van *Adam*. Volgens Winkler 1898 evenwel een *-ma*-afl. van de Germ. VN *Ado*, zoals in *Addema*, *Adding(a)*.

Adler: D. BN naar de huisnaam *zum Adler* 'in de Arend'.

Admiraal: BN. Mnl. *a(d)miraal* 'legerhoofd, vlootvoogd, admiraal'. Vgl. *Lamoral*, *Lamiral*.

Admirant, den: Naar analogie van *admiraal* gereconstrueerde vorm < Ofr. *amirant* 'emir, admiraal'. Vandaar de Belgische FN *Ladmirant*, *Lamirand*, *Lam(m)erant*.

Adriaanse, -sen(s), -sche, Adriaense, -ssen(s), Adrianissen: Patr. Zoon van *Adriaan*, de Lat. HN *Adrianus*, die eigenlijk teruggaat op *Hadrianus*, naar de afkomst uit *Hadria*. 1381 Willem Petri f. Adriaens, Ossensisse (DEBR. 1999); 1425 Adriaen filius Says van Capelle in Zeeland (PARM.); 1600 Michiel Adruiaenssen, Aardenburg (VAN VOOREN 1973); 1660 Cornelis Adriaense, Ouwkerk (VZS 1998, 175).

Adriani: Patr. Gen. van de Lat. HN *Adrianus*.

Adrichem, van: Verdwenen plaats Adrichem ten oosten van Beverwijk (NH). 1130-61 a Gozwino filio Ludolfi de Adrichem (LNT). Jan Boogaert (1772-1819) verhuisde van De Lier (ZH) naar Middelburg. Zijn zoon (1843-1927) trouwde met ene Anna M.E. van Adrichem en hun zoon noemde zich *van Adrichem Boogaert* (MEERTENS 1947).

Aelbrecht, zie Albrecht.

Aelbroeck, van: PIN *Aalbroek* in Papegem, Semmerzake en Zottegem (OV). 1227 Willelmus de Alebroch, Vlierzele (WF).

Aerde, van: PIN *Aarden*, Fr. *Ardres* (PdC). 1280 Johannem de Arda, Ieper (BEELE).

Aerden, zie Aarden.

Aerens, zie Arens(e).

Aerssens, zie Aarsen.

Aernaudts, Aernou(d)ts, zie Aarnouds(e).

Aers, zie Aars.

Aert, van, zie van den Aert.

Aerts(e), -sen(s), Aertssen(s), zie Aarts.

Agelink: Patr. Spelling voor *Hagelink*. Afl. van de Germ. VN *Hago*, *Hagen*. 1290 Petri Hagenins = 1298 Petri Haghelins, Brugge; 1309 Jan Haghelinc = Aghelin(c), Aardenburg (WF).

Agema: Fries Patr., zoals *Agama*, *Aeggema*. Afl. van de Friese VN *Age*, *Agge*, de eenstammige Germ. VN *Ago* < *agi* ‘zwaard’.

Agten: Metr. Variant van de Vl. FN *Aegten*, *Aechten*, *Achten*. De Gr. HN *Agatha*. 1255 Paulus filius Agte, Hulst (DEBR. 1962); 1380 Jo. fil Jo Aechten man = mariti Agathe, Gestel NB (WF).

Agterhuis: Baar de woonplaats in het achterhuis? Of reïnterpretatie van de PIN *Achthuizen* (ZH) of de FN *Akkerhuis*?

Agthoven, van: PIN *Achthoven* in Zederik (ZH), Linschoten en IJsselstein (U).

Agtmaal, van: PIN *Achtmaal* (NB).

Akda, Acda: De familie is afkomstig uit Zeeland. Vermoedelijk een vreemde verhaspelde naam. ±1650 Harman Heinderics Acda = Agda, Heinkenszand. Andere spellingen zijn *Hacda*, *Hagda* (med. Trude de Reij).

Aken, van: 1. PIN *Aken*, D. *Aachen* (NRW). 1329 Coernemarct Hulst...tusschen Vrancx huus van Aken, Hulst (DEBR. 1999); 1370 Jan van Aken, Hulst (JAM. 162). – 2. ° 1769 Johan Hendrik van Aken, Delft = J. H. Nacke(n), Osnabrück (med. Fr. Stoffels). De naam Van Aken is hier dus een herinterpretatie van Mhd., Mnd., maar ook Mnl. *nacke* ‘nek’. BN.

Akershoek: PIN. Mnl. *akerboom* ‘eikenboom’.

Akkenaar: Akenaar, van Aken??

Akker, van de(n); van den Aker, (van) Acker: Heel verspreide PIN (*ten*) *Akker* ‘akkerland’. 1285-86 Janne vanden Ackere, Brugge (VMW); 1479 Laureins vanden Ackere, Axel (STEEGERS); 1600 Hubrecht vanden Ackere, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Akkerdaas: Betekenis onduidelijk, ook voor MEERTENS 1947. Misschien samenstelling van *akker* en *daas* ‘paardenvlieg’, vgl. Ndl. *akkerhommel*, *akkerwesp* (WNT).

Akkeren, van: PIN *Ekeren* (A): 1157 Akerne (TW). 1393 Willem van Akren, Saaftinge (DEBR. 1999).

Akkeringa: Fries Patr. Afl. van een Germ. VN, zoals *Ecrebertus*, *Acroardus*, die teruggaat op het Germ. naamelement *agi* ‘zwaard’.

Akkerman(s), Ackermans: Afl. van *Van (den) Acker* of BerN van de *ackerman* ‘landbouwer’. 1296 Heinric Ackermanne, Gent (VMW); 1330-31 Piter Ackerman, Vlissingen (HAMAKER I, 210).

Alberda: Fries Patr., afgeleid van de VN *Albert*; zie Alberts, Albrecht.

Alberts, Albers, Alberti: Patr. *Albert* is de geromaniseerde vorm van de Germ. VN *Albrecht*, *Adelbrecht*; zie *Albrecht*. *Alberti* is de Lat. gen.

Albicher, Albieker: Afkomstig van *Albig* (RP).

Alblas: Riviernaam *Alblas* (ZH), waarvan *Alblasserdam* en *Alblasserwaard* (ZH) zijn afgeleid. Ook PIN *Oud-Alblas* (ZH). 1280 Iohannes filius quondam domini Henrici de Alblaes militis, ... super decimis apud Alblaes, OHZ IV, 109); 1341 Clays van Alblaes, Z (HAMAKER II, 217).

Albrecht, Albrechts(e), Albregts(e), Alebregtse, Aalbrecht, -brechtse, -breg(t)se, Aelbrecht: Patr. Germ. VN *athal-berht* ‘adel-schitterend’: *Athalbert*, *A(d)elbertus*, *Albertus* (Fm., MORLET I, GN). 1268 vorn herren Alebrechte, Holland (VMW); 1329 wi Jhan Aelbrecht ... schepenen in Hulst (DEBR. 1999, 307); 1608 Jan Aelbrechtssen, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Albrink: Patr. afl. van de Germ. VN *Albrecht*.

Alburg: Metr. Germ. VN *Alburga*, *Alburgis* < *Adalburga*. Germ. *athal* – *burg* ‘adel – burg’.

Aldenberg: Misschien de Germ. vrouwen naam *Aldeberga*. Maar *berg*- en *burg*-namen werden vaak verward. Er is ook de PIN *Aldenburg* (NS).

Alderlieste(n): Ook *Alderliefsten* komt in Nederland voor, maar weinig frequent. Misschien een vleinaam ‘allerliefste’.

Alders, zie Aalders.

Aldershoff: PIN. Hof van Alder. Zie Aalders.

Alebrechtse, zie Albrecht.

Alem, van: PIN *Alem* in Maasdriel (G) of in Lith (NB).

Aleman, zie Alleman.

Alewijn(se), Aalewijnse, Allewijn: Patr. Zoon van *Alewijn*, Germ. VN *al/athal-win* 'al/adel-vriend': 819-840 Allowinus; 981 Adalwinus, Gent (GN). 1298 Nicholao Haelewin, Brugge (WF); †1615 Augustijn Alewijn, Middelburg (HARTHOORN). De spelling met *h*, zoals in het Middelnederlandse *Lied van heer Halewyn*, is hypercorrect. Vandaar de spelling van de FN *Halewijn*, m.n. in België.

Alexander: Patr. Gr. VN *Alexander*. ±1300 ad cotidianas Alexandri apud Hulst (DEBR. 1999).

Aleijn, Alleijn: Patr. De Fr. VN *Alain* < *Alanus*, de Latijnse vorm van een naam van Bretonse heiligen en koningen. De Normandiërs brachten hem naar Engeland, waar hij als *Allan* voortleeft. 1163 Alanus de Ypre (GN); 1280 Joh. Alein = 1307 Jehan Alain, Ieper (BEELE); ±1300 ad obitum magistri Alani, Stoppeldijk (Z) (DEBR. 1999).

Algra: Gaat de naam terug op 1381 Clais Algrau, Heine Algrau, Ossensisse (DEBR. 1999)? Maar daarnaast komen de varianten *Algera*, *Allegra*, *Aelg(e)ra* voor, m.n. in Friesland. Daarom veeleer Fries Patr., afgeleid van Germ. VN *Alger* < *Adelger*.

Alink: Patr. Afl. van een Germ. *adel*-naam, zoals *Alaard*, *Aloud*.

Alkema: Zoals *Van Alkemade* uit de PIN *Alkemade* (ZH). ±1200 Dirk van Alkemade; 1236-44 Dirk van Alkemade. – Lit.: J.C. KORT, *Van Alkemade 1200-1782*. NL 114 (1997), 250-261, 385-390. – J.C. KORT-L.J. MALHERBE, *Van Alkemade 1200-1782*. NL 120 (2003), 164-179.

Allaart, Allaert, Allard: Patr. Germ. VN *athala* – *hardu* 'adel-sterk': Adalardus. 1341 Danckaerd Alaerds sone, Saaftinge; 1381 Jan Alaert, Hontenisse (DEBR. 1999); 1475 Hannekin tkindt Alaert f. Jans Alaerts, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Alleda: Wellicht Fries Patr., afl. van *al-*, *adel*-naam, zoals *Albrecht*.

Allefs, Alles, zie Alofs.

Alleman, Aleman: 1. De volksnaam *Alleman*, die de Fr. naam geworden is van de Duitser, nl. *Allemand*. 1303 Jan den Aleman, Brugge (WF). – 2. Patr. Germ. VN *Adalman*, *Alman*. 1164 Almannus de Platea, Gent (GN).

Allemekinders, zie Almekinders.

Alewijn, zie Alewijn(se).

Allonsius: Patr. Latinisering van Sp. *Alonzo*, naast *Alfonso* uit de Germ. naam *Alfons*: *hadu-funs* 'strijd-bereid'. Het eerste lid werd achteraf gereïnterpreteerd als *al* < *adal* 'edel'.

Alma: Patr. Friese afl. van een Germ. *al-* < *athal*-naam. Of spelling voor *Halma*, *Hallema*.

Almekinders, Allemekinders: Misschien *Almankinders*, kinderen van *Alman* (zie Alleman 2). 1619 Jacob Janse Almekinders, Nisse ZB (WF); 1706 Pieter Almekinders, Hoedekenskerke; 1707 Marinus Almijnkinders, Kortgene (VZS III, 123). – Lit.: C. VAN HEMERT, *Almekinders (Zuid-Beveland)*. GN 24 (1969), 110-113.

Alm(en)kerk, (van): PIN *Almkerk* in Woudrichem (NB).

Alofs, Allefs Alles: Patr. Germ. VN *Alof* < *athal-wulf* 'adel-wolf': Adalulfus. 1197 Alulfus de Harnes, Gent (GN).

Alphen, van: 1. PIN Teralfene (VB). 1196 Egericus de Alfena, Wambeek (Roobaert); 1346 Gerardo de Alphen = 1357 Ger. van Alphen, Lv. (BO 32); 1393 Gheert van Alfen, Aw. (ANP). – 2. PIN Alphen in NB, G of ZH. 1173 domini Hermannii et fratris sui Udonis de Alpheim, NB (ONB); 1203 Teodericus de Alfen, G (ONB); 1282 Hughe van Alfen, ZH (CG). – 3. Er is een Ndl. familie Van Alphen die oorspronkelijk Van Alpen heette (med. Fr. Stoffels). Dat kan een spellingvariant zijn van Van Alphen of teruggaan op de PIN Alpen (NRW).

Alsma: Ook *Als(s)ema*. Afkomstig van PIN *Alsum* (NS, NRW).

Alten, van: PIN *Aalten* (G). 1584 Adriaen van Aelten, Antwerpen (WF).

Altena, (van): PIN *Altena* ‘al te na(bij)’ in Aardenburg (ZV), Hengelo (OIJ), Peize (DR), Wonseradeel (FL), bij Den Bosch (NB), maar ook bij Hamburg en op verschillende plaatsen in België. 1143 Theodericus de Altena (LNT); 1268 Theodercus dominus de Altena (OHZ III, 513).

Alter: 1. Duitse BN ‘de oude’. – 2. Van Vooren 23 vermeldt al 1472 Loy Alters de Naeyere, Aardenburg. Wellicht h-loze spelling voor Mnl. *halfter*, *halter* ‘leren halsriem van paarden’.

Alteren, van: Wellicht de PIN *Aalter* (OV).

Alting: Patr. Afl. van Germ. naam met *ald* ‘oud’, bv. *Altbertus*, *Altbrandus*, *Altfridus*.

Altorffer: Afl. van de erg verspreide D. PIN *Altdorf*. De Middelburgse (nu Roosendaal) uitgeversfamilie Altorffer stamt uit Zwitserland. 1750-1813 Johan Coenraad Altorffer uit Schaffhausen lag als militair in garnizoen in Veere en Vlissingen. In 1779 werd hij in Middelburg bediende in een boekwinkel, daarna zelf boekverkoper (MEERTENS 1947).

Alvarez: Sp.-Port. Patr. Visigotisch *Alvaro* ‘al-hoede’. 1616 Joannes Alvarez, Brussel (WF).

Amadio: Patr. It. VN *Amadeo* < Lat. *Amadeus* ‘die God bemint’. Vgl. Gr. *Theofilus*, D. *Gottlieb*.

Aman, Damman(n): BerN Mnl. *amman* < *ambtman*. De amman was de ambtenaar die een deel van de vorstelijke macht toegewezen kreeg, nl. de rechtsmacht in een bepaald gebied (vgl. meier, baljuw, schout, drost). *Damman* < *d’Amman*, *de Amman*. 1130 Raineri Amans, Oudenburg (GYSS. 1999’); 1632 Nicolaas Damman, Kloetinge (HARTHOORN); 1639 Guillelmus Damman, Sint-Anna-ter-Muiden – Aardenburg (VS 1974, 560). Vgl. *Baillie*.

Ambags: Gen. van FN *Ambach* naar de verspreide D. PIN *Ambach* of voor wie *am Bach* ‘aan de beek’ woont. 1649 Ignatius Ambachts, Antwerpen (WF).

Ameele, van den: PIN *Ameel* < Ofr. *hamel*, Fr. *hameau* ‘gehucht’, dim. van Germ. *hamma* ‘landtong, uitspringend in inundatieterrein’. 1396 Lotaerds wive vanden Hamielle = 1398 Lotart du Hamiel, Herseaux (H) (WF).

Amelink, Amelunxen, Hameling, Hamelin(c)k, -lijck: Patr. Afl. van Germ. *amal-* ‘heldhaftig’-naam. Of var. van *Hamerlink*.

Ameloot: Patr. Fr. vleivorm op *-ot* van een Germ. *amal*-naam of Lat. *Amelius*. 1366 Amelotte fils jadit Gilars Amele, Luik (WF).

Amen, (van), zie van Namen.

Amendt: 1. D. naam *Am Ende* ‘aan het eind (van het dorp)’. – 2. Patr. Het kan ook een vorm zijn van *Amand(t)*, de Lat. HN *Amandus*.

Amerongen, van; van Amerom: PIN *Amerongen* (U). 1353 Henricus (de) Ameronghen, Dordrecht (WF).

Amersfoort: PIN *Amersfoort* (U). 1293 Henric van Amersforde, Holland (CG).

Ameijden, van: PIN *Ameide* in Zederik (ZH). Mnl. (*h*)*ameide*, *amede*, *hameye* ‘boom, slagboom, afsluiting, afgesloten ruimte, gehucht’, vaak voor velden of hoeven, naar de hamei waarmee ze afgesloten waren. Hieruit ook de Vl. FN *Ameye*. 1190-1209 Lismodis filia Didele de Amede (GN).

Ammon: Vermoedelijk uit *Amman*; zie *Aman*.

Amperse: Patr. Zeeuwse *-se*-afl. van VN *Ambert* < Germ. *Amalbrecht* of *Andbert*.

Ampt: D. FN *Amt* ‘ambt’. BerBN van de *Amtmann*; vgl. *Aman*.

Amsing: Ook Ndl. FN *Ampsincck*, Fri. *Amsinga*. Afl. van de Fri. VN *Amme*, *Amse*, die teruggaat op een Germ. *amal*-naam of op een naam als *Admund*, *Admar*.

Amstel, van: PIN *Amstel* (NH). 1126 Wlfrerus de Amestelle, Utrecht (LNT); 1266 domini Ghiselberti de Aemstele, Teijlingen (OHZ III, 468); 1475 joncvrouwe Jozine van Aemstre, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Andel, van: PIN *Andel* (NB).

Anderson: Patr. Zoon van Andreas.

Ande(r)weg: Naam voor wie 'aan de weg woont'. Vgl. D. *Amweg*, *Andergass*.

Andreae: Patr. Lat. gen. van de VN *Andreas*.

Andries(en), Andriesse(n), Andrisse, Anderiesse: Patr. Gr. HN *Andreas*, Gr. *andreios* 'mannelijk, dapper'. 1381 Fierin Andries sone, Heinric Andries, Ossenis ZV (DEBR. 1999).

Anemaat, Anemaet: Volksetymologische herinterpretatie van het Friese Patr. *Anema*, afl. van Fri. VN *Ane*, *Aan*. Misschien door assimilatie uit Germ. *arn*-naam. Of bij Ohd. *ano*, D. *Ahn* 'voorvader' in *Anbertus*, *Anafredus*, *Analdus*?

Angeren, van: PIN *Angeren* in Bemmelen (G). 1128-1139 Reinzo de Angerhem, Utrecht (LNT).

Angerman: Afl. van *Van Angeren*.

Anker, van den Anker, in 't Anker: Huisnaam in 't *Anker*, zoals o.m. in Middelburg.

Annaart, Annaert, zie *Hannaart*.

Anné: Spelling voor *Annet*, *Hannet*, Fr. dim. van VN *Jehan* < *Johannes*.

Anneveld: Naam voor wie woont *aan 't veld*. Vgl. D. *Amfeld*.

Annot: Spelling voor *Hannot*, Rom. vlevorm op *-ot* van VN *Jehan*, *Johannes*. Ook *Annoot*.

Anraad, van; Aanraad, van Anrooij: PIN *Anrath* (NRW): 1161 *Anrode* (TW). 1305 Winricus dictus de Aenrode, St.-Truiden; 1578 Peter van Anroede, Anrath-Antwerpen (WF).

Anson: 1. Metr. Rom. vlevorm op *-eçon* van de VN *Anna*. 1296 Aneçons de Lambres, PdC (WF). – 2. Patr. Spelling voor *Hanson* (zie i.v.).

Anspach: PIN *Anspach* (HS) of *Ansbach* (HS, BEI).

Antema: Fries Patr. Zie *Antink*.

Antink, Antema: Patr. Afl. van een vooral Fri. VN *Ant(e)* < Germ. *and*-naam, zoals *Andbert*.

Antonisen, Antonisse(n), Anthonis(s)e, -issens, Anthonnisse, Antheunis, -isse(n),

Anthuenis: Patr. Lat. HN *Antonius*. 1432 Philips Anthuenis, Tholen (PARM.).

Antwerpen, van: Afkomstig van de stad Antwerpen (A)..

Apeldoorn, van; Appeldoorn: PIN *Apeldoorn* (G).

Aper, Apers, Apere: Patr. Door ass. *lb/b* en verscherping *b/p* uit de Germ. VN *A(da)lbero* of *Albrecht* (waaruit *Albers*). 1383 Wouter Aper, Hulst (DEBR. 1999).

Aperen, van, zie van *Haperen*.

Appeldoorn, zie van *Apeldoorn*.

Appelius: Latinisemg van *Appel(s)*.

Appel(s): BerBN van de appelkoopman. Vgl. de FN *Appelmans*.

Arbroscher: Vermoedelijk verhaspeling van de D. FN *Armborster* < *Armbruster*, BerN van de maker van kruisbogen, voetbogen.

Arbijn: Vanwege de in Zeeland en Vlaanderen niet uitgesproken *h* en de wisseling *er/ar* uit *Harbijn*/*Herbijn*, vlevorm van de Germ. VN *Herbert*.

Ardenne, van: Vl. ook *Van Aardenne*. De streeknaam de Ardennen in het zuiden van België.

Ardewijn, zie *Hardewijn*.

Ardon(ne): Patr. *Hardon*, Fr. verbogen vorm van de Germ. VN *Hardo* < *hard* 'sterk'.

Arend, den: Naar de heel verspreide huisnaam 'In den Arend'. Vgl. D. *Zum Adler*.

Arends(e), Arentse(n), Arentz, Harent, Harends: Patr. Germ VN *Arend*, korte vorm van *Aarnoud*. 1405 Pieter Arents = 1420 Pieter Harens = 1435 Pieter Arentzone, Boekhoute (GYSS. 1999); 1480 Heinderic Arentszone fs. Victors, Axel (STEEGERS).

Arens(e), Aarens, Aerens, Haerens: Patr. Zoals *Arend(s)* korte vorm van de VN *Aarnoud*. 1341 Hughe Danckaerd Arens sone, Saaftinge (DEBR. 1999); 1559-60 Laureys Aerenssen, Aardenburg (VAN VOOREN 23).

Arensman: Patr. Afl. op *-man* van *Arens*.

Arenthals, (van): PIN *Herentals* (A).

Arentse(n), Arentz, zie *Arends(e)*.

Argeerts, Erregeerts Patr. 1. Door *er/ar*-wisseling en Zeeuws niet uitgesproken *h* uit *Hergeert* ‘heer Geert, Gerard’. 1469 Gerart Hergart, Hasselt (WF). – 2. Het kan ook een var. zijn van de FN *Aertgeerts*, een herinterpretatie (als VN *Aart* = *Aarnoud* en *Geert* = *Gerard*) van *Aetgeerts*. Deze laatste vorm is de Brabants-dialectische uitspraak van *Uytgeerts*, *Outgeerts*, *Woutgeerts* < *Woutgeer*, de Germ. naam *wald-ger* ‘macht-speer’. 1428 Johannes Outgheri de Hoern, Hoom NH (WF).

Argelo: PIN bij Wiene (OIJ): 1284 *Erghelo*, 1495 *Argelo* (HEKKET).

Ariaans, Arjaans: Patr. *Ariaan* is een variant van *Adriaan*. Zie *Adriaanse*.

Arkenbout: Patr. Germ. VN *erkna-balth* ‘rein, echt-moedig’: 1110 Erkenboldus de Vorste (GN).

Arnaud, zie *Aarnouds(e)*.

Arnemuiden, van: PIN *Arnemuiden*. 1258 Egidio de Arnemuden, Middelburg (OHZ III, 200); 1319 Jan van Arnemuden, ZB (HAMAKER I, 114).

Arnois, Arnoys: Patr. Zoals *Arnoeyts* (WF) uit *Arnolds*. Zie *Aarnouds(e)*.

Arnold, zie *Aarnouds*.

Arnoldus(se), Arnoldi: Patr. Lat. vorm (en gen.) van de Germ. VN *Arnwald*, *Arnold*. Zie *Aarnouds(e)*.

Arnoudse, Arnousse, zie *Aarnouds(e)*.

Arnoys, zie *Arnois*.

Arondberghe, van: Wellicht de PIN *Aremberg* bij Koblenz (RP) of in Doel en Kieldrecht (A). 1675 Daniel Antonius Darenbergh, Trier.

Arrebout, zie *Herrebout*.

Ars, zie *Aars*.

Arts, zie *Aarts*.

Arijse, Arijsse: Patr. Zeeuwse afleiding van *Arij*, *Arie*, verkort uit *Adriaan*, of geadapteerde uitspraak van Fr. *Henri* uit Germ. *Hendrik*. 1680 Johannes Arijsen, Walcheren-Goes (*VS* 1974, 558).

As, van; van Asch: 1. PIN *Asch* in Buren (G) of *As* (BL), vroeger *Asch*. – 2. *Van As* kan ook ene variant zijn van *Van Ast* (BERNS 215).

Asard: Dit is de *h*-loze variant van de Vl. FN *Hazaert*, *Hazard*, *Hasaert(s)*. Mnl. *hasaert* < Ofr. *hasart* ‘kansspel, geluk’. BN voor een kansspeler, dobbelaar. 1380 Meeus Asaert, Hulst; 1468 Willem Azaerd scoutheete, Boekhoute (GYSS. 1999). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *De familienaam Hazaert. De Leiegouw* 33 (1991), 345-347.

Asbeck, van: PIN *Asbeck* (NRW) of *Asbeek* in Asse (VB).

Asch, van, zie van *As*.

Asperen, van: PIN *Asperen* (ZH) of in Lingewaal (G). 1076-1081 Gerung de Asspera, U (LNT).

Aspeslagh: Var. van de Wvl. FN *Asperslag*, adaptatie van de D. PIN *Asperschlag* in Bergheim (NRW) (WF).

Assche, van: PIN *Asse* (VB): 1159 Assche of verspreide PIN *ten Assche* ‘es(boom)’.

Asscheman: Afl. op *-man* van *van Assche*. 1270 Jacob Asscheman, Gent (VMW).

Assel, van: PIN *Assel* in Apeldoorn (G) of *Hasselt* (BL) of *Asselt* bij Zwalm (NL). 1444 Daneel van Asselt, Middelburg (PARM.).

Asselman: 1. Patr./Metr. Afl. van de VN *Assel(e)* uit *Azilo/Azila*, dim. van Germ. VN *Ado*. 1357 Heinric Asselman, Gent (WF). – 2. Afl. van *Van Assel*.

Assen, van: PIN *Assen* (D).

Assenberg: PIN *Aschenberg* (SH, HS).

Assendelft, van; van Essendelft: PIN *Assendelft* (Zaanstad, NH). -1120 Alwaer de Eskendelf, Assendelft; 1467 Jan van Assendelft, Den Haag (DM).

Assenderp, van: PIN *Assendorp* in Zwolle (OIJ).

Assmann: Patr. Vleivorm van *Erasmus*. 1516 Erasmus Clausbeck = Asmus C. = Asman C., Leipzig (BRECH.).

Ast, van; van As: Uit *van den Aste*. Een *ast* of *eest* was een droogoven, een droogruimte in meekrapstoof of brouwerij.

Attema: Fries Patr. Zoals *Attinga* afgeleid van Germ. bakernaam *Atto*, verscherpt uit *Ado*, een korte vorm van een *adel*-naam. 819 Attinus = Adinus (GN).

Atten, van; Natte: Wellicht de PIN *Etten* (G, NB). De gemeente Etten(-Leur) in NB heette in 1356 *Attene* (BERKEL). *Natte(n)* door metanalyse. 1632 van Natten, Stavenisse; 1686 van Atten, Serooskerke; 18e e. van Natte, Voorburg (PDB); 1716 Adriaan van Natte, Philipsland (VZS I).

Aubroeck: PIN *Aubroek* in Moerzeke (OV).

Audenaarde, Audenaerd(e), van Audenaerde, Audenaerd(t), zie Oudenaarde.

Auer, Auër: D. *Auer*, Mhd. *ouwære* 'die bij of op de *Au* (weiland, beemd) woont'. Zoals Von Aue. 1269 Ludwig Ower, Esslingen (BRECH.).

Augustijn, -eijn: Patr. De Lat. HN *Augustinus*, dim. van *Augustus*.

Auperlé, Aupperlee: Grafie voor de Elzassische FN *Oberlé*, met verfransend accent aigu uit D. *Oberle*, naast *Oberlin* uit *Aberlin*, dim. van *Albrecht*. De Zeeuwse var. met *p* is te begrijpen omdat de naam op het gehoor werd opgeschreven en het Elzassisch een Zuid-Duits dialect is dat de stemhebbende occlusieven stemloos uitspreekt.

Aussen, Ousen: PIN *Aussem*, nl. Oberaußern en Niederaußern (NRW).

Auwens: Patr. van de Friese VN *Aue*, *Auwe*, *Auwen*, misschien van de Germ. VN *Avo*.

Auwera, van der, zie van der Ouderaa.

Avé, Avi: Zoals *Avet* voor *Havet*. Ofr. *havet* 'haakje'. BerBN. 1038 Hugoni Havet, Atrecht (GYSS. 1999'). De Zeeuwse familie Avé, gaat terug op °1691 Caspar Cantijn Avé (Avij, Avie), Dowaaï, die zich vestigde in Rotterdam (med. Fr. Stoffels).

Avenarius: BerN. Lat. *avenarius* 'haverkoopman', afl. van *avena* 'haver'. Vgl. Ofr. *avenier* in 1281 Robbertus Aveniers, Camphin (WF).

Avermaete, van: Dit is een *h*-loze spelling van *Van Haverma(e)te*. PIN *Havermaat* 'havermaailand, haverland', b.v. in Zele (OV).

Avi, zie Avé.

Avink: Ndl. ook *Afink*. Afl. van Germ. korte naam *Avo*.

Avoird, van den: Var. van *Van der Avoort*. PIN *Avoord* 'voorde, doorwaadbare plaats aan een waterloopje, een Aa'.

Avontuur: Vl. FN *Avonture*, Mnl. *aventure* betekende 'het gebeurde, voorval; lot, geluk, kans'. Uit Fr. *aventure* < Lat. *adventura* 'wat komen moet'. Maar misschien is de naam veeleer te begrijpen als Mnl. *avontuurre*, nomen agentis bij het ww. *aventuren* 'wagen, ondernemen, op avontuur uitgaan'. Vgl. D. *Abenteurer*, Fr. *Laventurier*. 1657 Adriaan Daniëlle Avonture, Zierikzee (DE VOS 345).g

Avot: Spelling voor *Havot*. Mnl. *havot* 'korenmaat'. BerBN van de korenmeter.

Avot, van: Vermoedelijk door reductie van *Van den Avoird*, vgl. Vl. var. *Van der Averot*.

Axel, van: PIN *Axel* (ZV). 1251 Oliverus de Axle, Z (OHZ II, 573); 1330 voer enen edelen man ... min here Philipse van Axele, ruddre (DEBR. 1999).

B

Baafse: Patr. Zoon van *Bavo*, Germ. VN. In Aardenburg staat de Sint-Baafskerk.

Baak, (de); (de) Baek, Baecke: Vl. (*de*) *Baeke*. Mnl. *baec*, *bake* 'varkensvlees, spek, geslacht varken, levend varken'. BerBN van een varkensboer, varkensfokker of –slachter, slager. Vgl. E. *bacon*. 1210 Reinerus filius Arnulfi Bake quem Symon Bake habet, Gent; 1291 Gertruut tsBaken, Breda (VMW); 1381 Pieter Bake, Hontenisse; 1382 Dankaert Bake, Vrankendijke in ZV (DEBR. 1999).

Baak, van: PIN *Baak* in Steenderen (G). 1190 Bertoldus de Baco, G (LNT).

Baal, van; van Bael: 1. PIN *Baal* in Bemmelen (G) of in Tremelo (VB). – 2. PIN *Baarlo* (NL) of *Baarle* (NB, BL, A), *Baal* uitgesproken, *Barlo* in Aalten (G), *Bale* uitgesproken. Er is ook een verdronken *Baerle* bij Aardenburg (ZV). 1153 Hugo de Berle (LNT); 1289 scepenen van Hulst Hughe vander Barlen (DEBR. 1962). Zie ook *van Baarle*.

Baale, (de) Baele: Mnl. *bael* 'voogd' < Of. *bail*, *bal*, Mlat. *bailus* 'voogd, beheerder, gouverneur, gezant'. 1227 Walterus Bale, Sint-Lievens-Houtem OV (GN).

Baale(n), van, zie van Balen.

Baan, Baane, de Baene: Mnl. *bane* 'speelbaan, kaatsbaan; betreden en gangbare weg'. BN voor een kaatser of speler; of BerBN voor een straatmaker. 1309-10 Hannin Bane, Aardenburg (HAES.).

Baan, van der; Verbaan, van der Ban(d): 1. PIN *Baan* 'gangbare weg, effen weg; kaatsbaan'. De Zierikzeese FN *van der Baan* stamt van 'de nog te Zierikzee bestaande lijnbaan, waar Rutsaert Hendriksz en zijn zoon het touwslagersbedrijf uitoefenden' (MEERTENS 1944). – 2. Volgens Ebeling is *Van der Baan* een vondelingnaam: gevonden op de Baangracht.

Baankreis: PIN in Gorssel (G): 1491 *Baeinckreyse* (HEKKET).

Baanstra: Friese -*stra*-afl. van *Van der Baan*.

Baar, de; de Baer(e): Vl. (*de*) *Baere*. BN Mnl. *baer* 'naakt, bloot'. 1303 Godevaert die Baere, Antwerpen (WF); 1745 Mattheus de Baar, Baarsdorp (HARTHOORN).

Baard, Baart: Vl. *Baert*. Meestal BN voor iemand met een baard.

Baardman, Baartmans: BN voor iemand die een baard draagt of BerN van de baardmaker, barbier. Vgl. 1337 in de Hospitaalstrate nevenst Kerstiaens Baertmakers huus, Hulst (DEBR. 1999).

Baardolf, zie Bardolf.

Baardse, zie Barends.

Baardwijk, (van): PIN *Baardwijk* in Waalwijk (NB).

Baaren, van, zie van Baren.

Baarends(e), -entse, -ens, zie Barends.

Baarle, van; Barel: PIN *Baarle* in Drongen (OV), Tessenderlo (BL), bij Aardenburg (ZV), Baarle-Hertog (A), Baarle-Nassau (NB) of Baarle (NB, G, OIJ). 1166 S. Thome de Barla, Gent (GN); 1275 Clais van der Barlen, Aardenburg (VMW); 1289 Hughe van der Barlen, Hulst (DEBR. 1962).

Baars, (den); Baers: BN naar de visnaam of vanwege de huisnaam.. 1248 Sigerus Bars (WF). 1606 Pieter Baers, herbergier in 'De Baers', Koudekerke (MEERTENS 1947).

Baarschers: BerN. Gen. van Mnl. *baertscheerre* 'baardscheerder, barbier'. 14e e. Rolaf Bardscherer, Rostock (NN).

Baarsdorp, van: PIN *Baarsdorp* (Borsele, Z). 1429 Anthuenis van Baesdoorp filius Jans van Baesdoorp in Zeeland (PARM.).

Baarslag: D. FN *Bartenschlag* 'slag met de slagersbijl'. BN van de slager.

Baarspul: De naam komt vooral in Holland en Utrecht voor. Wellicht Dense FN *Barsbol(l)*, naar de PIN *Barsbøl* (Nordjylland). 1724 Baerspeel, 1727 Baerspul, 1723 Barspul (PDB). In Zeeland kwam hij in 1947 slechts één keer voor.

Baart, zie Baard.

Baartmans, zie Baardman.

Baas, Baes: 1. Patr. Germ. VN *Baso*. 1361 Jeghen Jan Base, Brussel (WF); 1424 Willem Baes filius Jacobs van Helfsdyc in Zeeland; 1462 Jan Baes, Aardenburg (PARM.). – 2. Patr. Uit *Baefs*, gen. van *Bave*, de Germ. VN *Bavo*. Wvl. *Sente-Baas* is nl. *Sint-Baafs* (WF). 1475 mevrouwe Ligaert Baefs, Jan Baes, Aardenburg (VAN VOOREN 1970) (de H. Bavo is de patroonheilige van Aardenburg).. – 3. BN *de Baas*, voor de huisvader.

Baat, de; de Bat(h): BN voor iemand die ‘baat’ of voordeel heeft??

Baaij: BN Mnl. *bay*, Of. *bai* ‘roodbruin, roodbruin paard’. 1349 Pieter Bays, Hulst; 1381 pueri Baey, Hontenisse (DEBR. 1999); 1399 Jehan Bay, Ieper (BEELE).

Baaijen(s), Baeyens, Baijens, Bajens, Bayings, Bais: Patr. Hypercorrecte spelling voor *Boyen(s)* < Mnl. *Boidin*, naast *Boudin* vleivorm van de Germ. VN Boudewijn. Zie *Boidin*.

Babay, Babey: Patr./Metr. Dim. van Germ. bakernaam *Babbe*, of van *Barbara* (Reaney) of *Isabelle* (DNF).

Babin, Babijn: Patr. Vleivorm van de Germ. VN *Babo*, b.v. gelatiniseerd *Babinus*.

Bach: D. FN. *bach* ‘beek’. Vgl. *van der Beek*.

Back, (de), zie Bak.

Backer(e), de; de Backker, zie Bakker.

Bad, (de): Vermoedelijk var. voor *De Baat*.

Baden: Variant zonder *van*-aanloop naast *Van Baden*. PIN *Baden* (NS, BW) of streeknaam Baden (BW).

Bader: BerN van de badmeester, houder van een badstoof. 1281 Willelmus Badere, Zaffelare OV (WF).

Badts, de, zie de Baets.

Baecke, zie (de) Baak.

Baedts, de, zie de Baets.

Baek, (de), zie (de) Baak.

Baakhoven: PIN *Baakhoven* in Susteren (NL).

Bael, van, zie van Baal.

Baele, (de), zie Baale.

Baele, van, zie van Balen.

Baene, de, zie Baan.

Baerdemaeker, de: BerN van de baardmaker, d.i. baardscheerder, aderlater, heelmeeester. 1270 Jan de Bartmacre, Gent (VMW); 1309-10 Clais de Bartmakere, Aardenburg (HAES. 130); 1337 in de Hospitaalstrate nevenst Kerstiaens Baertmakers huus, Hulst (DEBR. 1999); 1423 Artuur de Baermakere, Hulst (GYSS. 1999).

Baer(e), de, zie de Baar.

Baers, zie (den) Baars.

Baert(s), zie Baard.

Baes, zie Baas.

Baets, de; de Ba(e)dts, (de) Bats.: Volgens GYSS. (VMKANTL 1975, 132) evenals Ohd. *beccho* < *bakjan*- ‘bakker’, met Rom. (*bache*) klankevolutie. 1293 Walterus Bats, Kortrijk (WF); ±1300 de domo Nicholai Bats, Nieuw Vrankendijke (DEBR. 1999); 1306 Symon le Baich = Symons li Baits = 1326 Simoen Sbaets wijf, Ieper (BEELE).

Baeyens, zie Baaijen(s).

Baggerman: BerN van de baggeraar, iemand die baggert.

Bagsmeijer: Adaptatie van de D. FN *Bachmeier* ‘meier op een hof bij een beek’. 1366 Bentz der Bachmayer, Esslingen (BRECH.).

Bahnerth: Var. van de D. FN *Bahnnardt*, *Banhart*, bewoner van een ‘banbos’, d.i. ‘een heerlijk bos, aan het algemeen gebruik onttrokken bos’. 1281 Värilin Banhart, Echterdingen (BRECH.).

Bahr: D. FN. Mnd. *bare* ‘beer’. BN, vgl. *de Beer*.

Baillie: Fr. *bailli* ‘baljuw, gerechtelijk ambtenaar die in een bepaald rechtsgebied de leenheer (graaf, hertog) vertegenwoordigt’. Vgl. *Aman*. 1329 Hughe Bailliu, Hulst (GYSS. 1999).

Bajens, Bais, zie Baaijen(s).

Bak, (de) Back, Bakke, Baks, Ba(k)x, Basck: 1. BN of BerBN naar Mnl. *bac* ‘bak, beker’. – 2. Maar *back* betekende ook ‘mond, wang, kaak, kinnebak’. BN voor iemand met opvallende mond of kin. 1196 Walteri Bac, NB (GYSS. 1999’); 1477 Anthonis Backe, Zuiddorpe (STEEGERS).

Bakel, van; Verbakel: PIN *Bakel* (NB). 1395 Willem van Bakele, Antwerpen (WF).

Bakema: Fries Patr, afl. van de Friese VN *Baak*, *Bake*, *Baeke*, afgeleid van een Germ. naam met *badu-* ‘strijd’.

Bakhuys: BerBN van de bakker. *Bakhuis* ‘bakkerij’. 1340 Arnoldi dicti van den Bachuys, Raatshoven LU (WF).

Bakke, zie Bak.

Bakkenes: Naam van het dorp Bakenes, dat in de middeleeuwen aan het Spaarne lag benoorden Haarlem. In de 14de eeuw werd het bij de stad ingelijfd. (UITMAN 73).

Bakker, de(n) Bakker, Bakkers, Bakkeren, Baker, de Backer(e), de Backker, Bekker(s), Becker(s): BerN van de bakker. 1266 Mychil de Baccere, Gent (VMW); 1382 Petrus Backere = Pieter de Backere, Hulst (DEBR. 1999); 1475 Willem de Backere, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1476 Jan de Backere, Middelburg (PARM.).

Baks, Bakx, zie Bak.

Bal: 1. Patr. Var. van *Balle* < *Baldo* (zie *Balde*) of korte vorm van *Boudewijn* of een andere *bald*-naam. 1263 Balduinus dictus Ballo, VB; 1319 Balduin dictus Balle, Lier (WF). – 2. Var. van *de Bal*. BN voor een balspeler. Vgl. 1330 erga Willelmum dictum Balspelere, Hulst (DEBR. 1999); 1684 Ioannes/Jan Bal, Hontensse (VZS 1998, 27).

Balde: Patr. Germ. VN *Baldo* < Germ. *balth* ‘moedig, boud’. 1341 Boudin Balde, Gillis Balde, Saaftinge (DEBR. 1999).

Balduwijns, zie Boudewijn.

Balemans: 1. Afl. van *Van Balen*, van *Baal*.. – 2. Uit *Baarlemans*, afl. van *Van Baarle*. 1516 Joannes Baerlmans (grootvader van) 1535-1598 Cornelius Baelemans (WF).

Balen, van; van Baale(n), van Baele: PIN *Balen* (A), *Baelen* (LU).

Balfoort, zie Belfroid.

Balhuizen: PIN. Er is een PIN. *Ballhausen* in Beieren en Thüringen.

Baljet, Baljé: Fr. *Baillet*. Of. *bai*, *baille*, *baillet* ‘roodbruin, hoogblond, roskleurig; naam van een roodbruin paard’. BN naar de haarkleur of naar het paard. 1309-10 Arnoud Baillet, Aardenburg (HAES. 129).

Baljeu: BerN. Pic. *bailli(e)u*, Mnl. *balju*, Ndl. *baljuw* ‘gerechtelijk ambtenaar die in een bepaald rechtsgebied de leenheer (graaf, hertog) vertegenwoordigt. 1325 Hughe Baliu scepenen in Hulst = 1328 ende Hughe Baeliu scepenen, Hulst (DEBR. 1999); 1329 Hughe Bailliu, Hulst (GYSS. 1999).

Balk(e): BN naar de gestalte of BerBN voor een timmerman. 1215 S. Gisellines Balkes = 1216 S. Giselini Balca, WV (WF).

Balkema: Friese afl. van *Balk(e)*, of van *-ke*-dim. van Patr. *Bal*.

Balkenende: PIN? Of BerBN voor een timmerman? 1598 Balcheneynde, Rotterdam (PDB); 1600-1679 Clement Adriaensz van de Balckenende, (scheepsbouwer) Noordwijk (med. Fr.

Stoffels); 1652 Claes Dircksz. van Balckeneynde bouwde een huis op het landgoed Zorgvliet voor Jacob Cats, het huidige Catshuis (med. T. Schoonheim).

Ballast: Volksetymologische reïnterpretatie – met paragogische *t* – van de Waalse FN *Balasse*, *Ballace*, *Balas(s)*, van de PIN *Balâtre* (N), die in het Waals als *balausse* wordt uitgesproken. De toenaam *Balaes* komt evenwel in 1290 in Brugge voor (WF). De jonge gemeentenaam *Ballast* (1794) in Coevorden (D) komt wel niet in aanmerking.

Ballegeer: Vooral Wvl. FN, vandaar ook in ZV. 1. BerN. Adaptatie van Off. *bolengier* ‘bakker’. 1395 Clais Balegher, Kortrijk (WF). – 2. Evtl. Patr., de Germ. VN *bald-ger*. – Lit.: F. DEBRABANDERE, *De familienaam Ballegeer*. *MVN* 38 (1962), 140-142.

Ballegooyen, van; -goyen, -gojen, -goien, van Ballengooijen: PIN *Balgoij* in Wijchen (G): 1172 *Balgoie*, 1371 *Balgoyen*.

Balleur: Fr. PIN *Balleux* (dep. Oise). 1266 Lambert de Balleur, Ieper (WF).

Balliauw: Aanpassing van Fr. *Baillaud*, dim. van Off. *bail* ‘gouverneur, voogd’. 1356 Peter Baliaeu, Leuven (WF).

Ballieu(l): 1. Zoals *Debailleul* afkomstig van *Bailleul*. *Bailleul* is de Franse naamvorm van de stad Belle in FV, maar *Bailleul* is ook een PIN in Henegouwen, dep. van de Somme en driemaal in PdC. – 2. De naam kan ook een var. zijn van *Baljeu*, *Balieu* < *bailli* ‘baljuw’.

Ballintijn: Schotse FN *Ballantine* < PIN *Bellenden*. 1484-1500 Robert Bellentyne, abbot of Hollyrood (DORWARD).

Ballourie: Var. van de FN *Ballery*, *Balory* in België. Fr. *balerie* ‘dans, ontspanning’.

Balmakers: BerN van de vervaardiger van ballen. 1291 Lippin de Ballemakere, Oudenaarde (VMW).

Balnikker: De naam is ongetwijfeld ontstaan door verkeerde lezing van *Balmaker*.

Balt: Uit Balde.

Balthazar: Patr. De bijbelse VN Balthasar.

Balvers: Patr. Germ. VN *balth-frith* ‘dapper-vrede’: *Baldfrid* (MORLET I). ±1730 Petrus Balvers (stamt van) Theodorus Rochusse Balferts, Druten (DM).

Bambost: Met paragogische *-t* uit *Bambos*, d.i. *banbos* ‘bos binnen het rechtsgebied van de heer’. Vgl. *banwoud* en de PIN *Banholt* (NL).

Bamfust: Door wisseling van de labialen *b/f* uit *Bambust* < *Banbos*.

Ban(d), van der, zie van der Baan.

Bank, Banken: BN of BerBN volgens een van de betekenissen van *bank* ‘zitbank, rechtbank, schepenbank, pijnbank, vleesbank, toonbank, geldbank’.

Bannier: BerN Off. *banier* ‘heraut, omroeper, gerechtsdeurwaarder, veldwachter’. 1558 Marten Banniers, Aardenburg (VAN VOOREN 23).

Banninga, Bannink: Patr. Afl. van Germ. naam *Bano* of van een bakervorm van een Germ. VN, wellicht *Barnhard*, *Bernhard*. 1356 Alaerd Bannin, Bassevelde (GYSS. 1999).

Barbé: Spelling voor Fr. *barbet* ‘baardig, gebaard’. BN. 1608 Pieter Barbet, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Barbier: BerN van de barbier, baardscheerder, aderlater, heelmeeester. 1480 Willem Barbier, Zuiddorpe (STEEGERS); 1605 Claeys Barbyer, chirurgijn, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Barel, zie van Baarle.

Bardolf, Baardolf: Patr. Germ. VN *bard-wulf* ‘bijl-wolf’: *Bardulfus*.

Barelds, zie Barends.

Bareman(s), Barremans: 1. Afl. op *-man* van *Van den Bare*. – 2. Var. van *Baard(e)man(s)*.

Baren, van; van Baaren: PIN *Baarn* (U).

Barends, Barendse(n), Barentse(n), Barense, Baarends(e), Baarentse, Baarens, Baardse, Barelds, Berends(en), Berentsen: Patr. *Barend*, de Germ. VN *bern-hard* ‘beer-sterk’.

Barge, de; (de) Berg(e): Mnl. *berg*, *barg* ‘mannelijk gelubd varken’. Wellicht BerBN van een varkencastreerder. 1205 S. Roberti Bargh (WF).

Barink: Zoals *Bering* afl. van Germ. naam *Bernard*. 1398 prebende Nicholai Barine, Hulst (DEBR. 1999).

Bark: Patr. Var. - door *er/ar*-wisseling - van *Berk*. Patr. Germ. VN *Bericho*, *Birico*, afl. met *k*-suffix van een *ber-naam*, zoals Bernhard. – 2. PIN *Berk*, de boomnaam.

Barkman, zie Berkman.

Barkmeijer: Var. van *Berkmeier*, D. *Berkemeier*. Meier op ene berkenhof.

Barneveld, Barreveld: PIN *Barneveld* (G). 1318 Wouter Barnevelt, Brugge (WF).

Barnhard, zie Bernhard.

Barnouw, zie Bernauer.

Baron: Fr. *baron*, Ndl. *baron*, Mnl. *baroen* ‘leenman, edelman, rijksgrote, ridder’. 1353 Jacob Baroens huus, Hulst (DEBR. 1999).

Barra: Rom. FN *Baras*, *Barras* < Ofr. *barat* > Mnl. *baraet* ‘bedrog, list, bedriegerij, bedrieglijk spel, goochelspel; drukte, verwarring, rumoer’. BN.

Barremans, zie Baremans.

Barreveld, zie Barneveld.

Barselaar, zie van Bastelaar.

Bart, de, zie de Bert.

Bartels(e), Bartelds, Bartelson: Patr. Zoon van Bartel, korte vorm van Bartholomeus, naam van een apostel.

Barten: Patr. Zoals *Beerten* afgeleid van een Germ. *berht*-naam, zoals *Robert*, *Albert*.

Barth, Bartz: BN. Spelling voor *Baart* of D. vorm *Bart*.

Bartha: 1. De naam kan teruggaan op It. *Baratta*. Afgeleid van ww. *barattare* ‘ruilen, verhandelen’, vandaar ook ‘bedriegen’. Vgl. *Baras*, *Baratte*, *Bartier* in WF. – 2. DNF leidt *Bart(h)as* af van de Zuid-Franse naam *barthe* < *barto* ‘struik, bosje’.

Bartholomeeussen: Patr. Zoon van *Bartholomeus*, naam van de apostel.

Bartling: Patr. Andere spelling voor *Barteling*, *Bartelink*. De naam kan een *-ling*-afl. zijn van een *berht*-naam (Albert) of een *-ing*-afl. van *Bartel*.

Bartstra: Friese FN, die volgens Winkler 1898 waarschijnlijk afgeleid is van het Fri. woord *barte* ‘grote vonder, waterstoep’.

Barto: 1. Spelling van de Fr. naam *Bartaux*, var. van *Berteau*, Rom. vorm van *Bertoud*, de Germ. naam *berht-wald* ‘schitterend-heerser’. – 2. Evtl. uit It. *Baratto*, var. van *Baratta*; zie Bartha.

Barij: Spelling voor *Bary*, *Barry*, Rom. vorm van de Germ. naam *Badurik*: Baduricus, Badericus (Dip.). 1335 Jan Barri, Dinant-Brugge (WF).

Bartz, zie Barth.

Bas, (de): Patr. Korte vorm van de HN *Sebastianus*. De var. met lidwoord is volksetymologisch ontstaan, omdat de VN in de naam niet meer herkend werd. 1325 ende Iacob Basse schepenen, Hulst (GYSS. 1999).

Basck: Door metathesis uit Bax. Zie Bak.

Basselaere, van, zie van Bastelaar.

Bassi(e): 1. Uit de Fr. FN *Bassier*, BerN van de verkoper van lage (basses) kuipjes voor het vervoer van de oogst (DNF). – 2. Evtl. It. FN *Bassi*, naast *Basso* < Lat. geslachtsnaam *Bassus* ‘de dikke’.

Bast: Mnl. *bast* ‘boomschors, touw, halsstrop’. BerBN, wellicht voor iemand die uit boomschors touwen maakte. 1219 Gilbertus Bast, WV (WF); 1317 Alarde Baste, Oostburg (JAM. 12); 1380 Willem Bast, Hulst (DEBR. 1999).

Bastaard: BN voor een bastaard, buitenechtelijk kind. 1347 Willem Bastaerd; 1358 Willem bastaerd ... ende Jan Bastaerd schepenen in Hulst (DEBR. 1999).

Bastelaar, van; van Bastelaer(e), Bostelaar, van Basselaere, Barselaar, (van) Batselaere: PIN *Bastelaar* in Zeveneken (OV). *Barselaar* is hypercorrect tgo. *Basselaar*. 1345 Jhan van

Bastelar, Gent; 1492 Claeyns van Basselaere, Gent; 1733 Jac. Bostelaer, Gent (WF); 1676 Johan van Basselaer, Middelburg (DE VOS 119); 1702 Christiaan van Bostelaar, Lokeren – Kruiningen (VS 1972, 52).

Bastelier: Metathesis van *Batselier*. Mnl. *bacheleer*, *baetseleer*, *basseler* < Ofr. *bachelier* ‘jong edelman, in dienst van een andere ridder’, ook ‘baccalaureus’, Fr. *bachelier*, dat eveneens teruggaat tot Lat. *baccalarius*. 1632 Elisabeth Basilliers = Baetsliere, Baarland (HARTHOORN).

Bastiaans, -aanse(n), Bastiaens(en): Patr. Korte vorm van *Sebastiaan*, de Lat. HN *Sebastianus*.

Basting, Bastinck: Patr. Afl. van *Sebastiaan*. 1421 Michiel Bastin, Oostburg (PARM.); 1747 Jozias Basting, Westkapelle (Walcheren) – Nieuwvliet (MEERTENS 1947).

Bastmeijer: Ook Bastemeijer. Wellicht naam voor een meier die *Bast* (Bastiaan) heette. Vgl. D. *Clausmeier*, *Hanslmeier*, *Petermeier*, *Friedrichsmeier* enz.

Bat, de, zie de Baat.

Baten, Batten: Metr. Gen. van *Bate*, korte roepnaam voor de HN *Beatrix*. 1459 Baten Theeus = 1460 Beatruijs Theeus, Aartselaar A (WF).

Batenburg, van: PIN *Batenburg* (G). 1197 H. de Batenburg, G (WF); 1694 Maarten Batenburg, Numansdorp (VZS 1998, 206).

Bath, de, zie de Baat.

Batselaere, van, zie van Bastelaar.

Bats, (de), zie de Baets.

Batten, Battes, Batus: 1. Patr. Afl. van Germ. *badu*-naam. – 2. Zie Baten.

Baudringhien, de; Bauderingheen: Belgische FN *Debaudrenghien*. PIN *Boudergem*, Fr. *Boud(r)enghien* in Vloesberg/Flobecq (H). Germ. *Balthaharingahaim* ‘woning van de lieden van *Baldhari/Bouder*’. 1218 Theodricus de Baudringhen, Vloesberg (WF).

Bauer, Bouwer, Pouwer: D. BerN van de boer, landbouwer. *Pouwer*, Zuid-Duits *Pauer*, door verscherping *b/p*.

Baugniet: PIN *Baugniet* in Cortil-Wodon (WB).

Baumann, Pouhmann: D. pendant van *Bouman*, BerN van de landbouwer, tuinman. *Paumann* is Zuid-Duits, met verscherping *b/p*.

Bäumen: Wellicht verkeerde spelling voor Baumann. Of voor *Bäumer* ‘bediener van een slagboom’.

Baurdaux, Baurdoux, Beaudoux: Afwijkende spelling van *Bourd(e)aux*, *Bordeau(x)* < *Dubourdeau*. 1. Ofr. *bordel*, dim. van *bord* (Ndl. *bord* ‘plank’), d.i. ‘houten gebouwtje, houten huisje, hoeve’, en hieruit dan weer Ndl. *bordeel*. Er is een PIN *Bordeau* in Bousval (WB), *Bordeau* in Mont-Saint-Aubert (H). 1672 Cornelis de Baudoux, BoZ (DE VOS 153). – 2. Evtl. PIN *Bordeaux* (Gironde, Seine-et-Meuse enz.).

Baute, zie Bout(e).

Bauwens, zie Bouwens(e).

Baveko(o), Baveco: Door *v*-syncope uit de PIN *Bavikhove* (WV) of *Bavinkhove* (FV).

Bavel, van: PIN *Bavel* (A, NB).

Bax, zie Bak.

Baijens, Bayings, zie Baaijens.

Bazel, de: PIN *Bazel* in het Land van Waas (OV).

Bazen: Vleivorm van de Germ. VN *Baso*: *Basinus*. 1311 Jan Basijn; 1381 Clays f. Basin, Ossensisse (DEBR. 1999).

Beaart: Spelling voor de FN *Bejaert* < *Beijaert*. Mnl. *bayaerd*, *beyaert*, Ofr. *bayart* ‘bruinrood paard’; zie ook *Baij*. Vandaar het bekende *Ros Beiaard*. 1280 Wouterus Beiart, Ieper (BEELE).

Beaudoux, zie Baurdaux.

Beaufort, (de): Verspreide PIN (o.m. Nord, PdC, Somme, Meuse). 1595-1661 Pierre de Beaufort kwam uit Sedan (Ardennes) naar Nederland en werd burgemeester van Hulsterambacht (MEERTENS 1947).

Beaurain: Vanwege de homonymie zijn verschillende plaatsnamen mogelijk: *Beaurains* bij Atrecht (PdC), *Beauraing* (N), *Beaurin* bij Kamerijk (Nord).

Beausart, Beeuwsaert: PIN *Beau Sart* 'mooie rode, mooi gerooid terrein'. Er zijn zeker drie plaatsen met die naam in Wallonië, nl. in Bossut (WB), Steenkerque (H), Biez (WB). En dan is er nog Beaussart in het departement van de Somme. Hieruit de Wvl. FN *Beeuwsaert*, vanwege de Pic. uitspraak van *-eau*, *-ieau*. – Lit.: F. DEBRABANDERE, *De Leiegouw* 1981, 119-120.

Bebelaar: Misschien de D. FN *Bebler*, *Bäbler*, uit de Germ. naam *Babilo*, dim. van *Babo*?

Becht: Patr. Korte vorm van de Germ. naam *Bechtold* < *berht-wald* > *Bertold*.

Beck, zie Bek.

Becker(s), zie Bakker.

Beckhoven, van: PIN *Bekhoven* in Brecht (A).

Beckman(n): Mdd. vorm van *Bachmann*: *Beekman*.

Becks, zie Bek.

Bécude, Becu: BN naar de vogelnaam Ofr. *becue*, Wvl. *becuwe* 'snip'. 1276 Margareta Becude, Ieper (BEELE).

Bedaf, van: PIN *Bedaf* in Baarle-Nassau en Uden (NB). 1503 Anthonius Bedaf de Breda (WF).

Bedet: Door verdoeffing van de *i* uit Fr. FN *Bidet*, dim van een Patr. *Bidoul*, *Bidard* of *Bidaud*.

Beeck, van, zie (van) Beek.

Beeckman, zie Beekman.

Beek, (van); van Beeck, PIN *Beek* (G, BL, NL, NB); ook oude naam van *Hilvarenbeek* (NB). Of uit *Van der Beek*.

Beek, van der; te(r) Beek, Beeke, van der Beke, (van den) Bekke, Verbeek(e), Verbeke: Verspreide PIN *ter Beek*, *ter Beke* 'beek'. 1368 Ardt Jhans soen vander Beke geheiten van Beke, Bergeyk NB (WF); 1428 Jacop van der Beke, Boekhoute (GYSS. 1999); 1479 Adriaen van der Beke, Aardenburg (VAN VOOREN 23).

Beekenkamp: PIN *Bekkenkamp* in Holten (OIJ).

Beeke(s): Gen. van *beke*. Zie van (der) Beek.

Beekhuijsen: PIN *Beekhuizen* in Zevenaar (G).

Beekman, Beekma, Beeckman, Bekman: Afl. van *Van der Beek*. 1326 Hannin van der Beke dit Bekeman, Ieper (BEELE).

Beelaerts, zie Belaert.

Beeldens, zie Belde.

Beems, zie Been.

Been, Beens, Beems: 1. BN naar het lichaamsdeel *been*, wellicht voor een kreupele of manke. Vgl. *Kortbeen*, *Langbeen*. 1227 Arnoud Been, Zingem (GN); 1466 Cornelis Been filius Jans vander Neuse by Axele (PARM.). – 2. BerBN van de slager, *beenhouwer*. 1405 Jan Been vleeschouwersknappe, Antwerpen (WF).

Beenakker, zie Beenhakker.

Beenhakker, -hacker, Beenakker, Beneker: BerN van de slager. Vgl. *Beenhouwer*. 1678 Janneke Cornelisse Beenhakker, Yerseke (HARTHOORN).

Beenhouwer: BerN van de slager. 1318-19 Hughe de Beenhouwer, Z (HAMAKER I, 55); 1381 Jan de Beenhouwere, Ossensisse (DEBR. 1999).

Beens, zie Been.

Beentjes: Var. van de Vl. FN *Beenkens*. Dim. van *Been*. 1. Patr. *Been* < *Bernhard*.. – 2. Bij de BN *Been*.

Beer, de(n): BN naar de diernaam, evtl. voor een beerleider. Het kan ook naar de huisnam zijn 'In de beer'. 1326 Jacob die Beer, Axel (GYSS. 1999); 1347 Jan de Beer, schepenen in Hulst; 1381 Yeve de Voes (sic) Bere, Hontenisse (DEBR. 1999).

Beeren(s): Zoals *Berens* afl. van de Germ. VN *Bern(h)ard*.

Beerkens: BN. Dim. van *de Beer*. 1376 Jehan le Beere dit Beerkin, Ieper (BEELE).

Beerkman, zie Berkman.

Beernaard, -aerdt, -aerts, zie Bernaard.

Beers, van; van Bers: PIN *Beers* (NB).

Beersma: 1. Fries Patr. Afl. van *ber*-naam, zoals *Bernhard*. – 2. Afl. van de PIN *Beers* (Littenseradiel, FL) (BROUWER 1965).

Beesems, zie Besem(s).

Beest, van: PIN *Beest* (G).

Beets: 1. Patr. Gen. van korte vorm van Germ. *berht*-naam. – 2. PIN *Beets* (Zeevang, NH).

Beeuwsaert, zie Beausart.

Begars: 1. Var. van *Begaeres* < Fr. *bigarré* 'veelkleurig, bont'. 1668 Jacobus Bigaren (WF). – 2. Mnl. *beg(g)aert, baggaert* 'lekenbroeder, lid van een vrije godsdienstige gemeenschap', mannelijke tegenhanger van de begijn. Het woord kreeg een pejoratieve betekenis. Fr. *begart* 'ketter, schijnheilige, gek'. 1281 Joh. Begart, Zwijnaarde OV (WF).

Begheijn, zie Begijn.

Begthel: Wellicht Patr. < D. *Bechtold*, d.i. *Berthold*.

Begtoo, van: De naam verwijst niet noodzakelijk naar een plaatsnaam, want hij komt ook zonder *van* voor. ±1800 Theodorus Begtoo (vader van) 1810-.... Doris Marinus van Begtoo, Tholen (genealogie Groeneveld).

Begijn, Begheijn: BN. Uit Ofr. *beguin* 'dwaas, gek'.

Behage: BN *Bage* voor een overmoedige, trotse, ingebeelde, ijdele. Van Mnl. ww. *bagen* 'roemen'; bnw. *bagel* 'pronkerig'. De vorm *Behage* is hypercorrect en tegelijk een volksetymologische associatie met *behagen, behaagziek* (TNTL 1960, 32-49).

Beheijt: Wvl. FN. Over *Baheyt* (met hypercorrecte *h*) < *Baet*, var. van *Baiet* 'rosbruin, roodbruin, bruinrood'. BN. Ook naam van een bruinrood paard, vgl. *Baij*. 1373 Pieraerd li Bayet = 1398 Pierart le Baet, Moeskroen (WF).

Behiels: Onduidelijk. 1619 Philips Behiels, Sint-Niklaas (WF).

Beirnaert, zie Bernhard.

Bek, Beck(s), Beks: BN voor iemand die een grote bek 'mond' opzet of met een mond die op een bek of snavel lijkt. 1633 Carel Bec, Meteren FV – Zeeland (VS 1965, 248); 1668 Jan Bekx, Aardenburg (VS 1974, 558).

Bekaert, Bekaar: Afl. op *-aard* van *Van der Beke/Beek*. 1533 Vinchent Bekaert, Aardenburg (VAN VOOREN 23).

Beke, van der, zie van der Beek.

Bekenes: PIN *Bekenis* in Woerden (ZH).

Bekke, (van den), zie van der Beek.

Bekker(s), zie Bakker.

Bekman, zie Beekman.

Beks, zie Bek.

Bel, de: BN of BerBN naar de bel van de belleman, de omroeper. 1708 Pieter de Bel, Aardenburg (VS 1974, 67).

Bel, van (der): BN naar de huisnaam 'De Bel(le)'. 1416 Lauwers van der Belle, Brugge (WF). Zie ook *In de Belle*.

Belaert, Belard, Bellaert, Beelaerts: BN. Afl. van het Mnl. ww. *belen, bellen* 'blaffen, onaangename geluiden voortbrengen', vgl. D. *bellen* 'blaffen'. 1129 Walterus Belard, WV (WF); 1309-10 Clais Belard, Aardenburg (HAES. 130); 1219 Walterus belard, ZB (OBREEN

179); 1381 Heinric Beelaert, Hontenisse ZV (DEBR. 1999); 1430 Jan Beellaert, Axel (GYSS. 1999).

Belais, zie (van) Belois.

Belde, Beeldens: Patr. *Belden*, umlautsvorm van *Balden*, vleivorm van *Baldwin*, *Boudewijn*.

Belderok: Pic. *belleroque*. Samenst. met Ofr. *roche*, Opic. *roke*, *roque* 'rots; slot, burcht op een rots'. PIN *Bellerocche* (Loire, Moselle). ±1685 Jan Belderock, Antwrepen (WF).

Beldert: Patr. Germ. naam *balth* – *hard* 'moedig – sterk': Baldhardus.

Beleir, de: Wase FN De Beleir < De Berlaer = van Berlaar. PIN *Berlaar* (A).

Belet: 1. Patr. Uit *Robelet* of *Robillet*, dim. van de Germ. VN *Robert*. – 2. BN *Bellet*, dim. van *bel*, *beau* 'mooi'.

Belfroid, Balfort: 1. Patr. *Ba(l)froid*, Rom. vorm van de Germ. VN *Balafrid*, *Balfredus*. – 2. PIN *Bellefroid* (LU) of *Beaufort* of *Belfort*.

Belger, Beljers: Patr. Germ. VN *balth-ger* 'moedig-speer'.

Belie, de: Var. van de Wase FN *De Bille*. PIN Ofr. *bille* 'boomstronk'.

Belien: Metr. gen. van VN *Belie*, korte vorm van *Mabelie*, Fr. *Mabille* < Lat. *Amabilia* of van *Sebelie* < *Sibilia* (WF). 1378 Belie Noets huus, Hulst; 1381 relictia Beliens, Hontenisse (DEBR. 1999).

Beljers, zie Belger.

Bellaert, zie Belaert.

Belle, in de: Huisnaam *De Belle* in de Lange Gistsraat in Middelburg. 1544 Dierric in de Belle, Middelburg (MEERTENS 1947). Zie ook *van der Bel*.

Belle, van; van Bellen: PIN *Belle* in Frans-Vlaanderen (Fr. Bailleul). 1441 Gillis van Belle, Middelburg (PARM.).

Belleg(h)em, van; -gum: PIN *Bellegem* (Kortrijk, WV).

Bellems, Bellemans: Schouwse FN uit *Bethlehems*, naar het klooster Bethlehem bij Elkerzee (Middenschouwen) (MEERTENS 1944, 28).

Bellotto: BN. Zoals *Bellotti* It. dim. van *bello* 'mooi'.

Belois, (van); Belais: Wellicht vertaling van Fr. *Dubelloy*, *Dubellay*. PIN *Belloy* (Somme, Oise, Orne), *Belloy* (Seine-et-Oise). Rom. *betuletum* 'berkenbos'.

Bels: Misschien een gen. van *Bel*, zie de *Bel*. 1219 terra Walteri Bels, Brugge (WF).

Belsen, van, zie van Belzen.

Belser: Var. van *de Belder*. Mnl. *beelder* 'schepper, uitbeelder, beeldhouwer, schilder' of *belder* 'belleman'. 1586 Henrick de Belsere = 1609 Hendrick de Belder, Reet A (WF).

Belt, (van den); van de(r) Bilt: Oost-Ndl. PIN *Belt*, *Bilt* 'kleine hoogte, bult', die we nog herkennen in *vuilnisbelt*. PIN *Belt* in Wieringen (NH), Brederwiede (OIJ), *Op de Belt* in Bergen (NL), *Bilt* in Stevensweert (NL), *De Bilt* (U).

Beltman: Afl. met suffix *-man* van *van den Belt*.

Belzen, van; van Belsen: PIN Bilzen (BL)?

Bemden, van (den); van den Bend, (van der) Bent, van der Ben: PIN *Beemd* 'weiland, alluviaal land aan een waterloop'. 1248-71 Claus van den Beemde, Antwerpen (VMW).

Bemelmans: Afl. van *van Bemelen*, PIN in NL. 1462 Henrix van Bemelen = Henrich Bemelmans, Bemelen (WF).

Bemmel, van; van Bemmelen: PIN Bemmelmel (VB, G). 1529 Thomas van Bemmelmel, Coevorden; 1568 Thomas van bemmel, Groningen (NL 66 (1949), 113).

Ben, van der, zie van (den) Bemden.

Benauw, Benaut, Benou: Door ass. *rn* > *nn* uit *Bernau(w)* uit de Germ. naam *Bernwald*, *Bernoud*. Maar *Bernauw* kan door metathesis ook ontstaan zijn uit *Bruneau* 'de bruine': °1782 Ignatius Benouw, Watou WV (is de zoon van) Christian Brunaut (WF).

Bend, van den, zie van (den) Bemden.

Bendegem, van; van Bendegom: PIN Bennekom (G). 1667-1723 Reynier Janse van Bendegom uit Steenberg-Nieuw-Vossemeer (NB) kwam naar Terneuzen en heette daar Van Bendegem (med. J.W. de Putter, Goes).

Benders: BerN van de (vat)binder, kuiper, vgl. D. *Fassbinder*.

Beneden, Beneder, Benee, Bené(e): Zonder *van*-aanloop uit *Van Beneden*. Naar de woonplaats ergens beneden, in de laagte.

Beneker, zie Beenhakker.

Benens: Patr. Vleivorm van de Germ. VN Bernhard.

Beni(e)st: Door metathesis uit *Beniets*, *Benijts*, gen. van *Bénit*, Rom. var. van *Benoît*, de HN *Benedictus*.

Benne(ma), Binnema: Patr. Friese afl. van *Benne*, *Binne* < *Benno*, bakervorm van een Germ. *bern*-naam, zoals *Bernhard*, *Bernolf*, *Bernoud*: Benno qui et Bernhardus (Fm.). 1443 Pieter Benne, Hulst (PARM.); 1475 Pieter Benne, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Benon: Patr. Afl. van VN *Benoît*, *Benedictus*.

Benou, zie Benaauw.

Benski: Patr. Slavische afl. van Benedictus.

Bent, (van der), zie van (den) Bemden.

Bent(h)em, (van); van Bnten: PIN *Benthem* (NB) of *Bentheim* (NS). 1284-87 Symon van Benthem, Holland (VMW); 1769-1843 Salomon van Bnethem, Middelburg (MEERTENS 1947).

Bentschap: PIN Benschop (U).

Berchum, van; van (den) Berghem: PIN *Berchem* (A, OV), *Berghem* (NB). 1300 Ostonis de Berghem (WF). Of var. van *Van Berkum*. *Van den Berghem* kan ook wel een var. zijn van *van den Berge(n)*.

Berckmoes, van der Berkmoes, Verberkmoes: PIN *Berkmoest*. Een *most* is een plaats waar mos groeit. Een *berkmoest* is een drassige plaats bij een berk. 1295 van der Bercmoest, Waasland (WF).

Berendonk: PIN *Berendonck* in Wijchen (G) en verspreide PIN *Berendonk* in de provincie Antwerpen. 1271 Johannes de Berendonc, Lier (WF).

Berends(en), zie Barends.

Berenpas: PIN. Samenst. *beren* en *pas* 'bos van laag hout'.

Berenschot: Var. van *Berendschot*. PIN *Schot* 'afgeperkte ruimte' van Berend.

Berentsen, zie Barends.

Berg, (de) Berge: Korte vorm voor van den Berg; of zie *de Barge*.

Berg, van de(n); van de(n) Berge, van der Berge, ten Berge, van de(n) Bergen, van den Bergh, van de(n) Berghe: Zeer verspreide PIN *ten Berge*. 1248-71 Aernout van den Berghe, Antwerpen (VMW); 1478 Franchois vanden Berghe, Terneuzen (STEEGERS); 1618 Marinus Janse van den Berghe, Yerseke (HARTHOORN).

Bergen, van: PIN Sint-Winoksbergen (FV), Destelbergen (OV), Bergen-op-Zoom (NB), Bergen (NH) en Bergen (Fr. Mons, H). 1429 Jan van Berghen, Hulst (PARM.); 1480 scoutthate mer Jans van Berghen heere van Axele (GYSS. 1999); 1598 Cornelis Gillisz van Berghe, 's-Heer Arendskerke (HARTHOORN).

Berger(s): 1. BN voor iemand die (ver)bergt, in veiligheid brengt. 1398 Lijskin Sberghers, Dentergem. – 2. Afl. van van (den) Berg: 1678 Jan Leurs alias Berger = 1667 Jan Leurs alias aen de Berghe, Opglabbeek (WF).

Bergeijk, van; van Bergijk: PIN *Bergeyk* (NB).

Bergh, van den; van de(n) Berghe, zie van de(n) Berg.

Berghem, van (den), zie van Berchum.

Berghgracht: PIN *Berggracht* in Beersel (VB).

Berghout, zie Berkhout.

Bergman(s), -mann: Afl. van Van den Berg(e). 1576 heer Jan Berchman, Aardenburg (VAN VOOREN 23).

Bergs: Gen. van *de Berg* of *van den Berg*.

Bergsma: Friese FN. Patr/Metr. Afl. van Germ. VN *Bergo/Berga*. Of afl. van *van den Berg*.

Berguerand: Patr. Rom. vorm van de Germ. VN *Bergram*.

Bergwerf(f): Wellicht de PIN 1345 *Burchwerf* (Maasland, ZH), want *burg*- en *berg*-namen werden vaak verward. 1591 Cornelis Adriaensz. Bergwerff, Vlaardingen (med. Martin Bergwerff).

Bergijk, van, zie van Bergeijk.

Berk, van; Berks: Zoals *Van den Berk* naar PIN *Berk* 'plaats waar een berk groeit'. 1465 Jan vander Berc, Aardenburg (PARM.).

Berkel, (van): PIN *Berkel* (BL, NB, NL, ZH). 1552 Henricken van Berckel, Helmond (WF);

Berkelmans: Afl. van Van Berkel. 1442 Jacob Berkelman, Den Bosch (WF).

Berkers: *Berker*, afl. van *van den Berk*. Vgl. D. *Birker*.

Berkeveld: PIN : veld met berken. Vgl. D. FN *Birkenfeld* naar de verspreide D. PIN *Birkenfeld*.

Berk(h)ei, Berkkeij: PIN *Berkheij* in Berkel en Milheeze (NB) en een vroeger dorp in Zuid-Holland.

Berkhof, (van den); Berkhoff: PIN *Berkhof, Berkenhof* 'hof met berken'. PIN *Berkhoven* in Westmalle (A).

Berkhout, Berghout: PIN *Berkhout* (NH). 1540 Pieter Jacobsz. Berckhout, Vlaardingerambacht; 1595-1667 Cornelis Jacobsz. Berckhout, Vlaardingen; 1664-1711 Jan Cornelisz. Berckhout = Berghout, Rhon; 1692-1757 Cornelis Jansz. Berkhout = Berchout = Berghout, Rhon; 1717 Anna Teding van Berkhout, Middelburg (DE VOS 129). – Lit.: K.J. SLIJKERMAN, *De oudste generaties van het geslacht Berckhout (Berghout) te Rhon*. NL 98 (1981), 133-151.

Berkkeij, zie Berk(h)ei.

Berkman, Beerkman, Barkman: Afl. van *van den Berk*.

Berkmoes, van der, zie Berckmoes;

Berks, zie van Berk.

Berkum, van: PIN *Berkum* in Zwolle (OIJ).

Berkvens: PIN *Berkven* in Lierop (Someren, NB) 'ven met berken'. 1517 Jan van de Berckven (woonde op de) hoeve tot Berckven, Lierop. – Lit.: BER(C)KVEN, *Het begon aan het Beerckven. Genealogie van de familie Ber(c)kvens vanaf 1450*, 2000.

Berlage, Boerlage: PIN *Barlage* 'ligging op het moeras'. *Barlage* (NRW, NS), ook in Westerwolde (G), *Burlage* (NS), *Bardelage* (SH). 1356 Joh. de Bardelaghe, Holstein; 1374 Gerd Barlaghe, Hamburg (NN).

Berlekom, (van): PIN *Berlicum* (NB) of *Berlikum* (Menaldumadeel, FL).

Berman, Berreman: 1. Patr. Afl. van Germ. *ber*-naam, zoals *Berwoud*. – 2. Uit *Bergman*. 1365 Daneels Bermans = Daneels Bergmans, Brussel. – 3. Mnl. *berman* 'sjouwer'. 1282 Dauwe Berman, Kales (WF).

Bernaerd(t), -aert, -ard(s), zie Bernhard.

Bernauer, Barnouw: Afgeleid van de frequente D. PIN *Bernau* (BEI, BW, BB).

Bernhard, Bernhard, Bernhardi, Bernard(s), Bernaerd(t), Bernaert, Beernaard, -aerdt, -aerts, Beirnaert, Barnhard: Patr.Germ. VN *bern* – *hard* 'beer – sterk'. 1321 Yedir Barnards zoens, Hulst; 1324 up den Dijk tusschen Arnoud Ellix ende Heylsoeten Bernarts, Hulst; 1341 Lise Bernaerds, Saaftinge (DEBR. 1999).

Bernheim: PIN *Burgbernheim* of *Mainbergheim* (BEI). 1242 K. de Bernheim, Hohenlohe (BRECH.).

Berns: Patr. Germ. VN *Berno* of korte vorm van *Bernard*.

Berreman, zie Berman.

Berrevoet(s): BN. Var. van *Bar(re)voets*. BN voor wie blootsvoets loopt. Vgl. D. *Barfuss*.

Berry: PIN *Berry-au-Bac* (Aisne) of *Berry* in Beauraing (N).

Bers, van, zie van Beers.

Bert, de; de Bart: Mnl. *bart, bert* ‘zeevis’. BN. 1309-10 Hannin de Bert, Aardenburg (HAES. 131).

Berthold, Bertou: Patr. *Bertoud*. Germ. VN *berht-wald* ‘schitterend-heerser’: *Bertoldus*.

Berting(s): Patr. Afl. van een Germ. *berht*-naam. Vgl. *Bertijn*.

Bertolotti: Patr. It. FN. Gen. van *Bertolotto*, dim. van een Germ. *berht*-naam. Pendant van *Berteloot*.

Berton: Patr. Rom. accusatiefvorm van de Germ. VN *Berto*. 1291 Wilzoete Bertoen = Wilsoete filius Bertons manens in Zelandia, Hulst (DEBR. 1962); 1330 Berthon Diederijx zone van Rielant ... jeghen Diederijcke Berthoene sinen vader... ic Diederijc Berthon, Hulster Ambacht (DEBR. 1999); 1319 Jan Berttoen, Assenede (GYSS. 1999); 1475 Andries Bertoen, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Bertossi: Patr. It. afl. van Germ. *bert*-naam.

Bertou, zie Berthold.

Bertram: Patr. Germ. VN *berht – ram/hraban* ‘schitterend – raaf’: Bertram(nus), Bertrannus, Bertraven (Fm.). 1380 Willem Barteram = 1382 de wedue Willem Berterams, Hulst (DEBR. 1999).

Bertijn: Patr. Vleivorm van Germ. *berhtnaam*. 1368 Boelin Bertin, Assenede (GYSS. 1999).

Berwald: Patr. Germ. VN *ber – wald* ‘beer – heerser’: *Beroldus, Beraudus*. Ndl. *Beroud* en de FN *Berwouts*. 1285 Jan Barwouds sone, Dordrecht (VMW).

Besemer, zie Bezemer.

Besem(s), Beesems: Mnl. *bes(s)em* ‘bezem’. BerBN van de bezembinder of de straatveger.

Besien, van; van Bezeij: Uit *van besiden* ‘van bezijden’. 1422 Jan van Beziden, Ardooie WV (WF).

Beskers: Vermoedelijk uit *Beskens*. Dim. van Metr./Patr. *Bes*, zie *Bessen*.

Besoo, zie Bezooijen.

Besseling, Bisselink: Patr. Afl. van de Germ. vleivorm *Betso, Bezzo* < *Berht-so*.

Bessen: Metr./Patr. van resp. *Bezza/Bezzo, sa/so*-afl. van een *berht*-naam.

Beste, de; (de) Best, den Besten: BN ‘de beste’. 1327 Pieter Beste, Boekhoute (GYSS. 1999); 1381 Jan de Beste, Hulst (DEBR. 1999); 1461 Jacop de Beste, Axel (PARM.); 1475 Joos de Beste, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Bestebroer: BN ‘beste broer’.

Besuyen, zie Bezuijen.

Betcke, zie Betke.

Beth(e), zie Bette.

Bethlehem: PIN Bethlehem bij Elkerzee in Zeeland, maar ook in Kantens (GR), Deutekom (G) en bij Beetsterzwaag (FL).

Betist: Patr. Verdoft uit *Batist* < *Baptist*. De naam van Johannes Baptista: Johannes de Doper.

Betke, Betcke: 1. Metr. Dim. van *Bette* < *Lijsebette* = *Elisabeth*. Ook *Betjes*. - 2. Patr./Metr. Dim. van *Betto/Betta* < *Berhto/Berhta*, verkort uit *berht*-naam. Vgl. 1223 Beteke Schele = Bertram, Hamburg (NN). Zie ook *Bette*.

Bets, zie Bette.

Betsch: Patr. D. afl. van Germ. VN *Berthold*. 1251 Bertholdus qui dicitur Berschi (BRECH.).

Bette, Beth(e), Bets: 1. Metr. *Bette*, verkort uit *Lijsebette* = *Elisabeth*. - 2. Patr./Metr. *Betto/Betta* < *Berhto/Berhta* < *berht*-naam. 1309-10 Jan Bets sone, Aardenburg (HAES. 131); 1331 Jan Symons Bette, ZB (MEERTENS 1947); 1339 Hughe Bette, Aardenburg (JAM. 39);

1339 Gheyle Betten dochter; 1341 Jhan Betten sone, Saaftinge; 1381 Jan Bette, Hontenisse (DEBR. 1999).

Bettings: Patr. Afl. van een Germ. *berht*-naam. Vgl. *Bethe*, *Betke*.

Bettonviel: PIN *Bettonville* in Roclenge-sur-Geer (LU).

Betuwe, de; de Betue, de Betué: 1. PIN *Betuwe* bij Tongeren (BL). 1235 Walterus de Betue, Tongeren (WF). – 2. De streeknaam *de Betuwe* in Nederland.

Beuf, de; de Beu: 1. Vertaling van Fr. *Leboeuf*. BN of huisnaam. Fr. *boeuf* ‘os, rund’. – 2. Uit *Dubus* ‘van den Bos’: 1619 Robertus Dubus = 1636 R. de Beuf, Tielt (WF).

Beugel, van der: PIN *Beugel* ‘kromming in een rivier’ (HEKKET).

Beugelink: Afl. van PIN *Beugel*.

Beugels: BerBN van de beugelmaker. Een beugel of bogel was een ijzeren ring.

Beugen, van: PIN *Beugen* in Boxmeer (NB).

Beuke: Patr. Germ. VN *Bucco*, *Bocco*, een bakervorm van een Germ. *burg*-naam. Vgl. de Friese VN *Boeke*.

Beukel: Mnl. *bokel*, *beukel* ‘knop (van een schild), gesp’. BerBN van de gespenmaker; vgl. Fr. *Bouclier*. 1216 Theodericus Bukel, Holland (GYSS. 1966); 1297 ut Hermans Bokels ambochte, Teijlingen (OHZ V, 816). Zie *Beukelaar*.

Beukelaar, zie *Bokelaar*.

Beukelman: Syn. voor *Beukelaar*.

Beukema: Patr. Fries-Groningse afl. van *Beuke* (zie i.v.). – Lit.: J.O. BEUKEMA & R.J. BEUKEMA, *Vier eeuwen Boijkema, Beukema, Buikema*, Schoorl-Amstelveen, 1998.

Beukert: Patr. Germ. VN *Burchard*, *Burghard*. Vgl. *Beuke*.

Beulaert: Var van de Vl. FN *Buylaert*, *Bullaert*. BN voor iemand met een buil, bult, bochel. 1326 Pieter Bulard, Ieper (BEELE).

Beul(e), de: BerN van de (gerechts)beul, gerechtsbode. 1227 Hugheman Bodel, Bouterzande Z (WF).

Beulens: Gepalataliseerde var. van *Boelen*.

Beumer: Ndd. *Böhmer* ‘iemand die aan een slagboom woont’. Of volksnaam Bohemer.

Beunders: *Bunders*, gen. van *bunder* ‘landmaat’. Zie *van den Bunder*.

Beuningh, zie *Buning*.

Beun(s): Patr. Germ. VN *Bun(n)o* (Fm.). 1647 Nicolaas Buen, Waasten; ±1655-1707 Jacques Buen, Waasten; ±1701-1745 Jacobus Beun, Waasten-Nisse; °1705-1770 Pieter Beun, Waasten-Aardenburg (VZS 1995, 194-196).

Beurden, van: Met *d*-epenthesis uit *van Beuren*. PIN Mnl. *buur*, *buer* ‘huis, hok, schuur’, D. *das Bauer*.

Beurkens: Patr. Dim. van b.v. *Beurik*, de Germ. naam *bod* – *rîk* ‘dienaar – machtig’. 1281 Willelmi Boderix = W. Buederic, Axel (WF).

Beurskens: Dim. van *beurs*. BerBN van de beurzenmaker. 1163-77 Henricus Bursekin, Gent (GN).

Beusichem, van; van Beuzekom, Beusekom: PIN *Beusichem* in Buren (G), uitgesproken *beuzekom*. 1191 Hubertus de Busenchem (LNT).

Beuijs, zie *Buis*.

Beuzelijnc: Vooral Wvl. FN *Beuselinck*. Naar analogie van andere *ling*-namen uit *Beuzelin*, een *lin*-dim. van de Germ. VN *Boso*. 1313 Danis Bueselin, Parijs (WF).

Beuzenberg: PIN *Beuseberg* (OIJ).

Beuzit: Misschien de Belgische FN *Beuzet*. Dim. van de Germ. VN *i* of PIN *Beuzet* (N).

Bevaart: BN Mnl. *bedevaert*, *bevaert* ‘bedevaart, buitenlandse reis’.

Bevelander: Afkomstig van Beveland (Noord- of Zuid-Beveland). 1410 Christoffel Beveland, Cadzand (JAM. 239); 1455 Joos Beveland, Sluis (PARM.).

Beveren, van: Er zijn verschillende plaatsnamen Beveren in België: Beveren-aan-de-IJzer, Beveren-Leie, Beveren-Roeselare (WV), Beveren-Waas (OV), en ook (Strombeek-)Bever (VB).

Beverloo: PIN *Beverlo* in Beringen (BL). Ook *Beverloo* aan het Schoonebekerdiep ten westen van Wijerswold in Coevorden (D).

Beversluis: PIN *Beversluis* in Dentergem (WV), Zuikerkerke (WV) en Rotselaar en Wezemaal (VB). Maar er is ook de Beversluisplaat, een griendplaat ten noorden van het Hollands Diep en het benedeneinde der Nieuwe Merwede.

Beverwijk: PIN *Beverwijk* (NH).

Bevin: E. *Bevin* < Fr. *Beuvin* < Ofr. *boi vin* 'wijndrinker'. 1236 William Bevin, Dorset (REANEY).

Bewier: *Buwier* uit Fr. FN *Buyer*?

Beijderwellen: Var. van *Beijderwellen*. *Bij der Welle* 'bij de wel, bij de bron'.

Beije: Patr. Bakervorm van een Germ. *bern*-naam: 1292 Bernerus sive Bayo = 1298 Beio sive Bernerus, Breda (WF).

Beijen(s): Patr. *Beyens* is de zoon van *Beijen* < *Beidin*, gepalataliseerd uit *Boidin*, vleivorm van i. Zie *Boidin*. 1475 Jan beydins f. Jans, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Beijer: Herkomstnaam van de Beier, afkomstig uit Beieren. 1290 Hughe de Beiere, Oostburg (VMW).

Beijersbergen (van Henegouwen): Uitbreiding van de FN *Bergen Henegouwen*. Bergen (Fr. Mons) is nl. een stad in Henegouwen, sinds 1830 de hoofdstad van de provincie Henegouwen. Bergen behoorde aan het Beierse huis.

Beijl, (de), zie de Bijl.

Beijn, de: Adaptatie van *Deben*, *Debin* naar de PIN *Ben*, Waals *bin*, in i (LU) of *Bin* in Lesterny (LX).

Beijsen: *Beysen* is de ontronde vorm van *Boysen*, zoon van *Boye*, Friese en Ndd. VN *Boye*, *Boje*. 1334 Ruebin Boys = Ruebin Beis, Gent (GN); 1441 Pieter Beys van Vininghen uut Zeeland (PARM.).

Beijst: Met paragogische *t* uit *Beis*, of door metathesis uit *Beits*. Uit *Beidin* < *Boidin* < *Boudewijn*. Zie ook *Beijsen*. 1634 Cornelis Beyts, LO WV – Zeeland (VS 1965, 248).

Beijstenveldt, van: PIN *Beistervelden* in Bergeyk (NB).

Bezema: BerN van de bezembinder. Friese afl. van *bezem* (Ebeling).

Bezemer, Besemer: BerN van de bezembinder of bezemveger. 1323 Joh. der Besemer, Esslingen (BRECH.).

Bezeij, van, zie van Besien.

Bezooijen, (van); Besoo, Bezuijen, Besuyen: PIN *Besooijen* (NB). 1425 Gys. Wytt de Besoeyen (WF).

Bezuijen, Besuyen: 1. Uit *Bezuiden*. De PIN *Bazuin* in De Wolden (D) heette in 1415 *Byzueden*, 1418 *by Suden*, *by Zuden*, 1485 *Bezueden*, 1773 *Basuien*. – 2. Var. van Bezooijen.

Bibbe: Patr. Germ. bakernaam *Bibbo*. 1622 Adryaan Cornelisse Bibbe, Oosterland. – Lit.: A.S. FLIKWEERT, *Genealogie Bibbe*. VZS 1999, 66-80.

Bickelmeijer: Var. van *Bichelmeijer*, d.i. D. *Bichelmeier* 'meier op een *bichel*'. *Bichel* is de Beiers ontronde vorm voor *Bühl* (b.v. in Dinkelsbühl) < Ohd. *buhil*, Mhd. *bühel* 'heuvel'. Zie ook *Biegel*.

Biddelo: Spelling van Fr. FN *Bidelot* 'schurk, schoft'. 14e e. Bydelos, Luik (WF).

Bie, de: BN naar het insect, de bij. Vgl. *Vliege*, *Miere*. 1399 Bossin de Bie, Kortrijk (WF).

Biegel: D. PIN *Biegel*, zoals Beiers *Bich(el)* ontrond uit *Bühl* 'heuvel'. Zie ook *Bickelmeijer*.

Biekens: BN Dim. van *de Bie*.

Bielen: Patr. Vleivorm van Germ. VN *Bidilo*? 1310 Wouter Bielins land, Bredene WV (WF).

Bielok: Mnl. *beloke* 'omheining, omheind gebied, huis, erf'?

Biemans: BerN van de bijenteler, imker. D. *Bienemann*.

Biemen, van: PIN *Bimmen* in Kleef (NRW)?

Biemolt: Varianten van deze FN zijn: *Biemholt*, *Biemold*, *Bimolt*, *Bijmholt*, *Bijmmold*, *Bijmold*, *Bijmolt* (*Naamkunde* 1981, 33).. PIN *Bimolten* (NS).

Biene, (van): PIN *Bienen* in Achel (BL)?

Bienefelt: Vermoedelijk vervorming van de D. PIN *Bielefeld* (NRW).

Bierenbroodspot: BN *bierenbroodspot*, lees *bier-en-broods-pot* ‘Roggebrood, in dun bier gebrokkeld en tezamen verwarmd, het dagelijks morgen- en avondgerecht van onze voorouders’, volgens Huizinga, die de naam ook als uithangbord verklaart. Vgl. *Casembroot*. ±1557 Gerrit Pietersz. Bierenbrootspot; ±1600 Jacob Pietersz Bierenbrootspot, Hoorn. – Lit.: N.H. SLINGER, *Hoornse schippersgeslacht Bierenbrood(t)spot*. GN 22 (1967), 321-356.

Bierens, Bieres, Biering: Patr. Var. van *Berens*. Zie *Beerens*.

Bierling: Patr. Var. van *Beerling*, afl. van *Berilo*, dim. van een Germ. *ber*-naam of afl. van *Berlandus*, *Berlindis*.

Biersteker: BerN van de man die vaten bier aansteekt, die bier tapt.

Biert: Patr. Var. van *Beert*, *Bert*, korte vorm van een Germ. *berht*-naam.

Biervliet, (van): PIN *Biervliet* (Z). 1228 Symon de Biervliet (DF II); 1280 Niclais van Birvliet, Brugge (CG).

Bies(e)broeck: PIN *Biesbroek* ‘broek, moeras met biezen’. Er is een Biesbroek in Oekene (WV).

Biese(n), zie Bieze(n).

Bieshaar: PIN *Bieshaar* in Amersfoort (U).

Bieze(n), Biese(n): 1. BerBN van de biezenvlechter. Maar Mnl. *biese* betekende ook ‘iets van weinig waarde’. 1280 Hankinum Bieze, Ieper (WF); 1311 Willem Biese, Aardenburg (HAES. 132). – 2. Verkort uit *van Biesen*.

Biezen, van; Verbiezen: PIN *Biezen* (Sluis), die al voorkomt in 1383 *die ligghen ten Biesen dar Jan f. Clemmen sone up woent* in Aardenburg (Sluis). 1304 Pieter uten Biesen, Biervliet (DF II).

Biggelaar, den: Verkort uit *van den Biggelaar*. PIN *Biggelaar* in Zundert (NB), Oekel en Rijsbergen (NB).

Bikker: BerN Mnl. *bicker* ‘steenhouwer’.

Bil, (de): BN naar het lichaamsdeel, de bil, voor iemand met stevige billen. Soms evtl. spelling voor *Bijl*. 1281 Riquardus Bil, Piete (WF); 1711 Philip Pieterse de Bil, Brussel-Yerseke (VS 1972, 107).

Bilde, de: De *ld* uit de Franse gemouilleerde *l* in Ofr. *bille* ‘boomstronk’. Ook Vl. FN *van de Bield*.

Bilderbeek, Billerbeck: Blijkens Huizinga ook *Billerbeek*. PIN *Billerbeck* in Kreiensen en Schnega (NS), in Horn-Bad Meinberg (NRW) en stad in NRW.

Billiau: Zoals *Billiouw* uit *Billiau*, *Billaud*, *Billeau*. 1. Patr. Germ. VN *bîl-wald* ‘bijl-heerser’: *Bellaldus*. – 2. Korte vorm van een Fr. vlevorm op *-illel* > *illau* van een naam op *-bert*, b.v. *Robillau*. 1461 Pieter Billiau, Rijsel (WF).

Bil(l)ius: Gelatiniseerde vorm van een naam met *Bil*-.

Bilstein: Verspreide D. PIN *Bilstein*; of *Bilstain* (LU).

Bilt, van de(r), zie (van den) Belt.

Bilterijst: Metr. Zoals de varianten *Biltresse*, *Biltris*, *Bulterijs* < *Beltresse*, *Beltris* < *Beatrijs*, Lat. HN *Beatrix*.

Bimmel: Vermoedelijk var. voor *van Bemm*.

Bink: Patr. Friese VN *Binke*, dim. van *Benno*, bakervorm van de Germ. VN *Bernhard*. 1281 Hannin Binc, Pelkem (WF).

Binkhorst: PIN *Binckhorst* in ‘Gravenhage (ZH) of *Binkhorst* in Losser (OIJ).

Binnema, zie Bennema.

Binnendijk: PIN in Eemnes (U).

Binnerts: Patr. Gen. van *Binnert*, *Bennert* < Germ. VN *Bernhard*.

Bins: Patr. Uit *Binse* < *Binzo*, dim. van de bakernaam *Binno*, *Benno* < *Bernhard*.

Binsbergen, van: PIN *Bensberg* (NRW).

Biondina: It. BN voor een blondine.

Birker: D. FN, afl. van *Birke* 'berk', naar de woonplaats.

Birkhoff: Verspreide D. PIN *Birkhof* 'berkenhof'.

Birza: Friese FN, zoals *Byrza*, *Birse*, *Birze*, *Birstra*.

Bisan: Misschien uit *balsaen*, Mnl. *balsane* 'vaan, windwijzer, wimpel, inzonderheid van een schip' < Of. *baucen*, *baucan*. 1244 domum Henrici Balsans, Biervliet (GN); 1427 Andries Balsaen, Axel; 1432 Willem Balsane, Zuiddorpe (Terneuzen) (GYSS. 1999).

Bisschop, Buscop, Buskop: BN naar een verband, wellicht dienstverband, met een bisschop. 1376 Diederijc Bisscop, gheseint te Ludike opt ghenechte daer de bisschop sat (WF). Deze man kreeg de naam Bisschop omdat hij als stadsbode geregeld naar de bisschop van Luik gestuurd werd.

Bisselink, zie Besseling.

Bitter: BN voor iemand met een bitter of verbitterd karakter. 1268 Lambinus Bitter, Ieper (BEELE).

Bitterberg: PIN?

Blaa, de: Var. van *de Blauwe* of *de Blaaij*.

Blaaeij, de, zie de Blaaij.

Blaak, Blake, Blae(c)ke: Van Mnl. ww. *blaken* 'branden, in gloed staan, gloeien; schitterend flikkeren'. 1276 Jacobo Blake, Ieper; 1355 Elwout Blake, Axel (GYSS. 1999).

Blaakman(s): Afl. van *Blaak* of E. *Blackman* 'zwarte man'.

Blaas, Blaasse: 1. Patr. De HN Blasius. – 2. Mnl. *blase*, *blaes* 'blaas, bobbel'. BN. 1300 Egidius Blase, Kortrijk (WF); 1602 Jan Blasen, Aardenburg (VAN VOOREN 1973); 1625 Mayken Blaes, Hoedekenskerke (HARTHOORN).

Blaauw, de Blaauwe, zie Blauw.

Blaauwkamer, zie Blauwkamer.

Blaaij, de; de Blaaeij, (de) Blaeij, Blaeij, de Blaij, de Blaa: Misschien spelling voor de Antwerpse uitspraak van *de Blij* 'de vrolijke'. Zie *de Bleijen*.

Blach: D. BN. Mhd. *blach* 'vlak, effen (m.n. van het gezicht)'.

Blae(c)ke, zie Blaak.

Blaey, (de) Blaeij, zie de Blaaij.

Blake, zie Blaak.

Blakmoor: E. PIN *Blackmoor* in Dorset en Hampshire.

Blankaart, Blancard, Blanckaert, Blanquart, Blankert: 1. Afl. op -aard van het Ndl. woord *blank* 'wit', waaruit Fr. *blanc*. BN naar de witte haar- of huidskleur. – 2. Patr. Germ. VN *blank-hard* 'wit-sterk'. 1083 Thietger Blankard, Holland (GYSS. 1966); 1329 Coernemarct ... Liisbetten huus die Heinric Blankaerde hadde, Hulst; 1339 Pieter Blankard, Saaftinge (DEBR. 1999); 1349 Jan Arnoud Blanckaerds zone, Boekhoude (GYSS. 1999); 1475 vidua et librij Jan Blanckaerts, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Blanken: 1. Patr. Verbogen vorm van de Germ. VN *Blanco* 'blank'. – 2. BN naar de witte kleur van haar of huid, vgl. *de Witte*. Vgl. *Blankaart*. 1341 lants die waren Lisbetten Ydelsax ende Hughe Blanken, Saaftinge; 1358 Hughe Blancs land, Hulst (DEBR. 1999).

Blankenberg(e), van: PIN *Blankenberg* (G) of *Blankenberge* (WV).

Blankenburgh: Wellicht de verspreide D. PIN *Blankenburg*. Maar de naam kan wel uit *Blankenberg* zijn ontstaan, aangezien *berg*- en *burg*-namen vroeger geregeld verward werden. Vgl. *Kantelberg* < *Canterbury* (< *burg*).

Blanker: Patr. Germ. VN *blank-hari* ‘blank-leger’. Of var. van *Blankert*.

Blankert, zie *Blankaart*.

Blanksma: Patr. Friese naam, afgeleid van *Blank*; zie *Blankaart*, *Blanken*.

Blanquart, zie *Blankaart*.

Blansaart: Geadapteerde uitspraak van Fr. *Blanchard*, Rom. vorm naast *Blankaart*.

Blaupot: BerBN *Blauwpot*.

Blauw, de Blauwe, Blaauw, de Blaauwe, (den) Blauwen: BN naar de blauwe, bleke kleur.

Blauwaert: BN naar de blauwe, bleke kleur. Vgl. *Blauw*. 13de e. Lam *Blauwart*, Ieper (BEELE).

Blauwkamer: Wellicht een huisnaam, te vergelijken met de vaak voorkomende plaatsnaam *Blauwhuis*. In het Mnl. was een *camere* een eenkamerwoning.

Blaij, de, zie de *Blaaij*.

Blazer, de Bleijzer, de Blijzer: BerN Mnl. *blaser* ‘trompetter’. 1381 Jan Gheeraerd de Blasere, Hontenisse (DEBR. 1999).

Blécourt, de: Fr. PIN *Blécourt* (Haute-Marne, Nord).

Bleker, Bleeker, Bleiker(tz), (den) Bleijker: BerN van de bleker, linnenbleker.

Blekman: Patr. Var. van *Bli(c)kman*, afl. van de Germ. VN *Blicker*.

Blendeman: BN voor een blindeman.

Blerkom, van: PIN *Blaricum* (NH).

Blesgraaf: PIN *Bleskensgraaf* (Graafstroom, ZH): 1331 *Blaskens Graveland*, 1514 *Blesgensgrave* (BERKEL), lokale uitspraak *Blesgraaf* (DM).

Blesing: Patr. Afl. van *Blase*, HN Blasius. Zie *Blaas*.

Bleu, le: BN Fr. pendant voor *de Blauw(e)*. 1601 Pieter de Bleu, Noordberkijn FV – Zeeland (VS 1965, 223).

Bleuel: D. FN *Bleuel* < Mhd. *bliuwel*, D. *Bläuel* ‘stampmolen’. BerBN.

Bleuzé, Bleuze: Dim. Spelling voor Fr. *Bleuset*, spelling voor *Blesé*, *Blaiset*. Dim. van VN *Blaise* ‘Blasius’.

Bleijber, den; Bleijeber: De naam is vermoedelijk ontstaan door een leesfout voor *den Bleijker*.

Bleijen, de; Blijie: BN voor de blijie, de vrolijke. 1427 Hughe Blide, Axel (GYSS. 1999).

Bleijenbergh(h): Mogelijk verward met *Bleienburg* (zie *Blijenburgh*), want *berg-* en *burg-*namen worden vaak verward. Maar er is ook de PIN *Blijenberg* in Brussegem, Herfelingen, Oetingen (VB), *Bleienberg* in Moerbeke (OV), *Bleidenberg* in Wilsele (VB).

Bleijker, (den), zie *Bleker*.

Bleijzer, de, zie *Blazer*.

Bliek, (de); de Blicke, Blik: 1. BN naar de visnaam, de bliek, wellicht voor een opgewekt iemand. 1280 Joh. Blic, Ieper (BEELE); 1550 Joos Blicke, Aardenburg (VAN VOOREN 23); 1624-1658 Adriaan Lievense Blic, Wolfaartsdijk (HARTHOORN). – 2. *Bliek* was ook een voornaam: 1286 Blic Melis, Ieper (BEELE); 1262 Blic de Stavenesse, Z (OBREEN 204).

Bliek, van (der): PIN *Bliek* in Stavenisse (Z). 1670 Cornelis Frederiksz. van der Blicke, Kapelle (HARTHOORN).

Blietz: D. FN. D. *Blitz* ‘bliksem’. BN voor een vluggerd.

Blik, zie *Bliek*.

Blind, (de) Blinde: BN voor een blinde.

Blindenbach: D. PIN. 1782 Jacob Blindenbach, Aardenburg (VS 1974, 558).

Blink, van der: Vermoedelijk uit *van der Bliek*, met *n*-epenthesis.

Blinkhof: Niet gesitueerde PIN.

Blitterswijk, van: PIN *Blitterswijck* in Meerlo-Wanssum (NL).

Block, (de), zie (de) *Blok*.

Bloem, (de) Blom, Blomme: 1. BN naar de bloem, in de betekenis ‘wat het beste is in zijn soort, een voortreffelijke persoonlijkheid’. Misschien ook BN voor een bloemenliefhebber of een tuinier. Ook een huisnaam is mogelijk. 1185 Gerardus Blome, Utrecht (GYSS. 1966); 1294 ser Boidin Bloems hues, Hulst (OHZ V, 368); 1310 Margareta metten Blumen, Diest (WF); 1474 Wouter Blomme, Aardenburg (VAN VOOREN 23). – 2. Metr. De meisjesnaam *Bloem(e)* is een oude Germ. VNB: *Bloma*. 1393 die Bloemen Pottarts was, Kortrijk (WF). – 3. Mnl. *blomme* ‘(bloem)meel’. BerBN vvoor een molenaar of bakker. 1617 H.T. Blom alias Backer, Wieringen (med. J. Blom).

Bloemendal: PIN *Bloemendaal* (NH). Maar ook *Blumenthal* bij Brachelen (NRW). °1510 Johan von Blumenthal = van Bloemendael, Lülldorf (vader van) 1609 Willem van Bloemendael, Brachelen. – Lit.: WIJNAENDTS VAN RESANDT, *Genealogie van het adellijk geslacht van Bloemendael*. NL 33 (1915), 65-71.

Bloemer(s), Blommer(s): Var. van *Blommaart*; met suffixsubstitutie.

Bloemkolk: Plaatsnaam 1451 *Blomenkolck* bij Empe (Brummen, G) (HEKKET). 17e e. Bloemkolk, Gelderland (PDB).

Blok, (de); (de) Block: BN voor een man met zware, grove, geblokte lichaamsbouw. 1311 Lambrecht de Bloc, Aardenburg (HAES. 132); 1402 Boudin de Bloc, Oostburg (JAM. 217); 1421 Jan Bloc filius Pieters vander Groede (GYSS. 1999); 1444 Hughe Bloc filius Huugs uut Noort-Bevelant (PARM.); 1475 Adriaen Bloc, Jacop de Bloc, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1645 Frans Janszn. Blok, Wemeldinge (VZS 1994, 223).

Blokhuisen, van: Mnl. *blochuis*, Mnd. *blokhûs* ‘blokhuis, versterkt huis, vesting’. Verspreide PIN, b.v. *Blokhuisen* in Niedorp (NH).

Blokland: PIN *Blokland* ‘blok, afgesloten, omheind land’. *Blokland* in Montfoort (U).

Blokpoel: PIN *Blokpoel* ‘poel aan een afgesloten landstuk’.

Blokszijl: PIN in Steenwijkerland (OIJ).

Blom, (de), zie Bloem.

Blomjous: Verhaspeling van Fr. *Blangeot*, *Blanjot*?? 1682 Blomjous, Hilvarenbeek (PDB).

Blommaart, -aert, -ert, Blomaard, -aert, Bloomaard: 1. Patr. VN *Bloemaard*. 1320 Bloemart Broederwouterszone, Ieper (BEELE). – 2. Afl. van *Bloem*.

Blomme, zie Bloem.

Blommer(s), zie Bloemer(s).

Blommert, zie Blommaart.

Blommestein, -stijn: PIN *Bloemensteyn* in Culemborg (G). Ook D. PIN *Blumenstein*. 1352 Johannis de Blomesteyn, Middelburg (WF).

Blonde, de: BN voor een blonde, blondharige. 1475 Adriaen Blonde, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Blondé: Spelling voor Fr. *Blondet*, dim. van *blond*.

Blondeel, Blondel: BN. Fr. dim. op *-el* van *blond*. Zie *de Blonde*. 1309-10 Jan Blondiel = Blondel = Jhan Blondeel, Aardenburg (HAES. 133).

Blonk(e): BN voor wie *blonk* is ‘stomp(zinnig), plomp, dom’. 1373 Kerstiaen de Blonke, Ieper (BEELE).

Bloois, van; van Blooij: PIN *Blois* (Jura, Loir-et-Cher).

Bloos: Adaptatie van Fr. *Blois*. BN Ofr. *blois* ‘lispelaar, stamelaar, stotteraar’ of Ofr. *blois* ‘berooid’.

Bloomaard, zie Blommaart.

Bloppoel, van: Door assimilatie (*kp* > *pp*) uit PIN *Blokpoel*.

Blijenburgh, van: PIN *Bleyenburgh* in De Lier (ZH). Of var. van *Bleijenberg* (zie i.v.).

Blijie, zie de Bleijen.

Blijlevens: BN voor iemand die blij en gelukkig leeft. 1366 Johanna Blidelevens... in vico dicto Blidelevenstrate, Kortrijk (WF).

Boast: Patr. Hebreeuwse voornaam *Boas*, *Boaz*. Ook FN *Boasson* (DS).

Blijzer, de, zie de Blazer.

Bobelijn: BN Ofr. *bobelin* ‘dom, simpel, verwaand, hoogmoedig’.

Bobriek: Vermoedelijk een leesfout voor *Bokrijk*, PIN (BL).

Bochman: D. *Buchmann*, afl. van PIN *Buche* ‘beuk’.

Bock, de, zie (de) Bok.

Bockel, van, zie Boekel.

Böcker, zie Böker.

Bockstaele, van; Bocksta(e)l: PIN *Bokstal* op verschillende plaatsen in OV en VB. 1227 Jordan de Boxdale, Sint-Lievens-Houtem OV (WF); 1621 Jan van Bockstale ... van Bockstal in 't land van Aelst, 1623 Jan van Bocstaele, jm. van Marialiede int lant van Aelst, Baarland Z (VS 1972, 490).

Bocquez, zie Bouquet.

Bodbijl, zie Botbijl..

Boddaert: Patr. *Boudaerd*, Germ. naam *balth-hard* ‘moedig-sterk’: *Baldhard*. 1644 Pieter Boddaert, OV – Middelburg (MEERTENS 1947).

Boddengins: Zeeuwse adaptatie van de Belgische FN *Bodenghien*, *Bodenghein*, *Boudengen*, *Boddengeen*. PIN *Boisdinghen* (*Bodinghem*) bij Sint-Omaars (PdC) of *Boudenghien* in Vloesberg (H). Evtl. van *Boisdenghien* ‘bos van Edingen’ (H). 1287 Baudri de Boidinghiem, Ieper (DF II).

Bodderij, Bodrij: Patr.Var. van Rom. *Boudry*, *Boudri*, waaruit ook Vl. *Bouderij*. Rom. vorm van de Germ. VN *Bouderik*: *balth-rîk* ‘moedig-machtig’. 1304 Bouderi Pille, Ieper (BEELE).

Boddingius: Latinisering van Patr. *Bodding*, afl. van de Germ. VN *Bod(d)o*, *Buddo* (Fm.). 1717 Samuel Bodding van Laar, Dendermonde-Aardenburg (VS 1974, 558).

Bode, (de); de Boe: BerN van de (stads)bode, gezant. Hieruit ook door *d*-syncope *De Bo*. 1422 Ghezent (gezonden) Rugger de Bode, Kortrijk (WF); 1436 Jan de Boode, Assenede (GYSS. 1999).

Bodegem, van: PIN Sint-Maartens-Bodegem (VB). 1220 Arnoldus de Bodegem, Brussel (WF); 1629 Jan van Bodegem; 1643 Burchardus Laurentii van Bodegem, Alkmaar (NL 54 (1936), 371-373).

Bodegraven: PIN Bodegraven (ZH).

Bodmann: D. FN *Bodemann*. Samenst. met Mnd. *bode*, D. *Bude* ‘klein huis’.

Bodrij, zie Bodderij.

Bodt, de, zie (de) Bot.

Boe, de: 1. BN *de Boe* < *de Boude*. Mnl. *bout*, *boud* ‘stout, koen, kalm, zelfverzekerd’. 1382 Jacob de Boude, Grammene (WF). – 2. Zie *de Bode*.

Boechling, zie Boeck(e)ling.

Boeck, de, zie (de) Bok.

Boeck(e)ling, Boec(h)ling: D. *Böckl(e)in* ‘bokje’, dim. van *Bock*. BN.

Boeddenghaus: D. PIN *Böddinghausen* in Plettenberg (NRW).

Boeding: Patr. Zoals *Boudin*, afl. van Germ. *boud*-naam, vooral *Boudewijn*.

Boef, den Boef(t), zie Boeve.

Boei, (de) Boeij, (de) Boeije, de Boeje, de Boij, (de) Booij, Boeyen: Mnl. *boy(e)*, *boey(e)* ‘broer, jongen, jochie, knaap, kameraad’, E. *boy*, Wvl. *boetje*, *boeten*. Ook Patr. *Boye*, *Boje* is een Friese en Ndd. VN. 10de e. Boio, Vasse (OIJ); 13de e. Woite Boie, Cadzand; 1277 Jan Boie, Axel (WF); 1311 Weite Boeye, Aardenburg (HAES. 133); 1331 et Iohanne Boye laycis, Hulst (DEBR. 1999); 1343 Clays Boye, Axel (GYSS. 1999); 1465 Cornelis Jan Boeyenzoon; 1469 Jan Jansz. Boeye; 1490 Jan Boeyezoon, Zierikzee (VZS 1998, 194); 1496 Jan Boeye, Aardenburg (VAN VOOREN 23); †1507 Jan Jan Boeyenzoon, Zierikzee (MEERTENS 1947).

Boeke: Patr. Germ. VN *Bucco*, *Bocco*, bakervorm van een *burg*-naam.

Boekel, van Bockel: PIN *Boekel* (NB, NH).

Boekeling, zie Boeck(e)ling.

Boekema, Bokma: Patr. Friese afl. van de Germ. VN *Boeke*.

Boekhout, (van); Bouchaut, van Bouchaute: Verspreide PIN *Boekhout* ‘beukenbos’ en talrijke varianten.

Boekhoven: PIN *Boekhoven* ‘beukenhof’.

Boeks, de, zie de Bok.

Boel, Boele(n): Patr. of Metr. 1. Germ. VN *Bodilo/Bodila*, dim. van Germ. VN *Bodo*. – 2.

Germ. VN *Bolo*, etymologisch hetzelfde als Mnl. *boel(e)* ‘verwante, zwager; geliefde, minnaar, minnares, bijzit’, D. *Buhle* ‘minnaar, minnares’. 1311 Clais Boelijn, ZV (DEBR. 1999); 1358 Lauwereins Boelin; 1438 Jacop Boele, Assenede (GYSS. 1999); 1409 Jan Boelin, Aardenburg (JAM. 236).

Boelhouver: Van der Schaar vermeldt een geval van als VN gebruikte TN; 1695 Boelhouver, zoon van Ester Boelhouver, Oude Tonge (ZH). Vermoedelijk is het een volksetymologische reïnterpretatie van D. *Bullauer*, van de PIN Bullau (HS).

Boeljes, Boeltjes: Dim. van *Boel*.

Boender, Bonder: 1.:Mnl. *bo(e)nder* ‘bunder (landmaat)’; zie *Bunder*. BerBN van de landmeter. – 2. Afl. van ww. *boenen* ‘schuren, boenen’. 1584 Hans de Boener, cuypier, Antwerpen (WF). – 3. In Drente is *Bonder* een afleiding van *Bon(de)*, de dialectische vorm van de D. PIN *ibunde* (NS) (REKER-SLOT 143).

Boendermaker: BerN. Een bundermaker heeft niet veel zin. Misschien ‘bundelmaker’?

Boënnne: Spelling voor dial. uitspraak met scherplange *o* van *Boone*.

Boer, de(n) Boer, Derboer, Boers, Bours, Boor, Bor: BerN van de boer, landbouwer, landman. Ndd. *Buhr*, D. *Bauer*.

Boer, van den: Limburgse familienaam. Oostelijke variant van Mnl. *buur* ‘huis, hok, schuur’.

Boerendans: PIN 1725 *Olden Boerendans*, bij Bathmen (OIJ). *Dans* betekent hier ‘dorsvloer, dorsveld’, aangezien vroeger met de voeten gedorsen werd (HEKKET). 1441 G. Timmermans geheyten Boerendaes, Hasselt.

Boerjan, Bourjan: Bijnaam Boer Jan. Vgl. D. *Bauerhans*, *Bauerjahn*, *Burhenne*.

Boerlage, zie Berlage.

Boerlijst: Onduidelijk. Misschien verhaspeling van *Bourlet* < Fr. *bourrelet* ‘gevuld kussen’. BerBN van de tuig- en zadelmaker. 1785 Boerlijst, Amsterdam (PDB).

Boerma(n): Mnl. *boerman* ‘boer’. Vgl. Ndd. *Bu(h)rmann*.

Boerop: Nedersaksische PIN met *dorp/drop* als tweede element, vgl. *Nierop* < *Niedorp*. Misschien *Bottrop* (NRW) of *Bottorf* (NS).

Boers, zie Boer.

Boersma: Friese afl. van PIN *Boer* in Franekeradeel (FL). 1816 Foke Wietzes Boersma, Drachten. – Lit.: H.J.L. BOERSMA, *Stamboom van een familie Boersma*. GN 51 (1996), 401-410, 457-485.

Boes: Patr. Germ. VN *Boso*.

Boes, de: Variant van *de Baes*. 1655 Judoca de Boes = Josinna de Baes, Assenede (WF).

Boëseken: Patr. Dim. van de Germ. VN *Boso*, zie *Boes*. 1269 Johannem Bosekin, Kales (WF).

Boesewinkel: PIN 1381 *dat huys to Bosewinkele*, Goor (OIJ). 1337 Henrik van Bosewincle, Goor (HEKKET).

Boeschoten, van: PIN *Boeschoten* in Barneveld (G) of *Boeschote* in Daknam (OV).

Boeters: *Boeter* is een afleiding van het Mnl. ww. *boeten* ‘beteren, repareren, schadeloos stellen’. Maar vermoedelijk is het een spelling van *Bouters*, de Germ. mansnaam *balth-harja* ‘moedig-leger’. Vgl. *Boeting*.

Boetes: Patr. Spelling voor *Bouts*, of *Boets*, van de Germ. mansnaam *Bodo*. 1315 Danckard Boets zone scepenen van Hulster Ambacht (DEBR. 1999).

Boeting: Spelling voor *Bouting*, afleiding van een Germ. *boud*-naam. Vgl. *Boeters*.

Boeve, Boef, (den) Boef(t), Bouff: Patr. Germ. VN *Bovo*, etymologisch hetzelfde woord als D. *Bube*, Ndl. *boef*. Het patroniem kon achteraf als BN opgevat worden, nl. als Mnl. znw. *boef*, *boeve* ‘knaap, knecht, boef’, vandaar het lidwoord. 1328 fundos quondam Hugonis Sboeven, Hulst (DEBR. 1999).

Boever(e), de; de Bouver: BerN van de paardenknecht, oorspr. de koewachter.

Boeijan: Vermoedelijk door assimilatie uit *Boerjan*..

Boeij(e), (de); Boeijen, zie Boei.

Boeijkens: 1. Dim. van *Boei* (zie i.v.). 1029-31 Boykini, Gent (Dip.); 1381 Jan Boykin = 1382 Jan Boeykin, Hontenisse (DEBR. 1999). – 2. Of Patr. < *Boidekin*, dim. van *Boudewijn*.

Boezeman: Zoals *Boesman*, afgeleid van de Germ. naam *Boso*.

Bogaard, -aar(d)t, -aert(s), aartz, -erd, -ert, -ers, van Bogget, van den Bogaard, -aart, -aert, -ert, van Bogaert, van den Boogaard, -aardt, -aart, -ert, Boogaard, -aart(s), -aert, -ard, -erd, -ert, van den Boomgaard: Erg verspreide PIN *Boomgaard*. 1475 Loy uten Boghaerde, Bernaert Boghaert, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1479 Jan Bogaert, Aardenburg (VAN VOOREN 23); 1500 Jacomijne Jan Bogaerts, Kapelle; 1537 Adriaen Jansse Bogaert, Biezelinghe; 1571 Adriaen Pietrz Boomgaard, Goes (HARTHOORN). – Lit.: H. BUITENHUIS, *Familienamen afgeleid van het woord boomgaard. Naamkunde* 1981, 242-244. **Boggende, de(n):** *Boggende* < *bokkende, boekende, bokede, boekede*, volkstalige varianten van *boekweit*. BerBN. Vandaar de varianten van de FN: *Boggendekoeck, Boggendebouck, Boeckweijtekoeck, Boeckenekoeck*. Vgl. D. FN *Bokweit*. 14e e. Stephan Bôckeweite, Kolberg (NN).

Bogget, van: Uit *van Bogaard* of uit *van Bocholt*.

Bogte: Wellicht uit *Bogget*.

Bohl, Bool: D. *Bohle*. 1. BN Mnd. *bôle* ‘broer, verwante, geliefde’. – 2. Patr. Ndd. korte vorm van de VN *Baldwin*.

Bohij: Waalse familienaam *Bohy*, ook *Bouxhy, Boxy*, waarin de *xh*-spelling een *h* weergeeft. Waals *bouhy* is afgeleid van Lat. *boscus* ‘struik’.

Boidin, Boiten, Boijdens: Vleivorm van de Germ. naam Boudewijn, waarbij de gepalataliseerde *l* van *bold-* in een *i* overgegaan is. 1326 Jacob Michiel Boidiin zoens zone, 1360 Jan Boydiins sone, Hulst; 1381 Boydin Michiels sone = 1398 Boudin Michiels sone, Hulst (DEBR. 1999).

Böing, zie Boijenk.

Bois, du, zie Dubois.

Boitelle: Uit *Boistelle*. Ofr. *boistel*, Fr. *boisseau* ‘korenmaat’. BerBN van de korenmeter.

Boiten, zie Boidin.

Bok, (de); de Bock, de Boks, de Boeks, de Bokx, (de) Buck, de Boeck.: BN naar de diernaam, de bok, dial. *buk*. 1277 hebbe ghegheven Elisabetten minen wive, mins her Gosins Buchs dochter, Voorne (OHZ III, 919); 1310 Pieter de Boc = 1318 Pieter de Buc ... scepenen in Hulst; 1381 Boude de Boec, Ossenis (DEBR. 1999); 1477 Jan de Buc, Axel (STEEGERS).

Bokelaar, Bookelaar, Beukelaar: Mnl. *bokelare, bukelare* ‘beukelaar, schild met een bokel of knop’. Het kan dus een BerBN zijn voor de maker van *beukelaren*, b.v. 1340 Bokelaermakere, Mechelen. Maar een BerN voor de maker van *beukels* of gespen is m.i. waarschijnlijker. 1314 Walteri dicti Bokelleer, Udenhout NB (WF); 1671 Bastiaen Cornelisse Beukelaer, Ekeren A – Scherpenisse (VS 1973, 20); 1671-85 Elisabeth Beukelaar, 's-Heer Arendskerke (HARTHOORN).

Böker, Böcker: D. FN, samengetrokken uit *Bödecker, Bödeker, D. Böttcher*. BerN van de kuiper.

Bokkers: Gen. van *bokker* < oostelijk Mnl. *bodeker* 'kuiper'. Vgl. *Böker*.

Bokkum, van; Verbokkum, van Bokkem: PIN *Bokum* (FL, GR) en in Denekamp (OIJ). Evtl. *Bochum* (NRW).

Bokma, zie Boekema.

Boks, de; de Bokx, de Boeks, zie (de) Bok.

Bokstel, van; van Bostel, (van) Boxtel, Boxsel: PIN *Boxtel* (NB).

Bol, Bolle(n), Bols: 1. Mnl. *bolle* 'bol, bollebrood; ronde bal, hoofd'. De naam kan dus een BerBN zijn voor een bakker, een BN voor een balspeler of voor iemand met een rond hoofd. Het kan ook een huisnaam zijn. 1339 Michiel Bolle; 1341 Coppin Michiel Bols sone, Saaftinge (DEBR. 1999); 1423 Clais Bolle filius Heinricx van Zierixzee (PARM.); 1475 Pieter Bolle f. Jans in Sluus, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1580 Cornelisz Jansz Bolle, Brouwershaven (MEERTENS 1947). – 2. Patr. Zoals *Bal 1* < *Baldo* of een *balth*-naam. 1227 Bolo, Stoppeldijk; 1631 Bolle Cornelisse Bolle, Haamstede (MEERTENS 1947).

Bolderman: Afl. van de Germaanse voornaam *Bolder, Balder*.

Bolders: Patr. Germ. naam *baltha-harja* 'moedig – leger', d.i. *Balder, Bolder, Boudier*.

Boldingh: Patr. Afl. van een Germaanse *bald/bold*-naam, zoals *Boudewijn*.

Bolier: BN Ofr. *bolier* 'bedrieger'.

Bolink, Bolk, Bolijn: Zoals *Bollinckx* afgeleid van een Germ. *bald/bold*-naam. 1311 Boeliin Mudde, Assenede (DEBR. 1999).

Bolk, zie Bolink.

Bolkenbaas: Samenst. met Mnl. *bolc* 'soort schelvis'. Wellicht BerN van een visser of vishandelaar (MEERTENS 1947).

Bollaert: 1. BerN van de gerechtsbode, gerechtsdienaar, beul. – 2. Patr. Afgeleid van de VN Boudewijn. 1342 Bollard Clayssone, ZB (MEERTENS 1947); 1359 Jan Bollaerds huus, Hulst; 1381 Aechte Bollaerds, Hontenisse (DEBR. 1999); 1475 Copkin Bollaert, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1543 Jan Bollaert, Aardenburg (VAN VOOREN 24). – Lit.: H.J. BERNSEN, *De naam Bollaert. Brabantse Leeuw* III (1954), 150-157.

Bolle, zie Bol.

Bollée: Vernederlandste spelling van de Franse naam *Bollet, Boulet*, dim. van Fr. *boule* 'bal, bol', ook 'bolvormig brood'; vgl. *Bol*.

Bolleman, Bolman: Patr. Afl. van een Germ. *bold*-naam? Of *Boelman*, afl. van Mnl. *boel* 'broer, zwager, geliefde, minnaar, minnares, bijzit'.

Bollen, zie Bol.

Bolluijt, Boluijt: Door ass. *rl/ll* uit *Borluit*, Mnl. *Borluut*. Mnl. *borlen, burlen* 'brullen' + *luut* 'luid'. BN voor een lawaaimaker, schreeuwer. 1311 Hughe Borluut, Hulst (DEBR. 1999); 1580-83 François Bolluijt = Borluijt, Sint-Winnoksbergen FV – Middelharnis ZH (DM); 1611 Lieven Cornelisse Boluyt, Zierikzee (VZS 2000, 63).

Bolman, zie Bolleman.

Bolmer: Patr. Germ. naam *balth-mêr* 'moedig-beroemd': *Baldemarus*.

Bolomeij: Var. van *Bolomé* < *Boulonnais*, afkomstig van Boulogne-sur-Mer (PdC), Ndl.. Bonen. 1247 Sare Bolonei, Atrecht (WF).

Bols, zie Bol.

Bols(s)ens: Patr. Vleivorm op *-sin, -sen* van een Germ. *bald*-naam. 16e e. Jan Bolsins, Land van Waas (WF).

Boluijt, zie Bolluijt.

Bolijn, zie Bolink.

Bom: Mnl. *bomme* 'vat, ton'. BerBN van de kuiper of BN naar een fysieke eigenschap. †1484 Jacob Bom, Sint-Maartensdijk; †1514 Jan Jacop Bomsz, Oudelande; 1596-1613 Johan Jacobse Bom, Goes (HARTHOORN).

Bom, van der, zie van den Boom.

Bombelijn, Bommel(e)ijn, Bomelijn: Met epenthetische nasaal *m* < *Bobelijn*, Ofr. *Bobelin* ‘dom, simpel, verwaand, hoogmoedig’. *Bommelijn* door assimilatie *mb* > *m*.

Bomer, Boomer: Afl. van Mnl. *bomen*. BerN van de slagboomwachter of van de man die opboomt, die de ketting op de kettingboom windt, die garen op de weversboom brengt. 1381 Adriaen Boemaert, Hontenisse (DEBR. 1999).

Bömer(s): Var. van D. *Böhme*, met *-er*-uitgang, zoals in Ndl. Bohemer (WF).

Bommel, van: PIN *Bommel* (G, ZH). 1422 Herman Haec...van Bommele in Ghelderlant (PARM.); 1648 Jan van Bommel, Aardenburg (VS 1974, 559).

Bommelé, Bommeljé: Door assimilatie *mb* > *mm* (vgl. *Bommelijn*) uit *Bomblé*. BerBN Fr. *bon blé* ‘goed koren’. Vgl. FN *Bongrain*, D. *Gutkorn*.

Bommel(e)ijn, zie Bombelijn.

Bommenee: PIN *Bommenee* op Schouwen (Z).

Bon: Wellicht Fr. *Lebon* ‘de goede’.

Bonamie, Bonnamie: BN Fr. *bon ami* ‘goede vriend’. Vgl. FN *Goedvriend*, *Gutfreund*.

Bonder, zie Boender.

Bondewel, Bonnewel: Var. van de FN *Bonduwel*, *Bonduel*, dim. van Ofr. bnw. *bondu* < *bonde* ‘bol, bal, stop (van een vat)’. BN voor een kort, dik, lijvig persoon.

Bonebakker: Ongetwijfeld een volksetymologische verhaspeling van *Boonacker*, of van D. *Bohnenberger*.

Boneschansker: Azfkomstig van *Booneschans* (GR).

Bongaars, Bongers: Gen. van *Boomgaard*, met var. *Boonggaard*. 1281 Woitini Bongart, Avelgem (WF).

Bongenaar: Mnl. *bongenaer* ‘trommelaar’. 1399-1447 de Bongener, Drenthe (EBELING 1993).

Bonheure: Fr. *bonheur* ‘geluk’ < *bon* ‘goed’ + *heur* ‘lot, kans, geluk’. Ofr. *heur* < Lat. *augurium*. *Bonheur(e)* is synoniem met *Bonaugure*, *Goedgelu(c)k*, *Gutglück*.

Bonhof: PIN *Bonhof* (NRW, BEI) of *Bonnhof* (BEI). Afkomstig van Bonhof is Dietrich Bonhoeffer, de Duitse theoloog.

Böning, Bonink: Patr. Afl. van de VN *Bono*.

Bonnamie, zie Bonamie.

Bonne, Bonnes, Bons: 1. Mnl. *bonne* ‘stop op een vat, deuvik’. BerBN. – 2. Patr./Metr. uit oude VN *Bono/Bona*. 1339-42 Boense f. Cleewaerd Scoutaten, Schouwen (MEERTENS 1947).

Bonnet: Patr. Rom. dim. op *-et* van Germ. VN *Bono* of dim. op *-onet* van een *berht*-naam, b.v. *Libonet*, *Lambonet*.

Bonnewel, zie Bondewel.

Bonninghausen: PIN Bönninghausen (NRW).

Bonno: Vernederlandste spelling van de Fr. FN *Bonneau*, *Bonnaud* < *Bonnel*, dim. van Fr. *bon* ‘goed’. 1726 Mattheus Bonneau, 1727 Pieter Bonneau, Belle FV – Hoedekenskerke (VS 1972, 489).

Bons, zie Bonne.

Bonsema: Friese afl. van PIN *Bonsum*, gehucht bij Bierum (GR).

Bonte, de Bont, Bontje: BN naar de bonte, veelkleurige kleding. 1196 Franco Bunte, Utrecht (GYSS. 1966); 1320 Jhan Bonte, Hulst; 1381 Pauwels Bonte, Hontenisse (DEBR. 1999).

Bontenbal: Huisnaam? 1544 Claes Michielsz den Boentenbal, Schieland = 1510-69 Claes Michielsz Bontenbal, Zevenhuizen (DM).

Boo, de: Zoals Wvl. *de Bo*, door *d*-syncope uit *de Bode*. BerN van de stadsbode, gezant. 1436 Jan de Boode, Assenede (GYSS. 1999).

Boodt, Bood(t)s, zie (de) Boot.

Boog, van der: Door assimilatie uit *van der Borg*.

Boogaard, (van den); -aar(d)t, -ert; Boogard, -erd, zie Bogaard.

Boogmans: BerN van de bogenmaker of boogschutter.

Bookelaar, zie Bokelaar.

Bool, zie Bohl.

Boom: BN naar de grote, flinke gestalte. Of verkort uit *van den Boom*. 1594 Jan de Boom, Aardenburg (VAN VOOREN 24).

Boom, van den/der; Verboom, Verboon, van der Bom: PIN of huisnaam (*de*) *Boom*. 1383 Heinric van den Bome, Hulst (DEBR. 1999); 1632 Maria Verboom, Zierikzee (DE VOS 399).

Booman, Boomman: 1. *Boman* < *Bodeman*, afl. van *de Bo(de)*. – 2. *Boomman*, afl. van *van den Boom*.

Boomer, zie Bomer.

Boomgaard, van den, zie Bogaard.

Boomman, zie Booman.

Boomsluiter: BerN van de bediener, sluiters van de slagboom.

Boomsma: Friese afl. van *van den Boom*? Of volksetymologisch < *Boonsma*, *Bons(e)ma*.

Boomstra, zie Boonstra.

Boon, (de); Boone(n): 1. BN naar de geringe waarde van de boon, het dagelijkse voedsel in de middeleeuwen. Of BerBN van de bonenplanter, -teler of -dorser. 1430 Willem Boone, Axel (PARM.); 1595 Jan Jacobsz Boone, Baarland; 1599 Jan Jansz Boone, 's-Heer Arendskerke (HARTHOORN). – 2. Patr. Ook wel *Boon* < *Boudin*, vleivorm van *Boudewijn*. 1554 Adriaen Boudynsz / Boynsz / Bowens, Peursum (vader van) Pieter Adriaenz (vader van) Jan Pieter Boonse (vader van) 1649 Pieter Jansz Boon, Peursum (BROUWER 2001).

Boonen: 1. Patr. Mnl. vleivorm *Bonin* of gen. van Germ. VN *Bono*. 1310 Bonin Bertolf, WV (WF); 1341 Lamsin Boenin, Saaftinge (DEBR. 1999). – 2. Zie Boon.

Boonman: BerN van de bonenplanter. Evtl. reïnterpretatie van *Booman*. 1616 Jacob Hendricksz Boo(n)man, Heinkenszand (HARTHOORN).

Boonstra, Boomstra: Uit *Boornstra*, in Friese spelling *Boarnstra*, afgeleid van *de Boarn*, uitgesproken *boan*, *boon*, rivier in Opsterland en Utingeradeel. De betekenis is 'born, wel, bron' (WINKLER). Of afl. van PIN *Oosterboorn* of *Oldeboorn*, Fries *Boarn*. 1788 Freerk Klazes Boonstra, boer op Oosterboorn. Het nageslacht van 1739 Tomas Tettes uit Oldeboorn heet *Boonstra* (BROUWER 1965).

Boor, zie Boer.

Boorsma: Friese afl. van *Boor*, *Boer*.

Boosten: Uit *Beoosten*, voor wie ten oosten woont. Vgl. *Bezuyen*.

Boot, (de); Boodt, Bood(t)s: Er zijn verschillende verklaringsmogelijkheden, vanwege de verschillende betekenissen van Mnl. *boot*: 'boot; ton; botdrager (muntnaam)'. 1324 Hughe Boet = 1325 Hughe die Boet = 1339 Hughe de Boot, Hulst; 1341 dat in Willems Boots derchtich spaden hadden ligghende Hughe Boot, Marie, Griele ende Bette Boots, Saaftinge (DEBR. 1999); 1438 Jan de Boot, Hulst (PARM.); 1562-1604 Jacob de Boot, Baarland (HARTHOORN).

Bootsgezel: BerN van de bootsgezel, matroos.

Bootsma: *Bootsema*, afgeleid van de gehuchtnaam *Bootsum*, *Boatsum* in Hartwerd (FL).

Booij, de, zie Boei.

Bor, zie Boer.

Borchers: De naam kan als patroniem worden verklaard, als gen. van *Borchert*, de Germ. mansnaam *Burghard*. Maar vermoedelijk is het een spellingvariant van *Borgers*.

Bordui: Misschien door haplogenie uit de FN *Bordeaud'hui*, de PIN *Bourdead'hui* in Anvaing (H). Of spelling voor *Bordi* < *Bordier*, bewoner van een *borde* 'houten huisje'.

Borduin: Var. van *Bordewin*, wellicht met *r*-epenthesis uit *Boudewijn*.

Borg, (van der/den); van der Borgh, van (de) Burg, van den/der Burg, van (der) Burgh, (van der) Borgt, van der Burg(h)t, Verburg(h), Verburgt: Verspreide PIN *ter*

Borch(t)/Burch(t) ‘burcht, burg’. 1219 Wlfart de Burgt, ZB (OBREEN 179); 1570 Gheraert Verburch, Aardenburg (VAN VOOREN 31); 1614-42 Foort Pietersz Verburg, Kats; 1627 Maeycken Pieterse Verburg, Wemeldinge (HARTHOORN).

Borganjon, zie Bourgonjon.

Borgemester: BerN van de burgemeester.

Borger(s): 1. Mnl. *borger* ‘burger, poorter’. – 2. Mnl. *borger* ‘geldschieder, schuldeiser’.

Borgh, van der, zie Borg.

Borghgraaf, de Bourgraaf, Burggraaf, Burggrave: Burggraaf.

Borghouts: Spelling voor *Borgoud*, de Germ. naam *Borgwald*: *burg-wald* ‘burcht-heerser’.

Borghst(e)ijn: Var. van *Burkstein* < *Bursztein*, Pools-joodse vorm van D. *Bernstein*.

Borgman: Afl. van *van der Borg*.

Borgmeijer: Meier van een burg, burcht.

Borgo: Vernederlandste uitspraak van *Bourgois*, *Bourgoy* < Fr. *Bourgeois* ‘burger, poorter’.

Bourgonjon, zie Bourgonjon.

Borgs: *Borg/Borch* kan een korte vorm zijn van *van der Borg*, maar ook patroniem, nl. een korte vorm van een *burg*-naam, zoals *Burghard*, *Borchert*.

Borgt, (van der), zie (van der) Borg.

Borket: Vernederlandste vorm van *Borguet*, *Bourquet*, dim. van de PIN *Bourg* ‘burg’.

Bourguet in Thiembroune en Tilques (PdC).

Borm: PIN *Bornem* (A), met dial. uitspraak *burrem*. Maar *Borm* kan even goed uit *Born* ‘bron’ worden verklaard. 1606 Jacob van Borne, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Borman, Borremans: Afl. op *-man* van *van den Borre*. 1396 Jan van den Borre vel Borreman, Sint-Blasius-Boekel OV (WF).

Borns: Var. van *Borms*, gen. van *Borm*.

Borren, (van): Zoals *van den Borne*, *van den Borre(n)* van de PIN *born* ‘bron, waterput’. PIN *Born* (NL).

Borrendam(me), (van): PIN op Schouwen (Z).

Borrie, Bourdry: Patr. *Borry*, *Bourry* < *Boudry* > *Bourdry* met geanticiperde *r*. Rom. vorm van de Germ. VN *Bouderik*: *balth-rîk* ‘moedig-machtig’. 1692-1743 Jean Baptiste Bourdy(z), Artesië-Middelburg (MEERTEBS 1947).

Borsboom: Hypercorrecte vorm van *Bosboom* ‘bosboom, buksboom’.

Borsele(n), van; van Borssele: PIN *Borssele* (Z). 1400 Vranck van Borssele = Vranck van Bossele, Tervuren (WF).

Borsje, zie Bourcier.

Borst, (de): BN naar het lichaamsdeel borst., vgl. Fr. *Poitrine*, D. *Brust*.

Bortel, van: PIN *Bortelen* in Zevenaar (G)? Of *Borteldonk* in Nispen (NB).

Bos, van de(n)/der Bos, in de(n) Bosch, van den Bosch, van de(n) Bossche, van den

Bosse(n), van den Bussche: Heel erg verspreide PIN (*den*) *Bos(ch)*, *ten Boss(ch)e* ‘bos’. Ook wel *Den Bosch* voor ’s-Hertogenbosch. (NB). 1319 bi Clais van den Boske, Clais van den Bosche, Brouwershaven (HAMAKER 143).

Boscher, zie Bosscher.

Boschma(n), zie Bosma.

Bosdijk: PIN in Wissenkerke en Oostburg (Z).

Boshamer, Boshom: Een *boeshamer* is een ‘lichte hamer met ronde kop’. *Boes* van het ww. *boezen* ‘kloppen, slaan’. BerN van de smid, die de hamer klopt, slaat. Ook D. *Bosshammer*. E. *bushhammer*.

Boshouwers: BerN van de *boshoeder* ‘boswachter’. 1626 Hendrik Boschouwers, Meersen NL (WF).

Boshuizen: PIN Boshuizen bij Leiden (ZH), in Venray (NL) en Dilzen (BL). 1489-1518 Willem van Boschuijsen, Woerden; 1524 Willem van Boschuijsen, Zierikzee (DE VOS 49);

1503-16 Willem van Boschuijsen, Zierikzee (NL 110 (1993), 3-44); 1524 Willem van Boschuijsen, Zierikzee (NL 43 (1925), 37); 1681 P. van Boshuysen, Roermond (WF).
Boskelion, Boskeljon: Adapataatie van Fr. *Bosquillon* < Ofr. *boschillon* 'houthakker'. 1296 Jehans li Boskillons, PdC (WF).

Boslooper: Naam voor de bode die met de bos of bus rondging (Huizinga)?

Bosma, Bosman(s), Boschma(n): Afl. van *van den Bos(ch)*.

Bosnaar: Uit *Bossenaar*, afkomstig van Den Bosch? Of var. van *Bosselaar*?

Bossaert, Bosshardt: 1. Patr. Via Fr. *Bo(u)chard* uit de Germ. VN *Burchard, Burghard*. 1322 Gheraerd Bortsaerd, Assenede (DEBR. 1999). – 2. Jongere vorm van *Bosschaart*.

Bossand: 1. Metr. Fr. *Bauchant*, Rom. vorm van de Germ. VN *balth-swind* 'moedig-sterk, heftig': *Baldswind*. – 2. Fr. *Beauchamp(s)* 'mooi veld'.

Bosschaart, -aert, Busschaert, Busgaard: Afl. op *-aard* van *van den Bossche*. 1410 Jan van den Bussche dit Busschaert, Kortrijk (WF); 1475 Lijsebette Busschaerts, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Bossche, van de(n), zie Bos.

Bosschem: PIN *Bosschem* in Dikkelvenne (OV). 12de e. Imma de Boskem, Gent (GN).

Bosscher, Boscher, Bossers, de Busscher: BerN Mnl. *bosscere* 'houthakker'. ± 1300 Oliverus Buscere; 1346 Heinrics Busschers huus, Hulst (DEBR. 1999).

Bosselaar: PIN *Bosselaar* in Kleine-Spouwen (BL) of *Boslar* = *Bosselaar* bij Gulik (NRW). Ook PIN 1393 *ton Busler*, nu Bosselder bij Didam (G).

Bosse(n), van den, zie Bos.

Bossers, zie Bosscher.

Bosshardt, zie Bossaert.

Bossier, zie Boucher.

Bostel, van, zie van Bokstel.

Bostelaar, zie van Bastelaar.

Bosters: Var. van *Basters* < *Basterts*, gen. van *basterd* 'bastaard'.

Bosveld: PIN bij Borgharen (NL) of Sterksel (NB).

Boswinkel: PIN bij Enschede (OIJ). Ook bij Goor (OIJ): 1381-83 *dat huys to Bosewinkele*. 1337 Henrik van Bosewincle, Goor (HEKKET).

Boswijk: 1737-1817 Geert Lucas Boswijk (Veendam, 1737-1817) neemt in 1811 voor het eerst deze naam aan (DM).

Bot, (de); de Bodd, Both, Bots: 1. BN naar de visnaam, de bot, die vergeleken kan worden met *Pladijs, Harinck*. Of BN voor iemand die bot is, plomp, ongemanierd. 1429 Gheeraerd Bot, Sluis; 1443 Adriaen Bot van Romerswade [Reimerswaal] in Zeeland (PARM.). – 2. *Bot*, zonder lidwoord, kan eventueel een Patr. zijn < *Bodo*. 1317 Bot Janss;, Westkapelle (MEERTENS 1947).

Botbijn, Bodbijn: BN naar een 'botte bijl'? Vermoedelijk een volksetymologische reïnterpretatie.

Boterberg(h)e: PIN *Boterberg* in Bekkerzeel, Laken en Beersel (VB).

Botermans: BerN van de boterhandelaar. 1270 Willem Biterman, Gent (CG).

Both, Bots, zie (de) Bot.

Botje: Wellicht spelling voor Fr. *Bottier*. Ofr. *botier, botiller* 'bottelier, keldermeester'.

Bottemanne: Henegouwse FN die teruggaat op *Boiteman*, afl. van VN Boudewijn.

Botter: Ndd. *botter*, D. *Butter* 'boter'. BerBN van de boterhandelaar (BROUWER 1965).

Botting: Patr. Afl. van de Germ. VN *Bodo*, met verscherping *d/t*. 1300 Symon Bottin (WF).

Botvliet: Wetering aan de grens van Heinenoord (ZH).

Bouchaut, van Bouchaute, zie (van) Boekhout.

Boucher, Bouchier, Bossier: BerN 1. Slager. Fr. *boucher* < *bouc* 'bok', oorspronkelijk de handelaar in bokkenvlees. – 2. Ofr. *bouchier* 'beul'.

Boucherie: Fr. *boucherie* 'slagerij'.

Bodeling: Patr. Vleivorm van de VN Boudewijn.

Boudens: Patr. Gen. van Mnl. *Boudin*, vleivorm van de VN Boudewijn. ±1330 erga Margaretam Boudins, Hulst; 1340 Gilliis Boudiins sone, Saaftinge; 1392 Boudin Jan Boudins zone, Hulst (DEBR. 1999); 1441 Boudin filius Boudins, Middelburg (PARM.); 1542 Pieter Boudins fs. Boudins, Aardenburg (VAN VOOREN 24).

Boudewijn, Boudewijns(e), Balduwijns: Patr. Germ. VN *balth-win* 'stoutmoedig-vriend'.

Boudt, van den, zie van den Bout.

Bouff, zie Boeve.

Bouhuys, zie Bouwhuis.

Bouma(n), -mand, -men, zie Bouwman(s).

Bouquet, Bocquez: Fr. *Bocquet* < *Bosquet* 'bosje', dim. van Germ. *busku*, Onl. *bosk* 'struikgewas' > 'bosje'.

Bourcier, Borsje: BerN Fr. *Boursier* 'beurzenmaker' of 'rentmeester, kashouder, ontvanger'. 1280 Johannes Borsier, Ieper (WF).

Bourdry, zie Borrie.

Bourgonjon, Borgonjon, Borganjon: *Bourguignon*, volksnaam van de Bourgondiër, afkomstig van Bourgondië.

Bourgraaf, de, zie Borghgraaf.

Bourjan, zie Boerjan.

Bours, zie Boer.

Boursen, zie Boussen.

Bousema, Bouwsma: Fries Patr. *Bou(w)sma*, afgeleid van de VN *Baue*, *Boue* uit de Germ. VN *Bavo* of *Bovo*.

Boussen, Boursen: Patr. van de Germ. VN *Boso*, *Boso*. 1296 Clai Bousse, Kales (WF). *Boursen* is een hypercorecte spelling.

Bout, zie Bout(e)

Bout, van den; van den Boudt, Verbout: Een *van*-naam is een herkomstnaam. Mnl. *bout* betekent 'ijzeren of houten bout; pijl; schenkel; teellid'. Misschien een PIN in die vorm??

Bout(e), Baute: 1. Patr. Korte *bald/bold*-naam (*Baldo*), of verkorting van een ermee samengestelde naam (b.v. *Baldwin*, *Boudewijn*). – 2. BN voor iemand die *boud* is, d.w.z. 'stoutmoedig, moedig, rustig, kalm'. Vgl. *stout en boud*. 1279 Jhoannes Bout scabini in Hulst = 1293 Jhan Bout ... scepenen in Hulst (DEBR. 1962); 1311 ser Jan Bouds huus; 1321 Jhan Bout... scepenen in ... Hulst (DEBR. 1999); 1475 Jan Bouts f. Boudin, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Bouten(s): Patr. Var. van *Bouden(s)*, met verscherping *d/t*.

Bouter, Bouters(e), Buijterse: Patr. Germ. VN *balth-hari* 'stoutmoedig-leger'.

Boutkan: Uit *Boutken*, dim. van een *boud*-naam (Huizinga)?

Bouv(a)in: Var. van de FN *Boivin*, *Bouly(a)in* 'boit (le) vin', BN voor een wijnrinker.

Bouwer, de, zie de Boever.

Bouvie, de; de Bouvré: Fr. FN *Debouv(e)rie*. PIN *Bouverie* 'runderstal, rundveebedrijf'. 1556 Lievin van Bouverie, Aardenburg (VAN VOOREN 24); 1647 Abraham Boeverie, van Frankrijk – Scherpenisse (VS 1973, 20).

Bouwel, van: PIN Bouwel (A).

Bouwens(e), Bauwens: Patr. Door d-syncope en hiaatvulling met de glijder *w* (vgl. *oude* < *ouwe*) < *Boudens*. 1394 Bouden vander Biest = 1453 Bouwen, Aartselaar A (WF); 1574 heer Jan Bauwens, Aardenburg (VAN VOOREN 23); 1621 Theunken Bouwens, Valkenisse (HARTHOORN).

Bouwer, zie Bauer.

Bouweraerts: Patr. *Boudraad*, Germ. VN *balth-rêd* ‘moedig-raad(gever)’: *Baldrad* (Fm.). 1400 Jan Bauderaets huse, Brugge (WF).

Bouwhuis, Bouhuys: PIN *Bouwhuis*. Mnl. *bouhuus* ‘boerderij, hoeve’. *Bouwhuis* bij Hellendoorn (OIJ), Zwolle (OIJ), Groenlo (G), in Doetinchem (G).

Bouwman(s), Bouma(n), Boumand, Boumen: 1. Patr. Afl. van de VN *Boudewijn*. 11de e. Boldmannus, Gent (WF). – 2. BerN Mnl. *bouman* ‘landbouwer, tuinman’.

Bouwmeester: BerN van de bouwmeester, opzichter van openbare gebouwen. Ook D. *Baumeister*. 1539 Willem de Boumeestere, Boxtel-Antwerpen (WF).

Bouwsma, zie Bousema.

Boven(e), van: Iemand die hogerop woont. Vgl. *Van Buyten, Derboven*. 1621-1641 Anthonis Arends van Boven, Borsele-Heinkenszand (HARTHOORN).

Bovenkamp, van den: Wellicht PIN *Bovenkamp* ‘hoger gelegen kamp, veld’. Maar de naam kan zijn ontstaan door verkeerde lezing van *Bonenkamp* ‘bonenveld’, aangezien vroeger de letters *n* en *v* goed op elkaar leken. 1545 Jan Bonecamp, Duisburg-Antwerpen (WF).

Bovenkerk: PIN *Bovenkerk* in Amstelveen (NH) en Vlist (ZH).

Boverhoff: PIN? *Bovenhof* ‘opperhof’?

Bovie: Pic. of Waalse variant van *Bovier, Bouvier*, BerN van de koewachter. Vgl. *de Boever*.

Boxelaar, van; van Boxelaer(e): PIN *Bokselaar* in Lokeren (OV). 1349 Claijs van Boxslaer, Eksaarde (WF).

Boxem, (van): PIN *Boksem* in Grimbergen (VB). 1289 Woutere van Boxhem, Grimbergen (CG). Of PIN *Boksum* (Menaldumadeel, FL).

Boxman: Patr. Uit *Boksma, Boxma*, Friese afl. van de PIN *Boksum* (FL) (BROUWER 1965).

Boxtel, (van); van Boxsel, zie van Bokstel.

Boij, de, zie Boei.

Boijdens, zie Boidin.

Boijenass, van den: Vervorming van de FN *van den Boeynants*. PIN *Bodenhals* in Mechelen.

Boijenk, Boyenks, Böing: Patr. Afl. van de Germ. voornaam *Boio*.

Bozko: Misschien een spelling voor Fr. *Bosquaut* < *Bosquel*, dim. van *bosc* ‘bos, struikgewas’.

Bozuwa: Misschien vervorming van Bouwsma.

Braak, van den Braecke, Braeke(n), Verbraak, Verbra(e)cken, Verbraeke(n): PIN *Braak*, Mnl. *brake, braek* ‘braakland’. 1353 Jan van der Braken; 1508 Gillijs Verbraken, Temse (WF); 1588 Pieter Verbrake, Verrebroek OV – Zeeland (*VS* 1965, 134).

Braakenburg: PIN *Braakenburg* in Amemuiden (Z).

Braakhekke: PIN: hek aan een braakveld.

Braakman, Bra(e)ckman, Brakman: 1. Afl. van ww. *braken* ‘breken, (vlas) braken; akkerland ploegen en braak laten liggen’. – 2. Afl. van *van der Braken*. PIN Mnl. *brake, braek* ‘braakland’. – 3. De *Braakman* was ook een tak van de Honte of Westerschelde in ZV, van Biervliet tot Philippine. 1349 Wouter van der Brecman, Axel (GYSS. 1999); 1595 Hans Brackman, Middelburg (MEERTENS 1947).

Braal, (de), zie Bral.

Braam, Braams(e), Bramse(n), Braem: Patr. Korte vorm van de bijbelse VN Abraham. 1280 Braem Baes, Ieper (BEELE); 1285 Olivier Braem (zoon van) Arnoud Braem, IJzendijke (JAM. 2); 1309-10 van meester Henric Braems coste = meester Henric Braem, Aardenburg (HAES. 134); 1318-19 her Niclais Braems, Walcheren (HAMAKER I, 6); 1335 Willem Braems land; 1371 Hughe Braem doude, Hulst (DEBR. 1999).

Braan: Vermoedelijk variant van *Braam*.

Braanker: Met suffixsubstitutie (-er i.p.v. -aar(d)) uit de FN *Branquaer, Brankart*, Pic. *Brancard* ‘grote tak’. Vgl. *Tak*.

Braat, Braet: Samengetrokken uit Mnl. *baraet, beraet* ‘bedrog, list, bediegerij, bedrieglijk spel, goochelspel; drukte, verwarring, rumoer’ < Ofr. *barat*. 15de e. Arent en Willem Braet (erven van) Willem Baraet, Baarle (A. BRAET, *Het geslacht Braet*, 1981).

Braband, van: Afkomstig van het hertogdom Brabant (nu de provincies A, NB, VB, Brussel en WB).

Brabander, de: De volksnaam Brabander, uit het hertogdom Brabant. 1478 Pieter de Brabantere, Sint-Jansteen (STEEGERS); 1601 Jan de Brabandere, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Braber, den; Brabers: Zeeuwse vorm voor *de Brabander* (MEERTENS 1944, 21). 1475 Ysereyt de Brabere, de vleeshauwere, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Bracke; de Brack, Bracken, Brackx, zie Brak.

Bracké: Spelling voor *Bracqué* < Pic. *Braquet* ‘kleine brak(hond)’. Of gewoon *Bracke* met een accent aigu.

Brackman, zie Braakman.

Braecke, van den, zie Braak.

Braeckman, zie Braakman.

Braekel, van, zie Brakel.

Braeke(n): Var van *Bracke* of van *Braak*.

Braem, zie Braam.

Braet, zie Braat.

Braggaar: Spelling voor *Bragard*, afl. van Ofr. *braguer* ‘tooien, versieren, (zich) opschikken’. BN.

Bragge: Misschien var. van *Brakke, Bracke*.

Bragt, van: PIN *Bracht/Brecht* < Germ. *brakti*, afl. van *breken* ‘breking, hoogte’. *Brecht* (A) en in Balegem (OV). *Bracht* bij Aken, Dusseldorp, Munster (NRW), *die Hohe Bracht* bij Siegen (NRW).

Brak, (de) Brakke, Bracke, de Brack, Bracken, Brackx: Mnl. *bracke* ‘brak, speurhond, jachthond’. Ofr. *braque* < Germ. *brakko*. BN voor een jager. 1234-35 filia Sigeri Bracke (GN).

Brakel, van (den) Brakel, van Braekel: PIN *Brakel* (G, NB, NRW), ook Op- en Nederbrakel (OV).

Brakenhoff: PIN *Brakerhof* (NS)? Ook naam van verschillende boerderijen in de streek van Castricum (NH). 1753 Frans Brakenhoff, Limmen (DM).

Brakke, (de), zie Brak.

Brakman, zie Braakman.

Bral, (de) Braal: Samengetrokken uit *Beral*. Patr. uit Fr. *Béral, Bérault, Béraud*, Rom. vorm van de Germ. VN *ber-wald* ‘beer-heerser’: *Beraldus*. 1567 Joos de Braal, Ruiselede (WF).

Bramse(n), zie Braam.

Brand, (de) Brandt, Brand(t)s, Bran(t)s, Bronts, Brontz: Patr. Germ. VN *Brando* ‘brand, zwaard’ of korte vorm van een *brand*-naam, zoals *Eilbrand, Engebrand, Heribrand, Hildebrand*. Isebrandus dictus Brant (MEERTENS 1951, 31). 1381 Gielis Brant, Ossensisse (DEBR. 1999); 1500 Pieter Brandt, Aardenburg (VAN VOOREN 24).

Brande, van de(n); van den Brand(en): Verspreide PIN *ten Brande* ‘plaats waar brandstof gehaald werd of verbrand terrein’. 1484 Michiel vanden Brande, Sluis (PARM.).

Brandenburg(er): PIN *Brandenburg* aan de Havel, in het land Brandenburg (BRD). Maar er is ook een plaatsnaam Brandenburg in het Groot-Hertogdom, waar de FN juist erg frequent is. 1247 Walterum de Brandeborg, GH; 1425 Willem Brandenbuerch, Dordrecht (WF).

Brander, Bronder: BerN van de ijker, die brandtekens aanbrengt. Of BN van een brandstichter. Vgl. D. *Brenner*. 1554 Adriaen de Brander, Duisburg (WF).

Branderhorst: PIN, samengesteld met *horst* ‘kreupelhout, struikgewas, begroeide hoogte’.

Brandes: Door assilatie *rs* > *s* uit *Branders*. 1568 Rutsarden Brandes = 1569 Rutsart Brander, Schelle A (WF).

Brandjes: Dim. van *Brand*.

Brands, (de) Brandt, zie *Brand*.

Brandwijk, van: PIN Brandwijk (ZH).

Brangers: Var. van *Branders*, met kustdialectische wisseling van intervocalische *nd* > *ng*.

Brans, Brants, zie *Brand*.

Bras: Fr. *bras*, Mnl. *bra(e)s* ‘arm, vadem’. Ook naam voor een maat. BN voor de meter.

Brasser, Bresser: BN voor de brasser, slemper, drinkebroer. 1284 Jan den Bressere in die Haghe (CG); 1594 Willem Jacobsz. Brasser, Schiedam (DE VOS 100).

Brauers, zie *Brouwer*.

Braun: D. BN, pendant van *de Bruin(e)*.

Braunreuter: Afl. van een Beierse PIN *Braunreuth* ‘bruine rode, bruin gerooid terrein’.

Brauwer, de, zie *Brouwer*.

Bravenboer: BN, vgl. FN *den Braven*. 1636 Cornelis Pieterz. Bravenboer, Barendrecht (NL 105 (1988), 156).

Breas, zie *Briard*.

Breda, van: PIN Breda (NB). 1156 Godefridus de Breda (LNP); 1608 Willem van Breda, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Breder: Vergrotende trap voor *de Bree*.

Brederode, van Brero: PIN *Brederode* in Velzen (NH) ‘uitgestrekt gerooid land’. 1251 Willelmus de Brederode, Middelburg (OHZ II, 551); 1268 Didericke van Brederode, ZH (CG); 1665 Simon Brederode, Noordwijk-Brugge (WF).

Bree, de; de Breed, den Breejen: BN voor iemand met brede, sterke lichaamsbouw, een breedgeschouderde. 1309-10 te Wouter Breden, Aardenburg (HAES. 135); 1381 Pieter de Breede, Hontenisse (DEBR. 1999); 1590 Adriaen de Bree, Oudenaarde – Zeeland (VS 1965, 224).

Bree, van: PIN Bree (BL) of in Haaksbergen (OIJ) en Rietveld (ZH).

Breed, de, zie *de Bree*.

Breederland: PIN ‘breed land’.

Breed(er)veld, zie *Breetvelt*.

Breejen, den, zie *de Bree*.

Breek, zie *Breker*.

Breel: PIN *Brel, Breel*, ontrond uit *Broel*, of uit *Breuil* ‘moerassig land’.

Breeman: Afl. van *van Bree* of BN ‘brede man’.

Breemes: PIN *Brêmes* (PdC) of uit *Bremers* ‘van Bremen’ of *Breems* < *Braems*?

Breen, Breens: Door *d*-syncope uit (*den*) *Breden* of verkort uit *van Breen*.

Breen, van: PIN *ten Breeden*. 1415 Lodewijck van den Breeden ... op een stede gheleghen ten Breeden, Opwijk; 1620 Judoca van Breen = 1627 Judoca van Breen, Edegem (WF).

Breepoel: PIN *Breepoel* ‘brede poel’. Ook FN *Brepoels, Brepols*.

Breesnee: BN ‘brede snee’??

Breetvelt, Breed(er)veld: PIN *Breeveld* in Woerden (ZH), *Breetveld* bij Zevenhuizen.

Breeweg: PIN *Bredeweg* in Groesbeek (G) en IJsselmonde (ZH).

Breine: *Breine* < *Braine*, PIN (H, WB, Aisne, PdC).

Brekelmans: Afl. van *van (den) Brekel*. PIN *Brekel* (OIJ).

Breker, Breek: BerN Mnl. *breker* ‘die breekt, die vis gromt’. Het kan ook een BN zijn voor een inbreker.

Bremekamp: PIN. Ook *Bre(e)merkamp*. ‘Bramenkamp’ (HUIZINGA)?

Bremen, van: Afkomstig van de hanzestad Bremen in Noord-Duitsland.

Bremer, Bremmer: Van Bremen.

Brendel: Patr. Dim. van de Germ. VN Brand.

Brenkelen, van: De naam is ontstaan door een leesfout voor *van Breukelen* (U).

Brero, van, ie Brederode.

Bres, de: Verkort uit *de Bresser*.

Breshouwer: Vermoedelijk een vervorming van de Ndl. FN *Brethouwer* ‘houwer, zager van planken’. 1402 Roeloff die Brethouwer, Dalfsen (HEKKET).

Bresser, zie Brasser.

Bresto: Var van de Belgische FN *Bristot*, d.i. Fr. *brise tout* ‘die alles breekt’.

Breugel, van: PIN Breugel (NB). 1584 Henrick van Brueghel, Antwerpen (WF). – Lit.: J. DE VRIES, *MVN* 1958, 65-67.

Breugelmans: Afl. van *van Breugel*.

Breukelman: Afkomstig van Breukelen (NB, U). Of gewoon reïnterpretatie van *Breugelman*.

Breukink, zie Brokking.

Breunisse, Breunesse, zie van Bruinisse(n).

Breur(e), zie (de) Brouwer.

Breus, Breuze, zie Broos.

Brevet, Brevé: BN. Dim. op –et van Fr. *bref* ‘kort, klein’. Vgl. *Lebref, de Cort(e)*.

Breviel: Vervorming van de Fr. en Belgische FN *Brecville*. Een zinwoord, samengesteld uit Ofr. *breker* < Ndl. *breken* + *ville* ‘stad, dorp, landhuis’. BN voor iemand die in landhuizen inbreekt.

Breij: 1. Korte var. van *de Breijer*. – 2. Uit *Bray*, PIN (H). FN *Debray, Dubray*.

Breijaert: Vernederlandste vorm van *Briard* (zie *Briars*).

Breijdorpe, (van), zie Brydorpe.

Breijer: BerN van de *breier* ‘wever, vlechter’.

Briaire: Var. van *Briars*? Of Franse uitspraak van *Breijer*?

Briars, Breas: *Briard*, afl. van de PIN *Brie*, streek ten oosten van Parijs. *Breas*, zoals de Belgische FN *Brias*, eigenlijk *Bria* < *Briard*.

Bridé, Briedé: Spelling voor Fr. *Bridet*, dim. van *bride* ‘breidel’.

Briefjes, Brieve: BerBN van de schrijver, geheimschrijver, klerk. Vgl. 1253 Hugonis Brievers, Assenede (GYSS. 1999).

Briel, van den: PIN *Brielle* (ZH): 1316 *ten Briele*, 1345 *den Briel* (BERKEL), maar ook (*den*) *Briel* in Wulpen, een verdronken eiland bij Cadzand (Z): 1419 Symoen vanden Briele filius Pieters vanden Briele in Zeeland (PARM.).

Brielsman: Afl. van *van den Briel*. 1381 Hughe Brielman, Ossensisse (DEBR.1999).

Brieve, zie Briefjes.

Briggeman, zie Bruggeman(s).

Brik: Patr. Korte vorm van de HN *Briccius*. 1395 Brixis Rawel = Bricke Rawel, Wervik WV (WF).

Bril: 1. BerN van de brillenmaker. Vgl. FN *Brilleman, Brilmaker*. Of BN voor een drager van een bril. – 2. Verkort uit *van den Bril* < *van den Briel*.

Brink, (ten); van den Brink, te(n) Brinke: Oostelijke PIN *Brink* ‘(gras)rand, open ruimte bij een erf of in een dorp, dorpsplein’. 1266 Gerlach van den Brinck, Deventer (WF).

Brinkenberg: Oostelijke PIN.

Brinkhaus: Overijsselse PIN *Brinkhuis*, b.v. in Hengelo (OIJ).

Brinkman: Afl. op –man van *van den Brink*.

Brion: Patr. Korte vorm van *Abrion*, Rom. vlevorm van de VN *Albert*.

Briquet, Brusket: Patr. Pic. var. van Fr. *Brichet*, vlevorm van *Briche*, de HN *Briccius*. *Brusket* is een geronde var. van *Brisquet*. Vgl. *Brik*. 1237 Gossuin Briket, Leuze H (WF).

Britsom, van: PIN Britsum (FL).

Brizee, Brizu: *Brisé* is een var. van *Brichet*, dim. van *Brice*, De HN *Brictius*. 1275 Brisset le Poter, Lessen H (WF).

Brocatius: Latinisering van Brugman. 1723 Petrus Brughmans = Petri Brocatus, Brecht A (WF).

Brock, de; de Broeck: Eigenlijk *Debrock*, *Debroc(q)*, *Debrouck* < *Dubrocq*. PIN *Broc*, Romaanse vorm van Ndl. *Broek* 'moeras'.

Brock(e), Brokx: Patr. Germ. VN *Bruccho*, *Brucho*, een metathetische vorm voor *Burgo* 'burg', een korte vorm naast de VN *Burghard*. 1222 Balduini Broke (WF).

Bröcker: Ndd., afl. van PIN *Brock* 'broek, moeras'. 1367 Joh. Bröker, Kiel (NN).

Brockman, zie Broekman.

Broeck, de, zie de Brock.

Broeck, van (den); van de(n) Broecke, zie van den Broek.

Broeckkaart, -aert, zie Broekkaart.

Broeder, de(n); Broeders, Brouder, Broer, Broertjes, Broere(n), Broers(e): BN Mnl. *broeder* 'broer, ambtsbroeder, confrater, collega; ordebroeder, geestelijke'.

Broekkaart, Broeckkaart, -aert, (de) Broekert: Afl. met suffix *-aard* van *van den Broek(e)*. 1367 Johannis Broukaerts = 1368 Jhan van den Brouke, Kortrijk (WF).

Broek(e): Var. van *Brock(e)*, of verkort uit *van den Broek(e)*.

Broek(e), van (de(n)), ten Broek(e), van (den) Broeck, van de(n) Broecke, van den Broucke, Verbroeken: Heel verspreide PIN *Broek* 'moeras'. 1239 a Wittone de Brocho, Hulst (OBREEN 191); 1279 Scede de Broeke, Z (OBREEN 265); 1338 Pieter uten Brouke, Assenede (GYSS. 1999).

Broekert, (de), zie Broekkaart.

Broekhoven, (van): PIN *Broekhoven* in Noorderwijk (A), Morkhoven (A), Riethoven (NB), Tilburg (NB), Meersen (NL). 1203 A(nselmus) de Bruchoven, Nijmegen (WF).

Broekhuizen, van: PIN *Broekhuizen* (DR, NL, OIJ, U). 1233 Segerus de Bruchusen, Gelder-Zutphen; 1270-90 Wilhelmus van Broeckhuysen, Kleef-Gulik; 1311-1359 Seger van Broeckhuysen, Gelder (NL 73 (1956), 241); 1228 Egidius de Brouchusen, Utrecht; 1281 Bald. de Brouchuse, Saaftinge; 1420 Jehan de Brochusen, NB (WF).

Broekkamp: *Broekkamp* is de naam van landen ten zuidoosten van Mierlo (NB). Ook PIN *Brokamp* (NS).

Broekman, Brockman: Afl. met *man*-suffix van *van den Broek(e)*.

Broeksma, Broekstra: Friese afl. van de PIN *Broek*, o.a. in Akkerwoude en Joure (FL)..

Broer, Broere(n), Broers(e), Broertjes, zie de(n) Broeder.

Broese, zie Broos.

Brokké: Spelling voor de Fr. FN *Bro(c)quet*, dim. van *brocq* 'broek(land)'. 1306 Jehan Broket, Bergen (WF).

Brokking, Breukink, Brukin: Patr. Afl. van Germ. *burg*-naam.

Brokmeier: BerN *Meier*, pachter, boer bij een *broek* 'moeras'. 1496 Hans Bruckmaier, Esslingen (BRECH.).

Brokx, zie Brock(e).

Brom, Bron: Mnl. *broem*, *brom* 'brem'. BN voor een bromboer, bremboer, een boer bij wie veel brem op de akker groeit.

Brombacher: Afkomstig van *Brombach* (BEI, BW, HS).

Bron: 1. Germ. VN *Bronno*, *Bruno*. – 2. Zie Brom.

Bronder, zie Brander.

Brongers: 1. Patr. Germ. VN *Brunger*. – 2. Var. van *Bronder*, met kustdialectische wisseling van *nd/ng* tussen twee klinkers.

Bronius: Latinisering van de FN *Brone*, *Braun* 'bruin' of *Brünjes*, dim. van *de Bruin*.

Bronke: Afl. van *Bron 1*.

Bronkhorst: PIN *Bronkhorst*.(G). 1203 Willelmus de Brunchorst, G; 1226 Wilhelmo de Bronchorst, Utrecht; 1582 Antonis van Bronckhorst, Bronkhorst-Antwerpen (WF); 1393 Gijsbert van Bronckhorst, Utrecht (NL 25 (1907), 218); 1494-1554 Johannes Noviomagus van Bronckhorst, deventer (NL 59 (1941), 195); 1670 Anthonij van Bronhorst, Delft (DE VOS 355); 1674 Hendrik van Bronkhorst, Rhenen (NL 95 (1978), 207).

Brons: Gen. van *Bron*? Of uit *Bronts*.

Bronsdijk: PIN. Misschien reïnterpretatie van *Bronswijk*.

Bronsvoort: PIN Groot *Bronsvoord* aan de Bronsvoorderdijk in Bathmen (OIJ). 1520 Johan ter Bruijnsfoirde (DM).

Bronswijk: PIN *Brunswijk*, D. *Braunschweig* (NS). Maar er is ook een Bronswijk ten oosten van het Pekelerhoofddiep (GR).

Bronts, Brontz, zie Brand.

Brood: BerBN van de broodbakker.

Broodman, Brooymans: BerN van de broodbakker of –verkoper. Ook Vl. FN *Bromans*. 1717 Job Broodman, Zonnemaire (DE VOS 458).

Broos, Bros, Brose(n)s, Broese, Breus, Breuze: Patr. Korte vorm van *Ambroos*, de HN *Ambrosius*. Vgl. *Brozius*. 1431 Ambrosius dictus Broes, Den Bosch (WF).

Brooymans, zie Broodman.

Bros, Brose(n)s, zie Broos.

Broucke, van den, zie van den Broek(e).

Brouder, zie de(n) Broeder.

Brouerius: Latinisering van (de) Brouwer.

Broumels: 1. PIN *Brommelen* (NL). – 2. D. BN *Brummel*, Ndd. *Brümmel* ‘brombeer, knorrepot’.

Brouw: Van het ww. *brouwen*. BerN van een brouwer. Vgl. D. *Bräu*.

Brouw, op den: FN op Ellemeet (Schouwen). *Brauw* ‘opgehoogd stuk grond met gewas bezaaid’ (MEERTENS 1944, 1947), ‘smal hoog pad tussen akkers’ (DE BO). Vgl. E. *brow* ‘oeverrand’.

Brouwer, (de); de Brauwer, Brouwers, Brauers, Breur(e): BerN van de (bier)brouwer. 1437 Pauwels de Brouwere, Axel (GYSS. 1999).

Brouwershaven, (van): PIN *Brouwershaven* (Z). 1456 Daniel de Brouwershaven (WF).

Broijl, zie Briel.

Brozius: Patr. Korte vorm van de HN *Ambrosius*.

Briel, van den Bruele, Bruil, Broijl: Verspreide PIN *Bruul* (*Broel, Brühl, Briel, Brogel*) ‘(vaak bosachtig) moerassig terrein’.

Brug, van der; van (der) Bruggen, Verbrugge(n), ten Brugge(n): Heel verspreide PIN *ter Brugge(n)*. 1253 Rasonis de Ponte; 1307 Segher van der Bruggen, Assenede (GYSS. 1999); 1559 Willem van der Brugghe, Aardenburg (VAN VOOREN 24).

Brüggeman, zie Bruggeman(s).

Brugge: Korte vorm voor *van Brugge* of *van der Brugge*.

Bruggeling: Naam van de bewoner van de stad Brugge.

Bruggeman(s), Brugman, Brugghe(n), Brüggeman, Briggeman: Afl. met het achtervoegsel *-man* van *van Brugge* of *van der Brugge*. *Briggeman* met kstdialectische ontronding (*u > i*), vgl. E. *bridge*.

Bruggen, van (der)/ten, zie van der Brug.

Bruggencate, ten: PIN *Kate* ‘kot’ bij een brug.

Bruggink: PIN in Lochem (G): 1313 *Bruggink* (HEKKET)

Brugman, zie Bruggeman(s).

Bruickere, de, zie de Bruijcker(e).

Bruil, zie Briel.

Bruin, (de); de Bruine, de Bruijn, (de) Bruijne, Bruijns, Bruns: 1. De vormen zonder lidwoord kunnen Patr. zijn, de Germ. VN *Bruno* ‘bruin’. Denk aan *Bruun de beer* in de Reinaert. – 2. BN naar de bruine kleur (van haar, huid of kleren). 1353 Jan de Brune, Hulst (DEBR. 1999); 1407 Jan Bruun, Axel (GYSS. 1999); 1558 Maerten de Brune, Aardenburg (VAN VOOREN 24); 1652 Abraham de Bruyn, Den Haag – Middelburg (MEERTENS 1947). **Bruinaars:** Patr. Germ. VN *brûn-hard* ‘bruin-sterk’: *Brun(h)ardus*. 1309-10 Hannin Brunard, Aardenburg (HAES. 136).

Bruinings, Bruijning, Bruning: Patr. Afl. van de Germ. VN *Bruno*. 1381 Clays Bruninc, Hontenisse; 1420 Pieter Bruninc filius Huughe van Hossenesse in Vier Ambocht (DEBR. 1999).

Bruinishof, Bruinshoofd: Vermoedelijk PIN, een *hof*-naam, vgl. D. *Braunshof*.

Bruinisse(n), van; Bruines, (van) Bruinesse(n), Breunisse, Breunesse: PIN *Bruinisse* (Z).

Bruino(o)ge, Bruijnooge: BN voor iemand met bruine ogen. ±1340 Hanne Bruunoeghe, Z (MEERTENS 1947); 1340-41 Danckard Bruunoeghe, Z (HAMAKER II, 112); 1399 Noudeken Bruynoghe, Dordrecht (V.D.SCHAAR 1959).

Bruinshoofd, zie Bruinishof.

Bruinsma: Patr. Friese afl. van de Germ. VN *Bruno*.

Bruinzeel, Bruijnzeel: Patr. Rom. afl. op –*icellus* van Germ. VN *Bruno*. Fr. *Brunseaux*. 1365 Philippo dicto Bruenzelle (WF); 1654 Claes Jans Bruynzeels, Pulle A – Scherpenisse (VS 1973, 20).

Bruis, Bruijs: Patr. Zeeuwse VN. 1318 Bruisch ende Boudwijn, Henric Bruis sonens kinder, Walcheren; 1342 Bruusch van den Zoutenlande, Biggekerke (MEERTENS 1947).

Brujeere, la: *Labrujeere* is een spelling van de Fr. FN *Labruière*. PIN *Bruyère* ‘heide’. 1633 Michel de la Bruyere, Hennin-Aardenburg; 1669 Jaspar la Bruyere (VZS 2002, 2905).

Bruk: D. PIN *Brücke* ‘brug’? Of *de Bruk* < *Dubrucq, Dubreucq* ‘van den Broek’?

Bruker, zie de Bruijcker(e).

Brukin: Var. van *Brokking* of uit *Bruunkin* (zie *Brunke*).

Brukje, de: Adaptatie van *Debruille, Dubruille*. PIN *Bru(i)lle, Breuil*, Rom var. van *Bruul, Broel*; zie *Bruel*.

Brummelaar, ten: Afkomstig van *Brummelen* (zie i.v.) of van *Brummen* (G)..

Brummelen, van: PIN *Brommelen* (NL).

Brun, van den: Vermoedelijk een *van*-reïnterpretatie van *de Bruin*.

Bruneere, la: Verhaspeling van *la Brujeere*.

Bruning, zie Bruinings.

Brunke: Patr. Dim. van de Germ. VN *Bruun, Bruno*. 1323 Wouter Bruunkiin, Hulst (DEBR. 1999).

Bruns, zie (de) Bruin.

Brusket, zie Briquet.

Brussaard: Var. van Fr. *Broussard, Brossard*, afl. van Fr. *brousse*, Lat. *bruscia* ‘struikgewas’.

Brussel, van; van Bruijssel: Afkomstig uit de Brabantse stad Brussel.

Brusse(n), Brussé: Ofr. *bro(u)ce* < Lat. *bruscia* ‘struikgewas’. *Brussé* < *Brossé, Brosset*, dim.

Bruviere: 1. BN naar de vogelnaam, Mnl. *bruwier* < Ofr. *bruhier, bruier* ‘buizerd’. 1346 Lambert Bruwier, Kortrijk (WF). – 2. PIN *Bruyère*, Opic. *bruwire* ‘heide’; zie *la Brujeere*.

Bruijcker(e), de; de Bruickere, de Bruijcke, Bruker: Mnl. *bruker* ‘pachter, kleinhandelaar’. Mlat. *brocarius*, E. *broker*. 1461 Adriaen de Brukere, Gent (WF); 1601 Lisbette Bruukers, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Bruijn, de; (de) Bruijne, Bruijns, zie (de) Bruin.

Bruijnede: Vermoedelijk < *de Bruijne*.

Bruijning, zie Bruinings.

Brujnooge, zie Bruino(o)ge.

Bruijnzeel, zie Bruinzeel.

Bruijs, zie Bruis.

Bruijsschaard, Bruisshaard: Ook Vl. FN *Bruisschaert*, afgeleid van het Mnl. ww. *bruuschen* 'bruisen, stormen'. BN voor iemand met een bruisend karakter. 1356 Pieter Bruusscaert, Gent (WF).

Bruijssel, van, zie van Brussel.

Brydorpe, van; (van) Breijdorpe: PIN *Brijdorpe* (Schouwen-Duiveland, Z).

Brijs, Brijse, Brijsens: Patr. Uit *Brice*, de Franse vorm van de HN Brictius.

Brijssinck: Patr. Afl. van *Brijs*. 1506 Jan Brijs alias Rogiers = 1508 Jan Brijssinc alias Rogiers, Temse (WF).

Bubberman: Afl. van Patr. *Bubbert* < *Robert*; vgl. E. *Bob* < *Rob*.

Bucher: D. FN, afgeleid van *Buche* 'beuk'.

Buck, (de), zie (de) Bok.

Buckman: Afl. van *beuk* of van *bok*.

Budde, Buddingh: Patr. Van de Germ. VN *Bod(d)o, Buddo*. 1395 Rugger Buddin, Pittem WV (WF).

Bue, de: *Debue* < *Debus* < *Dubus*. PIN (*le*) *Bus* < Germ. *busku* 'struikgewas, bosje'.

Buël, van; van Buul: PIN *Budel* (NB): 1573 *Buel* (BERKEL).

Buenen, zie Buning.

Buenk, zie Bunk.

Buerman, zie Buurman.

Buers, zie de Buur.

Buesink, zie Buissing.

Buis, Buise(n), Buisse, Buize, Buijs(se), Buijse(n), Buijze, Beuijs: Patr. Germ. VN *Buso/Boso*. 1239 terram filiorum Busen, Z (WF); 1311 Reimboud Buse, Willemskerke; 1321 neffens Wouter Buus Moershoeft; 1334 Wouter Buusse; 1368 Heinric Buse, Hulst (DEBR. 1999); 1462 Rassin Buusse, Hulst (PARM.).

Buisine: Ofr. *buisine, boisine* 'bazuin, trompet'. BerBN van de muzikant. 1252 Robers Buisine, Atrecht (NCJ).

Buisman: Patr. Afl. van de Germ. VN *Buso/Boso*. Zie *Buis*.

Buisrogge, Buijsrogge: Zinwoord: Mnl. *busen* 'kloppen, slaan' + *rogge*. BerN van de man die de rogge klopt, dorst. Vgl. D. *Klopperoggen, Stoterogge*. 1381 Jan Buserogghe, Hontenisse (DEBR. 1999); 1429 Marie de weduwe van Arnoud Buserugghe, Hontenisse (PARM.). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *Schelhaever en Buysrogge*. *Vlaamse Stam* 25 (1989), 34-36.

Buissing, Buysing, Buesink: Patr. Afl. van *Buis*.

Buitendijk: PIN *Buitendijk*, b.v. bij Enter (OIJ) 1381 *Butendijc* (HEKKET). Ook *Butendiek* (SH, NS). 1371 Willeke Bûtendîk, Hamburg (NN).

Buitenhuis, Buitenhuys: Frequentie Gelderse FN. Ook PIN Buitenhuizen (DR).

Buitenkamp: PIN, b.v. *Buitenkampen* bij Notter (Wierden OIJ).

Buitink: Patr. Afl. van *Buit* < *Boit*, *Boid* < *Boldwin*, *Boudewijn*. Zie *Boidin*.

Buize, zie Buis.

Buizer, Buyser: In de middeleeuwen was de *buizer* of *buccinator* de ambtenaar die het *jus cornandi* had. Bij het afbakenen van woeste grond, bij schenking of verkoop, moest hij op de vier hoeken op de hoorn of *buse* blazen. Zie E. WARLOP, *De Vlaamse adel*, I, 299; II, 292. 1627 Cornelis Lambertsz. (den) Buijser/Buse, Bokhoven. – Lit.: F. BUIJSER – L.M. VAN DER HOEVEN, *Genealogie van het geslacht Buijser*, Rotterdam, 1998; *NL* 117 (2000), 135-146.

Buket, zie Buquet.

Bukkens: Vgl. Vl. FN *Bueken(s)*, *Buckens*, *Bucken*, *Buckinx*. Patr. Germ. VN *Bucco*, *Bocco*, een bakervorm van een Germ. *burg*-naam.

Bukviel, de: Vervorming van de Belgische FN *de Broqueville*, *Brocvielle*, een vooral in het PdC frequente naam. Misschien de PIN *Bricqueville* (Calvados, Manche). Of gewoon een variant van *Brecville* (zie *Breviel*).

Bul, (de): Mnl. *bulle* 'stier'. 1340 Jan die Bul...gheloveden Gielis den Bul, Saaftinge (DEBR. 1999).

Bulck, van den; Bulk: PIN Mnl. *blok*, *bilc*, *bulc* 'omsloten weide, ingesloten land'.

Bulsing: Frequentie FN in de Achterhoek. Afl. op -ing van de VN *Bulso*, *Bolso*, een -so-afl. van de Germ. VN *Bolo*.

Bulté: Andere spelling voor de Fr. FN *Bultet*, dim. van Ofr. *buletel*; zie *Bulteel*.

Bulteel: Ofr. *buletel*, Fr. *bluteau*, Mnl. *bulteel* 'zeef (voor meel)'. BerBN van de zevenmaker of de meelzever.

Bultena: Zoals *Bultema*, Friese afl. van *Bult* < *Bold* < Germ. VN, b.v. *Boudewijn*.

Bulthuis: PIN *Bulthuis* in Denekamp (OIJ).

Buma: Friese afl. van de mansnaam *Bouwe*, *Buwe* (WINKLER).

Bun: Patr. Germ. VN *Bun(n)o*.

Bunder, van den; van Bunder(en): Verspreide PIN *Bunder*, een landmaat. 1281 Louwer Bunre = Louwer uten Buunre, Z (WF).

Buning, Beuningh, Bue nen: Patr. Afl. van Germ. VN *Buno*. Zie *Beun(s)*. 1260 Bunning(us), Greifswald; 1262 Gerd Bunigus, Friesland (NN).

Bunjies: Patr. Dim. van *Bun*. Of var. van *Buntjens*, dim. van VN *Bonte*, *Bontko* (FL, GR).

Bunk, Buunk, Buenk: Patr. Oude Ndd. VN, afl. van VN *Bunno*. 1248 Fredericus Bunken, Hamburg (BRECH.).

Bunt, van der, Verbunt: PIN *Bunt* 'omheind stuk land, weide' (HEKKET). PIN *Bunt* in Soest (U), Ede (G), bij Nunspeet (G)..

Buquet, Buket: *Buquet* < *Busquet*. Ofr. *bosquet*, Opic. *busquet* 'bosje', dim. van Onl. *bosk*, Germ. *busku* 'struikgewas'.

Burch, van Burg: 1. PIN *Burgh* op Schouwen (Z). – 2. Var. van *van der Burch*.

Burch, van der/de(n), zie van der Borg.

Burck, du; den Burck: *Du Burck* is de vernederlandste uitspraak van *du Burg* < *Dubourg*. Fr. PIN *Bourg* < Germ. *burg* 'burg, burcht' > versterkte plaats, dorp, gehucht'. De var. *den Burck* door reïnterpretatie van Fr. *du* als het Ndl. lidwoord *de*.

Burg, van, zie Burch.

Burg, van de(n)/der, zie van der Borg.

Burgel: 1. Metr. VN *Burgele*, dim. van een *burg*-naam. – 2. Uit *Burger*, met wisseling van de liquida *r/l*.

Burger, (de); Burgers: Mnl. *burger*, *borger* 'burger, poorter'.

Burger, van den: Contaminatie van *de Burger* en *van den Burg*.

Burgerhoff: Ook *Borgerhof(f)*, *Borghoff*. PIN *Burghof* (NRW, RP)? 18e e. A.C. van Burgerhof, Middelburg (VZS I, 252).

Burgert: 1. Germ. VN *burg-hard*: *Burchard*, *Borchert*. – 2. Vermoedelijk veeleer var. van *Burger*, met anorganische eind-*t*.

Burggraaf, Burggrave, zie Borghgraaf.

Burgh, van (der); van der Burg(h)t, zie van (den/der) Borg.

Burmeyer: Pachter van een goed dat tot een burcht behoort.

Burgs: Patr. Gen. van een Germ. VN *Burgo*.

Buringa: Patr. Friese afl. van Germ. VN *Buro*, *Burowardus*, *Burwaldus*.

Burken, van; van Burkunk: Ook *van Borkum*, *van Burkom*. PIN *Borken* (HS, NRW) of *Borkum* (NS). 1420-44 Henrik van Borken, Albergen (HEKKET).

Burm: PIN *Bornem* (A), met dialectische uitspraak *burrem*.

Bürmann, zie Buurman.

Burrckers: Wellicht gen. van *Burkert*, de Germ. VN Burchard.

Bursens, ziz Bussens.

Bus(ch): Korte vorm voor *van den Bussche*. Ook D. FN *Busch*.

Buschgens: Noord-Rijnlandse FN *Büschgen, Böschgen*, dim. van PIN *Busch*.

Buscop, zie Bisschop.

Busgaard, zie Bosschaart.

Buskop, zie Bisschop.

Busschaert, zie Bosschaart.

Bussche, van den, zie Bos.

Busscher, de, zie Bosscher.

Bussel: 1. Mnl. *bossele, bussele* 'bundel, schoof, bussel'. BerBN. – 2. Of veeleer Patr. Dim. van Germ. VN *Boso* of *Burghard*.

Bussemaker: BerN van de maker van buksen, schietgeweren. Vgl. D. *Büchsenmacher*. 1558 Ritsart Bussemaker, Gulik-Antwerpen (WF).

Bussens, Bursens: Patr. *Bussens, Bossens*, gen. van Mnl. *Borsin, Bossin*, vleivorm van de VN *Borsaert, Bossaert* < *Burchard*. 1362 hoyre Jan Bursins, Gent (WF).

Bustraen, Bustram: *Bustraen* door omwisseling *ts/st* uit *Butsraen* < *Butseroen* < Pic. *bûcheron* 'houthakker'. 1387 Pierre Botseraen, Ieper (BEELE); ±1570 Jacques Butsseraen, Steenvoorde FV (WF); 1636-1665 Gillis Butseraen, Kapelle; 1635 Pieter Butseraen, Dijkwel (HARTHOORN).

But, Buth: 1. Mnl. *botte, but(te)* 'draagkorf, koffer'. 1200 Sygerus Buth, Holland (GYSS. 1966). – 2. *Bot(te), but(te)* 'bot, botvis'. Vgl. *Pladijs*. 1326 Lamberts de But, Ieper (BEELE).

Butaye: Waalse en Franse PIN *Butay*. 1360 Jehan dou Butay, Nantes (WF).

Buter, zie den Butter.

Buteux: Fr. FN < Ofr. *bouteor*, afl. van *bouter* 'kloppen, slaan'. 1639 Pierre Buteux, Amiens-Middelburg (MEERTENS 1947).

Buteijn, zie Butijn.

Buth, zie But.

Butheer: Verhaspeling van *Buthfer*,

Buthfer: BN of BerN van de vuuraansteker? 1336-1403 Butfiir, Zwolle (MVN 1955, 10).

Butler: E. FN *Butler* of D. *Buttler, Büttler* < Mlat. *buticularius*. BerN van de bottelier, keldermeester, wijnschenker.

Butsel, van: PIN *Butsel* bij Boutersem (VB).

Buttenaar: D. FN *Büttner* 'kuiper'. 1374 Heinrich Butener, Herbstein (BRECH.).

Butter, den: BerN Mnl. *boeter* 'hersteller', b.v. *Ketelboeter, Ketelbutter*.

Butterman: BerN van de boterhandelaar. D. *Buttermann*.

Büttgen: PIN Büttgen bij Dusseldorp (NRW). 1629 Konr. Büttgen, Nederrijn (BRECH.).

Butijn, Buteijn: Fr. *butin* 'buit'. BN voor een dief, een rover.

Butz, Bütz: Patr. D. VN, meestal roepnaam voor *Burkhard*. 1471 Butz Müller, Mengen (BRECH.).

Buul, van, zie van Buël.

Buunk, zie Bunk.

Buur, de; Buers: 1. BN Mnl. *buur* 'buurman'. Vgl. FN *Geboers, Gebuers*, D. *Gebuhr*. 1392 Heinric Buer = 1399 Henricus Buer, Hulst (DEBR. 1999). – 2. Gepalataliseerde var. van (*de*) *Boer*. D. *Bauer*, Ndd. *Buhr*.

Buurema: Ook *Buruma*. Friese afl. van de PIN *Burum* (FL).

Buurman, Buerman, Bürmann: 1. Mnl. *buurman* 'inwoner, rechtsgenoot, ingezetene, rechtsprekende in het burengerecht'. – 2. Afl. van Ndd. *Buhr, Bur* 'boer'. D. *Bauermann*.

Buurmeester: Schout of burgemeester van het dorp. D. *Bauermeister*. 1422 Henneke Buremester, Kiel (NN).

Buuron: Andere spelling voor *Buron*. 1. Ofr. *bu(i)ron* ‘hut, huisje, schamele woning’. – 2. Ofr. *buiron* ‘donkerbruin’. BN.

Buursink: Afl. van PIN *Buurse* in Haaksbergen (OIJ).

Buuse, van den: Vervorming van *van den Bussche*.

Buijck, Buijks: BN voor iemand met een dikke buik. Vgl. D. *Bauch*. 1381 Jan Buuch, Pieter Buuch, Hulst (DEBR. 1999); 1472 Ghijs Buuc, Aardenburg (VAN VOOREN 24); 1475 Ghijs f. Ghiselins Buucx, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Buijens: Patr. Uit *Buidens* < *Buidins*, *Boidins*, gen. van *Boidin*, vlevorm van *Boudewijn*. Zie *Boidin*, *Buitink*.

Buijl(e): BN voor iemand met een buil of bult, bochel.

Buijn: Germ. VN *Buno*. Zie *Buning*.

Buijs, Buije, Buijse(n), Buijsse, zie Buis.

Buijser, zie Buizer.

Buysing, zie Buissing.

Buijsrogge, zie Buisrogge.

Buysscher, de: 1. Van Mnl. ww. *buusschen* ‘slaan, kloppen, lawaai maken’. BN van de ketelslager of *ketelbuisscher*. – 2. Evtl. var. van *de Busscher*.

Buijsse, zie Buis.

Buijsse, van: Vermoedelijk vervorming van *Buijsse*.

Buijtaert: Patr. Germ. VN *bald-hard* ‘stoutmoedig-sterk’: *Baldhard*. *Buit-*, *buid-* < *boid-* < *bold*. 1508 Adriaen Boytaerts, Temse (WF).

Buijtelaar, Buijt(e)ler: BerN van de buitelaar, jongleur, kunstenmaker. 1688 Buytelaer, Haastrecht ZH (WF).

Buijten, van: FN voor iemand die buiten woonde, d.i. buiten de stadsmuren, op het platteland.

Buijterse, zie Bouter.

Buijtler, zie Buijtelaar.

Buije, zie Buis.

Buzeijn: Uit Fr. *Bus(a)in* < *Bousin*, vlevorm van een Germ. VN *Boso*.

Bij, van der: Afsgeleten vorm van *van der Bijl*? Of < *van Derbij*, *van Daerbij*?

Bijkerk(e): Naar de woonplaats bij de kerk. Vgl. Ndd. *Biekark*, *Biederkark(en)*.

Bijl, (de); (de) Beijl: 1. Metr. Korte vorm van de VN *Belia*, *Bilia* = *Amabilia*, *Sibilia*. 1623 Byl Valentyns = 1686 Belia Valentyns, Grote-Brogel (WF). – 2. BerBN *de Bijl* voor de houthakker.

Bijl, van der: PIN *(de) Bijl*, voor een bijlvormig veld.

Bijlenga, Bijlsma: Patr. Friese afl. van een Germ. *bīl*-naam.

Bijleveld, van Bijle(n)velt: PIN *Bijleveld* (U). Of adaptatie van PIN *Bielefeld* (NRW). 1664 Jacobus van Bijleveld, Utrecht (WF).

Bijlhout: BerBN van de bijlenmaker?

Bijlo(o): Adaptatie van Fr. *Billot* > *Billoo*, *Bylloo*. Vlevorm op –*illot* van een Rom. naam op –*bert*, b.v. *Robillot*.

Bijlsma, zie Bijlenga.

Bijnagte: BN *bij nacht* voor een nachtuil, nachtridder.

Bijnen, van: PIN *Bienen* in Achel (BL).

Bijster: BN Mnl. *bijster*, *bister* ‘berooid, arm, uitzinnig, verbijsterd’.

Bijsterbosch: Een bos ten oosten van Norel (Epe, G).

Bijsterveld: PIN *Bijsterveld* ‘verwilderd, woest veld, hongerland’ in NB. *Biesterveld* in NL. 1348 Godert van Bisterveld, Helmond (WF).

C

Caan, zie Kaan.

Caauwe, zie Kouwen. Spelling van de Vl. FN *Cauwe*. Mnl. *cauwe* 'kraai'. BN, ook huisnaam. 1381 relicta Jans Cauwen; Gheeraerd Cauwe, Hontenisse (DEBR. 1999); 1609 Charel Cauwe, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Caaij, van der, zie van der Kaa.

Cabaret, Cabret: Fr. *cabaret* 'kroeg, drankhuis'. BerBN van de waard. 1333 Wistasse Cabaret, Veurne (WF).

Caboort(t), Cabboort, Kab(b)oord: Verzwaarde vorm van *Caboot* < *Cabot*, Pic. var. van Fr. *Chabot* 'vis met grote kop'. 1275 Boidin Cabot = Kabot, Vloesberg H; 1373 Nicasis Caboot, Kortrijk (WF); 1695 Abraham Caboort, Poortvliet (DE VOS 451).

Cadzand, van; van Cadsant, van Kazant: PIN *Cadzand* (Sluis, ZV): 1111 *Cadesand*, 1189 *Cadsant*. 1330 Johannes de Caedzant, Hulst (DEBR. 1999).

Caem, van, zie van Kaam.

Caese(e)le, van: Door assimilatie *rz* > *z* uit PIN *Kaarzele* in Waregem (WV).

Caessens: Met verscherping van de *s* voor *Caesens*. Patr. *Casin*, vleivorm van de HN *Nicasius*. 1572 van Nicasen Wanghe = 1577 van Casen Wange, Edegem A (WF).

Calant, Caland, zie Kaland.

Calebout, zie Callebaut.

Calfé: Met verscherpte *v/f* voor *Calvé*, spelling voor *Calvet*, Fr. dim. < Lat. *calvus* 'kaal'. BN. 1223 Nicholao Calvet, Doornik H (WF).

Calie, Caljé: BerN Pic. *Callier* < *Carlier, Carrelier*, Fr. *Charlier* 'wagenmaker, voerman'.

Calis, zie Kalis.

Caljé, zie Calie.

Caljouw, zie Kaljouw.

Calkoen: Door *v*-syncope uit *Kalkoven* (zie *Kalkhoven*).

Callaert: Afl. van Mnl. *callen* 'praten'. BN voor een prater, babbelaar. 1222 Lambertus Callart, Gent (WF); 1439 Jacop Callaert, Assenede (GYSS. 1999); 1475 Adrianekin tkindt Matheeus Callaerts, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Calle, zie Kalle.

Callebaut, Calebout: Misschien een Germ. *bald*-naam, maar een naam *Kaldbold* is niet bekend. 1396 Katheline Claus Callebouts dochter, Haaltert (WF).

Callemeijn, zie Kallemein.

Callenfels: PIN *Kallenfels* (RP). 1728-1786 Godefridus Callenfels, Kats-Sluis; 1734 Johannes Jacobus Callenfels, Middelburg (MEERTENS 1947).

Calliber: Spelling voor de Fr. uitspraak van de FN *Callebert, Calbert*, naast *Calbrecht*. Germ. VN *kald-berht* 'koud-schitterend': *Caldobertus* (MORLET I). 1326 Calebers de Dorneales, Durnal (J.G.).

Calmhout, (van), zie van Kalmthout.

Calon: PIN *Calonne* (H, PdC). 1308 Willame de Calone, Ieper (BEELE).

Calseijde, van de; van de Calsoij: PIN *Calseide* < Pic. *cauchee*, Fr. *chaussée* 'straatweg, steenweg' < Lat. *calciata*.

Calsoij, van de, zie van de Calseijde.

Calster, van: PIN *Kalster* (VB). 1370 Janne van de Kalstere, Tienen (WF).

Caluri: Verhaspeling van Caluwé?

Calus: BN Fr. *calleux*, Lat. *callosus* 'eeltig'.

Caluwaert, de, zie Kallewaard.

Caluwé, (de): Met verschoven accent uit *de Caluwe*. BN voor een kaalkop. *Caluwe* is de verbogen vorm van Mnl. *calu* 'kaal, pover, mager'. 1276 Goswinus de Calue, Hulst; ±1300

Henricus dictus Calvus = 1328 Heinrich de Calwe, Hulst; 1381 Pieter de Caluwe, Hontenisse (DEBR. 1962, 1999); 1375 Jacop de Calewe, Axel (GYSS. 1999).

Cambeen: Adaptatie van *Cambien*, var. van *Cambier*. 1631 Jan Cambien, Kortrijk (WF).

Cambier, Kambier: 1. BerN van de (bier)brouwer. Ofr. *cambier*. 1199 Terrici le Cambier, Doornik (WF). – 2. BerN van de geldwisselaar. < Lat. *cambium* 'wissel'. 1419 Wathier Cambier dit de Courtray... ou lon souloit tenir les changes (waar men de wissel placht te houden), Valensijn (WF).

Cammaart, -aert: 1. Afl. van ww. *kammen*. BerN van de wolkammer. – 2. Afl. van Mnl. *cam* 'brouwerij'. BerN van de brouwer.

Camman, zie Kammann.

Cammelot: Ofr. *chamelot*, *camelot* 'naam van en soort stof (oorspronkelijk van kameelhaar)'. BerBN. 1438 Jehan Camelot, Laon (WF).

Cammenga, zie Kamminga.

Camoen, zie Kamoen.

Camp, zie del Campo.

Camp, op den, zie van der Kamp.

Campagne: PIN *Campagne* (PdC). 1345 Enguerrand de Campaigne, Montreuil (WF).

Campe, zie Kamp.

Campe(n), van, zie van Kampen.

Campenhout, van: PIN *Kampenhout* (VB).

Camper: 1. Mnl. *camper*, *kemper* 'kampvechter, kampioen'. D. *Kempfer*. – 2. Patr. Germ. VN *kamp-hari*.

Campheus, zie Kamphuis(en).

Campo, del: De volledige naam luidt *del Campo genaamd Camp*. Italiaans pendant van *van der Kamp*.

Candel: Opic. *candel*, Ofr. *chandelle* < Lat. *candela* 'kaars, toorts'. BerN van de kaarsengieter.

Caniere: Door assimilatie *rn* > *n* uit *Carnière*. *Decannière* < *Decarnière*. PIN *Carnières* bij Thuin (H) of bij Kamerijk (Nord). *Carnière* < Lat. *carpinaria* 'haagbeukenbos'.

Canne, (de), zie (de) Kan.

Canneijt, van: Vooral Wvl. FN. 1. Wellicht < *Casnoit*, PIN in Hérin bij Valensijn. Rom. *cassanetum*, Fr. *chênaie* 'eikenbos'. Of Canet in Marquise (PdC). – 2. Of PIN < Rom. *cannetum* 'plaats waar riet groeit', b.v. *Keneit*, *Caneit* in Graach (Trier).

Cannoo: *Cannoo* is de dialectische uitspraak van *Canoy*, door assimilatie *rn* > *nn* uit *Carnoy* (vgl. *Caniere*). Uit Lat. *carpinetum* 'haagbeukenbosje'. PIN *Carnoy* (Nord, Somme), *Carnoie* (PdC).

Canon: Pic. *cano(i)ne*, Fr. *chanoine* 'kanunnik'. 1584 Jan Canon, Antwerpen (WF).

Cante, van: Vlaamse FN ook *van de(r) Kant*, *van de Cant*. PIN *Kant* 'rand, grens, oever'. 1414 Mathijs vanden Kante, Kortrijk (WF).

Cantel, Canters, zie Kanters.

Cantfort, van: PIN *Kantvoort* 'voorde aan de kant, de rand, de grens'. PIN *Kampfort* in Tielen (A): 1362 in Cantvoert, 1432 Cantfort. 1369 Jan van Cantvoerd, Mechelen (WF).

Cap, (de): Vlaams ook *Cappe*, *Kappe*. Mnl. *cappe*, Lat. *cappa* '(mantel)kap'. BN voor iemand die een kap draagt of BerBN voor de maker van kappen. Vgl. *Cappaert*.

Capelle, Cappele, zie Kapelle.

Capelle, van; van Cappelle: PIN *Kapelle* (ZL). Ook verspreide PIN *ter Kapel(le)* 'kapel'.

Capello: It. *capello* 'hoed'. BerBN voor de hoedenmaker.

Capon, Cappon, Capoen, Capuyns: Daarnaast Vl. *Capoen*, Mnl. *capoen* 'kapoen, gesneden haan, stakkerd > deugniet, schurk' < Pic. *capon*, Ofr. *chapon*. 1123 Albertus Capun, Gent (GN); 1680 Jean Cap(p)on, Rijsel-Cadzand (MEERTENS 1947).

Cappaert: BN voor iemand die een kap draagt, b.v. een kloosterling, monnik, broeder, ook uitgetreden kloosterling. 1366 Jhan Cappaert, Kortrijk (WF).

Cappelle, van; Cappele, zie van Capelle.

Cappendij(c)k, zie Kabbedijk.

Cappon, Capuyns, zie Capon.

Caral, zie Carol.

Cardon: 1. Pic. *cardon*, Fr. *chardon* 'kaarddistel, wolkam'. BerBN van de wolkammer of van de kaardenmaker. 1216 Johannem Cardon, Oudenburg (WF). – 2. Patr. Korte vorm van *Ricardon*, vlevorm van *Ric(h)ard*, de Germ. VN *Rijkaard*.

Cardozo: Patr. Afl. van VN *Ricardo*.

Caré: Ofr., Fr. *carré* 'vierkant'. BN voor iemand met geblokte gestalte, of iemand die vierkant, brutaal zijn mening zegt.

Carels(e), zie Karels.

Carlebur: Misschien de PIN *Karlborg* (BEL).

Carlier: Pic. *Car(re)lier*, Fr. *Charlier*. BerN van de wagenmaker of voerman. 1321 Wetins le Carliers, Kortrijk (WF).

Carlison: Patr. Zoon van Karel.

Carmejoole: PIN *Carmagnole* (Piémont).

Carmiggelt: Schotse PIN *Carmichael* in Lanarks. Brits *ker* 'fort, vesting' (DS).

Caro: Spelling voor Pic. *Carot*, Fr. *Charot*, dim. van *car*, *char* 'wagen'. BerBN van de voerman.

Carol, Caral: Patr. Carolus, Lat. vorm van de Germ. VN Karel. ±1330 pro obitu comitis Karoli (DEBR. 1999); 1352 Henrici Karoel, Tienen (WF).

Caron: BerN Ofr./Opic. *carron*, Fr. *charron* 'wagenmaker, voerman'. 1298 Johannes le Caron, Kales (WF).

Carpentier, Cerpentier, Charpentier, Scharpentier: BerN Pic. *carpentier*, Fr. *charpentier* 'timmerman'. 1271 Willem Carpentier, Brugge (CG).

Carpreau: Uit *carprel*, dim. van Opic. *carpre* 'karper'. BN of BerBN. Vgl. 1433 Arnoud de Caerpere, Tholen (PARM.).

Carrière: Verspreide PIN (Nord, Wallonië) met betekenis 'steengroeve'. FN voor de eigenaar van een steengroeve of voor een steenhouwer. In 1454 bezit Jehan Quairière een steengroeve in Ecaussines (H) (WF).

Carsten(s): Patr. *Carsten* is een var. van *Kersten* < HN *Christinus*, dim. van *Christianus* of *Christus*.

Carter: E. BerN < Pic.-Norm. *cartier* 'voerman'.

Carton: BerN Pic. *car(re)ton*, Fr. *char(re)ton* 'voerman'. 1295 Petrus dictus Carton, St.-Quentin (WF).

Casembroot, de: PIN 1514 *Casenbroot*, naam van een redoute bij Oostburg (ZV). Vgl. D. *Käsundbrot*. 1426 Pieter Casenbroot, Brugge (WF).

Casetta: Door assimilatie *rt* > *tt* uit *Caserta*, de PIN Caserta in Campanië (Italië). 1297 Aczo Casertanus (bisschop van Caserta, Fr. *Caserte*).

Cashoek, zie Catshoek.

Casier: BerN Ofr. *casier* 'kaashandelaar, kaasmaker'.

Casparie: Spelling voor *Caspari*. Patr. Gen. van de VN *Caspar*, een van de drie koningen.

Cassimans, zie Kasman.

Casteel(e), van de; Casteels, zie van de Kastele.

Castel: Opic. *castel*, Ofr. *chastel*, Fr. *château* 'kasteel'. BN voor de kasteelbewoner of voor iemand die in de buurt van een kasteel woont.

Casteleijn, zie Kastelein.

Caste(n)miller: Ontbond uit D. *Kastenmüller* 'molenaar die maalt voor de *Kasten* of

graanschuur, tiendschuur’.

Cate, ten, zie ten Kate.

Catrij: Ook *Catry*, *Catrie*. Korte vorm van Ofr. *cocatrix* ‘krokodil, draak (fabeldier)’. 14e e. *Catris*, *Caterie*, Ariën. 1527 Jan Cattrij, Lauwe (WF).

Cats, zie Kats.

Cats(e)man, zie Kasman.

Catshoek, Cashoek, Kaashoek: PIN *Katshoek* zuidoostelijk van Kats (Z). *Cashoek* door assimilatie (*ts* > *s*), *Kaashoek* door volksetymologie.

Cattoir: Ofr. *catoire* ‘bijkorf’. BerBN van de imker. Ook PIN. 1392 Michiel vander Catoere, Doornik (WF).

Caus: Vl. ook *Cousse*, *Causse*, *Kousen*. BerBN van de kousenmaker. Mnl. *couse*, *cause* < Mlat. *calcia*, Pic. *cauce*, ofr. *chauc* ‘beenbedekking of broek, kousen, schoenen’. 1245 Johannem Cauche (WF); 1308 Canin Couse, Ieper (BEELE); 1359 binnen der prochien van Henxdijc...Jans Cousen land, Hengstdijk (DEBR. 1999).

Causemaker, de; de Causemae(e)ker, de Causmaecker, zie Kous(e)maker.

Causijn: *Caussin* < Fr. *Cahorsin* < PIN *Cahors* (Lot). Meestal in de bet. van Mnl. *cahorsijn*, *cauwersijn* ‘geldschietter, woekeraar’. 1289 Henris le Cawoursins = Henris li Cawesins; 1449 Gérard le Caussin, Namen (WF).

Cauteren, van, zie van Kouteren.

Cauven, zie Kouwe(n).

Cauwels: Dim. van *Cauwe*. Zie *Kouwe(n)*.

Cauwenberghs, zie (van) Kouwenberg.

Caveren, van, zie van Gaveren.

Cazemier, Kazemier: Patr. Poolse HN Casimir(us).

Ce(e)laert, zie Seelaert.

Celie: Metr. Korte vorm van de HN Cecilia of Marcilia. 1324 erga Ceciliam dictam Eldebols = dame Selije Heldebolle, Brugge (WF).

Cense, Centse, Sentse: Fr. FN *Cense*, BN voor iemand die een pachtgoed huurt, een cijnspachter, cijnsboer. Fr. ook *Censier*, *Delacenserie*. 1736 Cornelia Sentse, Kapelle (HARTHOORN).

Ceriez, zie Serier.

Cerpentier, zie Carpentier.

Ceulemans, zie Keulemans.

Ceulen, zie (van) Keulen.

Ceulenaere, zie (de) Keulenaar.

Cevaal: Uit Fr. *cheval* ‘paard’. BN naar de huisnaam of BerBN van de paardenkoopman.

Chaffart: Uit Fr. *Chauffard*, afl. van Fr. *chauffer* ‘stoken’. BerN van de stoker.

Chaigneau: Andere spellingen in België zijn: *Chagnaud*, *Chaignaud*, *Chain(n)iaux*, *Chainnieaux*, *Chaineaux*. 1. Fr. var. van Pic. *caignau*, Mfr. *caignel*, dim. van Mfr. *caigne* < volkslat. *cania* ‘teef’ of van Pic. *kain* ‘hond’. Dial. *caniau* ‘hondje’. – 2. Dim. van Fr. *chêne* ‘eik’. Ofr. *chesneel* ‘eikenbos’. PIN *Cheneau* in Estinnes-au-Mont(H) en Bonlez (WB).

Chamuleau: Door metathesis uit *Chalumeau* < Ofr./Opic. *c(h)almel*, dim. van Lat. *calamus* ‘rietrij, (schrijf)veer’. BerBN.

Charité: BN Fr. *charité* ‘liefde, liefdadigheid’. E. *Charity*.

Charpentier, zie Carpentier.

Chazo: PIN *Chasot* (Doubs).

Chevalier: Fr. *chevalier* ‘ridder’. 1292 Robert Chevalier, Atrecht (NCJ).

Chobaux: Fr. FN *Chobeau(x)* < *Chobel*, afl. van het ww. *chober* ‘graan dorsen door de halmen ergens op te kloppen’. Het woord is oostelijk en is afgeleid van Duits *schob* < *schieben*.

Christiaans, -iaanse(n), -iaens, -jans: Patr. Lat. HN *Christianus*. 1293 Willem Kerstiaens zones huse, Hulst; 1381 Calle Kerstiaens, Hontenisse (DEBR. 1962, 1999); 1556 Sebastiaen Christiaens fs. Sebastiaen, Aardenburg (VAN VOOREN 24).

Cieremans: Patr. Afl. op *–man* van Germ. VN *Zierik*. Zie *Sierens*.

Cingel, van der: Var. van *van Sing(h)el*. PIN *Singel* ‘muur of weg om een stad, rondlopende afsluiting’.

Cirkel: Ook *Cerckel* < Ofr. *cercle* ‘band, hoepel’. BerBN van de kuiper.

Citters, van: *Sitters* zijn landen aan de Zandwetering noordoost van Olst (OIJ). De *Van Citterspolder* is een polder aan de Westerschelde en de ingang van het Sloe bij Goes en Borsele (Z). Maar deze polder blijkt vernoemd naar ene *van Citters*. Volgens MEERTENS 1947, 162 kwam Cornelis van Ceters in de 16de eeuw uit Antwerpen naar Middelburg, waar zijn nageslacht zich *van Citters* noemde. Evtl. PIN *Citterd* < Sittard (NL), uitspraak *zittert*. 1590 Cornelis van Ceters, Antwerpen-Middelburg; 17e e; Aarnout van Ceters (vader van) Aarnout van Citters (NL 28 (1910), 134-139).

Claassen(s), Claes, Claessens, zie Klaasen.

Claerbout: Patr. Germ. naam waarvan het eerste lid < Lat. *clarus* ‘luisterrijk, beroemd’. 1070 Clarboldus (GN); 1308 Jehan Clarebout, Ieper (BEELE).

Claerhou(d)t, Clarhout: PIN *Klaarhout* ‘helder bos’, b.v. in Pittem (WV). 1396 van Daneele van Clarout van zinen goede te Claroud, Pittem (WF); 1347 Jan van Clarout = 1353 Jan van Claerhoute, Boekhoute (GYSS. 1999).

Claes(sens), zie Klaasen.

Claeijs(sens), Clais, zie Klaaijs(s)en.

Clarhout, zie Claerhou(d)t..

Clarisse(n), Clarijs(se): Metr. Lat. HN *Claricia* < *Clara*. 1223 Sigerus de Curtraco ... Clariscia uxor ejus (WF).

Clarijne: Metr. De meisjesnaam *Clarine* is afgeleid van *Clara*.

Classen, zie Klaasen.

Claus, Claussen, Klous: Patr. Korte vorm van de HN Nicolaus. 1327 Nycholao dicto Cole... clerico = 1358 Claus den Clerc, Leuven (WF).

Clauwaert: BN van de klauwaard, de Vlaamsgezinde, naar de klauwende leeuw in het wapen van Vlaanderen. 1280 Margaretam Clauwards, Ieper (BEELE); 1398 Christoffelse Clawaerde, IJzendijke (JAM. 208).

Claveaux: Uit Ofr. *clavel* ‘nagel’. BerBN.

Claij(es), zie Klaaijs(s)en.

Cleemput(te), van: PIN *Kleemput* ‘kleiput’ in Adegem, Elverzele, Lokeren, Lovendegem (OV). 1281 Arnout van den Cleemputte, Gent (CG); 1451 Paes van Cleempitte, Aardenburg (PARM.).

Cleeren, zie Klaren..

Clemens, Clement(s), Klement: Patr. Lat. HN *Clemens* ‘zachtmoedig, genadig’. ±1300 apud Hulst ... a bonis uxoris R. Clement; 1381 Bette Clemens, Ossensisse; 1381 Heinric Sceede Heinric Clements Sceede, Hontenisse (DEBR. 1999); 1525 Michiel Clement, Aardenburg (VAN VOOREN 24).

Clemminck: Patr. Afl. van de VN *Clemens*.

Cleppelaar, de, zie de Klippelaar.

Cler: Spelling voor Fr. *Clair* < Lat. HN *Clarus*? Of spelling voor Fr. *Clerc* ‘klerk’.

Cler(c)k, de; de Cler(c)q, le Cler(c)q, Cler(q)x, zie (de) Klerk.

Cleven, zie van Kleven.

Cleijman(s), Clijman: 1. Uit *Kleinman(s)*. BN voor een kleine (man). 1310 Johannes Cleyman, Maastricht (WF). – 2. Zie Klemans.

Cleijn Brem, de: PIN ‘klein bremveld’?

Cleijne, de, zie Klein.

Clinge, zie Kling(e).

Clippelaar, de; Clippeleir, zie de Klippelaar.

Cloet, (de); (de) Cloedt, (de) Clout, zie Kloot..

Cloo, du: Spelling voor *Duclos*. Fr. PIN *Clos* 'omheining, omheind terrein'. Zie ook *de Kloe*.

Clowting: E. FN *Clouting* < Middelenlengels *clouting*, van het ww. *to clout* 'oplappen, herstellen'. 1327 William Cloutyng, Suffolk (REANEY).

Clumpkens: Dim. van *klump* 'klomp'. BN naar de geblokte, gedrongen gestalte, naar het lompe voorkomen. Of BerBN van de klompenmaker.

Clijman, zie Cleijman(s).

Clijneke: De Vl. FN *Clyncke*, spelling voor *Clincke*; zie *Klink*.

Cobben: Patr. Bakervorm van een Germ. VN *Kodbert* of *Kodboud*. 1309-10 Wouter Cobe, Aardenburg (HAES. 148).

Cobbers, zie (de) Kubber.

Cobert: Patr. Germ. VN *Kodbrecht*, naam van St.-Cuthbert (†687).

Cock, (de), zie (de) Kok.

Cockgijjt, -hey, -huijt, zie Kockuijt.

Cocq,de; le Cocq, zie (de) Kok.

Cocquit, Cocquijt, zie Kockuijt.

Codée, zie Kodde.

Coeck, zie de Koek.

Coemaet: Uit *Quade maet*. BN voor een bedrieglijk koopman, die een vervalste maat gebruikt. 1300 Iohanni dicto Quademate; 1311 Willelmus metter Quaeder Maten, Den Bosch (WF).

Coen, Coene(n), zie Koen.

Coenraet, Coenraads, Konraad: Patr. Germ. VN *Koenraad*: *kôn-rêd* 'koen-raad':

Conradus. 1393 Jan Coenraerd, Saaftinge (DEBR. 1999).

Coens, zie Koen.

Coentré, le, zie le Cointre.

Coerdes: Patr. D. FN *Kordes* < VN *Konrad*.

Coesijns, zie Cosijn.

Coeijer, de, zie (de) Koeijer.

Cogghe: Mnl. *cogge* 'breed platronnd schip, oorlogs-, koopvaardij- of konvooischip'. BerBN van de schipper of huisnaam. Of huisnaam. 1336 van Betten van den Coghescipe, Gent; 1416 Claes Coggemans kinderen, A'dam (WF); 1420 Pieter Cocghen, Aardenburg (PARM.).

Cohen: Joodse naam van een priesterkaste.

Cointre, de; le Coentré: Hypercorrecte vorm voor *Lecointe*. Ofr. *cointe* < Lat. *cognitus* 'wijs, ervaren, bevallig, aardig'. BN.

Cok, (de), zie (de) Kok.

Colle, Colles: Patr. Korte vorm van HN Nicolaus. 1460 Jan Colle, Hulst (PARM.).

Collemeijer, -mijer, zie Kolmeijer.

Colles, zie Colle.

Collet: Patr. *Colet*, dim. van de HN *Nicolas*. 1332 Coletto filio quondam Nicolai; 1424 Collet fils Collar; Nicolas dit Colette, Luik (WF).

Collot d'Escury: Zoals *Colet* is *Colot* een vlevorm van de HN *Nicolas*. *D'Escury* gaat terug op de PIN *Écury* (driemaal in het dep. van de Marne): 1270 *Escuri*, 1472 *Escury* (MORLET 1985). David Collot was in 1607 heer van Escury en kwam in de 17de eeuw in Staatse dienst (MEERTENS 1947).

Collijn, zie Kolijn.

Colma: Patr. Friese afl. van de HN Nikolaas.

Colman, Coolman, Koelman, Kuilman: Patr. Vleivorm van de HN *Nikolaas*. 1234 Nicholes Colemans, Atrecht; 1263 Nicolaus dictus Coleman de Vonderen, Zichem (WF); 1309-10 Jacob Coeleman, Aardenburg (HAES. 148); 1342 Kempe Colemanssone, ZB (MEERTENS 1947); 1381 ghesent van Antwerpen te Hulst... Meeus Coolmanne (DEBR. 1999); 1385 Johannes dictus Coelman = 1435 Cuelman, Tongeren (WF); 1475 Wouter Coolman, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Colpaart, Colpaert: Uit Fr. *colpard*, afl. van ww. *colper* 'slaan'. BN voor een vechtersbaas. 1220-40 Heldolfus Colpart, Gent; 1279 Jan Colpaerd Brugge (CG); 1421 Jan Colpaert Jans zuene van Sconendike [Oostburg] (PARM.).

Colsen: Patr. < *Colson*, Waalse vleivorm op *-eçon* van de VN Nicolas. 1340 Nicolai dicti Colson, Tienen (WF).

Colijn, zie Kolijn.

Coman(s), zie Koopman(s).

Comheeke, zie Cromhee(c)ke.

Commandeur, Komdeur: Fr. FN voor een chef, een bevelhebber, die commandeert 'bevelen geeft'.

Commee: Spelling voor Fr. *Commet*, dim. van PIN *Comme* < *Combe* < Lat. *cumba* 'klein dal'.

Commelin: Fr. FN *Commelin*, afgeleid van de PIN *Commelle* (Saône-et-Loire, Isère, Loire) < Lat. *colomella*, dim. van *columna* 'kolom'. Maar vermoedelijk is *Commelin* hier veeleer vervormd uit *Crommelin*.

Commissaris: Mnl. *commissaris* 'gelastigde, ambtenaar, commissaris'. 1418 meester Daneel Arlart commissaris, Kortrijk (WF).

Commijs: BerN Fr. *commis*, Ndl. *commie* 'bode, postmeester'.

Compagnes: BN Ofr. *compaigne*, Fr. *compagnie* 'gezelschap'. 1428 Pauwels Compaigne, Sint-Winoksbergen (WF); 18e e. Jacomina Compagne, Ouwerkerk (DE VOS 523).

Compeer: Spelling voor Fr. *Compère* 'doopvader, peter'. 1242 Giselberti dicti Compere, Gent (GN).

Compernelle: 1. Mnl. *kompernoel* 'kampernoel'. 1321 Michael Campernoel, Tienen (WF). – 2. Door epenthesis van *m* en *r* uit *Coppenolle*; zie *Koppen(h)ol*.

Compiet: Wellicht var. van *Kompier*.

Coné: Patr. Fr. *Counet*, *Con(n)et*, dim. van de VN Koen(raad), Fr. *Conrard*.

Coninck, de, zie (de) Koning.

Consemulder: PIN *Künsemüller* bij Bielefeld (NRW).

Constant(se), Constandse: Patr. Lat. HN *Constans* 'standvastig'.

Contant: 1. Patr. Var. van VN Constant. – 2. Var. van FN *Content*. BN Fr. *content* 'tevreden'.

Conte, le: Fr. FN *Lecomte*, *Leconte*. Fr. *comte* 'graaf'; vgl. *de Graaf*. 1399 Richart le Conte, Kortrijk (WF).

Cook: 1. E. FN *Cook*, *Cooke(s)*. BerN van de kok. Vgl. *(de) Kok*. – 2 Var. van *Koek*.

Cooker, de, zie de Koker.

Coolman, zie Colman.

Cools, Coolsen, zie Kole

Coolsma, zie Koolstra.

Cooman(s), zie Koopman(s).

Coombs: Uit *Coombes* < *Descombes*. PIN *Combe* 'klein dal'. Of gewoon de E. FN *Coombs*, *Coombes*, *Combes* < PIN *Combe*, *Coombe*, Oe. *cumb* 'klein dal' (REANEY).

Coone(n), zie Koen.

Coopman(s), zie Koopman(s).

Cooijman, zie Kooiman.

Copier, Kompier: *Kompier* met epenthetische nasaal < *Copier* 'kreupelbos'. 1279 Boudene Coppiere, Brugge (CG); 1689 Willem Jansz. Copier = Compier = Kompier, Cabauw U (WF)
Copoolse, zie Coppoolse.

Coppejan(s), Koppejan: Patr. Dubbele VN *Coppe* 'Jakob' en *Jan* 'Johannes'. 1483-91 Jacob Janss. = Coppen Jans, Wuustwezel (WF).

Coppenolle, zie Koppen(h)ol.

Coppens, Cuppen: Patr. Gen. van Mnl. *Coppin*, vleivorm van de VN *Jakob*. 1268 Coppinus Cornelis = 1281 Jacobus Cornelis; 1376 Coppin Alaerd = 1394 Jacop Alaerd, Ieper (BEELE 1999); 1341 Jhan Coppin, Saaftinge (DEBR. 1999); 1475 Lamsin Coppins, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Coppieters: Patr. Dubbele VN *Cop* 'Jakob' en *Pieter* 'Petrus'. Maar misschien is het wel een reïnterpretatie van *Copier*.

Coppoolse, Copoolse: Patr. Dubbele VN *Cop* 'Jakob' en *Poolse* 'Pauwels, Paulus'.

Coq, le, zie (de) Kok.

Coquit, zie Kockuijt.

Corba: Afl. van Off. *corb* < Lat. *corvum*, zoals ook Fr. *corbeau* 'raaf'. BN.

Corbeel: Off. *corbel*, Fr. *corbeau* 'raaf'. BN naar het zwarte haar of huisnaam. 1281 Theodericus Corbeel, Zaffelare (WF); 1479 Jan Corbeel, Zuiddorpe (STEEGERS).

Corbijn, zie Korbijn.

Coreen, zie Corijn.

Corewijn: BerN van de graanboer, de *korenwinne* 'winner, teler van koren'. 1395 Philip de Corenwinne, Sint-Winoksbergen (WF).

Corlemeijer, zie Kolmeijer.

Corné, zie Cornet.

Cornelis, Cornelisse(n), -sens, Cornelessen, Kornelis: Patr. Lat. HN *Cornelius*. 1361 Jan Cornelis, Hulst (DEBR. 1999); 1450 Lysbette Comeelis, Middelburg (PARM.); 1475 Marie Cornelis, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Cornet, Corné: 1. Off. *cornet*, Mnl. *cornet(te)* 'hoorn(tje), hoofdsieraad of kapsel in de vorm van een hoorn, muts met hoorntjes'. BN naar de hoofd- of haartooi. – 2. Een kornet was de officier die in de ruitserijcompagnie de standaard droeg. 1375 Pieter Kornet = Cornet, Ieper (BEELE).

Cornoelje: Fr. *cornouille* > *kornoelje*. BN.

Cornu: Mnl. *cornuut* < Fr. *cornu*. BN van de hoorndrager, bedrogen echtgenoot; dwaas, sukkel'. 1242 Henrico le Cornut, Luik (WF).

Corporaal, zie Korporaal.

Corré: Patr. Door assimilatie uit *Conré*, Fr. vorm van de Germ. VN *Ko(e)nraad*.

Corstanje, zie Korstanje.

Corte, de, zie de Korte.

Cortebeek, zie Kortbeek.

Corthals: BN voor iemand met een korte hals. Vgl. D. *Kurzhals*. 1222 Deinoid Corthals, Krabbendijke (GYSS. 1966); 1224 Deinotum Cortals = Deinoet Cortals, Goes (OHZ II, 42-43); 1269 Hugo dictus Kempa ... nomine uxoris sue que fuit filia Corthals, Krabbendijke (OBREEN 216); 1341 Jhan Corthals, Hulst (DEBR. 1999); 1593 Christiaen Corthals, Aardenburg (VAN VOOREN 25).

Cortvriend(t), zie Kortvriend.

Corveleijn: Uit de Fr. FN *Corvillain*. BN *court villain* 'kleine (korte) boer, dorper'.

Corver, zie Korver.

Corijn, Coreen, Koorin, Quarin, Krijn(en), Crijnen, Krijnse(n), Kriense, Krijntjes, Crijns(e), Crinse, Crince: Patr. *Krijn* < *Korijn*, de volksnaam van de H. *Quirinus*. 1446 op

Cryn den Becker = 1450 Karyn Beckers = 1459 Queryn Beckers huys, Hasselt (WF). Een geslacht *Krijnen* gaat terug op °1560 Crijn Jansz, Blaricum (DM).

Cost Budde: Dubbele toenaam. Patr. *Cost* < *Constantijn* en *Budde*.

Coster, de, zie de Koster.

Cosijn, Coesijns, Koesen: Fr. *cousin*, Zndl. *kozijn*, dial. *kozen* ‘neef’. 1371 te Cosijns, Kortrijk (WF).

Coudeville: PIN *Coddeville* (PdC). 1289 Leurkin de Coddevile; 1296 Wouter de Coudevile, Kales (WF).

Coullet: Patr. Var. van Fr. *Colet*, dim. van de VN *Nicolas*.

Coulon: Var. van *Colon*. 1. Ofr. *colon*, *colomb* ‘duif’. BN voor een duivenkweker. 1310 Willaume as Coulons, Lontignies. – 2. Ofr. *colon*, Lat. *colonus* ‘boer, landbouwer’. – 3.

Vleivorm van de VN *Nicolas*. 1435 Collar dit Collon de Salvaster, Luik (WF).

Coumou: Wellicht de Zuidoost-Franse FN *Coumoul* < Occ. *comol* ‘volle maat’. BerBN van de korenmeter (DNF). 18e e. Adriaanse Coumou, Brouwershaven (DE VOS 701).

Couprie: PIN *Couperie* (Gironde, Maine) (DNF).

Couque, Couqué, zie de Koek.

Court, de la: Fr. equivalent van *van den Hove*. Ofr. *cort*, *curt* < Lat. *curtis*, *cortis* ‘hof, hoeve’. 1321 Pietre de le Hove = 1348 Pietre de le Court, Kortrijk (WF).

Courtens, zie Korten.

Courtin: BN Afl. van Fr. *court* ‘kort’.

Cousine, de la: Occ. var. van *de la Cuisine*. BerN van de keukenmeester. Vgl. *van der Keuken*.

Coussema(c)ker, de; de Cousemaker, zie Kous(e)maker.

Coutenier: BerN Ofr. *couttenier*, *cotonier* ‘katoenhandelaar’ of ‘kantoeneerder, die met katoen vult of voert, die watteert’. 1308 Coppin li Couteniere, Ieper (BEELE);

Couvé(e), Cové, Kevee: Spelling voor Fr. *Couvet*, volt. dw. van Ofr. *cover* ‘koesteren, vertroetelen, verwennen’. BN.

Couwenbergs, zie (van) Kouwenberg.

Coux, du: Frequentie Fr. PIN *Coux* < Lat. *cotes* ‘puntige rots, klip’.

Cové, zie Couvé(e).

Coveliers, zie Cuvelier.

Cox, zie (de) Kok.

Craats, van de, zie van der Kraats.

Crabbe, zie Krabbe.

Cracau: 1. PIN *Krakau* in Galicië, Pools *Krakow*. Ook PIN *Cracau*, *Krakau*, *Krackow* (MV, Pommeren). – 2. Ook andere naam voor Kalkar (NRW). 1593 Carel van Crakau, Wageningen; 1603 Catalijntje Carelsdr. van Crakau, Wageningen-Rotterdam; 1611 Maria van Cracou, 1614 Herman van Cracou, Hoorn (NL 92 (1975), 311-318).

Craemer, de, zie (de) Kramer.

Craene, de, zie Kraan.

Craenenbroek, -brouck, van Craenenbroeck, zie van Cranenbroeck.

Craeijnest, van: Verspreide PIN *Kraai(en)nest*. 1315 Janne van Craigennest, Diest (HB); 1398 Willem van den Creineste; 1502 ten Craeyneste, Bellegem WV (DEBR. 1970).

Cramer(s), zie (de) Kramer.

Crane, (de); Cranen, zie Kraan.

Cranenbroeck, van; van Craenenbroeck, Craenenbroek, -brouck: PIN *Kranenbroek* ‘moeras waar kraanvogels verblijven’. PIN bij Mierlo, Steenberg (NB), in Attenrode, Lembeek (VB), Ninove (OV).

Cransberg: D. PIN *Kransberg* (HS) of *Kranzberg* (BEI).

Cranzbühler: Afl. van de D. PIN *Kranzbüchel*. *Büh(e)l* ‘heuvel’.

Cratte, zie *Krat*.

Cremer(s), zie (de) *Kramer*.

Cretel: Patr. Rom. *Cretel* < *Crestel*, *Cristel*, vleivorm van de HN *Christianus*. 1412 Pierre Cretel, Senlis (WF).

Creve, zie *Kreeft*.

Crickx: 1. Wvl. Mvl. *cricke*, ontronde vorm van Mnl. *crucke* (zie *Crucke*). – 2. Var. van *Crieckx*; zie *Kriek*.

Crince, **Crinse**, zie *Corijn*.

Crispeels: BN Fr. *Crispel*, *Crespel*, dim. van *crisp(e)*, Fr. *crépé*, *crépu* ‘met kroeshaar, met borstelig haar’. 1399 Andriese Crispee, Kortrijk (WF).

Crocaerts: Afl. van *Crook* (zie i.v.); vgl. FN *de Croock*, *de Kroock*. BN voor iemand met lange, krullende lokken.

Crohin, **Croin**: Var. van de Belgische (H) FN *Crohin*, *Croën*, *Crouin*, *Crowin*. Herkomst onduidelijk.

Crom, **de**, zie (de) *Krom*.

Crombeen, zie *Krombeen*.

Crombeke, **Crombeecke**: PIN *Krombeke* (WV), *Krombeek* (Susteren, NL).

Cromhee(c)ke, **Comheeke**: Vl. FN *Cromeecke* < Vl. PIN *Kromme Eik*. 1359 Segher van Cromeeke (DF).

Crommelin: In België ook *Crommeling*, *-inck*. Afl. van *krom*. BN voor een kromme, misgroeide. 1133 Walteri Crummelin; 1212 Egidius Crumbelin (WF).

Cromstrien, (**van**): PIN *Cromstrijen* (ZH). 1418 Simon Willemsz. van Cromstrien, Zierikzee (MEERTENS 1947).

Croo, **de**; **du Croo**, **de Kroo**, **de Croot**: Vlaamse uitspraak van Fr. *Decroix*, *Ducroix*.

Verspreide PIN *Croix* (H, Nord). 1205 Johannis de Crois, Kortrijk (WF).

Crook, (**de**) **Croock**: Mnl. *crook*, *croke* ‘lange lokken, krullende lokken, kuif’. BN.1388 Boet Croex kindre, Hulst (DEBR. 1999); 1440 Michiel Crooc, Axel (GYSS. 1999); 1475 Jan Crooc, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Croon, zie *Kroon*.

Croonenborgh, **van**, zie *Kronenburg*.

Croot, **de**, zie de *Croo*.

Crooijmans: Een *man*-afleiding van *de Cruyer*, *Kruijer* ‘kruier, die met de kruiwagen kruit, vrachten vervoert’.

Crop, **de**: BN naar de krop, het kropgezwel onder de kin of naar de uitstekende adamsappel. 1368 Wouter Crop, Kortrijk (WF).

Crucke, **Crucq**, **Crickx**: Mnl. *crucke* ‘kruk, staf, stelt’. BN voor iemand die op krukken loopt.. 1715 Gourgon Crucq, Menen; 1725 Jean Baptiste Crucq, Moeskroen-Meliskerke (VZS 1987, 108-109).

Crucq: 1. *Crucq*, *Cruque* is Pic. voor Fr. *Cruche* ‘kruik’. Vgl. *Kruik*. 2. Zie *Crucke*.

Crul, zie *Krul*.

Crum, zie (de) *Krom*.

Crusio: Spelling volgens de uitspraak van de Pic. FN *Crusiau(x)* < *Crusel*, *Crousel*. Wellicht var. van *Croiseau*, afl. van *Croix*.

Cruson, zie *Gruson*.

Crujningen, **van**, zie van *Kruiningen*.

Crijnen, **Crijns(e)** zie *Corijn*.

Cubber, **de**, zie (de) *Kubber*.

Cuelenaere, (**van**); **Cuelenaire**, zie (de) *Keulenaar*.

Cuiper, **de Cuijper**, **Cuijpers**, zie (de) *Kuiper*.

Cuisinier: BerN Fr. *cuisinier* ‘keukenmeester, kok’.

Cujé: Spelling voor *Cugnet*, *Cuinié*, waarbij de palatale nasaal *gn* [ʔ] tot palatale fricatief *j* gereduceerd is. Var. van *Coignet*, *Coigné*, dim. van Ofr. *coing* ‘hoek’, ook ‘hak, bijl’. BerBN van een houthakker (DNF).

Cupido: De naam van de liefdegod Cupido is als FN totaal onwaarschijnlijk. Vermoedelijk een reïnterpretatie van de Spaanse FN *Cipido*, *Cipedo*, een collectieve PIN < *cepo* ‘boomstronk’.

Cuppen, zie Coppens.

Curiel: Patr. Dim. van Germ. *kur*-naam (b.v. in *Curinckx*) of van Koenraad (over *Curardus*). 1115 Rainaldo Curello, Laon (WF).

Cusee, zie Kusee.

Cusse, Kusse: W. *cuche* ‘tak’? Of door verscherping (*z/s*) uit Mnl. *cuse*, *cuese* ‘knots, kolf’. BN voor de knotsdrager. Ook FN *Kuse*, *Keus* (WF). 1475 Maerc Cuese, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Cuvelier, Cuveljé, Cuvilier, Coveliers: BerN Fr. *cuvelier*, W. *co(u)velier* ‘kuiper’. 1306 Johannes Cupres = 1308 Jehan le Cuvelier, Kortrijk (WF); 1608 Symon Cuvelier, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Cuijck, van, zie (van) Kuijk.

Cuijken(s), zie Kuijken

Cuijle, zie Kole.

Cuijper, de; Cuijpers, zie (de) Kuiper.

Cijsouw: Wvl. FN *Sissau*, *Syssau(w)*, *Cyssau*. Uit Fr. *chincsaulx*, Fr. *cinq saules* ‘vijf wilgen’. PIN *Cissau* in Eke (FV) en Borre. 1393 Hannekin Sissau, Wervik (WF); 1600 Janneke vidua Pieter Sijzau, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Cijvat, zie Savat.

D

Daalder: Vermoedelijk niet de muntnaam. De D. FN *Thaler* kan niet ter vergelijking gebruikt wordt, aangezien die een afl. is van *Tal* 'dal' voor de dalbewoner, zoals *Berger* 'bergbewoner'. Wellicht is *Daalder*, evenals *Daalman*, een afl. van *van Dale(n)*. Er is ook een PIN *Daalder* in Nuth (NL).

Daaleman, zie Daalman.

Daalen, van, zie van Dale.

Daalhof: PIN *Daalhof* in Maastricht (NL).

Daalhuizen: PIN. Vgl. D. *Dahlhausen* (BB, NRW, NS).

Daalman, Daaleman, Daelman: Afl. van *van Dale(n)*. 1602 zuster Quintijne Daelmans, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Daamen, zie Damen.

Daane(n), Da(a)nsen, Daenens, Dhaenen(s), Daens, Dhaens, d'Haens, Dane: Patr. Verkorte vormen en afl. van de bijbelse VN *Daniel*. 1267 Dans Abram = 1268 Daninus Abram, Ieper (BEELE); 1292 Wolfard Daen, Hulst (DEBR. 1962); 1302 voor Boidin Daens zoene, Hulst; 1381 relicta Jan Daens; Sobe Daen, Ossenissee (DEBR. 1999); 1475 Cornelis Daens, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Dael(e), van, zie van Dale.

Daelman, zie Daalman.

Daemen, zie Damen.

Daenekindt: Volksetymologische reïnterpretatie als 'kind van Daan, Daniel' uit oorspronkelijk *Danekin*, de Mnl. verkleinvorm van de bijbelse BN *Daniel*. 1227 Danekin, Sint-Lievens-Houtem (GN); 1276 Amulphus Danekini, Hulst (DEBR. 1962).

Daenens, zie Daane(n).

Daeninck: Patr. Afl. van de bijbelse VN *Daniel*. 1366 Danin Danins huus, Kortrijk (WF).

Daens, zie Daane(n).

Dag: Ook Vl. *de Dach*. Wellicht een BN voor iemand die graag vroeg opstaat. 1392 van Willem den Dach, Kortrijk (WF).

Dagelinckx: Patr. Afl. van een Germ. *dag*-naam. Vgl. D. *Täg(e)lin*.

Dagevos: Patr.? Misschien Germ. *dag*-naam. Vgl. *Tachifusus* (Fm., GOTTSCHALD).

Dahnke: Patr. Dim. van de VN *Daniel*.

Dake: Germ. VN *Daco*.

Dale, van; van Dal(en), van Daalen, van Dael(e): Frequentie PIN *Dal, ten Dale*. Vgl. *Uijtendaele*. *Van Dalen* kan een hypercorrecte spelling zijn voor *van Dale*, maar zal in de eerste plaats teruggaan op de PIN *Dalen* (D). 1668 Jan van Dalen, Driewegen (VS 1972, 577).

Dalebout: Patr. Germ. VN *Dalbaldu*s (MORLET I).

Dalem, van: 1. PIN *Dalem* (NB). 1414 Beatrijs van Dalem, Antwerpen (WF). – 2. PIN *Dallem* in Aaigem (OV). 1287 ver Mergriete van Dalem, Oudenaarde (CG).

Dalfsen, van; van Dalsen, van Dalsum: PIN *Dalfsen* (OIJ).

Dalie, (de): Misschien de Pln *Dailly* (N).

Dalle: *Dalle* < *Dhalle* < *de Halle, van Halle*. PIN *Halle* (VB).

Dal(l)inga: Friese var. van de Drentse FN *Dalling*, afl. van een oude VN. Vgl. E. PIN *Dalling* (Norfolk): 1086 *Dallinga*, afgeleid van Oe. *deall* 'trots'.

Dalmas: Patr. Fr. FN *Dalmace*, It. *Dalmas(s)o, Damaso* < Lat. HN *Dalmatius, Dalmasius*.

Dalmijn: Misschien uit *Dalmaigne* < *d'Allemagne* 'van Duitsland'. 1377 Jehan d'Alemaigne, Doornik (WF).

Dalrue: Uit *Delrue* < *de la Rue* 'van der Strate(n)'.

Dalsen, van, zie van Dalfsen.

Dalsum, van, zie van Dalfsen.

Dam, (van); ten Dam, van den Dam: Verspreide PIN *Dam, ten Damme*. PIN *Dam* (NH, NL).

1309-10 Pieter van den Damme, Aardenburg (HAES. 139).

Damave: Metr. *Dame Ave* 'vrouw Eva' (bijbelse VN) of 'vrouw Ava' (Germ. VN). 1381 Henri Damme Ave, Luik (WF).

Dambruin(e): Patr. Fr. *dam*, *dom* < Lat. *dominus* 'heer' en Germ. VN *Bruno*.

Damen, Daamen, Daemen: Patr. van de bijbelse VN *Adam*.

Damhuis: PIN *Damhuis* (Denekamp, OIJ).

Damman(n), zie Aman.

Damme, (van): 1. PIN *Damme* (WV). 1633 Hector van Damme, Kapelle (HARTHOORN). – 2. Uit *van den Damme*; zie (van) *Dam*.

Dammers: BN van de dammer, damspeler. 1374 Joos de Damere, Aardenburg (JAM. 170); 1438 Cornelis de Dammere, Boekhoute (GYSS. 1999).

Damsma, Damstra: Friese afl. van de PIN *Dam*. *Damstra* < *Damstera* < *Damster*.

Damsté: Var. van *Damsteeg*.

Danchaerts, zie Dankaart.

Danckaart, -aert, zie Dankaart.

Dane, zie Daane(n).

Danekaert, zie Dankaart.

Daneelt, zie Daniels(e).

Danel, zie Daniels(e).

Daniels(e), Danneels, Daneelt, Danel: Patr. De bijbelse VN *Daniel*. 1358 Coelin Daniels zone, Hulst; 1381 Jan f. Daneels, Hontenisse (DEBR. 1999); 1472 Cornelis Daneels, Aardenburg (VAN VOOREN 25).

Dankaart, -aert, -er(s), Danckaart, -aert, Danchaerts, Danekaert, Tanker: Patr. Germ. VN *thank-hard* 'gedachte, dank-sterk'. 1196 predium Tancardi (GN); 1344 Jan Dankaerd, Ossensisse; 1381 Joos Dankaert, Hontenisse (DEBR.1999); 1475 Jan f. Wouter Danckaerts, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Dankhof: Misschien reïnterpretatie van de Slavische FN *Dankov* < *Daniel*.

Danneels, zie Daniels(e).

Dansaert: Afl. van het ww. *dansen*. BN voor een danser. 1358 Segher Dansaert, Antwerpen (WF).

Danschutter, de: Deze naam bevat tweemaal het lidwoord *de*, want *Danschutter* = *de Handschutter* < *de Hantsetter*. BerN Mnl. *hant(scoe)zutter* 'handschoennaaiër, handschoenmaker'. 1227 Weitin de Rekenghem qui dicitur Hantsottera, Gent (GN).

Dansen, zie Daane(n).

Darcon: Var. van Dercon. Op 3 juli 1813 werd een Cornelis Dercon te vondeling gelegd in Antwerpen. Zijn familienaam stond op een briefje. Vermoedelijk < *de Recogne*, PIN (LX).

Das: Ook *den Das*. BN naar de diernaam, de das. Vgl. D. *Dachs*.

Daschot: Uit *d'Arschot*, d.i. *van Aarschot* (VB). 1300 Mathias de Arscot, Leuven (WF).

Datema: Patr. Friese afl. van Germ. *dad*-naam; zie *Datthijn*.

Datthijn, Dattin: Patr. Vleivorm van een Germ. *dad*-naam, zoals *Datbert*, *Dadwin* of korte vorm *Dato*. 1297 Jan Pieters f. Datins, Brugge (CG).

Daudeij: Uit de Zuid-Franse FN *Daudet*, *Daudé* < *Deusdet*. Lat VN *Deusdedit* 'Godgaf'.

Dauw(e), de Dauw, Douw(es): 1. Patr. Het lw. is dan secundair, omdat de naam achteraf niet meer als Patr. begrepen werd. De bijbelse VN David. 1294 David Anglicus = Dauwe l'Engles, Kales (GYSS. 1963). – 2. Patr. Germ. VN *Dauro*. – 3. Evtl. BN 'dauw'. Vgl. Fr. *Rosée*. 1410 Woutere de Dau, Kortrijk (WF).

David, Davids(e): Patr. De bijbelse VN *David*.

Debaeje: Spelling voor *Debaille* < *Debaillie*. PIN *Bailly* in Saint-Sauveur (H). 1291 Jehans de Bailli, Doornik (WF).

Debattij: Ook *Debatis*, *Dubaty*, *Debatthy*. Verspreide Waalse PIN *bati* 'begane grond, gemene

grond, dorpsplein’.

Debbout, Debbau(d)t: Patr. Dibboud. Germ. VN *theud-bald* ‘volk-moedig’: *Thietbaldus, Tieboldus, Tebaudus*. 1328 Woutre Dibboud, Kortrijk (WF); 1368 Jan Debboud, Assenede (GYSS. 1999).

Debeen: Vermoedelijk een spelling voor *Debien*. Wellicht PIN *Bien* in Kasteelbrakel (WB).

Deboeje, zie Boei.

Debra(e): 1. Ook *Debras*. PIN *Bra* (LU) of *Bras* (LX). – 2. Metr. Samengetrokken uit de bijbelse VN *Debora*. 1594 Fransyne Deboraets, Pittem WV – Zeeland (*VS* 1965, 134).

Decker, de(n); de Deckere, Deckers, zie den Dekker.

Decroo, zie de Croo.

Dedrie: Andere spelling voor W. *Dedrixhe, Dedry(e)*. Deze PIN *drixhe* is de Waalse vorm van Ndl. *driesch, dries*.

Dee, van: *Van Dee* < *van de Ee* of *van de Hee*.

Deegens, zie Degens.

Deelen, (van): PIN *Deel* ‘stuk grond, plaats, erf’.

Deelman, Deeleman: Mnl. *deelman* ‘rechter of scheidsman in zaken van boedelscheiding’.

Deen, d’Een: Ook *de Dene*. Volksnaam van de Deen.

Deen, van der: PIN?

Deenik: Patr. < *Denink* < *Degenink*, afl. van Germ. *degen*-naam: *þegna* ‘dienstman, held’.

Deerns, zie Dierinck.

Dees: Patr. Korte vorm van de HN Desiderius.

Degenhardt, Degener: Germ. VN *Degenhard: thegn-hard* ‘dienstman, held-sterk’. 1385 Henning Deghener = Deghenard, Greifswald (DN).

Degens, Deegens: Mnl. *degen* ‘knaap, ridder, held’.

Deger: 1. Uit *d’Heger, deHeeger*. Mnl. *(h)eiger, he(e)ger* ‘reiger’. BN voor iemand met spillebenen. – 2. Evtl. Rom. < *Degeer*. PIN *Geer* (LU). – 3. Patr. Germ. VN *theud-gaiz* ‘diet, volk-speer’: *Theotgerus, Tetgerus* (MORLET I). 1344 Michghiel Decgher, Axel (GYSS. 1999).

Dehenouw: Ook *de Henuw*. Streeknaam Fr. *Hainaut* ‘Henegouwen’. 1307 Jehanet de Hainau, Ieper (BEELE).

Dehessele: *De Hesselle*, PIN in Charnoux en Soiron (LU).

Dehler: D. ontronde vorm van *Döhler*, afkomstig van *Döhle* (NS) of *Döhlen* (NS, S, TH).

Deinse, van; van Duijse: PIN *Deinze* (OV). 1293 Boidin van Doise = Boidin van Doinse, Hulst (DEBR. 1962); 1311 Jacob van Doize = Jacob van Doinse, Hulst (DEBR. 1999); 1415-1492 Jan van Deinse, Hulst (MEERTENS 1947).

Dek: Wellicht verkort uit *Dedek, Dedecq*, Waalse reductie van *de Decker*. 1618 Jan Michielsz Deck, Kruiningen (HARTHOORN). – Lit.: A.W.E. DEK, *Het geslacht Dek*, ’s-Gravenhage, 1953.

Dekker, den; de(n) Decker, de Deckere, Dekkers, Deckers: BerN van de dakdekker, leidekker, stro- en rietdekker. 1318 Kerstiaen de Deckre, Hulst (DEBR. 1999); 1363 Jan de Deckere... tichelen, Gent; 1475 Willem de Deckere, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1614 Henderick de Decker van het decken der stallekens, Edegem (WF).

Delamarre: PIN *Mare* ‘waterplas, poel’. 1459 Simonnette de le Marre, Doornik (WF).

Delannoie, zie de Lannoie.

Delaruelle: PIN *Ruelle* ‘straatje’. 1336 Jehans de le Ruelle, Bergen (WF).

Delattre: *Delatr, de Latre* < *de l’atre*. PIN *Atre*, Of. *ai(s)tre, atr(i)e* < Lat. *atrium* ‘kerkhof’. 1274 in domo Walteri de Atrio = 1277 Watiers del Atre, Kortrijk (WF).

Delbeke, Dellebeke: *De le Beque*, verfransing van *van der Beke*. Maar het Pic. heeft het Ndl. woord *beke* geleend als *beque*. 1360 Mathijs van der Beke = 1366 Mathieus de le Beke, Kortrijk (WF).

Delchambre: PIN Fr. *Chambre* ‘kamer, eenkamerwoning’

Delforge: PIN *la Forge* ‘smidse, smisse, smederij’. 1418 Willaume de le Forge, Doornik (WF).

Delft, van; Delfs: PIN *Delft* (ZH). 1130-57 Arnoldus de Delf (LNT); 1299 Gherard van Delf, Delft (CG).

Delgeijer: Var. van *Delgeijr*, wellicht hypercorrect voor *Delgeye* < *delgée*. W. *djèye* 'noot'. Vgl. *van der Noot*.

Deliaerd: Uit Fr. *Dillard*, wellicht verkort uit Fr. *Odillard*, Rom. vorm van de Germ. naam *Odil(h)ardus*, *Odilhart*.

Dellaert: Afl. van PIN *Delle* 'laagte'. 15e e. Jan Dellart, Oostakker (WF).

Dellebeke, zie Delbeke.

Delloiter: PIN *Louâtre* (Aisne). 1438 Perron de Loitre, Laon (WF).

Delmé: Andere spelling voor *Delmez*. PIN Ofr. *mes*, *meis* < Lat. *mansus* 'woning, landhuis'. 1204 Johans del Més, Atrecht (WF). Zie ook *Dumez*.

Delmotte: Verspreide PIN *Mot(i)e* < *mota* 'hoogte, heuveltje, gwl. met kasteel erop en door gracht omgeven'. B.v. *La Motte* in Lessen (H) en (Quiéry-) *la-Motte* (PdC). 1274 Alardus de Mota = 1278 Alart de le Mote, Kortrijk (WF).

Delnat, Delnad: Vertaling van *van der Naet*. PIN *ter Naet* 'naad, scheidingslijn', b.v. Ternat (VB). 1398 Jehan van der Naet = Jehan de le Nat, Grammene (WF).

Delooije: Ook *Deloie*, *Deloye* < *Delloy(e)*. 1. PIN (*Cense*) *delle Loye* in Moelingen (BL). – 2. Vertaling van *van der Oyen*. 1398 Paesschiekin van der Oye = Pasin de le Hoye, Wervik (WF).

Delsaert: Vernederlandste spelling van W. *Delsard*, *Delsart*. Rom. PIN *Sart*, Fr. *Essart* < Lat. *exsartum* 'gerooide plaats, rode'. 1319 Johans del Sart, Ougrée (WF). Vgl. *Dusart*.

Delst: Uit *de Elst*. PIN *Elst* 'elzenbos'.

Deltour: *Delatour* < PIN *La Tour* 'toren'. 1291 Mehaus Deletour, Doornik (WF).

Delvoye: PIN Fr. *voie* < Lat. *via* 'weg'. Vgl. *van de Wege*. 1298 Willaume de le Voie = 1296 Willecok van den Woughe, Kales (GYSS. 1963).

Delzen, van: Ook *van d'Helsen*. Uit *van de Elzen*.

Delzenne: *De Lezennes*, PIN (Nord).

Demanez: Metr. *Damagnez* < *dame Agnès*, *dame Anet* 'vrouwe Agnes'. 1425 Henry Dame Agnes, H (WF).

Demming: Patr. Afl. op *-ing* van een Germ. VN, b.v. *Dagmar*.

Demory: Ook *Demaury*. PIN *Mory* = *Maury* (PdC).

Denderen, van: Waternaam de Dender. Of PIN 1371 *tgoed ter Denren*, Oudegem.

Denekamp: PIN Denekamp (OIJ).

Deneken, van: D. FN *von Däniken*. PIN *Dänikon* bij Zürich (CH).

Denevers: *De Nevers*. PIN *Nevers* (Nièvre).

Deneijs, zie Denijs.

Denie(s), Denissen, zie Denijs.

Denken: Patr. Dim. van de bijbelse VN *Daniel*. 1273 Denekini de Elinghen, VB (WF).

Dentz: Patr. D. vlevorm van de VN *Degenhard*.

Denijs, Deneijs, Denie(s), Denissen: Patr. Gr. HN *Dionysius* 'tot Dionysos behorend'. 1358 Pieter Deniis, Hulst (DEBR. 1999). Zie ook *Nijs*.

Deprés, Dupré, de Pré, du Pré, de Pree, du Pree, de Prie: PIN (*le*) *Pré* 'wei(de), weiland, beemd'. Rom. pendant van *van der Meers(ch)*.

Depuijt, Depuijat, zie de Puit.

Derboer, zie Boer.

Derex, Dericks, zie Dierick.

Derks(en), zie Dierick.

Derendorp: PIN *Derndorf* (BEI).

Dert, zie d'Hert.

Derweduwen: Kind van een weduwe. 1351 Jan Derweduwen, Leuven (WF).

Descamps: Pic. pendant van Fr. *Deschamps*. PIN Fr. *champ*, Pic. *camp* 'veld'. 1395 Romain

Descamps = 1394 R. Deschans, Moeskroen (WF); 1608 Reinier de Camp, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

d'Escury, zie Collot d'Escury.

Desein, Deseijn, de Seijn, (de) Sijn, Dessing: 1. Adaptatie van FN *Decin*. PIN (Ramegnies-)Chin (H). 1134 Gilionis de Cin, H. - 2. Adaptatie van FN *Dessains*. PIN *Sains* (Somme, PdC, Nord, Aisne) of *Sin* (Nord). 1530-1626 Jehan de Sains, Marcq-en-Baroeul-Olsen (vader van) 1570-1607 Joos de Seyn, Olsene-Tielt (WF); 1614 Piere de Sain, Aardenburg (VS 1974, 565).

Despinois: PIN *Espinoit* en *Espinoy* (Nord), *l'Espinois* (H), *Epinoy* (PdC), *Epinois* (H). Uit Lat. *spinetum* 'plaats waar doornstruiken groeien, dorent'. 1335 Raoul Despinoy, Doornik (WF).

Dessing, zie Desein.

Desson: Fr. *Dessonnes* < PIN *Essonnes* (Seine-et-Oise).

Destombes: Verspreide PIN Fr. *tombe* < Lat. *tumba* 'tumulus, heuvel'. 1285 Gillion des Tombes, Brugge (WF).

Detiger: Misschien de D. FN *Dettinger* < de frequente PIN *Dettingen*.

Detmar, Detmers, zie Ditmar.

Detter, de: Patr. met secundair lidwoord. Germ. VN *Dieter*: *theud-hari* 'volk-leger': *Tetherus*.

Detz, zie Dietz.

Deugd, de: Vermoedelijk een volksetymologische vervorming.

Deunin(c)k: Patr. afgeleid van de Germ. VN *Duno*. 1166 Gilbertus filius Dunning (REANEY).

Deuquet: Var. van Fr. FN *Duquet*, dim. van *duc* 'hertog'.

Deurink, zie During.

Deurlo(o): PIN *Deurlo*, een zeegat ten zuidwesten van Walcheren.. 1399 Arnoldus van Dorloe, Hulst (DEBR. 1999).

Deurse(n), van: PIN *Deursen* (NB). Maar ook *Deurne* (NB) heet *Deurze*.

Deurwaarder, (den): BerN van de deurwaarder, portier.

Deusing: Patr. Uit een *so*-afl. van Germ. VN *Theudo* 'diet, volk'.

Deutekom, van: PIN *Doetinchem* (G), uitgesproken *Deutekom*. 1463 Jan van Duetegheem van Aernem int land van Gheldre (WF).

Deventer, van: PIN *Deventer* (OIJ). 1428 Jehane van Deventre, Sluis (PARM.).

Devenijns, -eijns: Uit Fr. *Defen(a)in*. PIN *Fenain* (Nord). ±1300 Bauduins de Fenin, Ariën; 1514 Andreas Devenin, Petegem (WF).

Devigne: Var. van Delavigne 'van den Wijngaard'.

Dewasme: PIN *Wasmes* (H).

Deij: Patr. Korte vorm van een naam op *dei*-, Ingweoonse variant van een *dag*-naam, zoals de Zeeuwse VN *Everdei* < *Everdag*. 1358 Jan Elewoud Deys sone; 1381 Jan Deye, Hontenisse; 1340 Daen Everdey, Saaftinge (DEBR. 1999); 1420 Pieter Dey filius Jans vander mare in Zeeland (PARM.). – Lit.: R. HAESERYN, *De verspreiding van een ingweonisme: de namen op -dei. Taal en Tongval* 11 (1959), 168-173.

Deijaert: Patr. Germ. VN *Dagihard* of een *-aard*-afl. van een *dag*-naam; vgl. *Daigibertus* = *Daibertus*, *Daigisilus*, *Daihildis* (MORLET I). ±1240 Verdelina DeiARTH, Zele (WF); 1379 Ymar f. Jans Deyaerts, beoosten Bliden in Axelambacht (JAM.).

Deijer: Uit *D'Heyer*, door g-syncope < *D'Heyger*, *de Heyger*. Mnl. *heiger*, *heeger* 'reiger'. BN voor iemand met spillebenen.

Deijnen: Patr. Van Germ. VN *Deinard*, *Deinbert*, *Deinboud*, *Deinoud* (GN). 1431 Deynaldus dictus Deyn, Den Bosch (WF).

d'Haan, zie Haan.

Dhaemers, zie Hamer.

D'haen, d'Haen, Dhaene, zie Haan.

Dhaenen(s), zie Daane(n).

Dhaens, d'Haens, zie Daane(n).

D'haeseleer, zie Haeseleer.

Dhaeze, Dhaese, D'haese, zie Haas.

Dhamers, zie Hamer.

Dhanis, d'Hanis: 1. *D'Hanis* van de PIN *Henis* (BL): 1224 *Hanis* (TW). – 2. *Danis* = *Danijs*, var. van *Denijs*. 1565 Denys Zavonts = 1570 Danijs Avonts, Kontich. – 3. *Danys* = *d'Anys*. PIN *Anixhe* in Fexhe-lez-Slins (LU). 1267 Johans d'Anis = 1275 Johans d'Anix, Luik (WF).

D'hert, Dert, zie Hert.

Dhollander, d'Hollander, D'hollanders, zie Hollander.

Dhon(d)t, d'Hond(t), d'Hont, zie de Hond.

Dhoog(h)e, d'Hoog(h)e, zie (de) Hoog.

Dhoore, D'hoore, d'Hoore, zie Hoor.

Dhout: Vermoedelijk door verkeerde lezing van *Dhont*.

Dhuijssers, zie Huizer.

Dhuijvetter, zie Huijvetter.

Diaz, Dias: Patr. Sp.-Port. VN *Diaz* 'Jakob'. 1535 Rodrigo Dyas, Portugal-Antwerpen (WF).

Dicke, zie Dik.

Dickhout: Vernederlandste spelling van de D. FN *Dickhaut* 'dikke huid'. BN voor een dikhuidige, die een olifantshuid heeft.

Didden, van: PIN *Dieden* in Ravenstein (NB)?

Die, de: Vermoedelijk veeleer *Dedie*, waarbij *de* als lidwoord begrepen werd. *Dedie* < *Dedier*, *Didier*, Rom. vorm van de Germ. VN *Dieter*.

Diekmann, zie Dijkman(s).

Dieks, zie Dik.

Dieleman: Patr. 1. Afl. van Germ. VN *Theudilo*, dim. van *theud-/diet*-naam, zoals Diederik. – 2. Afl. van *Dielis* = *Gielis*.

Dielissen, Diels, Dillesse: Patr. VN *Dielis*, Brabantse var. van *Gielis*, *Gillis* = *Egidius*. 1454 Gielis Seeu = 1472 Diel Zeeu, Aartselaar; 1607 Gielis Scheurwegge = 1640 Dielis Scheurwech, Reet (WF).

Diels, zie Dielissen.

Diem, van: PIN *Diemen* (NH). 1666 Abraham van Dieme, Rotterdam (WF).

Diemer, Diemeer: Patr. Germ. VN *theud-mêr* 'volk, diet-beroemd'. Zie *Ditmar*.

Diender: BerN van een dienaar. 1511 Huben den Dienre, Aartselaar (WF).

Dienst, van, zie van Diest.

Diependaal: PIN *Diependaal* in Beilen (DR), bij Beegden (NL) en Elzen (Markeloo, OIJ). Ook PIN in BL, VB, WV.

Diepeningen, van: PIN. Misschien vervormd uit *Diepenee*, *Diepenede*, een plaatsnaam in Zeeuws-Vlaanderen. 14e e. Jan de Busere van Diepenhee (DF III).

Diepstraten: PIN in Borgloon, Herderen-Riemst, Groot-Loon (BL), Borsbeke (OV).

Dierckx(sens), zie Dierick.

Dierendonck, van: PIN *Dierdonk* in Helmond (NB), in Meulebeke en Ruiselede (WV) en Vinkt (OV). 1281 Zeghere van Dierdonc, Gent (CG).

Dierick, Dierickse, Dieri(c)kx, -kxs, Dirickx, Dirriks, Dericks, Derex, Dier(k)x, Dierckx(sens), Dirks(e), Dirkx, Dierse, Derks(en): Patr. *Dierik* door *d*-syncope uit VN *Diederik*. Germ. VN *theud-rîk* 'volk-machtig': *The(o)deric*, *Thiedericus*, *Dideric*. 1381 Boydin Diericx sone, Hulst (DEBR. 1999); 1435 Hannekin Diederix, Hulst (PARM.); 1475 vidua Diederic f. Matheus Diederix, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1534 Mathijs Diericx, Aardenburg (VAN VOOREN 25). Een jongere Zeeuws-Vlaamse tak Dierick stamt van 1630-1674 Cornelis Dierick uit Zeveneken (OV), die zich in 1631 in Zeeuws-Vlaanderen vestigde. – Lit.: M.C.I.M. DIERICK, *De (Zeeuws-) Vlaamse familie Dierick*. VS 37 (2001), 584-592.

Dierinck, Dierings, Deerns: Patr. afgeleid van Germ. VN *Diederik*. 1279 filia Walteri dicti

Dier, Hulst (DEBR. 1962).

Dierkens: Patr. Uit Mnl. *Dierkin*, dim. van *Diederik*. 1331 Jan Dierkijn = 1332 Jan Dirkin, Boekhoute (GYSS. 1999); 1518 Jacop Dierkins, Aardenburg (VAN VOOREN 25).

Dierkx, zie Dierick.

Diermanse: Vleivorm op *-man* van de VN *Diederik*. 1340 Everdei Dierman, Saaftinge (DEBR. 1999).

Dierse, zie Dierick.

Dierx, zie Dierick.

Diesch: Var. van *Disch*. Mnl. *disch* ‘tafel, werktafel, armentafel, armbestuur’. BerBN voor een timmerman (D. *Tischler*) of voor een dismeester.

Diesevelt: Ook *Diesveld*. PIN in Kessel-Lo (VB); Vliermaal (BL).

Diest, van; van Dienst: PIN *Diest* (VB). *Van Dienst* met hypercorrecte *n*.

Dieten: Patr. Vleivorm van de VN *Diederik*.

Dieteren: PIN *Dieteren* in Susteren (NL).

Dieterman: Ook *Dietermann*. Patr. Afl. van de Germ. VN *Dieter*: *theud-hari* ‘volk, diet-leger’. 1584 Hans Dietermans, Antwerpen (WF).

Dietrich: Patr. D. vorm van de VN *Diederik*.

Dietvorst: Uit *Dietvoorts*, gen. van *van Dietvoort*. PIN *Dietvoort* in Breda (NB).

Dietz, Detz, Tit(s): Patr. Korte vleivorm van *Dietrich*, *Diederik*.

Dievenboek: Volksetymologisch < *Dievenhoek*??

Dik, Dicke, Diks, Dieks: Patr. Bakervormen van de Germ. VN *Diederik*.

Dikken, den: BN voor een dikke man, een zwaarlijvige.

Dikkenberg, -burg: PIN *Dikkenberg* in Rhenen (U) en bij Bennekom (G).

Diks, zie dik.

Diktus: 1. Patr. Korte vorm van de Lat. HN *Benedictus*. 1516 Dictus Wouters, Kontich (WF). – 2. Een tweede toenaam of bijnaam werd in teksten vaak ingeleid met *dictus*, d.w.z. ‘zo genoemd, alias, bijgenaamd’.

Dill, Dille(n): Patr. Brabantse var. van *Gille* : *Gillis*, *Egidius*. 1347 Jan Dillen, Tienen (WF); 1609 Heyndrick Dillen, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Dillen, van: PIN *Dill* bij Koblenz: 1107 *Dille*?

Dillesse, zie Dielissen.

Dilst, van: Wellicht de PIN *Dilgt* (Haren, GR), met wisseling *cht/st*, vgl. *van der Guchte* = *van der Guste* (WF).

Dingeman, Dingemans(e): Metr. Afl. van de VN *Dinge* = *Dymfna*; zie *Dingens*.

Dingens: Metr. *Dingene* is de volkse vorm van de HN *Dymfna*. 1430 Dymfna dicta Digna = 1433 Dymfna dicta Dinghen, Den Bosch (WF).

Dingjan: Spelling voor *Dignant*, *Diegenant* < *de Gienanth*, *Guinand*. *Guinand* is de Rom. vorm van de Germ. VN *Winand*, *Wijnand*. Het geslacht *Guinand* emigreerde uit Bourgondië naar de Palts, waar de naam sinds het begin van de 18e e. *Gienanth* gespeld wordt. In België kreeg de FN het Fr. adelspartikel *de*. Zo werd *Degienanth* tot *Diegenant*, *Dignant*.

Dinnewet: Var. van *Deneweth* < *Denouette*. PIN *Nouette* o.m. in Halleux (LX). Dim. van *noue* ‘drasland, moeras’. 1647 Egidius Denoette dictus Dinneweth, Tielt (WF).

Dintheren, van; Dinther: PIN *Dinter* (NB).

Dirickx, Dirks(e), Dirkx, zie Dierick.

Dirkwager: Samengestelde FN: VN *Dirk* + verwantschapsnaam *Zwager*. Vgl. FN *Dirkmaat*, *Nevejan*. 1545 Dirkwager, Bleiswijk (WF).

Dirriks, zie Dierick.

Dirven: Metr. Germ. VN *Dierwif*. 1248 Dirwif, Schoondijke (GN); 1279 Nycholaum filium Dirwiven, Roosendaal; 1503 met Adrianen Heinrick Dirven sone, Breda (WF).

Dis, van; van Dissel: *Van den Dis* is vermoedelijk geen herkomstnaam, maar een BerBN, zoals

Disch (zie *Diesch*), 1374 van Ruebin van den Dissche, Ieper (BEELE).

Discoo: Wellicht uit een oude vorm van Fr. *déchaux* ‘ontschoeid’. 1209 Tieri Descauc, Atrecht (NCT). Of vervorming van *Dixhoorn*? 1811 Willem Disco, Scherpenisse (ZG).

Dishoeck, van: PIN *Dishoek* in Valkenisse (Z).

Dissen: PIN *Diesen* (NB)?

Ditmar, Detmar, Detmers: Patr. Germ. VN Dietmar: *theud-mêr* ‘volk-beroemd’: *Tedmarus*.

Dixhoorn, (van): PIN *Dirkshorn* (NH) of *Dijkshorn* (GR), *Dijkshorne* (FL). 1666 Maerten Cornelisz van Dijkshoorn, Maassluis-Axel; ±1685 Logier van Dixhoorn, Hoedekenskerke. – Lit.: C.J. VAN DIXHOORN, *Het geslacht van Dixhoorn 300 jaar 1661-1961*. GN 16 (1961), 215-223; 20 (1965), 8.

Dixon: E. Patr. *Dickson*, zoon van *Dick*, bakervorm voor *Richard*.

Dobbelaar, -aer, -eir, (de) Dobbelaere: BN van de dobbelaar, de speler van het dobbelspel. Of BerN van de maker van dobbelstenen. 1340 Everdei de Dobbelaere, Saaftinge (DEBR. 1999); †1689 Boudewijn Dobbelaar, Lovendegem OV – Aardenburg (MEERTENS 1947).

Dobbels: 1. Mnl. *dobbel* ‘dobbelspel’. BN voor de dobbelaar. 1281 Willelmus Dobbel, Ieper (BEELE). – 2. BN Mnl. bnw. *dobbel* ‘dubbel(hartig), vals’. 1425 Jan de Dobbelle, Kortrijk (WF).

Dobbelsteere: Verhaspeling of leesfout voor *Dobbelsteen*. BN voor de dobbelaar of de maker van dobbelstenen. 1319 Hanne Dobbelsteen, Poortvliet (HAMAKER I, 97).

Dockheer: Hypercorrect voor *Docker* < Germ. VN *Dodger*? Of volksetymologisch uit *Docquier*, *d’Ocquier* < PIN *Ocquier* (LU)?

Dockx: Patr. Bakervorm, Germ. VN *Doc(h)o* (MORLET I). Friese VN *Doeke*. 1293 Arnout Docke, Hulst (DEBR. 1962); 1397 Mattheus Docke, Hulst (JAM. 204).

Dodd, Doede: Patr. Germ. bakernaam *Dodo*.

Dodmond: Vernederlandsing van de FN *Dodemont*, *D’Odemont*. PIN *Houdemont*: 1168 *Hodemont* (Meurthe-et-Moselle). 1699 Joannes Thomas Dodemont, Wezet (WF).

Doe, van der: PIN? Verkeerde vertaling van Fr. *Ledoux*? 17e e. van der Doe, Delft (PDB).

Doede, zie **Dodd**.

Doekbrijder: *Doekbereider*? Of hypercorrect voor *Doekbreier*?

Doel, van den; van der Doelen, van Doele: PIN *Doel* (OV) of een PIN *Doel, ten Doele* ‘schietbaan’.

Doeland: Wellicht uit *Roeland*.

Doelder, de(n): Afl. van ww. *doelen* ‘naar een doel schieten’. BN voor een lid van een schuttersvereniging.

Doele, van, zie van den **Doel**.

Doeleman, zie **Doelman**.

Doelen, van der, zie van den **Doel**.

Doelman, Doeleman: Afl. van *van den Doel* of synoniem met *de Doelder*. °1605 Jan Cornelisz Doelman, Dreischor-Zierikzee. – Lit.: H. DOELEMAN, *Het Zeeuwse geslacht Doeleman*. *Gens Nostra* 22 (1967), 82-90, 299-307.

Doene, Doens(e), d’Hoens, Dons, Donse(n), Donze: Patr. Korte vorm van een hybridische Germ. *dôn*-naam, zoals *Dono*, *Donabert*, *Donfredus*, *Donnelmus*, *Donaldus* (Fm., MORLET I). 1362 Sigeri Doens, Kortrijk (DEBR. 1970); 1475 Jan Doens, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); °1570 Feijs Jan Doense, Westkapelle (VZS 2000, 177). Noe Donse uit Boezinge (WV) trouwt in 1652 in Terneuzen. Hij is de vader van °1656 Pieter Donze, Terneuzen, en is de stamvader van de Zeeuws-Vlaamse familie *Donse/Donze*. – Lit.: P. DONCHE, *Een familie Donze in Zeeuw<s>, West- en Frans-Vlaanderen*. VS 37 (2001), 634-648.

Does, van der; (de) Does: PIN *ter Does* ‘moeras met bomen en struiken, licht veen, turfland, veenland’ (MOERMAN). Waternaam *Does* (ZH). PIN *Ter Does* bij Leiderdorp (ZH). 1430 Philips van der Does, Heerjansdam (DM). – Lit.: C.J. POLVLIET, *Genealogie van het oud adellijk geslacht Van der Does*, Den Haag, 1893.

Doesburg: PIN *Doesburg* (G).

Doeselaar, (van), zie van Doorsselaar.

Doets, Doetjes, Dootjes: Patr. Gen. van de Germ. VN *Dodo*. 1324 Willem Doedin, Hulst (DEBR. 1999).

Doezelaar, (van), zie van Doorsselaar.

Doffe(r)mont, Dophemont: PIN *Offemont* (Terr. de Belfort).

Dogge(n), Dogger: Mnl. *dogge* 'visschuit'. BerBN voor een scheepsbouwer of visser. 1318-19 Arnoud Dogghe, Z (HAMAKER I, 52).

Doherty: Ierse FN *Dougharty*. *O'Dochartaigh*, afstammeling van *Dochartach* 'streng, hardvochtig' (REANEY).

Dohmanschet, zie Dommanschet.

Dokkum, van: Afkomstig van *Dokkum* (FL).

Dol, (ten) Dolle: BN Mnl. *dol, dul* 'dwaas, gek, dom, krankzinnig'. *Ten Dolle* < *den Dolle*. 1315 Arnoud Dulle, Hulst; 1381 Heinric Dulle, Hontenisse (DEBR. 1999).

Dolk, den Dulk: Fries Mnl. *dolc(h)* 'wond'?

Dolmans: Gen. van *Dolleman*, BN voor een gek, domkop. Zie *Dol*.

Domburg(h), (van): PIN Domburg (Z). 1290 Willalmes de Domborgh, Nieuwewerve (OHZ IV, 853); 1411 Cornelis van Domborch, Hoogstraten (WF).

Domenie: Var. van FN *Domini, Dominé*. Vocatief van Lat. *dominus* 'heer'. Deel van Lat. tekst of kerkgezing. BN voor een kerkzanger. In het Mnl. komt *domine* ook voor als aanspreking 'mijnheer'.

Dominicus, Domnick: Patr. Lat. HN *Dominicus*. 1557 Dominicus Jansz, Kloetinge; †1682 Dominicus Quinten (vader van) 1669 Jan Dominicus, Kapelle (HARTHOORN).

Domisse, zie Dommisse(n).

Dommanschet, Dohmanschet: Vermoedelijk uitspraak van Fr. *Domenget, Demanget*, dim. van VN *Demange* < Lat. *Dominicus*.

Dommele(n), van: PIN *Dommelen* (NB). 1470 Henr. van Dommelen, Den Bosch (WF).

Dommissie(n), Domisse: Patr. Fr. *Domice* < Lat. HN *Domitius*. 1543 Jan Domisz.; 1586 Cornelis Cornelis Jan Domisse, Zierikzee (DE VOS); 1596 François Domis, Rijsel-Antwerpen (WF). De naam werd in Zeeland ook geïnterpreteerd als variant van Thomas: 1513 Thomas Claiszoon = Dommis Claiszoon, Middelburg (med. Kees Dommissie).

Domnick, zie Dominicus.

Doms, zie Dooms.

Don: *D'On*. PIN *On* (LX).

Donders, Donner: BN 'donder'. BN voor iemand met zware (donder)stem? BerBN voor de stadsartillerist; vgl. Mnl. *dondercruut* 'buskruit'. Of BN voor een lelijk mens? 1399 Janne den Dondere, Kortrijk (WF); 1473 Jan de Dondere, Boekhoute (GYSS. 1999).

Dondorp: Misschien de PIN *Dondorf* (NRW): 1174 *Dorindorp* (TW).

Donga: *Doninga*, Friese afl. van Germ. VN *Dono* (zie *Doene*).

Donge(n), van: Afkomstig van *Dongen* (NB). 1610 Wouter Jan Wouter Mathijssen, Dongen (vader van) 1650 Maarten Wouter Janssen van Dongen, Dongen (NL 88 (1971), 34-48); 1712 Christiaan van Dongen, Aardenburg (VS 1974, 560).

Dongereren, van: Vermoedelijk var. van *van Dongen*.

Donjacour: Herverfransende verhaspeling van de Vl. FN *Dansercoer* < Fr. *Dachicourt*. PIN *Achicourt* (PdC).

Donk, (van); Donken, Verdon(c)k: Frequentie PIN *Donk* 'zandige opduiking in moerassig terrein' (o.m. NB, ZH, NL). 1277 Jhan van der Donc, Gent (CG); 1425 Jan vander Donc, Hulst (GYSS. 1999); 1602 Gielis Verdonck = 1606 Gielis van der Donck, Schelle (WF).

Donker(s): BN Mnl. *donkel, donker* 'duister, somber'. 1239 Balduinus Donker (GN); 1477 Mergriete Sdonkers, Overslag (STEEGERS).

Donkersloot: Verdwenen plaats in Riederwaard (ZH). 1393 Splenter de Donkerslote, Z (WF).

Donkersoord: PIN *Donkersvoort* in Beek en Donk (NB).

Donner, zie Donders.

Dons, Donse(n), zie Doene.

Donselaar, van: PIN (in U?). 1677 Hubertus a Dompseleer, Amersfoort (WF).

Donsen, Donze, zie Doene.

Dood, (van) de: *Van der Dood(t) < van der Doorent*. PIN *ter Dorent* 'plaats waar doornstruiken, braamstruiken groeien'. 1663 Guillam Verdoort (vader van) 1688 Jan Verdoot, Opwijk (WF).

Doodeheefver: Ndd. FN. Wellicht uit 1377 Tomas Dodengreuer, Dantsig; 1488 Andrews Dodendriver, Berlijn (NN). BerN van de lijkdrager?

Dooge, zie (de) Hoog.

Dool, van den: PIN *den Dool* in Meerkerk en Noordeloos (ZH).

Doolaard: Afl. van ww. *dolen* 'dwalen, zich vergissen'. BN. 1273 Johannes Dolart, Lillo (WF).

Doolaege: PIN Mnl. *Do(o)lage* 'moeras, slijkpoel'. 1432 Trijskin van der Doolaghe inde stede ter Doolaghe, Aarsele (DF).

Doom(e): *Doom = d'Oom*. Verwantschapsnaam 'oom', ook 'grootvader, zwager'. D. *Ohm, Oheim*. 1270 Balduini Oem = 1276 Balduini Avunculi, Hulst (DEBR. 1980); 1593 Denijs Doom, Aardenburg (VAN VOOREN 25).

Dooms, Doms: 1. Patr. Gen. van *Doem, Doom*, Limburgse korte vorm van de bijbelse VN *Adam*. 1438 Adam dit Doeme, Kerkom (WF). – **2.** Gen. van *Doom* (zie i.v.).

Dooren, zie (van) Doom.

Doorenbos, zie Doornbos.

Doorman, Dorreman: 1. Ook *Dooreman(s), Doreman(s), Deurmans*. Afl. van Mnl. *dore, deure* 'deur'. BerN van de deurwachter, deurwaarder, portier. Ndd. *Dormann*. – **2.** Uit *Doornman*, afl. van *Van Doorn*. Ndd. *Dornemann*. 1634 Guiljaem Doorenman, Merendree OV – Baarland Z (VS 1972, 492).

Doorn, (van); Verdoorn: PIN *Doorn* (U). Maar verder verspreide PIN *Doorn* 'doornstruik, braamstruik, haagdoorn'. 1421 Jan van Doorne, Sluis (PARM.); 1481 Robbrecht vanden Doorne, Beoostenblide (STEEGERS); 1600-1655 Hendrick Cornelisz. van Doorn, Wijk-bij-Duurstede – Rotterdam. – Lit.: W.A. VAN RIJN, *De oudere generatiën van het Zeeuwse geslacht van Doorn*. NL 74 (1957), 102-106.

Doornbos, Doornebos, Do(o)renbos: Frequentie PIN *Doornbos* 'bos met doornstruiken'. D. *Dornbusch*.

Doornekamp: PIN *Doornkamp* in Empel (NB).

Doornenbal: Ongetwijfeld verhaspelde naam, wellicht van *Dorrepaal*.

Doornheim: PIN *Dornheim* (NRW, HS, BEI, TH).

Doornik, van; van Doorninck: PIN Doornik, Fr. *Tournai* (H). Of PIN Doornik (G). 1575 Hendrik van Doorninck, Deventer (NL 53 (1935), 47); 1613 Jan van Dornick, Arnhem-Antwerpen (WF).

Doornspeek, van: PIN *Doornspijk* in Elburg (G).

Doorselaar, van; van Doorselaar, van Dorselaar, van Dorselaar(e), van Dorsselaar, -laer, van Dorselaar, van Doosselaar, (van) Doeselaar, (van) Doezeelaar: PIN *Doorselaar* in Eksaarde (OV) 'laar met doornstruiken'. 1322 Alise Pieters dochter van Dorenslaer, Eksaarde (WF).

Doorten: Metr. Zoals D. *Dorten, Dürten* < VN *Dorothea*.

Doosselaar, van, zie van Doorselaar.

Dootjes, zie Doets.

Dop: Mnl. *dop(pe)*, Ndd. *dopp* 'schotel, pot'. D. *Topf*. BerBN van de pottenbakker of potgieter. 1278 Gielis Dop, Brugge (CG).

Dophemont, zie Doffe(r)mont.

Doppegieter: BerN van de potgieter. Zie *Dop*. Vgl. D. *Düppengieß*er. 1561 Hans Doppegieter, Aken-Antwerpen (WF).

Doppenberg: PIN (NRW).

Dor: Fr. *d'Or* 'van goud'. BerBN voor een goudsmid. 1281 Lions Aurea d'Or, Atrecht (WF).

Dorenbos, zie Doornbos.

Dorgelo: PIN *Torgelo* (Mecklenburg, Pommeren, Brandenburg). 1506 Hildebrand Dorgelo, Mecklenburg (BRECH.). De Overijsselse FN *Dorgelo*, *Dargelo* is afkomstig uit Lingen (NRW) (HEKKET).

Doris, Doris: Patr. Wellicht verkort uit de Gr. HN *Theodorus*.

Dorland, (van): Misschien de PIN *Doullens* (Somme): 1156 *Dorlens* (TW). 1404 Euvart de Dourlent, Laon (MORLET).

Dorleijn, Dourlein, Dourleijn: Wellicht var. van *Dorelot*, met ander suffix. Ofr. *dorelot* 'haarlok op het voorhoofd van mannen > lieveling, lieverd, liefde'.

Dormaar: Door wisseling van de liquidae *l/r* uit de PIN Dormaal (VB, NB).

Dorpe, van den; van Dorp: Verspreide PIN *Dorp* 'akker, hoeveland, landgoed, dorp, dorpsplein'. 1339 Jan van Dorpe, Brugge (DF).

Dorpel, van den; van den Durpel: 1. Mnl. PIN *dorpel*, *du(e)rpel* 'dorpel, grens, landpaal'. – 2. Soms vondelingennaam. – 3. Reïnterpretatie van *van den Dorpe*.

Dorpsman, Dorsman, Dorpmanns: BN voor een dorpsbewoner of dorpeling. Of afl. van *van den Dorpe*. 1555-60 Jan Dorpman(s), Dordrecht (NL 99 (1982), 159).

Dorreman, zie Doorman.

Dorrepaal: De familie heette in de 17e e. in Katwijk (ZH) ook *Borrepaal* 'paal bij een bron'. *Dorrepaal* is wellicht een oude vorm voor *dorpel*. 1570-1626 Gerrit Cornelisz. Dorrepaal; 1605 Cornelis Dorrepaal, Katwijk-aan-Zee (NL 70 (1953), 232); 1768-1797-1806 Ary Dorrepaal, Katwijk-Rilland-Ellewoutsdijk (HARTHOORN).

Dorrest(e)ijn: PIN *Dorrestein* (U).

Dorrij: Ook *Dory*. Patr. Rom. vorm van Germ. VN *Dodorik*: *Dottaricus* (MORLET). 1642 Barbara Dory, Brussel (WF).

Dorselaar, van; van Dorselar(e), zie van Doorsselaar.

Dorsman, zie Dorpsman.

Dorsselaar, van; -laer, zie van Doorsselaar.

Dorsser, van: PIN *Dorsel* in Nijlen (A). 1583 Jacob van Dorsser, Dordrecht (DE VOS 731).

Dorst, (van): PIN *Dorst* (NB).

Dort, van: PIN *Dort* = *Dordrecht* (ZH).

Dossaer: Uit *Dosschaert* < *d'Hosschaert* < Mnl. *hoveschaert* 'beschaafd, welopgevoed man, hoofs man'. Vgl. *Dossche*.

Dossche: Uit *D'Hoossche*. BN voor de *hoofs(ch)e*, die hoofs, hoffelijk, gemanierd, beschaafd is. 1262 Walterus Hossche, Brussel (WF).

Douma: Ook *Douwma*. Fries Patr., afgeleid van de VN *Douwe*.

Dourlein, -leijn, zie Dorleijn.

Dousma, Dousma, zie Douma.

Douw, Douwes, zie Dauw(e).

Douze: 1. Fr. *douze* 'twaalf'? Vgl. D. *Zwölfer* lid van een genootschap van twaalf'. – 2. PIN *Douze* (Cantal, Dordogne)?

Dozy: Var. van *Dosy*, dat voor veel interpretaties vatbaar is: *Douchy*, *Dauchy*, *Dhaussy* (zie WF).

Draaisma, Draaistra Friese afl. van PIN *Draai*, b.v. in Heerhugowaard (NH) en Uitgeest (NH).

Draak, (den); Draeck: BN naar de draak, huisnaam of spotnaam. ±1575 Simon Jansz van Roomen, apotheker in *Den Draek* in Middelburg, heette naar zijn huis Simon Draeck (MEERTENS 1941, 1947). Of voor een vaandrig 'Sint-Joris met de draak'.

Draaijer, Draijer, Dreijer: BerN van de houtdraaijer. 1309-10 Maes den Draiere, Aardenburg (HAES. 140); 1349 Janne den Dreijere van houte ane raethuus, Leuven (WF); 1399 Janne den Drayere van eere eeke daer of dat de vleghele vander porte ghemaect was, Kortrijk (DEBR. 1970).

Drabbe: 1. Patr. (MEERTENS 1947, 34). Fm. vermeldt *Drab*-namen. 1305 Canin Drabbin, Ieper (BEELE). – 2. BN voor wie op een drafje loopt, gehaast loopt, druk heen en weer loopt. Oe. *Drabba* (REANEY). 1281 Arn. Drabbe, Gent (WF); 1372 Willem Drabben, Hulst (JAM. 169).

Draeck, zie (den) Draak.

Dragon: 1. Patr. Fr. voorwerpsvorm (cas-régime) van de Germ. VN *Drago*. – 2. Fr. *dragon* ‘draak’. Vgl. (den) Draak.

Dragt: PIN *Drachten* (FL): 1460 in *Zuuderdracht*. Drachten bestaat oorspronkelijk nl. uit twee dorpjes Noorder en Zuider Dracht (BERKEL).

Dranen, van: PIN. 1852 van Dranen, Utrecht; van Draanen, Breda (WF).

Draijer, zie Draaijer.

Dregmans: Uit *Drechtmans*, afl. van een PIN op *-drecht*?

Dreis, zie Driesen(s).

Drenth: Streeknaam Drenthe.

Dresselhuis: PIN *Dresselhusen*, *Dresselhausen* in Hopsten (NRW). -1714-1742 Herman Dresselhaus, Fürstenau (vader van) 1718-59 Frans Herman Dresselhuis, Winschoten (DM).

Dreu, de: Eigenlijk *Dedreu* < *Dedreux*. PIN *Dreux* (Eure-et-Loir).

Dreve(r): 1. PIN *Drewer* (NRW), waarvan afgeleid D. *Drevermann*. – 2. Zie Drijver.

Drewes: Patr. Ndd. vorm van de de VN *Dries*, *Andries*.

Dreijer, zie Draaijer.

Dreymans: Afl. van *Dreijer* ‘houtdraaijer’.

Driedijk, Drijdijk: PIN *Driedijk* ‘plaats waar twee polderdijken bij elkaar aansluiten’, in ’s-Heerenhoek (Z). Ook in Kioldrecht, Verrebroek en Waterland (OV).

Driegen: Van Mnl. ww. *dri(e)gen* ‘hechten, rijgen’. BerN van kleermaker of naaister. – 2. Van ww. *driegen* ‘bedriegen’. 1266 Heinman Driege, Gent (CG).

Driehuis: PIN in Reek (NB), Vessem, Wintelre en Knegel (NB) en Velsen (NH).

Driel, van: PIN *Driel* (G). 1197 Alardus de Driel, G; 1423 Diederick van Driele, Nijmegen (WF); 1625 Jan Jansz van Driel, Barendrecht (GN 43 (1988), 346).

Drielsma: Friese afl. van de PIN *Dryls* ‘IJlst’ in Wymbritseradiel (FL).

Dries(e), van den; van Driessen, van Driessche, van den Driest, van Drusche, Verdries: Heel frequente PIN *Dries*, *ten Driessche*, met als afgeleide bet. ‘gemene weide, schrale weide, driesprong, dorpsplein, gerechtsplaats’. 12e e. Ingelbertus de Drisk, Hillegem (GN); 1606 Jeronimus van den Driessche, Aardenburg (VAN VOOREN 1973); 1678 Joannes van den Driesse, Goes (HARTHOORN).

Driesen(s), Driesse, Driessen(s), Drissen, Dreis: Patr. Korte vormen en afl. van de VN *Andries* (zie i.v.). 1427 Dries ... vanden Dyke = 1427 Andries vanden Dyke, Hasselt (WF).

Driesprong: PIN ‘plaats waar drie wegen samenkomen’, ook ‘plaats waar drie bronnen ontspringen’. *Driesprong* in Ede (G), Haarlemerliede (NH) en Ketel (ZH), *De Driesprong* in Wateringen (ZH).

Driessche, van, zie van den Dries(e).

Driesse, -en(s), zie Driesen(s).

Driessen, van; van den Driest, zie van den Dries(e).

Drimmelen, van: PIN (NB). 1569 Geraard van Drimmelen, Maris NL – Antwerpen (WF).

Drioel: Patr. Ndl. spelling voor W. *Drioul*, vleivorm op *-oul* van VN *André*. 1548 Andrier dit Drioule, Hoei (WF).

Drissen, zie Driesen(s).

Droesbeke: PIN *Droesbeek* ‘drabbige, troebele beek’. 1417 Rase Droesbeke, Geraardsbergen

(WF).

Droffelaar, van: PIN. Afl. van *Droffel*, land ten noorden van Iepeloo (Wierden, OIJ)?

Drok: Zoals *Drock*, Fr. uitspraak van (*de*) *Droog*? Of var. van *Druk*, verkort uit *Drukker*?

Drongelen, van: PIN *Drongelen* (NB).

Dronkelaar, van: PIN bij Putten (G): 1430 *Dronckeler* (HEKKET).

Dronkers: BN Mnl. *droncker(e)* 'dronkaard'. 1795 Wouter Johannes Dronkers, Lillo – Baarland (VS 1972, 578).

Droog: BN Mnl. *droog* 'droog, saai, onvriendelijk, onsprakzaam'. 1296 Peter die Droghe, Eppegem (CG).

Droogendijk: PIN *Droge Dijk* 'binnendijk, slaperdijk'. *Drogedijk* in Hontenisse (Z), *Drogendijk* in Dinteloord (NB).

Drooger(s): BerN van de droger (van laken) of een kruidendroger, drogist.

Drost(e), Dross, Tros: Mnl. *drossate, drost* 'hofmaarschalk, hofmeester, rentmeester, veldmaarschalk, stadhouder, drost'. 1388 Berent de Droste, Borken (WF); 1689 Hermen Adriaensz Dros, Loosdrecht (DM).

Droulé: Variant van *Derolé, Derollez*; PIN *Rollez* in Verchocq (PdC) en Hubersent (PdC). 1597 Gheerart de Roullez; Waasten (WF).

Druaert: Patr. Uit *Druard, Drouart*, Rom. vorm van de Germ. VN *drug-hard*. 1382 Willem Druwaerd, Wervik (DEBR. 1970).

Drubbel: BN van het ww. *drubbelen* 'trippelen, dansen, huppelen, touwtje springen'. 1281 Petrus Drubbel, Ieper (BEELE).

Druenen, van, zie van Drunen.

Drukker: De FN duikt pas sinds de 16e eeuw op. Hij zal dus wel een BerN zijn voor een boekdrukker. 1549 Merten Druckers, Bergeyk-Antwerpen; 1565 Gheleyn Manilius boucdrukker, Gent (WF).

Drumont: Patr. Rom. vorm van de Germ. VN *drug-mund* of *thruth-mund*: *Drudmunt* (MORLET I). 1614 Jan Drumont, Bergen-Antwerpen (WF).

Drunen, van; van Druenen: PIN *Drunen* (NB).

Drunick, van: Ook *Dreunick, van Druningen*. Vgl. PIN *Hoge Dreunk* in Hilversum (NH). 1776 van Drunick, Den Haag (PDB).

Drury: Patr. Rom. vorm van de Germ. naam *thrûth-rîk* 'macht-heerser'.

Drusche, van, zie van den Dries(e).

Druten, van: PIN (G). 1529 Dirk van Druten, Den Bosch (NL 23 (1905), 73).

Druyve: BerBN van de druiventeler of huisnaam. Vgl. D. *Traub*.

Drijdijk, zie Driedijk.

Drijfhout: Mnl. *drijfhout* 'wrakhout'. BN?

Drijger(s): Door v/g-wisseling uit *Drijver*.

Drijver, Dreve(r): BerN van een drijver, b.v. ezeldrijver of schaapdrijver. 1326 Gherard de Drivere, Ieper (BEELE); 1731 Johanna Drijvers, Wolphaartsdijk (HARTHOORN).

Dubbeldam: PIN (ZH). Maar volgens HEKKET heeft *Dubbeldam* niets te maken met de PIN in Zuid-Holland. Hij verklaart *Dubbeldam* als reïnterpretatie van *Dubbeldom* < *Dubbeldman*.

Dubbelman: Bewoner van *Dubbeling* bij Beuningen (G): 1475 *Dubbelding*; in Hellendoorn (OIJ); nbij Noord-Deurningen (Denekamp, OIJ): 1406 *Dubbeldinck*, 1486 *Dubbelinckman* (HEKKET).

Dubois: Franse FN, pendant van *van den Bos(ch)*.

Duburg: Ook *Dubourg* < Fr. PIN *Bourg* < Germ. *burg* 'burg, burcht' > versterkte plaats, dorp, gehucht'.

Duc, le: Fr. *Leduc* 'de hertog'.

Ducarmon: PIN *Carmont* in Couthuin (LU).

Ducheine: Andere spelling voor Fr. *Duchêne* < PIN *Chêne* < Lat. *cassanus* 'eik'. Vgl. *van der*

Eiken.

Ducroo, zie de Croo.

Duer: Uit *van Deur* < *van Deurne*?

Duerink, -inck(s), zie During.

Duèst, van den: PIN. Vgl. 1382 Jan van der Duust; 1393 van Grielen van der Duust = 1398 Griele van der Dust, Machelen (OV) (DEBR. 1970).

Duetz: 1. Ndd. *Dütsch* 'Duits, Diets, Germaans'. – 2. Patr. Oude bakervorm van een Germ. *diet*-naam.

Dufour: Fr. PIN *Four* 'oven'. 1364 Pieter van den Hovene = 1393 Pierre Dufour, Ieper (BEELE).

Duiker, Dukers, Dukel: Mnl. *duker* 'duiker, duikvogel'. Ook Mnd. *düker* 'duiker, duikvogel'. 1328 Gielis de Dukere, Hulst (DEBR. 1999).

Duin, Duine, Duijns: 1. Patr. Germ. VN *Duno* (MORLET I). Vgl. *Duininck*. 1303 Weitin Duuns weduwe, Klemskerke (WF). – 2. Verkort uit *van Duin*.

Duin, (van); van Duijn(e): PIN *Duin*. Evtl. PIN *Dun* in Hilvarenbeek (NB).

Duinhouwer, Duijnhouwer: Wellicht adaptatie van D. *Dauenhauer* 'duigenhouwer'. 1735 Alewijn Duynhouwer, Krabbendijke (HARTHOORN).

Duininck: Patr. Afl. van de Germ. VN *Duno*.

Duinkerke, Duinker: 1. PIN *Duinkerke* (FV) of *Oostduinkerke* (WV). – 2. PIN *Duinkerken* (G). 1541 Hans van Duynkercken, Utrecht-Antwerpen (WF).

Duisters: Mnl. *duuster* 'duister, dom, verschrikkelijk'. Hamburgs *de dööster, de düüster* 'duivel'?. 1223 Woutre Duster, Mendonk (GYSS. 1964).

Duits: 1. PIN *Deutz* bij Keulen, door Kiliaan *Duytsch* genoemd. – 2. Volksnaam van de Duitser.

Duive: *Duif*, BN of huisnaam. 1298 Stas Duve, Kales (GYSS. 1963); 1513 Merten in de Duve, Aartselaar (WF).

Duiven, van; van Duven: PIN Duiven (G).

Duivendijk, (van); van Duijvendijk: PIN Duivendijk (Z).

Duivenee, van: Naam van het in 1530 geïnuundeerde ambacht *Duivenee* in het verdronken land van Zuid-Beveland (MEERTENS 1944, 20).

Duivenvoorde, van Duijvenvoorde: PIN *Duivenvoorde* (ZH).

Duivewaarde, Duijvervaardt: PIN *Duivenwaard* (ZH). ±1730 Maatje Claasse Duvewaarde, 's-Heer Arendskerke (HARTHOORN).

Duivis: Patr. Zoals *Duiven(s)* afgeleid van de VN *Duif*. 1340 Jan Duven zone, Saaftinge (DEBR. 1999).

Duizendstra: Friese FN, afl. van de FN *Duizend*, D. *Tausend*.

Dujardin, Dusardeijn, Dusarduijn: Verspreide PIN *Jardin* 'tuin'. De naam beantwoordt vaak aan *van den Boomgaard*. Zie ook *du Gardein*.

Dukers, Dukel, zie Duiker.

Dulk, den, zie Dolk.

Dullaert, Dulaart: 1. Mnl. *dullaert, dollaert* 'domkop, dwaas, dolkop', afl. van Mnl. *dul, dol* 'gek'. 1187 Dullard, Brugge (GYSS. 1999); 1315 Arnoud Dulle, Hulst (DEBR. 1999); 1365 Jan Dullaert, Assenede (GYSS. 1999); 1475 Maertin f. Pieter Dullaerts, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1565 Michiel Dullaert, Dordrecht (NL 43 (1925), 370). – 2. De *Dullaert* was ook de naam van een polder in Hulster Ambacht (ADRIAANSE). Maar dat was vermoedelijk een persoonsnaam: 1369 in Dullaerds polre in de prochie van Hulst; 1392 Olivier Bastaerd heft Dullaerds Polre (DEBR. 1999).

Dullemen, van: *Van Dulmen*. PIN *Dülmen* (NRW).

Dumez, du Mee: PIN Ofr. *mes, meis* < Lat. *mansus* 'woning, landhuis'. 1278 Maroie du Més, Atrecht (WF). Zie ook *Delmé*.

Dumoleijn, zie Dumoulin.

Dumon: Fr. *Dumont* 'van den Berg'. 1349 monseigneur Venant du Mont, Sluis (DEBR. 1999).

Dumoulin, Dumoleijn: *Dumoulin*, van de PIN *Moulin* ‘molen’. Pendant van *van der Molen/Meulen*. 1394 Olivier du Mollin = 1398 Fierin van der Muelen, Zwevezele (DEBR. 1970).

Dun, van: PIN Dun in Hilvarenbeek (NB). 1223 Godefridus de Dun, Hilvarenbeek; ± 1370 Jan van Dunne, Goirle (med. F. van Dun, Zwijndrecht).

Duncan: Schotse FN *Duncan* uit Oudiers-Oudgaëlsch *Donnchadh* ‘bruine krijger’. 1327 Johan Duncan, Stafford (REANEY). 1783 Cornelis Marinus Duncan, sneuvelt op 18 juni 1815 in Waterloo (DE VOS 715).

Dungen, van den; Dung: PIN *Den Dungen* (NB). 1450 van Ruelen vander Dungen, Den Bosch (WF).

Dunnen, den; te Dunne, Dunnes: BN voor een dunne, magere. Vgl. D. *Dünn*.

Dunnewijk: Misschien de E. PIN *Dunwich* (Suffolk).

Dupré, zie Depré.

Duren, van; van Duure(n): PIN Duren, D. *Düren* (NRW). 1614 Hans van Duren, Duren-Antwerpen (WF).

Durieuse: Eigenlijk Fr. *Durieux*. Frequentie PIN *Rieu(x)* < Lat. *rivus* ‘beek, rivier’. 1305 Egidius du Rieu, PdC (WF); 1608-1616 Adriaen du Rieu, Geraardsbergen – Middelburg (VS 1965, 224).

During, Durin(c)k, Duurinck, Deurink, Duerink, Duerinck(s): Patr. afgeleid van de Germ. VN *Duro*: *Duringus*. 1227 Willem Durin, Z (GN).

Durme, van; Verdurmen: PIN, waternaam de Durme, zijrivier van de Schelde. 1351 Willem van der Duerme, Brugge (WF); 1381 relicta de Dormen, Hontenisse; 1383 Willems suster van der Dormen, Vrankendijke (DEBR. 1999); 1589 Janneke van Duerlme, Gent- Zeeland (VS 1965, 134).

Durpel, van den, zie van den Dorpel.

Dusardeijn, Dusarduijn, zie Dujardin.

Dusart: PIN Fr. *Sart* < Lat. *exsartum* ‘gerooidde plaats, rode’. Vgl. *Delsaert*.

Dushek: Tsjechische FN *Dušek*, afl. van de Slavische VN *Duchoslav* (DS).

Dusebout: Wschl. vervorming van de Vl. FN *Hudsebaut* < Patr. *Hidseboud, Idseboud, Idesboud*. Germ. VN 1073 *Idesboldus* (GN).

Duson: Var. van *Deuzon* < *Deuzan* < Ofr. *duisant* ‘behoorlijk, passend’.

Dussel: In 1812 in Eede (DR) aangenomen naam.

Dusseldorp, (van): 1. PIN *Dusseldorp* (NH). – 2. PIN *Dusseldorp*, D. *Düsseldorf* (NRW).

Dussen, van (der): PIN *Dussen*, naar de rivier (NB). 1315 Nicolaes dictus vander Dussen, Den Bosch; 1478 Jan van der Dussen, Breda (WF); 1445 Florens van der Dussen, erfheer van Dussen (NL 80 (1963), 55-58); 1576 Jacob Huygensen van der Dussen (NL 16 (1898), 7).

Duthoij: Fr. *Dutoit*. PIN Ofr. *Toit* ‘vesting’. 1467 Jaspar du Toit, Doornik (WF).

Dutrée, de Tree: 1. Ook *Detré, Detrez*. PIN Luiker Waals *Trez* < Lat. *traiectum*, Ndl. *Trecht*, o.m. Rom. vorm van Maastricht (NL). 1262 Renekino de Tres, Luik (WF). – 2. Soms var. van *Detrie* uit Rom. PIN *Trie* < Germ. *thriwiski* ‘dries’. 1397 Pierre dou Tret = 1398 Pieter du Triez, Dottenijs (DEBR. 1970).

Duunk: Wellicht uit *Buunk*.

Duure(n), van, zie van Duren.

Duurinck, zie During.

Duvalois: Zoals *Devalois*, afkomstig van de streek *Le Valois*, of van *Vallois* (Meurthe-et-Moselle).

Duvekot, zie Duijvekot.

Duven, van, zie van Duiven.

Duvivier: PIN Fr. *Vivier* < Lat. *vivarium* ‘vijver’.

Duijm: Een duim is een lichaamsdeel, maar ook een lengtemaat. BN naar de kleine gestalte, een duim groot. 1280 Hannekinum Dume, Ieper (BEELE).

Duijn(e), van, zie (van) Duin.

Duijnhouwer, zie Duinhouwer.

Duijnerkerke, zie Duinkerke.

Duijns, zie Duin.

Duijse, van, zie van Deirse.

Duijsserinck, zie Dysselinck.

Duijschaever: BN *de Uitschaver* 'klaploper, tafelschuimer, parasiet'. 1505 Lodewyc Thuutscavere, Gent (WF).

Duijvekot, Duvekot: FN in Walcheren en Goes. Verspreide PIN 'duiventil'. PIN *Het Hooge Duivenkot* in Oostkapelle (Domburg) (MEERTENS 1944, 31). 1584 Jan Janse op 't hoge Duvecot, Jan Adriaense op 't hoge Duvekot, Oostkapelle, Walcheren (PDB).

Duyveland, (van): PIN *Duiveland* (Z). 1442 Pieter van Duveland filius Simoens van Duveland (PARM.).

Duijveman: Afl. van *van Duiven*. Of voor een duivenhouder.

Duijvenbode, van Duijvenbode(n): 1. Herinterpretatie van (*van*) *Duijvenvoorde*. +1700 Joannes Duijvenvoorde (vader van) Arij Jansz van Duijvenboden/Duijvenvoorde (vader van) °1777 Amerik van Duijvenboden, Katwijk (*Gens Nostra* 1959, 235). – 2. 1542-1616 Willem Cornelisz Speelman, Leiden, verzorgde met zijn broers de duivenpost tijdens het beleg van Leiden in 1574. Ze zouden in 1578 daarvoor beloond zijn met de achternaam *van Duyvenbode* (UITMAN 177).

Duijvendijk, van, zie (*van*) Duivendijk.

Duijvenvoorde, van, zie Duivenvoorde.

Duijvervaardt, zie Duivewaarde.

Duijvesteijn, Duijvestijn: PIN *Taubenstein* (NRW).

Duijzer: Uit *d'Huizer*. VI. FN *de Huisser, Dhuysser, Huizer*. Afl. van *huis* of van het ww. *huizen* 'een huis bouwen, herbergen, onderdak verlenen'. Vgl. E. *Houser*, D. *Haus(s)er*, *Häus(s)er*.

Dijk, (van); (van) Dijke, van Dijken, (van) Dijck, op de Dijck, van Dijke: Frequentie PIN *Dijk*. 1309-10 Woite van den Dike = Weitin vanden Dike, Aardenburg (HAES. 139); 1324 dat Arnoud Dulle van den Dike quam vore ons.. dat hi hevet vercocht ... renten ervelike staende tallen daghen up de husinghe met dat erve die Jhan Maes houdende es ... up den Dijc, Hulst; 1381 Hughe vanden Dyke, Ossensisse (DEBR. 1999); 1610 Claes Willems van Dijke, Brouwershaven (*VZS* 1998, 203).

Dijkema: Friese afl. van *van Dijk*. 1750 Jeremias Willems Dijkema, Zierikzee (*VZS* 2000, 208).

Dijker, de; de Dijcker, Dijkers: BerN van de dijker, dijkwerker. 1269 Clais Dykre, Brugge (CG).

Dijkerman: BerN van de dijker of afl. van *van Dijk*.

Dijkgraaf: BerN van de dijkgraaf.

Dijkhoff: PIN *Dijkhof* 'hoeve bij een dijk'.

Dijkhuis, Dijkhuizen: PIN *Dijkhuis* 'huis op een dijk'. *Dijkhuizen* (G). 1211 Hazeko de Dikhusen, Berg G (EBELING 1993).

Dijkman(s), Diekmann: Afl. van *van Dijk*.

Dijkshoorn: PIN Dijkshorn in Tenboer (GR), Dijkshorne in Baarderadeel (FL).

Dijkslag: Vooral Oost-Ndl. FN. Een *dijkslag* is het deel van een dijk dat in het oude stelsel van 'verdijslaging' of 'verhoefslaging' een dijkplichtige te onderhouden had (MW XI).

Dijksterhuis: PIN *Dijksterhuis*- of Hondegatspolder (GR). *Dijksterhuizen* in Menaldumadeel (FL).

Dijkstra, Tiekstra: Friese FN, afgeleid van de PIN *Dijk*. Jacob Hommes, geboren in Haskerdijken, nam de naam *Dijkstra* aan (BROUWER 1965).

Dijkwel: PIN *Dijkwel* 'kolk door een dijkbreuk ontstaan' in Kapelle (Z). 1721 Anna Geraerts Dijckwel, Yerseke (HARTHOORN).

Dijl, (van): Spelling voor *van Deil*, *van Deijl*. PIN *Deil* (Geldermalsen, G).

Dysselinck, Dyserinck, Duijsserinck: Uit *Dyserinck*. Mnl. *d'iserine* 'de ijzeren'. BN voor wie als van ijzer is, een hardvochtige. Of voor een geharnast ridder: Boudene Dyserine, een stout ridder..., die Walen heetene Braes de feer (ijzeren arm); hiet Boudin de Yzerin omdat hy ende zijn paert daghelijcx ghewapent waren (MW III, 967). 1265 Bouden Iserine = 1278 die iserine = 1279 Dyserin, Brugge (CG); 1608-1688 Cornelis Dyserinck, Brugge-Aardenburg (MEERTENS 1947).

E

Eastwood: E. PIN *Eastwood* (Essex, Nottinghamshire).

Ebert, Ebers: Patr. Germ. VN *agi-berht* 'zwaard-schitterend': *Eg(ge)bertus* (Dip.). 1281

Ebertus de Ypra, Ieper (BEELE). Zie ook *Egbers*.

Eck, van; van Ecke(n), zie van Heck(e).

Eckardt, zie Eckhardt.

Eckebus, zie Ekke(n)bus.

Eckhardt, Eckardt, Eckert, Eekhardt: Patr. Germ. VN *agi-hard* 'zwaard-sterk': *Aghardus, Achardus, Eckardus* (MORLET I). – Lit.: A. HOEK VAN DIJKE, *Fragment-genealogie van het Württemberg-Zeeuwse geslacht Eckhardt*. GN 56 (2001).

Eekhout, zie Eekhout.

Eckman: 1. Var. van *Eekman*. – 2. Patr. Afl. van bakervorm van Germ. *agi*-naam. 1373 Claus Egman = Eckman, Müllheim (BRECH.). – 3. *Heckman* afl. van *van Hecke*.

Ecluse, l', zie Lecluse.

Edelaar: Patr. Germ. VN *athal-hari* 'edel-leger': *Adelarius* (MORLET I).

Edelenbos: PIN? Misschien hypercorrect en volksetymologisch uit *Elenbaas*.

Edelman: 1. BN voor een edelman. – 2. Patr. Germ. VN *athal-man* 'edel-man': *Adalman(nus)*.

Eden, van; van Eeden, van Eeten: PIN *Ede* 'hede, heide' (G) of *Eede* bij Aardenburg (Z) naar de waterloop de *Ee*. 1475 Michiel van Eede, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Eding: Patr. Afl. van Germ. *adel/edel*-naam.

Edwards: Patr. Germ. VN, Oe. *Eadweard* 'beschermmer van het erfgoed'.

Ee, van: 1. Waternaam *Ee* 'water'. *De Ee* (WV, Z) 1405 Zeghers lande van der Ee, Brugge (WV). – 2. Zie van Hee.

Eechoud, van, zie Eekhout.

Eeckelaer, zie Ekelaar.

Eeckelmans: Afl. van *van Eekelen*.

Eekhoud, (van den) Eekhout, zie Eekhout.

Eect, van der: PIN (*ter*) *Eekt* 'eikenbos'. 1458 ter Eect ... Jhans erve vander Eect, Diest (WF).

Eeden, van, zie van Eden.

Eeghen, van: PIN *Egem* (WV). 1398 Jehan de Hedeghem = 1398 Jehan van Hedighen, Egem (DEBR. 1970); 1681 Dina Joos van Egem, Colijnsplaat (HARTHOORN).

Eek, van; van Heeke: PIN *Eke* (OV) of *Eke* (*Eecke*, FV). 1606 Jacob van Eeke, Aardenburg (VS 1974, 560). Of verkort uit *van der Eke* 'van de Eik'. Zie *van der Eijk*.

Eekelen, van; Eikelen: PIN *E(e)kel, eikel* 'eik', b.v. in Wezemaal (VB). Of door wisseling van de liquidae *r/l* uit *van Ekeren*. 1465 Jan van Eekele, Hulst (PARM.).

Eekenhout, zie Eekhout.

Eekeren, van, zie van Ekeren.

Eekhardt, zie Eckhardt.

Eekhout, -houd, (van den) Eekhout, Eekhoud, van Eechoud, Eekhout, Eekenhout, Eijkhout, Eikenhout: Erg verspreide PIN *Eekhout, Eikenhout* 'eikenbos'. 1281 Johannem de Echout, Kortrijk (WF).

Eekman, zie Eijckmans.

Eelaart, van den: PIN *Edelare* (OV)?

Eelderink: Ook *Eldering, -ink*. Patr. Afl. van *Eelder*, Germ. VN *ald-hari* 'oud-leger'.

Eelen: Ook *Elen*. 1. Metr. Germ. VN *Adela, Edele*. – 2. Vleivorm van de Germ. VN *Aleit, Adelheid*. 1477 op Aleyden van Achel = 1478 op Elen van Achel, Hasselt (WF).

Eelkema: Patr. Friese afl. van VN *Eelke*, vleivorm van Germ. *edel*-naam. Ook wel dim. van de bijbelse VN *Elias*. 1428 Elias dictus Eelken, Den Bosch (WF).

Eelsing: Patr. Afl. van Germ. *edel*-naam.

Eeman: Afl. van *van Ee*.

Een, d', zie Deen.

Eenennaam, (van); van Eenarme: Volksetymologische vervorming van *van Eename*. PIN *Ename* (OV). 1655 Laurens van Eennaem (vader van) Salomon van Eennennaem, Grijskerke (WF).

Eenige, van: PIN *Eningen* (unter Achalm) (BW).

Eeno(o), van: PIN *ter Eenode* 'woestenij, woest land', D. *Einöde*. 1239 Haannekin de Hennode, Grammene (GN).

Eerdenburg(h), van: PIN *Aardenburg* (Z). 1309-10 Janne van Erdenborch = Jhanne van Ardenburgh, Aardenburg (HAES. 140).

Eerdewijk, van: FN vooral in NB. Wellicht een Noord-Brabantse plaatsnaam.

Eerenst: Patr. Germ. VN *Ernst* 'ernst'.

Eerhart: Patr. Germ. VN *er-hard*. 1146 Erardus Prepositus, Gent (GN).

Eerland: Patr. VN *Erlandus*, Germ. VN *erla-land* 'voornamen land'. 1520 Eerlant Cornelisz. (vader van) Adriaen Eerlantsz, Krimpen/Lek ZH (WF).

Eersel, van; van Iersel, van den Ierssel: PIN *Eersel* (NB). 1367 Johanne de Irsele, Tienen; 1543 Joost van Eerssele, Breda-Antwerpen (WF).

Eertvelde, van, zie van Ertvelde.

Eestermans, zie Heestermans.

Eikeren, van, zie van Ekeren.

Eeten, van, zie van Eden.

Eetezonne, Heetesonne, Neeteson: Volksetymologische adaptatie van de E. FN *Edison*. 1314 William Eddesone (REANEY).

Eetveld, van Eetvelde, van Eetvel(d)t, zie Heetveld.

Efdé, Efdée: Volgens Huizinga en Uitman de initialen F.D. van ene Fredrik Dirkszoon bij voorbeeld.

Eftrik, van, zie van Niftrik.

Egbers, Egberts(en): Patr. Germ. VN *agi-berht* 'zwaard-schitterend'. 1130 Eggebertus de Melle (GN); 1539 Ger. Egberts, Deventer-Antwerpen (WF).

Egdom, van: PIN *Egdom* in Scherpenzeel (G). 1699 Gerrit Jansen van Egdom, Eemland (WF).

Egeraat, van: PIN *Eggerath* (NRW).

Eggebeen: Patr. < *Eggebin*, vleivorm van de Germ. VN *Egbert*.

Eggel: Patr. 1. Var. van Patr. *Egger*, door r/l-wisseling. Germ. VN *agi-hari* 'zwaard-leger'. 1378 Loy Egghele = 1379 Loey Egger, Ieper (BEELE). – 2. Vernederlandst (MEERTENS 1947) uit D. *Eigel* < *Agilo*, dim. van een Germ. *agi*-naam (DUDEN)

Eggermont: PIN *Aigremont* (Ennevelin, Nord). 1226 S. Egidii de Egremont, Kortrijk (DEBR. 1980).

Eggersman: P? tr. Afl. van VN *Egger*; zie *Eggel*.

Eggink: Patr. Afl. van Germ. *agi*-naam, zoals *Egbert*. 1583 Dirk Eggink, Doetinchem-Antwerpen (WF).

Egmond, (van): PIN *Egmond* (NH). 1223 Willelmus de Egmonde, Middelburg (OHZ II, 13); 1561 Wolfaart van Egmont, Leiden-Antwerpen (WF).

Ego: Fr. *Égot*, dim. van Germ. VN *Ego* (Fm.), een *agi*-naam.

Egt: Patr. Samentrekking van de Germ. VN *Eggert*; zie Eckhardt.

Ehlhardt: Ook *Ehlert*. Patr. Germ. VN *agil-hard*: *Eilhard*. 1425 Elhardus Munddenpenning (BRECH.).

Ehrlich: D. BN *Ehrlich* 'eerbiedwaardig, aanzienlijk, eervol'.

Eiff: Patr. Bakervorm van de Germ. VN *Agifrid*, *Eifert*. Of spellingvar. van *IJff*.

Eikelen, zie van Eekelen.

Eikelenboom, Eijkelenboom: PIN 'eik'. 1550 Lauwereijns Eekeboom, Aardenburg (VAN VOOREN 25).

Eikema: Friese Afl. van PIN *Eik* of Patr. van VN *Eike*.

Eikenaar: Afkomstig van een plaats met een naam op *-eik(en)*, zoals Maaseik. Vgl. D. *Eichner* < PIN *Eichen*.

Eikenhout, zie Eekhout.

Eikeren, van, zie van Ekeren.

Eilander: Afkomstig van *Eiland* (NB, NL).

Eindhoven, van: PIN *Eindhoven* (NB). 1329 Henric van Endhoven, Helmond; 1561 Adam van Eyndoven, Eindhoven-Antwerpen (WF).

Eisma: Patr. Friese afl. van een Germ. naam met *agis* 'schrik', zoals *Eisboud*, *Eisbert*. *Eise* is trouwens een Friese VN. 1557 Auck Eysma, Kollum; 1557 Tyets Franses Eysma, Bolsward. – Lit.: Y. HOUKES-WINTER, *Eisma-Eysma*. GN 50 (1995), 1-16.

Ekelaar, Eeckelaer, Eijgelaar, Heijgelaar 1. PIN *E(e)kelaar* 'eikenboom, eik'. 1330

Nichasis van Eekelare, Aardenburg (DF). – 2. Afl. van *van der Eeken*. 1616 Egidius

Eeckelaer = 1627 E. Vereeken, Schelle (WF); 1688 Jan Pieterse Eekelaart, Beveren – Kruiningen (*VS* 1972, 52). Vgl. D. *Eichler* < *Eichel*.

Ekels: Mnl. *eeke* 'eikel'. BerBN van een eikelraper of varkenshoeder.

Ekeren, van; van Eekeren, van Heeckeren, van Heeker, van Eikeren, van Eijkeren: PIN *Ekeren* (A). 1546 Peter van Eekeren, Breda-Antwerpen (WF); 1668 Joannes Janse van Akeren/Ekeren, Ekeren-Goes; 1696-1759 Petrus van Ekeren, Goes-Craijert; 1744-1804 Pieter van Eijkeren, 's-Heerenhoek. – Lit.: A.M. VAN GESSEL, *Het Zeeuwse geslacht Van Eijkeren*. *VZS* 1994, 111-120, 132-150, 206-215.

Ekke(n)bus, Eekebus: PIN *Eikenbosch* ten oosten van Schaasberg (NL). Of *Ekkelbosch* ten oosten van Rolde (D).

Ekkelenkamp: De *Ekkelkampen* zijn landen ten oosten van Mantinge in Westerbork (D).

Eland, Elants: Patr. Germ. VN *athil-land* 'edel-land'.

Elburg, van: PIN *Elburg* (G).

Elck, van: PIN Elch/Elk, Ndl. naam voor Othée (LU).

Elden, van: PIN Elden in Elst (G).

Elderensbosch: Een bos, wellicht in de buurt van de Elderenspolder in Zevenbergen (NB) of bij Elderen (BL).

Elders: Patr. Germ. VN < *Aalders*, *Alders* < *Aalderd*, *Adelhard*.

Eldik, van; van Eldijk: PIN *Eldik* (G). 1763 Michiel van Eldick, Maasbommel (G) – Antwerpen (WF).

Elegeer(t): Patr. Germ. VN *alja-ger* 'ander-speer'.

Elenbaas: Volgens Huizinga en Uitman 'edele baas, nobele kerel' (?). Maar vermoedelijk veeleer een herinterpretatie van *Elebaers* < *Elbers* < *Elberts* of *Elenbos*, *Eijlenbosch*, *Heylenbosch* (WF).

Elewout: Patr. Germ. VN *alja-wald* 'ander-heerser'. Of var. van *Elout*. 1188 Elewout Borsas, Gent (GN); 1223 Elewoudus filius domini Arnoldi; 1342 Clays Hughe Elwoudssone, Z (MEERTENS 1947); 1358 Jan Elewoud, Hulst (DEBR. 1999).

Elfring, Elfrink: Patr. *Elferink* = *Alferink*, afl. van Germ. VN *Alfer* < *alb-hari* 'elf-leger'.

Elhorst: PIN bij Zenderen (Borne, OIJ).

Elias: Bijbelse VN van de profeet Elia(s). 1412 Eliaes vanden Buere; 1367 Gillis Elyaes, Kortrijk (DEBR. 1958, 1970); 1654 Cornelis Eliasse, Moerbeke OV – Baarland (*VS* 1972, 536).

Elich: Uit *Ehrlich*?

Elings: Patr. Vleivorm van een Germ. *athil*-naam 'edel'. 1381 Coppin Ellinc, Hulst (DEBR. 1999); 1575 Michael Elinx, Leuven (WF).

Elissen: E. *Elisson*, zoon van *Ellis* 'Elias'.

Elkhuizen: Misschien PIN *Welkenhuizen*, D. *Welchenhausen* (RP). Of veeleer var. van *van Ellinckhuijzen*, *Hellinghuizen*. PIN *Ellinghausen* (NRW, NS).

Ellemeet, van: PIN *Ellemeet* (Schouwen, Z).

Ellen: Patr. van Germ. *alja*-naam, zoals Elbert.

Ellis: Patr. E. vorm van de bijbelse VN *Alia(s)*.

Elmpt, van: 1. PIN *Elmt* (NB). – 2. PIN *Elmpt* bij Aken (NRW). 1203 Theodericus de Elmet, G (WF).

Elout: Germ. VN *agil-wald* 'lastig-heerser': *Agilaldus*, *Eilaldus*. 1381 Jan Eylout, Hontenisse (DEBR. 1999); 1475 Cornelis Eloudt, Aardenburg (VAN VOOREN 1970). Of var. van *Elewout*.

Elsacker, van; van Elsäcker, van Elzakker(s), Eijsackers: PIN *Elsakker* bij Moregem (OV) of in Brecht (A) of Meerle (A). 1435 Robbrecht van den Elsacker, Lier (WF).

Elscot: Ook *Elsschot*. PIN 'ruimte met elzen afgeperkt'. Elsschot in Schijndel (NB), bij Ruurlo (G); 1689 Andries toe Elsschot (HEKKET).

Elseman, Elsman, Elzerman: 1. Metr. Afl. van *Else* = *Elisabeth* – 2. Afl. van *van (den) Elzen*.

Elsendoorn: PIN 'bos met doornstruiken en elzen'.

Elshout, (van den): PIN *Elshout* 'elzenbos' o.m. in Nieuw-Lekkerland (ZH), Drunen (NB).

Elskamp: PIN 'met elzen omsloten veld'. *Elskampen* bij Gameren (G).

Elslander: Afl. van PIN *Elsland* 'land waar elzen groeien', vooral in Vlaanderen. Ook FN *Van Els(t)lande*. 1595 Maeycken van Elslande, Geluwe WV – Zeeland (VS 1965, 134).

Elsman, zie Elseman.

Elst, (van): Verspreide PIN *Elst* 'plaats waar elzen groeien, elzenbos'. Elst (OV, G, NB, U).

Elst, van der; Verelst, Verhelst: Verspreide PIN *ter Elst* 'elzenbos'. 1374 Griele van der Helst, Ieper (BEELE); 1472 Gregoris vander Helst, Aardenburg (VAN VOOREN 26).

Elswijk, van: PIN *Elswijk* in Amstelveen (NH).

Elteren, van: PIN *Eltern* (NS).

Elve: PIN *Elleve* tussen Baaigem en Dikkelvenne (OV). De *Elve* is ook een waterloop in Zeeuws-Vlaanderen (GYSS. 1953-54).

Elvers: Patr. Germ. VN *alb-hari* 'elf-leger': *Alfheri* (MORLET I).

Elzakker(s), van, zie van Elsacker.

Elzerman, zie Elseman.

Elzinga, Elzenga: Patr. Friese afl. van *Else*, een -s < -so-afl. van *Elle*, een Germ. *edel*-naam.

Emaar: Patr. Germ. VN *agi-mêr* 'zwaard-beroemd': *Agomarus*, *Aimarus* (MORLET I).

Emans: Spelling voor *Hemans*, door *d*-syncope uit *Heedeman*, afl. van *van den Heede*, naar de woonplaats op de heide. Evtl. var. van *Emons*.

Embden, van: PIN *Emden* (NS). 1487 Hilbrandus Emeda, Groningen; 1584 Willem van Emden, Dornum (bij Emden) - Antwerpen (WF).

Embregts, Engberts: Var. van *Imbrechts*. Patr. Germ. VN *ing-berht* 'god van de Ingweonen-schitterend': *Ingobertus* (MORLET I), *Imbert* (GN).

Emeleer, zie Hemelaar.

Emmaneel: Spelling voor *Emmanuel*, bijbelse VN.

Emmelkamp: 1. PIN in Altschermbeck (NRW). – 2. Ndl. vorm van PIN *Emlichheim* in Bentheim (NS) (med. Ebeling).

Emmer, Hemmers: Patr. Germ. VN *haim-hari* 'heem-leger' of uit *Embert*, zie *Embregts*.

Emmerik, van: PIN *Emmerich*, Ndl. *Emmerik* (NRW).

Emmerink: 1. Germ. VN *Haimirichus, Aimericus, Heimericus, Hemericus* (MORLET I, Dip., GN). 1544 Severijn Emmericx, Neer NL – Antwerpen (WF). – 2. Var. van *van Emmerik*.

Emmerzaal, Emmerzael: Misschien var. van *van Immerseel*. PIN *Immerzeel* in Aalst (OV) en Boechout, Boom, Schelle, Wommelgem (A).

Emons: Uit *Emonds*, gen. van de Germ. VN *Emond*: *agi-mund* ‘zwaard-bescherming’.

Empel, van: PIN *Empel* (NB, NRW). 1107 Iohannes de Implā, NB; 1549 Joachim van Empel, NB-Antwerpen (WF).

Ende, van de(n); van der Ende, van den Enden, zie van den Eijnde.

Endhoven, (van): PIN *Eindhoven* (NB). 1329 Henric van Endhoven, Helmond (WF).

Endt, van der, zie van den Eijnde.

Engberts, zie Embregts.

Engel, Engels(e), Engelsma, Ingels(e), Inghels, Ongelse: Patr. Korte vorm van de Germ. VN *Ingelbrecht* of *Ingelram*. 1395 Ingle Kokere = 1398 Ingelbert Cokere = Ingelram Coker, Kortrijk (DEBR. 1970); 1255 Henricus filius Ingels, Hulst; 1330 Aechten Clais Ingels wedue, Hulst; 1381 Willem Inghel, Ossensisse (DEBR. 1962, 1999); 1597 Stoffel Ingelsen, Yerseke (VS 1972, 108).

Engel, van (den): Verspreide huisnaam (*in*) *de Engel*, voor een hoekhuis, Lat. *angulus*.

Engelaar, Engeler, Enk(e)laar: BerN *hengelaar* ‘die hengesels maakt’, ook ‘hengelaar, visser’. 1655 Jean d’Engelare, Aardenburg (VS 1974, 560).

Engelbergh: 1. Metr. Germ. VN *angil-berg* ‘Angel-bescherming’: *Engelberga* (MORLET I). – 2. Reïnterpretatie van *Engelbert, Engelbregt*.

Engelbregt, Engelbracht, Engelbert(s): Patr. Germ. VN *angil-berht* ‘Angel (volksnaam) – schitterend: *Ingelbert* (Fm.).

Engeldorp, van: Misschien PIN *Ingendorf* (RP): 1094 *Ingendorp*, 1222 *Engendorp* (TW).

Engelen, (van): PIN Engelen (NB). 1351 Joannes van Englen, Oisterwijk (WF).

Engelenburg, van: Misschien fictieve herkomstnaam, gereïnterpreteerd uit Metr. *Engelborg*. Germ. VN *angil-burg* ‘Angel-burcht’: *Angelburgis* (MORLET I).

Engeler, zie Engelaar.

Engelkes: Dim. van *Engel*.

Engelmoer: Wellicht Patr. < Germ. VN *angil-mêr* ‘Angel-beroemd’?

Engels(e), zie Engel.

Engelse(n), den: Engelsman. 1405 Gillis Dinghelsche, Kortrijk (DEBR. 1958).

Engelsma, zie Engel.

Engelsman, (de); van Engelsman: Volksnaam van de Engelsman. 1568 Richard den Inghelsman = Richard Devere, ghebooren van tlandt van Noortfolk in Inghelant (WF); 1645 Willem Willemse den Engelsman, Sint-Annaland (VZS 1997, 216).

Engelvaart: Patr. Reïnterpretatie van de Germ. VN *Engelward*: *angil-ward* ‘Angel-bewaarder’: *Engelwardus, Engilwart* (MORLET I). 1644 Philips Engelvaart, Serooskerke (VZS 1997, 158).

Engen, van: Frequentie PIN *Eng* ‘bouwland, weiland’; vgl. *van den Enk*.

Engering: Afl. op *-ing* van Germ. VN *Enger*: *ingo, ingwio-hari* ‘god van de Ingweonen-leger’.

Enk, van den: PIN *Enk, Eng* ‘weiland, bouwland bij het dorp’ (G, OIJ).

Enk(e)laar, zie Engelaar.

Enker: Var. van *Anker*. Huisnaam.

Ensing, Ensink: Ook *Ansing(h)*. Patr. Afl. van Germ *ans*-naam, zoals *Ansbert, Ansbound, Anshelm*.

Ent, van der, zie van den Eijnde.

Enter(s): 1. PIN *Enter* (OIJ). – 2. Germ. VN *and-hari*: *Antherus* (MORLET).

Entink, den Enting: Patr. Afl. van Germ. VN *Ando, Antebertus, Endebertus* (MORLET I)..

Entjes: Patr. Dim. van Germ. VN *Ando*; zie *Entink*.

Enzlin: Patr. Dim. van Germ. *ans*-naam, zoals *Anselm*.

Epenhuysen, van: PIN *Eppenhuizen* in Kantens (GR).

Eppen, Eppings, Eppinga: Patr. *Eppe* is de Germ. bakernaam *Eppo* < b.v. *Eberhard*. 1299 Eppo Ceizse = Eberhart Zeisse (SOCIN); 1294 Weytins Eppen wedewe, Z (CG); 1309-10 Weitin Eppe, Aardenburg (HAES. 144).

Erasmus: Humanistennaam van Desiderius Erasmus, die eigenlijk Gerrit Gerritszoon (1466-1536) heette en zijn naam in verband bracht met 'begeren'. Overigens HN. 1579 Hendrik Erasmus, Valkenburg-Antwerpen; 1629 Adriaan Erasmus, Ginneken-Antwerpen (WF); 1585-1638 Erasmus Boudewijnsz, Hulst-Groede (alle Erasmussen in het land van Cadzand stammen van hem af volgens MEERTENS 1947).

Erauww: Patr. Uit *Heraud*, Germ. VN *hari-wald* 'leger-heerser'

Erck, van, zie van Herk.

Erdelmann, zie Erdmann.

Erdkamp: *Er(d)kamp* is een reïnterpretatie van van de Germ. VN *Erka(n)* of van de Turkse naam *Erkan*.

Erdle: D. FN. Zoals *Ert(e)l* ontrond uit *Örtel*, dim. van een VN zoals *Ortwin*.

Erdmann, Erdelmann: D. FN *Erdmann* < Germ. VN *Ertmar* (DN).

Eriks: Patr. Germ. VN Erik. 1425 Claus Gheheyten Erijcs zoen, Oisterwijk (WF).

Erk, van, zie van Herk.

Erkel: Ook *van Erkel*, *van Arkel*. PIN Arkel (ZH).

Ermen: Metr. Korte vorm van de Germ. VN *Ermelindis* of *Ermgart*. 1383 Eermgart vanden Dufhuse = 1383 van Ermen van den Doufhuyse, Tienen (WF).

Ermerins: Metr. Afl. van *Ermen*? 1622 Nicolaas Ermerins, Kapellebroek (FV) – Middelburg (MEERTENS 1947).

Ernest, Ernst: Patr. Germ. VN *Ernst* 'ernst'.

Erpelinck: Patr. Afl. van de Germ. VN *Erpo* of *Erpolf*: *erp-wulf* 'donker-wolf'. Vgl. FN *Erpels*.

Errebout, zie Herrebout.

Erregeerts, zie Argeerts.

Ertvelde, van; van Eertvelde, van Ertsvelde: PIN *Ertvelde* (OV). 1234 Adela de Artevelde, Gent (GN); 1251 Petrus de Artevelde, Assenede (GYSS. 1999).

Erwich, zie Herwig.

Es, van; van Esch: PIN *Es* 'es (boom)'. PIN *Esch* (NB, G).

Esbeukman: Afl. van PIN *Esbeuk*, misschien uit *Esbeek* in Hilvarenbeek (NB).

Esbroe(c)k, van: PIN *Esbroek* in Echt (NL)..

Esch, van, zie van Es.

Eschler: Afl. van PIN *Esche* 'es'.

Escury, d', zie Collot d'Escury.

Eselbrugge: Ook *Esselbrugge*. PIN *Eselbrücke* in Soest (NRW)?

Eshuis: PIN 'huis bij een es', bij Goor (OIJ) en Rektum (Wierden, OIJ) (HEKKET).

Esink: Patr. Afl. van Germ. bakernaam, wellicht uit *Adzo*. 1630 Bern. Essink, Groningen – Antwerpen (WF).

Esmeijer: Vgl. D. *Eschenmeier* 'meier bij een es'.

Espeels: Ook *Hespel*, *Hespeels*, *D'Espeels*. PIN *Hespel* in Sperleke (PdC).

Espen, van: 1. PIN *Espen* 'esp (boom)'. – 2. Zie *van Nispen*.

Esseling, zie Hesseling.

Essen, van: PIN *Essen* (A, NRW, OIJ). ± 1300 terram ... Martini de Essene, Nieuw Vrankendijk = 1323 Martijn van Essen, Hulst (DEBR. 1999); 1468 Jan van Essen Heinrich zuene van Hessen [sic, lees Essen] int land van Cleven (PARM.).

Essendelft, van, zie van Assendelft.

Esserink: Patr. Afl. van Germ. VN *Adzo*. Vgl. *Esink*.

Esser(s): BerN. 1. Nederrijnse FN *Esser(s)* ‘assenmaker, wagenmaker’. 1586 Lambrecht Esser, Gulik-Antwerpen. – 2. D. *Äscher* ‘bereider van as, potas’. 1567 Herman Esscher, Lipp NRW – Antwerpen (WF).

Esseveldt, van: PIN *Esveld* in Bameveld (G) en bij Diepenheim (OIJ).

Est, van der; van de(r) Rest, van de(r) Reest, (van) Hest, Verest: 1. PIN *Est* ‘essenbos’, b.v. in Neerijnen (G). – 2. PIN *Est*, var. van *Ast* ‘droogoven’ (BERNS 215).

Ester: PIN *Ester* in Ahlen (NRW).

Etiënne, Itienne: Patr. *Étienne* is de Franse vorm van de HN Stefanus.

Etsen, van: PIN *Etzen* in Amelinghausen (NS).

Etten, (van): PIN *Etten* (NB), nu Etten-Leur. Ook *Eten* in Gendringen (G). 1278 Gobonis de Etten, Etten (WF).

Euser, zie Heuser.

Evans: Patr. *Evan* is de Welse vorm van John, Jan.

Evelein, Eveleens: Ook *Eveling, Everling*. Patr. Afl. van een Germ *ever*-naam

Everaard, -aardt, -aars, -aart(s), -aerd, -aers, -aert(s), -oërs, Everhard(us): Patr. Germ. VN *ebur-hard* ‘ever-sterk’. 1320 Pieter Everard; 1334 Hughe Everaerds huus; 1355 Symone dicto Everaerd, Hulst (DEBR. 1999); 1591 Jan Heveraerts, Aardenburg (VAN VOOREN 26).

Everdey: Patr. Een oorspronkelijk typisch Zeeuwse FN, die nu blijkbaar uitgestorven is. Ingw. var. van *Everdag* (HAES. 1959). 1339 Dankart Everdeys zone; 1340 Everdei Dierman, Saaftinge (DEBR. 1969); 1331 Jan Everdeys sone, Hulst; 1381 Pieter Everdey, Hontenisse (DEBR. 1999); 1412 Claeys Everdey, Axel (GYSS. 1999); 1417 Boudin Everdey, Middelburg (Jam. 249); 1431 Joos Everdey, Oostburg (PARM.); 1475 Jacop f. Adriaen Everdeys, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1490 Jan Laurens Everdeysz, Middelburg (MEERTENS 1947)..

Everdingen, van: PIN (ZH). 1400 Aleydis de Everdinghen, Tongeren (WF).

Everhard(us), zie Everaard.

Everoërs, zie Everaard.

Evers, Everse(n), Evertse(n): Patr. Korte vorm van de Germ. VN *Everhard*. 1605 Rycke Eversin, Aardenburg (VAN VOOREN 1973); †1601 Evert Heindricxssen, Vlissingen (vader van) †1617 Jan Evertsen (MEERTENS 1947); 1726 Cornelis Evertsen, Vlissingen-Zonnemaire (DE VOS 530).

Eversdijk: PIN in Kapelle (Z). Dijk van Everdei: 1271 *Eversdeysdic* (Z). 1470 Anthonis Michiels van Eversdijck, Kapelle; ±1500 Cornelis van Eversdijck (vader van) †1553 Dingenis Eversdijck, Hoedekenskerke (HARTHOORN); 1587 Geertruid Eversdijk, Zierikzee (DE VOS 107).

Evertse(n), zie Evers.

Everwijn: Patr. Germ. VN *ebur-win* ‘ever-vriend’: *Eberwinus* (MORLET I). 1626 Charles Everwijn, Breskens-Gouda (VS 1974, 560).

Ewals: Patr. Uit *Ewalds*, gen. van de Germ. VN *Ewald, Ewoud*: *êwa-wald* ‘wet, recht-heerser’: *Ewaldus* (MORLET I). 1571 D. Eeuwoutssone, Leiden-Antwerpen (WF).

Ewijk, (van): PIN (G). 1368 Gerardus de Ewijk, Den Bosch (WF).

Exel, van: PIN *Exel* in Lochem (G), *Eksel* (BL).

Exter, (den); de Exster: BN naar de vogelnaam ekster, voor een babbelaar, praatvaar, die praat als een ekster. VI. FN *Axters*.

Exter, van: Vervorming van *van Ester*.

Eijckmans, Eekman: Ook *Eykman(s), Eikmans*. Afl. van *van der Eeke/Eike*.

Eijelink: Ook *Eyling*. Patr. Afl. van Germ. *agi*-naam

Eijgelaar, zie Ekelaar.

Eijk, (van); van IJk: PIN *Maaseik* (BL): 1219 *Eik* (TW). Of verkort uit *van der Eijk*.

Eijk, van der; Vereijke(n), Verheijke, Verijke, Verrijck, Vreijke: PIN *ter Eik/EEK* 'eik'. 1309 Laureinse van der Eke, Hulst (DEBR. 1999); 1479 Adaem vander Eecken, Pieter vander Eyken, Zuiddorpe (STEEGERS). Zie ook *Vereeke(n)*.

Eijke: Patr. Germ. VN *Aico* (MORLET I).

Eijkelenboom, zie Eikelenboom.

Eijkeren, van, zie van Ekeren.

Eijkhof, van den: PIN 'hof met eiken'. Vgl. *Eikelhof* in Olst (OIJ), *Eikenhof* in Apeldoorn (G).

Eijkhout, zie Eekhout.

Eijmeren, van: PIN *Eimeren* in Elst (G). 1369 Arnoldus de Eymeren, Arnhem; 1410 Arnt van Eymeren Rolofsz., Arnhem. – Lit.: P.J. BEGHEYN, *Genealogie van Eymeren (Arnhem)*. GN 26 (1971), 65-67.

Eijnde, van den; (van den) Eijnden, van de(n) Ende, van der Ende, van den Enden, van der En(d)t, van Hende, van de(n) Hende: PIN *ten Einde* 'eind, uiteinde, afgelegen plaats'.

1587 Seghers van Ende, Bassevelde OV – Zeeland (VS 1965, 134).

Eijnwachter: D. BerN *Einwächter* 'Einzelwächter', die alleen op wacht staat (DN).

Eijs: Ook *van Eys, van Eijs*. PIN Eys (NL).

Eijsackers, zie van Elsacker.

Eijsden, van: PIN *Eijsden* (NL) of *Eisden* (BL).

Eijsink: Ook *Eisink*. Patr. Afl. van Germ. *agis*-naam 'schrik', zoals *Eisboud, Eisbert*.

Eijzeren, van: PIN *Ijzeren* in Valkenburg aan de Geul (NL).

Ezendam: PIN tussen Almelo en Wierden (OIJ), met varianten *Essendam, Eesendam* (HEKKET).

Ezerman, zie IJzerman(s).

Ezinga: Patr. Friese afl. van Germ. *agis*-naam; vgl. *Eijsink*.

F

Faak, Fak, Fagg: Patr. Germ. VN *Facco* < *Falco*. 1584 Neelken Faeck, Antwerpen (WF).

Faas, Fa(a)se, Faasse(n), Faes: Patr. 1. Korte vorm van de VN *Servaas*, HN *Servatius*. 1430 *Servacius dictus Faes*, Den Bosch. – 2. Korte vorm van HN *Bonifatius*, *Bonifaas*. 1420 *Bonifacius dictus Bonifaes* = *Faes*, Den Bosch (WF); 1590-1659 Jacob Cornelisse *Faes*, Sint-Annaland (VZS 1997, 218).

Faber, Faberij: Lat. *faber* 'smid'; *Faberij* is een spelling voor *Fabri*, de genitiefvorm.

Fachin: Patr. Var. van *Fassin*, Rom. vlevorm van de VN *Boniface*, HN *Bonifatius*. 1371 *Fachin de Lembor*, Luik (WF).

Facon: Var. van *Faucon*, Rom. vorm van de Germ. VN *Falco* 'valk'. 1283 Jakemés *Facons*, Doornik (WF).

Faes, zie *Faas*.

Fagel: 1. Ofr. *fagel* 'reistas, bedelzak'. BN voor een pelgrim of rondtrekkend bedelaar. – 2. Evtl. D. FN *Vagel*, *Fagel* 'vogel'. 1475 Niklas *Fagel*, Görlitz (BRECH.); 17e e. Françoise *Fagel*, den haag (DE VOS 447).

Fagg, zie *Faak*.

Fagginger: Wellicht spelling voor *Fachinger*, afkomstig van *Fachingen* (RP).

Faiet: Ook *fayet*. Dim. van Waals *fay* 'beuk'. Zie ook *Fait*.

Fait: Rom. PIN *Fay*, W. *Fayi* < Lat. *fagetum* 'beukenbos'.

Fak, zie *Faak*.

Falet: Fr. FN *Fallet*, dim. van Ofr. *falve* < Onl. *falw* 'vaal(kleurig), rossig'. BN.

Falhaber: D. FN *Faulhaber*, BN voor een landbouwer die slechte haver op zijn akker heeft.

Falke: D. pendant van *Valke* (zie i.v.).

Fanoy: *Fagnoy*, Waals *fanwè*, collectieve PIN van *fagne* 'veenland'.

Farla: Var. van de FN *Ferla(t)*, naar een plaats waar de *ferula* 'schermbloemige plant' groeit.

Faro: De E. FN *Farrar*, *Farrer*, *Farrow*, *Faro*, var. van *Ferrer* 'smid'. 1525 James *Farro*, 1528 William *Farrowe*, York (REANEY). 17e e. Michiel Jansz *Faro*, Brouwershaven-Groede (MEERTENS 1947); 1721 Maarten Cornelisse van *Farowe* (zoon van) Cornelis Meertense en Jannetje Adriaanse *Patmas*, Oosterland (VZS 1998, 171).

Fase, zie *Faas*.

Fasol: Patr. Germ. VN *Fasold* uit de sage. 1285 *Vasoldus*, Ravensburg (BRECH.).

Fassaert, Fassaers, zie *Vossaert*.

Fastenau, zie *Vastenhout*.

Faubert: Spellingvariant van *Fobert*. Patr. Rom. vorm van de Germ. VN *Volkbrecht*.

Favejee: Vernederlandste spelling van Fr. *Favier* < *Fauvier*, afl. van *fauve* 'vaalkleurig'.

Feber, de; le Feber: *Lefeber* door een verkeerde lezing van Fr. *Lefèbvre*, een humanistisch hypercorrecte spelling voor *Lefèvre* 'de smid'.

Feddema: Patr. Friese afl. van een Germ. *frithu*-naam, zoals *Frederik*.

Federmann: D. FN, afl. van *Feder* 'veer, pluim'. BerN van de *Federer* 'handelaar in pluimen, ganzenveren, schrijfveren'.

Feelders: Verscherpte vorm van *Veelders*, wat een variant kan zijn van *Velders* 'vilder' of van *Vijlders* 'vijler'.

Feen, van der, zie van der *Veen*.

Feens tra, Veenstra: Friese afl. van PIN *Veen*, b.v. *Het Veen* (Oosterbroek, GR)..

Feest, van der: Door *vff*-verscherping uit *van der Vest*. PIN *Vest* 'versterking, bolwerk, kasteel, burg'. 1321 *Lambrecht van der Veste*, Ieper (BEELE).

Fehres: Gen. van de D. FN *Fehr* < Mhd. *vere* 'schipper, veerman'.

Feikema: Patr. Friese afl. van de Friese VN *Feie*, *Feike*, bakervorm van Germ. *frith*-naam, zoals *Frederik*, met *r*-reductie.

Feiter, de; (de) Feijter: 1. Patr. *Foiter/Feiter* met *f* door hypocoristische verscherping uit *Wouter/Woiter*. 14e e. Foitre van Wesenpoele = Wouter van Wesenpoele, Dendermonde (LIND.). – 2. Maar aangezien de naam al vroeg met een lidwoord voorkomt, is de naam vermoedelijk veeleer te verklaren uit een soortnaam. Mnl. *feyder* ‘dader, misdadiger’. 1280 Willemme den Foytre, Oostkerke (CG); 1423 Jans Feyters kindren, Kortrijk (DEBR. 1958). **Feitsma:** Patr. Zoals *Feitema* een Friese afl. van de VN *Feit*, bakervorm van Germ. *frith*-naam.

Feldhaus: D. PIN (NS).

Felens, Feleus: Patr. Afgeleid van Germ. VN *Velo* < *filu* ‘veel’. Vgl. de Limburgse (BL) FN *Veling(s)*. Of te lezen als *Felius*?

Feleus: *Feleus* door verkeerde lezing van de *n* in *Felens*?. Of veeleer te lezen als *Felius* = *Filius*.

Felisi: Patr. Foute spelling van de It. FN *Felici*. Lat. HN *Felix*.

Felius, (van), zie *Filius*.

Felix: Patr. Lat. HN *Felix*.

Feller: Patr. Luxemburgse vorm van de VN *Valère*.

Feltz, van der: D. PIN *Fels* ‘rots’. *Feltz* is ook de Duitse naam van La Roche (LX).

Fennema: Patr. Friese afl. van een bakervorm van *Frederik* of een andere *frith*-naam.

Fennet: Misschien door assimilatie *rn* > *nn* uit *Fernet* < *Ferronnet*, dim. van Fr. *Ferron* ‘smid, ijzerhandelaar’.

Fens, Fennis: Patr. Korte vorm van de Lat. HN *Vincent(ius)*. 1280 Fens Halle, Ieper (BEELE); 1298 Jacobi Fens, Brugge (WF).

Fenijn: 1. Fr. *venin* ‘gif, venijn’. BN. 1216 Hubertus Venin, Ourscamp (MORLET 1967). – 2. Patr. Vleivorm van *Vene*, bakervorm van Germ. *frith*-naam.

Ferbuijt: Var. van *Ferbu(s)* < *Ferrebo* < *ferre bos* ‘ferre boeuf’, naam van de hoefsmid die ossen beslaat (WF).

Ferdinandusse: Patr. Zoon van *Ferdinandus*, de Latijnse vorm van *Ferdinand*, geromaniseerd uit de Germ. VN *Vredenand*: *frith-nand* ‘vrede-moedig, dapper’. 1676 Suzanneken Ferdinandus, ZB (HARTHOORN).

Feremans: Patr. Afl. van *Ferdinand* of van *Ferri*, Rom. vorm van *Vrederik*.

Ferguson: Patr. *Ferguson* is de zoon van *Fergus*, *Ferguut*, naam uit de Brits-Keltische romans. Keltisch *fer gusti* ‘mannelijke keuze, hoogste keuze’.

Ferket: Patr. Var. van *Firket*, *Firquet*, dim. van *Fier* < *Olivier*.

Fermin: Patr. < *Firmin*, Lat. HN *Firminus*. 1216 Fermin et Piere Warance, Kales (GYSS. 1963).

Fermont: Patr. Germ. VN *far-mund* of *frith-mund*: *Feremundus*, *Fri(du)mundus* (MORLET I). 1374 Jan Fermond, Rijsel (WF).

Fernhout, zie *Vernhout*.

Ferrari: It. BerN van de smid.

Ferrasse: 1. BN Ofr. *fer(r)age*, *ferasche* ‘wild, hard, ongevoelig’. – 2. PIN *Ferage* ‘smidse’ in Hulsonniaux (N).

Ferwerda: Afl. van de PIN *Ferwerd* (FL).

Feskens: Ook *Festjens*, *Vestjens*. Patr. Dim. van de Germ. VN *Vastraad*.

Fette, de la: Fr. *Delafête*? Volksetymologische vertaling van *van der Feest*?

Fever, de; le Fever, zie *Lefèvre*.

Feij, Feijen: Patr. Bakervorm van een Germ. *frith*-naam.

Feijs, zie *Veijs*.

Feijtel, (de): 1. Zonder lidwoord kan *Feijtel* een var. zijn van D. *Veit(e)l*, dim. van de VN *Veit*, HN *Vitus*. – 2. Var. van *de Feijter*.

Feijter, (de), zie *de Feiter*.

Fibbe: Patr. Bakervorm van een Germ. naam, b.v. *Fidubert, Filibert* (MORLET I).

Ficheroux: Var. van *Ficheroulle* < *Fécheroulle*, dim. van Waals *fetchîre* 'varen'.

Fiegen: Var. van FN *Vijgen, Viegen, Fijgen*. BerBN van de vijgenhandelaar.

Fieman: Var. van *Fijman, Feijeman*. Afl. van *Feij*.

Fiere, Fierens, Fierse: Patr. Verkort uit de VN *Olivier*. 1343 Fier Heynen, Dreischor (MEERTENS 1947); 1402 Fierin ... f. Oluviërs = 1417 Oluvier Vlieghe f. Oluviërs, Kortrijk (DEBR. 1958); 1381 Griele Fierins, Hontenisse; 1381 Hughe Fierin, Ossenis (DEBR. 1999); 1458 mester Gillis Fierins... van Ziericxee in Zeeland (PARM.); 1472 Joris Fierin, Aardenburg (VAN VOOREN 25).

Fieret: Patr. Fr. dim. op –et van de VN *Olivier*.

Fierloo(s), Fierloos: De naam gaat terug op *Vierloos*, vremoedleiojk en voornam, ene afleiding van *Olivier*. 1454 Jan Vierloos polder; 1496 Jan Willemsz Vierloos; 16e ee; Vierloos Vierloessen, Middelburg; 1561 Willem Vierloossen, Nisse; 1634 Vierloos Vierloos, Baarland (HARTHOORN); ±1700 Pieter Fierloos, Nisse (DM).

Fietje, Fiets, zie Viets.

Figelet: Verfransende reïnterpretatie van de Elzassische FN *Figelé* < D. *Figele* < Lat. HN *Vigilius*.

Fikkert: Afl. van Mnl. *ficken* 'slaan, beuken'. BN. 1619 Joanna Fickaert, Schelle (WF). Of PIN 1675 *Viccet* 'vicariegoed' bij Almelo (OIJ) (HEKKET).

Fikse: Patr. Zoon van *Ficke*, bakervorm van de Germ. VN *Frederik*. Vooral Ndd. *Vicko*. 1352 Vike Wesermann = Ficko = Fredericus de Wesera, Lüneburg (NN).

Filak: Misschien verkorting van de Russische FN *Filakhtov, Filatov*, verkort uit *Feofilaktov*. Gr. *Theophylaktos* (DS).

Filée: Spelling voor Fr. *Filet*. 1. Dim. van *fil* 'draad'. BerBN. – 2. Ofr. *fillet* 'klein kind'. 1663 Jan Filet, Aalst (WF). – 3. PIN *Filée* in Goesnes, Jallet (N).

Filemon: Patr. VN uit de Griekse mythologie: Filemon en Baukis. Ook bijbelse VN.

Filibert: Patr. Germ. VN *fil-berht* 'veel-schitterend': *Filbertus* (MORLET I). 1308 Lambert Fillebert, Ieper (BEELE).

Filius, (van) Felius, Feleus: Lat. *filius* 'zoon'. Vgl. Ndl. *Zoons*, Fr. *Lefils*. 1653 Sara Fellius, Dreischor (DE Vos 297); 1734 Pieter Filius, Heinkenszand (HARTHOORN); 1715 Adriaan Filius, Nisse; 1721 Adriaan van Felius, Nisse. – Lit.: J.A. VAN FELIUS, *Filius-Felius-Van Felius*. GN 31 (1976), 265-270).

Findhammer: Zinwoord 'vindt de hamer'. BN voor een smid. Vgl. *Findeisen*.

Finke: D. BN *Fink* 'vink'.

Finson: Patr. Fr. *Vinçon, Vinchon, Vinson*. Rom. vlevorm van de VN *Vincent*. Zie ook *Vintioen*.

Fintelman: Wellicht D. *Findelmann* 'vondeling'; vgl. D. FN *Findelkind*.

Fischer: D. BerN van de visser.

Flach: D. PIN *Flach* 'vlak, effen'.

Fledderman, zie Flierman.

Fleeijt, zie Fluit.

Flemal: PIN *Flémalle* (LU). 1220 Th. de Flemalle, Luik (WF).

Fleming: Volksnaam van de Vlaming.

Fleurbaaij, Fleurbaei, Fluercbaeijs: PIN *Fleurbaix* (PdC). 1606 te Fleurbay, lant van Laleu. 1384 Jehan de Florebais, Doornik (WF).

Fleurkens: Patr./Metr. Dim. van VN *Floris*, resp. *Flora*. 1358 Jhan Floren sone, Hulst (DEBR. 1999).

Flier, Fliers, Flies: *Flier* is samengetrokken uit *Felier* < *Filier* 'spinner'. BerN.

Flierenburg, (van): PIN *Vlierenberg* bij Groesbeek (G).

Flierman, Fledderman: Afl. van *Flier, Vlier*, naar de woonplaats bij een vlierboom.

Fliers, Flies, zie Flier.

Flikweert: Afkomstig uit Noord-Duitsland. ca. 1575-1642 Paswol Flickwier, Hamburg; 1684-1759 Jacob Flikweert, Zwolle. – Lit.: A.S. FLIKWEERT – J. HUIGENS, *De familie Flikweert*, Nieuwerkerk, 1993.

Flink: BN voor een flinke kerel.

Flips(e): Patr. Samengetrokken uit *Philips*.

Flissebaalje: Fr. **fichebaille*?? 1679 Jan Lourens Flissebaalje, Ritthem, 1701 in Kleverskerke (VZS IV, 91); 1788 David Pieter Flissebaalje, Ritthem; 1797 Jan Flissebaalje, Oost-Souburg; 1798 Katie Vlisseebalje, Sint-Laurens; 1798 David Vlisseebaalje, Biggekerke; 1799 David Flissebaalje, Meliskerke (ZG); 1807 moeder Catarina Flesje Paaytje van Vlissingen (VZS 1991, 156).

Flohil, Flohel: Het tweede lid *hil* is de Ingw. variant van *hul* ‘heuvel’. 1557 Jan Vloeyhil, Bruinisse. – Lit.: L.A. SCHOOF, *Genealogie van het geslacht Flohil*, Zierikzee, 1989.

Floin: PIN *Floing* (Ard.).

Floo, du: Fr. FN *Duflot, Duflos, Duflo, Deflo*. PIN *Le Flos* ‘vijver, waterplas’. 1556 Jan du Flos, Brugge (WF). – Lit.: W. BEELE, *Lucien Duflou*, Ieper, 1988, 12-13.

Floor: Patr. Korte vorm van *Floris* (zie *Florus*). Of Metr. VN *Flora, Flore*. 1358 Jhan Floren zone = Jan Floeren sone, Hulst (DEBR. 1999).

Florein, zie Florijn.

Florentijn: Patr. Vleivorm van de HN *Florentius*. 1298 Petri Florentins, Brugge (WF).

Floresse, zie Florisse.

Florie: Metr. Lat. HN *Floria*. 1269 Balduwinus filius Florie (DEBR. 1962).

Florisse, Floresse, Florus, Florusse(n): Patr. VN *Floris* < HN *Florentius* < Lat. *florens* ‘bloeiend’. 13e e. Florent dit Floris de Riffart, Luik; 1372 Florys van Cumplich = 1347 a Florentio de Comptecht, Hasselt (WF).

Florijn, Florein: Patr. Uit *Florin*, vleivorm van de HN *Florentius*. 1295 Jehans Florins, Doornik (WF); 1454 Pieterkin Floreins, Zierikzee (PARM.).

Flos: 1. D. FN *Floss* ‘vliet, vloed, stromend water’. – 2. Uit Fr. *Duflos*, zie *du Floo*.

Fluerbieijs, zie Fleurbaaij.

Fluit, Fluijt, Fleeijt: BN van de fluitspeler, muzikant.

Fluiter, de: BerN van de fluitspeler, muzikant.

Fluks, Flux: Gen. van D. BN *Fluck, Flück* < Mhd. *fluck* ‘wakker, kwik, vlug’.

Fluijt, zie Fluit.

Fobe, Foppen: Patr. Bakervorm van de Germ. VN *Volkbrecht/Volkbert* of *Volkboud*.

Focke, zie Fokke.

Fockedeij: Patr. Zeeuwse FN, Ingw. vorm van de Germ. VN *fulk-dag* ‘volk-dag’. 1298 Henri Foukedei, Kales (GYSS. 1963).

Fokke, Focke, Focque, Foeke, Fukken: Patr. Korte Germ. VN *Fulco, Folko* ‘volk’ met ass. *lk/kk*. -1300 Bele Vocke, Kortrijk (DEBR. 1980); 1316 Biétris Fouke, Doornik (WF).

Fokké: Patr. Spelling voor *Focquet*, Rom. dim. van Germ. *fulk*-naam (zie *Fokke*). 1299 Fouket, Brugge (WF).

Fokkelman: Patr. Afl. van *Fockel*, dim. van Ndd.-Fries *Focke*. 1363 Vockelman, Esslingen (DN). Christiaan Jans Vockelman, geboren in 1754 in Warburg (NRW), vestigde zich in Pieterburen (GR).

Fokkema: Patr. Friese afl. van de VN *Fokke*.

Fokker(s): 1. BN Mnl. *focker* ‘bedrieger, fopper’. 1270 Jhan die Fockre, Brugge (CG). – 2. Patr. uit *Folker*. 1621 Adriaan Dirksz Fokker, Medemblik-Haamstede (vader van) 1652-1695 Jan Adriaensz Fokker, Haamstede (vader van) 1722 Joris Fokker, Middelburg (MEERTENS 1947).

Folker, Fölker, zie Volker.

Folmer, zie Volmer.

Fon(d)se: Patr. Korte vorm van de Germ. VN *Alfons* < *adel-funs* of *al-funs* ‘de alles wagende’. 1573 Alonzo Fernando de jonge = 1635 Allonse Ferdinande; 1598 Alphonsus Alonzo = Alfonse Allonse; 1633 Rogier Alphonse de jonge, Zierikzee; 1716-1760 Jan Fondse = Jan Fonse = Jan Alphonse, Z. – Lit.: T. DE JONGE, *Fragmentgenealogie Fondse/Alphonse*. VZS 1996, 65-75.

Fontaine, Fonteine, Fonteijn(e), Fontijn(e): Frequente PIN Fr. *Fontaine* > Ndl. *Fontein(e)* ‘fontein, bron, waterput’. Ook *Delafontaine*. 1401 Bertrams huus vander Fonteine, Brugge (WF); °±1465 Aene (vader van) 1495-1534 Jan Aenenszn. (Fonteyne) (vaer van) 1525 Ananias Janszn. (Fonteyne) (grootvader van) 1570 Ananias Janszn. Fonteyne, Zierikzee. – Lit.: H.W.M.J. KITS NIEUWENKAMP, *Het Zeeuwse geslacht Fonteyne*. VS 2 (1966), 301-310.

Fontenoij: Frequente PIN *Fontenoy, Fontenay*, collectief bij *fontaine* ‘plaats waar veel bronnen zijn’.

Foole: Verscherpte (*f* < *v*) vorm van Mnl. *vole, vool* ‘veulen’. BerBN voor een paardenkoopman of BN voor een levendige kerel. 1183 Arnoldus Vole, Keulen (HAGSTR.); 1398 Henry tFol = Henry tVoel, Vichte (DEBR. 1970).

Fooij: Uit Fr. *Foy*. 1. Ofr. *foie* ‘lever’. Vgl. D. *Leber*. BN voor een slager. – 2. Mnl. *fooye, foy(e), voye* < Fr. *voie*, Lat. *via* ‘weg, reis, tocht’.

Foppen, zie Fobe.

Forée: Spelling voor Fr. *Forêt, Forez, Foré* < Ofr. *forest* ‘woud, aan de vorst toebehorend domeingood’. Vgl. 1376 Everaerd van den Foreste, Hulst (DEBR. 1999).

Formanoy, Formenoy: Zonder lidwoord < *De Formanoi(r)*. PIN *Formanoir* in Templeuve (H). *Fort manoir* ‘versterkt kasteel’.

Fors, la, zie Laforce.

Förster: D. BerN van de vorster, boswachter.

Fortgens: *Fortjen* < Mnl. *Voordekin*, afl. (dim.) van *van den Voorde*. 1396 Jan vanden Voerde die men zeit Voerdekin, Kortrijk (DEBR. 1970).

Fortrie, Fortry, Fortrei: Verkort uit *Delaforterie*. PIN *la Forterie* ‘versterkte plaats, vesting, fort’. 1485 Robert de le Fortrie, Rijsel-Komen (WF).

Fortuin: De Oost-Vlaamse FN *Fortuin* is een adaptatie van de Henegouwse *Fortun*, een hypercorrecte vorm voor *Fortin* (vgl. Pic. *brin* ‘brun’), ook beïnvloed door *Fortuné* ‘Fortunatus’. 1563 Adr. Fortuyn, Kamerijk-Antwerpen (WF). De vraag is wel of al die Nederlandse Fortuins uit Oost-Vlaanderen komen.

Fossé, du: Fr. *Dufossé, Dufosset*. PIN *Fosset*, dim. van *Fosse* ‘gracht, sloot’. 1284 Jehans dou Fosset, Harelbeke (DEBR. 1980).

Fossen: 1. Zie Vossen. – 2. *Fosse(n)* < *Forse* < *Fortse*, m.i. uit Fr. *Force* ‘versterkte plaats, vesting’. Volgens WITTE uit de VN *Wilgefortis* in Wemeldinge? – Lit.: A. WITTE, *De naam Fossen*, VZS 1997, 92-102.

Fouchier, de Fouschier: Patr. Rom. vorm van de Germ. VN *Volker*: *fulk-hari* ‘volk-leger’.

Fou(r)draine: PIN *Fourdrain* (Aisne).

Fournier: Ofr. *fournier*, afl. van *four* ‘oven’. BerN van iemand die een oven heeft, bakker. 1360 Jehans li Fourniers, Doornik. Ook BerN van de ovenbouwer: 1292 Robert le Fournier = 1297 Robert qui fait les fours = 1300 Robert Blanchet feseur de fours, Parijs (WF); 1524 heer Jan Fournier, presbytere, Aardenburg (VAN VOOREN 25).

Fouschier, de, zie Fouchier.

Fouw, (de): FN *Defauw, de Fauw* < *Defau, Dufaux*. PIN Ofr. *fou, fau*, W. *faw* < Lat. *fagus* ‘beuk’.

Fraanje, zie Franje.

Fraassen, (van): PIN *Frassem* in Bonnert (LX), *Fransum* (GR) of veeleer *Vrasene* (OV). 1310 Colin de Vrasines, Hulst; 1382 Pieters wijf van Vrasene, Hontenisse (DEBR. 1999); 1559 Kerst. van Frasen, Steenokkerzeel-Antwerpen (WF).

Fraayenhove, van Fraaijenhove(n), van Fraeijenhove: Uit *van Froyenhove(n)*. PIN *Vroonhof, Vroenhof* 'herenhof'. 1680 Joannes Froeijenhoven, Dendermonde (WF).

Franc, zie Frank.

Francella: Metr. Vr. vorm van It. *Francello*, dim. van VN *Francesco* < *Franciscus*.

Franchimont: PIN *Franchimont* (N) en in Theux (LU).

Francissej: Patr. Vervorming van een of andere vorm van de VN *Franciscus*.

Franck, zie Frank.

Franckaert, zie Frankaert.

Francke(n), zie Frank.

Franckenhuijsen, van, zie Frankenhuis.

Franco: Patr. Lat., It., Sp. of Port. vorm van de Germ. VN *Frank, Vrank*. Of spelling van Fr. *Francot*, vleivorm van de Germ. VN *Frank*.

François, Françoise, François, Francooy, Francooij, François, Fransooi, Fransooijs,

Franso(o): Patr. Fr. vorm *François* van de HN *Franciscus*, met de bet. 'le François, le Français, de Frank, de Fransman'. 1307 Fransois Veugelin; 1387 Franchois le Pau, Ieper (BEELE); 1437 Fransoys filius Mattheus filius Jans, Hulst (PARM.); 1511 Jacop Fransois, Aardenburg (VAN VOOREN 25).

Franque, zie Frank.

Franek: Patr. Tsjechische vorm *Fran?ek* van de VN *Frank, Franciscus*.

Franje, Fraanje, Freijne, Freen: Ndl. spelling voor *Fragne, Frêne* < *Defragne, Dufragne, Dufraigne, Dufrègne, Defrêne, de Frene, de Freijne*. PIN Ofr. *fraisne*, Fr. *frêne* 'es'. 1641-57 Olivier Symonsz Fraanje, Oudelande; 1687 Janneke Pieterse Franje, Hoedekenskerke (HARTHOORN).

Frank, Franke(n), Franc(k), Francke(n), Francque, Frenk(s): Patr. Germ. VN *Franco*, volksnaam van de Franken/Vranken 'de vrijen, de stoutmoedigen'. Ndl. *Vrank*. 1125 Franco de Sancto Petro, Gent (GN); 1267 Franco Panifex; 1281 Wijd Franke, Ieper (BEELE); 1329 Vranx huus van Aken, Hulst (DEBR. 1999).

Frankaert, Frankar, Franckaert: Patr. Afl. van de Germ. VN *Franco*; zie *Frank*. 1340 Franconis Sygeri dicti Frankarts, Tienen (WF).

Frankehout: PIN? Wellicht volksetymologisch voor *Frankoud, Vrankoud* < Germ. VN *frank-wald*.

Franke(n), zie Frank.

Frankenhuis, van Frankenhuijsen: PIN 1381 *Frankenhuys* bij Saasveld (OIJ, 1381 *Vrankenhuys* bij Eibergen (G) (HEKKET). Of *Frankhuis* in Zwolle (OIJ).

Frankevijl(l)e: PIN *Franqueville* (Aisne, Eure, Somme). 1584 Jan de Franqueville, coopman van Camerijksch doeck, Antwerpen (WF).

Frankin: Patr. Vleivorm van de Germ. VN *Frank*. 1237 Frankini et Johannis, LX (WF).

Frans, Franse, Fransche, Fransen(s), Franssen(s), Frantsen, Frantzen: Patr. Vernederlandst korte vorm van de VN *François*. 1307 Fransois Veugelin = 1326 Franse Voeghelin, Ieper (BEELE); 1445 Hughe France, Axel (PARM.); 1475 Claeys Fransen, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Franso(o), Fransois, Fransooi, Fransooijs, zie François.

Franssen(s), Frantsen, Frantzen, zie Frans.

Fraser: Schotse uit Normandië afkomstige FN. ±1150 de Frisselle, de Fresel.

Frauenfelder: Afl. van de frequente D. PIN *Frauenfeld*.

Frederiks, Frederikse(n), Freriks, Fridericks: Patr. Germ. VN *frith-rîk* 'vrede-machtig'. 12e e. Frethericus, Gent (GN); 1561 Lenaard Frederickxsone, Heinsbergen (WF); 1747

Francis Frederiks, Brussel – Kruiningen (*VS* 1972, 52). Een Zeeuws geslacht Frederiks stamt af van †1792 Johann Samuel Friedrichs uit Merseburg (SA) en liet zich in 1811 Frederiks noemen (MEERTENS 1947).

Freeke: Patr. Roepnaam bij de VN Frederik.

Freekenhorst: PIN, samengesteld met *horst* ‘begroeide hoogte, kreupelhout’.

Freeman: E. FN ‘vrij man’. Vgl. *Freiman*. 1744-1814 Robert-Freeman, Rochester-Middelburg (vader van) 1774-1820 Robert Freeman, Folkestone-Vlissingen (MEERTENS 1947).

Freen, zie Franje.

Freeze, zie de Vreeze.

Fregeres: *Fregères* < Fr. *Frugières*, PIN (Haute-Loire).

Freher: Wellicht hypercorrecte spelling voor *Freer* < VN *Frederik*.

Freië, zie Freij.

Freiman, Frijman: D. *Freimann, Freier Mann* ‘vrij man, niet-horige’. Vgl. *Freeman*.

Frel, de: Uit Fr. *Duforel, Duforeau*, var. van *Duforêt, Deforêt* ‘van den Bos’. Ofr. *forel*, dim. van Ofr. *forest* ‘bos, woud’.

Freljer: Met *r*-epenthesis uit *Felier* < *Filier*. BerN van de spinner. Afl. van Fr. *filer* ‘spinnen’. 1572 Arent Felijs = A. Fyliers, Heusden (WF); 1576 Anthony de Vylier, Middelburg.

Fremerij: *Fremery*, var. van *Frammery*. 1. Patr. Rom. vorm van de Germ. VN *fram-rîk* ‘moedig-heersend’. 1366 Framery le Tripier, Montreuil (WF). – 2. Evtl. PIN *Framerij* (H). 1614 Jacobus de Fremery (NL 43 (1925), 362); 1781-1856 Petronella de Fremery, Middelburg (DE VOS 630).

Fremouw, Frima: Adaptatie van *Fremaul(t), Fromeau*. Patr. Rom. vorm van de Germ. VN *frum-wald* ‘nut-heerser’: *Fumold, Fromoldus, Frolmout, Vromaut* (Fm., GN).

Frenaai: PIN *Frênaie* < Lat. *fraxinetum* ‘essenbos’.

Frenk(s), zie Frank.

Frensdorff: D. PIN *Frensdorf* (BEI, NS).

Freriks, zie Frederiks.

Fret: Samentrekking van *Foret*; zie *Forée*.

Freusberg: Reïnterpretatie van de PIN *Freusburg* (RP).

Freij, Freië, Frije: BN D. *Frei* ‘vrij’

Freijne, zie Franje.

Freysen: Patr. Uit *Vreysen* < *Lavreysen, Laureisen*. Zoon van *Laureis, Laurens, Laurentius*. 1662 Laurens Erlingen = 1623 Vreys Erlingen, Grote-Brogel (WF).

Freijser, Freijzer, Frijser: D. FN *Freiser* ‘woesteling’ (BRECH.).

Fricot: Patr. Rom. dim. van Germ. VN *Fricco*, bakervorm van *Frederik*.

Fridericks, zie Frederiks.

Frie: Ndl. spelling van E. *Free* ‘vrij’.

Friesen, Friesema: Patr. Germ. VN *Friso* ‘Fries, Vries’. Of gewoon de volksnaam van de Fries. 1162 Isbrand Freso, Holland (GYSS. 1966).

Frikkee: Nederlandse spelling van de Fr. FN *Friquet* < *Frisquet*. BN Mfr. *frisquet* ‘levendig, opgewekt’, dim. van Ofr. *frique, frische* < Onl. , d.i. Mnl. *frisch*.

Frima, zie Fremouw.

Friskorn: D. FN *Frischkorn*, voor een graanteler of korenkoopman.

Frits, Fritz, Fritzius: Patr. D. afl. van de Germ. VN *Friedrich, Frederik*. 1375 Theodericus dictus Frijts = Dierijcx Frits, Drogenbos (WF).

Fröberg: D. FN *Frohberg* < PIN *Frohburg* (S).

Froger: Patr. Rom. vorm van de Germ. VN *frôd-ger* ‘wijs-speer’.

Froment, Fruman: Fr. *froment* ‘tarwe’. BerBN van de molenaar of bakker.

Fros, Frusch: D. BN *Frosch* 'kikvors, kikker'. BN voor iemand die springt? Of naar de huisnaam?

Fruitema: Patr. Friese afl. van een Germ. VN *Frudo*.

Fruman, zie Froment.

Frusch, zie Fros.

Fruitier, de: BerN van de fruitverkoper, fruitboer. De fruitier was in de ME ook de beambte die belast was met de zorg voor het fruit voor de vorstelijke of grafelijke tafel, de dessertmeester. 1661 Martijncke Samuelse Fruitiers, Baarland (HARTHOORN).

Frije, zie Freij.

Frijman, zie Freiman.

Frijser, zie Freijser.

Frijters: BerN. Afl. van Mnl. *friten* 'roosteren, braden, fruiten'.

Fuchs: D. BN 'vos'.

Fuggle: D. BN *Füg(e)le*, dim. van *Fug, Füge*. Mhd. *vuoc, vüege* 'aangenaam, passend, behoorlijk, fatsoenlijk'.

Fukken, zie Fokke.

Funk: D. FN *Funk(e)* 'vonk'. BN voor een smid, naar de vonken bij het smeden. 1270 Heinricus Faber qui dicebatur Vunko, Stralsund (BACH I, 281).

Furen, zie van Vuure(n).

Fuykschot: Misschien de waternaam *Fuiksloot* in Haarlemmerliede (NH) (MVN 1953, 48). 1559-95 Mathys Cornelisz Fuyckschot, Hooge Zwaluwe NB (PDB).

Fijma: Patr. Andere spelling voor *Feima*, Friese afl. van *Fei*. Zie *Feij*.

Fijn, de: BN voor wie fijn, keurig, voortreffelijk is. 1423 Symoen de Fyn, Delft (PARM.).

Fijn van Draat: BN voor een draadtrekker, die fijne draden maakt.

Fijnaut, -out, Fijnhout, -haut: Uit *Finaut* < *Fineau* < *Finel*. Dim. van Fr. *fin* 'fijn, geslepen; voortreffelijk, keurig'. 1609 Jac. Fineau, Keulen-Antwerpen (WF).

Fijneman: BN voor iemand die fijn is, zie *de Fijn*. Vgl. D. *Feinmann*.

G

Gaag, van der: Waternaam de *Gaag* (ZH): 1258 *Gaweghe* 'voetweg'. 1604 Doe Ariensz. van der Gaagh, Loosduinen (DM).

Gaake(e)r, Gaakier, zie Gakeer.

Gaal, van: PIN *Gaal* (NB). 1396-97 Jan van Gael, Den Bosch (DM); 1609 Arnout van Gael, Heze-Antwerpen (WF).

Gaalen, van, zie van Galen.

Gaanderse: Patr. Zoon van *Gander*, Germ. VN *gand-hari*: *Gantharius* (MORLET I). ±1495 - +1567 Gaendert Lenaertse (vader van) ±1520-+1567 Lenaert Gaenders, Brouwershaven (DM); 1542 Cornelis Gaenders; 1588 Pieter Thonis Gaenders; 1607 Anthonis Gaenders, 1654 Pieter Gaenderse, Brouwershaven (DE VOS 329, 557). – Lit.: L.A. SCHOOF, *Genealogie Gaanderse*, Kaap Verdië, 1991.

Gaarlandt, zie Garland.

Gaast, van der, zie van der Geest.

Gaasterland: PIN *Gaasterlân* (FL).

Gaastra: Friese afl. van *van der Gaast*. 1672 Eelke Gaastra = Eelke Douwes van Gaast, Workum (DM). Sommige families van de *Middelgaast* of *Gaasterland* noemden zich zo (BROUWER 1965).

Gabriels, Gabriëlse, Gabrielse: Patr. De bijbelse VN van de aartsengel Gabriel. 1295 Jan Gabrieel, Brugge (CG); 1642 Jan Wilm Gabreels, Kruiningen (HARTHOORN).

Gadaen: Var. van *Gaudaen*. Patr. *Gaudan* < *Gaudon*, Rom. verbogen vorm van de Germ. VN *Waldo*.

Gaelen, van, zie van Galen.

Gaelens: Patr. *Galin*, oude vleivorm van de Germ. VN *Gale* < *Galo*. Zie *Galle*. 1326 Jan Galijn, Ieper (BEELE); 1419 Galin Tsobbelin, Kortrijk (DEBR. 1970).

Gaever, van, zie van Gaveren.

Gageldonk, van: PIN *Gageldonk* in Breda (NB). 1368 Willem van Gagheldonc, Kapelle-Ambacht ZB (OBREEN 236).

Gaikhorst: PIN op *-horst*.

Gakeer, Gaake(e)r, Gaakier, Geschiere, de Gesquière, de Ghesquière, (de) Guesquiere, de Guesquière, Guequierre, Guequierra: In België komen meer dan 50 varianten van deze naam voor: *Gakyere, Gackiere, Gaquere, Gaquier(r)e, G(h)ekier(e), Ghequiere, Gykiere, Gesquière, G(h)eskiere, Geschier(e)* enz. De naam gaat terug op de Pic. PIN *ga(s)quière, g(i)esquière*, Fr. *jachère* < Volkslat. *gascaria* 'braakliggend veld'. 1708 Jeremias Gisquiers; 1759 Johannes François Ghequiere, Aardenburg (VS 1974, 561). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *De Leiegouw* 1984, 387.

Galen, van; van Gaalen, van Gaelen: 1. PIN *Gaal* (NB): 1223 *Gale* (NP). 1369-96 Ian van Gale, Gelder; 1422 Henricus van Galen, Nijmegen (DM); 1566 Hans van Galen, Breda (WF); 1675 Isebrand van Galen, Middelburg (DE VOS 337). – 2. PIN *Galen* in Welter (NRW). 1206 Ritchero de Galen, Kleve; 1561 Reiner van Galen, Dortmund-Antwerpen (WF).

Galenkamp: Ook *Gallenkamp, Kalenkamp*. PIN.

Galis, zie Kalis.

Galjard: Ook *Galjaard, -aart, Galliaerd, Gailjaard* < *Gaillard, Gailliard*. 1. Fr. BN *Gaill(i)ard* 'lustige, vrolijke, montere kerel'. Etymologisch hetzelfde als *geilaard*. – 2. Patr., maar etymologisch hetzelfde. Germ. VN *gail-hard* 'geil, lustig-sterk': *Gailhard*.

Galle: Patr. Germ. VN *Galo, Gallus*, wellicht een Rom. vorm van Germ. *Wal(l)o* 'Waal, Romaan'. 1067 S. Walonis (Dip.); 1167 Silon Galo, Holland (GYSS. 1966); 1270 Gosuini dicti Galle, Kortrijk (DEBR. 1980).

Gameren, van; Gamerre: PIN *Gameren* (G). 1534 Willem van Gammeren, Den Bosch; 1557 Roel. van Gamere, Den Bommel-Antwerpen (WF).

Gans: BN naar de vogelnaam. BN naar de waggelende stap, of BerBN voor de ganzenhoeder of -koopman, of naar de huisnaam. 1374 Willem de Gans, Ieper (BEELE); 1484 Jacop in die Gans, Diest (WF).

Ganzeman, Gans(e)man: BerN van de ganzenhoeder of ganzenkoopman. 1354 van Janne Gansemanne, Gent (WF).

Ganzevoort: PIN *Ganzevoorde* 'wad voor ganzen'. 1572 Dierick van Gonsvoert, Kleve-Brugge (WF). Evtl. reïnterpretatie van de BN *Ganzevoet*.

Garcia: Sp. FN van onbekende herkomst. Misschien verwant met Baskisch (*h*)artz 'beer' (DS).

Garde, van de: PIN *Gaard*. Een voorvader, Laurens Gerritsen, kocht in 1643 een boomgaard in Herwijnen (G). – Lit.: G.A. VAN DE GARDE, *Stamboom van de familie an de(r) Garde 1643-1980*, Amsterdam, 1982.

Gardein, du; (de) Gardeijn: *Dugardin* is de Pic. tegenhanger van Fr. *Dujardin* (zie i.v.). Frequentie PIN *Gardin*, *Jardin* 'tuin, boomgaard'. 1349 Danin dou Gardin = Danins vanden Boomgaerde, Ieper (BEELE).

Garland, Gaarlandt: Patr. Germ. VN *ger-land* 'speer-land': *Gerlandus*. 1405 Willem Gheerland, Brugge (WF).

Garnaeij: Variant van *Gerna(e)ij*, *Gerna(e)y*. Van de PIN *Gournay* (PdC, Seine-Mar., Eure, Oise, Seine-et-Oise), *Gournai* (H). 1292 Johannis de Gernai = 1287 Johannis de Gournay, Amiens (WF).

Garritsen, zie Gerrits.

Garsel, van: Hypercorrect < *van Gassel*. PIN *Gassel* in Beers (NB).

Garskamp: PIN samengesteld uit *gars* 'gras' en *kamp* 'veld'.

Gasch: PIN *Gaasch* bij Diedenhofen (Lotharingen).

Gasille, zie Gezelle.

Gaspar, zie Jaspars(e).

Gasse, la, zie Lagace.

Gasse, van; van Gassen: Door ass. *rs/ss* uit *van Garse*. PIN *Gars* 'gras'. 1339 Jan vanden Garse, Brugge (DF).

Gassen: 1. Patr. Uit *Garsen* = *Geersen*, afl. van Germ. *ger*-naam. – 2. Var. van *Gossen*. – 3. Uit *van Gassen*.

Gast, (de): Mnl. *gast* 'vreemdeling, bezoeker, klant, gast, vijand, persoon'. 1326 France de Gast, Ieper (BEELE).

Gastel, van: 1. PIN *Gastel* (NB). – 2. PIN *Gestel* (A), uitspr. *gaastel* (DE VR IES). 1458 Jan van Gastele = 1459 Jan van Ghestele, Aartselaar. – 3. PIN *Moergestel* (NB), vroeger *Gastel* genoemd. – Lit.: E. VANDEN BOSSCHE, *Het geslacht van Gastel – van Gestel*, Berchem, 1971.

Gastelaars: Afkomstig van Gastel (zie i.v.).

Gau: Var. van *de Gauw*, *de Gouw*, *Gauwe*. Mnl. *gauw* 'snel handelend, haastig, voortvarend'.

Gaveren, van; van Caveren, van Gaever: 1. PIN *Gavere* (OV). 1202 Rasonis de Gavere (GN). – 2. Uit *van den Gavere*. Frequentie VI. PIN *Gaver* 'moeras, drassige grond'. 1207 Henrici de Gavera, Harelbeke (DEBR. 1980). – 3. Een enkele keer werd de naam verward met *van Gameren*: 1579 Pieter van Gameren = 1587 Piet van Garmen = 1585 Pieter van Gaveren, Amsterdam (DM).

Gazan: Zuid-Franse FN *Gazane* < *Gazagne* 'landbouwgrond, bouwland, hoeve' (DNF).

Gazelle, zie Gezelle.

Gazelle, van de, zie van de Gezelle.

Gebraad, Gebraat: Volksetymologische vorm, wellicht door metathesis uit *Gebhard*. Vgl. de Belgische FN *Gebreude* < *Grebeude* < *Gerbode* (WF).

Gebuis, Gebuijs: Misschien uit *Gebuus* < *Gebuurs*. FN *Geboers*, *Gebuers*, D. *Gebuhr*. 1576-1647 Jan Engelsz. Gebuys, Dirksland-Den Bommel (DM).

Geel, van; van Geelen: PIN *Geel* (A). 1422 Jan van Gele (WF); 1576 Jan van Ghee, Middelburg (DM).

Geelhoed(t): BN naar de gele hoed. Vgl. D. *Gelbhut*. 1553 Jodoc Gelehut, Hannover (BRECH.).

Geem, van: PIN *Geem* in Hamme (OV). 1570 Adriaen van Gheeme, Bazel OV (WF).

Geene, Geense(n): Patr. Korte vorm en afl. van de Germ. VN *Gerard*. 1303 Gerardi dicti Gene Commer, Diest (WF); 1418 Gheennin... vander Anselbeke f. Ruggers = 1423 Gheeraerd vander Anselbeke f. Ruggers, Kortrijk (DEBR. 1957, 1958); 1380 Heinric Gheeraed Ghens sone, Hulst (DEBR. 1999); 1475 Jan Gheenesen, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1603 Pieter Geens; 1636 Jan Geense, Kruiningen (HARTHOORN).

Geenen, van: Vermoedelijk < *van Gemen*, *van Geem*.

Geenevasen, zie Genefaas.

Geenre: Wellicht een afl. van *Geen*, *Gerard*.

Geense(n), zie Geene.

Geer, van de; Vergeer: Frequentie PIN *Geer* 'spits toelopend stuk land'. 1326 Jan van den Ghere, Ieper (BEELE). – Lit.: K. KRAMER, *Genealogie Van de(r) Geer*, Krommenie, 1992.

Geeraard, Geeraert(s), Geerards, Gerardi, Gerhardt, Gerhards: Patr. Germ. VN *ger-hard* 'speer-sterk' ±1300 masuram Boidini filii Gerardi, Hontenisse; 1340 Pieter Gheraerds sone, Saaftinge; 1381 Willem Gheeraert, Ossensisse; 1381 Michiel Gheeraerdssone, Hulst (DEBR. 1999); 1475 Pieter Gheeraerts, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Geeregat: Deze FN komt alleen in Zeeland voor en komt ongetwijfeld uit Vlaanderen. PIN, b.v. in 1260 Matheus de Ghergate, Surques (PdC). Er zijn een tiental plaatsnamen *Garengat(e)* in FV, WV en Z (DF). Wellicht dezelfde naam als de Pic. FN *Gargate* 'keel, strot', wellicht overdrachtelijk als PIN 'afvoerbuiss'. 1392 Marie Gaergate, Kortrijk (WF).

Geerevliet, zie Geervliet.

Geerinck(x), Geerincha, Gering, Gerens: Patr. Afl. van de Germ. VN *Gerard* of een andere *ger*-naam. 1456 Johanne Gherinx, Sint-Truiden (WF).

Geernaart, Geernaert, Geirnaer(d)t, Gernaert: Patr. Germ. VN *Gernhard*. 853 Gernhardus, Sint-Omaars (MORLET I).

Geers, zie Geerts(e).

Geersaem, van, zie van Geetsum.

Geersdaele, van: PIN *Geersdal/Gheesdale* in Kwaremont (OV). 1379 Anneese van Gheetsdale, Ronse; 1396 Gillis van Gheetsdale, Kwaremont (WF).

Geerse, zie Geerts(e).

Geert, de: Patr. *Geert* met secundair lidwoord.

Geertruij: Metr. Germ. VN *ger-thrûth* 'speer-macht': 1064 Gertrudis, 1227 Ghertrud (GN); 1264 Hughemanne Vergertruden sone, Brugge (CG); 1341 Boudin joncfrouwe Gheertruden sone, Saaftinge (DEBR. 1999).

Geertruij, van; van Geertrijde: Metr. *Geertruij* met secundaire *van*-aanloop. Vermoedelijk werd *ver* 'vrouw' als *vander* geïnterpreteerd: 1482 Cloes Verghertruden = Claes van Gertriden, Herderen; 1508 Machiel van Gheertruyen, Temse (WF).

Geerts(e), Geers(e), Geertsema: Patr. *Geert* < *Gerard*. 1384 Gheraerdt Ghert, Ieper (BEELE); 1477 Andries Gheerts, Axel (STEEGERS); 1449 Ludeken Geertssoen, Zwolle; 1672 Gerardus Joannis Peeters (grootvader van) 1721-89 Bernard Corneli Geerts, Ulicoten (DM); 1605 Jacob Geertssen, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Geervliet, Geerevliet: PIN *Geervliet* (ZH). 1447-1478 Jan Jansz van Gheervliet, Den Bosch (DM); 1594 Peter van Geervliet, Den Bosch (WF).

Geesbergen, van: PIN *Geesberg* in Lubbeek (VB), *Geertsbergveld* in Moerbeke (OV). 1412 Henrick van Gheertsberge, Tongeren (WF). Of var. van *van Giesbergen* < *van Giersbergen* (zie i.v.).

Geest, de: BN naar een geestelijke of religieuze eigenschap. Vgl. *Esprit*, *Spiritus*. 1396 Jan de Geest, Zottegem (WF).

Geest, van de(r); van der Gaast: PIN *Geest* (NH, VB) 'hooggelegen zandgrond'. *Gaast* (in Wûnseradiel, FL) is de Friese vorm. 1402 Jan vander Gheest van Zantvliete, Antwerpen (WF); 1637 Leendert Dirxcz van der Geest (woont) aen de hoge geest, Wassenaar (DM).

Geestman: Afl. van *de Geest* of van *van der Geest*.

Geet, van; van Geijt(en): PIN *Geten* (Fr. Jauche, WB). 1334 Elisabeth de Iacea = 1343 Elizabeth de Gheete, Hakendover; °1618 Aegidius van Gheedt (vader van) °1658 Aeg. van Gheyte, Temse; °1691 Adrianus van Gheyte, Temse-Zierikzee (vader van) °1722 Job van Geijten, Zierikzee (med. J. van Geyt, Rijswijk).

Geeter, de, zie de Geijter.

Geetsum, van; van Geetsem, van Geersaem: PIN in Haasdonk (OV): 1390 *Gheetsem*, 1620 *Gee(r)tsom*. 1377 meyster Godert van Ghertsom, Amsterdam; 1386 Jan van Gheersom, Temse; 1414 Bertelmeeus in Gheetsem, Antwerpen (WF).

Geeve: Metr. Germ. VN *Geva*. Of Patr. Germ. VN *Gebo/Givo*. Germ. *gebô* 'gave', zoals in *Gevaert*. 1060 Geva; 1188 Gebin, Gent (GN); 1281 Bald. Gheve, Gent (WF). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *Gevaert en Cie. Nederlands van Nu* 2006/5, 43.

Geffen, van: PIN Geffen (NB).

Gehrmann: Patr. Var. van D. FN *Germann* < HN *Germanus*.

Geilenkirchen: D. PIN (NRW). 1232 Clementiam de Geilinkirchin, Maastricht (WF).

Geiliet, zie Gillet.

Geilings, Geling: Patr. Afl. van Germ. *gail*-naam 'geil': *Gaili*, *Geilin* (Fm.). 1350 Nicholaus Gheylinc, Kortrijk (DEBR. 1970).

Geill: Wellicht BN *de Geile* 'vrolijk, lustig, dartel, wulps'. 1376 lant dat wilen eer Jhan Ghels ende sinne suster was, Hulst (DEBR. 1999); 1382 France de Gheelee, Gullegem (DEBR. 1970).

Geilliet, Geilleit, zie Gillet.

Geilman: BN. Afl. van *geil* (zie *Geill*). Of Patr., var. van *Geelman* < *Gilleman* < *Gillis*.

Geiman: Vervormd uit *Geilman*? Of D. FN *Geimann* < *Gaumann* 'plattelandsbewoner'?

Geirnaer(d)t, zie Geernaart.

Geiseler: 1. BN voor de gijzelaar, de gegijzelde. 1398 Heinric Ghiselare, Tielt (DEBR. 1970). – 2. Germ. VN *gîsl-hari* 'gijzel-leger': *Gisleharius*, *Gislarius* (MORLET I). 1441 Giselerus dictus Ghiseler, Den Bosch (WF).

Gelder, de: BerN Mnl. *gelder(e)* 'betaler, vergelder, koper'. 1281 Henricus Ghelre; 1398 Boudin de Ghelder, Ruiselede (WF).

Gelder, van; van Gelderen: PIN *Gelder*, Mnl. *Gelre*, oude naam van Gelderland. Evtl. PIN *Geldern* (NRW). 1385 Haernekin van Ghelre, Ieper (BEELE); 1449 Johan van Gelre, Zwolle (DM); Pieter IJsbrandse van Gelder (is de vader van) 1731 Jan van Gelderen, Schoonhoven (DM); 1591 Mattheus van Gheldre, Aardenburg (VAN VOOREN 25).

Gelderblom: Gelderse bloem, het wapen van Gelre (HUIZINGA). 1635 Cornelis Bastiaansz Gelderblom, St.-Anthoniepolder (WF). – Lit.: PH. VAN OORDT, *Genealogie Gelderblom*, Schiedam, 1996.

Gelderland, Gelderlant: Afkomstig van het oude hertogdom Gelderland.

Gelderman: Afkomstig van Gelder(land). 1441 Pieter Ghelreman ... uut Ghelreland; 1450 Bernaert Ghelderman ... van Holderkerke in Ghelreland (PARM.).

Geldhof, zie Geldof.

Geldmaker, Geldwaker: BerN van de (geld)munter? Of van de betaalmeester? Vgl.

Geltmeyer, D. *Geldzahler*.

Geldof, Geldhof: Patr. *Geldolf*. Germ. VN *geld-wulf* 'betaling-wolf'. 1123 Geldolfus de Himpe (GN); 1270 Jehan Ghildolf, Brugge (CG); 1676 Pieternella Jans Geldof, Leiden-Goes (HARTHOORN).

Geldwaker, zie Geldmaker.

Geleedst: Schrijffout in de burgerlijke stand in 1828 voor *Geleedts*, 's-Heer Arendskerke. 1828 Marinus Geleedst stamt van 1683 Johannes Geleedts, Sas van Gent (zoon van) 1658 Levinus Geleedt, Sas van Gent (DM). Misschien uit Offr. *galet* vrolijke gezelschap. 1326 Pieter Galet, Ieper (BEELE).

Geleijn(e), Geleijnse, Geleijns(e), Gelen: 1. Adaptatie van Fr. *Gi(s)lain* < Lat. *Gislenus*, Latinisering van Germ. *gisil*-naam. 1349 voer sente Ghileine = 1418 te sente Gheleynsoutare, Kortrijk; 1398 Ghelein Losschaert dit Mathijs = 1398 Ghilain Mathijs, Wervik (DEBR. 1970), 1546 Jer. Geleynssone, Vlissingen (WF). – 2. VN *Julianus*. 1431 Julianus dictus Geleyn, Den Bosch (WF).

Geling, zie Geilings.

Geljon, zie Gillon.

Gelleke, de: In België ook *Degelcke, De Ghelcke*. PIN *Gellik, Guelque* in Réty bij Bonen (PdC). 1297 Robert de Ghelleke; 1640 Joris van Ghelcke (DF).

Gel(l)ok, zie Geluk.

Geltmeijer: BerN van de geldmeester, betaalmeeester.

Geluk, Gel(l)ok: BN voor iemand die geluk heeft. 1294 Ghiselbrecht Ghelucke, Maastricht (CG); 1340 Wouter Gheluc = 1343 Wouter Yluc, Saaftinge (DEBR. 1999); 1593 Jan Adriaansz Geluk, Heinkenszand; 1621 Jan Jacobsz Gelock, Valkenisse (HARTHOORN).

Gelij(n)s: Heel waarschijnlijk een spellingvariant van *Geleijns*. Mogelijk is ook een variant van *Gillijn(s)*, vlevorm van de VN *Gillis*.

Gemert, van; van Gernerden: PIN *Gemert* (NB). 1099 Snellardus de Gamerthe; 1310 Johanni de Ghemert, Bergeik (WF).

Gemst, (van), zie van Gimst.

Géna: Waalse var. van *Génard* < *Jeannard*, afl. van *Jean* 'Jan'.

Genbrugge: Ook *Gendbrugge*. PIN *Gentbrugge* (OV). 1210 Eustachius de Gembruge, Brugge; ±1240 Elleborg de Gentbrugge, Oosterzele (WF).

Gendt, de: Mnl. *gent* 'gent, mannetjesgans, gander'. 1282 Johannes de Ghent = 1298 Joh. le Ghaent, de Ghaent, Kales (GYSS. 1963); 1380 Gheeraerd de Ghent.= Gaent, Hulst; 1381 Jan de Ghent, Hontenisse (DEBR. 1999).

Genefaas, Geenevasen: Patr. Dubbele VN *Geen* en *Faas*.

Genetello, zie Genotello.

Gennip, van: PIN *Gennep* (NL).

Genotello, Genetello: Patr. Uit It. *Giannotello*, dim. van *Gianni* 'Jan'.

Gent, van: PIN *Gent* (OV). 1309-10 Boudin van Ghent, Aardenburg (HAES. 141); 1315 Ihan van Gent; 1328 Hughe van Gendt, Hulst; 1341 Augustine van Ghent, Saaftinge (DEBR. 1999); 1457 Pieter van Ghent, Oostburg (PARM.); 1541 Joos van Ghendt, Aardenburg (VAN VOOREN 25).

Gerardi, zie Geeraard.

Gerde(s): Patr. D. Korte vorm van de VN *Gerardus*.

Gerens, zie Geerinck(x).

Gerhardt, Gerhards, zie Geeraard.

Gericke: Patr. Germ. VN *Gerik*: *ger-rik* 'speer-rijk': 1047, 12e e. Gericus (Dip., GN).

Gering, zie Geerinck(x).

Geringel, de; Giringel: Wellicht volksetymologische vervorming van *Gering*. Vgl. D. *Geringer*.

Gerlach, Gerlag: Patr. Germ. VN *Gerlach*. 1134 Gerlagus de Dedingwerthe; 1178 Gerlacus castellanus (GYSS. 1966); 1286 van Gherlach wegghen, Dordrecht (CG).

German, Gerreman, Germain, Germing: Patr. Lat. HN *Germanus*. *Germain* is de Franse vorm en *Germing* is er de adaptatie van (vgl. dial. *tring* < *train*). 1397 Germain van der Cruce, Ieper (BEELE).

Germopré: Deze FN is net als *Grimonprez* geconcentreerd rond Menen (WV). De plaatsnaam moet waarschijnlijk in Henegouwen of het département du Nord worden gesitueerd. 1476 Piéronne de Ghermanpret, Doornik; 1536 Pieter Gheermanspreet fs. Hughes in Wervik... Mahieu Ghuermanspret svoors. Pieters broeder in Meenene (WF).

Gernaert, zie Geernaert.

Gerner: Vermoedelijk < *Gernert* < *Geernaart*.

Gernler: Alemannische BerN van de nettenvlechter (BRECH.).

Gerrebrands: Patr. Var. van *Gerbrands*. Germ. VN *ger-brand* 'speer-zwaard'. 1281 Will. Gherebrant, IJzendijke (WF).

Gerreman, zie German.

Gerres, Gerretsen, zie Gerrits.

Gerrewij: PIN De Mnl. plantnaam *ger(re)we* 'millefolium'. 1567 Pieter van Gherrewe, Ieper; 19e e. Jan Gerrewé, Brugge (DF); 1672 van Gherwe = 1674 van Gerrewyn = 1677 van Gerewyn, Brugge (WF).

Gerrits, Gerritse(n), Gerritzen, Gerres, Gerretsen, Garritsen: Patr. Germ. VN Gerard. 1414 Kerstiaen Gherits soen, Hasselt; 1655 Jan Gerits = 1658 Jan Gerarts, Grote-Brogel (WF); 1597 Aaltje Tonis Gerritse, Zierikzee (DE VOS 189); 1606 Isbrant Gerritsen, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Gersie: Metr. Germ. VN *Garsedis* (MORLET).

Gerstel: Hypercorrect voor *Gestel*.

Gerven, van: PIN *Gerven* (G). Of var. van *van Gerwen*.

Gerwen, van: PIN *Gerwen* (NB). 1508 Joh. van Gerwen, Stiphout-Leuven (WF).

Gerwig: Patr. Germ. VN *Gerwig*.

Geschiere, de Gesquière, zie Gakeer.

Gessel(e), van: PIN *Gastel* (NB). Of var. van *van Gestel*. – Lit.: H.A.P. VAN GESSEL, *Het geslacht Van Gessel*, Gouda, 1982.

Gestel, van: PIN *Gestel* (A, NB) of *Sint-Michielsgestel, Moergestel* (NB). 1312 Henrici de Ghestel, Haren NB (WF); 1472 Pieter van Ghestel, Aardenburg (VAN VOOREN 25); 1536 Henricus van Gestel, Sint-Oedenrode (DM).

Geubels, Gubbels: Patr. Zoals *Gobel* en D. *Goebbels, Göbbels*, dim. van Germ. VN *Go(de)brecht* of *Go(de)boud*. 1340 Godefridus dictus Gobbelen, Tienen; 14e e. Gobin dit Goebel et Gobert d'Autel, Luik (WF).

Geuns, van: PIN *Gödens* in Oost-Friesland (NS). Het nageslacht van 1688 Jan Stevens uit Gödens heette in Groningen Van Geuns (med. M. Kappers, A'dam).

Geurdes, zie Geurts.

Geure: Patr. Door *d*-syncope uit *Geuder* < *Goeder*. Germ. VN *gud-hari* 'god-leger': *Godeharius* (MORLET I).

Geurink, Guurink: Patr. Afl. van de HN *Gregorius* of van een Germ. VN, zoals *Goder(t)* of *Go(de)rik*. 1655 Georges Goring, Norwich-Antwerpen (WF).

Geurtjens: Patr. Gepalataliseerde var. van *Gortjens*, dim. van *Goort* < *Godert* of *Govaart*. Zie *Geurts*. 1477 Goert van Cauwelil = 1478 Godert van Cauwelille, Hasselt (WF).

Geurts, Geurtse, Geurdes: Patr. *Geurts, Geurds* < *Goorts*. 1. *Goort* < *Govaart*. 14e e. Godefrois dit Gheurt, Luik; 1431 Govaert van Bercheyck = 1451 Gort van Bercheyken, Hasselt; 1726 Govert Goors = Goort Goorts = 1740 Govaert Gors, Grote-Brogel (WF). – 2. Uit *Godert, Godhart*. 1456 Goert van Wellen = 1457 Godert van Wellen, Hasselt (WF).

Geus, zie Goos.

Geus, de: BN Fr. *Gueux, Legueux* 'bedelaar'. 1409 Pieter de Cheus, Kortrijk (DEBR. 1958); 1568 Jan de Gueus, gheexecuteert te Veurne (WF); 1733 Jannetje Dingennis Geus, Heinkenszand (HARTHOORN).

Geuse, zie Goos.

Geusebroek, zie Geuzebroek.

Geuspeure, de: Verhaspeling door verkeerde lezing van *de Guesquiere* (zie *Gakeer*).

Geuze, zie Goos.

Geuzebroek, Geusebroek: PIN *Geusebroek* in West-Friesland. 1600 Pieter Jacobsz Geusebroeck, Hoorn (DM).

Gevaert, Giffard: Patr. Germ. VN *geb-hard* 'gave-sterk': *Gebahardus, Gevardus* (MORLET I). 11e e. Gevehardus (GN). 1281 Hannekinus Ghevart = Annekin Ghevaert, Lemberge; 1342 Jan Gheward, Gent (WF); 1531 Jan Ghevaert, Aardenburg (VAN VOOREN 25). Zie ook *Gevers*.

Gevel, van de: PIN, vermoedelijk huisnaam 'de Gevel'. Of BerBN voor de gevelmaker. 1406 Aert van den Gevelle, Kampenhout (WF). Vgl. *Geveleers*, D. *Giebler*.

Gevers: Patr. Germ. VN *geb-hari* 'gave-leger': *Giverius* (MORLET I). Of uit *Geverts* < *Gevaerts*. 1511 Derick Gevers; 1531 Herman Gevert; 1550 Jan Hendricksz. Gevers; 1570 Hendrick Gevert, Straelen (NL 43 (1925), 19).

Geijn, van: 1. PIN *Gein* in Jutfaas (U). Ook waternaam *Het Gein* (U-NH). 1369 Willem vanden Gheyn; 1455 Willems ... vanden Gheyn, Den Bosch (WF). – **2.** 1711-51 Johan Rudolph im Gehen (vader van) Harmen Heinrich van Geijn, Weesp (DM).

Geijp, Gips: Spellingvariant van *Gijp*. Patr. Bakervorm van Germ. VN *Gijzelbrecht* of een *geb*-naam, zoals *Gevaard*. 1280 Gicebrecht Gibe, Oudenbiezen; 1310 Ghizelbertus Bac = 1314 Ghibo dictus Bac, Tongerlo (WF).

Geijs, zie Gijs.

Geijsen, Geijseens, zie Gijsen.

Geijs(s)els, zie Gijsel(s).

Geijt(en), van, zie van Geet.

Geijtenbeek, van; Gijtenbeek: Wellicht PIN *Geitenbeek* bij Scherpenzeel (G): 1419 tienden van Geytenbeek (WF).

Geijter, de; de Geeter: BerN van de geitenhoeder. Vgl. D. *Geisser*. 1309-10 Clais de Gheitere, Aardenburg (HAES. 141).

Gezelle, Gazelle, Gasille: Naam van de gezel in het ambachtswezen, handwerksgezel.

Gezelle, van de; van de Gazelle: Toponymische reïnterpretatie van de FN *Gezelle*.

Ghesquière, de, zie *Gakeer*.

Gheijsens, zie Gijsen.

Ghuijs: Kan een var. zijn van *Goos*, maar vermoedelijk veeleer van *Gijs*.

Ghijs, zie Gijs.

Ghijsen, zie Gijsen.

Ghijs(s)els, Ghijzels, zie Gijsel(s).

Gideonse, Giedziun: Patr. Bijbelse VN *Gideon*, vooral in het Land van Cadzand en op Walcheren (MEERTENS 1947, 28). 18e e. Josias Gideonse, Middelburg (DM). – Lit.: J. GIDEONSE & A.J. GIDEONSE, *Het geslacht Gideonse. Een Walcherse boerenfamilie*, 's-Gravenzande, 1997.

Gids de: Wellicht uit *van Gits*, PIN (WV).

Giedziun, zie Gideonse.

Giele(n): Patr. De naam kan teruggaan op *Gillis*, maar ook op *Michiel*. 1318-19 domini Willelmi Gielen, Walcheren (HAMAKER I, 5); 1430 Ghiell vanden Haechdoren = 1438 Michgiel vanden Haechdoren, Hasselt; 1540 Gielen Cauwenborchs = 1544 Michiel Cauwenberchs, Grote-Brogel (WF).

Gielliet, Gielliet, Gielleit, zie Gillet.

Gier, de: De vogelnaam *gier*. BN voor een hebzuchtige, die zich als een aasgier op bezit stort. 1281 Walteri Gier, Hillegem (WF).

Giersbergen, van: PIN in Drunen (NB).

Giesbertsen, zie Gijsbertsen.

Giesche, zie Gijskens.

Giesen, zie Gijsen.

Giesen, van (de), zie van (de) Giessen.

Gieskes, zie Gijskens.

Giesselink, zie Gijselink.

Giethoorn: PIN in Brederwiede (OIJ). 1540 Rolloff van Giethoern, Leeuwarden (DM).

Giessen, van (de); van (de) Giesen, van (der) Giezen, van Gijzen: PIN *Giessen* (NB, ZH).

De var. *van de(r) Giessen* verwijst veeleer naar de rivier *de Giessen* in de Alblasserwaard.

1390 Claes van Ghyessen, Den Bosch (WF).

Gieze, zie Gijs.

Giezen, van (der), zie van (de) Giessen.

Giffard, zie Gevaert.

Gilde, ('t); Gilden: Misschien verkort uit *Gildemeester, Gildemeijer, Gildemacher*. Of gereïnterpreteerd uit *Gilden* < *Gillen, Gillis* of uit *Gelden*, een vlevorm van VN *Geldo(l)f*.

Giljam(se), zie Guiljam.

Gill, zie Gillis.

Gillebert, Gillebaart, Gillebaard: Patr. *Gilbert* is de Rom. vorm van de Germ. VN Gijzelbrecht. Gilebertus = Giselbertus (Dip.). 1326 Jehan Ghillebert, Atrecht (WF); 1378 Ghilbeert Rebbe, Ieper (BEELE).

Gilles(se), zie Gillis.

Gillet, Gielliet, Gielliet, Gielleit, Geil(l)iet, Geilleit: Patr. Fr. dim. op -*et* van de VN *Gilles, Gillis* < *Egidius*. 1306 Gilles Darras = 1307 Gillet Darras, Ieper (BEELE).

Gillis, Gillisse(n), Gilissen, Jilesen, Gilles(se), Gill, Gils: Patr. *Gillis* is de vernederlandste vorm van Fr. *Gilles*, via een gelatiniseerde vorm *Gilius* < *Egidius*. Gr. HN *Aegidius*. 1210 Gillis de Monte (GN); 1430 Jan Gillis, Middelburg (PARM.); 1497 Clement Gillis, Aardenburg (VAN VOOREN 26); 1597 Niclaes Gillessen, Zandvliet – Yerseke (VS 1972, 108); 1607 Gielis Scheurwegge 1622 Egidius Scheurwegen, Reet (WF); 1610 Thonis Gillisz.; 1650 Cornelis Gillisz., Zierikzee (DE VOS 637-8); 1662 Paulus Jilissen = Gillissen, 's-Heerenhoek (VZS 2004, 36).

Gillon, Geljon: Patr. *Geljon* is de Ndl. uitspraak van de Fr. FN *Gillon*, vlevorm van de VN *Gilles* = *Egidius*. ±1300 Egidii de Bouke = 1310 Gillion dele Bouke, Rollegem; 1365 Gilion Couvet = 1368 Gillis Couvet, Marke (DEBR. 1971, 1970). *Gillon* en *Guillon* werden soms verward. *Guillon* kan een vlevorm zijn van *Guillaume* 'Willem'. 1384 Barthélemy Gillon = Bertholemin Guillon (WF); 1641 Jacob Guiljon, Aagtekerke (vader van) 1651 Andries Giljon (vader van) 1688 Paulus Geljon, Oostkapelle (DM).

Gils, van; van Gilst: PIN *Gilze* (NB). 1320 Heinen van Ghilse, Mechelen (WF); ±1500 Jan Jansz van Gilse, Alphen (GN 48 (1993), 107); 1636 Adam van Gils (vader van) Pieter van Gilst, Den Haag (GN 12 (1957), 35-40); 1686 Cornelis Antonissen van Gils, uit Gilze (DM).

Gilson: Patr. *Gilleçon*, vlevorm op -*eçon* van de VN *Gilles*. 1374 Giltsoen van Gete = Giles ... de Jace (WF).

Giltaij, Giltay: Patr. *Giltay, Giltai* < *Gillotay*, Luiker Waalse variant van *Gilloteau(x)*, dim. van *Gillot*, vlevorm van de VN *Gilles, Egidius*.

Giljamse, zie Guiljam.

Gimpel: 1. Patr. D. VN *Gimpold*. – 2. D. BN *Gimpel, Gimbel*, D. *Gimpel* 'goudvink, bloedvink'. BN voor een onnozele hals, sufferd (BRECH.).

Gimst, van; (van) Gemst: Uit *van der Ginst*?

Ginderen, van: 1. Var. van *van Genderen*. PIN *Genderen* (NB). – 2. *Van Ginderen* ‘van ginder, van daar’. 1294 Godevert van Ghindren, Maastricht (CG).

Ginhoorn, van: PIN *Geenhoven* in Valkenswaard (NB)? 1786 van Ginhooren, Middelburg (PDB); 1793 Bernardus van Ginhoven, Z (VZS 1987, 97); 18e e. Leonora van Ginhoven, Bernardus van Ginhoven, Arnemuiden-Middelburg (VZS IV, 215).

Gink, van: PIN *Genk* (BL). 1294 dat was Heynrics van Gheyneke, NL (WF). Of wellicht Ginneken (NB): 1260 *Ginneke* (BERKEL). Zie ook *van Ginneken*.

Ginkel, van: PIN *Ginkel* (G). 1476 Jacop van Ghinkele, Gelderland-Brugge (WF).

Ginneberge: 1. Metr. Germ. VN *Ginbergia* (MORLET I). – 2. Evtl. PIN *Genenberg* (NL).

Ginneken, van: PIN Ginneken (NB). 1276 Jan van Gincke, Ginneken (WF).

Ginsberg: Wellicht ontrond uit de Beierse PIN *Günzburg*, met de bekende *burg/berg*-verwarring.

Ginst, van der: PIN *Ginst* ‘brem’ < Ofr. *geneste*, Fr. *genêt*, Lat. *genesta*. PIN in Bellegem (Kortrijk, WV). 1346 Willems van den Gheenste huus, Kortrijk (DEBR. 1971). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *De familienaam Vande(r)g(h)inste. De Leiegouw* 1980, 429-431.

Gips, zie Geijp.

Girardin: Patr. Vleivorm van de Germ. VN *Gerard*. 1317 Gerar fil Girardin, Luik (WF).

Giringel, zie Geringel.

Girtler: Ontronde vorm van de D. BerN *Gürtler* ‘gordelmaker’.

Gittenberger: Ontronde vorm van D. *Gutenberger*, afl. van de frequente PIN *Gutenberg*.

Gladdines: Ook *Gladiné*, *Gladine(s)*, *Gladinez*. Patr., dim. van VN *Glade*, *Glaude* = *Claude*.

Gladpootjes: Volksetymologische vervorming (van *Clabots*?).

Glahn, von: PIN *Glan-Münchweiler* (RP).

Glande: Met *n*-epenthesis uit *Glade*, *Glaude*, *Claude*? Of leesfout voor *Glaude* = *Claude*. Zie *Gloude*.

Glas, zie de Glas, Glasz.

Glas, (de): PIN *Gerlache* in Voroux-Goreux (LU). 1549 Jehan de Gerlaxhe, Tihange; 1572 Jacop de Ghelas, Hundelgem; 1616 Gherlas, 1637 de Glas, 1716 van Gelas, 1721 de Gelas, Mechelen (WF).

Glaser: D. BerN van de glazenmaker. 1551 Hans Glaser, Elzas-Antwerpen (WF).

Glasmacher: D. BerN van de glazenmaker. 1495 Jan de Glasemakere, Aardenburg (VAN VOOREN 26).

Glas(z): Patr. D. *Glass*, *Glas*, korte vorm van Nikolaas.

Glaubrecht: Spelling voor het Patr. *Globrecht*, *Globert*. Germ. VN *hluth-berht* ‘beroemd-schitterend’: *Hlodebertus*, *Globertus* (MORLET I).

Glebbeek: Var. van *Glabbeek*. PIN *Glabbeek* (VB) of Neer- en Opplabbeek (BL).

Glerum, Glerom: Noorse FN *Glaerum*, *Glerum* < PIN *Glaerum*, *Glerem* in Surnadal (PDB) < Oudnoors *Gljófarheimr* (VAN DRIEL 2007). °1580 Leyn Glerum, ZB (HARTHOORN). – Lit.: C. GLERUM, *Genealogie van het Zeeuwse landbouwersgeslacht Glerum*, 1580-1940.

Glibert: Patr. Metathesis van *Gilbert*, *Guilbert*, Rom. vorm van de Germ VN *Gijzelbrecht*.

Glopper, (de): Var. van *de Clopper*. BN voor een klopper, in een van de vele betekenissen, b.v. ‘klokluider’. 1406 Claes de Cloppere, Brussel (WF).

Gloude, Gloudie: Patr. *Glaude* = *Claude*. – Lit.: F. DEBRABANDERE, *De naam G(e)laude. Naamkunde* 1972, 333-335.

Gnirrep: Anagram van *Perring*. Friedrich Elias Perring, afkomstig uit Pymont, deserteert in 1804 en trouwt in Amsterdam onder de naam Gnirrep. – Lit.: R. VAN DER SPIERING, *Njim maan si Perring. De Bovenkamer* 1996/3, 51. – P.A. HARTHOORN, *Een familieverhaal aan de werkelijkheid getoetst. GN* 6 (1951), 201.

Gobeijn: Patr. Andere spelling voor *Gobijn*, *Gobin*, vleivorm van de Germ. VN *Go(de)brecht* of *Go(de)boud*. 1321 Ysenbela dicta Gobbijs, Leuven (WF).

Gödden: Patr. Verbogen vorm van de D. naam *Göde*, korte vorm van een Germ. *god*-naam, zoals *Godfried*, *Godhard*. Vgl. *Godin*.

Godderis: Vooral Wvl. FN *Gode(e)ris*. 1. Patr. *Goderi*, *Godry*, zie *Goderie*. 1364 Pieterkin Goddeeris, Wevelgem; 1435 Godrijs nu Rijs Godden soen, Den Bosch; 1746-58 Joannes Godderie fs. sr. Joannes Godderie = 1758-70 Joannes Godderis fs. sr. Jan, Broekerke FV (WF). – 2. Volgens BEELE (*Naamkunde* 1979, 141-144) < *Godhereons*, een BN naar iemands lijfspreuk ‘God heerse over ons’. 1382 Heinric Godeerons; 1388 Willame Godhereons, Dadizele (DEBR. 1970, 2000).

Goddijn, zie *Godin*.

Godee, Goedee: Patr. Ndl. spelling van Fr. *Godet*, dim. van een Germ. *god*-naam, zoals *Godefroid*. 1321 Johannes Goddeet = 1322 J. Goddet, Geest (WF).

Godeschalk, Gosschalk: Patr. *Godschalk*, Germ. VN *gud- skalk* ‘god-knecht’: *Godesscalc* (Fm.). 1140 Godescalcus de Malte (GN); 1321 Gilles Ghodscalck, Kortrijk (DEBR. 1971).

Godfriedt: *Gottfried* is eigenlijk de D. vorm naast Ndl. *Godevaard* Germ. VN *guda-frithu* ‘god-omheining, vrede’: *God(a)frid* (Fm.), *Godefridus*, *Godeverd* (GN); zie *Govaerts*.

Godhelp: Patr. VN ‘God helpe mij’, vgl. D. *Gotthelf*, *Helfgott*, Fr. *Dieuaide*. ±1300 Willelmi dicti Gothelpe, Oudenbiezen (WF).

Godin, Goddijn: Patr. Vleivorm van een Germ. *god*-naam. 1123 Godinus de Cembersaca (GN); 1390 Goden Godens, Geel; 1393 Godin Halle, Ieper (BEELE).

Goebert: Patr. *Gobert*, Rom. vorm van de Germ. VN *Godebrecht*. 1419 Pietre Godebeert = 1423 Pieter Gobert, Kortrijk (DEBR. 1958).

Goedbloed: BN voor iemand met een goed karakter. 1404 Willem Goetbloet, Tienen (WF).

Goede, de; de Goeij, de Goij: BN voor een goed(aardig), zachtaardig, lief mens. 1326 Fense de Ghoede, Ieper (BEELE).

Goedebure, zie *Goedegebuur(e)*.

Goedee, zie *Godee*.

Goedegebuur(e), Goedegebure(n), Goedebure: BN voor een goede buur. Wvl. ook *Goe(t)gebeur*. 1308 Willelmi dicti Goetghebuer, Mechelen (WF); 1622 Peeter Janssen Goetgebuer, Terheijden (DM). Vgl. het antoniem *Quagebeur*. – Lit.: M. QUAGHEBEUR & O. LEYS, *Naamkunde* 1974, 184-197.

Goedemond, Goedemon(d)t: Patr. *Godemont*, Germ. VN *gud-mund* ‘god-bescherming’: *Gotmundus* (MORLET I).

Goederen, de: Misschien met secundair *de* uit Patr. *Goeder* < *gud-hari*.

Goedhals, Goethals: BerBN *Goedaels*, waarbij de *h* hypercorrect en volksetymologisch is. Mnl. *goedael*, *goed ale* ‘goed bier’. Voor de brouwer van sterk bier, lagerbier, E. *goodale*, D. *Gutbier* en het tegendeel *Frischbier*. 1269 Gheile Goedaels, Brugge (CG); 1348 Henry Goethals, Gent (WF); 1581 Sarlyna Goethals, Zomergem OV – Zeeland (*VS* 1965, 134).

Goedhart, Goedhard, Goethart: Volksetymologisch voor *Godaard*. Patr. Germ. VN *gud-hard* ‘god-sterk’: *Godardus* (GN). 1375 Michiel Goddaerd, Ieper (BEELE).

Goedheer, Goetheer: BN ‘goede heer’. Vgl. D. *Gutherr*, It. *Buonsignore*.

Goedkoop: BN voor handelaar die de waar goedkoop verkoopt. 1281 Hannekinum Goedcop, Ieper (BEELE).

Goedman, Goeman(s), Gommans: Patr. Germ. VN op *-man*. Het eerste lid kan zowel *god* als *goed* zijn. *Gudmannus* (Dip., GN). De TN werd later opgevat als BN ‘goed man, eerzaam, fatsoenlijk burger’. 1220 Walterus Goetman, Antwerpen (WF).

Goedstouwers: Metr. Germ. VN *Godes-diu* ‘dienares Gods’. 1336 Goetsto mater dicti Walteri, Goetsto filie predicte Goetstonis, Oosterwijk; 1417 Willem Goedstouwen, Jan

Goedstouwers, Poppel; 1436 Godestuwe Jans; 1497 Goidstouwe dochter Jan Lauwerts, Den Bosch (WF).

Goedvolk: Goed volk? Vermoedelijk een volksetymologische vervorming.

Goedvriend: 1. BN 'goede vriend'. Vgl. *Bonami*, *Gutfreund*. 1429 Jan Goetvrient, Gent (WF). – 2. Evtl. uit *Godefrindus* met *n*-epenthesis uit *Godefridus*. 1356 tusschen Heine Godefrients, Brussel; 1375 Henricus Godefrins = Heinricus Godefriens, Tervuren (WF).

Goemaere, Gommer(t)s, Gottmer: Patr. Germ. VN *Gummarus*, *Gotmarus* (Dip.), *Gothomarus* (GN), *God(e)marus*, *Guntmarus* (MORLET I). Het tweede lid is *mêr* 'beroemd'; het eerste kan zowel *guda* 'god', *gôd* 'goed' als *gunth* 'strijd' zijn. 1307 Pauwels Ghommare, Ieper (BEELE); 1623 Maria Gommers, Schouwen (DE VOS 302).

Goeman(s), zie Goedman.

Goense: Patr. Zoon van *Goen* < *Goden* < *Godin* (zie i.v.). †1720 Cornelis Pieterse Goense, Nisse (DM); 1732 Jan Cornelisz Goense, Heinkenszand (HARTHOORN).

Goeree: PIN *Goedereede* (ZH). – Lit.: E. GOEREE, *Van Goeree*, Rotterdam, 1981.

Goergen: Patr. D. FN < *Georg*, HN *Georgius*.

Goes: 1. Spellingvariant van *Goos*. – 2. Korte vorm voor *van der Goes*. PIN Goes (Z). ±1440-1482 Hugo van der Goes, de bekende Vlaamse primitieve schilder.

Goesseije, zie Gosset.

Goethals, zie Goedhals.

Goethart, zie Goedhart.

Goeth: Patr. D. *Goethe*, korte vorm van een Germ. *god*-naam.

Goetheer, zie Goedheer.

Goethem, van: PIN *Gottem* (OV), *Gotem* (BL) of *Goetem* in Sint-Gillis-Waas (OV). 1375 Lauwerse van Goethem, Vrasene (WF); 1486 Adriaen van Goetem, Hulst (GYSS. 1999); 1602 Hans van Goethem, Arnemuïden (DM); 1624 Michiel van Goetem, jm. van Antwerpen, Baarland Z (*VS* 1972, 490).

Goettsch, zie Götz.

Goeij, de, zie de Goede.

Goeije, van: PIN *Gooi* in Hengelo (G) of *Het Gooi* in Houten (U). 1311 thuus dat was Jans van der Ghoien, Hulst (DEBR. 1999).

Goff: Patr. bakervorm van de Germ. VN *Godfried*. 1257 Goffe del Vivir, Nijvel (WF).

Goffau, (de): Patr. *Goffeau*, Rom. vorm van de Germ. VN *wulf-wald* 'wolf-heerser': *Wulfaldus*, *Gulfaldus* (MORLET I). 1579 P. Goffau, Dinant-Antwerpen (WF).

Gog, van: PIN *Goch* (NRW). 1449 Johan van Goch, Zwolle (DM).

Goldenbeld: PIN *Olde Goldenbeld* 'gouden hoogte' in Bathmen (OIJ). 1754 Gerrit Olde Goldenbeld, Bathmen (DM).

Goldschmeding: D. BerN van de goudsmid.

Golverdingen: PIN *Golberdingen* in Culemborg (G).

Gombert, Gomberd: Patr. Germ. VN *gunth-berht* 'strijd-schitterend': *Gundebertus*, *Gumbertus* (MORLET I). 11e e. Gumbert, Gent (GN).

Gommans, zie Goedman.

Gommer(t)s; zie Goemaere.

Gompelman: Afl. van *van Gompel*. PIN *Gompel* in Mol (A).

Good: E. BN *Good* 'goed'.

Gool, van: PIN *Goirle* (NB), uitgesproken *Gool*. 1404 Woutere van Goerle, Antwerpen (WF). – Lit.: T. VAN GOOL, *Familiestamboom van Gool*, Riel, 1979.

Goole: Patr/Metr. Uit *Godilo/Godila*, dim. van Germ. *god*-naam. 1270 Jan Gole, Gent (CG).

Goor: Patr. Germ. VN *gud-hari* 'god-leger': *Godeharius* (MORLET I). *Goor* door *d*-syncope uit *Goder*.

Goor, van: PIN *Goor* (NB, OIJ). 1228 Rodolfus de Gore, Utrecht; 1399 Rembold van Gore,

Zwolle (DM).

Goorde(n), Gort: Patr. *Goort* uit *Govaert* of *Godert*. 1431 Govaert van Bercheyck = 1451 Gort van Bercheyken, Hasselt; 1456 Goert van Wellen = 1457 Godert van Wellen, Hasselt (WF); 1601 Peter Goorden, Etten NB (MNT).

Goore, van de(r): Frequente PIN *Goor* 'waterig moeras'. 1292 Rabbode van den Gore, Oevel (WF).

Gooren: Patr. Vleivorm van de HN *Gregorius* of van een Germ. VN, zoals *Goder(t)* (zie *Goor*) of *Go(de)rik*. 1414 Reynken Gorren, Hasselt (WF).

Gooris, zie Goris.

Goormachtig: BN 'machtig aan goederen, vermogend'. 1280 Georgio Godermachtich, Brugge (WF).

Goorsenberg: Met hypercorrecte *r* uit *Gossenberg*. PIN *Gossenberg* (BEI). 1750 Gorsenberg, Amsterdam (PDB).

Goos, Goes, Geus(e), Geuze: Patr. Korte vorm van de Germ. VN *Goswin* of < *Godso*, afl. van een *god*-naam. 1034-58 Godezo, 1074 Gozo (GN). 1340 Goswini dicti Ghoeskens; 1367 Goewijn Blanduyt = 1370 Goes Banduyt, Tienen (WF); 1610-60 Cornelis Adriaens alias Geus, Vossemeer (VZS 1997, 221).

Goossen(s), Goosen(s), Goozen(s), Gosse(n)s: Patr. Vleivorm van *Goos*. 1365 Goeden de Moncke = 1387 Goessen de Monec, Brussel (WF); 1398 weduwe Gosuins van der Beque = Goesin = 1399 Gosin de le Beque, Kortrijk (DEBR. 1970); 1420 Wouter Goossin filius Jans van Zoetelande in Zeland; 1425 Willem Goossin, Aardenburg; 1425 Hannekin Goossins, Hulst (PARM.).

Goot, van der, zie van der Goten.

Goote: Korte vorm voor *van der Goten?* 1288 Goesin Gote, Oudenaarde (CG).

Goovers, zie Govaert.

Gooijen: Patr. Door *d*-syncope uit *Goden* (zie *Godin*). 1452 Claes Goeyens = 1459 Claeus Goyens = 1464 Claeus Goedens, Aartselaar (WF).

Gooijer, de: Afkomstig uit 't Gooi, Gooiland (NH) (UITMAN 63). 1425 Wouter de Goyere, Gorinchem (WF); 1666 Willem de Goyer, Schiedam (PARM.).

Goozen(s), zie Goossen(s).

Gordijn: 1. Patr. Vleivorm van *Goort* < *Godert*. 1713 Anna Gordins, Bilzen (WF). – 2. Volksetymologische reïnterpretatie van *Gardeijn*.

Goris, Gooris, Gorris(sen), Gorsse: Patr. Korte vorm van de HN *Gregorius*, een VN die al in de 8e eeuw in de Nederlanden voorkwam (LEYS 1958). 1428 Gregorius dictus Gorys, Den Bosch (WF); 1590-1651 Lambert Goris, Arnhem-Nijmegen (DM).

Gorkum, van: PIN *Gorinchem* (ZH), uitgesproken *Gorkum*. 1562 Jan Dirkse gezegd van Gorcom, Zierikzee (DE VOS 23); 1584 Hans van Gorcum, Antwerpen (WF).

Gorlee: Ndl. spelling van *Gorlé*, *Gourlet*, dim. van Of. *gorle* < Ndl. *gordel* 'gordel, beurs'. BerBN van de gordel- of beursmaker.

Gorp, van; van Gorp: PIN *Gorp* in Hilvarenbeek (NB). 1312 Wouter van Gorp, Hilvarenbeek (DM); 1368 Lauwreys geheiten van Goerpe, Riethoven (WF).

Gorris(sen), zie Goris.

Gorsel, van: PIN *Gorsel* (G). 1742 Jan van Gorsel, Tholen (DM).

Gorsse, zie Goris.

Gort, zie Goorde(n).

Gorter, (de): BerN van de gruitmeester, die gruit 'gagel' leverde of er bier mee brouwde. Of 'koopman in gort, grut'. 1315 Jehans li Gurtres = 1328 Johannis Gruters, Kortrijk (DEBR. 1971); 1406 Jan de Gortere, Antwerpen (WF).

Gosschalk, zie Godeschalk.

Gosselaar: PIN Goslar (NS).

Gosselink: Patr. *Gosselin*, vlevorm van *Goos* < *Godzo*. 1166 Gozelinus de Ordenghem (GN); 1459 Jan Gooselin, Rijsel (WF).

Gosse(n)s, zie Goossen(s).

Gosset, Gossije, Goeseije: Patr. Fr. dim. van de Germ. VN *Goos*. 1275 Jehan Gosset, Kortrijk (DEBR. 1980); 1402 Jehan Gosset; 1494 Jehan Gossie, Doornik (WF).

Goten, van der; van der Goot: Verspreide PIN (*ter*) *Gote*, *Goot* 'goot, riool, greppel'. 1378 Calle van der Gote, Kortrijk (DEBR. 1970).

Gottmer, zie Goemaere.

Götz, Goettsch, Götsen, Gotzke: Patr. D. dim. van een Germ. *god*-naam.

Goud: 1. BerBN van de goudsmid. 1364 Jan Gouds usinghe, Hulst; 1381 Jan Gout, Hontenisse (DEBR. 1999); 1434 Heyle Pieter Gouds dochtere van Zierixee (PARM.). – 2. Patr. Var. van een *god*-naam.

Goudkamp: PIN in Ootmarsum (OIJ) en heideland ten oosten van Tubbergen (OIJ).

Goudoever: PIN in Utrecht.

Goudriaan, (van): PIN (ZH). – Lit.: K. GOUDRIAAN & M. WESTPHAL, *Goudriaan in veelvoud 1543-1992*, Rotterdam, 1992.

Goudswaard, (van); Goudzwaard: PIN *Goudswaard* in Korendijk (ZH). 1644 Cornelis Claes Goudswaert, Hekelingen (DM); 1817 Grietje Goudzwaard, Zierikzee (DE VOS 698).

Gouka: Door *d*-syncope uit PIN *Goudkade* 'kade van de Gouwe' in Gouda (ZH). 1627 Jan Coenen aen de Goutcade, Gouda (DM).

Goulouze, zie Gouweloos.

Gouw, (de): Ook *de Gauw*, *de Gouw*, *Gauwe*. BN Mnl. *gauw* 'snel handelend, haastig, voortvarend'.

Gouwe, van der; Vergouwe(n), Vergauwe(n): PIN *Gouwe* (NH). De Gouwe is ook de naam van de rivier die Gouda bespoelt en van een waterloop die Schouwen scheidde van Bommenee, Dreischor en Duiveland (TW). Of *Van Tergouw*, d.i. Gouda (ZH). Ze ook *Vergouwe(n)*. 1424 Lysbette vander Goude Walicx dochter, vander Goude (PARM.); 1492 Machtelt van der Goude, Den Haag (DM).

Gouweloos, Goulouze: BN Mnl. *gouweloos* 'slordig, achteloos, zorgeloos'. 1218 Walteri Gaulos, Veurne (WF); 1277 Boidin Gaweloos, Maldegem (CG); 1605 Jan Gouweloos, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Gouwij: Var. zonder voorzetsel van *Degouy(s)*. PIN *Gouy* (PdC, Somme, Aisne, Oise, Seine-mar., H); 1448 Aliaumet de Gouy, Compiègne; 1597 Jacob Gouy = Jacques Goy; 1597 Simon Gouwy = S. Gouy, Waasten (WF).

Govaert, Govaerts, Goverts, Govers(e), Goovers: Patr. Germ. VN Godevaard: *god-frith* 'god-vrede': *God(a)frid*, *Godefridus*, *Godeverd* (Fm. GN). 1340 Godefridi dicti Goffart, Tienen (WF); 1381 Willem Ghodevaert, Ossenis (DEBR. 1999); 1586 Jan Goossen Govertsen, Zierikzee (DE VOS 251); 1608 Saera weduwe van Herman Govardts, Aardenburg (VAN VOOREN 1973); 1665 Marcus Govaertssens van Middelburgh in Zeeland (PARM.).

Goi, de: 1. Zie de Goede. – 2. *De Goy* uit de PIN *Gouy* (zie *Gouwij*). 1263 Gossuins de Goy, Atrecht (WF).

Graaf, de; de Graaff, de Graef, (de) Graf, de Gra(e)ve, de Greef, Greeve(n), de Greve: BerN van de voorzitter van een schepenbank of BN die op een dienstverband met de graaf kan wijzen. 1309-10 Heinric de Grave, Aardenburg (HAES. 141); 1329 Bouden de Grave = 1330 Boudin die Grave, Hulst (DEBR. 1999); 1430 Jan de Grave filius Jans vander Goedereet in Zeeland, Goeree (PARM.).

Graaf, van de(r); van de(r) Graaff: PIN *Grave* (NB). 1423 Pieter Bauweel filius Pieters vanden Grave int land van Kuuc (WF); 1547 Willem van de Graeff, Leeuwarden; 1659 Jan Harmensz van de Graeff (geboren in Grave), Delft (DM).

Graafeiland, van: PIN. 1699 Pieter Simonsse van Graeffeijlant, Zierikzee (DM).

Graafhuis: PIN *Gravenhuis* in Denekamp (OIJ).

Graafland: PIN *Graafland* in Liesveld (ZH).

Graafmans: BerN van de graver, delver. D. *Grabmann*.

Graag, de: Vermoedelijk var. van *de Graaf* door wisseling van *f/ch*.

Graauw, de; de Greeuw: BN naar de grauwe, grijze kleur (van huid, haar of kleren). Vgl. *Grijs*. 1599 Adriaen Anthonissen de Graeuwe, Nieuw Gastel (DM).

Graaij, de: Adaptatie van Waals *Legraie*, *Legraye*. W. *grêye* 'smal, tenger'. 1354 Maes Graye, Brugge; 1676 Joannes de Gray, Lo (WF).

Grader: Mnl. *gerader* 'waarzegger, wichelaar'. Vgl. FN *Wichele(e)r*.

Graef, de, zie de Graaf.

Graefschepe, van: PIN *De Graafschap* (G). Ook frequente PIN in FV en WV (DF). Vgl. de D. FN *Grafschaft*. 1415 Nicolas de Grafsceipe; 1578 Michael van Graefschepe, Ieper (DF).

Graeve, de, zie de Graaf.

Graf, (de), zie de Graaf.

Grafhorst, van: PIN *Grafhorst* in IJsselmuiden (OIJ).

Graft, van: PIN *Graft* (NH, Z) 'gracht'.

Graham(e): Britse FN *Graham*. PIN *Grantham* (Lincolnshire).

Grammé: Fr. *Grammet*, dim. van *gram* 'vergramd, boos, kwaad, droevig'. 1650 Aert Grammet, Tienen (WF).

Grand, le/la: Fr. BN *le Grand* 'de grote'. 1304 Willaume le Grote = 1306 Willaumes li Grans, Ieper (BEELE).

Grandsart, -sard, -saert, -saerd, Gransaerd: PIN *Grand-Sart* 'grote rode, grote gerooide plaats' in Bomal (LX), Flône, Lierneux (LU), Limal (WB). 1279 Jehans de Grantsart, Doornik; 1331 Jacomaerd de Gransaerd, Brugge (WF).

Granje, de: Adaptatie van Fr. *Degrange*, var. van *Delagrange* 'van der Schuren'.

Gransaerd, zie Grandsart.

Granse, le: Adaptatie van *Lagrange* < *Delagrange* 'van der Schuren'.

Gras: 1 BN voor de grasbaas, of voor iemand die gras maait of aan een wei woont? 1422 Jan Gras, Hasselt (WF). – 2. Voor Fr. *Legras*. Fr. *gras* 'vet, dik'.

Grashuis: PIN *Grashuispolder* bij Delfzijl en Slochteren (GR).

Grasmeijer: Meier bij een grasweide.

Grasso: It. BN voor een dikke, zwaarlijvige. Vgl. Frans *Gras*, *Legras*.

Grauenkamp, zie Gravenkamp.

Graumans: Afl. van *Grauw*, *de Grauwe*. BN ±1240 Wedericus Grauman, Gent (WF).

Grave, de, zie de Graaf.

Gravelein, Gravelijn: PIN *Gravelain* in Illies (Nord). 1461 Jan de Gravelain sr Daigremont, Doornik (WF).

Gravemaker: BerN van de grafmaker, grafdelver, of graver van de stadsgracht. Vgl. D. *Grabenmacher*. 1379 Willem den Graftmeker, Den Bosch; 1415 Lysbeth Graevemekers, Maastricht (WF).

Gravenkamp, Grauenkamp: Vermoedelijk Westfaalse PIN.

Gravers: BerN van de graver. 1606 Fransoeis Gravert conduyte vermaker, Aardenburg (VAN VOOREN 1973); 1614 Jan Hermans Graver, Den Ham (DM).

Gravestein, Gravesteijn: PIN *Gravenstein* (SH). 1717 Cornelis Ariens Gravesteijn, Overschie (DM).

Greebe: *Grebe* is een Middelduitse (Hessen) variant van *Graf*.

Greef, de, zie de Graaf.

Greep, zie Grijp.

Greeuw, de, zie de Graauw.

Greeve(n), zie de Graaf.

Gregoire, Gregorii: Patr. De Gr. HN *Gregorius*. 1427 Jan Grigore, Kortrijk (DEBR. 1958).

Greiner: D. BN < Mhd. *grînen* 'grienen, huilen, janken', ook 'twisten, ruziën'.

Greitemann: Ontrond uit *Greutemann*, afl. van *Greuter* 'bosrooier'.

Gremberghe(n), van; van de Gremberghe: PIN *Grimbergen* (VB) of *Grembergen* (OV). 1197 Gerardus de Grimbergis (DEBR. 1980, 47); 1294 Maria filia domini Roberti de Grinberghe domini de Assche (DEBR. 1999); 1392 Michiel van Gremberghe, Kortrijk (DEBR. 1958).

Gremmen, zie Grimmins.

Greve, de, zie de Graaf.

Greijs, zie Grijs..

Griek, van de: PIN *Grieken* (ZH). 1504 Aernt van Griecken, Haarlem (DM).

Griend, van de, zie van der Grinten.

Griep, zie Grijp.

Griethuisen, van; van Griethuyzen: PIN *Griethausen* (NRW). 1611 Steven van Griethuyzen, Utrecht (DM). – Lit.: P.M. VAN GRIETHUYSEN, *Genealogie van Griethuysen*, 's-Gravenhage, 1981.

Griffoen: Patr. De Griff(i)oen of grijpvoegel is een mythologisch dier met het bovenlijf van een adelaar en het onderlijf van een leeuw. De naam van deze heraldische figuur was in de ridderliteratuur gebruikelijk als voornaam. 1398 Griffoen van Massemede, Wervik; 1432 Griffoen de Tuc, Kortrijk (DEBR. 1970); 1638 Jean Griffon, jongeman uit Frankrijk, Baarland Z (VS 1972, 492).

Grift, van der: PIN Mnl. *grifte* 'gegraven vaart'.

Grimbauer: Uit D. *Geringbauer* 'kleine boer'.

Grim(m), Grims: Patr. Germ. VN *Grimmo* (Fm.).

Grimmins, Grimminck, Gremmen: Patr. Afl. van Germ. *grîm*-naam: *Grimo* (Dip.). 1336 Gremmijns, Brugge; 1382 Jan Griminc, Wervik (DEBR. 1970).

Grimwald: D. *Grinwald*, ontrond uit de frequente D. PIN *Grünwald* 'groen woud'. Vgl. *Groenewoud*.

Gringhuis: Uit *Geringhuis*? Of E.? *Greenhouse*? Of ontrond uit D. *Grünhaus*?

Grinten, van der; van de Griend: PIN Mnl. *grient*, *greent* 'zandgrond, strook grond met bomen, buitendijkse gronden met rijshout bezet'. *De Greent(e)* was een stadsweide bij Kampen en in Genemuiden (OIJ). *Griend* was een eiland in de Waddenzee. 1723 Gelein van der Grient, Zierikzee (DE VOS 576); 1677 Egbert Cornelisse van der Grient; 1691 Cornelis van der Grient, Rotterdam. – Lit.: J.H. VAN DER GRIENT, *Van der Grient*. GN 33 (1978), 18-26. - J.A. VAN DE GRIEND, *Genealogie van het geslacht van de(r) Griend/Griendt/Grient*, Best, 1998.

Grinwis: Adaptatie van de E. PIN *Greenwich* (Kent) (DM).

Grippeling: Afl. van Mnl. *grippe*, *greppe* 'sloot'?

Grizell: Fr. *Grisel*, dim. van *gris* 'grijs'. BN.

Groe, van der: PIN *Groede* (Oostburg, ZV) of *De Groe* in Borsele en Goes (Z). 1249 Ghisellinus de Groden = 1256 Ghisleinus de Groede; 1365 Jan vander Groede; 1382 Ghys van der Groede; 1481 waterijnghe vander Groe (DF IV); 1475 Jan vander Groede f. Vrancx, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Groen, (de); te Groen, de Groene, Groenen: BN naar de groene kleur van de kleren. 1336 Claise den Grounen, Gent; 1407 Jan de Groene, Brugge (WF).

Groendijk, zie Groenendijk.

Groene, de; Groenen, zie (de) Groen.

Groenenberg: PIN in Vlezenbeek (VB), Sint-Winnoksbergen (FV) en Nukerke (OV). 1275 Ave de Groneberghe, Nukerke (WF). Ook *Den Groenenberg* in Haakswold (OIJ). 1682 Albert Wessels Groenenberg, Genemuiden (DM).

Groene(n)boom: PIN 'groene boom'. 1560 Adriaen Groenenboom; 1595 Cornelis Adriaensz. Groenenboom alias Tack, Charlois (R'dam) (NL 104 (1987), 148-149); 1690 Willem Leenderts Groenenboom, Barendrecht ZH (DM).

Groenendijk, Groendijk: PIN *Groenendijk* (NH, Z, ZH), ook verspreid in Vlaanderen. 1289 Jacop vanden Groenendike, Brugge (WF); 1629 Pieter Claesz Groenendyck, Lisse (DM).

Groeneveld, Groenevel(d)t: PIN Groenveld (NH). 1560 Arnoldus Groennenvelt; 1565 Guilhelmus Groenevelt, Utrecht; 1666 Jacob Groenvelt, Delfshaven ZH-Brugge (WF); 1603 Christoffer Groenevelt = 1604 Stoffel Gruenefelth = 1610 Stoeffter Groneveldt, Zutphen (DM); 1640 Witte Bastiaens Groenevelt, Colijnsplaat (HARTHOORN).

Groeneweg, Groenewege(n): PIN *Groeneweg* (NH, ZH). 1579 Hugo Groenweghen, Delft-Antwerpen (WF). Ook vondelingnaam. In 1819 werd aan de Groene Weg in Hijken (DR) een kind gevonden. Het werd Teodoor Groeneweg genoemd. – Lit.: P.L. GROENEWEG, *Onze naam is Groeneweg*, Hoofddorp, 1995.

Groenewoud, Groenewold: PIN *Groenewoud* (G, NB, ZH), ook in Aardenburg (Z). Vgl. D. *Grünewald*. 1536 Pontiaen Groenewolt, Nijmegen (DM).

Groenhagen: PIN *Groenenhagen* in Rotterdam (ZH).

Groenheide: PIN 'groene heide'. Het geslacht heette blijkbaar oorspronkelijk *Groeneveld*. 1561, 1587 Bastiaen Arijens van Groenevelt, Schipluiden/De Lier (vader van) 1624 Arijen Bastiaens van Groenevelt, Delft (vader van) 1635-70 Cornelis Ariensz Groenheijde, Overschie (DM).

Groenhof(f): PIN. 1742 Aloph Groenhof, Broek in Waterland (DM).

Groeningen, van: PIN *Groeningen* in Vierlingsbeek (NB) of Groningen (GR). 1554 Pieter van Groenngen, Leeuwarden (DM); 1655 H.M. van Groeningen, Amersfoort-Antwerpen (WF). – Lit.: A.J. VAN GROENINGEN, *Van Gro(e)ningen*. GN 20 (1965), 87.

Groenink: Patr. Afl. van Germ. *grôn*-naam. 1348 Fierin Groeninc, Kortrijk (DEBR. 1971).

Groenleer: Volksetymologisch uit *Grondeleer* of D. *Grund(e)ler* 'grondeigenaar'. 1391 Heinr. Grundler, Hausbesitzer zu Rottweil (BRECH.).

Groenman: Afl. van *de Groen* of *van der Groen*. Of BerN van de groenteteler; vgl. FN *Groenteman*.

Groenouwe: PIN *Gronau/Groenouw* in Bathmen (OIJ) of *Gronau* (BEI, BW, HS, NRW, RP SH). 1603 Johan Lucass van Groenow, Zutphen (DM).

Groep, van de: PIN *De Groep* in Amerongen en Renswoude (U).

Groesbeek: PIN Groesbeek (G). 1369-96 Zeger van Groesbeke, vazal van de hertog van Gelre; 1402 Rutgerus van Gruesbeke, schepen, Nijmegen (DM).

Groesen, van: PIN *Groesen* in Duiven (G). 1466 Heynrisen van Groesen, Aartselaar (WF). – Lit.: J. VAN GROESEN, *Van Groesen*. GN 38 (1983), 65.

Groesser: D. verbogen vorm van *Groß* 'groot'. Stamvader van Groesser is 1791-1831 Joannes Henricus Grösser, Neukirchen bij Fulda – Antwerpen (PDB).

Grof(f), de, zie de Groof.

Groffen: Patr. *Grof, Grolf* < *Gerolf*, Germ. VN.

Grol, van: PIN Groenlo (G), Groll (NRW). 1554 Jan van Groll, Leeuwarden (DM); 1556 Jan van Grol, Zutphen-Antwerpen (WF).

Grolleman: Afkomstig van *Grol*.

Gronckel, de, zie de Gronkel.

Grondel: BN naar het zoetwatervisje grondel(ing), stekeling. Vgl. D. *Grundel*.

Grondstra: Volksetymologisch uit Fries *Gronssstra*, afl. van de PIN *Grons* in Hichtum (Wünseradiel, FL) (WINKLER).

Grondijs: Vermoedelijk uit de FN *Grandis, Grandys*, afl. van Fr. *grand* 'groot'. 1211 Maria Grandis, Atrecht (WF).

Grónefeld: Ook *Grönefeld*, *Gröneveld*. Variant van *Groeneveld*. Ook D. PIN *Grünefeld* (BB).

Groningen, van: PIN *Groningen* (GR). 1399 Jacop van Gronyngen, Zwolle (DM).

Gronkel, de; de Gronckel: Afl. van ww. *grongen* 'brommen, knorren'. BN voor een brompot. 1089 Folpertus Grunchel, Gent (GN); 1328 Jan de Gronkel, Ieper (BEELE).

Grönloh: PIN *Grönloh* (NS).

Groof, de; de Grof(f): BN Mnl. *grof* 'dik, groot, grof, sterk'. BN naar de lichaamsbouw. Vgl. D. *Grob*. 1298 Johannes le Grove, Kales (GYSS. 1963); 1356 Heinrec de Groeve, Laken (WF).

Grool: Zoals *Grol* BN voor een grolpot. 1585 Henrick Claesz Grol, Amsterdam (DM).

Groosman: D. FN *Grossmann* 'grote man'.

Groos(s): D. BN *Groß* 'groot'.

Groot, (de); (de) Groote, (de) Grote, Groten: BN naar de grote gestalte. 1260 Woutren den Groten, Grauw (CG); 1376 Jhan Groet Hughs sone scepenen in Hulst; 1381 Jan de Groote, Hulst (DEBR. 1999); 1475 Adriaen de Grote, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Grootaert, Groothaert, Grooters: BN *Grote Aert* 'Grote Arnoud'. 1346 Amoldum Grotart = 1347 Groet Arts kinder, Tienen (WF).

Grootbod: BN? Vgl. D. *Gros(s)bodt*, vermoedelijk uit *Großbrot* 'groot brood'.

Groote, (de), zie (de) Groot.

Grootenboer: BN 'Grote boer'. 1530 Cornelis Dieric Pauwelsz die men noemt Grootenboer, Heiningen (Fijnaard NB) (DM).

Grooters, Groothaert, zie Grootaert.

Grootheest, van: PIN *Groote Hees* bij Donk (NB) of *Groote Heze*, bos bij Heze (Bergen, NL).

Groothoed: BN voor de drager van een grote hoed? Veeleer uit *Groothoofd*. Vgl. D. *Großhaupt*, *Großkopf*. Mnl. *hoot* < *hovet*.

Groothof: Vermoedelijk volksetymologisch uit *Groothoofd*. Vgl. de Vl. FN *Ganshof* < *Ganshoofd* (WF).

Groothuizen: PIN *Groot huis*. 1367 Joh. van dem Grotehuys, Dortmund (NN); 1765 Klaas Groothuis op erve Groothuis, Brummelo (Haaksbergen, OIJ) (DM).

Grootjans: BN Grote Jan. Vgl. Fr. *Grosjean*, *Grandjean*. 1342 Grote Jans lande, Ieper (BEELE); 1475 Gillis Grote Jans, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1666 Joost Grootjans, Arnemuiden (DM).

Grootjen: Verkleinwoord van *de Groot*. Of wellicht < *Grootjan*.

Grootveld: Frequentie PIN *Groot Veld*. 1460 Gerrit van Groetvelt, Lede (Kesteren, G) (DM).

Grosfeld: PIN *Grossfeld* in Stallwang (BEI).

Grote, (de); Groten, zie (de) Groot.

Gruben, Gruppen: Ook *Grubben*. Patr. Var. van *Grobben*. Bakervorm van Germ. *berht*-naam, zoals *Grobert*. 1290 Jacob Grubbe, Aardenburg (CG); 1380 Grobbe van den Waerde, Hontenisse (DEBR. 1969).

Gruisen: Var. van *Grossen*. Patr. Misschien < Germ. VN *Grosbertus* of *Grosmarus* (MORLET I).

Gruiter, zie (de) Gruijter.

Gruiter, van de: Karel Lievensz van de Gruiter naam deze naam aan in 1812. Hij was de zoon van Lieven Klaasse, Arnemuiden (1734-1781) (*Arneklanken* 4 (1999), 2, p.4). Maar de vader droeg de naam al vroeger blijkens: 1787 Lieven van de Gruiter, Arnemuiden (VZS 2005, 74).

Gruner: Ook *Grüner*. Van Mhd. *gruonen* 'vooruitkomen, geluk hebben' (BRECH.). Of verbogen vorm van *grün* 'groen'.

Gruppen, zie Gruben.

Gruson, Cruson: PIN *Gruson* (Nord).

Gruijter, (de); Gruiter, Grütter, Grutterink: BerN van de man die gruit leverde en verkocht of het in het brouwsel mengde. Gruit of gagel kruidde het bier. 1306 erga Symonem Gruter = 1309 Simoen de Grutere, Hulst (DEBR. 1999); 1337-93 Berend in den Gruithuis = B. de Gruiter, Deventer (DRAAIJER 194)

Grijff: D. *Greif(f)*, pendant van *Grijp*.

Grijns: Mnl. *grijn* 'grijns(lach), mom, masker'. BN. 1618 Petrus Gryns, Schelle (WF).

Grijp, Griep, Greep: 1. Patr. Oude Germ. VN *Grip(p)o* (Fm.). – 2. BN naar de vogelnaam *grijp* 'griffoen'. 1304 Willem Grijp, Oudenaarde (CG).

Grijp, van de: PIN. 1538 Willem Pieters zoon van der Crip, Den Haag; 1558 Willem van Cryep, Den Haag (DM); 1750-52 Johannes van der Grijp, Wissekerke (DE VOS 765).

Grijpdonck: Patr. Uit *Grepdon* < *Grébodon* < *Gerbodon*, Rom. verbogen vorm van de Germ. VN *Gerbodo*. 1558 Matheus Grebeudon, Dowaa; 1636 Hubert Gribdon, Edelare (WF).

Grijpstra: Friese afl. van *Grijp*. Of afgeleid van PIN *Grijpskerk* (GR) of *Garijp, Hardegarijp* (FL).

Grijs, Greijs: Ook Vl. *de Gryze, de Gryse*. BN naar het grijze haar of voor een grijsaard. Vgl. *de Graauw*. 1267 Willelmus Grise, Ieper (BEELE); 1366 Johannis dicti Grize, Kortrijk (DEBR. 1970).

Grijspaardt: Zonder voorzetsel uit *van de Grijspaarde*, volksetymologisch uit *van Grijsperre*. Wvl. PIN *Grijsperre* 'grijze omheining' (DF). 1344 Walteri Grijspere = 1345 Woutren van Grijsperre, Kortrijk (DEBR. 1971); 1699 Guillamen Grijspeert, Kortrijk (WF).

Gubbels, zie Geubels.

Gucht, van der; van de Guchte, de Gucht: PIN *Gucht* < *Gehucht*. 1245 Henrico de Gehuchte, Harelbeke (DEBR. 1980); 1286 ten Gehohte retro curtem Johannis de Gehohte, Wemmel; 1321 Johannes de Guchte, Zoutleeuw (WF); 1658-77 Meerten van de Guchte, Baarland (HARTHOORN).

Guchtenaere, de; de Guchteneire: Bewoner van een gehucht. Vgl. *van der Gucht*. 1527 Pieter de Ghuchteneere, Gent; 1572 J. Ghuchtenaren = 1596 Joanna ver Ghuchten, Haasdonk (WF).

Gudde, Guddens: Patr. Germ. VN *Godo* of uit welke *god*-naam ook. 1675 Gerardus Godde, Kleef (DM).

Guequierre, Guequierra, zie Gakeer.

Guérand, Guiran(d), Guiron: Patr. Vermoedelijk leesfout voor *Guéraud, Guiraud*. Rom. vorm van de Germ. VN *war-wald* 'hoede-heerser': *Weraldus, Guaraldus* (MORLET I). Of var. van *Géraud, Giraud*, Germ. *ger-wald* 'speer-heerser'.

Guesquiere, (de), zie Gakeer.

Gui: Patr. Rom. onverbogen vorm van de Germ. VN *Wido*. 1268 Guido comes Flandrie = 1275 Guis cuens de Flandre (DEBR. 1980).

Guignot: Patr. Var. van *Guinot*, dim. van Germ. VN *Wini* 'vriend'.

Guiljam, Giljam(se), Gilijamse: Patr. *Guill(i)aume* is de Fr. vorm van de Germ. VN Willem. 1385 Gwillame = 1392 Williame = 1393 Guillaume, Ieper (BEELE).

Guilliet, Guillot: Patr. Vleivorm (dim.) van de Germ. VN *Guillaume*, Fr. vorm van *Willem*.

Guinau: Patr. *Guinaud*, Fr. vorm van de Germ. VN *win-wald* 'vriend-heerser': *Winewaldus* (MORLET I).

Guinée: Spelling voor Fr. *Guinet*, dim. van Germ. VN *Wini* 'vriend' of een *win*-naam.

Guinten, zie Quinten.

Guiot, Guyot: Patr. Vleivorm op *-ot* van *Gui*, Rom. onverbogen vorm van de Germ. VN *Wido*. 1398 Guyot Harinc, Wervik (DEBR. 1970).

Guiran(d), Guiron, zie Guérand.

Gulden: BN *Gulden* 'gouden, verguld'. Misschien voor een goudsmid. 1374 Jhan de Guldine, Kortrijk (DEBR. 1970).

Guldenmeester: Samenstelling met Mnl. *gilde*, *gulde* 'gild(e)'. BerN van de gildemeester, deken van een gild of broederschap. 1297 Thidericus Gildemêster, Rostock (NN).

Gulik, van; Gulikes: PIN *Gulik*, D. *Jülich* (NRW). 1286 Heinrike van Gulike, Dordrecht; 1299 sone heren Willemps van Ghulic, Maastricht (CG); 1426 Jan van Ghuleke, Cadzand (PARM.).

Gummels: Patr. Dim. van Germ. VN *Gombert* of *Gommer*.

Gumminck: Patr. Afl. van Germ. VN *Gombert* of *Gommer*.

Gunst, (de): Vermoedelijk volksetymologisch gereïnterpreteerd uit *Guns* < *Geuns* < *Geudens* < *Godens*; zie *Godin*.

Gunter: Patr. Germ. VN *gunth-hari* 'strijd-leger': 1064 *Gunterus* (GN). 1379 Lijsbeth Ghunters, Diest (WF).

Gurp, van, zie van Gorp.

Gust, van (der): Uit *van der Gucht* (FW).

Gutteling, Guttelink: Patr. Zoals D. *Göttling* afl. van Germ. VN *Godilo*, dim. van *god*-naam.

Guurink, zie Geurink.

Guyot, zie Guiot.

Guijs: Vermoedelijk een spellingvariant van *Gijs*.

Guijtenaer(e), de; de Guijthenaar: Vermoedelijk variant van *de Guchtenaere*.

Guijze, van: PIN *Guize* < *Guze* < *Gehuse* 'gehucht'. 15e e. up de ghuse in den brantackere, Stekene; 1320 Marg. dicta de Guse, Waasland OV (WF).

Gijezen, zie Gijsen.

Gijs, Ghijs, Geijs, Gieze: Patr. Korte vorm van de Germ. VN *Gijzelbrecht*. 1326 Ghijs van Riemen, Ieper (BEELE); 1475 Pieter Ghijs, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Gijsbertsen, Giesbertsen, Gijsbers: Patr. Germ. VN *gîsl-berht* 'gijzel-schitterend': *Gisilbert*, *Gislebertus* (Fm., GN, Dip.). 1276 Ghisbert de Steinfort, Ieper (BEELE); 1468 Dirc Gijsbrechts zoon, Den Haag (DM).

Gijsel, zie Gijsel(s).

Gijsel, de: Mnl. *gisel* 'gijzelaar'. Maar vermoedelijk is het lidwoord secundair en is de naam oorspronkelijk het patroniem *Gijsel*.

Gijsel, van: PIN *Gijsel* (NB). °1375 Arnt Heynrichs van Baest, alias van Ghizel, is eigenaar van *die Ghisel* in Baarschot (NB) (DM).

Gijselink, -lings, Giesselink: Patr. Afl. van de VN *Gijzelbrecht*. 1449 Johan Giseling, Zwolle (DM).

Gijselman: Patr. uit *Gijseman*, afl. van de VN *Gijs*. 1378 Lamsin Ghiseman, Ieper (BEELE).

Gijsel(s), Ghijs(s)els, Gijssel, Gijzel(s), Ghijzels, Geijs(s)els: Patr. Korte vorm van de Germ. VN *Gijzelbrecht*. 13e e. Gisel de Abele, Desteldonk (GN); 1541 Adriaen Ghysels, Aardenburg (VAN VOOREN 26).

Gijsen, Gijzen, Ghijsen, Geijsen, Gijezen, Geijssens, Gheijssens, Giesen: Patr. Afl. van de Germ. eenstammige VN *Giso* of *Gijzelbrecht*. 1331 Arnoud Ghisins sone ... als voer manne van leene ons lieves heren sgraven ... van Zelant = Arnoud Ghisen sone, Z; 1358 Daniel Ghisins zone, Axel (DEBR. 1999); 1702 Geijs Geijsen = 1704 Gijsbertus Geijsen, Bilzen (WF). 'De sinds de tweede helft der 19de eeuw te Middelburg gevestigde familie Ghijsen is uit Limburg afkomstig' (MEERTENS 1947).

Gijskens, Gieskes, Giesche: Patr. Dim. van *Gijs*, *Gijzelbrecht*. 1389 van Gysbrechte vander Herstraten = 1390 van Ghijskens wegen vander Heerstraten, Tienen (WF).

Gijtenbeek, zie van Geijtenbeek.

Gijzel(s), zie Gijsel(s).

Gijzen, zie Gijsen.

Gijzen, van, zie van (de) Giessen.

H

Ha, van der, zie van der Aa.

Haack, zie Haak.

Haaf, ten; van 't Haaff, Verhaaf, ten Have, van der Have, (van der) Haven: PIN Ndd. *haaf* 'hof', b.v. 1356 *then Haeff* in Lochem (G), 1494 *ten Have* in Gorssel (G) (HEKKET). *Ten Have* 'ten Hove' (NN). 1550 Jan van den Have, Heerlen-Antwerpen (WF); 1554 Vincentius ingen Haef = ingen Hoeff, Hasselt NL; 1602 Michiel en Henneken ten Haeff, Nijmegen (DM).

Haafakker: PIN 'hofakker'? Of veeleer < *Haasakker*.

Haaften, van: PIN *Haaften* (G). 1587 Peter van Haefften, Nijmegen (DM); 1641 Ghijsbert van Haeften, Sliedrecht (VZS 1996, 2).

Haagen, (van den), zie van der Hagen.

Haagesteger, zie Hogesteger.

Haagsma: 1. Patr. Friese afl. bij de mansnaam *Hage*. Zie *Hagen*. – 2. Afl. van de Friese PIN *Heeg* (BROUWER 1965).

Haak, Haack, Haeck: 1. BerBN naar de metalen of houten haak, ook vishaak. Evtl. BN naar de (hoekige) eigenschap (REANEY). – 2. Patr. Afgeleid van de VN *Johannes*. 1280 Johannes Haec, Ieper (BEELE); 1293 Boude Haec, Hulst; 1328 filiorum quorundam Henrici Haex; 1376 bi Dorpersdike ... an Hughe Haex lant ... Hughe Haec; 1329 Ihan Haec, Hulst (DEBR. 1962, 1999).

Haak, van der: PIN *Haak* 'haakvormig perceel'. – Lit.: G.J.S. SCHONEVELD-RAVENSBERGER & J.M. SCHONEVELD, *Genealogie van den Haak 1600-2000*, Rijnsburg, 2000.

Haake: Patr. Germ. VN *Hac(c)o*. 1294 Aelidi filie Hakonis le Maihieur, Atrecht (WF).

Haaksman: Zoals Fries *Haaksma* afgeleid van de VN *Ha(a)ke*.

Haale, zie van Halen.

Haamstede, van; van Haemstede: PIN *Haamstede* (Westerschouwen, Z). 1426 Lijsbet van Haemstede, Den Haag (DM).

Haan, de(n) Haan, de Haen, D'Haen, d'Haan, d'Haen(e): BN naar de eigenschappen van de haan: trots, mooie kleding. Ook wel huisnaam (zie *Haentjens*). 1326 Jacob de Hane, Ieper (BEELE); 1541 Loy de Hane, Aardenburg (VAN VOOREN 26). *D'Haen* enz. kan evtl. een spelling zijn voor *Daen* < *Daniel*. – Lit.: F. DEBRABANDERE, *De haan in familienamen. Het boek van De Haan... en de haan*, De Haan, 1988, 17-19. – H.P.M. HAEN, *Haengenaemd: een studie naar het gebruik en de betekenis van de naam Haan of Haen*, Monnickendam, 1987.

Haanstra, zie Hoornstra.

Haar, ter; van der Haar: PIN *ter Haar* (GR) of *de Haar* (DR, G, OIJ) 'zandige heuvelrug' (BERKEL). 1475 Godevaert vander hare, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Haarbosch: PIN.

Haardt, de: Wellicht met secundair lidwoord uit *Haart* < *Aart* = *Arnoud*.

Haars, zie Aars.

Haarsma: Patr. Friese afl. van de Germ. VN *Haro*.

Haartse(n), zie Aarts.

Haas, de(n) Haas, de Haes, (de) Haze, Hazen, Dhaeze, Dhaese, D'haese, Haaze: 1. BN naar de eigenschappen van de haas: vreesachtigheid, lafheid, snelheid. 1298 Gheeraert die Haese, Schiedam (V.D.SCHAAR 1959); 1309-10 Annin de Hase, Aardenburg (HAES. 143). – 2. Huisnaam. 1439 Jacobus in den Haes de domo sua den Hase, Leuven (WF).

Haasakker, zie Heesakker.

Haasdonk: PIN *Haasdonk* (A, OV) of *Hazedonk* (G). 1356 Jans van Haesdonc, Brussel (WF).

Haasdijk: PIN *Hazendijk* bij Petten (NH).

Haasjes: BN. Dim. van *Haas*. 1336 Michiel Haeskijn, Axel (GYSS. 1999).

Haasnoot: Hypercorrecte reïnterpretatie van de Fr. FN *Asnot*, dim. van Of. *asne* ‘ezel’.

Haastreht: PIN *Haastreht* (ZH). 1290 haren Harbaren van Haestreht, Dordrecht (OHZ IV, 828); 1475 Dirk van Haastreht, Wassenaar (DM).

Haaij, (de): 1. BN naar de naam van de roofvis, de haai. Wellicht naar het inhalige karakter. – 2. *Haaij* zonder lidwoord kan een patroniem zijn, zie *Haijen*.

Haaijer: Afl. van Mnl. *haeyen* ‘begeren, verlangen; verdragen, verduren’. 1562 Lucas de Hayere, Brugge (WF).

Haaijman: 1. Patr. Afl. van VN *Haie*; zie *Haijen*. – 2. Afl. van *Van der Haeyen*. – 3. PIN *Haaiman* op Walcheren en Schouwen ‘duinpan; minderwaardige grond’ (DEBR. 2007). 1502 Claas Haijman; 1536 Soete Hayman, Zierikzee; 1548-1600 Dirk Hayman, Middelburg (DE VOS 70-72).

Haaze, zie Haas.

Habig: D. *Habicht* ‘havik’. BN voor iemand met haviksneus? Of beambte die haviken voor de jacht africht. Vgl. 1379 Jhanne den Havec, Kortrijk (DEBR. 1970).

Habraken: PIN *Habraken* in Eersel en Veldhoven (NB) (DM), *Houbraken* in Asten (NB) of *Habraken/Hobbraken* in Olen (A). 1271 Henricus de Houbraken; 1292 Marcelis van Houbraecken, NB (ONB).

Haccou, zie Accoe.

Hack, zie Hak.

Hacken: Patr. Germ. VN *Hac(c)o*, bakervorm van een *hag*-naam.

Hacken, ten; ten Haken: PIN. – Lit.: T. TEN HACKEN, *Stamboom van de familie Ten Hacken*, Rosmalen; 1995.

Hackenberg: PIN (BEI, NRW). Volgens MEERTENS 1947 stamt de Middelburgse familie Hackenberg uit Zwitserland. De Hacken zou een berg zijn in de buurt van Schwyz.

Haeck, zie Haak.

Haegeman, zie Hageman(s).

Haege(n), van der, zie van der Hagen.

Haele, van, zie van Halen.

Haelst, van, zie van Aalst.

Haemerlinck, zie Hamerlin(c)k.

Haemers, zie Hamer.

Haems: 1. Mnl. (*h*)*ame* ‘wijnvat, maat voor vloeistoffen’. BerBN. Vgl. *Stoop*. – 2. Mnl. *ham(m)e*; *ha(e)m* ‘knieschijf, (achter)schenkel’. 1398 Griele Haems, Jan Hame, Pittem (DEBR. 1970).

Haemstede, van: PIN *Haamstede* (Westerschouwen, Z).

Haen, de; d’Haen(e), zie Haan.

Haenen: 1. Patr. Germ. VN *Hano* ‘haan’. – 2. Metr. VN *Hane* < *Jehane, Johanna*. – 3. BN *de Haan*.

Haentjens: BN, dim. van *de Haan*. Ook wel huisnaam: 16e e. Jan van Haelen gaat wonen in het huis ‘Int Haenken’ en wordt Jan int Haenken = Jan uyt Haenken = Jan de Haen, Tienen (WF).

Haerens, zie Arens(e).

Haerinck, den, zie Harinck.

Haeringen, van: PIN *Haringe* (WV). 1215 Michel de Haringhe; 1324 Wautier van Haringhe, Ieper (BEELE).

Haers, zie Aars.

Haerten, van den: Var. van *van der Herten*. PIN Herten (BL, NL). 1362 Johannes de Heerten, Tongeren (WF). Of PIN *ter Hert* in Lebbecke (OV). 1654 Anthonie van der Hert = 1676 van der Herten = 1678 van der Herte, Temse (WF).

Haes, de, zie Haas.

Haeseleer, d’: Naar de hazelaar, als PIN, huisnaam of uithangbord. Vgl. D. *Hasler*. 1414 Jan de Haselere van Zoursele, Antwerpen (WF); 1418 Jan van den Haselare ... zagher = Jan ten Haselare, Kortrijk (DEBR. 1958).

Haeye(n), van der; van der Haije: 1. Veldnaam *haeije* ‘hooiveld’ op Walcheren en Schouwen (Z). – 2. Zie van der Haije.

Hage, Hagen(s): 1. Patr. Germ. VN *Haga* ‘haag’: *Haco, Hagil?* (MORLET I). 1298 Lai Haghen, 1294 Stas Haghe, Kales (GYSS. 1963); 1563 Lang Jansz Hage, Muiden (DM). – 2. Metr. Bakervorm van de VN *Hadewijch*. 1510 Hadwigis dicta vulgariter Haga, Geertruidenberg (MNT 271). – 3. Evtl. verkort uit *van der Hage(n)*.

Hagebos: PIN: door een heg omheind bos.

Hagedoorn, Hoogendoorn, Hagethorn: Verspreide PIN *Hagedoorn* ‘dooornhaag’. PIN *Hagendoorn* in Waalwijk (NB). 1280 Boidinus Haghedoren, Ieper (BEELE); 1595 Goossen Haegedoom, Zutphen (DM).

Hageman(s), Haegeman: Afl. van *van der Hage*. 1281 Hugo Hagheman, Zeeland (WF).

Hagen, van: PIN *Hagen* (GH, NRW, RP). Of PIN in Doetinchem (G) (DM). 1265 Henrici presbiteri dicti de Hagen, Maastricht (WF).

Hage(n), van der; von der Hage, van den Haagen, van der Haege(n), Verhage(n), Verhaage(n), Verhaagh, Verhaege(n), Vrage: Verspreide PIN *Haag, Hage* ‘haag, heg, omheining van levend hout, kreupelhout’. *’s-Gravenhage* is in 1242 *die Haga*. 1245 Walterum de Hagha (DEBR. 1980); 1472 Clais vander Haghe, Jaquemie twijf van Clais vander Haghen, Aardenburg (VAN VOOREN 26); 1585 Charles Verhagen, Burcht Ov – Zeeland (VS 1965, 223).

Hagenaar, Hagenier: Herkomstnaam van de Hagenaar/Hagenees, afkomstig van Den Haag, d.i. *’s-Gravenhage* (ZH). 1551 Hendrick den Hagenaer, Rotterdam (DM).

Hagenbeek: Beeknaam in Doetinchem (G) en Lochem (G). Ook *Hagebeke* in Roeselare en Woumen (WV) (DF). Vooral bekende Ndd. FN *Hagenbeck*. 1332 Diederich van Hagenbeke (NN).

Hagendijk: PIN *Haagdijk* in Breda (NB) (DM); *Hagedijksken* in Cadzand (Z) (DF). 1630-60 Gijsbert Aartsen Hagendijk, Nieuw-Lekkerland-Dordrecht (DM).

Hagenier, zie Hagenaar.

Hagen(s), zie Hage.

Hagenus: Latinisering van *Hagen* of *Hagenaar*? 1727 Pieter Clasens liet zich na zijn huwelijk Hagenus of Hagenos noemen (GN 37 (1982), 172).

Hager: Afl. van PIN *Haag* of Germ. VN *hag-hari* ‘haag-leger’: *Hager* (MORLET I).

Hagesteijn: PIN *Hagestein* in Vianen (ZH).

Hagethorn, zie Hagedoorn.

Hahlen, zie van Halen.

Haitsma: Friese FN, afgeleid van de Friese VN *Haitje, Haitske* < *Haie*.

Hajen, zie Haijen.

Hak, Hack: BN naar de hak, de bijl, wellicht BerBN voor de houthakker. 1280 Clais Hacke, Ieper (BEELE).

Hakbijl: BerBN voor iemand die met de bijl hakt. Vgl. D. *Hackebeil*.

Haken, ten, zie ten Hacken.

Hakken, van: Var. van *ten Hacken*? Of te lezen als *van Haken* = *van Aken*?

Hakkenes: PIN op *Nes* ‘landtong’.

Hakker(t): BerN van een hakker, houwer.

Haksbeen: BerN van de *beenhakker* ‘slager, beenhouwer’.

Hakvoort: PIN *Hakvoort* ten oosten van Nispen (Roozendaal, NB). Ook kasteel bij Vorden (G): 1152-45 *Hancvorde*, 1322 *Hacvort* (HEKKET). 1369-96 Henric van Hacvoort (vazal van de hertog van Gelre); 1399 Jacop van Hacfoirde, Zwolle (DM).

Hal, van: PIN *Hal* (NB), *Hall* en *Halle* (G).

Haldrich: Patr. Uit D. *Heldrich*, *Hildrich*, Germ. VN *hild-rîk* ‘strijd-machtig, rijk’.

Halen, van; van Haele, Hahlen, Haale: PIN *Haelen* (NL) of *Halen* (BL). 1450 Jan van Halen, Rolde (DR) (DM).

Halffman: Ndd. *Halfmann*, D. *Halbmann*, syn. met Mnl. *halvenaere* ‘pachter die een hoeve bebouwt, maar de helft van de opbrengst moet afstaan’. 13e Arnout Halfman (WF); °1765

Adriaan Halffman (zoon van) Hendrik Jan Halffman, Middelburg (VZS 1990, 91).

Halse, van: *Hals* is de naam van een geul in de Slikken ten westen van Flakkee (ZH).

Halst, van, zie van Aalst.

Halster, de: BerBN Mnl. *halfter*, *ha(e)lter*, *halster* ‘leren halsriem voor paarden’. Of Mnl. *(h)a(e)lster* ‘schepel, graanmaat’.

Ham, van (den); van der Ham, (ten) Ham: Verspreide PIN *Ham* ‘landtong uitspringend in inundatiegebied’. *Ham* (BL) en in Veghel en Wanroij (NB), *Den Ham* (OIJ) en in Aduard en Bellingwedde (GR).

Haman(n): Patr. uit *Hanemann*, afl. van de VN *Johannes*.

Hameeteman: Zeeuwse PIN *Hameete*, op Westvoorne *Haaimete* ‘stuk zandgrond, begroeid met gras, aan de rand van de duinen’

Hamel: BN naar de diernaam *hamel* ‘hamel, gesneden ram’. Vgl. *de Ram*, *Schaap*. Ook D. *Hammel*. 1240 Hein de Hamel, Gent (WF); 1747 Arnioldus Hamels, Evere – Yerseke (VS 1972, 107).

Hameling, Hamelin(c)k, -lijnck, zie Amelink.

Hamer, de(n) Hamer, Ha(e)mers, Dha(e)mers, Hammer: 1. BerBN van de smid, naar de hamer die hij gebruikt of maakt. 1309-10 Kateline Amers xxx lb. van Wulf Amers kapelrie = van Wulf Hamers capelrie, Aardenburg (HAES. 143); ±1300 erga Mase Hamere = 1359 Maes Hamer, Hulst (DEBR. 1999); 1585-1597 Symoen de Haemaer, Oudenburg WV – Middelburg; 1592 Neeltgen Haemaers van Oudenburg, vertrokken naar Domburg (VS 1965, 133). – 2. Patr. Zeeuwse VN *Hamer*. 1290 Hamer de Gripskerke, Z (MEERTENS 1947).

Hamer, van den: FN *den Hamer* met secundaire voorzetsel? Of huisnaam *In den Hamer*.

Hamerlin(c)k, Hamerlijnck, Haemerlinck: Patr. *Hamerlink* < *Hamelrik* door metathesis *lr/rl*, door associatie met *hamer* en door associatie met het suffix *-ing*. *Amelrik* is de Germ. VN *amal- rîk* ‘bedrijvig, ijverig-rijk, machtig’: *Amalric(us)*, *Amelric(us)* (Fm., MORLET I, GN). 1398 Lievin Amelincx, Gille Amelric, Wielsbeke (DEBR. 1970).

Hamerpagt: Vermoedelijk een volksetymologische vervorming van de D. PIN *Hammerbach* (BEI). 1795 Maria Hamerpagt, Giessen-Nieuwkerk.

Hamers, zie Hamer.

Hamerslag: BN voor een smid. Vgl. D. *Hammerschlag*. 1628 Herman Henrix Hamerslach, Nijmegen. – Lit.: J.W.J. HALLO, *Het geslacht Hamerslag in Nijmegen (1628-heden)*. GN 11 (1956), 73-77, 147-152.

Hamilton: E. PIN *Hamilton* in Leicestershire. 1642 Françoise Hamelton, Liefkenshoek (DE VOS 242); 1666 Andries Hamilton van Glasgow (PARM.).

Hammacher: Ook Vl. FN *Hamakers*. BerN Mnl. *hamaker*, *haemmaker* ‘maker van hamen, leren of houten halsjukken voor paarden’. ±1570 Driesken Haemmaecker, Venlo (WF); 1792-1879 Hermanus Gerardus Hammacher, Groede (MEERTENS 1947).

Hamme, van: PIN *Hamme* (OV, VB). Vgl. *van Ham*.

Hammer, zie Hamer.

Hamming: Patr. Afl. van een Germ. naam, zoals *Hademar*, *Haduman*. *Hammingus* (MORLET I).

Hampe: Wvl. FN *Hampe*, *Ampe*. Patr. Germ. bakernaam. Ofwel *Ampo* < *Ambert*, *Amalbrecht*, *Andbert*, *Ambold* of *Hampo* < *Haginbert*, *Hamabold* of *Hamabert*. 1382 Jan Ampe, Gullegem (DEBR. 1970).

Hamstra: Friese afl. van de PIN *Ham*.

Haneca: Patr. Uit *Hannecart*, *Hanecard*, afl. op *-ik-ard* van de VN Johannes. 1340 Johannis dicti Hankart de Noddereyns, Tienen; 1345 Hanicardus dictus Hanicotte filius quondam Hanicar pistoris, Luik; 1428 Jaquemart Hanneka, H (WF).

Hanegem, (van); van Haneghem: Niet gesitueerde PIN.

Han(e)goor: PIN *Hannocourt* (dep. Moselle) of *Hancourt* (Somme)? 1636 Anna Hannecourt, Zierikzee (DE VOS 749). Of var. van *Hangard*?

Hanegraaf: BerN van de opzichter van hanen en ander pluimvee. Vgl. *pluimgraaf* 'bediende die vogels verzorgt'. 1377 Wouter Anegrave, Ieper (BEELE); 1449 Reinken Hanegreve, Zwolle (DM).

Hanenburg: De familie was eigenaar van het huis Hanenburg, nu Berlikumermarkt 19 in Leeuwarden (FL). 1598, 1606 Gerryt Hendricksz (vader van) 1607 Hendrick Gerrytz Hanenburgh, eigenaar van het huis *Hanenburg* in Leeuwarden (DM).

Hangard: PIN *Hangard* (Somme)? Of uit *Hannecard*, afl. van de VN Johannes (WF). Zie ook *Han(e)goor*.

Hanhart, zie Hannaart.

Hanis, d', zie Dhanis.

Hanken, Hankes: Patr. Hanke, dim. van VN Johannes. 1303 van Janne Hanken, Oostende (WF); 1423 Hannekin filius Jans, Schoondijke (PARM.); 1585 Thomas Hanckes, Amsterdam (DM).

Hannaart, Hanhart, Annaart, Annaert: Patr. Afl. van de HN Johannes. 1498 Jan Annaert, Boekhoute (GYSS. 1999).

Hannema, Hansma: Patr. Friese afl. van VN Johannes, *Hans*.

Hanne(n)wijk: PIN *Hannewijk*, zuidoost van Bakkeveen in Opsterland (FL).

Hanse(n), Hanssen(s), Hanzen: Patr. Zoon van Johannes, *Hans*. 1453 Hanssen Moninx = 1457 Jan Moninx; 1478 Johannes Hansen, Hasselt (WF); 1653 Jacop Jansz alias Jaen Hansz van Volendam (DM).

Hanskamp: Vgl. PIN *Hanekamp* bij Radewijk (Hardewijk, OIJ). FN: 1713 Hemmekamp, 1764 Heijnekam, Bergen op Zoom. 17e e. Hanskamp, Warnsveld G (PDB).

Hansma, zie Hannema.

Hanson, Anson: Patr. Uit *Hanesson*, Rom. vleivorm op *-eçon* van Johannes. 1352 Hanes dit Hanechons, Ougrée (WF).

Hanssen(s), zie Hanse(n).

Hanswijk: PIN Hanswijk in Mechelen (A). 1296 Johannes dictus de Hansewiic, Mechelen (WF); 1585 Jacques van Hanswijck (afkomstig uit Brabant), Amsterdam (DM).

Hanzen, zie Hanse(n).

Haperen, van; van Aperen: PIN *Hapert* (NB). 1173 Gela de Hapert, NB (LNT). De overgang naar Van Haperen is in de eerste helft van de 18de eeuw gebeurd in de streek van Breda, Prinsenhage, Etten-Leur.

Hardekaas: BN of BerBN. Vgl. D. *Hartkäse*.

Hardeman, Hartman: Patr. Germ. VN *hard-man* 'sterk-man'. Ook D. *Hartmann*. 12e e. Hartmannus monachus; 13e e. Hardman, Gent (GN); 1550 Aert Hardeman, Veenendaal (DM). – Lit.: J. & G. HARDEMAN, *Genealogie Hardeman 1550-2003*, Rijssen, 2004.

Hardemee: Naam van een poldertje bij Oosterland (Duiveland, Z), in 1695 geïnundeerd (MEERTENS 1944, 1947).

Hardenberg: PIN Hardenberg (NRW, NS, OIJ). Ook 1475 *Hardenberch* in Wierden en 1382 *Hardenberge* in Warnsveld (HEKKET). 1536 Albertus Hardenberch, Friesland (WF).

Harder, (de), zie Herder.

Hardewijn: Patr. Germ. VN *hard-win* 'sterk-vriend': *Hardwinus*, *Ardoinus*.

Harding: Patr. Afl. van de Germ. VN *Hardo* ‘sterk’. 965-981 Hatrdingus, Gent (GN); 1401 Gheeraerd Hardync, Brugge (WF).

Hardlooper, Hartlaub: BN voor iemand die snel loopt. Ook D. *Hardelauf*. 1636 Claes Hardloop, Huisduinen; 1661 Jan Jansz Hardloop/Hartloop, Amsterdam (DM).

Hardon: Patr. Rom. verbogen vorm van de Germ. VN *Hardo*.

Haren, van; van Harn: PIN *Haren* (NB, VB). 1698-1794 Gerardus Linders van Haren de jonge (zoon van) 1663-1724 Leonardus Joes Dircken, Haren NB(DM).

Harent, Harends, zie Arends(e).

Harinck, den Haerinck, Heering, Herinck, Heringa: 1. BerBN van de haringvisser of -verkoper. 1171 Arnoldo Haring (LEYS 1951); 1245 Johanni Harinc, Harelbeke (DEBR. 1980); 1378 pro Ysoie Arincx, Hulst (DEBR. 1999); 1635 Cornelis Harinck; 1652 David Harinck, Valkenisse (HARTHOORN). – 2. Het kan een oorspronkelijk patroniem zijn, een afl. van een Germ. *hari*-naam (MEERTENS 1947, 42).

Haringman: BerN van de haringvisser of haringhandelaar. 1563 Iman Cornelisz.

Harinckman, Heemraden (DE VOS 192).

Hariot: Patr. Uit *Henriot*, dim. en vleivorm van VN *Henri*.

Harkema: Patr. Friese afl. van de Friese VN *Harko*, *Harke*, dim. van Germ. *hari*-naam. 1505 Here Harkema, Kollumerland (DM).

Harkink: Patr. Afl. van de VN *Harke* (zie *Harkema*). Ook PIN 1356 *Herkinc* in Lochem, 1669 *Harking* in Vreden, 1298-1304 *Herkinghe* in Oosterhesselen (HEKKET).

Harlaar, zie Herlaar.

Harmelen, van: PIN *Harmelen* (U). 1225 Gerardus de Ermale (DM).

Harms(en): Patr. Zoon van *Harm*, *Herman*.

Harmsma: Patr. Friese afl. van VN *Harm*, *Herman*.

Harn, van, zie van Haren.

Harpe: 1. BN van de harpspeler. Mnl. *harper* ‘harpspeler’. Vgl. D. *Harfner*. 1406 Henric de Herpere, Brussel (WF). – 2. Patr. *Harpe* < *Harpert*, *Harbert*, *Herbert* (MEERTENS 1947).

Harreman, zie Herman.

Harren: Patr. De naam kan een afl. zijn van een *hari*-naam, zoals *Herbert*, *Herman*, maar kan ook een spellingvariant zijn van *Harm*.

Harst, van der: 1. De Scheveningse naam *Hart* werd in de genitief *Harts*, door omkering *Harst* en ten slotte *van der Harst*. In 1784 verhuisde Leendert van der Harst van Scheveningen naar Middelburg (MEERTENS 1947). – 2. Zie van der Horst.

Hart: 1. Patr. Korte Germ. VN *Hardo*. – 2. BN ‘hard, sterk’.

Hart, van der; van der Hert: 1. *Van der Haert*. PIN *Haart* in Boxmeer (NB). – 2. *Van der Aert* (zie i.v.).

Harte: BN ‘de harde, de sterke’. 1410 Loenis de Harde, Kortrijk (DEBR. 1958).

Harten: Patr. Afl. van een Germ. *hard*-naam, zoals *Hartwin*, *Hartman*.

Harteveld, van Hartesveldt, van Hartingsfeldt: PIN *Harteveld*, boerderij in Stoutenburg (Leusden, U). Ook *Hartefeld* bij Geldern (NRW). 1454 Johan van Hertevelt, Maasniel (NL) (DM).

Hartgerink: Patr. *Hartgering*, afl. van Germ. VN *Hardger*. Ook PIN 1188 *domus Hertgherinc* in Bentelo (TW), 1400 *Hartghering* in Bentheim, 1251 *Hartgherinc* in Varsseveld (HEKKET).

Hartholt: Deze naam zou een hypercorrecte spelling kunnen zijn voor *Hardolt*, Germ. VN *hard-wald* ‘sterk-heerser’. Maar de naam *Hardholt* werd pas in 1811-12 aangenomen door Harmen Johannes in Donkerbroek (Ooststellingwerf). De kinderen van Roel Geert namen de naam *Hardhout* aan. – Lit.: T. KOOL, *Geschiedenis en genealogie van de familie Hartholt over 300 jaar*, Apeldoorn, 1996.

Harthoorn, Hartoor: BN, wellicht naar een huisnaam of molennaam. 1656 Jan Thonissen Harthoorn, Wissekerke; 1655 Pieter Anthonissen Harthoren, Borsele (HARTHOORN); 1683 Dirck Aelten alias Backer = Dirck Harthoorn, Amersfoort (GN 24 (1969), 33). – Lit.: A.A. VOLKERS & P.A. HARTHOORN, *De eigenaars en molenaars van de Amersfoortse windkorenmolens de Hartshoorn*. GN 40 (1985), 160. – P.A. HARTHOORN, *De oudste generatie van de Zeeuwse familie Harthoorn*. GN 31 (1976), 115.

Hartigh, den, zie den Hertog.

Harting, Hartjes: Patr. Afl. en dim. van een Germ. *hard*-naam. 1300 Harteke = Hartwig de Libra, Stade (DN); 1588 Arnt Hartjens; 1621-94 Arent Hartjens, Doetinchem (NL 99 (1982), 380).

Hartingsveld, van, zie Hartevelt.

Hartlaub, zie Hardlooper.

Hartman, zie Hardeman.

Hartog, (den); Hartogs, Hartoog, zie den Hertog.

Hartoor, zie Harthoorn.

Hartsteen, Hertstein: BN *Hardsteen* voor een steenhouwer? PIN? 1766-1841 Anton Hertstein, Wetzlar-Zieriksee (MEERTENS 1947).

Hartsuiker: Vermoedelijk een volksetymologische vervorming, misschien van D. *Herzik* < *Herzig*. 1745-1805 Wolter Hartsuiker, Meppel (DM).

Hartung: Patr. D. afl. van een *hard*-naam. 1335 Gotzo Hartungus (BRECH.).

Hartwig, Hartwich: Patr. Germ. VN *hard-wig* 'sterk-strijd': *Harduwich* (MORLET I). 1580 Gielis Herdwich, Workum-Antwerpen (WF).

Harvant, d': Belgische FN *d'Harveng, de Harven(g), Harveng(t)*. PIN *Harveng* (H). 1296 Margos de Harveng, Bergen (WF).

Hasenbos, zie Hazenbosch.

Hasevoet, zie Hazevoet.

Hasinck: Ook *Hassing, Hassink*. Patr. Afl. van Germ. VN *Haso* of *Hasso* < *Hadzo*. 1629 Roelant Hassink, Overijssel-Antwerpen (WF). Ook PIN in Haaksbergen (G) en Hengelo (OIJ) (HEKKET).

Haspels: Mnl. *haspel* 'haspel; hengsel, haak'. BerBN.

Hassel, van: PIN *Hasselt* (BL). 1334 Aleydi de Hasselt, Hasselt (WF).

Hasselaar: Naam van de Hasselaar, de inwoner van Hasselt.

Hasselbach, Hazelbach: D. PIN (BEI, BW, HS).

Hasselmeijer: D. *Haselmaier, -mayer* 'meier in Haslach (BEI, BW)' (BRECH.) of 'meier op een hazelarenhof'.

Hasselton: Eig. *Haselton*. E. PIN *Hazleton* (Gloucestershire). 1274 Robert de Haselton (REANEY).

Hast: Var. van *Haast*. BN voor een haastige. 1489 Vrancken die Haest, Oostelbeers NB (MNT).

Hatersel: Afl. van PIN *Hatert* in Nijmegen (G)?

Hattem, van: PIN *Hattem* (G). 1449 Arend van Hattem, Zwolle (DM). – Lit.: R.M. EVEN, *Johan van Hattem, heer van Hattem 1371-1421. Heemkunde Hattem* 2000, nr. 83, blz. 57.

Hattink: Patr. Zoals *Hadding* afgeleid van een Germ. naam met *hathu* 'strijd'.

Hatzmann: Patr. D. afl. van Germ. VN *Hatto* < *hathu* 'strijd'.

Haulez: Var. van *Halet*. 1. BN Waals *halé* 'mank'. – 2. Patr. Dim. op -*let* van een Ger. *hath*-naam. – 3. PIN *Hallet* (LU).

Hauser: Afl. van de frequente D. PIN *Haus(en)*.

Hausmann: D. tegenhanger van *Huisman*.

Haussens: Spellingvar. van *Aussems*. PIN *Aussem*, nl. Oberaußern en Niederaußern (NRW).

Haut(e), van; van (den) Hauten, zie van (den) Hout.

Hauterloot: Patr. Met hypercorrecte *h* uit *Auterloot*, spellingvar. van *Outerloot* < *Wouterloot* (vgl. *Houterman(s)*). Vleivorm van de VN Wouter.

Hauwe, van (den); van de(r) Hauwe, van den Houwe, van Houe: PIN *de Hauw/Houw* 'bos dat geregeld gehakt wordt, gerooid bos'. 1398 Jacob van den Hauwe, Tielt (DEBR. 1970); 1475 vidua Jacop vanden Hauwe, Aardenburg (VAN VOOREN 1970). Ook *Uijdenhouwen*.

Hauwing, zie Houwing.

Have, ten; van der Have, (van der) Haven, zie ten Haaf.

Haveman: Afl. van *ten Haaf, ten Have*. Ndd. *Havemann* = *Hofmann*. 1450 Jan Haveman, Drente (DM).

Haven, (van der): 1. De *Havene* was de naam van verschillende waterlopen, o.m. de IJzer. Ook het vaarwater van de Brugse Vaart in Oostburg: 1567 de Havene met huer dijcken an beede sijden boven de riolen ofte waterganck (DF V, 542-544). 1309 der Janne van der Havenen prochipape in Vroendijc, ZV (DEBR. 1999). – 2. Zie ten Haaf.

Havenaar: BerN. Oostelijk Mnl. *havenare*, Mhd. *havenaere* 'pottenbakker'. D. *Haffner*.

Haver, van: PIN *Haver* 'haver, haverland'. 1281 Michael de Havre, Temse (WF); 1624 Adriaen Andriesz van Haver, Colijnsplaat; 1625 Cornelis Adriaensz van Haver, Nieuw-Noordbeveland (DM). Deze familie kwam omstreeks 1620 vermoedelijk uit Frans-Vlaanderen naar Colijnsplaat in Noord-Beveland en werd afwisselend als *Van Gavere* en *Van Haveren* opgeschreven (med. Fr. Stoffels). Dat lijkt erop te wijzen dat de *g* in het West-Vlaams en het Zeeuws toen al als *h* uitgesproken werd.

Haverbe(e)ke: PIN *Haverbeek* 'beek waarlangs haver groeit', b.v. in Sint-Andries (WV). 1303 Willem van Haverbeke, Brugge-Kortrijk (WF); 1585 Jacob van Haverbecque, Arnemuiden (DM).

Haveren, van: 1. PIN *Haveren* in Lubbeek (VB). 1633 F. van Havren, Waasmunster-Antwerpen (WF). – 2. *Van Haveren* is ook de naam van afstammelingen van *van Haver* (DM).

Haverhoek: PIN, b.v. in Herzele (FV). 1643-80 Jan Cornelisz Haverhoek; 1648 Cornelis Jansz Haverhoek, Hoedekenskerke (HARTHOORN).

Haverkoek: Ongetwijfeld een leesfout voor *Haverhoek*.

Haverkorn: Ndd. en Mnl. *haverkorn, -coren* 'haver(graan)'. BerBN van de haverboer of 'handelaar. 1396 Ludolf Haverkorn, Greifswald (BRECH.).

Haverland: PIN *Haverland* 'haverveld' bij Markelo (OIJ), Halle (G) en Oosterhout (NB) (DM).

Haverman(s): BerN van de haverboer of afl. van *van Haver*.

Havers: Gen. van *van Haver*.

Haxel: PIN *Axel* (ZV) met hypercorrecte *h*. 1364 here Jhan heere van Axelle, 1330 min here Philipse van Axele, ruddre (DEBR. 1999). Het Ambacht van Axel, een van de Vier Ambachten, grensde aan dat van Hulst.

Haije, van der; van der Haeye(n): 1. Wellicht Rom. PIN *haie* 'haag', vertaald uit *de la Haye*. – 2. Zie van der Haeye(n).

Haijen, Hajen, Haaij: Patr. Germ. VN *Haio*, Fries *Hajo* uit Germ. *hag*-naam. 1297 Meus le fuiz Wilhame Haye de Arnemone, Arnemuiden (OHZ V, 771); 1341 Willem Haye, Saaftinge; 1381 Petrus Haye, Hontenisse; 1392 Wille Haye, Hulst (DEBR. 1999).

Hayette: Spelling voor *Haillet*, dim. van een Germ. *hail*-naam, zoals *Heilaard*. 1509 Jean Haillet, Ronse (WF).

Haze, (de), zie Haas.

Hazebroek: 1. PIN *Hazebroek/Hazebrouck* (FV). 1326 Stalin van Hasebrouc, Ieper (BEELE). – 2. Gerrebrant Cornelisse noemde zich in het begin van de 17de eeuw naar de hofstede Groot Haesebroeck in Wassenaar (DM). Ook PIN *Hazenbroek* in Maashees (NB).

Hazelbach, zie Hasselbach.

Hazelhoff: PIN *Haseloff* (BB), *Haselhof* (BEI, BW), *Haselhoff* (NRW).

Hazen, Heesen: 1. Patr. < *Hasin*, vlevorm van Germ. VN *Haso* ‘grijs, bleek’. – 2. Verbogen vorm van *de Haze*, zie *Haas*.

Hazenboom: PIN, misschien *Hazelboom*.

Hazenbosch, Hasenbos: PIN *Hazenbos* in Meulebeke en Wingene (WV). Of *Hasenbusch* in Hüllhorst (NRW).

Hazeû: Var. van *Hauseux*, *Hauzeur*. PIN *Hauzeur* in Chaineux (LU). 1548 Wijnant Hazuer, Heve-Antwerpen (WF).

Hazevoet, Hasevoet: BN voor iemand die snel rent, zoals een haas. D. *Hasenfuss*. 1446 Willeken Hazenvoets, Hasselt (WF).

Hazewinden, Hazewindus: BN: vlug als een hazewind. 1588 Matthijs Haeswindius, Haarlem (DM).

Hazewold: PIN. Vgl. *Hazewoude* (ZH), *Hazewaal*, *Hazeweel* (NH).

Healey: E. PIN Healey (Lancashire).

Hebbing: Patr. Afl. van VN *Hebbrecht* of *Herbrecht*. 1558 Jan Hebbinc, Sint-Winoksbergen (WF).

Heberlé: Patr. Dim *Heberle* van Germ. VN *Hebert*, *Hebbert*, *Herbert*. Of veeleer hypercorrecte spelling van *Eberle*, dim. van *Eberhard*.

Hebli: Verhaspeld uit *Hebbelinck*, afl. van VN *Hebbrecht*?

Heck(e), van; (van der) Hek, van Hekke, (van) Hekken, van Eck, van Ecke(n), van Nek: PIN ‘hek’. 1379 Pieter vanden Hecke, Axel (GYSS. 1999); 1576 heer Niclaeys van Hecke, Aardenburg (VAN VOOREN 26). Sommige vormen kunnen var. zijn van *van Eeke*.

Hecking: Patr. Afl. van Germ. *hag*-naam. 1563 Willem Heckincx, Sint-Truiden (WF).

Hee, van; van Ee: Uit *van Heede*. PIN *Heede* ‘hei(de)’. 1606 Sara van Hee, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Heeckeren, van, zie van Ekeren.

Heeffter: *Hefer*, D. var. van *Hafer* ‘haver’. BerBN. Vgl. D. *Hefermann* = *Hafermann*.

Heegstra: Friese afl. van Fries *heeg* ‘hoog’. PIN *Heeg* (Wymbritseradiel, FL).

Heeke, van, zie van Eek.

Heeker, van, zie van Ekeren.

Heel, (van): 1. PIN *Heel* of *Panheel* (NL). 1607 Merten van Heel, Weert (DM). – 2. PIN *Hedel* (G). – Lit.: S.A.C. DUDOK VAN HEEL, *Van Heel uit Hedel*. *Jb. Centr. Bur. Gen.* 1982, 117-161.

Heemshuizen: PIN, vgl. D. *Heimhausen* (NS, BW), *Heimertshausen* (HS).

Heemskerk: PIN *Heemskerk* (NH). 1267 mit heren Aernds seghele van eemskerke, Z (OHZ III, 490); 1283-84 Arnoud van Heemskerke, Dordrecht (DM); 1292 Gherret van Hemskerke, Heemskerk (CG); 1333 Ghered van Hemskerke, Egmond (WF).

Heemst, van; van Himst(e): PIN Mnl. *heems(t)*, *hemst* ‘heemst (plant), witte malve’. 1633 Jan Floris van Heemste, Overschie (DM).

Heemstra, Hiemstra: Friese afl. van PIN Fri. *Hiem* ‘heem, woonplaats’. 1474 Abbe Heemstra, Loppersum (DM).

Heene, zie Heine.

Heer, de; de Heere, d’Heer: Een heer was een legeraanvoerder, een geestelijke, een vader, een baas, een echtgenoot of een held. 1381 Heinric de Heere, Hulst (DEBR. 1999); 1394 Jan Dheere = 1396 Jan de Heere, priester = 1397 her Janne den Heere, priestere, Kortrijk (DEBR. 1970).

Heerdes, zie Heeren.

Heere, de, zie de Heer.

Heerebout: Patr. 1. Hypercorrecte spelling voor *Eerebout*. Germ. VN *arin-balth* ‘arend-dapper’: *Arinbald*, *Ernibaldus*, *Erembout* (Fm., MORLET I, GN). 1400 Pauwels Erenbout;

1409 Willem Eerbout, Brugge (WF). – 2. Germ. VN *hari-balth* ‘leger-moedig’: *Hariboldus*, *Herebaldus*, *Heirboldus* (MORLET I). 1392 France Herbood, Ieper (BEELE); 1475-94 Cornelis Herreboudt, Brugge (DM).

Heerema, Herrema, Heeroma: Patr. Friese afl. van Germ. VN *Heer*, *Here* < *Hari*.

Heeren, Heer(d)es, Hirdes, Hirders: Patr. Afl. van Germ. *hari*-naam: *Herin* (Fm.). 1371 Pieter Heerins, Zwevegem (DEBR. 1970).

Heerenthals: PIN *Herentals* (A). 1248-71 ver Lijsbetten van Herenthals, Antwerpen (CG).

Heeres, zie Heeren.

Heer(e)waarden, van; van Herwaarden: PIN Heerewaarden (G).

Heering, zie Harinck.

Heerkens: Dim. van *Heer*. Vgl. D. *Herrlein*. 1393 Rogeer Heerkin, Kortrijk (DEBR. 1970).

Heeröldt: Patr. *Herold*, Germ. VN *hari-wald* ‘leger-heerser’.

Heeroma, zie Heerema.

Heers(e)ma: Patr. Friese afl. van Germ. *hari*-naam, vgl. *Heeren*, *Heerema*.

Heerspink: PIN bij Den Dam in Hellendoorn (OIJ): 1381-83 *Heerscophinc*, *Heerspinc* (HEKKET).

Heervelde, van; Herreveld: PIN *Herveld* (G).

Heerwaarden, van, zie van Heerewaarden.

Heesakker, Haasakker: PIN *Heesakker* in Budel, Haaren en St.-Oedenrode (NB). 1307 Albertus de Hesackre, Budel (WF); 1424 Goyard van den Heesakker, Sint-Oedenrode (DM).

Heesbeen: PIN *Heesbeen* (NB). 1461 Claus van Heesbeen, Lier (WF).

Heese, van, zie van Hese.

Heesen, zie Hazen.

Heestermans, Eestermans: Afl. van *van Heester*. PIN *Heester* ‘heester, jonge boom, beuk’.

Heeten, den: BN. Wellicht volksetymologisch uit een andere naam.

Heetesonne, zie Eetezonne.

Heetveld, Eetveld, van Eetvelde, van Eetvel(d)t, Heijtveld: PIN *Heedveld*, *Heitveld* ‘heideveld’. *Heetveld* in Leusden (U), Ambt-Vollenhove (OIJ), Akersloot (NH). 1303 Jan van den Eetvelde; 1331 Jan Heetfelt, Bazel (OV Land van Waas); 1557 mer vrouwen Johanne van Eedtveld vrouwe van Zaemslacht, Axel (GYSS. 1999).

Hefting: Patr. Vermoedelijk var. van *Heffing*, afgeleid van een Germ. bakernaam uit *Hegfridus*, *Helfridus*. 1303 Janne Heffine, Brugge (WF).

Hegberg: Patr. Met hypercorrecte *h* voor *Egberg*, door *berg/bert*-verwarring uit *Egbert*.

Heger: D. *Heger*, ontrond uit *Höger* ‘boswachter’. 1312 Heintz Heger, Straatsburg (DN); 17e e. Balthasar Höger (vader van) 1700 J.T. Heger, Bergzabern (RP) – Brussel (WF).

Heggeler, ten: PIN *Heggeler* bij Hengevelde (OIJ), *Heggelder* in Markelo (OIJ) (HEKKET).

Hegh: PIN *Heg(ge)* ‘heg, haag, omheining’. 1281 Kerstina de Hegge, Zwijnaarde (WF).

Heiboer; (van) Heijboer: Boer op de hei(de). Vgl. D. *Heidemann*, *Heidelmeier*, *Heid(en)bauer*. °1600 Willem Mattensen < 1628 Maiken Cornelis Heyboers (zoon:) °1632 Mattheus Willemsen Heyboer, Sint-Maartensdijk (VZS 1997, 224).

Heida: Friese FN, afgeleid van de Germ. VN *Haido*, *Heide*.

Heide, van der; ter Heide, van der Heiden, van der Heijde(n), van der Hijeden, van der Heijdt, Verheijden, Verheij, Verheije(n), Verheijn, Verreij(en), Verrijn: PIN *ter Heide(n)* ‘heide, onbebouwde zandgrond, vlak veld, veld met heide begroeid’. 1341 Pieter van der Heyden, Ysman van der Heyden, Saaftinge (DEBR. 1999); 1420 Adriaen vander Heyde, Hontenisse (PARM.); 1534 Jan Arent Jansz, Zierikzee (MEERTENS 1947).

Heikens, Heijkens: Patr. Dim. van de Germ. VN *Haio*: *Haikin* (Dip.), 1162 *Haikinus* (GN). 1367 Ruebin Heikin, Ieper (BEELE).

Heine, Heene, Heijnen(s): Patr. Korte vorm van VN *Hendrik*, *Heinrik*. 1272 Henricus dictus Heine, Opprebais (WF); 1350 Pieter Heinne, Hulst (DEBR. 1999); 1475 Pieter Heyne,

Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Heiningen, van: PIN Heiningen in Fijnaart en Heijningen (NB).

Heinitz: Patr. Slav. afl. van VN *Heinrich*.

Heinsdijk, zie Hengsdijk

Heinsen, Hense(n), Hensema: Patr. *Heinse* is een -so-afl. van de VN *Heinrich, Hendrik*.

1270 Hence = Heinse = Henricus Vöge, Stralsund (DN). 1346 Heinric Pieter Heins sone = 1340 Pieter Heinrix sone, Boekhoute (GYSS. 1999); 1472 Matheeus Wouter Heins, Aardenburg (VAN VOOREN 26).

Heintzbergen, Hensbergen: PIN *Heinzenberg* (HS, RP) of PIN *Heinsberg* (NRW, NS) of *Heinsberg* in Gastel (NB).

Heirman, zie Herman.

Heirwegh, zie Herwegh.

Heisen, Heijs(e): Patr. Oude Germ. VN *Haiso* (Fm.). De D. FN Heise wordt als een afleiding van de VN *Heinrich* verklaard (BRECH., DUDEN). 1403 Huyghe Heyse, Antwerpen (WF). van Duitse afkomst is 1839-1913 Hermann Christian Heijse, Zierikzee-Middelburg (MEERTENS 1947).

Heisterborg: PIN *Heisterberg* (HS, SL)? Of *Heisterbrug* in Schinnen (NL)?

Heitman, zie Heijdeman.

Heitzman: Patr. *Heitzmann* is een Alemannische of gedenasaleerde vorm van *Heinzmann*.

Hek, (van der), zie van He(c)ke.

Hekelaar: 1. BerN van de hekelaar 'vlas- of hennepkammer'. 1381 Jan de Heekelare, Pieter de Heekelare, Ossensisse (DEBR. 1999); 1479 Jan de Eeckeleere, Hulst (WF). – 2. PIN *E(e)kelaar* 'eikenboom'. 1330 Nichasis van Eekelare, Aardenburg (DF III).

Hekhuis: PIN 1381 *Hechuy*s in Ommen (OIJ), 1495 *Heckhuis* 'bij een hek staand huis' (HEKKET).

Hekke, van, zie van He(c)ke.

Hekkebus: Mnl. *haecbusse, hakebus* 'haakbus, vuurwapen'. BN of BerBN. 1531 Hill Haeckbusse, Leeuwarden (DM).

Hekkema: Afl. van PIN *Hekkum* in Adorp (GR).

Hekken, (van), zie van He(c)ke.

Hekker: Patr. Germ. VN *hag-hari* 'heg-leger': *Hager, Hacharius* (MORLET I).

Helbers: Patr. Gen. van *Helbert*, de Germ. VN *hail-berht* 'heel-schitterend': *Heilbertus, Helebertus* (MORLET I).

Held, den; de Heldt: BN Mnl. *helt* 'held, dapper strijder'. 1299 Petro Held, Brugge (WF); 1708 Abram Arentse den Helt, Schiedam (DM).

Helden, van: PIN *Helden* (NL). 1562 Hans van Helden, Helden-Antwerpen (WF).

Heldens: 1. Patr. Afl. van Germ. VN met *halid* 'held', b.v. *Heldolfus* (GN) of van een *hild*-naam, zoals *Hildebrant, Hildegarius* = *Heldegarius* (MORLET I). – 2. Aangezien deze FN heel frequent is in Limburg, kan hij best een genitiefvorm zijn van *van Helden*.

Helder: Patr. Germ. VN *halid-hari* 'held-leger' of *hild-hari* 'strijd-leger'.

Helderman: Afl. van Patr. *Helder* of van *van Helder*. PIN *Hellendoorn* (OIJ). 1608 Bernaerdt Helder, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Heling: Patr. Var. van *Helling, Hellinck(x)*. De VN *Hillin/Hellin* is een vleivorm van een *hild*-naam, zoals *Hildeboud* = *Helleboud* (LIND.). 1422 Mathys Jan Jan Hellix zuens zone, Zierikzee (PARM.); ±1450 Albert Helyng, Drouwen (DM); 1553 Peter Hellinck, Antwerpen (WF).

Hell, van der: Ook *van der Helle, Verhelle*. PIN *Hel, ter Helle* 'dieper gelegen plaats, helling'. ook vaak huisnaam. 1326 Jan van der Helle, Ieper (BEELE); 1421 Heinric vander Helle, Sluis (PARM.); †1449 Casijn van der hell, Nijkerk; 1453 Henrick van der Hell Casijnsz

(beleend met een goed (ter) Hell), Nijkerk. – Lit.: W. DE VRIES, *Van der Hell (Verhel(l), Van Hell, Hellijs, ab Hell)*. NL 72 (1955), 81-97, 106-112.

Helleman(s), van Helleman: 1. Afl. van *van der Helle*. 1281 Boidinus Elleman, Temse = B. de Inferno (WF). – 2. Patr. Germ. VN *hild-man* ‘strijd-man’: *Hildimannus, Heldemannus* (MORLET I).

Hellemons: 1. Patr. Gen. van *Hellemond*, Germ. VN *hild-mund* ‘strijd-bescherming’: *Hildemundus, Hilmunt* (MORLET I). – 2. PIN *Helmond* (NB).

Hellendoorn: PIN *Hellendoorn* (OIJ).

Helleputte: PIN *Helleputten* in Tilburg (NB), *Helleput* in St.-Denijs-Boekel, St.-Maria-Horebeke en Welden (OV). 1396 Pieter van den Helleputte, Nukerke (WF).

Heller: 1. D. muntnaam *Heller* ‘duit’. – 2. Patr. Germ. VN *hild-hari* ‘strijd-leger’.

Hellinga: Patr. Friese afl. van *hild*-naam; zie *Heling*.

Hellingwerf: PIN. Vgl. *Hellingweg* in Hunsingo (GR).

Helm, Helms: 1. Patr. Korte vorm van een Germ. *helm*-naam, zoals *Helmbald, -bert, -ger, -olf*. 1550 Helm Hubertsz, Amsterdam (DM). – 2. BerBN van de helmmaker. Vgl. 1315 Jan Vlaminghe de hellemakre, Mechelen (WF). – 3. Huisnaam. 1454 Matheus in den Helm, Hasselt (WF).

Helmendag, Helmendach: Patr. Germ. VN *helm-dag*: *Helmdagus* (MORLET I).

Helmich: D. Patr. *Hellmich, Hellmig*. Germ. VN *helm – wîg* ‘helm – strijd’.

Helmond, van: PIN *Helmond* (NB). 1302 Lamberti de Helmont, Den Bosch (WF).

Helms, zie *Helm*.

Helmsing: Patr. Afl. van germ. *helm*-naam. Zie *Helm*.

Helmstrijd: Vermoedelijk een volksetymologische vervorming.

Heloma, van: Winkler noemt de Helomavaart en Helomasluis in Slochteren (GR). – Lit.: W. HOEKSTRA, *De familie Heloma. De Ovend* 34 (2006), 2, 12-16.

Helsdingen, van: PIN *Helsdingen* in Vianen (ZH).

Helsland, van; Helseland: PIN *Els(t)land* ‘land waar elzen groeien’. Vgl. *Elslander*.

Helteren, van: Uit *van Helderer*, d.i. PIN *Hellendoorn* (OIJ).

Helvert, van: PIN *Helvoort* (NB). 1403 Henneken van Helvoert/Helvoirt, Den Bosch (WF).

Hemel, van den: Huisnaam ‘In de Hemel’. 1398 Bernaert van den Hemele, Bissegem (DEBR. 1970).

Hemelaar, Emeleer, Hemerlaer: Afl. van Mnl. *hemelen*. BerN van de plafonneerder of maker van hemels, zolderingen. Vgl. D. *Himmeler*. 1303 vidua Riquards Hemelards, Vlissingen (WF); 1606 Cornelis Dhemelaer, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Hemelrijck: Huisnaam. 1340 Willelmus dictus van Himelrike, Diest (WF).

Hemelseoet: Metr. Reïnterpretatie van de oude meisjesnaam *Immezoete*. 1245 Ymmesoete; 1248 Hugo filius Immesoten, Gent (GN); 1291 Ymmesoete, Brugge (JACOBS 31); 1639 Claes Hemelseoet, Poesele OV – Zeeland (VS 1965, 248); 1709 Joos Hemelseoet, Oostakker (WF).

Hemerlaer, zie *Hemelaar*.

Hemert, van: PIN *Hemert* (G, FL, GR). 1447-1482 Reijn.Reynier van Hemert; 1477 Gijsbert van Hemert = Gijsbrecht van Hemerten; †1634 Johan van Hemert (NL 38 (1920), 269-272).

Hemkes: Door ass. uit *Hermkes*. Dim. van *Herman*.

Hemmekam, zie *Hennekam*.

Hemmers, zie *Emmer*.

Hempenius: Latinisering van *van Hempens*. PIN *Hempens* in Leeuwarden (FL).

Hende, van; van de(n) Hende, zie van den Eijnde.

Hendriks, -rikse(n), -ri(c)kx, -ricks, -reikx, Henderiks(e), -rick, -rikx, -rijks, Hindriks, Hinrichs, Heijnd(e)rickx, Heijndricks, Heijndrikkx: Patr. Germ. VN *haima-rîk* ‘heem-machtig’. 1320 Wouter Heinrix sone = 1328 Woutre Heinrics zone schepenen in Hulst; 1343

Zimare Heynrics zone, Saaftinge; 1323 Gielis Heinrix sone, Hulst (DEBR. 1999); 1478

Haerint Heindrix fs. Everdeis, Axel (STEEGERS).

Hengel, van (den): PIN *Hengelo* (G, OIJ) of *Hengel* bij Houthalen (BL): 1145 *Hengelo* (TW). 1350 Henricus de Hengelo, Winterswijk (DM); 1421 Aert van Hengeloe = 1427 Aert van Hengele, Hasselt (WF); 1350 Henricus de Hengelo, Wintersijk; 1390 Johannes de Henghel, Zutphen; 1403-21 Gerardus van Hengel = de Hengelo, Arnhem (NL 63 (1945-46), 96).

Hengeveld: PIN *Hengeveld* in Wijhe (OIJ). 1337 Ghert van Henghevelde, Wijhe (DM).

Hengsdijk, Hensdijk, Heinsdijk, Heijnsdijk: PIN *Hengstdijk* (Hulst, ZV): 1161 *Hencsdic*, 1221 *Hinghesdic* 'hengst-dijk'. 1380 Johanni de Hindinx (sic), Hulst (DEBR. 1999).

Hengst, (van): BerBN van de paardenkoopman. Vgl. 1544 Rombout metten Henxte, Antwerpen (WF). Vgl. *Hengstmangers*.

Hengstmangers, Hengstmengel: BerN van de hengsten- of paardenkoopman.

Henkel: Patr. Dim. van VN *Heinrich*. 1556 Hans Henckels, Solingen-Antwerpen (WF).

Hennaert: Patr. 1. Germ. VN *hagin-hard* 'haag-sterk': *Heinhard* (MORLET I). – 2. Afl. van VN *Hendrik, Henry*. 1361 Henrici Marscalcs = 1383 Heynart van Robiin Marscal weghen, Tienen (WF). – 3. Afl. van VN *Johannes*. 1582 Hans Hennaert, Antwerpen (WF).

Hennekam, Hemmekam: PIN op *-kamp*. 1713 Hemmekamp; 1764 Heijnekam, Bergen-op-Zoom (WF); 1730 Leendert Hennekam, Delfshaven (DM). – Lit.: J. GARAMA, *Stamboom van de familie Hennekam(p)*, Rotterdam, 1997.

Hennek(e)ij, zie Hennequin.

Hennepe, te: PIN 996 *Hunnippe* bij Deventer (OIJ) (HEKKET).

Hennequin, Hennek(e)ij: Patr. *Hennequin* is de verfranste vorm van Mnl. *Hennekin* < *Hannekin*, dim. van VN *Johannes*, soms van *Hendrik*. 1303 Jehan dit Hennequin (MORLET 1967); 1393 Jan Hennekin, Saaftinge (DEBR. 1999).

Hennes: Patr. Gen. van *Hennen*, vleivorm van VN *Johannes* of *Hendrik*. 1340 Johannis dicti Henne; 1340 Henrici dicti Hennen, Tienen (WF).

Hemming, Hennink: Patr. Afl. van VN *Johannes* of *Hendrik*. Zie *Hennes*.

Hennij: Patr. Vermoedelijk uit *Henri*.

Henrard: Patr. Afl. van de VN *Henri*. 1312 Henri dit Henrar le Pottier, Luik (WF).

Henrion: Patr. Vleivorm van de VN *Henri*. 1333 Henricus dictus Herrion, Brussel (WF).

Henry: Patr. *Henri*, de Rom. vorm van de Germ. VN *Hendrik*.

Hensbergen, zie Heintzbergen.

Hensdijk, zie Hengsdijk.

Hense(n), Hensema, zie Heinsen.

Hentenaar: Afl. van *van Henten*.

Herberink: Patr. Afl. van de Germ. VN *Herbrecht*. Evtl. PIN, van dezelfde VN afgeleid: 1475 *Harbarting* in Stkkum (OIJ); 1339 *Harbartinck* in Usselo (OIJ) (HEKKET).

Hercke, van, zie van Herk.

Hercules: Patr. VN uit de oudheid. 1560 Hercules Dupont, Mechelen (WF).

Herdenel: Fout gelezen *Herdevel*, zie *Herdewel*.

Herder, de(n) Herder, (de) Harder: BerN van de herder. Mnl. *herder, harder* 'herder'. 1298 Gerardo Hardre, Brugge (WF); 1351 Arnoldus Harder, Nijmegen (DM); ±1646 Adriaan den Herder (koopt 38 schapen), Ellewoutsdijk; 1697 Jan Abelse den Herder, Valkenisse (HARTHOORN).

Herdewel, Herdenel: BN Mnl. *herde evel* 'zwarte ziekte'. 16e e. Joos Herdevel, Gillis Herdewel, Land van Waas (WF).

Herdink: PIN 1475 *Herding* bij Wierden (OIJ), 1420 *Herdinck* in Ruurlo (G), 1492 *Heerdinck* in Winterswijk (G) (HEKKET).

Herdt, de/d', zie d'Hert.

Herewegh, zie Herwegh.

Hergarden: PIN *Hergarten* (NRW).

Herinck, Heringa, zie Harinck.

Herk, van; van Hercke, van Er(c)k: PIN St.-Lambrechts-Herk of Herk-de-Stad (BL). 1251 Willelmus de Herk, Middelburg (OHZ II, 551); 1288 Woutul van Herke ... agter den wier te Herke, BL (WF).

Herlaar, Harlaar: PIN *Herlaar* (Halder) in Sint-Michiels-Gestel (NB) of Grimbergen (VB). 1296 Arnout van Herlaer (DM); 1309 Johannis de Herlar, Maastricht (WF).

Herlé: Patr. *Herlet*, dim. van Germ. VN *Herilo*.

Herman, Hermann, Hermans(sen), Herreman, Heirman, Heijerman, Hermens, Harreman, Herms(en): Patr. Germ. VN *hari-man* 'leger-man': *Heremannus, Hermannus* (Dip., GN). 1321 Daniaus Herman, Kortrijk (DEBR. 1971); 1589 Jan Hermansen, Lapscheure WV – Zeeland (VS 1965, 223).

Herman, van, zie van Hermen.

Hermanides: Patr. Gr. afl. van de VN *Herman*.

Hermeling: Patr. Afl. van de VN *Herman*.

Hermen, van; van Herman: Patr. of Metr. met secundair vz. *van*. Patr. *Hermen* = *Herman* of Metr. *Ermen* < VN *Ermelind* of *Ermgard*. 1632 Adriana van Hermen, Schelle (WF).

Hermenet: Patr. Fr. dim. van de VN *Herman*.

Hermens, zie Herman.

Hermes, Hormes: Patr. Germ. HN *Hermes*. 1540 Hermez du Marez, Vloesberg; 1584 Olivier Hermes, Antwerpen (WF).

Hermie: Patr. *Hermier*, Rom. vorm van de Germ. VN *hari-mêr* 'leger-beroemd': *Herimarus* (MORLET I).

Hermon, van: Verhaspeling van *van Helmond*? Of van *van Hermen*? VAN DRIEL 2007 vermoedt een verhaspeling van *van Nerom, van Nerum*.

Herms(en), zie Herman.

Herp(en), van: PIN *Herpen* (NB). 1312 Hermannus de Langhel de Herpen, Den Bosch (WF).

Herrebout, Errebout, Arrebout: 1. Germ. VN *hari-balth* 'leger-moedig': *Hariboldus, Herebaldus* (MORLET I). – 2. Patr. Germ. VN *arin-balth* 'arend-moedig': *Arinbald, Arembaldus, Ernibaldus* (Fm., MORLET I). 1342 Erenbout Karstiaens, ZB; 1530 Quirijn Pieterse Erbout = 1532 Quirijn Pierse Arbout, Goes (MEERTENS 1947); 1445 Diederick Eerembout, Aardenburg (PARM.).

Herrel: Wellicht D. FN *Herl(e)*, dim. van *Herman* of *Herr*.

Herrema, zie Heerema.

Herreman, zie Herman.

Herreveld, zie van Heervelde.

Herrewegh(e), zie Herwegh.

Herrewijers, -wijers, -weijen, zie Herweijer.

Hersbach: PIN *Herzbach* (RP) of *Herschbach* (RP).

Herselman, zie Hesselman.

Hert, d'; D'hert, de/d' Herdt, Dert: Mnl. *hert* 'hert'. BN naar de diernaam, vaak naar de huisnaam. 1399 Arnoud den Hert, Kortrijk (WF); 1603 Niclays Dhert, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Hert, van der, zie van der Hart.

Herteleer: Ber N. Adaptatie van *Artillier* 'schutter'. 1594 Jaques Artilgier = 1594-96 Jacques Herteleer = 1602 Jaques Artillier, Zomergem. – Lit.: F. DEBRABANDERE – G. DEMUYNCK, *De familienaam Herteleer*. *Vlaamse Stam* 1997, 313-314.

Hertog, den; Hertogs, Hertogh(s), (de) Hartog, Hartogs, Hartoog, den Hartigh: BN 'hertog', wellicht naar een leidende functie. Vgl. D. *Herzog*, Fr. *Lecomte*. 1351 Gossuinus dictus Hertoghe, Brussel (WF). – J. LINDEMANS, *Het geslacht De Hertoghe*, Brussel, 1945.

Hertstein, zie Hartsteen.

Hertum, van: Friese of Ndd. PIN op *-um* 'heem'. PIN *Hartum* (NRW)? Of *Herten* (NRW): 808 *Hertum*? 1670 Dionijs van Hertum, Den Bosch-Antwerpen (WF).

Herwaarden, van, zie van Heer(e)waarden.

Herwegh, Herewegh, Herrewegh(e), Heirwegh: Heel frequente PIN *Heerweg* 'belangrijke, brede weg, verkeersweg'. 1339 Willem van den Hereweghe, Brugge (DF).

Herweijer, Herweijen, Herrewijers, -wijers, -weijen: Naam van iemand die het weiderecht op de heide had. 1295 Jan f. Henric Heyderweyder, Beveren-Waas; 1424 Jan Herweijer, Bazel (WF); 1440 Gillis (H)erweijer, Land van Waas (voorvader van) 1545 Gillis Herweijer, Den Haag (DM). – Lit.: J.J. HERWEIJER, *Zevenhonderd jaren Herweijer*, Sneek, 2000.

Herwig, Erwich: Patr. Germ. VN *hari-wîg* 'leger-strijd': *Heriwic(us)* (MORLET I).

Herwijnen, (van): PIN Herwijnen (G). 1677 François van Herwijnen, Aardenburg (*VS* 1974, 561).

Hese, van; van Heese, Verhees, Verheezen: PIN *Hees* (BL, G, NB, DR, U), *De Hees* (NB, NL). *Hees, ter Hese* 'jong beukenbos, struikgewas'. Verspreide PIN in de Kempen. 1200 Everardus de Hese, Utrecht; 1402 Johannes van Heze, Nijmegen (DM). De bakermat van de Ovl. en Zeeuwse familie *Van He(e)se* is de PIN *Hese* in Waasmunster (OV): 1267 Aegidius dictus de Hese (med. W. Vanhese, Waasmunster); 1605 Herman Govers van Hees, Aardenburg (*VS* 1974, 561).

Heslinga, zie Hesseling.

Hesp: BerBN voor een slager. ±1700 Casparis Harmensz Hesp(e), Abcoude (DM).

Hesse: 1. Patr. Germ. VN *Hesso*. – 2. Afkomstig van Hessen.

Hesseling, Hesselink, Heslinga, Esseling: Patr. Afl. op *-ing* van *Hessel* (zie *Hessels*): 1087 *Hezelinus* (GN).

Hesselingen, van: PIN *Hesselingen* in Staphorst (OIJ).

Hesselius: Latinisering van Patr. *Hessel* (zie *Hessels*, *Hesseling*).

Hesselman, Herselman: D. FN *Hesselmann*, afl. van PIN *Hesseln* (NRW, RP).

Hessels: Patr. *Hessel*, dim. op *-ilo* van *Hesso*, *-zo-* afl. van een Germ. *hathu*-naam 'strijd': 12e e. *Hezzelo* (GN). 1331-33 Heynric Hessels, Z (HAMAKER I, 324).

Hessig: D. BN *Hessig*, *Hässig* 'hatelijk, vijandig'.

Hessing: Patr. Afl. van Germ. VN *Hesso* (zie *Hessels*).

Hest, (van), zie van der Est, van Heijst.

Hesters: Gen. van PIN *heester* 'heester, jonge boom, beuk'.

Heuckelom, van, zie van Heukelom.

Heuff: Var. van *Heuft* < *Hoof*.

Heugten, van; van Hugten: PIN Mnl. *hogede*, *hoochte*, *hoch*, *hucht* 'hoogte'. 1450 van der Huegden, Kampenhout; 1567 Robrecht van der Huecht, Brussel-Antwerpen (WF).

Heukelom, van; van Heuckelom: PIN *Heukelom* (NB, NL) of *Heukelum* (G). 1192 Arnolfo de Huclm, NB (LNT); 1379 Peters van Hoekelom, Den Bosch; 1462 Otte van Huekelem, G-Brugge (WF).

Heukeshoven: Vermoedelijk verkeerd gelezen *Henkeshoven*. PIN *Henksthoven* in Duffel (A).

Heul, van der; Verheul, Verheule(n): Waternam *Heul*. De *Heule* is een zijriviertje van de Leie. 1369 Jhan van der Heule, Kuurne (DEBR. 1970).

Heule, (van); (van) Heulen: PIN *Heule* (WV). 1243 Alardus de Huele (DEBR. 1980).

Heumen, van: PIN *Heumen* (G).

Heurk, van, zie van Horrick.

Heusden, van: PIN *Heusden* (NB, BL) of *Hesdin* (PdC, Ndl. *Heusden*). 1270 domini Th. de Husdenne, Middelburg; 1270 Iohannis de Husdenne et Th. frater suus (OHZ III, 604-5); 1449 Hille van Huesden, Zwolle (DM).

Heuse, zie Huijs.

Heuser, Euser: D. FN *Hauser, Häuser*, afl. van PIN *Hausen*.

Heusevel(d)t, Heusinkveld: Gelderse FN. PIN 1693 *Groot en Cleyne Heusingvelt* bij Varsseveld (G) (HEKKET).

Heuts: Limburgse FN. Limburgs *heut* 'hoofd'. BN. 1385 Elisabet dicte Heuts, Tongeren (WF); 1578 Peter Heuts, Hasselt NL (DM).

Heuvel, van den; Verheuvel: Verspreide PIN *Heuvel*. 1382 Willekin van den Huevele, Harelbeke (DEBR. 1970); 1657 Jan van den Heuvel, Schoten A - Westkerke (*VS* 1973, 277).

Heuvelmans: Afl. van *van den Heuvel*.

Heuvels: 1. Mnl. *ho(e)vel, heuvel* 'bult, bochel, hoge rug'. BN. 1407 Claus de Huevel = 1408 Claus Hovel, Antwerpen. – 2. Korte vorm voor *van den Heuvel*. 1398 Martin van den Berghe dit Huevel, Rekkem (DEBR. 1970).

Heuven, van: PIN in Beek (NB), Rheden (G), Wisch (G), Zonhoven (BL).

Heuzen, zie Huijs.

Hevele, van: Door metanalyse uit *van Nevele*. PIN *Nevele* (OV). 1309-10 Willem van Nevele = Willem van Hevele, Aardenburg (WF).

Heij, zie Heije.

Heijblom: PIN *Heibloem* in Roggel (NL), Herenthout, Olen (A).

Heijboer, (van), zie Heiboer.

Heijbroek: PIN in Someren (NB).

Heijde, Heijdens: 1. Patr. Germ. VN *Haido*. – 2. *Heijde* kan ook wel verkort zijn uit *van der Heijde*.

Heijdeman, Heijman, Heijman(n)s, Hijman(s), Heitman: Afl. op *-man* van *van der Heiden*. 1374 van der Heyde die men heet Heydeman, Gent (WF); 1495 Claeijs Heijman, Aardenburg (VAN VOOREN 26).

Heijde(n), van der, zie van der Heide.

Heijdens, zie Heijde.

Heijdt, van der, zie van der Heide.

Heije, Heij, Heijens: Patr. Germ. VN *Haio*. 12e e. Heie conversus; 1321 Meuse Heyen, Gent (GN).

Heijer, (den): 1. BerN van de heier, die palen heit. – 2. Afkomstig uit *Berkheij* (Wassenaar ZH).

Heijeriks: Patr. *Heyerick*. 1. Uit *Heiderik*, Germ. VN *haid-rik* 'verschijning-machtig': *Haidrich, Heidrich* (Fm.). 1272 Walterus Heederic, Oudenaarde (CG). – 2. Uit *Heinrik*. 1295 Heyrechts man van Droghenbossche = Heinricke vanden Droeghenbossche, Brussel; 1341 Heirec vanden Steenweghe = 1309 te Heinrichs ... vanden Steenweghe, Erps (WF).

Heijerman: 1. Var. van *Heijdeman*. 1561 Cornelis Heydermans, Hilvarenbeek (WF). – 2. Zie Herman.

Heijgelaar, zie Ekelaar.

Heijgen: Hypercorrecte spelling voor *Eijgen*. PIN *Eigen* 'allodiaal, niet-leenroerig goed'. 1345 Claus van Eyghen, Herentals (WF).

Heijink: Patr. Afl. van VN *Heie, Heije*.

Heijkens, zie Heikens.

Heijkoop: PIN *Heikop* (ZH). 1688 Elisabeth van Heijcoop, Utrecht (DE VOS 500).

Heijl, van: PIN *Heile* (Z). 1268 Boudene van Heile, Brugge (CG); 1381 Aleyt van Heylen, Hulst (DEBR. 1999); 1475 Jan van Heyle f. Jans, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Heijlbroek: PIN *Heilbroek* in Berchem (OV). 1286 Arnout van Heylbrouch, Oudenaarde (CG).

Heijliger(s): Patr. Germ. VN *hail-ger* 'heel-speer': *Heilgerus* (MORLET I). 1437 Hugo Hellegheer = Hugo Heylligher; 1582 Heiliger Wackers, Gulik-Antwerpen (WF); 1579 Wilhem Heyligers, Weert (DM).

Heijman, Heijman(n)s, Hijmans: 1. Patr. *Heiman* < *Heineman*, afl. van *Heinric* 'Hendrik'. 1464 Heyman Heymans soen, Den Bosch; 1497 Heyman de Verwere = 1509 Heynderic de Verwere, Aartselaar; 1515 Hendrick de Vos diemen heet Heyman, Kontich; 1381 Wouter Heyman, Hontenisse (DEBR. 1999). - 2. Zie Heijdeman.

Heijnd(e)rickx, Heijndricks, Heijndrikkx, zie Hendriks.

Heijne, la: FN *Lahaine, Laheyne* < *Lahaigne*. BN Ofr. *haigne* 'grimas, grijns' (DNF).

Heijnen(s), zie Heine.

Heijninck: Patr. Afl. van Germ. VN *Hein, Hendrik*.

Heijnsdijk, zie Hengsdijk.

Heijs(e), zie Heisen.

Heijst, van; (van) Hest: PIN *Heist* 'beukenbos, struikgewas'. Heist-op-den Berg (A) of de migratiennaam Heist-aan-Zee, oorspr. Koudekerke (WV). 1606 Willem van Heijst = 1610 Willem van Hest, Kontich (WF).

Heijstek: PIN: plaats op de hei?

Heijt, Heijting: Patr. Germ. VN *Haito, Heito* < *Haido* (MORLET I). 1277 Jehans Heite, Ieper (BEELE). 1748-1835 Machiel Heit, Duitsland – Veere (MEERTENS 1947).

Heijtveld, zie Heetveld.

Heytze: Patr. Gedenasaleerd uit *Heinz*.

Heijzen, van: Ontrond uit *van Huijzen*. PIN *Huizen* (NH).

Hibels: Patr. Dim. bij de bakernaam *Hibbo* < *Hildebert* of *Hildebrand*. Vgl. de Friese VN *Hibbe(l), Hibert*.

Hidden, Hiddes, Hiddink: Patr. *Hiddo*, bakervorm van een Germ. *hild*-naam; vgl. *Hidda* = *Hildibergera* (V.D.SCHAAR). Friese VN *Hidde*. 12e e. *Hiddo* sacerdos, Gent (GN); 1414 Gillis Hidde Arnouds sone, Assenede (GYSS. 1999); 1475 Gillis Hidde, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1570 Jan Hiddinck, Groningen (NL 28 (1910), 341).

Hiebendaal: PIN. Vernederlandsing van de ontronde vorm van D. PIN *Hübenthal* (HS, NS).

Hieftje: Patr. Hypercorrecte spelling voor *Ieftje*, dim. van *Ieve, Ivo*. Germ. VN *Ivo*. 1381 Jan Yeve sone; 1381 Yeve de Vos, Hontenisse (DEBR. 1969); 1739 Frans Willemse Hieftje, Yerseke (HARTHOORN). Zie ook *Ivens*.

Hiel: BN naar het lichaamsdeel, de hiel; of naar de hak. 1217 Arnulfus Hiele (GYSS. 1999); 1245 Gosuinus dictus Hiele, Gent (GN).

Hiel, van, zie van Niel.

Hiele, van (der): 1. PIN *Hille*, Ingw. var. van *Hul(le)* 'heuvel', E. *hill*. 1318-19 Jan van den Hille, Z (HAMAKER I, 33); 1341 lant dat daer hadden Jhans kindre van den Hille, Saaftinge; 1360 Lisebette van den Hille, Hulst (DEBR. 1999); 1560 Anthuenis van Hille, Aardenburg (VAN VOOREN 26). - 2. Uit *van Hiel*. 1788 Jozef Emmanuel van Hiel (vader van) 1831-1905 Pieter Josephus van Hille, Zele. - Lit.: W. VAN HILLE, *Hoe 'van Hiel' 'van Hille' geworden is. De familie Van Hille, van Zele*. VS 8 (1972), 215-218.

Hiemstra, zie Heemstra.

Hietbrink: PIN *Heetbrink, Heitbrink*: 1480 *Hietbrink* bij Almelo (OIJ); 1417 *ten Hiedbrinke* in Bergh (G) (HEKKET).. Ook PIN *Heidbrink* (NS).

Hilberink: Patr. Uit *Hilbertink*, afl. van de VN *Hilbert*. Vandaar ook PIN, b.v. 1387 *Hilberting* in Weerselo (OIJ) (HEKKET).

Hilbert(s): Patr. Germ. VN *hild-berht* ‘strijd-schitterend’. 11e e. Hildebertus (GN).

Hildernisse: *Hildernisse* bij Woensdrecht (NB) werd eind 15e eeuw door de Schelde verzwolgen (MEERTENS 1947).

Hileijn, Hillen: Patr. VN *Hillin/Hellin*, vlevorm van een *hild*-naam, zoals *Hildeboud* = *Helleboud* (LIND.).

Hilgerdenaar: Patr. Afl. van de Germ. naam *Hilgert, Hilger, Hillegeer*.

Hilgers, zie Hillegeer.

Hill, Hille: E. PIN *Hill* (heuvel’. Zie ook *van der Hiele*.

Hillaert: Patr. Germ. VN *hild-hard* ‘strijd-sterk’. 1395 Jan Hillart, Antwerpen (WF).

Hillebrand, Hollebrand, Hollebands(e): Patr. Germ. VN *Hildebrand: hild-brand* ‘strijd-zwaard’: *Hildebrandus* (Dip.). 1413 Jan Hildebrant; 1422 Joes Hildebrant = 1422 Joes Hillebrand, Assenede (GYSS. 1999); 1399 Pele Hilebrantssoen, Zwolle; 1450 Ghert Hillebrant, Roden DR (DM); 1601 Gollemme weduwe van Jan Illebrant, Aardenburg (VAN VOOREN 1973); 1727 Marinus Hollebrand, Aardenburg (*VS* 1974, 561).

Hillege: Patr./Metr. Uit *Hilligje*, dim. van een *hild*-naam.

Hillegeer, Hilgers: Patr. *Hillegeer*, Germ. naam *hild-ger* ‘strijd-speer’: *Hildegarius, Hilgerus* (MORLET I). 12e e. Hildegerus, Gent (GN); 1757 Jan baptite Hillegeer, Melsen – Yerseke (*VS* 1972, 107).

Hilleman: 1. Metr. Afl. van VN *Hille* < *Hilde*. – 2. Afl. van *van Hille* (zie *van Hiele*).

Hillen, zie Hileijn.

Hillinga: Patr. Friese afl. van een Germ. *hild*-naam.

Hilst, van: PIN *Hilst* in Hasselt (BL). 1318 Arnoldus de Hilst, Hasselt (WF).

Hilten, van, zie van Hulten.

Himbrecht: Patr. 1. Germ. VN *haim-berht* ‘heem-schitterend’: *Haimbert, Heimbertus* (MORLET I). – 2. Hypercorrecte spelling voor *Imbrecht*.

Himmel: D. pendant van *van den Hemel*.

Himmenck, van: Misschien de Zwitserse PIN *Emmenegg*, waarvan de Brabantse familie *Emmenecker* afkomstig is: 1770-81 *Hemenecker, Emmeneck* (WF).

Himschoot, (van): PIN *Himschoot* in Eksaarde (OV).

Himst(e), van, zie van Heemst.

Hindersmann: D. FN *Hindermann, Hintermann*, naar de woonplaats ergens achter.

Hindriks, zie Hendriks.

Hinnema(n): Patr. Afl. van de VN *Johannes* of *Hendrik*.

Hinnes, Hinssen: Patr. Korte vorm en afl. van VN *Johannes* of *Hendrik*.

Hinrichs, zie Hendriks.

Hinte, van: PIN *Hinte* (NS).

Hintertur: Misschien de PIN *Hinterthürn* (BEI).

Hintzen: Patr. D. vlevorm van *H(e)inrich*. 1300 Hinceke = Hinricus Eselsvot, Stralsund (DN).

Hirde(r)s, zie Heeren.

Hisdes: Wellicht vervormd uit *Hirdes*.

Hitters: *Hitter* is een ontronde vorm van D. *Hütter* < Pln *Hütte* ‘hut’. Of uit *Hüter* ‘hoedenmaker’.

Hitzert: D. *Hitzer*, afl. van *hitzen* ‘heetmaken, stoken’.

Hobbel: Patr. Dim. van de VN *Hubrecht*. 1652 Geleynsen Hobbele, WV – Scherpenisse (*VS* 1973, 332)

Hochwald: PIN *Hochwald* (NRW, BW).

Hocke, Hokke, Hokkeling: Patr. *Hocke* < *Hucco*, bakervorm van een Germ. *hug*-naam, zoals *Hugo, Hugebert*. ±1600 Barend Hocke, Dreischor (Brouwershaven) (DM). – Lit.: N.A. DELST, *Een familie Hocke op Schouwen-Duiveland*, Zonnemaire, 1994.

Hodde: Patr. Bakervorm.

Hödl: *Hödl, Hödler*, Obd. BerN voor een kleinhandelaar.

Hoebé: Ook *Hoebée*, spelling voor *Hobé*. 1. Ofr. *hobé, hobet* ‘roofvogel, kleine valk’. – 2.

Patr. Var. van *Hubet*, dim. van VN *Hubert*. Zie *Hoebert*.

Hoebert, Hubers, Huiber(t)s: Patr. *Hoebert* is de oostelijke variant van de Germ. VN *Hubert*. Zie *Hubrechtsen*.

Hoeck(e), van, zie van (den) Hoek.

Hoed, den: BN naar het hoofddekseel of BerBN voor de hoedenmaker. Ook uithangbord, wat vaak verwijst naar het beroep. Vgl. E. *Hat*, Fr. *Chapeau*, Pic. *Capiau*. 1382 Heynric de Hoet, Izegem (DEBR. 1970); 1683 Jan Cornelisz Lingen bijgenaamd Jan Cornelisse den Hoed, Capelle aan den IJssel (DM).

Hoeder: BerN Mnl. *hoeder* ‘opeichter, hoeder, bewaker’. Vgl. D. *Hüter*.

Hoefakker: PIN *Hofakker* in Dentergem, Koolskamp, Meulebeke, Pittem, Wingene (WV), *Hofakkers* in Vries (DR).

Hoefenagel, Hoeffnagel, zie Hoefnagel(s).

Hoefijzers, zie Hoefijzer(s).

Hoeff, van der, zie van der Hoeven.

Hoefhamer: BerBN van de hoefsmid.

Hoefkens, Hofkens: Dim. van *van der Hoeven* of *van Hove*. 1568 Wilhelmus Hoefkens, Leuven; 1579 Laureis Hoffkens, Brecht (WF).

Hoefmans, Homan, Hoffman(n), Hoof(t)man: 1. Afl. van *van der Hoeven, van den Hove*. 1422-50 Claes op die Hove = Claes Hoefman, Zonhoven (MNT 326). – 2. BerN ‘dienstman, hofdienaar, landbouwer, boer, tuinman, hofmeester’.

Hoefnagel(s), Hoefenagel, Hoeffnagel, Hoevenagel: BerBN van de hoefsmid. 1268 Johannes Hoefnagel, Ieper (BEELE).

Hoefijzer(s), Hoefijzers, Hoftijzer: BerBN van de hoefsmid. Vgl. 1380 Johannes Hoefschoe, Hulst (DEBR. 1999).

Hoegen: Patr. Verbogen vorm van de Germ. VN *Hugo*.

Hoek, Hoeke, de Houck: 1. BN naar een diernaam; Mnl. *houck* ‘zeervis (geen snoek)’. Ook Mnl. *hoekijn, hoecksken* ‘geitenbokje, lam, geitje’, dim. van Mnl. *hoec, houck* ‘bok’. 1336 Heinricke den Houc, Moen (DEBR. 1971). – 2. Verkort uit *van den Hoek*.

Hoek, van (den); van Hoeke(n), van der Hoek, Verhoek(s), van Hoeck(e), van Oek, van Houck(e): PIN Hoek in Gent (TW), Hoek (Z), Hoeke (WV): 1252 *ten Houke* (DF). Of een van de talrijke *Hoek*-toponiemen. 1279 Henricus de Hoeke, Hulst (DEBR. 1962); 1341 Margriete van den Houke, Saaftinge (DEBR. 1999); 1417 Heinric van den Hoecke opte berct ende opt goet ten Hoecke, Lillo (A) (WF).

Hoekendijk: PIN.

Hoekman: Afl. van *van (den) Hoek*. 1301-10 Willem f. Lammins Hoekemans, Maldegem (CG); 1672 Andries Jacobse Hoekman, Kruiningen; †1687 Marinus Marinusz Hoekman, Kruiningen (HARTHOORN).

Hoeksema, -zema, Hoekstra: Friese afl. van *van (den) Hoek*.

Hoen, (t): BN naar het hoen, de kip. 1309-10 Lambrecht Hoen, Aardenburg (HAES. 144).

Hoencamp: Door g-syncope < PIN *Hogenkamp* ‘hoog veld’.

Hoendervangers: BN voor een kippenvanger, kippendief. Vgl. D. *Hühnerfänger*. 1365 Lambert den Hoenrevanger, Holten OIJ (DM).

Hoene: Patr. Germ. VN *Huno*. 1403 Willem Hoene, Antwerpen (WF).

Hoens, d’, zie Doene.

Hoenselaars: PIN *Hoenselaar*, b.v. *Honselersdijk* in Naaldwijk (ZH). 1592 Cornelis van Hoenselaer, G (DM).

Hoepen, van: Wellicht hypercorrecte spelling voor *van Oepen*. PIN Eupen (LU). 1585 Peeter Oepens, Tongeren (WF).

Hoes: *Hoes* < *Hoefs*, door assimilatie *fs* > *s*. Gen. van *Hoest*, *Hoofst*.

Hoestlandt: Hypercorrecte spelling voor *Oestland* < *Woestland* 'woest land, braakland'.

Hoevell, van: Ndd. PIN *Hövel* 'heuvel'.

Hoeven, van der; (van) Hoeve, ten Hoeve, van der Hoeff, Verhoef(f), Verheuf, Verhoeve(n): Verspreide PIN *ter Hoeve(n)*, *ter Hoef* 'hoeve, hofstede'. 1407 Godevart vander Hoeven, Antwerpen (WF); 1537 Vranck van der Houve, Den Haag (DM).

Hoevenaar(s): Mnl. *hovenare* 'tuinman, hovenier', *hoevenaer* 'pachter van een hoeve, bewoner van een leenhof'. Vgl. *Hübner*. 1550 Henrick Kempen diemen hyet Henrick die Hoeveneer (bewerkte een boerderij), Esbeek NB (DM).

Hoevenagel, zie Hoefnagel(s).

Hoeij, van: PIN *Hoei*, Fr. *Huy* (LU). 1371 van Robine van Hoey, Overwinden (WF). Zie ook *d'Huy*.

Hoeijdonck, (van), zie (van) Hooijdonk.

Hoeijmans, zie Hooijmans.

Hoezee, zie Hozee.

Hof, van 't; op 't Hof, van der Hof, van 't Hoff: Verspreide PIN *Hof*. 1561 van 't Hof, Rijswijk ZH (DM). ±1525 Pie(te-r op 't Hof, ZB; 1552 Jacob Pierse op 't Hof, Kloetinge (HARTHOORN).

Höfer: D. afl. van *Hof*. Bewoner of bezitter van een hof, hoeve.

Hoffius: Latinisering van *van 't Hof, van den Hove*.

Hoffman(n), zie Hoefmans.

Hofkens, zie Hoefkens.

Hofman, zie Hoefmans.

Hofmeijer: Bezitter of beheerder van een hof, hoeve. 1546 Suir den Hofmeyer, Borne (OIJ) (DM).

Hofstede, (van der); Hofstee: Verspreide PIN *Hofstede* 'plaats met hoeve'. 1285 Iohannes de Hofstede, Kortrijk (DEBR. 1980); 1450 Herman Hoeffstede, Anderen (DR) (DM).

Hofstra: Friese afl. van *Hof, van 't Hof*.

Hoften, van: PIN *Hofte* in Onstwedde (GR)? Of door wisseling *cht/ft* < *van Hooghten*?

Hoftijzer, zie Hoefijzer(s).

Hofwegen, (van); van Ofwegen: Verspreide PIN *Hofweg*. 1356 Claes van Ofweghe, Leuven (WF); 1653 Pieter Gerrits Roelen Hofwegen, Bleiswijk (DM).

Hoge, van der; Verhoog, van Hoogen: PIN *ter Hogen* 'op het Hoge', b.v. in Budingen en Geetbets (VB), *Hoogen* in Reek (NB). 1291 ick Symon vander Hoghe, Arnemuiden (OHZ V, 101); 1318-19 Mosket van der Hoghen ... in Zantvorde, Z (HAMAKER I, 30).

Hogendorp, Hogendorf: PIN *Hogendorp* in Zandvoorde bij Ieper (WV), *Hoogdorp* (NH) of de frequente D. PIN *Hohendorf*. 1346 Claes van den Hoghendorpe, Alkmaar; 1585 Pieter (van) Hogendorp, Amsterdam (WF); † 1457 Thomas Claesz. van Hogendorp, Holland; 1589 Gijsbert van Hogendorp, Dordrecht (NL 33 (1915), 130; 73 (1956), 226);

Hogenhout: PIN *Hooghout* in Tilburg (NB).

Hogenstein: PIN *Hoge Steen*, b.v. in Kortemark en Kachtem (WV). D. *Hochstein* (RP, NRW, BEI).

Hogerheide, Hogerheijde, Hogereije, Hoogerheide, Hoogerheijde: Frequentie PIN *Ho(o)ge Heide*. Ook *Hoogerheiden* in Oosterhout en Woensdrecht (NB). 1710 Vintje Cornelisse Hogeray, 's-Heer Arendskerke (HARTHOORN).

Hogerhuis, van; (van) Hoogerhuis, van Hoogenhuizen: PIN *Hooghuis*. *Hoogenhuis* in IJsselmuiden (OIJ), *Hoogenhuizen* in Moergestel (NB). 1284 *Hogehuis* bij Zuidlaren (DR) (Hekket). *Hogenhuis* in Turnhout (A). 1337 van Lievine vanden Hogenhus, Gent (WF).

Hogerland, Hoogerland: PIN *Hoogland* (U), *Hoogelande* in Grijpskerke (Z) en frequente PIN *Hooge Land, Hoogland*. De familie Adriaense in Ouwerkerk werd 1728 Hoogerland (VZS 1998, 175).

Hogers: Volksetymologisch uit *Hoegaerts, Hoogaerts, Hoogaars* < *Hugaerts*. Patr. Germ. VN *hug-hard* 'verstand-sterk'.

Hogesteger, Hoogeste(e)ger, Hoogersteger, Haagesteger: PIN *Hoge Steger* 'hoge trap'. 1622-31 Jan Cornelisz Hogesteger, Goes; 1634 Bartholomeus Cornelisz Hogesteger, Baarland (HARTHOORN); 1658 Hoogesteger, Hoedekenskerke Z (WF). – Lit.: A.J. HOOGESTEGER, *Genealogie Hoogesteger*, Alten, 1981.

Hogeveen, Hoogetveen: PIN *Hoogeveen* (DR).

Hogewind: PIN: hoge aan de wind blootgestelde plaats.

Hohlfeld: D. FN voor wie woonde aan een hol veld, veld met inzinking.

Hohmann: Mnd. *homan* 'voornaam persoon'.

Hoiting, Hoitsma, Huitema, Huijten: Patr. Afl. van de Friese VN *Hoite*, uit een Germ *hug*-naam.

Hokke(ling), zie Hocke.

Hol: 1. Verkort uit *van Hol*. – 2. Patr. Uit Germ. *hold*-naam. 1284-85 Gerard Holle, Dordrecht (DM); 1425 Daneel Hol, Tervuren (WF).

Holde, van, zie van Holle.

Holderbeke: PIN *Holderbeek* in Sint-Martens-Lierde en Schorisse (OV). Vgl. D. *Holderbach* 'vlierbeek'. 1275 Ernous de le Holrebeque ... encosté le voie de Romais à le Holrebeke, Nukerke OV; 1396 Jan van der Holderbeken, St.-Martens-Lierde (WF).

Holdrinet: Patr. Dim. op *-in-et* van Fr. *Houdier, Houdré* of *Houdry*, Rom. vormen van Germ. VN resp. *hild-hari, hild-rad, hild-rík* (DNF).

Holdijk: PIN. Er is een *Holdijksche Beek* in Markelo (OIJ).

Holkers: BerN. Afl. van Mnl. *holc, hulc* 'vrachtschip, groot koopvaardijschip'. 1350 Henneke Holk, Lübeck (NN).

Hollaers: 1. Gen. van *Hollaert, Hollard*, wellicht afl. van *van Hol, van Holle*. 1398 Katheline Hoolaerts, Meulebeke (DEBR. 1970). – 2. *Hollaar*, samengetrokken uit *Hollander*, vgl. *elkaar* < *elkander* (EBELING 1993). 17e e. Janna Hollaer, Veere (DE VOS 463).

Hollander, de(n) Hollander, d'Hollander, Dhollander, D'hollanders: Afkomstig van het graafschap Holland. 1279 per officium Willelmi dicti Hollanders, ... prenominate Willelmus Hollandre, Z (Obreen 264); 1419 Jacob de Hollandere filius Jacobs vander Neuse, Terneuzen (PARM.); 1475 Marie vidua Jacop Dollandere, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Holland(t): Afkomstig van het graafschap Holland (NH en ZH). 1296 Henri Hollant, Kales (GYSS. 1963); 1368 Kateline van Holland, Kortrijk (DEBR. 1962); 1570 Simon Janssen van Hollandt, Nijmegen (DM).

Holle, van; van Holde: Verspreide PIN *Hol* 'uitholling, depressie'. 1398 Maertin van den Holle, Bellegem (DEBR. 1970).

Hollebe(e)k, Ollebek: PIN *Hollebeke* (WV) of in Heldergem (OV), Boezegem (FV); waternaam *Hollebeek* in Merelbeke en Temse (OV). 12e e. Arnoldus de Holebeche, Boezegem (GN); 1422 Willem van Hoolbeke = van Olbeke = van Hollebeke, Kortrijk (DEBR. 1958).

Holleboom: PIN (Z). 1575-1652 Jacob Simonsz. Hollenboom; 1600-1650 Job Hollenboom, Schouwen (DE VOS 285).

Hollebosch: PIN *Hollebos* in Beselare (WV).

Hollebrand, Hollebrands(e), zie Hillebrand.

Holleman(s): Afl. van *van Holle, van den Hole*. 1424 Jan Holleman Wouter Hollemans sone was, Lier (WF).

Hollestelle: PIN in Ovezande (Z). Ook 1504 Holstelle eylant in de Zwake op Zuid-Beveland. 1563 Jan Claesz Hollestelle, Ellewoutsdijk (WF); 1644 Pieter Claesz Hollestelle, Heinkenszand (HARTHOORN). – J.J. POLDERMAN, *Holle Stelle en de geslachtsnaam Hollestelle*. GN 4 (1949), 412-414.

Hollmann: Wellicht met verdwenen umlaut < D. *Höllmann*, *Hellmann* ‘die aan een helling woont’.

Holm: Ndd. PIN *Holm* ‘klein eiland, riviereiland’. 1563 Niklaas Holm, Hausen-Antwerpen (WF).

Holme, van: PIN *ten (h)olme* ‘olm, iep’. Zie ook *Holm*. Of PIN *Olmen* (A). 1400 Jan van Olmen, Tervuren (WF).

Holster: Afkomstig van *Holst* (NL).

Holthuis, Holthuijzen, van Holthuijsen, Holtus: PIN *Holthuizen* (G, NL, OIJ). 1534 Theod. Holthuus, Groningen (WF); 1590 Johan van Holthuysen, Beesel (NL). Ook wel gewoon ‘houten huis’: 1520 Derick opt Holthuys, Salland OIJ (DM).

Holtjer: Holter, afl. van PIN *Holt* ‘hout, bos’.

Holtkamp: Verspreide PIN (NRW).

Holtman, zie Houtman.

Holtslag: Ndd. pendant van D. PIN *Holzschlag* (BW).

Holtus, zie Holthuis.

Holty: PIN *Holtye* (Sussex). 1296 William de Holetye (REANEY).

Holvast: Ndd. BN *Holtfast* ‘hou vast’. 1419 Curd Holvaste (NN). Vgl. Ndl. *Houtvast*.

Hölzel: PIN *Hölzel*, dim. van *Holz* ‘hout, bos’.

Homburg: PIN (BEI, BW, HS, NRW, SL, LU).

Homfeld: PIN (NS, SH).

Hommel: 1. Patr. Dim. van Germ. VN *Humboldt* of *Humbrecht*. – 2. BN naar de hommel, D. Hummel. Naar het gebrom of voor een onrustig mens.

Hommers: Patr. D. en Friese VN *Hommer(s)*, *Hummer(s)*. Germ. VN *hûn-mêr*: *Hunmarus*; evtl. *hûn-berht*: *Humbertus* (MORLET I).

Hommes: De naam kan op velerlei manieren worden verklaard. Gen. of mv. van Fr. *Homme* ‘de Man’. Als spelling van *Hommez* < *Omez*, *Omer*. Of uit *Hommers*.

Hond, de; de Hon(d)t, d’Hond(t), d’Hont, Dhon(d)t: BN als scheldwoord, uitdrukking van minachting. Of huisnaam. 1350 Willem Hont schepenen in Hulst; 1381 Jan de Hont, Ossensisse (DEBR. 1999); 1475 Wouter de Hondt, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Hondebrink: Twentse FN. PIN *Hondebrink* bij Almelo (OIJ) (HEKKET).

Honders: Patr. Germ. VN *hund-hari*. D. *Hunder*.

Hondius: Humanuistennaam. Latinisering van *de Hond*.

Hondman: BN voor een *de Hond*. Of BerBN van de hondenslager?

Hondsmerk, zie Hundersmar(c)k.

Hondt, de, zie de Hond.

Honig: BN voor een zoetkouw, honiglikker? BerBN voor een imker of honingverkoper (NN). Troetelnaam ‘sweetheart’ (REANEY). 1367 Henrico Honich, Goetsenhoven (WF); ±1600 Jan Symonsz Honigh, Zaandijk (DM).

Honing, Ooninckx: 1. BN. Var. van *Honig*. – 2. Patr. Afl. van Germ. VN *Huno* of een *hûn*-naam. 1343 Radulphi dicti Huninc, Brussel (WF); 1611 Herman Honinck, Zutphen (DM).

Honk, van: PIN *Honk* in Zandhoven (A).

Honkema: Patr. Friese afl. van *Honke*, dim. van *Huno* of een *hûn*-naam.

Honnaerts: Patr. Var. van *Hannaerts*. *Hannaert* is een afl. van de VN *Johannes*. 1340 Johannis dicti Hannart, Tienen (WF).

Honnef: PIN (Bad) *Honnef* (NRW).

Hont, de, zie de Hond.

Hontelé, Hontelez, Honteli: Met epenthetische *n* uit *Otelet*, *Hootelé*. Dat kan een var. zijn van *Wautelet* < *Wautier* ‘Wouter’ of een dim. van de Germ. VN *Otto*. 1309 Otto dit Ottelet d’Isle, Luik (WF).

Hontenese, van: PIN *Hontenisse* in Hulster Ambacht (ZV). 1347 Heyle Jans wedewe van Hontenese, Hulst (DEBR. 1999).

Hoof, van; van (der) Hooff, zie van (den) Hoven.

Hoofd; (‘t) Hooft: 1. BN voor iemand met een opvallend hoofd. 1284-85 Willame Hoeft, Dordrecht (DM); 1597 Gillis Thomaes Hooft, Sint-Gillis-Waas OV – Zeeland (VS 1965, 223).

– 2. Huisnaam.

Hoofd(e), van der, zie van der Hoogt.

Hoofman, zie Hoefmans.

Hoofstadt, van; Hovestadt: Var. van *van Hofsta(d)t*. PIN *Hofstad*, var. van *Hofstede* ‘plaats met hoeve’. 1410 Margriet van der Hofstat opten Hof ter Hofstat, Gierle (LIND. 1955).

Hooft, (‘t), zie Hoofd.

Hooft, van der; van het/’t Hooft, zie van der Hoogt.

Hooftman: 1. Mnl. *hovet-*, *hooftman* ‘hoofdman, bevelhebber, voornaam persoon, raadsman’.

– 2. Var. van *Hoofman*, *Hoefmans*.

Hoog, (de); de Hoogh, de Hooge, d’Hoog(h)e, Dhooge, Dooge: BN Mnl. *hooch* ‘hoog, aanzienlijk, voornaam, edel, ridderlijk’. 1433 Phelips de Hoghe, Zaamslag (PARM.).

Hoogakker: PIN *Hooge Akker* in Kruiningen (Z). Ook *Hoge Akkers* in Aarle (NB), Bladel (NB), Reusel (NB), Valkenswaard (NB), Someren (NB).

Hoogedeure: PIN naar het uitzicht van de deur van een huis of landgoed. Een Middelburgs regentengeslacht in de 14e-15e eeuw heette Van der Hoogerdeure (MEERTENS 1944).

Hoogen, van, zie van der Hoge.

Hoogenboezem: Waternaam *Hoogeboezem achter Haastrecht* (ZH), *Hoogen Boezem* in Nieuw-Lekkerland (ZH).

Hoogenboom: PIN *Hoogboom* in Ekeren (A), *Hogenboom* in Stabroek (A). *Hoogeboomen* in ’s-Gravenzande (ZH). 1280 Johannes de Hobome; 1329 Johannes filius Theoderici de Hoghebome, Antwerpen (WF); 1617 Cornelis Dircxz Hoogenboom... aen den Hoogenboom, Wassenaar (DM).

Hoogendam: PIN, vgl. *Hoogendammerbeek* in Nijkerk (G). 1603 Leendert Leendertsz Hoogendam, Maasland ZH (DM).

Hoogendonk: PIN *Hooge Donk* in Beek (NB).

Hoogendoorn, zie Hagedoorn.

Hoogendijk: PIN *Hoogendijk* in Maartensdijk (U), Oostburg (Z), Nieuw-Vossemeer (NB), Wadenhoijen (G).

Hoogenhuizen, van, zie van Hogerhuis.

Hoogenwerf, zie Hoogerwerf.

Hoogerheide, -heijde, zie Hogerheide.

Hoogerhuis, (van), zie van Hogerhuis.

Hoogerland, zie Hogerland.

Hoogersteger, zie Hogesteger.

Hoogervorst; van Hoogervest: PIN *Hoogvorst* ‘hoog bos’ in Kraainem, Tervuren (VB), *Hovorst* (A) en in Boekel (OV), *Hogevorst* in Bassevelde (OV): 1429 *ter Hogher Vorst* (DF VI). ±1600 Pieter Cornelisz Hogervorst, Rijnsburg (DM). – Lit.: M. VAN DEN DRIEST, *Hoogervorst te Middelburg*, Oost-Souburg, 1997.

Hoogerwerf, Hoogenwerf, Hoogewerf, Hoogewerve: PIN *Hoge Werf* ‘opgeworpen grond voor een hoeve, opgeworpen hoogte op buitendijks land, vluchtheuvel voor herders en vee’ (Moerman). *Hoogerwerf* in Woensdrecht (NB).

Hoogeste(e)ger, zie Hogesteger.

Hoogeveen, zie Hogeveen.

Hoogewerf, Hoogewerve, zie Hoogerwerf.

Hoogh, de; d'Hooghe, zie (de) Hoog.

Hooghart: Volksetymologisch < *Hogaert* < *Hugaert*, Germ. VN *hug-hard* 'verstand-sterk'. Of uit de E. FN *Hogard* < Oe. *hogg-hierde* 'varkensherder, -hoeder' (REANEY).

Hoogkamer: Plaatsnaam in Oudvosmeer (Z). 1619 Jacob Pietersz Hoogcamer noemde zich Hoochcamer naar de boerderij aan de Amstel waar hij in 1578 geboren was (DM).

Hoogkamp: PIN *Hoogkamp* in Arnhem (G). *Hooge Kamp* in Ophemert (G) en Wamel (G).

Hoogland; (den) Hooglander: PIN *Hoogland* (U). †1669 Cornelis Claasz Hogelant (vader van) 1669 Claas Cornelisz Hogelander (vader van) 1677 Cornelis Claasz van het Hoogeland, Barsingerhorn (DM).

Hoogmoed: BN naar de edele gezindheid, later naar de hoogmoed, overmoed. Vgl.

Hochmuth. Ook molennaam in Dordrecht (DM).

Hoogstad: PIN *Hoogstad* in Ruien (OV) of *Hoogstade* (WV) 'hoge plaats'. 1568 Hans Hooghestadt, Hondschote (WF). – 2. Reïnterpretatie van *Hoofstadt*, o.m. door wisseling *f/ch*. 1606 Jan Simons Hoogstadt, Vlaardingen (DM).

Hoogsteen: PIN *De Hoogsteen* in Prinsenhage (NB).

Hoogstra: Friese afl. van *Hoog*.

Hoogstrate(n), Hoogstraate: PIN *Hoogstraten* (A). 1387 Lijsbetten van Hoechstraten, Leuven (WF); 1604 Jan Jansz van Hoogstraten, Heinkenszand; 1683-85 Adriaan Marinusz Hoogstrate, Krabbendijke (HARTHOORN).

Hoogt, van der; van der Hooft, van der Hoofd(e), van het Hoofd, van Hooft: PIN Mnl. *hogede, hoochte, hocht, hucht* 'hoogte' (MOERMAN). Let op de wisseling *gt/ft*. Sommige vormen kunnen varianten zijn van *van den Hove*.

Hoogvliet: PIN *Hoogvliet* (ZH). 1645-75 Pieter Oorborsz Hoogvliet, Poortugaal (zoon van) 1606 Oorboor Marijniz, geboren in Poortugaal, maar die in 1647 in Hoogvliet woonde (DM).

Hoogwijk: PIN 'hoge wijk'.

Hoogwijs: PIN *Hoogewijst* in Heesch (NB).

Hoogzand: PIN 'hoge zandige plaats'. *Hoogezand* (GR), Hoogzand in Tietjerksteradeel (FL).

Hoolhorst: PIN *Hoolhorst* in Stoutenburg (U).

Hoolt: Var. van *Holt*, Ndd. en Oost-Ndl. vorm van *Hout*.

Hoon, de: BN Mnl. *hoon, hone* 'gevaarlijk, bedrieglijk, verraderlijk'. 1169 Willelmus Hone, Gent (GN); 1750 Pieter de Hoon, Breda (DM).

Hoonderd, Hoondert: PIN de Oude en de Nieuwe Hoondertpolders in Hoedekenskerke. 1768 Marinus Jobse woont in de Nieuwe Hoondert in Hoedekenskerke (Z) = 1808 Marinus Jobse Hoondert (DM); 1595 Geert Dirksz Honnaert; 1607 Martijnken Anthonisse Hooners., Baarland; 1601 Geert Jacobsz Honaert, Goes; 1619 Willem Jacobsz Hoondert, Baarland (HARTHOORN).

Hoop, (de): Mnl. *hoep, hoop* 'hoepel'. BerBN van de kuiper, die hoepels rond de vaten bindt. 1398 Aermoud de Hoep, Olsene (DEBR. 1970).

Hoopen, ten: PIN *De Hoop* (G), *Hoop* (OIJ). Ook 1381-83 *ten Hope* in Brummelo/Haaksbergen (OIJ). 1580 Herman ten Hoopen, Haaksbergen (DM).

Hoor, ten; d'Hoore, D'Hoore, Dhoore: Mnl. *hoor, hoir* 'erfgenaam'. 1608 Tobias Dhoore, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Hoorebeke: PIN *Sint-Kornelis-Horebeke* en *Sint-Maria-Horebeke* (OV): 1185 *Horenbeke* (TW). ±1240 Margareta de Hornebeke, Wetteren (WF).

Hoorenweder, van, zie van Hoomweder.

Hoorickx, van, zie van Horrick.

Hoorn, (de); Horn: Mnl. *horen*, *hoorn* 'hoorn'. BN voor de hoorndrager of naar de huisnaam. 1303 van Weite den Horen, Dudzele (WF); 1585 Claes Jansz Hoorn, Amsterdam (DM).

Hoorn, van: PIN *Hoorn* (G, GR, FL, NH, ZH) 'hoek'. 1466 Jan van Hoorne, Middelburg (PARM.); 1585 Pieter van Hoorn, Amsterdam (DM).

Hoornaert: BN voor de hoorndrager, de bedrogen echtgenoot. 1282 Robinus mid den Horne, Kales (GYSS. 1963); 1382 Jan Hornaerd, Ingelmunster; 1619 hem verwijtende dat hij Smon is eenen hoornaert ende cocquyt, Brugge (WF).

Hoornick, zie van Horrick.

Hoornstra, Hornstra, Haanstra: Friese afl. van *Hoorn* of *van Hoorn*. De var. *Haanstra* doordat Fries *hoarne* 'hoek' en *hoanne* 'haan' homofonen zijn door wegval van de *r* (WINKLER, HOEKEMA 102). PIN *Nieuwehorne* (Heerenveen, FL). 1767 Pier Gerrits, Nieuwehorne (vader van) 1795 Gerrit Piers Hornstra, Nieuwehorne (BROUWER 1965).

Hoornweder, van; van Hoorenweder: BN Mnl. *hoornweder* 'mannelijk schaap, ram met horens'. Het voorzetsel *van* is secundair. ±1300 Woitin Horneweder, Gent (GN); 1476 Lauwereins Hoomeweder, Aardenburg (VAN VOOREN 26).

Hoornweg, Hoorweg: PIN 'weg die leidt naar Hoorn'? Of volksetymologisch < *Hoornweder*? 1570-1650 Jacob Cornelis Hoornweg, Overschie (DM).

Hoosemans: BerN van de hozenmaker, kousenmaker. 1366 Willelmi Hozemakers, Korrijk (DEBR. 1970).

Hooste, van, zie van Oosten.

Hootegem, van, zie van Oteg(h)em.

Hootsmans: Wellicht verhaspeling van Hoosemans.

Hoove, (van), zie van Hove.

Hooij, van, zie van Ooijen.

Hooijberg: PIN *Hooiberg* in Bladel (NB). Of reïnterpretatie van PIN *Hoberg* in Bakel (NB).

Hooijdonk, (van); van Hooydonck, (van) Hoeijdonck: PIN *Hooidonk* in Nunen (NB), Retie, Sint-Pieters-Lille, Zandhoven (A). 1281 Joh. de Hoedonc, Nevele (WF).

Hooije, van, zie van Ooijen.

Hooijkaas: Vermoedelijk volksetymologische vervorming.

Hooijkamp: PIN?

Hooijmans, Hoeijmans: 1. BerN van de hooikoper of hooier. 1298 Stas Hoieman, Kales (GYSS. 1963). – 2. Brabantse vorm voor Hoedemans.

Hooijmaijers: Volksetymologisch 'hooimaaier' uit FN *Hooimeier* 'hooiboer'. Vgl. D. *Heumeier*. 1673 Joannes Hoeijmaijers, Den Bosch (WF).

Hooijschuur: PIN *Hooischuur*. FN voor een hooiboer. 1692 Dirk Hoyschuur, Zaandam (WF).

Hooze: Mnl. *hose* 'kous, laars'. BN of BerBN. 1268 Hankinus Hose, Ieper (BEELE).

Hop, Hoppe, Oppe: BerBN van de hophrouwer of hophandelaar, hopteler. 1326 Jacob Hoppe, Ieper (BEELE). Zie ook *Hoppen*.

Hopman(s): 1. BerN van de hoofdman van een troep soldaten. D. *Hauptmann*. 1728 H.J. Hopmans, Oudenbosch (WF). – 2. BerN van de hopteler. 1382 Art Hopmakere, Landen (WF).

Hoppen, Hoppe, Oppe: Patr. Var. van *Hobben*, vleivorm van *Hubrecht*. Zie ook *Hop*.

Hoppenbrouwers: BerN van de hophrouwer, brouwer van hophier. 1369 jeghen Clais den Hoppenbrauwere vi mudde evenen, Kortrijk (DEBR. 2002); 1424 Heinderic Oppenbier, Kortrijk (WF).

Hopstaken: BerBN voor een hopboer of BN voor een lang opgeschoten kerel. 1671 Hopstaken, Etten-Leur (PDB).

Horck, van, zie van Horrick.

Horde, van den: PIN *Horde* ‘afsluiting van gevlochten teenwilg’. 1381 Jan van den Orde, Hulst (DEBR. 1999).

Hordijk: PIN *Hordijk* in IJselmonde (Rotterdam, ZH). 1592 Adriaan Hordijk, Barendrecht (DM). – Lit.: L.W. HORDIJK, *Geschiedenis en genealogie van de familie Hordijk*, Brielle, 1979.

Horeman: Afl. van *Hoorn* of van *Van Hoorn*.

Horjus: *Horreus*, latinisering van de Friese mansnaam *Horre* (WINKLER).

Hormes, zie Hermes.

Horn, zie (de) Hoom.

Hornick, van, zie van Horrick.

Hornstra, zie Hoomstra.

Horri(c)k, van; van Horck, van Hornick, Hoornick, van Hoorickx, van Heurk, van Hurck, van Hurek, van den Hurk, Hurkx: PIN *Horik* ‘hoek’. *Horik* in Nederweerd (NL), *Horrik* in Budel (NB), *Hurk* (NB). Ook op verschillende plaatsen (A, BL, VB). 1340 Ghiselbertus de Homeke, Turnhout (WF); 1340 Heinric Hornich, Aardenburg (JAM. 47).

Horringa: Friese afl. van de Friese VN *Horre*.

Horsigh, van: PIN *Horsik* in Sint-Michielsgestel (NB). 1584 Hans van der Horsick, Antwerpen (WF).

Horssen, van: PIN *Horsen* (G).

Horst, van der; Verhorst, (ten) Horst, van der Harst: Verspreide PIN *Horst* ‘kreupelhout, struikgewas, begroeide hoogte’. 1198 Gerardus de Horst, Middelburg (OHZ 391); 1327 Arst van der Horst, onsen baliu van Amsterland (WF); 1533 Johannes van der Horst, Nijmegen (DM); 1603 Pieter van der Horst, Doornik (sic) – Scherpenisse (*VS* 1973, 332).

Horstmann: Afl. van *van der Horst*. 1449 Herman Horstman, Zwolle (DM).

Hoskens: Mnl. *hosekin*, dim. van *hose* ‘laars, kous’. BN of berBN. 13e e. Segere Hosekin = Hossekin (GN).

Hoste, zie Oste.

Hotke, Hotting, Huttinga: Patr. Dim. en afl. van de Friese VN *Hotte*.

Hotton: Patr. Hypercorrecte spelling van *Otton*, Rom. verbogen vorm van de Germ. VN *Otto*.

Houchon: Patr. Var. van *Huchon*, vleitvorm op *-eçon* van *Hue* = *Hugo*. 14e e. Houwechon de Bassines = Houchon de Bassien = Hughe dit Huechons de Bassine, Luik (WF).

Houck, de, zie Hoek.

Houck(e), van, zie van (den) Hoek.

Houdenhoven, van, zie van den Oudenhove(n).

Houdersteijn: Zeeuws-Vlaamse adaptatie van de Waalse FN *Haudestaine*, zelf een Waalse adaptatie van D. *Hauenstein*, PIN (BEI, BW, RP, CH).

Houdkamp, zie Houtkamp.

Houdt, van, zie van (den) Hout.

Houe, van, zie van (den) Hauwe.

Houg: Patr. Var. van *Huige*, *Huych*, de Germ. VN *Hugo*. 1271 Hugo von Schilteck = 1296 Haug von Schilteck (BRECH.).

Houkamp, zie Houtkamp.

Houke, Ouke: *Houke* of *Hauke* is een Friese vorm van de VN *Hugo*. Bekend is de figuur van Hauke Haien in ‘Der Schimmelreiter’ (1888) van Theodor Storm.

Houmes: Vermoedelijk adaptatie van de in WV frequente FN *Hommez* < *Omez* < *Omer*. Germ. VN *Otmar*, *Audomarus*.

Houndsmeark, zie Hundersmar(c)k.

Houssaije, de la: PIN Fr. *Houssaie* ‘plaats waar hulst groeit, hulstbos’.

Hout, van (den); van der Hout, van Houdt, von Hout, ten Hout, (in ‘t) Hout, van (den) Houte, van Houtte, van (den) Houten, van Haut(e), van (den) Hauten: Verspreide PIN *Hout*, *ten*

Houte 'bos'. 1326 Jan van den Houte, Ieper (BEELE); ±1330 pro obitu Johannis de Ligno, Hulst (DEBR. 1999); 1570 Anthenis van den Haute, Aardenburg (VAN VOOREN 26).

Houtegem, van: PIN *Houtegem* in Etikhove (OV). 1396 Janne van Houteghem, Nukerke (WF); 1585 Jacop van Houtighem, Anzegem WV – Zeeland (VS 1965, 134).

Houtekamer: PIN *Oudekamer* in Heinkenszand (Z). 1678 Jacobus Cornelis in 't Oudekamer (Z).

Houtema: Friese afl. van *van Hout*, *van den Hout*. Vgl. *Houtman*.

Houten, van; van Hauten: 1. PIN *Houten* (U). – 2. Verkort uit *van den Houten*.

Houtepen(ne): PIN *Hautepenne* in Gleixhe (LU). 1381 Arnoldi de Hautepenne, BL (WF).

Houterman(s), zie Outermans.

Houthoff: 1. PIN *Houthof*, Ndd. *Holthof*. Of *Oud Hof*? – 2. Volksetymologisch uit *Hoothoofd*, BN of huisnaam.

Houthuijzen: PIN *Houthuizen* in Huissen (G) en Grubbevorst (NL). Johann Jost Holtzhausen uit het Duitse Homberg (wellicht NRW) trouwde in 1786 in Amsterdam als Justus Houthuijsen (DM).

Houtkamp, Houdkamp, Houkamp: PIN, vgl. *Holtkamp*.

Houtkoper: BerN van de houtkoopman. ±1600 Claes Nanningsz Houtcooper, Oude Gracht (NB) (DM).

Houtman, Holtman: 1. Afl. van *van Hout*, *van den Houte*. 1381 Joos Houteman, Hontenisse (DEBR. 1999). – 2. BerN van de timmerman. 1418 Jan van den Houte ... temmerman = 1418 Jan Houtman, Kortrijk (DEBR. 1957).

Houtop: Misschien door assimilatie uit PIN *Houtdorp* in Ermelo (G). Vgl. D. *Holtrop* (NRW, NS).

Houtrijve, d', zie van Outrijve.

Houtte, van, zie van (den) Hout.

Houttum, van: 1. PIN *Houtum* in Son (NB). 1383 Raas van Houthum, Sint-Oedenrode NB (DM). – 2. PIN *Houtem* (WV), Sint-Lievens-Houtem, Kruishoutem, Letterhoutem (OV), Walshoutem (VB). 1227 Johannes de Houthem, Munkzwalm (GN).

Houtzager(s): BerN van de (hout)zager. 1384 Claes den Houtzagher, Amsterdam; 1528 Aert Aertssoen Houtseger, Den Bosch (WF); 1715 Rachel Pauwels Houtsager, Yerseke (HARTHOORN).

Houwe, van den, zie van (den) Hauwe.

Houweling: Patr. Afl. van de Fries-Groningse VN *Houwe* < *Hugo*. ±1600 Jacob Jacobs Houweling, Hoogetveen (D) (DM).

Houwelingen, van: Wellicht de in 1421 verdrinken plaats *Houweningen*. Vgl. *Houweningswater* in Sliedrecht (ZH) en Werkendam (NB). 1665 Arie van Houwelingen, Giessenburg (ZH) (DM).

Houwer(s): BerN van de houwer, houthakker of steenhouwer. 1289 Pol le Houthauwere; 1326 Pieter de Hauwere, Ieper (BEELE); 1608 Jaques Dhauwer, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Houwerzijl: PIN *Houwerzijl* in Ulrum (GR).

Houwing, Hauwing: Patr. Afl. van de Fries-Groningse VN *Houwe* < *Hugo*. 1433 Cornelis Hauwinc, Tholen (PARM.); 1666 Willems Jan Houwing, Vriescheloo (DM). – Lit.: P.J.C. ELEMA, *Genealogie Houwing. Gruoninga* 40 (1995), 152.

Houx, (de): Fr. PIN *Houx* 'hulst'. *Houx* in provincie Namen en in Eure-et-Loir. 1383 Guillaume du Houx, Luik (WF).

Hove, van; (van) Hoove: 1. PIN *Hove* (A, H). 1464 Jan van Hove, Aardenburg (PARM.). – 2. Var. van *van den Hoven*.

Hovelinck: Mnl. *hovelinc* 'hoveling, edelman'. Vgl. D. *Höfling*. 1380 Gherijt Hovelinc, Haarlem. Ook wel afl. van *van den Hove*. 1270 Bouden Hovelin f. Jans van den Hove, Brugge (CG).

Hoven, van (den); ten Hove, van Hoof(f): Frequentie PIN (*ten*) *Hove*. 1337 Jan van den Hove, Hulst; 1358 Gheraerd van den Hove ... schepenen in Hulster ambacht (DEBR. 1999).

Hovendaal: PIN. 1794 Tomas Hovendaal, Scherpenisse (*Zgi*).

Hovens: Var. van *Havens*, gen. van Mhd., Ndd. *haven*, D. *Hafen* 'pot'. BerBN voor de pottenbakker.

Hovestadt, zie van Hoofstadt.

Hovius: Latinisering van *van (den) Hove*.

Hovijn, -eijn, Hoving: Patr. Hypercorrecte spelling voor *Ovijn*. Patr. Vleivorm van de Germ. VN *Ovo* (Dip.). 12e e. *Ovo conversus* (GN); 1398 Willaume Hovine = Willem Ovijn, Moeskroen (DEBR. 1970).

Howson: E. Patr. < *Hughson, Huson* 'zoon van Hugo'. 1066 Wlfuric Hugo sune; 1332 Henry Howsone, Cumberland (REANEY).

Hoy, de, zie d'Huy.

Hoije, van, zie van Ooijen.

Hoywegen, van: PIN *Hoge weg*. 1388 Daniele van den Hoghenweghe, Kortrijk (DEBR. 1970).

Hozee, Hoezee: Spelling voor *Houzet, Housé, Hozée, Hosset*. Dim. van Of. *hose* 'kous, laars'. BN 'gelaarsd' of BerBN. 1240 J. Housés = J. J. le Housset = Housset, Doornik (WF).

Hubbelmeijer: Uit D. *Hubmeier* 'meier, boer op een erfleen'.

Hubers, zie Hoebert.

Hübner: D. afl. van *Hube*, Mhd. *huobe* 'hoeve'.

Hubrechtsen, Hubregtse(n), Hubrechse(n), Hubrecksen, Hubregghse, Hubregsen, Hubregzen, Huibrechts(e), Huibregt, Huibregtse(n), Huijbrecht, Huijbrechts(e), Huijbregse(n), Huijbregts, Huijbregtse(n): Patr. Zoon van *Hubrecht*. Germ. VN *hug-berht* 'verstand-schitterend': *Hug(e)bertus* (MORLET I). Zie ook *Hoebert*. 1604 Geert Huibrechts, Gent – Zeeland (*VS* 1965, 224); 1750 Gerrit Huijbregtse, Middelburg/Vlissingen (DM). – Lit.: J. GOOSSENS, *Hubertus in der niederländischen Familiennamengeographie*. Festschrift für Hubertus Menke, Heidelberg, 2001, 281-298.

Huenen, van: PIN *Huinen* in Putten (G). °1764 Ot Jacobsen, Huinen, maar neemt in 1812 de naam *van Huenen* aan (DM).

Huet, van: Ook van *Huët, van Huut, van Huit*. PIN *Hueth* (NRW). 1457 Wolter van Huet, Nijmegen (DM).

Huffel, van; van Uffelen: PIN *Huffel* 'heuvel'. Steenhuffel (VB). 1369 Tielmans vanden Huffele, Diest (WF).

Huge(n), Hugens(e), Huugen, Huige, Huigen(s), Huigh, Huijgen(s), Huijghe: Patr. Germ. VN *Hugo* < *hugu/hugi* 'denkende geest, verstand', zoals in Ndl. *geheugen, heugenis*. 1234 Hugo de Steenlant (GN); 1322 Pieter Hughe Willemans zone; 1380 Jan Hughe Gheeraerds sone, Hulst (DEBR. 1999); 1475 Hannekin Huugs, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Hugten, van, zie van Heugten.

Huiber(t)s, zie Hoebert.

Huibrechts(e), Huibregt, Huibregtse(n), zie Hubrechtsen.

Huige, Huigen(s), Huigh, zie Huge(n).

Huilmand: Patr. Fr. hypercorrecte spelling voor *Willeman*, afl. van *Willem* of Germ. *wil-man*.

Huineman: Variant van de Overijsselse FN *Hunneman* (sinds 1628). Afl. van PIN *Hunne* bij Deventer (HEKKET).

Huirne, ter: PIN met varianten *ter Heurne, Terhurne, Terhürne*. PIN *huurn* = *hoorn* 'hoek'. 1356 *ter Hurne* in Baar (G) (HEKKET).

Huisman, Huijsman(s): Mnl. *huusman* 'landman, landbouwer, huisbestuurder'. 1255 Petrus Huseman, Hulst (DEBR. 1980); 1519 Jan Huusman, Aardenburg (VAN VOOREN 26).

Huisen, zie Huijs.

Huisso(o)n, zie Huiszoon.

Huisstede, van; van Huissteeden, Hüsstege: Mnl. *huusstede* 'plaats waarop een huis staat'. PIN *Huisstede* ook 'kleine harde terp'. *Huisstee* in Laren (G). Ook 1475 *Huystede* in Markelo (OIJ), 1475 *Huesstede* in Wiene (OIJ), 1456 *ter Hussteden* in Wijhe (OIJ) (HEKKET). Ndd. *Hustede* (NS). – Lit.: G. MÜLLER, *Westfälisch Hovestad und Husstede*, Neumünster, 1990.

Huiszoon, Huisso(o)n, Huyss(o)n, Huijszon, Huson: 1. Patr. *Hui(g)szoon*, zoon van *Huig, Hugo*. Zie *Huijs*. 1314 Heinric Hughes sone; 1382 Willem Huuchsone, Hulst (DEBR. 1999); 1362 Hughe Huughs zone, Axel (GYSS. 1999). – 2. Volksetymologische *zoon*-naam < Patr. *Hueçon*, vlevorm van VN *Hue(s)* < *Hugo*.

Huitema, zie Hoiting.

Huijghebaart: Patr. *Hugebaert, Huygebaer(d)t, Heugebaert*. Germ. VN *Hubrecht, Hubert*.

Huizen, zie Huijs.

Huizen, (van): PIN *Huizen* (NH). 1575 Johan van Huijssen, Nijmegen (DM).

Huizer, Huijser(s), Dhuijsers, Huser: Ook *de Huisser*. Afl. van *huis* of van het ww. *huizen* 'een huis bouwen, herbergen, onderdak verlenen'. Vgl. E. *Houser*, D. *Haus(s)er, Häus(s)er*.

Huizing(a), Huizenga, Huijsing: Het Friese geslacht Huizinga stamt van het hof Melkema in Huizinge (GR). *Huizing* is ook een PIN in Anloo (DR), Assen (DR) (HEKKET). Maar *Huizing* kan ook Patr. zijn, afl. van VN *Huso*.

Hullaert: Afl. van *van (den) Hulle*. 1382 Jan de Clerc dictus Hullaerd ... van Lisebetten van den Hulle, Harelbeke (DEBR. 1970).

Hulle, van (den): PIN *ten Hulle* 'heuvel'. 1294 Gillis van den Hulle, Bavikhove (DEBR. 1980); 1600 Aernout van Hulle, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Hulleman: Afl. van *van (den) Hulle*.

Hullmann: D. *Hülmann*, die bij een *Hüle* woont, d.i. Mhd. *hülwe, hulwe* 'plas, poel' (BRECH.).

Hullu, (de); van Hullu: PIN *Hulluch* (PdC). 1273 Jehan de Huluch, Doornik (WF).

Hulmer, zie Ulmer.

Hulsbergen: PIN *Hulsberg* (NL, NRW). 1354 Renard de Hulsberghe, Aken (WF); 1540 Johan van Hulsberghen, Leeuwarden (DM).

Huls(e)bos, Hulzebos: PIN *Hulsbos* 'hulstbos'. *Hulsbosch* in Weerd (NL), *Hulsebosch* in Norg (DR).

Hulsenboom: PIN 'hulstboom'.

Hulshof(f): PIN 'hof waar hulst groeit'. 1475 *Hulshoff* in Albergen (OIJ), 1475 *Hulshof* in Buurse (OIJ), 1494 *Hulshoff* in Almen (G) (HEKKET). Ook frequente D. PIN *Hülshof(f)* (HS, NRW, NS).

Hulshout: PIN (A). 1406 Jan Hulshout, Antwerpen (WF).

Hulsman: 1. Afl. van *van den Hulse, van Hulst*. 1347 Joes van den Hulse, Hulst (DEBR. 1999); 1364 Everyt Hulsman, Sint-Oedenrode; 1807 Mannus Hulsman = Mannus op de Hulst, Olst (OIJ). – 2. Afl. van D. PIN *Hülsede* (NS). 1337 Hinrici de Hulszede = 1339 Hinricus Hulseman, Hameln (DM).

Hulst (van): PIN *Hulst* (ZV). 1233 Willelmi de Hulst (DEBR. 1962); 1309-10 bi Gillise van Hulst, Aardenburg (HAES. 145); 1316 Johannes de Hulst (DEBR. 1999, 368).

Hulst, van der; Verhulst: Verspreide PIN *ter Hulst* 'plaats waar hulst groeit'. 1450 in de Hulste ... Jacobs kijnder uter Hulst, Hoogstraten (WF).

Hulstaert: Afl. van *van (der) Hulst*. 1754 Tobias Hulstaert, Eksaarde (DM).

Hulster, (de); de Hulsters: Afkomstig van Hulst (ZV). 1583 Anthuenis d'Hulstere, Brugge (WF).

Hulstman: Afl. van *van (der) Hulst*. Of var. *van Hulsman*.

Hulten, van; van Hiltten: PIN *Hulten* (NB). 1476 Pieter van Hiltten, Brugge (DM); 1464 Andries van Hulten, Ieper-Brugge (WF).

Hulster (de); de Hulstere, de Hulsters: Afkomstig van Hulst (ZV). 1583 Anthuenis d'Hulstere, Brugge (WF).

Hulzebos, zie Huls(e)bos.

Hulzen, van: PIN *Hulsen* (NL, OIJ). 1563 Jan van Hulsen, Turnhout (WF).

Hummel(en), Hummelman: Patr. Dim. van de Germ. VN *Humbold* of *Humbrecht*. 1150 Diederik Humilo, Keulen (BRECH.).

Hundersmar(c)k, Hundermarsch, Hondsmark, Houndsmeark: Ook *Hondermarcq*, *Hondermarck*. BN Honderd mark, de muntnaam. D. *Hundertmark*. 1189 Willame Hondertmarc, Gent (GN); 1381 Diederik Ondermaerc, Joos Ondermarc, Hontenisse; 1381 Jan Ondermaerc, Ossenisse (DEBR. 1999).

Huneveld: PIN *Hunnenveld* in Diepenveen (OIJ), *Hunneveld* in Zevenaar (G).

Hunnik: Patr. Afl. van de Germ. VN *Huno*. 1343 Radulphi dicti Huninc, Brussel (WF).

Hunt: 1. E. BerN van de jager, E. *hunter*. 1203 Humphrey le Hunte, Sussex (REANEY). – 2. Spelling voor D. *Hund* 'hond'. BN.

Hurck, van; van Hurek, van den Hurk, zie van Horri(c)k.

Hurkmans: Afl. van *van Hurck*.

Hurkx, zie van Horri(c)k.

Huser, zie Huizer.

Huson, zie Huiszoon.

Huss, zie Huijs.

Hussaarts: Vernederlandsing van Fr. *Housard*, *Houssart*, afl. van Of. *hose*, Germ. *hosa*, Fr. *housse* 'laars'. BN of BerBN. 1330 Jehan Houssart, Bergen (WF).

Hussem: PIN *Hussen* (RP)? Of vervormd uit *van Uxem*?

Hüsstege, zie van Huisstede.

Hut: D. F. *Hut*. Vgl. *den Hoed*.

Huttinga, zie Hotke.

Huugen, zie Hüge(n).

Huvers: Afl. van Mnl. *huve*, *huyve* 'hoofddekseel'. 1303 van Huarde, Sint-Kruis WV (WF).

Huy, d'; de Hoy: PIN *Huy*, Ndl. *Hoei* (LU). 1147 Arnulphus de Hoyo, Chimay; 1245 Jennat de Hoy; 1329 Jehan de Huy, Doornik (WF). Zie ook *van Hoeij*.

Huybens: Patr. Vleivorm van de Germ. VN *Hubrecht*. 1369 Hubben Hubrechts zoen, Tilburg; 14e e. Hubert dit Hubin de la Malaise, Luik (WF). – Lit.: A.H. HOEBEN, *Vorming, varianten en verspreiding van de naam Hoeben*. GN 1984, 101-103.

Huijboom: Dial. var. van *Hoboom* < *Hoogboom*.

Huijbrecht, Huijbrechts(e), Huijbregse(n), Huijbregts, Huijbregtse(n), zie Hubrechtsen.

Huijer: BerN. Dial. var. (palatalisering) van *Hoijer*, *Hooijer* 'hooier'. 1555 Jan de Hoyere, Brugge-Antwerpen (WF).

Huijgen(s), Huijghe, zie Hüge(n).

Huijs, Huss, Huijsen, Huijsse(n), Huizen, Huijzen, Huissen, Heuse, Heuzen: Patr. 1. Germ. VN *Huso*. 1381 relicta Jans Huus; 1381 Clays Huse, Hontenisse (DEBR. 1999). – 2.

Huis < *Huus* < *Huughs*, gen. van de VN *Huge*, *Hugo*. 1382 Jan Huuchs = 1398 Jehan Hughes = 1398 Jan Huus, Machelen (DEBR. 1970).

Huijser(s), zie Huizer.

Huijsheere: Mnl. *huusheere* 'heer des huizes, huisheer, eigenaar van een huis'. 1410 Jan de Huusheere, Kortrijk (DEBR. 1958).

Huijsing, zie Huizing(a).

Huijskens: 1. Dim. van *huis*. Vgl. D. *Häuschen, Häusle*. 1356 Heinrec Huuskens huse, Brussel; 1561 Dirk Huysken, Kleef-Antwerpen (WF). – 2. Patr. Dim. van de Germ. VN *Huso*. – 3. Patr. < *Huigskén*, dim. van *Huig, Hugo*. 1377 Hugheskin van Cassele, Ieper (BEELE).

Huijsman(s), zie Huuisman.

Huijsse(n), zie Huijs.

Huysso(o)n, Huijszon, zie Huiszoon.

Huijten, zie Hoiting.

Huijvetter, d'; Dhuijvetter: BerN van de leerlooier. 1368 Jan de Hudevettere, Kortrijk (WF).

Huzemeijer: BerN Huismeier 'beheerder van huis, hof'.

Hijbeek: Spelling voor PIN *Heibeeck* in Kessel (NL), Roosendaal (NB).

Hijeden, van der, zie van der Heide.

Hijfte, van: PIN *Hijfte* in Lochristi (OV). 1357 Jan van Hijfte, Gent (WF); 1693 Joos van Hyfte, Axel (DM).

Hylkema: Patr. Friese afl. van *Hilke, Hilleke*, dim. van Germ. *hild*-naam, zoals *Hillebrand*. 1716 Hilleke = Hillegundus, Den Bosch (WF).

Hijman(s), zie Heijdeman, Heijman, Imanse.

Hijpers: Patr. < *Hijbers* < *Hijberts, Hijbrecht* < *Hibbert*, VN *Hildebert*. 1795 Querinus Hipert, Antwerpen (WF).

I

Ibsen: Ndd. en Deens Patr. Fries-Deense VN *Ibo*, *Ivo* (NN).

Ickler: Wellicht zoals *Iekeler* var. van *Ekelaar*? Of D. *Hickler* 'kleinhandelaar' (BRECH.).

Ide: Metr. Germ. VN *Ida* (GN).

Ideler: Mischien adaptatie van D. *Hi(e)dlar* (> *Hitler*) < Beiers *Hi(e)dl* 'tijdelijk uitdrogende rivier' (DN).

Ie: Patr. *Io* (Dip.)? Maar vermoedelijk veeleer door *d*-syncope uit Germ. *Ido*. 1317 daer si in wonen ane de Plaetse upt hoechhuus naest meester Yes huus = 1337 ende Willems meester Ies soens huus = 1338 meester Ye de Witte; 1381 Yde Witten, Hulst (DEBR. 1999).

Iemhoff, zie Imhoff.

Ierseke, van: PIN *Yerseke* (Reimerswaal, Z).

Iersel, van; van den Ierssel, zie van Eersel.

Igl: D. FN *Igel* 'egel'. BN. 1293 Cunr. der Ygel, Passau (BRECH.).

Ikkink: Patr. Afl. van een Germ. VN *Icco* (Dip.), een bakervorm. V.D.SCHAAR verklaart de Friese VN *Hikke* < *Hilke*, dim. van een *hild*-naam. REANEY verklaart de E. FN *Hick(s)*, *Hix* < *Richard*. Of bij dim. van *Ido*? 1386 Willekin Hix = 1395 Willem Icx, Kortrijk (DEBR. 1970); 1580 van Icken Ouwerx, Bilzen (WF).

Ilcken: 1. Patr./Metr. *Eelke*, dim. van een *athal*-naam 'edel'. – 2. Patr. Dim. van de Bijbelse VN *Elia*. 1428 Elias dictus Eelken, Den Bosch (WF).

Ilmer: Spelling voor Patr. *Hilmer*. Germ. VN *hild-mêr* 'strijd- beroemd': *Hil(de)marus* (MORLET I). 1349 Peter Hilmers soen, Amsterdam (WF).

Imanse, Hijman(s): Patr. Ook *Ieman(t)s*, *Imans*, *Idemans* (WF). Afl. van Germ. VN *Ido/Ida*. 1381 Yman Beddenoot, Ossensisse; 1339 Willem Yeman, Saaftinge; 1381 Jan Yman = Jan Hyman, Ossensisse; 1381 Jan Yman, Hontenisse (DEBR. 1999); 1376 Jan Yman, Axel (GYSS. 1999); 1567 Lauwerens Hijmans, Aardenburg (VAN VOOREN 26).

Imbens, zie Impens.

Imhoff, Iemhoff: D. FN *Im Hof* 'op de hoeve'. 1584 Anthony Imhof, Antwerpen (WF).

Immerseel, van: PIN Immerzeel in Aalst (OV), Boechout, Boom, Schelle, Wommelgem (A). 1343 Jan van Ymmersele, Duffel (WF).

Immesoete: Metr. Germ. VN *ermin-swôt* 'groot-zoet': 1245 Ymmesoete; 1248 Hugo filius Immesoten, Gent (GN).

Imming, Immink: Patr. Afl. van de Germ. VN *Immo*. 1475 Egbert Ymyng, Markelo (HEKKET).

Impens, Imbens, Inpijn: Patr. < *Impin*, vleivorm van *Impe*, *Imbert*. 1198 Impinus de Lupengem = 1214 Ingebertus, Bornem (LIND.); 13e e. Hanne filius Impins, Gent (GN); 1483 Joos Ympin, Assenede (GYSS. 1999).

Inckel: Volksetymologische reïnterpretatie van *Ingel*? Of adaptatie van Oostnml. en D. *Enkel* 'kleinzoon'?

Indevuijst: Huisnaam. 1599 Inghel Indevuyt, Oudenaarde (WF).

Ing, van den: PIN *Ing*, *Ink* 'akkerland'. 1334 ten Inghe, Oudenburg (WF).

Ingels(e), zie Engel.

Ingen, van: PIN (G). 1340-1396 Marsilius van Inghen, Nijmegen (DM).

Ingenhoven: *In den Hove*. Vgl. *Imhoff*. 1543 Steven Ingeenhove; 1563 Jac. Ingenhove, Rheinberg-Antwerpen (WF).

Inghels, zie Engel.

Inia: Friese FN *Inia*, *Ynia*, samengetrokken uit *Ynema*, *Inema*, afl. van de VN *Ine*, *Ino*, *Yne*.

Inkman: Afl. van *van den Ing*.

Inpijn, zie Impens.

Iren, van: PIN.

Isaäcs, Isaksen: Patr. Bijbelse VN Izaak. 1280 Yzac Coppe, Ieper (BEELE); 1300 Willelmi Ysac, Kortrijk (DEBR. 1980).

Iseger: Patr. Germ. VN *isan* – *ger* ‘ijzer – speer’: *Isanger* (MORLET I).

Isendoorn, zie van IJzendoorn.

Iserbijt: Ook *IJzerbijt*. Mnl. *iserbitere* ‘ijzervreter, vechtersbaas; (ook) goochelaar’. Vgl. D. *Eisenbeiss*. 1187 Gerardus Iserbit, Ename (WV).

Israël: atr. Bijbelse, Hebreeuwse VN *Israël*. 1225 apud Winterslo Ysrahel, NB; 1338 dominus Ysrahel, Keulen (WF); 1710 Israel Abraham Lazarus, Hamburg (voorvader van) 1771 Abraham Israels Lazarus. – Lit.: P.J.C. ELEMA, *Genealogie Israel(s)*. GN 51 (1996), 105-128.

Ista, Isth: Patr. *Ista*, var. van *Eusta*, *Eustas*, *Eustace*, *Istace*, *Ystas*, Rom. vormen van de Gr. HN Eustachius. 14e e. Eustache dit Ystas de Strailes, Luik (WF).

Isterdael: Ook *van Isterdael*, *van Istendael*. PIN 14e e. Heysterdaele in Halle (VB). 1381 Neelken Gielis soens van Heesterdaele, Halle (WF).

Italie, van: Afkomstig van Italië.

Itegem, van; van Nietegem, van Itehem, Itergem: PIN *Itegem* (A). 1340 Henricus Yteghem, Turnhout (WF).

Iterbeeke, van: PIN *Itterbeek* (VB). 1356 Gilijs van Jetterbeke, Brussel (WF).

Itergem, zie van Itegem.

Itienne, zie Etiënne.

Ittman: Patr. Germ. VN *Itemannus* (MORLET I). Zie *Imanse*.

Ivanowa: Metr. Movierung, feminisering van de VN *Ivan*, *Iwan*, de Russische vorm van Johannes.

Ivens: Patr. Gen. van de VN *Ivo*. 1381 Jan Yeve sone; 1381 Yeve de Vos, Hontenisse (DEBR. 1999); 1549 Adriaan Ivens, Baardwijk-Antwerpen (WF).

Iwaarde(n), van: Frequente PIN Mnl. *gewade*, *iwad* ‘gewad, wed, ondiepe plaats in het water, doorwaadbare plaats, drenkplaats’. 1401 Ihan van den Ywade, Ieper (DF); 1626 Jan van Yewaerden, Calis (VZS 1999, 35).

Izeboud, Izebout: Patr. Germ. VN *isan-balth* ‘ijzer-moedig’; 988 Isboldus; 13e e. Yseboldus (GN). 1383 Wellini dicti Ysebout de Asten, Asten BN (MNT 120).

J

Jaarsveld, van: PIN *Jaarsveld* in Lopik (U). 1303 Gisbertus de Jaersvelt, U (DM).

Jackson: Patr. Zoon van *Jack*, d.i. John (soms Jakob). 1275 John or Jacke le Warner; 1327 Adam Jackessone = 1353 Adam Jakson (REANEY).

Jacob(s), Jakobs, Jacobse(n), Jakobse(n), Jacobusse(n), Jacobi, Jacobovits: Patr. Bijbelse VN *Jakob*, Gr. *Jakobos*, Lat. *Jacobus*. 1293 up den diich tusschen Gisel Jacobs zones huse, Hulst; 1331 Iacobus curatus dicte parrochialis ecclesie de Voendijc; 1355 joncvrauwe Gheyle Pieter Jacobs zoens dochter; Hulst; 1381 Hughe Jacops, Hontenisse (DEBR. 1962, 1999); 1475 Jacop Jacops f. Jacop, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Jacques: Patr. 1. Fr. vorm van de HN *Jacobus*. 1380 Jacop de Cledsnidere = 1386 Jaque le Cleesnidere, Ieper (BEELE). – 2. Oorspronkelijk is *Jake, Jacques* een dim. van *Jan, Jean* geweest. 1385 mer Jan van Noortkelme (= Noircarnes, PdC) = 1392 Jacques de Ste Audegonde, sire de Norquelme (DF XI).

Jager, (de); de Jaeger, Jagers, Jagersma: BerN van de jager. 1388 Fierin den Jaghere... berijders; ghegheven Hannekine den Jagher van Huele van drien houden wulven die metten honden ghevaen waren (DEBR. 1970); 1588 Joos Jacobsz de Jager, Haarlem (vader van) 1648 Saartje Joosse de jager, Goes (VZS 1998, 88); 1587 Joos de Jaghere, Meteren (FV) – Heinkenszand, Goes; 1606 Jan de Jaeger, Goes (HARTHOORN).

Jagt, (van der): PIN. 1660 Jan Wijbrantsz van der Jacht, Rijpwetering ZH (DM).

Jagtenberg: PIN *Jagdberg* (BEI)?

Jahn(c)ke: Patr. Ndd. dim. van VN *Jan*.

Jakobs, Jakobse(n), zie Jacob(s).

Jamaerk: Patr. Vervorming van *Jamard*, var. van *Jacquemard*, afl. van *Jaquème* = *Jacques, Jacobus, Jacomus*. 1391 Jakemarde Siben = 1396 Jammart Sybeert, Tienen (WF).

Jamin: Patr. Var. van *Jacquemin*, vleivorm van VN *Jaquème* = *Jacques, Jacobus, Jacomus*. 14e e; Jaque dit Jamin/Jacquemin, Luik (WF).

Janisse: Patr. Zoals *Janse(n)* van de VN *Jan*.

Jans, Janse(n), Jansens, Janssen(s), Janszen, Janzee, Jens(en): Patr. Zoon van *Jan*, HN *Johannes*. 1284-85 Heinric Jans sone, Dordrecht; 1431 Busscher Janssone, Zuid-Beveland (DM); 1438 Willem Janssone, Hulst (GYSS. 1999).

Jansingh, Jansink: Patr. Afl. van VN *Jan*.

Jansma, Jensma: Patr. Friese afl. van VN *Jan*.

Janson: Patr. *Janszoon*. Evtl. spelling voor Fr. *Jeanson*, afl. op *-eçon* van VN *Jean*.

Janssen(s), Janszen, Janzee, zie Jans.

Jaquet: Patr. *Jaquet*, dim. van VN *Jacques* (zie i.v.).

Jas: Var. van *Jaas*, var. van VN *Joos* < *Judocus*. Of verkort uit *Jasper*?

Jaspars(e), Jaspers(e), Gaspar: Patr. *Caspar*, naam van een van de Drie Koningen. 1626 Gaspar vande Velde = 1627 Jasper vande Velde, Aartselaar (WF); 1609 Marinus Jaspers, Scherpenisse (VS 1973, 20); 1704 Maatje Jaspers, Baarland (HARTHOORN).

Jasser: Var. van *Jasper*?

Jebben: Patr. Var. van *Gebben*, afl. van Germ. VN *Gebhard*.

Jeelof: Slavische FN op *-ow, -ov??* Of PIN op *-hof*?

Jegen: Zwitserse FN. Patr. < VN *Jakob*. 1769-1847 Leonard Jegen kwam als huursoldaat naar Nederland en trouwde in 1797 in Bokhoven (DM).

Jekel: Patr. D. FN *Jäckel*, dim. van VN *Jakob*.

Jelderda: Patr. Friese afl. van de Friese VN *Jeldert*, var. van *Geldert*, de Germ. naam *geld-hard* 'betalings-sterk': *Geldiert* (MORLET I).

Jelen, Jelies, Jille(ba): Patr. Afgeleid van een Germ. *geld*-naam, zoals b.v. *Geldolf*.

Jellema: Ook *Jelluma*, Friese afl. van de PIN *Jellum* (FL) (BROUWER 1965).

Jelsma: Friese afl. van de PIN *Jelsum* (FL).

Jenik, Jeninga, Jenman: Patr. Afl. bij VN *Jan*.

Jenner: D. FN. Mhd. *jenner* 'januari', nog altijd Beierse naam van die maand. Maar er is ook de heiligennaam *Januarius*. *Jenner* kan ook een afl. zijn van de VN *Jan*.

Jens(en), zie Jans.

Jensma, zie Jansma.

Jenting, Jentink: Patr. Afl. van VN *Jan*.

Jeras: Patr. Zeeuwse naam < *Erasmus*. 1669 Anthonina Erasmus = Teuntje Jeras ((V. D. SCHAAR).

Jeremiasse, Jermiasse, Jerhems: 1. Patr. Bijbelse VN *Jeremia*. – 2. De Zeeuwse FN *Jeremiasse* is evenwel een volksetymologische reïnterpretatie van *Mieras*. Twee zonen van Pieter Mieras noemden zich ca. 1730 *Jeremias(se)*. Ze stammen van 17e e. Cornelis Mieraards, Yerseke (DM).

Jeronimus, Jeroen(se): Patr. Gr. HN *Hieronymus, Jeronimus*. 1575 Franchois Jheronimusz, Middelburg; 1576 Willem Jeroensz, Middelburg (DM); 1740 Jan Jansen Jeronimus, Middelburg. – Lit.: A.J. VAN HAAFTEN, *Een tak van de Zeeuwse familie Jeronimus*. VZS 1994, 1-9.

Jesoirens: Patr. Joodse VN *Jeshurun*. Hebr. *Jeschurun* 'de rechtschapene'.

Jeugd, van der; van der Jeugt: PIN *ter Jocht* 'stuk land dat met één juk ossen op één dag kan worden geploegd'. 1450 Jan vander Jueght, Kampenhout (WF).

Jeurink: Patr. < VN Joris. Vgl. D. *Göring*.

Jilesen, zie Gillis.

Jille, Jilleba, zie Jelen.

Jimmink: Patr. Wellicht afl. bij Jakob. Vgl. E. *James* > *Jim*.

Jiskoot: Var. van *Eijskoot, Yskoud*. Vondelingnaam. Silvester Yskoud werd op 31 december 1834 in Antwerpen gevonden (WF).

Jobse(n): Patr. Bijbelse VN *Job*. 1562 Laureis Jopssone, Breda-Antwerpen (WF); 1598 Lenaardt Jobse, Yerseke (DM); 1711 Willemijntje Jobs, 's-Heer Arendskerke (HARTHOORN).

Jockman: Patr. Afl. van VN *Joachim, Jochem*.

Jodts: Misschien Metr. Gen. van VN *Jote, Juta*.

Joele, zie Jolles.

Jogchems: Patr. Bijbelse VN *Joachim*. 1575 Johanna Jochims, (fa.) Jochim, Arnemuiden-Antwerpen (WF); 1576 Jochim Jochimsz, Middelburg (DM); 1606 Pieter Jochems, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Johan, Johannisse, Johansen: Patr. HN *Johannes*.

John: Patr. E. vorm van de VN *Jan*.

Jole, van: PIN. 1698 van Jole, Hontenisse (PDB).

Jolink, zie Jolles.

Jolivet: BN. Dim. van Ofr. *jolif* 'mooi, lief'.

Jolles, Joele, Jolink: Patr. Friese VN *Jolle*.

Jolmers: Patr. Friese VN *Jolmer* < *Adelmar*.

Jolijt: BN Fr. *Joli* 'mooi, knap, lief, aardig'. 1336 Jehans Jolit; 1443 Jan le Jolyt, Doornik, (WF).

Jonasse, Joniasse: Patr. Bijbelse VN *Jonas*. 1191 Jonas Cocus, Gent (GN); 1585 Lodewijk Jonas, Amsterdam (DM). De naam werd ook verward met Jonathan: 1435 Jonathan dictus Jonas, Den Bosch (WF).

Jonck, de, zie (de) Jong.

Jonckers, Jonckheere, zie Jonkheer.

Jonckheim, zie Jonkheijm.

Jonckman, zie Jonkman.

Jong, (de); d'Jong, (de) Jonge, Jongh, de Jongh(e), de Jonck, Jonk, Jung: BN *de Jonge*, om de zoon van de vader (de oude) te onderscheiden. ±1330 pro domino Godefrido Iuvene; Hulst; 1381 Jan de Jonghe, Joos de Jonghe, Hontenisse (DEBR. 1999); 1420 Jan Lievenszn. de Jonge, Zierikzee (MEERTENS 1949); 1592 Cornelis Jansz de Jonge, Heinkenszand (HARTHOORN). – Lit.: P.G. DE JONGE, *Genealogie de Jonge*, Rotterdam, 1956.

Jongbeker, zie Jungbeker.

Jongbloed: Ndl. en Ndd. (*Jungebloodt*) BN, die verhoogduitst werd tot *Jungblut(h)* 'jong verdorven' (DN).

Jonge, (de), zie (de) Jong.

Jongejan: BN *Jong* en Patr. *Jan*. Vgl. Fr. *Jeunejean*. 1520-1588 Jan Anthonisse (vader van) 1546-1617 Jonge jan Anthonisse, Zierikzee (MEERTENS 1947); 1721 Lijsbeth Arendse Jongejan, Middelhamis (DE VOS 743).

Jongeneel, Jongene(e)len: BN + Patr. *Jonge Nelen, Nelis < Cornelis*. 1518-1578 Cornelis Cornelisz alias Jongeneel (is de zoon van) Oude neel Aertsz, Scheveningen (DM).

Jongenengel: BN *Jong* en FN *Engel*. 1653 Claes Cornelisz jongen Engel, Noordwijk ZH; 1683 Jan Dircks jonge Engels, Krommenie (DM).

Jongepier: BN *Jong* + Patr. *Pïer, Pierre*.

Jongh, de jongh(e), zie (de) Jong.

Jongheer, zie Jonkheer.

Jongkind: BN *Jong kind*. Vgl. D. *Jungknecht*. 1352 a Johanne Jonckint, Tienen (WF); 1619 Asriaen Lenaertssen Jongkijndt, Willemstad (DM).

Jongman(s), zie Jonkman.

Jongschaap: BN ter onderscheiding van een jongere die ook Schaap heet.

Jongsma: BN Friese afl. van *de Jong*.

Jongste, (de): BN voor de jongste in een gezin of groep. Vgl. *de Jong*. 1635 Cornelis Dircksz de jongste (Junius), Utrecht (DM).

Joniasse: Contaminatie van *Jonasse* en *Joziasse*.

Jonk, zie (de) Jong.

Jonkheer, Jongheer, Jonckheere, Jonker(s), Jonckers: BN van een jonkheer, jonker, jong edelman, jonkman van aanzienlijke stand; (later) jonge man, jonkman. 1381 Calle Ioncheeren, Ossensisse (DEBR. 1999); 1600 Marinus Gijsbrechts Joncheer, Sint-Adolfsland ZH; 1399 die Jacop den Joncker bij nachte wonde, Zwolle (DM); 1653 Susanna de Jonckheere, Goes (HARTHOORN).

Jonkheid: Misschien volksetymologisch voor *Jonkheijm*. Maar er is ook *van der Jonckheid*, wellicht uit *van Jonchout*, PIN in Bilzen en Hoelbeek (BL). 1626 Marinis Joncheyt, Scherpenisse (DM).

Jonkheijm, Jonckheim, Jungheim: Reïnterpretatie van *Junghein* 'jonge Hein'.

Jonkman, Jonckman, Jongman(s): BN voor een jongeman of jongman, vrijgezel. 13e e. Hugonis Joncmans = Hugen Iuncmanne, Hulst (GN).

Joode, de: 1. BN voor een jood, evtl. figuurlijk. 1222 Hugo cognomento Jude (WF); 1309-10 Gillis den Yeude = Gielis den Jode, Aardenburg (HAES. 145); 1340 Jan die Juede, Oostburg (JAM.); 1666 Isacq de Joode, Vlissingen-Aardenburg (DM). – **2.** In NB zou *de Jode* een vorm van *Judas* zijn: F.W. SMULDERS, *Joden, alias die Jode, patronymicum van Judas*. Ndl. L. 1953, 26-27. Verworpen door: J. BECKER, Ndl. L., 1980, 276-278.

Joos, Joose(n), Joesse, Joossen(s), Joosten: Patr. VN *Joos* < Bretonse naam *Judoc(us)*. De naam *Joos* werd achteraf tot *Joost* verzwaard en in de renaissance-tijd als *Justus* vertaald. 1319 Judoco dicto Joest van Maerle, Ravels; 1435 Jodocus dictus Yoest, Den Bosch (WF); 1381 Everdey Joos, Ossensisse; 1381 Jan Joos, Hontenisse; 1380 Joos Wouter Joos sone,... van Wouter Joesse, Hulst (DEBR. 1999); 1475 Jacop Joos, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Joppe, Jopse: Patr. < VN *Jasper, Jaspard*. 1552 Jaspas filius Henrici Jouppen de Hasselt, Balthazar filius Henrici Jouppen de Hasselt (WF); 1613 Leenaert Jobsen, Yerseke (*VS* 1972, 108); 1668 Pieter Joppen, Werkendam (DM); 1700 Kornelis Pieterssen Joppe(n); 1708 Pieter Cornelisz. Joppe, Sint-Annaland (*VZS* 1993, 210-212).

Jorens: Patr. Vleivorm van *Joris*.

Joris, Jorissen: Patr. Gr. HN Georgius. 1298 a Georgio de Matta = 1303 Jorisse van der Matte, Brugge (WF); 1424 Jan Joris, Biervliet (PARM.).

Jorna: Patr. Friese afl. van de Friese VN *Jorn* < *Everwin*.

Jorritsma: Patr. Friese afl. van de Friese VN *Jorrit* < *Everhard* of *Everfried*.

Josiasse(n), Joziasse: Evtl. de bijbelse VN *Josias*, of een reïnterpretatie van *Joos(sen)*. 1530 Josias Murer = Jodokus, Zürich (BRECH.).

Joukes: Patr. Friese VN *Jouke* < *Iwe, Ive* (V.D.SCHAAR). 1547 Claes Joucke zoon, Leeuwarden (DM).

Jouwsma: Patr. Friese afl. van de Friese VN *Jouw(e)* < Germ. VN *Ive, Iwe*.

Joziasse, zie Josiasse(n).

Juffer: Uit *Juffrouw* < Mnl. *joncfrouwe* 'ongetrouwde jonge vrouw, jong meisje, meisje van goede stand, vrouw van stand'. Ook FN *Jonkvrouw*, D. *Jungfer*.

Julianus: Patr. Lat. HN *Julianus*. 1381 relicta Andries Juliens, Hontenisse (DEBR. 1999).

Julius: Lat. HN *Julius*.

Jumelet, Jumelek: Dim. van Ofr. *jumel*, Fr. *jumeau* 'tweeling'. BN. Jacques Jumelet vluchtte in 1686 als protestant uit het Picardische Parfondel naar Schouwen-Duiveland (DM); 1709 Abraham Jumelet, Picardië-Brouwershaven-Renesse (MEERTENS 1947).

Jung, zie (de) Jong.

Jungbeker, Jongbeker: D. *Jungbecker* 'de jongere bakker'.

Juranic: Patr. Slav. afl. van de VN *Joris, Georgius*.

Jurgers: Patr. Afl. van *Jurgen* < *Georgius*.

Jurrians, Jurriëns: Patr. afl. van VN *Joris, Georgius*.

Jurrij: Door voortonige klinkerverschuiving uit Fr *Jarry*. PIN 'woest land, land met struikgewas', gehuchtnaam (Cantal, Indre, Maine-et-Loire), *Le Jarry* (Charente-Maritime, Dordogne) (DNF). Omstreeks 1575 komt ene Jarry uit Frankrijk (Angers-le Mans) naar Zeeland. 1524 Pière Jarie de Soohne van Gheslain Roobregt Jarry... uit de Sarthe; 1545 Reyniers Jarie de Sone van Piere Jarie uit Vrancrijk? – Lit.: G. KLEINHOUT-M. DIELEMAN, *Jarry/Jurry*. *VZS* 1997, 119-121.

Jungheim, zie Jonkheijm.

K

Kaa, van der; van der Caaij: Ook *van der Kaaij*. PIN Mnl. *ca(e)*, *caeye* 'kaai, kade, lage dijk, aanlegplaats'. 1339 Boudin van der Caie, Brugge (WF).

Kaaisteker, zie de Kaesteeker.

Kaaks: 1. Mnl. *cake*, *caec* 'kaak, kin, wang'. BN. – 2. Mnl. *cake*, *caek* 'schandpaal'. BN voor wie aan de kaak gestaan heeft of voor een gerechtsdienaar. 1280 Ghiselinus Cake; 1304 Jehan Kake, Ieper (BEELE).

Kaal: Zoals *de Kale*, *de Cale*, BN voor een kaalhoofdige, een kale. Vgl. *de Caluwe*.

Kaam, van; van Caem: PIN *Chaam* (NB). 1516 Petrus Adriaenssone van Caem, Oosterhout NL-Leuven (WF).

Kaan, Caan: Ofr. *cane* 'wijfje van de eend'. BN. 1268 Ingelberti Cane, Ieper (BEELE).

Kaar: Wellicht spelling voor de Fr. FN *Cart*, verkort uit *Ricart*, Pic. vorm van VN *Richard*.

Kaart, de: Spelling voor *Decarte* < PIN *Quartes* (H) of *Quarte* in Pont-sur-Sambre (Nord). 1284 Maroie de Quarte, Doornik (WF).

Kaas, Kas: Ook *Caes*, *Kees*. 1. BerBN van de kaasmaker of kaashandelaar. 1398 Lijsbette Caes, Menen (DEBR. 1970). – 2. Patr. Korte vorm van de HN Nicasius.

Kaashoek, zie Catshoek.

Kaat; ten Kaate, zie ten Kate.

Kaaijsteker, zie de Kaesteeker.

Kabbedijk, Cappendij(c)k: Wellicht verhaspeling van de PIN Krabbendijke (Z).

Kab(b)oord, zie Caboor(t).

Kabus: Vernederlandste spelling van *Cabus*. Fr. *cabus* 'kabuis(kool)'. BerBN van de kolenteler. Of BN voor iemand met een groot hoofd. 1270 Philippus Cabus, Gent (CG); 1336 van Merine Kabus, Gent (WF).

Kaesteeker, de; Kaaisteker, Kaaijsteker: Var. van de Vlaamse FN *Kaestecker*, (*de*) *Caesstecker*. BerN van de kaaskeurder, die in de kaas steekt, prikt om hem te keuren. Vgl. D. *Käsbohrer* 'kaasboorder', *Käsestecher*. 1284 Boudens Caestickers, Zuienkerke (CG); 1663 Antoni Kaesteker, Belle FV – 's-Gravenpolder (*VS* 1972, 660). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *Wat was een Kaeste(c)ker. De Leiegouw* 35 (1993), 67-69.

Kagenaar: BerN voor een kaagschipper, schipper op een kaag(schuit), kaagman. 1619 Jacob Cornelisz Caegenaer, visser, Maassluis (DM). – Lit.: W.J. KAGENAAR, *Van Cagenaar tot Kagenaar. Gens Nostra* 2001, 637-640.

Kaho: Spelling voor Fr. *Cahot* < *Cadot* 'kleine hond' (DNF).

Kakebe(e)ke: 1. PIN *Kokebeke/Kakebeke* in Sint-Maria-Lierde (OV). – 2. PIN *Kwaakbeek* in Westerlo (A).

Kaland, Kalland, Caland, Calant: Mnl. en Pic. *calant*, *kalant* 'klant, kerel, snaak'. 1381 Heine Callant, Ossensisse (DEBR. 1999).

Kaldenberg: PIN 'koude berg'. Vgl. *Kouwenberg. Caldenberch* in Hoeselt (BL), D. *Kaltenberg* (BEI, NRW). 1462 Henrick van Caldenberch, Tongeren (WF).

Kalhorn: D. FN, ook *Kallhorn*, var. van *Gellhorn* 'die de hoorn laat klinken'.

Kalfsvel: BerN voor de viller van kalveren. Vgl. D. *Kalbfell*, Fr. *Poilvé*. ±1570 Calffvel, Dordrecht (WF).

Kalis, Calis, Galis: 1. Patr. *Calis* is een Waalse vorm van *Calliste*, de HN *Calixtus*. 1286 Calis Ghierbode, Ieper (WF); 1706 Jan Arien Willemsz. Calis, Sliedrecht (*NL* 87 (1970), 31). – 2. PIN *Kales*, Fr. *Calais* (PdC).

Kaljé: Spelling voor Fr. *Caillet*, dim. van Ofr. *cail*, *chail*, Fr. *caillou* 'kei, steen'. 1340 Gerardus Caillet (MORLET).

Kaljouw, Caljouw: Adaptatie van de Fr. FN *Cailleau* < Ofr. *caillet, caliel, caliau*, Fr. *caillau* 'kleine kei'. BN. ±1180 W. Calliau; 1300+ Huart Caillau, Kortrijk (WF); 1305 Robertus dictus Kaliau, Ossenissee (DEBR. 1999).

Kalk: BerBN van de kalkmaker, kalkbrander, kalker.

Kalkeren, van: Verhaspeling van *van Kalken*, PIN (OV)? 1213 Giselinus de Calkine, Gent (GN). Of PIN *Kalkar* (NRW) (UITMAN 71). 1449 Henric Hermanssoen van Kalcker, Zwolle (DM).

Kalkhoven: Hypercorrecte spelling voor *Kalkoven*. BerBN voor de kalkbrander, eigenaar van een kalkoven. Kalkoven is ook een PIN in Dordrecht (ZH). 1346 Jan van den Calchovene, Gent (WF).

Kalkman: BerN van de kalkmaker, kalkbrander. 1294 Maertin de Calcmakere = 1395 Martin de Calcman = 1399 Maertin ... van xvi rasieren calcx, Kortrijk (DEBR. 1970).

Kalland, zie Kaland.

Kalle, Calle: Metr. Korte vorm van de HN Catharina, Katelijne. 1399 Cateline Beraets = 1398 Calle Baraets, Geluwe (WF); 1341 Jhan Calle, Saaftinge; 1381 Jan f. Zegher Kals, Ossenissee (DEBR. 1999).

Kallemein, -meijn, -mijn, Kalmijn, Callemeijn: Afl. van Pic. *calame* 'riet, schrijfveer, pen'. BerBN. 1285 P. Calemin, Ieper (WF).

Kallenberg: Ook FN *van Calenberg(e)*. PIN *Kaleberg* 'kale, onbegroeide berg', b.v. *Kalenberg* (DR, OIJ). 1499 Adriaen van Calenberch, Breda (WF).

Kallewaard, de Caluwaert: BN voor een kaalhoofdige, afl. op -aard van *de Caluwe*. 1183 Gerardus Calwart, Gent (GN); 1750 Adriaan Kallewaard, Aardenburg (VS 1974, 561).

Kalmthout, van; (van) Calmhout: PIN Kalmthout (A).

Kalmijn, zie Kallemein.

Kalsbeek: Misschien de PIN *Kalsbach* (NRW). 1593-1650 Johannes van Calsbeek, OIJ (DM).

Kalscheur, Kalschuer: D. PIN *Kaltscheuer* 'koude schuur'.

Kalter: Mhd. *kalter*, D. *Kelter* 'wijnpers'. BerBN van de druivenperser.

Kaltofen: D. PIN *Kaltofen* (S).

Kam, de; Kamm: 1. BerBN van de kammaker of kammer. 1375 Michiel den Cam, Ieper (BEELE). – 2. *Decam* kan een spelling zijn voor Fr. *Decamp(s)*, *Descamps* b.v.: 1579 Ant. de Kam, Bergen (H)-Antwerpen (WF).

Kam, van der; Vercammen: PIN Mnl. *camme* 'brouwerij'. 1331 Ghisel van der Kammen, Sint-Pieters-Leeuw VB (WF).

Kambier, zie Cambier.

Kamenter: Misschien verhaspeld uit D. *Kemenater*, *Kemeneder* 'bewoner van een (Mhd..) *kemenâte*, d.i. een kamer met stookplaats'. Vgl. FN *van Kemenade*, *de Kemmeter*.

Kamer, van (de); van de Kammer: 1. Frequentie PIN *ter Kamer* 'eenkamerwoning'. 1326 Lambert van der Camere, Ieper (BEELE). – 2. *Van de Kamer* is ook de naam voor de kamerdienaar, kamerling. 1343 Willem van de Kamer = Willem Klerk (kamerdienaar van hertog Reinald II), Nijmegen (DM).

Kamerik: PIN *Kamerik* (U).

Kamerling, Kemeling: Mnl. *camerlinc* 'kamerdienaar, kamerheer; schatbewaarder'. Fr. *Chambellan*, E. *Chamberlain*. 1319 Willem den Camerlinc, Z (HAMAKER I, 185); 1588 Balten Camerlinck, Vlissingen-Arnhem (DM).

Kamermans: Afl. van *van de Kamer*, ook wel BerN van de kamerling, kamerdienaar. 1303 van Jan Cammermanne, Brugge (WF); 1720 Jan Kamerman, Aardenburg (VS 1974, 562).

Kamhout, Kamhoot: 1. Volgens MEERTENS 1947 naam van een schippersfamilie. Een *kamhout* was een deel van een houten zeilschip, een schegbord (WNT VII, 1128). – 2. BerBN van een wever, of de maker van weefkammen. 1567 *camhout daer men de cammen af maeckt*

(STALLAERT). 1601 Adriaen Jansse Camhoot, (ook) Camhooft, Cammoot, Reimerswaal; 1633 Marinis Adriaens Camhoof; 1687 Crijn Marinusse Kamhout, Tholen. – Lit.: D.J. VAN DE VELDE, *De oudste generaties van de Thoolse familie Camhoot/Kamhout*. VZS 2003, 2-21.

Kamm, zie de Kam.

Kammann, Camman: 1. BerN van de kammaker. – 2. Afl. van *van der Cammen, Vercammen*. 1600 Maria Vercammen = 1621 Maria Kammans, Boechout (WF).

Kammer, van de, zie van (de) Kamer.

Kammeraad: Aangezien het woord *kameraad* ‘gezel’ niet voor het eind van de 16e eeuw voorkomt, verklaart Brechenmacher de FN *Kamerad* < *Kammr*ad ‘molenkamrad’ < Mhd. *kamprat*. BN voor een molenaar.

Kamminga, Cammenga: Friese FN, wellicht door assimilatie uit *Kampinga*, afl. van VN *Kamp(e)*, *Kemp(e)*.

Kamoen, Camoen: De oudst bekende voorvader is Arnoldus Camun, ca. 1630 in het Spaans gamizoen in Sint-Niklaas (OV). Zeldzame Sp. FN *Camún*, var. van de frequentere FN *Camón* (Catalonië, Aragon) (PDB).

Kamp, Campe: 1. Patr. Germ. VN *Campo* ‘kamper, vechter’. – 2. Mnl. *kampe*, *kempe* ‘kamper, (kamp)vechter, kampioen, strijder’. – 3. Verkort uit *van der Kamp*.

Kamp, van der; van der Kemp, op den Camp: PIN *Kamp*, Lat. *campus* ‘open veld, afgeperkt stuk land’. 1242 Balduini de Campo, Assenede (GYSS. 1999); 1378 Aelkin van den Kamp = 1399 Alard du Camp, Kortrijk (WF).

Kampen, van; van Campe(n): PIN *Kampen* (Z, NB, NH, NS, SH).

Kampfrooth: Verschoven vorm van Mhd. *kamprat*; zie *Kammeraad*.

Kamphof(f): PIN, vermoedelijk in OIJ. Of PIN *Campow* (MV)? 1795 Gerrit Kamphof, Heino OIJ (DM).

Kamphuis(en), Campeus: PIN ‘huis op een kamp of veld’. PIN *Kamphuis* bij Deurningen, Raalte (OIJ) en Veldwijk (G) (HEKKET), *Kamphuizen* bij Oestgeest (ZH).

Kampman: Afl. van PIN *Kamp* ‘omheind veld’. 1584 Laureys Campman, Antwerpen (WF); 1585 Cornelis Symonsz Campman, Amsterdam (DM).

Kamps: 1. Uit *Kams*, gen. van *Kam*. BerBN van de kammaker. 1449 Mechtilt Cams, Diest (WF). – 2. Gen. van *van de Kamp*. 1561 Aart Kamps, Maastricht (WF).

Kampschöer: PIN *kampschuur* ‘veldschuur’.

Kampwart: BerN ‘veldwachter’.

Kamsma: Patr. Friese afl. van de VN *Kamp(e)*. Vgl. *Kamminga*.

Kan, (de); (de) Canne: BerBN van de tingieter, potgieter. Vgl. D. *Kannegiesser*. 1399 Henricus Kanne, Hulst (DEBR. 1999); 1585 Pieter Claesz. Kan, loodgieter in de Vergulde Kan, Amsterdam (WF); 1495 Jannes Canne, Aardenburg (VAN VOOREN 24).

Kan, van: PIN *Kanne* (BL). 1309 Arnoldus de Canne, Maastricht (WF).

Kanaar: Ndl. spelling van de Fr. FN *Canard* ‘eend’. BN naar de waggelende stap. 1383 Jean Canard, Parijs. De naam *Kanaar* op Tholen is afkomstig van Claes Canaer, ca. 1610 geboren in Westvleteren (WV) (PDB); 1633 Michiel Canaer, Ieper-Scherpenisse (VZS 1987, 231).

Kandel: 1. D. FN *Kandel* < Mhd. *kanel*, *kandel* ‘watergeul’. – 2. Opic. *candel* < Lat. *candela* ‘kaars, toorts’. Ook de spelling *Kandèl* komt trouwens voor. BerBN van de kaarsengieter. 1321 Sare Candelle, Kortrijk (DEBR. 1971).

Kanger: Vervorming van *Kanner* ‘kannengieter, tingieter’?

Kannegieter: BerN van de potgieter, tingieter. Vgl. FN *Potgieter*, D. *Kannegiesser*. 1405 Lyesbet Cannegieters, Maastricht (WF); 1531 Fonge Kannegyeter, Leeuwarden (DM).

Kanning(a): Patr. Afl. van VN Johannes.

Kanse: Fr. *chance*, Pic. *cance* < Lat. *cadentia* ‘val van de dobbelsteen > gelukkige worp bij het dobbelen, geluk, kans’. BN voor de dobbelaar. 1441 Margriete Cole Cansen dochter, Stabroek (MNT 488).

Kant, (de): Mnl. *cant* ‘kant, zijde, rand’. Ww. *kanten* ‘afzomen van laken’. BerBN voor een kleermaker. 1397 Jan de Cant den sceppere, Kortrijk (DEBR. 1970).

Kanters, Canters, Kenters, Cantel: BerN van de cantor, zanger, voorzanger in de kerk. Pic. *Lecantre*. 1273 meester Johans Canters van sinte Donaes, Brugge (CG); 1309-10 Kerstiaen die Cantre, Aardenburg (HAES. 146); 1588-1634 Philips de Kanter, geboren in Brugge, wordt poorter van Zierikzee (DE VOS 516).

Kapel(le), Capelle, Cappel: 1. BerBN voor de kapelaan of kapelmeester, iemand aan wie de zorg voor een kapel is toevertrouwd. 1309-10 Lammin Capelle, Aardenburg (HAES. 146); 1418 Govaert in de Capelle momber onser Vrouwen capelle, Hasselt (WF); 1475 vidua Willem Cappel, Aardenburg (VAN VOOREN 1970). - 2. Korte vorm voor *van der Capelle, de la Capelle*. - 3. PIN *Kapelle* (Z).

Kapias: Adaptatie van de Pic. FN *Capiaux, Cappiau* < Opic. *capel*, Fr. *chapeau* ‘hoed’. BerBN voor de hoedenmaker of BN. 1296 Jehans Capiaus, PdC (WF).

Kapper(s): *Kappert* < Mnl. *Cappaert*. BN voor iemand die een kap draagt, b.v. een kloosterling, monnik, broeder, ook uitgetreden kloosterling. 1344 domum Johannis Capparts, Kortrijk (DEBR. 1971).

Kapsenberg: Verhaspeling van PIN *Kapenberg* (NRW)?

Kaptein, Kaptijn: *Kapitein* ‘bevelhebber, aanvoerder’. 1550 Peter Capiteyn, Middelburg-Antwerpen (WF).

Kardol, Kardal: Misschien de Zuid-Franse FN *Cardol(le), Cardoux* ‘soort steenkool’ (DNF).

Kardos: Hongaarse beroepsbijnaam voor de zwaardenmaker. Hong. *kardos* ‘zwaard’, een Turks leenwoord (DS).

Kardux: Vervorming van *Kardos*? 1696 Karduks, Middelharnis; 1796 Kardux, Dirksland (PDB).

Karels, Karel(se), Carels(e): Patr. De Germ. VN *Karel*. 1637 Matheus Caerlssen, Mezel (?) – Zeeland (VS 1965, 248).

Karhof: PIN *Karhof* (BEI, HS).

Karman, Karreman(s), Kerremans: BerN van de karreman, voerman. 1303 van Gillise Carremanne = van Gillise Carren, Brugge (WF); 1376 Joes Carre, Hulst (DEBR. 1999); 1395 Gerd die Caerman, Lutten OIJ (DM).

Kars, Quaars: *Kars* met verkorte klinker uit *Kaars*. BerBN van de kaarsengieter. 1391 Jan Kaerse, Antwerpen (WF); 1568 Pieter Kaars, Amsterdam (DM).

Karstanje, zie Korstanje.

Kas, zie Kaas.

Kasander: Metr. VN *Cassandra*. In de Griekse mythologie dochter van Priamus en Hecuba.

Kasdorp: D. FN *Castorp* < PIN *Castrop* (NRW).

Kasman, Cassimans, Cats(e)man: Afl. van Mnl. *casse* ‘kist, kast, relikwiekast, geldkist’. BerN van de *cassenaer* ‘bedelmonnik; marskramer’. *Catseman* is hypercorrect. - 1300 Hugonis Casseman, Kortrijk (WF); 1349 Hugone Casseman, Hulst (DEBR. 1999).

Kaspar, Kaspers: Patr. *Caspar*, naam van een van de drie koningen.

Kasse: Ook *Casse*. Mnl. *cas(se)* ‘kist of kast, vooral voor relikwieën of geld’. BerBN van de *cassenaer* ‘bedelmonnik die met relikwieën-kistjes rondliep of marskramer’. 1307 Trise feme Pieron Casse, merchiers, Ieper (BEELE).

Kastele, van de; van de Kassteel(l)e, van Kasteel, Kasteelen, van de Casteel(e) Casteels: Verspreide PIN *Kasteel*.

Kastelein, -leijn, Casteleijn: Of. *chastelain*, Pic. *castelain* > *kastelein* ‘kasteelheer, slotvoogd, plaatsvervanger van de heer; bedrijfsboer, herbergier’. 1328 Egidio Castelein, Kortrijk (WF); 1788 Johannes Kastelein, Aardenburg (VS 1974, 562).

Kat, de; Katte: BN naar een eigenschap (lenigheid, valsheid) van de kat. ±1300 Rogerus dictus Katte, Kortrijk (DEBR. 1971); 1343 Pieter Katkijn, Borselen (MEERTENS 1947); 1579 Jan Claesz. Kat, Amsterdam (UITMAN 138). Vgl. *(de) Kater*.

Kate, ten; ten Cate, ten Kaate, Kaat, ten Katen: PIN *Kat* 'kade, aarden wal'; *Kate* 'kleine boerenwoning, hut, huisje'. – Lit.: C.L. TEN CATE, *De familienaam Ten Cate in verband met Kate, Kote, Kotte e.d. als oeroude benamingen voor een huis. Driemaandelijks Bladen* 31 (1979), nr. 1. – H. BUITENHUIS, *Nk.* 11 (1979), 336-337.

Kater, (de): BN naar de diernaam, de kater. 1219 Hugo Chater, ZB (OBREEN 179); 1219 Stephanus Kater, Utrecht (GYSS. 1966); ±1330 ubi nuper de Cater woende, Hulst (DEBR. 1999).

Katoen: Ook *Cattoen*. 1. Opic. *caton*, Ofr. *chaton* 'jonge kat, katje'. BN. Vgl. Fr. *Chaton*. – 2. Metr. Vleivorm van de VN *Catharina*. 1358 dame Katon, veuve (WF).

Kats, (van) Cats: PIN *Kats* (Z). 1271 dat mi Clais van Kats ghaf sin hus te Kats, Zierikzee (OHZ III, 620); 1292 Heinrijc van Cats, Costijn van Cats, Z (CG); 1477 Clemencie van Cats, Sluis (PARM.); 1475 Pieter van Cats, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Katsman: Afl. van *van Kats*.

Katte, zie de Kat.

Kattekamp: PIN *Katenkamp* (NS).

Kattenberg: PIN in Oirschot (NB).

Kattouw: Ndl. spelling van de Pic. FN *Catteau(x)*, *Cattaux* > *Catteauw*, *Catteeuw*, *Kattouw*. Uit Opic. *castel*, Ofr. *chastel* > Fr. *château* 'kasteel'. Vgl. *van de Kasteele*.

Katvis: Volksetymologische reïnterpretatie.

Katwijk, van: PIN (ZH). 1404 Jan van Catwijc, Alkmaar (WF); 1422 Kateline van Cattewyc Aerts dochte van Cattewyc, huut Zeeland (PARM.); 1576 Thomas Catwyck, Middelburg (DM).

Kauffeld: Reïnterpretatie als *feld*-naam van de D. FN *Kaufel*. BerN < Mhd. *köufel* 'handelaar, makelaar'.

Kaufman, Kauffman(n): D. BerN *Kaufmann* 'koopman'.

Kauwer, de; Kouwer, (de) Cauwer: Afl. van Mnl. *cuwe*, *cauwe* 'kuip, vat'. BerN van de kuiper.

Kavelaars: BerN, afl. van Mnl. *cavelen* 'loten, het lot werpen, bij loting verdelen of toewijzen; ramen, begroten'. 1662 Adrianus Bastiaansz Kavelaars, Zwaluwe NB (DM).

Kaijser, zie (de) Keizer.

Kazant, van, zie van Cadzand.

Kazemier, zie Cazemier.

Kazemier: Patr. *Casimir*. Poolse HN *Casimir(us)*.

Kee: Patr. Korte roepnaam voor Cornelis. Janssen Babbe Kee, Huisduinen NH (DM).

Keeleman: Afl. van *van der Kelen*.

Keelen, van der, zie van der Kelen.

Keer(e), van de: Frequente PIN *Keer* 'bocht, wending'. 1300 Gerardi de Kere, Kortrijk; 1382 Jan van den Keere, Rumbeke (DEBR. 1980, 1970); 1700 Adriaen Joosse van Keer, Rupelmonde OV – Stavenisse (*VS* 1973, 112). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *Van de(r) Keere en Vercarre. De Leiegouw* 35 (1993), 348-350.

Keerman: 1. Afl. van *van de Keer(e)*. – 2. Var. van *Karreman*. 1442 Jacop Keerman = 1445 Jacop Kerreman, Lier (WF).

Keersemaeker, Keerssemeeckers: BerN van de kaarsengieter. ±1330 supra domistagium Johannis Kersmakers bij sente Willeboerdsputte, Hulst (DEBR. 1999); 1343 Nise den Kersemakere van kersen te maken van onsen wasse, Gent (WF).

Keesen: Patr. 1. Var. van *Kaesen*, *Caesen*, vleivorm van de HN Nicasius. – 2. Vleivorm van *Kees* < de VN Cornelis. 1578 Cornelis Sybrandts alias Ouwe Kees, Amsterdam; 1643 Cornelis Heyndriksz alias jong Kees, Westzaan NH (WF).

Keetbaas: BerN *Keetbaas* 'baas van een keet, voorlopige hut van dijkwerkers' (*WNT*).

Keetlaer, zie Ketelaar(s).

Keg, zie Kegge.

Kegel, Kegels: BN voor de kegelaar, kegelspeler. 1162 Lambertus Kegel, Gent (GN).

Kegelaar, Kegelaer: BN van de kegelaar, kegelspeler. D. *Keg(e)ler*. 1280 Petrus Kegellare, Ieper (BEELE); 1284-85 Jacobe den Keggelaere, Dordrecht (DM).

Kegge, Keg: Ook *Kiggen*. Mnl. *kegge*, *kigge* 'ijzeren wig'. BerBN. 1309-10 Hughe de Kech = Hug' de Keg, Aardenburg (HAES. 147).

Keikes: BN *Keikens*, dim. van *Kei*, zie *Keij*.

Keim: 1. Patr. VN *Kîmo* 'spruit, afstammeling'. – 2. BN Mhd. *kîme* 'kiem, scheut, spruit'.

Vgl. *Spruit*.

Keizer, (de); Keiser, (de) Keijzer, de Keijser, Keijzers: 1. BN, wellicht voor de keizer in een schuttersgild. Vgl. *de Koning*. 1283-84 Pieter den Keiser, Dordrecht; 1315, 1322 Jan die Keyser (grafelijk rentmeester in Zeeland) (DM); 1381 Clays de Keyser, Hontenisse (DEBR. 1999); 1475 Tannekin Keysers, Aardenburg (VAN VOOREN 1970). – 2. Naar de huisnaam. 1531 Frans inden Keijser, Leeuwarden. Pieter Jacobsz vestigde zich in Geervliet (ZH) en werd in 1636 herbergier van het huis *De Keijser*. Hij noemde zich voortaan Pieter Jacobsz Keijser (DM); 1550-1623 Cornelis Willemse de Keijser, Zierikzee (DE VOS 279).

Kekem, van: PIN *Kedichem* in Leerdam (ZH), uitspraak *kekum*.

Kelderman: Afl. van *van de Kelder*. 1317 Henricus dictus Kelreman, Mierlo. De stamvader van de architectenfamilie Keldermans, nl. Jan van Mansdale die men heet Kelderken, ca. 1400 steenhouwer, woonde in 't Kelderken in Brussel (WF).

Kelen, van der; van der Keelen, van der Kellen: PIN *Keel*, *Kel* 'buis, pijp, geul; (ook) smalle strook, stuk land tussen twee sloten'. De familie stamt van het hof *ter kelen* in Gaasbeek (VB). 1356 Jan van der Kelen, Sint-Kwintens-Lennik (WF).

Keller: D. *Keller* 'kelder'. 1566 Hans Keller, Leeuwarden-Antwerpen (WF). Vgl. 1340 daer te voren Martiins Kelderwarders was, Saaftinge (DEBR. 1999).

Kelly: Iers *O'Kelly*, *O'Ceallaigh*, afstammeling van *Ceallach* 'oorlog'; op het eiland Man *MacKelly*; in Schotland PIN *Kelly*: 1373 John de Kelly; in Engeland PIN *Kelly* in Devon, Cornisch *celli* 'bos(je)'. 1194 Warin de Kelly, Devonshire (REANEY); 1685 Guil. O'Kelly, Hijbernus (WF).

Kemeling, zie Kamerling.

Kemmelbeke, van: Waternaam *de Kemmel*: 1317 *Kemmelbeke* (WV).

Kemp, Kempe, (de) Kimpe: 1. Patr. Germ. VN *Campo* 'kamper, vechter'. Vooral Zeeuwse VN *Kempe*. 1223 Willemannus filius Kempen, Z (WF); 1263 Hughe Kempen, Z (OBREEN 250); 1269 Hugo dictus Kempa, Krabbendijke (OBREEN 216); 1312 bi Kempensoens hus, Hulst (DEBR. 1999); 1342 Kempe Michiels sone, Saaftinge; 1358 Henric Kempen zone, Hulst (DEBR. 1969); 1342 Kempe Colemanssone, Zuid-Beveland (MEERTENS 1947); 1393 Michiel Kempe, Saaftinge (DEBR. 1999); 1560 Pieter Kempe, Aardenburg (VAN VOOREN 27). – 2. Mnl. *kampe*, *kemp(e)*, *kimpe* 'kamper, (kamp)vechter, kampioen, strijder'. 1395 Jan de Kimpe, Kortrijk (DEBR. 1970). – 3. Mnl. *kemp(e)* 'bijzit'. BN voor het kempekind, onecht kind, bastaard. – 4. *Kemp*, var. van Mnl. *canep* 'hennep'. BN voor de hennepeler. Vgl. D. *Hanf*.

Kemp, van der, zie van der Kamp.

Kempen: *Kempen* kan de verbogen vorm zijn van *Kempe*, of een korte vorm van *van Kempen*. 1419 Cornelis Kempen, Yerseke (PARM.).

Kempen, van: 1. Streeknaam *de Kempen* in Brabant en Limburg. – 2. PIN *Kempen* (NRW, NS).

Kempeneers: Naam van de Kempenaar, afkomstig van de Kempen. 1305 Jean dit Kempenere, BL (WF); 1556 heer Jan Kempenare, Aardenburg (VAN VOOREN 27).

Kemper(s): Var. van *Kamper(s)*. Mnl. *camper*, *kemper* 'kampvechter, kampioen'. D. *Kempfer*. 1481 Willem Kempers, Hasselt (WF); 1591 Arnout de Kempere, Amemuiden (DM).

Kemzeke, van; van Kemseke: PIN *Kemzeke* (OV). 1160 Hugo de Kemeseke (GN).

Kenge(n): Misschien ontronde vorm van Noors-Deens *Kongen* 'koning'. 1740 Joannes Kengen, Itteren (DM).

Kennedy: Ierse FN *C(e)inneidigh* 'lelijk hoofd'. 1180 Gilbert mac Kenedi (REANEY).

Kense, Kenze: Bij Patr. *Kenen*, vleivorm van de VN *Christianus*. 1340 Christianus dictus Kenen filius Johannis quondam Christiani, Tienen (WF); 1475 Lijsebette Kense, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Kenters, zie Kanters.

Kentie: Wellicht adaptatie van de Fr. FN *Quintier*, BerN van de ambtenaar die de cijns ontvangt, nl. *le quint* of het vijfde van de opbrengst (DNF).

Kentin: Patr. Fr. *Quentin*, de Lat. HN *Quintinus*. 1373 Quentin de Frasne, Bergen (WF).

Kenze, zie Kense.

Kepiro, Kipero: Misschien (?) door verkeerde uitspraak van *Chapiro*, *Schapiro*, Jiddische FN: afkomstig uit *Spiers*, D. *Speyer* (RP).

Keppens: Patr. Brabantse vorm van *Cuppens/Coppens*. 1623 Elisabeth Keppens = 1628 Elisabetha Cuppens, Schelle (WF); 1713 Andries Keppens, Bornem A – Kruiningen (VS 1972, 52).

Kerchaert, Kerck(h)aert: *Kerkaert* is een -aard-afl. van *van der Kerke(n)*.

Kerchove, van de(r), zie Kerkhof.

Kerck(h)aert, zie Kerchaert.

Kerckhof, van Kerckhove(n), van de Kerckhove, zie Kerkhof.

Kerckvoorden, (van), zie van Kerkvoorde.

Kerkfort, van, zie van Kerkvoorde.

Kerf, de: 1. BN voor iemand met een kerf, een snee, een litteken in het gezicht. 1330 de Kerf, Sint-Niklaas; 1481-94 Marten de Kerf, Nieuwkerken (WF); 1606 Jan Kerf, Aardenburg (VAN VOOREN 1973). – 2. BerBN van de kerver.

Kerk, van de; Kerke, Verkerk(e): PIN *ter Kerke*, *Kerk*. 1280 Daninus de Kerke = Daninus de Ecclesia, Ieper (BEELE); 1286 Eustacii presbiteri de Beverne dicti de Kerke (DEBR. 1980); 1467 Jan van der Kerck; 1497 Pieter Jans zoon van der Kerck = 1512 Pieter Jans zoon Verkerck, Den Haag (DM)

Kerkhof, van (den) Kerkhof, (van) Kerkhove, van de Kerkhove, van de Kerc(k)hove, (van) Kerkhoven, van der Kerchove, Kerckhof, van Kerckhove(n): 1. Verspreide PIN 'begraafplaats rond de kerk'. 1205 S. Walteri de Atrio, Kortrijk (DEBR. 1980); 1394 Joes van den Kerchove Boydiins zone van den Kerchove = 1397 Judoco de Kerchove annuatim quamdiu vixit prope Lammersvelde, Hulst (DEBR. 1999); 1500 Jan van den Kerchove, Aardenburg (VAN VOOREN 27). – 2. PIN *Kerkhove* (OV), *Kerkhoven* (NB, NL, BL).

Kerkmeijer: BerN van de kerkmeier 'meier in een kerkgebied, beheerder van kerkelijk goed'. Vgl. D. *Kirchmeier*, *Kerchmeier*. 1687 Derk Hendericks Kerkenmeijer, Gorssel G (DM).

Kerkvliet: Waternaam bij Polsbroek (U). 1649 Kerckvliet, Voorschoten (PDB).

Kerkvoorde, van; van Kerkvoort, (van) Kerckvoorde, van Kerkfort: PIN *Kerkvoorde* bij Evergem (OV). 13e e. Balduinus de Kerkforde, Gent (GN); 1477 Simon van Kercvoorde, Evergem (WF).

Kerlen, Kerling: Patr. Afgeleid van de Germ. VN *Karel*.

Kern: Mnl. *kern(e)*, *keern(e)* ‘pit, kern, zaadkorrel’. BerBN of BN voor een puike kerel. Vgl. D. *Kern*. 1539 Frans Keern, Aken-Antwerpen; 1561 Rein. Keeren, Valkenburg-Antwerpen (WF).

Kerpestein, zie Kirpestein.

Kerrebij: Var. van de FN *Carabin*, *Karabin* ‘lichte ruiter, gewapend met karabijn’.

Kerremans, zie Karman.

Kers: 1. BerBN van de kersenteler of -handelaar. Vgl. D. *Kirsch*. 1454 Johannes Kers, Bilzen BL (WF). – 2. Spelling voor *Keers* ‘kaars’.

Kersbulck: Vl. FN (*van*) *Keers(e)bilck*, *van Keersbulck*, met nog veel andere spellingvarianten (WF). PIN *Kersbilk* ‘bilk, blok, omheind stuk waar waterkers groeit’. 1368 Jhan (*van*) Kersbelc, Kortrijk (DEBR. 2002).

Kersehaver, Kershaver: De spelling *kersehaver* is waarschijnlijk ontstaan door verkeerde lezing van *kerschaver*. Vl. FN (*van*) *Kers(s)cha(e)ver*. PIN *Kersgaver* ‘gaver waar waterkers groeit’. Een *gaver* is drassige grond. 1360 Pieters lande van Kersgavere, Eksaarde (GYSS. 1963’).

Kersten(s), Kerstjens: Patr. *Kersten* is de Ndl. vorm voor de HN *Christinus*, dim. van *Christianus* of *Christus*. 1280 Egidius Everard Kerstini filius; 1326 Jacob Kerstijn, Ieper (BEELE); 1589 Kerstiaen Schoonbroeck = Kersten S., Edegem (WF). *Kerstjens* is de verkleinvorm.

Kert: Var. van *Kürt* of *Kort*?

Kervink, (van) Kervinck, Korving, Kurvink: PIN *Carvin* (PdC). 1317 Jehan de Carvin, Atrecht (WF); 1317 Jehan Kervin de Saint Omer, Ieper (BEELE); 1312 Pieter Carvinc ... scepenen in Hulsterambacht = 1320 Pieter Kervinc scepenen, Hulst; 1330 in parrochia de Hontenese in Middeldijc iuxta terram Willelmi Carvincs (DEBR. 1999); 1386 Nicholaus Kervinc de Scoude (OHZ III, 415).

Kes: Door ass. *rs/s* uit *Kers*? Var. van *Kees*? Of < *Kos*, *Kors* (*Corstiaan* < *Christiaan*)?

Kesbeke: Door ass. *rs* > *s* uit PIN *Kersbeek* (VB) ‘beek waar waterkers groeit’. 1297 Willelmus dictus de Kersbeka, Tienen (WF).

Kesel, de, zie de Kezel.

Kessel, Kexel: D. BerBN *Kessel* van de ketelsmd. Vgl. *Ketel*.

Kessel, van; van Kesselen, Kessels: PIN *Kessel* (A, NB, NL, VB, NRW). 1369-96 Ian van Kessel (vazal van de hertog van Gelre) (DM); 1404 Willem Kessel, Antwerpen (WF).

Kesselaar: 1. Inwoner of afkomstig van Kessel. 1655 Lucas Kesselaer, Sankt Vith (WF). – 2. Door ass. *rs/ss* uit *Kerselaar*, BN voor een kersenteler of verspreide PIN *Kerselaar* ‘kersenboom’. 1302 Nicolaus Kerselere, Vleitingen (WF).

Kest: Door ass. *rs* > *s* uit *Kerst*. Maar de volgende naam met lidwoord heeft wellicht een andere betekenis: 1459 Michiel de kest filius Ewaerts van Sinte Martinsdyck in Zeelant (PARM.).

Kesteloo(t): Patr. *Kesteloot* < *Kersteloot*, dim. op -*lot* van de VN *Kerstiaan*, *Christianus*. 1280 Carsteloet Taleman = 1307 Kerstelot Taleman, Ieper (BEELE); 1397 Woutre Kersteloot, Kortrijk (DEBR. 1970); 1675 Jan Gillisse Kesteloo, Veere (zoon van) °1620-25 Gillis Kesteloot, Lichtervelde WV (DM).

Kesteren, van: PIN *Kesteren* (G) of *Kester* (VB). 1729 Rijk Pietersz van Kesteren, geboren in Kesteren bij Rhenen (U) (DM).

Ketel, Ketele: BerBN van de ketelsmid. Of BN naar de huisnaam. 1398 Jan Ketel, Hulste WV (DEBR. 1970); 1399 Johan die Ketel, Zwolle (DM).

Ketel, van: Huisnaam *de Ketel*, naar het uithangbord van de ketelsmid of brouwer (brouwketel). 1428 Joris van den Keitele, Ieper (BEELE); 1505 Heyndric inden Ketel, A (WF).

De Ketel was ook de naam van een polder bij Moerdijk (NB). 1561 Jan Vrancken landt gehieten den Ketel (grootvader van) 1567 Jan Heijmansz van de Ketel, Schiedam (DM). **Ketelaar(s), Ketela(e)rs, de Ketelaere, Keetlaer:** BerN van de ketelsmid, ketelaar, ketellapper. D. *Kessler*. 1292 Ioes Ketellare, Brugge (CG); 1449 Gheert Ketelar, Zwolle; 1609 Pieter Matisen Ketelaar, Colijnsplaat (DM); 1590 Dignus Keetlaer, Vlakte-Goes (MEERTENS 1947).

Ketele, zie Ketel.

Kets, (van); Ketz: PIN *Kets* (NH). 1374 Clause van Kets, Antwerpen (WF).

Ketterij, van de: 1787 Cornelis Jacobse van de Ketterij, Arnemuident, was zoutmeter en dus werkzaam in de *keterie*, nl. in de zoutketen.

Ketting: Adaptatie van Fr. *Quétin* < VN *Quentin*.

Ketz, zie Kets.

Keukelaar, zie Kokelaar.

Keukenbroeck, van: PIN, misschien *Kogenbroich* (NRW).

Keuker, zie de Koker.

Keulebroek, van: Door wisseling van *n/l* < *van Keunebroeck*. PIN *Koningbroek* in Maarke-Kerkem (OV). 1272 Arnulphus de Conincbroec... in loco qui dicitur Conincbroec, Oudenaarde (WF).

Keulemans, Ceulemans: 1. Afl. van de stadsnaam Keulen: Keulenaar. 1703 Cornelis Jansz Keulemans, Broechem – Scherpenisse (*VS* 1973 112). – 2. Patr. Var. van Coleman, afl. van Nikolaas. 1641 Cornelis Claessen = Cornelis Keulemans, Reet (WF).

Keulen, (van); Ceulen: PIN *Keulen*, D. *Köln* (NRW). 1370 Onreit van Keulne, Ieper (BEELE).

Keulenaar, (de); Ceulenaere, (van) Cuelenaere, Cuelenaire: Keulenaar, afkomstig van Keulen. 1374 Honnoreit van Cuelne = Honoreid le Cuelnare, Ieper (BEELE); 1381 Witte de Colnare, Ossensisse (DEBR. 1999); 1472 heer Joris de Cuelnaere, Aardenburg (VAN VOOREN 25); 1646 Heyndrick Michielse Ceulnaer, van den Doel – Yerseke (*VS* 1972, 107).

Keuning,de; de Keuninck, zie (de) Koning.

Keur: 1607 Herman den Cuer = 1609 Herman Melchior's Cour = Harmen de Dachcour, Zutphen (DM). Het voorzetsel *de* is dubbelop, want *Dachicourt* = *d'Achicourt*, PIN in PdC.

Keurentjes: Patr. Dim. bij VN *Cornelius*.

Keus, zie Kuus.

Keutgens, Koetje: Ook *Kuetgens*, *Keutiens*, *Köttgen*. Patr. Dim. van VN *Kurt*, *Konrad*. 1565 Thomas Coitgen, Baelen LU (WF).

Keuvelaar: Mnl. *covelaer* 'geestelijke broeder, monnik', die een *covel*, *cuevel* 'kap, mantelkap' draagt'. 1285-86 Janne den Covelare, Dordrecht; 1479 Joos de Kuevelare, Axel (STEEGERS); 1717 Adriaan Keuvelaar, Heille (*VS* 1974, 75)

Kevee, zie Couvé(e).

Kevenaer: Misschien door wisseling *l/n* uit *Kevelaar*, afl. van Mnl. *kevel* 'tandeloos'. 1281 Hannin filius Hugonis Kevelart, Nieuwmunster (WF).

Kever, de: BN naar enige gelijkenis of verband met een kever. 1280 Lambinus Kever, Ieper (BEELE).

Kexel, zie Kessel.

Keij: BN naar een of andere gelijkenis met een kei (b.v. kale schedel)? Of Vnnl. *keye* 'dwaas' (KILIAAN). Of Wvl. *kei* 'gierigaard, koppigaard'. 1506 Symoen de Keij, Aardenburg (VAN VOOREN 27).

Keijl: 1. D. FN *Keil*, Mhd. *kil*, D. *Keil* 'wig, keil'. BN voor een lomperd. – 2. Var. van *Kegel* (vgl. Mnl. *segel* > *zeil*). Mnl. *kegel*, *keil* 'kegel; keg, wig'. 1423 Jacop Keyl, Biervliet (PARM.).

Keijmel: Spellingvar. van de FN (*de*) *Kemel*. BN naar de gelijkenis met een kameel (lange benen?). Ook huisnaam, b.v. in Ieper. Vgl. Cornadus zum Kemel (SOCIN), *Haus zum Kämbel* in Zürich (BRECH.). 1201 Danielis Kemel, Oudenburg (WF). De Zeeuwse Keijmels stammen van Salzburgse immigranten. De Zeeuwse naam is een adaptatie van D. *Kaimel*, *Kämel*, *Kaiml*, *Kambl* 'kameel' (MEERTENS 1947, VAN DRIEL 2007).

Keijn: Uit *Dekeijn*, *Dekein*, adaptatie van *De Kain*, *Dequin*. PIN *Kain* (H). 1301 Colard de Kain, Doornik (WF). – Lit.: A. VAN LOEY, *Propos sur l'origine du nom 'De Keyn'*. *Bull. Classe Lettres et Sc. morales et politiques Acad. royale de Belgique* 1983, 18-26. – ID., *De naam De Keyn*. *TT* 1983, 131-132. – F.K.M. MARS, *Ibid.* 219-220.

Keijser, de; (de) Keijzer, Keijzers, zie (de) Keizer.

Keijster, de: Ook *de Keister*. BerN Ofr. *coistre* 'koksjongen'. 1335 Peter Keyster, Antwerpen (WF); 1490 Willem de Keystre, Beoostenblide (STEEGERS).

Kezel, de; de Kesel: BN Mnl. *kezel* 'kiezelsteen, kei'. Vgl. *Keij*. Vgl. de D. FN *Kesel* = *Kiesel*. 1474 de Kezele, Mechelen (WF).

Kieboom: PIN *Kieboom* < *Kienboom* 'dennenboom, sparrenboom'. 1404 Henricus van den Kieboome, Mechelen (WF).

Kieft, zie Kieviet.

Kieft, van der: PIN *Kieft(e)* in Raalte (OIJ) en Deventer (OIJ) (HEKKET).

Kiekebosch: Volksetymologische vervorming van de Vl. FN *Kiekepoos*, die zelf al een adaptatie is van Fr. *Quiquempois*, *Quiquenpois*, *Quinquenbois*. PIN *Quicampo*, een molen in Bazuel bij Kales (PdC): 1218 molendinum quod Quikenpoist appellatur tTW), *Quinquempoix* (Oise), *Quincampoix* in Angleur (LU). Ofr. *cui qu'en post* 'tot spijt van wie 't benijdt'. 1239 Henricus de Kikenpoist; 1533 Jacobus Kiekenpoest, Ronse (WF).

Kiel: Mnl. *kidel*, *kedel* 'kiel, wijd en kort overkleed'. BN naar het kledingstuk. 1301 Lambrecht Kidels son, Tongeren (WF).

Kiela: Misschien adaptatie van Fr. *Quillard*, *Quillat* 'kegelaar, kegelspeler'.

Kieler: Misschien uit D. *Kieler*, afkomstig van Kiel (SH).

Kielen: Wellicht Patr. < Kilianus (V.D.PLANK).

Kielman: 1. *Killeman*, afl. van *kil* 'koud'. 1293 Willem Killeman, Hulst (CG); 1309 Willem Killeman, Hulst (DEBR. 1999). – 2. Afl. van PIN *Kiel* (A, SH). 1542 Bernardus Kielmannus, Düsseldorf (WF).

Kielstra: Friese afl. van *Kielen* of *van Kiel*.

Kieret: Ndl. spelling van de Fr. FN *Quiret*, dim. van de HN *Quirinus*.

Kiesenbergh: PIN (BEI).

Kieviet, (de) Kievit, Kievits, Kiewiet, de Kiewit, Kiviet, Kivit(s), Kieft: BN naar de vogelnaam, de kieviet.. Vgl. D. *Ki(e)bitz*. De vogel speelde een grote rol in het volksgeloof. 1402 Henrick Kyvit, Netterden G; 1511 Willem Jansz Kivit, Ouddorp (ZH) (DM); 17e e. Aelbrecht Kievit (vader van) †1653 Cornelis Aelbrechtsen Kievit, Stoppeldijk (VZS 1994, 200).

Kik: Afl. van het ww. *kikken* 'een kik geven'. 1281 Walterus Kic, Ossensisse; 1299 Coppino Kic, Brugge (WF); 1475 Cornelis Kijc, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Kikkert: PIN *Kikkert* (NH, ZH). 1601 Albert Kickert, Enkhuizen (NH); 1681-1697 Albert Lambertsz Kickert, Enkhuizen-Texel (*Gens Nostra* 8 (1953), 30-31).

Kil: BN *kil* 'koud'. 1329 Heinric Kille...scepenen in Hulsterambacht; 1381 Gheeraerd Kille, Ossensisse; 1381 Jan Kille, Hontensisse (DEBR. 1999).

Kimenai: Door *d*-syncope (*ai* < *ade*) uit *Kimmenade* < *van Kemenade*, ook *Kemna*. Mnl. *kemenade*, *kimmenade* 'kamer met stookplaats; hofstede, boerenwoning', uit Lat. *caminata*, waaruit ook Fr. *cheminée* 'schoorsteen'. Ndd. *Kemna(h)* < *Kemnade* (NN). PIN in Son (NB). 1292 Jan Keminade, Brugge (CG); 1295 Willelmus de Caminata, Simpelveld NL (WF).

Kimmel: Ontronde vorm van D. *Kümmel* 'karwij, komijn (kruid)'. BN.

Kimpe, (de), zie Kemp.

Kind, (de); (de) Kindt, Kindts, Kint(s): Ook *Kint*, naast logischer 't *Kint*, *Tkint*. Mnl. *kint* 'kind, jongeling; jong ridder, knecht, dienaar'. 1169 Volpreht Kind, Utrecht (GYSS. 1966); 1288 Hüge Kinde, Middelburg (OHZ IV, 651); 1341 Ihan Tkint, Saaftinge; 1378 tusschen Everaerts huus ende erve ende Aechte Scints, Hulst (DEBR. 1999).

Kinderdijk: PIN in Alblasserdam en Nieuwlekkerland (ZH).

Kinderen, (van) der Kinderen: Eig. *Derkinderen*, gen. mv. 'van de kinderen'; vgl. Fr. *Desenfants*, *Auxenfans*. 13e e. Aleydis Puerorum, Anderlecht; 1279 Henricus Filiorum = 1280 Henricus der Kinderen, Steenokkerzeel (WF).

Kindt, (de); Kindts, zie Kind.

Kingma, Kingmans: Patr. Afl. van de Friese VN *Kinge*, vlevorm uit de kindertaal voor *Rinse*, *Rinske* < *Rein*-naam.

Kinket: Vernederlandsing van de Fr. FN *Quinquet*. Dim. van Ofr. *quinque* 'kolfspeel'. BN voor een speler. Ofr. *quinquette* is ook de naam van een vis. 1397 dominorum ... Quinquette, Kortrijk (DEBR. 1970). De *quinquet* 'olielamp, petroleumlamp' (1789), werd uitgevonden door de fysicus Argand omstreeks 1782, maar vervaardigd en geperfectioneerd door de apotheker Quinquet, die er zijn naam aan gaf.

Kint(s), zie Kind.

Kip, Kips: Mnl. *kip*, *kijp*, Mnd. *kip* 'pak of bundel huiden of vlas'. BerBN. 1334 Henricus Kip, Hakendover (WF).

Kipero, zie Kepiro.

Kirpestein, Kerpestein: Vermoedelijk met ingelaste *pe* uit *Kirstein*.

Kirstein: Spelling voor D. *Kirschstein*. 1. Reïnterpretatie van *Kirsten*, *Kersten* (DN). - 2. BN *Kirschenstein* 'kersenpit'. 1663 Martinus Crispinus Kiersensteijn, Polonus (WF). Vgl. ook *Kryksztein*.

Kiser: Hypercorrecte spelling voor *Keiser*.

Kiste(n)maker: BerN van de kistenmaker, timmerman, meubelmaker. 1399 Gherd Kistemaker, Zwolle (DM); 1705 Harmen Kisters, Melissant (VZS IV, 175).

Kiters: Verhasoeling van *Gieters*? Verkeerde lezing van de FN *Cieters* (zie WF)?

Kitzen: Patr. D. VN. 1283 Kizzinus de Bodelshofen, Nürtingen (BRECH.).

Kiviet, Kivit(s), zie Kieviet.

Klaasen, Klaasse(n), Klaessen, Claassen(s), Claes(sens), Classen: Patr. Van de korte vorm *Klaas* van de HN Nik(o)laas.

Klaaijs(s)en, Klaaijzen, Klaijsen, Claijs(sens), Clais, Claij(es): Patr. van *Klaais*, korte vorm van de VN *Niklaais*, de HN *Nikolaas*, die in het Wvl. ook wel *Sint-Niklaai* genoemd wordt. ±1300 Mathias filius magistri Nicholai = ±1330 erga Matheum meester Clays zone, Hontenisse; 1309 dat Marzoete Ian Clais soens wedewe, Hulst; 1380 Vossard Clais sone = 1381 Vossaert f. Clays = 1399 Vossardus f. Nicholay, Hontenisse/Hulst (DEBR. 1999); 1420 Clais Clais filius Jans vanden Briele (PARM.); 1472 Arnoud Clays, Aardenburg (VAN VOOREN 24).

Klaessen, zie Klaasen.

Klaijsen, zie Klaaijs(s)en.

Klap: 1. BN voor een prater, babbelaar. Mnl. en Vl. *klap* 'gepraat', Zeeuws *klapper* 'klikspaan'. - 2. BN voor iemand die met een klap of klepper rondloopt? Melaatsen moesten hun komst aankondigen met een ratel. 1319 Pieter Clap, Poortvliet (HAMAKER I, 93); 1380 Pauwels Clap, Hulst (DEBR. 1999); 1623 Pieter Cornelisz Klap, Kapelle Z (DM).

Klapdoor, Kalpthor: Ndd. *Klapdor* 'klapdeur in een afsluiting' (NN).

Klapwijk: PIN (ZH). De *Klapwijkse Vaart* loopt ten oosten van Pijnakker (ZH).

Klaren, Cleeren: Metr. Verbogen vorm van de meisjesnaam *Clare*, *Clere* < HN *Clara*.

Klarenbeek: PIN Klarenbeek in Apeldoorn (G), ook in Middelburg (Z), Voorst (G) en Doornspijk (G)..

Klashorst, van de: Var. van de FN *Glashorst*. PIN.

Klatte(r): Ndd. BN voor iemand met borstelig haar, een *klattenkopp* (NN), iemand die er verwaarloosd uitziet.

Klaver: BN naar de klaver. Naar de woonplaats bij een klaverveld of voor de klaverboer (D. *Kleebauer*). Of naar het bijgeloof aan het gelukbrengende klaverblad. (D. *Kleeblatt*). Vgl. D. *Klee*.

Klaveren, van: Naar een van de vele plaatsnamen met *klaver*, b.v. *Clavere* in Wimille (PdC). Of naar de klaverwei van een veehouder. 1640 Gerrit Willemsz van Claveren (veehouder), Alphen ZH (DM).

Kleef, van, zie van Kleven.

Kleemann: 1. Afl. van D. *Klee* 'klaver', zoals FN *Claevermans*. – 2. Afl. van D. Patr. *Klee* < *Klewe*, *Clewi* < HN *Nikolaus*.

Kleemans, zie Klemans.

Klei, van der; van der Kleij: PIN *Klei* in Ulrum (GR).

Kleiboer: BerN van de boer op leemgrond, vgl. Ndd. *Kleibauer*.

Klein, Kleine, (de) Kleijn, Kleijne, (de) Cleijn: BN naar de kleine gestalte. Vgl. Fr. *Petit*.

Klein, van der; van der Kleijn: De FN *Klein* met secundaire *vander*-aanloop? Of reïnterpretatie van *van der Klei*?

Kleinbannink: BN *Klein* en Patr. *Bannink* (zie i.v.).

Kleine, zie Klein.

Kleinendorst: BN voor iemand die weinig dorst heeft. Vgl. de FN *Grootendorst*. 1777 Johanna Kleinendorst, Westmaas (DM).

Kleinepier: BN *Klein* en Patr. *Pier*, Fr. *Pierre* 'Pieter'. Vgl. *Jongepier*.

Klein Hisselink: BN *Klein* en Patr. *Hisselink*, afl. van *Hissel* < *Hitzel*, dim. van de Germ. VN *Hizzo*, dim. van een *hild*-naam.

Kleinjan: BN *Klein* en VN *Jan*. BN voor een kleine Jan of voor de zoon van een Jan. 1340 Johannis Parvi = Kleinjan, Oorbeek; 1385 Johannes Cleynjohans = Johannis dicti Cleynjans, Tongeren (WF).

Kleinschmidt: D. BerN van de kleinsmid, slotenmaker. Vgl. 1281 Joris Clensmit, Ieper (BEELE).

Klein Wassink: BN *Klein* en Patr. *Wassink* (zie i.v.). Ook PIN *Kleinwassink*, *Grootwassink* (G, OIJ) (HEKKET).

Kleisma: Patr. Friese afl. van de VN *Kleis* < *Klaais* < HN *Nicolaas*.

Kleist: D. FN < PIN *Kleist* in Pommeren (nu Polen).

Klemans, Kleemans: 1. Gen. van D. *Kleemann*. – 2. Uit *Kleenman* 'kleine man'. – 3. Patr. *Clemans* = *Clemens*. 1382 Petrus Cleman, Hulst (DEBR. 1999).

Klement, zie Clemens.

Klemkerk: PIN *Klemskerke* (WV). 1247 Reinerus de Clemskerca (DF VII).

Kleppe: Mnl. *cleppe* 'klep, klepper, ratel'. BerBN voor een omroeper of klokluider.

Klepper: BN voor iemand die kleppert, klappert; of BerN van de klepper, die de klok klept, klokluider. 1305 Johannis dicti Cleppere, Leuven (WF).

Klerk, (de); (de) Klerck, Klercq, Klerks, de Cler(c)k, (de) Clercq, de Clerq, le Cler(c)q, Cler(q)x: Uit Lat. *clericus* 'geestelijke die de lagere wijdingen heeft ontvangen'. Aangezien in de middeleeuwen de geestelijkheid de nagenoeg enige geletterde stand was, die kon lezen en schrijven, kreeg *klerk* de betekenis 'geleerde, dichter, schoolmeester, student, geletterde, geheimschrijver, griffier, schepenklerk, secretaris'. 1302 Gillis de Clerc baalliu van den vierambochte = ±1300 scabini Egidius dictus Clericus; 1315 Ihan de Clerc... scepenen in

Hulst (DEBR. 1999); 1309-10 Robrecht de Clerc, Aardenburg (HAES. 148); 1454 Jacob die Clerc, Middelburg (MEERTENS 1947).

Kleunen, van: Ook *van Kluijne*. Nog ongeïdentificeerde PIN. De naam zou begin 19e eeuw in 's-Heerenhoek (Z) aangenomen zijn (PDB).

Kleut, van de, zie van der Kloot.

Kleven, van; van Kleef, Cleven: PIN Kleef/Kleve aan de Nederrijn (NRW). 1407 Victor van Cleve, Brugge (WF).

Kleij, van der, zie van der Klei.

Kleijkamp: PIN *Kleikamp* 'kleiveld'.

Kleijn, (de); Kleijne, zie Klein.

Kleijn, van der, zie van der Klein.

Kleijnenberg: PIN Kleine Berg, b.v. *Kleinberg* (BEI).

Kleijnis: Wellicht spelling voor *Kleins*, gen. van *Klein*.

Kleijweg: PIN *Kleiweg* 'pad op leemgrond'. Of *Kleinweg*?

Klift, van der: PIN Mnl. *clif* '(rots)helling, steilte, klip'.

Klimmenboom: BN voor iemand die in de bomen klimt. Vgl. D. *Baumsteiger*.

Kling(e), Clinge: PIN *Klinge* 'binnenduin' (Z, OV). 1324 Wouter van den Clinghe; 1337 Dieman van den Clinghe = 1381 Diederic van den Clinghe, Hulst (DEBR. 1999); 1475 Jacop vander Clinghe, Aardenburg (Van Vooren 1970).

Klink(e): BerBN Mnl. *clinke* 'ijzeren staafje, bout, (deur)klink'. Ook E. FN *Clink*. 1291 Jan Clincke, Oudenaarde (CG); 1512 Adriaen Cincx, Aardenburg (VAN VOOREN 25).

Klink(en), van: PIN *Klink* in Wessern (NL). 1686 Mathijs M. van Clink, Alkemade (DM).

Klinkenberg: PIN *Klinkenberg* (G, ZH, SH). 1697 J.A. Klinckenberghe, Delft (WF).

Klinkert: 1. BN naar de *clinkaert*, de oude Bourgondische muntnaam, de goudmunt. – 2. Afl. van ww. *clinken* 'weerklinken, doen klinken, kleppen, luiden'. Wellicht naam voor de klokluider. Of BN voor een smid of voor iemand die het geld laat rinkelen. – 3. *Clinken* betekende ook 'omroepen, luid verkondigen, bekendmaken'. Mnl. *clincker* 'omroeper, bellemant'. – 4. Mnl. *clinkaert* 'klinker, straatsteen'. BerBN voor een stratenmaker. – 5. BN voor iemand die nagels klinkt. Vgl. *Klink(e)*. 1240 Arnout Clinckart; 1270 Symon Clinkart, Gent (CG; GN).

Klinkspoor: BerN van de smid die ruiterspooren maakt. 1294 Petrus Clinkespore, Kales (GYSS. 1963); 1459 Jan Clinckerspoere, Axel (GYSS. 1999); 1487 Soete Clinckerspours, Beostenblide (STEEGERS); 1680 Adriaanse Klinckespoor, Kapelle (HARTHOORN).

Klip, zie van de Klippe.

Kliphuis: PIN op *-huis*? Ook *Klippus*. 18e e. Kliphuis, Sappemeer; 19e e. Klippus, Bedum (PDB).

Klippe, van de; Klip: Ook *van der Klip*. PIN Mnl. *clip(pe)* 'klip, rots, grot, hol'. PIN *Klip* in Bierum (GR). Ook *Klippe* in Balegem (OV), Dadizele, Sint-Pieters-op-de-Dijk, Westende (WV).

Klippel: Ook *(de) Clippel(e)*. 1. BN voor een knuppelaar. Vgl. *Klippelaar*. – 2. BN naar de gedrongen gestalte. – 3. Mnl. *clepel, clippel* 'klepel van ene klok'. BerN van de klokluider, klepper. 1369 Pieter Clippel, Hulst (JAM. 158); 1381 Jan Clippel, Pauwels Clippel, Hontenisse (DEBR. 1999); 1449 Johan Kluppel, Zwolle (DM); 1486 Pieter Clippele, Hulst (GYSS. 1999); ±1600 Leunis Huybregts (Klippel), Sint-Maartensdijk (vader van) 1698 Nijs Leunisse Klippel, Stavenisse (VZS 1997, 228).

Klippelaar, de; de Clippelaar, Clippeleir, de Cleppelaar: BN voor een knuppelaar, iemand die een knuppel hanteert of maakt. Ook wel klepper, klokluider.

Kloe, de: Zoals *Decloe, Decloo*, vernederlandste vorm van *Declou(x), Desclous, Ducloux, Desclos*. Fr. PIN *Clos* 'omheining, omheind terrein'. 1570 Guillaume du Clou, Hondshoote (FV) - Nederland (DM). Zie ook *du Cloo*.

Kloeg: Ndl. spelling van D. BN *Klug* < Mhd. *kluoc* 'fijn, teder' > 'slim'.

Kloet, zie Kloot.

Kloeve Korn: Ndd. FN *Klövekorn*, *Klöfkorn* 'die koren klooft'. BerN van een graanpletter. 1347 Clovekorn, Osnabrück (NN).

Klok(ke): BerBN van de klokgieter of klokluider. 1485 Jorise Clocke, Molenbeek (WF). 1636 Pieter Gerritsz Clock (woonde in) 'De Gulden Clock', Hoom NH (DM).

Klomp(e): 1. BN naar de geblokte, gedrongen gestalte, naar het lompe voorkomen. Vgl. *Blok*. 1368 Goesin de Clomp, Kortrijk (DEBR. 1970). 2. BerBN van de klompenmaker. 1401 Ghisebert Clump; 1449 Johan Clumpenmaker, Zwolle (DM).

Klompenburg, van: Met epenthetische nasaal (*m*) uit *van Kloppenburg* (zie i.v.).

Kloos, Klos: Patr. Var. van *Klaas* < *Nikolaas*.

Klooster, (ten); van (den) Klooster, van de(r) Klooster, van 't Klooster: Naar de betrekkingen met of de woonplaats bij een klooster. 1280 Pirkinus de Claustro, Ieper (BEELE); 1691 Catharijna van den Clooster, Bemmelen (NL 25 (1907), 29); 1777 Jacob Artens uit 't klooster (zoon van) Arend Jacobs (pachter van een kloostererf) bij de swartewaterklooster; Rouveen OIJ (DM).

Kloosterdam: PIN 'dam bij een klooster'? Of veeleer vervorming van *Kloosterman*.

Kloosterman: Afl. van *van (den) Clooster*. Of knecht van een klooster of pachter van kloostergoed. 1294 an haren Vranken hus Cloestermans, Maastricht (CG); 1618 Cornelis Jansz op 't Clooster = Cornelis Jansz Clooster = Cloosterman, Kapelle; 1597-1643 Mattheus Cornelis van 't Clooster = Cloosterman, kapelle (HARTHOORN).

Kloosterziel: Vooral Overijsselse FN. PIN *Kloosterzyl*, een sluis bij het Zwartewaterklooster (Rouveen, OIJ). Oostelijk Mnl. *sijl* 'waterloop; afwateringssluys, schutsluis' (HEKKET). Ook PIN *Kloosterzelstrang*, water ten zuiden van Klooster in Zwartsluis en Staphorst (OIJ).

Kloot, Kloote, Kloet, (de) Cloe(d)t, (de) Clout: Ook de FN *Cloet/Kloet* met Mnl. *oe*-spelling moet als *kloot* worden uitgesproken. Mnl. *cloet*, *cloot* 'klomp, kluit, (speel)bal'. Vaak een scheldwoord voor een lummel, sukkel, sul. 1372 Danckaert Cloets lant, Hulst; 1381 Jan Clout, Hontenisse (DEBR. 1999); 1457 Lauwers de Cloet, Sluis (PARM.); 1472 Loy Cloet, Aardenburg (VAN VOOREN 25).

Kloot, van der; van de Kleut: PIN Mnl. *cloot* 'kluit, klomp, hoop (aarde, klei, turf)'. *Kloot* in Hoeselt (BL), *de Kleut* in Barneveld (G) (DM).

Klootwijk: PIN *Klootwijk* in Woudrichem (NB). 1418 Floris van Klootwijk, Woudrichem (DM).

Klop: BN voor iemand die klopt, slaat. Vgl. *Kloppert*.

Klopmeijer: BerN.

Kloppenburger: PIN *Cloppenburg* (NS). Ook 1475 *Cloppenborch* bij Dulder (OIJ), 1453 *Kloppenborch* bij Oldenzaal (OIJ) (HEKKET). 1606 Willem van Cloppenburch, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Kloppert, Klupper: Ook *de Clopper*. BN of BerN van een klopper. Dat kan een klokkenluider zijn, vgl. *Klepper*. 1406 Claes de Cloppere, Brussel (WF).

Klopprogge: BerN: die de rogge klopt, dorst. 1564 Klopbergerogke, Berlijn (NN). Vgl. 1342 Willelmi Stamprogghe, Den Bosch (WF).

Klos, zie Kloos.

Klossok: Patr. Slav. *Klossek*, afl. van *Klaus*, *Nicolaus*, *Niklaas*.

Klotz: D. BN *Klotz* 'klomp'. Bn voor een lomperd.

Klous, zie Claus.

Klouwers: Afl. van Mnl. *clauwen* 'klimmen'.

Kluit: Mnl. *clute*, *cluut* 'kluit, klont, bal, kogel', ablautende vorm van *kloot*. 1546-1598 Dirck Outgaertszoon Cluyt, Leiden (DM). 1647 Jan Dircksz Cluyt (bewoont het huis) op de Cluyt, Gameren (G) (DM).

Kluiver, Knuivers: BerN van de kluiver, oorspr. de gerechtsbode, de beul die de gevangene de (duim)schroeven aanzet, in de klauw (Mnl. *cluve*, mnd. *kluve*, *kluwe*) spant, in het blok zet. 1324 Jhan de Cluvre, Hulst (DEBR. 1999); 1325 Ihan de Cluvere, Hulst (GYSS. 1999); 1556 Joost de Knuyver, Brugge-Antwerpen (WF)..

Klumper: Ook *Klompers*. BerN van de klompenmaker, Mnl. *clomper*. Vgl. 1563 Henrick Clompemeker, Grave (WF).

Klunder, de: BN. Afl. van Mnl. *clonen*, *cleunen* ‘klappen, snappen, praten’; Mnd. *klundern* ‘stommelen, lawaai maken’. 1296 Ludeko Clundere, Hamburg (BRECH.); 1681 Mattheus de Clunder, Herzele FV (WF).

Klundert, van de: PIN Klundert (NB): 1537 *die clunder*, 1555 *clundert* (BERKEL). Ook PIN *De Klundert* in Edam (NH).

Kluppenberg: Var. van *Kloppenbergh* = *Kloppenburg* (zie boven) (HEKKET). *Berg-* en *burg-*namen worden vaak verward.

Klupper, zie *Kloppert*.

Kluse, le, zie *Lecluse*.

Kluijfhout: BN, zinwoord ‘die hout klooft’. Vgl. Ndl. *kloofhout*, D. *Klobenholz*.

Klijberg: PIN *Kleiberg* in Wulpen (Z), in Brunssum (NL), Oedelem (WV) en Bissezele (FV). 1339 Willem van Cleiberch, Oedelem (DF VII).

Klijn, Klijnsoon: Patr. *Klijn* < *Kolijn*, vleivorm van de HN Nicolaas. 1440 Colyn Noels = 1448 Clyn Noels, Hasselt (WF). *Klijnsoon* is dus niet ‘kleinzoon’, maar de zoon van *K(o)lijn*.

Knaap, Kna(a)pe: Een *knap* was een knaap of schildknaap, maar ook een handwerksknecht, in de leer bij een meester. 1178-1200 Alardus Knap, Oostkapelle (Z) (GYSS. 1966).

Knaap, van der: Zoon van een *Knaap*. 1651 Jan Cornelisz Cnaep (vader van) Jacob Jansz van der Cnaep, Wateringen ZH (PDB).

Knap, zie *Knaap*.

Knausz: D. *Knaus* < *knûs* ‘knoest, knoop, knuist, stronk’. BN voor iemand met gedrongen gestalte, of voor een knoestige kerel.

Knegt, (de); Knight: Een *knecht* was een jongeman (vgl. Wvl. *knecht* ‘jongen’), een ondergeschikte, handwerksgezel, knecht of schildknaap (E. *knight*). Vgl. *Leenknecht*. 1280 Thirkinus Cnegt, Ieper (BEELE).

Knetsch: Sorbisch *knez*, *knjez* ‘heer, leenheer; geestelijke, pastoor’ (Duden).

Kneut, zie *Knuit*.

Knibbe, Kribbe, de Kribber: Zoals *de Knibber*, afl. van Mnl. **cnibben*, waarvan *knibbelen* freq. is. BN voor een kibbelaar, kijver. Let op de wisseling *n/r*. 1410 Omaer Knibbe, Veurne (WF1993); 1585 Johan Knibbe, Antwerpen-Middelburg. De naam zou evenwel teruggaan tot een in de 12e eeuw uit Engeland naar Vlaanderen gevluchte *Knib* (DM).

Knieriem: BerBN van de schoenmaker (BRECH.). 1602 Constantin Cnirimus, HS.

Knight, zie (de) *Knegt*.

Knippen, Knipper: Ook *Knip(p)*, *Knips*, *Knipping*. BerBN voor iemand die knipt, met een knipschaar of kniptang werkt. Vgl. *Knipscheer*.

Knippenberg, van: PIN *Knippenberg* ten noorden van Essen (NRW). 1643 Joannes Knippenbergh, Munster (WF); 1757-1804 Jan Willem Knippenberg, Olst-Raalte (NL 6 (1888), 3).

Knipper, zie *Knippen*.

Knipscheer: Mnl. *cnipschare*, *cnipscheer* ‘(knip)schaar’. BerBN. 1698 Petrus Knipscheer, Oosterhout (WF). Maar de naam komt ook voor als reïnterpretatie van de D. FN *Knippschild*. 1707 Knipschild = 1750 Knipschel = 1751 Knipscheer, Breda (PDB).

Knoester: Afl. van *knoest*. Zie *Knausz*.

Knol(le): Mhd. *knolle* ‘knol, aardklomp’. BN voor een plompe, logge dikkerd, boer.

Knook: Mnl. *cnoke* 'knook'. BN naar iemands knokige uitzicht, uitwas of bult. 1630 Joost Janse Knook, Fijnaart NB (DM).

Knoop(s), Knop(s), Knopjes: 1. Mnl. *cnoop*; *cnop(pe)* 'knoop, knobbel, knoest'. BN. Vgl. *Knuijt*, *Knoester*, *Knook*. 1306 Willaumes Knoop, Ieper (BEELE); 1456 Jan Knoop, Middelburg (PARM.). – 2. BerBN voor de knoper of knopenmaker. 1471-1512 Jan mitten Cnoepen, Rotterdam (DM). – Lit.: E. KNOOP – H. & J. KNAUF, *De geslachten Knoop, Knop, Knauf...*, Gouda, 1984.

Knoot, zie Knuit.

Knop(s), Knopjes, zie Knoop(s).

Knotterus: Wellicht latinisering van *Knot*, *de Knoot*.

Knuit, (de) Knuijt, Kneut, Knoot: Mnl. *cnote* 'knoest, klomp, knuppel'; Mhd. *knodel*, *knodel*, D. *Knoten* 'knoop, knoest'. BN voor iemand met gedrongen gestalte; ook lomperd. 1281 Clais Cnuet, Brugge (CG); 1339-42 Heine Knuut, Schouwen (HAMAKER II, 11); 1405 Goeswijn Cnode, Den Bosch (DM).

Knuivers, zie Kluiver.

Knulst: Wellicht met epenthetische *l* uit Mnl. *cnuust* 'knoest, knots'. Vgl. *Knausz*.

Knuijt, (de), zie Knuit.

Knijff, (van): Ook *de Knijf*, *de Cnyf*, *de Kneef*. Mnl. *cnijf* 'lang puntig mes, dolk', E. *Knife*. BN voor een lang mager mens, met een scherp gezicht. Of BerBN voor de messenmaker. 1108 Ansfridus Knijf, Utrecht (V.D.SCHAAR 1959); 1169 Theodricus Knif, Utrecht (GYSS. 1966); 1398 Weynin de Knijf, Kortrijk (DEBR. 1970); 1475 Jan Knijf, Aardenburg (VAN VOOREN 27). Het voorzetsel *van* is secundair. – Lit.: L. POPLEMONT, *De afkomst van het geslacht Knijff*. VS II (1968), 67-68.

Kobber, de, zie (de) Kubber.

Kobus: Patr. Korte vorm van de HN *Jacobus*.

Koch: D. BerN, pendant van (de) *Kok*.

Kock, (de), zie (de) Kok.

Kockhoven: PIN *Kokhove*. Er is een *Cocove in Recques* (PdC): 1084 *Cukehova*, 1198 *Cochove*, 1278 *Gillis van Cockhove* = 1289 *Aegidius de Kocove* (DF VIII).

Kockuijt, Cockhuijt, -heyt, -guijt, Co(c)quit, Cocquijt: Var. *Kockuyt*, *Koekuyt*, *Cockuyt*, *Couckuyt*. Mnl. *cockuut*, *cockuyt*, *cochuut*, Ofr. *cocu* 'koekoek'. Aangezien deze vogel in een vreemd nest eieren legt, werd de vogelnaam een BN – scheldnaam – voor een luiaard. Deze opvatting zou dan zijn verschoven tot 'die vreemde eieren uitbroedt', vandaar 'bedrogen echtgenoot', *le Cocu*. 1319 ghegheven Jan den Cokut, Z (HAMAKER I, 190).

Kodde, Codée: Ook *Codde* en met accent *Coddé*. 1. Patr. Korte Germ. VN *Cuddo*. 1278 an Heine Codden land, Brugge (CG); 1342 Codde Pieters sone, Walcheren (MEERTENS 1947); 1475 Diederick Codde, Aardenburg (VAN VOOREN 1970). – 2. Mnl. *codde* 'knots, knuppel, kodde'. BN naar het fysieke voorkomen of voor de koddenaar, de met een knots gewapende krijger. BerBN voor de koddenmaker 'knotsmaker' of de knotsdrager, de gerechtelijke ambtenaar.

Koejemans: Ook *Koeymans*, *Koeiman*. Volksetymologische reïnterpretatie van *Koemans*, doordat *Koeman* als 'koeman' gelezen werd, i.p.v. als 'koman'.

Koek, de; Coeck, Couque, Couqué, Kok(k)e, Kooken: Vl. ook *Koeke*, *Coecke*, *Coucke*. BerBN van de koekenbakker. ±1300 Walterus Koeke, Kortrijk (WF); 1526 Adriaen Coucke, Aardenburg (VAN VOOREN 25).

Koekebakker: BerN van de koekenbakker. 1449 Lubbert Kokenbecker, Zwolle (DM); 1640 Leenaert Couckebacker, Aardenburg (VS 1974, 560).

Koekendorp: 1540 Arie Jansz Couckendorp woonde op de boerderij Couckendorp in Zuidland (ZH), vermoedelijk zo genoemd omdat er veekoeken werden gemaakt (DM).

Koek(k)boek: BN voor een luiaard of een bedrogen echtgenoot. Vgl. *Kockuijt*. 1610 Jan Koekoek, Twello (G) (DM).

Koekman: BerN van de koekenbakker. 1449 Henric Kokeman, Zwolle (DM).

Koelewijn: Varianten zijn: *Kollewijn*, *Collewijn*, *Koldewijn*, *Koldewey*. 1. Mnl. *wey* 'wei, hui van de melk'. De naam is dus een reïnterpretatie als 'koele wijn' i.p.v. 'koele wei'. Vgl.

Zoetemelk, *Zoetewei*. 1273 Johan Coeleweij, Brugge (CG); 1287 Jehans Coelewei = 1297 Johanne Coelewey, Brugge (DF VIII). – 2. PIN *Koelewei* in Hontenisse (Z).

Koelhuis: Reïnterpretatie van *Koolhuis* 'huis bij een koolhof of moestuin'. Vgl. PIN *Koolhof*, b.v. 1496 *den Coelhoff* in Voorst (G) (HEKKET); D. PIN *Kohlhaus* (BEI, BW, HS).

Koelman: 1. Zie Colman. – 2. 1735 Johann Heinz Kuhlemaan (kwam uit Ehrenburg (NS) naar Edam en heette hier) Jan Hendriksz Koeleman (vader van) 1741-1809 Frederik Jansz Koeleman, Wassenaar. *Kuhlemaan* is een afl. van D. *Kuhle* 'kuil, groeve'. – Lit.: J.J.

KOELEMAN, *De nazaten van Joannes Koeleman*, Den Haag, 1994.

Koeman(s), zie Koopman(s).

Koen, Koene(n), Koens, Koone(n), Kuenen, Coen, Coene(n), Coens, Köhne, Kühn: 1. Patr. De Germ. eenstammige naam *Cono*, *Kono* 'koen, dapper'. 1309-10 Boudin Coene, Aardenburg (HAES. 149). – 2. Zie ook *de Koene*.

Koenders, Koendertse, Kuunders: Patr. Met ingevoegde *d* (vgl. *donder* < *donre*) uit *Koeners*. Germ. VN *kôn-hari* 'koen – leger'.

Koene, (de); (de) Coene: BN voor wie koen, dapper, moedig is. Wellicht oorspronkelijk Patr. *Koen*, maar achteraf als bijnaam opgevat, met lidwoord. 1398 Jan de Coene, Izegem (WF).

Koenen, Koens, zie Koen.

Koers: Var. van *Kors*. Patr. Korte vorm van de HN *Christianus* of *Cornelis*. 1716 Gerrit Coerssen, Oldebroek (G). – Lit.: W. BAKKER, *Familiegeslacht Koers en Koersen*, Oldebroek, 2003.

Koert: Patr. Germ. VN *Koenraad*, *Konrad*.

Koert, van: Wellicht de naam *Koert* met secundair voorzetsel *van*. 1694-1759 Cornelius van Court, Den Haag. – Lit.: R. VAN KOERT, *Van Court tot Van Koert*, Zoetermeer, 1992.

Koesemans: Var. van *Kosemans*, *Cosemans*. Afl. van Mnl. *cosen* 'spreken, praten, liefkozen, vleien'. BN. 1393 Janne Coseman, Tienen (WF).

Koesen, zie Cosijn.

Koetje, zie Keutgens.

Koetsdijk: PIN.

Koets(e): 1. Patr. Zoals D. *Kotz(e)*, vleivorm van de VN *Konrad*. 1234 Cuonrad Chozzo, Freiburg (BRECH.). 1575 Giesbert Koetz, Nijmegen; 1587 Sander Koets van Gent, Arnemuïden (DM). – 2. 1782 Johannes Matthias Koets, Groningen (is de zoon van een Duitser) Johannes Kutsch (DM). Wellicht < Pools *kucza* 'loofhut, tent', Slowaaks *kuca* 'hut' (Duden).

Koetsenruijter: Uit D. *Kutschenreiter*, *Kotschenreiter*, *Kotschenreuter*, afl. van PIN *Katschenreuth* (BEI) (GOTTSCHALD). 1778 Hendrik Koetsenruijter, Steenberg (DM).

Koetsier: 1. BerN van de stratenmaker, Zndl. *kasseier* < Mnl. *cautsiër*, *cauchier* < Pic. *cauchie*, *cauchée* 'straatweg'. 1288 Gillis de Cauchier, Viane (CG); 1313 Jan Cauchier, Mechelen (WF). – 2. Aangezien het woord *koetsier* in het Ndl. pas in 1627 opduikt, kunnen alleen jonge familienamen op dit beroep teruggevoerd worden. 1727-83 Egbert Harms Koetsier, Ruinen-Hoogeveen (DM).

Koeveringe(n), van: PIN *Koevering* in Sint-Oedenrode en Steenberg (NB). Koeveringe is ook de dialectische vorm van Coevorden (DR) (REKER 125). 1479 Joos van der Couveringen, Bergen op Zoom; 1536 Peter van de Coevering, Sint-Oedenrode (DM).

Koevoet(s): BN naar het lichaamsgebrek, de horrelvoet, klompvoet, paardenvoet. Of huisnaam. Vgl. D. *Kuhfuss*, *Pferdefuss*, *Rindsfuss*, Fr. *Piedboeuf*. 1355 Willem Coevoet, Axel

(GYSS. 1999); 1442 Jacob Janssone alias Coevoet, Sprundel (DM); 1601 Tanneken Coevoets, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Koeijer, (de); Koeijers, de Coeijer: Mnl. BerN *co(o)yer* 'eendenhouder, die de eenden in de kooi opsluit'. 1312 Woitijn de Koyere, Oudenaarde (CG); 1671 Jan Marinusz Koyer, Heinkenszand; 1695-1702 Marinus Jansz de Koeyer, Heinkenszand - 's-heer Arendskerke (HARTHOORN).

Kogelenberg, (van): Misschien de PIN Kugelberg in Ludwigsburg (BW).

Kogeler: 1. Afl. van Mnd *kogel*, Mhd. *gugel* 'kap, hoofddekseel'. BerN voor de hoedenmaker..- 2. Spellingfout voor *Kögeler*.

Kögeler: Door klinkerronding uit *Kegeler* 'kegelaar' (zie boven).

Köhler: D. BerN van de kolenbrander.

Köhne, zie Koen.

Kohschulte: D. *Kuhschulte* 'beheerder van een boerderij met koeien'; vgl. D. *Köhmeier*.

Kok, (de); (de) Kock, (de) Cok, (de) Cock, de Cocq, le Co(c)q, Koks, Ko(k)x, Cox: 1. BerN van de kok. 1360 Diederick de Coc ... doen hi coecte, Leuven (WF); 1381 Calle Scox; Pieter de Koc, Hontenisse (DEBR. 1999); 1424 Jan de Coc filius Jans, Vlissingen (PARM.); 1475 Willem de Coc, Aardenburg (Van Vooren 1970). – 2. BerN Mnl. *coc, scarpcoc* 'beul, scherprechter'. 1404 Peteren de Koc, scarprechtere, Brussel (WF). – 3. *Le Cocq* kan een vertaling zijn van *de Cock*, maar *de Cock* is ook soms vertaald uit *Lecocq* 'de haan'. 1398 Hendrick de Cock (zoon van) H. de Châtillon dit le Coq. Het wapenschild van de families De Cock vertoont vaak een haan (med. L. de Kock, Bilthoven).

Koke, zie de Koek;

Kokelaar, Keukelaar: Mnl. *cokelare* 'tovenaar, goochelaar'. D. *Gaukler*. 1378 Petrus Kokelare = 1393 Pietre den Keukelare, Kortrijk (DEBR. 1970); 1385 Jan Koekelarts, Den Bosch (WF).

Koker, de; de Cooker, (de) Kooker, Keuker: 1. BerBN naar de koker, het foedraal, b.v. pijlkoker, naaldenkoker, brievenkoker. Het kan een BN zijn voor de bode, die de brieven in zijn koker draagt: 1418 Jhan Biese messagier = 1418 Jan Biesen van eenen cokere die hij te Ghend cochte omme brieven in te voerne; 1418 ghesendt ... Ingheram den Coker, Kortrijk. – 2. Evtl. afl. van ww. *coken* 'koken'. Syn. met *(de) Kok*. 1398 Bernart de Koker, Lauwe (WF).

Kokje: Wellicht uit te spreken *kokjee* en te begrijpen als Ndl. spelling van de Normandische FN *Coquier* 'poelier', afl. van *coq* 'haan' (DNF).

Kokke, zie de Koek.

Kokkelink: Dim. van *Kok*. Ook PIN 1475 *Kokeling* in Nutter (OIJ) (HEKKET).

Koks, Kokx, zie (de) Kok.

Kolar, zie Kollaart.

Koldenhof: Oost-Ndl. PIN *Koldenhof* 'koud hof'. *Koldenhove* in Brummen (G). Er is ook de D. PIN *Koldenhof* (Mecklenburg-Vorpommern). Vgl. *Kolthof, Kouwenhoven*.

Kole, Kool, Koole(n), Kuyl, Cuijle, Kools, Cools(en): Patr. Korte vormen van de VN Nikolaas, Nikolaus. 1294 Jan Coels zone, Hulst (OHZ V, 367); 1327 Nycholao dicto Cole, Leuven. (WF); 1342 Jan ende Cole, Pieters kinder van Overdee, ZB (MEERTENS 1947); 1479 Jan Colins, Aardenburg (VAN VOOREN 25); 1557 Pier Cole, Kloetinge; 1579 Jacob Adriaensz Cole, Wemeldinge (HARTHOORN). – Lit.: F. CLAES, *De familienaam Colen. Oost-Brabant* 1987, 87.

Kolfer: BerN van de kolvenmaker of kolfdraager. 13e e. Colvere, Gent (GN).

Kolff: Mnl. *colve* 'kolf, knuppel, knots'. BerBN voor de kolfdraager of voor de kolvenmaker. Of overdrachtelijke BN voor een dikke kerel, lomperd. °1550 Wouter Colff, woonde in Nijmegen in 'De Drie Colven' en is stamvader van een geslacht Kolff (MEERTENS 1941). 1280 Andreas Colve, Ieper (BEELE); 1426 Pieter Colve, Heille (Sluis) (PARM.); 1475 Pieter Colve, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Kolk, van Kolk, van de(r) Kolk: PIN *Kolk* 'kolk, diepte, kuil'. 1449 Jacob ten Kolck, Zwolle (DM).

Kollaart, Kolar, Kool(h)aard: Patr. Ndl. spelling van Fr. *Collard*, afl. van VN *Nicolas*. 1307 Clais li Grise = Colars li Grise, Ieper (BEELE); 1354 Nycholaus dictus Coliin li fi Collart, Tienen (WF); 1410 Petrus Collart, Nijmegen (DM).

Kollenburg, van: Aangezien *berg* en *burg* vaak verward worden, misschien de PIN *Kallenberg* (BW, NRW): 1424 Joh. Kallenberger = 1436 J. Kollenberger (BRECH.). Of var. van *Kolenberg* of *Kohlenberg*.

Köllmann: Patr. VN *Coloman*.

Kolmeijer, Collemeijer, -mijer, Corlemeijer: Ndd. FN *Kollmayer*, wellicht uit *Kohlmeier* 'meier op een koolhof, hoeve waar kool geteeld wordt' of uit 1430 *Koldemeyer* (DN) 'meier op een koudenhof'.

Kolp: Andere spelling voor D. *Kolb* 'kolf'. Zie *Kolff*.

Kolster(s): PIN *Kalster* (VB). 1370 Janne van de Kalstere, Tienen (WF); 1557 Agnes van Colster, Loosduinen (ZH).

Kolthof: Oost-Ndl. PIN *Kolthof* 'koud hof': 1297 *Coldehof* in Denekamp (OIJ), 1385 *Coldehof* in Delden (OIJ), 1475 *Coldehof* in Wierden (OIJ), 1401 *Kolthof* in Enschede (OIJ) (HEKKET).

Kolijn, Col(i)ijn: Patr; Vleivorm van de HN *Nikolaas*. ±1300 domum Willelmi Colin; 1315 Boidiin Colin, Hulst (DEBR. 1999).

Komdeur, zie Commandeur.

Kome: Fonetische spelling (zonder onuitgesproken *n*) van *Komen*, *Koomen* < *Koman* < *Koopman*. 1598-1611 Cornelis Pieterss Comen, Zoetermeer (DM).

Komejan: BN *Koman Jan* 'koopman Jan'?

Kommer, van den: Door dialectische uitspraak van *van den Kamer*.

Kommer(s): 1. Mnl. *commer* 'kommer, zorg, behoefte'. 1239 Willelmus Commer, Grammene OV (GN). – 2. Met lw. veeleer BerN van de 'kommaker, schotelmaker'. 1326 Canin de Commer, Ieper (BEELE); 1669 Pieter de Commer, Aardenburg (VS 1974, 559). – 3. Afkomstig van *Kommerscheidt* (NRW). 1670 Hendrick Commerscheijt, Gulik-Leiden (vader van) Pieter Commers de Diender (met afstammelingen op Schouwen) (DM).

Kompels: Zoals D. *Kümpel*, dim. van *Kunibald*, *Kunibert*?

Kompier, zie Copier.

Koning, (de); (de) Kooning, de Konink, Konings, de Coninck, Köning, König, de Keuning, de Keuninck: BN 'koning', b.v. voor het hoofd van een gild of de koning in een boogschuttersgild. 1309-10 Pieter den Coninc, Aardenburg (HAES. 149); 1394 den coninc van den scutters te Curtrike doe de papegay ghescoten was, Kortrijk (WF).

Koningstein: PIN Königstein (BEI, HS, S, SH).

Koningsveld, van: PIN Koningsveld bij Pijnakker (ZH).

Konraad, zie Coenraet.

Könst, Konst, Kunst: Patr. 1. Door metathesis *ts/st* uit D. *Könz*, *Konz*, *Kunz*, vleivorm van VN *Konrad*. 1585 Jan Aertsz Kunst, Amsterdam (DM). *Kunst* kan trouwens ook volksetymologisch worden verklaard uit *Cuns* = *Koens*. 1732 Fr. Cuyns = Cuens = Kunst, Meursel (WF). – 2. Verkort uit *Constant*.

Konter, Kunder: BN Mnl. *conder* 'ondier, wangedrocht'. Vgl. D. *Kunter*, *Kunder* < Mhd. *kunder*, *kuntier* 'ondier'. 1340 dictus Kunder (BRECH.).

Konijnenburg, van: PIN *Konijnenberg* in Biervliet, Oostburg (Z) (DF VIII) en in Apeldoorn (G). 1500 Arent van Coninenburch, Betrkel (NL 99 (1982), 53-59).

Konijnendijk: PIN wellicht in Geervliet (ZH). 1633-1679 Eewout Jansz Conijnendijk, Gerevliet (DM).

Kooger: Afkomstig van *De Koog* op Texel (NH). 1630-1712 Jacob Bouwens Kooger was de zoon van een stoelenmatter uit De Koog op Texel (DM).

Kooi, (van der) Kooij, van der Kuij: Voor de eendenfokker of kooienmaker, of die woont bij een *Kooi*. Zie *Kooiman* 1.

Kooiman, Kooijman, Cooijman: 1. Afl. van Mnl. *kooye* '(schaaps)kooi, eendenkooi'. BerN van de kooier, die loslopend vee in de kooi opsluit. Of eendenfokker of kooienmaker. – 2. Var. van *Coman* = *Koopman*. 1493 Cornelis Jan Coemans sone (Wuustwezel) (vader van) 1517 Jan Cornelis Coeymanssone, Antwerpen; 1611 Aert Coimans = 1620 A. Coomans, Assent (WF).

Kooistra: Friese afl. van *Kooi*; zie *Kooiman*.

Kooken: 1. Verbogen vorm van Koeke 'koek', zie *de Koek*. – 2. Uit *van der Koken/Keuken*, BN voor een kok. 13e e. Symoen van der Cokenen, Gent (GN).

Kooker, (de), zie de Koker.

Kool, zie Kole.

Kool, de: BN voor een kolenbrander of kolenteler? Of Patr. *Kool* met volksetymologisch secundair lidwoord?

Koolaard, zie Kollaart.

Koole, zie Kole.

Koolegem: PIN *Kolegem* in Mariakerke (OV). 13e e. Arn. de Colengem, Gent (GN).

Koolen, zie Kole.

Koolhaard, zie Kollaart.

Koolhaas: Mnd. *kôlhase* 'sprinkhaan'. BN voor een levendig, beweeglijk mens. 1248 Bertold Kolhase, Güstrow (NN); 1347 Jan Coelhase, Tienen (WF).

Kools, zie Kole.

Koolstra, Coolsma: Patr. Friese afl. van VN *Nikolaas*.

Koolwijk: PIN *Koolwijk* in Herpen (NB) en Stolwijk (ZH).

Kooman, zie Koopman(s).

Kooning, (de), zie (de) Koning.

Koop, Koops: BN voor een koper of koopman. Vgl. Ndd. *Dürekoop*, D. *Teuerkauf*. 1412 van Katelinen Coep, Kortrijk (DEBR. 1958).

Kooper, zie Koper.

Koopman(s), Coopman(s), Koppeman, Kooman, Co(o)man(s), Koeman(s), Kouman: BerN van de koopman. De vormen zonder *p* door assimilatie *pm* > *m*. In *Koemans* staat de Mnl. *oe*-spelling voor lange *o*. 1328 in vico dicto Potterstrate... domum Johannis dicti Coepmans; 1388 pro domibus Johannis Coopmans, Hulst (DEBR. 1999); 1391 Woutren den Coeman = Woutre de Coepman, Kortrijk (WF).

Koops, zie Koop.

Koopstra: Friese afl. van *Koop*, volgens Winkler van de VN Jacob.

Koorde, van der: Vermoedelijk, zoals de Vl. FN *Decoorde*, een vertaling van de Henegouwse FN *Decorde(s)*, *de Cordes* < PIN *Cordes* (H). 1123 Gualteri de Corda; 1281 Jehans de Cordes, Doornik (WF).

Kooreman, zie Koreman.

Kooreenneef, zie Koreneef.

Koorin, zie Corijn.

Koorn: 1. Patr. < Lat. HN *Cornelius*. 1392 Cornelis Hoorneweder = 1395 Cornin Hoorneweder, Ieper (BEELE). – 2. Fr. *corne* 'hoorn'. BN voor de hoorndrager. 1382 Ghiselin Corne, Gullegem (DEBR. 1970). – 3. Mnl. *corn(e)*, *coren* 'koren, graan'. BerBN van de graankoopman.

Koot: Mnl. *coet* 'koet'. BN naar de vogelnaam. 1398 Pieter de Koet = 1382 P. de Coot, Tielt (DEBR. 1970).

Koot, van; van Koote(n), van Koten: PIN Mnl. *cote* 'hut, huisje, schuur'. PIN *Koten* in Aardenburg, Z: 1351 *buten Ardenburch ten Coten*. ±1300 Pieters land van Coten, Ozemondskerke (verdwenen dorp bij Oostburg in ZV). 1309-10 Matthis van Coten, Aardenburg (HAES. 150). Of Cothen (U). 1305 Ulrick van Coten, Zwolle (DM); 1368 Jan van Cothen, Antwerpen (WF).

Kootstra: Friese afl. van *van Koot*. Evtl. van *Koten* (BROUWER 1965).

Kooij, (van der), zie Kooi.

Kooijman, zie Kooiman.

Kop, Koppe: 1. Het woord Mnl. *cop(pe)* had verschillende betekenissen 'vaatwerk, schaal, schotel, drinkschaal, beker; schedel, kruin, top, kop; laatkop'. Vaak ook huisnaam. 1449 Gheert Koppe ende Claes Koppe, Zwolle (DM). – 2. Patr. Korte vorm van de HN Jacob. 1429 Jacobus dictus Cop, Den Bosch; 1466 Coppe oft Jacop Meluszoen, Leeuwarden (WF).

Kop, van de: PIN *Kop* in Heerewaarden (G).

Koper, Kooper: BN voor een koper of koopman, vgl. *Paardekooper*. Of BerBN voor een kopersmid, vgl. D. *Kupfer*.

Kopmels: Patr. *Kop* < *Jakob* en Patr. *Mels* < *Melis* (VAN DRIEL 2007). 1466 Coppe oft Jacop Meluszoen, Leeuwarden (WF). Vgl. *Koppejan*.

Koppe, zie Kop.

Koppejan, zie Coppejan(s).

Koppelaar: BN voor een koppelaar. Maar het kan natuurlijk een afleiding zijn van het werkwoord Mnl. *coppelen* 'verbinden, vastmaken, koppelen; samenvoegen'. Of, zoals D. *Kuppler*, afl. van PIN *Koppel* 'gemene weide'. 1417 Kathelijne Jan Maertins Coppelaren dochter, Oostburg (JAM. 246); 1420 Adelice Coppelaers, Groede (PARM.); 1473 Adriaen de Coppelare, Aardenburg (VAN VOOREN 25).

Koppeman, zie Koopman(s).

Koppen, van: Noorse PIN *Koppen* in Hordaland? 1703 Cornelis van Koppen, Delft (DM).

Koppendrayer: BerN van de draaier van houten koppen.

Koppen(h)ol, Coppenolle: Vlaamse varianten zijn *van Coppennolle, van Compenolle, (van) Compernolle*. Verspreide PIN *Koppenol* 'inzinking met bolvormige heuvelrug' (MVN 1966, 91-103). ±1220 Adelart de Coppenhole, Oostrozebeke (WF).

Korbijn, Corbijn: Fr. FN *Corbin*, afl. van Ofr. *corb* 'raaf'. BN.

Koreman, Kooreman: 1. Mnl. *cornman* 'korenkoper, graankoopman'. BerN. 1270-91 Clais de Corenman, Gent (CG); 1643 Jan Pietersen Koreman, Kaprijke OV – Baarland Z (VS 1972, 536). – 2. BerN van de keurmeester, keurder. 12e e. Ledolf Coriman, Boezegem (GN); 1300 Heinrichus Coreman, Tervuren (WF).

Koreneef, Kooreneef: Vermoedelijk volksetymologisch voor de D. FN *Korneffel* < Mhd. *Karnöffel* 'naam van een kaartspel'. 1613 Hans Carnöffel, Augsburg (BRECH.).

Korevaar: Ndd. *Kordvahr* 'Kord der Vater, Koenraad de vader' (NN). ±1545 Adriaan Adriaanse Coorenvayer, Hoornaar ZH (PDB).

Korff: BerBN van de korvenmaker, mandenvlechter. Zie *de Korver*. 1647 Corver = Pieter Dirx Corff, West-Zaandam (WF).

Korhuyl: Hypercorrecte spelling voor *Korruit*, de in België voorkomende FN *Corruyt* < *Colruyt*. Rom. PIN *Corroit* < *coruletum* 'hazelarenbosje'. 1335 Goessin van Corroit, Geraardsbergen (WF).

Koridon: *Corydon* is een herdersnaam bij Publius Vergilius Maro (°-70). De naam komt ook voor bij Vondel. 1735-1807 Jacob Jansen Coridon, Ens FL (DM).

Körndörffer: D. FN *Korndörfer*, afkomstig van *Korndorf* (NS). 1550 Lazarus Körndörfer, Annaberg (BRECH.).

Korne, de: Spelling van de Wvl. FN *Decoorne* < Fr. *Decorne*. BN voor de hoorndrager? Of uit *Decorme* < Fr. PIN *Corme(s)*?

Kornelis, zie Cornelis.

Korpel: Fr. *Corpel*, zoals Ofr. *corbel* < Fr. *corbeau*, dim. van Ofr. *corp*, *corb* 'raaf'. ±1525 Jehan Corpel, komt uit Bretagne naar Noord-Frankrijk, met nakomelingen in Waspik (NB) DM).

Korpershoek: PIN Korpershoek bij Schipluiden (ZH). 1555-1627 Jacob Cornelis Corpershout, Kethel ZH (DM).

Korporaal, Corporaal: Fr. *caporal* < It. *caporale* 'korporaal, brigadier'. 1607 Antoni Corporaell, Zutphen (DM).

Korshuize, Korsehuisse, Korsuize: Vermoedelijk geen plaatsnaam, maar een volksetymologische vervorming. Misschien D. *Kurzhose*?

Korsman: Patr. Afl. van *Kors(t)* < *Corstiaan* < *Kerstiaan* 'Christianus'.

Korstanje, Korstanije, Corstanje, Karstanje: Met epenthetische *r* uit *kastanje* < Pic. *casta(i)gne* < Lat. *castanea*. Naar de woonplaats bij een kastanjeboom. 1607-19 Claes Claesz Kerstangie, Kapelle; 1621-32 Willem Claesz Kerstange, Kapelle; 1670-85 Nicolaes Korstanje, Krabbendijke (HARTHOORN); 1683 Claes Corstanje, 's-Gravenpolder (VZS 1997, 158).

Korsten, Kosten(se): Patr. < *Kersten*, vlevorm van HN *Christinus*, *Christianus*. 1552 Jacob Corstijns zoon (DM); 1317 Costin Willem Oenen sone, Z; 1317 her Costijn van Renisse Walcheren (MEERTENS 1947).

Korsuize, zie Korshuize.

Kort, zie Korten.

Kortbeek, Cortebeek: PIN *Kortbeek* in Aalten (G). Of *Korbeek* (VB): 1217 *Corthbeke*. 1282 Hendrick van Corbeke = 1298 Henricus de Cortbeke, Leuven (WF).

Korte, de; (de) Kort, de Corte: BN 'de korte', naar de kleine gestalte.

Kortekaas: BN. Vgl. D. *Hartkäse*, *Schönekäs*, *Halbkes*. 1640 Frans Jacobsz Cortecaes, Wassenaar (DM).

Korteknie: BN. Vgl. *Kortbeen*.

Korteland: PIN *Kortland* bij Alblasterdam (ZH). 1620 Pauwels Pietersz Korteland, waarsman van Korteland, Alblasterdam (PDB).

Kortelink: BN, afl. van *(de) Kort*.

Korten, Kort, Courtens: Patr. < VN Koenraad, Konrad. ±1570 Cornille Cortenszone, Gorinchem (WF).

Kortenbout: BN *Korte Boud* 'Boudewijn'?

Kortenhof: PIN *Kortenhoef* (NH).

Korter, de: Vervorming van *de Korte*.

Korteweg: Frequentie PIN *Korte Weg*, b.v. in Oostburg en Aardenburg (ZV): ±1300 *de Corteweck* (DF VIII).

Korthof: PIN *Kortenhoef* (NH), plaatselijk ook *Korthoef* (PDB).

Korthout: PIN *Korthout* 'kort bos'. 1562 Fredericus Corthout, Leuven (WF). Vgl. *Langhout*.

Korting: Patr. Afl. van VN *Kort*, *Kurt* < *Koenraad*. 1319 Jacob Curtinc; 1323 Andreas Kurdinc, Kampen (DM).

Kortlang: Vermoedelijk volksetymologisch uit *Kortland*; zie *Korteland*.

Kortleven: BN voor iemand die zich vaak over het korte leven beklagt. 1577 Mathijs Cortleven, Bilzen BL (WF). Vgl. D. *Kurzleben*.

Kortschot: PIN. 1643 Dyrick te Kortschotten, Winterswijk. – Lit.: L. PARKER, *The Kortschots of the Netherlands and the U.S.A.*, 1992.

Kortvriend, Cortvriend(t): BN voor iemand met een slecht karakter, met wie je slechts korte tijd bevriend kunt zijn. 1279 Willelmus dictus Cortvrient, Z (OBREEN 265).

Korver, (de); Corver, de Kurver: BerN van de korven- of mandenmaker; of mandendrager, sjouwer.

Korving, zie Kervink.

Kosman, Kusman: 1. Patr. Zuid-Duits *Kosmann* < HN *Cosmas*. – 2. Var. van *Ko(o)semans*, *Coesman*, *Cosemans*. Afl. van Mnl. *cosen* ‘spreken, praten, liefkozen, vleien’. 1450 Rolef Coseman, Een (DR).

Kos(t): Patr. Uit *Korst*, *Kerst*, korte vorm van *Kerstiaan*, *Christiaan*. 1576 Symon Cost, Middelburg; 1689 Pieter Pietersz Kos, Loosdrecht (DM).

Kosten(se), zie Korsten.

Koster, (de); Kusters, Kösters, de Coster, Kusters: BerN van de koster. 1323 Gelijn de Costre; 1327 Gillien de Costre, Gherart de Costre ende Zobe de Costre, Hulst (DEBR. 1999); 1475 Jan de Costre, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Kot: Mnl. *cote*, Of. *co(t)e*, E. *coat* ‘mantel’. Fr. FN *Cotte*, *Lacotte*. BerBN of BN. 1398 Jan de Cotte, Aalbeke (DEBR. 1970); 1585 Jacob Petersz Kodt, Amsterdam (DM).

Koten, van, zie van Koot.

Kotkamp: PIN. Uit *Kortkamp*?

Kotoun: Spelling voor *Coton*. 1. Patr. Korte vorm van *Jacoton* of *Nicoton*. – 2. Fr. *coton*, Mnl. *cot(t)oen* ‘katoen’. BerBN voor de wever of verkoper van katoen. 1272 Willelmus dictus Cotoen, Oudenaarde (CG).

Kotvis: Volksetymologische adaptatie van de Poolse FN *Kotwitz*, *Kotowicz*, afl. van Slav. *kotu* ‘kat’. 1709-1788 David Kotvis, Scherpenisse-Aardenburg (DM).

Koudijzer, Kou(w)ijzer: BerBN van de koudsmid, de kopersmid, ketelsmid. D. *Kalteisen*. 1420 Marien Coudeyzers, Kortrijk (DEBR. 1958).

Kouman, zie Koopman(s).

Kous(e)maker, de Kousemaeker, Koussemaker, de Coussema(c)ker, de Cousemaker, de Causema(e)ker, de Caus(e)maecker: BerN van de kousenmaker. De kous was de leren of zijden beenbekleding. Zie *Caus*. 1747 Pieter Kousemaker, Aardenburg (VS 1974, 562).

Kouter, de: Wellicht verkort uit *van de Kouter*. Of adaptatie van Fr. *Lecoutre* ‘de koster’.

Kouteren, van; van Cauteren, Vercouteren, Vercautere(n): Frequentie PIN *Kouter* ‘bebouwd land, akker’ < Lat. *cultura*. 1344 Jhan van der Coutre, Harelbeke (DEBR. 1971).

Kouwe(n), Kouwes, Caauwe, Cauven: Mnl. *cauwe* ‘kraai (vogel)’. BN of huisnaam. 1381 relicta Jans Cauwen; 1381 Gheeraerd Cauwe, Hontenisse (DEBR. 1999); 1424 Cornelis Cauwe, Biervliet (PARM.); 1475 Thomaes Cauwe, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1609 Charel Cauwe, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Kouwenberg, (van); Couwenbergs, Cauwenberghs: PIN *Kouwenberg* (Tilburg, NB). Verspreide PIN *Koudenberg*, o.m. in Brussel. 1395 Janne van Coudenberghe; Janne van Couwenberghe, Diest (WF).

Kouwenhoven: PIN *Coudenhove* in Delft (ZH). 1240 Dirc van Coudenhoven, Delft (DM); 1481 meester Robbrecht van Coudenhoven, Axel (STEEGERS).

Kouwenoord: PIN *Koude Oord* bij Oeffelt (NB).

Kouwer, zie de Kauwer.

Kouwes, zie Kouwe(n).

Kou(w)ijzer, zie Koudijzer.

Kox, zie (de) Kok.

Kraai, (de) Kraaij, Kraaye: 1. BN naar een eigenschap van de kraai, b.v. een prater. Of BN naar het stemgeluid. ±1180 Henrici Craie, Brussel (GYSS. 1999’); 1608 Philips Craye, Aardenburg (VAN VOOREN 1973). – 2. Huisnaam. 1424 Pietre Hameyde f. Willems in de Craeye, Kortrijk (DEBR. 1970).

Kraak: 1. Mnl. *crake*, *craek* ‘schip, kraak’. 1586 Silvester Krake (schipper), Rostock (NN). – 2. Van het ww. *craken* ‘krakend geluid maken, babbelen’. Vgl. *de Kraker*. Mnd. *Krack* ‘kraai’ (NN). 1665 Cornelis Jansz Craeck, Zevenhuizen (DM).

Kraamer, zie de Kramer.

Kraan, Krane, de Craene, (de) Crane, Cranen: BN naar de kenmerken van de kraanvogel: lange benen, lange hals, slankheid. 1200 Wolterus Crane, Utrecht (GYSS. 1966); 1398 van Clays Cranen kinderen, Hulst (DEBR. 1999); 1427 Jan de Crane, Axel (GYSS. 1999); 1475 Hughe Crane, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1560-1620 Jacob Ewoutszn Crane, Utrecht-Middelburg (MEERTENS 1947).

Kraats, van der; van de Craats: PIN *de Kraats* in Ede (G).

Kraaij, (de); Kraaye, zie Kraai.

Kraaijenbrink: PIN *Kraaijenbrink* in Varsseveld (G). Vgl. Ndd. *Krei(e)nbrink*. 1499 Kregenbrink, Barth (NN).

Kraaijenoord: PIN 1597 *Creyenoert* in Barneveld (G) (PDB).

Kraaijeveld: PIN *Kraayenveld* bij Delden (G): 1457 *Kreyenveld* (HEKKET). Ook *Kraaienveld* in Zandvoort (NH). 1561 Jan van Crayvelt, Sint-Oedenrode-Antwerpen (WF).

Kraaijmes: Door assimilatie *rs* > *s* uit PIN *Kraaimeers*, o.m. in Emelgem, Merkem, Zedelgem (WV), Maldegem (OV). 1398 Roeger van Craymersch, Oostrozebeke WV (DEBR. 1970).

Krabbe, Crabbe: BN naar het schaaldier, de krab. Wellicht naar de eigenaardige manier van lopen. 1382 Hugo Crabbe; 1392 Hughe Crabbe, ... Jan Crabbe Hughs zone, Hulst (DEBR. 1999); 1475 Catelijne Crabbe, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Kracht, Kragt(en): 1. Patr. Germ. VN *Kraft* 'kracht, weermacht': *Kraft* (Dip.); 945 *mansus Craftwini* (GN). – 2. BN naar de lichaamskracht. 1356 Robbrecht Cracht, Leuven (WF).

Kraeker, de, zie (de) Kraker.

Kragt(en), zie Kracht.

Krahmer, zie (de) Kramer.

Krakeel: PIN *Krakeel* in Hoogeveen (DR) en Nijeveen en Meppel (DR).

Kraker, (de); de Kraeker: BN Afl. van het ww. *kraken* 'kraken, krakend geluid maken, lawaai maken: ledebraken, martelen'. 1449 Zegeren de Crakere, Molenbeek (WF).

Kram: Mnl. *cram(me)*, *crame* 'kram, haak'. BerBN voor iemand die krammen maakt of slaat. 1328 Jacobus dictus Cramme, Kortrijk (WF).

Krambeen, zie Krombeen.

Kramer, (de); Krämer, Kramers, Kraamer, Krahmer, de Craemer, Cramer(s),

Kremer(s), Cremer(s): BerN van de kramer, kleinhandelaar, winkelier. 1385 Johannis Cremere, Tongeren (WF).

Kramp: Mnl. *crampe* 'kramp'. BN voor iemand die aan krampen leed of voor een misgroeid mens. D. *Krampf*. 1238 Willelmo Crampe, Kortrijk (DEBR. 1980).

Krane, zie Kraan.

Kranenburg, Kranenborg: PIN *Kranenburg* (G). 1333 Theoderico de Cranenboergh, Nijbroek (G); 1437 Jan van Kranenburch, Monster (ZH) (DM).

Kranendonk: PIN *Cranendonck* ten zuiden van Sterksel (NB), *Kranendonk* (VB) en in Mönchen-Gladbach (NRW). 1379 Johannes Egdiuszn Craendoncs, Sterksel (DM). – Lit.: C. SIGMOND & K.J. SLIKERMAN, *De geslachten Cranendonck in Holland ca. 1400-1700*, Rotterdam, 1992.

Krans: BN naar een hoofdkrans, haarkrans. Of naar het uithangbord. 1473 Mateus Crans = 1452 Matheus metten Crance, Hasselt (WF).

Kras: Spelling voor BN *Cras*. Of. *cras* 'vet, dik'. 1298 Henri Cras, Kales (GYSS. 1963); 1576 Jan Crast, Middelburg (DM).

Krat, Cratte: Var. van *Kraat*, (*de*) *Craet*, *Crate*. Mnl. *craet* 'het kraaien van de haan'. Vgl. *Kraaij*.

Kraus, Kruse: D. FN met iemand met kroeshaar. *Krusenis* Ndd. Vgl. *Kroes*.

Krauwel: Ook *Krouwel*, *Crauwels*, *Crouwels*. Mnl. *crauwel* 'drietand, kromme gaffel, vleeshaak'. BerBN of huisnaam. 1368 Jacobus Crauwel, Hulst (DEBR. 1999); 1398-1418

Willem Crauwel; Jan Willem Crauwelsz, Leiden (DM); 1509 Dieric Crauwele, Aardenburg (VAN VOOREN 25).

Krazenberg: Varianten van de PIN zijn *Kraassenberg*, *Kra(a)ssenburg*, *Kratsenberg*, allemaal in de Achterhoek: 1381-83 *Crasenborch* in Goor (OIJ), 1601 *Krasenberch* in Losser (OIJ), 1656 *den Craesenborg* in Hengelo (G) (HEKKET).

Kreeft, Creve: BN voor de kreeftenvanger, of naar de rode gezichtskleur, of naar de wijze van lopen. Of huisnaam, zoals in *van der Kreeft*. Vgl. *Krabbe*.

Kreek, de, zie Kriek.

Kreeke, van de, zie van de(r) Kreke.

Kreikamp: Door sluiting van de *a* tot *e* voor *i* uit de PIN *Kraaikamp* 'kraaienveld'.

Kraayenkamp in Barneveld (G). Ndd. FN *Kreienkamp(f)*, *Krakamp*.

Kreiter, zie de Kruijter.

Kreke, van de(r); van de Kreeke: Waternaam *Kreek* in IJsselmonde (ZH), Standdaarbuiten (NB), 's-Gravenzande (ZH), Oud Heinenoord (ZH), Nieuw Beijerland (ZH). 1679 Danckert Jacobsz van de Kreeke, Wolfaartsdijk (HARTHOORN).

Krekelberg: PIN in Cadier en Keer, Banholt, Echt, Schinnen, Schinveld (NL). – Lit.: A. VAN LOEY, *Krekelenberg. Hand. KCTD* 53 (1979), 161-169.

Krello: Spelling voor *Crelot*, *Crélot*, *Grelo* (WF). Dim. van Of. *graile*, *grele* < Lat. *gracilis* 'mager, spichtig'. BN. 1757-1826 Johannes Grellau (DM).

Kremer(s), zie (de) Kramer.

Krepel: BN Mnl. *crepel* 'verminkt, gebrekkig; kreupel'. Vgl. D. *Krüppel*.

Kretschmann: Verduitste vorm van *Kretschmer* < Mhd. *kretschmar* < Slavisch, Tsjechisch *krcmár* 'waard, kastelein'.

Kreugel, zie Krüger.

Kreukniet: BN: zinwoord 'die niet kreukt'.

Kreule(n): Vgl. D. FN *Kreul*, *Kreuel* < Mhd. *kröuwel*, *krewel*, *kreul*, Mnd. en Mnl. *crauwel* 'drietand, kromme gaffel, vleeshaak'. BerBN of huisnaam. 1252 Leonius Creuel = 1253 Cravel; 1381 Arnoud Crauwels = 1418 Arnold Creuwels, Webbekom; 1277 Hendrik Crewel (vleeshouwer), Oplinter VB (WF).

Krevelen, van: PIN *Krefeld* (NRW)? 1607 Hans Krevell = 1616 Johan Crevel, Zutphen (DM).

Kreijger, de, zie (de) Krieger.

Kribbe, de Kribber, zie Knibbe.

Krieckaart, -aert, -eert, zie Kriekaard.

Krieger, (de); Kriger, (de) Krijger, de Kreijger: 1. D. BN Mhd. *krieger* 'kamper, vechter, krijger'. Ook Mnl. *criger* 'doorzettend mens, strijder, krijgsman'. 1312 Gerlachus dictus Krigere, Mainz (BRECH.); 1677 Jan Maartensz Krijger, Biezeling (HARTHOORN). – 2. D. *Krieger* kan een ontronde vorm zijn van *Krüger*. – Lit.: A.W.E. DEK, *Het geslacht Krijger 1668-1958*, 's-Gravenhage, 1958.

Kriegsman, Krijgsman: BerN van de krijgsman. Vgl. *Krieger*, *Krijger*. 1585 Huych Pietersz alias Crysman, Ouderkerk/IJssel (grootvader van) 1626 Adriaen Pietersz Crijgsman, Zevenhuizen (DM).

Kriek, de Kreek: Mnl. *krieke*, Ndd. *kreke*, *kreek* 'kriek; kers, pruim'. BerBN voor de kersenteler of -handelaar, ruithandelaar. 1283-84 Coline Kriec, Dordrecht (DM); 1328 in den Middeldiic tusschen Ihan Krieck land, Hulst (DEBR. 1999).

Kriekaard, Krieckaart, -aert, -eert: BerN van een kersenteler of -koopman.

Krieken van: Vermoedelijk volksetymologisch voor *van Grieken*. PIN *Grieken* bij Rijnsburg (ZH) of *Grieken* in VB. 1347 Jans van Gryeken, Tienen (WF); 1504 Aermt van Griecken, Haarlem (DM).

Krielen: Patr. Samengetrokken uit *Kerniel*, *Corniel* < *Cornelius*. 1396 betaelt Jan Criele = 1423 Jan Criel, Lier (WF).

Kriense, zie Corijn.

Kriesels: D. *Kreisel*, dim. van Mhd. *kreiz* 'geschreeuw, geroep, lawaai'. BN.

Krift, van der: Misschien uit *van der Kraft* < *van der Graft/Gracht*.

Kriger, zie (de) Krieger.

Kristelij, Kristalijn: Patr. Dim. op -*lijn* van de VN *Christiaan*. Wellicht uit D. *Christlein*.

Krocké, Kroké: Spelling voor Fr. FN *Croquet*. 1. Pic. *croquet*, Fr. *crochet* 'haak'. 1472 Willem Crocquet, Rijsel (WF). – 2. Verspreide PIN in Noord-Frankrijk. 1305 Pieres du Croket, Atrecht; 1419 Ysabel du Crocquet, Doornik (WF).

Kroeders, zie Kruijder.

Kroegman: Afl. van *kroeg* 'kruik'. BerN van de pottenbakker of de handelaar in vaatwerk.

Kroes, Kroese(n), Kroeze, Kroeske: 1. Mnl. bnw. *croes* 'krullend'. BN voor iemand met kroeshaar. Vgl. *Kraus*. 1515 Cornelis Croes, Den Haag (DM). – 2. Mnl. *croes(e)*, *cruese* 'kruik, kroes, kan'. BerBN van de waard of handelaar in vaatwerk. 1378 Lammin de Creus tavernier, Ieper (BEELE).

Kroeseklaas: BN van een Klaas met kroeshaar.

Kroeze, zie Kroes.

Kroké, zie Krocké.

Krol, zie Krul.

Krom, (de); de Crom, Crum: BN voor een kromme. 1388 Herman Crom, ZH (DM).

Krombeen, Crombeen, Krambeen: BN voor iemand met kromme benen. Vgl. D. *Krummbein*. 1291 daer Crombeen woende, Brugge (CG); 1381 Jan Crombeen, Hontenisse (DEBR. 1999).

Kromhout: BerBN van de wagenmaker, velgenhouwer, scheepsbouwer, wielmaker, kuiper, naar het ervoor gebruikte kromhout. Vgl. D. *Krummholz*, *Krumphold(t)*. 1578 Adriaen Reynertsz Cromhout, koopman in 't Cromhout, Amsterdam (MEERTENS 1941). *Het Kromhout* was er nl. een scheepsbouwwerf.

Krommedam: PIN *Crommendam* bij Enter (OIJ) (HEKKET).

Krommenhoek: PIN *Kromme Hoek* in Baarle-Nassau (NB), Kruisland (NB), Made (NB), Scherpenzeel (G). Krommenhoeke in Biggekerke (Z).

Kromschee: PIN *Krumscheid* (RP). 1317 Ulrich Krumscheit (BRECH.).

Kronemeijer: Meier op een goed 'De Kroon'?

Kronenberg(er): 1. PIN *Kronenberg* (NL, NRW), ook op De Peel. 1439 Tilman van Cronenberch, Maastricht (WF). – 2. Var. van *Kronenburg*.

Kronenburg, van Croonenborgh: PIN *Kronenburg* (NRW). 1393 Willam van Cronenborch, Amsterdam; 1441 Jan van Cronenborch, Den Bosch (WF).

Kroo, de, zie de Croo.

Kroon, Kroone(n), Croon: Heel frequente huisnaam 'In de Kroon', D. 'Zur Krone'. 1542 Michiel in die Croen, Zolder (WF).

Krooshof: BN *Kroeshoofd*?

Kroothoep: Spelling voor Zuid-Duits *Kruthaup*, D. *Kohlkopf* '(krop van de) kool'. Zuid-Duits *krût* 'Kraut', d.i. 'kool', vgl. *Sauerkraut* 'zuurkool'..

Krougman, zie Kroegman.

Kruf(t): PIN *Kruft* (RP).

Krug, Krugt: D. *Krug* 'kruik'. BerBN voor de pottenbakker.

Krüger, Kreugel: *Kreugel* is een variant (r/l) van *Kreuger*, *Kröger*, *Krueger*, *Krüger*: BerN van de handelaar in vaatwerk (D. *Krug* 'kruik, kroeg'), de pottenbakker of kastelein (Mnd. *krûch* 'kroeg'). 1357 Jans Crughers dochter, Brussel (WF).

Kruidenier: BerN van de kruidenier, kruidenhandelaar, drogist. 1554 Jan Cruydenier, Leeuwarden (DM); 1561 Lievin Cruwenier, Aardenburg (VAN VOOREN 25).

Kruif, de; (de) Kruijf: Mnl. *cruuf* 'krullend, kroes'. BN voor iemand met krulhaar. 1294 Theodericus Cruve, Utrecht; 1515 Johan die Cruve, Rhenen (DM).

Kruik, (de) Kruijk: BerBN voor de maker van kruiken, de pottenbakker of een waard. Vgl. *Krug, Krüger*. 1164 Henricus Croke, Gent (GN).

Kruiningen, van; van Cruijnningen: PIN *Kruiningen* (Z). ±1203 Walterus de Cruninga, Ter Doest (OHZ 431); 1239 Godefridus de Cruningha, Hulsterambacht (OBREEN 188).

Kruis, zie van der Kruisen.

Kruisdijk: PIN *Kruisdijk* in Groede (Z), Herwen (G), Oostburg (Z), Sluis (Z)..

Kruisen, van der, van (der) Kruijssen, Kruijsse(n), Kruijs(en), Kruijze, Kruis, Kruisse(n), Kruse, Vercruijsse(n), Verkruijsse(n): Verspreide PIN *Kruis, ter/ten Cruce/Kruise, Cruijsse* 'kruis (vaak het strafwerktuig, de galg, de schandpaal). 1323 Boidin van der Cruce ... woninghe up staen bi der Cruce, Harelbeke (DEBR. 1971).

Kruisifikx, Kruysifiks: PIN *Crucifix* 'plaats waar een kruisbeeld staat'. 1416 Catherine Crucefy, Luik (WF).

Kruisinga, Kruizinga: Friese afl. van *Kruis*.

Kruisse(n), zie van der Kruisen.

Kruis Voorberghe, Kruijs Voorberge, Kruijsvoorberge: Dubbele toenaam.

Kruiswijk: Misschien < *Kruisdijk*.

Kruit, Kruijt: Ook *Kruid*. BerBN van de kruidenhandelaar, kruidenier. 1361 Jan Cruut, Hulst (DEBR. 1999); 1570 Ary Claesz Kruijt, Rotterdam (DM).

Kruithof: PIN Mnl. *cruuthof* 'moestuin, (planten)tuin'. 1562 Hendrik van Cruythof, Gelderland-Antwerpen (WF); 1591 Peter Kruithaven, Duisburg; 1596 Peter Krauthofen, Meurs; 1600 Johann Kruithoffen, Ürdingen (NL 57 (1939), 362-366).

Kruize, zie van der Kruisen.

Kruizinga, zie Kruisinga.

Krul, Crul, Krol: BN voor iemand met krullend haar. D. *Kroll*. 1286 Jan Crulle, Dordrecht (DM).

Krummeich: D. PIN *Krummeich* 'krome eik'. Vgl. de Vl. FN *Cromeecke, Cromhee(c)ke*.

Kruse, zie van der Kruisen.

Krutzen: Var. van D. *Kreuzen* < *Kreuz* 'kruis'.

Kruyder, Kroeders: BerN van de kruidenbereider, kruidenhandelaar, kruidenier. D. *Kräuter*. *Kroeders* is oostelijk. 1285 Iohannes Crudere, Kortrijk (DEBR. 1980).

Kruijf, (de), zie de Kruif.

Kruijk, (de), zie Kruik.

Kruysifiks, zie Kruisifikx.

Kruijssen, van (der); Kruijsse(n), Kruijs(en), zie van der Kruisen.

Kruijsvoorberge, zie Kruis Voorberghe.

Kruijt, zie Kruit.

Kruijter, de; Kreiter: D. *Kreiter*, ontrond uit *Kreuter, Kräuter* 'kruidenhandelaar, kruidenier'. ±1675 Pieter Kreiter, Friesoythe NS (vader van) 1721 Jacob Creuter, Bellingwolde (GR) (vader van) 1762-1850 Beerent Jacobs Kruiter, Bellingwolde (DM).

Kruijze, zie van der Kruisen.

Krijger, (de), zie (de) Krieger.

Krijgsman, zie Kriegsman.

Krijn(en), Krijnse(n), Krijntjes, zie Corijn.

Krijn(en), Krijnse(n), zie Corijn.

Krijntjes: Patr. Dim. van *Krijn*.

Krijtenberg: PIN *Krijtenberg* in Bakel (NB), Vechel (NB) en Wijhe (OIJ).

Kubber, (de); de Cubber, de Kobber, Cobbers: BN Ovl. en Brabants *kubber* ‘doffer, mannetjesduif’.

Kuenen, zie Koen.

Kuhl, Kühl: D. BN *Kühl* ‘koel, rustig, onverschillig’

Kühn, zie Koen.

Kühneweg: D. PIN, wellicht < *Kuhweg* (NS).

Kuick, Kuijcks: Mnl. *kuuc* ‘goochelaar’. 1308 Jehans Kuuc, Gent (WF).

Kuik, van (der), zie (van) Kuijk.

Kuil, van der; van Kuijl, van der Kuy: PIN *Kuil(e)* ‘kuil, groeve, hol’ in Schijndel (NB), Texel (NH), Udenhout (NB), Zaandam (NH). 1591 Arndt van Kuill, Zutphen (DM).

Kuilenburg, van: PIN *Kuilenburg* (G). 1399 Grete van Culenborch, Zwolle (DM).

Kuiler: Afl. van PIN *Kuil*.

Kuilman, zie Colman.

Kuip, van der: Wellicht naar de huisnaam van een kuiper.

Kuiper, (de); Kuipers, (de) Kuijper, Kuypers, Kuper, Cuiper, de Cuijper, Cuijpers: BerN van de kuiper, kuipenmaker. 1309-10 Boudin de Cupere, Aardenburg (HAES. 150); 1318-19 Michel die Cuper, Z (HAMAKER I, 61); 1381 Betta Scupers; Jan de Cupere, Ossensisse (DEBR. 1999).

Kuit, Kuijt: BerBN van de kuitenbrouwer (zie i.v.). 1306 Jehans Koite, Ieper (BEELE); 1559 Geert Kuyt, Bathmen (OIJ) (DM).

Kuitenbrouwer: BerN van de kuitbrouwer, brouwer van dun bier zonder hop. 1560 Gaert Kuytenbrouwer, Nijmegen (DM).

Kuiter: Ook *Kuiter(s)*. BerN van de kuitbrouwer. 1422 Jan Koytters, Den Bosch (WF); 1470 Dirk Kutert Jacobsz, Gouderak (ZH) (DM).

Kuivenhoven: PIN (ZH?). Dial. voor *Kouwenhoven*? 1648 Dirk Pietersz Kuivenhoven, Wateringen (ZH) (DM).

Kuklik: Afl. van Tsjechisch *kukla* ‘kap, hoofddeksel, hoed’. BN of BerBN.

Kunder, de: 1. *De Kunder* is een riviertje in Stellingwerf en een dorpje in Overijssel (WINKLER). – 2. Zie *Konter*.

Kunst, zie Könst.

Kuntzel: Patr. D. *Kunz(e)l*, dim. van *Kunz*, vleivorm van VN *Konrad*.

Kuper, zie (de) Kuiper.

Kuperus: BerN. Zoals *Couperus* latinisering van *Kuper, de Kuiper*.

Kurfmakers: BerN van de korvenmaker, mandenvechter. Vgl. D. *Korbmacher*. 1531 Peter Corfmaker, Leeuwarden (DM).

Kurtz: D. BN *Kurz* ‘kort’. Vgl. (de) *Kort*.

Kurver, de, zie Korver.

Kurvink, zie Kervink.

Kusee, Kuzee, Cusee: PIN *Cutsee* ‘water van Kudo’ in Wemeldinge (Z). 1578 Pier Adriaensz in de Cudsee; een huis staende in de Cutsee; 1607 den houc daer Adriaen Conrelisz Cudsee in woont; 1652 de houc daer Adriaen Noutsen in woont genaemt de Cusee; 1629 Adriaen Cornelisz Kezee, Wemeldinge. – Lit.: C. PHILIPSE, *De Wemeldingse Chezeeweg en Zeeuwse familienaam Kuzee*. GN 24 (1969), 124-125.

Kusemeier: Meier die als teken van zijn waardigheid een *cuse* ‘roede, knots’ draagt; zie *Kuus*.

Kusman, zie Kosman.

Kusse, zie Cusse.

Kustermans: Ook *Kosterman(s)*, *Costerman(s)*, *Custerman(s)*. Afl. van *koster/kuster*. 1400 Lodewyck Costermans, Tervuren (WF).

Kusters, zie (de) Koster.

Kustusz: Spelling voor *Kustos*, Lat. *Custosi* ‘wachter; koster’.

Kutz: Patr. D. vlevorm van *Konrad*. 1332 Conradus dictus Kutz, Wetzlar (BRECH.).

Kuunders, zie Koenders.

Kuup: BerBN van de kuiper, kuipenmaker.

Kuus, Kuijs, Keus: 1. Ook Vl. *Kuse*. Mnl. *cuse*, *cuese* ‘knots, kolf’. BN voor de *cusendragher* ‘knotsdrager, iemand die als teken van zijn waardigheid een roede of knots draagt’ (vgl. *Kusemeier*). Het MW vermeldt ook de FN *die Cusere*. 1323 Daniel Keuse, Rekkem (DEBR. 1971); 1585 Hans Kues, Amsterdam (DM). – 2. De toenaam van 1740 Johannes Wilhelmus Hamminhuys werd verbasterd tot *Kuys* (DM).

Kuij, van der, zie Kooi.

Kuijcks, zie Kuick.

Kuijer, de: BerN van de *kooier* ‘eendenhouder, man die loslopend vee kooit, in de kooi opsluit’. 1717 Theunis Aartsen vulgo Kuijer, Ermelo (G) (DM).

Kuijk, (van); van Kuyck, van (der) Kuik, van Cuijck: PIN Kuik (NB). 1101 Henricus de Kuc (LNT).

Kuijken, Cuijkens: Daarnaast Vl. *Kieken(s)*. BerBN van de poelier, pluimveehandelaar. 1280 Wouteruis Kiekin, Ieper (BEELE).

Kuijl, zie Kole.

Kuijl, van; van der Kuyl, zie van der Kuil.

Kuijper, (de); Kuypers, zie (de) Kuiper.

Kuijs, zie Kuus.

Kuijt, zie Kuit.

Kuzee, zie Kusee.

Kwaak, de Kwak, Quaak, Quaek, Quak: BN voor iemand met een kwakende stem. 1293 Pieter die Quac, Moerkerke (CG).

Kwaak, van der: PIN, polder in Nieuw-Helvoet (ZH).

Kwakernaat: Ook *Kwakernaak*. PIN *Kwakernaak* in Meerkerk en Arkel (Giessenlanden, ZH). *Quakernaec* is ook de naam van een kade in Rotterdam. 1490 Cornelis Claesz Quakernaec, Rotterdam (DM).

Kwakkelaar, Quak(k)elaar: Afl. van Vroegnl. *quackelen* ‘schudden, trillen’, ook ‘beuzelen, kletsen’. Wellicht veeleer freq. van *quacken* ‘kwaken, kwekken’. Vgl. *Kwaak*. 1337 Ian de Quaclare, Hulst (DEBR. 1999).

Kwakkelstein: PIN. 1591 Pieter Claesse van Quackestein, Nootdorp (ZH). – Lit.: C.F. KWAKKELSTEIN, *Genealogie Quackelsteijn*, Vlaardingen, z.j.

Kwakkenbos: PIN. 17e e. Jan Claasz Quackenbos, Oud Ade (ZH) (DM).

Kwant, Kwanten, Quan(d)t: Mnl. *quant* ‘gezel, kameraad, guit, snaak’. BN. 1581 Cornelis Lourisz Quant, Zoeterwoude-Leiden (DM).

Kwanters: Met hypercorrecte *r* < *Quantes*, gen. van *Quant*. 1450 Willem Quantes, Odoorn (DR) (DM).

Kwast, (van der): PIN *Kwast* ‘tak met blaren, pluim, kwast, knoest’. De Oost-Duitse PIN *Quast* betekent ‘bos’ volgens BRECH. 1336 Johannes dictus van der Quaest, Mierde (WF); 1680 Cornelis Vranckenzen van der Quast, Kamerik (DM).

Kwekelberg, van Kwikkelberghe, (van) Quekelberg(h)e, van Queckelberche: PIN *Kwikkelberg* in Binkom (VB). Maar de oudste vindplaatsen van de FN verwijzen naar Oudenaarde (OV). 1363 Gillis zone van Cuickelberghe, Oudenaarde; 1395 Goesin van Quickelberghe, Oudenaarde (WF).

Kwekkeboom: PIN ‘lijsterbes, rode kornoelje’. Vgl. Twents *kwekweboom*, Fries *kwitsebeam*, E. *quickbeam*, D. *Quickenbaum*. 1557 *Queckeboom* in Broekheurne (Enschede, OIJ). 1592 Hans van Queeckbom, Arnemuiden (DM).

Kweldam: PIN 1635 *Queldam* in de Wieringerwaard (NH). 1616 Aelbert Corneliszoon op Queldam, Wieringerwaard (DM).

Kwikkelberghe, van, zie Kwekelberg.

Kwist, Quist: FN uit Tholen afkomstig (MEERTENS 1944, 26) ontleend aan de Walcherse veldnaam *'t Quistken*, een stuk grond waarover een kwestie bestond, waarover getwist werd. 1792 Adriana Quist, Vossemeer (VZS 1994, 122).

Kwisthout: BN voor een timmerman die kwistig omspringt met het hout, die het hout verkwist. Vgl. Fr. *Gâtebois*. 1332 Johannes dictus Quisthout, carpentarius, Tienen (WF).

L

Laagland: PIN in Idaarderadeel (FL) en Doniawerstal (FL).

Laak, te/van; van der Laaken, Laecke, Verlaeck, Verlackt: PIN *ten/ter Lake* 'poel, plas, waterloop in moerassig terrein'. *Laak* (DR, G, NL, OIJ), in Ruinen (DR), Den Haag (ZH), enz., *ter Lake* in Dinslaken (NRW), ook in West-Vlaanderen en Noord-Frankrijk. 1399 Weymen ter Lake, Zwolle (DM).

Laan, (van der); Verlaan: PIN *Laan* 'laan, weg met bomen, akkerweg'. *De Laan* in Limmen (NH), Pijnakker (ZH), *Ter Laan* (GR), *De Laan* (NB). 1299 Willem van der Lane, Holland (CG); 1381 Claes van der Lane, Haarlem (NHC); 1430, 1448 Gheryt van der Laen, Haarlem (NL 86 (1969), 317).

Laanen, zie Lane.

Laar, van (de); van Laare, van Laer, (van) Laere, van Lare, Verlare: Verspreide PIN *Laar* 'open plek in een bos, bosweide, bosachtig moerassig terrein'. PIN *Laar* (G, NB, NL, OIJ, U, VB). 1335 Henricum ... vanden Lare, Den Bosch (WF); 1381-83 Hughe van den Laer, Ommen (OIJ); 1591 Johan van Laer, Zutphen (DM).

Laarhoven, van: PIN. Vgl. *Laarhoef* in Hoogstraten (A). 1443 Willem van Laerhoven, Breda (HB).

Laarhuis: PIN in Woolde (Hengelo, OIJ) (HEKKET). 1538-1563 Herman Laerhuis, Delden-Deventer (hij bezit het Laarhuis in Woolde) (DM).

Laarman: Afl. van *van (de) Laar*. 1399 Wijnken Laerman, Zwolle (DM); 1619 Guilelmus van Laer = 1620 G. Laermans, Boechout (WF); 1771 Aarent Laerman bouman op het Laer, Zutphen (DM).

Laarschot, van: PIN in Liempde (NB). 1387 Elyas Aleyten soen van der Laerscot, Bostel NB (WF).

Laat, de; de Laet: Mnl. *laet* 'laat, horige, vrijgelaten eigenhorige'. 1398 Jehan le Laet, Kortrijk (DEBR. 2000); 1427 Jan de Laet Jans Slaets soen, Lier (WF); 1475 Claeyss de Laet, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1587 Josyntgen de Laets, Antwerpen-Grijpskerke (VS 1965, 134).

Laater, de, zie de Later.

Laban: Patr. Bijbelse VN *Laban*. 1280 Clais Labaen, Ieper (BEELE).

Labatt: *L'Abat(e)*, Zuid-Franse vorm voor *l'Abbé*. Zie *l'Abée*.

Labbeke: Als *beke*-naam *Labeke* gereïnterpreteerde Fr. naam *Lebecq*, *Lebèque*. BN Fr. *bec* 'bek'. 1275 Gérars li Bech, Henegouwen; 1695 Ignatius Labeke, Kortrijk (WF).

Labberton, zie Liberton.

Labee, L'Abée, zie Abee.

Labeeuw: Vl. adaptatie van Pic. *Labiau* < Fr. *Labeau*, *Lebeau*. BN Fr. *beau* 'mooi'. 1768 Eugenis Labeeuw, Kortrijk (WF).

Labes: Fr. *Labes(se)*, *Labaisse* 'abdis'. 1433 Catherine Labesse, Doornik (WF).

Labour: Fr. *labeur* 'werk, landbouwarbeid'. BerBN.

Labout, Labots: 1. Uit *Lapout*, het zinwoord *laphout* 'die hout lapt, met hout werkt'. 1314 Pieter Lapout; 1372 Jan Lapouts, deken van de timmerlieden; 1429 Jan Laephout, meester timmerman, Gent; 1562 Jan Labaut, Gent (med. A. Labout). – 2. Patr. Met voortonig versterkte klinker uit Germ. VN *Lieboud*.

Labrie: Samengetrokken uit *Laborie*, *Labourie* < *Labourier* 'landbouwer'. 1544 Johan le Laboury, Stavelot (J.G.).

Labruijère, Labrujère: Fr. PIN *Bruyère* 'heide'. 1275 Margherie de le Bruière... de sen estre à le Bruière, Vloesberg (H). Pendant van *van der Heide*, waarvan de naam soms als vertaling voorkomt: 1778 M.M.A.T. van der Heyden dit de la Bruyère, Gent (VS 1973, 306).

Labrijn: Uit *Labrin*, samengetrokken uit Fr. *Labourin* 'landbouwer'? Of uit *Lebrin*, Pic. uitspraak van Fr. *Lebrun* 'de Bruin'? Volgens MEERTENS 1947 zou *Labrijn* van de Normandische eilanden afkomstig zijn en oorspronkelijk *Le Brit* 'de Breton' geheten hebben.

1610-20 Pieter Jacobs Labryn; 1645, 1668 Jacob Pieters Lebrin; 1687 Pieter Pietersz. la Brijn, Rotterdam (NL 55 (1937), 191-195; daar wordt een identificatie gesuggereerd van 1640-68 Jacob Labare = Lebrin; de vader 1639 Pieter Pieterse Labare(n) kwam van Antwerpen naar Rotterdam; maar deze identificatie is helemaal niet bewezen).

Labijt: Fr. *Labi(te)*. Ofr. *bite* 'grof gekanthouwde steen'. BerBN van de steenhouwer.

Lacante: Waalse vorm voor Pic. *Lecantre*. BerN van de cantor, zanger, voorzanger in de kerk.

Laco, zie Lako.

Lacourt, Lacor: Korte vorm van *Delacourt* 'van den Hove'.

Ladenberg: Wellicht de PIN Ladenburg (BW).

Laecke, zie te/van Laak.

Laender, de: Mnl. *laenre* 'steenvalk'. BN naar de vogelnaam. 1281 Joh. Laenre, Dikkele (WF).

Laer, van; (van) Laere, zie van (de) Laar.

Laernoës, Laernaes, zie Laroës.

Laet, de, zie de Laat.

Laeter, de, zie de Later.

Laethem, van: *Van Latem*. PIN *Latem* in Bierbeek (VB), St.-Maria-Latem of St.-Martens-Latem (OV). Evtl. PIN *Lathum* (G). 1234 Martha de Laethem (GN).

Lafarre, zie Lafère.

Lafeber, Laffeber, zie Lefeber.

Lafère, Lavère, Lafarre: *La Fère, Lafere, Lefer(e)*. Fr. BN *Lefer* voor een levenskrachtige of hardvochtige figuur.

Laffort, zie Lefort.

Lafooi: Adaptatie van *Lavoye* < *Delvoie* 'van den Wege'.

Laforce, la Fors: Uit *Delaforce* > *Delforce*. PIN *La Force* 'versterkt kasteel'.

Lafort, zie Lefort.

Lagaaij, Lagaij: Ook *Lagay* < *Legaey* < Fr. *Legai*. BN Ofr. *gay, gai* 'vrolijk, levendig, lustig, opgewekt'. 1305 Jannet le Gaye; 1392 Maes le Gaey, Ieper (BEELE).

Lagace, Lagac, la Gasse: *Lagace, Lagasse* = *l'Agace*. Ofr. *agace* 'ekster'. BN voor een prater. Vgl. VI. FN *Axters*. 1380 Perote Agasse, Laon (MORLET 1967). – Lit.: F.

DEBRABANDERE, *De familienaam Lagast. De Leiegouw* 1981, 111-115, 276.

Lagarde: Verkort uit Fr. *Delagarde*. PIN *La Garde* 'wachtpost, uitkijkpost'.

Lagaij, zie Lagaaij.

Lagemaat, van de; Legema(a)te, Leegemate: PIN *Lage/Lege Maat* 'laagliggend maailand, weiland'. Vgl. *Lage Meten* in Bergen-op-Zoom (NB). 1697 Gijsbert Barten van de Lagemaat (vader van) 1724 Gijsbert Gijsbertsen Legemaat, Woudenberg (PDB).

Lagendijk: PIN *Lagedijk* in Katwoude (NH), Schagen (NH), Wervershoof (NH) en Lage Dijk in Haarlemmerliede (NH).

Lagenhoek: PIN in Geertruidenberg (NB).

Lagerwey: PIN *Lage Wei(de)* in Cadzand (Z), *Lage Weide* in Utrecht, *Lage Weeën* bij Oldemarkt (OIJ).

Laget: Deze FN komt vooral in OV voor, maar blijkt toch Waals te zijn: 1457 Jean Laget, Luik (J.G.). Wellicht uit Fr. *Laguet* < *l'aguet* 'wachtpost'.

Lahey: Uit *Lahaie*, korte vorm naast *Delahaie*. PIN *La Haie* 'haag, bosje'. *La Haie* is ook de Fr. naam voor *Den Haag* (ZH). Meestal Fr. pendant van *van der Hage(n)*. 1238 Balduino de le Haie, Izegem (WF); 1379 Willem van der Haghe = 1395 Willame dele Haye, Ieper (BEELE).

Laheijne: Uit *Lahaine* < Fr. FN *Lahaigne*. Ofr. *haigne* 'grimas, grijns'. BN (DNF).

Lahr: PIN (BEI, HS, NRW, NS).

Lakerveld: PIN ten zuiden van Laak in Ohé en Laak (NL), Lexmond (ZH) en de Vijfherenlanden (ZH).

Lakké: Fr. FN *Lacquet*, dim. van *lac* ‘meer’.

Lako, Laco: Naam van een hofstede *Le Quoy* in West-ZV (DM).

Lalkens: Patr. *Lallekens*, regressievorm voor *Lollekens*, dim. van de Friese VN *Lolle*. Zie *Lolkema*.

Lalleman: *Lallemand* = *l’Allemand* ‘de Duitser’. Alleman is oorspronkelijk de volksnaam van de Alamannen. Aangezien deze Duitsers (Elzas) de naaste burenen waren van de Fransen, werd *Allemand* de Fr. naam voor de Duitser.

Lamain: 1. PIN *Lamain* (H). – 2. BN Fr. *main* ‘hand’. 1276 Werino cum manu (d.w.z. met de hand), Ieper (BEELE).

Laman: 1. Fr. BN *L’amant* ‘de minnaar’. 1355 Jehan Lamant, Doornik (WF). – 2. Soms < *Leman*, vertaling van *de Man*.

Lambert, Lambertz: Patr. Rom. vorm van de Germ. VN *Lambrecht*. 1315 ante domum Lamberti ultimi curati, Hulst (DEBR. 1999).

Lambin: Patr. Vleivorm van de VN Lambert, Lambrecht. 1347 Lamberts dis Lambines de Frangnees, Fragnée (WF).

Lamboo, Lampo: Patr. Fr. dim. *Lambot* van VN Lambert. 1340 Lamberti dicti Lambot, Tienen (WF).

Lambooij: Patr. Vleivorm van de VN *Lambrecht*. 1306 Lambertus dictus Lamboy, Maastricht (WF).

Lambrechts, Lambrechtse(n), Lambreghe, Lambregts(e): Patr. Germ. VN *land-berht* ‘land-schitterend’: *Landeberht*, *Lambertus*, *Lambre(c)t* (Fm., MORLET, GN). 1374 Pieter Lanbrecht = P. Lambrecht, Ieper (BEELE); 1600 Pieter Lambrecht, Aardenburg (VAN VOOREN 1973). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *De familienaam Lambrecht. De Leiegouw* 1980, 87-88.

Lambremont: PIN *Lambermont* (LU). 1312 Anthone de Lambermont, Val-Benoît (J.G.).

Lamers, zie Lammerts.

Lameijn(s): 1. Patr. Spelling voor *Lamyn(s)* < *Lammin(s)*; zie Lammens. 1374 Lamijn de Gansekuts = 1378 Lammin = 1387 Lambert Gansecuts, Ieper (BEELE) – 2. Evtl. *Lameijn*, *Lamein* < *Lamain*.

Lammens: Patr. Vleivorm van de Germ. VN *Lambrecht*. 1306 Lambin Cornelis = Lammin Cornelis = Lambiers Cornelis, Ieper (BEELE); 1379 Willem Lammiin; 1391 Philips Lammin, Axel (GYSS. 1999); 1430 Luuc Lammins, Cadzand (PARM.); 1475 vidua Jacop Lammins, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Lammerée: Patr. Door assimilatie *mb/mm* uit *Lambré*, *Lambret*, dim. van de VN Lambert. 1565 Willem Lambret, Balen (WF).

Lammeren, van: PIN *Lamperen* (NB).

Lammerink: Patr. Afl. van VN *Lambrecht*. Ook verspreide PIN in Overijssel. †1341 Lambertus Lambertynck, leenman van het goed Lambertinck in Markelo (OIJ) (HEKKET).

Lammerts, Lammertsma, Lammers(e), Lemmers, Lamers, Lampert, Lamper(s): 1. Patr. Uit *Lamberts*, resp. met assimilatie *mb/mm* en verscherping *b/p*. – 2. Afl. van Mnl. *lam(p)*

‘lam’. BerN van de schaapherder, die lammeren hoedt. 1313 Bouden die Lammere, Dudzele; 1351 van Amelise Lampere, Gent (WF); 1590 Adriaan Lamper, Wemeldinge (VZS 1993, 4).

Lamote: Verkort uit *Delamote*. PIN *Mot(t)e* < *mota* ‘hoogte, heuveltje’, gwl. met kasteel erop en door gracht omgeven. 1274 Alardus de Mota = 1278 Alart de le Mote, Kortrijk (DEBR. 1980); 1396 Jans dela Moote, Ieper (BEELE).

Lampaert: Patr. Var. van *Lambert*, *Lampert*.

Lampe: Patr. Uit *Lambe*, korte vorm van de VN *Lambrecht*. 1246 Lambertus dictus Lambe, BL (LIND.); 1321 Boidine Lampen, Gent (GN); 1428 Meine Lampen = Landbert (STARK).

Lampert, Lamper(s), zie Lammerts.

Lampier: Fr. *Lampire*. PIN *Lempire* (Aisne, Meuse).

Lampo, zie Lamboo.

Lams(e), Lems, Lemse(n), Lemzen, Lemson, Lemsom, Lensom: Patr. 1. De Germ. VN *Lambrecht*. 1400 Lambrecht f. Lamsins Lams, Brugge (WF); 1341 die waren Hughe Lams, Saaftinge (DEBR. 1999); 1475 Joos Lams f. Jans, Passcharis Lems, Aardenburg (VAN VOOREN 1970). - 2. De varianten met *Lem* kunnen ook korte vormen zijn van *Adelem* of *Willem*. 1444 Bertholf Lems, Oostburg (PARM.); 1475 librij Lem Vogelaers, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1512 Bouden Lems, Aardenburg (VAN VOOREN 27).

Lamswaard, van: PIN *Lamswaarde* in Hontenisse (ZV). 1348 Daniael Pieter van Lamzward; 1358 Pieter van Lamswaard, Hulst (DEBR. 1999); 1389 Ghiselbrecht van Lamzwaert, Hulst (GYSS. 1999).

Land, van der/'t: 1759-1815 Lippe Lucas nam in 1811 de naam *van der Land* aan. – Lit.: H.R. VAN DER WOUDE & J. TENT, *Genealogie (van der) Land*, Zuidlaren, 2003.

Landa: Tsjechische FN < *Mikulanda*, var. van Mikuláš 'Nikolaas' (DS).

Landeg(h)em, van; Landegent: PIN *Landegem* (OV). 1130 Lambertus de Landegem; 1270 Woutre van Landenghem, Gent (GN).

Landman, Landsman: BN voor de landman, buitenman, landbewoner; ingezetene, landsman. 1590 Dierick Cleijnens Lantman, Arnemuiden (DM); ±1660 Jan Jacobsz Landman, NB (HARTHOORN).

Landmeter, (de): BerN van de landmeter. 1309-10 Moenin de Lantmetere, Aardenburg (HAES. 151); 1340 Hughe de Lantmetere... scepenen in Tsaeftinghe; 1341 Pieter de Lantmetere, Saaftinge (DEBR. 1999); 1429 Gheeraerd de Landmetere, Hulst (PARM.); 1475 Jan Landmeters f. Joos, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Landré: Patr. Fr. *L'André* 'Andreas'.

Landschoot, (van); (van) Landschot, Lantschot: *Landschoot* volksetymologisch uit PIN *Langschoot* 'lange afgeperkte ruimte, lange beboste hoek hogere grond die in moeras uitspringt'. PIN in Eksaarde (OV) en Berlaar (A). 1232 de Lantschote, OV (GN); 1392 Jan van Lanxscote, Maldegem (WF); 1591 Gillis van Lantschoot, Aardenburg (VAN VOOREN 27).

Landsheer, (de); Lantsheer: Mnl. *lanthere* 'vorst, heer, landheer, landeigenaar'. 1297 Thomas Landshere, Kales (GYSS. 1963); 1608 Christiaan de Lantsheere, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Landsman, zie Landman.

Lane, Laanen: Metr. *Lane* is de korte vorm van de meisjesnaam *Juliane*, Lat. HN *Juliana*. 1321 Lane Portere = 1325 Iliane Porters, Tienen; 14e e. Johannis de Machlinia dicti Julianenman = Jan van Mechelen die men heet Lanen, Brussel (WF); 1381 Lane Goessins, Hulst (DEBR. 1999).

Langbein: D. BN voor iemand met lange benen. 1450 Jan Lancbeen, Biervliet (PARM.).

Lange, (de); (de) Langen, de Langh, de Leng: BN voor iemand van grote gestalte. 1156 Everdeius Longus, Utrecht (GYSS. 1966); 1320 Willem die Langhe ... scepenen in Hulst; 1325 nevens Henric den Langhen, Hulst (DEBR. 1999); 1481 heer Pieter Langhe, Aardenburg (VAN VOOREN 27); 1551-1636 Gerard de Lange, Gouda (DM); ±1590 Claerken de Langhes Martens dochter, Lier A – Zeeland (VS 1965, 134).

Langebeek, Langebe(e)ke: PIN *Lange Beek*, o.m. veldnaam in Walcheren. 1340 mijns heren tiende in Langhebeke (MEERTENS 1944).

Langedoen, zie Langendoen.

Langedijk, zie Langendijk.

Langejan: BN *Lang* + VN *Jan*. 1422 Marie Langhejans filia Pieters, Groede (PARM.).

Langeler: PIN *Langelaar* in Nunen (NB). 1706 Evert van Langelaar, Delft; 1721 Anthony van Langelaar, Utrecht (NL 25 (1907), 254).

Langelund: PIN *Lang(e)land, Longland?* Vgl. 1296 Thomas de Longelond, Sussex; 1332 Ralph atte Longelonde, Surrey (REANEY).

Langemaire: Spelling voor *Langmeier, Langenmayer* 'grote meier'. 1559 Sixt Langenmaier, Kempten (BRECH.). Er is ook een PIN *Langmair* in Beieren. 17e e. Huibertine Langemaire, Baarland (HARTHOORN).

Langen, (de), zie (de) Lange.

Langenbach: Frequente D. PIN *Langenbach* (BEI, BW, HS, NRW, RP). Vgl. *Langebeek*.

Langenberg(er): Frequente D. PIN *Langenberg* (NRW, NS, RP, SH...).

Langendam: PIN *Langendam* in Hulst (Z): 1369 in den Langhendam, 1380 Langhendam (DEBR. 1999).

Langendoen, Langedoen: Geapocopeerde vorm van de PIN *Langendonk. Lange(n)donk* in Haacht (VB), Kampenhout, Kasterlee, Herentals, Olen (A), Knesselare, Schellebelle, Wetteren (OV), Lummen, Paal (BL). PIN *Langdonk* (NB). 1287 Ywanus de Langdonc, Roosendaal-Langdonk (WF). 1513 Laureijs van Langendonck, Haacht (DM).

Langendijk, Langedijk: PIN *Langendijk* (NB: Roosendaal en Nispen, Rucphen), *Langedijk* (ZH), 1175 *Langedik*, 1281 *Langhedyc* in IJzendijke (Z). Eveneens een verspreide PIN in WV, FV, PdC. 1281 Joh. de Langdiic, IJzendijke (WF), ±1300 vidua Ians van Langhedyke, IJzendijke (DF IX).

Langenhof: PIN *Langenhof* (NS). Vgl. *van Langenhove*.

Langenhorst: PIN (NRW, NS, SH) en in Ottersum (NL) en Wassenaar (ZH).

Langeraad, van: PIN *Langenrade* (OIJ, SH). 1400 Katarina de Langheraed, Bergen (WF).

Langeraar, Langeraert: BN *lang* + Patr. *Gerard*. 1294 Petro filio Longi Gerardi = 1298 Petro filio Langhe Gherards, Brugge; 1360 Jan Lancgheeraerds, Gent (WF).

Langerak: PIN *Langerak* 'lang recht gedeelte van een vaarwater' (DR, G, ZH). 1285 Wouter van Langherake, Holland; 1378 Jan van Langherak, Amsterdam, Amsterdam (WF).

Langeroiert: BN *Lang* + VN *Roeier, Royer*, de Germ. VN *hrôth-hari* 'roem-leger'. 1339 Conradinus Royer, Sint-Truiden (WF); 1398 weduwe Roeiers van den Lare, Emelgem (DEBR. 1970).

Langeslag: PIN *Langeslag* in Heino (OIJ).

Langeveld, (van) Langevelde: PIN *Lange Veld* in Noordwijk en Noordwijkerhout (ZH) en Wierden (OIJ). Ook frequent *Langeveld* (OV, VB). 1584 Cornelis Symonsz Langeveld (woont in Langeveld), Noordwijk (DM).

Langewisch: D. F. *Langewiesche*, PIN samengesteld met Mnd. *wisch(e)*, D. *Wiese* 'weide'.

Langh, de, zie (de) Lange.

Langhout: PIN *Langhout* 'lang bos'. Vgl. *Korthout*.

Langkester, zie Lankester.

Langstraat: Heel frequente PIN *Langstraat* in Bergen (NL), Ooltgensplaat (ZH), Meijel (NL), Deurne (NB), streek tussen Geertruidenberg en Den Bosch (NB). *Langestraat* in Menaldumadeel (FL).

Langwagen: BerBN van een wagenmaker?

Langwerden: PIN *Langwerd* in Baarderadeel (FL).

Lankamp: PIN *Lankamp* in Denekamp (OIJ). Of spelling voor PIN *Langkamp. Lange Kampen* in Hardenberg (OIJ) en Duiven (G), *Langekampveen* in Gasselte (DR).

Lankester, Langkester: Spelling voor de E. PIN *Lancaster*. 1627 Thomas Lankester is soldaat in het Engelse garnizoen in Amersfoort (VZS 1993, 44-45).

Lankhorst: PIN in Staphorst (OIJ) en Olst (OIJ).

Lanooij, de Lannoie, (de) Lannoije: PIN *Lannoy* (Nord, Oise): 1211 *del Ausnoi* (TW). Lat. *alnetum* > Fr. *aunaie, aunoie* 'elzenbos'. 1274 Willaume del Aunoï = 1281 Willelmo de Elst, Waregem (DEBR. 1980); 1645 Aam de Lannoy, Aardenburg-Leiden (VS 1974, 562); 1687 Pietermella Pieterse Lanoij, Yerseke (HARTHOORN).

Lans, van der: Plaatsnaam. - Lit.: J. KNAUF, *Naamonderzoek Van der Lans*, Gouda, 1996.
Lanse(n): Patr. 1. Zoon van *Lam* < *Lambrecht*. 1414 Lammin = Lamsin Jaqueloot, Kortrijk (DEBR. 1957). – 2. Van de VN *Lancelot*. 1610 Lancelottus Hertsens = 1630 Lansen Hertsens, Schelle (WF).

Lanser: Uit *Landser*. D. FN *Lanzer* < PIN *Lanz*.

Lansu(e): Met epenthetische *n* uit *Lassue* uit *Laseu*, Pic. voor *Laseur*, *Leseur(re)* ‘naaier, schoenmaker’. 1743 Adriaen Lassu, Aarsele; 1739 Adriaen Laseu = 1757 A. Laseur, Ruiselede (WF).

Lanting: Patr. Afl. van Germ. *land*-naam. 1307 Pieres Lantin, Ieper (BEELE).

Lantschot, zie (van) Landschoot.

Lantsheer, zie (de) Landsheer.

Lap: BerBN voor een kleerlapper of schoenlapper. Of BN voor een in lappen, lompen gekleed man. 1393 Pietre Lap vander cleedere assise, Kortrijk (DEBR. 1970); 1319 Hanne Lap, Poortvliet (HAMAKER I, 95); 1468 Cristoffels Lap, Hulst (PARM.); 1475 Jan Laps, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Lapidaire: Ofr. *lapidaire* ‘steenhouwer’. BerN.

Lapien: Ndl. spelling voor *Lapinne* < *Delépine*, d.i. *de l'épine*, Fr. pendant van *van (den) Doorne*. 1398 Lijsbette de Lespinne, Ruiselede (DEBR. 2000).

Laport(e): Fr. *Laporte* < *Delaporte*, *Delporte*. PIN Fr. *Porte* ‘poort, deur’. Pendant van *van der Poorten*. 1366 Alardi de Porta = 1374 Alaerd van der Poerte = 1399 Alaerd de le Porte, Kortrijk (DEBR. 1970).

Lare, van, zie van (de) Laar.

Laridaen: FN *Laridan* < *Loridan* < Fr. *Lorédan* < It. *Loredano*, *Loretano* ‘afkomstig van Loreto in Italië’. 1294 Jehans Leuridans, Rijsel; 1774 Jeanne Loridan, Komen (H); 1713 Jan Laridaen, Oedelem (WF). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *Laridon*. *Naamkunde* 1980, 127-132.

Laroes, Laros, Laernoës, Laernaes: 1. Fr. *Larousse*, BN voor een roodharige vrouw, een rosse. 1275 Ysabiaus li Rousse, Lessen (H) (WF); 1620 Lijsebeth vander Bruggen inde wandelinghe genaempt La Rousse, Leuven (HB). – 2. De familie Laros uit Delft en Noordwijk stamt van 1630 Pierre Petyt = Petit de la Roche, Breda. (med. Fr. Stoffels). De naam is hier een adaptatie van Fr. *Laroché*. *Laernoës* met *n*-epenthesis.

Laro(o)ij: 1. Var. van *Lerooij* < *Leroi* ‘de koning’. Zie *Leroy*. – 2. Verkort uit *de la Roy, de la Ruyé*; PIN *Ruy(e)* ‘beek’.

Lassche: Heel frequente Overijsselse FN, m.n. in Enschede en Vollenhove. BN Mnl. *lasch* ‘slap, los, zwak’. Vgl. D. *Lasch*.

Last: BerBN van de lastdrager of BN voor een lastig mens.

Lataster: *Latastère*, PIN in Tilh (Landes)? Of wellicht veeleer PIN *Lutaster* in Thimister (LU) (J.G.). *Ster* ‘rode, geroid land’.

Latdorp: PIN *Lattrop* in Denekamp (OIJ) of *Latrop* (NRW), met matathesis.

Later, de; de Laater, de Laeter: 1. BerN van de bloed- of aderlater, chirurgijn. 1204 terra Walteri Blolateres, Deerlijk (DEBR. 1980); 1378 Wautier le Latere, Kales (GYSS. 1963); 1395 Jehan de Latre, Ieper (BEELE); 1602 Philippe de Latre, Scherpenisse (DM). – 2. Soms ook Fr. *de l'Atre* ‘van den Kerkhove’. 1274 in domo Walteri de Atrio = 1277 Watiers del Atre, Kortrijk (WF).

Lathouwer, de: BerN van de lathouwer, lattenklover. 1424 den Lathouwere van Ranst ... van latten, Lier (WF); 1423 Kateline Lathauwers, IJzendijke (PARM.).

Latomme: Door assimilatie *mb/mm* < *Latombe*. PIN *Tombe* ‘tumulus, (graf)heuvel’. 1631 Raphael de la Tombe, Kortrijk; 1680 Ignatius Latomme, Duinkerke (WF).

Lauer, zie Lauwers.

Laurens, Lourens(e), Laurus, Lauwere(i)ns, Louwerens, Lauwer(e)ijs, Laur(e)ijs,

Lavrijsen: Patr. Lat. HN *Laurentius* ‘uit Laurentum, stad in Latië’. 1281 Laurentius Martin =

Laurens Martin, Ieper (BEELE); 1339 Arnoud Pieter Laureis zoens zoen, Saaftinge; 1337 Jhan Bout Lauwereins zone schepenen in Hulst; 1381 Gheeraerd f. Lauwereins, Ossenis (DEBR. 1999); 1541 meester Lauwerens = Laurens, Aardenburg (VAN VOOREN 27).

Lauret, Louret, Louweret: Patr. Fr. dim. op -et van de VN *Laurent, Laurentius*.

Laur(e)ijs, zie Laurens.

Lausee: Spelling van de Fr. FN *Lauzet*, PIN (Alpes-de-Hte-Provence) (DNF)?

Lauwagie, zie Louwagie.

Lauwere(i)ns, Lauwer(e)ijs, zie Laurens.

Lauwers, Louwers(e), Lauer: 1. Patr. Korte vorm van de HN *Laurentius*. 1381 Jan Lauwers, Hontenis (DEBR. 1999); 1510 Michiel Lauwers = Michiel fs. Lauwereijs Michiels, Aardenburg (VAN VOOREN 27).. -2. BerN *de Lauwer* 'leerlooiër'. -3. BerN van de advocaat 'causidicus' (KILIAAN). Vgl. E. *lawyer*. 1418 Jhanne den Lauwere ... diende int scepenenhuus... van dat hij alt jaer deure profste ende scepenen dient... Jan den Lauwer die int scepenenhuus woont, Kortrijk (DEBR. 1958).

Laven: Ook *Lavens, Laevens*. Vleivorm van een Germ. VN, zoals *Lavoldus* (MORLET I). 1470 Leenkin Lavins, Waregem (WF).

Lavère, zie Lafère.

Laviëne, de: Var. van de FN *Delavenne, Deliveine*. 1. *De l'avoine* < PIN Ofr. *aveine, avesne, avenue* < Lat. *avena* 'haver, haverveld'. Het kan ook een BerN zijn van een haverkoopman. 1280 Salinus cum Avena; 1300 Wautier Alavaine, Ieper (BEELE); 1569 Bonaventure de Lavaine, Menen (WF). -2. *Avenue(s), Avesne(s)* is een frequente veldnaam in Noord-Frankrijk. Rom. *avesna* 'weiland', vgl. Oe. *æfesn* (TW)..

Lavin: Ook *Lavain* < *Levain*. BN Ofr. *vain* 'zwak, uitgeput, leeg'.

Lavoir, (van) de Lavoir: PIN *Lavoir* (LU). Of (*le*) *Lavoir* 'wasplaats' in Zutkerque (PdC), Verlaine (LU), Floreffe (N). 1244 Egidius del Lavoir, Luik (WF).

Lavooij: Spelling van *Lavoye* < *Levoye* < *Del(e)voy(e)* 'van de Wege'. Fr. *voie* < Lat. *via* 'weg'. 1298 Willaume de le Voie = 1296 Willecok van den Woughe, Kales (GYSS. 1963); 1640 Claes Lavooy, Heinkenszand; 1653 Jacques Jacobsz Lavooy, Oudelande (HARTHOORN). - Lit.: A.W.E. DEK, *Het Zeeuwse geslacht Lavooy*, Rijswijk, 1957.

Lavrijsen, zie Laurens.

Lazonder: PIN *Lasonder* bij Enschede (OIJ): 1650 *Laersonder* (HEKKET). +1493-+1578 Gert to Lasonder, Enschede. - Lit.: H.C. ZORN & E.A. BAARSMA, *De familie Lasonder in Enschede en elders*, Enschede, 1997.

Leander: Patr. Gr. VN *Leander*.

Leautaud: Patr. Rom. vorm van de Germ. VN *leud-wald* 'lieden-heerser': *Leutaldus, Leotaldus* (MORLET I).

Lebbe: Patr. Bakervorm van een Germ. VN *Liebrecht* of *Lieboud*.

Lebbinck: Patr. Afl. van Germ. VN *Liebrecht* of *Lieboud*. Zie *Lebbe*. 1288 Gillis Lebbin, Oosteklo (CG); 1460 Liebrechts van Breede = 1452 Lieben van Breede, Hasselt (WF); 1605 Wilhem Lebbinck, Zutphen (DM).

Lebon: BN Fr. *bon* 'goed'. 1398 Alart le Bon, Wielsbeke (DEBR. 1970).

Lebret: *Bret, Breton*, volksnaam van de Breton. 1365 Will. le Bret, Bergen H (WF).

Lechner: D. FN. Mhd. *lêhenære* 'bewoner van een leenhof, leengoed'.

Leclerc(q): Fr. *clerc* < Lat. *clericus* 'geestelijke, klerk'. Zie (*de*) *Klerk*.

Leclou: Ofr. *cloe*, Pic. *clau* < Lat. *clavus*, Fr. *clou* 'spijker, nagel'. BerBN.

Lecluse, l'Ecluse, le Kluse, Lecluisse, Lecluijse, Lecluijze: PIN *L'Ecluse* 'sluis'. *Lécluse* (Nord), *L'Ecluse*, Ndl. *Sluizen* (WB). *L'Ecluse* is ook de Franse vertaling van de gemeente Sluis in Zeeuws-Vlaanderen. Vgl. *van der Sluis*.

Ledain: BN Fr. *daim* 'damhert'. 1322 Mahiu le Dain, Saint-Quentin (MORLET).

Ledune: Wellicht vertaling van *de Dunne*.

Lee, (de): Door *d*-syncope uit *de Leede*. Mnl. bnw. *leet*, (verbogen) *leede* (vgl. *met lede ogen*) ‘onangenaam, hatelijk, gehaat, verwenst’. 1355 Andries de Lee, Axel (GYSS. 1999).

Lee, van der; Verlé: 1. Verspreide PIN *ter Le(d)e* ‘gegraven of gekanaliseerde waterloop’. 1297 Jan van der Leede, ridder, Veere (OHZ V, 807); 1609 Willem Maertens van der Lee, boer in de lier op de Lee, Naaldwijk (DM). – 2. PIN *Lede* ‘helling’. 1347 in een jegennoode gheheeten ter Lee .. Jan van Leden, Oedelem (DF IX).

Leeflang: BN, vgl. D. *Leblang*.

Leege, de, zie de Lege.

Leegemate, zie van de Lagemaat.

Leegganger: BN voor een leegloper, een burger zonder betrekking of ambacht. Wvl. *leegganger* ‘leegloper, luiaard’. Vgl. *de Lege*. 1280 Joh. Ledichganc, Ieper (BEELE).

Leegte, (van der): PIN *Leegte* ‘laagte’ (DF IX), o.m. in Niewolda (GR).

Leegwater: Jan Adriaensz. (1575-1650) was drooglegger van de Beemster en werd naar zijn beroep Leeghwater genoemd (MEERTENS 1941).

Leek, van der: Waternaam *de Leek* in Beilen (DR), Monnickendam (NH), Westerbork (DR), ook polderwater dat door Medemblik (NH) stroomt. Deze laatste PIN heette trouwens ca. 1312 *Medemleke*, d.i. *medeme laca* ‘middelste waterloop’.

Leeman, zie Leenman.

Leemeijer: D. *Lehmeier, Lehmaier* ‘meier die leenman is, die een leen heeft’.

Leemhorst: PIN in Tegelen (NL) en Aalten (G).

Leempoel, Leenpoel: PIN *Leempoel* ‘poel in leemgrond’, b.v. in Berkel (NB). Vgl. *Leemput*. 1601 Barbara ... van Leempoel = 1609 Berbel ... van Leenpoel, Aartselaar A (WF).

Leemput, van: Frequentie PIN *leemput* ‘leemkuil’. 1278 Arnoldus de Leenputte, Antwerpen (WF); 1564 Jan Jacobsz van Leemput, Breukelen (DM).

Leenaar(t)s, Leenders, Leenderts(e), zie Leonhar(d)t.

Leenen: Metr. Korte vorm van de HN *Magdalena*, Mvl. *Madeleene, Leene*. 1562-63 Jan Adriaens van Spreuwel alias Leenen (was de zoon van) Leen Peters van den Sanden, Hilvarenbeek (DM).

Leenen, van: PIN *Leen* ‘leengoed, feodum’. 1381 relicta Jans van den Leene; 1381 Margriete van den Leene, Ossensisse (DEBR. 1999).

Leenheer: Leenheer. Vgl. *Leenman*. 1231 Jacop de Leenhere, Gent (WF).

Leenhouts: Patr. Germ. VN *leud-naud* ‘volk-nood’: 1108-18 Letnodus Thelonarius; 1208 Lennothus Magister, Gent (GN); -1270 Lennot de Tolnerre, Gent (CG).

Leenknecht, -knegt, -knegd: Mnl. *leencnecht* ‘leenman, tolbeambte’. 1382 Jan de Leenknecht, Beveren-Leie (DEBR. 1970); 1585 Pauwel Leenknecht, Wingene WV – Zeeland (VS 1965, 223).

Leenman, Leeman, Lienman: Naam van de leenman, de bewoner van een leenhof, leengoed, die leenverplichtingen verschuldigd is aan de leenheer. -1300 Iohannis Leenman = 1285 Iohannes dictus Leman, Kortrijk (DEBR. 1980).

Leenpoel, zie Leempoel.

Leer, Leers, zie Lere.

Leeraart, Leeraert, zie Leraar.

Leerdam, (van): PIN (ZH).

Leers: 1. Dial. var. van *laars*. BerBN van de schoenmaker of BN naar de kleding. 1618 Anna Laers, Reet (WF). – 2. Gen. van *leer* < *leder*. BerBN van de leersnijder of leerbewerker. 13e e. Arnout Leder, Gent (GN). – 3. Patr. Zie *Leer, Lere*.

Leersum, van; van Leerzum, van Leerzem: PIN *Leersum* (U). 1716 Carolus van Leersum, Hoom (WF).

Leertouwer: BerN van de leertouwer. 1576 Jan de Leertouwer, Middelburg (DM).

Leest, van der: 1. PIN *De Leest* in Veghel (NB), *Leest* (A) . 1406 Goesen van Leest, Antwerpen (WF). – 2. BerBN van een schoenmaker, naar de door hem gebruikte schoenmakersleest. 18e e. Jacob Douwes van der Leest (was schoenmaker), Grijpskerk (DM). – 3. Vondelingnaam van 1656-57 Lambrecht van der Leest in Kontich (A) (*Naamkunde* 1970, 126).

Leeuw, (de); Leeuwe: BN naar de eigenschappen van de leeuw (kracht, trots, onstuimigheid) of naar de huisnaam. 1311-1424 uutten Leeu, Dordrecht (EBELING 1993); 1560 Maeycke Tonisdr de Leeuw, Capelle NB (DM); 1635 Geeraert Stoffelse de Leeuw, Sinoutskerke; 1692 Cornelis Geersz. de Leeuw, Nisse . – Lit.: J. DE JONGE, *het geslacht de Leeuw*. *VZS* 1994, 172-183, 216-219.

Leeuw, van der: PIN *Leeuw* '(graf)heuvel' in Nuth (NL). 1511 ter Leeuwe; 1476 Pietere van der Leeuwe, Ieper (DF IX).

Leeuwa(a)rden, van: PIN *Leeuwarden*, Fries *Ljouwert* (FL). 1540 Frerick van Leeuwarden, Leeuwarden (DM).

Leeuwe(n): 1. Patr. Eenstammige Germ. VN *leuba* 'lief'? Vgl. Friese VN *Leeuwe*. – 2. Zie *(de) Leeuw, van Leeuwe(n)*.

Leeuwe(n), van; (de) Leeuwen, van Leewe: PIN *Leeuwen* in Bezel (NL), Maasniel (NL), Wamel (G). 1282 Willem van Lewen, ZH (CG); 1369-96 Herberen van Lewen, Gelderland (DM); 1476 Jaspas van Leeuwen, Sluis (PARM.).

Leeuwenburg: PIN *Leeuwenburg* in Voormezele WV (DF IX), *Lewenborg* (GR), *Leeuwenbergh* in Leidschendam (ZH). 1649-1723 Jan Janse Leeuwenburg, Ridderkerk; 1679 Jan Janse op Leeuwenburgh, West-Barendrecht (DM).

Leeuwesteyn, zie Löwensteyn.

Leewe, van, zie van Leeuwe(n).

Lefeber, Lefebre, Laf(f)eber: BerN. Uit Fr. *Lefèbvre*, hypercorrecte spelling voor *Lefèvre* 'de smid'.

Lefebure: Deze naamvorm ontstond door verkeerde lezing van *de* hypercorrecte spelling *Lefebvre* i.p.v. *Lefèvre* 'de smid', omdat in oud schrift de het letterteken *u* zowel voor *u* als voor *v* gold.

Lefèvre, Lefever, de Fever: BerN Fr. *le fèvre* 'de smid'. Vgl. Fr. *orfèvre* 'goudsmid'.

Lefort, Laf(f)ort: Fr. BN *le Fort* 'de sterke, krachtige man'.

Lege, de; de Leege: Door *d*-syncope uit *de Ledige*. BN Mnl. *ledich* 'werkloos, ambteloos, vrij'. Vgl. *Leegganger*. 1326 Jan de Ledighe, Ieper (BEELE).

Legain: Fr. *Legain*. Ofr. *gain* 'weiland, landbouwgrond, akkerland, oogst'. BN van de landbouwer. 1724 Outre Legain, Izegem; 1724 Jacobus Legain, Moorsele (WF).

Legema(a)te, zie van de Lagemaat.

Legendal: PIN 'laag dal'.

Leger, de: Mnl. *legger, ligger* 'commissaris van de graaf met de bevoegdheid van dijkmeester, klerk die de rekening met *legpenningen* natelt, ontvanger, rekenaar; handelsagent, zaakwaarnemer. 1281 Petrus Leggere; 1396 Jan Leighere, Ieper (BEELE).

Legerstee: Vermoedelijk volksetymologisch uit *lege stede* 'laaggelegen plaats'.

Legierse, Lisierse, Lizierse: Patr. *Legier* < Fr. *Liger*, de Germ. VN *leud-ger* 'lieden-speer': *Liudgerus* (Dip.), *Ligerus* (GN). 1374 Lygeer van den Scape = Ligier = 1378 Legier van den Scape, Ieper (BEELE).

Legrain: BN Ofr. *graim, grain* < Ondl. *gram* 'bedrukt, droevig, bedroefd, kwaad'. 1330 Gerars li Grains, Luik (WF).

Legrand: Fr. BN 'de Grote'. 1304 Willaume le Grote = 1306 Willaumes li Grans, Ieper (BEELE).

Leherte: Halve vertaling van *de(n) Hert*. BN of huisnaam.

Leiendekker, -decker, Leyendeckers, Leijdekker(s): BerN van de leidekker. 1365 Gilijs Leydecker, Den Bosch; 1375 Claes Leyendecker, Kampen; 1594 Henrick Leyendecker, Zutphen (DM); 17de e. Joachim Leydecker, Middelburg (MEERTENS 1947); ±1700 François Diederik Leijdecker, Burg (DE VOS 389).

Leinse, Leijnse: Patr. 1. Zoon van *Lein*, korte vorm van *Gelein* < Fr. *Ghi(s)lain*, Lat. *Gislenus*, latinisering van Germ. *gisil*-naam. 1338 Heinric Leins zone ... schepenen in Hulsterambacht; 1380 Jan Leynszone; 1380 Willem Leinszone = 1399 Willelmus f. Leins, Hulst (DEBR. 1999); 1605 Jan Leynssen, Aardenburg (VAN VOOREN 1973). – 2. Zie Lens.

Leistra: Friese afl. van PIN, waternaam *Lei* in Alphen (NB), Bladel (NB), Graft (NH) en Lienden (G).

Lekens: Patr. Uit *Ledekens*, dim. van Germ. *leud*-naam, zoals *Ledbert*, *Ledboud* (GN). ±1240 Balduinus Ledekyn, Aaigem (WF).

Lekkerkerk: PIN (ZH). 1534 Michiel Leckerkercke, Bergen NH - Antwerpen (WF).

Lekman: Afl. van *van der Lek*.

Leliaert: 1. Een Leliaard was een aanhanger van de Franse koning in het middeleeuwse graafschap Vlaanderen, tegenhanger van de Klauwaard. – 2. Mnl. *leliaert* 'zilveren munt'. 1402 Jan Lelyaert, Kortrijk (DEBR. 1958).

Lelie, van der: Huisnaam. 1449 Albert in die Lelie, Zwolle (DM).

Leliveld, van: PIN *Lelieveld*. Vgl. Lilienveld in Oostenrijk. 1650 van Lilieveld, Helmond (PDB); 1724 Laurentius Lelivelt, Den Bosch (WF).

Lelij: 1. Metr. VN *Lelia*. 1355 Lylya relicta...; 1356 Magriete Lilien dochter, Brussel (WF). – 2. Huisnaam, vgl. *van der Lelie*.

Lemaire, Lemer: BerN Fr. *maire* < Lat. *maior* 'meier, burgemeester'. 1270 Guillaume le Maire, Noyon (MORLET).

Lemaitre: Of. *maistre*, Fr. *maître* < Lat. *magister* 'meester', als academische graad of meester in een vak. Vgl. *de Meester*. 1306 Mahieu le Maistre, Ieper (BEELE).

Lemer: 1. BerN van de lemer, leemwerker, die muren van huizen met leem bestrijkt. 1417 Pieter de Leemer f. Pieters, Axel (JAM. 254). – 2. Zie Lemaire.

Lemmers, zie Lammerts.

Lems, Lemse(n), Lemson, Lemsom, zie Lams(e).

Lemton: Vervorming van *Lemson*?

Lemzen, zie Lams(e).

Lenaer(t)s, Lenders, zie Leonhar(d)t.

Lenders, zie Leonhar(d)t..

Leng, de, zie (de) Lange.

Leniere: *Lenière*, voorzetselloze vorm naast *Delignière*. PIN *Lignière* in Roy (LX).

Lenos: 1745-1816 Herman Bernd Lienesch, Tütingen (NS) vestigde zich in 1773 in Rotsterhaule (FL) en is de stamvader van de Nederlandse tak Lienesch. Zijn voorvader, Bernard von Denne uit Osnabrück, was in 1598 beleend met de Lienesch Erbe in Tütingen. Harmen Lienesch (1775-1853), staat ook geregistreerd als *Lenes*, *Lenos* en is voorouder van *Leenes*, *Lenes*, *Lenis*. – Lit.: S. SCHAAFSMA & H. LEENES, *Lienesch – de (ge)leen(de) es. De geschiedenis van een familie*, Schoorl, 1999.

Lens, Lense(n), Leinse, Leijnse, Lijnse, Lenssen, Linse, Linssen, Lensink: Patr. *Lens*, samengetrokken uit *Laure(i)ns*. 1409 Lorent dit Lens, Luik; 1662 Laurens Schuyrmans = Lens Schuermans; 1730 Lens op die waert = Laurens, Grote-Brogel BL (WF).

Lenselink: 1. Patr. *Lenselin*, dim. van *Landzo*, afl. van Germ. *land*-naam. Vgl. *Lentzelin* (SOCIN). – 2. PIN *Lenselink* bij Hengelo (G): 1383 *Lenzeling* (HEKKET).

Lenshoek: Veldnaam (Z). 1708 Peter Lenshoek, Kerkwijk (PDB).

Lensink, zie Lens.

Lensom, zie Lams(e).

Lenssen, zie *Lens*.

Lenstra: Patr. Friese afl. van *Lens*.

Lent, van: PIN *Lent* (G). 1449 Lubberts soen van Lenthe, Zwolle (DM).

Lente: Metr. *Lente* < *Iolente*. ±1300 Gerardus filius Lente, Hulst (DEBR. 1999).

Lenting: Patr. Zoals *Lantink* afl. van Germ. *land*-naam. Ook PIN in Gorssel (G), Vorden (G) (HEKKET).

Lenzer: Afkomstig van Lenz (BEI, S).

Leonhar(d)t, Leenaar(t)s, Lenaer(t)s, Leenders, Leenderts(e), Lindaart, Lenders,

Linders: Patr. Hybridische VN, Lat. *leo* 'leeuw' en Germ. *hard* 'sterk'. 1630 Lenarden Kusters = 1632 Leonardus Custers; 1485 Lenarts erve = 1735 Lenders hof, Grote-Brogel BL (WF); 1652 Maeycken Leenaerts, Valkenisse; 1634 Leendert Marinusz (vader van) Remijn Leenderts, Driewegen (HARTHOORN).

Lepoeter, la Poutré: Spelling voor Fr. *Lepoutre*. Ofr. *poutre* 'merrie'. Ook FN *Lapoeter*. Jean François le Poutre uit Wambrechies (Nord) vestigt zich ca. 1705 in Groede. Hij is de vader van °1700 Jacques le Poutre = 1731 Jacobus Lepoeter (*Gens Nostra* 1969, 107; 1972, 37-41, 80-82).

Leppen(s): Patr. Vleivorm van de Germ. VN *Lieboud* of *Liebrecht*; vgl. *Lebbe*. 1278 Aleydis Leppine, Leuven; 1385 Lijsbetten Leppens, Dworp (WF). – 2. Evtl. var. van *Lippens*.

Leraar, Leeraart, Leeraert: Vermoedelijk niet Mnl. *leeraer* 'leraar, onderwijzer', maar veeleer < *Leenaart*, met n/r-wisseling.

Lere, Leer(s): Spelling voor *Lair(e)*, *Leir*. Patr. Korte vorm van *Hilaire*, Lat. HN *Hilarius*. Ook D. *Lehr* < *Hilarius*.

Lergner: Zuid-Duitse FN *Lerchner*, *Larcher* 'die bij de lorken woont'.

Lernout: Patr. Fr. lidwoord *l'* (*le*) + VN *Ernoul*, *Ernous*, *Arnoul*, Rom. vorm van de Germ. VN *Arnolf*. 1347 Colars li Ernous = 1358 Colars Ernouls, Cuesmes (WF).

Lerooij, zie *Leroy*.

Leroux: BN naar de rode, rosse haarkleur. 1289 Boid Rode = 1298 Boid le Rous; 1296 Simon le Rous = Simon le Rode, Kales (GYSS. 1963); 1620 André le Roux, Aardenburg (*VS* 1974, 565).

Leroy, Lerooij; Laro(o)ij: Fr. BN *le Roi* 'de Koning'. Vgl. *de Koning*. 1296 Simon le Roi = Simon le Coninc, Kales (GYSS. 1963).

Lersberghe: Var. van de Vl. FN *van Leersberghe*, (*van*) *Lerberg(h)e*. PIN *Laarberg* in Kortrijk en Marke (WV). 1393 ten Laerberchbome ... Wouter van Laerberghe, Kortrijk (DEBR. 1960, 1970, 1980).

Lerijs: Reductie van de Achterhoekse FN *Leemreis(e)*, *Leerijze*. PIN in Vorden (G): 1494 *ten Leemreyse* (HEKKET).

Lesier: Vernederlandste spelling van Fr. *Lesire*. Fr. *sire* is de onderwerpsvorm uit Lat. *senior* > Fr. *seigneur* 'heer'. Vgl. *de Heer(e)*.

Lessine, de: *De Lessines*. PIN *Lessines*, Ndl. *Lessen* (H). 1275 Jehan de Lessines, Lessen (WF).

Lessmöllmann: BerN *Möllmanni*, d.i. *Meuleman* 'molenaar'. Het eerste lid is onduidelijk. Wellicht een dubbele FN.

Letens: Patr. Vleivorm van een Germ. *leudi*-naam, zoals *Lietaard*: *Lettardus* (Dip.). 1399 Jehan Lettin, Ieper (BEELE); 1595 Jan Letins, Brugge (WF).

Letter, de: 1. BN naar de kleine gestalte. Mnl. *luttel*, *little*, *lettel* 'klein'. *Letter* door r/l-wisseling, vgl. Wvl. *letter* 'luttel, weinig'. 1306 Michiel Lettel = 1326 Michiel Letter, Ieper (BEELE). – 2. *Deletter* < *Delettire* < *Delestre*. PIN Ofr. *estre* < Lat. *extera* 'plaats, tuin, woonplaats, erf' (*De Leiegouw* 1993, 179-186).

Letzer: D. FN, afl. van een PIN, Mhd. *letze* 'landweer, (grens)verdedigingsbouwwerk' (BRECH.).

Leuber: Patr. Germ. VN *leub/liub-hari* 'lief-leger': *Liubheri* (MORLET I).

Leuchtenberg: PIN (BEI).

Leujes: Patr. Uit VN *Luwe* < *Ludwin*. 1777 Laurens Leujes = Luwes, Noorddijk (GR) is de stamvader. Die is de zoon van Luwe = Luije Alberts, Midwolda (GR) (DM).

Leune, Leunis, zie Loonen.

Leunen, van: PIN *Leunen* in Venray (BL).

Leuntjens, zie Loontjens.

Leupe(n): Patr. Afl. van Germ. VN *Lodebert* of *Liebert, Lieboud*. Vgl. *Leupert*.

Leuper(t): Patr. D. *Leupart*. Germ. VN *leud-berht* (Liebrecht/Liebert) of *leub-hard*: *Leobardus, Leopardus* (MORLET I).

Leur, van: PIN (Etten-) *Leur* (NB): 1461 *opte Loer*; PIN *Leur* in Wijchen (G): 1312 *de Loer*. 1425 Jutt van Luer, Gendringen (G) (DM); 1475 Jan vander Luere, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1534 Peter van Leure, Burcht – Antwerpen; 1720 Cornelius van de Leur, Breda (WF).

Leurent: Patr. Pic. variant van VN *Laurent*.

Leurgans: BN van de ganzenhoeder, die met een lokgans de ganzen naar de kooi lokt. Vgl. Mnl. *lorevogel* 'lokvogel' en Ndl. *lokduif, lokeend*. 1549 Jan Luergans, Ekelsbeke FV.- Lit.: W. BEELE, *De familienaam Leurgans. Naamkunde* 1995, 239-241.

Leushuis: PIN. 1756 van 't Leushuijs, Almelo; 1792 Luijshuijs, Tubbergen (PDB).

Leusink: Frequentie PIN *Leus(s)ink, Lusink* in Twente en de Achterhoek (HEKKET).

Leussen, van: Wellicht uit *van Leusden*, PIN (U).

Leutenis: Var. van de Belgische (m.n. OV) FN *Leutenez* < *le Thenet*, dim. van VN *Etienne*.

Leutscher: D. BN *Leutscherer* 'Leuteschinder, die de lui (lieden) plaagt, pest, een pestkop'.

Leuvelink: PIN *Leuvelink* in Twente en de Achterhoek. *Leuvelt* bij Hasselo (OIJ): 1385 *Lovelding*; *Leuverink* bij Markelo (OIJ) en *Leuvelink* bij Enter (OIJ) (HEKKET).

Leuven, van: PIN *Leuven* (VB). 1375 Jan van Leuvene, Ieper (BEELE).

Leuvens, zie Lievens(e).

Leuverden, van, zie van Looveren.

Leux, de: *Deleux* is een Fr. hypercorrecte spelling voor *Deleu*, vertaald uit *Leleu(x)*, Pic. voor *Leloup* 'de Wolf'. 1306 Lux le Leu = 1281 Lux Wulf, Ieper (BEELE).

Leven, van 't: Misschien door ontronding (*eu* > *e*) en volksetymologie uit *van Leuven*?

Leven(s), zie Lievens(e).

Levering(s), Leverink, zie Loeffering.

Levien: Spelling van de E. FN *Levin*, zie *Levinson*.

Levinson: Patr. Germ. VN *leub-win* 'lief-vriend', zie *Lievens(e)*. 1010 Wilfricus filius Leofwini (REANEY).

Lewandowski: Poolse afl. van PIN *Lewandów*, afgeleid van de persoonsnaam *Lewanda* < *leo* 'leeuw'.

Leijdekker(s), zie Leiendekker.

Leijden, van: PIN *Leiden* (ZH). 1284-85 Meyster Gerarde van Leydene, Dordrecht; 1449 Dirc van Leyden, Zwolle (DM).

Leijdens, Leijding, Leijten: Patr. Germ. VN < *Laitho*: *Leiting* (Fm.), *Laydingus* (MORLET I). 1316 Gielys Leydinc, Gelrode (VB); 1321 Egidius Leidinc, Kampenhout (WF).

Leije, van de; van der Leyé, Verleije: PIN *ter Leie*, aan de rivier de Leie (WV, OV). Maar ook verspreide waternaam, ook in Nederland. 1374 Jhan van der Leie, Kortrijk (DEBR. 1970); 1475 Roelandt vander Leye, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1593 Jaques Verleye, Kaprijke OV – Schoondijke (VS 1965,134).

Leyendeckers, zie Leiendekker.

Leijn, de: Vernederlandsing van Fr. *Delain*. Waternaam *l'Ain*, zijrivier van de Rhône. Of PIN *Lain* (Yonne).

Leijnse, zie Leinse, Lens.

Leijs: 1. Patr. < *Laurei(n)s*. 1403 Laureys Leys, Antwerpen; 1440 Lauwereys vander Nedermolten = 1442 Leys vander Nedermolten, Hasselt (WF). – 2. Gen. van *Lei*, ontrond uit *Loy* = VN *Elooi*, *Eligius*. 1310-60 rel. Ians Leis = Jan Loie (WF). – 3. *Leys* < *Leyns*, gen. van *Lein*, zie *Leinse*. 4. Spelling voor *Lijs* < VN *Alice* of *Elisabeth*. Zie *Lijsen*. 1602 Catalijne Leys, Biezelinge; 1661 Catelijne Leys, Gullegem WV – 's-Heer Hendrikskinderen (HARTHOORN).

Leijsen, zie *Lijsen*.

Leijsenaar: Zoals de D. FN *Leissener* < de PIN *Leissen*, *Leiszen* (BRECH.).

Leijser, de, zie de *Lijzer*.

Leijten, zie *Leijdens*.

Lezer: BerN van de voorlezer of wijnlezer. 1219 Conr. Leser, Nordhausen (BRECH.).

Liberton, Labberton: Patr. Afl. op -on van VN *Libert*, de Rom. vorm van de Germ. VN *Liebrecht*. *Labberton* met voortonig versterkte klinker (a).

Libregts, zie *Liebrecht(s)*.

Lichtenberg, Ligtenberg, Lichterberg: PIN *Lichtenberg* (NL), ook frequent in OIJ en G; *Ligtenberg* in Hellendoorn (OIJ). 1309 Henricus de Lychtenberg, Maastricht; 1555 Maaiken van Lichtenberch, Maastricht-Antwerpen (WF); 1424 Jacob van Lichtenberch, Utrecht (NL 27 (1909), 10).

Lichtendahl: D. *Lichtental(er)*, *Lichtendahl* < PIN *Lichtental*.

Liebens: Patr. van de VN *Liebrecht* of *Lieboud*. 1460 Liebrechts van Breede = 1452 Lieben van Breede, Hasselt (WF).

Liebers: Patr. < *Lieberts*. *Libert* is de Rom. vorm van de Germ. VN *Liebrecht*.

Lieberwerth: D. *Lieberwirth*, BN voor een vriendelijke waard.

Liebrecht(s), Libregts: Patr. Germ. VN *leud-berht* 'lieden-schitterend': *Lietbertus*, *Letbertus* (Dip., GN). ±1300 Librecht Liebrechts soen van Montenaken, BL (WF).

Lieburg, van: Uit van *Liemburg* = van *Limburg*.

Liefaard, zie *Lievaart*.

Liefboer: Samenstelling van *lief* en *boer*.

Liefferinge, van: PIN *Liefferinge* (OV). 1406 Dierix van Lieferingen bosschelken, Pamel (WF).

Liefferink, Leverink, Levering(s): Patr. Afl. van Germ. VN *leud-frith* 'lieden-vrede': *Leudefridus*, *Lifridus* (MORLET I). Of van *Lieverd*, *Liebhard*. 1338 G. Lieferinck; 1508 Joes Liefferincx, Brussel (WF).

Liefhebber: Zoals D. *Liebhaber* 'vriend, minnaar'.

Liegle: 1. D. *Liegl*, afl. van *liegen*, *lügen* 'leugenaar' (Duden). – 2. Ontrond uit *Lüggle* < VN *Lugelinus* (BRECH.).

Liekens: Patr. uit *Liedekin*, dim. van Germ. *leud/lied*-naam, zoals *Liebrecht*, *Liederik*, *Liedolf*, *Liedelm*. 1307 Liedekin(s) de Dickebusch, Ieper (BEELE); 1296 Walterus dictus Liedeken, Mechelen (WF).

Lien, van: Ook van *Lienen*. PIN *Lienden* (Buren, G).

Lienman, zie *Leenman*.

Lier, van; (van) Liere, van Lieren: PIN *Lier* (A). 1396 Reynier van Liere, Kortrijk (DEBR. 1970); 1472 Adriaen van Liere, Aardenburg (VAN VOOREN 27); 1511 Jacob Jacobsz van Lier, Tholen; 1649 Willem van Lier, Kapelle; 1630 Heyndrik van Lier, Borsele (HARTHOORN).

Lierde, van: PIN Sint-Martens-*Lierde* of Sint-Maria-*Lierde* (OV). 1281 Hannekinus de Lierde, Berelegem (WF).

Liere(n), van, zie van *Lier*.

Lierop, van: PIN *Lierop* (NB).

Lies, Liesen: Metr. Uit *Alice* of *Elisabeth*; zie *Leijs 4*, *Leijsen*.

Lieshout, van: PIN *Lieshout* (NB). 1414 Johan van Lieshout, Hasselt (WF).

Liesting, Listing: Wellicht met *st* < *ft* uit *Liefting*, afl. van b.v. *Lievaart*. Patr.

Liet: Patr. Korte vorm van een Germ. *lied*-naam. 1108 Lido, 12e e. Lietdo (GN).

Lieuwen, zie Lievens(e).

Lievaart, Liefwaard: Patr. Germ. VN *leub-hard* 'lief-sterk': *Leobardus, Leuwardus* (MORLET I). 1401 Lyefart ter Stocket, Zwolle (DM).

Lieve: Patr./Metr. VN *Lieve* < *Leubo, Leuba*. 1317 Boude Lieve = 1320 Bouden Lieve; 1348 Pieter Lieve, Hulst (DEBR. 1999).

Lievegoed: Zoals D. *Liebengut* < *Leib und Gut* 'lijf en goed' (BRECH.).

Lievens(e), Lieuwen, Leven(s), Leuven(s): Patr. Germ. VN, Oe. *Leofwine*, Saksisch *Liafwin* 'lieve vriend' (GN): *Liobuuinus* (Dip.). 1308 Lievin fiex Lievin; 1308 Mikiel Lievin, Ieper (BEELE); 1420 Jan Lievenszoon, Zieriksee (MEERTENS 1947); 1475 Maertin Lievins, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1575 Willem Lievents, Middelburg; 1585 Laureyns Lievens, Arnemuiden (DM).

Lieverst: Patr. Met paragogische *t* uit *Lievers*. Germ. VN *leub-hari* 'lief-leger': *Liubheri* (MORLET I).

Lievise: Veranderde spelling van Waals *Levisse*, een Waalse adaptatie van *De Vis(ch)* of *De Visser*. 1307 Clais li Visch, Ieper (BEELE); 1463 Joh. Levisse, Tubeke (WF).

Ligny, de; de Lignie: Verspreide PIN *Ligny* (o.m. N, Nord, PdC). 1322 Maroie de Ligny, Atrecht. De Zeeuwse familie *de Ligny* stamt af van de twee broers Jaques en Jean de Ligny, die in het midden van de 17e eeuw lid waren van de protestantse gemeente Guines bij Kales (PdC). Hun zoons zijn in 1685 als hugenoten naar Zeeuws-Vlaanderen en Walcheren gevlucht (DM). 1736 Izaak de Ligny, Aardenburg (*VS* 1974, 562).

Ligt, de: Andere spelling voor *de Lichte*. BN voor iemand die licht weegt, een tenger mens. 1396 Alsteen de Lichte, Antwerpen (WF).

Ligtelijn: Volksetymologische vervorming? Samengestelde naam?

Ligtenberg, zie Lichtenberg.

Ligtendag: BN 'heldere dag'. Vgl. D. *Schöntag*. 1643 Adam Corstiaanse Lichtendagh, Nieuwe Tonge ZH (DM).

Ligteringen: Achterhoekse FN *Lichterink, Ligteringe*. PIN in Aalten (G): 1433 *Lichtwerdinck* en Hengelo (G): 1485 *Lichterding* (HEKKET). Afl. van de VN *Lichtward*.

Ligthart: BN voor een lichthartige, lichtzinnige, opgewekte, zorgeloze. Vgl. Ndd. *Lichthard*, D. *Lichtherz*. 1326 Griele Lichtherte, Ieper (BEELE).

Lille, de: *Lille* is de Franse naam van de stad *Rijsel* in Waals-Vlaanderen (Nord). 1326 Jehan de Lille, Ieper (BEELE).

Liman: Var. van *Leman*, verfransing van *de Man*.

Limmen, van: PIN Limmen (NH). 1317 Florens personre van Lymben, Egmond (WF).

Limonard: Var. van *Lemonard*, lidwoord *le* en Patr. *Monard*, afl. van de VN *Simon*? Of vervorming van *Lionard*?

Limperg: Verspreide D. PIN *Limberg* < *Lindberg* (BRECH.).

Lindaart, zie Leonhar(d)t.

Linde, van de(r); van der Linden, van der Lindt, Verlinde(n), ter Linden, onder de

Linden: Frequentie PIN *ter Linde(n)*. 1400 Claes van der Linden ... ter stat geheten ter Lynden, Merchtem (LIND. 1955, 498); 1450 Claes bi der Linden, Eelde (DR) (DM); 1643 Jan Simonsen van de Linde, Rozebeke WV – Zeeland (*VS* 1965, 248).

Lindeboom: PIN of huisnaam *Lindeboom*. 1205 domus que dicitur Tylia, Keulen; 1409 Peter Lindeboum, Leipzig (BRECH.).

Lindemans: Afl. van *van der Linde(n)*. 1467 Jan vander Linden = Jan Lindeman, Tienen (WF).

Linden: Patr./Metr. Germ. VN met *-lind* 'linde, schild': *Lindevretus, Godelindis* (MORLET I), *Gerlinda, Herlint* (GN). 1483 van Jannen Lindens, Kampenhout (WF).

Linden, van; van Lijnden: PIN *Linden* (NB, VB).

Linden, van der/ter/onder de, zie van de(r) Linde.

Lindenberg(h), Lindenburg: Verspreide - vooral Duitse - PIN *Lindenberg*. In Malle (A): Aleidis, filia Arnoldi de Lindeberghe, beghina ... in parochia de Malle, vulgariter dictis Lindeberghe (WF).

Linders: 1. Afl. van PIN *Linde(n)*. 1280 Cuonr. apud Tiliam = 1281 Cuonr. dictus Linder, Pfullingen (BRECH.). – 2. Var. van *Lenders*. – 3. Patr. Germ. VN *lind-hari* ‘linde-leger’: *Lindhari*. 1670-85 Neeltje Linders, Krabbendijke (HARTHOORN).

Lindhout, Lindhoud(t), Linthout, Lindthout: PIN *Lindhout* in Schaarbeek (Brussel), Brussegem (VB), St.-Martens-Lierde (OV). 1220 Philippus de Lenhout, Gent (GN); 1294 van Lenthout, Geraardsbergen OV (CG); 1356 Jan van Linthout, Brussel (WF).

Lindonk, van: PIN *Lijndonk* in Nieuw-Ginneken (NB).

Lindt, de Lint: 1. Patr. Korte vorm van een Germ. *lind*-naam; zie *Linders* 3. – 2. BerBN van de lintenwever of -verkoper.

Lindt, van der, zie van de(r) Linde.

Lingbeek: D. PIN *Lingenbecke* in Herscheid (NRW).

Lingen, van: PIN *Lingen* in Buren (G). 1399 Johan van Lynge, Zwolle; 1540 Witschgen van Lynghen, Leeuwarden (DM).

Lingen, van der: Var. van *van der Linden*, met de bekende wisseling *nd/ng* tussen twee klinkers, typisch voor het Zeeuwse kustdialect.

Lingier: Bekende Wvl. FN, met epenthetische *n* uit *Ligier*, Patr. Fr. vorm van de Germ. VN *leud-ger* ‘lieden-speer’: *Liudgerus* (Dip.), *Ligerus* (GN).

Linibach, Linnenbank: PIN *Lingenbach* (NRW).

Linschoten: PIN *Linschoten* (U).

Linse, Linssen, zie Lens.

Lint, de, zie Lindt.

Linthout, zie Lindhout.

Lintmeijer: Ook *Lindenmeyer*. Meier of boer op een lindenhof.

Lintvelt: PIN *Lintvelde* in Eibergen (G).

Lioen, Lion, Lyons: 1. Patr. *Léon* is de Fr. vorm van de Lat. HN *Leo*. 1317 Lion de Stielande, Kortrijk (DEBR. 1971); 1362 Leonius de Ysenghem = 1378 Leo de Ysengheem, Kortrijk (DEBR. 1970). – 2. BN ‘de Leeuw’. 1440 Callekijn Lyoen f. Colaerts; Colaert le Lyoen, Kortrijk (WF); 1702 Adriaan Iejoen, Biezelinge (*VS* 1972, 53). – 3. Huisnaam. 1244 domum ... dictam ad Leonem; 1322 Theoderico de Leone, Luik (WF).

Lipchits: Een van de vele varianten: *Lipszyc*, *Lipsitz*, *Lipschutz*, *Lipschitz*, *Libschitz*, *Liebschutz*, *Lifs(c)hitz*, *Livschitz*, *Liwszyc*, *Liwschitz*, *Liwsitz*. 1. PIN *Liebschütz* (TH), *Leobschütz* (Oppersilezië), *Liebeschitz* (Bohemen) < Slav. *lipa* ‘linde’ (DS). – 2. Var van de Oudsorbische naam van Leipzig (S): 1350 *Lipzcik*, *Lipgzcig*, 1329 *Lypzic* < *Lipsk(o)*, *Lipc* ‘plaats waar linden groeien’.

Lipjes, Liplijn: Patr. Dim. van VN *Lip* < *Filips*.

Lipowski: Zoals *Lipski*, Slav. afl. van *Lipsk* ‘Leipzig’.

Lippens, Lijppens: Patr. Vleivorm van de Gr. HN *Philippus*, *Philips*. 1387 Lippin le Makelare = 1394 Philippe le Makelare, Ieper (BEELE); 1427 Philips Beke = 1435 Lippin Beicx huus, Kortrijk (DEBR. 1957); 1358 Pieter Lippin, Boekhoute (GYSS. 1999).

Lip(s): Patr. Korte vorm van de VN *Philipp*, *Filips*.

Lisdonk: PIN *Lijsdonk* in Sinaai (OV). 1555 Adriaan van der Lysdonck, Heusden-Antwerpen (WF).

Lisierse, zie Legierse.

Lissenburg: 1. Metr. Germ. VN *Liezenburch* (FM). 1673 Lenaert Lisenborch, Hoeleden (WF). 2. Door ass. uit *Litsenburg*, *Litsenborch* voor Letzeburg, lokale naamvorm van Luxemburg (GH). 1396 Gillis van Lusenborch, St.-Maria-Lierde (WF).

Lisseveld: PIN *Liesveld* in Brakel (G). Of *Liesenfeld* (RP)?

List: BN voor een listig mens. 1500 Willelmi List, Tervuren (WF).

List, van der: PIN *ter List* 'plaats waar lis groeit'. 1399 Gherd ter Lyst; Kunne van der List, Zwolle (DM).

Listing, zie Liesting.

Lith, van: PIN *Lith* (NB). 1403 Geenken van Lit, Den Bosch (WF); 1660-1723 Tido Hendrik van der Lith, Bremen-Den Haag (NL 26 (1908), 288).

Littooij: PIN *Lithoijen* in Lith (NB).

Litzau: PIN *Litzau* (BEI).

Lizierse, zie Legierse.

Lobbezoo: Adaptatie van *Lobjois* < *Laubegeois*. Fr. *albigensis* 'Albigens, iemand uit Albi'. 1275 Gérard l'Aubigios, Isières; 1359 Jehans Aubegois, Aat (H); 1536 Jan Lobbejois, Gent-Brugge; 1634 Franciscus Laubegeois, Aat (WF).

Lobé: Spelling voor Fr. *Lobet*, dim. van de VN *Lobert*. 1456 Bertran Lobbet, Nijvel (WF).

Lobel, de: PIN *L'Aubel* < Lat. *albellus* 'witte populier, abeel'. Vgl. *van den Abeele*. PIN *L'Aubel* in Atrecht, Dowaaï, Rijsel en Wattlelos. 1231 Motons del Aubel, Wattlelos (GYSS. 1964).

Loch: 1. D. PIN *Loch* 'gat, hol, diepte'. – 2. Var. van *Locht*, door *t*-apocope.

Locht; van der Logt, van der Lucht, (de) Lugt: PIN *Locht* 'tuin' (NB, NL). 1409 Peeter van der Locht, Breda; 1637 Joannes van der Locht = J. de Locht, Zoersel (WF); 1659 Neeltje Claes van der Logt, Heinkenszand (HARTHOORN).

Loch(t)mans, Logmans: Afl. van *van der Locht*. 1385 Hennen Lochtmans, Tienen (WF).

Lock, Lok: Wellicht BN naar de haarlokken, krullen. 1307 Willame Locke, Ieper (BEELE).

Lockefe(e)r, Lockefeir, Loekefeier: Pic. *Loque fier*, Fr. *loche fer* 'die de lans zwaait'. Zinwoord met Ofr. *lochier* 'zwaaien'. Vgl. E. *Shakespeare*, *Shakelance*, Ndd. *Schüddespeer*. 1561 Hugo Locquifier, Roubaix-Antwerpen; ±1570 Michiel Lokefier, Gent (*Vlaamse Stam* 1989, 189-190); 1598 Gideon Lokefier, Rotterdam (DM).

Lodder(s): 1. Patr. Germ. VN *hluth-hari* 'beroemd-leger'. – 2. BN Mnl. *lodder* 'losbol, wellusteling, gemene kerel, deugniet, vagebond', Ndl. *loeder*. 1341 Boudin den Lodder, Middelburg (Hamaker II, 199); 1398 Art Lodders, Antwerpen (WF); 1576 Cornelis Piersz Lodder, Ouddorp (DM); 1668 Willem Leendersen Lodder, Borsele (*VS* 1972, 577).

Lodewijk, Loodewijk: Patr. Germ. VN *hluth-wig* 'beroemd-strijd': *Chlodowich*, *Hlodowicus*, *Ludovicus*, *Lodewicus* (Fm., MORLET I). 1381 Griele Lodewijcs, Hontenisse (DEBR. 1999).

Lodiers: BN Ofr. *lodier* 'bedelaar, deugniet, schelm'.

Loeb: D. *Löb*, dial. voor *Löwe* 'leeuw'.

Loekefeier, zie Lockefe(e)r.

Loekemeijer: Volksetymologische vervorming van *Loekefeier*.

Loen: Patr. Korte vorm van de HN *Apollonius*. 1381 Pieter Loen, 1382 van Pieter Loene, Hontenisse; 1433 Cornelis Loen filius Pieters van Hontenisse (DEBR. 1999); 1478 Claeis Loen, Terneuzen (STEEGERS).

Loenen, van: PIN *Loenen* (G, U). 1432 Gherijt Jans soen van Loenen, Amsterdam (WF); 1449 Claes van Loenen, Zwolle (DM).

Loenhout, van; van Loenhoud: PIN *Loenhout* (A). 1387 Godevaert van Loenhout, Breda (WF); 1691 Adriaantje Crijns van Loenhout, Kruiningen (HARTHOORN).

Loesberg: PIN *Lousberg* in Voeren (BL), Homburg, Membach (LU), Haren (VB) (J.G.), in Aken (NRW). 1277 Arnoldus de Losberge, Diest VB; 1703 Petrus Loosbergh, Maastricht (WF).

Loessaert: Ndl. spelling van Fr. *Louchard* < Ofr. *loschart*, afl. van *lois*, *losch* < Lat. *luscus*, Fr. *louche* 'scheel'. Hieruit ook *Losschaert*, *Luyssaert*. 1298 Franchois Luscard, Kales (GYSS. 1963); 1298 Matheo Louchard, Brugge (WF).

Loete, zie Looten(s).

Loeven: *Lo(u)vin*, bnw. < Fr. *loup* 'verschrikkelijk, dreigend'. 1382 Jan Louvin, Heule (DEBR. 1970).

Loeijs, zie Looij.

Loff, de, zie Loof.

Logemann, Logmans: Afl. van Mnl. *loge* 'bosje, struikgewas'. 1428 Joh. Logheman, Oldenburg (BRECH.). Of van Mnl. *loge*, *looch* 'woonplaats, woning, plein'. 1383 Jan Loegheman, Leuven (WF).

Logger(s): Patr. Germ. VN *hluth-ger* 'beroemd-speer': *Hlodeger* (MORLET I).

Loghem, van: PIN *Lochem* (G). 1494 Heinric van Loghem, Lochem-Brugge (WF); 1601 Berendt Hermanss van Lochum, Zutphen (DM).

Logmans, zie Loch(t)mans, Logemann.

Logmoens: Vermoedelijk vervorming van *Logmans*.

Logt, van der, zie Locht.

Lohan: Var. van de Schotse en Noord-Ierse FN *Logan*. Gaëlsch *lagan*, dim. van *lag* 'hol' (DS).

Lohier: Patr. Rom. vorm van de Germ. VN *hluth-hari* 'beroemd-leger'. 1455 Jehan Lohier, Doornik (WF).

Lohman(n): Afl. van D. PIN *Loh* 'lo, bosje'.

Loiter, de: Var. van *Delloiter*. PIN Louâtre (Aisne). 1438 Perron de Loitre, Laon (MORLET).

Lok, zie Lock.

Lokerse, Lokker: Afl. van Mnl. *loken* 'sluiten, bergen, afsluiten, omheinen'. 1379 Pieter de Lokere, Ieper (BEELE); 1585 Claes Cornelisz Lokersse, Ovezande (DM); 1607 Pieter Pietersz Loockers, Hoedekenskerke (HARTHOORN).

Lokhorst: PIN *Lokhorst* in Leusden (U). 1247 Adam de Luchorst (DM).

Lokkee: Adaptatie van Fr. *loquet* 'slot, klink', Ndl. *loket* 'vak, verborgen hoekje'. Fr. dim. van Mnl. *loke* 'afsluiting'. BerBN van een slotenmaker. 1423-24 Woutere Loquet = Loket, Kortrijk (DEBR. 1958).

Lokker, zie Lokerse.

Lokven, van: PIN, vgl. *Lokvenen* in Vessem (NB).

Lolkema: Patr. Afl. van de Friese VN *Lolle*, die teruggaat op *Lodewijk*.

Lombaard, de Lombaert: Een Lombard/Lombaert was een inwoner van Lombardije. Aangezien de Lombarden gespecialiseerd waren in de geldhandel, kreeg Lombard de betekenis 'bankier, wisselaar, geldschiet, woekeraar'. Het woord *lommerd* 'bank van lening, pandjeshuis' is eruit ontstaan. 1284-87 Bertelmeus die Lombard, Dordrecht (V.D.SCHAAR 1959); 1309-10 omme Hannekine den Lombard, Aardenburg (HAES. 152); 1319 Bonefaes den Lumbaert ghegheven, Reimerswaal (HAMAKER I, 199); 1365 Heinrick de Lombaert, Middelburg (JAM. 132); 1368 up Obbiert den Lombaert ... dat tusschen hem ende den ghenen die de stede vanden Lombarden hilt, Kortrijk (DEBR. 1970); 1559 Lievin Lombaert, Aardenburg (VAN VOOREN 27).

Lomeijer: D. FN *Lohmeier* 'Meier am Loh', d.i. 'meier bij het bosje'.

Lommel, van: PIN *Lommel* (BL). 1406 Jan van Lomme, Brussel (WF).

Lommers: Patr. Germ. VN *hluth-mêr* 'beroemd – beroemd': *Hlutmarus*, *Lotmarus* (MORLET I). 1337 Lommere van Aken, Ieper (BEELE).

Londen, van: Afkomstig van de Engelse hoofdstad Londen.

Loneux: Verspreide Waalse PIN *Lon(n)eux* (LU). W. *l'ôneû*, Fr. *auaie* 'plaats waar elzen groeien, elzenbos'.

Lonke: BN voor iemand die lonkt. 1348 Alis Lonke, Kortrijk (DEBR. 1971); 1545-1619 Cornelis Loncke Symonsen, Bergen op Zoom (MEERTENS 1947); 1662 Denijs Lonke, Aardenburg (*VS* 1974, 562).

Loo, van: PIN *Lo* (WV), Korbeek-Lo, Kessel-Lo (VB), Venlo (NL). Zie ook *van der Loo*. 1518 Gerrit van Loo, Delft (DM); 1475 Lievekin van Loo, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Loo, van der; Verloo: Verspreide PIN *ter Lo(o)* 'open plaats in een bos, bos, bosje op hoge zandrug'. 1360 Jan van de Loe, Sint-Oedenrode (DM).

Loock, van; (van) Loocke: PIN *Look* 'omheining, omheinde ruimte'. 1581 Cornelis van Loke, Mechelen-Antwerpen (WF).

Loodewijk, zie Lodewijk.

Loof, de Loof(f), de Loff: Pic. *lof, louf*, Ofr. *lou* 'wolf'. Daaruit Vl. *loef* 'loebas, lomperd, lelijke man of vrouw, lummel'. 12e e. Walterus Loef, Gent (GN); 1222 Arnoldus Lof, Utrecht (GYSS. 1966); 1441 Maertin Loof filius Clais vander Sluus, Sluis (GYSS. 1999).

Looghe: Variant van *Logghe*, BN voor iemand die log en traag is.

Looise(n), Loois(se), zie Looij.

Lookeren, van: PIN *Lokeren* (OV). 1292 Hughe van Lokeren, Hulst; 1335 Willem van Lokeren, Hulst (DEBR. 1962, 1999).

Lookman: BN voor de looketer of lookteler. 1166 Balduinus Loc, Gent (GN); 1196 Willemus Loc, Utrecht (GYSS. 1966).

Looman(s): Afl. van *van (der) Loo*.

Loon, van (den): PIN, het graafschap *Loon*, of *Borgloon* (BL).

Loonen, Leune, Leunis: Patr. Korte vorm van HN *Apollonius*. 1438 Loenus die Coster; 1378 Peter Lonzoon, Sint-Oedenrode; 1585 Dirck Jansz Luenen, Amsterdam (DM); 1613 Bastiaen Leuniss, Kapelle (HARTHOORN); 1661 Jasper Luenisse, Baarland (*VS* 1972, 577).

Loontjens, Leuntjens: Patr. Dim. van *Lonis* < *Apollonius*. 1268 Lonekin f. Clais, Brugge (CG).

Looper, (de): BN van een hardloper of BerN van de loper, de bode. 1220-40 Lamberto Lopere, Gent (CG); 1342 Clays die Lopere, ZB (MEERTENS 1947). Maar *Loper* kwam in Zeeland ook voor als VN= 1333 Loper Wissensone, ZB; 1340 Loeper Jans s. kindre, Jan f. Loepers, Schouwen (*ibid.*).

Loopik, van, zie van Lopik.

Loopstra: Friese afl. van de mansnaam *Lope*, zoals *Lobe*, *Lobbe*, bakervorm bij de Germ. VN *Lodebert*.

Loos, van der: PIN *Loos* 'afwatering'.

Loos(e), (de), zie de Looze.

Looten(s), Lotens, Loete: 1. Metr. Meisjesnaam *Lote*, korte vorm van VN met suffix *-lote*, zoals *Emmelote*, *Heilote*, *Jaquelote*, *Carlote*. 1125 Lota (GN); 1392 Lote Houvenaghels; 1268 Joh. Lote, 1307 Jehans Loete, Ieper (BEELE). – 2. Patr. *Lotin*, vleivorm van Germ. *hluth*-naam. 1292 Lotino Loodghietra, Brugge (WF); 1381 Michiel Lotin, Jan Michiel Lotins, Hontenisse (DEBR. 1999); 1611 Dierick Looten, Aardenburg (*VS* 1974, 562).

Loots, Loth: 1. Patr. Korte vorm van een VN met achtervoegsel *-lot*, zoals *Berteloot*, *Boudeloot*, *Hugelot*, *Ke(r)steloot*, *Lanseloot*, *Robeloot*, *Willoot*, *Jakeloot*. 1368 Petri Loots = Petro Lood, Kortrijk (DEBR. 1970). – 2. BerBN van een loodgieter of looddekker. 1472 vanden dake te stoppene ... Henrick Loets, Heinken Loots, Leuven (WF).

Looveren, van; van Leuverden: PIN *Loveren* in Baarle-Nassau (NB), Vught (NB), Westerhoven (NB).

Looij, Looijen, Looijse(n), Loois(se), Looise(n), Loeijs: Patr. 1. Uit *Louis*, Fr. vorm van VN *Lodewijk*. 1391 Loy le Ram = 1397 Loys le Ram, Ieper (BEELE); 1367 Loy Lours = 1368 Lodewijc Lours, Kortrijk (DEBR. 1970). – 2. *Looi*, korte vorm van *Elooi*, HN *Eligius*. 1307 Loy de le Porte = Eloys dele Porte, Ieper (BEELE); 1429 Eligius dictus Loy, Den Bosch (WF); 1355 Pieter Loys kinder land, Hulst; 1381 Bette Loys, Hontenisse; 1387 filie Johannis f. Loys, Hulst; 1381 Calle Loys, Hontenisse (DEBR. 1999).

Looij, van; van Loij: 1. Var. van *van Loo*. Of uit *Venlo* (NL). – 2. PIN *Lauw* (BL): 1146 *Lude* (TW). 1497 Ghielis van Loy anders hoemekers = 1479 Ghielis van Luye huyemekers, Tongeren (WF).

Looijenga: Patr. Friese afl. van de VN *Looij*.

Looijse(n), zie *Looij*.

Looze, de; (de) Loos(e): BN voor iemand die loos is ‘vals, arglistig, sluw’. 1281 Lambinus Lose, Ieper (BEELE); 1541 heer Claeys de Looze, Aardenburg (VAN VOOREN 27).

Loozen, van: PIN *Loozen* in Gramsbergen (OIJ).

Lopik, van; van Loopik: PIN *Lopik* (U).

Lord: E. BN *Lord* ‘meester, heer’.

Lorier, Lorié, Lorrie, Lourier: 1. BN *L’Orier*. Ofr. *orier* ‘goudborduurder’. 1245 Colardus Lorier, Laon (MORLET). – 2. Spellingvariant van *Laurier* ‘laurier’. Vgl. D. *Lorbeer*. BerBN van de kruidenhandelaar of naar de huisnaam.

Los: Mnl. en Wvl. *losch* ‘loens, scheel, eenogig’.

Losie: 1. Fr. *L’Osier* ‘teenwilg, teen’. BerBN van de mandenvlechter. 1424 Jacop Losier, Gent (WF). – 2. Var. van *Lossie*.

Lossie: 1. Metr. Var. van *Luchie, Lussie*, de Lat. HN *Lucia*. 1398 Lossie van den Keere, Rumbeke WV (DEBR. 1970).

Lostie: Vermoedelijk uit *Lossie*, met *t*-epenthesis.

Lotens, zie *Looten(s)*.

Lotgering, -ink: Patr. Afl. van de Germ. VN *Lotger*: *hluth-ger* ‘beroemd-speer’: *Hlodoger* (MORLET I).

Loth, zie *Loots*.

Loubry: Patr. Ook *Lobry*, Rom. vorm van Germ. VN *lob-rîk*.. 1650 J. Lobry, Dowaaï-Antwerpen (WF).

Louis: Patr. Fr. vorm van de Germ. VN *Lodewijk*.

Louisse, Lowiesse: 1. Patr. Var. van *Louis* of van *Looisse*. – 2. Var. van Waals *Louesse*, nl. *hwèsse* ‘gast(heer), waard’.

Lourens(e), zie *Laurens*.

Louret, zie *Lauret*.

Lourier, zie *Lorier*.

Lourus, zie *Laurens*.

Lous: Door ass. *rs/s* uit Fr. *L’Ours* ‘de beer’. BN voor een nors, onvriendelijk man. Of huisnaam. Op het zegel van Watier Lous in 1308 (Kortrijk) staat LOVRS met drie beren. 1315 Katheline Lours = 1317 Cateline Lous, Kortrijk (DEBR. 1971).

Louter: BN Fr. *Loutre* ‘otter’. 1275 domini Johannis le Loutre, Doornik (WF).

Louw, (de); Louwe: Ook *de Lauwe*. BN naar het lauwe, onverschillige karakter. 1326 Michiel Lauwe, Ieper (BEELE).

Louwaard: Ook *Lauwaert*. 1. BN voor een luiaard. Afl. van Mnl. *laeu* ‘lauw, vadsig, onverschillig’. 1291 Symon Lawart; -1300 Margarete Lauwardi, Kortrijk (DEBR. 1980). – 2. Patr. Afl. van de HN *Laurentius*. 1307 Lauwart li Bouderes, Ieper (BEELE); 1577 Laurent Lou(w)art, Namen (WF).

Louwagie, Lauwagie: Spellingvarianten van de FN *Louage, Louagie* < *le wage*, Pic. pendant van Fr. *Lagage*. Pic. *wage*, Fr. *gage* < Germ. *waddi* ‘pand, onderpand, wedde’. BerBN van de

pander, de weddebode, de beambte die pandingen verricht, de gerechtelijke beslaglegger'.
1227 Henricus li Wages, Neufchâtel-sur-Aisne; 1396 Mahieu li Wauges = M. Louwage = M.
le Wage, Marcq-en-Baroeul. – Lit.: F. DEBRABANDERE, *Nogmaals Lo(u)ag(i)e. Of Wago
versus Le Wa(i)ge*. *Vlaamse Stam* 1992, 511-514.

Louwerens, zie Laurens.

Louweret, zie Lauret.

Louwers(e), zie Lauwers.

Louws: Patr. Korte vorm van de HN *Nikolaus* of uit *Lauwers*. 1398 Laus Yserbijt, Moen
(DEBR. 1970); 1522 Jacob Claes Louws, Leeuwarden (DM).

Loveke, van: Wsch. een verschrijving voor *van Loocke*.

Lovet: Var. van *Louvet*, dim. van Fr. *loup* 'wolf'.

Löwensteyn, Leeuwsteyn: Verspreide D. PIN *Löwenstein* (BW, SH).

Lowiesse, zie Louisse.

Loij, van, zie van Looij.

Lozanne, de: De Zwitserse PIN *Lausanne*.

Lub, Lubig, Lubking, Lubsen: Patr. Bakervorm (en afleidingen) van Germ. VN *Lubbert*.
1469 Clawes Lubbeke, Oldenburg (BRECH.). D. *Lübke*.

Lubbers: Patr. Germ. VN *Lubbert*: *leud-berht* 'lieden-schitterend': *Leu(t)bertus* (MORLET I).
1414 Lubbert Gherijts zoens erve, Amsterdam (NHC).

Lubig, Lubking, Lubsen, zie Lub.

Lucas(se), Lukasse(n): Patr. De naam van de evangelist Lucas. 1389 Geerlac Lucassoën,
Den Bosch; 1646 Lucas Lucaessen, Bilzen BL (WF).

Lucht, van der, zie Locht.

Luchtmeijer: Door volksetymologie en metathesis uit *Lutkemeijer*? Een meier met VN *Lutke*
< *Ludeke*; zie *Lutjens*. Of volksetymologisch uit D. *Lu(e)gmeier* 'boer, meier van een *Lueg* of
verborgen plaats, holte, hol'.

Lucieer: 1. Var. van *Luchier* < *L'Huchier*. BerN Ofr. *huchier* 'timmerman, meubelmaker'.
1404 Pierre le Huchier, Offémont (MORLET); 1782 Ph. Lucier, Sint-Winnoksbergen FV (WF).
– 2. Evtl. Fr. *Lhuissier* 'de Deurwaarder' (MEERTENS 1947).

Ludden: Patr. Afl. van Germ. *hluth*-naam, zoals *Ludwig*.

Ludema: Patr. Friese afl. van Germ. *hluth*-naam; vgl. *Ludden*.

Luderich: Patr. D. *rik*-naam *Luttrich*, *Lutterig*, pendant van *Loderik*, met als eerste lid Germ.
leud of *hluth*.

Ludikhuize(n), Ludikhuijze, Ludekuse: PIN *Lüdinghausen* (NRW). 1531 Anthonius
Ludinchusen, Munster (WF).

Ludwig: Patr. D. vorm van de Germ. VN *Lodewijk*.

Luermans: Patr. Afl. van Germ. VN *Loderik/Lorik* of van HN *Laurentius*.

Lugt, (de), zie Locht.

Lugten, zie Lutjens.

Lugtenburg: PIN *Luchtenburg* in Rolde (DR), Eelde (DR) en Lienden (G).

Luidenga: Patr. Friese afl. van Germ. VN *Ludo*, *Lude*.

Luik, Luijk: 1. Patr. De VN *Luc*, HN *Lucas*. Zie *Luijks(e)*. 1410 Pieter Luc f. Jans, Sluis
(JAM. 240). – 2. Var. van *van Luik*.

Luik, van; van Luij(c)k: PIN *Luik*, Fr. *Liège* (LU).

Luikaart, zie Lukaart.

Luikenaar, Luijkenaar: Afkomstig van Luik (LU).

Luinstra: Friese afl. van PIN *ter Luine* in Kollum (FL).

Luipen, van: Vermoedelijk niet een herkomstnaam, maar het Patr. *Luipen*, *Luijpen* met
secundair voorzetsel. *Luyben*, *Luijpen* < Germ. VN *Liebrecht/Luibrecht* of *Lieboud*.

Luisterburg, Luijsterburg: PIN *Luisterburg* bij Nispen (NB) en in Beerse (A). 1362 Egidius de Luesterborch, Essen; 1368 Goert van Luysterborch, Turnhout (WF).

Luitwieler: D. FN *Lütwiler*, *Leutw(e)iler* < PIN *Leutwil* (Aargau, Zwitserland).

Luiwema, zie Luwema.

Lukaart, Luikaart: D. Metr. *Laukhart* < *Lukart* < *Liutgard*. 1347 vern Luckarde, Wetzlar (DN). 1541 Margriete de dochtere van Hughe Luyckaert, Aardenburg (VAN VOOREN 27).

Lukasse(n), zie Lucas(se).

Lukus: Vermoedelijk vervorming van VN *Lucas*.

Lulof: Patr. Germ. VN *hluth-wulf* ‘beroemd-wolf’, D. *Ludolf*. 1286 Ludolve, Dordrecht (CG); 1398 Ludlf Oedwijns soen, Beverwijk (NHC).

Lunenberg: PIN *Lunenberg* in Langbroek (U).

Lupker: D. *Lübecker*, afkomstig van Lübeck (SH).

Lussanet, de: Andere spelling van de Fr. FN *Delucenay*. PIN *Lucenay* (Côte-d’Or, Nièvre, Rhône, Saône-et-Loire).

Lust: BN voor een lustig man of voor iemand die zich aan de lusten (eten, drinken) overgaf. Vgl. *Lustig*. 1377 Heine Lust, Rumbeke WV (WF).

Lustig: BN naar het lustige, vrolijke karakter. 1377 Jehan de Lustigghe, Ieper (WF).

Lutaert: Patr. Germ. VN *hluth-hard* ‘beroemd-sterk’.

Lute, zie Luijten.

Luteijn, Lutijn: Fr. *lutin* ‘dwerf, kabouter’. 1685 François Luteyn, Retranchement; 1688 Johannes Luteyn, Cadzand (DM).

Luther: Patr. Germ. VN *hluth-hari* ‘beroemd-leger’: *Hlotarius* (MORLET I).

Lutjens, Lugten: Patr. Dim. van Germ. *leud*-naam, zoals *Lie(d)boud*, *Lie(d)brecht*, of van een *hluth*-naam, zoals *Ludolf*, *Ludwig*, *Lodebrecht*, *Luther*. *Lugten* < *Lutgen*. 1460 Ludolphus Ludeke = Lutteke Ludeke, Bodenwerder (BRECH.); 1618 Hendrik Lutgens, Keulen (WF).

Lutijn, zie Luteijn.

Luuring: Patr. Var. van *Leurin*, *Lorin* < *Laurin*, vlevorm van de HN *Laurentius*. 1747 Nicolaes Lorreyn (vader van) ±1784 Catharina Laureyn, Assent (WF).

Luwema, Luiwema: Friese FN *Luwema*, afl. van de VN *Luwe*.

Lux, zie Luijks(e).

Luxenburg, (van): Afkomstig van stad of hertogdom Luxemburg.

Luijben, Luijpen: Patr. < Germ. VN *Liebrecht/Luibrecht* of *Lieboud*.

Luijck, van, zie van Luik.

Luijcks, Luijckx, Luycx, zie Luijks(e).

Luijendijk: PIN *Luiendijk* in Hoorn (NH).

Luijens: Patr. < *Luidens*, vlevorm van een Germ. *lied*- < *leud*-naam.

Luijex, zie Luijks(e).

Luijk, zie Luik.

Luijk, van, zie van Luik.

Luijken, van: PIN ‘afgesloten, beloken plaats’? Of reïnterpretatie van *van Luik*.

Luijkenaar, zie Luikenaar.

Luijks(e), Luijcks, Luijckx, Luycx, Luijex: Patr. De HN *Lucas*. 1281 Lux Wulf; 1375 Luux Lamoot; 1379 Luuc de Wachtere; 1375 Andries Luux, Ieper (BEELE); 1420 Luyck Ravensbosch = 1450 Lucas, Kontich (WF); 1475 Zoetkin Liicx, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Luijmes: Boerderijnaam *Klein Luimes* (DM).

Luijpen, zie Luijben.

Luijpen, van: PIN? Vermoedelijk Patr. *Luijpen* met secundair voorzetsel.

Luijster, van de: PIN *Luister*, kreek in de Oude Polder (Z). 1730 Willem van de Luijster, Schoondijke (MEERTENS 1947)..

Luijsterburg, zie Luisterburg.

Luijten, Lute: Metr. *Luite* < VN *Lu(i)tgard*. 1362 Jan Luten, Geel; 1383 Luyte Wouters = 1402 Luytgart Wouters (WF).

Luijtgarden, van der: Metr. Germ. VN *leud-gard* 'lieden-omheining': 1197 Lutgardis, Gent (GN); 1317 ver Luytgaert sher Wellen Daens wyf, Antwerpen; 15e e. Verluytgaerden, Brussel (LIND.). De aanloop *van der* is te verklaren als hypercorrectie voor *ver* 'vrouw', geherinterpreteerd als *van der*.

Lij, de: Spelling voor *Delie* < *Dilie*. Metr. Korte vorm van HN *Odilia*. 1368 Willelmi Delyen, Den Bosch (WF).

Lijbaart, Lijbaert: Spelling voor *Liebaert*. 1. Patr. Var. van *Libe(e)rt* < Germ. *leud-berht* 'lieden-schitterend', of Germ. *leub-hard* 'lief-sterk', resp. *Lietbertus* of *Liubardus*, *Leopardus*. 13e e. Fulcro Lietbart = F. Libart, Gent (GN). – 2. Overdrachtelijk naar Mnl. *liebaert* 'luipaard, leeuw' voor een Vlaming, Vlaamse patriot. 1314 Wautier Lion = Wautier Liebaert, Petegem OV (DEBR. 1970).

Lijk: Ook *Lijcke*, *Lyck(e)*. Patr. Germ. VN *Lideco*, dim. van *leud*-naam. Vgl. *Liekens*.

Lijke, van der; van der Lijcke: PIN *Lijk* in Heesch (NB)?

Lijn, van der: Zoals *van der Lin* een Waalse adaptatie van *van der Linden*.

Lijnbach: D. PIN *Leimbach* (BW, HS, NRW, RP, SA, TH) of *Leinbach* (BEI, BW).

Lijnden, van, zie van Linden.

Lijnse, zie Lens.

Lyons, zie Lion.

Lijppens, zie Lippens.

Lijs, de le: Spelling voor Fr. *Delelis*. *La Lys* is de Franse naam van de rivier de Leie. 1280 Alars de le Lis, Komen (DF IX); 1399 Clais de le Lijs, Kortrijk (DEBR. 1970); 1788 Jan de le Lys, Aardenburg (*VS* 1974, 562).

Lijsen, Leijsen: Metr. Spelling voor *Lijsen*. 1. VN *Lijse* = *Alice*, *Aleidis*. 1372 Leyse Swenen = 1377 veren Aleysen Swenen, Tienen. – 2. *Lijse*, *Lise* = VN *Elisabeth*. 1478 Leys Traes = 1459 Lisen Traes = 1460 Liisbeth Traes = 1460 Lijsen Traes, Aartselaar (A) (WF); 1475 Pauwels Lijse, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Lijser, de, zie de Lijzer.

Lijtle: Wellicht E. *Little* 'klein'.

Lijsman: 1608 Hans Lietsman, Zutphen (DM). D. *Lietzmann*, afl. van *Lietz*, afl. op -so van een Germ. *leud*-naam. 1234 Liezo (GN).

Lijzer, de; de L(e)ijser: Afl. van PIN *Lyss* bij Bern (CH). 1679 Hans, zoon van Samuel Lijzer, Wengi (bij Bern) = 1711 Johannes Liser (uit Bern), Cadzand (vader van o.m.) 1712 Maria de Liser, Cadzand (med. P. de Lijzer).

M

Maagd, de; de Maagt: Volksetymologisch uit Mnl. *maech*, *mage* ‘maag, bloedverwant’. 1392 Pieter de Maech, Hulst (DEBR. 1999); 1588 Laureyns de Maecht, Arnemuiden (DM); 1786 Henr. de Maegd, Middelburg-Antwerpen (WF).

Maagdenberg: PIN *Maagdenberg* in Oostburg (Z) en in Venloo (NL). Evtl. de D. PIN *Magdeburg*, Ndl. *Maagdenburg* (SA)

Maagen: Patr. Verbogen vorm van de Germ. VN *Mago*.

Maaker, de, zie de Maker.

Maalderije: Volksetymologische adaptatie van de FN *Malderez*, *Maldré* < Fr. *male denrée* ‘slechte, minderwaardige waar’. BN voor de verkoper ervan. 1275 Stévenon Male Denrée, Lessen H (WF); 1279 Lamsin Mauderey, Brugge (CG).

Maale, van, zie van Male.

Maal(e), van der; van Maale, zie van de(r) Male.

Maandag: BN voor de naam van de weekdag, de maandag. Vgl. *Vrijdag*, D. *Montag*. 1341 Gheyle Ihan Maendaghes wedue, Saaftinge (DEBR. 1999); 1611 Philips Maandach, Zutphen (DM).

Maanders, zie Manders.

Maanen, Maene: 1. Patr. Gen. van de Germ. VN *Mano*, var. van *Manno* ‘man’, vgl. *Manekin* = *Mannekin* (GN). 1422 Gheertruid Maenen weduwen erve, Amsterdam (NHC). – 2. Huisnaam. 1600 Cornelisz Meesz bijgenaemt ’t Manneken in de M aen, Zouteveen = 1624 Cornelis Meesz uijten Maen (vader van) Cornelis Cornelisz Maen (BROUWER 2001, 205).

Maanen, van, zie van Manen.

Maanenschijs: BN ‘maneschijs’ voor iemand die vooral ’s nachts actief was? Vgl. D. *Sunnenschein*. 1398 Soetin Maenschijs, Kortrijk (DEBR. 1970).

Maanhout, Maenhout(d)t, Maenhaut, Manhoudt: Patr. Germ. VN *man-wald* ‘man-heerser’: *Manolt*, *Manvaldus* (MORLET I). 1407 Heinric Manout, Brugge (WF); 1475 Jan Mannoudt, Aardenburg (VAN VOOREN 1970). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *Maenhout en Steenhout. De Leiegouw* 1982, 361-364.

Maar, van der, zie van der Meer.

Maarelen, van; van Marle: PIN *de Marel* ‘mergel, mergelgroeve’. PIN *Maarle* in Poppel (A), Noordwijk (ZH). 1319 Judoco dicto Joest van Maerle, Ravels (WF); 1692 Nicolaijs van der Maerle, Poperinge (DF).

Maaren, van, zie van Maren.

Maarleveld, (van): PIN ‘mergelveld’.

Maarschalk, Marschalk, (de) Maes(s)chal(c)k: BerN van de maarschalk. Mnl. *maerscalc* ‘paardenknecht, stalknecht, hoefsmid, paardenarts, stalmeester’, meestal ‘hoefsmid’. 1155 Giselberto Marscalco, Utrecht (GYSS. 1999’); 1311 Jan de Maerschalc, Hulst (DEBR. 1999); 1339 meester Lievine den Maersscalc vanden ridepaerden ende meerien te beslane, Gent (WF); . Ook gewoon smid: 1397 Janne den Maerscalc van twee ketenen, Kortrijk (DEBR. 1970); ±1660 Anna Maerschalc, Yerseke (HARTHOORN).

Maarse(n): Patr. Afl. van een *mêr*-naam. Of Metr.: korte vorm van *Marcilia* of *Martiana*. 1420 up Marsen Sberchs, Kortrijk (DEBR. 1958).

Maarsman, Marsman, Meersman, Mersman, Meirsman, (de) Meersseman: 1. Afl. van PIN *Mars, Meers*, Mnl. *ma(e)rsch, me(e)rsch* ‘beemd, laag nat weiland’, Vl. *meers*. – 2. BerN Mnl. *merseman, meerseman, maers(e)man* ‘rondtrekkend koopman, marskramer’. 1252 Zirc Maersman, Haarlem (WF); 1283-84 Thielemans sone des marsemans van der marserie, Dordrecht (DM); 1381 Jan de Merceman, Ossensisse (DEBR. 1999); 1475 Jan Maerseman, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Maartens(e), Maertens, Martens(e), Meertens, Mertens: Patr. Lat. HN *Martinus*. 1292 Jan Maertin, Hulst; 1322 Heinrich Martin, 1347 Jan Martiin, Hulst (DEBR. 1962, 1999); 1472 Pieter Maertins, Aardenburg (VAN VOOREN 27); 1623 Maeycken Martens, Kapelle (HARTHOORN).

Maas, Maes: Patr. Korte vorm van de apostelnaam Thomas. 1277 Maes fieus Rolfs = 1280 Thomas filius Radulfi, Ieper (BEELE); 1286-87 Pieter Maes, Dordrecht (DM); 1324 Jhan Maes; 1369 Willem Maes zone, Hulst (DEBR. 1999); 1537 Jan Maes, Aardenburg (VAN VOOREN 27).

Maas, van der; van der Mas, Vermaas, Vermazen: Naam van de rivier, de Maas, maar ook van talrijke waterloopjes. 1321 Reiners vander Masen, Diest; 1409 Ghijsbrecht vander Masen, Antwerpen (WF); 1472 Pieter Bouden vander Masse, Aardenburg (VAN VOOREN 27); 1474 Paulus Maas, Middelburg (MEERTENS 1947).

Maasdam, (van): PIN *Maasdam* (ZH).

Maaskant, (van): PIN *Maaskant* in Vesseem (NB).

Maasland: PIN *Maasland* (ZH). 1386 Dirck Maselants zoon, 's-Gravenzande (DM).

Maasmans: Patr. Afl. op *-man* van de VN *Maes* = *Thomas*. 1248-71 ver Jden Masemans, Antwerpen (CG).

Maassen, Maes(s)en: Patr. Vleivorm van de VN *Maes* = *Thomas*; of < *Maaszone*. 1389 Maes Cachtel = 1395 Masin Cachtel, Ieper (BEELE); 1375 Jan Maessone, Breda (WF).

Maastricht, van; van Maastricht: PIN Maastricht (NL). 1584 Jacob van Maestricht, Antwerpen (WF).

Maet, (de): Mnl. *maet* ‘maat, makker, gezet’. BN. 1577 Hans Maet, Schelle A (WF).

Maaten, zie Maten.

Maaijen, Maeijens: Metr. VN *Maaie* = *Maria*. 1379 Marie Sheeren = 1395 Maikin Sheeren, Ieper (BEELE); 1413 Maeyen Scokers huus, Kortrijk (DEBR. 1958).

Maaijer, de; de Maeijer, (de) Maijer: 1. BerN van de maaier. 1508 Dierick de Maeyere, Temse OV (WF). – 2. Evtl. een Brabantse var. van *de Meijer*. *Maijer* kan zelfs een spelling zijn van D. *Maier, Meier*. 1546 Kath. Smayers = Katlijne Smeyers, Mechelen (WF).

Mabelis, Mabelus: Metr. *Mabelie* < Fr. *Mabille* < Lat. *Mabilia, Amabilia*. 11e e. Amabilia, 1101 Mabilia (GN); 1382 Mabelie Wittehoirs, Sint-Baafs-Vijve WV (DEBR. 1970).

Mabesoone: Metr. Zoon van *Mabe* = *Mabelie* (zie *Mabelis*). 1238 Mabensone; 1289 Lypin Vermaben zone, Eeklo (MNT 279); 1381 Michiel Maben, Hontensisse (DEBR. 1999).

Mabilot: Metr. Vleivorm op *-ot* van VN *Mabille* (zie *Mabelis*).

Macaré: 1. Fr. FN, ook *Macarez, Macrez*, Zuid-Franse var. van *Macarel, Maquerel* > *Maquereau* ‘makreel’. BN naar de visnaam. 1294 Henricus dictus Makeriel, Leuven (WF). –

2. Patr. Dim. van *Macaire*, de Fr. vorm van de Gr. HN *Makarios*. 1320 Makairs dis Makoreas, Luik (WF). 1567 Jean Macaré, Valensijn-Antwerpen-Zeeland (MEERTENS 1947).

Macheels, zie Michiels.

Machet, zie Masset.

Machgeels, Machgiels, Machguls, zie Michiels.

Machiels, Machielse(n), zie Michiels.

Maclaïne: Schotse FN *McLane, Mclean* ‘zoon van de dienaar van Sint-Jan’.

Mac Leod: Schotse FN ‘zoon van Leod’. *Leod* gaat terug op Oudnoors *Ljótr* ‘lelijk’.

Maddens, Meddens: Patr. Vleivorm van Germ. *mathal*-naam, zoals *Madelbert*. 10e e. Methdin, Gent (Dip.); 1220 Meddin, Gent (OGN); 1315 Clais Maddin, Ieper (BEELE). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *De namen Maddens en Mattelaer. De Leiegouw* 1980, 281-284.

Made, van de(r); van der Maden, van der Matten, Vermaat: Verspreide PIN *Made, Maet(e)* ‘maailand, hooiland, weiland’, vgl. E. *meadow*, D. FN *Matt(e)*. 1336 Dieric van der Made, Egmond (NHC); 1586 Richard Vermaat, Arnhem-Antwerpen (WF); 1508 Jacop van der Maet, Utrecht; 1574 Pieter Cornelisz. Vermaat. – Lit.: G.J. VERMAAT, *Van der Maeth (Vermaat)*. NL 79 (1962), 40-55.

Madjera: Var. van *Made(i)ra*, eiland ten westen van Marokko.

Maele, van, zie van Male.

Maelsaeke, (van): PIN *Maalzake* in Etikhove (OV) en Kaster (WV). 1186 Alardus de Malseca, Oudenaarde; 1469 Lysbette van Maelsake, Pamele OV (WF).

Maene, zie Maanen.

Maenhout(d)t, Maenhaut, zie Maanhout.

Maere: Metr. Vorm van de VN *Maria*. 1375 Maere van den Velde = Marie van den Velde, Ieper (BEELE).

Maere, (de): BN Mnl. *mare* ‘beroemd, vermaard, voornaam’. 1305 Voskin de Mare, Ieper (WF).

Maer(e)man, zie Mariman.

Maertelaere, (de), zie de Martelaere.

Maertens, zie Maartens(e).

Maes, zie Maas.

Maeshout: Vermoedelijk verhaspeld uit *Maenhout*.

Maes(s)chal(c)k, (de), zie Maarschalk.

Maes(s)en, zie Maassen.

Maeijens, zie Maaijen.

Maeijer, de, zie de Maaijer.

Magendans: BN. Volksetymologisch uit *makedans* ‘die een dans uitvoert’. Ook Ndd. *Mackedanz*. 1284-85 Jhan Makedans, Dordrecht (DM).

Mager: BN voor een mager mens. 1303 van Weiten den Magheren, Brugge (WF); 1518 Joos Magherman, Aardenburg (VAN VOOREN 27).

Magielse(n), Maghielse, zie Michiels.

Magnin: Var. van de Fr. FN *Magnien* ‘rondtrekkend ketellapper’ (DNF).

Magnus, Mangnus: Patr. Lat. VN *Magnus*. 1340 Jan Magnis sone = 1341 Jhan Magnus sone, Saaftinge; 1381 Pieter f. Magnus, relicta Willems f. Magnus, Ossensisse (DEBR. 1999).

Magree: Spelling voor *Magret* = *Maigret*, dim. van Fr. *maigre* ‘mager, tenger’. BN.

Mahieu, le: *Mahieu* is de Franse vorm van de apostelnaam *Mattheus* of van *Matthias*. Patr. 1375 Matheux van Bouvenkerke = 1392 Mahieu de Bouvekerke, Ieper (BEELE). Maar vanwege het lidwoord is *le Mahieu* veeleer op te vatten als de Pic. uitspraak van *le Mayeur* ‘de meier’.

Mahu: 1. Patr. var. van *Maheu(x)* = *Matthaeus*. – 2. Metr. Var. van *Maheut* = *Mahaut* ‘Machtild’.

Mailen: PIN *Mailen* (N).

Maille, (de): *Demailly* < PIN *Mailly* (Somme, Marne, Aube). 1348 Agnies de Mailly, Atrecht (WF).

Main: Fr. *main* ‘hand’. BN of huisnaam. 1216 ad manum; 1194 Robers a le Main, Atrecht (WF).

Mak: Patr./Metr. *Macco, Makko/Macca, Makka*, bakervormen van Germ. *mag*-naam of *mark*-naam, zoals *Markward*. 1398 Macke Shudeveters, Ooigem (DEBR. 1970)

Maker, de; de Maaker: BerN. Die iets maakt, vervaardigt, repareert.

Makkinga: Patr. Friese afl. van VN *Makke*, zie *Mak*.

Malcontent: Fr. BN 'ontevreden'.

Malcorps: BN, letterlijk 'mismaakt lichaam'. 1289 Lambers Malcors, Bière; 1444 Weri Malcorps, Jauche (J.G.).

Maldeg(h)em, (van); van Maldechem: PIN *Maldegem* (OV). 1213 Philippi de Maldenghem, Harelbeke (DEBR. 1980); 1358 here Philipse heerre van Maldegheem, Hulst (DEBR. 1999); 1552 dheer Joos van Maldegheem, Aardenburg (VAN VOOREN 27).

Malder, van: PIN *Malderen* (VB). 1509 Berbele van Maldere, Vilvoorde VB (WF).

Male, van; van Maale, van Maele: PIN *Male* bij Brugge (WV). Zie *van de(r) Male*. 1381 Pieter van Malen, Ossensisse (DEBR. 1999); 1475 Cornelis van Male, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Male, van de(r); van der Malen, van der Maal(e), van Ma(a)le: PIN *Male* 'zak, depressie' (TW). 1392 Heinrichs lant van den Male, Kortrijk (DEBR. 1970); 1585 Jan van der Male, Amsterdam (DM).

Malec, Malicky: Pools en Tsjechisch *malec* 'jongeman', afl. van Tsjechisch *maly* 'klein', Oost-Slavisch *malo* 'klein'. (DS).

Malée, Mallee: Spelling voor Fr. *Malet*. 1. Dim. van Ofr. *male*, Fr. *malle* 'tas, koffer' < Mnl. *male*. BerBN van de malendrager, bode of koffermaker. 1119 Willelmi Malet, Brugge (GYSS. 1999'). – 2. Patr. Fr. dim. van Germ. *mathal*-naam, b.v. *Ma(de)lbert*. 1280 Malet de Mons, Doornik (WF).

Malefaçon, Malefason, Malefasow: *Malfaison* < Ofr. *male foison, fuison*. Ofr. *foison* < Lat. *fusio* 'geldstorting > rijkdom, overvloed, bestaansmiddelen'. BN voor wie in slechte papieren zit. Later geherinterpreteerd als *male façon* 'slecht fatsoen, kwaad gedrag'. 1412 Henri Malefuisson, Rijsel (WF).

Malen, van der, zie van de(r) Male.

Malepaard, zie Mali(e)paard.

Maler: Ook *Mahler*. D. BerN van de schilder, glasschilder.

Malfroy: Patr. *Malfroid*, Rom. vorm van de Germ. VN *Madalfridus, Madalfred, Malfredus* (MORLET I). 1694 Alexander Malfroij, Thy-le-Château (WF).

Malgo: Uit *Malego*, reductie van FN *Malingreau*, afl. van Fr. *malingre* 'zwak, ziekelijk'.

Malicki, zie Malec.

Mali(e)paard, Malipaart, Mallipaard, Malepaard: Nederlandse adaptatie van Ofr. *malapert* 'onhandig, lomp'? 1399 Malapiert, Valensijn; 1613 Jan Janssen Malepart; 1623 Claes Maelepaerts, Heijningen NB (H. MALIEPAAARD, *Gens Nostra* 55 (2000), 36-38). Blijkens 1623 d'heer Lowijs de Malepert (ibid.) is de PIN *Malpart* (Somme) meer aangewezen: 1306 Guillaume de Malepart, Senlis; 1424 Jehan de Malepart, Compiègne (MORLET).

Maljaart, Maljaars, Maljers: Adaptatie van Fr. *Maillart*. 1. Patr. Germ. VN **Magilhard* (DNF). 1558 Maeilliaert Braem, Maeilliaert de Lantmetere, Sint-Winnoksbergen FV; 1606-08 Maillart Storme (WF); 1628-1657 Pieter Maeljaers = 1657 Pieter Maeljaertse Busraen, Kapelle (HARTHOORN). – 2. BerBN. Afl. van Ofr. *mail* 'hamer'. 1295 Maillard, Kales (GYSS. 1963).

Malkus: Bijbelse VN *Malchus*. Petrus hakte Malchus een oor af. Vandaar W. *malcus* 'eenorig'.

Malland, van; Mallander: PIN *Malland* op Tholen (Z). 1260 Arnous de Mallande, Ename (WF).

Mallee, zie Malée.

Malleko(o)te: Spelling voor *Malcotte*. BN Fr. *male cotte* 'slecht kledingstuk' (J.G.). 1359 Johannot Malkot, Bouillon (WF); ±1550 Pieter Maelcote, Wemeldinge (VZS 2005, 81).

Mallie: Var. van *Mallier*, *Mallié*. Ofr. *mal(l)ier* ‘postpaard, lastpaard’. BerBN van een voerman. Ook drager van reistassen, koffers, lastdrager. ±1308 Wautiers li Malliers, PdC; 1408 Jan Maelye, Ninove (WF).

Mallipaard, zie Mali(e)paard.

Mallis: Uit *Mal(l)isse* < Fr. FN *Malice*. BN Fr. *malice* ‘boosheid, list(igheid)’. 1300 Jacobus dictus Malisse (MORLET).

Malotaux, Malta: Patr. Dim. van *Malot*, dim. van Germ. *mathal*-naam. *Malta* geeft de Waalse uitspraak weer. 1162 Gerard Malot, Egmond (GYSS. 1999); 1552 Carolus Maloteau, Namen (WF).

Malta: 1. PIN *Malta* in Strijen (ZH) en Made (NB). – 2. Zie *Malotaux*.

Mameren, van: D. PIN *Mammern* in Thurgau (BRECH.).

Man, (de): Mnl. *man* ‘mens, man, knaap; echtgenoot; leenman’. D. *Mann*. 1392 Willem de Man heeft Everdeys polre, Hulst (DEBR. 1999); 1475 Lowijze Mans, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Manacker, van den: PIN *Mannecker* (SH)? 1584 Herman Manacker, Antwerpen (WF).

Mandemaker: BerN van de mandenvlechter. 1285 Willaem den Mandemaker van manden, Dordrecht (CG); 1353 Willem de Mandemakere = 1381 Willem de Manghemakere, Hulst (DEBR. 1999).

Manders, Maanders: Door r/l- wisseling uit *Mandels*. Mnl. *mandel*, *mander* ‘amandel’. BN naar de amandelboom. Vgl. D. *Mandelbaum*. 1281 Weitini Mandels; 1368 Jan Mandel, Oostende; 1548 Hans Manders, Turnhout (WF).

Manen, van; van Maanen: PIN *Manen* (G). 1625 Wouter van Maanen, Gelderland (DM).

Mange: Patr. Korte vorm van *Demange*, Fr. vorm van de Lat. HN *Dominicus*.

Mangelaars: BerN *Mangelaar*, syn. met Mnl. *manger*, *menger*, E. *monger* ‘handelaar, koopman’. Afl. van *mangelen* ‘ruilen, handel drijven’. 1366 Arnoldi Manghela(e)rs, Kortrijk (DEBR. 1970); 1442 Mathijs Mangellarts, Helmond (WF); 17e e. Maatje Mangelaar, Zierikzee (DE VOS 488).

Mangnus, zie Magnus.

Mangold: Patr. Germ. VN *Manegold(us)*, *Mangold* (MORLET I). 1290 Mangoldus natus Mangoldi (SOCIN); 1448 Mangold Wielant, Wurtemberg (DN).

Manhaye: PIN *Manhay* (LX).

Manhoudt, zie Maanhout.

Manikus, zie Minekus.

Manjé, Manni: 1. Fr. FN *Manier*, *Magnier*. Patr. Rom. vorm van Germ. VN *magin-* hari ‘kracht-leger’: *Maginharius*, *Magnarius* (MORLET I). 1676 J.R. Magnier, Geraardsbergen (WF). Soms is *Ma(u)nier* een variant van *Meunier* ‘molenaar’. – 2. *Manjé* kan een spelling zijn voor het Metr. *Magnet*, dim. van *Magne* ‘Maria’. 1490 Jehenne Magnet, Doornik (WF).

Mannaart, Manna(e)rt, Mannhardt: Patr. Germ. VN *man-hard* ‘man-sterk’. 12e e. Willelmus f. Mannardi de Bost, Sint-Denijs-Boekel (GN); 1340 Avezoete Wille Mannards weduwe ... van oude Willem Mannarde ... jonghe Wille Mannard, Saaftinge; 1424 Mannaert filius Pieters filius Philips vander Veere in Zeeland (DEBR. 1999); 1399 Gillis f. Pieter Mannaerds, Oostburg (JAM.).

Mannee, van: Waternaam *Mannee* op Zuid-Beveland (MEERTENS 1944, 1947).

Manneke: Patr. Ook *Mannekens*. Dim. van een Germ. *man*-naam. 1156 ego Manechinus dictus abbas in Middelburg (OHZ 271); 12e e. Sigerus Mannekin, Merelbeke (GN).

Mannens, Menne(n), Mennes: Patr. van de Germ. VN *Manno*. Vgl. *Mannaert*, *Manneke*. 11e e. Mannin, Oostburg (GN); 1392 Wouter Mannijn de jonghe, Hulst (DEBR. 1999).

Mannhardt, zie Mannaart.

Manni, zie Manjé.

Mantel, Manteau, Monteau: Mnl. *mantel*, Fr. *manteau* 'mantel'. BN of BerBN. 1280 Laurentius Mantel, Ieper (BEELE); 1361 Katherina Mettenmantele, Tienen (WF).

Mantz: Patr. D. *Man(t)z* < *Manzo*, vlevorm op -zo van Germ. *man*-naam.

Maquelin, Maquilin: Patr. Met voortonig versterkte klinker uit *Miquelin*, vlevorm van *Miquel*, de Pic. vorm van *Michel*.

Maranus: Spelling voor de Vl. FN *Mar(r)annes*. Ofr. *marran* 'bekeerde jood of moor'. 1728 P.F. Marannes, Veurne (WF).

Marbus: Wellicht verkeerd gelezen *Markus*.

Marcelis, Marcells, Marsselle: Patr. Lat. HN *Marcellus/Marcilius*. 12e e. Marcellus monachus, Gent (GN); 1304 Lambert Marcelis, Ieper (BEELE); 1479 Philips Marcelys zoon, Den Haag (DM).

March: *Marche* < *Demarche*. PIN *Marche* (LX).

Marchand, Merchant: BerN van de koopman. -1300 domum Iohannis Marchant, Kortrijk (DEBR. 1980).

Marchetti: Patr. It. dim. van de Vn *Marco*, de HN *Marcus*.

Marchie, du: Lees *du Marchié* = *de/du Marché*. PIN (*le*) *Marché* '(het) Marktplaats'. 1372 Jehan dou Markiet = 1399 Jehan de Marchie, Kortrijk (DEBR. 2002).

Marckelbach: 1. PIN *Merkelbeek* (NL). 1374 Reynert Huyne de Merkelbeek (stamvader van het geslacht) Huyn de Merkelbach, (later) (de) Merkelbach (*Par.* 1986, 131). – 2. PIN *Merkelbach* (RP). 1620 Jan van Merkelbach, Gent (WF).

Marckx, zie Marcus.

Marclé: Met epenthetische *r* uit *Maclet*, Rom. dim. van de HN *Macharius* of *Remacilius*.

Marco, de: Patr. It. *Marco* = HN *Marcus*.

Marcorin: Afl. van VN *Marc*?

Marcus, Morcus, Marcusse, Markus(se), Marks, Marckx, Merc(k)x, Merks, Merckx: Patr. Lat. HN *Marcus*. 1280 Marcus Decanus; 1391 Marx Coopman, Ieper (BEELE).

Marée, de; (de) Marree Spellingvariant van *Demarais*, *Demaré(e)*, *Demaree*, *Demarès*. PIN Fr. *marais* < Ondl. *mariska* 'meers'. 1245 Symon de Marés (MORLET); 1655 Jan de Maré, Aardenburg (*VS* 1974, 563).

Mareels, zie Morel.

Maren, van; van Maaren: PIN *Maren* in Alem (G) en Hemelum (FL). Of verkort uit *van der Maren*, zie *van der Meer*. 1381 Maes vander Mare, Hulst (DEBR. 1999).

Marets, zie Maurits.

Margadant: D. FN *Margedant*, een in de 16e eeuw door It. landsknechten ingevoerd woord, nl. *mercatante* 'handelaar, zoetelaar, marketenter'. – Lit.: R.A. EBELING, *De familienaam Margadant. Driemaandelijke Bladen* 27 (1975), 146.

Mariceaux, Marico: BerN Pic. *Marécau(x)* < *Marescau(x)* tgo. Fr. *Maréchal* < *maarschalk* 'paardenknecht, hoefsmid, smid, stalmeester'. 1287 Jakes de Gand dis Mareschaus = Jacobus dictus Marscalc, Doornik (WF).

Mari(e), de: Var. van *Demary*, *Demaury*, *Demori*. PIN *Mory* = *Maury* (PdC).

Mariën: Metr. Zoon van *Marie* 'Maria'. 1339 Hughe Jan Marie zoens zone; 1340 Avesoete Jhan Marienzoens, Saaftinge; 1383 Pieter Marien sone, Vrankendijke (DEBR. 1999).

Mariman, Maer(e)man: Metr. Afl. van VN *Maria*. Zie ook *Maere*. 1497 Dieric Marimans, Aartselaar; 1596 Maria Mariman, Bazel OV (WF); 1649 Guillaume Marieman, Aardenburg (DM).

Marin, Maring: Patr. Afl. van Germ. naam op -mar < *mêrja*- 'beroemd'. 1275 Marin Mauclerc, Lanquesaint (WF); 1372 Ghenin Marrin, Kortrijk (DEBR. 1970).

Marinusse(n), Marinisse(n), Marinessen, Marinnissen, Marijnissen: Patr. Zoon van *Marinus*, latinisering van *Marin* (zie i.v.). 1603 Marinus Jansz de Jonge (trouwt met) Neelken Marinusse, Heinkenszand (HARTHOORN); 1606 Ingel Marynusz, Denderwindeke OV –

Zeeland (VS 1965, 224); 1623 Adr. Marinussen, Reimerswaal; Willem Marinussone, Vlissingen-Antwerpen (WF); 1628 Marinus Marinussen, Scherpenisse (VS 1972, 491); 1656 Hubrechtje Marijnis, Bakendorp (HARTHOORN).

Marion, van: Het vz. *van* is vermoedelijk secundair. *Marion* is een Metr., afl. op *-on* van de VN Marie. ±1300 Maroie Frasens = Marions Frassens, PdC (BOUGARD).

Maris, Marijs: 1. Metr. De tsamvader van het Wase (OV) geslacht *Maris/Mares* was in 1295 Willem ver Marien. 1580 Jan Marien = 1585 Jan Maris, Rupelmonde (Ndl. *Leeuw* 1965, 377-396; 1967, 399-425; 1974, 100-106; 1978, 188-199; VS 1968, 221-224; 1973, 617-627). – Lit.: J.C. MARIS, *Maris uit Marien*, 's-Gravenhage, 1983. – 2. Een uit Tsjechië geïmmigreerde familie *Maresch* liet haar naam in Nederland aanpassen als *Maris* (DM). – 3. Soms var. van Patr. *Maurice*. – Lit.: F. DEBRABANDERE, *Van Maurice tot Marijsse. De Leiegouw* 1982, 201-203.

Maris, van: 1. PIN *Maris* (NL). – 2. PIN *Merris* (FV).

Marits, Maritz, zie Maurits.

Mark, van der; van der Merk: PIN Mnl. *marke, merke* 'grens(paal), grensland', vandaar van naam van een (grens)waterloop. De Marke is een bijrivier van de Dender (TW), de Mark is een riviertje van Rijkervorsel (A) voorbij Breda (NB), ook bij Waardenburg (G). 1494 Joos vander Marc, Geraardsbergen (WF).

Marke(n)steijn, (van): PIN *Markstein* (RP).

Markies: De adellijke titel *markies*. 1666 Carolus Marquis, Antwerpen (WF).

Marks, Markus(se), zie Marcus.

Markvoort: PIN in het graafschap Zutphen (G).

Marle, van; zie van Maarelen.

Marnef: PIN *Marneffe* (LU). 1392 Badry de Marneffe, Awirs (WF).

Maron: Metr. Afl. van VN Marie of *Mahaut*. 1302 dame Maron, Luik; 1313 madamme Mahauls de Fies ...abbesse = 1317 damme Marons ... abbessse, Val-Benoît (WF).

Marossi: Var. van It. *Marussi*, uit Kroatisch *Marušić* of Sloveens *Marušić*, < *Maruša*, dim. van *Mara* < *Maria*.

Marquinie, Marquerrie: PIN Marquigny (Ard.).

Marree, (de), zie de Marée.

Marschalk, zie Maarschalk.

Marschall, Marschell: D. BerN *Marschall* 'maarschalk' (zie i.v.).

Marsfelder: Afl. van PIN *Marsfeld*.

Marsille, Marsilje, Marsie(lje), Massielje, Marseille, Masseilje, Missielje, Misilje: Patr. Fr. *Marcille*, de Lat. HN Marcilius.

Marsman, zie Maarsman.

Marsselle, zie Marcelis.

Martelaere, de; (de) Maertelaere: BN voor een martelaar, een sukkel, of naar de rol in processie of toneel. 1406 Jan de Martelere, Sint-Lievens-Woluwe; 1426 van Willeme de Martelare, Geraardsbergen (WF); 1600 Pieter Martelare, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Martens(e), zie Maartens(e).

Marteijn, zie Martin.

Martherus: De vroegste voorbeelden komen uit Nederlands Indië begin 19e eeuw. De stamvader, Galestan Martherus, zou afkomstig zijn uit Isfahan (Iran) (PDB).

Martin, Marteiijn, Martijn: Patr. Mnl. *Martin* 'Maarten', zie *Maartens(e)*. Maar vooral de vorm *Marteijn* gaat terug op de Franse vorm *Martin*. 1496 Oele Martijnsz, Goes (HARTHOORN); 1740 Abraham Maryteijn, Aardenburg (VS 1974, 563).

Martinet: Patr. Dim. van op *-et* van Fr. *Martin*.

Martini, Martinu: Patr. De HN Martinus. 1563-1629 Willem Martini, Den Haag (NL 32 (1914), 176).

Martlé, Martle: *Martlé* < *Martelé, Martelet*, dim. van *Martel* > Fr. *Marteau* 'hamer'. BerBN van de smid.

Martijn, zie Martin.

Marvin: Engelse FN *Marvin Mervin* 'beroemd-vriend'.

Marijnissen, zie Marinusse(n).

Marijs, zie Maris.

Mas, dal, zie Dalmas.

Mas, van der, zie van der Maas.

Masclé, Masclee, Masele(e): FN *Masquelet*, dim. van Ofr. *macecle* 'slagerij'. BerBN van de slager. *Masele(e)* door verkeerde lezing van de *c* als *e*.

Masier, de: Ook *Demazier(e), Demasières*. PIN *Maisières* (H) of *Maizières* (o.m. PdC).

Massard, Massa: Patr. Afl. van de VN *Thomas*. *Massa* is Luiker Waals. 1381 Pieter Masaert, Hontenisse (DEBR. 1999); 1405 Masson Massar dit Massotte de Limont, Luik (WF); 1416 Masart de Widehen = 1441 Thomas de Widehen, Etaples (DF XVII).

Marseille, Masseilje, zie Marsille.

Masselink: Patr. *Masselin*, dim. van Germ. *mathal*-naam: *Mascelinus* (Fm.). 1307 Jakemart Massellin, Zinnik; 1358 Jehan Masselin, H (WF).

Masset, Masee, Machet: Patr. Dim. van VN *Thomas*. *Machet* met hypercorrecte *ch*. 14e e. Thomas dit Masset Navea, Luik (WF).

Masseurs: Vermoedelijk uit *Monseur(s)* < *Monsieur(s)* 'Mijnheer'. 1621 Joannes Monseur, Antwerpen (WF).

Massielje, zie Marsille.

Mast, (de): 1. Mnl. *mast* 'mast, stang'. BN voor een lange opgeschoten kerel. 1270 Jhan Mast, Brugge (CG). – 2. Mnl. *mast* 'voeding, varkensvoer'. BerBN voor een varkenshoeder.

Mast, van der; Vermast: PIN *ter Mast* 'plaats met veevoer, b.v. eikels' (MOERMAN). 1427 Willem van der Mast, Hulsterlo (DF X).

Mastenbroek: PIN (OIJ).

Masthoff: PIN.

Mastricht, van, zie van Maastricht.

Mat, le: Fr. FN *Lematte, Lemathe*. PIN *La Matte* < Mnl. *maet, mate* 'weide'.

Matebroek: PIN *broek* 'moeras' bij een *mate* 'weide, beemd'.

Maten, Maaten: Waarschijnlijk var. van *Matten(s)*. 1406 Jan Matens, Brussel (WF).

Matena: PIN *Matena* in Papendrecht (ZH) en bij Herike (OIJ): 1475 *Mathena* (HEKKET). De PIN betekent 'matig nabij, niet al te nabij', vgl. *Altena*.

Mater, Maters: 1. PIN *Mater* (OV). 1557 Cornelis van Matren, Axel (GYSS. 1999). – 2. Lat. *mater* 'moeder'. 1524 Henry Mater, Stavelot (J.G.).

Materman: Afl. van *Mater*.

Matern: Patr. Fr. *Materne* < Lat. HN *Maternus*. 1562 Jehan Materne, Namen (J.G.).

Mathey: Patr. Uit *Matet*, Fr. dim. van *Matthieu*. Of var. van *Mathei*, gen. van *Mattheus*.

Mathijs, Mathijse(n), Mathijssen, Matthies, Mattheijs(s)en, Matthijs(e), Mathijsse(ns), Matthyssen, Mattijs(s)e: Patr. VN *Matthias*, de naam van de apostel die Judas' plaats innam. Maar de namen Matthias en Mattheus werden altijd verward. 1286-87 Robbrechte sheren Matthys sone, Dordrecht; 1449 Herman Mathijssoen, Zwolle (DM); 1329 Heinric Matthiis sone; 1354 Pieter Matthiis zone, Hulst; 1381 Jan Mathijs, Hontenisse (DEBR. 1999); 1402 Gillis Matthijszuene, IJzendijke (JAM. 217); 1475 Gheenin Mathijs, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1515 Petrus dictus Mathijs Berthhenss. filius quondam Mathias, Leuven (WF).

Matin: 1. Fr. *matin* < Ofr. *mastin* 'waakhond, huisknecht'. – 2. Patr. Vleivorm van *Matheus* of *Mathias*.

Mattelé: Patr. Spelling voor Fr. *Mathelet*, dim. van VN *Mathieu*. 1444 Mathelet le Pescheur, Namen (J.G.).

Matten, van der, zie van de(r) Made.

Mattens: 1. Metr. *Matte*, oude korte vorm van de Germ. meisjesnaam *Machteld*. 1293 Maghtildis dicta Metta Creyten Diest (WF); 1296 Mahaut = Mate de Hammes, Kales (GYSS.1963); 1395 Heine Mattenzone, Ieper (BEELE). – 2. Patr. Verscherping (*d/t*) van *Maddens*. 1707 Gillis Maddens, 1724 Gille Mattens, Gullegem (WF).

Mattheeuws: Patr. Hebreeuwse naam van de apostel en evangelist *Mattheus* ‘geschenk van Jahweh’. 1341 Hanne Jhan Matheus soens sone, Saaftinge (DEBR. 1999); 1472 Bollaert Matheeus = Bollaert fs. Matheeus, Aardenburg (VAN VOOREN 28).

Mattheijs(s)en, Matthies, Matthijs(e), Matthijse(ns), Matthyssen, Mattijs(s)e, zie Mathijs.

Matzinger: Afl. van PIN *Matzing* (BEI).

Mauër, Mouwer: D. *Mauer* ‘muur’. Naar de woonplaats bij een muur. Of var. van *Maurer*. 1622 Pieter Cornelisz Mouwer, Scherpenisse (DM).

Maurer: D. BerN *Maurer* ‘metselaar’.

Maurits, Marits, Maritz, Marets: Patr. Lat. HN *Mauritius*, afl. van *Maurus* ‘moor, bewoner van Mauretanië’. 1631 Johannis Morris, Middelburg (DE VOS 23’).

Mauw, de; Mouwes, Mauve: 1. BN naar de mouw. Vgl. *die ridder metter mouwen*. 1298 Joh. Mouwe, Brugge (WF); 1338 Hughe Mouwe, ’s-Gravenzande (DM); 1356 Gillijs Mouwes tiende, Bodegem VB (WF). – 2. Mnl. *mouwe* ‘dikke lip, vooruitgestoken lip’.

Maij: *Mai, May*, BN naar de maand mei; vgl. (*de*) *Meij*.

Maijer, (de), zie de Maaijer.

Mays: D. FN *Mais(s)* < Mhd. *meiss* ‘geveld hout’.

Mazure: PIN Fr. *Masure* ‘woning, huis’. 1231 uxor Johannis de le Masure, Moen (DEBR. 1980).

Mazijk, van: PIN *Maaseik* (BL). 1705 Willem Jansen van Maseijk, Zoelmond (G) (DM).

Mazzola: Dim. van It. FN *Mazza*, met verschillende verklaringsmogelijkheden (DE FELICE).

Mechelen, van, van Meggelen: PIN *Mechelen* (A). Ook Mechelen-aan-de-Maas, Mechelen-Bovelingen (BL), Mechelen in Wittern (NL), Megchelen in Gendringen (G). 1394 Goossin van Mechline, Kortrijk (DEBR. 1970); 1402 Johann van Mechele, Gendringen G (DM).

Mechelinck: Var. van *Machelinck(x)*, *Machtelinck(x)*. Dim. van Germ. *macht*-naam, zoals *Machtildis* of *Machtolf*. V.D.SCHAAR noemt als vormen voor Mathilde: *Machelina*, *Machtelina*, *Mechelina*, *Mecheltsje*. 13e e. Machelin frater Vogets (GN); 1399 Gijsbrecht Maecheleins, Den Bosch (WF).

Mechielsen, zie Michiels.

Meddeler, Metlaar: 1. BerN Mnl. *middelaer* ‘bemiddelaar, tussenpersoon, makelaar’. 1280 Gicebrecht Middelere, Rudekoven (BL) (WF). – 2. Achterhoekse FN < PIN *Middelaar* ‘midden laar’. In Vorden (G): 1418 *Meddeler*, Lochem G): 1494 *Middeler*, Barneveld (G): 1325-36 *Middelaer*, Zuidlaren (DR): 1264 *Midlare* (HEKKET).

Meddens, zie Maddens.

Mee, du, zie Dumez.

Mee, van der: Wellicht vertaald uit *du Mee*.

Meedendorp, zie van Middendorp.

Meefout: Wellicht adaptatie van *Mafait* < *Malfait*, d.i. *qui fait mail* ‘die kwaad doet, boosdoener’. 1395 Gillis Maelfeit, Kortrijk (DEBR. 1970).

Meel, van; van Meele(n), van Meeles, van Mele, (van der) Mel: 1. Door *d*-syncopie < *van Medele*. *Medele* was een groot bos in Beveren-Leie en Desselgem (WV). 1359 Jhan van Medele, Kortrijk (DEBR. 1970). – 2. PIN Meel in Echteld (G). 1107 Giselbertus de Medela, G (WF). – 3. PIN *Meerle* (A). 1540-1567 Dierick van Merlen, Grave – Antwerpen (*Midd.* 1974, 281-296; *NL* 84 (1967), 194). – 4. PIN *Meel* in Lage Zwaluwe (NB) of of Meele in Nieuwleusen (G).

Meene, van de: Vervorming van *van Meenen* of *van der Meent*?

Meenen, van: PIN *Menen* (WV). 1309-10 mijn here Jhanne van Menine, Aardenburg (HAES. 153); 1596 Lowys Macharis van Meenen, Arnemuiden (DM).

Meent, van der: PIN *Meent* 'gemene grond, gemene weide' in Barneveld (G), Blaricum (NH), Buren (G), Hellendoorn (OIJ), Huizen (NH), Leerdam (ZH), Rhenen (U).

Meer, van; van Meir: PIN *Meer* (NB, OIJ).

Meer, van der; van der Maar, van de(r) Meere, van den Meeren, Vermeer, Vermeere(n), Vermeire(n), Vermaire, Vermaiere, Vermare: PIN Mnl. *mare, maer, mere* 'plas stilstaand water, poel, meer, moeras, geul'. 13e e. bi Gosines van der Mere, Gent (GN); 1267 Lammin van der Mare, Meetkerke WV (DF X); 1381 Maes vander Mare, Hulst (DEBR. 1999); 1630 Andries Vermere, Aardenburg (MEERTENS 1947).

Meerakker, van den: PIN *Meerakker* in Oostakker (OV).

Meerbeek, van: PIN *Meerbeek* (VB) en in Assent (VB); *Meerbeke* (OV). 1337 Helwide dicta de Meerbeke, Diest (WF).

Meerding, Meerdink: Patr. afgeleid van Germ. VN *Medard*. 1325 a Mardino, Velpen; 1347 van Merden Mardins; 1373 Mardinus Mardijns, Tienen (WF); 1506 Derk Merdynck; 1558 Derck Meerdinck, bewoners van de plaats Meerding in Winterswijk (G) (HEKKET).

Meere, van de(r); van den Meeren, zie van der Meer.

Meerendon(c)k, van: PIN *Meerdonk* (OV), dicht bij Hulst (ZV). 1289 Michiel van Merdonc, Hulst (DEBR. 1962); 1321 Jhan van Mardonck; 1331 Michiel van Merdonc, Hulst (DEBR. 1999).

Meerhaeghe, van: PIN *Meerhage* in Wortegem (OV), Ooike (OV), Nieuwerleet (FV) 'bosje aan een plas'. 1617 Jan van Meerhaghe, Klemskerke (DF X).

Meerhof: PIN *Meerhof* (NRW).

Meerholz: PIN *Meerholz* (HS).

Meerkamp: PIN *Meerkamp* in Havelte (DR).

Meerkerk: PIN *Meerkerk* (ZH).

Meerman(s), Merema: 1. *Meerman* 'zeeman'. 1497 Jacobus Merman, Loosduinen (DM). – 2. Afl. van *van der Meer*.

Meersbergen, van: PIN *Maarsbergen* (U): 1134 *Merseberch*, 1189 *Mersberge* (BERKEL). – Lit.: S.J. FOCKEMA ANDREAE, *Maarsbergenn en zijn Tafelberg*. MVN 37 (1961), 45-58.

Meersch, van: PIN *Meers* in Stein (NL). Of kortere var. van *van der Meersch*.

Meerschaert, Meersschaert: Afl. van *van der Meersch*. 1398 Jan Merscaert, Jan van der Mersch, Aarsele (DEBR. 1970); 1369 Jehan de le Mersch dit Merscart, Ieper (BEELE).

Meerse, (van der): De Zierikzeese familie *van der Meerse* heette oorspronkelijk *Maartense*, waaruit *van der Maersse, van der Meerse* (MEERTENS 1944, 1947). Zie ook *van der Meerssche*.

Meersman, zie Maarsman.

Meersschaert, zie Meerschaert.

Meerssche, van der; Meerse, van der Mersch, van der Meirsch, van der Meis, van Meessche(n), Vermeersch, Vermeersen, Vermeerssen(s), Vermeesch, Vermeiessen, Vermeirs(s)en, Vermerres, Vermerris, Vermeijs: Vooral Vl. FN *van der Meersch*.

Verspreide Vl. PIN *Meers(ch)* 'beemd, alluviaal land, vooral langs waterloop' (KCTD 1945, 242-257). 1316 Gillis van der Mersch, Kortrijk (DEBR. 1971). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *Van der Me(e)rsch. De Leiegouw* 1981, 457-459.

Meersseman, (de), zie Maarsman.

Meerst: Verhaspelde spelling van *Meers* (met paragogische t) of van *Meerts* (met metathesis).

Meert, Meertse: Patr. Korte vorm van *Meerten* = *Maarten*.

Meertens, zie Maartens(e).

Meerveld, (van); Mervel(d): PIN *Meervelde* (NB) of PIN *Meerveld* bij Garderen (G), in Apeldoorn (G), Emmen (DR), Odoorn (DR). 1550 Fop van Meervelt, Den Haag (DM); 1698 Joannes van Meervelt, Amsterdam (WF).

Meervis, Mervis: Patr. Herinterpretatie (met *r*-epenthesis) van *Mevis* < *Mewis*, *Meeuwis*, *Meeus*.

Meerwijk, van: PIN *Meerwijk* in Empel (NB), Koudekerk (ZH), Groesbeek (G) en Smallerland (FL). 1276 Wouter van Merewijc, Lier (WF).

Mees, Meese(n), Meessen: BN naar de naam van de vogel, de mees. Of BN voor de mezenvanger. 12e e. Robinus Mese, Desselgem (GN); 1381 Snouc Meese, Ossensisse (DEBR. 1999).

Meessche(n), van, zie van der Meerssche.

Meessen, zie Mees.

Meester, (de); Meesters: BerN *meester* < Of. *maistre* < Lat. *magister* 'meester, leermeester, geleerde, baas, meester (in een vak)'. 1308 ende Claise Meester Clais sone van Hulst; 1328 Matthias dictus Meester Niclas zone; 1381 Hughe de Meester, Hulst (DEBR. 1999); 1309-10 Clais de Meester, Aardenburg (HAES. 153).

Meet, van der: PIN *Meet* 'weiland, hooiland' is een typisch woord in de kuststreek, van West-Vlaanderen tot Friesland. 1276 Petrus ex Meet, Hulst; ±1330 Johannis uter Meet, Hulst; 1381 Petrus uter Meet, Polder van Namen; 1444 Jan van der Meet, Brugge (DEBR. 1962, 1999).

Meeuse(n), Meeuwesen, Meeuwisse(n), Meeuwse(n), Meewse, Meuwese: Patr. *Meus/Mewis* is de korte vorm van de HN *Bartholomeus*. 1317 meester Pieter Meus sone, Hulst; 1341 Hughe Meus sone, Saaftinge; 1383 Willem Meeus soene, Vrankendijke (DEBR. 1999); 1425 Bartholomeus gheheyten Jonghelincs zoen wilneer Jan Meeus Jonghelincs, Oisterwijk (MNT 282); 1428 Jacoppe Meeus Bartholomeus sone van Galder (WF); 1451 Jacop Meeus, Oostburg (PARM.); 1475 Everaert Meeus; Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1651 Bartholomeus Jooss = Meeuws Jooss; 1651 Bartholomeus Meeuws, Kapelle (HARTHOORN).

Meeuwe(n): 1. BN naar de vogelnaam, de meeuw. 1280 Colinus Meuwe, Ieper (BEELE). – 2. PIN Meeuwen (BL).

Meeuwesen, zie Meeuse(n).

Meeuwig: Vermoedelijk vervorming van *Meeuwis*.

Meeuwisse(n), Meeuwse(n), Meewse, zie Meeuse(n).

Megan(c)k: Afl. van het ww. *me(d)egaan* 'meegaan, vergezellen'. BN voor iemand met een meegaand, inschikkelijk karakter. 1281 Heinr. Medeganc, Wortegem; 1452 Joh. Meganc (WF).

Megen, van: PIN *Megen* (NB). 1145 Alardus de Megene; 1513 Dimarus van Megen, Nijmegen (DM).

Meggelen, zie van Mechelen.

Megroot, van; Mingeroot: PIN *Migerode* in de buurt van Dendermonde (OV). 1378 Margriete van Migrode, Dendermonde (WF).

Mehauden: Metr. *Mahaut*, Rom. vorm van de Germ. VN *Machtild*: *macht-hild* 'machts-trijd': *Mahthildis* (MORLET I). 14e e. Mette ditte Mahaut de Henricourt, Luik; 1374 Adriaen Mahauden, Geraardsbergen (WF).

Meide, van der; van der Meijden, van der Meijten, van der Meij, Vermeij: 1. PIN *Meie* 'meiboom'. 1340 Dryne van der Meye, Nerem; 1584 Bernaert Vermeyden, Antwerpen; 1721 Arnoldus van der Meijden, Eindhoven; 1730 David van der Meije, Amsterdam (WF); 1579 Fop Pietersz. van der Meyden; 1631 Pieter Foppen van der Meyden, Rotterdam (NL 55 (1937), 116-120). – 2. *Van der Meyde* < *van Ameyde* (DM).

Meiering, Meijering, -ink: Oost-Ndl. FN. Frequente PIN in Gelderland en Overijssel (HEKKET).

Meihöfener: Afl. van de PIN *Maihof* (BEI, NRW, RP).

Meinderink, Meindersma: Patr. Afl. van de Germ. VN *Meiner* < *Meginheri*: *magin* – *hari* ‘kracht – leger’.

Meine: Patr. uit *magin*-naam, zoals *Meinboud*, *Meine*.

Meinema, Meinsma: Patr. Friese afl. van Germ. *magin*-naam; vgl. *Meine*.

Meinster: Wellicht de E. PIN *Minster*.

Meir, van, zie van Meer.

Meiresom, Merison: Var. van de Vl. FN *Meireson(e)*, *Meirezonne*. Metr. ‘zoon van Meer, Maria’. 1380 Willem Meeren zone, Eksaarde (GYSS. 1963’).

Meirsch, van der, zie van der Meerssche.

Meirman, zie Maarsman.

Meis, van der, zie van der Meerssche.

Mel, van der, zie van Meel.

Melchior, Melchers, Melker, Melger: Patr. Melchior, de naam van een van de Drie Koningen. 1461 Melchior Baervoet, Deerlijk (WF); 1547 Asmus Melchiorisz, Leeuwarden; 1650 Melchert Ontijdt, Groessen G (DM).

Mele, van, zie van Meel.

Melens: Patr. Uit *Melin*, vleivorm van *Melis* (zie i.v.). 1704-68 Andreas Michaël Melis, Oedelem WV (vader van o.m.) °1736 Petrus Josephus Melens, Oedelem, stamvader van een geslacht Melens dat zich hoofdzakelijk in Nederland gevestigd heeft (med. A. Melis, Oostende).

Melger, zie Melchior.

Meliefste, Melieste: BN ‘Mijn liefste’? 1830 Klaas Melieste = Meliefste = Mijnliefste (vader van) Janna Melieste, Burg Z (PDB). Vgl. Fr. *Machère*, D. *Liebster*. Maar deze jonge naamvorm is misschien wel volksetymologisch ontstaan uit *Mélice*, *Melisse*, *Melissen*, d.i. *Melis* (zie i.v.).

Melio, zie Meloen.

Melis, Melissen: Patr. Korte vorm van VN *Amelis/Amilius*, latinisering van Germ. *amal*-naam of Lat.-Gr. VN *Amilius/Aemilius*. 1286-87 Ymmekine Melys dochter, Dordrecht (DM); 1319 Heynekijn Melijs, Walcheren (HAMAKER I, 607); 1397 Jacop Melijs zone van Breda (WF); 1473 Jan Melis, Hontenisse (PARM.).

Melissant: PIN in Dirksland (ZH).

Melker, (de): 1. BerN van de melker, die melkvee melkt. 1277 Johans Melcre, Ieper (BEELE). – 2. Zie *Melchior*.

Melle, van: PIN *Melle* (NB, OV). 1123 Balduinus de Melle (GN); 1606 Gedeon van Melle, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Meloen, Melio: Patr. *Mil(l)on/Melon*, afl. van VN *Amelius, Amilius*. 1664-1718 Engel Hendriksen Miljoen = Melijo, Pietershoek-Breskens; 1716 Pieter Engelse Miljoen, Strijen ZH-Breskens; 1723-1779 Willem Meloen, Axel (VZS 1996, 190, 53)..

Melsen, Mels(e), Melz: Patr. Afgeleid van de bijbelse VN *Melchior*. 1575 Melchior van Eeckhoven = Melsen van Eeckhoven, Kontich (WF).

Melsie: Wellicht verkort uit *Demalzy, Demalsy, Demaelsie* < PIN *Malzy* (Aisne). 1719 Anthoen Demalsi, Froidchapelle-Brussel (WF).

Memelink: Achterhoekse FN. PIN in Hengelo (G): 1326 *Magenbolding*, 1650 *het erve en goet Megenboldinck, althans Memenlinck genoemd* (HEKKET).

Menage: Fr. *Ménage* < Of. *mesnage, manage* < Lat. *mansionaticum* ‘huis, woning, verblijf’. 1700 Michiel Menage, Oostende (WF).

Menheer, Menhe(e)re, zie Mijnheer.

Menig: 1. D. FN uit de Allgäu. Koryte vorm van de HN *Dominicus*. – 2. Ontrond uit D. *Mönnig, Mönnich, Mönch* ‘monnik’.

Menkhorst: PIN bij Vorden (G): 1382 *Menchorst* < *Medinkhorst* (HEKKET).

Menne(n), Mennes, zie Mannens.

Mennink: Patr. Afl. van Germ. *man*-naam; vgl. *Mannens*. 1350 H. Menninc, Kampenhout (WF); 1603 Berndt Menninck, Zutphen (DM).

Mens, (van) Mensch, Mensen: 1. Patr. Gen. van korte vorm van Germ. *me(g)in-* of *man*-naam. Of oude *-so*-afl. van *megin*-naam: *Meginzo, Meinso*. 1300 Liibrecht Mens, Tervuren (WF). – 2. Metr. Oude vrl. *—za*-afl. van *megin*-naam: *Meginza, Meinze*. 1333 Everd Everardesoene Mensen, Kampen (MNT 250).

Mentenberg: PIN bij Arnhem (G).

Mentink: Patr. Afl. van VN *Clement* of van Germ. VN *Meinhard*.

Menu(e): BN Fr. *Menu* ‘klein’. 1166 Radulfi le Menut, Laon (WF).

Meppelder: Afkomstig van Meppel (DR).

Mercey, zie Merci.

Merchant, zie Marchand.

Merci, Mercy, Mercey, Mersie, Mesie: 1. Var. van Ofr. *merc(h)ier* ‘koopman, handelaar, kramer’. 1649 Nik. Merci, Atrecht-Antwerpen (WF) – 2. PIN Mercy (Meurthe-et-Moselle, Allier, Yonne).

Merc(k)x, zie Marcus.

Merel, Merle(n): BN naar de vogelnaam. 1300 Kateline Merle, Herentals (WF).

Merema, zie Meerman(s).

Merison, zie Meiresom.

Merk, van der, zie van der Mark.

Merks, Merkx, zie Marcus.

Merle(n), zie Merel.

Merlier, Merli: 1. BN naar de vogel, Fr. *merle*. 1250 Jean le Merlier, Noyon (MORLET). – 2. Var. van Ofr. *marlier* ‘koster, pedel, kerkmeester’. 13e e. Rogier le Marlier, Laon (MORLET).

Merlin: Patr. Naam van de tovenaars *Merlijn* in de ridderromans. 1280 Catharina Merlins, Ieper (BEELE); 1424 Merlin Quintin, Kortrijk (WF).

Merode, van; van de Meroe, van Meyroot: *Van Merode* < *van (de)me Rode* = *van den Rode* (vgl. D. *vom* < *von dem*). PIN *Rode* ‘gerooid terrein’. PIN *Merode* in Lengerwehe en Dülmen (NRW), bij Düren (NRW): 1101 *Roden*; 1216 Remaro van den Rothe (TW). Kloosterrade (NL): 1108 *Rode* (TW). 1363 Werner van me Roede, NL; 1369 Harper van me Roide, NL; 1374 Scheyvart vanme Roide, Kloosterrade; 1569 Antoine van Merode, Bouwelntwerpen; 1623 Jan van Meroe, Bilzen (WF).

Merrelaar: Wvl. *merelare* ‘merel’. Ook FN *de Meerleer, de Meerlaere, de Meirlaere*. 1590 Cornelis de Meerleere, Burst (WF).

Mersch, van der, zie van der Meerssche.

Merselaar, Merzelaar: Hypercorrect voor *Messelaar* < *Metselaar*.

Mersie, zie Merci.

Mersman, zie Maarsman.

Mertens, zie Maartens.

Mervel(d), zie (van) Meerveld.

Mervielde: Ovl. vorm met *ld* < Fr. *ll*. 1. Fr. *merveille* ‘wonder’. Vgl. Fr. *Merveilleux*, D. *Wunder*. Dat kan een BN zijn voor iemand die vreemde, wondere dingen doet of wonderbare verhalen vertelt. – 2. PIN *Merville*, Ndl. *Meregem* (FV). 1291 Pietrekens Mervelle, Zarlardinghe OV; 1472 Jan Merveille, Brugge; 1663 Jacques Merville; 1785 Joseph Mervillie, Tielt (WF).

Mervis, zie Meervis.

Merwe, van de(r): PIN (ZH) aan de rivier de *Merwede*, die van Gorinchem tot Vlaardingen loopt: 1040 *Mereweda* (LNT). De FN hoorde dus eigenlijk *van de(r)* Merwee uitgesproken te worden. 1281 Daniel van der Mareweden, Dordrecht (CG); 1380-1452 Dirk van der Merwede, Meeuwen NB (DM); 1651 Maria van de Merwede, Colijnsplaat (HARTHOORN).

Merzelaar, zie Merselaar.

Mes: BerBN van de messenmaker. 1300 Heine Mes, Tervuren (WF).

Mesema: Friese afl. van *Mees*, *Mese*. De vogelnaam of Patr. < *Bartholomeus* of *Maas* < *Thomas*.

Mesie, zie Merci.

Mesker: BerN. Adaptatie van Zuid-Duits *Metzker* < *Metzger* 'slager'. 1675 Mathijs Mesker, Den Haag (DM).

Mesleyn: Patr. *Messelyn* < *Misselijn* < *Michelin*, vleivorm van de VN *Michel*. 1679 Anna Misseleyns, Lo WV (WF).

Mesman, Misman: 1. BerN van de messenmaker. 1625 Fr. Messeman, Beel-Antwerpen (WF). – 2. Door assimilatie *rs* > *s* uit *Mersman*.

Messagie, Misseghers: BerN van de *messagier* '(stads)bode, boodschapper, gezant'. 1309-10 Boudekin de Messelgier iij lb. dat hi was te Parijs, Aardenburg (HAES. 153); 1392 ghesend Heine den Messagier te Rysele met eenen brieve = Heine den Messagier ... als messagier van der stede zijnde, Kortrijk (DEBR. 1958).

Messelaar, zie Metselaar.

Messer: 1. D. *Messer* 'mes'. BerBN van de messenmaker. – 2. Afl. van Mnl. *messen* '(be)mesten'. BerN. 1448 Coppin de Messere, Aardenburg (WF).

Mesu, zie Missu.

Meten, van: PIN *Meten* in Zevenaar (G). Vgl. *van der Meet*. 1754 Nicolaas jan van Meten, Aardenburg (VS 1974, 563).

Methorst: PIN in Ede (G). 1526 Maes Symons van Methorst, Lunteren (G) (DM).

Metlaar, zie Meddeler.

Mets, Metz, Smets, Smeets: Vl. FN *de Mets*. BerN van de metselaar. *Smets* is de gen. *des Mets*. 1309-10 Gossin de Mets = van metsene Gosin de Mets, Aardenburg (HAES. 154).

Metselaar, Messelaar: BerN van de metselaar. Mnl. ook *messelaar*. 1284 meyster Willaems die Maetselars, Dordrecht; 1584 Gysbrecht Joos de Metzelaere, Arnemuiden (DM); 1456 Egbert die Metselair, Amsterdam (NHC).

Metsers: BerN van de metselaar. 1392 Romboud den Metsere met sinen cnape van dat hi ghemets heift, Kortrijk (DEBR. 1958); 1605 Philips de Metsere = de Metsenaere, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Mette(r), de: BerN *Demette(r)*, *Demaiter(e)*, vertaald uit *Lemettre*, *Lemaître* 'de meester'.

Metz: 1. PIN *Metz* in Lotharingen. – 2. Zie *Mets*.

Metzon: Uit *Matson*, zoon van Mattheus?

Meul, zie van der Molen.

Meulblok: PIN *Molenblok* bij Diepenveen (OIJ), in Dongen (NB), Rotterdam (ZH), Wadenooien (G), Zaltbommel (G). De Zeeuwse achternaam gaat evenwel terug op de PIN *Meulblok*, *Moolblok* in Wolphaartsdijk. 1686 Willem Marinusz. Meulblok, Colijnsplaat (VZS 2000, 161) is een afstammeling van 1611 Grabreel Moolblock, Wolphaartsdijk; °1715 Jacob Meulblok, Heinkenszand. – Lit.: T. Nuyten, *Genealogie van Jacob Meulblok*. VZS 1999, 194-210.

Meulbroek, zie (van) Molenbroek.

Meulder, de, zie (de) Mulder.

Meuldijk, zie Molendijk.

Meule, van de(r), zie van der Molen.

Meulebroeck, zie (van) Molenbroek.

Meuleman, Meul(le)man: 1. BerN van de molenman of molenaar. 1340 Wouter de Moldre = 1362 Wouter Moleman, Leuven (WF). – 2. Afl. van *van der Molen/Meulen*.

Meulemeester, (de), zie de Meulenmeester.

Meulen, van de(r); ter Meulen, zie van der Molen.

Meulenaere, de, zie (de) Molenaar.

Meulenberg: Verspreide PIN *Molenberg, Meulenberg* ‘verhevenheid waarop een molen staat’. 1412 Jan Moelenberch, Geel (WF).

Meulendijk, zie Molendijk.

Meulenmeester, de; (de) Meul(e)meester: BerN van de molenmeester, de opzichter van de molens. 1521 Willem de Meulenmeester, Middelburg; 1587 Lieven de Meulenmeester, Arnemuiden (DM).

Meul(le)man, zie Meuleman.

Meulmeester, (de), zie de Meulenmeester.

Meulpolder: PIN *Molenpolder* in Arnemuiden (Z), Den Bommel (ZH), Goudswaard (ZH), Ierseke (Z), Sint-Maartensdijk (Z), Nieuwland (Z), Numansdorp (ZH), Oudelande (Z), Vogelwaard en Hontenisse (Z), Poederoijen (G), Terheijden (NB).

Meulstée: Vermoedelijk < *Meulsteen, Meulensteen*. BerBN van de molenaar of de slijper van molenstenen. Of huisnaam. Vgl. D. *Mühlstein*. 1497 Peter inden Moelen = Peter inden Moelensteen, Antwerpen (WF).

Meun: 1744 Hendrik Harmensz Muijn is de stamvader van het geslacht *Meun*, aangezien op Urk de *ui* als *eu* (*deum* ‘duim’) wordt uitgesproken (DM). PIN Meun (Seine-et-Marne)? Of uit *Moen, Moon* < *Simon*.

Meurichy, de: PIN *Morenchies* (PdC)? Of *Morchies* (PdC)?

Meuringe, zie Möring.

Meurs, (van): PIN *Muers* = *Mörs* in Duits Gelderland. 1600 Hanrick van Meurs, Nijmegen (DM).

Meuwese, zie Meeuse(n).

Meij, (de): Mnl. *mei* ‘mei(maand), lentemaand’. Fr. *mai* ‘mei, plezier’. Wellicht BN voor een levenslustige. Heel wat maandnamen komen voor als FN: *April, May, Januar, Hornung, März, May, Haymandt, July, Augst, Dezember*. 1307 Bauduins li May = 1308 Baudin Lemai; 1326 Jacob de Mey, Ieper (BEELE); 1472 Maertin de Meij, Aardenburg (VAN VOOREN 28); 1620 Jacob Jacobsz de Meij, Delft (DM).

Meij, van der, zie van der Meide.

Meijaard: Patr. Germ. VN *Magihard*. 1268 Simonem Meiart = 1270 Simon Maiard, Kales (GYSS. 1963); 1298 Johanni Meyart, Brugge (WF); 1683 Joris Jansz Meyaert, 's-Heer Arendskerke (HARTHOORN).

Meijboom: BN naar de woonplaats of huisnaam. Vgl. D. *Maibaum, -bo(h)m*, Ndd. *Meibo(h)m*. 1449 Henric Meyboem, Zwolle (DM); 1550 Hans Meyboom, Aken-Antwerpen; 1757 Adr. Meiboom, Amsterdam (WF).

Meijden, van der, zie van der Meide.

Meijer, (de); le Meijer, de Meijere, Meijeren, Meijers: BerN Lat. *maior* > Ofr. *maior, maieur*, Mnl. *meyer* ‘meier, rentmeester, vertegenwoordiger van de heer in het hofgerecht, ambtenaar met rechtsmacht, pachter’. Uit *Maior* ook Fr. *maire*, E. *mayor* ‘burgemeester’. 1433 Willem Floryszoon geheten Meyer, Wateringen; 1531 Koert Meyer, Leeuwarden (DM); 1475 Jan de Meyere, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1490 Jan de Meyere, Axel (STEEGERS).

Meijerhof: D. PIN *Meierhof* (BEI, SH).

Meijering, -ink, zie Meiering.

Meijlen, Meijling: Patr. Afl. van een -ilo-dim. van een Germ. *mag*-naam.

Meijler: Afkomstig van Meijel (NL)?

Meijll: PIN *Meijel* (NL).

Meijnder(t)s, Mijnders: Patr. Germ. VN *magin-hard* 'kracht-sterk': *Meginhardus* (Dip.). 12e e. Meinart, Gent (GN). 1359 Nout Meniaerts huus, Hulst (DEBR. 1999).

Meyroot, van, zie van Merode.

Meijs: 1. Patr. Korte vorm van *Remeis* = *Remigius*. 1354 Remigius de Maresco = 1371 van Remeysse = 1382 van Meyse, Tienen. – 2. Patr. Korte vorm van Bartholomeus. 1486-1523 Meys Hoesch = Bartholomeus, Walhorn. – 3. Metr. Uit *Clemeinse/Clementia*. 1429 Clementia dicta Meys(se), Den Bosch (WF).

Meijten, van der, zie van der Meide.

Meijvaert: Patr. Germ. VN *magin/megin-frith* 'kracht-vrede': *Megenfrid* (Dip.). 1299 Meinverd, Gent (CG); 1396 Lievin Meyvaert, Liedekerke OV (WF).

Mez, du, zie Dumez.

Michiels, Michielsen(s), Miechielssens, Michel(s), Michaëlsen, Mechielsen, Machiels, Machielse(n), Machgiels, Mach(g)uels, Magielse(n), Maghielse: Patr. De bijbelse VN van de aartsengel Michael 'wie is als God?'. De voortonige klinker *i* werd versterkt tot *a*. ±1330 littera Jacobi filii Michaelis = 1340 waren Jacop Machiels sons, Saaftinge; 1381 Boydin Michiels sone, Hulst (DEBR. 1999); 1478 Jacob Michiels, Axel (STEEGERS); 1480 Pieter Michiels, Aardenburg (VAN VOOREN 28).

Micke, Mijcke, Mik, Mieck: Mnl. *micke* 'brood van tarwe en rogge'. 1443 Gheerd Micke, Antwerpen (WF).

Midavaine, Midevaine: Fr. *muid d'avoine* 'mud(de) haver'. BN naar de heerlijke rente of voor een haverhandelaar of -meter. 1494 Ghiertud Midavaine, Doornik (WF); 1710 Jaques Midavaine, Saint-Amand (NF)-Doornik-Bergen (H) (vader van) 1717 Jean Midavaine, Middelburg (VZS 2001, 2).

Middelburg (van); Middelberg: PIN *Middelburg*, hoofdplaats van de provincie Zeeland: 1189 *Middelberg*. Er is ook een dorp Middelburg (Maldegem, OV), vernoemd naar het eerste. Ook nog Middelburg (Reeuwijk, ZH). 1351 Jan f. Heinric van Middelburch (JAM. 98); 1566 Jacob van Middelborch, Middelburg-Antwerpen (WF).

Middelhoek: PIN in Ovezande (Z) en Weerselo (OIJ).

Middeljans: Patr. De middelste van drie Jannen, nl. *Grootjans, Middeljans, Kleinjans*. Vgl. D. *Mittelhans*.

Middelkamp: Naar de woonplaats te midden van het veld (kamp). Vgl. Fr. *Millecamp(s)*. 1683 Hermannus Middelkamp, Amsterdam (WF).

Middelkoop: PIN *Middelkoop* in Zederik (ZH) en Beusichem (Buren, G).

Middelman: BN van de bemiddelaar, scheidsrechter; makelaar. Vgl. D. *Mittelmann*.

Middelraad: Oostelijke var. van PIN *Middelrode* (Berlicum NB)?

Middelveen: PIN *Middelveen* in Zuidwolde (DR), Vries (DR).

Middelweerd: PIN *Middelwaard* in Gorssel (G), Hedikhuizen (NB) en Vianen (ZH).

Midden, van: Naar de woonplaats ergens in het midden.

Middendorp, van; Meedendorp: PIN *Middendorp* in Schoonebeek (DR) en Voorthuizen (G).. Ook een verspreide Ndd. PIN. 1461 Kort Middendorp, Lippe (NN); 1643 Evert Heijmen van Middendorp, Voorthuizen (DM).

Midevaine, zie Midavaine.

Miechielssens, zie Michiels.

Mieck, zie Micke.

Miedema: Friese afl. van PIN Miedum (Leeuwarden FL). Of *ma*-afl. van *miede* 'hooiland, maailand', Ndl. *made, maat*.

Mieden, van der: PIN *de Miede* 'grasland' in Schagen (NH), *Mieden* in Wûnseradiel (FL) en Barradeel (FL). 1674 Dirck Adriaensz. van der Miden = Dirck van der Miede; 1676 Adriaan van der Mieden, Alkmaar (NL 59 (1941), 175-184; 91 (1974), 144 e.v.; 98 (1981), 69-73).

Mieghem, van; Migom: PIN *Migem* in Temse (OV), *Miegem* in Bornem (A), *Mie(de)gem* in Haasdonk (OV). 1315 magistrum Egidium de Mideghem curatum de Hulst = 1328 meester Gielise van Mideghem prochipape van Hulst, Hulst (DEBR. 1999); 1471 Josine van Miegheem, Temse (WF).

Miegkens, van: Verkeerd gelezen van *Mieghem*?

Miehl, Mielen, Milh, Mille: 1. Patr. Oude VN *Milo* (Dip., GN). 1305 Lambert Miele; 1392 Piere Mielin, Ieper (BEELE); 1410 Claeis Mile, Kortrijk (DEBR. 1958). – 2. Metr. Korte vorm van VN *Emilia*. 1367 ene Miele Sbarbiers, Ieper (WF).

Mientjes: Ook *Mi(e)ntiens*, *Mintjens* < *Minnekens*. Mnl. *Minnekin*, dim. van *Minne* (zie i.v.). 1281 Joh. Minnekin, Ieper (BEELE).

Mieras, Miras: Fr. *Mirard*? De 18e-eeuwse afstammelingen van de 17e-eeuwse Cornelis Mieraards in Yerseke heten Mieras (DM). 1649 Cornelis Jansen Mieras van Kloetinge, Baarland; 1673 Leendert Lauwerisz Mieras, Krabbendijke (HARTHOORN); 1721 Cornelis Mieraerts; 1723 Klaas Mieraats, Yerseke (VZS 1993, 63).

Mierenet, Mieresnet: Var. van *Mieremet* < *Mernet*, dim. van Ofr. *merme* < Lat. *minimus* 'heel klein'.

Miert, van: PIN *Mierde* (NB). 1374 Adaems van Mierde, van thertoghen Bossche, Sint-Truiden (WF).

Migom, zie van Mieghem.

Mik, zie Micke.

Miklas: Patr. Slavische vorm van de VN Nikolaas.

Mil, van; van Mill: PIN *Mil* (NB). 1587 Neesken van Mill, Nijmegen (DM).

Milat: Tsjechisch *Miláček* 'lieveling'.

Milde, de; Smilde: BN 'mild, zacht, weldadig'. 1545 Joost de Milde, Den Haag-Antwerpen (WF).

Milh: De Oostendse familie Milh is afkomstig van Plassac (Char.-Mar.). Zie ook *Miehl*.

Milhou: Ontronde vorm van de PIN *Mühlhausen* in de Elzas (Fr. *Mulhouse*). *Mühlhausen* is verder een verspreide D. PIN 'molenhuis'.

Mill, van, zie van Mil.

Mille, zie Miehl.

Millenaar, Millenaar: 1. Afkomstig van *Millen* (BL) of *Mil* (NB). – 2. Ontronde variant van *Molenaar* (*Naamkunde* 1991, 87).

Milliano, (de): Patr. It. *Miliano* < *Emiliano* (DE FELICE). Maar blijkens de oudst bekende stamvader, Milan = de Milano, is de naam veeleer de It. FN *Milano*, *Milani*, vanwege herkomst van Milaan (DE FELICE). Volgens de overlevering is de familie afkomstig uit Italië en zou ze vertrokken zijn naar Spanje, om zich dan in de Nederlanden te vestigen. Maar volgens het 'Instituto Internacional de Genealogia y Heraldica' in Madrid zouden de Millans van Spanje naar Italië getrokken zijn. ±1619-1681 Alonso Millan = Alonso de Milano, Bassevelde (vader van) 1661-1715 Marcus de Milliano, Bassevelde-Watervliet. – Lit.: G. DE MILLIANO, *Genealogie de Milliano. De Schakel* 1965, 77-85. – G. DE MILLIANO, *Het geslacht de Milliano. VS* 9 (1973), 249-250. – F. & T. DE MILLIANO, *De familie de Milliano. VS* 37 (2001), 573-583.

Millingen, van: PIN *Millingen* (G). 1399 Claes van Millingen, Zwolle (DM).

Mills: E. FN. PIN *Mill* 'molen'.

Milot: Patr. Vleivorm van de VN *Amilius*, *Amelis*. 13e e. Ameyle dit ly gros Mylo; 1324 Amelius Milotiaux, Luik (WF).

Miltenburg: PIN *Miltenberg* (BEI). Huisnaam *Miltenburg* in Weesperkarspel (NH).

Min, (de): Mnl. *minne* 'geliefde, beminde, zoogmoeder, min'.

Minck, zie Mink.

Minderhout, Minderhoud(t): PIN *Minderhout* (A). 1392 Weenmaer van Minderhout, Antwerpen (WF); 1734 Cornelis Pieterse Minderhoud, Westkapelle (VZS 1990, 72).

Minders: 1. Gen. van *de Minder* 'de kleinere, de jongere, minderjarig'. 1343 Heinric de Mindere, Gent (WF). – 2. Patr. Var. van *Meinders*.

Minekus, Manikus: Patr. *Minikus*, korte vorm van de Lat. HN *Dominicus*.

Minet: Patr. Dim. van *Jacquemin* of *Guillemin*. 1340 J. Jaqueminet de Marly (MORLET); 1539 Godfr. Minnet, Bassilly-Antwerpen (WF).

Mingeroet, zie van Megroot.

Minheere, zie Mijnheer.

Mink, Minck, Minnik: 1. Patr. Dim. van *magin*-naam, zoals *Meine(c)ke*. 1396 Gillis Meinke, Jacop Menke, Sint-Maria-Lierde (WF). – 2. PIN *Mink* in Neede (G): 1381 *Medinc* (HEKKET).

Minkema: Friese afl. van Mink.

Minnaard, -aar(t), -aert, -arse: Patr. Germ. VN *Meinhard* (zie *Meijnderts*). 1281 Ysekin Minnart, Axel (WF); 1381 Heinric Minnaert, Hontenisse (DEBR. 1999); 1598 Geertruyt Meynaerts, Brussel-Baarland; 1607 Jacob Minnaert, Kapelle (HARTHOORN).

Minne: 1. BN Mnl. *minne* 'geliefde, beminde, min, zoogmoeder'. -1300 Egidii Minne, Kortrijk (DEBR. 1980); 1268 Jakemon avoec Amour = 1287 Jakeme metter Minne, Ieper (WF). – 2. Metr. Korte vorm van *Jacquemine* of *Willeminne*. 1416 Willeminen Callins = an Minen Callins, Kortrijk (DEBR. 1957, 10). – 3. Patr. < korte *magin*-naam: *Maino* (MORLET I), door reductie *ei* > *i*. 1482 Adriaen Minne, Aardenburg (VAN VOOREN 28). – Lit.: R. HAESERIJN, *De toenaam Minne*. MVN 30 (1954), 187-192.

Minnebo(o): BerN van een bode te paard, van Mnl. *mennen, minnen* 'rijden op een lastdier'. De naam werd blijkbaar al vroeg als *der minnen bode* 'liefdesbode' opgevat. 1281 Ava der Minnebode, Oostburg; 1428 gegeven Wouteren Minnebode van Antwerpen ... gereden met eenen brieve = 1429 Wouteren Minnenbode ... dat hy vander stad wegen van Antwerpen reet in orboere vander stad van Liere (WF).

Minnebreuker: BN: die de minne of liefde verbreekt.

Minnen, van: Wellicht de FN *Minne(n)* met secundair voorzetsel.

Minnik, zie Mink.

Miras, zie Mieras.

Mirck: D. FN *Mier(c)ke* < Oost-D.-Slav. VN *Mirek* < *Miroslav* (DN).

Misilje, zie Marsille.

Misman, zie Mesman.

Missaar: Adaptatie van Fr. *Michard*, afl. van de VN *Michel*.

Misseghers, zie Messagie.

Missel: Patr. Adaptatie van Fr. VN *Michel*.

Missiaen: Patr. Var. van *Messiaen, Merciant*. Lat HN *Marcianus*. 1398 Pierre Maersiaen = Pierre Mersiaen, Bellegem (DEBR. 1970).

Missielje, zie Marsille.

Missu, Mesu: Ook FN *Missuwe, Messuwe, Metsu(e)*. Of. *mac(h)ue, massue, messue*, Mnl. *matsu(w)e* 'knots, kolf, knuppel'. 1469 Hannin Metchu, Ieper; 1639 Pieter Messu, Kemmel; 1705 Christiaen Missuwe = 1714 Messuwe, FV (WF; W. BEELE, *Naamkunde* 1980, 116-120).

Mobach: PIN *Maubach* (NRW). 1317 Heinric Moebachs, Diest (WF); 1608 Willem van Guilick, salmacker = 1634 Willem Mobach, saedelmaecker, Zutphen (DM).

Mobelus, Mobselus: Var. van Mabelis. 1730 Franciscus Mobelus, Maldegem (zoon van) Pieter Mobelis (PDB).

Modde: Patr. Bakervorm van een Germ. *môd*-naam, zoals *Modwin* (GN) of *Modard*. 1374 Jacop Modde, Antwerpen (WF); 1509 Pieter Modde fs. Lauwereins, Aardenburg (VAN VOOREN 28).

Moddelaar: BerN van de vuilnisman, vgl. FN *Modderman*.

Modderkre(e)ke: PIN.

Moed, de: Vermoedelijk een volksetymologische vervorming. Misschien uit *Demode* < *Demaude*. PIN *Maude*, *Maulde* (H, Nord).

Moeffaert, van: De frequente PIN *Montfort* (CROTT 1995).

Moelaart, Moelaert: 1. Fr. *Mollard* < Ofr. *mol*, Fr. *mou* 'zacht, week'. Fr. dial. *moulard* 'wekeling'. 1312 Robert Moullart, Atrecht. – 2. Patr. Oude VN: 1385 Moulard le Bout, Nijvel (WF).

Moelands: 1. PIN *Mouland*, de Rom. vorm van *Moelingen* (BL). ±1400 Thiri de Moulant, Luik (WF). – 2. Uit *Moerland* (zie i.v.) 1581 Hans Moelans, Retie; 1596 Hans Moulant, Turnhout (WF).

Moelijker, Moeliker, Moeleker, Moel(le)ker: Mnl. *moloc*, Ndl. *molik*, *molijk* < de afgodsnaam *Moloch* 'vogelverschrikker'. ±1600 *een moylijck (of priapus) wordt in de boomgaerden, ende in 't koren en hennipwerven gesteldt* (WNT). 1632 Adriaen Jacobs Moeylick, Tholen = 1635 Adriaen Jacobs Moyelijcker, afkomstig uit Reimerswaal. (DM).

Moen(s), Moensen, Mons, Moons, Moonen, Mune, Muns: Patr. Korte vorm en afl.van VN *Simoen* = *Simon*. 1318 Moen Pieters, Walcheren (MEERTENS 1947); 1381 Gielis Moen; Jan Moen, Hontenisse; 1381 Calle Moents, Ossenis (DEBR. 1999); 1475 Pieter Moens, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Moer, van (der); van de(r) Moere, van der Mooren: PIN *Moer* in Diever (DR), Heino (OIJ), Loon-op-Zand (NB), *Moere* (WV), oorspr. *ten Moere*, of de verspreide PIN *ten/ter Moere* 'veengrond, moeras'. 1309-10 mijn here Jhanne van den Moere, Aardenburg (HAES. 154).

Moeraert: Patr. Germ. VN *maur-hard* 'moor-sterk': *Morardus* (Fm.). 1350 Pieter Wouter Moeraerdszone, Zeveneken (WF).

Moerbeek: PIN *Moerbeek* in Nieuwkoop (NH), *Moerbeke* (Morbekque FV) of *Moerbeke* (OV). 1573 Lief Andriesz van Moerbeke, afkomstig uit Vlaanderen, bouwde de eerste oliemolen op de wallen van Alkmaar (DM); 1547 Vincent van Moerbeke, Aardenburg (VAN VOOREN 28).

Moerdijk: Verspreide PIN, o.m. *Moerdijk* in Boostenblide bij Axel (Z). In Z en ZH de naam van buitendijkse grond, die uitgemoerd werd en met een dijk omringd. 1341 lant dat Ihan Mourdiics was, Saaftinge; 1383 cooper Jan Moerdijck, Michiel Moerdijck, Hulst (DEBR. 1999); 1605 Jacob Jansz Moerdijck, 's-Heer Arendskerke; 1603-18 Jan Jacobsz Moerdijck, Heinkenszand (HARTHOORN).

Moere, van de(r), zie van (der) Moer.

Moerel, zie Morel.

Moerenhout, Mornout: PIN 'bos bij het veen, moeras'. 1397 Willekine van Moerhout, Kortrijk; 1706 Judocus Morenhoudt, Brussel (WF).

Moergestel, van: PIN *Moergestel* (NB).

Moerings, zie Möring.

Moerkerken: PIN *Moerkerken* (ZH), *Moerkerke* (WV). Maar er was ook een Moerkerke tussen Sas van Gent en Philippine, in de 15e eeuw verdronken: 1218 *Morkerka*, 1218 *Mourkerke* (TW). 1239 in officio de Hasnede ... in parrochiis de Hasnede et de Moerkerca (GN). 1315 Laurentius presbiter curatus de Morkerke (GYSS. 1999); 1475 Vrancke van Moerkerke, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Moerland: PIN *Moerland* 'veenland, veengebied, uitgemoerd land'. 1111-15 Morlant (Z) (GN). 1541 Cornelis Moerlans, Hoogstraten-Antwerpen; 1586 Niklaas Moorlandts, Brussel (WF).

Moerman, Murman: 1. Afl. van *van de(r) Moer*. – 2. BerN van de handelaar in moer of turf. 1234 Hugo dictus Morman de Perbome, Assenede (GN); 1475 Adriaen Moerman, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1621 Jan Jansz Moerman, Biezeling; 1627-30 Jacob Jansz Moerman, Kloetinge (HARTHOORN).

Moermond: Volksetymologisch < *Moerman*. 17e e. Marinus Moerman, Bommenee (Zonnemaire, Z) is de stamvader van de familie Moermond (DM).

Moers, zie (de) Moor.

Moerseke, van: PIN *Moerzeke* (OV). 1380 ad Iohannem de Moerseke = 1392 Jan van Moersicke heeft de Wulpe, Hulst (DEBR. 1999).

Moes: 1. Patr. Limburgse vorm van *Maas* < VN *Thomas*. 1459 Lemmen Maes = 1480 L. Moys, Genk (WF). – 2. Verkort uit de PIN Moespot in Ambt-Vollenhove (OIJ). 1714-1795 Geert Lamberts Moespot alias Moes (DM). – 3. Verkort uit *Moeskoker* ‘bereider van moes, spijs, eten, brij, groente’. 18e e. Harm Jans Moeskoker alias Moes, Smilde (DM).

Moeskops: Mnl. ww. *moescoppen* ‘stropen, geld aftroggelen’. BN voor een afzetter. 1711 Arnold Mouscop, Bilzen BL (WF).

Moeijkens: Dim. van Mnl. *moeie* ‘tante’. 1345 jan Moyken, Gent (WF).

Mog(g)ré, Moggree, Moygré: Of. *maugré* < *malgré* ‘smart, pijn, ontevredenheid’?

Mohlberg: PIN *Molenberg*. Vgl. D. *Mühlberg*.

Mohn: Patr. D. korte vorm van VN *Simon*.

Mohrman, zie Moorman.

Moisen: 1. Patr. Afl. van Limburgs *Mois* = *Maas, Thomas*. 1459 Lemmen Maes = 1480 L. Moys; 1514 Moisken Mois, Genk BL (WF). – 2. Patr. Afl. van de Gr.-Lat. bijbelse VN *Moyses, Mozes*. 1388 her Pieter Moyses lant, Hulst (DEBR. 1999). – 3. Wellicht door verdoffing uit *Moison*.

Mois(s)on: Var. van *Moijsen, Moeyensoon* ‘zoon van (Mnl.) *moeye*, tante’. Vgl. Mnl. *moeyenkint*. Een *moeyensoon* is dus een neef, vgl. *de Neef*, D. *Muhmensohn*. Mnl. *moeye* betekende ook ‘stiefmoeder’. 1291 Jan Moyensone, Grimbergen (CG); 1602-20 Henrick Moyesoën = H. Moyson, Puurs (MNT 433).

Mol, (de); Moll, Mols: BN naar de eigenschappen van de mol (blind, zwart). 1186 Arnoldus Mol, Utrecht (GYSS. 1966); 1372 Jans Mols landt, Hulst (DEBR. 1999); 1475 Jan de Mol, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1592 Pieter Adriaensz Mol = Pier Mol, Baarland (HARTHOORN). De var. *Mol(l)* – zonder lidwoord – kan ook een korte vorm zijn voor *van Mol*.

Mol, van; Mol(l): PIN *Mol* (A). 1287 Egidius de Molle, Antwerpen; 1508 Heynderic van Mol, Aartselaar A (WF).

Moldas: Door dial. uitspraak van *Molders*?

Molders, zie (de) Mulder.

Molegraaf: BerN van de molenopzichter. D. *Mühlgraf*. 1690 J.Fr. Molegraeff, Den Bosch (WF).

Molema, Mollema: Friese afl. van *Molen*, BerN van de molenaar.

Molen, van der; van der Moolen, van de(r) Meule(n), Meul, Vermoolen, Vermeul, Vermeule(n), Moulen: Verspreide PIN *ter Molen/Meulen*. 1339 Johan van der Molen, verkoopt het goed ter Molen, Hellendoorn, OIJ (DM); 1381 Jan van der Molen, Ossenissee (DEBR. 1999); 1388 Bossin van der Molen = 1395 Bossin van der Meulen van der helt van der moelassise, Kortrijk (DEBR. 1970).

Molenaar, (de); de Meulenaere, Smo(o)lenaers: BerN van de molenaar. 1296 Hughe de Meulnare, Vier Ambachten; 1367 Hughe de Muelnare; 1380 Boudin de Molenare, Hulst (DEBR. 1962, 1999); 1475 Cornelis Muelnaers, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1481 Willem de Muelneere, Axel (STEEGERS).

Molenbroek, (van); van Moolenbroek, Meulbroek, Meulebroeck: Verspreide PIN *Molenbroek* 'broekland met molen'. 1392 Mahieu van Molembrouc = van Meulenbrouc, Kortrijk (DEBR. 1980).

Molendijk, Meul(en)dijk: Verspreide PIN (FV, WV, Z, Holland) *Molendijk* 'dijk met molen erop'. 1381 Juliaen van Molendyke, Ossenissee (DEBR. 1999).

Molenkamp: PIN *Molenkamp* in Ammerzoden (G), Emmen (OIJ). 1597 een stuck lants genaempt den Molenkamp, Kaulille BL (*Naamkunde* 1970, 20).

Molewijk, Muilwijk, (van) Muilwijk: Verspreide PIN *Molenwijk* (NB, NH, ZH). 1421+ Matthijs van Muilwijk, Gorinchem (PDB); 1466 Judocus de Mulwyc, U; 1619 Fr. Muylwyck, Delft-Antwerpen (WF); 1515 Adriaen Anthonisz van Muilwijk, Hoornaar (DM); 1673 Willem van Muilwijk, Delft (*NL* 42 (1924), 145).

Molhoek, Molhok: Var. van de verspreide PIN *Molenhoek*, b.v. *Molhoek* in Harelbeke en Keiem (WV) (DF). 1328 Pieres de Meulhoeke, Godewaarsvelde FV (DF X); 1698 Gerard Elias Molhoek, Krabbendijke (PDB).

Molier: BerN Ofr. *molier* 'molenmaker, slijper van molenstenen'. 1655 Lodewijk Molier, Wijk bij Duurstede (U); op zijn wapen staan drie molenijzers (DM).

Moll, zie (de) Mol, van Mol.

Mollema, zie Molema.

Mollemans, zie Moolleman.

Mollenkrämer: Molenkramer?

Möller, zie Müller.

Mollet: Dim. van Fr. *mou* 'zacht'. 1274 Philippon le Molet, Aat H (WF); 1368 Jhan Molet, Kortrijk (DEBR. 2002).

Mollevanger: BN voor een mollenvanger.

Molmans, zie Moolleman.

Molog: *Molog* < *Molag* < *Moorlog*, *Moorlach*, *Moorlag(e)*. PIN *Moorlage* (NS) (*Naamkunde* 1984, 110).

Mols, zie (de) Mol.

Mom(m): 1. Mnl. *momme* 'mom, masker, vermomde, gemaskerde'. Vgl. D. *Mumm* 'vermomde persoon' (DN). 1177 Gerardus Mummo, Gelder (GYSS. 1966). – 2. Patr. < Germ. VN *Mombert*. Friese VN *Momme*.

Mommaas, Mommers: Uit *Mommaers* < *Mommaerts*. Afl. van ww. *mommen* 'zich vermommen, zich verkleeden, een masker aandoen'. 1247 Heila Mommarts (GN), -1300 domum Nicholai Mommards, Kortrijk (DEBR. 1980); 17e e. Maarten Aarnoutse Mommaerts, Zierikzee (MEERTENS 1947).

Mommers, zie Mommaas.

Moncourt: PIN *Moncourt* (Moselle, Seine-et-Marne), *Montcourt* (Haute-Saône, Seine-et-Marne).

Mondeel: Patr. < Fr. *Mondel*, dim. van Germ. *mund*-naam, zoals *Reimond/Raimond*. 1697 Jannetje Cornelissen Mondeel, 's-heer Arendskerke (HARTHOORN).

Monden: Patr. < Germ. *mund*-naam, zoals *Reimond*.

Mondria: *Mondria* < *Mondriaal* < *Montréal*, waaruit ook *Mondriaan*. PIN *Montréal* (Ain, Ardèche, Aude, Drôme, Gers) < *Mons Regalis* 'koninklijke berg'. 1722 Nicolas Monreal (PDB); 1750 Matthias Monreal, Steenwijk. – Lit.: E.J. MONDRIA, *Genealogie-CBG* 2 (1996), nr. 3, p. 77. – J.G.J. REUSSEN, *Van musket tot schilderspalet. Genealogie van de familie Mondriaan*, Amersfoort, 1996.

Moneauw: Adaptatie van Fr. *Moneaux* < *Monel* < *Simonel*, dim. van de VN *Simon*.

Monfrooij, Montfroij: Patr. Fr. *Monfroy*, Rom. vorm van de Germ. VN *mund-frith* ‘bescherming – vrede’: *Muntfrid, Monfredus* (MORLET I). 1408 Henri Monfroy, Luik (WF).

Monjé, zie Monnier.

Monna: Patr. *Mona* is een Waalse vorm van *Monard* < *Simonard*, afl. van de VN *Simon*. 1317 Simon dit Monard, Luik (WF).

Monnier, Monjé: 1. BerN van de geldmunt, geldwisselaar. Ofr. *mon(n)ier*. 1348 Mathieus le Moniers, Kortrijk (DEBR. 1971). – 2. BerN Ofr. *mounier* ‘molenaar’. 1275 quant il faut mairiens as moelins ... li mognier iretaule doivent abatre le mairien; Thiri le Mognier, Melden OV (WF).

Monnik, de; de Munnik, de Munck, (de) Muijn(c)k: Mnl. *monic, mun(i)c* ‘monnik, kloosterling’. 1348 Felix de Monc, Kortrijk (DEBR. 1971); 1360 Willem de Muenec f. Jans, Sluis (JAM. 116); 1506 Mathijs de Muenck = de Muenyc, Aardenburg (VAN VOOREN 28).

Mons, zie Moen(s).

Monsé: Spelling voor Fr. *Monset*, dim. van *Mont* ‘kleine berg’.

Monster, zie van Munster.

Montagne, Montanje, Montane, Montaan: Verspreide PIN *Montagne* ‘heuvel, berg’. 1275 Marions de le Montagne, Doornik (WF).

Montanari, Montenarie: Afl. van It. *Montagna* ‘heuvel’.

Monté: Verspreide PIN *Montet* ‘kleine berg’.

Monteau, zie Martel.

Montenarie, zie Montanari.

Monteny: 1. Talloze plaatsnamen *Montigny, -ies* < Lat. *Montiniacum*. 1296 Alars de Montigni, Bergen H (WF). – 2. *Montigny* is de Rom. vorm van de PIN Montenaken (BL). 1235 Oston de Montigni, Luik (WF).

Montezaan: It. *Montesano*, afl. van *Mónte, Mónti* ‘berg’.

Montfoort: Verspreide PIN *Mont fort* ‘sterke berg’. *Montfort* (NL, LU), *Montfoort* (U). 1225 Everhardus Burgravius de Munfort, Utrecht (DM); 1283 Willelmus de Munforth, NL (WF).

Montfroij, zie Monfrooij.

Moobers: Patr. *Mobers* < *Moberts* < *Maubert* < *Malbert*. Germ. VN *mathal-berht* ‘vergaderplaats-schitterend’: *Madalbert, Malbertus* (MORLET I).

Mooi, de; (de) Mooij: BN ‘mooi, mooi uitgedost, fraai gekleed, keurig’. 1153 Olricus Moye, Veere (GYSS. 1999’); 1551 Claes de Moye, Rotterdam (DM).

Mooibroek: PIN ‘mooi broekland’. 1658 Henderyck Moeybrock, Blokzijl OIJ (DM); °1756 Barelt Alberts, Veendam, nam de naam Mooibroek aan (PDB).

Mooiman, Mooijman: BN voor een mooie man.

Mook, (van): PIN *Mook* (NL).

Mookhoek: PIN in Strijen (ZH).

Mooleman, Mol(le)mans, Muilman: BerN van de molenman of molenaar. Of afl. van *van der Molen*. 1340 Wouter de Moldre = 1362 Wouter Moleman, Leuven (WF).

Moolen, van der, zie van der Molen.

Moolenbroek, van, zie van Molenbroek.

Moolenburgh: Vermoedelijk uit *Molenberg*; zie *Meulenberg*.

Moonen, Moons, zie Moen(s).

Moonen, van: De naam Moonen met secundair voorzetsel.

Moor, (de); Moers, Smoor(s): 1. BN voor een moor, een bewoner van Mauretanië, ook (fig.) voor iemand met een donkere huid, zo zwart als een moor. 1171 Walteris Mor, G ent (GYSS. 1999); 1309 Gherard de Moor, Aardenburg (HAES. 154); 1359 Willem de Moor, Aardenburg (JAM. 112); 1477 Willem de Moer, Axel (STEEGERS); 1591 Jooris de Moor, Aardenburg (VAN

VOOREN 28). – 2. Patr. Germ. VN *Maur* ‘moor’. Zie *Möring*. 1381 Jacop Mors wijf; 1381 Margriete Jans f. Moers, Ossensisse; 1381 Zoetin Moers, Hontenisse (DEBR. 1999).

Moora: *Mora* is een Waalse vorm van *Morard*, de Germ. VN *maur-hard* ‘moor-sterk’: *Morardus* (Fm.). 1256 Robertus Morart, Compiègne (MORLET).

Mooren, van der, zie van (der) Moer.

Moorman, Mohrman: Afl. van PIN *Moor* ‘broekland, moeras, veenland’. Vgl. *Moerman*.

Moorsel, van: PIN *Moorsel* in Someren (NB) of bij Aalst (OV).

Moort, van; van Moorten: PIN *Moort* = *Moordrecht* (ZH).

Moortel, van de(n); van Moortel: PIN *Moortel, Moorter* ‘drassige grond’. 1389 Korstiaan van de Mortel, Gemert (DM).

Moorten, van, zie van Moort.

Moorthamer: BerBN *Moorthamer* < Mnl. *mortelhamer* ‘hamer waarmee steen vergruizeld wordt’. 1399 Jan Moorthamer, Biervliet (JAM. 210).

Moosel, van: PIN *Moezel* bij Weert (NL).

Moosdorff: PIN *Moosdorf* (BEI).

Mooten, van der/n: Var. van *van der Moten*. Verspreide PIN (*ter*) *Mote* ‘hoogte, heuveltje, vaak met kasteel of molen erop’. 1398 Roeger van der Mote, Lauwe (DEBR. 1970).

Mooij, (de), zie de Mooi.

Mooijman, zie Mooiman.

Morauw, zie Morel.

Morcus, zie Marcus.

Moreauw, zie Morel.

Morel, Moreels, Moerel, Mareels, Moureau, Morreau, Mor(e)auw: 1. Fr. *Morel*, Mnl. *Moreel* was de naam van een zwart paard, een moor. Het paard van Robert d’Artois in de Guldensporenslag (1302) heette Morel. BN naar de donkere huidskleur. Het suffix *-el* werd in het Frans tot *-eau* gevoocaliseerd, dat in het Ndl. als *-auw, -eauw* geadapteerd werd. 1163 Balduinus Morel, Gent (GN); 1326 Jacop Moreel, Ieper (BEELE); 1785 Abraham Morel, Aardenburg (*VS* 1974, 363). – 2. *Moreel* kwam ook als VN voor: *Morellus* (Dip.). 1418 Moreel van der Wedaghe, Kortrijk (DEBR. 1958). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *Van Moreel tot Mareel. Biekerf* 1964, 72-73.

Moret: 1. Patr. Dim. van Germ. VN met *maur* ‘moor’, zoals *Morbold, Morbertus, Morfridus* (Dip., MORLET I). 1397 Jan Moret, Kortrijk (DEBR. 1970). – 2. BN Of. *moret* ‘donkerbruin’.

Morgan: Oude Keltische naam. 1159 Morganus; 1214 John Morgan, Berkshire (REANEY).

Morgenstern: Huisnaam. 1374 Dietrich Morgenstern, Emmendingen (BRECH.).

Möring, Meuringe, Moerings, Murijn: Patr. Afl. van Germ. *maur*-naam ‘moor’: *Mauro, Morin, Muring* (Fm.), *Moringus* (GN). 1341 Willelmi Morin, Kortrijk (DEBR. 1971); 1424 Hannin Moerinc, Kortrijk (DEBR. 1958); 1478 Willem Moerinc, Zuiddorpe (STEEGERS).

Mornout, zie Moerenhout.

Morreau, zie Morel.

Morrelgem, van; van Morzelgem, van Mosselgem: PIN *Morelgem* in Vlierzele (OV). 1228 Sigerio de Morleghem sex bonaria terre in Morleghem, Vlierzele (GYSS. 1964).

Morres, Mors: Patr. *Morris* = *Maurits*.

Mortensen: Patr. Scand. pendant van Ndl. *Maartens*.

Mortier: Frequentie PIN Fr. *Mortier* < Lat. *mortarium* ‘drassige grond, moerassig terrein’. Vgl. *van de Moortel*. 1398 Hannekin van den Moertiere = Hannequin du Mortier, Harelbeke (DEBR. 1970); 1533 Blasin Mortier, Aardenburg (VAN VOOREN 28).

Morzelgem, van, zie van Morrelgem.

Mos: Korte namen kunnen veel verklaringsmogelijkheden hebben. *Mos* kan Patr. zijn < *Maas, Thomas*. Of Mnl. *mos* ‘poel, mos’. Of: 1647 Hidde Agges Mos, Hindeloopen, was schipper op ‘De vergulde Mos’ (DM).

Moser: D. afl. van de verspreide PIN *Moos* ‘moeras’.

Mosselaar, van den: PIN *Mosselaar* (NB). 1724 Jacobus van de Mosselaere, Boxtel (WF).

Mosselgem, van, zie van Morrelgem.

Mosselman: BerN van de mosselman, de mosselverkoper. 1356 Peter Mosselman, Tervuren (WF).

Mosseveld(e), van: PIN *Mosseveld* in Overmere (OV), Torhout (WV). 1462 van Mosvelde, Lokeren OV (WF).

Most, van der: PIN (*ter*) *Most* ‘plaats waar mos groeit, modderige plaats, mosveen’. 1398 Omaer van der Most, Tielt (DEBR. 1970); 1430 Jan van der Most ... van den goede van der Most daer hy woent, Vorselaar (LIND. 1940, 265).

Mostaert, Mosterd, Mostert: Mnl. *mostaert* ‘mosterd’. BerBN van de mosterdmaker of -verkoper, mosterdman. 1365 Jan Mastaerd (lees mostaerd), Axel (GYSS. 1999); 1534 Frans en Gillis Mostaert, Hulst (DM).

Mosterdijk: PIN *Mosterddijk* in het land van Heusden (NB), *Mosterdijk* bij Nijmegen (G).

Motmans: Afl. van *van der Mote, van den Mooten*. 1434 Margrete Motmans, Diest (WF).

Moulen, zie van der Molen.

Moureau, zie Morel.

Mourik, van: PIN *Maurik* (G). 1179 Thietmarus de Meldrike (LNT); 1460 Gerrit van Malderick, Maurik (DM).

Mouronval: Verhaspeling – met *r* als verbindende glijdklank – van *Mohonval*. PIN 1651 Claudius Monhonvaulx, Novicastrensis (WF).

Mouthaan: BN voor een bierdrinker. 16e e. *ghy mouthanen die dick vliecht op de bierbanck* (WNT).

Mouwer, zie Mauër.

Mouwes, zie (de) Mauw.

Moygré, zie Mog(g)ré.

Mozes: Patr. De bijbelse VN Mozes. 1388 her Pieter Moyses lant, Hulst (DEBR. 1999); 1658 Maljaar Mosis, Kloetinge (HARTHOORN).

Mûcha: Pools *Mucha*, Russisch *Mukha* ‘vlieg’. BN (DS).

Muchall: Patr., wellicht gerond uit *Michal(l)* ‘Michael’?

Mudde: Mnl. *mudde* ‘mud, maat voor droge waren, graan, korenmaat’. BerBN van de korenmeter. 1311 Boeliin Mudde scoutete int zelve ambacht, Assenede (DEBR. 1999).

Muilenburg: PIN *Mühlenburg* (NRW).

Muilman, zie Mooleman.

Muilwijk, zie Molewijk.

Muis, Muijs: BN naar het knaagdier, de muis. 1515 Jan Pieter Muysz, Delft (DM).

Muiswinkel: PIN *Muiswinkel* in Ravenswaaij (G) en Dalfsen (OIJ). 1328 Jan van Musewiinkel = 1330 Jan van Muuswiinkel, Loerik (U); 1369 Herman Muswinckel, Maurik (WF).

Muizelaar: Afl. van Mnl. *musele* ‘doedelzak’. BN van de doedelzakspeler.

Mul, (de): BerN van de mulder. 1570 Pieter Adriaansz Mul, Moordrecht (DM).

Mulder, (de); de Meulder, Mulders, Molders, Smolders, Smulder(s), Smeulders: BerN van de molenaar. 1390 de Moldere, Leuven (LIND. 1947); 1577 Pieter de Muldere, Aardenburg (VAN VOOREN 28). In de 17e eeuw werd Anton Müller uit Helmstedt (NS) in Maaseik (BL) Anthonius Mulders (*VS* 1980, 263-6, 623-630). – Lit.: J.M. VERHOEFF, *Molens en mulders in Nederlandse familienamen. Naamkunde* 1991, 80-90.

Mulderij: PIN *Mulderij* ‘maalterij’ in Enter (OIJ) en Lochem (G). 1678 Jan Mullerije, Lochem (DM).

Mullaert, Mulert, zie Muijlaert.

Mullem, van; van Mullum: PIN *Mullem* (OV) of *Mollem* (VB): 1166 *Mulhem* (TW). 1565 Baltazar van Mullem, Mullem-Antwerpen (WF).

Mullens: *Mullen, Molen* verkort uit *van der Meulen/Molen*.

Müller, Müllers, Möller, Muller: D. BerN van de molenaar, mulder.

Mullié: Spelling voor Fr. *Mulier* 'muilezeldrijver'. 1349 Collard Mulier, Rijsel; 1538 Joannes Mulie, Kortrijk; 1536 Jan Mulier, Herseaux (WF); ±1685 Philippe Mullié, Deulémont, vestigt zich als protestant in Sluis; 1708 Philippe Mullié, Aardenburg. – Lit.: FR. INNIGER, *Genealogie van een geslacht Mullier (Mullié) in Zeeland. Gens Nostra* 44 (1989), 233-241.

Mullum, van, zie van Mullem.

Mulock: Patr. *Muloc* is een Zeeuwse VN, afl. van Germ. *mûl*-naam. 1242 Fulcro dictus Muloc, Gent (GN); 1298 Muloc Allairdssone, Kerkwerve, Nieuwerkerk (MEERTENS 1947); 1344 Muloc f. Pieters; 1345 Jacop f. Mulox, Z (HAMAKER II, 333, 384); 1341 Oelle Mulox; 1374 Hughe Muloc, Zierikzee (DE VOS 279); 1568 Vincent Mulocq, Den Haag (DM).

Munck, de, zie de Monnik.

Münd, de Munde: Mnl. *mond* 'voogd'. Vgl. D. *Vormund*, FN *de Voocht*.

Mune, zie Moen(s).

Munnik, de, zie de Monnik.

Munnik, van: PIN *Munnink* in Weerselo (OIJ): 1381 *Monikink*, in Tubbergen (OIJ): 1298 *Monekinc* (HEKKET).

Muns, zie Moen(s);

Munster, van; Monster: 1. PIN *Munster* < Lat. *monasterium* 'munster, (parochie)kerk'. 1339 Jan van den Muenstere, Brugge; 1473 Herman van Monster, Hasselt (WF). – 2. Verspreide D. PIN *Münster* (BEI, BW, HS, NRW, RP, Elzas). 1570 Hans van Munster, Münster-Antwerpen. – 3. E. PIN *Minster*, met dezelfde etymologie en betekenis. 1570 Wilb. van Munstere, Bury-Antwerpen (WF).

Munter, (de); Munters: BerN van de geldmunter, bankier, die geld munt. 1289 Henric de Muntre, Kaprijke (CG); 1407 Michiel de Muntre, Oostburg (JAM. 230).

Muntinga: Patr. Friese afl. van Germ. *mund*-naam. 1546 Roeleff Muntinck, Roden (DM).

Muntjewerf: PIN *Muntjewerf, Munnikewerf* bij Sint-Maarten (NH). 1605 Cornelis Claas Muntjewerff, Schagen (NH) (DM).

Murdoch: Verengelsing van Oudiers *Muireadhach*, Wels *Mordoc*, Gaëlish *Murdoch* 'zeeman, matroos'.

Muren, van der; de Muur, Muuren: Naar de woonplaats bij een muur. Vgl. *Mauer*, Fr. *Dumur*. 1284 Iohannem de Muro, Doornik (DEBR. 1980); 1500 Anthonijs van der Mueren, Genk BL (WF).

Murk: PIN, waternaam *Murk* in Dantumadeel en Tietjerksteradeel (FL).

Murman, zie Moerman.

Murre: Zoals *Morre* van Mnl. ww. *morren, murren* 'morren, pruttelen, pruilen, grommen'. BN voor een grompot. 13e e. Wouter Morre, Waasmunster; 1299 Staskin Murre, Gent (GN).

Murse, zie Mus.

Murijn, zie Möring.

Mus, Musch, Mussche, Musse(n), Murse: BN naar de naam van de vogel, de mus. 1306 Rogerum Mussche, Kortrijk (DEBR. 1971).

Mussert: Mnl. *musaert* 'sukkel, beuzelaar, dwaas, lomperd'. Of afl. van *musen* 'op de doedelzak spelen'. 1381 Heinric Musaert; Jan Musaert, Hontenisse (DEBR. 1999); 1464 Marye Musaerts, Hulst (PARM.).

Musson: Ofr. *moisson, mousson* < Lat. *muscioneem* 'mus'.

Muste, zie Muts.

Musters: Metathesis van *Mutsters*, gen. van *Mutsert*, *Mutsaard* 'takkenbos'. BN voor houthandelaar of houtspikkelaar. 1759 Hubertus Mutsaerts, Tilburg (vader van) 1790 Albertus Musters, Groningen (PDB). Zie ook VOS 228-233.

Müter: *De Muyter*, afl. van Mnl. *muyten*, *meuten*, *moyten* 'oproer maken, in opstand komen'. 1381 Jan de Mutere, Hulst (DEBR. 1999).

Muts, Muste: BN naar het hoofddekseel, de muts. Ook huisnaam. *Muste* door metathesis uit *Mutse*. 1359 Leonis dicto Mutse; Willem Muts, Brussel; 1507 Neelken de Mutsbreyer, Den Bosch. Huisnaam: 1507 Hilleken inde Mutse, Den Bosch (WF); 1475 Pieter Mutse de linewevere te Hanekinswerve, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Muur, de; Muuren, zie van der Muren.

Muijden, van: PIN *Sint-Anna-ter-Muiden* (Sluis, ZV): 1273 *Muda*, 1334 *ter Mude* (BERKEL). Ook *de Muide* in Gent (OV). 1239 Selvert van der Muden, Gent (GYSS. 1954); 1390 Pieter van der Muden, Boekhoute (GYSS. 1999).

Muijens: Patr. < *Moyens* < Mnl. *Moidin* < *Moudin*, vleivorm van Germ. VN. 1281 Willelmi Moids; 1274 Moudins land, Oudenburg; 1330 Marie vidua Pieters Moyds = 1336 Marie vidua Pieters Moytins, Nieuwmunster (WF).

Muijlaert, Mullaert, Mulert: Afl. van Mnl. ww. *mulen* 'een muil of snoet zetten, een zuur gezicht trekken, morren'; vgl. *muylers*, *muylaert* 'mokker' (KILIAAN). D. *Mulert*, *Mulart* 'Maulheld' (DN). 1204 Boidin Mularth, Z (WF); 1367 Florens Mulaerde sinen stiefvader, Hengstdijk = 1380 Florentino Mulaert; 1349 Raese Mulaerd, Hulst; 1378 Raso Mulaert, Hontenisse (DEBR. 1999); 1420 Griffioen Mulaert, Axel (GYSS. 1999). – Lit.: J.C. v.d.M., *Geslacht Mulert*. NL 3 (1885), 38-42.

Muijlwijk, van, zie Molewijk.

Muijn(c)k, de, zie de Monnik.

Muijs, zie Muis.

Muijsenberg, van den: PIN *Muizenberg* bij Breda (NB), in Rekem en Uikhoven (BL). 1629 Adriaen Jans van den Muijsenberg, Princenhage NB (DM).

Muijser: 1. BerN van de doedelzakspeler < Mnl. ww. *musen*. 1370 Jan die Musere, Leuven (WF). – 2. Afl. van Mnl. *musen* 'peinzen'. BN van een piekeraar.

Muijskens: Dim. van Muis.

Muz, du: Verkeerde lezing van *Dumur* 'van de muur'?

Mijcke, zie Micke.

Mijer, van de: Wellicht *de Meier* met secundair voorzetsel? Of – met wisseling van de bilabialen w/m - uit *van de Wijer*.

Mijle, van der; Vermeijlen: PIN *Mijl* 'mijl, banmijl, rechtsgebied van een stad'. 1424 Jan van der Milen, Lier; 1639 Anna Vermeijlen, Reet (WF); 1559 Arent van der Mijle, Dordrecht (DM).

Mijnders, zie Meijnder(t)s.

Mijnebergen, zie Mijnsbergen.

Mijnheer, Minheere, Menheer, Menhe(e)re: *Mijnheer* was een titel voor een landsheer, een adellijk of aanzienlijk man. 1281 Andrieu Mins heren = 1282 Andrieus fieus Mon segneur = 1296 Andries Minsherenkint, Ieper; 1380 erga Heinricum dictum Mins heeren zone, Hulst (DEBR. 1999); 1440 Marie Mynheere, Zierikzee (WF); 1666 Joannis Marinusse Menheere, 's-Herenhoek (VZS 1995, 173).

Mijnlieff: Vgl. *Meliefste*.

Mijnsbergen, Mijnsbergh, Mijnebergen: Var. van *van Wijnsberghe*, met wisseling van de lipmedeklinkers w/m.

Mijs: 1. Patr. Korte vorm van VN *Amijs*, Ofr. *amis* < Lat. *amicus*. Literatuurnaam.. 1180 Willem f. Amis, Brugge; 1227 Amicus de Erpa, Vierzele (GN) 1281 Lammekinus f. Mijs de

Pachtenbeke, Ruiselede; 1431 Amisius dictus Mys, Den Bosch (WF). – **2.** Spellingvar. van *Meijs*.

Mijsberg: PIN in Chaam (NB): 1610 opten Mijsberch (med. L. Adriaenssens, Amsterdam).

N

Naaktgeboren: Reïnterpretatie van Mnl. *nageboren*, D. *nagebor(e)n*, Mhd. *nâchgeborn* 'naverwant'. 1608 Cornelis Michielse Naechtiegeboren, Barendrecht (vader van) 1650 Bastiaan Cornelisse Naaktgeboren, Dubbeldam (DM en *Gens Nostra* 1993, 577); 1666 Melis Cornelisse Naecktegeboren, Puttershoek ZH (med. G. van Berkel).

Naals: Door g-syncope uit *Nagels*?

Naastepad: Volksetymologisch uit *Nissepad*, een pad tussen Goes en Nisse (Z). 1626-1694 Thijs Ariensz Nistepat = Matthijs Adriaansz 't Naestepat (vader van) 1665-1690 Pieter Thijsz Naastepat, Gouda (DM).

Naaije, Naeije, Naijen: BerN < ww. *naaien*. 1281 Walterus Nay, OV; 1425 Jan Nayes dochter, Leuven (WF).

Naber: Ndd. *naber* < *nabu(h)r*, D. *Nachbar* '(na)buur'.

Nachbargauer: Contaminatie van *Nachbar* en *Nachbauer* 'buur'?

Nachtegael, Nagtegaal: BN naar de vogelnaam, allicht voor een goed zanger. Vgl. E. *Nightingale*. 1351 Franchois Nachtegaale, Kortrijk (DEBR. 1971); 1585 Gerrit Jansz Nachtegael, Amsterdam (DM).

Naeff, Navis: BerBN voor de rademaker, die naven boort. *Navis* < *naves*, gen van *nave*. 1395 Coppe Naef = 1396 dat Coppe Nave, Amsterdam (WF).

Naegels, zie Nagel.

Naerebout: Patr. Door metanalyse uit (b.v. Jan) *Aerebout*, Germ. VN *arin-balth* 'arend-moedig': *Arinbald*, *Arembaldus* (Fm.). 1748 Frans Naerebout, Veere (DM).

Naesen, Naessens, Nas: Patr. 1. *Naas* is de korte vorm van de VN *Donaas* < de HN *Donatianus*. 1340 Zoete Jan Naes dochter, Saaftinge (DEBR. 1999); 1450 Heyne Nasen, Peize DR (DM). – 2. *Naas* < *Jonas*. 1562-63 Jan Naes (zoon van) Adriaen Jonaes, Hilvarenbeek (DM).

Naaijaert: Afl. van het ww. *naaien*. BerN van de naaiier, kleermaker. 1419 Michiel Naeyaert, Kortrijk (DEBR. 1958).

Naeije, zie Naaije.

Nagel, Naegels: BerBN van de nagelsmid. 1198 Jo cognomine Nagel, Naaldwijk (GYSS. 1966); 1263 Iohannes dictus Naghel, Middelburg (OHZ III, 338); 1279 Walterus Naghel, Hulst (DEBR. 1962); 1576 Jan de Naghel, Middelburg (DM).

Nagelgast: BerN van de nagelsmid.

Nagelhout: BerBN van een timmerman. 1763 Aart Nagelhoud, Ermelo (DM).

Nagelkerke: Vermoedelijk volksetymologisch vervormd uit de PIN *Aagtekerke* (Z). 1640 Geert Marinusse Nagelkerke, 's-Gravenpolder (VZS 1997, 215); 1661 Jacob Marinusz Nagelkerke, 's-Gravenpolder (HARTHOORN).

Nagelmakers: BerN van de nagelsmid. 1389 Zeelken Naghelmakere, NB (WF); 1584 Franchois de Nagelmaker, Arnemuiden (DM).

Nagtegaal, zie Nachtegael.

Nagtzaam: Door metanalyse uit *Achtzaam* of door aferesis uit *Onachtzaam*? Vgl. D. *Achtnicht*, *Unacht*.

Nak, Nakken: Mnl. *nac*, *nacke* 'nek'. BN voor iemand met een dikke nek; of veeleer voor een hardnekkige (harde nek) of halsstarrige (starre hals). 1356 Jan Hardenacke, Dworp; 1406 Godevaert Nacke, Asse (WF).

Namen, van; (van) Amen: Stad *Namen* (Fr. *Namur*) in België. Maar er is ook de Polder van Namen in Hulsterambacht (ZV), die in de bronnen – door metanalyse - geregeld *Polre van Amen* heet (DEBR. 1999, 489). 1417 Margriet van Namen f. Lodewijx, Zeeland (JAM. 252).

Nanne, Nanneman: 1. Patr. Bakernaam: *Nanno*, *Nennechin* (MORLET I). In FL en GR is *Nanne* kindernaam voor Jan. Of < Germ. *nanth*-VN, zoals Ferdinand (V.D.SCHAAR). 1346 Nennekinus filius Nannen, Zwolle (WF); 1600 Nanning Gerbrantsz (vader van) Guerte

Nannincsdochter, Haarlem (MNT 283). – 2. Metr. *Nanne* = *Adriana* of *Anna*. 1284-85 Fays ver Nannen sone, Dordrecht (DM); 1618 Anna de Groote = 1620 Naenken de Groot, Kontich; 1619 Naenken Smits = 1625 Adriaenken Smits, Schelle (WF).

Nanninga: Friese afl. van *Nanne*.

Nap: Een nap is een schotel, schaal, kom. BerBN van de schotelmaker, -draaijer. Vgl. D. *Napf*, *Napfdreher*; of van de krammer, vgl. 1304 Walterus dictus Napbindere, Leuven (WF).

Nap, (van der): PIN *De Nap* in het Achterveen in Ede (G). 1699 Cornelis Jansz van de Nap, Renswoude U (vader van) 1712-1796 Gerrit Cornelissen Nap, Renswoude-Ede (DM).

Nas, zie Naesen.

Naser: Ook *Nasser*, afl. van D. PIN *Nassen* (BEI, HS, RP). 1627 Christ. Nasers, Munster-Antwerpen (WF).

Nassau: PIN Nassau (RP). 1276 Gerardi de Nassau, Luik (WF); 1333-34 a Jacobo de Nassouwe, Nijbroek; 1391 Lodewich van Nassouwe, onse piper, Gelder (DM).

Nastalij: Vermoedelijk contaminatie van *Nastasi* < HN *Anastasius* en *Natali* < Lat. (*dies*) *natalis* 'geboortedag van Christus, Kerstmis'.

Natte, zie van Atten.

Nauta: Latinisering van *Schipper*.

Nauts, zie Nout(s).

Nauw, van: Door metanalyse uit *van Houw/Hauw*; zie *van (den) Hauwe*.

Nauwen, zie Nouwen(s).

Navis, zie Naeff.

Navoij, van den: PIN (*Navooi*, *Avooi*?). Er is een PIN *le Pont Avoie* in Sint-Omaars (DF).

Nawijn: Patr. Germ. VN *Nawin* (Fm.). 1280 Michael Nauwinc, Ieper (BEELE).

Naijen, zie Naaije.

Nebbeling: PIN bij Delden (OIJ). 1346-64 een huys dat het Nytboldingh, dat licht in der kerspele to Delden. Een bewoner heette in 1485 Hinrick Nibbeltinck (HEKKET).

Necker, de, zie de Nekker.

Nederhand: Wellicht reïnterpretatie van *Nederland*? Of leesfout voor *Nederhaud*?

Nederhoud, Nederhoed, Neerhout: PIN *Ne(d)erhout* 'laaggelegen bos'.

Nederlof: 1540 Willem Boer is de stamvader van 1637-1720 Leendert Tjisse Boer = Nederlof, Sliedrecht (DM).

Nederveen, (van): PIN *Nederveen* in Sprang (NB).

Neef, (de); Neefs, (de) Neve, Neeve, Neven, Nefs: Verwantschapsnaam, Mnl. *neve* 'neef'. 1290 Geroulf li Neve, Nieuwewerve (OHZ IV, 853); 1358 Pauwels Neve, Hulst (DEBR. 1999); 1657 Josijntje Cornelissen Neve, 's-Heer Arendskerke (HARTHOORN).

Neel, Neele, Neels, Nelen, Nellen: 1. Patr. Korte vorm, resp. vlevorm van VN *Daneel*, *Daniel*. 1304 Neel Babbaerts = 1340 Daneel Babbaerts; 1364 Johanne Danyels = 1370 Jan Neels, Tienen; 1421 Jan Nelins filius Daneels, Gent (WF); 1368 in die Beghinenstrate ... Ihan Neels huus, Hulst (DEBR. 1999). – 2. Patr. < HN Cornelius of Metr. < HN Cornelia. 1394 Wilh. Nellen, Lommel (MNT 463).

Neelemans, zie Neleman.

Neerhof: Verspreide PIN *Ne(d)erhof* 'de lager gelegen hoeve bij een kasteel', b.v. *Nederhof* in Wijk bij Duurstede, *Nederhoven* in Ouderkerk aan de Amstel, *Neerhoeve* < *Ne(d)erhof* in Berendrecht. 1585 Hans Nederhoff, Amsterdam (DM); 1732 Joannes Neerhof, Dattelen (WF).

Neerhout, zie Nederhoud.

Neeteson, zie Eetezonne.

Neeve, zie (de) Neef.

Nefs, zie (de) Neef.

Neissen, zie Nijs.

Nek, van, zie van Heck(e).

Nekker, de; de Necker: BN Mnl. *necker* 'nikker, watergeest, kabouter, duivel'. 1398 Goesin de Neckere, Menen WV (DEBR. 1970); 1477 Jan de Neckere, Beoostenblide ((STEEGERS); 1602 Raphel de Nickere, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Neleman, Neelemans: Patr./Metr. Afl. van *Neel*.

Nelen, zie *Neel*.

Nelis, Nelisse(n), Nellesen: Patr. < VN *Cornelis* < Lat. HN *Cornelius*. 1473 Peter Nelis, Diepenbeek BL (WF).

Nellen, zie *Neel*.

Nellesen, zie *Nelis*.

Nepveu, de: Hypercorrecte spelling van Fr. *le Neveu* 'kleinzoon, neef'. Vgl. (*de*) *Neef*. 1433 Jaquemaert le Nepveu, Rijsel (WF).

Nering, de: Met secundair, volksetymologisch lidwoord < *Nering, Nerinck*. Patr. Afl. van *nar/ner*-naam 'voedsel', zoals *Nerin, Narbaldus, Neribert, Neriman, Nerolf* (Fm., MORLET I). 1342 Jan Nerinc, Hulst (DEBR. 1999).

Nerum, van: PIN *Nerem* (VB) of in Borgloon (BL); *Nerhem* in Hoegaarden (VB), *Nederheem* in Meldert (VB), *Neerhem* bij Hoeselt (BL). 1280 Lisbet van Nederheim, Rijkhoven (VMW).

Nes, van: 1. PIN *Nes(se)* 'landneus, landtong'. 1615 Hendrick Meesz van Nes, woont *opten Nes*, Noordwijk (DM). – 2. Var. van *van Es*, door metanalyse.

Nesle, van den: Ongetwijfeld door leesfout van *van den Neste*.

Nest, van: *Van Nes* met paragogische *t*? Of var. van *van den Nest*.

Nest, van den; van de(n) Neste: Ook *van Neste, Vanneste*. Verspreide PIN *Nest*. 1354 Aernoud van den Neste, Breda (WF); 1391 Jehan dele Neste = 1398 Jehan van den Neste, Aalbeke; 1395 Jehan dele Neste dit Grotenest, Rollegem (DEBR. 1970, 2000).

Nestelaar: BerN van de nestelm, vervaardiger van veters, rijgsnoeren. Vgl. D. *Nestler, Nessler*.

Net: Uit *van 't Net*? BN of BerBN? 1726 Peter Albersen, bijgenaamd Net (DM).

Neufcour: PIN Neufcourt in Beyne-Heusay (LU). 1729 Fr. de Neuffcour, Welden-Antwerpen (WF).

Neuféglise: Ook *neuve Eglise, Deneuféglise*. PIN *Neuve-Eglise* is de vertaling van Nieuwkerke (WV). Ook *Neuvéglise* (Cantal). 1117 Gozewinus de Nova Ecclesia = 1141 Gozuinus de Niukenkerke; 1256 Gilebert de Noveglise; 1273 Jehans de Nueveglise = 1274 Jehan de Nieukenkerke, WV (DF XI).

Neugebauer: Ook *Neubauer*. Pendant van *Nieuwboer*, vgl. *Nieboer*.

Neulande, van, zie (van) *Nieuwland*.

Neulen: Patr. Gepalataliseerde var. van *Nolen*, vleivorm van de Germ. VN *Arnold, Arnoud*. 1227 Willelmus filius Arnoud Nollins, Gent (GN); 1373 Arnoldus Nollens = 1375 Arnoldo Nullens, Meldert (WF).

Neumann: BN voor een nieuwkomer. Vgl. *Numan*. 1782 Hubertus Neumans, Sittard-Antwerpen (WF).

Neuren, van: Uit *van Heuren* < *van Heurne*?

Neuss, van: PIN Neuss (NRW).

Neuteboom, zie *Note(n)boom*.

Neve, (de); Neven, zie (de) *Neef*.

Nevejan: Neef Jan? 1600 Neve Jansens, Brugge (PDB); 1669 Jan Nevejans, Aalst (WF). Aangezien de attestaties vrij jong zijn, rijst de vraag of *Nevejan* niet een herinterpretatie is van *Nievejan* = *Nieuwejan*. Vgl. D. *Newjahn*, Ndd. *Niehans* 'nieuwe Hans' tegenover *Althans/Oudejans*, Fr. *Neujean*.

Neijdt, Neijt(s): Patr. *Neijdt, Neijt, Neid*, ontrond uit *Noid* < *Noud*, korte vorm van *Arnoud*. 1459 Willem Neyt, Axel (WF); 1475 Adelice Neyts, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1488

meester Pieter Neyt fs. Boudins, Axel (STEEGERS).

Neijenbuur, zie Nieboer.

Neijenhof: Var. van *Nijenhof*, *Nieuwenhof*, verspreide PIN, zoals *Nieuwenhove*.

Neijs, de; Neijssen, zie Nijs.

Neijssel: Var. van *Neijssen*.

Neijt(s), zie Neijdt.

Nibes, Nobis, Nobus: *Nibes*, *Nobis*, *Neubis* < *Neuwis*, *Nieus*, *Neeus*, varianten van *Meeus* < *Bartholomeus*.

Nicolaas, Nicolai, Nicolle: Patr. De Gr. HN *Nikolaus*. *Nicolai* is de Lat. genitiefvorm. 1579 Klaas Niclaessen, Oisterwijk (WF).

Nie, de: Patr. Ndl. spelling van Fr. *Denis* 'Denijs'.

Nieboer, Nijboer, Neijenbuur: Die een nieuwe boerderij begint te exploiteren. Vgl. D. *Neubauer*, *Niebu(h)r*.

Nieborg, zie Nieuwburg.

Niedermann: Die lager, beneden woont. Vgl. de Ndl. FN *Neerman*.

Niehüser: Afl. van PIN *Niehüs*, dial. var. van *Neuhaus* 'nieuw huis'. PIN *Niehues* (NRW), *Niehuus* (SH).

Niekamp, zie Nieuwenkamp.

Niekerk, (van), zie (van) Nieuwkerk.

Niel, van; van Hiel: PIN *Niel* bij As, Sint-Truiden (BL), Boom (A), in Vollezele (VB). 1650 Gort van Niell, Vlodrop (DM); 1680 Francois van Niel, Bilzen BL (WF).

Nielandt, van, zie (van) Nieuwland.

Nieman, Nijman: BN voor een onbekende, naamloze, die niemand bekend is. Vgl. D. *Niemandsgnoss*, *Niemandskind*, *Niemandsknecht*, *Niemandsfreund*. 1402 Petrus Nemo = 1404 Nieman = 1414 Niemand, Zürich (BRECH.); 1451 Niemans hofstat, Lombeek VB (WF).

Niemantsverdriet: BN voor iemand die niemand verdriet aandoet, die geen vlieg kwaad doet. Ook herbergnaam 'waar niemand last van heeft'. ±1645 Bastiaan Jans Niemantsverdriet, Klaaswaal ZH (PDB).

Niemegen, Nimmegen, van Nimwegen: PIN *Nijmegen* (G): 1242 *Numegen*, *Nymegen*. 1399 Jan van Niemegehen, Antwerpen (WF); 1526 Arnoldus van Nymegen, Nijmegen (DM); 1672 Andreas van Nimwegen, Breda (DM).

Niemeijer, Nijmeijer: Ook D. *Neumaier*, *Niemeier* 'nieuwe meier, pachter'.

Nienhuis, zie Nieuwenhuis.

Niermans: Wellicht = *Neremans*. *Ne(d)erman* 'die lager woont'; vgl. *Niedermann*.

Nierop, van: PIN *Niedorp* (NH). Vgl. *Nieuwdorp*. 1561 Jan Corneliszoon van Nyerop, Stompwijk ZH (DM).

Nierijnck: Wellicht var. van Patr. *Neerinck* (zie *de Nering*). Of var. van Patr. *Neurinck*. 1321 Henrico Nuring = H. Nurinc = 1340 H. Nyrinc, = 1346 H. Nirinc = 1347 H. Nuerinc = 1380 van heznricke Nieringe, Landen VB (WF).

Nierijssche: PIN *Neerijse* (VB): 1155 *Nederisca*, 1163 *Nerischa* (TW).

Nieskens, zie Nijskens.

Niesler: D. *Nissler*, ontrond uit *Nüss(e)ler* 'notelaar, notrenhandelaar'. Vgl. de Vl. F *Notelaers*.

Niesthoven: Var. van FN *Nysthoven* < *van Nishoven*, door metanalyse uit *van Ishoven*. PIN Isenhofen (BEI). 1702-1753 Joannes Vanissenoven, Antwerpen (med. F. Tignol); 1776 Isabella Vanissenhoven = van Ishoven, Wilrijk (VS 1972, 306).

Niet, (de): Mnl. *(ge)niet* 'genot, voordeel, vruchtgebruik'. BN voor de vruchtgebruiker. Vgl. D. *Niesz*. 1405 Bertelmeus Niet, Brugge (WF).

Nietegem, van., zie van Itegem.

Nieulande, van, zie (van) Nieuwland.

Nieuwaal, van; van Niewaal: PIN *Nieuwaal* (G). 1660 Ger. van Nieuwael, Gorkum-Antwerpen (WF).

Nieuwburg, Nieuwenburg, Nieborg, Nijborg: PIN *Nieuw(e)burg* in Assenede (OV), Oostkamp, (WV), Berchem (OV), Mere (OV), Dendermonde (OV). 1396 Heinric van der Nuwerborch, Mere (WF). Een Nederlandse familie *van Nieuwenburg* stamt van ene Heindrick Willemszoon, die geboren was in het Duitse Neuenburg en zich midden 17e eeuw in Leiden vestigde. Hij trouwde er in 1650 als Heyndrick Willemszoon van Nieuwenburg (PDB).

Nieuwdorp: PIN in Borsele (Z), Goes (Z), Nuth (NL), Wisch (G), Reeuwijk (ZH), Stein (NL), Geetbets (VB), Moerkerke (WV), Peer (BL).

Nieuwehuize, zie Nieuwenhuis.

Nieuwejaers: BN naar een persoonlijke zegswijze. Vgl. *Pincxten*, D. *Neujahr*, *Niejahr*.

Nieuwelink: BN voor een nieuweling, nieuwkomer. Vgl. D. *Neumann*.

Nieuwenboom: Naar de woonplaats aan een nieuwe boom.

Nieuwenburg, zie Nieuwburg.

Nieuwendijk, van den: Verspreide PIN.

Nieuwenhuis, Nieuwehuize, Nieuwenhuise(n), Nieuwenhuyse, (van) Nieuwenhuize(n), (van) Nieuwenhuijse(n), (van) Nieuwenhuijze(n), Nienhuis, Nijhuis, Nijenhuis, van

Nouhuijs: Erg frequente PIN *Nieuwenhuis*. 1293 Jhanne van den Nuwen huis, Geraardsbergen (CG); 1430 Willem Willenssone van den Nuwenhuys, Halder (NB); 1605 Nicolays van Nieuwenhuyze, Aardenburg (VAN VOOREN 1973); 1625 Jan Jansen van Nieuwenhuyse, Goes (HARTHOORN). Omstreeks 1770 vestigde zich ene Jacob Severin Nyegaard in Nederland, maar zijn naam werd vernederlandst tot *Nieuwenhuis* (DM).

Nieuwenkamp, Niekamp: PIN *Nieuwkamp* 'nieuw veld'. *Nieuwkamp* in Hellendoorn (OIJ), *Neukamp* (NRW).

Nieuwerkerk: PIN *Nieuwerkerk* op Duiveland (Z) en in Arnemuiden (Z). Ook in ZH.

Nieuwe(r)steeg: Naar de woonplaats in een nieuwe steeg. Vgl. PIN *Nieuwsteegse Velden* in Best (NB).

Nieuwhamer: Lees- of schrijffout voor *Nieuwkamer*.

Nieuwkamer: Volksetymologisch voor *Nieuwkomer* 'nieuw aangekomen in dorp of stad'. Vgl. D. *Neukamm* = *Neukomm*.

Nieuwkerk, (van); (van) Niekerk, Nikerk: PIN *Nieuwkerk* in Goirle (NB), *Nieuwkerke* (WV), *Niekerk* in Oldekerk (GR), Ulrum (GR). Evtl. *Nieuwerkerk* (zie i.v.). 1279 Henricus de Niewekerke, Z (OBREEN 265).

Nieuwkuijk, van: PIN *Nieuwkuik* in Vlijmen (NB).

Nieuwland, (van); Nieuwlands, van Nielandt, van Nieulande, van Neulande, Nijland,

Nouland: Verspreide PIN *Nieuwland* 'nieuw gewonnen land', o.m. *Nieuwland* (ZH), in Biervliet (Z), *Nijland* (FL), *Nijlande* (DR), *Nuland* (NB). Ook in Hulst (Z): 1335 ligghende int Nieweland, 1359 in tniewe land (DEBR. 1999). De Antwerpse schilders en dichters Van Nieuwland zijn afkomstig van Den Bosch (VS 1965, 259-266). 1269 filii Deinodi de Niwelant, Krabbendijke (OBREEN 216); 1420 Jan Aernouds Pieters zuene ute Zeelant vander prochie vanden Nieuwenlande (PARM.); 1486 Willem van Nyulandt, Den Haag (DM).

Nieuwpoort: PIN (WV, ZH) en in Heiloo (NH). 1540 Jan van Nijpoort, Leeuwarden (DM).

Nieuwstraten: PIN *Nieuwstraat* in Baaksen (NL), Kerkrade (NL), Gemert (NB) en Stamprooi (NL). Ook in Hulst (Z): 1337 van der niewer strate neffens Ians Bouts husinghe van Bordameren; 1359 daer Pieter de Mandemakere in woent in de niewe strate (DEBR. 1999).

Nieuwveld: PIN in Beek (NB), Lieshout (NB), Maarheze (NB), Zeeland (NB).

Nieveen: PIN *Nieuwveen* (ZH).

Niewaal, van, zie van Nieuwaal.

Nieuwenhuyse, zie Nieuwenhuis.

Niezing: Patr. Afl. van VN *Nijs*, *Denijs*.

Niftrik, van; van Eftrik: PIN *Niftrik* in Wijchen (G). *Van Eftrik* door metanalyse.

Nikerk, zie (van) Nieuwkerk.

Nikisch: Patr. *Nickisch*, *Nikitsch* zijn Slavische vleivormen van de VN *Nikolaus*.

Nimmegeest: Uit *Nimmegees*, door *rs/s*-assimilatie uit *Nimmegeers*, *Nemegeers*. *Nemegeer* is een zinwoord 'neem de geer, de speer'. 1382 Lamsin Nemegeheer, Aarsele WV (DEBR. 1970).

Nimmegen, van Nimwegen, zie Niemegen.

Nischk, zie Nitzge.

Nispen, van; van Espen: PIN *Nispen* (NB). 1391 Jan van Nispen, Antwerpen; 1447 Willem van Nyspen, Breda; 1607 Adriaen van Espen = 1610 A. van Nispen, Edegem (WF); 1631 Gillis van Nispen, Amsterdam (NL 35 (1917), 107).

Nitzge, Nischk: Patr. Uit *Nitschke*, Oost-Duits dim. van Slav. vleivorm van Nikolaus.

Nobel, (de/le); Nobels: BN Mnl. *nobel*, Fr. *noble* < Lat. *nobilis* 'edel, aanzienlijk, voornaam'. 13e e. Ava li Noble (DEBR. 1980); 1285 Pieter Nobel, Schouwen (CG); 1634 Dingetje Jacobs Nobels, Groede (HARTHOORN).

Nobelen, van: PIN *Den Nobel* in Hasselt, Melveren (BL), Diest, Leuven, Tienen (VB), Herzele (OV). 1530 Goris van Nobbel = 1539 van Obbel, Zolder BL (WF).

Nobis, Nobus, zie Nibes.

Nocker, de: Oorspr. Patr. Germ. VN *Notger*: *Notkerus*, *Nocherus* (MORLET I). 1303 Janne f. Nokers = Janne Nokers zuene, Brugge; 1279 Henricum fratrem Nokers, Etten (WF). De naam werd achteraf niet meer begrepen en werd geherinterpreteerd als een afl. van ww. *nocken* 'snikken, hikken' en kreeg zo een lidwoord.

Nodelijk: BN Mnl. *nodelijc* 'kommervol, behoeftig; benauwd'. Vgl. D. *Nöthlich*, *Notlich*.

Noë, Noët: Patr. 1. Bijbelse VN *Noach*, Fr. *Noé*. 1281 Willelmum Noe, Ieper (BEELE). – 2. Var. van VN *Noël*, Luiker waals *nowé*. 1381 Jean Noël dit Noihe de Haccourt, Luik (WF).

Noël: Fr. *Noël* 'Kerstmis'. Vgl. *Pincxten*. Of HN *Natalis*.

Noels: Patr. Korte genitiefvorm van *Hanoul* of *Arnould*. 1371 Joh. Noel, Meldert (WF).

Noens: Gen. van Mnl. *noene* 'middag(maal)'. Vgl. E. *Noon*, D. *Vormittag*, Ndl. *Middag*. 1300 Johannis Noens, Tervuren (WF).

Noest: Wellicht spelling voor *Noët* (vgl. *Deprest* < *Depré*).

Noët, zie Noë.

Nol(e), Nollen: Patr. Verkort uit de VN *Arnold*. 1227 Willelmus filius Arnoud Nollins, Gent (GN).

Nolet: Patr. Rom. dim. op *-et* van de VN *Arnould*. 1307 Arnus Nolet, Luik; 1536 Nolet van der camere = Emoult van der Camere, Rekkem WV (WF).

Noll, van der: *Van der Nolle* < *van der Nolde*. PIN *Nolde* in Zuidwolde (DR). 1707-1766 Pieter van der Nol, Middelburg-Arnemuïden (DM).

Nollen, zie Nol(e).

Nolson: Patr. Zoon van *Nol* < *Arnold*.

Nolte, Nolthenius: Patr. Verkort uit *Arnold* en latinisering.

Noman, zie Numan.

Nonekes, zie Nonneke(n)s.

Nonhebel: D. FN. ±1600 Mattheus Nonhebel, Schlüchtern (HS) (DM).

Nonhof: PIN *Nonnhof* (BEI).

Nonneke(n)s, Nonekes: BN voor een (wellicht uitgetreden) non 'kloosterzuster' of voor een knecht in een nonnenklooster. 1346 Katrine de Nonne, Hulst (DEBR. 1999). Vgl. *Nonneman*.

Nonneman: BN voor een knecht in een nonnenklooster. Vgl. *Nonneke(n)s*. De Wase familie Nonneman kreeg haar naam als exploitant van de boerderij van de nonnenabdij Rozenberg in Waasmunster: 1350-90 Gertrud van der Nonnen; (zoon) Jan Vernonnen; (later) Nonneman, Waasmunster (WF); Lieven Nonneman is in 1579 in Stekene (OV) geboren en vestigt zich in 1598-1602 in Brouwershaven; 1628 Nonneman (DE VOS 328).

Nonnewitz: PIN *Nonnewitz* (SA) of *Nonnevitz* (MV).

Noo, de: *Denoo* is een Ndl. grafie voor *Denaux*, *Deneau* < *Donaux* < *Daneau*, Rom. vorm van de bijbelse VN *Daniel*. 1318 Daniel de Bellenghem = mesire Daneau = monsieur Danel = mesire Deneaux (DEBR. 1980).

Nood, de: BerBN van de notenhandelaar. Vgl. D. *Nuss*. 1351 Arnout de Neut, Gent (WF); 1356 Jan Note, Bassevelde (GYSS. 1999).

Nood, van: Door ass. *rd/d* < *van Noord*. Evtl. korte vorm voor *van der Nood*.

Nood, van der: PIN *Noot* in Zundert (NB). 1399 Aleit vander Noet, Den Bosch (WF).

Noom, zie Oom.

Noord(en), van; (van) Noort: Naar de woonplaats ten noorden van een plaats. Het Noord was de naam van het kustland tussen Blankenberge en Breskens. PIN *Noorden* in Nieuwkoop (ZH); *Ten Oorden* tussen Groede en Schoondijke (Z). 1363 Willem van Noorden, Vlissegem WV (DF); 1444 Jan van Noorde, Leiden (DM); 1608 Jan van Noorden, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Noordenbos: PIN 'noordelijk bos', b.v. *Noorderbossen* in Biervliet (Z).

Noordende, (van 't): PIN *Noordeinde* (G, NH, OIJ, U, Z, ZH), *Noordende* in Merkem, Wingene (WV). 1336 Henric vanden Noordende, Wingene (DF XI); 1742 van 't Noordende, Arnemuiden (PDB).

Noordermeer, Noordenmeer: PIN *Noordermeer* in Tietjerksteradeel (FL) en Wognum (NH). 1568 Jan Cornelisse Noordermeer, Schipluiden (DM).

Noordhoek, Noorthoek: Heel frequente PIN, o.m. in NB.

Noordhof(f): Verspreide PIN. 1450 Jan Noerthovyns, Eext (DM).

Noordijk(e): Verspreide PIN *Noord(d)ijk*, o.m. in Hontenisse (Z). 1252 Balduino de Nordicke, Middelburg (OHZ II, 619); 1317 Heinric van Nurdyke = 1325 dat Heinric van Noerdiic ... hevet vercocht den deken ende capitule van Corterike... up viif ghemete lands een virendeel min licghende in Hontenisse in den Noerdiic, Hulst; 1381 Jan Noordtjic, Ossenissee; 1381 Pieter Noordijc, Hontenisse (DEBR. 1999).

Noordzij: PIN *Noordzijde* (Bodegraven, ZH).

Nooren: Patr. Vleivorm van een Germ. *nord*-naam, zoals *Nordbold*, *Nor(t)bert*, *Nortfridus* = *Norfredus*, *Nor(d)mannus*, *Nordolt* (MORLET I). 1358 Gilys Noren van den langhen beernde, Breda; 1443 Thonis Willem Norensoon, Oosterhout (DM).

Noorlander: Afl. van PIN *Noorland* in Zandvliet (A) of Inoordland, een plaat in de Oosterschelde ten zuiden van het Westgat. 1360 Johannis de Noerlande, Bergen op Zoom (WF); 1578 Jan Jacobsz Noortlander, Kethel ZH (DM).

Noorloos, van: PIN *Noordeloos* (ZH).

Noort, (van), zie van Noord(en).

Noortgaete, van den: Eigenlijk *van den Oordgate*. *Oort/ho(o)rt* 'gevlochten kouterhek' + *gat* 'toegangsweg'. PIN 1571 hof ten Oortgate, Sint-Lievens-Esse (OV). 1299 Willem van den Noergate, Ninove (CG); 1396 Jan van den Oertgate, St.-L.-Esse (WF).

Noorthoek, zie Noordhoek.

Nooten: Patr. < Mnl. VN *Notin*, vleivorm van Germ. *nood*-naam, zoals *Notebaert* = *Noodbert*. 1268 Pieter Notin, Ieper (BEELE).

Noote(n)boom, zie Note(n)boom.

Nooter: Var. van *de Noter*. BerN van de landbouwer. Afl. van Mnl. *noten* 'bebouwen'. 1278 Godefridus Notere, Leuven (WF).

Nooij, Nooyens, Nuijens, Nuijs: Patr. Uit *Noid* door palatalisering van de *l* in *Nold*, korte vorm van *Arn(w)old*. Door palatalisering verschoof *oi* tot *ui* in *Nuijens*. 1340 Pieter Noydins zone = 1341 Pieter Noidins sone, Saaftinge (DEBR. 1999).

Nooijer, de; de Nooyer, de Noijer: Spelling van de dialectische uitspraak van *de Naaier* 'kleermaker'.

Noppe: Patr. *Noppo*, bakervorm van de Germ. VN *Nodobert*, *Notbert*. Zie *Notebaard*. 1285 Hannekijn Noppe, Gent (CG); 1475 Cornelis Noppe, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Noppen, van, zie van Oppen.

Nordlohne: PIN *Nordlohne* (NS).

Nordmann, Norman(n): Volksnaam *Noorman* ‘Scandinaviër’. ±1180 Gillelmus Nortman, Woluwe (GYSS. 1999’).

Nordsiek: D. PIN. Ndd. *Siek* < Ohd. *sik(i)* ‘waterloop’ (in Westfalen).

Normandie: Streeknaam Normandië in Frankrijk, naar de Noormannen, die zich er ooit vestigden.

Norman(n), zie Nordmann.

Nortier: Patr. Rom. vorm van Germ. VN *north-hari* ‘noord-leger’: *Northerus*, *Nortierus* (MORLET I).

Noske: Patr. Ndd. VN, zoals *Nuske*, korte vorm van *Janosek*, *Hannoske* = *Johannes*.

Notar: Vermoedelijk niet D. *Notar* ‘notaris’, maar veeleer spelling voor Fr. *Notard*, Germ. VN *naud-hard*. 965 Nothardus, Gent (GN); 1389 Notard filz Pauwels, Ieper (BEELE).

Noté, Notté: Patr. Andere spelling voor *Notet*, dim. van *Hanot(e)*, *Ernot(e)*, *Warnot(e)*. 1567 Ernotte dit Nottet, Wandre (WF).

Notebaard, Notebaart: Patr. Germ. VN *naud-berht* ‘nood, gevaar-schitterend’: *Nodobert* (Fm.). 1398 Moenin Notebaert, Bellegem WV ‘WF’.

Note(n)boom, Neuteboom, Notteboom, Noote(n)boom: Frequentie PIN *Noteboom*. 1409 Jan vanden Noetboeme, Antwerpen (WF); 1709 Gulijame Noteboom, Aardenburg (VS 1974, 71).

Notermans: 1. Afl. van *Nooter*. 1376 Heinric Noterman, Diest (WF). – 2. Var. van *Nokermans*, afl. van *noker* ‘notenboom’.

Nöthen: PIN *Nöthen* in de Eifel.

Notiers: Misschien < *Nortiers*.

Notschaele: BN ‘notendop’, E. *nutshell*. D. FN *Nußschal*. 1630 Martinus Nodtschalius, Gent (WF).

Notté, zie Noté.

Notteboom, zie Note(n)boom.

Nouhuijs, van, zie Nieuwenhuis.

Nouland, zie (van) Nieuwland.

Nouse, Noussen: Patr. *Noutse(n)*, zoon van *Nout*, *Arnoud*.

Nout(s), Nauts, Nouwt: Patr. Korte vorm van de VN *Arnoud*. 1344 Arnoldus dictus Nout van Berlaer, Turnhout; 1358 Nout van Hoghevorst = Arnoud van Hoghevorst, Antwerpen (WF).

Nouwen(s), Nauwen: Patr. Door *d*-syncope en hiaatvulling met *w* uit *Nouden(s)* < Mnl. *Noudin*, vlevorm van VN *Arnoud*. 1406 Peter Nouwen Arts zone, Antwerpen (WF); 1553 Adriaen Henrick Nouwens, Loon op Zand (NB); 1602 Rutger Nauwen, Arnemuiden (DM).

Nouwt, zie Nout(s).

Noijer, de, zie de Nooijer.

Noijons: PIN *Noyon* (Oise). 1320 Gherard van Nyoen = 1323 Gherard van Noijoen = 1323 Gherarde van Noyoen, Hulst (DEBR. 1999); 1370 Matheus van Noyoen, Hulst (GYSS. 1999).

Nuenen, van; van Unen: PIN *Nuenen* (NB). 1731 Adriaan van Nunen, Den Bosch-Antwerpen (WF).

Nugter(en), van Nugteren: BN Mnl. *nuchteren* ‘nuchter’. Vgl. D. *Nüchtern*. De vz. *van* is secundair. 1600 Ariaen Adriaensz Nuchteren, Ridderkerk (DM).

Nuitermans, zie Nuijter.

Numan, Noman: Afl. van *de Nuwe* ‘de nieuwe’. BN van een nieuwkomer. Vgl. D. *Neumann*.

Nunnin(c)k: Vgl. *Noeninckx*, *Nonninckx*, *Noninck*. Afl. van een bakervorm van een Germ. VN die nog voortleeft in de Friese VN *Noen*, *Non*. Wellicht uit een *nanth*-naam ‘moedig’:

Nonno = *Nando* (STARK). Vgl. de Friese FN *Nonninga*, Ndd. *Nonnen*, *Nonsen*. 1584 Jacob Nonninck, Kallo (WF).

Nus, van: Vgl. Vl. *Vanus*, *Vanuse*, *Vannuse* door metanalyse uit *van Huus*, *van Huse*, *van Huis*. Of < *van Neuss*?

Nusteleijn: Var. van *Nusselein* < D. *Nüsslein*, dim. van D. *Nuss* 'noot'.

Nuts, zie *Nuijts*.

Nuijens, Nuijs, zie *Nooij*.

Nuijsenburg, van: PIN. 1493-1519 Barthout vann Nuyssenburg, Dordrecht (DM).

Nuijten(s), Nuijtinck: Patr. uit *Noiten*, afl. van *Noit*, *Noid* < *Arnoud*. Vgl. *Nuijts*.

Nuijter, Nuijtermans: Patr. Afl. van *Nuit* < *Arnoud*. De uitgang *-er* is wellicht beïnvloed door *Wouter*, vgl. trouwens oorspr. *Nuytemans*.

Nuijts, Nuts: Patr. Uit *Noits* < *Nouts* < *Arnouds*. 1309-10 te Gosin Noids, Aardenburg (HAES. 155); 1381 Andries Noyt; Margarete Noyts, Hontenisse (DEBR. 1999); 1449 Pieter Nueit, Assenede (WF); 1458 Paeschine Nueyts, Biervliet (PARM.). Vgl. *Neijdt*.

Nijboer, zie *Nieboer*.

Nijborg, zie *Nieuwborg*.

Nije: Misschien < *Nijen*, *Nijden*, *Neiden*, *Nouden* < *Arnoud*. Of *Nieuwe* 'nieuwkomer'?

Nijemanting: Afl. van *Nieman(d)*. 1542 Joannem Niemantium, Leuven (WF).

Nijenhuis, zie *Nieuwenhuis*.

Nijhof: PIN *Nijhof* 'nieuw hof'. Vgl. PIN Nijhoven in Baarle-Nassau (NB); Vl. *van Nieuwenhove*. 1399 Meeus van Nyhoven, Antwerpen (WF). 1529 Willem toe Nijehoeff, Leeuwarden (DM).

Nijholt, Nijhout: PIN *Nijhout* 'nieuw bos'.

Nijhuis, zie *Nieuwenhuis*.

Nijland, zie (van) *Nieuwland*.

Nijman, zie *Nieman*.

Nijmeijer, zie *Niemeijer*.

Nijpjes: Patr. Dim. van *Nippe*, *Nibbe*, bakervorm van de Germ. VN *Nidbert*. 1154 Rodulfi Nipe, Brugge; 1561 Machiel Nijpen, Overpelt (WF).

Nijs, de Nijs, de Neijs, Nijsen, Nijse(n), Nijsten, Neissen, Neijssen: Patr. Verkort uit de VN *Denijs* (zie i.v.). 1341 Hughe Nisse, Saaftinge; 1381 Jan Nijs, Hontenisse (DEBR. 1999); 1403 Rugger Denijs = 1418 Rugger Nijs, Kortrijk (DEBR. 1958); 1479 Jan Nys, Terneuzen (STEEGERS); 1574 Jacob Jans Nijs, Heinkenszand (HARTHOORN).

Nijskens, Nieskens: Patr. Dim. van VN *Nijs* < *Denijs*. 1280 Nisekinus Blidelitsch = 1280 Dyonisius Blidelits, Ieper (BEELE).

Nijzink: Patr. Afl. van VN *Nijs* < *Denijs*.

O

Obbink: Patr. Afl. van de Germ. VN *Obrecht*.

Oberg: Spelling voor *Hoberg*. PIN *Ho(ge)berg* in Reet (A), Zulzeke (OV), *Hoberg* in Bakel (NB), een heuvel in Son (NB). Ook D. FN *Hoberg* < PIN *Hohberg* (BEI, BEI, HS, Silezië).

Obermeijer: Oppermeier: meier op hoger gelegen meierij of opperste meier.

Obrie, Oubrie: Patr. Spelling voor *Aubry*, Rom. vorm van de Germ. VN *alb-rîk* 'elf-machtig', Ndl. *Alverik*. 1296 Aubris Doucés; Grars Aubris, PdC (BOUGARD).

Ochten, van: PIN Ochten (G).

Ochtman: 1. Met onetymologische *t* uit *Ochman(n)*, Opperduits-Silezische var. van Zuid-Duits *Achmann*, afl. van *Aa*, *Ahe*, *Ach* 'water' (DN). – 2. Volgens MEERTENS 1947, 133 heette de familie *Ochtman* oorspronkelijk *Orthmann* en stamt ze af van Hermann Ochtman, die in de tweede helft van de 18de eeuw van Limburch (Hannover) naar Dreischor (Z) verhuisde. *Ortmann* is afgeleid van *Ort* 'plaats, oord'.

Ocké, zie Ocqué.

Ockeloen: Misschien Gaëlsche FN *O Clooney*. Vgl. Iers *Mac Cloon*, oorspr. *MacClune* (MAC LYSAGHT). In 1417 wordt Robrecht Oclune uit Schotland poorter in Brugge (JAM. 249).

Ockenburg, van: PIN *Ockenburgh* in Den Haag (ZH) of *Ockenberg* in Rijswijk (ZH). 1267 Albertus van Ockenberge, Rijswijk; 1671-1742 Jacobus van Ockenburg, Den Haag (DM).

Ockerse, zie Okker(se).

Ocqué, Ocké, Okké: Spelling – zonder de onuitgesproken *h* – van *Hocquet*, *Hocqué*, *Hocké*.

1. BN Ofr. *hoquet* 'shok, stoot; twist, valstrik; haak; kapmantel'. 1275 Gillon Hoket, Vloesberg H (WF). – 2. Patr. Dim. van Germ. bakernaam *Hucco* of *Ucco*.

Odding, zie Odink.

Odé: Andere spelling van Fr. *Hodé*. Mfr. *hodé* 'moe, vermoeid' (DNF). 1341 Jaquemin Hodeit, Chooz (WF).

Odem(s): Wellicht dial. variant van Adam(s).

Oderie, Oderij: Patr. Spelling voor *Audry*, Rom. vorm van de Germ. VN *ald-rîk* 'oud-machtig': *Aldricus* (MORLET I]. 1415 Jehan Audry, Senlis (MORLET).

Odink, Odding: Patr. Afl. van de Germ. VN *Audo*, *Odo*. 13e e. Oddin; Boudin filius Hoddins, Gent (GN); 1427 Johan Oding, Hardenberg (DM).

Oeffelen, van, zie van Oevelen.

Oek, van, zie van (den) Hoek.

Oekel, van: PIN *Oekel*, Groot- en Klein-Oekele (NB). 1276 Theobaldus dictus de Okele, Antwerpen; 1354 Claus van Oekel, Breda (WF).

Oelbers: Patr. Var. van *Olberts*. Germ. VN *ôthal-berht* 'vaderlijk erfgoed-schitterend': *Odilbert*, *Olbertus* (MORLET I).

Oele, Oole: Patr. VN *Oele*, *Oole* < *Oelbert/Odelbert* (MEERTENS 1947) of < *Odilo* < een andere *ôthal-naam*, zoals *Odalfrid*, *Odelman*, *Odelmar*, *Oelbrand*. 1318-19 Oele Gilliss, Z; 1423 Oel Luch, Goes; 1496 Oele Marthyne, Goes; 1341 Fierin Olen sone, Saaftinge; 1381 Jan Olen sone, Vrankendijke H (DEBR. 1999); 1423 Oel Luck, Goes; 1617 Pieter Oole, Heinkenszand; 1629 Cornelis Jans Oole, Baarland (HARTHOORN).

Oerlemans: Afl. van *van Oerle*. PIN *Oerle* (NB). 1357 Reynout Oerleman, Antwerpen; 1457 Gerrit Jansz. Oerlemans, Venlo(WF).

Oers, van: *Oers* is de gesproken vorm van de PIN *Oerle* in NB (MOERMAN 170).

Oest, van der, zie van der Roost.

Oevelen, van; van Oeffelen: 1. PIN *Oevel* (A). 1430 Jan van Ovele, Herentals; 1541 Adr. van Oevele, Zandhoven (WF). – 2. PIN *Oeffelt* (NB): 1573 Oeffel. 1632 Abel van Offel, NB (WF).

Oever, van den: PIN *ten Oever* 'oever'. 1313 Jehan van den Oevere, Nieuwpoort WV (DF XI).

Oeveren, van: Vermoedelijk var. van *van Oevelen*.

Oeij: 1. Metr. Germ. VN *Oda: auda* 'bezit'. 1220 Alda f. Oda, Moen WV (DEBR. 1980); 1368 Oeden = Oeyen, Turnhout (WF). – 2. De Goese FN *Oeye, Oyee* stamt (MEERTENS 1944) van 1579-1633 Cornelis Pieter Oeyervaer.

Offenbeek, van: PIN (NL). 1580 Joost van Offenbeke, Roermond-Antwerpen (WF).

Offerman: BerN van de offerman 'koster'. D. *Opfermann* 'kerkdienaar, koster'. 1294 Godevert der Offerman van Tongreloe, Maastricht (CG).

Ofwegen, van: PIN *Ofwegen* in Woubrugge (ZH). Zie ook *van Hofwegen*.

Oggel, (van): Het vz. *van* is waarschijnlijk secundair. *Oggel* kan een patroniem zijn, dim. van een naam als *Ogier*.

Ogier: Patr. Rom. vorm van de Germ. VN *aud-ger* 'rijkdom-speer': *Autger* (Fm.). 987

Ogerus, 1111 Otgerus clericus, Affligem (GN); 1377 Ogier Adaems; 1450 Jan Ogiers, Kortrijk (DEBR. 1970, 1958).

Ohm(s): D. FN < D. *Oheim* 'oom'. Vgl. *Oom*.

Ojen, van, zie van Ooijen.

Okké, zie Ocqué.

Okker(se), Ockerse: Patr. Germ. VN *aud-ger* 'bezit-speer': *Odegerus, Autkerus* (MORLET I]. 996 Otgerus (GN). 1340 Ocker Witte Hannen, Duiveland. Ocker Symonsz, in 1490 poorter van Zierikzee, is de stamvader van de familie Ockerse (MEERTENS 1947). 1305 Jan Ockers, Brugge; 1399 Ocker Janssone, Kortrijk (WF); 1468 Ocker Simon Ockers; 1553-97 Ocker Cornelis Ockersse, Zierikzee (VZS 1998, 197-199).

Okma: Patr. Friese FN *Okkema*, afl. van de Friese VN *Okko* < Germ. VN *Otger* (zie *Okker*).

Oldekamp: PIN 'oud veld'.

Oldeman: Ndd. BN 'oude man'. Vgl. *Oudemans*.

Oldenbroek: Ndd. PIN *Oldenbrok* (NS).

Oldenhove: Oost-Ndl. PIN, o.m. *Oldehove* (GR), ook: 1357 *Oeldenhove* in Hengelo (G), 1465 *Oldehof* in Wierden (OIJ), 1475 *Oldehoff* (HEKKET). Vgl. *Oudenhove, Olthoff*.

Oldenziel: PIN *Oldenzijl* in Uithuizermeden (GR).

Olffen, (van): PIN *Olffen* (HS, NRW).

Olie: BerBN van de olieslager, of Pic.-W. vorm van Fr. *Olier* 'olieslager, oliehandelaar'.

Oliemans: BerN van de olieslager, vgl. D. *Ölmann*.

Olieslager(s), d'; Olyslager: BerN van de olieslager. 1223 Gosuinus Oleslaghere, Munkzwalm (GN); 1675 Suzanna d'Olislagers, Kapelle (HARTHOORN).

Olink: Patr. Afl. van Germ. *ôthal*-naam.

Olivier, Olievier: Patr. De literatuurnaam Olivier, de naam van de held uit het Chanson de Roland of Roelandslied. 1276 Walterus filius Oliveri, Hulst; 1329 Jhan Oliviers, Hontenisse; 1340 Jhan Olivier, Saaftinge; 1381 Jan Olivier, Ossenis (DEBR. 1962, 1999); 1475 Barbele Oliviers, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Ollebek, zie Hollebe(e)k.

Olm, van: PIN, de boomnaam *olm* 'iep'

Olman: ook *Olleman(s)*, afl. van *van Olm* of *van Olmen, van den Olme*. 1392 Machtelt Olmenmans = 1396 Machtelt Olmans, Lier (WF).

Olofsen: Patr. Zoon van *Olof*, de Germ. VN *Odolf: aud-wulf* 'bezit-wolf': *Audulf* (Fm.), *Odolf* (Dip.). 11e e. Odulfus de Terdenghem (GN); 1421 Daneel Olof, Kortrijk (WF).

Olree: Uit *Olry*, Rom. vorm van *Olrik, Ulrich*? Of misschien vervormd uit *Alary*, Rom. vorm van de Germ. VN *Adelrik*.

Olst, van: PIN *Olst* (OIJ). 1579 Marcus van Olst, Zutphen (DM).

Olsthoorn: Hollandse PIN?

Olthof(f): PIN *Olthof* (OIJ). Vgl. *Oldenhove*. 1569 Dirk Olthoff, Ootmarsum (OIJ) – Antwerpen.

Olijrhook, Olijhoek: *Olijhoek* is een volksetymologische herinterpretatie van *Olijrook* ‘Olierook’, wellicht ook al volksetymologisch. 1712 Paulus Olijenrook, Poeldijk (DM).

Olyslager, zie d’Olieslager(s).

Ombergen, van: PIN *Oombergen* (OV): 13e e. Homberge (TW). 1351 Jan van Omberghen, Gent (WF).

Ommen, van: PIN *Ommen* (OIJ). 1433 Ian van Ommen, Amsterdam (NHC).

Ommeren, van: PIN *Ommeren* in Lienden (G).

Onderbeke: PIN ‘lager stromende beek’. Vgl. D. *Unterbach*. 1438 Jacobus van Onderbech (WF).

Onderdonck, Onderdanck: PIN ‘lager gelegen donk, heuveltje’. 1315 Symoen van Onderdonc, Veerle (WF).

Onderdijk: PIN in Aardenburg en Sluis (Z) en Wervershoof (NH). 1681 Jacob Janse Onderdijck, ’s-Gravenpolder (DM).

Onderlinden: PIN ‘onder de linden’. Vgl. D. *Unter dem Baum*, PIN *Unterlinden* in Kolmar (Elzas).

Ondrousek: Patr. De Slav. FN *Ondráček, Ondrášek*, afl. van de HN *Andreas*.

Ongelse, zie Engel.

Ongena(e), Onghena(e): Mnl. *ongenade* ‘hardheid, wreedheid, onbarmhartigheid’. BN voor iemand met ongenadig karakter. 1281 Gheraert Onghenaets ambacht, Gent (WF).

Ongereet: BN voor iemand die niet bereidwillig of nooit gereed, nooit klaar is. 1324 tusschen Hughen Onghereet, Hulst; 1381 Pauwels Onghereeth, Hontenisse (DEBR. 1999).

Onkruijt: BN voor de boer die veel onkruid op zijn akker heeft. Vgl. D. *Unkraut*.

Onwijn: Patr. Germ. VN *hûn-win*: *Hunuwinus* (MORLET I).

Ooheghem, van: Schrijffout voor *van Ooteghem*.

Oole, zie Oele.

Oom, Ooms, Noom: 1. De verwantschapsnaam oom. D. *Ohm. Noom* door metanalyse. 1269 Balduwinus dictus Oern = 1276 Margareta relictā Balduini Avunculi, Hulst (DEBR. 1962); 1451 Aechte Ooms, Zierikzee (PARM.). – 2. Evtl. Patr. Korte vorm van VN *Omaar*. 1317 Oem Hanne van den Groettesande, Tholen (MEERTENS 1947).

Oomen(s), Oomes: 1. Patr. Vleivorm van de Germ. VN *Omaar*. 1398 Omaer Crovelt = 1388 Omin van Crovelt. – 2. Verbogen vorm van *Oom*. 1585 Jan Oom (vader van) Giertgen Oomen, Amsterdam (MNT 446).

Ooninckx, zie Honing.

Oord, (van); van Oor(d)t: 1. PIN *Oort, Ort, Oord* ‘uiteinde, uiterste punt; hoek, stuk land’. *Ten Oorden* tussen Groede en Schoondijke, Gaternisse (Z). 1227 Philippus de Orde, Monnikendijk Z (GN); 1381 Jan van den Orde, Ossenis (DEBR. 1999). – 2. Var. van *van Noord*.

Oors: Door assimilatie uit *Oorts.*, gen. van *Ort* (zie i.v.).

Oorschot, (van): PIN *Oirschot* (NB). 1301 Danekinus de Oerscot, NB (WF).

Oort, van, zie (van) Oord.

Oortgijsen: Patr. Germ. VN *Oort* en *Gijsen* < *Gijzelbrecht, Gijsbrecht*.

Oosdijk, zie (van) Oostdijk.

Oosse, zie den Os.

Oost, van: PIN *Oost* (NB, NH). Of naar de woonplaats ten oosten van een plaats of dorp, of de herkomst uit het oosten. 1570 Hans van Oost, Maastricht-Antwerpen (WF).

Oostburg, van: PIN *Oostburg* (Sluis, ZV): 949 *Osborch*, 1014 *Ostburg*. 1268 tusschen ... Arnouds van Oestburgh, Brugge (VMW); 1309-10 Boidin van Oestbeurgh, Aardenburg

(HAES. 156); 1351 Jan van Oestburgh, Hulster Ambacht (GYSS. 1999, 547); 1422 Pieter Maren zuene die men heet van Oostbuerch van Ardenbuerch (PARM. 154).

Oostdijk, (van); Oosdijk: Verspreide PIN, o.m. in Z en ZH. 1474 Jan Jansen Oostdijk, Goes; 1513-52 Jan Jansen Oostdijk, Goes. – Lit.: J.C. MARIS VAN SANDELINGENAMBACHT, *Oostdijck in Zeeland*. NL 56 (1938), 215-223, 249-259, 366-373.

Oosten, van; van Hooste: Naar de woonplaats ten oosten of herkomst uit het oosten. 1565 Hans van Oosten, Oost-Antwerpen (WF); 1573 Adriaen Jansz van Oosten, Kloetinge; 1594 Ingel Jans van Oosten, Heinkenszand (HARTHOORN).

Oostenbrink: Oost-Ndl. PIN. 1450 Geert Oestebryng, Grolloo DR (DM).

Oostenbrugge, van: PIN 'oostelijke brug'.

Oostende, van: PIN *Oostende* (WV). Ook polder *het Oostende* bij Oude Tonge (ZH). 1256 a Gerardo de Ostende, Reimerswaal (OHZ III, 3); 1639 Dirck Jans van Oostende, Oude Tonge (DM).

Oostendorp, (van): PIN in Elburg (G). 1429 Reyner van Oostendarpe, Collendoorn OIJ (DM).

Oostenenk: PIN *Oosterenk* bij Zwolle (OIJ) en Laren (G).

Ooster, Oosters: Patr. Germ. VN *aust-hari* 'oost-leger': *Austarius, Austerius* (MORLET I).

Oosterbaan: 1. PIN *Ostrevant*, een oude gouw tussen Schelde en Scarpe: 877 in pago Ostrebanno (TW). – 2. PIN *Oosterbaan* 'oostelijke lijnbaan' in Harlingen (FL). 1631 Arjen Everts Oosterbaan, Harlingen (DM).

Oosterboer: Oostelijke boer.

Oosterbos: PIN *Oosterbos* (NL). 1740 Jacoba Oosterbosch, Zundert (WF).

Oosterdag: *Oosterdag*, zoals D. *Ostertag*, 'Pasen, paasdag'. BN.

Oosterdijk: PIN *Oosterdijk* in Andijk (NH), Enkhuizen (NH), Wervershoof (NH).

Oosterhout, (van): PIN (NB). 1315 Johanne de Oosterhout, Tongerlo (WF); 1443 Jan van Oosterhout filius Clais van Breda, Brugge (PARM.).

Oosterhuis: PIN *Oosterhuis* in Avereest (OIJ) en Diepenveen (OIJ).

Oosterkerk: PIN *Oosterkerk* (FL) (*Naamkunde* 1976, 163).

Oosterland: PIN *Oosterland* op Duiveland (Z) en Wieringen (NH).

Oosterlee: PIN *Oostlaar* in Roosendaal: 1293 *Oesterle*. 1619 Cornelis Jorisz (van) Oosterlee, Pijnacker (DM).

Oosterling: Mnl. *oosterlinc* 'iemand uit het oosten, Noord-Duitser, Oostenrijker'. 1220-40 Arnulfum Osterling, Gent (CG); 1267 Lamkin Losterlinc eschevin, Assenede (DEBR. 1980); 1475 Claeys Oosterlinc, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Oosterloo: PIN bij Keppel (OIJ) (HEKKET).

Oostermeijer: Oostelijk wonende meier, boer. D. *Ostermeier*.

Oosterom, (van), zie van Oostrum.

Oosters, zie Ooster.

Oosterum, van, zie van Oostrum.

Oosterwijk, (van): PIN *Oisterwijk* (NB), *Oosterwijk* (DR, G, NH, ZH). 1400 Aernt van Oosterwijn, Rijswijk (DM); 1598 Albertus van Oosterwijck, Deventer-Enkhuizen, † 1616, Delft (NL 27 (1909), 116).

Oosthoek: Verspreide PIN (FV, G, WV, Z, ZH). 1642 Joris Anthonisse Oosthoeck, Wophfaartsdijk (DM).

Oosting(h): Patr. Zoals de FN *Ostin, Ostijn*, afgeleid van de Germ. VN *Oste*. 1398 Ostin Brunkin, Tiel (DEBR. 1970).

Oostrum, van; van Oosterum, (van) Oosterom: PIN *Oostrum* (FL, NL) en bij Houten (U). 1440 Cornelis van Oostrum, Brugge (PARM.); 1509 Dirk van Oostrum, Wijk-bij-Duurstede (NL 23 (1905), 75); 1522 Alexander Oostrum de Trajecto Inferiori (WF).

Oostveen, (van): PIN ‘oostelijk veenland’. *Oostveen* is de oude naam van Sint-Maartensdijk (Z).

Ooteg(h)em, van; Ooteghem, zie van Oteg(h)em.

Ooijen, van; van Oijen, van Ojen, van Hooij(e), van Hoije: PIN Mnl. *ooye, oye*, vaak hypercorrect *hoije* gespeld ‘(nat) weiland aan rivier, beemd’. 1222 Thome de Hoia; 1265 Willelmo de Hoie, Harelbeke (DEBR. 1980).

Opbergen, van: PIN *Opbergen* in Mollem (VB). 1351 Johanni dicto vanden Opberghe, Brussel (WF).

Opdorp, van; van Opdurp: PIN *Opdorp* (OV) en in Leuven (VB). 1282 Hellewidis dicte de Opdorp, Mechelen (WF).

Open(n)eer, Op en Neer, zie Oppeneer.

Opmeer, van: PIN (NH).

Oppe, zie Hop.

Oppen, van; van Noppen: PIN (Wezembeek-) *Oppem* (VB), of *Oppen* (NRW), *Oppum* (SL). 1295 van Oppem, VB; 1378 Janne van Ophen = Janne van Ophem, Dendermonde; 1577 Peter van Oppen, Aken-Antwerpen (WF); 1764-1837 Levinus Peztrus van Oppen, Middelburg (VZS 1996, 201).

Oppeneer, Open(n)eer, Op en Neer: Spelling (zonder *h*) van *Hoppener* Ndd. *Höppner*, D. *Höpfner* ‘hopteler’. 1300 Sifrid Hoppener, Stralsund (NN).

Opperhuizen: PIN *Oppenhuizen* in Wymbritseradeel (FL).

Opperman: BerN van de opperman. Mnl. *opperman* ‘metselaarsknecht’. Maar vgl. D. *Obermann* < Mhd. *oberman* ‘scheidsrechter’.

Opre: Fr. *Opré*, verkort uit *Dehopré* < *de Haut Pré* ‘hoge wei’.

Opschoor: Wonend aan of op een *schoor* (zie *van Schoor*). 1580 Jan Cornelisz Opschoor, Ouderkerk aan de IJssel (DM).

Opstal, van: Frequentie PIN *Opstal* ‘onbebouwd land, gemene weide’. 1227 Elysabeth de Upstalle, Munkzwalm (GN).

Opsteegh: Op de Steeg. Vgl. FN *Indestege*.

Opstroom: Herinterpretatie van *Oostrom*? 1688 Opstroom, Rijen; 1749 Opstroom, Rijen (PDB).

Opijnen, van: PIN *Opijnen* in Neerijnen (G). 1529 Cornelius van Opynen, Middelburg (WF).

Opzeeland, van: De oorspronkelijke naam was *van Zeeland*, naar het dorp *Zeeland* in NB. °1565 Willem van Zelant, NB; zijn afstammelingen heetten vanaf de derde generatie *van Opzeeland* (DM).

Oranje: PIN Orange (Vaucluse).

Oreel, zie Ureel.

Oreghem: Vermoedelijk een leesfout voor *Otegem*.

Orgers: Patr. Germ. VN *Ordger: Ortgar* (Fm.). 1150 Orgerus (REANEY).

Orlebeke: PIN. Wellicht < *Hollebeke*, met invoeging van *r*. Of PIN Harelbeke (WV), waarvan de lokale uitspraak *orrelbeke* is.

Ornée: Spelling voor *Hornet*, dim. van *horn* ‘hoorn, hoek’. Of PIN *Hornay* in Sprimont (LU)? 1753 Pieter Ornee, Middelburg (DM).

Orshaegen, van: PIN Orshagen in Heist-op-den-Berg (A). 1358 Ard van Orsshaghen, Heist-op-den-Berg (WF).

Ort: Patr. Korte vorm van Germ. *ord*-naam, zoals *Ortwin*. 1364 Ortwin Bissigel = Orte B., HS (BRECH.); 1543 P.C. Orts, Zierikzee-Antwerpen (WF). De Zierikzeese familie Oortse is in de 18de eeuw uitgestorven en stamt af van 1562 Oort Cornelisz, Brijdorpe-Zierikzee (MEERTENS 1947).

Ortelee: De voorvader heette omstreeks 1730 *Urtly*, *Ortly*, *Ortelé*, *Orteley* (DM). Misschien Zwitsers-D. *Ortli*, dim. van de VN *Ortwin*.

Os, den; Osse, Oosse: BN naar de naam van het rund, de os, Mnl. en nog dial. *osse*.
Huisnaam of BerBN. Er is ook een PIN *Den Osse* in Brouwershaven (Z). 1402 Gobbe Osse; 1408 Michiel Osse huydevettere, Antwerpen (WF).

Os, van; van Osch: PIN *Oss* (NB). 1398 Dirk van Os (*NL* 25 (1907), 121); 1545 Herman van Os, Den Bosch-Antwerpen (WF).

Osinga: Patr. Friese afl. van Germ. *ans*-naam.

Oskam: 1. PIN *Oskamp* 'omheinde ossenweide'. Ndd. *Ossenkämper*. 1563 Albert Peters Oskamp, Drente (MNT 257). – 2. Uit *Orskam* < *Roskam*. BerN van de paardenkammer of naar de huisnaam. 1365 *Orskam* (WF).

Osse, zie den Os.

Ossel: PIN *Ossel* (A, VB). 1277 Walterus de Ossela, Breda (WF).

Osselaer, van: PIN *Osselaar* in het Waasland (OV). 1281 H. de Orselaer, Sint-Gillis-Waas (WF).

Ossendrecht: PIN (NB). 1381 relict Pieters Ossendrechts, relict Symoens Ossendrechts, Hontenisse (DEBR. 1999).

Ossenesse, van: PIN *Ossenisse* (Hontenisse, Z). 1315 frater Henrici de Hossenesse (DEBR. 1999).

Ossewaarde: FN van een Zuid-Bevelands geslacht, sinds de 16e eeuw in Goes (Z) gevestigd, maar afkomstig van Ossewaerden bij Bergen-op-Zoom (MEERTENS 1944, 31). 1615 Cornelis Anthonisse van Ossewaarde = 1622 Cornelis Anthonisz. Ossewaarde, Goes = 1599 Petrus Cornelis ab Osseweert (*NL* 5 (1887), 37).

Ostaaij, van; van Ostaijen: PIN *Ostaay* (NL), *Ostaaen* (Zundert, NB) of *Ostade* (NB). 1462 Heinric van Osta, Eindhoven (WF).

Oste, Osté, Hoste: Patr. Germ. VN *austa* 'oostelijk': *Osto*, *Hosto* (Dip., GN). 1402 Oste van Maerke, Kortrijk (DEBR. 1958); 1398 Jacob Oste, Aarsele (DEBR. 1970); 1707 Pieter Oste, Vlissingen-Aardenburg (DM).

Oster, van: PIN *Oster* in Erezée (LX).

Osterloh: PIN *Osterloh* (NRW, NS).

Osterreicher: Volksnaam *Österreicher* 'Oostenrijker'.

Oteg(h)em, van; van Ooteg(h)em, van Hootegem, Ooteghem: PIN *Otegem* (WV). 1261 Ide de Otenghem (DEBR. 1980); 1576 Robert van Ooteghem, Middelburg (DM); 1600 Pauwels van Ooteghem, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Otjes, Ottjes: Patr. Dim. van VN *Otto*. 1652 Michael Otgens, Den Bosch; 1696 Joannes Ottkens, Breda (WF).

Otte, Otten(s), Ots(e), zie Otto.

Otter: 1. BN voor een 'schele otter' of BN voor een ottervanger. 1240 Theodericus Otter, Doetinchem (DM). – 2. Ook wel eens volksetymologisch uit *Otten*. 15e e. Claes Wouter Ottenzn., Purmerend (voorvader van) 1567-1637 Hillebrandt Florisz den Otter, Amsterdam; 1674 Jan Otten (vader van) Weyert (den) Otter, Opijnen (BROUWER 2001, 207).

Otterdijk: PIN *Otterdijk* (NB). 1716 Henricus Otterdijck, Meerhout (WF).

Otterloo: PIN *Otterlo* (Ede, G).

Otterspeer: BN voor een ottervanger.

Otte(r)vanger: BN van de ottervanger. 1634 Jan Aetsen Ottevanger (vader van) °1645 Peter Janssen Ottervanger, Sleenwijk (DM).

Ottjes, zie Otjes.

Otto, Otte, Otten(s), Ots(e): Patr. Germ. VN *Otto*, door verscherping uit *Odo* of een samengestelde *aud*-naam. 1325 Franconis Otten; 1400 Henric Ottens = Henric Otten soene, Tienen (WF); 1688 Bastyaen Otte, Ovezande; 1700 Jacob Hendriksz Otte, Ovezande (HARTHOORN).

Oubrie, zie Obrie.

Oudakker: PIN 'oude akker';

Oude, de;; den Ouden: BN 'de oude, de vader, senior'. 1367 up Jhanne den Jagher den ouden... Jhan de jagher de jonghe, Kortrijk (DEBR. 1970).

Oude Breuil: PIN *Breuil*, Rom. vorm van *Broel*, *Bruul*, *Briel*, *Brogel* '(vaak bosachtig) moerassig terrein'.

Oudejans: Patr. *Oude Jan*, als BN voor de vader tgo. de zoon, de jonge Jan.. Vgl. D. *Althans*, Fr. *Vieuxjean*. 1574 Blasen Oudejans, Aardenburg (VAN VOOREN 29); 1618 Frans Gerritsz Ouwejan, Ouderschie (DM).

Oudeman(s), Oudman: BN voor een oude man, grijsaard, of iemand die er oud uitziet. 1305 Kerstine Oudmans, Ieper (BEELE).

Ouden, den, zie de Oude.

Ouden, van de(n): Vermoedelijk uitbreiding van *den Ouden*, met secundair voorzetsel *van*.

Oudenaarde, Audenaarde, -aerde, -aer(d)t, van Audenaerde: PIN *Oudenaarde* (OV). 1210 Arnulfus de Audenarde (DEBR. 1980).

Oudenbroek: PIN *Oude Broek* 'oud moeras', in Weerselo (OIJ), Maasland (ZH), Rijswijk (ZH), Stabroek (A).

Oudendijk, Ouwendijk: PIN *Oudendijk* (GR, NB, NH, ZH). 1430 Willem van den Oudendike vander prochie van Ellemeet in Zeelant (WF).

Oudenhove(n), van den; van Houdenhoven: PIN *Oudenhove* (OV), maar ook heel verspreid. 1296 Margrie van Oudenhove, Kales (GYSS. 1963); 1339 Ghizelbrecht van Oudenhoeve, Hulst (DEBR. 1999); 1437 Willem van Auwenhoeven, Den Bosch (WF).

Ouderaa, van der, van der Auwera: *Van der Ouder Aa*. PIN *Oude Aa* 'oud water' in Geetbets (VB), Deurne (NB), Haren (GR), Nieuweschans (GR), Steenwijkerwold (OIJ). 1312-50 Henricus de Oudera, Geetbets; 1392 Jan van der Ouder A, Antwerpen (WF).

Ouderland: Verspreide PIN *Oudeland*. 1280 Lambertus de Oudelande, PdC; 1424 Janne van Oudelande, Cadzand (DF XI).

Oudesluis, Oudesluijs: PIN *Oudesluis* in Zijpe (NH).

Oudewerve, van: PIN *Oudewerve* bij Koudekerke op Schouwen.

Oudhuis: Huisnaam 'Oud Huis'. 1694 Egbert Outhuijs, Zijpe (DM).

Oudkerk(e): PIN *Oudkerk* in Tietjerksteradeel (FL).

Oudman, zie Oudeman(s).

Oudschans: PIN *Oude Schans* in Bellingwolde (GR), Empel (NB).

Oudshoorn, Oussoren: PIN *Oudshoorn* (ZH). 1280 Screvel van Otsorne, Holland (CG); 1330 Willaem van Outshoime, Amsterdam (WF). – Lit.: W. MACHEN, *Het geslacht van Oudshoorn. Gens Nostra* 6 (1951).

Oudsten, den: BN voor de oudste; vgl. *de Oude*.

Oudulf: Patr. Germ. VN *aud-wulf* 'bezit-wolf': *Audulf* (Fm.), *Odolf* (Dip.). 1307 Henri Oudolf, Ieper (BEELE).

Ouke, zie Houke.

Ousen, zie Aussen.

Oussoren, zie Oudshoorn.

Outer, (den): Patr. *Outer* < *Wouter*, door assimilatie van de w aan de volgende velare klinker. het lidwoord is secundair en volksetymologisch.

Outermans, Houterman(s): Patr. uit *Wouterman(s)*. Zie *Outer*.

Outrijve, van; d'Houtrijve: PIN *Outrijve* (WV). 1370 Gillis van Outerive, Kortrijk (DEBR. 1970). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *De familienaam (van) (H)outryve*. *Liber Amicorum André Vanhoutryve*, 1990, 47-49.

Ouwehand: Volksetymologisch uit *Oudehan* 'Oude Jan', of leesfout voor *Ouweland* (zie *Ouderland*).

Ouweleen: BN + Metr. *Oude Leen* 'Magdalena'.

Ouwendijk, zie Oudendijk.

Ouweneel: 1. BN + Patr. *Oude Neel* 'Corneel, Cornelis'. 1589 Neel Louwers = Cornelis Louriszoon = Cornelis Lourisz Ouweneel, Zevenhuizen ZH (DM). – 2. PIN *Oldeneel* in Zwolle (OIJ). 1561 Ger. van Oldenseel (sic), Zwolle-Antwerpen (WF).

Ouwens: Patr. Door *d*-syncope uit *Oudens*, gen. van Mnl. *Oudin*, vleivorm van Germ. *auda*-naam: *Odo*, *Audo*. 1398 Jehan Oudin, Spiere WV (DEBR. 1970).

Ouwerkerk, (van): PIN *Ouwerkerk* in Duiveland (Z), *Ouderkerk* (NH, ZH). Of *Aldekerk* in Duits-Gelderland (NRW). 1480 Diederick Houdekercke, van Geldere in een dorp genoemd Houde Kercke, Gent; 1571 Gerrit van Ouwerkercke, Ouderkerk-Antwerpen (WF).

Ova, Ovaa: Spelling voor *Hova*, Waalse vorm van *Hovart* < Mnl. *hovaerde* 'trotsaard'. 1728 Hova, Koudekerke; 1791 Hova, Middelburg (PDB).

Overbeke, (van); (van) Overbeek(e): Verspreide PIN *Overbeke* 'over de beek'. 1293 Woutre van Overbeke, Merelbeke (CG); 1609 Maliart van Overbeke, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Overbosch: PIN *Overbos* 'over het bos'. PIN *Overbosch* in Dijkhuizen (Epe, G). Hermens Willems Westendorp van den Emsterhoff kocht Overbosch in 1749 en noemde zich sindsdien Hermen Willems Overbosch. – J.F. VAN DER WAL, *Genealogie van de familie Overbosch*, Doornspijk, 2000.

Overdorp: Naam voor wie over het dorp woont.

Overduin, Overduijn: PIN *Overduin* 'over het duin' in Oostkapelle (Z).

Overdulve, (van): PIN *Over de Dulve*. Zeeuws *dulve*, Mnl. *delf* 'sloot, gracht'. Voor een kaartje, zie BERNIS 215.

Overdijk: Verspreide PIN 'over de dijk', o.m. in Azelo (OIJ), Raalte (OIJ) en Wehl (G). 1559 Hans Overdyck, Mullem-Antwerpen (WF).

Overeem: 1. PIN *Overeem* in Renswoude (U), *Overem* in Meldert (VB) of Overhem in Henis (BL), Ukkel of Vorst (Brussel). 1217 Arnoldus de Overhem, Brussel (WF); 1325 Goffardi de Overeem, Meldert (WF). – 2. *Over de Eem*, een rivier van Amersfoort naar het IJsselmeer (U).

Overeijnder: Afl. van de PIN *Overrijn* in Jutphaas (U). 1605 Cornelis Louris Overrijnder (vader van) 1646 Lenert Cornelisz Overeijnder, Zegwaard ZH (DM).

Overgaauw: PIN *Overgauw* (ZH). 1543-66 Cornelis Claesz op ten Overgaeu (vader van) Harman Cornelisz van Overgaeu, Delft; 1669 Jaapgen Adriaans Overgaauw, op de Overgaauw tot Pijnacker (DM).

Overhoff: PIN *Overhof* 'hoger gelegen hof'. 1327 Theodericus de Overhof = 1336 Diederick van Overhof, Roosendaal (WF).

Overing: PIN *Overing*, *Avereng* in Delden (G), Borculo (G), Hengelo (G).

Overkamp: PIN *Overkamp* in Olst (OIJ) en Sint-Oedenrode (NB). 1457 Wilhem van Overcamp, Nijmegen (DM).

Overloop, (van): PIN *Overloop* 'doorloop, doorgang'. PIN in Eksaarde, Hamme (OV), Hombeek (A). 1220 Razo de Overlop; 1210 Elewid de Overlop, Hamme (GN, CG).

Overmaat: PIN in Enschede (OIJ).

Overmaire(n), van, zie (van) Overmeeren.

Overman: Mnl. ? *verman* 'hoofdman, scheidsrechter, middelaar'. Vgl. D. *Übermann*, *Obermann*. 1485 Michiel Overman, Aardenburg (VAN VOOREN 29).

Overmeeren, (van); (van) Overmeir(e), van Overmaire(n): PIN *Overmere* (OV)., *Overmeer* in Nederhorst-den-Berg (NH). 1479-1503 Henrick Aermtsen van Overmeren, Wijk-bij-Duurstede (NL 26 (1908), 123); 1731 Mattijs van Overmeijer, Aardenburg (VS 1974, 69).

Oversier: Rijnlands *Overzier* (1676), var. van *Offerzier* (PDB), *Offizier*.

Oversluis, Oversluijs: Die woont 'over de sluis'.

Oversteeg: Die woont 'over de steeg'. 1642 Cornelis van Oversteek, Driel; 1642 Cornelia Oversteeghe, Driel (*NL* 53 (1935), 337-341).

Overtveld, van Overveld: PIN 'over het veld'. 1221 Goswini de Overvelde (DF XII); 1534 Pieter van Overtvelt, Aardenburg (VAN VOOREN 29).

Overweel: Die aan de overkant van een weel 'waal, poel, plas, kolk' woont.

Overweg: Naar de woonplaats over de weg. PIN *Overweg* in Diepenveen, Olst en Raalte (OIJ).

Overwijk, Overwiek: PIN 'over de wijk'.

Oijen, van, zie van Ooijen.

P

Paaimans: BerN Mnl. *paeiman*, *paeymeester* 'stedelijk ontvanger'.

Paalvast: Door volksetymologie en metathesis < *Paalvoets*, een naam die schuilt in de PIN *Paalvoetsheide* in Westerschouwen (Z) < *Paalvoetshide*. *Paalvoet* vermoedelijk uit *Paalvoorde*, vgl. de Vlaamse FN *Dievoet* < *Dievoort*. 1309-10 Jhan Palevoet, Aardenburg (DM); 1318-19 Henric Paelvoit, Z; 1330-31 Heyric Palvot, Grijskerke (HAMAKER I, 27, 207); 1445 Jan Paelvoet, Sluis (PARM.).

Paans, zie Panis.

Paap(e), zie (de) Pape.

Paard, van der: Volksetymologische herinterpretatie, wellicht van *van der Poort*.

Paardekam: PIN *Paardekamp* 'omheinde paardenwei'. *Paardenkampen* in Borger (DR). Vgl. *Oskam* en D. *Rosskamm/Rosskamp* (BRECH.).

Paardeko(o)per, Paerdekooper: BerN van de paardenkoopman. 1329 Jan Pairdecoper, Leiden (DM); 1657 Jacobmijntje Perdecooper, Waarde-Schore (HARTHOORN).

Paarlberg: Adaptatie van de D. PIN *Perleberg* (BB, NS).

Paaschen, van, zie van Passchen.

Paasschen, Paase, Pas, Paasse(n): 1. Patr. Vleivorm van de Lat. HN *Pasc(h)alis*. 1374 Paessin Volkier, Ieper (BEELE); 1398 Paesschierkin van der Oye = Pasin de le Hoye, Wervik WV (DEBR. 1970); 1592 Hendrick Paeschen = 1614 Henrick Passen, Zutphen (DM). – 2. De naam van het kerkelijke feest, Pasen. Vgl. Vl. *Pinxten* 'Pinksteren'. 1336 Jan Paesschedach, Leke WV (WF).

Paasse(n), van, zie van Passchen.

Paauw, de; Paauwe, zie (de) Pauw.

Paauwe, van: PIN *Pauwen* in Slochteren (GR), *De Pauw* in Wassenaar (ZH).

Pachtenaar: BerN Mnl. *pachtenare* 'pachter, ook van belastingen; huurder'.

Pachtere, de; (de) Pagter: BerN van de pachter, huurder. 1382 Jacob de Pachtere, Pittem WV (DEBR. 1970).

Paddenburgh, van: PIN *Paddenborg* in Zaamslag (Z).

Padmo(e)s, zie Patmos.

Pad(t), van der: Ook *van 't Pad*. Naam voor wie aan een pad woont.

Paelinck, zie Paling.

Paemel(e), van, zie (van) Pamel.

Paepe, (de), zie (de) Pape.

Paerdekooper, zie Paardeko(o)per.

Pagé, (van); van Pagee: Vermoedelijk een fictieve *van*-naam, wellicht een vervorming van *Vanbergie* < *Wamberchies* < PIN *Wambrechies* (Nord).

Pagter, (de), zie de Pachtere.

Pairoux: PIN Ofr. *perroit*, W. *pérrou* < Lat. *petretum* 'plaats met stenen, keien'. *Pêrou* in Rocourt (LU).

Paling, Paelinck: BN naar het karakter, voor een handig man, een gladde aal. Of berBN voor een palingvisser of -verkoper. 1399 Thomas Palenc, Kortrijk (DEBR. 1970); 1576 Joos de Palinckman, Middelburg; 1622 Leunken Hubrechts Palinck, Scherpenisse (DM); 1602 suster Gillijne Palijnx, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Pallandt, van: PIN. 1555 Floris van Pallant, graaf van Culemborg (G), van het huis Palant in Weisweiler (NRW). Vgl. PIN *Palandsmühle* (NRW, NS).

Palmenaer, de: BN voor een pelgrim. Kruisvaarders en pelgrims brachten palm mee uit het Heilig Land. In Oudenburg (WV) heette een pelgrimsgild de *palmenare ghilde*. 1374 Adriaen de Palmenere, Geraardsbergen OV (WF).

Palmira: It. FN *Palmira*, *Palmièra*, *Palmèria*, afgeleid van *palma* 'palm'. De naam werd vaak gegeven aan kinderen geboren op de *domenica delle palme* 'palmzondag'.

Palmkoe(c)k, Palmhoeck: Misschien verhaspeling van *Pannekoek*, met *l*-epenthesis. Of PIN *Palmhoek*? Vgl. PIN 1424 *te Pahoucke*, Hulst. 1341 Marie van Paehouke, Saaftinge Z (DEBR. 1999); 1659 Pieter Palmhoeck = 1685 Pieter Palmkoeck, Bergen-op-Zoom (PDB).

Pals, Palsen: Patr. Dial. uitspr. van *Pauls(en)*. 17e e. Pauels = Paulus = Pals; 1828 Jacobus Pauwel vulga Pals, Vorst A (WF).

Palsenbarg: PIN *Balzenbach* (BW) of *Balsbach* BW, HS)?

Paltenier, zie Pattenier.

Pama: Fries-Groningse FN. Naam van een boerderij in Oldehove (GR). Haring Jans Pama vestigde zich in de 18e eeuw vanuit Friesland in Rotterdam (DM).

Pamel, (van); van Paemel(e), (van) Pamelen: PIN Pamele (OV) of Pamel (VB). 1389 Johannem de Pamele, Korrijk (DEBR. 1970); 1576 Hans van Pamele, Mechelen (WF).

Pan, de: Mnl. *panne* 'pan, zoutpan'. BerBN van de pannensmid (D. FN *Pfannenschmied*) of van de zoutzieder. 1440 Beele Panne, Kortrijk (WF).

Panhuizen, Panhausen: Mnl., m.n. Limburgs *panhuus* 'brouwhuis, brouwerij'. 1297 Henrici dicti Panhus, Tienen; ±1300 Arnouts hof van den Panhus, BL (WF).

Panis, Paans: *Panis* < *Panhuis* 'brouwerij'. Vgl. de FN *Impanis* < *Int Panis* < *In 't Panhuis*. 1352 Heinrijc Panijs; 1433 Wouter int Panhuys; 1679 Willem in 't Panis, Zelem VB (WF).

Pankow: PIN *Pankow* in Berlijn en in het voormalige Brandenburg, nu Polen.

Panne, van de(r): PIN *(de) Pan(ne)* 'duinpan', b.v. *De Panne* (WV). Of zout- of brouwpan, naar het beroep. 1378 Gillis van der Pannen, Dendermonde (WF).

Pannekoek: BerBN of BN voor de bakker of eter van pannenkoeken. Ook D. *Pfannkuchen*. 1346 Jan Pancoeke = 1347 Jan Pankoeke... schepenen in Hulst (DEBR. 1999).

Panny, Penny: Ofr. *panier*, *pen(n)ier*, W. *pany* 'broodkorf, (brood)mand'. BerBN van bakker of mandenvlechter. 1368 Jhan Panier, Kortrijk (DEBR. 2002); 1436 Jehan Pennier dit Gorken, Damme (WF).

Pantus: Mnl. literatuurnaam, die voorkomt in de *Roman van Troyen*. Pantus probeerde het Apollobeid uit het brandende Troje weg te dragen.

Pape, (de); (de) Paepe, Paap(e), Spape, Spapé: Mnl. *pape* 'priester'. De vermelding haren 'den heer' wijst erop dat beide *papen* werkelijk priesters waren. 1284-85 haren Janne den Pape; haren Gerarde den Pape doe hi voer omme den byscope, Dordrecht (DM); 1341 land dat Willem de Pape, Aernoud de Pape ... hadden an de oestzide ende de westzide van Papekinstrate, Saaftinge Z (DEBR. 1999); 1379 Lieman de Pape, Axel (JAM. 177); 1410 Gielis de Pape, Axel (GYSS. 1999); 1483 heer Lauwerens Pape, Aardenburg (VAN VOOREN 29).

Papegaaij: BN voor de boogschutter, die naar de papegaai, de hoofdvogel schiet. Of BN voor iemand die anderen napraat, zoals een papegaai. Of BerBN voor de papegaaienmeester. 1316 Pauwels Papegaye, Gent (WF).

Papeveld: PIN *Papenveld* 'veld dat aan de parochiepriester toebehoort'.

Papp: BN voor een papeter. 1321 Gilles Pap, Kortrijk (DEBR. 1971).

Pappers: *Papper* of *Pappaert* 'papeter, die magere kost eet'.

Par, de: *Depar*, *Depart* zijn grafieën voor Fr. *Deparc*, *Duparc*. PIN Fr. *Parc* 'perk, omheinde plaats'. 1297 Agnes dou Parc, Bergen H (WF).

Parcqueur, zie Parqueur.

Pardaan, Pardaen, zie Paridaen.

Pardon, Pardoen, Perdo(e)n, Perduijn: 1. Ofr. *pardon*, Mnl. *pardoen* 'angelusklok, geklep tijdens het angelus, waaraan een aflat (*pardon* 'vergeving') verbonden is. BerBN voor de luider van de pardoenklok. 1303 van Heine Pardoen, Vlissingen (WF). – 2. *Pardoen* komt in de 18e e. ook voor als herinterpretatie van *Pardou(x)*, de Rom. vorm van de Germ. VN *Bardulf* (DM).

Paree, zie Paret.

Parel, van de; van de Perel, van de Peerle:: BerN van de parelhandelaar? Vgl. FN

Perelman, Perels, Peerlinck.

Parent: Ofr. *parent* ‘vader, ouder, verwante’. 1399 Willem Parent, Kortrijk (DEBR. 1970).

Paret, Paree: 1. Patr. Dim. van VN Pierre; var. van *Perret* = *Pierret*. Vgl. E. *Parrett* = *Perret(t)*, E. *parrot* ‘papegaai’ < *Perot*. 1200-30 Johanni Paretto, Luik (WF). – 2. BN Fr. *paré* ‘opgeschikt, getooid, gereed’. Vgl. *Ongereet*. 1241 Nicholao le Paret; 1275 Jehans li Parés, Doornik (J.G.).

Paridaen, Pardaen, Pardaen, Perdaen, Perdaen(s): Patr. De literatuurnaam *Paridaan* uit de Roman der Lorreinen. Afl. op -an van de VN *Paris*, (-idis), It. *Paride*, zoon van Priamus en Hecabe. 1230 Reinerus Paridanus, Gent (GN); 1586 Jacques Paridaen, Harelbeke WV-Arnemuiden (DM).

Parmentier: Mnl. BerN *parmentier* < Ofr. *parentier* ‘bewerker van fijne en kostbare stoffen (*parements*), kleermaker (van mooie kleren)’. 1234 Willelmus Parmentir, Gent (CG).

Parqueur, Parcqueur: Volksetymologische herinterpretatie (als Fr. *par coeur*) van de FN *Pecqueur* < Opic. *peskeur*, Pic. *péqueur*, -eux ‘visser’. BerN. 1347 Jan Pecuers = 1383 Jan Pickuers, Heilissem (WF).

Parren: Ofr. *parin* ‘gelijke’. Maar ook Ofr. *parin* < Lat. *patrinus* ‘peter, peet(oom)’.

Parijs: 1. Patr. Fr. VN *Paris* < Lat. HN *Patricius*. 1239 Henricus dictus Paris, Gent (GN). –

2. PIN *Paris*, Ndl. *Parijs*. 1607 Urbaen van Parys = 1608 Urbanus Parys, Schelle A (WF).

Parijs, van: PIN *Parijs*, hoofdstad van Frankrijk. 1291 Danin van Paris, Brugge (CG); 1388 Liisbetten van Paris, Hulst (DEBR. 1999); 1475 Adriaen Parijs, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Pas, zie Paasschen.

Pas, van de(r), zie van Passchen.

Pasman: Patr. Afl. van de HN *Pasc(h)alis*. 1435 Peter Paesmans = 1447 P. Paeschman, Hasselt; 1611 Paes Paesmans, Grote-Brogel BL (WF).

Passchen, van; van Paaschen, van Paasse(n), van de(r) Pas: PIN *Pas(ch)* < Lat. *pascua* ‘weide’. *De Pas* in Apeldoorn (G) (TW), in Noorderwijk (A). 1420 Jan van Paesschen, Kontich A; 1455 Thonijs van Paesschen erve, Noorderwijk (WF).

Passchier: Patr. *Pasquier*, Rom. vorm van *Pascharis* < HN *Paschalis*, Lat. afl. van Aramees *pascha* ‘Pasen’. 1300 de mestre Paasquier = 1301 maistre Pasquier doijen, Harelbeke WV (DEBR. 1971); 1395 Passchier Cloet, Ieper (BEELE); 1586 Adriaen Passchiers, Vlaanderen-Zeeland (VS 1965, 223).

Passel, van: PIN *Paskerle* bij Tongerlo (A). 1436 van Passcherle, Westerlo; 1422 van Passchelle, Geel; 1536 van Passel(e), Geel. Later wordt de naam verward met *Van Passen/Van Paeschen*: 1684 Peeter van Paesschen = 1681 Peeter van Passel, Mortsels (med. † R. Van Passen).

Passenier: 1. Mnl. *persemier* ‘woekeraar’. BN. 1394 Jan Persemier, Aartselaar; 1604-07 Wouter Passemiers = W. Possemiers, Reet, Reet A; 1594 Joost Passenier, Dendermonde-Antwerpen (WF). – 2. MEERTENS 1947 veronderstelt een vervorming van *Poissonnier*.

Passionis: Latinisering (gen. van *passio*) van de Fr. FN *Passion* ‘smart, leed’.

Pasterkamp: PIN ‘veld van de pastoor’?

Pasto(o)r: Lat., Ofr. *pastor* ‘herder’; Mnl. *pastoor, pasteur* ‘geestelijk herder, pastoor’. 1447 Aleit Pastoers, Den Bosch (WF).

Pastijn: Var. van *Bastijn* < *Bastiaan*, met verscherping *b/p*.

Pasveer: PIN *Pasveer*, in 1743 naam van een veer in Huizum (Leeuwarderadeel). 1775 Hendrik Jans Pasveer, Nijehaske (FI) (med. J. Pasveer).

Pateer: Adaptatie van de Fr. FN *Bauthier*, Rom. vorm van de Germ. VN *bald-hari*, Ndl. *Bouter(s)*. 1671 Pateer, 1672 Bouteir, 1674 Bautier, 1676 Patteir, Westdorpe-Zelzate (med. P.H.E. de Meijer, Leiden).

Patmos, Padmo(es): PIN *Patmos* in Enschede (OIJ). Vaak huis- of wijknaam, vernoemd naar het Griekse eiland Patmos, b.v. de wijk 't *Patmos* in Oostkerke (Wolphaartsdijk, Z) (DM).

Pattenier, Paltenier: BerN Fr. *patinier* 'patijnmaker, klompenmaker'. 1424 Johan le Pattenier, Luik (WF).

Pattist: Met verscherping van *b/p* = *Battist, Baptist*. De HN *Johannes Baptista* 'Johannes de Doper'.

Patijn: BerBN van de patijnmaker. *Patijn* < Fr. *patin* 'schoeisel met dikke zool; (later) schaats, klomp, holblok'. 1308 Wautier Patin, Ieper (BEELE); 1331 Iohanne Patine, Z (DEBR. 1999); 1552 Jacob Jansz Patijn, Rotterdam (DM).

Pau, de, zie (de) Pauw.

Paulus, Paulusse(n), Poulus, Poulusse(n), Poulisse, Paules, Polis, Pauli, Paul, Pauwels, Pouwels(e): Patr. Lat. HN *Paulus*. 1269 ab Olivero filio Pauli; 1279 Balduinus et Paulus capellani in eadem parochia, Hulst; 1381 Everdey f. Pauwels, Ossenisse; 1381 Hughe Jan Pauwels, Hontenisse (DEBR. 1962, 1999); 1421 Pieter Pauwels van Delft in Holland; 1443 Maykin Pauwels van Middelburch, Brugge (PARM.); 1475 Hannekin Pauwels, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1627 Claertie Paulus, 's-Heer Arendskerke (HARTHOORN).

Paus, de: BN Mnl. *paves, pawes* 'paus'. 1559 Ger. Paus, Kalkar-Antwerpen (WF).

Pauw, (de); de Pau, de Paauw, Pa(a)uwe, Pouw: BN voor iemand die zo trots is als een pauw. Ook D. *Pfau*. 1297 Jehans Pauwe, Hulst; 1381 Gheeraerd Petri Pau, Hontenisse (DEBR. 1962, 1999); 1440-49 Dirk Gerardszn. Pauw, Gouda (NL 28 (1910), 8); 1627 Joris de Pau, Kapelle; 1646 Willem Paeuw, Goes; 1640 Jacob Paauwe, Yerseke (HARTHOORN).

Pauwels, zie Paulus.

Pawlowski, Pawlowskaja, Pawvlak: Patr./Metr. Slav. afl. van de VN *Pawel/Pavel* 'Paul'.

Paijens: Fr. en Mnl. *payen* < Lat. *paganus* 'landman, boer, heiden'. 1334 Gilles Payen(s), Ronse OV (WF).

Pazee: Spelling voor Fr. *Pagé, Paget*, dim. van *Page* 'edelknaap, hofknaap'.

Pearce, Pearson: Patr. E. *Pierce*, Ofr. *Piers* = VN *Pierre*. *Pearson* < Ofr. *Pieresson*, afl. op -*eçon* van VN *Pierre*.

Pechhacker: BerN 'die peksteen hakt'.

Pee, de: *De Pee* = *van Pee, van Pede*. PIN *Pede*, nl. Sint-Gertrudis-Pede en Sint-Anna-Pede in Schepdaal (VB) of Neerpede (VB). 1299 was Morants van Pede, Vorst (CG); 1575 Joost Adriaensz de Pee, Heerjansdam ZH (DM). – Lit.: M. GYSSELING, *De naam Pée. Album Willem Pée*, 1973, 203-5.

Pee(c)k: 1. Mnl. *pec* 'pik'. BerBN voor de bereider of verkoper van pik. Voor de *ee*, vgl. Mnl. *peken* = *pecken*. 1397 Heinric Pec, Antwerpen; 1509 Joh. Peek, Borgloon (WF); †1537 Herrent Anthonisse Peck, Middelburg (MEERTENS 1947). – 2. Ndd. *peek* < Mnd. *pêk* 'piek, lans'; vgl. *Piek, Pijcke*.

Peel, van der; van der Peijl, van de(r) Pijl: Streeknaam *De Peel* (NB).

Peele, Peels: 1. PIN *Peel* (NB, NL). Of *De Peel* (NB). 1374 Lauwer Peele, Antwerpen; 1415 Willem Peels, Hasselt (WF). – 2. PIN *Pedele* in Kaggevinne (VB), Adorp (WB).

Peeman, Peemen: Afl. van PIN *Pede*. 1396 Woutere Pedeman, Nederboelare (WF).

Peene, van Peene(n): PIN *Noordpene* of *Zuidpene* (FV). 1280 Nicholaus de Pene; 1375 Jacop van Penen, Ieper (BEELE); 1424 Heinric van Peenen vander prochie van Eeke in Belle-Ambocht (FV), Brugge (PARM.).

Peer, van: PIN Peer (BL).

Peerle, van de, zie van de Parel.

Peersman(n): Patr. < *Peertsman*, afl. van VN *Perceval*. 1383 Pauwels Pertsman; 1506 Jan Peertsman, Temse (WF).

Peeters, zie Peters.

Peffer: *Peffer* is een Rijnlandse vorm voor D. *Pfeffer* 'peper'. BerBN van de peperhandelaar. Vgl. *Peper(s)*.

Peire: Var. van *Pere*, *Peere*. 1. BN naar de vrucht, de peer. Wellicht BN voor de pereneter, vgl. 1375 Jehan le Snouc dit Bereheitere, Ieper. 1392 Pool Peere, Ieper (BEELE). – 2. Patr. Var. van *Pierre*.

Pekaar, zie Pikaar.

Pekel: Mnl. *pickel*, *peckel*, Wvl. *pekkel* 'poot (van een meubel), (gemeenzaam ook) been (lichaamsdeel)'. BerBN voor de timmerman, houtdraaier. Of BN voor iemand met lange benen. 1268 Michael Peckel, Ieper (BEELE).

Pelis: Fr. FN *Pelice* < Fr. *pelisse* 'pels, pelsmantel'. BerBN van de bontwerker, pelswerker. **Pel(le),** zie Pille.

Pellegrino: It. FN voor een pelgrim.

Pelleman: Var. van *Pe(e)leman*, afl. van *van Peel*.

Pellikaan: BN naar een huisnaam. 1364 Godeverde hutten Pellicane, Gent (WF). Of PIN Pelikaan in Klundert (NB).

Pels, Pelst: BerN van de pelswerker, bontwerker. Vgl. D. *Pelz*. 1281 Lippinus Pelse, Ieper (BEELE); 1449 Lubbert Pels, Zwolle (DM).

Pelster: Var. van *Pelser* 'bontwerker, pelzenmaker, pelzenhandelaar' met ingevoegde *t*. Of door metathesis uit *Peltzer*, D. *Pelzer* 'bontwerker'. ±1300 Arnot der Pelcere, BL (WF).

Pelt, van: 1. PIN *Pedele* in Adorp of Kaggevinne (VB), later Peelt, Pelt. 1340 Walterus van Pedele = 1382 Woueteren van Pelt, Groot Adorp (WF). – 2. PIN *Overpelt* of *Neerpelt* (BL). 1546 Peter pelt; 1582 Carel Petersz. Pelt, Utrecht (NL 108 (1991), 24-25).

Pelz: D. BerBN van de pelshandelaar, bontwerker.

Pen, Penne: Mnl. *penne* 'pen, veer, schrijven'. BerBN van de handelaar in schrijfveren. Vgl. *Penneman*. 1562 Jan Penne, Moerbeke OV (WF).

Pender, de: BerN Mnl. *penre*, *paenre*, *paender* 'brouwer'. Naar de brouwpan. 1374 Jan de Pender, Geraardsbergen OV; 1557 int panhuys ... Jan Smits penre te Leut, BL (WF).

Penguët: Var. van *Pinguët*, dim. van Ofr. *pingue* < Lat. *pinguis* 'vet'. BN.

Penne, zie Pen.

Penneman: 1. Var. van *Penningman* 'penningmeester, inner, ontvanger'. 1377 Jan Pennincman = 1379 Jan Penneman, Sint-Niklaas. – Lit.: T. PENNEMAN, ... *Bijdrage tot de ... genealogie der familie Penneman* ..., Sint-Niklaas, 1969. – 2. BerN naar de pen of schrijfveer. Vgl. D. *Federmann*. 1405 Pieteren Penneman, Dendermonde (WF).

Penning(s): BN naar de muntnaam, penning. 1329 Ysiin Penninc, Hulst (DEBR. 1999); 1600 Pieter Penninck, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Pennock: 1. Ofr. *espinoch(e)*, var. van *espinach*, *espinarde* < Sp. *espinaca* 'spinazie'. 1273 Jakemon Espinoke, Doornik; 1356 Gilijs Pinnoc, Asse (WF). – 2. E. FN *Pinnock* < Me. *pinnock* 'heggenmus'.

Penny: 1. Zie *Panny*. – 2. E. *penny* 'penning'.

Penquet, zie Pinquet.

Peper, Pepers: BerBN van de peperhandelaar. Vgl. *Peffer*. 1338 Jhan Pepers huus, Hulst (DEBR. 1999).

Peperkamp, Peppercamp: PIN *Peperkamp* in Delden (OIJ).

Peperstraten, van: *Peperstraat* was een heel verspreide straatnaam. 1616 Jan inde Peperstrate, Schelle A (WF).

Peperzak: BerBN van de peperhandelaar. D. *Pfeffersack*. 1356 Heinric Pepersac, Itterbeek (WF); 1449 Dirc Pepersack, Zwolle (DM).

Peppercamp, zie Peperkamp.

Pepping, Pipping: Patr. Afl. van Germ. VN, de bakernaam *Peppo*.

Perdaan, Perdaen(s), zie Paridaen.

Perdo(e)n, Perduijn, zie Pardon.

Perdijk: PIN *Paradieck* tussen Diepholz en Vechta (NS). Johann Heinrich Pardieck (is de vader van) ° 1719 Dirk/Dietrich Jansz Perdijk, Mariendrebber (bij Pardieck), die zich in 1758 in Reeuwijk ZH vestigt (DM).

Pereboom: Verspreide PIN *Pereboom*, een enkele keer wel ‘perenboom’, maar meestal wel ‘afsluitboom’. 1281 Petrus de Perrebome = Petrus de Perbome, Ruiselede-Aarsele (WV) (WF). Op het verdwenen dorp Peerboom bij de Braakman in Zeeland slaat: 1240 Hugo presbyter de Perbome; 1293 Hugo de Perbome; 1300 Jan vanden Pareboome, Groede (DF).

Perel, van de, zie van de Parel.

Perestam: PIN? Vgl. *D. Birkenstamm*.

Permas: Misschien uit *Peremans*.

Perquin: Patr. Rom. vorm van *Pirkin*, dim. van de VN *Pier*, *Peer* = *Pierre*. 1268 Pirrekinus de Niepa, Ieper (BEELE); 14e e. Pierre dit Pirkin de Chestrevin, Luik (WF).

Perrels: Spelling voor *Perels*, zie *van de Parel*.

Perrets, zie Pierret.

Persant: Ofr. *persant* ‘machtig man’ (DNF). 1235 Eustacius dictus li Persant de haneffe, Alken (BL) (WF).

Persijn: 1. Patr. Vleivorm van de literatuurnaam Perceval. Of vleivorm op *-ecin* van *Pierre*. 1162, 1167 Theodericus Persin, Egmond-Brugge (GYSS. 1999’); 1227 Nicholaus Persin, Egmond (OHZ II, 78); 1252 Iohannis dicti Persin, Middelburg (OHZ II, 619); 1282 Enghelbrecht Persin, ZH (CG). – 2. Verkort uit *Despersyn* < *d’Esplechin*. PIN *Esplechin* (H), evtl. *Esperchin* in Wattrelos (Nord). 1554 Willem Despersyn = 1553 Willekin Persyn (DEBR. 1970). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *De naam Persyn* (in M. PERSYN, *De familie Persyn in Wingene*, 1973, 16-18).

Pervoost, zie Provoost.

Perwez, Perwet: PIN *Péruwelz* (H) of *Perwez* (WB, N) ‘wad, doorwaadbare plaats met stenen’. 1286 Cholars de Pierewés, Doornik (WF).

Peskens: Var. *Peiskens*. 1. *Pijskens*, dim. van Mnl. *pise* ‘maat, gewicht’. 1406 Jan Pijsken, Brussel (WF). – 2. Patr. Uit Limburgs *Puysken*, *Paesken*, *Poesken*, dim. van de VN *Passchijn*. 1467 Nys Puysken, Tongeren; 1452 Peeter Peskens, Zolder (WF).

Pestel, de: BerN. Mnl. *pester*, *pister* ‘bakker’. D. *Pfister*. 1502 Huughe de Pestre = 1523 Huughe de Pestele, Gent (WF).

Petegem, van Peteghem: PIN *Petegem* (tweemaal in OV). 1034-58 Ingelbertus de Petengem (Dip.).

Petermeijer: Naam van een meier met de voornaam Peter.

Peters, Peterse(n), Peeters, Petersma: Patr. HN Petrus. *Pieters* is westelijk (o.m. Vlaams), *Pe(e)ters* is Brabants-Limburgs. 1381 Johanne et Mathia fratribus dictis Peters soen, Spouwen; 1414 Jan Peters, Hasselt (WF).

Peterson, Pettersson: Dit kan een Engelse FN zijn ‘son of Peter’, maar ook Ndl. *Peters zoon* (zie *Peters*). *Pettersson* kan Zweeds zijn. 1449 Henric Peterssoen, Zwolle (DM).

Petit, Petiet: Fr. *petit* ‘klein’. BN naar de kleine gestalte. 1183 Walteri Petith, Uitkerke (WF); 1378 Jan Petijt, Ieper (BEELE).

Petrus, Petrie: Patr. Lat. VN *Petrus* en gen. *Petri*.

Pettersson, zie Peterson.

Peute: 1. Lokale uitspraak van PIN *Peutie* (VB). – 2. Var. van *Putte*, in *van (de) Putte*.

Peutevijnck, zie Podevin.

Peij: Mnl. *peye*, *poye* < Ofr. *puy* < Lat. *podium* ‘pui, stoep, podium; hoogte’. 1374 Jakemin Peye, Ieper (BEELE).

Peycke, zie Pijck(e).

Peijcker: Andere spelling voor *Pijcker*, afgeleid van Mnl. *pike*, *pijcke* ‘piek’, zie *Pijck(e)*.
BerN van de piekenmaker of piekenier.

Peijl, van der, zie van der Peel.

Peijpers, zie Pijpers.

Pfeiffer: D. BerN *Pfeifer*, Mhd. *phîfer* ‘fluitspeler, speelman, muzikant’. Vgl. *Pijpers*.

Phaff: D. FN *Pfaff*, pendant van *De Pape*.

Pharazijn, Pharasijn: Andere spelling van de Wvl. FN *Farazijn*, door *p/f*-wisseling uit *Parizijn* (De Bo) uit Fr. *Parisien* ‘Parijzenaar’. 1501 Reinier Farasin, Wielsbeke; 1527 Pieter Farijzjin, Meulebeke; 1616 Pieter Parasijns, Edelare OV (WF).

Phernambucq: *Pernambuco*, andere naam voor Recife, hoofdstad van Pernambuco, een deelstaat in Brazilië.

Philipoom: Patr. 1. Philip Oom (EBELING 1993, 103); vgl. D. *Clasohm*, *Hansohm*. – 2. Herinterpretatie van *Philippoon*, afl. van VN *Philippe*.

Philippa: Luiker Waalse vorm van *Philippart*, afl. van de HN *Philippus*. ±1400 Philippe dit Philippart Lochon, Luik; 1510 Desier Philippa, Gentinnes (WF).

Philippo: Patr. Spelling voor Fr. *Philippot*, dim. van de VN *Philippe*. 1443 Pieter Philipoot van Ryssele, Brugge (PARM.); 1505 Philipsen vanden Eede = 1504 Filippo de Eda, Brussel (WF).

Philipse(n): Patr. Gr. HN *Philippus*. 1392 Pauwels Philips heeft den Langhendam, Hulst (DEBR. 1999); 1668 Joos Philips, Heinkenszand (HARTHOORN).

Picavet, Pijckevet: Ofr. *picavet* ‘takkenbos’. BerBN van de houthakker. 1499 Gilles Picavet in Rijsel voerde twee houthakkersbijlen in zijn wapen. 1368 Renoud Picavet, Meregem (WF).

Pichal: Ofr. *peschalle*, *pesc(h)aille* ‘visvangst, gevangen vis’. BerBN van de visser.

Pie(c)k, zie Pijck(e).

Piederiet: De Duitse familienaam *Piderit* komt al in de 15e eeuw voor in Lemgo en Lippe (NRW) (PDB). *Piderit* < Germ. VN *Bitherid* (GOTTSCHALD).

Piekart, zie Pikaar.

Pieksma: Patr. Friese afl. van *Piek*, *Puike* < *Pieter*.

Pielaat, Pielaet, zie Pilaat.

Pielaert, zie Pilaar.

Piena: Ook *Pin(n)a*, Luiker Waalse var. van *Pinard*. Ofr. *pinard* ‘kleine munt’. 1391 Jan Pinaert, Antwerpen (WF).

Pienbroek, van: DF XII, 666 vermeldt een PIN *Piebrouck* in Berten (FV). °1772 Pieter van Pienbroek, Hoek (Zeeland) (DM).

Pieper(s), zie Pijpers.

Piera: Patr. Ook *Pira*, Luiker Waalse vorm van *Pirard*, *Pierrard*, afl. van de VN *Pierre*.

Pieren(s): Patr. Uit *Pierin(s)*, vlevorm van de VN *Pierre*. 1326 Pierin Pieter; 1367 Jehan Pierin, Ieper (BEELE).

Pierets, zie Pierret.

Piernbaum: Zuid-Duitse vorm van D. *Birnbaum* ‘perenboom’.

Pierre, de: *Depierre*, kortere vorm voor *Delepierre*, *Delpierre*, pendant van *van den Steene*. 1374 Jan de Pierre, Geraardsbergen (WF).

Pierret, Pierets, Perrets: Patr. Dim. van de VN *Pierre*. 1393 Pieret des Preis, Ieper (BEELE).

Pierrian: Patr. Spelling voor *Pierjan* ‘Pieter Jan’, Fr. *Pierrejean*.

Pierssens, Piessens, Spiersens, Spiessen(s), Spues(s)ens: Patr. *Pierszoons* ‘zoon van Pier(re)’. *Piessens* door assimilatie *rs* > *ss* en *Spiersens* door *s*-anticipatie. 1483 Jan Pierssone, Axel (GYSS. 1999); 1554 Merten Piersen, Gouda-Antwerpen (WF).

Pieterman: Patr. Afl. van de VN *Pieter*.

Pieters, Pieterse(n), Pieterston: Patr. *Pieters* is de Vlaamse vorm naast Brabants-Limburgs *Pe(e)ters*. 1340 Wille ende Aechte Willem Pieters sons kindere, Saaftinge Z; 1381 Arnoud

Pieters, Hontenisse; 1381 Jan Pieters sone, Ossenis (DEBR. 1999); 1507 heere Marin fs. Pieters; 1532 Hanneke Pieters, Aardenburg (VAN VOOREN 29); 1570-95 Jan Wouter Pieterse, Schouwen (DE VOS 94); 1607 Lans Pieterssen, Aardenburg (VAN VOOREN 1973). De Zierikzeese Pieterse stammen van: 1572 Pieter Hermansz, Zierikzee (MEERTENS 1947).

Pietron: Patr. Ook *Petron*. Lat. HN *Petronius*.

Pietrzak: Patr. Poolse afl. van de HN *Petrus*.

Pietzykowski: Russisch *Pietuchowski* < *Petukhov*, afl. van de bijnaam *Petukh* 'haan' (DS).

Pigmans: Wellicht var. van *Biechtmans*, afl. van PIN *Biecht* bij Maastricht (NL).

Pihl: 1. Zuid-Duits verscherpte vorm ($p < b$) van *Bihl*, *Biehl*, ontrond uit *Bühl* 'heuvel'. – 2. D. *Piel* < Mnd. *pîl* 'pijl'.

Pik, zie Pijck(e).

Pikaar, Pekaar, Piekart, Pikka(a)rt: 1. Fr. *Picard*, volksnaam van de Picardiër, inwoner van Picardië. 1381 Griele Picaerts; 1381 Clays Picart, Ossenis (DEBR. 1999); 1755 Gabriël Johannes Pikaar, Aardenburg (VS 1974, 564). – 2. Mnl. *pic(k)aert* 'piekenier'. BerN. 1340 Willelmus Pyckart, Hakendover (WF).

Piket, Pinquet, Penquet: *Pinquet* met ingevoegde *n* uit Opic. *pi(c)quet*, Mnl. *piket*, *peket* 'maat voor vloeistoffen, zout, graan'. BerBN van de meter, korenmeter. 1553 Maerten Picquet, Kortrijk; 1673 Jacques Pincquet, Kortrijk (WF).

Pikka(a)rt, zie Pikaar.

Pilaar, Pielaert: Fr. *Pillard*, afl. van *piller* 'roven'. BN voor een rover, plunderaar. 1249 Baudouin Pillart, Luik (WF). *Pielaert* kan ook wel uit *Pielaet* zijn ontstaan, met *r*-invoeging.

Pilaat, Pilaet, Pielaat, Pielaet: Patr. De bijbelse VN *Pilatus*. 1268 Rikars Pillate, Rijsel; 1476 Willem Pylatus, Hasselt (WF).

Pille, Pel(le): Mnl. *pil(le)* 'geestelijke zoon of dochter, doopkind, petekind'. 1304 Fense Pelle = 1306 Fense Pille, Ieper (BEELE).

Pimmelaar: *Bimmelaar*, afl. van *van Bommel*? Of uit *Pamelaar*, afkomstig van *Pamel*?

Pinquet, Penquet, zie Piket.

Pintelon: Met *n*-invoeging uit Ofr. *pétillon* 'punt, naald'. BerBN van de naaldenmaker. 1280 Carstinus Pintelions, Ieper (BEELE); 1368 Pierre Pitellon, Kortrijk (WF).

Piontek: BN, afgeleid van Pools *piatek* 'vrijdag'.

Pipping, zie Pepping.

Pireau: Patr. Dim. (*-au* < *-el*) van de VN *Pierre*.

Pirrenne: Patr. Zoals *Perene*, *Perin*, vleivorm van de VN *Pierre*.

Piron: Patr. Zoals *Pierron*, vleivorm van de VN *Pierre*. 1277 Pirron de Lo, Ieper (BEELE); 1350 Pirons fils jadis Pire, Luik (WF).

Pison: 1. In WV geëvolueerd uit *Pinson* 'vink' (WF). – 2. BN Ofr. *pisson*, Pic. *pichon*, Fr. *poisson* 'vis'. BerBN van de visser of vishandelaar. 1283 Lam Pisson, Kales (GYSS. 1963).

Pissoort: Met *r*-epenthesis uit de PIN *Pissote* in Asse (VB). 1299 jeghen Arnoude van Pissote, Asse (CG).

Pistorius: Latinisering van *pester*, *pister* < Lat. *pistor* 'bakker'.

Pit, zie Put.

Pitlo: Var. van *Petlo* < Fr. *Pettelot* < *pestelot*, dim. van Ofr. *pe(s)tel* 'stamper van een vijzel'. BerBN. 1673 Tomas Pettelo/Pitlow, Den Haag; 1711 Frans Petteloo, Deventer (DM).

Pitt, zie Put.

Pitte, van de, zie van de Putte.

Plaa, de: Vooral Vl. FN *Depla*, vertaald uit Fr. *Leplat*, BN voor een magere, iemand met platte buik. 1724 Robert Deplat, Menen; 1732 Martyne Leplae, Moorsele (WF).

Plaa, van der: PIN *Plaa* 'buitendijkse aanwas, gors', b.v. *Colijnsplaat* (Z). 1611 Leendert Daemsz. van der Plaat, woonde op de Ruigeplaat (ZH) (DM).

Plaating: Vl. ook *Plaetinck(x)*, *Platinck*. Patr. Afl. van Germ. *blad*-naam, met verscherping *b/p*, *d/t*, zoals *Blatbertus*, *Blathatrdus*, *Blatharius*, *Bladinus* (MORLET I).

Plaats, van der: Verspreide PIN *de Plaats(e)* ‘dorpssplein’, b.v. in Hulst: ±1330 ad domum Jacobi de Donse up de Plaetse (DEBR; 1999). Fr. *Delaplace*. 1373 Daniel van der Plache, Brugge (DF XII).

Plad(d)et: Verkorte vorm van *van de Pladutse*. PIN *Pladutse* in Zulzeke en Melden (OV) < *plicaticium* ‘omheining van gevlochten takken’. °1665 Pierre Vandepladutse, Ronse (vader van) °1691 Jacob Vandepladutse, Ronse = Jacob Pladdet, Hoek Z (vader van) Vandepladutse = Pladdet (med. H. Pladdet, Koewacht) (WF).

Plaisier, Plaizier: 1. Fr. *Plaisir* < Ndl. *plezier* ‘pret’. BN voor een pleziermaker. 1492 Baselis Plaisir, Gent. – 2. Reïnterpretatie van *Plaitsier*, *Plaetsier* < Pic. *plachier* ‘pleisterwerker, muurwitter, leemplakker, stukadoor’ (WF).

Plandsoen, Plansoen, zie Plantsoen.

Plank, van der; Planken, Verplanke(n), Verplancke: Ook *van der Planken*. PN *Plank* ‘loopplank, houten brugje’. 1382 Gheeraerd van der Planke ... hadde ... tgoed ten Planken, Deerlijk WV (DEBR. 1970); 1662 Cornelis Jansen Verplanke, Biervliet (DM).

Plantefeber: Vervorming van de FN *Plantefève* ‘bonenplanter’. 1473 Thomaes Plantefeve, Rijsel (WF).

Planting: Ofr. *plantin* ‘plantsoen, aanplanting’. De grote Antwerpse drukker Christoffel Plantijn was in 1514 in Tours geboren als Plantin († 1589, Antwerpen). – Lit.: F. CLAES, *Plantin of Plantijn. Naamkunde* 1982, 116-119.

Plantsoen, Plan(d)soen: Fr. *Planchon* < Ofr. *plançon*, Mnl. *plantsoen* ‘plant, stek, poot’. BerBN voor een planter of PIN. 1340 Jakemes Planchons, Atrecht; 1396 Jan Plantscoen, Geraardsbergen (WF).

Plas, Ples: Verkort uit *van den Plas(ch)* of *van der Plast*. 1281 Gosuinus Plasch, Willemskerke; 1420 Willem Plasch filius Pieters van Caprike; 1449 Pieter Plasch, Hulst (GYSS. 1999); 1521 Willem van der Plast alias Plasch, Asse VB. – Lit.: L. LINDEMANS, *Genealogie van der Plast (later van den Plassche of Plasch) uit Laken. Midd.* 1992, 342-349.

Plas, van den; (van de(r)) Plasse, van de Plassche: PIN *Plas, ten Plassche* ‘plas, waterplas’. 1312 Johannes dictus vanden Plassche, Den Bosch (WF). 1662 Andries Pauwelse (is de zoon van) Paulus Jilissen = Gillissen, ’s-Heerenhoek; zijn kinderen worden Van der Plasse genoemd (*VZS* 2004, 36-38); 1620 Paulus van de Plassche, Aardenburg; 1695 Abram van der Plasse, Kruiningen (Harthoorn); 17e e. Tanneken van der Plassche, Tholen (DE VOS 534).

Plasmans: Afl. van *van den Plas*. 1630 Joannes vanden Plas = 1633 Joannes Plasmans, Schelle A (WF).

Plasschaert: Afl. van *van den Plassche*. 1396 Jan Plasscaert, Elst (WF).

Platjouw, zie Plattel.

Platschart, zie Platschorre.

Platschorre, Platteschor(re), Platschart: PIN *Platte Schor* ‘aangeslibd of buitendijks land’ (Z). PIN in Oudenlande (Z). De naam werd achteraf geherinterpreteerd als *Platschaert*. 1777 Jan Platschorre, Colijnsplaat (zoon van Martinus Plat(te)schorre) (PDB).

Plat(t)el, Platteel, Platteau, Platteauw, Platjouw, Plotjauw, Plaijouw, Platteeuw: Ofr. *platel*, Mnl. *plateel* ‘platte schotel’. Fr. *plateau*. *Platteeuw* is de weergave van de Picardische uitspraak. BerBN van de schotelmaker. 1311 Jeute Platels, Kortrijk (DEBR. 1971); 1326 Ghiselbrecht Plateel, Ieper (BEELE).

Platteschor(re), zie Platschorre.

Plâtzer: Afl. van de D. PIN *Platz* ‘plein’.

Plaum, zie Pluijm.

Plaijouw, zie Plattel.

Plekkenpol: PIN *Plekkenpoel*, *Plekenpol* bij Winterswijk (G): 1227 *Bleckincpole* (HEKKET).

Ples, zie Plas.

Platte: Wellicht BN *de Platte* ‘magere’, vgl. *de Plaa*.

Pleunis, Pleune, Plune: Patr. *Polleunis* uit de Lat. HN *Apollonius* ‘tot Apollo behorend’. 1426-43 Apelonis Inghelbeens, Kortrijk (DEBR. 1958); 1376 Pluenis de Lootghietere, Ieper (BEELE).

Pleusie: Misschien It. *Pelosi* < *peloso* ‘harig, behaard’.

Plevier, zie Plouvier.

Pleijs: PIN? 1550 Zebert van Pleys, Sint-Oedenrode (DM).

Pleijt(e): Ofr. *plait* ‘akkoord, discussie, twist, proces’. BerBN voor een pleiter, advocaat.

Ploeg, Plog, Plug: BerBN van de ploeger. Of verkort uit *van der Ploeg*.

Ploeg, van de(r), Verploeg: PIN of huisnaam *de Ploeg*. 1578 Cornelis in die Ploech, Helmond; 1603 Jan Bueker in den Ploech, Zutphen (DM); 1690 Jacobus van der Ploeg, Brugge-Middelburg (*VS* 1974, 564).

Ploegaart, Ploegaert, Ploeger, Pluijgers: BerN van de ploeger, landbouwer. 1295 Egidius dictus Plughere, Leuven (WF).

Plog, zie Ploeg.

Plomp, Plompe(n): BN voor een lomperd, die plomp, dom is. 1340 Joannes dictus Plompe, Hilvarenbeek; 1368-1422 Gerit die Plomp, Heeswijk; 1448 Joh. Plompen, Hilvarenbeek (WF).

Plotjauw, zie Plat(t)el.

Ploum, zie Pluijm.

Plouvier, Plevier: Pic. *plouvier*, Fr. *pluvier* ‘pluvier, plevier, regenvogel, regenfluit’. 1291 Gheerart Pluvier, Melden (CG); 1395 Gillis Plouvier, Geluwe WV (DEBR. 1970); 1597 Hans Laurenszoon Plevier, geboren in Hulst, wordt poorter in Zierikzee; 1607 Martina Plevier, Middelburg (DE VOS 532).

Plug, zie Ploeg.

Pluimgraaff: BerN Mnl. *pluumgrave* ‘ambtenaar belast met het opzicht over het pluimvee van ene voornaam persoon’. Vgl. FN *Hanegraaf*.

Plukker, de: BN of BerN voor de plukker van vruchten, bloemen. 1406 Heyn de Pluckere, Brussel (WF).

Plune, zie Pleunis.

Pluijgers, zie Ploegaart.

Pluijm, Ploum, Plaum: BerBN van de pluimenkoper of de plukker van kippen. 1281 Piter Plume, Ieper (BEELE).

Pluijm, van der: Huisnaam *De Pluim*.

Pluijmers, Pluijmert: BerN Mnl. *plumer* ‘kussen- of dekenstikker’. 1391 Lamberto Plumers, Tongeren (WF).

Plijter: Spelling voor *Pleiter*. BerN van de pleiter, advocaat. 1572 Gerit den Pleyter, Helmond (WF).

Podevin, Peutevijnck: Fr. *Poitevin*, Mnl. *po(i)tevin* ‘inwoner van Poitou, de streek van Poitiers’. 1281 Caninum Potevin, Ieper (BEELE); 1337 Jhan Poitevin scepenen in Hulst = 1361 metgaders Jan Poytevine den clerc, Hulst (DEBR. 1999).

Poecke, van; van Poucke: PIN Poeke (OV). 1139 Steppo de Poca (DEBR. 1980’); 1370 Olivier van Poeke, Poeke (DEBR. 1970); 1661 Jan van Poeke, Aardenburg (*VS* 1974, 564).

Poel, zie Pol.

Poel, van (der); van de Poel(e), van de Poelle, van Poele: Verspreide PIN *Poel* ‘waterpoel’. 1199 Beatrix de Pola; 1277 Boudewin van den Poele, Sint-Pieters-op-den-Dijk WV; 1392 Martine van den Poule ... up tgoed dat men heet ten Poule, Middelkerke (DF XII); 1290

Gilles de Poule, Z (OHZ IV, 797); 1535 Michiel van de Poele, Aardenburg (VAN VOOREN 29).

Poelhekke(n): PIN 'hek bij een poel'.

Poelje, van: 1. PIN *Le Pouille* in Haut-Pont (Sint-Omaars). 1645 Mailliaert van Poelje, Middelburg (WF); 1698 Jacques van Pouillie, Mesen (DF XIII). – 2. Huisnaam *La Pouille* 'de kip'. – 3. Evtl. PIN *Poeliën* bij Gouda. Of Mnl. *Poelge*, *Poeliën* 'Apulië'.

Poelman(s), Pollemans, Polman: Afl. van *van den Poele*. 1340 Petrus Poelman, Turnhout (WF); 1435 Henricus Poelman, Nijmegen (DM).

Poepelen, van: PIN Mnl. *popel* 'populier'.

Poerstamper, Poerstomper: BerN van de poederstamper 'fijnstamper van buskruit of van kleurstof'. 1392 Lodin van den Damme van poudre te stampene, te minghelen ... vanden eingienpoudre... te makene; 1392 dat sij de voerseide greinen stampen, Kortrijk (DEBR. 1958).

Poest, van der: PIN *Poest* 'koestal'. 1567 Willem van den Poest, Oudenaarde (WF).

Poeijer, van: PIN *Poeier*, lokale uitspraak van *Poederlee* (A). 1300 Woutre van Poderle, Kasterlee (CG); 1400 Vos van Poederlee = Jan de Vos van Poeyerle, Geel (MNT 288); 1548 Hendrik van Poeyere, Mechelen-Antwerpen (WF).

Poigna(e)rt: Afl. van Fr. *poing* 'vuist'. BN voor een vuistvechter, iemand die op de vuist gaat. 1298 Wautier Poingart, Kales (GYSS. 1963).

Poissonnier: BerN van de vishandelaar. 1281 Birkins le Poissonnier, Ieper (WF).

Pol, Poel, Pool: 1. Patr. *Pol*, spelling voor Fr. *Paul*. – 2. BN Mnl. *pol* 'boel, minnaar, bedrogen echtgenoot, hoorndrager'. 1363 Jhan Poel, Kortrijk; 1382 Ghiselin de Poel, Harelbeke (DEBR. 1970). – 3. Korte vorm voor *van de Pol*, resp. *van der Poel*.

Pol, van de(n); van de Poll, van der Pol: PIN *Pol* 'opgeworpen hoogte, zandheuveltje, hoge plek, eilandje'. *Pol* (NL), *De Pol* (OIJ, DR). 1181 Hermann de Polle, DR (LNT); 1460 Henrick van de Poll, Dodewaard; 1460 Derick van den Poll, Millingen (DM).

Polak: Volksnaam van de Pool. 1669 Hans Smitt dit le Polac, c'étoit un allemand, Etne (KCTD 1988, 58).

Polane: 1. BN Mnl. *polane* 'omgekrulde punt van de schoenen'. 1381 Calle Polaens, Hontenisse (DEBR. 1999). – 2. Eigenlijk *van Polanen*. Landnaam *Polanen* 'Polen'. Ook naar Polen vernoemde plaatsen *Polanen* (NH, U, ZH). 1259 Ymmesoeta fa de Boidin, de Polanen, Oostburg (DF XII); 1305-42 Jan van Polanen, ZH (DM).

Polder, (van de): PIN *Polder*. 1280 Boidine van den Polre, Gent (WF).

Polderdijk: PIN (ZH). 1661-1721 Willem Bastiaens Polderdijk, Numansdorp (VZS 1996, 99).

Polderman(s): Afl. van *van de Polder* of BerN van een polderboer. 1381 Daen Polreman, Ossensisse Z (DEBR. 1999); 1417 Mathiis Polreman, Zeeland (JAM. 250); 1538 Nicolaus Polderman, Middelburg (WF); 1556 Adriaen Jacobsz Poldre (vader van) Jasper Adriaensz in de Polder = Polderman, Kloetinge (HARTHOORN); 1621-77 Cornelis Jan Domisz. = 1652 Cornelis Jan Polder = 1654 Cornelis Jan Polderman, Kruiningen (VZS 1993, 94).

Polet, Pollet, Pollé, Poleij, Poley: Patr. Spelling voor Fr. *Paulet*, dim. van VN *Paul*. 1392 Polet de le Noelle, Ieper (BEELE); 1630 Philibert Poley, Rijssel-Middelburg (HARTHOORN). – Lit.: A.W.E. DEK, *Het geslacht Poley*. 's-Gravenhage, 1956.

Polfliet, Polvliet: PIN *Polfliet* in Hulsterambacht: 1281 *Polflit* (GYSS. 1953-54; DEBR. 1999, 309); *Polfliet*, *Polvliet* in Kluizen (OV). 1361 Heinricke van Polvliete, Gent; 1491 Jan van Polfliet, Temse (WF); 1643 Symon Pieterss Polvliet; 1654 Sybrecht Simonsz. Polvliet; 1655 Sybrecht Symonsen Polvliet, Klundert (NL 51 (1933), 304-306).

Polis, zie Paulus.

Polkamp: PIN *Polkamp* in Oosseld (G) (DM).

Poll, van de, zie van de(n) Pol.

Pollard: *Paulard*, afl. van VN *Paul*. 1275 Henris Polarde, Luik (WF).

Pollé, Pollet, zie Polet.

Pollemans, zie Poelman(s).

Pollié: *Pollier, Poulier*. BerN van de poelier, de pluimveehandelaar. 1398 Jan Pollier, Menen (DEBR. 1970); 1585-1633 Pieter Poly, Oud Vossemeer (VZS 2001, 109).

Polman, zie Poelman(s).

Pols: 1. Patr. < *Paulus*. 1308 Pols de Fleternes, Ieper (BEELE). – 2. BN Mnl. *pols* ‘pols(slag)’. 1374 Gillis de Pols, Geraardsbergen (WF).

Polvliet, zie Polfliet.

Pompe, van der: PIN *Pomp* in Middelstum (GR). Of BerN van de pomper, die water uitpomp. 1543 Cornelis Pomp, Reimerswaal Z (WF).

Pompernelle: Ongetwijfeld een verhaspeling van *Compernelle*, door anticipatie van de *p*.

Pompoene: Vnnl. *pompoene* < Ofr. *pompon, pepon* ‘pompoen’. BN.

Pon, du, zie du Pont.

Poncin: Patr. Vleivorm van *Ponce*, Lat. HN *Pontius*. 1384 Joffroy Poncin, Parijs (WF).

Pondt, de, zie du Pont.

Ponomarewa: Russische vrl. vorm bij *ponomar* ‘koster, kerkbewaarder’ < Grieks *paramonarios* (DS).

Ponse(n): Patr. van de Lat. HN *Pontius*. 1565 Herman Michiel Ponzen, Eupen (WF).

Ponsteen: Blijkens de varianten *Ponstein, Ponstijn, Ponsijn* vermoedelijk volksetymologisch als *-steen*-naam geherinterpreteerd. *Ponsijn*, afl. van HN *Pontius*; zie *Poncin, Ponse(n)*.

Pont, du; du Pon, de Pont, de Pondt: Fr. *Dupont*, pendant van *van der Brug(ge), Verbrug(ge)*. 1382 Bussaerd van der Brugghe = 1394 Bossard du Ponts, Herseaux H (DEBR. 1970).

Ponte: Var. van *Pointe, Lepointe*, Waalse vorm van Ofr. *pointre, peintre* ‘schilder’; of Mnl. *pointer* ‘ambtenaar die de hoofdelijke omslag bepaalt, zetter van de belastingen’. 1398 Willaume li Pointre, Tielt (DEBR. 1970).

Pool, zie Pol.

Pool, van der: Var. van *van der Pol* of *van der Poel*.

Poorte, (van) de; Poort, ter Poorten, van (der) Poorten, Verpoorte(n), Valderpoort: PIN *Poort* ‘poort; haven, stad’. 1281 Agnes de Porta = Agnete van der Poerten, Avelgem (WF); 1369 Willem van der Porten, Hulst (DEBR. 1999).

Poorter, de; Poorter(s), de Poortère: *Poorter* ‘poorter, stedeling, burger met stadsrechten, met poortersrechten’. Fr. *Bourgeois*. 1340 Jan die Portere, Middelburg (JAM.); 1380 Michiel de Poortere ghesent te Curtrike metten tiensten penninghe = 1383 was Michiel de Portere om coorne tontfane in Nieuwvrankendyke, Hulst; 1381 Pieter de Portere, Hontenisse (DEBR. 1999); 1472 Michiel de Poortere, Aardenburg (VAN VOOREN 29).

Poorthuis: PIN. Vgl. *Poorthuizen* in Losser (OIJ).

Poortinga: Friese afl. van *poort*.

Poortvliet (van): PIN *Poortvliet* (Tholen, Z): 1204 *Portflit*. 1203 Lambertus castellanus de Portflitte (OBREEN 174); 1309 Johannis de Portfliete, Antwerpen (WF); 1319 her Henric van Portvliet, Poortvliet (HAMAKER I, 92).

Poot: 1. BN naar een lichamelijk gebrek. Paardenpoot of horrelvoet? 1494 Coenraet Poet, Antwerpen (WF). – 2. Verkort uit *De Poo(r)ter*; 1618 Egidio Pooters = 1619 Egidio Poot, Edegem A (WF).

Pooter, de: 1. BerN van de poter, planter. 1270 jn Arnouds Poters hoeft stic, Brugge (CG); 1396 bi Joos Davits meester potre 3613 poten (wilgenstekken), Veurne (WF). – 2. Var. van *de Poorter*. 1325 Lamsin Potre = Lamsin de Portre, Brugge (MNT 318); 1586 Peter de Poorter = 1594 Peeter de Potere, Edegem A (WF).

Pootjes: Dim. van *Poot*.

Popering, (van); van Popeling: PIN *Poperinge* (WV). 1326 Hughe van Poperinghe, Ieper (BEELE).

Popma, Poppinga: Patr. Friese afl. van de bakernaam *Poppe*.

Poppe: Patr. *Poppo*, bakervorm van de Germ. VN *Robrecht*. 1064 Poppo; 1174 Walterus filius Popponis = Walterus filius Poppen, Gent; 1227 filii Poponis de Slues, Boterzande ZV; 1227 Arnout filius Poppes, Monnikendijk (Goes, Z) (GN); 1263 Nicholaus filius Popponis, Middelburg (OHZ III, 338); 1328 husinghe die Heinrics Pops dochter hadde, Hulst; 1381 Jan Poppe, Hontenisse (DEBR. 1999); 1342 Flore ende Poppe Heynric Everdeys kinderen, ZB; 1342 Opoppe Jans sone, Middelburg (MEERTENS 1947); 1448 Cornelis Poppezuene van Zierixzee, Brugge (PARM.); 1472 Adriaen Poppe, Aardenburg (VAN VOOREN 29).

Poppel, van: PIN Poppel (A). 1296 Iacops huus van Poppele, Herentals (WF); ±1595-1675 Geerit Jans van Poppel, Hilvarenbeek-Gilze (DM).

Poppelier, Poppelaars: Verspreide PIN *Pöpulier*. 1428 Jan vanden Popelyere, Kortrijk (DEBR. 1958).

Popper: Patr. Afl. van de VN *Poppe*.

Poppinga, zie Popma.

Porcari: It. BerN *Porcaro* 'varkenshoeder'.

Porchet: Dim. van Fr. *porc* 'varken'.

Porreij: Of. *poret, poré, poree* 'prei, groente'. BerBN van de preiteler, groenteboer. 1325 van Pieter Waermose die men heet Poreye, Ieper (BEELE); 1394 van Marien van der Poreye, Dottenijs H (DEBR. 1970).

Porte, la, zie Laporte.

Portheine: PIN *Potheine* in Ommen (OIJ).

Porton: Dim. van Fr. *porte* 'deur'.

Pos: BN naar de visnaam pos(t), Mnl. *posch*. 1341 Aechte Wouters Spos wedue, Saaftinge ZV (DEBR. 1999); 1358 Jacobi dicti Posch, Kortrijk (DEBR. 1970).

Poschmann: Zuid-Duitse var. van D. *Boschmann*, afl. van *Bosch* 'struikgewas, bosje'.

Post: 1. BN naar de visnaam *pos(t)*. Zie *Pos*. 1224 Willelmi Post, Harelbeke (DEBR. 1980); 1312 Martiin Post scepenen in Hulsterambacht, Hulst (DEBR. 1999). – 2. Mnl. *post* 'post, stijl van deur of raam, paal'. – 3. Korte vorm voor *van Post*. PIN Bost in Webbekom. 1485 Reynder Post = 1479 Reyner van Post = 1479 Reyner van Bost, Diest (WF). – 4. BerBN van de postmeester. 1549 van juffrouwe Postmeesters wegghen = 1550 juffrouwe Post, Aartselaar (WF).

Post, van der: PIN *Post*; zie *Post* 2, 3.

Posthuizen: Naam voor de bewoner van een posthuis, een postbeambte. Schönfeld (*MVN* 1957, 134) noemt *Posthuizen* in Lo en aan de Regge.

Posthumus, Posthuma: Lat. *postumus* 'kind geboren na de dood van de vader'? Vermoedelijk veeleer een herinterpretatie van *Postma*. 1735 Roelof Roelofs Posthumus, Wolvega (DM).

Postma: Friese afl. van *Post*.

Pot, Pott, Pots: Huisnaam of BerBN van de pottenbakker, potgieter of ketellapper. 1245 Heinrichus Pot, Gent (GN), 1424 Janne Ketelbeys geheten Potte, leuven (WF).

Pot, van der: Huisnaam 'De Pot'.

Potappel: BN (huisnaam) of BerBN. *Potappel* 'stoofappel' (*WNT*). 1640 Cornelis Jansz Potappel, 's-Heer Arendskerke (PDB); 1646 Witte Cornelisz Potappel, Stavenisse (HARTHOORN).

Potjewijld: Volksetymologisch uit *Podszuweit* < Litauws *Podszuwaitis*, afl. van Lit. *pot, puodzius* 'pottenbakker'. 1713 Herman Jans Potjewijld, Oude Pekela GR. – Lit.: T. POTJEWIJD, *De geslachtsnaam Potjewijld. Gens Nostra* 1972, 42-45.

Pots, Pott, zie Pot.

Pottelberg(h)e, (van): Er is een PIN *Pottelberg* in de Vlaamse Ardennen op de grens Oost-Vlaanderen en Henegouwen. Ook PIN *Pottersberg/Pottelsberg* in het Land van Waas, dat aan Zeeuws-Vlaanderen grenst. 1295 Willelmus de Pottersberghe, Belsele; 1306 Jan van Pottersberghe, Sinaai (GYSS. 1971); 1383 Jan van Pottelberghe, Temse (WF).

Potter, de; Potter(s): BerN van de potter, pottenbakker. 1311 sente Willebrords capelaen hevet ghecocht... ieghen Ihanne den Pottere ende ieghen Marien siin wiif op hare husinghe ende op hare hervenesse daer si in wonen in die Potterstrate; 1346 Jan de Pottere... schepenen in ... Hulst; 1349 Maria filia quondam Johannis Potters de Hulst, Hulst (DEBR. 1999).

Pottier: BerN Fr. *potier* 'pottenbakker'. 1398 Pieter Potier, Wevelgem WV (DEBR. 1970).

Potuit: Vervorming, misschien uit *petuit* < Fr. *petit* 'klein'? 1614 Cleyen Thoniszoon Potuyt, Holland (DM).

Potvlieger: Herinterpretatie van *Potvlieg(e)*, vermoedelijk zelf ook al vervormd uit PIN *Potvliet* of de BN *Botervliege*? 1740 Maria Potvlieg, Schiedam (DM).

Poucke, van, zie van Poecke.

Pouhmann, zie Baumann.

Pouleijn: 1. Fr. *Poulain* 'veulen'. BN. 1314 Liberti le Poulain, Luik (WF); 1339 Pieter Polein, Biervliet (JAM.). – 2. Of uit *Paulin, Polin*, afl. van VN *Paul*, zoals *Pauwelijn*.

Poulisse, Poulus, Poulusse(n), zie Paulus.

Poutré, la, zie Lepoeter.

Pouw, zie (de) Pauw.

Pouw, van der: Vermoedelijk huisnaam.

Pouwaart: Patr. Afl. van de HN Paulus. 1340 Joh. Pauwart, Tienen (WF).

Pouwels(e), zie Paulus.

Pouwen: Ook *Pauwen*. Vleivorm van VN *Paulus* of gen. van *Pauwe* (zie *de Pauw*). 1539 Cornelis Pauwens, Mechelen (WF).

Pouwer, zie Bauer.

Pover: Ook *De Pover*. BN Ofr. *povre*, Mnl. *pover* 'arm, pover'. 12e e. Hugo Povers, Outrijve (GN).

Praag: PIN Praag in Bohemen (Tsjechië). 1339 Pieter van Praghe, Praag (WF); 1704 Dirk Dirksz van Praag, Gouda (DM).

Praas: Ndd. *prahst* < *pravest, provest* 'proost'.

Praat, (van) Praet, Verpraet: PIN *Praat* < Lat. *pratum* 'wei(land)'. 1224 Balduini de Praet (DEBR. 1980).

Prangenberg: PIN (RP).

Prause: Zuid-Duitse var. van D. *Braus(e)* 'heftig mens, bruisende kerel' < Mhd. *brûs* 'lawaaï'.

Pré, de/du; de/du Pree, zie Depré.

Prenen: Bij de Ndd. BerBN *Prehn* < Mnd. *prên(e)* 'priem, (schoenmakers)els'.

Prent: Mnl. *prente* 'toestel om op laken een merkteken te prenten, afbeelding, prent'. BerBN van de prenter, merker, drukker, tekenaar. 1378 Jan (de) Prent, Ieper (BEELE).

Preuninger: Patr. Met Zuid-Duitse verscherping *b/p* uit *Breuni(n)ger, Bräuni(n)ger*, afl. van *Brüning* < VN *Bruno*.

Prevo(st), zie Provoost.

Preijers: Uit *Preijs*? Of = *Breijers*?

Prie, de, zie Depré.

Priem, Priemes, Priemis, Priemus: 1. BerBN van de schoenmaker, naar Mnl. *priem* '(schoenmakers)els'. Vgl. D. *Pfriem*. 1165 Walteri Prim, Wulpen (WF); 1263 Harnoldus dictus Prime, Middelburg (OHZ III, 338); 1440 Jan Priem Henrick Priemssoen, Udenhout (DM). – 2. VN *Priamus*. 1431 Priamus dictus Priem, Den Bosch (WF).

Priester, (de): Mnl. *priester, preester*, Ofr. *prestre* < Lat. *presbyter* 'priester, gewijd geestelijke'. 1388 Henry le Priester, Ieper (BEELE).

Pril: Wellicht uit *Dupréel* > *Deprel* of uit *Deprelle, Deprel*. Ofr. *prael(e)*, Fr. *préau* < Lat. *pratellum* 'kleine weide'.

Prince, (de); Prins(e), Prinzen: Mnl. *prince*, Fr. *prince*, D. *Prinz* 'prins, vorst, hoofd'. BN of huisnaam. 1391 Daneel den Prinche, Kortrijk (DEBR. 1970); 1581-85 IJsbrant IJsbrantsz Prins = IJsbrant Princen, Amsterdam (DM).

Procé: Spelling voor *Procet* < *Perrochet*, dim. van de VN *Pierre*.

Profijt: Volksetymologische vervorming van *Profeet*, Fr. *Prophète* 'voorspeller, waarzegger'.

Prommel: PIN *Promelles* in Oud-Genepiën (WB).

Pronk: Mnl. *pronk* 'stuurs, misnoegd, pruilerig, knorrig'. 1493 Willem Hendricksz Pronck, Haarlem (BROUWER 2001, 204); 1659 Hillebrandus Pronck, Amsterdam (WF).

Proosdij, van: PIN *Proosdij* 'ambtswoning van een proost'.

Proos(t), zie Provoost.

Proot: Patr. Samengetrokken uit *Perroot* < *Pierrot*, dim. bij de VN *Pierre*. 1398 Trice Perroets = 1385 van Betricen Proots, Gullegem (DEBR. 1970).

Prooije(n), van: PIN *Poederoijen*, uitgesproken als *proï* (G). 1682 Arnout van Proyen, Bommel-Brugge (WF).

Propsma: Friese afl. van *Probst* 'proost'.

Prové: Ofr. *prové* 'moedig'. BN.

Provoost, Provo, Pervoost, Prevo, Prevost(i), Proos(t): Mnl. *provest, proofst*, Ofr. *provost, prevost*, D. *Probst* < Lat. *prepositus* 'proost, hoofd van een kathedraal kapittel, kloostervoogd; (meestal) gerechtelijk ambtenaar, voorzitter van een schepensbank, baljuw'. 1290 Gillot Prevost = Provost, Bergen H (WF); 1388 Gillis den Proost ... berijders sbaillius = 1397 ghesend Gillis den Proefst te Parijs, Kortrijk (DEBR. 1970); 1603 Simoen Provoost, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Prud'homme: *Preudhomme*, Fr. *preu d'homme* 'eerlijk en wijs man'. 1362 Jacop Preudom, Kortrijk (DEBR. 1970).

Prul: BN van het ww. *prulen* 'pruilen'? 1236-38 contra Willelmum Pruls, Gent (VMW).

Prümers, Prummel: Mnl. *prumer* 'pruimenboom'. 1607 Hans Prumer, Zutphen (DM).

Prijcker, de: Afl. van Mnl. *priken* 'juichen, pralen, pronken, ophef maken'. Mnl. *priker* 'snarenspeeler'. 1358 Heinric Prikers huus, Hulst (DEBR. 1999).

Puffelen, van: PIN.

Puit, de; Puite, de Puijt, Depuijat: Mnl. *puut* 'kikvors, kikker'. BN voor een mager mens of naar het gekwaak, of voor iemand die huppelt. -1300 Sigerus Puut (DEBR. 1980); 1326 Jan de Puut, Ieper (BEELE); 1472 Jan de Puut, Aardenburg (VAN VOOREN 29); 1623 Willem de Puydt, Reningelst-Kapelle (VZS 1998, 66).

Puivelde, van; van Puijvelde: PIN *Puivelde* in Belsele (OV, Waasland) 'puidenveld, kikkerveld'. 1374 Jans kindere van Pudevelde; 1375 Leyns van Puvelde, Kemzeke OV (WF).

Pul, van: PIN *Pulle* (A). 1300 dominos Johannem dictum de Pulle = 1330 Johannes dictus de Pulle, Hulst (DEBR. 1962, 1999).

Pultrum: Trijntje Jacobs nam in 1811 in Surhuisterveen (FL) de naam *Pulterum* aan (DM).

Pun, de, zie Punt.

Püncke, zie Pundke.

Punder(t), de: BerN *punder, ponder* 'weger, schatter'. 1430-44 Arde Ponder; Heynen Punder = Heinen den Punder, Kempen (MNT 294).

Pundke, Püncke: Dim. van Ndd. *Pund*, D. *Pfund* 'pond (geld, gewicht)'.

Punt, (de); de Pun: Vgl. Fr. *Pointe, Lapointe*. Wellicht uit *punter* 'schilder'. Zie ook *Ponte*. 1648-1722 Medardus de Punct = de Pointet, Aalst OV; (zijn kinderen) 1672 Judocus Lepeinctre; 1674 Cornelius Lepointre (WF).

Puntman: Afl. van *de Punt*.

Purcell: Ofr. *porcel*, *porchiel*, Fr. *pourceau*, *porcelet*, dim. van *porc* ‘varken(tje)’. BN naar de onzindelijkheid of voor een varkensfokker.

Pusch: Zuid-Duits verscherpte variant van D. *Busch* ‘struikgewas, bosje’.

Put, (de); Pit, Pitt: 1. PIN *Put*, en kustdialectische, ontronde var. *Pit*, E. *Pitt*, wellicht verkort uit *van de Put(te)/Pitte*. 1174 Hugo Pudt, Gent (GN). – 2. Eigenaar van een waterput, waterfitter, die waterputten aanlegt.

Put, van der, zie van de Putte.

Putman: Afl. van *van de Putte*. 1449 Geerd Putman, Zwolle (DM).

Puts: 1. Adaptatie van Pic. *puch(e)* ‘put’. – 2. Gen. van *Put*.

Putte, (van): 1. PIN *Putte* (A, NB). 1657 Ant. van Put, Sint-Job-in’t-Goor (WF).

Putte, van de; van der Put(te), van de Pitte: Verspreide PIN *Put*, *ten Putte*, kustdial. *Pit*. 1281 Willelmus de Putaao = Willem van den Pitte, Gottem (WF); 1323 Gheraert van den Pitte, Axel (GYSS. 1999); 1381 Jan van den Putte, Ossensisse Z (DEBR. 1999); 1544 Claeyss vanden Pitte, Aardenburg (VAN VOOREN 29); 1594-1621 Herman Hermansz. van de Putte, Dordrecht-Middelburg; 1599-1652 Pieter van de Putte, Middelburg (NL 52 (1934), 66-74; 86 (1969), 282-299).

Putten, van: PIN *Putten* (NB, G). 1297 ic Niclais van Putthe, Z (OBREEN 223); 1313 Herbert van Putten, Elburg (DM).

Putter, (de): BerN van de waterputter, waterschepper, waterfitter. 1671 Cornelis de Putter, Veere (DM).

Pütz: Dial. var. van D. *Pfütze* ‘put, waterput’. BerBN van de waterputter, waterfitter. Vgl. *de Putter*.

Puy, du: 1. PIN Ofr. *pui*, *puy* < Lat. *podium* ‘hoogte, heuveltje’. – 2. Spellingvar. van *Dupuis* ‘van de Putte’.

Puijbaert, zie Puijlaert.

Puijenbroe(c)k, (van); Puijmbroeck, van Puijmbrouck: PIN *Puidenbroek* ‘moeras met puiden, kikkers’, in Vrasene en Haasdonk (OV, Waasland). 1341 Coppin Pudenbroucs wijf, Saaftinge; 1382 Jan Pudebrouc, Hulst (DEBR. 1999); 1370 Jan Pudenbrouc, Hulst (GYSS. 1999).

Puijlaert, Puijbaert: *Puijbaert* door leesfout. PIN *Pu(i)laar* < Mnl. *Puunlaar* in Belsele (Waasland, OV). 1295 Joh. de Pular, Belsele; 1375 Hannin van Pulaer, Kemzeke; 1567-1637 Mattheus Puylaert = Van Puylaere, Belsele (WF). De Zeeuwse tak Puijlaert stamt uit het Waasland, is sinds 1720 in Zeeuws-Vlaanderen gevestigd en stamt van: °1702 Adrianus Josephus Puylaert, Waasmunster (OV). – Lit.: C.B.A.J. PUYLAERT, *Het Zeeuws-Vlaams geslacht Puylaert*. VS 31 (1995), 523-557;

Puijmbroeck, van Puijmbrouck, zie (van) Puijenbroe(c)k.

Puijpe, zie Pijpe.

Puijsseleire, de; (de) Puijsseleijr: Var. van *de Puysselaer* < *Puislager* ‘puidenslager, die kikkers slaat om kikkerbillen te verkopen’. BerN. Waaslands *puislagen*. 1595 Joos de Poyseler, Denderhoutem; 1753 Gs. de Puyssseleir, Waasland (WF).

Puijt, de, zie de Puit.

Puijelde, van, zie van Puivelde.

Pijck(e), Peycke, Pie(c)k, Pik: Mnl. *pike* ‘piek, lans met platte of ijzeren punt’. BerBN voor de wapensmid of een piekenier. Overdrachtelijk ook ‘haat, wrok, slechte verstandhouding’, BN naar het karakter. 1234 Henricus Pike (GN); 1550 Jan Pieck, Arnhem-Antwerpen (WF). **Pijckevet,** zie Picavet.

Pijckhout: Samenst. van ww. Mnl. *picken* ‘houwen’ en *hout*. BerN van de houthakker. 1443 Wouter Pychout, Lier (WF).

Pijfferoen: Fr. *pifferon*, afl. van Fr. *piffre*, It. *piffero* < Mhd. *phifer*, D. *Pfeifer*, Mnl. *Pijper* 'fluitspeler, speelman, muzikant'. 1550 Gillis Pypheroen, Tielt (WF).

Pijl, Pijls: BerBN voor een schutter of pijlenmaker. 1374 Moen Pijl van ghescut te voerne (WF).

Pijl, van de(r), zie van der Peel.

Pijn: Patr.? Vgl. *Pijnen*. 1365 Willem Pijn, Delft (DM).

Pijnacker: PIN *Pijnacker* (ZH). 1570 Cornelis Pijnacker, Delft (DM).

Pijnckels: 1. Dim. van *pink* 'kleine vinger'. 1396 Jan Pinke, Ieper (BEELE). – 2. Var. van *Pinkers*. Afl. van Mnl. *pinken* 'schitteren, glanzen', ook 'hinken'. – 3. Door *n*-invoeging uit *Pyckels*, gen. van *Pickel*. Mnl. *pickel*, *peckel* 'poot van een meubel', ook 'been'. BerBN voor een timmerman, houtdraaier of BN voor iemand met lange benen.

Pijnen: Patr. < *Puijnen*, *Panen*, bakernaam, wellicht van VN *Frans*.

Pijnenburg: PIN *Pijnennburg* (U). Maar de FN heeft zijn grootste concentratie tussen Tilburg en Den Bosch. W. PIJNENBURG (*De Kleine Meierij* 1987, 75-82, 47-49) situeert *Puinenburg* in Belveren (NB). 13e e. Peter Poynenborch, Belveren; 1367 Godefridus Poynenborch, Den Bosch; 1535 Jan Peynenborch, Den Bosch-Antwerpen (WF).

Pijpe, Puijpe: BerBN van de pijper, fluitspeler, (stads)speelman. Vgl. *Pijpers*. *Puijpe* < dial. *Pupe*, met geronde klinker onder invloed van de *p*. 1393 Jan Pipe, Kortrijk (DEBR. 1970).

Pijpelinck: Afl. van *Pijpe*.

Pijpenseel: PIN *Pijpenzele* in Sint-Maria-Oudenhove (OV). 1281 Jacobus de Pipzele = Jacob van Piipzele, Lierde OV (WF).

Pijpers, Peijpers, Pieper(s): BerN van de pijper, de fluitspeler, trompetter, speelman, (stads)muzikant. Vgl. D. *Pfeiffer*, E. *Piper*. 1374 Annees Pipers, Ieper (BEELE); 1426 Maertin de Pijppere, Kortrijk (DEBR. 1958); 1604 Marinus Willemsse Pijper, Heinkenszand (HARTHOORN).

Q

Quaak, Quaek, zie Kwaak.

Quaars, zie Kars.

Quaasteniet, de: Spelling voor *de kwaadste niet*. 1536 Willem Adriaansz. de Kwaadsteniet, Ridderkerk (Spendel); 1703 Adriaan de Kwaadsteniet, IJsselmonde ZH (DM).

Quaaijtaal: Spelling voor *Kwaaitaal*, BN voor een kwaadspreker. 1598 Peter Wouters

Quaaitaal, Loon op Zand NB (DM).

Quadekker: Var. van *Quatacker*. PIN *Kwaadakker* 'slechte akker'. 1289 Heinric f. Heinemans van Quaetackere, Brugge (CG).

Quaghebeur: BN voor een kwade buur. 1415 Willem Quaetghebeur, Sint-Winoksbergen FV (WF).

Quaille, van: Spelling van *Van Caillie* < *Van Coillie*. PIN in Oostnieuwkerke (WV): 1187 *Colia*, 1202 *Coilge* (TW). Rom. *collia* < *collis* 'heuvel'. 1238 Nichola de Quaile, Doornik (WF).

Quak, zie Kwaak.

Quak(k)elaar, zie Kwakkelaar.

Quan(d)t, zie Kwant.

Quarin, zie Corijn.

Quarles: Patr. Spelling voor *Carles*, Pic. vorm voor *Charles*.

Quartel, (de): Ofr. *quartel*, mnl. *quarteel*, *carteel* 'korenmaat (1/4)'. 1669 Christiaan Quarteel, Aardenburg (VS 1974, 564).

Quasters: BerN van de kwastenmaker.

Quataert: Afl. van Mnl. *quaet* 'kwaad, slecht, boos'. 1425 Maergriete Quaethaers, Eeklo (WF).

Quekelberg(h)e, (van); van Queckelberche, zie Kwekelberg.

Quelerij, (de): Uit *Delcoeuillerie*. Ofr. *cueillerie* 'oogst'. Als plaatsnaam wellicht de naam van de oogstschuur, tiendenschuur. 1595 Toucheyn de le Quellery, Komen-Leiden (WF).

Quellhorst: PIN *Quellhorst* (NS).

Quennelle: dim. van Pic. *que(s)ne* 'eik', Fr. *chêne*.

Querido: Sp.-Port. bn. *querido* 'lief'; of volt. dw. van *querer* 'beminnen, liefhebben', dus 'geliefde'.

Quik: Ook *Kwik*. BN Mnl. *quic* 'levendig, vlug, kwik'. Vgl. E. FN *Quick(e)*, D. *Quick*. 1381 Pieter Quic, Hontenisse (DEBR. 1999).

Quint: Onduidelijk. Fr. *le quint* 'de vijfde'? 1169 Theodricus Quint, Utrecht (GYSS. 1966); 1356 Jan de Quint, Brussel (WF); 1475-78 Ghijsbrecht Quynt, Brugge (DM).

Quinten, Quinter, Guinten: Patr. Lat. HN *Quintinus*. 13e e. Quintinus de Sancto Quintino; 1280 Hankinus Quintin, Ieper (BEELE); 1682 Dominicus Quinten, Kapelle (HARTHOORN).

Quirijnen, Quirijns: Patr. Lat. HN *Quirinus*. 1568 Corn. Quirynszoon, Amsterdam (WF); 1599 Adr. Quiryne, 's-Gravenmoer (MNT 446).

Quist, zie Kwist.

Quite: Mnl. *quit(e)*, *quijt* 'rustig, gerust, vreedzaam, onbezwaard'. 1484 Heynric Quyt, Heers (WF).

R

Raad, de; de Raadt, de Raat, Raats: BerN van de raadsman, raadgever, lid van de stedelijke raad. 1381 relicta Wouter Raets; 1397 solvit Hugo de Raet et socii eius, Hulst (DEBR. 1999); 1475 Callekin Raets fa. Jan, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Raadman: 1. BerN Mnl. *raetman* 'raadgever, raadsman'. – 2. Patr. Zie *Raman*.

Raaffels: 1. Patr. Dim. van een bakervorm van een Germ. VN, zoals *Radfried*, *Radolf* of *Rafolt*. Vgl. D. *Räffle(in)*. Of *Rafel* < bijbelse VN *Rafael*. – 2. Zie *Ravels*.

Raamdon(c)k, van; Raamsdonk, (van) Raemdonck, van Raemsdonck, Rondonck: PIN *Raamsdonk* (NB), *Ra(a)msdonk* in Brussel, bij Mechelen (A), Lokeren, Haasdonk en Melsele (OV). 1248-71 ver Lijsbetten van Raemsdonck, Antwerpen (WF); 1655 Cornelis Harmens van Ramsdonk, Hooge en Lage Zwaluwe NB (DM).

Raams: PIN *Rahms* < goed *den Rahm* in Alsum bij Duisburg (NRW). Eberhard Rahms kwam in 1801 naar Arnhem en spelde zijn naam *Raams* (DM).

Raan, van: PIN *Raan* (OIJ). 1756 Pieter Jacobus van Raan, uit Hattem G (DM).

Raap: BN voor de rapenteler. 1248 Balduini dicti Rape, Gent (GN); 1340-41 Willem Rape, Oostkapelle (HAMAKER II, 139); 1472 Cornelis Rape, Aardenburg (VAN VOOREN 29).

Raas, Raes, Ras: Patr. Germ. VN *Razo* < *rêda* 'raad' + suffix -zo: 1088 Razo de Gavara (GN); 1317 Rase van Coudekerc, Walcheren (MEERTENS 1947); 1489 Gillis Woutre Raes, Axel (STEEGERS); 1576 Mayken Raes, Middelburg (DM); 1595 Jooris Raes, Aardenburg (VAN VOOREN 29); 1622-32 Marinus Pietersz Raes, Kapelle (HARTHOORN).

Raat, de; Raats, zie de Raad.

Raauwendaal, zie (van) Rouwendaal.

Raaij, van: PIN 't *Raij* bij Sinderen (G). Claes van Raaij, Varsseveld-Didam (vader van) 1713 Rutger van Traa = 1730 Rutt van Raeij (DM).

Raaijen, van: PIN *Raayen* (Elst, G). 1723 Thomas van Raijen, Elst G (DM).

Raaijmakers, zie Rademaker(s).

Rab, Raben: Patr. Bakervorm van een Germ. VN *Radbode*, *Rabbodo* of *Radbert* (GN). 1333 Jan Rabbe; 1369 Heinric Rabbe; 1380 Hughe Rabbe; Hulst (DEBR. 1999).

Rabbers: Patr. Gen. van *Rabbert* < *Radbert*, de Germ. VN *rêd-berht* 'raad-schitterend': *Radbert*, *Rabertus* (MORLET I).

Rabout, Rabouw: 1. Patr. *Raboud*, Germ. VN *rêd-balth* 'raad-moedig': *Ratboldus*, *Radbaldus* (GN, Dip.). De geromaniseerde vorm is *Rabaud*, waaruit *Rabouw*. 1268 Coppinus Rabau, Ieper (Beele); 1368 Jhan Rabouts cateile, Kortrijk (DEBR. 1970). – 2. Mnl. *rabaut* < Ofr. *ribaud* 'landloper, schurk, hoerenloper'. BN.

Radder: Spelling voor de BerN *Rader* 'rademaker, wagenmaker'. 1689 Claes Cornelisz Radder, Waddinxveen ZH (DM).

Rademaker(s), Ramaker, Raaijmakers: BerN van de *rademaker*, wielenmaker, dus wagenmaker. 1278 Arnoldus dictus Rademakere, Leuven (WF); 1506 Claeijs de Raemmakere van calis, Aardenburg (VAN VOOREN 29); 1552 Petrus Peterss Raeijmaker, Nijmegen (DM). Zie ook VOS 222-228;

Radespiel: Beierse FN, ontrond uit *Radesbühel*, waarin *bühel* 'heuvel' betekent. Vgl. *Dinkelspiel* < *Dinkelbühl* (DN).

Radewalt: Uit frequente PIN *Rodewald* (o.m. NS) 'gerooid bos'.

Radings: patr. Afl. van Germ. *rêd*-naam, zoals *Radbert*, *Radbode*. 1200 Wolterus Radinc; 1208 Waltherus Rading, Utrecht (GYSS. 1966).

Radstake: Tussen Varsseveld en Lichtevoorde (G) stond de herberg met uithangbord *de Radstake*, een paal met rad waarop misdadigers geradbraakt werden. 1730 Jan op de Ratstaak, Varsseveld (DM).

Raecke, zie Rake.

Raeman, zie Raman.

Raemdonck, (van); van Raemsdonck, zie van Raamdon(c)k.

Raepe, van de(r): PIN, wellicht huisnaam *de Rape* 'raap'.

Raes, zie Raas.

Rafelaar, (van de); van de Ravelaar: Wellicht de PIN *Rafelder* (G): 1417 *Raefler*, 1668 *Raeffeler* < *raaf-laar* (BERKEL).

Ragut: Spelling voor de Rom. FN *Raguet*, dim. van de Germ. VN *Radger*, *Radgod*.

Raineij: Patr. Spelling voor *Rainet*, dim. van de VN *Rainier/Renier*, *Reinoud/Regnaud* of *Re(g)nard*.

Rake, Raecke: BN naar het gereedschap. Mnl. *rake* 'hark' 1394 Pieter Rake, Ieper (BEELE); 1602 Janneke Rake, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Ramaker, zie Rademaker(s).

Raman, Raeman, Ramant: Patr. Germ. VN *rêd-man* 'raad-man': *Ratman*, *Radmannus* (MORLET I, Dip.). 1389 Griele Ramans, Ieper (BEELE).

Rammelaere: BN voor een rammelaar, lawaaimaker, babbelaar, prater. 1381 Pieter de Rammelare, Hulst (DEBR. 1999).

Rammeloo: Een Antwerpse familie Rammeloo stamt uit Ramele (OIJ): 1195 *Ramelo*. 1165 Engelberto de Ramelo (LNT).

Ramon, Ramondt: Patr. Germ. VN *rêd-mund* 'raad-bescherming': *Ra(t)mundus* (Dip.). 1378 Jan Ramond, Ieper (BEELE).

Rampaart: 1. Patr. Germ. VN *Rambert* (vgl. *Lambert* > *Lampaert*): *hraban-berht* 'raaf-schitterend'. 991 Rambertus (GN); 1151 Hugo Rampart, Aalst (WF); 1339 Wouter Ranbert, Hulst (DEBR. 1999); 1576 Jordens Ramperts, Arnhem (DM). – 2. PIN *Rampaart* in Oosterland (Z).

Ramselaar, (van): PIN *Ramsler* (BEI)

Ramussen: Vermoedelijk uit *Rasmussen*, zoon van *Rasmus*, korte vorm van de Gr. HN *Erasmus* 'beminnelijk'.

Randen, van: PIN *Rande* in Diepenveen (OIJ).

Randeraat, van: PIN *Randerath* in Heinsberg (NRW).

Randwijk, van: PIN *Randwijk* in Heteren (G). 1650 Margriet van Randwijk, Nijmegen (NL 25 (1907), 61).

Ranghe: Misschien spelling voor *Rangé* = *Ranger*, Rom. vorm van de Germ. naam *hraban-ger* 'raaf-speer': *Ravengerus*, *Rangerius* (MORLET I).

Ranschaert: Hypercorrecte vorm van *Rasschaert*. Mnl. *rasschaerd* 'vluggerd', afl. van *rasch*. 1281 Gosin Rasscard, Brugge (CG); 1403 Jan Rasschaerde, Biervliet (JAM. 218).

Ransou, van de: PIN *Rantzau* (SH). Ferdinand Heinrich Wilhelm von Ranzow werd in 1872 in de Nederlandse adel opgenomen (DM).

Ranst, van: PIN *Ranst* (A). 1264 Joh. dictus de Ransth, Antwerpen (WF); 1381 Willem Ranst, Ossenisse Z (DEBR. 1999).

Ransijn: Met voortonig versterkte klinker uit *Ronsin*, *Roncin*. 1. Ofr. *roncin* 'trek- en lastpaard'. – 2. PIN *Ronchin* (Nord) < *rumicinium* < *rumicem* > Fr. *ronce* 'braamstruik'.

Ranter: Afl. van Mnl. *ranten* 'zotteklap uitslaan, kletsen'. BN voor een zwetser, kletsmaajoer. 1417 Gillis de Ranter, Geraardsbergen (WF).

Ras, zie Raas, Rasch.

Rasch, Ras: BN Mnl. *rasch* 'ras, vlug, levendig, flink, sterk, krachtig'.

Raschdorf: PIN *Rasdorf* (HS).

Rassel, van: Uit *Verrassel* < *Verasselt* < *Verhasselt* < *van der Hasselt*. PIN *ter Hasselt* 'plaats waar hazelaren groeien, hazelarenbosje'. 1392 Willem van der Asselt, Kortrijk (WF).

Ratelband: BN voor iemand die met een band ratelt?

Rattingen, (van): PIN *Ratingen* bij Düsseldorf (NRW).

Ratz, Rats: Patr. D. vorm van de Germ. naam *Razo* < *rêd-so*, pendant van *Raas*.

Rauwerda: Friese afl. van de PIN *Rauwerd* (FL), Fries *Raerd*.

Ravelaar, van de, zie van de Rafelaar.

Ravels, Raaffels: PIN *Ravels* (A). 1340 Ancelmus de Ravels, Turnhout (WF); 1430 Cornelis van Ravels van Breda in Brabant, Brugge (PARM.).

Raven: Patr. Vleivorm van een Germ. *hraban*-naam, zoals Walrave. 1381 Pieter Ravin, Hulst (DEBR. 1999); 1480 Thomaes Ravins, Axel (STEEGERS).

Ravensbergen: PIN i in Reeuwijk (ZH).

Ravenswaaij, van: PIN *Ravenswaai* (G). 1561 Henricus Ravenswaius, Amsterdam (WF).

Ravestein, van Ravesteijn: PIN *Ravenstein* (NB) en in Aardenburg (Z). 1576-1640 Albert Claesz van Ravesteijn, Den Haag (DM).

Ravia: Centraal-Waalse var. van *Raveau* < *Ravel*. Patr. *Rawel, Ravel*, var. van VN *Raoul* < Germ. *Radolf*.

Rebel: Mnl. *rebel, ribel* 'weerspannig, oproerig'. BN. 1548-1608 Rijck Thijmanszoon, alias Rebel, Hilversum (DM).

Rechsteiner: Afl. van PIN *Rechtenstein* (BW)?

Rechter, de; Richter, Riegter: BerN van de rechter, schout, ambtman. 16e e. Pieter de Rechter, Land van Waas (WF).

Reckers, zie Reekers.

Reckman, zie Rikmans.

Redel: Vermoedelijk D. *Redle* < (*Kon*)*rädle*, dim. van VN *Konrad*.

Reder, Reeders, Redert: 1. BerN van de bereider, bewerker van stoffen, b.v. lakenreder. 1565 Hans Reders, Gent-Antwerpen (WF). – 2. Patr. Ndd. vorm van de Germ. VN *rêd-hari* 'raad-leger'. 1300 Rederus filius Anken, Hamburg (NN).

Ree, zie de Reede, van Reede.

Ree, van (de(r)), zie van Reede.

Reede, de; Ree, de Reet: *De Rede* = *de Gereede*. BN voor iemand die altijd gereed, klaar is, een bereidwillige. 1400 Jo de Rede, Tervuren (WF).

Reede, van; van Reeden, (van) Ree, van de(r) Ree, van (de(r)) Rhee: PIN *Reede* bij Den Helder (N), *Ree* in Vries (DR). 1550-1611 Frederik van Reede, Amerongen (DM).

Reedeker: Ndd. BerN < Mnd. *redeker* 'rademaker, wagenmaker'

Reeders, zie Reder.

Reedijk: PIN *Reedijk* (Binnenmaas, ZH). 1631 Jan Hendriks Reedijck, Heinenoord (DM).

Reek, van: PIN *Reek* (NB).

Reekers, Rekkers, Reckers: Patr. *Reker* < Germ. VN *Rijker*. 1702 Wouter Rekers, Veldhoven-Antwerpen (WF).

Reemer, zie Reijmers.

Reems, van: PIN *Reemst* in Ede (G).

Reenen, van, zie van Renen.

Reepe, (van de(r)), zie van de Repe.

Reeper, de; Repper: BerN van de reper, touwslager. 1245 Arnulfus Repre (DEBR. 1980).

Rees, van: PIN *Rees* in Kasterlee (A). 1369-96 Willem van Rees, Gelder (DM).

Reesink, zie Resink.

Reest, van de(r): Door metanalyse uit *van der Eest*. PIN *Eest* 'ast, droogoven' (zie *van der Est*).. In Friesland is *ees(t)* 'bijeengelegen bouwland, es' (MOERMAN). *Eest* kan ook een spelling zijn voor *heest* 'beukenbos, struikgewas'.

Reet, de, zie de Reede.

Reeter: Wellicht var. van *Reiter* 'ruiter'.

Reeth, van: PIN *Reet* (A). 1309 Henricus de Reeth, Reet (WF).

Regeling, Reilingh: Patr. Afl. van *Regel*, dim. van *ragin*-naam: *Regilo* (MORLET I). 17e e. Geert Jans Reilink, Gasselternijveen (DM).

Regemortel, van; van (den) Regenmortel, Remortel, van Remortel(l)e, (van)

Remoortel(e), van Remoortere: PIN *Regenmortel* 'drassige grond als grensscheiding'. PIN in Kontich, Reet (A) en bij Helvoort (NB). 1426 Wouter vanden Reghemorter, Aartselaar (WF); 1627 Pieter Regemorter, Middelburg-Aardenburg (*VS* 1974, 564); 1676 Francies van Remoortele, Hontenisse (DM).

Regoort: Wsch. door dialectische uitspraak uit *Regaert* < *Reingard*. Metr. Germ. VN *ragin-gard* 'raad-gaard': *Raingardis* (MORLET I).

Regoudt, zie Reijngoud(t).

Regt, (de): Spelling voor *de Recht*. BN. Mnl. *recht* 'rechtvaardig, rechtschapen, braaf'. 1619 Jacob Claesse de Regt, NB; 1622-47 Claes Jacobsz de Recht, Colijnsplaat (HARTHOORN). De familie stamt af van ^o±1430 Adriaen Jansz de Recht, alias le Grande, Waasland (vader van Maerten Adriaensz de Recht alias le Grande, Gouda (med. Fr. Stoffels).

Reichard: Patr. D. vorm van de Germ. VN *Rijkaard*, *Richard*.

Reicksmann: D. *Reichmann*, pendant van *Rijkman*, Germ. VN *rîk-man*: *Ricmannus*, *Richman* (MORLET I).

Reiden, van der: Door metanalyse uit *van der Heiden*.

Reiersche, zie Reijers(e).

Reifferscheidt: PIN *Reifferscheid* (NRW, RP).

Reigel, Reigil: Patr. Dim. van *ragin*-naam: *Regilo* (MORLET I).

Reiger, de; de Reijger, de Rijger, de Reijer: BN naar de waadvogel, de reiger. Voor iemand met lange hals of spillebenen. 1185 Theodericus Reigere, Utrecht (GYSS. 1999').

Reilingh, zie Regeling.

Reiman, Renema(n): Patr. Germ. VN *ragin-man* 'raad-man'. 1291 Joh. filius quondam Reinemanni de Guethusen, Diest (WF).

Reimert, zie Reijmers.

Reinartz, Reijnaars, Renar: Patr. De Germ. VN *Reinaard*, *Reinhard*. Germ. *ragin-hard* 'raad-sterk': *Reg(e)nardus*, *Raginhardus*, *Rainardus* (Dip., GN). In de Middelnederlandse roman 'Van den vos Reinaerde' kreeg de vos, zoals de andere dieren, een voornaam. In het Franse taalgebied was de 'Roman du renard' zo populair, dat de eigennaam *Renard* soortnaam werd voor de vos en het oude woord *goupil* (< Lat. *vulpicellus* 'vosje') verdrong. 1280 Joh. Reinart, Ieper (BEELE); 1330 domum Willelmi Reynaerds, Hulst (DEBR. 1999).

Reinboud: Patr. Germ. VN *ragin-balth* 'raad-moedig': *Raginbold*, *Rainbold*, *Reinboldus* (Fm., GN). 1311 Jan Reinboud, Z; 1347 Margriete Reinbouds land, Hulst (DEBR. 1999).

Reinders, Reijnders, Rijnders, Rinders: Patr. Met epenthetische *d* (vgl. *donder* < *donre*) uit *Reiners*. Germ. VN *ragin-hari* 'raad-leger': *Raginhari*, *Reginarius*, *Reiner(us)* (Fm., MORLET I, GN). 1270 Willem Reinere, Gent (CG).

Reinhoud, Reinhou(d)t, zie Reijnoudt.

Reiniger(t): Patr. Germ. VN *ragin-gêr* 'raad-speer': *Regingerus*, *Regenger*, *Reingerus* (MORLET I).

Reints, zie Reijne.

Reit, van der, zie van (de) Rijt.

Reitsma: Friese afl. van de PIN *Reitsum* in Ferwerderadeel (FL).

Rejack: Fr. FN *Riac* < PIN *Riac* in Marseillan (Hérault). 1811 Reack, 1835 Rejack, 1845 Riack, Goes, naam van een Franse ketelslager (PDB).

Rekkers, zie Reekers.

Rem: Patr. Korte vorm van een Germ. VN, zoals *Reimaar*, *Reimboud*, *Reimbrecht*/*Rembert*/*Remmert*. 1587 Tielman Rem = Remmets, Antwerpen; 1773-75 Remmert Dircksz Rem (zoon van) Dirck Remmertsz (DM).

Remeus: Patr. Var. van *Remeis* uit de HN *Remigius*. 1577 Remigius Philippi = 1606 Remeus Philippi, Kontich A (WF).

Remerij, Remorie(t): Patr. Rom. vorm van de Germ. VN *hraban-rîk* ‘raaf-machtig’: *Rabanrih, Ramerich, Ramericus* (Fm., MORLET I). 1553 Jan Remerie, Luingne H; 1639 Laureyns Remmery, Waasten H; 1724 Marie Remmery, Menen WV (WF). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *Rembry. De Leiegouw* 1981, 455-7.

Remeijn, (van de) Remeijnse, Reminsen, zie Romein.

Remmé: Vermoedelijk een afwijkende spelling voor *Remy*.

Remmerden, van: PIN *Remmerden* in Rhenen (U).

Remmers, zie Reijmers.

Remmerswaal: PIN *Reimerswaal*, in 1530-1552 verdronken stad op Tholen (Z). 1203 Witto de Reimerswal, Z (OBREEN 174); 1276 Clais sone van Reimarswale, Holland; 1300 Boudine van Reymerswale, Middelburg (CG).

Remoortele(e), (van); van Remoortere, zie van Regemortel.

Remorie(t), zie Remerij.

Remortel, van Remortel(l)e, zie van Regemortel.

Remy: Patr. Rom. vorm *Remi/Remy* van de HN *Remigius*. 1392 Remy Maes; 1336 Jakemes Remy, Ieper (BEELE).

Remijn, Remijnse(n), zie Romein.

Renalda, Ringalda: Patr. Var. van *Reinalda*, Friese afl. van de Germ. VN *Reinald*, *Reinoud*; zie *Reijnoudt*.

Renar, zie Reinartz.

Renema(n), zie Reiman.

Renen, van; van Reenen: PIN *Rhenen* (U). 1399 heer Willem van Renen, Zwolle (DM).

Renesse, (van); Renes, (van); van Rennes: PIN *Renesse* (Schouwen-Duiveland, Z). 1303 here Janne van Renesse, Brugge (WF).

Rengeling: Patr. Afl. van de Germ. VN *Reinger*. 1174 Ringerus Quada, Gent (GN); 1726-72 Albert Ringeling, Uitdam (DM).

Renier(s), Reijniers(e): Patr. *Renier, Rainier* is de Rom. vorm van de Germ. VN *Reiner*; zie *Reinders*. 1391 Renier le Dukere; 1280 Robin Renier, Ieper (BEELE); 1428 Reynier filius Arnouds, Sluis-Brugge (PARM.).

Renique, zie Rijnke.

Renkema: Friese afl. van de PIN *Renkum* (G).

Renko: Patr. Door ass. *mk* > *nk* uit *Remco, Remko*, Friese afl. van VN *Remme*; zie *Rem*.

Rennes, van, zie (van) Renesse.

Rens, Rennis, zie Reijne.

Rensen, Rentzing: Patr. Verbogen vorm en afl. van *Reinzo*, afl. van een *ragin*-naam, zoals *Reinaard*. 1154 Reinzo de Thildunc, Gent (GN).

Renshof: PIN *Reinshof* (NS).

Rentergem, (van) Renterghem: PIN *Rentergem* in Landegem (OV). 1477 Arendt van Renterghem, Lovendegem-Gent (WF); 1484 heer Zegher van Renterghem, Aardenburg (VAN VOOREN 29); 1592 Jaques van Renterghem, Zottegem OV – Zeeland (*VS* 1965, 134).

Rentier: Fr. *rentier* ‘betaler of inner van rente, rentmeester’. 1424 Mahieu le Rentier, Zinnik (WF); 1645 Cornelis Pieterse rentier, Nieuwerkerk (*VZS* 2000, 95).

Renting: Patr. Afl. van *Reinaard*. 1657 Egbertus Rentinck, OIJ (WF).

Rentmeester: BerN van de rentmeester, onvanger, die renten en inkomsten beheert. 1356 Alaert de Rentmeester, Brussel (WF); 1507 Cornelis de Rentmeester, Tholen (HARTHOORN).

Rentzing, zie Rensen.

Reparon: Wellicht door *r*-anticipatie uit Fr. *Éperon* ‘spoor’, Ofr. *esperon*.. BerBN van de sporenmaker. 1386 Jean Esperon, Brugge (WF).

Repe, van de; (van de(r)) Reepe: PIN Mnl. *reep, repe* ‘strook, strook land (langs waterloop), streek’.

Repkes, Repko: Patr. *Reepkens*, dim. van *Rip*, *Reep*, Germ. bakervorm *Ripo* < *Rijbrecht* of *Rijboud*. *Repko* is Fries.

Repko, zie Repkes.

Repper, zie de Reeper.

Resink, Reesink: Patr. Afl. van de Germ. VN *Raas*, *Rees*.

Rest, van de(r), zie van der Est.

Retsin: Patr. Mnl. *Ritsin*, vleivorm van VN *Richard* of *Richier*. De *ts* is te verklaren uit het Picardisch.

Rettig: D. BN *Rettich* ‘rammenas, radijs’ < Mhd. *retich* < Lat. *radix* ‘wortel’.

Reu, de: BN Mnl. *reude* ‘sterke hond, bloedhond, reu, booswicht’. 1423 Daneel de Reude/Ruede, Kortrijk (DEBR. 1958).

Reubens, zie Robijn(s).

Reuhl, zie Roel.

Reuhman: *Reuman* < *Roman*, de VN *Romanus*? Of D. *Reumann* < *Reimann* < *Reinmann*?

Reule, zie Roel.

Reuling: Patr. Gepalataliseerde var. van *Roeling*, afl. van *Roel*.

Reuneker: Vervorming van *Renique*?

Reunes, Reunis: Patr. gepalataliseerde vorm van *Roons*, *Roens*, gen. van *Jeroen*, HN Hieronymus.

Reurink: Patr. Afgeleid van een Germ. VN, zoals *Roderik*.

Reus, (de); Reusen: BN voor een reus, iemand met grote gestalte. 1299 Johannis Reusen, Brugge (WF). Zie ook *Reusen*.

Reusel, van: PIN *Reuzel* (NB). 1340 Joh. de Rosele, Turnhout (WF).

Reus(en), Reusink: Patr. Afgeleid van de Germ. VN *Raas* of uit *hrôth-so*. Zie ook *(de) Reus*.

Reuten: Patr. Afl. van Germ. VN *Rutger* of een andere *hrôth*-naam. 1400 Rutgeerde = 1384 Ruttene der tafelen knape, Tienen (WF).

Reuver, de; Reuvers: Gepalataliseerde var. van *de Roover*.

Revenberg: Wellicht de PIN *Reifenberg* (BEI, HS, RP).

Reij, de: 1. Adaptatie van *Derez*. PIN *Le Rez/Le Ré* in Sivry (H), *La Reid* (LU). 1559 Ant. de Rez, Tienen (WF). – 2. Een Zeeuwse familie *De Reij* stamt evenwel af van Jannis de Reijg, die omstreeks 1700 geboren is in Slesinge, d.i. vernoemd Schlesië ‘Silezië’. Het zou de vernederlandsing kunnen zijn van de Duitse naam *Derich* < *Dierich* ‘Diederik’, die daarna in Zeeland aangepast werd aan de al bestaande naam *De Reij*. – Lit.: TRUDE DE REIJ, *De Reij. Over de oorsprong van een familienaam*, Middelburg, 2005.

Reijbroe(c)k, van; Reijbrouck: PIN *Reibroek*, erg verspreid in FV, OV, WV. 1343 Danine van Reybrouc, Gent (WF).

Reijchler: D. FN *Reichler*, afl. van *Reichel*, dim. van een *rîk*-naam.

Reijcke, de, zie de Rijk.

Reijen, van: Spelling voor *van Rijn*. Herkomstnaam naar de rivier de Rijn.

Reijer, de; zie de Reiger.

Reijers(e), Reiersche: Patr. Germ. VN *râgi-hari*. 1616 Andries Reijersz, Dordrecht (DM).

Reijger, de, zie de Reiger.

Reijhoudt, zie Reijnoudt.

Reijmers, Reijmes, Remmers, Reimert, Reemer: Patr. *Reimer* < Germ. VN *ragin-mêr* ‘raad-beroemd’: *Ra(g)inmar* (Fm.). 1154 Reinmarus de Filfort; 1241 Reimar, Gent (GN); 1666 Arnd Reymers, Millingen (DM).

Reijnaars, zie Reinartz.

Reijnders, zie Reinders.

Reijne, Reijnen, Rinn, Reijns, Reints, Rens, Rennis, Rijn: Patr. *Rein*, korte vorm van een Germ. *ragin*-naam, zoals *Reinaart*, *Reiner*. 1684 Michiel Reijnen = 1685 M. Reyners, Grote-

Brogel (WF); 1468 Jan Reyns, Zierikzee (PARM.); 1475 Plone Reyns, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Reijnebeau: Uit *Raimbaud*, Fr. vorm van de Germ. VN *Reinboud*.

Reijngoud(t), Regoudt, Ringoot, Rinkhoud: Patr. Germ. VN *ragin-gud* (of *gôd* of *gauta*) 'raad-god (goed of Goot)': *Regengot, Reingot* (Fm.), *Reingaudus* (MORLET I, Dip.), *R(e)ingodus* (GN).

Reijnhoud, Reijnhou(d)t, zie Reijnoudt.

Reijniers(e), zie Renier(s).

Reijnoudt, Reinhoud, Reinhou(d)t, Reijnhoud, Reijnhou(d)t, Rijnhout, Reijhoudt: Patr. Germ. VN *Reinoud*, Germ. *ragin-wald* 'raad-heerser': *Raginald, Reinold* (Fm.). 1388 Jhan Reynoud, Ieper (BEELE); Joos Reynhout (vader van) 1650 Joos Joossen Reyn(h)out, Heinkenszand (HARTHOORN).

Reijns, zie Reijne.

Reijntjes, Rinkes: Patr. Dim. van *Reinaard, Reiner* of *Reinoud*. 1397 Reynkin den Baermakere = 1418-24 Reynnier de Baermakere, Kortrijk (DEBR. 1970).

Reijnsenbach: PIN *Reisenbach* (BW).

Reijtenbach: 1656-1730 Frederik Reijtenbagh, afkomstig uit Maagdeburg (SA), vestigt zich in Den Haag. – Lit.: J.A. KLEINGELD, *Genealogie van de familie Reijtenbagh 1653-1993*, 1993.

Rhee, van (de(r)), zie van Reede.

Rhoter, de: Wellicht verscherpt uit *de Roder*. BerN van de rooier.

Rhijt, van de, zie van (de) Rijt.

Ribbe, Ribbens: Patr. Bakernaam *Ribbe* < VN *Rijbrecht* (*rîk-berht*) of *Rijboud* (*rîk-balth*). 1373-93 Lubbert Ribbert = L. Ribbe = L. Ribben, Deventer (DRAAIJER); 1793 Jan Ribbe, Aardenburg (*VS* 1974, 564).

Ribbers, Rijpers: Patr. Germ. VN *Rijbrecht*: *rîk-berht* 'machtig-schitterend': *Ricbertus, Ripertus* (MORLET I). Vgl. *Ribbe*.

Richard: Patr. Rom. vorm van de Germ. VN *Rijkaard*: *rîk-hard* 'machtig-sterk'. 1268 Joh. Richard, Ieper (BEELE).

Richiling: Patr. D. *Reichling*, afl. van Germ. *rîk*-naam. 1382 Jodocus Rychlin (BRECH.). Vgl. *Reichler*.

Richter, zie de Rechter.

Ridder, (de): Naam voor een ridder, ruiter. 1381 Jan de Riddere, Pieter de Riddere, Hontenisse (DEBR. 1999).

Ridder, van de: Teunis van de Ridder heeft tussen 1815-1820 deze geslachtsnaam aangenomen, wellicht omdat hij op de boerderij de Ridder gewerkt heeft bij de Ridderwal in Putten (G) (DM).

Ridderhof: PIN, o.m. in WV. *Redderhof* gaat terug op *Ridderikhof*, afgeleid van de PIN *Ridderinc* bij Arriën (OIJ) (HEKKET). Vgl. D. *Ritterhof* (HS, NS).

Riddering: PIN in Enschede (OIJ): 1499 *Rydering*, in Markelo (OIJ): 1381 *Ridering*, in Arriën (OIJ): 1381 *Ridderinc*, in Bentheim: 1317 *Ridderinck* (HEKKET).

Rie, du: Herkomstnaam *Durie, Dury*. 1. PIN W. *ri* 'beek'. – 2. PIN *Dury* (Aisne, PdC, Somme).

Rie, van; van Rij: Verspreide PIN *ten Riede*. *Rie(t), ride* 'kleine waterloop, beek'. (*De*) *Riede* is de naam van een verdrinken gehucht bij Ridderkerk (ZH). 1105 Adelhelmus de Riede (LNT); 1421 Zegher vanden Riede filius Boudins van Ramesdonc bi Sinte Ghertrudenberghe (NB), Brugge (PARM.).

Riedel: D. dial. ontronde vorm van *Rüdel*, Zuid-Duits dim. van VN *Rudolf*. 1470 Lorenz Riedel = Rudel = Rüdel, Zwickau (BRECH.).

Riedijk, zie Rietdijk.

Riegter, zie de Rechter.

Riehl: Ontronde vorm van *Rühl*, D. Patr. < *Rudolf*.

Rieke, zie Rijke(n).

Riekse, zie Rijkse(n).

Riekwel: Volksetymologische vervorming van *Reckewell*.

Riel, van: PIN *Riel* (NB). 1390 Henric van Riel; 1392 Zebrecht van den Riele, Breda (WF).

Rielant, van: PIN *Rilland* (Z), verdronken in de Westerschelde. Het huidige Rilland ligt 2 km noordelijker. 1199 grangiam de Rillandt ... tenuerat Arnoldus de Rillandt, Z; 1269 Willelmo filio Gileberti de Rielant, Z (DEBR. 1980', 1980); 1269 Arnulphus dictus Rieland, Krabbendijke (OBREEN 216); 1330 Berthon Diederijx zone van Rielant; 1358 Jan Aernouds sone van Rielant baeliu van Tsaefthinghen, Z (DEBR. 1999).

Riemann: 1. Patr. Germ. VN *rîk-man* 'machtig-man': *Richman* (MORLET I). – 2. Dial. ontrond uit *Rü(h)mann*.

Riemens: Patr. uit de Germ. VN *Riemer*. 1402 Rugger Ryemine (dat.), Kortrijk (DEBR. 1958).

Riemers, Rijmers: 1. Spelling voor *Rymers*. Patr. Germ. VN *rîk-mêr* 'machtig-beroemd': *Ricmarus, Rimarus* (MORLET I) – 2. BerN Mnl. en Mhd. *riemer* 'riemensnijder, riemmaker'. 1560 Jan de Ryemere, Kleef-Antwerpen (WF).

Riemeijer: Var. van *Rietmeijer* 'meier, boer bij een moeras, ven, bij het riet'. 1666 Mathias Rutmeyer, Delft (WF).

Riems: BerBN van de riemsnijder. 1200 Godefrido Rieme, Warnsveld G (GYSS. 1999').

Riemsdijk, van: PIN *Riemsdijk* (G). 1460 Gillis van Riemsdiick, IJzendoorn (G); 1520 Nelle van Rijmsdijck, Nijmegen (DM).

Ries, de: Mnl. *ries* 'vermete, roekeloze, waaghals'. BN. 1283 Annekin de Ries, Kales (GYSS. 1963); 1480 Vincent Ries, Eeklo (WF).

Riesen, van: PIN *Rijssen* (OIJ).

Riesmeijer: Vermoedelijk uit D. *Griesmeyer* 'meier op een hof, hoeve gekenmerkt door grint, kiezel, grof zand'.

Riet, Rietjens: BerBN naar het weefriet. 1385 Jan Riet weivere, Ieper (BEELE).

Riet, ter; van (de(r)) Riet, zie van (de) Rijt.

Rietberg(en): PIN *Rietberg* (NRW) en in Lichtenvoorde (G) en Tubbergenn (OIJ). 1630 Rietbergh, Nispen-Essen (PDB).

Rietdijk, Riedijk: PIN *Rietdijk* (NB). Ook in Westhuize in Hulster Ambacht: ±1300 in Riedich...in Westuse (DEBR. 1999, 339). 1286 Gilise vanden Riedyke, Dordrecht; 1290 Vrederics neve vanden Ryedike, Holland (CG); 1690 Arent Arentse van Rietdeijk, Elkerzee (VZS 2000, 102).

Rieteco, Rietero, zie Riteco.

Rietema: Friese FN, ook *Rytma*. Afl. van de VN *Ryt*.

Riethmüller, zie Rietmulder.

Rietjens, zie Riet.

Rietkerk: PIN. Misschien *Ridderkerk* (ZH). 1674 Huijbert Engelsz Rietkerk(e), Leiderdorp (DM).

Rietman: BerN van de rietmaker. Vgl. Ndd. *Rethmann*.

Rietmulder, Riethmüller: BerN van de molenaar op een *Rietmolen*, D. *Riedmühle* 'molen aan de rand van een riet 'waterloop', *Ried* 'ven'. 1756 Klaas te Rietmole, in Rietmolen (Neede, G) (DM). PIN *Rietmühle* (HS).

Rietschoten, van: PIN. Er is een Rijschootbeek in Assenede (OV).

Rietveld: PIN *Rietveld* (ZH). 1512 Jan den bastaard van Rietvelt, Den Haag (DM); 1774 Dirk Rietveld, Aardenburg (VS 1974, 564).

Rigteren, van: PIN Rechteren in Dalfsen (OIJ). 1399 Zweder van Rechteren, Zwolle (DM).

Rikkers, zie Rijkers.

Rikmans, Reckman: Patr. Var. van *Rijkman(s)*. Germ. VN *rik-man* 'rijk-man': *Ricmannus*, *Richman* (MORLET I). 1280 Martinus Rikeman, Ieper (BEELE); 1381 Jan Rijcman, Hontenisse (DEBR. 1999); 1585 Evert Rijckman, Amsterdam.

Riksen, zie Rijkse.

Rikxoort, van: PIN *Rijsoord* in Ridderkerk (ZH)?

Rinders, zie Reinders.

Rindt: D. FN *Rind* 'rund'. BN voor de veehoeder, koewachter. 1325 Cunrat das Rint genannt, Palts (BRECH.).

Ringaat: Metr. < *Ringaert* < *Reingard*. Germ. VN *ragin-gard* 'raad-gaard': *Raingardis* (MORLET I). 1130 Reingart uxor Ulbaldi (GN). Of Patr. voor *Ringoot*?

Ringelberg: PIN *Ringenberg* in Hamminkeln (NRW). 1558 Everaart Ringhenberchs, Kleef-Antwerpen (WF).

Ringersma: Patr. Friese afl. van de Germ. VN *Reinger*. Zie *Reinger(t)*.

Ringnalda, zie Renalda.

Ringoot, zie Reijngoud(t).

Rink: Ook *Ring*, (*de*) *Ryng*. 1. BerBN voor de ringenmaker. 1303 Woutren den Ring, Brugge (WF). – 2. BN voor iemand die ringen draagt. 1455 Gertruyt metten Rijnghe, Den Bosch (WF). – 3. Huisnaam. 1437 Ricaldi inden Rinck = Ricaut van Rixingen weert in den Gulden Rinck, Tongeren (WF).

Rinkel: Dim. van *Rink*. 1378 Grillekin Ringhele, Westrozebeke WV (WF).

Rinkes, zie Reijntjes.

Rinkhoud, zie Reijngoud(t).

Rinn, zie Reijne.

Ripke: Patr. Dim. bij *Ribbe*.

Ripmeester: Vervorming van *Ritmeester*?

Risch: Spelling van de D. FN *Riss* (MEERTENS 1947). Wellicht veeleer D. *Risch* 'vlot, snel, fris' (BRECH., DUDEN).

Riské: FN in A en OV: *Riske*, *Riské*. Dim. van *Rys* < oude Germ. VN *Riso*.

Rison: Fr. FN *Rison*, afl. van *ris* < Lat. *risus* 'lach, gelach' (DNF).

Risseeuw: Patr. Met gewijzigde voortonige klinker uit *Rosseeuw* uit Pic. *Roussiau*, Fr. *Rousseau*. Zie *Rosseau*. 1659 Pieter Roceeuw = Risseeuw, Retranchement ZV (MEERTENS 1947).

Riteco, Ritico, Rieteco, Rietero: It. FN? 1763 Francis Rieteco, Schoondijke (PDB).

Ritmeester: Naam voor een aanvoerder van gewapende ruitery. 1650 Clauwert Ritmeester, Almkerk NB (DM).

Ritter, (de): *Ritter* is de D. vorm naast Ndl. *Ridder*.

Rivière, (de la): PIN Ofr. *rivière* 'oever'. Vgl. *van den Oever*. ±1370 Gosuins de le Riviere, Kortrijk (WF); 1634 Jannetie van de Reviere, Astene OV – Zeeland (VS 1965, 248).

Rix, zie Rijke(n).

Robaard: BN voor iemand met een rode, rosse baard. 1168 Henricus Rodbard, Gent (GN).

Robbe, Rops: Patr. Korte vorm van de VN *Robrecht*. 1204 Dodin Robbe, Z (WF).

Robbemont, Robbemond: Ndl. adaptatie van de PIN *Robbeaumont* in Vinalmont (LU). 1650 Wijnant Hendricks van Robbeaumont, Werkendam (PDB).

Robbregts, zie Roberecht.

Robeerts, zie Roberecht.

Robeis: 1. Patr. Rom. vleivorm van VN Robert. – 2. Uit *Robais*, oude grafie van PIN *Roubaix* (Nord).

Röben, zie Robijn(s).

Roberecht, Robbregts, Robert(i), Rober, Röber, Robeerts, Robers: Patr. Germ. VN *hrôth-*

berht ‘roem-schitterend’: *Hrodebert, Hrotbert, Ro(t)bertus, Rubert, Robbertus, Rubbertus* (Fm., MORLET I, GN). 1291 Robert conte de Nevers = 1296 Robrecht grave van Vlaendren (DEBR. 1980); 1475 Donaes Robrechts f. Jacob in Jabbeke, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1608 ROBBERT ROBBERTSSEN, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Robesin: Patr. Waalse vleivorm op *-ecin* van VN *Robert*.

Robeijn, zie Robijn(s).

Robinson: Patr. E. FN *Robertson, Robinson, Robeson* ‘zoon van Robert.’

Robijn(s), Robeijn, Röben, Reubens, Ruben, Rubbens: Patr. Vleivormen van de Germ. VN *Robrecht, Robert*. 1304 Robert Postel = 1306 Robins Postiel = 1307 Reubin Postel, Ieper (BEELE); 1381 Jan Robin, Hulst (DEBR. 1999); 1397 Judoci Reubins = 1398 Joes Rubin, Kortrijk (DEBR. 1970); 1479 Arent Ruebins, Zuiddorpe (STEEGERS).

Rochefort, de: PIN *Rochefort* (N), ook frequent in Frankrijk. 1373 Giles de Rochefort, Luik (WF).

Rochus, Rookus, Roctus: Patr. HN Rochus, latinisering van een Germ. stam, Got. *hrukjan*, Ohd *rohôn* ‘brullen, schreeuwen’. 1490 Rochtus Verrijt, Antwerpen (WF). *Rookus* kan evtl. een herinterpretatie zijn van *Roukens*.

Roc(k), de: 1. PIN *Rocq* in Recquignies (Nord). – 2. BN naar de kleding. 1709 Gillis de Rock, Oostakker (WF).

Rocker, de: BerN. Afl. van Mnl. *rocken* ‘vlas of wol op rokken winden’. 1305 Johannem dictum de Rocker, Diest (WF).

Rockse, zie Roks(e).

Roctus, zie Rochus.

Roda, zie Roorda.

Rod(d)enhof: PIN *Rodenhof*. Wellicht D. *Rotenhof* (SH).

Rodenberg: Aangezien *berg-* en *burg*namen vaak verward werden, kan het hier gaan om een var. van *Rodenburg*. Of PIN *Rodenberg* (HS, NRW, NS). Het kan ook een als PIN geherinterpreteerd Metr. zijn, Germ. VN *hrôthberg* ‘roem-bescherming’: *Rodberga* (MORLET I).

Rodenburg, Roodenburg(h), van Roemburg: 1. PIN *Aardenburg* (Z): 966 *Rodenburgh*. 1120 Lantbertus de Rodenborch (LNT); ±1570 Floris Roodenburch, Amsterdam (WF). – 2. PIN in Marke (WV), in NS en GH.

Rodenhof, zie Roddenhof.

Rodenhuis: PIN bij Laarwald (Bentheim): 1475 *des Rodenhus* (HEKKET). *Rodenhûs* in Kubaard (FL).

Roderkerken: PIN *Rodenkirchen* (NRW): 1224 *Rodinkirken* (TW)? 1637 Leendert Joris Roderkerk, Loosduinen (DM).

Rodoe, Roedoe: Kan theoretisch teruggaan op Fr. *Rodoux* < Germ. VN *hrôth-wulf* ‘roem-wolf’; Ndl. *Rodolf, Rolf, Roelof*.

Rodrigo: Patr. Sp.-Port. VN < Germ. *Roderik*. 1584 Pieter Rodrigo, Antwerpen (WF).

Rodts, zie Rotte.

Roeck, de, zie de Roek.

Roeda, zie Roorda.

Roedema: Patr. Friese afl. van een Germ. *hrôth*-naam. Vgl. *Roda*.

Roedoe, zie Rodoe.

Roedts, zie Rotte.

Roegiers, Roegies(t), Roegirst, Roeguis, zie Rogier(s).

Roek, de; de Roeck, de Rouck: 1. BN naar de vogelnaam, de roek ‘zaadkraai, roekraaf, raaf, zwarte kraai’. Wellicht BN naar de zwarte haarkleur, de donkere huidskleur. 1309-10 Hughe de Roec, Aardenburg (HAES. 159). – 2. In Zeeland en Antwerpen is *roeke, rouc* de naam van een veldwachter of gerechtsdienaar.

Roeke: Patr. Bakervorm van de Germ. VN *Rutger* of < *Rocco*. Zie *Roks(e)*. Zie ook *de Roek* 2.

Roekel, van: PIN *Roekel* in Ede (G). 1705 Gerit Willemsen van Roekel, Bennekom (G) (DM).

Roel, Roëll, Roels(e), Reule, Reuhl: Patr. Korte vorm van de VN *Roeland* of *Roelof*. 1418 Roel Reubins = 1422 Roeland Ruebins, Kortrijk (DEBR. 1958); 1740-1825 Jan Roelfs Roelfsen = Roelsen, Sellingen-Wollinghuizen (DM).

Roeland(s), Roelandt, Roelans, Roland(us): Patr. Germ. VN, vooral bekend uit het Roelandslied, het Chanson de Roland: *hrôth-land* 'roem-land'. 1594 Marcus Roelandt, Middelburg-Arnemuiden (DM).

Roeleveld: PIN *Rölefeld* (NRW). Of uit *Roelinksveld* in Weerselo (OIJ)?

Roeleven: PIN *Roeleveen* in Zoetermeer (ZH). Of herinterpretatie van *Roelvink*?

Roelfsema: Patr. Friese afl. van de Germ. VN *Roelf*, *Rolf*, *Roelof* < *Rodolf*.

Roelink: Patr. Afl. van de VN *Roeland*. 1330 Arnulphus Roelin rector parrochialis ecclesie de Hontenesse; 1348 Jan Roelin ... schepenen in ... Hulst; 1327 Zobe Roelins sone, Hulst (DEBR. 1999).

Roëll, zie Roel.

Roelof(s), Roelofse(n), Rolaff, Rolf(es), Ruijloft: Patr. Germ. VN *hrôth-wulf* 'roem-wolf': *Hrodulfus*, *Roolf* (MORLET I). 1118 Rodulfus de Melle (GN); 1268 Mas filius Roelf = 1277 Maes fieus Rolfs, Ieper (BEELE); 1309-10 Hughe Roedolf, Aardenburg (HAES. 159); 1600 Barbele Roelof, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Roels(e), zie Roel.

Roelvink: Patr. Afl. op -ing van Germ. VN *Roelf* < *Roelof*. 1427 Werner Rolevinck, Keulen (BRECH).

Roemburg, van: 1. Uit PIN *Rouenburg*, *Ruenburg* in Nijkerk (G) (*Gens Nostra* 23 (1968), 220. - 2. Door *d*-syncope uit *Rodenburg*.

Roepman: BerN van de omroeper. 1276 Willemo Roepere, Ieper (BEELE).

Roer, van der: Riviernaam de *Roer*, D. *Ruhr*.

Roersma: Patr. Friese afl. van *Roer* < *Roeder*, *Roder*, de Germ. VN *hrôth-hari* 'roem-leger'.

Roessingh: Patr. Afl. van Germ. naam *hrôth-so*. 1671 Roelant Roessing(h); 1700 Adriaan Roelands Roessingh, Zonnemaire (*NL* 26 (1908), 207).

Roest, van der, zie van der Roost.

Roestenberg: PIN *Roestenberg* in Vessem (NB).

Roeters, Roor, Roetert: Patr. Germ. VN *hrôth-har* 'roem-leger': *Rotherius* (MORLET I). *Roetert* gaat theoretisch terug op *hrôth-hard* 'roem, sterk': *Rot(h)ardus* (MORLET I). 1673 Hendrik Roeters, Amsterdam (DM).

Roeting: Patr. Afl. van Germ. *hrôth*-naam, zoals *Rutger*.

Roets, zie Rotte.

Roeijen, (van), zie van Rooij(en).

Rofack, Roofack(s): Wellicht door Franse uitspraak van de PIN *Rouffach* (Elzas).

Rogge: 1. Patr. Korte vorm van Germ. VN *Rutger*, *Rugger*, *Roger*. 1245 Waltero Rogge, Harelbeke (DEBR. 1980). 2. BN naar de huisnaam, de visnaam 'rog'. 1585 Jacob Claesz. Roch in de Gulden Roch, Amsterdam. - 3. BerBN van de roggebroodbakker. 1358 Goerde Rogghen van broede, Leuven (WF).

Roggeband: BerBN van de roggestrobinder, vgl. *Strooband*. 1650 Roggeband, Oud-Vossemeer (PDB).

Roggeman: Afl. op -man van *Rogge*, m.n. van de VN *Rogge*; 1419 Lijsbette Rogghemans = 1428-37 van Lijsbetten Ruggers, Kortrijk (DEBR. 1958).

Rog(g)en, van: De zoon van Thies Jansen (1600-1675) nam de naam *van Roggen* aan, misschien vanwege het bakkersberoep in de familie (DM).

Roggeveen: PIN *Rockeveen*, *Roggeveen* < *Rutkenvene* 'Rutgersveen'. 1638 Cornelis Gerritsz Roggeveen, Zoetermeer (DM). – Lit.: L.J. ROGGEVEEN, *Roggeveen een geografische naam?* *Gens Nostra* 21 (1966), 348.

Rogier(s), Roegiers, Roegies(t), Roegirst, Roeguis: Patr. *Roger*, *Rogier* is de Rom vorm van de Germ. VN *Rutger*. 1236 Rogero canonico Curtracensi (DEBR. 1980); 1304 Rogier Batin, Ieper (BEELE); 1576 Nicolaes Rogiersz, Middelburg (DM); 1607 Daniel Rogiers, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Röhner: Afl. van de PIN *Röhn* (NRW).

Roht, zie Roth.

Roks(e), Rockse, Roksx: Patr. Bakernaam < Germ. VN *Rutger*. Of korte Germ. VN *Rocco*, *Rocho* < *hrôk* 'roek, raaf'. 1429 Liisbetthen Rogx, Tervuren (WF).

Rol, zie Roel.

Rolaff, zie Roeloff(s).

Roland(us), zie Roeland(s).

Rolf, Rolfes, zie Roeloff(s).

Rollema, Rollmann: Patr. Afl. van *Roeland* of *Roelof*. 1703 Douwe Aelses Rollema, Idaard FL (DM).

Roller, te: Achterhoekse FN. PIN 't Rolder bij Zieuwent (G). 1614-24 Olde Roller arve en Nije Roller arve, Zieuwent (DM). 1381-83 Gert Rular, Borne OIJ (HEKKET).

Rollier: BerN Mfr. *roulier* 'voerman'.

Rollmann, zie Rollema.

Roman, Rooman: 1. Patr. Lat. HN *Romanus* 'Romein'. 1488 Willem Rooman, Overslag (STEEGERS); 1614-1677 Pieter Roman, Haarlem-Aardenburg (MEERTENS 1947); 1670 Aernout Roman, Aardenburg (*VS* 1974, 565). – 2. Zie Rooimans.

Rombout(s), Rombaut: Patr. Germ. VN *hrôm-bald* 'roem-moedig': *Rumboldus* (MORLET I). 1424 Adriaen Rombout, Sluis-Brugge (PARM.); 1593 Cornelis Janssen Rombout, Arnemuiden (DM).

Romein, Romeijn(s), Romeij(n)sen, Romijn(sen), Remeijn, (van de) Remeijnse,

Reminsen, Remijn, Remijnse(n): Patr. 1. Adaptatie van Fr. *Romain* < Lat. HN *Romanus* 'Romein'. 1423 Jan van den Ackere f. Romeins, Kortrijk (DEBR. 1958). – 2. Maar de Zeeuwse familienaam *Romein* blijkt een volksetymologische herinterpretatie te zijn van *Remein*, *Remijn*, zelf een vervorming van de Waalse FN *Remy* < de HN *Remigius*. 1557 Huybregt Remijnse, Kruiningen; 1579 Pieter Remeijn (vader van) Remeijn Piers, ZB; 1613 Remijn Adriaens, Heinkenszand (HARTHOORN); 1600 Jan Janse Remy gesyt de Waele, Baarle (vader van) 1627 Jan Janse Remeijn, Reminsen, Remijnse, Baarland. – Lit.: G.A.H.A. WUBBEN, *Genealogie Remijn*. *VZS* 2003, 130-167.

Romel, zie Rommel.

Romer, Rommers, Romgers: 1. Patr. Germ. VN *Rodmer*, *Roemer*: *hrôth-mêr* 'roem-vermaard': *Rotmarus*, of *hrôm-hari* 'roem-leger'; *Romerius*, *Romarus* (MORLET I). 1450 Egbert Rommers, Steenberghe NB (DM). – 2. *Romer* kan een BN zijn voor de Romevaarder, pelgrim naar de heilige stad Rome.

Romgers, zie Romer.

Rommel, Romel: Mnl. *rommel* 'lawaaï'. BN voor een lawaaimaker, een *rommelaar*. 1306 Willaumes Rommel, Ieper (BEELE). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *Rommel en Rommelaere*. *De Leiegouw* 1985, 87-88.

Rommens: Patr. Vleivorm van een Germ. VN, zoals *Romboud*, *Romoud* of *Romond*. 1397 van Jan Rommine, Harelbeke (DEBR. 1970). 1619 Gerit Rommens = 1633 Geeraert Rombout, Zundert (DM).

Rommers, zie Romer.

Romondt, van: PIN *Romont* in Bever (VB), Modave en Vierset (LU). 1499 Johan van Remonde, Deventer; 1510 Johan van Remunde, Zalland (NL 28 (1910), 140-142); 1658 Jan Willemsen van Romunde, Kampen (DM).

Rompaey, van; Rompa, van Rompu: PIN *(te) Rompade, Rompaey* 'ruim pad'. 1301 Woutre van Rumpade = 1307 Woutre van Ruympade, Mechelen; 1406 Jacob van Rompay, Antwerpen (WF).

Rompen, van; Romp: PIN *Rompen* in Sippenaken (LU), Brunssum, Kohlscheid (NRW).

Rompu, van, zie van Rompaey.

Romijn(sen), zie Romein.

Ron, de: Andere spelling voor *Derom, Derome*. PIN *Rome* in Lahamaide (H). 1731 Catherine de Ronne = de Romme, Ronse OV (WF).

Ronca: Waalse var. van *Roncard*, afl. van Opic. *ronquier* 'ronken, snurken'.

Ronde, de: BN voor iemand met een rond uiterlijk of met rond(borstig) karakter. 1356 Heinrec de Ronde, Zaventem (WF).

Rondel, la Rondelle, la Rondella: Ofr. *rondel*. BN naar de ronde buik. ±1300 Bietris Rondele, Artesië (BOUGARD).

Rondhuis: Een rondhuis zou een wachthuis zijn geweest, vgl. E. *roundhouse* 'gevangenis'. De FN kwam in 1741 in Denekamp (OIJ) voor (HEKKET).

Rondonck, zie van Raamdon(c)k.

Ronken: BN voor een ronker?

Ronse: PIN *Ronse* (OV). 1293 Marie van Ronse, Gent (CG).

Roo, de; Roode, (de) Rooij: BN 'de rode', naar het rode haar. 1326 Jan de Rode, Ieper (BEELE); 1381 Lijsbette Jans Sroden, Ossenissee (DEBR. 1999); 1472 Cornelis de Roo, Aardenburg (VAN VOOREN 30).

Roo, van, zie van Rooij(en).

Roobol: BN voor een roodharige, met een rode bol 'kop'. Vgl. D. *Rotkopf, Rothaupt*.

Rood: Wsch. Ndl. spelling voor D. *Rot*.

Roodbeen: BN voor iemand met rode benen?

Roodbergen: D. PIN *Rotberg?* Of *Radberg* (NRW)? 1698 David Rootbergen, Den Haag; Abraham Anthoens Raetberger (vader van) 1789 Anthoon Abrahams Roodberger = 1811 Roodberg = Roodbergen, Leeuwarden-Grouw (DM).

Roode, zie de Roo.

Roodenburg(h), zie Rodenburg.

Roodhorst: PIN.

Roodzand: PIN. 1637 Pieter Jacobs Roodzant, Goedereede (DM).

Roofack(s), zie Rofack.

Rooië, van, zie van Rooij(en).

Rooimans, Roman, Rooman: Door *d*-syncope uit *Rodeman(s)*, afl. van PIN *Rode*; zie van *Rooij(en)*. 1560 te Rode ... Jan Roijmans, Diest (WF).

Rookhuijzen, van: *Rookhuizen*, PIN in Hell (Putten, G), Swalmen (NL) (DM).

Rookus, zie Rochus.

Roolker: 1. Afl. van D. *Rolke*, vleivorm *Roleke, Rolekin* van VN *Rudolf, Roland*. – 2. Afl. van Wendisch *rolka* 'akker'. 1691 Herman Rohlcker, Engter (voorvader van) 1752 Jan Roolker = Johan Henrich Rolcker, Engter (NS) (DM).

Rooman, zie Roman, Rooimans.

Rooms, Roons: Gen. van *Rome, Room*. 1. Patr. Korte vorm van VN *Romboud*. 1358 Johannes Romes, Kortrijk (DEBR. 1970). – 2. Evtl. Mnl. *rome* 'room'. BerBN van de roombereider.

Roon, (van): PIN *Rhoon* (Albrandswaard, ZH), *Roon* bij Valkenburg (ZH) of Roden (DR). 13de e. Boudijn van Roden was ambachtsheer van Rhoon (DM).

Roons, zie Rooms.

Roor, zie Roetert.

Roorda, Roda, Roeda: Friese afl. van de Friese VN *Roord*, Germ. *hrôth-ward* 'roembewaarder': *Hrodowardus, Rodoardus* (MORLET I). 1519 Bavo Roerda, Frisius; 1521 J. filius Johannis Roerda de Franekair; ±1570 Popcke Roorda, Sneek (WF). *Ro(e)da* kan evtl. van elke *hrôth*-naam worden afgeleid.

Roos, (de); Roose, (de) Rooze, Rosen, Roozen: 1. BN naar de huisnaam. 1337 Volkeren uten Roosen, Gent; 1612 Jan Roose = 1605 Jan inde Roose tAntwerpen (WF); 1475 Cornelis Roose, Aardenburg (VAN VOOREN 1970). – 2. Metr. VN *Rosa*. 1341 Jhan Rose, Saaftinge Z (DEBR. 1999).

Roosa, zie Roza.

Roosbroeck, van: PIN *Roosbroek* in Sint-Amandsberg (OV), Sint-Pieters-Kapelle (VB). 13e e. Hugo de Rosebroec, Gent (GN).

Roosdorp: PIN *Roisdorf* (NRW): 1204 *Rustorp* (TW). 1341 Goswinus de Alfter ... de Bornheym sitam juxta Roisdorp in parochia de Alfter, coloniensis dyocesis... Hermannus de Roysdorp (WF).

Roose, zie (de) Roos.

Roose(n)boom, Rose(n)boom: Verspreide PIN *Rozenboom*, D. *Rosenbaum*. Vaak huisnaam. 1621 Hendrick Hendricks Roosenboom, Kolderveen DR (DM); 17e e. Gerrit uyt de Rooseboom, NH (EBELING 1993); 1645 Reynier Rosenboom, Alphen/Rijn (NL 31 (1913), 11).

Roosenburg: PIN *Rozenburg* (ZH).

Roosma: Friese afl. van de VN *Roos, Rosa*.

Roosmalen, van, zie van Rosmalen.

Roost, van der; van der Roest, van der Oest, van de Ros, Verrosste: PIN *Roost/Roest* 'plaats waar riet groeit'. *Roest* (NB), *Rost* (NL). 1340 Henrici de Roest, Tienen; 1396 Jan vander Roest, Zulzeke OV (WF).

Rootlieb: D. FN *Rotlieb*, een oude voornaam.

Rootsaert, zie Rotsaert.

Rootselaar, van: PIN *Rotselaar* (VB). 1305 Johannem dictum de Rotselaer, Antwerpen (WF).

Roover, de; Roovers, zie de Rover.

Rooij, (de), zie de Roo.

Rooij(en), van; van Roo, van Roij(en), (van) Roeijen, van Rooié: Met *d*-syncope uit de frequente PIN *Rode* 'gerooid bos', o.m. *Roden* (DR), Sint-Oedenrode, uitspr. *rooi* (NB), *Nistelrode*, uitspr. *nisselrooi* (NB), *Stamproy* (NL). 1299 dat wij Boudijn van Roden wijsen op sijn goet ende geve hem die heerlijkheit van Roden, hoge ende lage, Zierikzee (OHZ V, 1074); 1599 Gerrit van Roy = 1600 Garritt van Roey; 1605 Pieter van Royen = 1611 Peter Gisbertsen van Roy, Zutphen (DM).

Rooze, (de), zie (de) Roos.

Roozeboom, zie *Roose(n)boom*.

Roozee, zie Rozee.

Roosmond, zie Rozemond.

Roozen, zie (de) Roos.

Roosendaal, zie Rozendaal.

Rop, de: Var. van *de Roep*, berBn van de (om)roeper. 1410 Jan de Rop, Antwerpen (WF).

Rops, zie Robbe.

Rorijs: PIN in Heerde (G) (DM).

Ros, Ross: Ndl. *ros*, D. *Ross* 'paard'. BerBN van de paardenfokker of -koopman.

Ros, van de, zie van der Roost.

Roseboom, zie *Roose(n)boom*.

Roseel, zie Rosseau.

Rosen, zie (de) Roos.

Rosenboom, zie Roose(n)boom.

Rosendaal, (van), zie Rozendaal.

Rosenkranz: D. huisnaam *Rosenkranz*. Of BerBN van de rozenkransmaker.

Rosenveld, van; van Rosevelt: De Amerikaanse president Franklin Delano Roosevelt (1882-1945) stamt af van Claes Martenszoon van Rosevelt, die in 1649 in Nieuw-Amsterdam (New York) ontscheepte. Hij kwam van 'Holland'. De familie Roosevelt zou vernoemd zijn naar de hofstede het *Rosevelt* tussen Tholen en Poortvliet (Z) (MEERTENS 1947). Ze kan op een Brabantse familie *Rosevelt* = *Ruysevelt* teruggaan. 1560 Jan Ruysevelt (vader van) +1668 Jan Ruysevelt = J. van Roysevelt, Diegem (vader van) 1646 Anna Ruysevelt, 1648 Jan van Roysevelt, 1650 Franciscus de Rosevelt (*Midd.* 1990, 148-152).

Rosier, Rossier, Rousie: PIN Mnl. en Ofr. *rosier* 'rozelaar, rozengaard' of Ofr. *rosier* 'maker van weefrieten, rietmaker'.

Rosier(se): *Rosier* kan teruggaan op de VN *Rogier*. 1623 sr. Rosier Claris = 1625 Rogier Clarisse, Kontich (WF).

Roskam, Roskamp: BerBN van de paardenkammer of BN naar de huisnaam, b.v. *De Roskam* in Diest (VB) of Mechelen (A). 1548 Henrick inden Roscam = 1549 Henrick Coghen Roscam, Diest (WF); 1587 Joris Willemsz Roscam, Delft (DM); 1588-1656 Claes Roskam; 1623-72 Jan Roskam, Zierikzee (DE VOS 470).

Roskes: Uit *Rooskin(s)*, dim. van de VN *Rosa* of de Germ. VN *Rozo*, so-dim. van *hrôth*-naam. 12e e. Rozekin filius Alolfi, Albertus filius Rozekini, Gent (GN).

Rosmalen, van; Rossmaal, van Roosmalen: PIN *Rosmalen* (NB).

Rosman: BerN van de paardenkoopman. 1322 Conr. Rossmann (BRECH.).

Rosmolen: Ook *Rosmeulen*. Een rosmolen (Mnl. *orsmolen*) is een door een paard voortbewogen tredmolen. Maar de FN zal wel een herinterpretatie zijn van 1. PIN *Rosmalen* (NB). 1565 Mathijs van der Rossmolen, Rosmalen-Antwerpen; 1605 Zeger van Rosmeulen, Groesbeek-Antwerpen. – 2. PIN *Rosmeer* (BL). 1376 Jan van Rosmolen = Johannis de Ros(me)r, Limburg (WF).

Rosmuller: BerN. Molenaar met een rosmolen.

Ross, zie Ros.

Rosseau, Rousel, Rouzel, Rozel, Ros(s)eel: BN voor een roodharige. Ofr. *rossel*, dim. van *ros* 'roodkleurig'. 1275 Gérardin Roussel = Gérars Roussiaus, Ogy (DEBR. 2002); 1283 Ymmesoeten Rosseels, Brugge (CG); 12636-94 Adriaan Rosseel, Moerkerke-Aardenburg (DM).

Rossem, van; van Rossum, (van) Rossen: PIN *Rossem* in Wolvertem (VB) of in Noorderwijk (A); ook *Rossum* (G, OIJ) en *Rothem*, Rottum bij Goch. 1224-26 Gerard van Rossem (Rothem, Roteim, Rothen), Gelder (NL 70 (1953), 134); 1362 Jacobus de Rossem; 1394 Henric van Rosseem, Noorderwijk (WF); 1478-1555 Maarten van Rossum, Gelder (DM).

Rossier, zie Rosier.

Rossmaal, zie van Rosmalen.

Rossum, van, zie van Rossem.

Rostijne, van de; van de Rostiene: Uit *van der Ostijne* < *van der Wo(e)stijne* (zie beneden).

Rotgans: BN naar het uithangbord. 1576 Lucas Jacobsz Rotgans; 1605 Jan Hendricksz Rotgans (wonend) waer de Rotgans uijthangt, Amsterdam (DM).

Roth, Roh: Spellingen voor D. *Rot* 'rood'. BN.

Röthengatter: D. FN *Rotengatter* < huisnaam *zum Roten Gatter* 'het Rode Hek'.

Rothensteiner: Afl. van de frequente PIN *Rotenstein*, ook huisnaam *zum Roten Stein*.

Rothier, zie Rottier.

Rothuizen: Ndd. PIN *Rothûsen*, D. *Rot(t)hausen* ‘rood huis’.

Rotsaert, Rootsart: Uit Fr. *Rochard*, *Rouchard*, de Rom. vorm van de Germ. VN *hrôk-hard* ‘roek-sterk’: *Rochardus* (MORLET I). 1475 Corneelkin Rutsaerts, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Rotscheid: D. PIN. Paul Philipp Rotscheidt, afkomstig uit Gemünd, vestigt zich ca. 1788 in Delfshaven (ZH) (DM).

Rotte, Rodts, Roe(d)ts, Ruts: Patr. Korte vorm van Germ. *hrôth*-naam, wellicht *Rutger*. 1218 filii Herkenboust (sic) Rods, WV (WF).

Rotten, van: PIN *Roten*, mv. van Mnl. *rote*, *rot(te)* ‘deel van een dorp of buurschap’ (MOERMAN). Of PIN i (NL) of *Rotem* (BL).

Rotteveel: 1646 Willem Jansz Rotteveel, bakker, Den Haag (DM). Vgl. 1382 Daniel Ratevelt, Jan Ratevel, Wakken (DEBR. 1970).

Rottier, Rot(t)hier: 1. Rom. vorm van de Germ. VN *hrôth-hari* ‘roem-eer’: *Hrotharius*, *Rotar* (Dip., MORLET I). – 2. Mnl. *rot(h)ier* < Of. *rotier*, Fr. *routier* ‘vagebond, deugniet’. 1381 Jan Rottier, Hontenisse (DEBR. 1999); 1474 Cornelis Rottiers, Hengstdijk (PARM.); 1650 Jesaias Rottier(sen), Waarde-Schore; 1677 Jacobmijntje Abrahamse Rottiers, Waarde (HARTHOORN). De huidige Zeeuws-Vlaamse tak Rottier stamt van Gillis Rottier uit Vrasene (OV), die zich in 1718 ten noorden van Hulst vestigde. – Lit.: C.E.M. ROTTIER, *Het (Zeeuws-) Vlaamse geslacht Rottier (1300-2001)*. VS 37 (2001), 519-541.

Röttjers: Patr. Gen. van D. *Röttger* = *Rutger*.

Roubos: Vermoedelijk geen *bos*-naam, maar een herinterpretatie.

Rouck, de, zie de Roek.

Rouffaer: Patr. Wsch. afl. van *Roef* < *Roelf* < *Roelof*. 14e e. Roufar de Mons, Luik; 1578 Gielis Roeffars, Luik-Antwerpen (WF).

Rougon: Misschien verkeerde spelling voor *Roujon*, *Rougeon*, afl. van *rouge* ‘rood’.

Roukema, Roukens: Patr. Friese afl. op *-ma* van dim. van Friese VN *Raue* < *hrava* ‘raaf’. Maar de varianten *Roekens* wettigen ook een dim. van een Germ. VN *Rutger* of *Rocco*. 1322 Johanne Roucken = 1333 Johannes Roukens, Tienen (WF); 1450 Hidde Rukema, Roden DR (DM).

Rouleau: Patr. Dim. van de VN *Ro(u)land* of *Roelof*.

Rourel: vermoedelijk schrijffout voor *Rousel*.

Rous: Fr. *roux* ‘rood’. 1289 Boid Rode = 1298 Boid le Rous, Kales (GYSS. 1963).

Rousel, zie Rosseau.

Rousie, zie Rosier.

Rouwendaal, (van); Raauwendaal: PIN *Rouwendaal* in Olst (OIJ). 1731 Willem Rouwendaal, Olst (DM).

Rouw(s): BN Mnl. *rauw* ‘ruw, onbeschaafd’. 1374 Ghijsbrecht Janszn Raeus, Breda (med. mw. Rauws, A’dam); 1340 Ghiselberti dicti Rou = 1370 Geloy Rous, Tienen (WF).

Rouzel, zie Rosseau.

Rovaart, van de: Misschien de PIN *Rovert* in Goirle (NB): 1838-41 *De Rovert* (BERKEL).

Rover, de; de Roover, Ro(o)vers: BN van de rover, plunderaar. 1281 Hendrik de Rovere, Woerden (DM); 1340 Heyne de Roevere, Saaftinge Z (DEBR. 1999); 1376 Joos de Rovere, Axel (GYSS. 1999).

Roy, le; le Roi: Fr. BN *Leroi* ‘de Koning’.

Roi(en), van, zie van Rooij(en).

Roza, Roosa: Metr. HN Rosa. Of Waalse vorm van Fr. *Rosard*, uit hybridische VN *Rosa* + Germ. *hard*. 1381 Jan Rosaert, Hontenisse; 1381 Pieter Rosaert, Ossenis (DEBR. 1999).

Rozee, Roozee: Spelling voor *Rozé*, *Rozet*, var. van *Rousset*, *Rouset*, *Rouzet*, dim. van Of. *ros*, Fr. *roux* ‘rood(harig)’.

Rozel, zie Rosseau.

Rozemeijer: BN van de meier op een plaats met rozen. 1383 Rosenmair cum uxore, München (Duden).

Rozemond, Roozemond: Metr. Germ. VN *Rosamunde*. Ook D. FN *Rose(n)mund*. 1341 Godescalcus Rosemont, Den Bosch (WF); 1605 Floris de Rosemont, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Rozenberg: Verspreide PIN. 1647 Clemens Roesenberghe, Amersfoort (WF); 1748 Izak Rozenberg, Groningen (DM).

Rozendaal, Roozendaal, (van) Rosendaal: PIN *Roosendaal* (NB) of *Rozendaal* (FV, G, ZH). 1382 Jan van Roosendaal, Nijmegen; 1585 Jacob Jansz Rozendaal, Amsterdam (DM).

Rozinga: Patr. Friese afl. van de Friese mansnaam *Roos* < Germ. *hrôth-so*.

Ru, de: 1. PIN *Rue* (Somme). 1306 Rogiers de Rues, Doornik (WF). – 2. *Deru* = *Duru*. PIN Ofr. *ru* < Lat. *rivus* ‘beek’. 3. Uit *Delarue* ‘van der Strate(n)’.

Rubbens, Ruben, zie Robijn(s).

Rubé: Zoals *Robbé, Robet*, dim. van de VN *Robert*. Patr.

Rubenstroth: Vervorming van (vermoedelijk) D. *Rübenstrunk* ‘rapenstronk’.

Ruck: Beierse FN *Ruck* ‘rug’. Of uit *Rugg* < *Rutger*.

Ruël: Kan een spelling zijn voor *Ruel* < *Roel*. Of verkort uit *de la Ruelle*.

Ruelle, de la: PIN *Ruelle*, dim. van *rue*, ‘straatje’. 1336 Jehans de le Ruelle, Bergen H (WF).

Rüger, zie Rutgers.

Ruimerman: Naar de huisnaam *de Ruimer* < *de Reumer* ‘Romein’ of ‘Roemer’. 1722 Hermen Herms op den Ruimer; 1752 Herman Ruimerman, Vaassen (DM).

Ruinemans: Afl. van PIN Ruinen (DR).

Ruisaard, Ruijsaard: Vl. FN *Ruys(s)chaert*. Afl. van Mnl. *ruuschen* ‘lawaaai, geruis maken, ruisen’. BN voor een lawaaimaker. Vgl. *de Ruijscher*. 1287 Heinrichs Ruscarts soen, Rijkhoven (VMW).

Ruissen: Patr. Dim. op -*so* van Germ. *hrôth*-naam. 1220-40 Boidin Rusinch, Gent (CG); 1381 Jan Ruushinc, Hulst (DEBR. 1999).

Ruiswijk, van, zie van Rijswijk.

Ruit, van de: Vermoedelijk geronde variant van *van de Rijt*.

Ruiten, van: PIN *Ruiten* in Slochteren (GR) en Nieuwleusen (OIJ). ±1600 Pieter Jacobsz van Ruijten, Nieuwveen (ZH) (DM).

Ruitenbeek: PIN *Ruitenbeek* in Ede (G), *Rutenbeeck* in Leusden (U); of PIN *Rutenbeck* in Wuppertal (NRW). 1606 Looch Wouters van Ruytenbeek, Amersfoort (DM); 1700 Arnoldus Ruytenback, Sneek (WF).

Ruiter, de; de Ruijter, Ruijters, Rutters: Mnl. *ruter* ‘vrijbouter, landloper, straatrover, soldaat’; later ‘krijgsman te paard’. 1326 Jan de Rutre, Ieper (BEELE); 1576 Claes de Ruyter, Middelburg (DM).

Rumste, van: PIN *Rumst* (A). 13e e. Petrus de Rumest (GN).

Runstraat, van der: PIN *Runstraat* in Herpen (NB).

Rus, Rusz: Patr. Uit *so*-dim. van Germ. *hrôth*-naam.

Russchen: PIN *Russchen* bij Donkerbroek (FL) (DM).

Russcher, zie de Ruijscher.

Ruster: Ook D. *Rüster*. BerN van de man die voor de uitrusting van het leger zorgt.

Rutgers, Rüger: Germ. VN *hrôth-ger* ‘roem-speer’: *Hrodger, Rudger, Rogger, Hrodgarius, Ruodgerus* (Fm., MORLET I). 1449 Johan Rutgherssoen, Zwolle; 1492 Pieter Aernt Rutgers zoon, Den Haag (DM).

Ruts, zie Rotte.

Rutten, van: PIN *Rutten* (BL). 1347 Arnoldis de Rutten, Tienen (WF).

Rutters, zie de Ruiter.

Ruijeschee, de, zie de Ruijscher.

Ruijg: BN voor een ruige of ruwe kerel, een ruigaard.

Ruijgrok: BN nar de ruige, harige rok. 1410 Jan Rugheroc, Biervliet; 1434 Jehan Ruychrock, Sint-Maartensdijk (WF); 1425 Jan Ruygrok, Den Haag (NL 5 (1887), 88).

Ruijloft, zie Roelof(s).

Ruijmbeke, van; Ruijmbeek: PIN *Rumbeke* (WV). 1263 Balduinus de Rumbeke (DEBR. 1980); 1382 Gillis van Ruumbek, Ruiselede (DEBR. 1970).

Ruijsaard, zie Ruisaard.

Ruijscher, de; de Ruijsche(r), de Ruijeschee, Russcher: BN voor een lawaaimaker; zie *Ruisaard*. 1172 Ringodus Ruskere, Temse (GN); 1309-10 Willem de Russchere, Aardenburg (HAES. 160); 1480 Soete Sruusschers, Zuiddorpe (STEEGERS).

Ruijsenaars: BN voor een lawaaimaker? 1377 Jan de Ruseners (lees: Rusenere?), Breda (DM).

Ruijtenburg, Ruytenburg: PIN *Ruitenborg* in Dalfsen (OIJ) : 1328 Rutenberche, of *Ruitenbergh* in Zweeloo (DR), Zwolle, IJsselmuiden (OIJ), Ermelo en Putten (G). 1486 Adulphus Rutenberch; 1520 Ghysbertus Theodrici de Rutenbrech, Utrecht; 1644 Georgius Jacobus a Rutenburch Snolensis (WF).

Ruijter, de; Ruijters, Ruyters, zie de Ruiter.

Ruijterman: Afl. van *de Ruiter*.

Ruijven, van: PIN *Ruiven* in Berkel (NB). 1496 Hugo de Ruven, Den Haag; 1561 Jonghe Jan Adriaensz wonende op de Ruijven, Pijnacker (DM).

Rij, van, zie van Rie.

Rijbroek: PIN *Riebroek* in Lichtervelde, Maldegem, Koolskamp (DF XIII), of *Ribbroek* in Westerlo (A) of *Rietbrock* (NRW). 1308 Walterus dictus de Ribbrocke, Westerlo (WF).

Rijkaart, -aerd, -aert, zie Rijkaart.

Rijckbo(r)st, zie Rijkbost.

Rijck(e), de, zie de Rijk.

Rijckevorsel, van: PIN *Rijkevorsel* (A). 1409 Wouter Andries filius van Rykevorsele, Antwerpen (WF).

Rijder, (de): Mnl. *rider* 'rijder, ruiter'. 1440 Philippus alias Rijders, Brussel (WF).

Rijger, de, zie de Reiger..

Rijk, (de); (de) Rijke, de Rijck(e), de Reijcke: BN voor een rijk, machtig, vermogend, aanzienlijk man. 1268 Willelmus Dives = 1276 Willaumes li Rike, Ieper (BEELE); 1337 Arnoud de Rike, Hulst (DEBR. 1999); 1602 Madalene filia Jan de Rijcke, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Rijkaart, Rijkaart, -aerd, -aert: Patr. Germ. VN *rik-hard* 'machtig-sterk': *Rikard* (Fm.). 1376 Rikaerd de Wale, Ieper (BEELE); 1398 Hannequin Rikaert, Meulebeke (DEBR. 1970); 1480 Laureins Ryckaert, Aardenburg (STEEGERS).

Rijkbost, Rijckbo(r)st: PIN *Rijkbos* in Elene (OV), *Rikbos* in Kachtem (WV), *Rijkebos* in Lede (OV). 14e e. Gillis Rijkebussche, WV (DF XIII).

Rijkeboer: Volksetymologische adaptatie van de Fr. FN *Dericbourg, Ricbourg, Ricquebourg*. PIN *Richebourg* (PdC): 1200 *Rikeborc*, of *Ricquebourg* in Maresquel (PdC): 1213 *Rikeborc* (TW). 1518 Joannes Mathei Roussel de Rijckboer, PdC (WF).

Rijke(n), Reijke, Rieke, Rijk(s), Rix: 1. Patr. Eenstammige Germ. *rik*-naam: *Rico* (MORLET I). Of verkorting van een *rik*-naam. 1271 Henricus filius Pauli dicti Rike, Waasland (WF); 1311 Jan Rike Pieters sone, Hulst (DEBR. 1999); 1397 Rike van Berst = 1398 Riquewin van der Berst, Ingelmunster (DEBR. 1970). – **2.** Zie *de Rijk*.

Rijkers, Rikkers: Patr. Germ. VN *Rijker: rik-hari* 'machtig-leger': *Ric(h)arius, Rikerus* (MORLET I, Dip., GN). 1366 Lote Rikers, Kortrijk (DEBR. 1970).

Rijkhals: PIN *Rijckholt* (NL). 1330 (Nicolaus) de Rykilt, NL; 1562 Herman Rijckals, Maastricht-Antwerpen (WF).

Rijkhof: PIN *Rijkhoven* (BL)? Of veeleer volksetymologisch uit *Rijkof* < *Rijkolf*, de Germ. VN *rik-wulf* ‘machtig-wolf’. 1344 Jacob Ryckolf, Aardenburg (JAM. 81); 1475 Pieter Rijckolf, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Rijks, zie *Rijke(n)*.

Rijkse(n), Riekse, Riksen: Patr. Afl. op -so van Germ. *rik*-naam: *Richizo, Rikizo* (MORLET I, SOCIN). 1256 fratre Rixo de Arscot, Leuven (WF).

Rijlaarsdam: PIN *Reguliersdam* in Zoetermeer (ZH). 1637 Lenert Claesz Reylaersdam, bewoner van de Reguliersdam, Delft (DM).

Rijmers, zie *Riemers*.

Rijn, zie *Reijne*.

Rijn, de: Patr. *Rein* met secundair lidwoord? Of de riviernaam *Rijn*? 1381 Jan de Ryne, Hulst (DEBR. 1999).

Rijnberg: 1. Metr. *Reinberg*, Germ. VN *ragin-berg* ‘raad-bescherming’: *Reginburga, Rainberga* (MORLET I). – 2. Zie *van Rijnberk*.

Rijnberk, van; Rijnberg: PIN *Rheinberg* (NRW). 1787 Joh. van Rynberk, Tiel (G) – Antwerpen (WF).

Rijnders, zie *Reinders*.

Rijneke, Renique: Patr. Spelling voor *Reinicke, Reinecke, Rennecke*, Ndd. dim. van een *ragin*-naam, zoals *Reinaard, Reinoud*.

Rijneveld: PIN *Rijneveld* in Alphen (ZH). 1354 Enghelbrecht van Rinevelt, op de hofstede Rijneveld (in Geestdorp, Woerden ZH); 1367 Gerard van Rijneveld, Woerden (DM).

Rijnhout, zie *Reijnoudt*.

Rijnsaard(t): Patr. Met ingevoegde *n* uit *Ryssaert* < Fr. *Richard*, de Rom. vorm van de Germ. VN *Rijkaard*. Ook Fr. *Rinchard* < *Richard*. 16e e. Dyrck Willem Rijnsaerts alias Stockvisch, Princenhage NB (DM).

Rijnsburger: Van de PIN *Rijnsburg* (ZH).

Rijnten: Patr. Afl. van de Germ. VN *Reinaard*.

Rijpers, zie *Ribbers*.

Rijpma, Rijpstra: 1. Patr. Friese afl. van Germ. bakernaam; zie *Ribbe, Ribbers*. – 2. Afl. van PIN *De Rijp, Garijp, Hardegarijp* (FL) (BROUWER 1965).

Rijs, van: PIN *Rijs* ‘plaats waar rijshout groeit’. 1436 Pietren van den Ryse, Brugge (DF XIII).

Rijsbergen, van: PIN *Rijsbergen* (NB). 1361 Boudin van Rijsbergen, Rijsbergen (WF).

Rijsdijk: PIN in Rhoon (ZH), Oosterhout (NB), Warnsveld (G).

Rijsmeester: Synoniem met Mnl. *rijsmeyer* ‘opzichter over het rijs- of hakhout’.

Rijssel, van: PIN *Rijssel* in Lochem (G) of *Rijssel*, Fr. *Lille* (Nord). 1358 Pieter van Risele, Kortrijk (DEBR. 1970).

Rijst, van der: PIN *Rijst* ‘plaats waar rijshout groeit’. 1300 Joh. vander Riist, Tervuren (WF).

Rijstenbil: Onduidelijke herkomst, al heeft MEERTENS 1944, 28-29 verschillende verklaringspogingen ondernomen; 1601 Jan Cornelis Ritsebil, Poortvliet/Scherpenisse (med. H.J. Rijstenbil, Zwartewaal); 1622 Heijlken Rijstebil, Scherpenisse; 1644 Risebil, Tholen (DM).

Rijswijk, van; van Ruiswijk: PIN *Rijswijk* (G, NB, ZH). 1198 Henricus de Risuuich, Middelburg (OHZ 391); 1230 Gelekinus de Riswic, Egmond (WF); 1278 Willem van Riiswiic, Utrecht (CG)

Rijt, van (de); van de Rhijt, van der Reit, ter Riet, van (de(r)) Riet: 1. PIN *Riet, Rit, Rijt, Reet* ‘kleine waterloop, geul in buitendijkse gronden’ (MOERMAN). 1406 Willem vander Rijt, Antwerpen (WF).

P

Paaimans: BerN Mnl. *paeiman*, *paeymeester* ‘stedelijk ontvanger’.

Paalvast: Door volksetymologie en metathesis < *Paalvoets*, een naam die schuilt in de PIN *Paalvoetsheide* in Westerschouwen (Z) < *Paalvoetshide*. *Paalvoet* vermoedelijk uit *Paalvoorde*, vgl. de Vlaamse FN *Dievoet* < *Dievoort*. 1309-10 Jhan Palevoet, Aardenburg (DM); 1318-19 Henric Paelvoit, Z; 1330-31 Heyric Palvot, Grijskerke (HAMAKER I, 27, 207); 1445 Jan Paelvoet, Sluis (PARM.).

Paans, zie Panis.

Paap(e), zie (de) Pape.

Paard, van der: Volksetymologische herinterpretatie, wellicht van *van der Poort*.

Paardekam: PIN *Paardekamp* ‘omheinde paardenwei’. *Paardenkampen* in Borger (DR). Vgl. *Oskam* en D. *Rosskamm/Rosskamp* (BRECH.).

Paardeko(o)per, Paerdekooper: BerN van de paardenkoopman. 1329 Jan Pairdecoper, Leiden (DM); 1657 Jacobmijntje Perdecooper, Waarde-Schore (HARTHOORN).

Paarlberg: Adaptatie van de D. PIN *Perleberg* (BB, NS).

Paaschen, van, zie van Passchen.

Paasschen, Paase, Pas, Paasse(n): 1. Patr. Vleivorm van de Lat. HN *Pasc(h)alis*. 1374 Paessin Volkier, Ieper (BEELE); 1398 Paesschierkin van der Oye = Pasin de le Hoye, Wervik WV (DEBR. 1970); 1592 Hendrick Paeschen = 1614 Henrick Passen, Zutphen (DM). – 2. De naam van het kerkelijke feest, Pasen. Vgl. Vl. *Pinxten* ‘Pinksteren’. 1336 Jan Paesschedach, Leke WV (WF).

Paasse(n), van, zie van Passchen.

Paauw, de; Paauwe, zie (de) Pauw.

Paauwe, van: PIN *Pauwen* in Slochteren (GR), *De Pauw* in Wassenaar (ZH).

Pachtenaar: BerN Mnl. *pachtenare* ‘pachter, ook van belastingen; huurder’.

Pachtere, de; (de) Pagter: BerN van de pachter, huurder. 1382 Jacob de Pachtere, Pittem WV (DEBR. 1970).

Paddenburgh, van: PIN *Paddenborg* in Zaamslag (Z).

Padmo(e)s, zie Patmos.

Pad(t), van der: Ook *van 't Pad*. Naam voor wie aan een pad woont.

Paelinck, zie Paling.

Paemel(e), van, zie (van) Pamel.

Paepe, (de), zie (de) Pape.

Paerdekooper, zie Paardeko(o)per.

Pagé, (van); van Patee: Vermoedelijk een fictieve *van*-naam, wellicht een vervorming van *Vanbergie* < *Wamberchies* < PIN *Wambrechies* (Nord).

Pagter, (de), zie de Pachtere.

Pairoux: PIN Ofr. *perroit*, W. *pérou* < Lat. *petretum* ‘plaats met stenen, keien’. *Pêrou* in Rocourt (LU).

Paling, Paelinck: BN naar het karakter, voor een handig man, een gladde aal. Of berBN voor een palingvisser of -verkoper. 1399 Thomas Palenc, Kortrijk (DEBR. 1970); 1576 Joos de Palinckman, Middelburg; 1622 Leunken Hubrechts Palinck, Scherpenisse (DM); 1602 suster Gillijne Palijnx, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Pallandt, van: PIN. 1555 Floris van Pallant, graaf van Culemborg (G), van het huis Palant in Weisweiler (NRW). Vgl. PIN *Palandsmühle* (NRW, NS).

Palmenaer, de: BN voor een pelgrim. Kruisvaarders en pelgrims brachten palm mee uit het Heilig Land. In Oudenburg (WV) heette een pelgrimsgild de *palmenare ghilde*. 1374 Adriaen de Palmenere, Geraardsbergen OV (WF).

Palmira: It. FN *Palmira*, *Palmièra*, *Palmèria*, afgeleid van *palma* ‘palm’. De naam werd vaak gegeven aan kinderen geboren op de *domenica delle palme* ‘palmzondag’.

Palmkoe(c)k, Palmhoeck: Misschien verhaspeling van *Pannekoek*, met *l*-epenthesis. Of PIN *Palmhoek*? Vgl. PIN 1424 *te Pahoucke*, Hulst. 1341 Marie van Paehouke, Saaftinge Z (DEBR. 1999); 1659 Pieter Palmhoeck = 1685 Pieter Palmkoeck, Bergen-op-Zoom (PDB).

Pals, Palsen: Patr. Dial. uitspr. van *Pauls(en)*. 17e e. Pauels = Paulus = Pals; 1828 Jacobus Pauwel vulga Pals, Vorst A (WF).

Palsenbarg: PIN *Balzenbach* (BW) of *Balsbach* BW, HS)?

Paltenier, zie Pattenier.

Pama: Fries-Groningse FN. Naam van een boerderij in Oldehove (GR). Haring Jans Pama vestigde zich in de 18e eeuw vanuit Friesland in Rotterdam (DM).

Pamel, (van); van Paemel(e), (van) Pamelen: PIN Pamele (OV) of Pamel (VB). 1389 Johannem de Pamele, Korrijk (DEBR. 1970); 1576 Hans van Pamele, Mechelen (WF).

Pan, de: Mnl. *panne* 'pan, zoutpan'. BerBN van de pannensmid (D. FN *Pfannenschmied*) of van de zoutzieder. 1440 Beele Panne, Kortrijk (WF).

Panhuizen, Panhausen: Mnl., m.n. Limburgs *panhuus* 'brouwhuis, brouwerij'. 1297 Henrici dicti Panhus, Tienen; ±1300 Arnouts hof van den Panhus, BL (WF).

Panis, Paans: *Panis* < *Panhuis* 'brouwerij'. Vgl. de FN *Impanis* < *Int Panis* < *In 't Panhuis*. 1352 Heinrijc Panijs; 1433 Wouter int Panhuys; 1679 Willem in 't Panis, Zelem VB (WF).

Pankow: PIN *Pankow* in Berlijn en in het voormalige Brandenburg, nu Polen.

Panne, van de(r): PIN *(de) Pan(ne)* 'duinpan', b.v. *De Panne* (WV). Of zout- of brouwpan, naar het beroep. 1378 Gillis van der Pannen, Dendermonde (WF).

Pannekoek: BerBN of BN voor de bakker of eter van pannenkoeken. Ook D. *Pfannkuchen*. 1346 Jan Pancoeke = 1347 Jan Pankoeke... schepenen in Hulst (DEBR. 1999).

Panny, Penny: Ofr. *panier*, *pen(n)ier*, W. *pany* 'broodkorf, (brood)mand'. BerBN van bakker of mandenvlechter. 1368 Jhan Panier, Kortrijk (DEBR. 2002); 1436 Jehan Pennier dit Gorken, Damme (WF).

Pantus: Mnl. literatuurnaam, die voorkomt in de *Roman van Troyen*. Pantus probeerde het Apollobbeeld uit het brandende Troje weg te dragen.

Pape, (de); (de) Paepe, Paap(e), Spape, Spapé: Mnl. *pape* 'priester'. De vermelding haren 'den heer' wijst erop dat beide *papen* werkelijk priesters waren. 1284-85 haren Janne den Pape; haren Gerarde den Pape doe hi voer omme den byscope, Dordrecht (DM); 1341 land dat Willem de Pape, Aernoud de Pape ... hadden an de oestzide ende de westzide van Papekinstrate, Saaftinge Z (DEBR. 1999); 1379 Lieman de Pape, Axel (JAM. 177); 1410 Gielis de Pape, Axel (GYSS. 1999); 1483 heer Lauwerens Pape, Aardenburg (VAN VOOREN 29).

Papegaaij: BN voor de boogschutter, die naar de papegaai, de hoofdvogel schiet. Of BN voor iemand die anderen napraat, zoals een papegaai. Of BerBN voor de papegaaienmeester. 1316 Pauwels Papegaye, Gent (WF).

Papeveld: PIN *Papenveld* 'veld dat aan de parochiepriester toebehoort'.

Papp: BN voor een papeter. 1321 Gilles Pap, Kortrijk (DEBR. 1971).

Pappers: *Papper* of *Pappaert* 'papeter, die magere kost eet'.

Par, de: *Depar*, *Depart* zijn grafieën voor Fr. *Deparc*, *Duparc*. PIN Fr. *Parc* 'perk, omheinde plaats'. 1297 Agnes dou Parc, Bergen H (WF).

Parcqueur, zie Parqueur.

Pardaan, Pardaen, zie Paridaen.

Pardon, Pardoen, Perdo(e)n, Perduijn: 1. Ofr. *pardon*, Mnl. *pardoen* 'angelusklok, geklep tijdens het angelus, waaraan een aflat (*pardon* 'vergeving') verbonden is. BerBN voor de luider van de pardoenklok. 1303 van Heine Pardoen, Vlissingen (WF). – 2. *Pardoen* komt in de 18e e. ook voor als herinterpretatie van *Pardou(x)*, de Rom. vorm van de Germ. VN *Bardulf* (DM).

Paree, zie Paret.

Parel, van de; van de Perel, van de Peerle:: BerN van de parelhandelaar? Vgl. FN

Perelman, Perels, Peerlinck.

Parent: Ofr. *parent* ‘vader, ouder, verwante’. 1399 Willem Parent, Kortrijk (DEBR. 1970).

Paret, Paree: 1. Patr. Dim. van VN Pierre; var. van *Perret* = *Pierret*. Vgl. E. *Parrett* = *Perret(t)*, E. *parrot* ‘papegaai’ < *Perot*. 1200-30 Johanni Paretto, Luik (WF). – 2. BN Fr. *paré* ‘opgeschikt, getooid, gereed’. Vgl. *Ongereet*. 1241 Nicholao le Paret; 1275 Jehans li Parés, Doornik (J.G.).

Paridaen, Pardaen, Pardaen, Perdaen, Perdaen(s): Patr. De literatuurnaam *Paridaen* uit de Roman der Lorreinen. Afl. op -an van de VN *Paris*, (-idis), It. *Paride*, zoon van Priamus en Hecabe. 1230 Reinerus Paridanus, Gent (GN); 1586 Jacques Paridaen, Harelbeke WV-Arnemuiden (DM).

Parmentier: Mnl. BerN *parmentier* < Ofr. *parentier* ‘bewerker van fijne en kostbare stoffen (*parements*), kleermaker (van mooie kleren)’. 1234 Willelmus Parmentir, Gent (CG).

Parqueur, Parcqueur: Volksetymologische herinterpretatie (als Fr. *par coeur*) van de FN *Pecqueur* < Opic. *peskeur*, Pic. *péqueur*, -eux ‘visser’. BerN. 1347 Jan Pecuers = 1383 Jan Pickuers, Heilissem (WF).

Parren: Ofr. *parin* ‘gelijke’. Maar ook Ofr. *parin* < Lat. *patrinus* ‘peter, peet(oom)’.

Parijs: 1. Patr. Fr. VN *Paris* < Lat. HN *Patricius*. 1239 Henricus dictus Paris, Gent (GN). –

2. PIN *Paris*, Ndl. *Parijs*. 1607 Urbaen van Parys = 1608 Urbanus Parys, Schelle A (WF).

Parijs, van: PIN *Parijs*, hoofdstad van Frankrijk. 1291 Danin van Paris, Brugge (CG); 1388 Liisbetten van Paris, Hulst (DEBR. 1999); 1475 Adriaen Parijs, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Pas, zie Paasschen.

Pas, van de(r), zie van Passchen.

Pasman: Patr. Afl. van de HN *Pasc(h)alis*. 1435 Peter Paesmans = 1447 P. Paeschman, Hasselt; 1611 Paes Paesmans, Grote-Brogel BL (WF).

Passchen, van; van Paaschen, van Paasse(n), van de(r) Pas: PIN *Pas(ch)* < Lat. *pascua* ‘weide’. *De Pas* in Apeldoorn (G) (TW), in Noorderwijk (A). 1420 Jan van Paesschen, Kontich A; 1455 Thonijs van Paesschen erve, Noorderwijk (WF).

Passchier: Patr. *Pasquier*, Rom. vorm van *Pascharis* < HN *Paschalis*, Lat. afl. van Aramees *pascha* ‘Pasen’. 1300 de mestre Paasquier = 1301 maistre Pasquier doijen, Harelbeke WV (DEBR. 1971); 1395 Passchier Cloet, Ieper (BEELE); 1586 Adriaen Passchiers, Vlaanderen-Zeeland (VS 1965, 223).

Passel, van: PIN *Paskerle* bij Tongerlo (A). 1436 van Passcherle, Westerlo; 1422 van Passchelle, Geel; 1536 van Passel(e), Geel. Later wordt de naam verward met *Van Passen/Van Paeschen*: 1684 Peeter van Paesschen = 1681 Peeter van Passel, Mortsel (med. † R. Van Passen).

Passenier: 1. Mnl. *persemier* ‘woekeraar’. BN. 1394 Jan Persemier, Aartselaar; 1604-07 Wouter Passemiers = W. Possemiers, Reet, Reet A; 1594 Joost Passenier, Dendermonde-Antwerpen (WF). – 2. MEERTENS 1947 veronderstelt een vervorming van *Poissonnier*.

Passionis: Latinisering (gen. van *passio*) van de Fr. FN *Passion* ‘smart, leed’.

Pasterkamp: PIN ‘veld van de pastoor’?

Pasto(o)r: Lat., Ofr. *pastor* ‘herder’; Mnl. *pastoor, pasteur* ‘geestelijk herder, pastoor’. 1447 Aleit Pastoers, Den Bosch (WF).

Pastijn: Var. van *Bastijn* < *Bastiaan*, met verscherping *b/p*.

Pasveer: PIN *Pasveer*, in 1743 naam van een veer in Huizum (Leeuwarderadeel). 1775 Hendrik Jans Pasveer, Nijehaske (FI) (med. J. Pasveer).

Pateer: Adaptatie van de Fr. FN *Bauthier*, Rom. vorm van de Germ. VN *bald-hari*, Ndl. *Bouter(s)*. 1671 Pateer, 1672 Bouteir, 1674 Bautier, 1676 Patteir, Westdorpe-Zelzate (med. P.H.E. de Meijer, Leiden).

Patmos, Padmo(e)s: PIN *Patmos* in Enschede (OIJ). Vaak huis- of wijknaam, vernoemd naar het Griekse eiland Patmos, b.v. de wijk 't *Patmos* in Oostkerke (Wolphaartsdijk, Z) (DM).

Pattenier, Paltenier: BerN Fr. *patinier* 'patijnmaker, klompenmaker'. 1424 Johan le Pattenier, Luik (WF).

Pattist: Met verscherping van *b/p* = *Battist, Baptist*. De HN *Johannes Baptista* 'Johannes de Doper'.

Patijn: BerBN van de patijnmaker. *Patijn* < Fr. *patin* 'schoeisel met dikke zool; (later) schaats, klomp, holblok'. 1308 Wautier Patin, Ieper (BEELE); 1331 Iohanne Patine, Z (DEBR. 1999); 1552 Jacob Jansz Patijn, Rotterdam (DM).

Pau, de, zie (de) Pauw.

Paulus, Paulusse(n), Poulus, Poulusse(n), Poulisse, Paules, Polis, Pauli, Paul, Pauwels, Pouwels(e): Patr. Lat. HN *Paulus*. 1269 ab Olivero filio Pauli; 1279 Balduinus et Paulus capellani in eadem parochia, Hulst; 1381 Everdey f. Pauwels, Ossenisse; 1381 Hughe Jan Pauwels, Hontenisse (DEBR. 1962, 1999); 1421 Pieter Pauwels van Delft in Holland; 1443 Maykin Pauwels van Middelburch, Brugge (PARM.); 1475 Hannekin Pauwels, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1627 Claertie Paulus, 's-Heer Arendskerke (HARTHOORN).

Paus, de: BN Mnl. *paves, pawes* 'paus'. 1559 Ger. Paus, Kalkar-Antwerpen (WF).

Pauw, (de); de Pau, de Paauw, Pa(a)uwe, Pouw: BN voor iemand die zo trots is als een pauw. Ook D. *Pfau*. 1297 Jehans Pauwe, Hulst; 1381 Gheeraerd Petri Pau, Hontenisse (DEBR. 1962, 1999); 1440-49 Dirk Gerardszn. Pauw, Gouda (NL 28 (1910), 8); 1627 Joris de Pau, Kapelle; 1646 Willem Paeuw, Goes; 1640 Jacob Paauwe, Yerseke (HARTHOORN).

Pauwels, zie Paulus.

Pawlowski, Pawlowskaja, Pawvlak: Patr./Metr. Slav. afl. van de VN *Pawel/Pavel* 'Paul'.

Paijens: Fr. en Mnl. *payen* < Lat. *paganus* 'landman, boer, heiden'. 1334 Gilles Payen(s), Ronse OV (WF).

Pazee: Spelling voor Fr. *Pagé, Paget*, dim. van *Page* 'edelknaap, hofknaap'.

Pearce, Pearson: Patr. E. *Pierce*, Ofr. *Piers* = VN *Pierre*. *Pearson* < Ofr. *Pieresson*, afl. op -*eçon* van VN *Pierre*.

Pechhacker: BerN 'die peksteen hakt'.

Pee, de: *De Pee* = *van Pee, van Pede*. PIN *Pede*, nl. Sint-Gertrudis-Pede en Sint-Anna-Pede in Schepdaal (VB) of Neerpede (VB). 1299 was Morants van Pede, Vorst (CG); 1575 Joost Adriaensz de Pee, Heerjansdam ZH (DM). – Lit.: M. GYSSELING, *De naam Pée. Album Willem Pée*, 1973, 203-5.

Pee(c)k: 1. Mnl. *pec* 'pik'. BerBN voor de bereider of verkoper van pik. Voor de *ee*, vgl. Mnl. *peken* = *pecken*. 1397 Heinric Pec, Antwerpen; 1509 Joh. Peek, Borgloon (WF); †1537 Herrent Anthonisse Peck, Middelburg (MEERTENS 1947). – 2. Ndd. *peek* < Mnd. *pêk* 'piek, lans'; vgl. *Piek, Pijcke*.

Peel, van der; van der Peijl, van de(r) Pijl: Streeknaam *De Peel* (NB).

Peele, Peels: 1. PIN *Peel* (NB, NL). Of *De Peel* (NB). 1374 Lauwer Peele, Antwerpen; 1415 Willem Peels, Hasselt (WF). – 2. PIN *Pedele* in Kaggevinne (VB), Adorp (WB).

Peeman, Peemen: Afl. van PIN *Pede*. 1396 Woutere Pedeman, Nederboelare (WF).

Peene, van Peene(n): PIN *Noordpene* of *Zuidpene* (FV). 1280 Nicholaus de Pene; 1375 Jacop van Penen, Ieper (BEELE); 1424 Heinric van Peenen vander prochie van Eeke in Belle-Ambocht (FV), Brugge (PARM.).

Peer, van: PIN Peer (BL).

Peerle, van de, zie van de Parel.

Peersman(n): Patr. < *Peertsman*, afl. van VN *Perceval*. 1383 Pauwels Pertsman; 1506 Jan Peertsman, Temse (WF).

Peeters, zie Peters.

Peffer: *Peffer* is een Rijnlandse vorm voor D. *Pfeffer* 'peper'. BerBN van de peperhandelaar. Vgl. *Peper(s)*.

Peire: Var. van *Pere*, *Peere*. 1. BN naar de vrucht, de peer. Wellicht BN voor de pereneter, vgl. 1375 Jehan le Snouc dit Bereheitere, Ieper. 1392 Pool Peere, Ieper (BEELE). – 2. Patr. Var. van *Pierre*.

Pekaar, zie Pikaar.

Pekel: Mnl. *pickel*, *peckel*, Wvl. *pekkel* 'poot (van een meubel), (gemeenzaam ook) been (lichaamsdeel)'. BerBN voor de timmerman, houtdraaier. Of BN voor iemand met lange benen. 1268 Michael Peckel, Ieper (BEELE).

Pelis: Fr. FN *Pelice* < Fr. *pelisse* 'pels, pelsmantel'. BerBN van de bontwerker, pelswerker. **Pel(le)**, zie Pille.

Pellegrino: It. FN voor een pelgrim.

Pelleman: Var. van *Pe(e)leman*, afl. van *van Peel*.

Pellikaan: BN naar een huisnaam. 1364 Godeverde hutten Pellicane, Gent (WF). Of PIN Pelikaan in Klundert (NB).

Pels, Pelst: BerN van de pelswerker, bontwerker. Vgl. D. *Pelz*. 1281 Lippinus Pelse, Ieper (BEELE); 1449 Lubbert Pels, Zwolle (DM).

Pelster: Var. van *Pelser* 'bontwerker, pelzenmaker, pelzenhandelaar' met ingevoegde *t*. Of door metathesis uit *Peltzer*, D. *Pelzer* 'bontwerker'. ±1300 Arnot der Pelcere, BL (WF).

Pelt, van: 1. PIN *Pedele* in Adorp of Kaggevinne (VB), later Peelt, Pelt. 1340 Walterus van Pedele = 1382 Woueteren van Pelt, Groot Adorp (WF). – 2. PIN *Overpelt* of *Neerpelt* (BL). 1546 Peter pelt; 1582 Carel Petersz. Pelt, Utrecht (NL 108 (1991), 24-25).

Pelz: D. BerBN van de pelshandelaar, bontwerker.

Pen, Penne: Mnl. *penne* 'pen, veer, schrijven'. BerBN van de handelaar in schrijfveren. Vgl. *Penneman*. 1562 Jan Penne, Moerbeke OV (WF).

Pender, de: BerN Mnl. *penre*, *paenre*, *paender* 'brouwer'. Naar de brouwpan. 1374 Jan de Pender, Geraardsbergen OV; 1557 int panhuys ... Jan Smits penre te Leut, BL (WF).

Penguët: Var. van *Pinguët*, dim. van Ofr. *pingue* < Lat. *pinguis* 'vet'. BN.

Penne, zie Pen.

Penneman: 1. Var. van *Penningman* 'penningmeester, inner, ontvanger'. 1377 Jan Pennincman = 1379 Jan Penneman, Sint-Niklaas. – Lit.: T. PENNEMAN, ... *Bijdrage tot de ... genealogie der familie Penneman* ..., Sint-Niklaas, 1969. – 2. BerN naar de pen of schrijfveer. Vgl. D. *Federmann*. 1405 Pieteren Penneman, Dendermonde (WF).

Penning(s): BN naar de muntnaam, penning. 1329 Ysiin Penninc, Hulst (DEBR. 1999); 1600 Pieter Penninck, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Pennock: 1. Ofr. *espinoch(e)*, var. van *espinach*, *espinarde* < Sp. *espinaca* 'spinazie'. 1273 Jakemon Espinoke, Doornik; 1356 Gilijs Pinnoc, Asse (WF). – 2. E. FN *Pinnock* < Me. *pinnock* 'heggenmus'.

Penny: 1. Zie *Panny*. – 2. E. *penny* 'penning'.

Penquet, zie Pinquet.

Peper, Pepers: BerBN van de peperhandelaar. Vgl. *Peffer*. 1338 Jhan Pepers huus, Hulst (DEBR. 1999).

Peperkamp, Peppercamp: PIN *Peperkamp* in Delden (OIJ).

Peperstraten, van: *Peperstraat* was een heel verspreide straatnaam. 1616 Jan inde Peperstrate, Schelle A (WF).

Peperzak: BerBN van de peperhandelaar. D. *Pfeffersack*. 1356 Heinric Pepersac, Itterbeek (WF); 1449 Dirc Pepersack, Zwolle (DM).

Peppercamp, zie Peperkamp.

Pepping, Pipping: Patr. Afl. van Germ. VN, de bakernaam *Peppo*.

Perdaan, Perdaen(s), zie Paridaen.

Perdo(e)n, Perduijn, zie Pardon.

Perdijk: PIN *Paradieck* tussen Diepholz en Vechta (NS). Johann Heinrich Pardieck (is de vader van) ° 1719 Dirk/Dietrich Jansz Perdijk, Mariendrebber (bij Pardieck), die zich in 1758 in Reeuwijk ZH vestigt (DM).

Pereboom: Verspreide PIN *Pereboom*, een enkele keer wel ‘perenboom’, maar meestal wel ‘afsluitboom’. 1281 Petrus de Perrebome = Petrus de Perbome, Ruiselede-Aarsele (WV) (WF). Op het verdwenen dorp Peerboom bij de Braakman in Zeeland slaat: 1240 Hugo presbyter de Perbome; 1293 Hugo de Perbome; 1300 Jan vanden Pareboome, Groede (DF).

Perel, van de, zie van de Parel.

Perestam: PIN? Vgl. *D. Birkenstamm*.

Permas: Misschien uit *Peremans*.

Perquin: Patr. Rom. vorm van *Pirkin*, dim. van de VN *Pier, Peer* = *Pierre*. 1268 Pirrekinus de Niepa, Ieper (BEELE); 14e e. Pierre dit Pirkin de Chestrevin, Luik (WF).

Perrels: Spelling voor *Perels*, zie *van de Parel*.

Perrets, zie Pierret.

Persant: Ofr. *persant* ‘machtig man’ (DNF). 1235 Eustacius dictus li Persant de haneffe, Alken (BL) (WF).

Persijn: 1. Patr. Vleivorm van de literatuurnaam Perceval. Of vleivorm op *-ecin* van *Pierre*. 1162, 1167 Theodericus Persin, Egmond-Brugge (GYSS. 1999’); 1227 Nicholaus Persin, Egmond (OHZ II, 78); 1252 Iohannis dicti Persin, Middelburg (OHZ II, 619); 1282 Enghelbrecht Persin, ZH (CG). – 2. Verkort uit *Despersyn* < *d’Esplechin*. PIN *Esplechin* (H), evtl. *Esperchin* in Wattrelos (Nord). 1554 Willem Despersyn = 1553 Willekin Persyn (DEBR. 1970). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *De naam Persyn* (in M. PERSYN, *De familie Persyn in Wingene*, 1973, 16-18).

Pervoost, zie Provoost.

Perwez, Perwet: PIN *Péruwelz* (H) of *Perwez* (WB, N) ‘wad, doorwaadbare plaats met stenen’. 1286 Cholars de Pierewés, Doornik (WF).

Peskens: Var. *Peiskens*. 1. *Pijskens*, dim. van Mnl. *pise* ‘maat, gewicht’. 1406 Jan Pijsken, Brussel (WF). – 2. Patr. Uit Limburgs *Puysken, Paesken, Poesken*, dim. van de VN *Passchijn*. 1467 Nys Puysken, Tongeren; 1452 Peeter Peskens, Zolder (WF).

Pestel, de: BerN. Mnl. *pester, pister* ‘bakker’. D. *Pfister*. 1502 Huughe de Pestre = 1523 Huughe de Pestele, Gent (WF).

Petegem, van Peteghem: PIN *Petegem* (tweemaal in OV). 1034-58 Ingelbertus de Petengem (Dip.).

Petermeijer: Naam van een meier met de voornaam Peter.

Peters, Peterse(n), Peeters, Petersma: Patr. HN Petrus. *Pieters* is westelijk (o.m. Vlaams), *Pe(e)ters* is Brabants-Limburgs. 1381 Johanne et Mathia fratribus dictis Peters soen, Spouwen; 1414 Jan Peters, Hasselt (WF).

Peterson, Pettersson: Dit kan een Engelse FN zijn ‘son of Peter’, maar ook Ndl. *Peters zoon* (zie *Peters*). *Pettersson* kan Zweeds zijn. 1449 Henric Peterssoen, Zwolle (DM).

Petit, Petiet: Fr. *petit* ‘klein’. BN naar de kleine gestalte. 1183 Walteri Petith, Uitkerke (WF); 1378 Jan Petijt, Ieper (BEELE).

Petrus, Petrie: Patr. Lat. VN *Petrus* en gen. *Petri*.

Pettersson, zie Peterson.

Peute: 1. Lokale uitspraak van PIN *Peutie* (VB). – 2. Var. van *Putte*, in *van (de) Putte*.

Peutevijnck, zie Podevin.

Peij: Mnl. *peye, poye* < Ofr. *puy* < Lat. *podium* ‘pui, stoep, podium; hoogte’. 1374 Jakemin Peye, Ieper (BEELE).

Peycke, zie Pijck(e).

Peijcker: Andere spelling voor *Pijcker*, afgeleid van Mnl. *pike*, *pijcke* ‘piek’, zie *Pijck(e)*.
BerN van de piekenmaker of piekenier.

Peijl, van der, zie van der Peel.

Peijpers, zie Pijpers.

Pfeiffer: D. BerN *Pfeifer*, Mhd. *phîfer* ‘fluitspeler, speelman, muzikant’. Vgl. *Pijpers*.

Phaff: D. FN *Pfaff*, pendant van *De Pape*.

Pharazijn, Pharasijn: Andere spelling van de Wvl. FN *Farazijn*, door *p/f*-wisseling uit *Parizijn* (De Bo) uit Fr. *Parisien* ‘Parijzenaar’. 1501 Reinier Farasin, Wielsbeke; 1527 Pieter Farijzjin, Meulebeke; 1616 Pieter Parasijns, Edelare OV (WF).

Phernambucq: *Pernambuco*, andere naam voor Recife, hoofdstad van Pernambuco, een deelstaat in Brazilië.

Philipoom: Patr. 1. Philip Oom (EBELING 1993, 103); vgl. D. *Clasohm*, *Hansohm*. – 2. Herinterpretatie van *Philippoon*, afl. van VN *Philippe*.

Philippa: Luiker Waalse vorm van *Philippart*, afl. van de HN *Philippus*. ±1400 Philippe dit Philippart Lochon, Luik; 1510 Desier Philippa, Gentinnes (WF).

Philippo: Patr. Spelling voor Fr. *Philippot*, dim. van de VN *Philippe*. 1443 Pieter Philipoot van Ryssele, Brugge (PARM.); 1505 Philipsen vanden Eede = 1504 Filippo de Eda, Brussel (WF).

Philipse(n): Patr. Gr. HN *Philippus*. 1392 Pauwels Philips heeft den Langhendarn, Hulst (DEBR. 1999); 1668 Joos Philips, Heinkenszand (HARTHOORN).

Picavet, Pijckevet: Ofr. *picavet* ‘takkenbos’. BerBN van de houthakker. 1499 Gilles Picavet in Rijsel voerde twee houthakkersbijlen in zijn wapen. 1368 Renoud Picavet, Meregem (WF).

Pichal: Ofr. *peschalle*, *pesc(h)aille* ‘visvangst, gevangen vis’. BerBN van de visser.

Pie(c)k, zie Pijck(e).

Piederiet: De Duitse familienaam *Piderit* komt al in de 15e eeuw voor in Lemgo en Lippe (NRW) (PDB). *Piderit* < Germ. VN *Bitherid* (GOTTSCHALD).

Piekart, zie Pikaar.

Pieksma: Patr. Friese afl. van *Piek*, *Puike* < *Pieter*.

Pielaat, Pielaet, zie Pilaat.

Pielaert, zie Pilaar.

Piena: Ook *Pin(n)a*, Luiker Waalse var. van *Pinard*. Ofr. *pinard* ‘kleine munt’. 1391 Jan Pinaert, Antwerpen (WF).

Pienbroek, van: DF XII, 666 vermeldt een PIN *Piebrouck* in Berten (FV). °1772 Pieter van Pienbroek, Hoek (Zeeland) (DM).

Pieper(s), zie Pijpers.

Piera: Patr. Ook *Pira*, Luiker Waalse vorm van *Pirard*, *Pierrard*, afl. van de VN *Pierre*.

Pieren(s): Patr. Uit *Pierin(s)*, vlevorm van de VN *Pierre*. 1326 Pierin Pieter; 1367 Jehan Pierin, Ieper (BEELE).

Pierets, zie Pierret.

Piernbaum: Zuid-Duitse vorm van D. *Birnbaum* ‘perenboom’.

Pierre, de: *Depierre*, kortere vorm voor *Delepierre*, *Delpierre*, pendant van *van den Steene*. 1374 Jan de Pierre, Geraardsbergen (WF).

Pierret, Pierets, Perrets: Patr. Dim. van de VN *Pierre*. 1393 Pieret des Preis, Ieper (BEELE).

Pierrian: Patr. Spelling voor *Pierjan* ‘Pieter Jan’, Fr. *Pierrejean*.

Pierssens, Piessens, Spiersens, Spiessen(s), Spues(s)ens: Patr. *Pierszoons* ‘zoon van Pier(re)’. *Piessens* door assimilatie *rs* > *ss* en *Spiersens* door *s*-anticipatie. 1483 Jan Pierssone, Axel (GYSS. 1999); 1554 Merten Piersen, Gouda-Antwerpen (WF).

Pieterman: Patr. Afl. van de VN *Pieter*.

Pieters, Pieterse(n), Pieterse(n): Patr. *Pieters* is de Vlaamse vorm naast Brabants-Limburgs *Pe(e)ters*. 1340 Wille ende Aechte Willem Pieters sons kindere, Saaftinge Z; 1381 Arnoud

Pieters, Hontenisse; 1381 Jan Pieters sone, Ossenis (DEBR. 1999); 1507 heere Marin fs. Pieters; 1532 Hanneke Pieters, Aardenburg (VAN VOOREN 29); 1570-95 Jan Wouter Pieterse, Schouwen (DE VOS 94); 1607 Lans Pieterssen, Aardenburg (VAN VOOREN 1973). De Zierikzeese Pieterse stammen van: 1572 Pieter Hermansz, Zierikzee (MEERTENS 1947).

Pietron: Patr. Ook *Petron*. Lat. HN *Petronius*.

Pietrzak: Patr. Poolse afl. van de HN *Petrus*.

Pietzykowski: Russisch *Pietuchowski* < *Petukhov*, afl. van de bijnaam *Petukh* 'haan' (DS).

Pigmans: Wellicht var. van *Biechtmans*, afl. van PIN *Biecht* bij Maastricht (NL).

Pihl: 1. Zuid-Duits verscherpte vorm ($p < b$) van *Bihl*, *Biehl*, ontrond uit *Bühl* 'heuvel'. – 2. D. *Piel* < Mnd. *pîl* 'pijl'.

Pik, zie Pijck(e).

Pikaar, Pekaar, Piekart, Pikka(a)rt: 1. Fr. *Picard*, volksnaam van de Picardiër, inwoner van Picardië. 1381 Griele Picaerts; 1381 Clays Picart, Ossenis (DEBR. 1999); 1755 Gabriël Johannes Pikaar, Aardenburg (VS 1974, 564). – 2. Mnl. *pic(k)aert* 'piekenier'. BerN. 1340 Willelmus Pyckart, Hakendover (WF).

Piket, Pinquet, Penquet: *Pinquet* met ingevoegde *n* uit Opic. *pi(c)quet*, Mnl. *piket*, *peket* 'maat voor vloeistoffen, zout, graan'. BerBN van de meter, korenmeter. 1553 Maerten Picquet, Kortrijk; 1673 Jacques Pincquet, Kortrijk (WF).

Pikka(a)rt, zie Pikaar.

Pilaar, Pielaert: Fr. *Pillard*, afl. van *piller* 'roven'. BN voor een rover, plunderaar. 1249 Baudouin Pillart, Luik (WF). *Pielaert* kan ook wel uit *Pielaet* zijn ontstaan, met *r*-invoeging.

Pilaat, Pilaet, Pielaat, Pielaet: Patr. De bijbelse VN *Pilatus*. 1268 Rikars Pillate, Rijsel; 1476 Willem Pylatus, Hasselt (WF).

Pille, Pel(le): Mnl. *pil(le)* 'geestelijke zoon of dochter, doopkind, petekind'. 1304 Fense Pelle = 1306 Fense Pille, Ieper (BEELE).

Pimmelaar: *Bimmelaar*, afl. van *van Bommel*? Of uit *Pamelaar*, afkomstig van *Pamel*?

Pinquet, Penquet, zie Piket.

Pintelon: Met *n*-invoeging uit Ofr. *pétillon* 'punt, naald'. BerBN van de naaldenmaker. 1280 Carstinus Pintelions, Ieper (BEELE); 1368 Pierre Pitellon, Kortrijk (WF).

Piontek: BN, afgeleid van Pools *piatek* 'vrijdag'.

Pipping, zie Pepping.

Pireau: Patr. Dim. (-*au* < -*el*) van de VN *Pierre*.

Pirenne: Patr. Zoals *Perene*, *Perin*, vleivorm van de VN *Pierre*.

Piron: Patr. Zoals *Pierron*, vleivorm van de VN *Pierre*. 1277 Pirron de Lo, Ieper (BEELE); 1350 Pirons fils jadis Pire, Luik (WF).

Pison: 1. In WV geëvolueerd uit *Pinson* 'vink' (WF). – 2. BN Ofr. *pisson*, Pic. *pichon*, Fr. *poisson* 'vis'. BerBN van de visser of vishandelaar. 1283 Lam Pisson, Kales (GYSS. 1963).

Pissoort: Met *r*-epenthesis uit de PIN *Pissote* in Asse (VB). 1299 jeghen Arnoude van Pissote, Asse (CG).

Pistorius: Latinisering van *pester*, *pister* < Lat. *pistor* 'bakker'.

Pit, zie Put.

Pitlo: Var. van *Petlo* < Fr. *Pettelot* < *pestelot*, dim. van Ofr. *pe(s)tel* 'stamper van een vijzel'. BerBN. 1673 Tomas Pettelo/Pitlow, Den Haag; 1711 Frans Petteloo, Deventer (DM).

Pitt, zie Put.

Pitte, van de, zie van de Putte.

Plaa, de: Vooral VI. FN *Depla*, vertaald uit Fr. *Leplat*, BN voor een magere, iemand met platte buik. 1724 Robert Deplat, Menen; 1732 Martyne Leplae, Moorsele (WF).

Plaa, van der: PIN *Plaa* 'buitendijkse aanwas, gors', b.v. *Colijnsplaat* (Z). 1611 Leendert Daemsz. van der Plaat, woonde op de Ruigeplaat (ZH) (DM).

Plaating: Vl. ook *Plaetinck(x)*, *Platinck*. Patr. Afl. van Germ. *blad*-naam, met verscherping *b/p*, *d/t*, zoals *Blatbertus*, *Blathatrdus*, *Blatharius*, *Bladinus* (MORLET I).

Plaats, van der: Verspreide PIN *de Plaats(e)* ‘dorpsplein’, b.v. in Hulst: ±1330 ad domum Jacobi de Donse up de Plaetse (DEBR; 1999). Fr. *Delaplace*. 1373 Daniel van der Plache, Brugge (DF XII).

Plad(d)et: Verkorte vorm van *van de Pladutse*. PIN *Pladutse* in Zulzeke en Melden (OV) < *plicaticium* ‘omheining van gevlochten takken’. °1665 Pierre Vandepladutse, Ronse (vader van) °1691 Jacob Vandepladutse, Ronse = Jacob Pladdet, Hoek Z (vader van) Vandepladutse = Pladdet (med. H. Pladdet, Koewacht) (WF).

Plaisier, Plaizier: 1. Fr. *Plaisir* < Ndl. *plezier* ‘pret’. BN voor een pleziermaker. 1492 Baselis Plaisir, Gent. – 2. Reïnterpretatie van *Plaitsier*, *Plaetsier* < Pic. *plachier* ‘pleisterwerker, muurwiter, leemplakker, stukadoor’ (WF).

Plandsoen, Plansoen, zie Plantsoen.

Plank, van der; Planken, Verplanke(n), Verplancke: Ook *van der Planken*. PN *Plank* ‘loopplank, houten brugje’. 1382 Gheeraerd van der Planke ... hadde ... tgoed ten Planken, Deerlijk WV (DEBR. 1970); 1662 Cornelis Jansen Verplanke, Biervliet (DM).

Plantefeber: Vervorming van de FN *Plantefève* ‘bonenplanter’. 1473 Thomaes Plantefeve, Rijsel (WF).

Planting: Ofr. *plantin* ‘plantsoen, aanplanting’. De grote Antwerpse drukker Christoffel Plantijn was in 1514 in Tours geboren als Plantin († 1589, Antwerpen). – Lit.: F. CLAES, *Plantin of Plantijn. Naamkunde* 1982, 116-119.

Plantsoen, Plan(d)soen: Fr. *Planchon* < Ofr. *plançon*, Mnl. *plantsoen* ‘plant, stek, poot’. BerBN voor een planter of PIN. 1340 Jakemes Planchons, Atrecht; 1396 Jan Plantscoen, Geraardsbergen (WF).

Plas, Ples: Verkort uit *van den Plas(ch)* of *van der Plast*. 1281 Gosuinus Plasch, Willemskerke; 1420 Willem Plasch filius Pieters van Caprike; 1449 Pieter Plasch, Hulst (GYSS. 1999); 1521 Willem van der Plast alias Plasch, Asse VB. – Lit.: L. LINDEMANS, *Genealogie van der Plast (later van den Plassche of Plasch) uit Laken. Midd.* 1992, 342-349.

Plas, van den; (van de(r)) Plasse, van de Plassche: PIN *Plas, ten Plassche* ‘plas, waterplas’. 1312 Johannes dictus vanden Plassche, Den Bosch (WF). 1662 Andries Pauwelse (is de zoon van) Paulus Jillissen = Gillissen, ’s-Heerenhoek; zijn kinderen worden Van der Plasse genoemd (VZS 2004, 36-38); 1620 Paulus van de Plassche, Aardenburg; 1695 Abram van der Plasse, Kruiningen (Harthoorn); 17e e. Tanneken van der Plassche, Tholen (DE VOS 534).

Plasmans: Afl. van *van den Plas*. 1630 Joannes vanden Plas = 1633 Joannes Plasmans, Schelle A (WF).

Plasschaert: Afl. van *van den Plassche*. 1396 Jan Plasscaert, Elst (WF).

Platjouw, zie Plattel.

Platschart, zie Platschorre.

Platschorre, Platteschor(re), Platschart: PIN *Platte Schor* ‘aangeslibd of buitendijks land’ (Z). PIN in Oudenlande (Z). De naam werd achteraf geherinterpreteerd als *Platschaert*. 1777 Jan Platschorre, Colijnsplaat (zoon van Martinus Plat(te)schorre) (PDB).

Plat(t)el, Platteel, Platteau, Platteauw, Platjouw, Plotjauw, Plaijouw, Platteeuw: Ofr. *platel*, Mnl. *plateel* ‘platte schotel’. Fr. *plateau*. *Platteeuw* is de weergave van de Picardische uitspraak. BerBN van de schotelmaker. 1311 Jeute Platels, Kortrijk (DEBR. 1971); 1326 Ghiselbrecht Plateel, Ieper (BEELE).

Platteschor(re), zie Platschorre.

Plâtzer: Afl. van de D. PIN *Platz* ‘plein’.

Plaum, zie Pluijm.

Plaijouw, zie Plattel.

Plekkenpol: PIN *Plekkenpoel*, *Plekenpol* bij Winterswijk (G): 1227 *Bleckincpole* (HEKKET).

Ples, zie Plas.

Platte: Wellicht BN *de Platte* ‘magere’, vgl. *de Plaa*.

Pleunis, Pleune, Plune: Patr. *Polleunis* uit de Lat. HN *Apollonius* ‘tot Apollo behorend’. 1426-43 Apelonis Inghelbeens, Kortrijk (DEBR. 1958); 1376 Pluenis de Lootghietere, Ieper (BEELE).

Pleusie: Misschien It. *Pelosi* < *peloso* ‘harig, behaard’.

Plevier, zie Plouvier.

Pleijs: PIN? 1550 Zebert van Pleys, Sint-Oedenrode (DM).

Pleijt(e): Ofr. *plait* ‘akkoord, discussie, twist, proces’. BerBN voor een pleiter, advocaat.

Ploeg, Plog, Plug: BerBN van de ploeger. Of verkort uit *van der Ploeg*.

Ploeg, van de(r), Verploeg: PIN of huisnaam *de Ploeg*. 1578 Cornelis in die Ploech, Helmond; 1603 Jan Bueker in den Ploech, Zutphen (DM); 1690 Jacobus van der Ploeg, Brugge-Middelburg (*VS* 1974, 564).

Ploegaart, Ploegaert, Ploeger, Pluijgers: BerN van de ploeger, landbouwer. 1295 Egidius dictus Plughere, Leuven (WF).

Plog, zie Ploeg.

Plomp, Plompe(n): BN voor een lomperd, die plomp, dom is. 1340 Joannes dictus Plompe, Hilvarenbeek; 1368-1422 Gerit die Plomp, Heeswijk; 1448 Joh. Plompen, Hilvarenbeek (WF).

Plotjauw, zie Plat(t)el.

Ploum, zie Pluijm.

Plouvier, Plevier: Pic. *plouvier*, Fr. *pluvier* ‘pluvier, plevier, regenvogel, regenfluit’. 1291 Gheerart Pluvier, Melden (CG); 1395 Gillis Plouvier, Geluwe WV (DEBR. 1970); 1597 Hans Laurenszoon Plevier, geboren in Hulst, wordt poorter in Zierikzee; 1607 Martina Plevier, Middelburg (DE VOS 532).

Plug, zie Ploeg.

Pluimgraaff: BerN Mnl. *pluumgrave* ‘ambtenaar belast met het opzicht over het pluimvee van ene voornaam persoon’. Vgl. FN *Hanegraaf*.

Plukker, de: BN of BerN voor de plukker van vruchten, bloemen. 1406 Heyn de Pluckere, Brussel (WF).

Plune, zie Pleunis.

Pluijgers, zie Ploegaart.

Pluijm, Ploum, Plaum: BerBN van de pluimenkoper of de plukker van kippen. 1281 Piter Plume, Ieper (BEELE).

Pluijm, van der: Huisnaam *De Pluim*.

Pluijmers, Pluijmert: BerN Mnl. *plumer* ‘kussen- of dekenstikker’. 1391 Lamberto Plumers, Tongeren (WF).

Plijter: Spelling voor *Pleiter*. BerN van de pleiter, advocaat. 1572 Gerit den Pleyter, Helmond (WF).

Podevin, Peutevijnck: Fr. *Poitevin*, Mnl. *po(i)tevin* ‘inwoner van Poitou, de streek van Poitiers’. 1281 Caninum Potevin, Ieper (BEELE); 1337 Jhan Poitevin scepenen in Hulst = 1361 metgaders Jan Poytevine den clerc, Hulst (DEBR. 1999).

Poecke, van; van Poucke: PIN Poeke (OV). 1139 Steppo de Poca (DEBR. 1980’); 1370 Olivier van Poeke, Poeke (DEBR. 1970); 1661 Jan van Poeke, Aardenburg (*VS* 1974, 564).

Poel, zie Pol.

Poel, van (der); van de Poel(e), van de Poelle, van Poele: Verspreide PIN *Poel* ‘waterpoel’. 1199 Beatrix de Pola; 1277 Boudewin van den Poele, Sint-Pieters-op-den-Dijk WV; 1392 Martine van den Poule ... up tgoed dat men heet ten Poule, Middelkerke (DF XII); 1290

Gilles de Poule, Z (OHZ IV, 797); 1535 Michiel van de Poele, Aardenburg (VAN VOOREN 29).

Poelhekke(n): PIN 'hek bij een poel'.

Poelje, van: 1. PIN *Le Pouille* in Haut-Pont (Sint-Omaars). 1645 Mailliaert van Poelje, Middelburg (WF); 1698 Jacques van Pouillie, Mesen (DF XIII). – 2. Huisnaam *La Pouille* 'de kip'. – 3. Evtl. PIN *Poeliën* bij Gouda. Of Mnl. *Poelge*, *Poeliën* 'Apulië'.

Poelman(s), Pollemans, Polman: Afl. van *van den Poele*. 1340 Petrus Poelman, Turnhout (WF); 1435 Henricus Poelman, Nijmegen (DM).

Poepelen, van: PIN Mnl. *popel* 'populier'.

Poerstamper, Poerstomper: BerN van de poederstamper 'fijnstamper van buskruit of van kleurstof'. 1392 Lodin van den Damme van poudre te stampene, te minghelen ... vanden eingienpoudre... te makene; 1392 dat sij de voerseide greinen stampen, Kortrijk (DEBR. 1958).

Poest, van der: PIN *Poest* 'koestal'. 1567 Willem van den Poest, Oudenaarde (WF).

Poeijer, van: PIN *Poeier*, lokale uitspraak van *Poederlee* (A). 1300 Woutre van Poderle, Kasterlee (CG); 1400 Vos van Poederlee = Jan de Vos van Poeyerle, Geel (MNT 288); 1548 Hendrik van Poeyere, Mechelen-Antwerpen (WF).

Poigna(e)rt: Afl. van Fr. *poing* 'vuist'. BN voor een vuistvechter, iemand die op de vuist gaat. 1298 Wautier Poingnart, Kales (GYSS. 1963).

Poissonnier: BerN van de vishandelaar. 1281 Birkins le Poissonnier, Ieper (WF).

Pol, Poel, Pool: 1. Patr. *Pol*, spelling voor Fr. *Paul*. – 2. BN Mnl. *pol* 'boel, minnaar, bedrogen echtgenoot, hoorndrager'. 1363 Jhan Poel, Kortrijk; 1382 Ghiselin de Poel, Harelbeke (DEBR. 1970). – 3. Korte vorm voor *van de Pol*, resp. *van der Poel*.

Pol, van de(n); van de Poll, van der Pol: PIN *Pol* 'opgeworpen hoogte, zandheuveltje, hoge plek, eilandje'. *Pol* (NL), *De Pol* (OIJ, DR). 1181 Hermann de Polle, DR (LNT); 1460 Henrick van de Poll, Dodewaard; 1460 Derick van den Poll, Millingen (DM).

Polak: Volksnaam van de Pool. 1669 Hans Smitt dit le Polac, c'étoit un allemand, Ethe (KCTD 1988, 58).

Polane: 1. BN Mnl. *polane* 'omgekrulde punt van de schoenen'. 1381 Calle Polaens, Hontenisse (DEBR. 1999). – 2. Eigenlijk *van Polanen*. Landnaam *Polanen* 'Polen'. Ook naar Polen vernoemde plaatsen *Polanen* (NH, U, ZH). 1259 Ymmesoeta fa de Boidin, de Polanen, Oostburg (DF XII); 1305-42 Jan van Polanen, ZH (DM).

Polder, (van de): PIN *Polder*. 1280 Boidine van den Polre, Gent (WF).

Polderdijk: PIN (ZH). 1661-1721 Willem Bastiaens Polderdijk, Numansdorp (VZS 1996, 99).

Polderman(s): Afl. van *van de Polder* of BerN van een polderboer. 1381 Daen Polreman, Ossenis Z (DEBR. 1999); 1417 Mathiis Polreman, Zeeland (JAM. 250); 1538 Nicolaus Polderman, Middelburg (WF); 1556 Adriaen Jacobsz Poldre (vader van) Jasper Adriaensz in de Polder = Polderman, Kloetinge (HARTHOORN); 1621-77 Cornelis Jan Domisz. = 1652 Cornelis Jan Polder = 1654 Cornelis Jan Polderman, Kruiningen (VZS 1993, 94).

Polet, Pollet, Pollé, Poleij, Poley: Patr. Spelling voor Fr. *Paulet*, dim. van VN *Paul*. 1392 Polet de le Noelle, Ieper (BEELE); 1630 Philibert Poley, Rijsel-Middelburg (HARTHOORN). – Lit.: A.W.E. DEK, *Het geslacht Poley*. 's-Gravenhage, 1956.

Polfliet, Polvliet: PIN *Polfliet* in Hulsterambacht: 1281 *Polflit* (GYSS. 1953-54; DEBR. 1999, 309); *Polfliet*, *Polvliet* in Kluizen (OV). 1361 Heinricke van Polvliete, Gent; 1491 Jan van Polfliet, Temse (WF); 1643 Symon Pieterss Polvliet; 1654 Sybrecht Simonsz. Polvliet; 1655 Sybrecht Symonsen Polvliet, Klundert (NL 51 (1933), 304-306).

Polis, zie Paulus.

Polkamp: PIN *Polkamp* in Oosseld (G) (DM).

Poll, van de, zie van de(n) Pol.

Pollard: *Paulard*, afl. van VN *Paul*. 1275 Henris Polarde, Luik (WF).

Pollé, Pollet, zie Polet.

Pollemans, zie Poelman(s).

Polлие: *Pollier, Poulier*. BerN van de poelier, de pluimveehandelaar. 1398 Jan Pollier, Menen (DEBR. 1970); 1585-1633 Pieter Poly, Oud Vossemeer (VZS 2001, 109).

Polman, zie Poelman(s).

Pols: 1. Patr. < *Paulus*. 1308 Pols de Fleternes, Ieper (BEELE). – 2. BN Mnl. *pols* ‘pols(slag)’. 1374 Gillis de Pols, Geraardsbergen (WF).

Polvliet, zie Polfliet.

Pompe, van der: PIN *Pomp* in Middelstum (GR). Of BerN van de pomper, die water uitpomp. 1543 Cornelis Pomp, Reimerswaal Z (WF).

Pompernelle: Ongetwijfeld een verhaspeling van *Compernelle*, door anticipatie van de *p*.

Pompoene: Vnnl. *pompoene* < Ofr. *pompon, pepon* ‘pompoen’. BN.

Pon, du, zie du Pont.

Poncin: Patr. Vleivorm van *Ponce*, Lat. HN *Pontius*. 1384 Joffroy Poncin, Parijs (WF).

Pondt, de, zie du Pont.

Ponomarewa: Russische vrl. vorm bij *ponomar* ‘koster, kerkbewaarder’ < Grieks *paramonarios* (DS).

Ponse(n): Patr. van de Lat. HN *Pontius*. 1565 Herman Michiel Ponzen, Eupen (WF).

Ponsteen: Blijkens de varianten *Ponstein, Ponstijn, Ponsijn* vermoedelijk volksetymologisch als *-steen*-naam geherinterpreteerd. *Ponsijn*, afl. van HN *Pontius*; zie *Poncin, Ponse(n)*.

Pont, du; du Pon, de Pont, de Pondt: Fr. *Dupont*, pendant van *van der Brug(ge), Verbrug(ge)*. 1382 Bussaerd van der Brugghe = 1394 Bossard du Ponts, Herseaux H (DEBR. 1970).

Ponte: Var. van *Pointe, Lepointe*, Waalse vorm van Ofr. *pointre, peintre* ‘schilder’; of Mnl. *pointer* ‘ambtenaar die de hoofdelijke omslag bepaalt, zetter van de belastingen’. 1398 Willaume li Pointre, Tielt (DEBR. 1970).

Pool, zie Pol.

Pool, van der: Var. van *van der Pol* of *van der Poel*.

Poorte, (van) de; Poort, ter Poorten, van (der) Poorten, Verpoorte(n), Valderpoort: PIN *Poort* ‘poort; haven, stad’. 1281 Agnes de Porta = Agnete van der Poerten, Avelgem (WF); 1369 Willem van der Porten, Hulst (DEBR. 1999).

Poorter, de; Poorter(s), de Poortère: *Poorter* ‘poorter, stedeling, burger met stadsrechten, met poortersrechten’. Fr. *Bourgeois*. 1340 Jan die Portere, Middelburg (JAM.); 1380 Michiel de Poortere ghesent te Curtrike metten tiensten penninghe = 1383 was Michiel de Portere om coorne tontfane in Nieuwvrakendyke, Hulst; 1381 Pieter de Portere, Hontenisse (DEBR. 1999); 1472 Michiel de Poortere, Aardenburg (VAN VOOREN 29).

Poorthuis: PIN. Vgl. *Poorthuizen* in Losser (OIJ).

Poortinga: Friese afl. van *poort*.

Poortvliet (van): PIN Poortvliet (Tholen, Z): 1204 *Portflit*. 1203 Lambertus castellanus de Portflitte (OBREEN 174); 1309 Johannis de Portfliete, Antwerpen (WF); 1319 her Henric van Portvliet, Poortvliet (HAMAKER I, 92).

Poot: 1. BN naar een lichamelijk gebrek. Paardenpoot of horrelvoet? 1494 Coenraet Poet, Antwerpen (WF). – 2. Verkort uit *De Poo(r)ter*; 1618 Egidio Pooters = 1619 Egidio Poot, Edegem A (WF).

Pooter, de: 1. BerN van de poter, planter. 1270 jn Arnouds Poters hoeft stic, Brugge (CG); 1396 bi Joos Davits meester potre 3613 poten (wilgenstekken), Veurne (WF). – 2. Var. van *de Poorter*. 1325 Lamsin Potre = Lamsin de Portre, Brugge (MNT 318); 1586 Peter de Poorter = 1594 Peeter de Potere, Edegem A (WF).

Pootjes: Dim. van *Poot*.

Popering, (van); van Popeling: PIN *Poperinge* (WV). 1326 Hughe van Poperinghe, Ieper (BEELE).

Popma, Poppinga: Patr. Friese afl. van de bakernaam *Poppe*.

Poppe: Patr. *Poppo*, bakervorm van de Germ. VN *Robrecht*. 1064 Poppo; 1174 Walterus filius Popponis = Walterus filius Poppen, Gent; 1227 filii Poponis de Slues, Boterzande ZV; 1227 Arnout filius Poppes, Monnikendijk (Goes, Z) (GN); 1263 Nicholaus filius Popponis, Middelburg (OHZ III, 338); 1328 husinghe die Heinrics Pops dochter hadde, Hulst; 1381 Jan Poppe, Hontenisse (DEBR. 1999); 1342 Flore ende Poppe Heynric Everdeys kinderen, ZB; 1342 Poppe Jans sone, Middelburg (MEERTENS 1947); 1448 Cornelis Poppezuene van Zierixzee, Brugge (PARM.); 1472 Adriaen Poppe, Aardenburg (VAN VOOREN 29).

Poppel, van: PIN Poppel (A). 1296 Iacops huus van Poppele, Herentals (WF); ±1595-1675 Geerit Jans van Poppel, Hilvarenbeek-Gilze (DM).

Poppelier, Poppelaars: Verspreide PIN *Pöpulier*. 1428 Jan vanden Popelyere, Kortrijk (DEBR. 1958).

Popper: Patr. Afl. van de VN *Poppe*.

Poppinga, zie Popma.

Porcari: It. BerN *Porcaro* 'varkenshoeder'.

Porchet: Dim. van Fr. *porc* 'varken'.

Porreij: Of. *porêt, poré, poree* 'prei, groente'. BerBN van de preiteler, groenteboer. 1325 van Pieter Waermose die men heet Poreye, Ieper (BEELE); 1394 van Marien van der Poreye, Dottenijs H (DEBR. 1970).

Porte, la, zie Laporte.

Portheine: PIN *Potheine* in Ommen (OIJ).

Porton: Dim. van Fr. *porte* 'deur'.

Pos: BN naar de visnaam pos(t), Mnl. *posch*. 1341 Aechte Wouters Spos wedue, Saaftinge ZV (DEBR. 1999); 1358 Jacobi dicti Posch, Kortrijk (DEBR. 1970).

Poschmann: Zuid-Duitse var. van D. *Boschmann*, afl. van *Bosch* 'struikgewas, bosje'.

Post: 1. BN naar de visnaam *pos(t)*. Zie *Pos*. 1224 Willelmi Post, Harelbeke (DEBR. 1980); 1312 Martiin Post scepenen in Hulsterambacht, Hulst (DEBR. 1999). – 2. Mnl. *post* 'post, stijl van deur of raam, paal'. – 3. Korte vorm voor *van Post*. PIN Bost in Webbekom. 1485 Reynder Post = 1479 Reyner van Post = 1479 Reyner van Bost, Diest (WF). – 4. BerBN van de postmeester. 1549 van jufvrouw Postmeesters wegghen = 1550 juffrouw Post, Aartselaar (WF).

Post, van der: PIN *Post*; zie *Post* 2, 3.

Posthuizen: Naam voor de bewoner van een posthuis, een postbeambte. Schönfeld (*MVN* 1957, 134) noemt *Posthuizen* in Lo en aan de Regge.

Posthumus, Posthuma: Lat. *postumus* 'kind geboren na de dood van de vader'? Vermoedelijk veeleer een herinterpretatie van *Postma*. 1735 Roelof Roelofs Posthumus, Wolvega (DM).

Postma: Friese afl. van *Post*.

Pot, Pott, Pots: Huisnaam of BerBN van de pottenbakker, potgieter of ketellapper. 1245 Heinricus Pot, Gent (GN), 1424 Janne Ketelbeys geheten Potte, leuven (WF).

Pot, van der: Huisnaam 'De Pot'.

Potappel: BN (huisnaam) of BerBN. *Potappel* 'stoofappel' (*WNT*). 1640 Cornelis Jansz Potappel, 's-Heer Arendskerke (PDB); 1646 Witte Cornelisz Potappel, Stavenisse (HARTHOORN).

Potjewij: Volksetymologisch uit *Podszuweit* < Litauws *Podszuwaitis*, afl. van Lit. *pot, puodzius* 'pottenbakker'. 1713 Herman Jans Potjewijt, Oude Pekela GR. – Lit.: T. POTJEWIJ, *De geslachtsnaam Potjewijt. Gens Nostra* 1972, 42-45.

Pots, Pott, zie Pot.

Pottelberg(h)e, (van): Er is een PIN *Pottelberg* in de Vlaamse Ardennen op de grens Oost-Vlaanderen en Henegouwen. Ook PIN *Pottersberg/Pottelsberg* in het Land van Waas, dat aan Zeeuws-Vlaanderen grenst. 1295 Willelmus de Pottersberghe, Belsele; 1306 Jan van Pottersberghe, Sinaai (GYSS. 1971); 1383 Jan van Pottelberghe, Temse (WF).

Potter, de; Potter(s): BerN van de potter, pottenbakker. 1311 sente Willebrords capelaen hevet ghecocht... ieghen Ihanne den Pottere ende ieghen Marien siin wiif op hare husinghe ende op hare hervenesse daer si in wonen in die Potterstrate; 1346 Jan de Pottere... schepenen in ... Hulst; 1349 Maria filia quondam Johannis Potters de Hulst, Hulst (DEBR. 1999).

Pottier: BerN Fr. *potier* 'pottenbakker'. 1398 Pieter Potier, Wevelgem WV (DEBR. 1970).

Potuit: Vervorming, misschien uit *petuit* < Fr. *petit* 'klein'? 1614 Cleyen Thoniszoon Potuyt, Holland (DM).

Potvlieger: Herinterpretatie van *Potvlieg(e)*, vermoedelijk zelf ook al vervormd uit PIN *Potvliet* of de BN *Botervliege*? 1740 Maria Potvlieg, Schiedam (DM).

Poucke, van, zie van Poecke.

Pouhmann, zie Baumann.

Pouleijn: 1. Fr. *Poulain* 'veulen'. BN. 1314 Liberti le Poulain, Luik (WF); 1339 Pieter Polein, Biervliet (JAM.). – 2. Of uit *Paulin, Polin*, afl. van VN *Paul*, zoals *Pauwelijn*.

Poulisse, Poulus, Poulusse(n), zie Paulus.

Poutré, la, zie Lepoeter.

Pouw, zie (de) Pauw.

Pouw, van der: Vermoedelijk huisnaam.

Pouwaart: Patr. Afl. van de HN Paulus. 1340 Joh. Pauwart, Tienen (WF).

Pouwels(e), zie Paulus.

Pouwen: Ook *Pauwen*. Vleivorm van VN *Paulus* of gen. van *Pauwe* (zie *de Pauw*). 1539 Cornelis Pauwens, Mechelen (WF).

Pouwer, zie Bauer.

Pover: Ook *De Pover*. BN Of. *povre*, Mnl. *pover* 'arm, pover'. 12e e. Hugo Povers, Outrijve (GN).

Praag: PIN Praag in Bohemen (Tsjechië). 1339 Pieter van Praghe, Praag (WF); 1704 Dirk Dirksz van Praag, Gouda (DM).

Praas: Ndd. *prahst* < *pravest, provest* 'proost'.

Praat, (van) Praet, Verpraet: PIN *Praat* < Lat. *pratum* 'wei(land)'. 1224 Balduini de Praet (DEBR. 1980).

Prangenberg: PIN (RP).

Prause: Zuid-Duitse var. van D. *Braus(e)* 'heftig mens, bruisende kerel' < Mhd. *brûs* 'lawaaï'.

Pré, de/du; de/du Pree, zie Depré.

Prenen: Bij de Ndd. BerBN *Prehn* < Mnd. *prên(e)* 'priem, (schoenmakers)els'.

Prent: Mnl. *prente* 'toestel om op laken een merkteken te prenten, afbeelding, prent'. BerBN van de prenter, merker, drukker, tekenaar. 1378 Jan (de) Prent, Ieper (BEELE).

Preuninger: Patr. Met Zuid-Duitse verscherping *b/p* uit *Breuni(n)ger, Bräuni(n)ger*, afl. van *Brüning* < VN *Bruno*.

Prevo(st), zie Provoost.

Preijers: Uit *Preijs*? Of = *Breijers*?

Prie, de, zie Depré.

Priem, Priemes, Priemis, Priemus: 1. BerBN van de schoenmaker, naar Mnl. *priem* '(schoenmakers)els'. Vgl. D. *Pfriem*. 1165 Walteri Prim, Wulpen (WF); 1263 Harnoldus dictus Prime, Middelburg (OHZ III, 338); 1440 Jan Priem Henrick Priemssoen, Udenhout (DM). – 2. VN *Priamus*. 1431 Priamus dictus Priem, Den Bosch (WF).

Priester, (de): Mnl. *priester, preester*, Ofr. *prestre* < Lat. *presbyter* 'priester, gewijd geestelijke'. 1388 Henry le Priester, Ieper (BEELE).

Pril: Wellicht uit *Dupréel* > *Deprel* of uit *Deprelle, Deprel*. Ofr. *prael(e)*, Fr. *préau* < Lat. *pratellum* 'kleine weide'.

Prince, (de); Prins(e), Prinzen: Mnl. *prince*, Fr. *prince*, D. *Prinz* 'prins, vorst, hoofd'. BN of huisnaam. 1391 Daneel den Prinche, Kortrijk (DEBR. 1970); 1581-85 IJsbrant IJsbrantsz Prins = IJsbrant Princen, Amsterdam (DM).

Procé: Spelling voor *Procet* < *Perrochet*, dim. van de VN *Pierre*.

Profijt: Volksetymologische vervorming van *Profeet*, Fr. *Prophète* 'voorspeller, waarzegger'.

Prommel: PIN *Promelles* in Oud-Genepiën (WB).

Pronk: Mnl. *pronk* 'stuurs, misnoegd, pruilerig, knorrig'. 1493 Willem Hendricksz Pronck, Haarlem (BROUWER 2001, 204); 1659 Hillebrandus Pronck, Amsterdam (WF).

Proosdij, van: PIN *Proosdij* 'ambtswoning van een proost'.

Proos(t), zie Provoost.

Proot: Patr. Samengetrokken uit *Perroot* < *Pierrot*, dim. bij de VN *Pierre*. 1398 Trice Perroets = 1385 van Betricen Proots, Gullegem (DEBR. 1970).

Prooije(n), van: PIN *Poederoijen*, uitgesproken als *proï* (G). 1682 Arnout van Proyen, Bommel-Brugge (WF).

Propsma: Friese afl. van *Probst* 'proost'.

Prové: Ofr. *prové* 'moedig'. BN.

Provoost, Provo, Pervoost, Prevo, Prevost(i), Proos(t): Mnl. *provest, proofst*, Ofr. *provost, prevost*, D. *Probst* < Lat. *prepositus* 'proost, hoofd van een kathedraal kapittel, kloostervoogd; (meestal) gerechtelijk ambtenaar, voorzitter van een schepensbank, baljuw'. 1290 Gillot Prevost = Provost, Bergen H (WF); 1388 Gillis den Proost ... berijders sbaillius = 1397 ghesend Gillis den Proefst te Parijs, Kortrijk (DEBR. 1970); 1603 Simoen Provoost, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Prud'homme: *Preudhomme*, Fr. *preu d'homme* 'eerlijk en wijs man'. 1362 Jacop Preudom, Kortrijk (DEBR. 1970).

Prul: BN van het ww. *prulen* 'pruilen'? 1236-38 contra Willelmum Pruls, Gent (VMW).

Prümers, Prummel: Mnl. *prumer* 'pruimenboom'. 1607 Hans Prumer, Zutphen (DM).

Prijcker, de: Afl. van Mnl. *priken* 'juichen, pralen, pronken, ophef maken'. Mnl. *priker* 'snarenspeeler'. 1358 Heinric Prikers huus, Hulst (DEBR. 1999).

Puffelen, van: PIN.

Puit, de; Puite, de Puijt, Depuijat: Mnl. *puut* 'kikvors, kikker'. BN voor een mager mens of naar het gekwaak, of voor iemand die huppelt. -1300 Sigerus Puut (DEBR. 1980); 1326 Jan de Puut, Ieper (BEELE); 1472 Jan de Puut, Aardenburg (VAN VOOREN 29); 1623 Willem de Puydt, Reningelst-Kapelle (VZS 1998, 66).

Puivelde, van; van Puijvelde: PIN *Puivelde* in Belsele (OV, Waasland) 'puidenveld, kikkerveld'. 1374 Jans kindere van Pudevelde; 1375 Leyns van Puvelde, Kemzeke OV (WF).

Pul, van: PIN *Pulle* (A). 1300 dominos Johannem dictum de Pulle = 1330 Johannes dictus de Pulle, Hulst (DEBR. 1962, 1999).

Pultrum: Trijntje Jacobs nam in 1811 in Surhuisterveen (FL) de naam *Pulterum* aan (DM).

Pun, de, zie Punt.

Püncke, zie Pundke.

Punder(t), de: BerN *punder, ponder* 'weger, schatter'. 1430-44 Arde Ponder; Heynen Punder = Heinen den Punder, Kempen (MNT 294).

Pundke, Püncke: Dim. van Ndd. *Pund*, D. *Pfund* 'pond (geld, gewicht)'.

Punt, (de); de Pun: Vgl. Fr. *Pointe, Lapointe*. Wellicht uit *punter* 'schilder'. Zie ook *Ponte*. 1648-1722 Medardus de Punct = de Pointet, Aalst OV; (zijn kinderen) 1672 Judocus Lepeinctre; 1674 Cornelius Lepointre (WF).

Puntman: Afl. van *de Punt*.

Purcell: Ofr. *porcel*, *porchiel*, Fr. *pourceau*, *porcelet*, dim. van *porc* ‘varken(tje)’. BN naar de onzindelijkheid of voor een varkensfokker.

Pusch: Zuid-Duits verscherpte variant van D. *Busch* ‘struikgewas, bosje’.

Put, (de); Pit, Pitt: 1. PIN *Put*, en kustdialectische, ontronde var. *Pit*, E. *Pitt*, wellicht verkort uit *van de Put(te)/Pitte*. 1174 Hugo Pudt, Gent (GN). – 2. Eigenaar van een waterput, waterfitter, die waterputten aanlegt.

Put, van der, zie van de Putte.

Putman: Afl. van *van de Putte*. 1449 Geerd Putman, Zwolle (DM).

Puts: 1. Adaptatie van Pic. *puch(e)* ‘put’. – 2. Gen. van *Put*.

Putte, (van): 1. PIN *Putte* (A, NB). 1657 Ant. van Put, Sint-Job-in’t-Goor (WF).

Putte, van de; van der Put(te), van de Pitte: Verspreide PIN *Put*, *ten Putte*, kustdial. *Pit*. 1281 Willelmus de Putaero = Willem van den Pitte, Gottem (WF); 1323 Gheraert van den Pitte, Axel (GYSS. 1999); 1381 Jan van den Putte, Ossenisse Z (DEBR. 1999); 1544 Claeyss vanden Pitte, Aardenburg (VAN VOOREN 29); 1594-1621 Herman Hermansz. van de Putte, Dordrecht-Middelburg; 1599-1652 Pieter van de Putte, Middelburg (NL 52 (1934), 66-74; 86 (1969), 282-299).

Putten, van: PIN *Putten* (NB, G). 1297 ic Niclais van Putthe, Z (OBREEN 223); 1313 Herbert van Putten, Elburg (DM).

Putter, (de): BerN van de waterputter, waterschepper, waterfitter. 1671 Cornelis de Putter, Veere (DM).

Pütz: Dial. var. van D. *Pfütze* ‘put, waterput’. BerBN van de waterputter, waterfitter. Vgl. *de Putter*.

Puy, du: 1. PIN Ofr. *pui*, *puy* < Lat. *podium* ‘hoogte, heuveltje’. – 2. Spellingvar. van *Dupuis* ‘van de Putte’.

Puijbaert, zie Puijlaert.

Puijenbroe(c)k, (van); Puijmbroeck, van Puijmbrouck: PIN *Puidenbroek* ‘moeras met puiden, kikkers’, in Vrasene en Haasdonk (OV, Waasland). 1341 Coppin Pudenbroucs wijf, Saaftinge; 1382 Jan Pudebrouc, Hulst (DEBR. 1999); 1370 Jan Pudenbrouc, Hulst (GYSS. 1999).

Puijlaert, Puijbaert: *Puijbaert* door leesfout. PIN *Pu(i)laar* < Mnl. *Puunlaar* in Belsele (Waasland, OV). 1295 Joh. de Pular, Belsele; 1375 Hannin van Pulaer, Kemzeke; 1567-1637 Mattheus Puylaert = Van Puylaere, Belsele (WF). De Zeeuwse tak Puijlaert stamt uit het Waasland, is sinds 1720 in Zeeuws-Vlaanderen gevestigd en stamt van: °1702 Adrianus Josephus Puylaert, Waasmunster (OV). – Lit.: C.B.A.J. PUYLAERT, *Het Zeeuws-Vlaams geslacht Puylaert*. VS 31 (1995), 523-557;

Puijmbroeck, van Puijmbrouck, zie (van) Puijenbroe(c)k.

Puijpe, zie Pijpe.

Puijsseleire, de; (de) Puijsseleijr: Var. van *de Puysselaer* < *Puislager* ‘puidenslager, die kikkers slaat om kikkerbillen te verkopen’. BerN. Waaslands *puislagen*. 1595 Joos de Poyseler, Denderhoutem; 1753 Gs. de Puyssseleir, Waasland (WF).

Puijt, de, zie de Puit.

Puijelde, van, zie van Puivelde.

Pijck(e), Peycke, Pie(c)k, Pik: Mnl. *pike* ‘piek, lans met platte of ijzeren punt’. BerBN voor de wapensmid of een piekenier. Overdrachtelijk ook ‘haat, wrok, slechte verstandhouding’, BN naar het karakter. 1234 Henricus Pike (GN); 1550 Jan Pieck, Arnhem-Antwerpen (WF). **Pijckevet,** zie Picavet.

Pijckhout: Samenst. van ww. Mnl. *picken* ‘houwen’ en *hout*. BerN van de houthakker. 1443 Wouter Pychout, Lier (WF).

Pijfferoen: Fr. *pifferon*, afl. van Fr. *piffre*, It. *piffero* < Mhd. *phifer*, D. *Pfeifer*, Mnl. *Pijper* 'fluitspeler, speelman, muzikant'. 1550 Gillis Pypheroen, Tielt (WF).

Pijl, Pijls: BerBN voor een schutter of pijlenmaker. 1374 Moen Pijl van ghescut te voerne (WF).

Pijl, van de(r), zie van der Peel.

Pijn: Patr.? Vgl. *Pijnen*. 1365 Willem Pijn, Delft (DM).

Pijnacker: PIN *Pijnacker* (ZH). 1570 Cornelis Pijnacker, Delft (DM).

Pijnckels: 1. Dim. van *pink* 'kleine vinger'. 1396 Jan Pinke, Ieper (BEELE). – 2. Var. van *Pinkers*. Afl. van Mnl. *pinken* 'schitteren, glanzen', ook 'hinken'. – 3. Door *n*-invoeging uit *Pyckels*, gen. van *Pickel*. Mnl. *pickel*, *peckel* 'poot van een meubel', ook 'been'. BerBN voor een timmerman, houtdraaier of BN voor iemand met lange benen.

Pijnen: Patr. < *Puijnen*, *Panen*, bakernaam, wellicht van VN *Frans*.

Pijnenburg: PIN *Pijnennburg* (U). Maar de FN heeft zijn grootste concentratie tussen Tilburg en Den Bosch. W. PIJNENBURG (*De Kleine Meierij* 1987, 75-82, 47-49) situeert *Puinenburg* in Belveren (NB). 13e e. Peter Poynenborch, Belveren; 1367 Godefridus Poynenborch, Den Bosch; 1535 Jan Peynenborch, Den Bosch-Antwerpen (WF).

Pijpe, Puijpe: BerBN van de pijper, fluitspeler, (stads)speelman. Vgl. *Pijpers*. *Puijpe* < dial. *Pupe*, met geronde klinker onder invloed van de *p*. 1393 Jan Pipe, Kortrijk (DEBR. 1970).

Pijpelinck: Afl. van *Pijpe*.

Pijpenseel: PIN *Pijpenzele* in Sint-Maria-Oudenhove (OV). 1281 Jacobus de Pipzele = Jacob van Piipzele, Lierde OV (WF).

Pijpers, Peijpers, Pieper(s): BerN van de pijper, de fluitspeler, trompetter, speelman, (stads)muzikant. Vgl. D. *Pfeiffer*, E. *Piper*. 1374 Annees Pipers, Ieper (BEELE); 1426 Maertin de Pijppere, Kortrijk (DEBR. 1958); 1604 Marinus Willemsse Pijper, Heinkenszand (HARTHOORN).

Q

Quaak, Quaek, zie Kwaak.

Quaars, zie Kars.

Quaasteniet, de: Spelling voor *de kwaadste niet*. 1536 Willem Adriaansz. de Kwaadsteniet, Ridderkerk (Spendel); 1703 Adriaan de Kwaadsteniet, IJsselmonde ZH (DM).

Quaaijtaal: Spelling voor *Kwaaitaal*, BN voor een kwaadspreker. 1598 Peter Wouters

Quaaitaal, Loon op Zand NB (DM).

Quadekker: Var. van *Quatacker*. PIN *Kwaadakker* 'slechte akker'. 1289 Heinric f. Heinemans van Quaetackere, Brugge (CG).

Quaghebeur: BN voor een kwade buur. 1415 Willem Quaetghebeur, Sint-Winoksbergen FV (WF).

Quaille, van: Spelling van *Van Caillie* < *Van Coillie*. PIN in Oostnieuwkerke (WV): 1187 *Colia*, 1202 *Coilge* (TW). Rom. *collia* < *collis* 'heuvel'. 1238 Nichola de Quaile, Doornik (WF).

Quak, zie Kwaak.

Quak(k)elaar, zie Kwakkelaar.

Quan(d)t, zie Kwant.

Quarin, zie Corijn.

Quarles: Patr. Spelling voor *Carles*, Pic. vorm voor *Charles*.

Quartel, (de): Ofr. *quartel*, mnl. *quarteel*, *carteel* 'korenmaat (1/4)'. 1669 Christiaan Quarteel, Aardenburg (VS 1974, 564).

Quasters: BerN van de kwastenmaker.

Quataert: Afl. van Mnl. *quaet* 'kwaad, slecht, boos'. 1425 Maergriete Quaethaers, Eeklo (WF).

Quekelberg(h)e, (van); van Queckelberche, zie Kwekelberg.

Quelerij, (de): Uit *Delcoeuillerie*. Ofr. *cueillerie* 'oogst'. Als plaatsnaam wellicht de naam van de oogstschuur, tiendenschuur. 1595 Toucheyn de le Quellery, Komen-Leiden (WF).

Quellhorst: PIN *Quellhorst* (NS).

Quennelle: dim. van Pic. *que(s)ne* 'eik', Fr. *chêne*.

Querido: Sp.-Port. bn. *querido* 'lief'; of volt. dw. van *querer* 'beminnen, liefhebben', dus 'geliefde'.

Quik: Ook *Kwik*. BN Mnl. *quic* 'levendig, vlug, kwik'. Vgl. E. FN *Quick(e)*, D. *Quick*. 1381 Pieter Quic, Hontenisse (DEBR. 1999).

Quint: Onduidelijk. Fr. *le quint* 'de vijfde'? 1169 Theodricus Quint, Utrecht (GYSS. 1966); 1356 Jan de Quint, Brussel (WF); 1475-78 Ghijsbrecht Quynt, Brugge (DM).

Quinten, Quinter, Guinten: Patr. Lat. HN *Quintinus*. 13e e. Quintinus de Sancto Quintino; 1280 Hankinus Quintin, Ieper (BEELE); 1682 Dominicus Quinten, Kapelle (HARTHOORN).

Quirijnen, Quirijns: Patr. Lat. HN *Quirinus*. 1568 Corn. Quirynszoon, Amsterdam (WF); 1599 Adr. Quirynen, 's-Gravenmoer (MNT 446).

Quist, zie Kwist.

Quite: Mnl. *quit(e)*, *quijt* 'rustig, gerust, vreedzaam, onbezwaard'. 1484 Heynric Quyt, Heers (WF).

R

Raad, de; de Raadt, de Raat, Raats: BerN van de raadsman, raadgever, lid van de stedelijke raad. 1381 relict Wouter Raets; 1397 solvit Hugo de Raet et socii eius, Hulst (DEBR. 1999); 1475 Callekin Raets fa. Jan, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Raadman: 1. BerN Mnl. *raetman* 'raadgever, raadsman'. – 2. Patr. Zie *Raman*.

Raaffels: 1. Patr. Dim. van een bakervorm van een Germ. VN, zoals *Radfried*, *Radolf* of *Rafolt*. Vgl. D. *Räffle(in)*. Of *Rafel* < bijbelse VN *Rafael*. – 2. Zie *Ravels*.

Raamdon(c)k, van; Raamsdonk, (van) Raemdonck, van Raemsdonck, Rondonck: PIN *Raamsdonk* (NB), *Ra(a)msdonk* in Brussel, bij Mechelen (A), Lokeren, Haasdonk en Melsele (OV). 1248-71 ver Lijsbetten van Raemsdonc, Antwerpen (WF); 1655 Cornelis Harmens van Ramsdonk, Hooge en Lage Zwaluwe NB (DM).

Raams: PIN *Rahms* < goed *den Rahm* in Alsum bij Duisburg (NRW). Eberhard Rahms kwam in 1801 naar Arnhem en spelde zijn naam *Raams* (DM).

Raan, van: PIN *Raan* (OIJ). 1756 Pieter Jacobus van Raan, uit Hattem G (DM).

Raap: BN voor de rapenteler. 1248 Balduini dicti Rape, Gent (GN); 1340-41 Willem Rape, Oostkapelle (HAMAKER II, 139); 1472 Cornelis Rape, Aardenburg (VAN VOOREN 29).

Raas, Raes, Ras: Patr. Germ. VN *Razo* < *rêda* 'raad' + suffix -zo: 1088 Razo de Gavara (GN); 1317 Rase van Coudekerc, Walcheren (MEERTENS 1947); 1489 Gillis Woutre Raes, Axel (STEEGERS); 1576 Mayken Raes, Middelburg (DM); 1595 Jooris Raes, Aardenburg (VAN VOOREN 29); 1622-32 Marinus Pietersz Raes, Kapelle (HARTHOORN).

Raat, de; Raats, zie de Raad.

Raauwendaal, zie (van) Rouwendaal.

Raaij, van: PIN 't *Raij* bij Sinderen (G). Claes van Raaij, Varsseveld-Didam (vader van) 1713 Rutger van Traa = 1730 Rutt van Raeij (DM).

Raaijen, van: PIN *Raayen* (Elst, G). 1723 Thomas van Raijen, Elst G (DM).

Raaijmakers, zie Rademaker(s).

Rab, Raben: Patr. Bakervorm van een Germ. VN *Radbode*, *Rabbodo* of *Radbert* (GN). 1333 Jan Rabbe; 1369 Heinric Rabbe; 1380 Hughe Rabbe; Hulst (DEBR. 1999).

Rabbers: Patr. Gen. van *Rabbert* < *Radbert*, de Germ. VN *rêd-berht* 'raad-schitterend': *Radbert*, *Rabertus* (MORLET I).

Rabout, Rabouw: 1. Patr. *Raboud*, Germ. VN *rêd-balth* 'raad-moedig': *Ratboldus*, *Radbaldus* (GN, Dip.). De geromaniseerde vorm is *Rabaud*, waaruit *Rabouw*. 1268 Coppinus Rabau, Ieper (Beele); 1368 Jhan Rabouts cateile, Kortrijk (DEBR. 1970). – 2. Mnl. *rabaut* < Ofr. *ribaud* 'landloper, schurk, hoerenloper'. BN.

Radder: Spelling voor de BerN *Rader* 'rademaker, wagenmaker'. 1689 Claes Cornelisz Radder, Waddinxveen ZH (DM).

Rademaker(s), Ramaker, Raaijmakers: BerN van de *rademaker*, wielenmaker, dus wagenmaker. 1278 Arnoldus dictus Rademakere, Leuven (WF); 1506 Claeijs de Raemmakere van calis, Aardenburg (VAN VOOREN 29); 1552 Petrus Peterss Raeijmaker, Nijmegen (DM). Zie ook VOS 222-228;

Radespiel: Beierse FN, ontrond uit *Radesbühel*, waarin *bühel* 'heuvel' betekent. Vgl. *Dinkelspiel* < *Dinkelbühl* (DN).

Radewalt: Uit frequente PIN *Rodewald* (o.m. NS) 'gerooid bos'.

Radings: patr. Afl. van Germ. *rêd*-naam, zoals *Radbert*, *Radbode*. 1200 Wolterus Radinc; 1208 Waltherus Rading, Utrecht (GYSS. 1966).

Radstake: Tussen Varsseveld en Lichtevoorde (G) stond de herberg met uithangbord *de Radstake*, een paal met rad waarop misdadigers geradbraakt werden. 1730 Jan op de Ratstaak, Varsseveld (DM).

Raecke, zie Rake.

Raeman, zie Raman.

Raemdonck, (van); van Raemsdonck, zie van Raamdon(c)k.

Raepe, van de(r): PIN, wellicht huisnaam *de Rape* 'raap'.

Raes, zie Raas.

Rafelaar, (van de); van de Ravelaar: Wellicht de PIN *Rafelder* (G): 1417 *Raefler*, 1668 *Raeffeler* < *raaf-laar* (BERKEL).

Ragut: Spelling voor de Rom. FN *Raguet*, dim. van de Germ. VN *Radger*, *Radgod*.

Raineij: Patr. Spelling voor *Rainet*, dim. van de VN *Rainier/Renier*, *Reinoud/Regnaud* of *Re(g)nard*.

Rake, Raecke: BN naar het gereedschap. Mnl. *rake* 'hark' 1394 Pieter Rake, Ieper (BEELE); 1602 Janneke Rake, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Ramaker, zie Rademaker(s).

Raman, Raeman, Ramant: Patr. Germ. VN *rêd-man* 'raad-man': *Ratman*, *Radmannus* (MORLET I, Dip.). 1389 Griele Ramans, Ieper (BEELE).

Rammelaere: BN voor een rammelaar, lawaaimaker, babbelaar, prater. 1381 Pieter de Rammelare, Hulst (DEBR. 1999).

Rammeloo: Een Antwerpse familie Rammeloo stamt uit Ramele (OIJ): 1195 *Ramelo*. 1165 Engelberto de Ramelo (LNT).

Ramon, Ramondt: Patr. Germ. VN *rêd-mund* 'raad-bescherming': *Ra(t)mundus* (Dip.). 1378 Jan Ramond, Ieper (BEELE).

Rampaart: 1. Patr. Germ. VN *Rambert* (vgl. *Lambert* > *Lampaert*): *hraban-berht* 'raaf-schitterend'. 991 Rambertus (GN); 1151 Hugo Rampart, Aalst (WF); 1339 Wouter Ranbert, Hulst (DEBR. 1999); 1576 Jordens Ramperts, Arnhem (DM). – 2. PIN *Rampaart* in Oosterland (Z).

Ramselaar, (van): PIN *Ramsler* (BEI)

Ramussen: Vermoedelijk uit *Rasmussen*, zoon van *Rasmus*, korte vorm van de Gr. HN *Erasmus* 'beminlijk'.

Randen, van: PIN *Rande* in Diepenveen (OIJ).

Randeraat, van: PIN *Randerath* in Heinsberg (NRW).

Randwijk, van: PIN *Randwijk* in Heteren (G). 1650 Margriet van Randwijk, Nijmegen (NL 25 (1907), 61).

Ranghe: Misschien spelling voor *Rangé* = *Ranger*, Rom. vorm van de Germ. naam *hraban-ger* 'raaf-speer': *Ravengerus*, *Rangerius* (MORLET I).

Ranschaert: Hypercorrecte vorm van *Rasschaert*. Mnl. *rasschaerd* 'vluggerd', afl. van *rasch*. 1281 Gosin Rasscard, Brugge (CG); 1403 Jan Rasschaerde, Biervliet (JAM. 218).

Ransou, van de: PIN *Rantzau* (SH). Ferdinand Heinrich Wilhelm von Ranzow werd in 1872 in de Nederlandse adel opgenomen (DM).

Ranst, van: PIN *Ranst* (A). 1264 Joh. dictus de Ransth, Antwerpen (WF); 1381 Willem Ranst, Ossensisse Z (DEBR. 1999).

Ransijn: Met voortonig versterkte klinker uit *Ronsin*, *Roncin*. 1. Ofr. *roncin* 'trek- en lastpaard'. – 2. PIN *Ronchin* (Nord) < *rumicinium* < *rumicem* > Fr. *ronce* 'braamstruik'.

Ranter: Afl. van Mnl. *ranten* 'zotteklap uitslaan, kletsen'. BN voor een zwetser, kletsmajoor. 1417 Gillis de Ranter, Geraardsbergen (WF).

Ras, zie Raas, Rasch.

Rasch, Ras: BN Mnl. *rasch* 'ras, vlug, levendig, flink, sterk, krachtig'.

Raschdorf: PIN *Rasdorf* (HS).

Rassel, van: Uit *Verrassel* < *Verasselt* < *Verhasselt* < *van der Hasselt*. PIN *ter Hasselt* 'plaats waar hazelaren groeien, hazelarenbosje'. 1392 Willem van der Asselt, Kortrijk (WF).

Ratelband: BN voor iemand die met een band ratelt?

Rattingen, (van): PIN *Ratingen* bij Düsseldorf (NRW).

Ratz, Rats: Patr. D. vorm van de Germ. naam *Razo* < *rêd-so*, pendant van *Raas*.

Rauwerda: Friese afl. van de PIN *Rauwerd* (FL), Fries *Raerd*.

Ravelaar, van de, zie van de Rafelaar.

Ravels, Raaffels: PIN *Ravels* (A). 1340 Ancelmus de Ravels, Turnhout (WF); 1430 Cornelis van Ravels van Breda in Brabant, Brugge (PARM.).

Raven: Patr. Vleivorm van een Germ. *hraban*-naam, zoals Walrave. 1381 Pieter Ravin, Hulst (DEBR. 1999); 1480 Thomaes Ravins, Axel (STEEGERS).

Ravensbergen: PIN i in Reeuwijk (ZH).

Ravenswaaij, van: PIN *Ravenswaai* (G). 1561 Henricus Ravenswaius, Amsterdam (WF).

Ravestein, van Ravesteijn: PIN *Ravenstein* (NB) en in Aardenburg (Z). 1576-1640 Albert Claesz van Ravesteijn, Den Haag (DM).

Ravia: Centraal-Waalse var. van *Raveau* < *Ravel*. Patr. *Rawel, Ravel*, var. van VN *Raoul* < Germ. *Radolf*.

Rebel: Mnl. *rebel, ribel* 'weerspanning, oproerig'. BN. 1548-1608 Rijck Thijmanszoon, alias Rebel, Hilversum (DM).

Rechsteiner: Afl. van PIN *Rechtenstein* (BW)?

Rechter, de; Richter, Riegter: BerN van de rechter, schout, ambtman. 16e e. Pieter de Rechter, Land van Waas (WF).

Reckers, zie Reekers.

Reckman, zie Rikmans.

Redel: Vermoedelijk D. *Redle* < (*Kon*)*rädle*, dim. van VN *Konrad*.

Reder, Reeders, Redert: 1. BerN van de bereider, bewerker van stoffen, b.v. lakenreder. 1565 Hans Reders, Gent-Antwerpen (WF). – 2. Patr. Ndd. vorm van de Germ. VN *rêd-hari* 'raad-leger'. 1300 Rederus filius Anken, Hamburg (NN).

Ree, zie de Reede, van Reede.

Ree, van (de(r)), zie van Reede.

Reede, de; Ree, de Reet: *De Rede* = *de Gereede*. BN voor iemand die altijd gereed, klaar is, een bereidwillige. 1400 Jo de Rede, Tervuren (WF).

Reede, van; van Reeden, (van) Ree, van de(r) Ree, van (de(r)) Rhee: PIN *Reede* bij Den Helder (N), *Ree* in Vries (DR). 1550-1611 Frederik van Reede, Amerongen (DM).

Reedeker: Ndd. BerN < Mnd. *redeker* 'rademaker, wagenmaker'

Reeders, zie Reder.

Reedijk: PIN *Reedijk* (Binnenmaas, ZH). 1631 Jan Hendriks Reedijck, Heinenoord (DM).

Reek, van: PIN *Reek* (NB).

Reekers, Rekkers, Reckers: Patr. *Reker* < Germ. VN *Rijker*. 1702 Wouter Rekers, Veldhoven-Antwerpen (WF).

Reemer, zie Reijmers.

Reems, van: PIN *Reemst* in Ede (G).

Reenen, van, zie van Renen.

Reepe, (van de(r)), zie van de Repe.

Reeper, de; Repper: BerN van de reper, touwslager. 1245 Arnulfus Repre (DEBR. 1980).

Rees, van: PIN *Rees* in Kasterlee (A). 1369-96 Willem van Rees, Gelder (DM).

Reesink, zie Resink.

Reest, van de(r): Door metanalyse uit *van der Eest*. PIN *Eest* 'ast, droogoven' (zie *van der Est*).. In Friesland is *ees(t)* 'bijeengelegen bouwland, es' (MOERMAN). *Eest* kan ook een spelling zijn voor *heest* 'beukenbos, struikgewas'.

Reet, de, zie de Reede.

Reeter: Wellicht var. van *Reiter* 'ruiter'.

Reeth, van: PIN *Reet* (A). 1309 Henricus de Reeth, Reet (WF).

Regeling, Reilingh: Patr. Afl. van *Regel*, dim. van *ragin*-naam: *Regilo* (MORLET I). 17e e. Geert Jans Reilink, Gasselternijveen (DM).

Regemortel, van; van (den) Regenmortel, Remortel, van Remortel(I)e, (van)

Remoortel(e), van Remoortere: PIN *Regenmortel* 'drassige grond als grensscheiding'. PIN in Kontich, Reet (A) en bij Helvoort (NB). 1426 Wouter vanden Reghemorter, Aartselaar (WF); 1627 Pieter Regemorter, Middelburg-Aardenburg (VS 1974, 564); 1676 Francies van Remoortele, Hontenisse (DM).

Regoort: Wsch. door dialectische uitspraak uit *Regaert* < *Reingard*. Metr. Germ. VN *ragin-gard* 'raad-gaard': *Raingardis* (MORLET I).

Regoudt, zie Reijngoud(t).

Regt, (de): Spelling voor *de Recht*. BN. Mnl. *recht* 'rechtvaardig, rechtschapen, braaf'. 1305 Mikiel Recht, Ieper (BEELE); 1619 Jacob Claesse de Regt, NB; 1622-47 Claes Jacobsz de Recht, Colijnsplaat (HARTHOORN).

Reichard: Patr. D. vorm van de Germ. VN *Rijkaard*, *Richard*.

Reicksmann: D. *Reichmann*, pendant van *Rijkman*, Germ. VN *rik-man*: *Ricmannus*, *Richman* (MORLET I).

Reiden, van der: Door metanalyse uit *van der Heiden*.

Reiersche, zie Reijers(e).

Reifferscheidt: PIN *Reifferscheid* (NRW, RP).

Reigel, Reigil: Patr. Dim. van *ragin*-naam: *Regilo* (MORLET I).

Reiger, de; de Reijger, de Rijger, de Reijer: BN naar de waadvogel, de reiger. Voor iemand met lange hals of spillebenen. 1185 Theodericus Reigere, Utrecht (GYSS. 1999').

Reilingh, zie Regeling.

Reiman, Renema(n): Patr. Germ. VN *ragin-man* 'raad-man'. 1291 Joh. filius quondam Reinemanni de Guethusen, Diest (WF).

Reimert, zie Reijmers.

Reinartz, Reijnaars, Renar: Patr. De Germ. VN *Reinaard*, *Reinhard*. Germ. *ragin-hard* 'raad-sterk': *Reg(e)nardus*, *Raginhardus*, *Rainardus* (Dip., GN). In de Middelnederlandse roman 'Van den vos Reinaerde' kreeg de vos, zoals de andere dieren, een voornaam. In het Franse taalgebied was de 'Roman du renard' zo populair, dat de eigennaam *Renard* soortnaam werd voor de vos en het oude woord *goupil* (< Lat. *vulpicellus* 'vosje') verdrong. 1280 Joh. Reinart, Ieper (BEELE); 1330 domum Willelmi Reynaerds, Hulst (DEBR. 1999).

Reinboud: Patr. Germ. VN *ragin-balth* 'raad-moedig': *Raginbold*, *Rainbold*, *Reinboldus* (Fm., GN). 1311 Jan Reimboud, Z; 1347 Margriete Reinbouds land, Hulst (DEBR. 1999).

Reinders, Reijnders, Rijnders, Rinders: Patr. Met epenthetische *d* (vgl. *donder* < *donre*) uit *Reiners*. Germ. VN *ragin-hari* 'raad-leger': *Raginhari*, *Reginarius*, *Reiner(us)* (Fm., MORLET I, GN). 1270 Willem Reinere, Gent (CG).

Reinhoud, Reinhou(d)t, zie Reijnoudt.

Reiniger(t): Patr. Germ. VN *ragin-gêr* 'raad-speer': *Regingerus*, *Regenger*, *Reingerus* (MORLET I).

Reints, zie Reijne.

Reit, van der, zie van (de) Rijt.

Reitsma: Friese afl. van de PIN *Reitsum* in Ferwerderadeel (FL).

Rejack: Fr. FN *Riac* < PIN *Riac* in Marseillan (Hérault). 1811 Reack, 1835 Rejack, 1845 Riack, Goes, naam van een Franse ketelslager (PDB).

Rekkers, zie Reekers.

Rem: Patr. Korte vorm van een Germ. VN, zoals *Reimaar*, *Reimboud*, *Reimbrecht*/*Rembert*/*Remmert*. 1587 Tielman Rem = Remmets, Antwerpen; 1773-75 Remmert Dircksz Rem (zoon van) Dirck Remmertsz (DM).

Remeus: Patr. Var. van *Remeis* uit de HN *Remigius*. 1577 Remigius Philippi = 1606 Remeus Philippi, Kontich A (WF).

Remerij, Remorie(t): Patr. Rom. vorm van de Germ. VN *hraban-rîk* ‘raaf-machtig’: *Rabanrih*, *Ramerich*, *Ramericus* (Fm., MORLET I). 1553 Jan Remerie, Luingne H; 1639 Laureyns Remmery, Waasten H; 1724 Marie Remmery, Menen WV (WF). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *Rembry. De Leiegouw* 1981, 455-7.

Remeijn, (van de) Remeijnse, Reminsen, zie Romein.

Remmé: Vermoedelijk een afwijkende spelling voor *Remy*.

Remmerden, van: PIN *Remmerden* in Rhenen (U).

Remmers, zie Reijmers.

Remmerswaal: PIN *Reimerswaal*, in 1530-1552 verdronken stad op Tholen (Z). 1203 Witto de Reimerswal, Z (OBREEN 174); 1276 Clais sone van Reimarswale, Holland; 1300 Boudine van Reymerswale, Middelburg (CG).

Remoortele(e), (van); van Remoortere, zie van Regemortel.

Remorie(t), zie Remerij.

Remortel, van Remortel(l)e, zie van Regemortel.

Remy: Patr. Rom. vorm *Remi/Remy* van de HN *Remigius*. 1392 Remy Maes; 1336 Jakemes Remy, Ieper (BEELE).

Remijn, Remijnse(n), zie Romein.

Renalda, Ringalda: Patr. Var. van *Reinalda*, Friese afl. van de Germ. VN *Reinald*, *Reinoud*; zie *Reijnoudt*.

Renar, zie Reinartz.

Renema(n), zie Reiman.

Renen, van; van Reenen: PIN *Rhenen* (U). 1399 heer Willem van Renen, Zwolle (DM).

Renesse, (van); Renes, (van); van Rennes: PIN *Renesse* (Schouwen-Duiveland, Z). 1303 here Janne van Renesse, Brugge (WF).

Rengeling: Patr. Afl. van de Germ. VN *Reinger*. 1174 Ringerus Quada, Gent (GN); 1726-72 Albert Ringeling, Uitdam (DM).

Renier(s), Reijniers(e): Patr. *Renier*, *Rainier* is de Rom. vorm van de Germ. VN *Reiner*; zie *Reinders*. 1391 Renier le Dukere; 1280 Robin Renier, Ieper (BEELE); 1428 Reynier filius Arnouds, Sluis-Brugge (PARM.).

Renique, zie Rijnke.

Renkema: Friese afl. van de PIN *Renkum* (G).

Renko: Patr. Door ass. *mk* > *nk* uit *Remco*, *Remko*, Friese afl. van VN *Remme*; zie *Rem*.

Rennes, van, zie (van) Renesse.

Rens, Rennis, zie Reijne.

Rensen, Rentzing: Patr. Verbogen vorm en afl. van *Reinzo*, afl. van een *ragin*-naam, zoals *Reinaard*. 1154 Reinzo de Thildunc, Gent (GN).

Renshof: PIN *Reinshof* (NS).

Rentergem, (van) Renterghem: PIN *Rentergem* in Landegem (OV). 1477 Arendt van Renterghem, Lovendegem-Gent (WF); 1484 heer Zegher van Renterghem, Aardenburg (VAN VOOREN 29); 1592 Jaques van Renterghem, Zottegem OV – Zeeland (*VS* 1965, 134).

Rentier: Fr. *rentier* ‘betaler of inner van rente, rentmeester’. 1424 Mahieu le Rentier, Zinnik (WF); 1645 Cornelis Pieterse rentier, Nieuwerkerk (*VZS* 2000, 95).

Renting: Patr. Afl. van *Reinaard*. 1657 Egbertus Rentinck, OIJ (WF).

Rentmeester: BerN van de rentmeester, onvanger, die renten en inkomsten beheert. 1356 Alaert de Rentmeester, Brussel (WF); 1507 Cornelis de Rentmeester, Tholen (HARTHOORN).

Rentzing, zie Rensen.

Reparon: Wellicht door *r*-anticipatie uit Fr. *Éperon* ‘spoor’, Ofr. *esperon*.. BerBN van de sporenmaker. 1386 Jean Esperon, Brugge (WF).

Repe, van de; (van de(r)) Reepe: PIN Mnl. *reep*, *repe* ‘strook, strook land (langs waterloop), streek’.

Repkes, Repko: Patr. *Reepkens*, dim. van *Rip*, *Reep*, Germ. bakervorm *Ripo* < *Rijbrecht* of *Rijboud*. *Repko* is Fries.

Repko, zie Repkes.

Repper, zie de Reeper.

Resink, Reesink: Patr. Afl. van de Germ. VN *Raas*, *Rees*.

Rest, van de(r), zie van der Est.

Retsin: Patr. Mnl. *Ritsin*, vleivorm van VN *Richard* of *Richier*. De *ts* is te verklaren uit het Picardisch.

Rettig: D. BN *Rettich* ‘rammenas, radijs’ < Mhd. *retich* < Lat. *radix* ‘wortel’.

Reu, de: BN Mnl. *reude* ‘sterke hond, bloedhond, reu, booswicht’. 1423 Daneel de Reude/Ruede, Kortrijk (DEBR. 1958).

Reubens, zie Robijn(s).

Reuhl, zie Roel.

Reuhman: *Reuman* < *Roman*, de VN *Romanus*? Of D. *Reumann* < *Reimann* < *Reinmann*?

Reule, zie Roel.

Reuling: Patr. Gepalataliseerde var. van *Roeling*, afl. van *Roel*.

Reuneker: Vervorming van *Renique*?

Reunes, Reunis: Patr. gepalataliseerde vorm van *Roons*, *Roens*, gen. van *Jeroen*, HN Hieronymus.

Reurink: Patr. Afgeleid van een Germ. VN, zoals *Roderik*.

Reus, (de); Reusen: BN voor een reus, iemand met grote gestalte. 1299 Johannis Reusen, Brugge (WF). Zie ook *Reusen*.

Reusel, van: PIN *Reuzel* (NB). 1340 Joh. de Rosele, Turnhout (WF).

Reus(en), Reusink: Patr. Afgeleid van de Germ. VN *Raas* of uit *hrôth-so*. Zie ook *(de) Reus*.

Reuten: Patr. Afl. van Germ. VN *Rutger* of een andere *hrôth*-naam. 1400 Rutgeerde = 1384 Ruttene der tafelen knape, Tienen (WF).

Reuver, de; Reuvers: Gepalataliseerde var. van *de Roover*.

Revenberg: Wellicht de PIN *Reifenberg* (BEI, HS, RP).

Reij, de: 1. Adaptatie van *Derez*. PIN *Le Rez/Le Ré* in Sivry (H), *La Reid* (LU). 1559 Ant. de Rez, Tienen (WF). – 2. Een Zeeuwse familie *De Reij* stamt evenwel af van Jannis de Reijg, die omstreeks 1700 geboren is in Slesinge, d.i. vernoemd Schlesië ‘Silezië’. Het zou de vernederlandsing kunnen zijn van de Duitse naam *Derich* < *Dierich* ‘Diederik’, die daarna in Zeeland aangepast werd aan de al bestaande naam *De Reij*. – Lit.: TRUDE DE REIJ, *De Reij. Over de oorsprong van een familienaam*, Middelburg, 2005.

Reijbroe(c)k, van; Reijbrouck: PIN *Reibroek*, erg verspreid in FV, OV, WV. 1343 Danine van Reybrouc, Gent (WF).

Reijchler: D. FN *Reichler*, afl. van *Reichel*, dim. van een *rîk*-naam.

Reijcke, de, zie de Rijk.

Reijen, van: Spelling voor *van Rijn*. Herkomstnaam naar de rivier de Rijn.

Reijer, de; zie de Reiger.

Reijers(e), Reiersche: Patr. Germ. VN *ragi-hari*. 1616 Andries Reijersz, Dordrecht (DM).

Reijger, de, zie de Reiger.

Reijhoudt, zie Reijnoudt.

Reijmers, Reijmes, Remmers, Reimert, Reemer: Patr. *Reimer* < Germ. VN *ragin-mêr* ‘raad-beroemd’: *Ra(g)inmar* (Fm.). 1154 Reinmarus de Filfort; 1241 Reimar, Gent (GN); 1666 Arnd Reymers, Millingen (DM).

Reijnaars, zie Reinartz.

Reijnders, zie Reinders.

Reijne, Reijnen, Rinn, Reijns, Reints, Rens, Rennis, Rijn: Patr. *Rein*, korte vorm van een Germ. *ragin*-naam, zoals *Reinaart*, *Reiner*. 1684 Michiel Reijnen = 1685 M. Reyners, Grote-

Brogel (WF); 1468 Jan Reyns, Zierikzee (PARM.); 1475 Plone Reyns, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Reijnebeau: Uit *Raimbaud*, Fr. vorm van de Germ. VN *Reinboud*.

Reijngoud(t), Regoudt, Ringoot, Rinkhoud: Patr. Germ. VN *ragin-gud* (of *gôd* of *gauta*) 'raad-god (goed of Goot)': *Regengot, Reingot* (Fm.), *Reingaudus* (MORLET I, Dip.), *R(e)ingodus* (GN).

Reijnhoud, Reijnhou(d)t, zie Reijnoudt.

Reijniers(e), zie Renier(s).

Reijnoudt, Reinhoud, Reinhou(d)t, Reijnhoud, Reijnhou(d)t, Rijnhout, Reijhoudt: Patr. Germ. VN *Reinoud*, Germ. *ragin-wald* 'raad-heerser': *Raginald, Reinold* (Fm.). 1388 Jhan Reynoud, Ieper (BEELE); Joos Reynhout (vader van) 1650 Joos Joossen Reyn(h)out, Heinkenszand (HARTHOORN).

Reijns, zie Reijne.

Reijntjes, Rinkes: Patr. Dim. van *Reinaard, Reiner* of *Reinoud*. 1397 Reynkin den Baermakere = 1418-24 Reynnier de Baermakere, Kortrijk (DEBR. 1970).

Reijnsenbach: PIN *Reisenbach* (BW).

Reijtenbach: 1656-1730 Frederik Reijtenbagh, afkomstig uit Maagdeburg (SA), vestigt zich in Den Haag. – Lit.: J.A. KLEINGELD, *Genealogie van de familie Reijtenbagh 1653-1993*, 1993.

Rhee, van (de(r)), zie van Reede.

Rhoter, de: Wellicht verscherpt uit *de Roder*. BerN van de rooier.

Rhijt, van de, zie van (de) Rijt.

Ribbe, Ribbens: Patr. Bakernaam *Ribbe* < VN *Rijbrecht* (*rîk-berht*) of *Rijboud* (*rîk-balth*). 1373-93 Lubbert Ribbert = L. Ribbe = L. Ribben, Deventer (DRAAIJER); 1793 Jan Ribbe, Aardenburg (*VS* 1974, 564).

Ribbers, Rijpers: Patr. Germ. VN *Rijbrecht*: *rîk-berht* 'machtig-schitterend': *Ricbertus, Ripertus* (MORLET I). Vgl. *Ribbe*.

Richard: Patr. Rom. vorm van de Germ. VN *Rijkaard*: *rîk-hard* 'machtig-sterk'. 1268 Joh. Richard, Ieper (BEELE).

Richiling: Patr. D. *Reichling*, afl. van Germ. *rîk*-naam. 1382 Jodocus Rychlin (BRECH.). Vgl. *Reijchler*.

Richter, zie de Rechter.

Ridder, (de): Naam voor een ridder, ruiter. 1381 Jan de Riddere, Pieter de Riddere, Hontenisse (DEBR. 1999).

Ridder, van de: Teunis van de Ridder heeft tussen 1815-1820 deze geslachtsnaam aangenomen, wellicht omdat hij op de boerderij de Ridder gewerkt heeft bij de Ridderwal in Putten (G) (DM).

Ridderhof: PIN, o.m. in WV. *Redderhof* gaat terug op *Ridderikhof*, afgeleid van de PIN *Ridderinc* bij Arriën (OIJ) (HEKKET). Vgl. D. *Ritterhof* (HS, NS).

Riddering: PIN in Enschede (OIJ): 1499 *Rydering*, in Markelo (OIJ): 1381 *Ridering*, in Arriën (OIJ): 1381 *Ridderinc*, in Bentheim: 1317 *Ridderinck* (HEKKET).

Rie, du: Herkomstnaam *Durie, Dury*. 1. PIN W. *ri* 'beek'. – 2. PIN *Dury* (Aisne, PdC, Somme).

Rie, van; van Rij: Verspreide PIN *ten Riede*. *Rie(t), ride* 'kleine waterloop, beek'. (*De*) *Riede* is de naam van een verdrinken gehucht bij Ridderkerk (ZH). 1105 Adelhelmus de Riede (LNT); 1421 Zegher vanden Riede filius Boudins van Ramesdonc bi Sinte Ghertrudenberghe (NB), Brugge (PARM.).

Riedel: D. dial. ontronde vorm van *Rüdel*, Zuid-Duits dim. van VN *Rudolf*. 1470 Lorenz Riedel = Rudel = Rüdel, Zwickau (BRECH.).

Riedijk, zie Rietdijk.

Riegter, zie de Rechter.

Riehl: Ontronde vorm van *Rühl*, D. Patr. < *Rudolf*.

Rieke, zie Rijke(n).

Riekse, zie Rijkse(n).

Riekwel: Volksetymologische vervorming van *Reckewell*.

Riel, van: PIN *Riel* (NB). 1390 Henric van Riel; 1392 Zebrecht van den Riele, Breda (WF).

Rielant, van: PIN *Rilland* (Z), verdronken in de Westerschelde. Het huidige Rilland ligt 2 km noordelijker. 1199 grangiam de Rillandt ... tenuerat Arnoldus de Rillandt, Z; 1269 Willelmo filio Gileberti de Rielant, Z (DEBR. 1980', 1980); 1269 Arnulphus dictus Rieland, Krabbendijke (OBREEN 216); 1330 Berthon Diederijx zone van Rielant; 1358 Jan Aernouds sone van Rielant baeliu van Tsaefthinghen, Z (DEBR. 1999).

Riemann: 1. Patr. Germ. VN *rîk-man* 'machtig-man': *Richman* (MORLET I). – 2. Dial. ontrond uit *Rü(h)mann*.

Riemens: Patr. uit de Germ. VN *Riemer*. 1402 Rugger Ryemine (dat.), Kortrijk (DEBR. 1958).

Riemers, Rijmers: 1. Spelling voor *Rymers*. Patr. Germ. VN *rîk-mêr* 'machtig-beroemd': *Ricmarus, Rimarus* (MORLET I) – 2. BerN Mnl. en Mhd. *riemer* 'riemensnijder, riemmaker'. 1560 Jan de Ryemere, Kleef-Antwerpen (WF).

Riemeijer: Var. van *Rietmeijer* 'meier, boer bij een moeras, ven, bij het riet'. 1666 Mathias Rutmeyer, Delft (WF).

Riems: BerBN van de riemsnijder. 1200 Godefrido Rieme, Warnsveld G (GYSS. 1999').

Riemsdijk, van: PIN *Riemsdijk* (G). 1460 Gillis van Riemsdiick, IJzendoorn (G); 1520 Nelle van Rijmsdijck, Nijmegen (DM).

Ries, de: Mnl. *ries* 'vermetele, roekeloze, waaghals'. BN. 1283 Annekin de Ries, Kales (GYSS. 1963); 1480 Vincent Ries, Eeklo (WF).

Riesen, van: PIN *Rijssen* (OIJ).

Riesmeijer: Vermoedelijk uit D. *Griesmeyer* 'meier op een hof, hoeve gekenmerkt door grint, kiezel, grof zand'.

Riet, Rietjens: BerBN naar het weefriet. 1385 Jan Riet weivere, Ieper (BEELE).

Riet, ter; van (de(r)) Riet, zie van (de) Rijt.

Rietberg(en): PIN *Rietberg* (NRW) en in Lichtenvoorde (G) en Tubbergenn (OIJ). 1630 Rietbergh, Nispen-Essen (PDB).

Rietdijk, Riedijk: PIN *Rietdijk* (NB). Ook in Westhuize in Hulster Ambacht: ±1300 in Riedich...in Westuse (DEBR. 1999, 339). 1286 Gilise vanden Riedyke, Dordrecht; 1290 Vrederics neve vanden Ryedike, Holland (CG); 1690 Arent Arentse van Rietdeijk, Elkerzee (VZS 2000, 102).

Rieteco, Rietero, zie Riteco.

Rietema: Friese FN, ook *Rytma*. Afl. van de VN *Ryt*.

Riethmüller, zie Rietmulder.

Rietjens, zie Riet.

Rietkerk: PIN. Misschien *Ridderkerk* (ZH). 1674 Huijbert Engelsz Rietkerk(e), Leiderdorp (DM).

Rietman: BerN van de rietmaker. Vgl. Ndd. *Rethmann*.

Rietmulder, Riethmüller: BerN van de molenaar op een *Rietmolen*, D. *Riedmühle* 'molen aan de rand van een riet 'waterloop', *Ried* 'ven'. 1756 Klaas te Rietmole, in Rietmolen (Neede, G) (DM). PIN *Rietmühle* (HS).

Rietschoten, van: PIN. Er is een Rijschootbeek in Assenede (OV).

Rietveld: PIN *Rietveld* (ZH). 1512 Jan den bastaard van Rietvelt, Den Haag (DM); 1774 Dirk Rietveld, Aardenburg (VS 1974, 564).

Rigteren, van: PIN Rechteren in Dalfsen (OIJ). 1399 Zweder van Rechteren, Zwolle (DM).

Rikkers, zie Rijkers.

Rikmans, Reckman: Patr. Var. van *Rijkman(s)*. Germ. VN *rik-man* ‘rijk-man’: *Ricmannus*, *Richman* (MORLET I). 1280 Martinus Rikeman, Ieper (BEELE); 1381 Jan Rijcman, Hontenisse (DEBR. 1999); 1585 Evert Rijckman, Amsterdam.

Riksen, zie Rijkse.

Rikxoort, van: PIN *Rijsoord* in Ridderkerk (ZH)?

Rinders, zie Reinders.

Rindt: D. FN *Rind* ‘rund’. BN voor de veehoeder, koewachter. 1325 Cunrat das Rint genannt, Palts (BRECH.).

Ringaat: Metr. < *Ringaert* < *Reingard*. Germ. VN *ragin-gard* ‘raad-gaard’: *Raingardis* (MORLET I). 1130 Reingart uxor Ulbaldi (GN). Of Patr. voor *Ringoot*?

Ringelberg: PIN *Ringenberg* in Hamminkeln (NRW). 1558 Everaart Ringhenberchs, Kleef-Antwerpen (WF).

Ringersma: Patr. Friese afl. van de Germ. VN *Reinger*. Zie *Reinger(t)*.

Ringnalda, zie Renalda.

Ringoot, zie Reijngoud(t).

Rink: Ook *Ring*, (*de*) *Ryng*. 1. BerBN voor de ringenmaker. 1303 Woutren den Ring, Brugge (WF). – 2. BN voor iemand die ringen draagt. 1455 Gertruyt metten Rijnghe, Den Bosch (WF). – 3. Huisnaam. 1437 Ricaldi inden Rinck = Ricaut van Rixingen weert in den Gulden Rinck, Tongeren (WF).

Rinkel: Dim. van *Rink*. 1378 Grillekin Ringhele, Westrozebeke WV (WF).

Rinkes, zie Reijntjes.

Rinkhoud, zie Reijngoud(t).

Rinn, zie Reijne.

Ripke: Patr. Dim. bij *Ribbe*.

Ripmeester: Vervorming van *Ritmeester*?

Risch: Spelling van de D. FN *Riss* (MEERTENS 1947). Wellicht veeleer D. *Risch* ‘vlot, snel, fris’ (BRECH., DUDEN).

Riské: FN in A en OV: *Riske*, *Riské*. Dim. van *Rys* < oude Germ. VN *Riso*.

Rison: Fr. FN *Rison*, afl. van *ris* < Lat. *risus* ‘lach, gelach’ (DNF).

Risseeuw: Patr. Met gewijzigde voortonige klinker uit *Rosseeuw* uit Pic. *Roussiau*, Fr. *Rousseau*. Zie *Rosseau*. 1659 Pieter Roceeuw = Risseeuw, Retranchement ZV (MEERTENS 1947).

Riteco, Ritico, Rieteco, Rietero: It. FN? 1763 Francis Rieteco, Schoondijke (PDB).

Ritmeester: Naam voor een aanvoerder van gewapende ruitery. 1650 Clauwert Ritmeester, Almkerk NB (DM).

Ritter, (de): *Ritter* is de D. vorm naast Ndl. *Ridder*.

Rivière, (de la): PIN Ofr. *rivière* ‘oever’. Vgl. *van den Oever*. ±1370 Gosuins de le Riviere, Kortrijk (WF); 1634 Jannetie van de Reviere, Astene OV – Zeeland (VS 1965, 248).

Rix, zie Rijke(n).

Robaard: BN voor iemand met een rode, rosse baard. 1168 Henricus Rodbard, Gent (GN).

Robbe, Rops: Patr. Korte vorm van de VN *Robrecht*. 1204 Dodin Robbe, Z (WF).

Robbemont, Robbemond: Ndl. adaptatie van de PIN *Robbeaumont* in Vinalmont (LU). 1650 Wijnant Hendricks van Robbeaumont, Werkendam (PDB).

Robbregts, zie Roberecht.

Robeerts, zie Roberecht.

Robeis: 1. Patr. Rom. vleivorm van VN Robert. – 2. Uit *Robais*, oude grafie van PIN *Roubaix* (Nord).

Röben, zie Robijn(s).

Roberecht, Robbregts, Robert(i), Rober, Röber, Robeerts, Robers: Patr. Germ. VN *hrôth-*

berht ‘roem-schitterend’: *Hrodebert, Hrotbert, Ro(t)bertus, Rubert, Robbertus, Rubbertus* (Fm., MORLET I, GN). 1291 Robert conte de Nevers = 1296 Robrecht grave van Vlaendren (DEBR. 1980); 1475 Donaes Robrechts f. Jacob in Jabbeke, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1608 ROBBERT ROBBERTSSEN, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Robesin: Patr. Waalse vleivorm op *-ecin* van VN *Robert*.

Robeijn, zie Robijn(s).

Robinson: Patr. E. FN *Robertson, Robinson, Robeson* ‘zoon van Robert.’

Robijn(s), Robeijn, Röben, Reubens, Ruben, Rubbens: Patr. Vleivormen van de Germ. VN *Robrecht, Robert*. 1304 Robert Postel = 1306 Robins Postiel = 1307 Reubin Postel, Ieper (BEELE); 1381 Jan Robin, Hulst (DEBR. 1999); 1397 Judoci Reubins = 1398 Joes Rubin, Kortrijk (DEBR. 1970); 1479 Arent Ruebins, Zuiddorpe (STEEGERS).

Rochefort, de: PIN *Rochefort* (N), ook frequent in Frankrijk. 1373 Giles de Rochefort, Luik (WF).

Rochus, Rookus, Roctus: Patr. HN Rochus, latinisering van een Germ. stam, Got. *hrukjan*, Ohd *rohôn* ‘brullen, schreeuwen’. 1490 Roctus Verrijt, Antwerpen (WF). *Rookus* kan evtl. een herinterpretatie zijn van *Roukens*.

Roc(k), de: 1. PIN *Rocq* in Recquignies (Nord). – 2. BN naar de kleding. 1709 Gillis de Rock, Oostakker (WF).

Rocker, de: BerN. Afl. van Mnl. *rocken* ‘vlas of wol op rokken winden’. 1305 Johannem dictum de Rocker, Diest (WF).

Rockse, zie Roks(e).

Roctus, zie Rochus.

Roda, zie Roorda.

Rod(d)enhof: PIN *Rodenhof*. Wellicht D. *Rotenhof* (SH).

Rodenberg: Aangezien *berg-* en *burg*namen vaak verward werden, kan het hier gaan om een var. van *Rodenburg*. Of PIN *Rodenberg* (HS, NRW, NS). Het kan ook een als PIN geherinterpreteerd Metr. zijn, Germ. VN *hrôthberg* ‘roem-bescherming’: *Rodberga* (MORLET I).

Rodenburg, Roodenburg(h), van Roemburg: 1. PIN *Aardenburg* (Z): 966 *Rodenburgh*. 1120 Lantbertus de Rodenborch (LNT); ±1570 Floris Roodenburch, Amsterdam (WF). – 2. PIN in Marke (WV), in NS en GH.

Rodenhof, zie Roddenhof.

Rodenhuis: PIN bij Laarwald (Bentheim): 1475 *des Rodenhus* (HEKKET). *Rodenhûs* in Kubaard (FL).

Roderkerken: PIN *Rodenkirchen* (NRW): 1224 *Rodinkirken* (TW)? 1637 Leendert Joris Roderkerk, Loosduinen (DM).

Rodoe, Roedoe: Kan theoretisch teruggaan op Fr. *Rodoux* < Germ. VN *hrôth-wulf* ‘roem-wolf’; Ndl. *Rodolf, Rolf, Roelof*.

Rodrigo: Patr. Sp.-Port. VN < Germ. *Roderik*. 1584 Pieter Rodrigo, Antwerpen (WF).

Rodts, zie Rotte.

Roeck, de, zie de Roek.

Roeda, zie Roorda.

Roedema: Patr. Friese afl. van een Germ. *hrôth*-naam. Vgl. *Roda*.

Roedoe, zie Rodoe.

Roedts, zie Rotte.

Roegiers, Roegies(t), Roegirst, Roeguis, zie Rogier(s).

Roek, de; de Roeck, de Rouck: 1. BN naar de vogelnaam, de roek ‘zaadkraai, roekraaf, raaf, zwarte kraai’. Wellicht BN naar de zwarte haarkleur, de donkere huidskleur. 1309-10 Hughe de Roec, Aardenburg (HAES. 159). – 2. In Zeeland en Antwerpen is *roeke, rouc* de naam van een veldwachter of gerechtsdienaar.

Roeke: Patr. Bakervorm van de Germ. VN *Rutger* of < *Rocco*. Zie *Roks(e)*. Zie ook *de Roek* 2.

Roekel, van: PIN *Roekel* in Ede (G). 1705 Gerit Willemsen van Roekel, Bennekom (G) (DM).

Roel, Roëll, Roels(e), Reule, Reuhl: Patr. Korte vorm van de VN *Roeland* of *Roelof*. 1418 Roel Reubins = 1422 Roeland Ruebins, Kortrijk (DEBR. 1958); 1740-1825 Jan Roelfs Roelfsen = Roelsen, Sellingen-Wollinghuizen (DM).

Roeland(s), Roelandt, Roelans, Roland(us): Patr. Germ. VN, vooral bekend uit het Roelandslied, het Chanson de Roland: *hrôth-land* 'roem-land'. 1594 Marcus Roelandt, Middelburg-Arnemuiden (DM).

Roeleveld: PIN *Rölefeld* (NRW). Of uit *Roelinksveld* in Weerselo (OIJ)?

Roeleven: PIN *Roeleveen* in Zoetermeer (ZH). Of herinterpretatie van *Roelvink*?

Roelfsema: Patr. Friese afl. van de Germ. VN *Roelf*, *Rolf*, *Roelof* < *Rodolf*.

Roelink: Patr. Afl. van de VN *Roeland*. 1330 Arnulphus Roelin rector parochialis ecclesie de Hontenesse; 1348 Jan Roelin ... schepenen in ... Hulst; 1327 Zobe Roelins sone, Hulst (DEBR. 1999).

Roëll, zie Roel.

Roelof(s), Roelofse(n), Rolaff, Rolf(es), Ruijloft: Patr. Germ. VN *hrôth-wulf* 'roem-wolf': *Hrodulfus*, *Roolf* (MORLET I). 1118 Rodulfus de Melle (GN); 1268 Mas filius Roelf = 1277 Maes fieus Rolfs, Ieper (BEELE); 1309-10 Hughe Roedolf, Aardenburg (HAES. 159); 1600 Barbele Roelof, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Roels(e), zie Roel.

Roelvink: Patr. Afl. op -ing van Germ. VN *Roelf* < *Roelof*. 1427 Werner Rolevinck, Keulen (BRECH).

Roemburg, van: 1. Uit PIN *Rouenburg*, *Ruenburg* in Nijkerk (G) (*Gens Nostra* 23 (1968), 220. - 2. Door *d*-syncope uit *Rodenburg*.

Roepman: BerN van de omroeper. 1276 Willemo Roepere, Ieper (BEELE).

Roer, van der: Riviernaam de *Roer*, D. *Ruhr*.

Roersma: Patr. Friese afl. van *Roer* < *Roeder*, *Roder*, de Germ. VN *hrôth-hari* 'roem-leger'.

Roessingh: Patr. Afl. van Germ. naam *hrôth-so*. 1671 Roelant Roessing(h); 1700 Adriaan Roelands Roessingh, Zonnemaire (*NL* 26 (1908), 207).

Roest, van der, zie van der Roost.

Roestenberg: PIN *Roestenberg* in Vessem (NB).

Roeters, Roor, Roetert: Patr. Germ. VN *hrôth-har* 'roem-leger': *Rotherius* (MORLET I). *Roetert* gaat theoretisch terug op *hrôth-hard* 'roem, sterk': *Rot(h)ardus* (MORLET I). 1673 Hendrik Roeters, Amsterdam (DM).

Roeting: Patr. Afl. van Germ. *hrôth*-naam, zoals *Rutger*.

Roets, zie Rotte.

Roeijen, (van), zie van Rooij(en).

Rofack, Roofack(s): Wellicht door Franse uitspraak van de PIN *Rouffach* (Elzas).

Rogge: 1. Patr. Korte vorm van Germ. VN *Rutger*, *Rugger*, *Roger*. 1245 Waltero Rogge, Harelbeke (DEBR. 1980). 2. BN naar de huisnaam, de visnaam 'rog'. 1585 Jacob Claesz. Roch in de Gulden Roch, Amsterdam. - 3. BerBN van de roggebroodbakker. 1358 Goerde Rogghen van broede, Leuven (WF).

Roggeband: BerBN van de roggestrobinder, vgl. *Strooband*. 1650 Roggeband, Oud-Vossemeer (PDB).

Roggeman: Afl. op -man van *Rogge*, m.n. van de VN *Rogge*; 1419 Lijsbette Rogghemans = 1428-37 van Lijsbetten Ruggers, Kortrijk (DEBR. 1958).

Rog(g)en, van: De zoon van Thies Jansen (1600-1675) nam de naam *van Roggen* aan, misschien vanwege het bakkersberoep in de familie (DM).

Roggeveen: PIN *Rockeveen*, *Roggeveen* < *Rutkenvene* 'Rutgersveen'. 1638 Cornelis Gerritsz Roggeveen, Zoetermeer (DM). – Lit.: L.J. ROGGEVEEN, *Roggeveen een geografische naam?* *Gens Nostra* 21 (1966), 348.

Rogier(s), Roegiers, Roegies(t), Roegirst, Roeguis: Patr. *Roger*, *Rogier* is de Rom vorm van de Germ. VN *Rutger*. 1236 Rogero canonico Curtracensi (DEBR. 1980); 1304 Rogier Batin, Ieper (BEELE); 1576 Nicolaes Rogiersz, Middelburg (DM); 1607 Daniel Rogiers, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Röhner: Afl. van de PIN *Röhn* (NRW).

Roht, zie Roth.

Roks(e), Rockse, Roksx: Patr. Bakernaam < Germ. VN *Rutger*. Of korte Germ. VN *Rocco*, *Rocho* < *hrôk* 'roek, raaf'. 1429 Liisbetthen Rogx, Tervuren (WF).

Rol, zie Roel.

Rolaff, zie Roeloff(s).

Roland(us), zie Roeland(s).

Rolf, Rolfes, zie Roeloff(s).

Rollema, Rollmann: Patr. Afl. van *Roeland* of *Roelof*. 1703 Douwe Aelses Rollema, Idaard FL (DM).

Roller, te: Achterhoekse FN. PIN 't Rolder bij Zieuwent (G). 1614-24 Olde Roller arve en Nije Roller arve, Zieuwent (DM). 1381-83 Gert Rular, Borne OIJ (HEKKET).

Rollier: BerN Mfr. *roulier* 'voerman'.

Rollmann, zie Rollema.

Roman, Rooman: 1. Patr. Lat. HN *Romanus* 'Romein'. 1488 Willem Rooman, Overslag (STEEGERS); 1614-1677 Pieter Roman, Haarlem-Aardenburg (MEERTENS 1947); 1670 Aernout Roman, Aardenburg (*VS* 1974, 565). – 2. Zie Rooimans.

Rombout(s), Rombaut: Patr. Germ. VN *hrôm-bald* 'roem-moedig': *Rumboldus* (MORLET I). 1424 Adriaen Rombout, Sluis-Brugge (PARM.); 1593 Cornelis Janssen Rombout, Arnemuiden (DM).

Romein, Romeijn(s), Romeij(n)sen, Romijn(sen), Remeijn, (van de) Remeijnse,

Reminsen, Remijn, Remijnse(n): Patr. 1. Adaptatie van Fr. *Romain* < Lat. HN *Romanus* 'Romein'. 1423 Jan van den Ackere f. Romeins, Kortrijk (DEBR. 1958). – 2. Maar de Zeeuwse familienaam *Romein* blijkt een volksetymologische herinterpretatie te zijn van *Remein*, *Remijn*, zelf een vervorming van de Waalse FN *Remy* < de HN *Remigius*. 1557 Huybregt Remijnse, Kruiningen; 1579 Pieter Remeyn (vader van) Remeyn Piers, ZB; 1613 Remijn Adriaens, Heinkenszand (HARTHOORN); 1600 Jan Janse Remy gesyt de Waele, Baarle (vader van) 1627 Jan Janse Remeijn, Reminsen, Remijnse, Baarland. – Lit.: G.A.H.A. WUBBEN, *Genealogie Remijn*. *VZS* 2003, 130-167.

Romel, zie Rommel.

Romer, Rommers, Romgers: 1. Patr. Germ. VN *Rodmer*, *Roemer*: *hrôth-mêr* 'roem-vermaard': *Rotmarus*, of *hrôm-hari* 'roem-leger'; *Romerius*, *Romarus* (MORLET I). 1450 Egbert Rommers, Steenberghe NB (DM). – 2. *Romer* kan een BN zijn voor de Romevaarder, pelgrim naar de heilige stad Rome.

Romgers, zie Romer.

Rommel, Romel: Mnl. *rommel* 'lawaaï'. BN voor een lawaaimaker, een *rommelaar*. 1306 Willaumes Rommel, Ieper (BEELE). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *Rommel en Rommelaere*. *De Leiegouw* 1985, 87-88.

Rommens: Patr. Vleivorm van een Germ. VN, zoals *Romboud*, *Romoud* of *Romond*. 1397 van Jan Rommine, Harelbeke (DEBR. 1970). 1619 Gerit Rommens = 1633 Geeraert Rombout, Zundert (DM).

Rommers, zie Romer.

Romondt, van: PIN *Romont* in Bever (VB), Modave en Vierset (LU). 1499 Johan van Remonde, Deventer; 1510 Johan van Remunde, Zalland (NL 28 (1910), 140-142); 1658 Jan Willemsen van Romunde, Kampen (DM).

Rompaey, van; Rompa, van Rompu: PIN *(te) Rompade, Rompaey* 'ruim pad'. 1301 Woutre van Rumpade = 1307 Woutre van Ruympade, Mechelen; 1406 Jacob van Rompay, Antwerpen (WF).

Rompen, van; Romp: PIN *Rompen* in Sippenaken (LU), Brunssum, Kohlscheid (NRW).

Rompu, van, zie van Rompaey.

Romijn(sen), zie Romein.

Ron, de: Andere spelling voor *Derom, Derome*. PIN *Rome* in Lahamaide (H). 1731 Catherine de Ronne = de Romme, Ronse OV (WF).

Ronca: Waalse var. van *Roncard*, afl. van Opic. *ronquier* 'ronken, snurken'.

Ronde, de: BN voor iemand met een rond uiterlijk of met rond(borstig) karakter. 1356 Heinrec de Ronde, Zaventem (WF).

Rondel, la Rondelle, la Rondella: Ofr. *rondel*. BN naar de ronde buik. ±1300 Bietris Rondele, Artesië (BOUGARD).

Rondhuis: Een rondhuis zou een wachthuis zijn geweest, vgl. E. *roundhouse* 'gevangenis'. De FN kwam in 1741 in Denekamp (OIJ) voor (HEKKET).

Rondonck, zie van Raamdon(c)k.

Ronken: BN voor een ronker?

Ronse: PIN *Ronse* (OV). 1293 Marie van Ronse, Gent (CG).

Roo, de; Roode, (de) Rooij: BN 'de rode', naar het rode haar. 1326 Jan de Rode, Ieper (BEELE); 1381 Lijsbette Jans Sroden, Ossenissee (DEBR. 1999); 1472 Cornelis de Roo, Aardenburg (VAN VOOREN 30).

Roo, van, zie van Rooij(en).

Roobol: BN voor een roodharige, met een rode bol 'kop'. Vgl. D. *Rotkopf, Rothaupt*.

Rood: Wsch. Ndl. spelling voor D. *Rot*.

Roodbeen: BN voor iemand met rode benen?

Roodbergen: D. PIN *Rotberg?* Of *Radberg* (NRW)? 1698 David Rootbergen, Den Haag; Abraham Anthoens Raetberger (vader van) 1789 Anthoon Abrahams Roodberger = 1811 Roodberg = Roodbergen, Leeuwarden-Grouw (DM).

Roode, zie de Roo.

Roodenburg(h), zie Rodenburg.

Roodhorst: PIN.

Roodzand: PIN. 1637 Pieter Jacobs Roodzant, Goedereede (DM).

Roofack(s), zie Rofack.

Rooië, van, zie van Rooij(en).

Roimans, Roman, Rooman: Door *d*-syncope uit *Rodeman(s)*, afl. van PIN *Rode*; zie van *Rooij(en)*. 1560 te Rode ... Jan Roijmans, Diest (WF).

Rookhuijzen, van: *Rookhuizen*, PIN in Hell (Putten, G), Swalmen (NL) (DM).

Rookus, zie Rochus.

Roolker: 1. Afl. van D. *Rolke*, vleivorm *Roleke, Rolekin* van VN *Rudolf, Roland*. – 2. Afl. van Wendisch *rolka* 'akker'. 1691 Herman Rohlcker, Engter (voorvader van) 1752 Jan Roolker = Johan Henrich Rolcker, Engter (NS) (DM).

Rooman, zie Roman, Rooimans.

Rooms, Roons: Gen. van *Rome, Room*. 1. Patr. Korte vorm van VN *Romboud*. 1358 Johannis Romes, Kortrijk (DEBR. 1970). – 2. Evtl. Mnl. *rome* 'room'. BerBN van de roombereider.

Roon, (van): PIN *Rhoon* (Albrandswaard, ZH), *Roon* bij Valkenburg (ZH) of Roden (DR). 13de e. Boudijn van Roden was ambachtsheer van Rhoon (DM).

Roons, zie Rooms.

Roor, zie Roetert.

Roorda, Roda, Roeda: Friese afl. van de Friese VN *Roord*, Germ. *hrôth-ward* 'roembewaarder': *Hrodowardus, Rodoardus* (MORLET I). 1519 Bavo Roerda, Frisius; 1521 J. filius Johannis Roerda de Franekair; ±1570 Popcke Roorda, Sneek (WF). *Ro(e)da* kan evtl. van elke *hrôth*-naam worden afgeleid.

Roos, (de); Roose, (de) Rooze, Rosen, Roozen: 1. BN naar de huisnaam. 1337 Volkeren uten Roosen, Gent; 1612 Jan Roose = 1605 Jan inde Roose tAntwerpen (WF); 1475 Cornelis Roose, Aardenburg (VAN VOOREN 1970). – 2. Metr. VN *Rosa*. 1341 Jhan Rose, Saaftinge Z (DEBR. 1999).

Roosa, zie Roza.

Roosbroeck, van: PIN *Roosbroek* in Sint-Amandsberg (OV), Sint-Pieters-Kapelle (VB). 13e e. Hugo de Rosebroec, Gent (GN).

Roosdorp: PIN *Roisdorf* (NRW): 1204 *Rustorp* (TW). 1341 Goswinus de Alfter ... de Bornheim sitam juxta Roisdorp in parochia de Alfter, coloniensis dyocesis... Hermannus de Roysdorp (WF).

Roose, zie (de) Roos.

Roose(n)boom, Rose(n)boom: Verspreide PIN *Rozenboom*, D. *Rosenbaum*. Vaak huisnaam. 1621 Hendrick Hendricks Roosenboom, Kolderveen DR (DM); 17e e. Gerrit uyt de Rooseboom, NH (EBELING 1993); 1645 Reynier Rosenboom, Alphen/Rijn (NL 31 (1913), 11).

Roosenburg: PIN *Rozenburg* (ZH).

Roosma: Friese afl. van de VN *Roos, Rosa*.

Roosmalen, van, zie van Rosmalen.

Roost, van der; van der Roest, van der Oest, van de Ros, Verrosste: PIN *Roost/Roest* 'plaats waar riet groeit'. *Roest* (NB), *Rost* (NL). 1340 Henrici de Roest, Tienen; 1396 Jan vander Roest, Zulzeke OV (WF).

Rootlieb: D. FN *Rotlieb*, een oude voornaam.

Rootsaert, zie Rotsaert.

Rootselaar, van: PIN *Rotselaar* (VB). 1305 Johannem dictum de Rotselaer, Antwerpen (WF).

Roover, de; Roovers, zie de Rover.

Rooij, (de), zie de Roo.

Rooij(en), van; van Roo, van Roij(en), (van) Roeijen, van Rooié: Met *d*-syncope uit de frequente PIN *Rode* 'gerooid bos', o.m. *Roden* (DR), Sint-Oedenrode, uitspr. *rooi* (NB), *Nistelrode*, uitspr. *nisselrooi* (NB), *Stamproy* (NL). 1299 dat wij Boudijn van Roden wijsen op sijn goet ende geve hem die heerlijkheit van Roden, hoge ende lage, Zierikzee (OHZ V, 1074); 1599 Gerrit van Roy = 1600 Garritt van Roey; 1605 Pieter van Royen = 1611 Peter Gisbertsen van Roy, Zutphen (DM).

Rooze, (de), zie (de) Roos.

Roozeboom, zie Roose(n)boom.

Roozee, zie Rozee.

Roosmond, zie Rozemond.

Roozen, zie (de) Roos.

Roozendaal, zie Rozendaal.

Rop, de: Var. van *de Roep*, BerBn van de (om)roeper. 1410 Jan de Rop, Antwerpen (WF).

Rops, zie Robbe.

Rorijs: PIN in Heerde (G) (DM).

Ros, Ross: Ndl. *ros*, D. *Ross* 'paard'. BerBN van de paardenfokker of -koopman.

Ros, van de, zie van der Roost.

Roseboom, zie Roose(n)boom.

Roseel, zie Rosseau.

Rosen, zie (de) Roos.

Rosenboom, zie Roose(n)boom.

Rosendaal, (van), zie Rozendaal.

Rosenkranz: D. huisnaam *Rosenkranz*. Of BerBN van de rozenkransmaker.

Rosenveld, van; van Rosevelt: De Amerikaanse president Franklin Delano Roosevelt (1882-1945) stamt af van Claes Martenszoon van Rosevelt, die in 1649 in Nieuw-Amsterdam (New York) ontscheepte. Hij kwam van 'Holland'. De familie Roosevelt zou vernoemd zijn naar de hofstede het *Rosevelt* tussen Tholen en Poortvliet (Z) (MEERTENS 1947). Ze kan op een Brabantse familie *Rosevelt* = *Ruysevelt* teruggaan. 1560 Jan Ruysevelt (vader van) +1668 Jan Ruysevelt = J. van Roysevelt, Diegem (vader van) 1646 Anna Ruysevelt, 1648 Jan van Roysevelt, 1650 Franciscus de Rosevelt (*Midd.* 1990, 148-152).

Rosier, Rossier, Rousie: PIN Mnl. en Ofr. *rosier* 'rozelaar, rozengaard' of Ofr. *rosier* 'maker van weefrietten, rietmaker'.

Rosier(se): *Rosier* kan teruggaan op de VN *Rogier*. 1623 sr. Rosier Claris = 1625 Rogier Clarisse, Kontich (WF).

Roskam, Roskamp: BerBN van de paardenkammer of BN naar de huisnaam, b.v. *De Roskam* in Diest (VB) of Mechelen (A). 1548 Henrick inden Roscam = 1549 Henrick Coghen Roscam, Diest (WF); 1587 Joris Willemsz Roscam, Delft (DM); 1588-1656 Claes Roskam; 1623-72 Jan Roskam, Zierikzee (DE VOS 470).

Roskes: Uit *Rooskin(s)*, dim. van de VN *Rosa* of de Germ. VN *Rozo*, so-dim. van *hrôth*-naam. 12e e. Rozekin filius Alolfi, Albertus filius Rozekini, Gent (GN).

Rosmalen, van; Rossmaal, van Roosmalen: PIN *Rosmalen* (NB).

Rosman: BerN van de paardenkoopman. 1322 Conr. Rossmann (BRECH.).

Rosmolen: Ook *Rosmeulen*. Een rosmolen (Mnl. *orsmolen*) is een door een paard voortbewogen tredmolen. Maar de FN zal wel een herinterpretatie zijn van 1. PIN *Rosmalen* (NB). 1565 Mathijs van der Rossmolen, Rosmalen-Antwerpen; 1605 Zeger van Rosmeulen, Groesbeek-Antwerpen. – 2. PIN *Rosmeer* (BL). 1376 Jan van Rosmolen = Johannis de Ros(me)r, Limburg (WF).

Rosmuller: BerN. Molenaar met een rosmolen.

Ross, zie Ros.

Rosseau, Rousel, Rouzel, Rozel, Ros(s)eel: BN voor een roodharige. Ofr. *rossel*, dim. van *ros* 'roodkleurig'. 1275 Gérardin Roussel = Gérars Roussiaus, Ogy (DEBR. 2002); 1283 Ymmesoeten Rosseels, Brugge (CG); 12636-94 Adriaan Rosseel, Moerkerke-Aardenburg (DM).

Rossem, van; van Rossum, (van) Rossen: PIN *Rossem* in Wolvertem (VB) of in Noorderwijk (A); ook *Rossum* (G, OIJ) en *Rothem, Rottum* bij Goch. 1224-26 Gerard van Rossem (Rothem, Roteim, Rothen), Gelder (NL 70 (1953), 134); 1362 Jacobus de Rossem; 1394 Henric van Rosseem, Noorderwijk (WF); 1478-1555 Maarten van Rossum, Gelder (DM).

Rossier, zie Rosier.

Rossmaal, zie van Rosmalen.

Rossum, van, zie van Rossem.

Rostijne, van de; van de Rostiene: Uit *van der Ostijne* < *van der Wo(e)stijne* (zie beneden).

Rotgans: BN naar het uithangbord. 1576 Lucas Jacobsz Rotgans; 1605 Jan Hendricksz Rotgans (wonend) waer de Rotgans uijthangt, Amsterdam (DM).

Roth, Roh: Spellingen voor D. *Rot* 'rood'. BN.

Röthengatter: D. FN *Rotengatter* < huisnaam *zum Roten Gatter* 'het Rode Hek'.

Rothensteiner: Afl. van de frequente PIN *Rotenstein*, ook huisnaam *zum Roten Stein*.

Rothier, zie Rottier.

Rothuizen: Ndd. PIN *Rothûsen*, D. *Rot(t)hausen* ‘rood huis’.

Rotsaert, Rootsart: Uit Fr. *Rochard*, *Rouchard*, de Rom. vorm van de Germ. VN *hrôk-hard* ‘roek-sterk’: *Rochardus* (MORLET I). 1475 Corneelkin Rutsaerts, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Rotscheid: D. PIN. Paul Philipp Rotscheidt, afkomstig uit Gemünd, vestigt zich ca. 1788 in Delfshaven (ZH) (DM).

Rotte, Rodts, Roe(d)ts, Ruts: Patr. Korte vorm van Germ. *hrôth*-naam, wellicht *Rutger*. 1218 filii Herkenboust (sic) Rods, WV (WF).

Rotten, van: PIN *Roten*, mv. van Mnl. *rote*, *rot(te)* ‘deel van een dorp of buurschap’ (MOERMAN). Of PIN i (NL) of *Rotem* (BL).

Rotteveel: 1646 Willem Jansz Rotteveel, bakker, Den Haag (DM). Vgl. 1382 Daniel Ratevelt, Jan Ratevel, Wakken (DEBR. 1970).

Rottier, Rot(t)hier: 1. Rom. vorm van de Germ. VN *hrôth-hari* ‘roem-eer’: *Hrotharius*, *Rotar* (Dip., MORLET I). – 2. Mnl. *rot(h)ier* < Of. *rotier*, Fr. *routier* ‘vagebond, deugniet’. 1381 Jan Rottier, Hontenisse (DEBR. 1999); 1474 Cornelis Rottiers, Hengstdijk (PARM.); 1650 Jesaias Rottier(sen), Waarde-Schore; 1677 Jacobmijntje Abrahamse Rottiers, Waarde (HARTHOORN). De huidige Zeeuws-Vlaamse tak Rottier stamt van Gillis Rottier uit Vrasene (OV), die zich in 1718 ten noorden van Hulst vestigde. – Lit.: C.E.M. ROTTIER, *Het (Zeeuws-) Vlaamse geslacht Rottier (1300-2001)*. VS 37 (2001), 519-541.

Röttjers: Patr. Gen. van D. *Röttger* = *Rutger*.

Roubos: Vermoedelijk geen *bos*-naam, maar een herinterpretatie.

Rouck, de, zie de Roek.

Rouffaer: Patr. Wsch. afl. van *Roef* < *Roelf* < *Roelof*. 14e e. Roufar de Mons, Luik; 1578 Gielis Roeffars, Luik-Antwerpen (WF).

Rougon: Misschien verkeerde spelling voor *Roujon*, *Rougeon*, afl. van *rouge* ‘rood’.

Roukema, Roukens: Patr. Friese afl. op *-ma* van dim. van Friese VN *Raue* < *hrava* ‘raaf’. Maar de varianten *Roekens* wettigen ook een dim. van een Germ. VN *Rutger* of *Rocco*. 1322 Johanne Roucken = 1333 Johannes Roukens, Tienen (WF); 1450 Hidde Rukema, Roden DR (DM).

Rouleau: Patr. Dim. van de VN *Ro(u)land* of *Roelof*.

Rourel: vermoedelijk schrijffout voor *Rousel*.

Rous: Fr. *roux* ‘rood’. 1289 Boid Rode = 1298 Boid le Rous, Kales (GYSS. 1963).

Rousel, zie Rosseau.

Rousie, zie Rosier.

Rouwendaal, (van); Raauwendaal: PIN *Rouwendaal* in Olst (OIJ). 1731 Willem Rouwendaal, Olst (DM).

Rouw(s): BN Mnl. *rauw* ‘ruw, onbeschaafd’. 1374 Ghijsbrecht Janszn Raeus, Breda (med. mw. Rauws, A’dam); 1340 Ghiselberti dicti Rou = 1370 Geloy Rous, Tienen (WF).

Rouzel, zie Rosseau.

Rovaart, van de: Misschien de PIN *Rovert* in Goirle (NB): 1838-41 *De Rovert* (BERKEL).

Rover, de; de Roover, Ro(o)vers: BN van de rover, plunderaar. 1281 Hendrik de Rovere, Woerden (DM); 1340 Heyne de Roevere, Saaftinge Z (DEBR. 1999); 1376 Joos de Rovere, Axel (GYSS. 1999).

Roy, le; le Roij: Fr. BN *Leroi* ‘de Koning’.

Roij(en), van, zie van Rooij(en).

Roza, Roosa: Metr. HN Rosa. Of Waalse vorm van Fr. *Rosard*, uit hybridische VN *Rosa* + Germ. *hard*. 1381 Jan Rosaert, Hontenisse; 1381 Pieter Rosaert, Ossenis (DEBR. 1999).

Rozee, Roozee: Spelling voor *Rozé*, *Rozet*, var. van *Rousset*, *Rouset*, *Rouzet*, dim. van Of. *ros*, Fr. *roux* ‘rood(harig)’.

Rozel, zie Rosseau.

Rozemeijer: BN van de meier op een plaats met rozen. 1383 Rosenmair cum uxore, München (Duden).

Rozemond, Roozemond: Metr. Germ. VN *Rosamunde*. Ook D. FN *Rose(n)mund*. 1341 Godescalcus Rosemont, Den Bosch (WF); 1605 Floris de Roosemont, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Rozenberg: Verspreide PIN. 1647 Clemens Roesemberghe, Amersfoort (WF); 1748 Izak Rozenberg, Groningen (DM).

Rozendaal, Roozendaal, (van) Rosendaal: PIN *Roosendaal* (NB) of *Rozendaal* (FV, G, ZH). 1382 Jan van Roosendaal, Nijmegen; 1585 Jacob Jansz Rozendaal, Amsterdam (DM).

Rozinga: Patr. Friese afl. van de Friese mansnaam *Roos* < Germ. *hrôth-so*.

Ru, de: 1. PIN *Rue* (Somme). 1306 Rogiers de Rues, Doornik (WF). – 2. *Deru* = *Duru*. PIN Ofr. *ru* < Lat. *rivus* ‘beek’. 3. Uit *Delarue* ‘van der Strate(n)’.

Rubbens, Ruben, zie Robijn(s).

Rubé: Zoals *Robbé, Robet*, dim. van de VN *Robert*. Patr.

Rubenstroth: Vervorming van (vermoedelijk) D. *Rübenstrunk* ‘rapenstronk’.

Ruck: Beierse FN *Ruck* ‘rug’. Of uit *Rugg* < *Rutger*.

Ruël: Kan een spelling zijn voor *Ruel* < *Roel*. Of verkort uit *de la Ruelle*.

Ruelle, de la: PIN *Ruelle*, dim. van *rue*, ‘straatje’. 1336 Jehans de le Ruelle, Bergen H (WF).

Rüger, zie Rutgers.

Ruimerman: Naar de huisnaam *de Ruimer* < *de Reumer* ‘Romein’ of ‘Roemer’. 1722 Hermen Herms op den Ruimer; 1752 Herman Ruimerman, Vaassen (DM).

Ruinemans: Afl. van PIN Ruinen (DR).

Ruisaard, Ruijsaard: Vl. FN *Ruys(s)chaert*. Afl. van Mnl. *ruuschen* ‘lawaaï, geruis maken, ruisen’. BN voor een lawaaimaker. Vgl. *de Ruijscher*. 1287 Heinrichs Ruscarts soen, Rijkhoven (VMW).

Ruissen: Patr. Dim. op -so van Germ. *hrôth*-naam. 1220-40 Boidin Rusinch, Gent (CG); 1381 Jan Ruushinc, Hulst (DEBR. 1999).

Ruiswijk, van, zie van Rijswijk.

Ruit, van de: Vermoedelijk geronde variant van *van de Rijt*.

Ruiten, van: PIN *Ruiten* in Slochteren (GR) en Nieuwleusen (OIJ). ±1600 Pieter Jacobsz van Ruijten, Nieuwveen (ZH) (DM).

Ruitenbeek: PIN *Ruitenbeek* in Ede (G), *Rutenbeeck* in Leusden (U); of PIN *Rutenbeck* in Wuppertal (NRW). 1606 Looch Wouters van Ruytenbeek, Amersfoort (DM); 1700 Arnoldus Ruytenback, Sneek (WF).

Ruiter, de; de Ruijter, Ruijters, Rutters: Mnl. *ruter* ‘vrijbouter, landloper, straatrover, soldaat’; later ‘krijgsman te paard’. 1326 Jan de Rutre, Ieper (BEELE); 1576 Claes de Ruyter, Middelburg (DM).

Rumste, van: PIN *Rumst* (A). 13e e. Petrus de Rumest (GN).

Runstraat, van der: PIN *Runstraat* in Herpen (NB).

Rus, Rusz: Patr. Uit so-dim. van Germ. *hrôth*-naam.

Russchen: PIN *Russchen* bij Donkerbroek (FL) (DM).

Russcher, zie de Ruijscher.

Ruster: Ook D. *Rüster*. BerN van de man die voor de uitrusting van het leger zorgt.

Rutgers, Rüger: Germ. VN *hrôth-ger* ‘roem-speer’: *Hrodger, Rudger, Rogger, Hrodgarius, Ruodgerus* (Fm., MORLET I). 1449 Johan Rutgherssoen, Zwolle; 1492 Pieter Aernt Rutgers zoon, Den Haag (DM).

Ruts, zie Rotte.

Rutten, van: PIN *Rutten* (BL). 1347 Arnoldis de Rutten, Tienen (WF).

Rutters, zie de Ruiter.

Ruijeschee, de, zie de Ruijscher.

Ruijg: BN voor een ruige of ruwe kerel, een ruigaard.

Ruijgrok: BN nar de ruige, harige rok. 1410 Jan Rugheroc, Biervliet; 1434 Jehan Ruychrock, Sint-Maartensdijk (WF); 1425 Jan Ruygrok, Den Haag (NL 5 (1887), 88).

Ruijloft, zie Roelof(s).

Ruijmbeke, van; Ruijmbeek: PIN *Rumbeke* (WV). 1263 Balduinus de Rumbeke (DEBR. 1980); 1382 Gillis van Ruumbek, Ruiselede (DEBR. 1970).

Ruijsaard, zie Ruisaard.

Ruijscher, de; de Ruijssche(r), de Ruijeschee, Russcher: BN voor een lawaaimaker; zie *Ruisaard*. 1172 Ringodus Ruskere, Temse (GN); 1309-10 Willem de Russchere, Aardenburg (HAES. 160); 1480 Soete Sruusschers, Zuiddorpe (STEEGERS).

Ruijssenaars: BN voor een lawaaimaker? 1377 Jan de Ruseners (lees: Rusenere?), Breda (DM).

Ruijtenburg, Ruytenburg: PIN *Ruitenborg* in Dalfsen (OIJ) : 1328 Rutenberche, of *Ruitenbergh* in Zweeloo (DR), Zwolle, IJsselmuiden (OIJ), Ermelo en Putten (G). 1486 Adulphus Rutenberch; 1520 Ghysbertus Theodrici de Rutenbrech, Utrecht; 1644 Georgius Jacobus a Rutenburch Snolensis (WF).

Ruijter, de; Ruijters, Ruyters, zie de Ruiter.

Ruijterman: Afl. van *de Ruiter*.

Ruijven, van: PIN *Ruiven* in Berkel (NB). 1496 Hugo de Ruven, Den Haag; 1561 Jonghe Jan Adriaensz wonende op de Ruijven, Pijnacker (DM).

Rij, van, zie van Rie.

Rijbroek: PIN *Riebroek* in Lichtervelde, Maldegem, Koolskamp (DF XIII), of *Ribbroek* in Westerlo (A) of *Rietbrock* (NRW). 1308 Walterus dictus de Ribbrocke, Westerlo (WF).

Rijkaart, -aerd, -aert, zie Rijkaard.

Rijckbo(r)st, zie Rijkbost.

Rijck(e), de, zie de Rijk.

Rijckevorsel, van: PIN *Rijkevorsel* (A). 1409 Wouter Andries filius van Rykevorsele, Antwerpen (WF).

Rijder, (de): Mnl. *rider* 'rijder, ruiter'. 1440 Philippus alias Rijders, Brussel (WF).

Rijger, de, zie de Reiger..

Rijk, (de); (de) Rijke, de Rijck(e), de Reijcke: BN voor een rijk, machtig, vermogend, aanzienlijk man. 1268 Willelmus Dives = 1276 Willaumes li Rike, Ieper (BEELE); 1337 Arnoud de Rike, Hulst (DEBR. 1999); 1602 Madalene filia Jan de Rijcke, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Rijkaard, Rijkaart, -aerd, -aert: Patr. Germ. VN *rik-hard* 'machtig-sterk': *Rikard* (Fm.). 1376 Rikaerd de Wale, Ieper (BEELE); 1398 Hannequin Rikaert, Meulebeke (DEBR. 1970); 1480 Laureins Ryckaert, Aardenburg (STEEGERS).

Rijkbost, Rijckbo(r)st: PIN *Rijkbos* in Elene (OV), *Rikbos* in Kachtem (WV), *Rijkebos* in Lede (OV). 14e e. Gillis Rijkebussche, WV (DF XIII).

Rijkeboer: Volksetymologische adaptatie van de Fr. FN *Dericbourg, Ricbourg, Ricquebourg*. PIN *Richebourg* (PdC): 1200 *Rikeborc*, of *Ricquebourg* in Maresquel (PdC): 1213 *Rikeborc* (TW). 1518 Joannes Mathei Roussel de Rijckboer, PdC (WF).

Rijke(n), Reijke, Rieke, Rijk(s), Rix: 1. Patr. Eenstammige Germ. *rik*-naam: *Rico* (MORLET I). Of verkorting van een *rik*-naam. 1271 Henricus filius Pauli dicti Rike, Waasland (WF); 1311 Jan Rike Pieters sone, Hulst (DEBR. 1999); 1397 Rike van Berst = 1398 Riquewin van der Berst, Ingelmunster (DEBR. 1970). – **2.** Zie *de Rijk*.

Rijkers, Rikkers: Patr. Germ. VN *Rijker: rik-hari* 'machtig-leger': *Ric(h)arius, Rikerus* (MORLET I, Dip., GN). 1366 Lote Rikers, Kortrijk (DEBR. 1970).

Rijkhals: PIN *Rijckholt* (NL). 1330 (Nicolaus) de Rykilt, NL; 1562 Herman Rijckals, Maastricht-Antwerpen (WF).

Rijkhof: PIN *Rijkhoven* (BL)? Of veeleer volksetymologisch uit *Rijkof* < *Rijkolf*, de Germ. VN *rīk-wulf* ‘machtig-wolf’. 1344 Jacob Ryckolf, Aardenburg (JAM. 81); 1475 Pieter Rijckolf, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Rijks, zie Rijke(n).

Rijkse(n), Riekse, Riksen: Patr. Afl. op -so van Germ. *rīk*-naam: *Richizo, Rikizo* (MORLET I, SOCIN). 1256 fratre Rixo de Arscot, Leuven (WF).

Rijlaarsdam: PIN *Reguliersdam* in Zoetermeer (ZH). 1637 Lenert Claesz Reylaersdam, bewoner van de Reguliersdam, Delft (DM).

Rijmers, zie Riemers.

Rijn, zie Reijne.

Rijn, de: Patr. *Rein* met secundair lidwoord? Of de riviernaam *Rijn*? 1381 Jan de Ryne, Hulst (DEBR. 1999).

Rijnberg: 1. Metr. *Reinberg*, Germ. VN *ragin-berg* ‘raad-bescherming’: *Reginburga, Rainberga* (MORLET I). – 2. Zie van *Rijnberk*.

Rijnberk, van; Rijnberg: PIN *Rheinberg* (NRW). 1787 Joh. van Rynberk, Tiel (G) – Antwerpen (WF).

Rijnders, zie Reinders.

Rijneke, Renique: Patr. Spelling voor *Reinicke, Reinecke, Rennecke*, Ndd. dim. van een *ragin*-naam, zoals *Reinaard, Reinoud*.

Rijneveld: PIN *Rijneveld* in Alphen (ZH). 1354 Enghelbrecht van Rinevelt, op de hofstede Rijneveld (in Geestdorp, Woerden ZH); 1367 Gerard van Rijneveld, Woerden (DM).

Rijnhout, zie Reijnoudt.

Rijnsaard(t): Patr. Met ingevoegde *n* uit *Ryssaert* < Fr. *Richard*, de Rom. vorm van de Germ. VN *Rijkaard*. Ook Fr. *Rinchard* < *Richard*. 16e e. Dyrck Willem Rijnsaerts alias Stockvisch, Princenhage NB (DM).

Rijnsburger: Van de PIN *Rijnsburg* (ZH).

Rijnten: Patr. Afl. van de Germ. VN *Reinaard*.

Rijpers, zie Ribbers.

Rijpma, Rijpstra: 1. Patr. Friese afl. van Germ. bakernaam; zie *Ribbe, Ribbers*. – 2. Afl. van PIN *De Rijp, Garijp, Hardegarijp* (FL) (BROUWER 1965).

Rijs, van: PIN *Rijs* ‘plaats waar rijshout groeit’. 1436 Pietren van den Ryse, Brugge (DF XIII).

Rijsbergen, van: PIN *Rijsbergen* (NB). 1361 Boudin van Rijsbergen, Rijsbergen (WF).

Rijsdijk: PIN in Rhoon (ZH), Oosterhout (NB), Warnsveld (G).

Rijsmeester: Synoniem met Mnl. *rijsmeyer* ‘opzichter over het rijs- of hakhout’.

Rijssel, van: PIN *Rijssel* in Lochem (G) of *Rijssel*, Fr. *Lille* (Nord). 1358 Pieter van Risele, Kortrijk (DEBR. 1970).

Rijst, van der: PIN *Rijst* ‘plaats waar rijshout groeit’. 1300 Joh. vander Riist, Tervuren (WF).

Rijstenbil: Onduidelijke herkomst, al heeft MEERTENS 1944, 28-29 verschillende verklaringspogingen ondernomen; 1601 Jan Cornelis Ritsebil, Poortvliet/Scherpenisse (med. H.J. Rijstenbil, Zwartewaal); 1622 Heijlken Rijstebil, Scherpenisse; 1644 Risebil, Tholen (DM).

Rijswijk, van; van Ruiswijk: PIN *Rijswijk* (G, NB, ZH). 1198 Henricus de Risuuich, Middelburg (OHZ 391); 1230 Gelekinus de Riswic, Egmond (WF); 1278 Willem van Riiswiic, Utrecht (CG)

Rijt, van (de); van de Rhijt, van der Reit, ter Riet, van (de(r)) Riet: 1. PIN *Riet, Rit, Rijt, Reet* ‘kleine waterloop, geul in buitendijkse gronden’ (MOERMAN). 1406 Willem vander Rijt, Antwerpen (WF).

S

Saaftinge, van: Saaftinge is een oude heerlijkheid in Hulster Ambacht: 1257 *Tsaftinge*, *Tsaeftinge*, 1281 *Saftinghe*. Van de 14e tot de 16e eeuw raakte het land van Saaftinge overstroomd. 1339 dominus de Chavetinghe, Hulst (DEBR. 1999).

Saagsvelt, van: PIN *Saasveld* in Weerselo (OIJ).

Saakes: Patr. Friese mansnaam *Sake*. Verkorting van Germ. VN met stam van Got. *sakan* 'strijden', Oudfries *sake*.

Saal, Zaal: Patr. Friese mansnaam *Sale*, *Saelle*, *Saalke*, verkort uit *Salomon*.

Saaman, zie Zaman.

Saane, van: Wateraam *De Zaan* (NH), ook de *Zaanstreek*. 1489 Pieter van de Zane, Brugge (DF XVIII).

Saaij, Saeij: Patr. Var. van *Soy* < *Sohier/Soyer*, Rom. vorm van de Germ. VN *Zeger*. Vgl. 13e e. Barewout filius Saiewins, Z (GN) < Germ. VN *Zegewin*. 1287 Henrico Say, NL; 1631 Anna Sayens = Anna Seghers; 1621 Cath. Zay = 1624 Cath. Segers, Schelle (WF); 1425 Adriaen filius Says van Capelle in Zeeland (PARM.). Zie ook *Suij*.

Saba: BN voor een jood, die de sabbat viert. Maar sabbat is ook heksensabbat. Vandaar de Ofr. bet. van *sabat* 'rumoer, lawaai'. 1313 broeder Ian Sabat, Nieuwmunster (WF).

Sabben: Patr. Zoals *Sabbe*, gen. van *Abbe*, bakernaam < *Albert*. 1402 Jan Habbe = 1417 Maeykin Sabs f. Jans = 1423 Jan Abs kindren = 1423 Maeykin Sabbe f. Jans, Kortrijk (DEBR. 1957). Of de naam *van Sabben* zonder de *van*-aanloop.

Sabben, van: PIN *Sabbinge* op Wolphaartsdijk. 13e e. Egidius van Sabbinge (VAN DRIEL 155); 1611 Gillis Geersse Sabbinge; 1640 Jan Gillisse Sabbinge, Kloetinge; 1751 Claes Claessen van sabbe(n) (vader van) 1797 Pieter Claasse van Sabbingen = van Sabben; Ovezande-Heinkenszand; 1743 Lein Claase van Sabbinge, 's-Heer Arendskerke (grootvader van) Lein van Sabben, Oudelande (HARTHOORN).

Sablanière, de la: PIN *Sablonnière* 'zandgroeve, zavelgroeve'.

Saegher, de, zie de Zaeg(h)er.

Saelens: Patr. Patr. Gen. van Mnl. *Salin*, vleivorm van de bijbelse VN *Salomon*. 1306 Salmoen Voghelin = 1307 Salin Veughelin, Ieper (BEELE).

Saer, de: Vernederlandste spelling van Fr. *Desart*. Rom. PIN *Sart*, Fr. *Essart* < Lat. *exsartum* 'gerooidde plaats, rode'. De naam is een pendant van *van Rode*.

Saeij, zie Saaij.

Saeijvoet: Volksetymologisch uit *Saeffoet* < Mnl. *savor*, *chavoir*, *soefoer* 'visput, visvijver' (DEBR. 1977). 1449 Magriet Tsafoerts, Jan Sapoets, Molenbeek; 1595-1660 Saeffaet = Sa(ef)foet(s) = Saevoets, Antwerpen (WF).

Saffel, de: *De Saffer* < Fr. *Lesaffre*. BN Ofr. *safre* 'gulzigaard, schrokker'. 1578 Merlen de Saeffre, Wervik; 1585 Matt. le Saffre, Valensijn-Antwerpen (WF).

Sagher, zie de Zaeg(h)er.

Sakko: Ndl. spelling van de It. FN *Sacco* 'zak'. BN of BerBN.

Sala, Slaa: It. FN *Sala*, vooral in Lombardije. Ook Occitaans. Plaatsnaam met bet. 'zaal'. 1731 Jan Dominicus Sala, Zwitserland-Rotterdam; 1758-1839 Carolus Sala, Pognana (It.) – Leiden (DM).

Salberg, zie Zaalberg.

Sallet: 1. Uit *Sarlet* < *Charlet*, Fr. dim. van VN *Charles*. 1587 Jan Saleth alias Canaert = 1606 Jan Chalet = 1606 Jan Charlet, Kontich (WF). – **2.** Dim. van Fr. *sale* 'vuil'?

Salm, zie Zalm.

Salm, van der, zie van (der) Zalm.

Salomé: 1. Metr. Bijbelse VN *Salome*. 1200 Salome abbatissa, Regensburg (SOCIN). Maar de VN was bij ons in de middeleeuwen ongebruikelijk. Maar de tante van Jacob Cats heette

Salome Cats in 1571 in Brouwershaven (MEERTENS 1947). – 2. Fr. dim. van de VN *Salomon*. 1550 Pieter Salome, Middelburg; 1606 Glaude Salommé, Fleurbaix (PdC) -Brugge; 1639 Marcq Salomez, Steenwerk FV (WF); 18e e. Jean Baptiste Salomé, Fleurbaix-Breskens (DM). **Salomein:** Ook *Salmin*. Vleivorm van de bijbelse VN *Salomon*. 1256 Raoul Salomin, Atrecht (WF).

Salomons, Soulimans: Patr. De bijbelse VN *Salomo(n)*. 1174 Salomon scaltetus de Ostburg, Z (GN); 1381 Salomon de Heekere, Ossensisse (DEBR. 1999); 1364 Saelmoen Hughe Saelmoens sone, Assenede (GYSS. 1999).

Saltzherr: Foute spelling voor D. *Salzer* ‘zoutzieder, zouthandelaar’. FN *De Zouter*.

Sam: E. Patr., korte vorm van *Samson*.

Saman, zie Zaman.

Sampon: Adaptatie van Fr. FN *Champon*, PIN afgeleid van *champ* ‘veld’. Of PIN *Sampont* in Hachy (LX).

Samuëlse: Patr. Zoon van Samuel, bijbelse VN. 1593 Ghisbertus Samuel, Arnemuiden (DM); 1673 Neeltje Samuels, Krabbendijke (HARTHOORN).

Samijn, Sem(e)ijn: Patr. Vleivorm van de bijbelse VN Samuel. 1409 Pieter Samijn; 1419 Franse Samijn, Kortrijk (DEBR. 1958).

Sanchez: Patr. Sp. vorm van de Lat. HN *Sanctus* ‘heilig’.

Sandbach: PIN *Sandbach* (BEI, HS, NRW).

Sandberg, (van) Sandbergen, zie Zandbergen.

Sande, van de(r), zie van de(r) Zande.

Sandee, Zandee: Waternaam in Goudswaard (ZH). 1381 pueri de Sandee; 1381 Hughe de Sandee, Hontenisse (DEBR. 1999, maar daar verkeerd gelezen als *Saudee*); 1634 Jacob Jansz Sandee, Kruiningen; 1636 Anthony Jacobsz van Sandee, Bergen-op-Zoom; 1687 Marinus Cornelisz Sandee, Kruiningen (HARTHOORN).

Sandefort, Sandifort, van Santvoort: PIN *Zandvoort* (DR, G, NB, NH, Z), *Santfort* (NL). 1479 Jacop van Santvoert, Hoogstraten A (WF). Evtl. PIN *Sandfurth* (NS), *Sandfort(h)* (NRW, NS).

Sanders, Sanderse(n), Zander(s): Patr. Korte vorm van de Gr. HN Alexander. ±1300 bruder Alsander = bruder Sander, Hoeselt (WF); 1428 Johannes Sanderi, Nijmegen (DM); 1428 Arnout Sanders, Assenede GYSS. 1999); 1488 Jacop Sanders, Beoostenblide (STEEGERS).

Sandick, (van), zie Zandijk.

Sandifort, zie Sandefort.

Sandra: Patr. Fr. *Sandra(t)* < *Sandrard*, afl. van de VN *Alexander*. 1618 Jean Sandra, Tourcoing-Middelburg (MEERTENS 1947).

Sandré, de: *Desandré* < *Desandre*, zoon van Sander, Alexander.

Sandrini: Patr. It. korte vorm van *Alesandrini*, vleivorm van *Alexander*.

Sandijk, (van); Sandijck, zie Zandijk.

Sanstra, zie Zandstra.

Sant, van ‘t, zie van de(r) Zande.

Santa: Metr. Lat. HN *Sancta*.

Santbergen, (van); (van) Santberghe(n), zie Zandbergen.

Sante(n), van, van Zanten: 1. PIN *Xanten* (NRW). 1472 Diederyc van Bac van zanten int land van Cleven (PARM.); 1546 Aart van Santen, Xanten; 1570 Guillaume van Santen, Den Bosch-Antwerpen (WF). – 2. PIN *Zanten*, Fr. *Saintes* (WB). 1250 Colinus de Saintes = Claeyss van Santen, Brussel (WF).

Santing: Patr. Afl. van de Lat. HN *Sanctus*. 1326 Jan Santin = 1340 dat Ihan Sanctins was, Ieper (BEELE).

Santuz: *Santus* < *Sanctus* ‘heilig’.

Santvoort, van, zie Sandefort.

Sap: Metr. Korte vorm van de Lat. HN *Sapientia*. ±1240 *Sappa soror* Margareta; Imma soror Sapientie, Gent; 1308 Lambertus dictus voren Sappen, Winksele (WF).

Saraber: Onduidelijk. Misschien wel een verhaspeling van de plaatsnaam van zijn herkomst. 1706-1767 Pierre Sarrabere/Sarabère, Salies-de-Béarn (Basses-Pyr.)- Den Haag. – Lit.: M. DE JONGE-VAN WILLIGENBURG, *Van Sarrabere tot Saraber*, Bergen-op-Zoom, 1994.

Sarazijn, Sarasijn: Mnl. *sarasijn, sarazijn* ‘Saraceen, Arabier’. 1280 Willelmus Sarracenus = 1281 W. Sarrasin, Ieper (BEELE).

Saris: Patr. Korte vorm van *Sesaris*, HN *Cesarius*. 1515 Jannes Sarijs, Zolder BL (WF); 1629 Laureys Saris, Tongerle (DM).

Sarneel: Patr. Var. van *Serneel*, d.i. ‘s heren Neels ‘Daneels’ of ‘Corneels’. 1497 Jan Serneels, Lier (WF).

Sarton: PIN. Afl. van *sart* ‘rode’. 1552 Lancelot de Sarton, Namen (WF).

Sas, van: PIN *Sas* (NB), *Sas van Gent* (Z).

Sasse: 1. Mnl. *Sasse*, volksnaam van de Sas, Saks(er), afkomstig uit Saksen. 1275 Wouteren den Sas, Antwerpen; 1315 Henricus dictus Sasse, Kempen (WF). – 2. Patr. Germ. VN *Sahso, Saxo, Sasso* ‘volksnaam van de Zassen, Sachsen’. 1130 Reinfridi Sassa, Oudenburg (GYSS. 1999’); 1420 Lyzebette Zassen, Utrecht (WF).

Sauer, Souer: D. BN *sauer* ‘zuur, bitter, bars’.

Savage: Var. van de Fr. FN *Sauvage*. BN voor iemand met on sociaal gedrag, die zich wild en ongedisciplineerd gedraagt. Ook huisnaam. 1418 Pieterkin Savagen = 1428 Pietre Sauvage, Kortrijk (DEBR. 1958).

Savat, Cijvat: Ofr. *savate*, Pic. *chavate* ‘schoeisel’. BerBN van de schoenmaker. *Cijvat* door voortonige klinkerwijziging. 1577 Elias Chavatte, Aardenburg (WF); 1732 Fransoeijs Savat, Aardenburg (VS 1974, 70).

Scherpenisse, (van): PIN *Scherpenisse* (Tholen, Z): 1206 *Scarpenesse* ‘scherpe nes’, *nesse* ‘land dat in water uitsteekt’. 1203 Balduwinus clericus de Scerpenisse (OBREEN 174); 1248-71 Aleiden van Scerpenisse, A’pen (WF).

Savels: 1. *Savel, zavel* ‘zand, plein’. – 2. Mnl. *savel, sabel* ‘zwart (in de heraldiek); zwart bont, sabelbont’. 1340 Henrici dicti Zavel; 1347 Goert Savels, Tienen (WF).

Savoiij(e), Savooij: 1. Metr. Lat. HN *Savia*. 1334 Savoie le Hyra, Othée (J.G.). – 2. Streeknaam *Savooie*, Fr. *Savoie*.

Scalé, Schaalje: Adaptaties van de FN *Scaillet, Escalé* > *Schaillée, -ee*. Dim. van Ofr. *escale, escaille* < Ondl. *skal(j)a* ‘lei’, Zndl. *schalie*. BerBN van de leidekker. 1298 Willaume Scaillet, Kales (GYSS. 1963); 1418 Bernard Escaillet, Doornik (WF); 1576 Melis de Schaelgedecker, Middelburg (DM).

Schaaf: 1. Ndl. spelling van D. *Schaf* ‘schaap’. – 2. Zie (van der) Schaaf.

Schaaf, (van der): BerBN van de timmerman. 1606 Johan Schaef, Zutphen; 1811 Lieume Sjoerds Schaaff = van der Schaaf, timmerman, Grouw (DM).

Schaafsma: Friese afl. van *Schaaf*. BerBN voor een timmerman. 1825 Gerben Watzes Schaafsma, Grouw (DM).

Schaalje, zie Scalé.

Schaap: BN naar de eigenschappen van het schaap, b.v. de zachtaardigheid, of voor een sukkel of dom mens. Soms ook huisnaam. 1585 Jacob Pietersz Schaep, Amsterdam; 1625 Dirric Jacobsz Schaep, Scherpenisse (DM).

Schaar: BerBN voor een scharenslijper of -smid, een snijder of scheerder. 1399 Jehan Scare, Kortrijk (DEBR. 1970).

Schaberg: Door *d*-syncope uit de PIN *Schadeberg* (NS)?

Schadee: Door verschoven accent uit *Schade*. BN, van het ww. *schaden* ‘schade of nadeel toebrengen, benadelen’. D. *Schade* ‘Schädiger, Feind’. 1344 Judoco dicto Scade, Kortrijk (DEBR. 1971).

Schaef(f)er: D. BerN *Schäfer* 'schaapherder'.

Schaeken: Door *d*-syncope uit Mnd. *scadekin*, dim. van *scaden* 'schade, nadeel'. 1308 Godevart Scadeken, Eersel; 15e e. Jan Scadekins, Vrasene (WF).

Schaepmeester, de: BerN van de schaapherder. 1396 Jan de Scaepmeester, Herdersem OV (WF).

Schaeren, van: PIN *Schare*, *Schaar* 'oever, dijk', in Biervliet, Cadzand, Retranchement (ZV), Boechoute, Assenede (OV). 1298 Lamsino de Scare, Brugge (WF); 1380 Snouc uter Scare, Hontenisse (DEBR. 1999).

Schafelaar, van den: PIN *Schaffelaar* (Veluwe): 1334 *Scaeflaer* (MVN 1961, 149).

Schaffel, van: PIN 1427 *ter Scaffelt*, Aaigem (OV). 1375 Jan van der Scaffelt, Gent (WF); 1732 Joorijs van Schaffel, Aardenburg (VS 1974, 70).

Schaffers: Wellicht uit *Schafer*, *Schäfer* 'schaapherder'.

Schaft, van der: PIN *Schaft* in Valkenswaard (NB).

Schagen, van: PIN *Schagen* (NH). 15e e. (Jan en Willem) van Schagen, NH (WF); 1737 Job van Schagen, Breda (NL 29 (1911), 69).

Schaik, van Schai(c)k, van Schaij(i)k: PIN *Schaijk* (NB). Of door *d*-syncope uit PIN *Schadijk* in Horst (NL). 1507 Ghisbertus Schayck, Utrecht (WF).

Schakel: Mnl. *schakel* 'voetkluister, schakel van ketting'. BN of BerBN. 1299 Petro Scakel, Brugge (WF); 1690 Dirk Minnekes Schakel, Kedichem ZH (DM).

Schakelaar: BerN. 1655 Dirck Jansz Schaeckelaer, Volendam (DM).

Schaleven: De naam *Schaleven*, *Scaleven* kwam omstreeks 1600 in het Land van Waas (OV) voor (PDB). Uit *Scaluwen*, gen. van *de Caluwe* 'de kale'. 1393 Griele Scaluwen, Kortrijk; 1398 Jane Scaluwen, 1382 Jan de Calewe, Pittem (DEBR. 1970).

Schalk, Schalken(s): Patr. Germ. VN *Scalco* 'knecht'. 1282 Scalkin Blindepot, Kales (GYSS. 1963); 1317 Scalke Wouter, Pijnakker; 1585 Willem Cornelis Schalcken, Amsterdam (DM).

Schalkoort: Wellicht Mnl. *schalkaert*, afl. van bn. *schalc* 'onderhorig; boos, slecht, bedrieglijk, arglistig, listig'.

Schalkwijk: PIN *Schalkwijk* (NH, U). 1165 Willelmus de Scalcwic = 1178 Wilhelmus de Schalcwijc, Utrecht (LNT); 1284 Arnout van Scalquike, Utrecht (CG).

Schans, van der: PIN *Schans* in Zelem (BL), Deurne (NB), Gramsbergen (OIJ), Gastel (NB), Ouwerschie (ZH), Roggel (NL), Reek (NB), Weerd (NL), Zwartsluis (OIJ), Someren (NB).

Schapelhouman: D. *Schapelhaumann*? Mhd. *schapel* < Ofr. *chapel* > Fr. *chapeau* 'hoofdkrans van bloemen, hoofddekseel'; *Haumann* 'houwer'.

Schardus: Uit *Richardus*??

Scharloo: Patr. Adaptatie van Fr. *Charlot*, dim. van VN *Charles*.

Scharpentier, zie Carpentier.

Schat, Schets: BN naar een schat. BerBN van de schatbewaarder of van een schatter of inner van belastingen. 1239 Henri dit Scat (is belastinginner), Sint-Truiden (WF); 1240 Iohannes Scath, denarios et obolum de area, Doetinchem (DM); 1358 Pieter Scats huus, Hulst (DEBR. 1999).

Schatteman: BerN van de schatbewaarder, penningmeester of schatter. Vgl. D. *Schatzmann*. 1343 Jan Scatman, Gent (WF).

Schauenburg, Schouwenburg, Schouwenberg: Verspreide PIN *Schauenburg*, *-berg* 'uitkijkpost'. *Schauenburg* (HS), *Schaumburg* (NS, RP, BEI), *Schauenberg* (NRW). 1518 Cristoforus Scauwenburg de Lutsenburgo; ±1584 Rombout van Schouwenborch, Antwerpen (WF).

Schausselen, van; Schousselen: PIN in het Waasland (OV), blijktens *Schauselbroek* en *Schauselhoek* in Steendorp, Bazel en Temse (OV).

Schaut, zie Schout.

Schautteet, zie Schouteet.

Schauwaert, zie Schouwaert.

Schauwvlieger: Herinterpretatie van *Schouwvliege*. Zinwoord, samenst. van ww. *schuwen*, *schouwen* 'schuwen, bang zijn voor' + znw. *vliege*. BN voor iemand die vliegen schuwt of ze verschuwt, wegjaagt. 1458 Johannis Schouwvliege, Leuven; 1534 Jan Scauvlieghe, Pamele (WF).

Schaj(i)k, van, zie Schaik.

Schee, van der: PIN Mnl. *schede*, *scheide* 'tweesprong'.

Scheel(e): BN voor een schele. 1399 Evert Schele, Zwolle; 1576 Cornelis Jacobsz Sceel, Middelburg; ±1584 Hendrick Scheele komt uit Pommeren naar Zuid-Beveland en is de voorvader van 540 nakomelingen in Zeeland in 1947. – Lit.: M.J. SCHEELE – JA.A. HANGOOR, *De geslachten Scheele*, Middelburg, 1996.

Scheemaecker, de: BerN van de schedenmaker, de vervaardiger van scheden. 1286 Walterus Scedemakere, Brussel (WF); 1594 Theuwes Scheidemaker, Zutphen (DM).

Scheenijs: Wellicht ontrond uit *Scheunis* < *Schoonis*, lokale uitspraak van de PIN *Schoonhees* in Tessenderlo (BL). 1442 Jan van Scoenhese = Jan Sconys, Vorst A (WF).

Scheenloop: Adaptatie van de ontronde vorm van D. *Schönlaub* 'schöne Laube'. D. *Laube*, Mnd., Mnl. *love* 'luifel, galerij, zuilengang, binnenplaats, tuin'.

Scheenstra: Friese afl. van PIN *Scheene* in Weststellingwerf (FL).

Scheepens, zie Schepens.

Scheepers, zie Schepers.

Scheepstra: Friese afl. van *ship*.

Scheerders, Scheer(s), Scheir(e), Scheirs, Scheerens: BerN van de scheerder, d.i. ofwel de baardscheerder, barbier, ofwel de lakenscheerder, droogscheerder. 1368 Oste de Scherre up doir Danin Scherers; 1367 Oste de Sceere, Kortrijk (DEBR. 1970); 1389 Hennen die Scheerder, VB (WF); 1449 Geert Scheerre, Zwolle (DM).

Scheerlinck: Mnl. *scheerlinc*, Mhd. *scherlinc* 'dolle kervel'. 1344 van Janne Scerlinghe, Gent (WF); 15e e. Bave Sceerlijncx, Brugge (CG); 1576 Pieter Chaerlincxs, Middelburg (DM).

Scheermeijer: D. FN *Schermeier* 'der Meier in/auf der Scher'.

Scheers, zie Scheerders.

Scheers, van: PIN *Scheerse* in Gramsbergen (OIJ)? Of *Scheers* met secundair voorzetsel?

Scheffener: D. *Scheffner*, umlautsvorm van *Schaffner* < Mhd. *schaffenære* 'ambtenaar belast met toezicht, opzichter, intendant, hofmeester, rentmeester'. De Zeeuwse familie Scheffener blijkt evenwel af te stammen van Friedrich Wilhelm Schiffner, die zich ca. 1803 in Zeeland vestigt, en die de zoon is van Christoffer Schiffner (1759) uit Bohemen (DM). *Schiffner* is een var. van *Schiffer* 'schipper'.

Scheffer, (de); Scheffers: D. FN *Schäffer*, naar gelang van het dialect 'schaper, schaapherder' of 'opzichter'. 1740 Ernst Scheffer (uit Saksen), Rotterdam (DM).

Schegget, ter: PIN *de Schegget* in Gorssel (G), Laren (G), Goor (OIJ). Afgeleid van *scheg*, *schag*, *schaag*, vgl. E. *shaw* 'bosje' < Oe. *scaga* (HEKKET). – Lit.: B.J. HEKKET, *Schaag en Scheg en hun verwanten*. MVN 37 (1961), 146-150.

Scheibner: D. FN, ook *Scheiber* < Mhd. *schîber* 'die een schijfspel speelt'. FN *Schijver*.

Scheidema: Friese var. van *Scheideman*, *Scheyman*, D. *Scheidemann* 'scheidsrechter, middelaar'.

Scheir(e), Scheirs, zie Scheerders.

Schekkerman: Wellicht uit *Schikkerman*, afl. van *Schikker*.

Schelde, van de(r); van der Schilden, Verschelde(n), Verschilde: PIN *ter Schelde*, naar de riviernaam de Schelde. 1176 Gerulphi de Schalda, Gent (GYSS. 1999').

Schelf(h)out, Schelfaut: PIN *Schelfhout* in Grauw (Z) en Temse (OV). 1388 Bertel Scelfout, Moerzeke; 1508 Luuc Scelfhout, Temse (WF).

Schell: BN Mhd. *schel* 'luidruchtig, opvliegend'.

Schellaars: Afl. van Mnl. ww. *scellen* 'schillen' of 'weerklinken, schallen'. 1381 Aechte Scellaerts, Ossensisse (DEBR. 1999).

Schellekens: 1. Mnl. *schelle*, dim. *schellekin* 'schel, belletje, klokje'. BN voor wie met het belletje rinkelt of BerBN van de belleman. 1233 Lennotus Scellekins, Gent (GN); 1550 Peter Bartholomeus Schellekens, Esbeek (DM).

Schelleman: Afl. van *schelle* 'bel, klokje'. Naam voor de belleman omroeper. Vgl. D. *Schellmann*. 1554 Adam Schellemans, Mechelen (WF).

Schellens, Scheltens, Scheltinga: Patr. < *Schallin*, vleivorm van de Germ. VN *Godschalk*. ±1360 Scellen Goodscalc, Henric Schellens, Diest (WF).

Scheller: Zoals *Schaller*, BerN van de omroeper, of BN van een luidruchtige prater.

Schelling(s), Schillinger: BN naar de oude muntnaam, de schelling, 1/20 pond of 12 penningen. Vgl. D. *Schilling*, E. *shilling*. 1335 Jacob Scellinc, Brugge (WF).

Schellinkhout, Schellingerhout: PIN *Schellinkhout* (NH).

Schelstraete: PIN *Schelstrate* in Aardenburg (Z), Brugge (WV), Dendermonde, Gent (OV) (*KCTD* 1935, 389-391). 1281 Willelmus de Scelstraten, Zwijnaarde (WF).

Scheltens, Scheltinga, zie Scheltens.

Schelven, van: PIN. 1560-63 A.A. van Schelven, Utrecht (VZS 1994, 87); 1673 Izaak Centen van Schelven, Zierikzee (DM); 1761-63 Cornelis van Schelven, Oosterland (VZS I, 326).

Schenck, zie Schenk.

Schendel, van; van Schendelen, zie van Schijndel.

Schenk, Schenck, Schink: Mnl. *schenke* 'schenker, wijnschenker, waard'. 1335 Wouter Scenke, Hulst (DEBR. 1999).

Schenkel, zie Schinkel(s).

Schenkenberg: PIN (BB, S).

Schenkers: BerN van de wijnschenker, bierschenker, waard. Vgl. *Schenk*.

Schepemaker: BerN van de scheepsbouwer.

Schependom, van: Mnl. *schependom* 'rechtsgebied van een schepenbank'.

Schepens, Scheepens: Ambtsnaam van de schepen, lid van de schepenbank. 1306 Hannin le Scepene, Ieper (BEELE); 1570 Hendrik Schepens, Meerhout-Antwerpen (WF); 1623 Cornelis de Schepen, Aardenburg (VS 1974, 565).

Schepers, Scheepers: Mnl. *scheper* 'schaper, schaapherder'. BerN. 1380 Jan de Scapere, Hulst (DEBR. 1999); 1393-95 Andries de Scepere van Duffel (WF).

Schepper, (de); Scheppers: BerN van de kleermaker. 1325 Simoen de Sceppere, Hulst (DEBR. 1999).

Scherbeijn, zie Schorbijn.

Scherff: Mnd., Mhd. *scherf* 'muntnaam van de kleinste munt, ½ penning'. Vgl. D. *sein* *Scherflein beisteuern* 'zijn duit in het zakje doen'.

Scherp: BN *Scherp* 'nijdig, scherp, schrander'. Vgl. D. *Scharff*, E. *Sharp*.

Scherpenhuijzen: PIN *Scherpenhuis* in Terwolde (Voorst, G). 1392 Henric toe Scherpenhuys; 1397 dat guet toe Scharpenhuys ... in den kerspel van der Wolde; 1439 Arnt van Scherpenhuys = 1386 Arnolt van Scherpenhues (NL 81 (1964), 26-28).

Scherpenisse: PIN (Z). 1248-71 Aleiden van Scerpenisse, Antwerpen (CG).

Scherpenzeel, (van): PIN *Scherpenzeel* (G, FL), *Scherpenseel* (NRW). 1527 Otto van Scherpenseel, Beesd (DM); 1661 Joannes Scherpenseel, Rumst (WF).

Scherphuis: PIN. 1695 Mense Dieters Scherphuis, Oosterwijtwerd (DM). Zie ook *Scherpenhijzen*.

Schertzing: PIN *Scherzingen* (BW). 1278 Bercht. dictus Schercinch, Tuttlingen (BRECH.).

Schets, zie Schat.

Schetsen, van: Wellicht de PIN *Schaatsen* in Sint-Huibrechts-Hern (BL).

Schettters: Br.-Limburgse vorm van *schatter* 'schatter, taxateur, inner van belastingen'. D. *Schätzer*. 1385 Johannis Schettere, Sint-Truiden (WF).

Scheuerman, Scheurman, Schuiermanni: D. *Scheuermann*. Afl. van PIN *Scheuer* 'schuur'. *Scheurman* kan ook een var. zijn van *Schuurman*.

Scheur, van de, zie (van der) *Schuur*.

Scheurkogel: Zinwoord? Vermoedelijk een huisnaam. Vgl. de huisnaam 1495 *den Schuercaproen*, 1510 *den Schuercapruyn* in Antwerpen (*Naamkunde* 1985, 398). Mnl. *capruin/caproen* betekent net als *cogel* 'kap, mantelkap'. 1661 Pieter Theuniss Scheurkogel, Schiedam (DM).

Scheurman, zie *Scheuerman*, *Schuurman*(s).

Scheijbelaar, Scheijbeler: D. FN *Scheibler*, afl. van *Scheibel* < *Scheibe* 'schijf'. Vgl. *Scheibner*.

Scheijderberg: PIN.

Scheijsen: Wellicht gen. van *Geijsen* < 's *Geijsen*.

Scheijve, zie *Schijf*.

Scheijven, zie *Schijvens*.

Schiebaan: Patr. Slav. VN *Schiban*. 1323 Schiban von Widemar; Schibanus, Breslau (DN).

Schieman(n), Schiemen: 1. Patr. Oost-D. vorm van de VN *Simon*. 1644 Caspar Schieman, Koningsberg. – 2. NW-D. *Schimman* 'stuurman'.

Schierbeek: PIN (waternaam). 1583 Herman Schierbeke, Sleen (DM).

Schiet, van: PIN.

Schietse: BerN van de schutter? 1298 Hugone Sciet, Brugge; 1580 Tscitzen, Dokkum-Antwerpen (WF).

Schiettekatte: Ook *Schietekat*. Zinwoord 'schiet de kat'. BN voor een kattendoder. 1288 Loys Scietekatte, Namen; 1485 Justin Schiettecatte, Gent; 1639 Pieter Pieterse Schietkatte, Zonnemaire (*VZS* 2005, 42). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *De familienaam Schietekat*. *Naamkunde* 21 (1989), 186-189.

Schiffer(s): D. BerN van de schipper.

Schikker: Mnl. *schicker* 'bezorger, bestuurder'.

Schilde, (van) Schilt: PIN *Schilde* (A), uitspr. *schil*. 1341 Coppin van Scille, Saaftinge Z (DEBR. 1999); 1502 van Scilde = 1503 van Scille, Aartselaar (Wf).

Schilden, van der, zie van de(r) *Schelde*.

Schilder(s): BerN van de schilder, wapenschilder, decoratieschilder, vergulder, kunstschilder. 1315 Danieleem Schildere, Kortrijk (DEBR. 1971).

Schilleman(s): Afl. van Mnl. *schelle, schille, schellen, schillen*. BerN van iemand die schilt, van schil of bolster ontdoet. 1416 Wouter Scilleman, Lier (WF); 1618 Francois Schillemans, Middelburg (DM).

Schiller: 1. D. BN *Schieler* 'schele'. – 2. Door assimilatie uit *Schilder*. 1603 Maximiliaen Schilder = 1605 Max Schiller, Zutphen (DM).

Schillinger, zie *Schelling*(s).

Schillmöller: D. FN *Schildmüller, -möller* 'molenaar op een plaats *Schild*'.

Schilperoord, Schilperoort: PIN (ZH). 1390 Arnold de Scilp[er]orde; 1514 Adriaen Coenensz van Schilperoort, Scheveningen (DM); 1629 Catharina Robbrechtsdr. van Schilperoort, Delft (DE VOS 179).

Schilt: Huisnaam. 1585 Albert Gerbrantsz Schilt (zoon van) Gerbrant Albertsz, zeilmaker in 't Schilt op de Nieuwendijk, Amsterdam (BROUWER 2001).

Schilt, van, zie *Schilde*.

Schiltman: BerN van de schildknaap, schildknecht. D. *Schildmann*.

Schimmel: BN naar het schimmelkleurige, witgrijze haar.

Schimmelpenninck: BN voor een vrek, die zijn penningen laat schimmelen. Ook D.

Schimmelpfennig. 1263 Scimmelpenninc, Mechelen (WF); 1400-1453 Jacob Schimmelpenninck, Zutphen (DM).

Schingen, van: Waternaam *Schenge* (Z). Het adellijke geslacht Van Schenge was van het eiland Wolphaartsdijk ten noorden van Zuid-Beveland (GOTTSCHALK 59). 1147 Baldwino de Skinga; 1198 Henricus de Scinge, Z (LNT); 1290 Jehans de Skinghe, Z (OHZ IV, 797); 1318-19 Jan van Scenghen; Jans kinder van Scenghe, Wolphaartsdijk (Hamaker I, 42); 1381 Jan van Scenghen, Ossensisse (DEBR. 1999); 1393 Gillis van Schenghen, Oostburg (DF XIV).

Schink, zie Schenk.

Schinkel(s), Schinckels, Schenkel: Mhd., Mnl. *schenkel*, *schinkel* 'been, bovenbeen'. 1. BN naar het lichaamsdee. Vgl. D. *Langschenkel*, *Kurzschenkel*. – 2. BerBN voor een slager of slachter. 1175 Arnout Scinkel, Gent (GN); 1285-86 van Willame Scenkele, Dordrecht (DM).

Schipper, (de); Schippers: BerN van een schipper. 1576 Aert Gillisz Schipper, Middelburg; 1584 Gommaer de Schipper, Antwerpen (WF); 1682 Olivier Dignusse Schipper, Baarland (HARTHOORN).

Schirris: Uit *Scheiris*, *Schérès* < *Scheirens*, *Scheeres* < *Scheerens* < gen. van *Scherin*, afgeleid van het ww. *scheren*. 1382 Wouter Scherrin; 1398 Calle Sceerins, Wingene (DEBR. 1970).

Schlachter: D. BerN van de slager, slachter.

Schlappi: D. FN *Schlapp(e)* < Mhd. *slappe* 'buidelvormig afhangend deel van hoofddekseel'.

Slecht: D. BN met de oorspronkelijke bet. 'eenvoudig, simpel'. Vgl. *Slegt*.

Schlee: D. BN *Schlee* 'slee, sleepruim'.

Schling(e)mann: D. afl. van *Schling(e)* < Mnd. *slink* 'rand, slagboom, hek'.

Schlosser: D. BerN van de slotenmaker, kleinsmid.

Schlossnagel: D. BerBN van de slotenmaker.

Schlütter, zie Sluiter.

Schmallegger: Afl. van de PIN *Schmalegg* (Ravensburg, BW).

Schmelzer, Smeltzer: 1. D. BerN *Schmälzer*, *Schmalzer* 'bereider van smout (D. *Schmals*), reuzel, olie'. – 2. D. BerN 'ijzersmelter'.

Schmidbauer: BerN van iemand die boer en smid was.

Schmid(t), Schmitt, Schmitz: D. BerN van de smid.

Schneider(s): D. BerN van de snijder, kleermaker.

Schobben: BN Mnl. *schobbe* 'schub, schurft, vuil en smerig wijf'. BN voor iemand met schurftige huid. 1385 Ghiselberti Scobbe = 1434 Giselberto Scobben, Tongeren (WF); 1399 Herman Scobbe = Scubbe; Zwaneken Scubben, Zwolle (DM).

Schoe, Schou, Schuh: BerBN van de schoenmaker of BN naar de huisnaam.

Schoehuizen: PIN. Er is een *Schoehuisbeek* bij Tubbergen. Een *schoehuis* was de hal waar schoenen verkocht werden, PIN b.v. in Ieper en Kortrijk: 1400 *huus ende erve geheeten tSchoehuus*.

Schoemaker, Schoenmaker(s), Schoenmaekers: BerN van de schoenmaker. De vorm *schoemaker* is de oorspronkelijkste, want Mnl. *scoe* en nog Zeeuws *schoe* 'schoen'. De vorm *schoen* is oorspr. mv., maar werd achteraf als enkelvoud aangevoeld. 1284-85 Ghodevard Scomaker, Dordrecht; 1381 van Jan den Scoemakere, Hulst (DEBR. 1999); 1460 Bave Scoemakere, Aardenburg (PARM.); 1576 Cornelis Jansz. Schoemaecker, Middelburg (DM).

Schoep: Limburgse vorm van *Schaap*. 1385 Arnoldi dicti Scaep = Arnoldi dicti Scoep, Tongeren (WF).

Schoerl: D. veldnaam *Schörrle*.

Schoers: Mhd. *schûr*, *schour* 'hagel, onweer, bui'. BN voor een opvliegend mens.

Schoester: Ndl. spelling van de D. BerN *Schuster* 'schoenmaker'.

Schog: Var. van *Schock*, *Schoch*. Mnl., Mhd. *schoen* 'hoop, stapel, zestigtal', Mhd. *schoche* 'hooistapel'. BN. 1269 Willois Scock, Kortrijk (DEBR. 1970).

Schol, Schuil: Mnl. *scholle*, *schulle*, Mnd. *schulle* 'schol (platvis)'. BerBN voor een visser of vishandelaar. Vaak ook naar de huisnaam of scheepsnaam. 1382 Pieter Scolle, Ossenissee (DEBR. 1999); 16e e. Claes van Campen, scholkoper 'In die Gouden Scol' = Claes Jansz. Schol, Amsterdam (MEERTENS 1941); 1585 Cornelis Schol, Amsterdam; ±1700 Goffe Heeresz Schol, op het schip 'de Vergulde Schol', Ameland (DM).

Scholder: Mnl. *scholder* 'beul'. 1390 Henrici dicti Scolders, Brussel (WF).

Scholing, Schul(l)ing, Schuiling(h): Var. van *Schoeling*, *Scoelinck*. Dim. op -*lin* van Mnl. *scoe* 'schoen'. BerBN voor een schoenmaker. 1302 Clays Scoelin, Brugge; 1450 Gillis Scoelinc, Ichtegem (WF).

Scholluis: Misschien vervorming van D. *Schultheiss*.

Schöls(z), zie Schulz.

Scholte, Scholten(s), Schult(e): Ndd. en Oost-Ndl. ambtsnaam van de schout. Vgl. *Schout*, *Schouteet*, *Schulz*.

Scholter: Var. van *Scholder* of van *Scholte*?

Scholz, zie Schulz.

Schönfeld(t): Verspreide D. PIN *Schönfeld* 'woest veld, lege vlakte, braakland'.

Schonis, zie Schoones.

Schoof(f): BerBN van de schovenbinder. Soms ook BN naar de gestalte. 1268 Coppinus Scof, Ieper (BEELE); 1379 Jan metten Scoof, Kortrijk (DEBR. 2002); 1450 Jan Scoef van synder moelen, Kampenhout (WF).

Schoolmeester, (de): BerN van de schoolmeester, onderwijzer. 1284 Woutere den Scolmester, Dordrecht (CG); 1604 Govert de Schoolmeester, Wemeldinge (DM).

Schoon, Schoonen: BN naar de fysieke schoonheid en aantrekkelijkheid 'mooi'. 1280 Bedda Scone, Ieper (BEELE); 1463 Jan Schonen, Genk (WF).

Schoonaard, Schoonaart: BN Afl. van *schoon* 'mooi'. 1309-10 te Jhan Sconærds = jeghen Jan Sconarde, Aardenburg (HAES. 160).

Schoonakker, (van) Schoonacker, Schoonackers: PIN, b.v. in de buurt van Sijsele, Maldegem, Adegem (OV). 1384 Jan Sconackere, Sijsele; 1479 Jan f. Pieters Sconackers; 1550 Jan van Schoonackere, Middelburg (DF XIV).

Schoonbaert: BN voor iemand met een mooie baard. 1303 van Sconebarde, Dudzele (WF).

Schoonderwoerd: PIN *Schoonrewoerd* in Leerdam (ZH). 1166 Rodulfo ... de Scoenrewrth, U (LNT).

Schoonen, zie Schoon.

Schoonenboom: Naar de woonplaats bij een mooie boom. 1442 Jan vanden Scoonenboome, Zierikzee-Brugge (PARM.); 1576 Jacob Schoonenboom, Middelburg (DM).

Schoones, Schoonis, Schonis: Lokale uitspraak van de PIN *Schoonhees* in Tessenderlo (BL). 1442 Jan van Scoenhese = Jan Sconys, Vorst A (WF).

Schoonheim: BN Mooie Hein. Vgl. D. *Schönheinrich*. 1381 Jan Scoenheine, Hontenissee (DEBR. 1999).

Schoonheijt: Een abstracte BN met de bet. 'schoonheid, aantrekkelijkheid' is niet erg waarschijnlijk, hoewel een Fr. FN *Beauté* voorkomt. BRECH. en Duden verklaren *Schönheit*, *Schönheide(r)* uit de PIN *Schönheide*, maar Duden houdt ook 'schoonheid' voor mogelijk. 1710 Jos. Schoonheydt, Edingen (WF). De naam kan evenwel ook – zowel fonetisch als volksetymologisch – ontwikkeld zijn uit de PIN *Schoonhout*. 1283 Petrus dictus de Scoenhout, Bergen-op-Zoom; 1381 Petrus Scoenhout, Hontenissee (DEBR. 1999); 1424 Willem Schoonhout, Breda-Brugge (PARM.).

Schoonhoven, van: PIN *Schoonhoven* (ZH). 1297 Mouriis van Scoenhove, Schoonhoven (CG); 1285-86 Voghel van Scoenhoven, Dordrecht (DM).

Schoonvliet: PIN 'mooie vliet'. 18e e. Marie Schoonvliet, Waasland OV (WF).

Schoor, van (der), Verschoor(e), Verschoren, Verschorre(n): PIN *Schoor* (NL), *Schore* (WV, Z). *Schoor* 'rijbruggetje over een smalle waterloop' (VAN BERKEL), 'aangeslibd land dat rijp is om ingedijkt te worden, moeras' (TW). 1280 Adelise de Score, Z (OBREEN 227); 1324 Jehan van der Score = van Score, WV (DF XIV); 1415 Dirc van der Schoer, Eem ZH; 1460 Jacop van Scoer, Ridderkerk (NL 91 (1974), 296-357).

Schoote(n), van; Verschoote(n), Verschote: 1. PIN *Schoot* 'beboste hoek zandgrond uitspringend in moerassig terrein' (TW), 'hoek van de hei' (MOERMAN). PIN *Schoot* (NB), in Noordwijk (ZH) en verspreid in de Kempen. Jan van den Scoete opten Scoet, Lillo A; 1340 Henricus de Scote, Turnhout (WF); 1649 Pieter Pietersen Verschote, Baaraland (VS 1972, 536). – 2. Zie *van Schoten*.

Schoots, zie (de) Schot.

Schop: Mnl. *schoepe*, *schope* 'schop, schep, wan'. BerBN. 1369 Walteri Scoepen, Sint-Truiden (WF); 1431 Theodorus Scup, Sint-Oedenrode (DM).

Schopenhauer: D. BerN van de maker, houwer van *schopen* 'pollepels, schepelpels'.

Schopman: Afl. van *Schop*. BerN voor de werker met of maker van *schoppen*.

Schorbijn, Scherbeijn: Door *r*-invoeging uit *Schobijn*. De anlaut-*sch* is ontstaan door verkeerde splitsing van VN en FN van 18e-eeuws Joce Gobijn (*Josgebijn* > *Josschobijn*). ±1700 Judocus Gobijn = 1713 Judoci Scabeijn (vader van) 1735 A. Scobijn; 1733 Laur. Scobbyn, Moerbeke-Waas (WF).

Schorer: D. BerN *Schorer*, afl. van Mhd. *schorn* 'met de schop werken, samenkeren, samenvegen' (Duden). 1540 JohAnn Schorer, Augsburg-Aken (gootvader van) 1582-1651 Lucas Schorer, Zeeland (MEERTENS 1957).

Schot, (de); Scott, Schoots: Volksnaam van de Schot. 1286 Willaeme Scotte, Dordrecht (DM); 1309-10 Stas den Scot, Aardenburg (HAES. 161); 1609 Jan Bouwens Schot, Vlissingen (DM).

Schotel: BerBN van de schotelmaker, schoteldraaier, Mnl. *scotelaer*. Vgl. 1337 Clais Scotelars huus, Hulst; 1393 Lievin de Scotelare, Saaftinge (DEBR. 1999).

Schoten, van; van Schooten: PIN *Schoten* (A, NH). 1405 Symon van Scoeten, Antwerpen (WF).

Schothorst: PIN in Borne en Dalfsen (OIJ).

Schotman: Volksnaam van de Schot, vgl. *Engelsman*, E. *Scotchman*. 1585 Jan Schotman, Vlissingen (DM).

Schou, zie Schoe.

Schouls: Wsch. spelling voor *Schöls(z)*.

Schout, Schaut, Schoute, Schouten(s): Mnl. *schout(e)* 'schout, gerechtelijk ambtenaar, voorzitter van een schepenbank'. D. *Schulte*, *Schulz(e)*. 1245 Willelmo Scoute, Harelbeke (DEBR. 1980); 1695 Jannetje Marinusse Schout, 's-Gravenpolder (HARTHOORN); 1584 Jacob Schout, Serooskerke. – Lit.: J.M. SCHOUT, *Het Walcherense geslacht Schout*. GN 22 (1967), 267-273.

Schouteet, Schautteet: Mnl. *schoutet(e)*, *schout(h)ait*, D. *Schultheiss* 'schout', zie *Schout*. 1144 Eggebertus Scoltetus, Gent (GN); 1251 Henricus Scultetus de Elethe, Eelde DR (WF); 1279 Hugo dictus Scoutethe de Wemeldinghe (Obreen 265); 1367 Bouden de Scouteten = 1380 Balduinus Scoutheetene, Hengstdijk ZV (DEBR. 1999); 1475 Adriaen Scoutheet, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Schoutrop: PIN *Schutterorf* (NRW). 1548 Berent van Schutterop = 1557 van Schuttrup; 1554 Henrick van Schuttorp, Kampen (DM).

Schouw, van der: PIN *Schouw* in Deurne, Bakel (NB), Landsmeer (NH).

Schouwaert, Schauwaert: BerN van de schouwer, de beambte belast met het schouwen of inspecteren, b.v. de straatschouwer, die wegen inspecteert. Vgl. de FN *de Schouwer*.

Schouwbroeck, van: PIN *Schou(de)broek* 'moeras met lis' > *Schouwbroek* (DEBR. 1984). 1287 Goisin van Scoubroec, Aalst (CG); 1303 Cornile van Scoudebrouc, Brugge (DF).

Schouwen, van: PIN *Schouwen* (Z). 1415 Jan van Scouden, Brugge (WF).

Schouwenaar(s): 1. Afkomstig van Schouwen. 1704 Cornelia Cornelisse Schouwenaar, Yerseke (HARTHOORN). – 2. Mnl. *schoudenaer* 'schuldenaar'.

Schouwenberg, Schouwenburg, zie Schauenburg.

Schraaf, van de(r): PIN. Vgl. Mhd. *schraf* 'gespleten rots, rots, klip, rolstenen'. Of veeleer door wisseling g/f uit *van der Schrage* (zie *Verschrage*)?

Schrale: D. BN *Schralle* 'luidruchtig mens' < *schrallen* 'schreeuwen'.

Schram: Mnl. *schramme* 'schram, wonde, snee', D. *Schramm*. Bn voor iemand met een opvallend litteken. 1345 Lisbeth Scrammen, Brugge; 1566 Jan Korstkens alias Scramme, Hasselt (WF); 1622 Hubrecht Schram, Scherpenisse (DM).

Schrauer: Afl. van Mnl. *schrauwen* 'schreeuwen'?

Schrauwen: Spelling voor *Sgrauwen* = *des Grauwen*, zoon van *de Grauwe*. BN naar de grauwe, grijze kleur (huid, haar, kleren). 1369 Trise Sgraeuwen, Kortrijk (DEBR. 1970).

Schravemade: PIN 's *Graven made* 'weiland, maailand van de graaf'. Vgl. *Gravenmaten* (OIJ).

Schrave(n): Spelling voor *Sgraven* = *des Graven*, zoon van *de Grave*, *de Graaf*. BerN van de voorzitter van de schepensbank of BN die op een dienstverband met de graaf kan wijzen. 1372 Daneel Sgraven wijf = 1395 Daniel den Grave, Kortrijk (DEBR. 1970).

Schraver: Afl. van Mnl. *schraven* 'krabben, wroeten, woelen'.

Schreuder, Schreuer, Schreur(s): Var. van mnl. *schroder* 'schrooier'. Meestal de BerN van de kleermaker, snijder. Soms wijschroder, sjouwer van wijnvaten of ook muntschroder, muntschrooier. 1399 Hessel die Scroder, Zwolle (DM); 1433 Aert Scroeder = 1456 Arnt Schreur, Hasselt; 1569 Godefridus Sartoris = 1586 Schrors, NL (WF).

Schreij: Spelling voor *Schrij*. Nomen agentis bij Mnl. *schriden* 'schrijden, stappen'. 1269 Boidin Scride, Gent (CG); 1374 Matthias Screye, Brussel (WF).

Schreijenberg, Schrijnenburg: PIN *Schreiberg* (NRW)?

Schrieck, van der: PIN *Schriek* (A) en in Gendringen (G), Boom (A), Aartselaar (A), Appels (OV): 'hoek, bocht'. 1361 Heinrich van den Scrieke, Duffel (WF); 1619-1678 Otto Marseus van Schrieck, Nijmegen-Amsterdam (DM).

Schriek(s), zie Schrik(s).

Schriel: Uit *Schoriel*. Vgl. de Vl. familienamen *Schoreel*, *Scoriel*, *Schorielle*, *Schreel*. Of. *escorieul*, *escuriau* 'eekhoorn', Mnl. *scu(e)reel*. 1377 Jhan Scoreels cateile = 1378 Jhan Scareel, Kortrijk (DEBR. 1970). De *ie*-spelling geeft de scherplange *e* weer.

Schriemer: Vermoedelijk door wisseling van de labialen uit D. *Schriewer*, *Schriever*, *Schrieber* 'schrijver'.

Schrier: BN voor een schreeuwer, roeper, lawaaimaker. D. *Schreier*. 1662 Christiaan Christiaansz Schrier = Christiaan Schreijer, Colijnsplaat (DM).

Schrievogel: D. BN *Schreivogel* voor iemand met luide, schelle stem. 1100 Werinheri Screivogel, Regensburg (Duden).

Schrik(s), Schriek(s): Ook *Schrick*, *Schrikke*. 1. Nomen agentis van Mnl. *schricken* 'een grote stap zetten, grote schreden zetten, sprongen maken'. 1391 Lauwers Scrijc, Kortrijk (DEBR. 1970); 1403 Robbrecht Scrick; 1631 G.J. Schrieck, Werkendam (DM). – 2. Korte var. van *Van Schrieck*. 16e e. Lambert Schrick = van Schrick, Dalhem (WF).

Schröder: D. BerN van de kleermaker. Vgl. *Schreuder*.

Schroeve(s): Afl. van Mnl. *schroeven* 'schroeven; kwetsen, kneuzen'.

Schroot(e), Schroots, Schroten: Spelling voor *Sgroot(e)*, *Sgroten* < *des Groten*, zoon van *de Grote*.

Schrijfer, zie (de) Schrijver.

Schrijnen: BerBN van de schrijnwerker, meubelmaker. 1483 Joh. Scrinemakere dictus Scrijne, Leuven (WF).

Schrijnenburg, zie Schreijenberg.

Schrijver, (de); Schrijvers, Schrijfer: BerN van de (geheim)schrijver, griffier, klerk. 1283-84 Everarde den Scrivere, Dordrecht (DM); 1392 Jan die Scrivere, Middelburg (MEERTENS 1947); 1481 Jacoppe den Scrivere van scrifturen, Leuven (WF).

Schuddings: Afl. van Mnl. *schudde* 'galgenaas, schelm, leegloper'.

Schuer, zie (van der) Schuur.

Schuering, zie Schurink.

Schuerman, zie Schuurman(s).

Schuh, zie Schoe.

Schuiermann, zie Scheuerman.

Schuil, zie Schol.

Schuiling(h), zie Scholing.

Schuilwerf: Walcherse veldnaam *Scuwelincwerf* 'erf van het geslacht Scuweling' (MEERTENS 1944, 27).

Schuit, Schuite(n), Schuijt(en): BN naar de schuit op het uithangbord of BerBN van de schipper of schuitenmaker. 1585 Marten Schuytgen (naar de brouwerij) 'het Schuytgen', Amsterdam (WF); 1712 Arien Pietersz Schuytemaker alias Arjen Schuyt, Koedijk; 1790-1838 Teunis Schuijt/Schuit, Zaandam-Middelburg (voorvader van de Zeeuwse familie Schuit, Schuijt (DM).

Schuitema: Friese afl. van *Schuit*.

Schuitemaker: BerN van de maker van schuiten. Zie *Schuit*. 1531 Lijuwe Schuytmaker, Leeuwarden (DM).

Schuitman: Afl. van *Schuit*. BerN van de schuitenmaker of schipper.

Schuitvlot: BerBN van de schuitenmaker. 1694 Levinus Schuitvlot, Zaamslag ZV (DM).

Schuiveling: Patr. Afl. van oude VN *Scuffilo* (HEKKET).

Schuling, Schulling, zie Scholing.

Schüller: 1. D. *Schüler* 'scholier, leerling, studerende'. – 2. PIN *Schüller* (RP). 1564 Dirk Schuller, Schüller-Antwerpen (WF); 1706 Cornelis Schuler, Aardenburg (VS 1974, 565).

Schult(e), zie Scholte.

Schulz, Schultz, Schults, Scholz, Schöls(z): D. korte vorm van *Schultheiß*, Mhd. *schultheize* 'schout'. Zie *Schout*, *Schouteet*.

Schumacher, Schumaker: D., resp. Ndd. BerN van de schoenmaker.

Schuman: *Schuhmann, Schumann*, D. BerN van de schoenmaker.

Schunselaar: Uit *Schoonselaar*, afl. van PIN *Schoonsel* in Wilrijk (A)? Het DM geeft evenwel de var. *Schönzeler*.

Schuppen, van: PIN?

Schuren: Korte vorm van *van der Schuren*; zie (*van der*) *Schuur*.

Schurer: D. FN *Schürer, Schurer*. Afl. van *schüren* 'oppoken, (vuur) aanwakkeren'. Of Mnd. *schurer* 'zwaardveger'. Of afl. van Mhd. *schüre, schüre* 'schuur'.

Schurink, Schuringa, Schuering: Afl. van *schuur*. HEKKET 323 vermeldt zowat 20 plaatsnamen *Schuring* in Oost-Nederland.

Schürmanns, zie Schuurmans.

Schut(te): BerN van de (boog)schutter. 1434 Pieter Scutte, Sluis (WF).

Schutter, (de): BerN van de boogschutter, lid van een schuttersgild. Of BerN van de man die vee schut, in een schot opsluit. 1366 fundum Jacomini Scuttere, Kortrijk (DEBR. 1970).

Schutijser: BerN van de schutter of de smid die schutijzers maakte: 1336 ysters ten gescutte van den voetbogen; 1295 Nesa dicta Scutysers, Denderhoutem (WF). – Lit.: A.J. SCHUTIJSER, *Schutijser van Vlaanderen tot Vlissingen 1600-1982*, Koudekerke, 1982. – H.

SCHUTJISER & F. SCHUTJISER, *Familie Schutijser van België tot Nederland 1578-1999*, Amstelveen-Koudekerke, 1999.

Schutz, Schütz: D. BerN van de (boog)schutter. Vgl. *Schut(te)*.

Schuur, (van der); van de Scheur, Schuer, Schuren, Verschueren, Verschure(n), Verschuur, Verschuure(n): PIN *Schuur*. 1326 Boidin van der Scure, Ieper (BEELE); 1356 Jhan van der Schure, Kortrijk (DEBR. 1970); 1475 Pieter vander Schuere, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1564 Joos vander Schuere = Verschuere, Aardenburg (VAN VOOREN 30).

Schuurbeque: PIN. Waternaam *Schorbeke* in Aalbeke WV (DF XIV)? 1657 Guislain van Schuurbeke = van Scuerbeke, Ronse (WF). 1592-1657 Leendert Imanse Oolesse, Zierikzee, noemde zich als eerste van zijn geslacht *Schuurbeque* (MEERTENS 1947, 81) = 1592-1657 Leendert Imanse Schuurbeque, Zierikzee (DE VOS 343).

Schuurbiers: Vervormd uit *Zuurbier*. BN van de brouwer van zuur bier of voor een waard die zuur bier verkoopt. D. *Sauerbier*. 1281 Hanninus Zurbir; 1326 van Franse Zeurbier, Ieper (BEELE).

Schuurman(s), Schürmanns, Schuerman, Scheurman: Afl. van *van der Schuur*. 1444 Michiel Schuerman, Hulst-Brugge (PARM); 1624 Andreaea Verschuren = 1628 A.

Schuermans, Edegem (WF).

Schuijer: Spelling voor D. *Scheuer* 'schuur'.

Schuijt(en), zie Schuit.

Schwarz: D. BN 'zwart'. BN voor een zwartharige.

Schwärzler: Contaminatie van *Schwärzer* 'die zwart verft' en *Schwärzle*, dim. van *Schwarz*.

Schweer: D. FN *Schwe(e)r*. Mhd. *swēher*, *swēr* 'schoonvader'.

Schwegler: D. afl. van Mhd. *swēgel* 'soort fluit'.

Schwenzfeier: Dial. uit D. zinwoord *Schwenzfeuer* < *Schwenksfeuer* 'die het vuur doet vlammen'. BN van een smid.

Schwertheim: Verhaspeling van PIN *Wertheim* (BW)?

Schijf, Schijve, Scheijve: Mnl. *scive* 'schijf, platrond voorwerp om mee te spelen'. BN voor de speler van het schijfspel. 1571 Wouter Schyffs, Maastricht-Antwerpen (WF).

Schijndel, van; van Schendel(en): PIN *Schijndel* (NB). 1379 Jan van Scijnle; 1449 Jan van Schijndel, Den Bosch (WF).

Schijve, zie Schijf.

Schijvenaars, Schijvenaers: Zoals D. *Scheibner* < *Scheibe*, afl. van *schijf*.

Schijvens, Scheijven: 1. Wsch. Patr. 1328 Willem Schivinc, Hulst (DEBR. 1999); 1369 van Dydden Sceyven zoen, Den Bosch (WF). – 2. Verbogen vorm van *Schijve*.

Scott, zie (de) Schot.

Sebus: Patr. (Nederrijn). Lat. van *Sebe*, bakervorm van Germ. VN; zie *Siben*. 1584 Sebus Gaerten, Wezel (BRECH.).

Secq: Fr. *Le Sec* 'de Droge'. BN. 1425 Fransoys de Sec, Mergem (FV) (WF); 1434 Bertault Secq, Laon (MORLET).

Seegers, zie Zegers.

Seelaert, Ce(e)laert Patr. Germ. VN *Selardus* (MORLET I).

Seele, Selen, Seels: Patr. Korte vormen van de VN *Marcelis*, *Marcillis* = HN *Marcellus*. 1431 Marsilius dictus Ceel, Den Bosch (WF).

Seem, Seen, Sehn: Mnl. en Vl. *zeem*, *seem* 'honing'. BerBN van de imker of honingbereider. Vgl. D. *Seim*, Ndd. *Sehm*.

Segboer: Wsch. volksetymologisch vervormd. 1610-20 Herman Segboer, Dinteloord.

Segeler, Ziegelaar: BerN van de zegelaar of zegelsnijder. 1356 Jans Zegelaren, Sint-Truiden (WF).

Seg(h)ers, zie Zegers.

Sehn, zie Seem.

Seidel, Seijdel: Patr. D. dim. van Germ. VN *Siegfried*. 1391 Seidel der Sweinpeck (BRECH.).

Seidenspinner: D. BerN van de zijdespinner.

Seif: 1. D. *Seife* ‘zeep’. BerBN van de zeepzieder. – 2. Patr. Korte vorm van VN *Seifert*.

Seine: Patr. Germ. VN *Seino*, *Seyno* < *Segino*, *Sigino*, bij *sigi*-naam, zoals *Sigenfredus* > *Seinfridus*. 1316-21 Johan Seynensoen (vader van) 1324 Seyne Johanssoen, Zwolle; 1399 Seyne de Wijnman, Zwolle (DM).

Seip: Patr. uit de VN *Seipold*, *Seibold*: *Zegeboud*.

Sela: Variant van *Sala*?

Selbach: PIN *Seelbach* (BW, HS, NRW, RP, SL).

Seldam, ten: PIN *ten Seldam/Zeldam* bij Goor (OIJ): 1381 *Zellincdam* (HEKKET).

Selen, zie *Seele*.

Selgert: Patr. D. VN *Seliger*. 1168 nobilis vir Seligerus de Holistein (BRECH.).

Selis, Zelisse: Patr. Spelling voor *Celis* < *Marcelis*, HN *Marcellus*. Zie ook *Seele*. 1398 Jehan Celis, Dottenijs (DEBR. 1970).

Seller: E. *seller* < Ofr. *selier*, *seller* ‘zadelmaker’. 1319 Philip le Celler = 1320 le Sadeler, Londen (REANEY).

Selm(s), van: PIN *Selm* (NRW) of *Zelhem* (DR): 1291 *Selem* (BERKEL)

Semenow(a): Patr. Slav. afl. van de VN *Simon*.

Sem(e)ijn, zie *Samijn*.

Sent: 1. Metr. *Sente* = Lat. HN *Sancta*. 1360 Sancta ... Roukeloes = 1358 jeghen ver Senten Roukeloes, Kortrijk (DEBR. 1970). – 2. Metr. Korte vorm van Germ. VN *Frethesent*, *Hengelsenda*, *Megensinda*, *Meinsent*, *Rofsind*. – 3. Patr. *Cent* < *Vincent*. 1385 Vincent France = 1393 Chend France, Ieper (BEELE).

Sentse, zie *Cense*.

Seny: PIN *Seny* (LU). 14e e. Jackemiens de Seny, Hoei (J.G.); 1478 Willem Seny, Zuiddorpe (STEEGERS).

Sep: Patr. Korte vorm van de VN *Josep(h)*, *Jozef*.

Sepers: Patr. *Seper* < *Seber* < *Sebert*, *Sebrecht*. Germ. VN *sigi-berht* ‘zege-schitterend’: *Sigiberht*, *Sigeberd*, *Sibert*, *Sigibertus*, *Siebertus*, *Si(ge)bertus* (Fm., MORLET I, GN).

Septer: Onduidelijk. 1796 Emanuel Abraham Septer, Breskens; 1798 Cornelis Septer, Zierikzee (ZG).

Sergeant: BerN van de *sergeant* ‘bode, gewapende dienaar, lijfwacht, krijgsknecht’. 1318 Stephanus dictus Sergant, VB (WF).

Serie(r), Serry, Ceriez: 1. BN Ofr. *serrier* ‘slotenmaker’. – 2. *Cerier*, Occ. vorm voor *cerisier* ‘kersenboom’.

Serlé: Patr. Spelling voor *Serlet*, *Cherlet* < *Charlet*, dim. van VN *Charles*. 1643 Jacques Scharley, Axel, (stamvader van) Serlé, Middelburg (MEERTENS 1947); 1747 Cornelis Serlé, Aardenburg (*VS* 1974, 565).

Serné: Wellicht uit Fr. *Charnet*, dim. van *charme* ‘haagbeuk’. Of uit *Cheronnet*, dim. van *cheron*, *carron* ‘voerman’.

Serooskerke, van: PIN *Serooskerke* (Schouwen, Z).

Serraes: Patr. *'s heren Raes*. Zie *Raas*. 1351 Pieters zone ser Raes, Gent (MNT 250).

Serrarens: Patr. *Ser Aren(d)s* ‘sheren Arends, Aarts’. 1322 Jacop ser Arnods zoens lande, Willemskerke (DEBR. 1999); 1344 Jacob saer Arents zone, Assenede (GYSS. 1999).

Serry, zie *Serie(r)*.

Servaas: Patr. Lat. HN *Servatius*. 1298 Joh. Servaes, Kales (GYSS. 1963); 1427 Servays Hughes, Assenede (WF).

Sesée: Vermoedelijk < *Sesier*, *Sésier* < *Ségier*, *Sigier*, Rom. vorm van de VN *Zeger* (zie i.v.).

Sessink, zie *Sissingh*.

Seters, van: PIN *Seters* (NB). 1539 Matthijs van Zeters, Breda (WF).

Setten, van: PIN *Zetten* (G). 1333 Theoderico de Zetten, Nijbroek; 1757 Klaas Hendrks van Setten, Opheusden (DM).

Seubert: Patr. Gerond uit *Siebert*, *Sybert*, *Sebert*, *Sebrecht*. Germ. VN *sigi-berht* ‘zege-schitterend’.

Seur, la: *Laseur(e)* < *Leseur(re)*. BerN Ofv. *seurre*, *sure* < Lat. *sutor* ‘naaier, schoenmaker’. 1395 Brosekin le Seure, Ieper (BEELE).

Seuss: Wellicht foute spelling voor D. *Suess*, *Süß* ‘zoet, lief’.

Sevecotte, van: Ook *van Sevencoten*, *van Zevenkoten*. PIN *Zevekote* (WV), in Sint-Martens-Latem (OV), Ruiselede (WV). 1200 Willelmus de Sevencote (GN); 1472 Andries van Zevenecote; 1486 Pieter van Zevenecotte, Aardenburg (VAN VOOREN 33).

Sewarte, zie Zwart.

Seij, zie Suij.

Seijbel, zie Siebel.

Seijdell, zie Seidel.

Seijdlitz: PIN *Seydlitz* in Brandenburg en Silezië, nu Polen.

Seijen, van; van Sijn: Vertaald uit *de Seijn*?

Seijmortier: Varianten: *van Semmertier*, *van Semmortier*, *van Seymertier*, *Semetier*, *de Saintmortier*. PIN in Elzele (H): 1275 *encoste set mortiers* ‘. 1385-1411 Heynderic van Semmortijers, Oudenaarde; 1396 Heine van Seinmortiers, Kwaremont; 1554 Jacob van Symortier, Berchem OV (WF).

Seijmour, Seijmoer: E. FN *Seamour*, *Seamer* < Oe. VN *sæmær* ‘zee-beroemd’, m.i. veeleer uit *sigi-mêr* ‘zege-beroemd’. 1179 *Semarus*, 1212 *Semer de Risenberg*, Buckinghamshire (REANEY).

Seijn, de, zie Desein.

Seijnesael, zie Sijnesael.

Seijnstra: Friese afl. van PIN *Sein*, de naam van twee meertjes onder Warns (Nijefurd, FL).

Shaw: E. PIN *Shaw* ‘kreupelhout, bosje’. Vgl. *ter Schegget* en de Vl. FN *van der Schage*. 1191 Simon de Schage, Berkshire; 1275 Richard de la Schawe, Worcester; 1295 John ate Shaw, Essex (REANEY).

Sibbel, zie Siebel.

Siben, zie Sieben.

Sickenga, Sickesz, zie Sikkema.

Siebel, Sibbel, Seijbel, Siepel, Siebelink: Patr. Dim. van *Siebe*, vgl. D. *Seiberl*, *Sieble*. Zie *Sieben*.

Sieben, Siben, Siebenga, Siebes, Sijbes, Sips: Patr. *Sibbe*, *Siebe*, bakervorm van de Germ. VN *Zegeboud* (*Siboud*), *Zegebrand* (*Sibrand*) of *Zegebrecht* (*Sebrecht*). 1384 Jacemart Sybe = 1391 Jakemarde Siben = 1396 Jammart Sybeert, Tienen; 1389 Herman Peter Zeben zoens goede, Breda (WF).

Siebert, Siebrecht: Ook *Sebert*, *Sebrecht*. Patr. Germ. VN *sigi-berht* ‘zege-schitterend’: *Sigiberht*, *Sigeberd*, *Sibert*, *Sigibertus*, *Siebertus*, *Si(ge)bertus* (Fm., MORLET I, GN). 1277 Iernous Sibiert = -1300 Arnoldi Sibert, Kortrijk (DEBR. 1970).

Siebes, zie Sieben.

Siebols: Patr. Patr. Gen. van Germ. VN *Zeboud*, *Siebold* < *sigi-bald* ‘zege-moedig’. 1475 Callekin Sijbouts, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Siebrecht, zie Siebert.

Siedler: D. FN *Siedler*, afgeleid van Mhd. *sidelen*, D. *siedeln* ‘zich vestigen’.

Siegers, zie Zegers.

Sieling: Patr. Afl. op *-ing* van de Germ. VN *Sigilo*, dim. van een *sigi*-naam.

Siemerink: Patr. Afl. van Germ. VN *Simar*; zie *Simmers*. 1475 Everdey Symare, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Siemes, Simense: Patr. 1. *Siemens*, afl. van *Sime*, bakervorm van Germ. VN *Sigmund* of *Sigmar* (zie *Simmers*). 1580 Lysbeth Sijmens, Bilzen BL (WF). – 2. Uit *Simons*.

Siemons, zie Simon(s).

Siepel, zie Siebel.

Sieperda: Patr. Friese afl. van de VN *Sipert* = *Siebert*.

Siepman: D. FN *Siebmann*, Ndd. *Siepmann*. Afl. van Mnd. *sîp*, *sipe* ‘riviertje, beek’. Of van de PIN *Siepen* (NRW) of *Siepe* (SH) (Duden).

Sierag: PIN *Sirac* (Gers) of *Chirac* (Charente, Lozère, Corrèze)? 1708 Andries Gabrielsz Sirach, Leiden (DM).

Sierens: Patr. Afl. van de Germ. VN *Zierik*: *sigi-rîk* ‘zege-machtig’: *Sigericus* (MORLET I). 1280 Clais Sierinc, Ieper (BEELE).

Siereveld: Varianten *Sierveld*, *Zierveld*, *Siervelt*, *Ziervelt*, *Sidervelt*, *Zuurveld*, *Zuerveldt* in de 17e en 18e eeuw o.a. op Schouwen-Duiveland (Bruinisse) en Noord-Beveland (Colijnsplaat). Blijkens de var. *Sidervelt* kan de naam wellicht uit de PIN *Zijderveld* (Vianen, ZH) wordne verklaard. Of misschien herinterpretatie van de Wvl. PIN (Roeselare) en FN *Schierveld*. 1752 Cornelis Cornelissen Siereveld (*Ziervelt/Zuurveld/Zuerveldt*), Grijskerke (DM); 1735-40 Jacob Siervelt, Middelburg; 1787 Jan Sierevelt, Zeeland-Breda (*VZS* 1989, 115, 182).

Sier(e)vogel: D. *Ziervogel*, BN voor iemand die mooi, sierlijk gekleed loopt. 1760 Johann Adam Hartman Ziervogel, Salzburg-Groede; 1771 Johan Hendrik Ziervogel, Muhlburg-Middelburg. – Lit.: A. VAN SANTEN, *De naam Siervogel, De Wete* 15 (1986), nr 3, 36. – K. KARELS, *Sierevogel en Ventevogel. De Wete* 15 (1986), nr 2, 13; nr 4, 23. – P.J. HUIJBRECHT, *Van Ziervogel tot Siervogel en Sierevogel, Zierikzee* 1995

Sierhuis: PIN? Of herinterpretatie van *Sierens*?

Sierksma: Patr. Friese afl. van de Germ. VN *Zierik*.

Sies, Sies(s)e, zie Sijs.

Sietema, Sijtema, Sietsema, Sijtsma: Friese afl. van de Friese VN *Siet(e)* en dim. *Sietse*. 1763 Sytze Nammens, Wartena (vader van) Nammen Sytses = 1811 Sytsema, Jisk Sytses = 1711 Sytema (BROUWER 1965).

Sighem, van: PIN *Zichem* (VB). 1585 Janne van Sichem, Aartselaar A (WF).

Sigtermans, zie Sistermans..

Sikkel, Sukkel: Patr. *Sickel* < *Sigilo*, dim. van een *sigi*-naam, zoals *Siegfried*.

Sikkelerus, (van); van Sikkelerus: PIN. Vgl. FN *Sinclair* < PIN *Saint-Clair*. 1394 tusschen Martine van Sycler, Hulst (DEBR. 1999); 1432 Jan van Sicleers, Gent (PDB); 1651 Elisabeth van Sikkelerus, Clinge (BEKKENS); 1767 Joannes van Seclerus (Skelere, Scheleres), Hontenisse (*VZS* III, 429). – Lit.: L.A. BEKKENS, *genealogie van Sikkelerus. VZS* 1992, 65-81.

Sikkema, Sickenga, Sikke(n)s, Sickesz, Six: Patr. Afl. en gen. van *Sicke* < *Sicco*, bakernaam bij een Germ. *sigi*-naam. Sifridus cognomento Sicco (V.D. SCHAAR 1953). 1462 Bauka Sickis (weduwe van) Sicke, FL (MNT 190); 1475 vidua jacop Sicx, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1547 Hette Sickez, Sicke Sickez, Leeuwarden (DM).

Siljée: Spelling voor Fr. *Sellier*, *Selier* of *Cellier*. 1. Ofr. *selier*, Fr. *sellier* ‘zadelmaker, gareelmaker’. – 2. Ofr. *selier* < Ofr. *seel*, Fr. *sceau* ‘zegel’. BerN van de zegelaar of zegelsnijder. – 3. Fr. *cellier* ‘kelder’.

Siliakus: Patr. *Ciliacus* door dissimilatie uit de Gr. HN *Cyriacus*. Vgl. D. *Cylix*, *Zilliax*.

Silva, de; de Sijlva: Ook *da Silva*, Port.-joodse FN ‘van den Bos’.

Simanek: Patr. Slav. afl. van de VN *Simon*.

Simense, zie Siemes.

Simmers: Ook *Se(e)mer*, *Zemer*. Patr. Germ. VN *sigi-mêr* ‘zege-beroemd’. 1392 Symer Werneman, Bremen; 1262 Ernest Symers, Bremen (NN).

Simon(s), Simonse(n), Simoons, Siemons, Simoen(s): Patr. HN (apostelnaam) Simon. 1351 Gheraerd Symoens zone, Hulst; 1381 Wouter f. Heinric Symoens, Hontenisse (DEBR. 1999); 1514 Joos Symoens, Aardenburg (VAN VOOREN 31).

Simpelaar: BN Wvl. *simpelaar* ‘sul, sufferd’. 1260 Johannis dicti Symplaire, Wielsbeke (WF); 1398 Willem de Simpeleere, Waregem (DEBR. 1970); 1669 Jan Simpelaar, Gullegem-Aardenburg; 1681 Geeraerd Simpelaar, Sluis (DM).

Sinac(k), Sinach: 1. PIN *Sénac* (Gironde, Htes-Pyr.). – **2.** Patr. Oude VN *Senacus* (MORLET I). 1461 Jehan Senacq, Doornik (WF).

Sinck, zie Zink.

Sinderen, van: PIN *Sinderen* in Wisch (G). 1230 Albertus Rodolfus fratribus de Sinderen, Doetinchem; 1369-96 Deric van Sinderen, Gelder (DM).

Singe(r)ling: Var. *Singelijn*, *Sengeleng*. Fr. FN *Singelin*. Dim. van Germ. VN *Singevertus*, *Singardus*, *Singaldus*, *Singuinus* (MORLET I)?

Sinia: Waalse vorm van *Senauld*, Rom. vorm van de Germ. VN *sin-wald*: *Sinoldus*, *Senaldus* (MORLET I). 1569 Guillaume Sinia, Luik-Antwerpen (WF).

Sinke, zie Zink.

Sinnema, Sinning: Patr. Afl. van de Fries-Gron. VN *Sinne* < Germ. VN met *sinth-*, *sind-* ‘weg’.

Sint Annaland, (van): PIN *Sint-Annaland* (Tholen, Z). 1647 Jan Jansz van Sint Annaland, Oude Tonge (DM).

Sint(e) Maartensdijk, (van): PIN *Sint-Maartensdijk* (Tholen, Z).

Sinteur: Misschien de Bretonse FN *Centur* < *santur* ‘gehoorzaamheid, trouw’ (DESHAYES).

Sio: Ndl. Spelling van Fr. FN *Séaux*, *Séau*, met verschillende verklaringsmogelijkheden. **1.** Ofr. *seel*, Fr. *sceau* < Lat. *sigillum*. BerBN van de verzegelaar of zegelsnijder. – **2.** Ofr. *seel*, Fr. *seau* ‘emmer, ketel’. BerBN van de ketelslager of -lapper. – **3.** Rom. vorm van de Germ. VN *sigi-wald* ‘zege-heerser’: *Sewaldus* (MORLET I).

Sips, zie Sieben.

Sirre: Spelling voor *Sire*, ook *Lesire*. Fr. *sire*, onderwerpsvorm < Lat. *senior*. Ndl. *de Heer(e)*.

Sissingh, Sessink: Patr. Afl. op *-ing* van de Germ. VN *Sigizo*, dim. van *sigi*-naam. Achterhoekse naam. Ook PIN, in Hengelo (G): 1362 *Sessic*, Warnsveld (G): 1255 *Seesinck*, *Segessinck*, Varsseveld (G): 1399 *Zegesinc*, Zelhem (G): 1382 *Seestinch* (HEKKET).

Sisttermans, Sigtermans: Afl. van Mnl. *sister*, *suster* ‘maat voor wijn, olie, graan’ < Lat. *sextarius* ‘zesde deel’. BerN van de meter van waren. Zuid-Limburgse FN, ook *Sichtermans* (CROTT). Vgl. trouwens de FN *Sechter* < Mhd. *sē(c)hter*, *sê(h)ster*.

Sitsen: Patr. Friese VN *Sitse* < *Sigizo*, dim. van *sigi*-naam, b.v. *Siegfried*. Vgl. D. *Zitz(e)*.

Sitter, de, zie de Zutter.

Six, zie Sikkema.

Sjoerdsma: Patr. Afl. van de Friese VN *Sjoerd* < *Siewerd*, de Germ VN *Sigiward*. 1397 Bauka Siurdisma, Lekkum FL (DM).

Sjouw: Patr. Friese VN < *Siewerd*, Germ. *Sigiward*.

Slaa: 1. Verkort uit de Achterhoekse FN *te Sla(a)*, PIN ‘plas op de heide, moeras’ in Losser (OIJ), Aalten (G), Winterswijk (G), Weerselo (OIJ) (HEKKET). 1337-93 Coep ton Slade, Deventer (DM). – **2.** Samengetrokken uit *Sala*.

Slaager(s), zie Slager.

Slaakweg: PIN ‘weg bij een slaak’. Mnl. *slake* ‘rustig water’. *Slaak* ten oosten van Sint-Philipsland (Z), ook vaarwater bij Arnemuiden (Z) en Goedereede (ZH) (MOERMAN). 1783 Maatje Pieterse Slaakwegt, ’s-heer Arendserke (HARTHOORN).

Slabbaert, Slabber: Afl. van Mnl. ww. *slabben* ‘gulzig drinken, kwijlen’. BN voor een schrokker, slemper, drinkebroer’. 13e e. Witzo Slabbart, Wolphaartsdijk Z (GYSS. 1966); 1290 Pieres filz Agheten Slabbers, Schouwen (OHZ IV, 854); 1338 Olivir Slabbaerd schepenen in Hulsterambacht; 1359 Jan Slabbaerd; 1369 Jan Slabbaert... Matthiis Slabbaert siin broeder, Hulst (DEBR. 1999); 1544 Adriaen Slabbaert, Aardenburg (VAN VOOREN 30); 1613-49 Adriaan Slabbaert, Zierikzee (DE VOS 181). De naam blijkt ook als VN gebruikt te zijn: 1318 Sklabbert Domaes sone, Walcheren; 1318 Storms Slabberts s., Schouwen (MEERTENS 1947).

Slabbekoren, Slabbekoorn: Zinwoord, met het eerste lid uit Mnl. *slabben* ‘tot eigen voordeel aanwenden’. BN. De *van*-naam in het volgende citaat zou op een PIN kunnen wijzen: 1621 Hier leyt begraven Eewout Aeren Corvinckse in zijn leven van Slabbecoren (DM). De *Slabbekoornpolder* in Sint-Maartensdijk (Z), Oud-Vossemeer (Z) en Hoedekenskerke (Z) kan evenwel naar de FN vernoemd zijn. 1634 Dingenis Jansz tot Slabbekoorn = 1647 Dingenis Jansz Slabbekoorn, Hoedekenskerke; 1647 Pieter Cornelisz Slabbekoorn, Hoedekenskerke (HARTHOORN).

Slabber, zie Slabbaert.

Slabbinck: Omdat *-ing*-namen gwl. patroniemen zijn, wellicht van de VN *Slavo* (Fm.), met intensiefforming *v/b*. 1316 Jehan Slabbin, Ieper (BEELE); 1692 David Slabbing, ’s-Gravenpolder (VS 1972, 660).

Slachmijlders: Var. van *Slagmulder(s)*, *Slagmolder(s)*. BerN van de olieslager, die een oliemolen (slagmolen) heeft. 1356 Adaem de Slachmuldere, Sint-Lambrechts-Woluwe (WF).

Slaek: PIN *Slaak* (zie *Slaakweg*) of BN Mnl. *slac* ‘slap, traag’.

Slagboom: Naam voor wie bij een slagboom woont of hem bedient.

Slager, Slaager(s), Sle(e)gers, Sliggers: BerN van de slager, slachter. 1383 Art der Sleghere = 1404 Art Slaegere, Tienen (WF).

Slagter: BerN van de slachter.

Sledsens: Van Mnl. *sledde*, *sleedse* ‘slede, slee (ook landbouwwerktuig)’. BerBN. 1416 Nise Sleds = Niese Sleets, Tongeren; 1795 Petrus Sledsens, Eindhoven-Antwerpen (WF).

Sleeboom: De woont bij een *sleeboom* ‘sleedoorstruik, boom met sleeën, sleepruimen, wilde pruimen’. Vgl. FN *Slebos* ‘bosje met sleedoorstruiken’.

Sleegers, zie Slager.

Sleen, van der: PIN *Sleen* (DR): 1342 *de Sleen*.

Sleeuwaegen: Verspreide PIN *Sleehage*, met glijder *w*, te verklaren als glijder tussen twee klinkers en door de var. *sleeu* van Mnl. *slee* ‘slee(pruim)’; vgl. *sneeuw* = dial. *snee*. Een sleehaag is een haag van sleedoor, waaraan de sleebees of sleepruim groeit. 1307 Lippin de Slehaghe, Dentergem (DF).

Slegers, zie Slager.

Slegt: BN Mnl. *slecht* ‘eenvoudig, simpel, onnozel, onschuldig’. Vgl. D. *schlicht*. Uit de bet. ‘effen’ ontwikkelde zich die van ‘eenvoudig’ en daaruit ‘gewoon, gemeen, slecht’. 1494 Tilmanno Slecht, Tongeren (WF).

Slendebroek: PIN *Slennebroek* in Dalfsen (OIJ) < 1425 *Slendebroeck*.

Slicher, zie Sliker.

Sliedregt, van: PIN *Sliedrecht* (ZH).

Sliker, Slicher: 1. Afl. van Ndd.-Nederrijns *sli(c)ken* ‘sluipen’. D. *Schleicher*, Ndd. *Schlieker*. 1293 Henr. Slikere, Bremen (DN). – 2. Van Mhd. *slicken*, *slichen* ‘slikken, slokken, vreten’. BN voor een schrokker.

Sliggers, zie Slager.

Slikke, van der: Verspreide PIN *Slik(ke)*, *Slijk*, *Slikken* ‘slik, slijk, moerassige plaats, aangeslibde grond die nog niet ingedijkt is’. 1400 Gillis van den Slijc... Maersen op den Slijc, Maarsen U; ±1700 Isak van der Slikke, Scherpenisse (DM).

Slikvoort: PIN 'slijkerige voorde'.

Slimmen(s): BN Mnl. *slim* 'scheef, schuin, scheel; verkeerd, slecht'.

Slimmer: Misschien adaptatie van D. *Schlemmer* < Mhd. *slemmen* 'brassen, smullen'.

Slinger: BerBN voor de man die de slinger, het werptuig, het slingertuig bedient. 1280 Willekinus Slingher, Ieper (BEELE).

Slingerland: PIN *Neder-Slingeland* in Peursum (ZH) en *Over-Slingeland* in Noordeloos (ZH). 1263 Otto van Slingeland; 1301 Jan van Slingeland, Gorinchem (SIGMOND); 1644 Jan Claesz van Slingerland, Den Haag (DM); ±1646 Cornelis Ariensz Vonck, gezegd Slingerland, (gedoopt in) Nederslingeland (PDB); 1664 Jacobus van Slingelandt, Zierikzee (DE VOS 173). – Lit.: C. SIGMOND, *De geslachten van Slingeland(t) in Dordrecht en het baljuwschap Zuid-Holland in de 14de en 15de eeuw*. NL 118 (2001), 521-580.

Slings: Ook *Slinc(k)x*. Gen. van Mnl. *slinc* 'links, listig'. BN. 1295 Ave Slinx, Brugge (DM); 1340 Jan de Slinke, Leuven (WF).

Slisser: Kan een afl; zijn van Mnl. *slissen* 'blussen, lessen, stillen, bedaren'. Maar misschien een adaptatie van D. *Schliesser* 'sluiter'.

Slob(be), Slobber: Mnl. *slobbe* 'modder, slijk, smerigheid'. BN voor een viezerd. 1397 Franco Willemar dictus Slobbe, Leuven (WF).

Slock, zie Slok.

Slof, zie Sloof.

Slofstra: Friese afl. van een PIN.

Slok, Slock: BN voor een slokker. Vgl. D. *Schluck*. 1210 Henric Sloc, Oostakker (WF); 1460 Jacop Sloc, Terneuzen (PARM.). Vgl. *Slokkers*.

Slokkers: 1. BN voor een slokker, schrokker. 1392 Peter Slockere, Antwerpen (WF). – 2. Soms *Slokkers* < *Sloeckers*, gen. van *de Loeker* 'kijker, tuurder, gluurder'. 1300 Wouter de Loeker (DM).

Slom: BN Mnl. *slom* 'krom, scheef; onhandig'.

Slont: Ook *van der Slunt*. PIN *Slond* 'kolk, poel' in Diepenveen (OIJ), Keppel (OIJ) (HEKKET).

Sloof, Slof, Sloove(s), Sloven: BerBN van de slovenmaker. Vgl. *Sloover*. 13e e. Lambertus Slove = contra Lambertum Sloven, Gent (GN); 1353 Jan Sloofs huus, Hulst (DEBR. 1999).

Sloos: 17e e. Sloos < Sloo(d)ts, Hoorn (PDB). Gen. van *Sloot*.

Sloot, (van der); van der Slot, Versloot: PIN *Sloot* 'sloot, afwateringsgracht, gegraven waterloop'. 1220-40 Arnulfi de Slote, Gent (CG); 1617 Willem van Sloet = 1629 Willem van den Sloot, Aartselaar (WF).

Slooten, van, zie van Sloten.

Slootma(a)ker: BerN van de slotenmaker. 1350 Vranken den Sloetmakere van sloeten ende van slotelen, Leuven (WF); 1436 Hannekin Slotemakers, Groede-Brugge (PARM.); 1590 Jan Thyssen Slotemaker, Arnemuïden (DM).

Slootmans, Slotman, Slotema: BerN van de slotenmaker of afl. van *van der Sloot*.

Sloover: BerN van de slovenmaker. Vgl. *Sloof*. 1239 Lambertus Sclouvre, Gent (CG, GN).. – Lit.: F. DEBRABANDERE, *De familienamen Slooven en de De Sloover(e). De Leiegouw* 1985, 216.

Sloove(s), zie Sloof.

Slot, ('t): BerBN van de slotenmaker. 1519 Pouwels Sloet twee sloet gemaict, Hasselt (WF).

Slot, van der, zie van der Sloot.

Slotboom: Frequentie FN in Gelderland. PIN *Slotboom* 'balk waarmee men een opening afsloot'. 1700 *Slotboomstede* in Varsseveld (G), *Schlottbohm* Borken (NRW). 1416 Johan Slotboem, Zutphen (HEKKET).

Slotema, zie Slootmans.

Sloten, van; van Slooten: PIN *Sloten*, Fries *Sleat* (FL).

Slotman, zie Sloomans.

Sloven, zie Sloof.

Sluis (van); (van) Sluijs, van der Sluis, van der Sluijs, Versluis, Versluijs: PIN Sluis (ZV): ±1241 *Lesclusa*, 1251 *Sclusa*, 1302 *in die Sluus, ter Sluus*. 1333 Jan van der Sluus, Saaftinge; 1333 Willerns land van der Sluus, Nieuw Vrankendijk (DEBR. 1999, 437); 1652 Cornelis Adriaanse Versluys, Baarland (VS 1972, 536); 1669 Cornelis Versluys, Vlissingen-Middelburg (MEERTENS 1947).

Sluiter, Sluiter(s), Schlütter: Mnl., Mnd. *sluter* 'portier, conciërge, gevangenbewaarder, keldermeester'.

Sluijs, van (der), zie Sluis.

Sluiter(s), zie Sluiter.

Slijkhuis: PIN in Epe, Gorssel en Wilp (G). 1675 Jan Gerrits Slijkhuis (pachter van het goed) Slijkhuis in Epe (DM).

Slijm: BerBN van de vervaardiger van kleefstof, vogellijm.

Slijpen: BerBN van de (scharen)slijper, messen- en zwaardenslijper. 1395 Guillaume Slijp, Aalbeke (DEBR. 1970).

Smaardijk, Smeerdijk: Plaatselijke uitspraak van de PIN Sint-Maartensdijk (Tholen, Z): 1304 *St Martendijk*, 1341 *Sente Martijnsdijch* (BERNS 2001, 217)..

Smachen, zie Smagge.

Smaele, de; Smalle: BN voor een klein, mager, onaanzienlijk mens. Vgl. E. *small*. 1326 Jan Smal; Clais de Smale, Ieper (BEELE).

Smagge, Smachen: Gen. van Mnl. *maech, mage* 'maag, bloedverwant'. 1281 Avesoeta Smages, Zwijnaarde; (WF); 1398 Mergriete Smachs, Jan de Mach, Wakken (DEBR. 1970).

Smak: BN afgeleid van het ww. Mnl. *smacken* 'smijten, krachtig werpen'. 1709 Michiel Garmensz Smak, Zijpe (DM).

Smalheer: Mnl. *smalhere, smalheer* 'ambachtsheer, die namens de landsheer de rechtsmacht uitoefent in een ambacht'.

Smaling: Afl. van *smal*. 1656 Claas Pietersz Smalingh, Woerden (DM).

Smalle, zie de Smaele.

Smallegang(e): Naar de woonplaats in een smalle gang of steeg. Vgl. D. *Schmalstieg*. Volgens MEERTENS 1947 de naam van een ridderhofstede in Kloetinge (Goes, Z). 1315 Willem van Smallegange, Kloetinge (HARTHOORN); 1425 Adriaen van Smalleganghe filius Jans van Cloetinghen in Zeeland (PARM.); 1572 Lucas Adriaansz Smallegange, Kloetinge-'s-Gravenpolder (HARTHOORN); 1689 Marinus Smallegang, Terneuzen (DM); 1713 Cornelis Smalleganck, Schoondijke (VZS 2003, 196).

Smams: Foute vorm voor *Smans*, gen. van *de Man*.

Smeding, Smeitink, Smeeing, Smink: Afl. van *smid*. BerN van de *smid*. *Smink/Smeenck* < *Smedink*.

Smedt, de, zie (de) Smid.

Smeeing, zie Smeding.

Smeerdijk, zie Smaardijk.

Smeets, zie Mets, (de) Smid.

Smeitink, zie Smeding.

Smeltink: Corrupte vorm voor *Smeitink* of voor *Smellinck*, afl. van *smel, smal*. Vgl. D. *Schmelting*.

Smeltzer, zie Schmelzer.

Smet, de, zie (de) Smid.

Smets, zie Mets, (de) Smid.

Smeulders, zie (de) Mulder.

Smid, (de); (de) Smidt, (de) Smit, Smids, Smits, (de) Smet, de Smedt, Smets, Smeets, Smith:

BerN van de smid, hoefsmid, wapensmid. 1309-10 Gherard de Smet = Gherard de Smit... ii clinken, Aardenburg (HAES. 161); 1314 Everdey die Smet, Hulst (DEBR. 1999); 1398 Jan de Smet, Sare Smets, Deerlijk; 1382 Jan de Smet oude Woutre Smeets zone, Ruiselede (DEBR. 1970); 1475 Grietkin Smeits, Adriaen de Smit, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1478 Willem de Smet, Axel (STEEGERS).

Smies: Uit *Smis* < *Smits* of *van der Smis*?

Smilde, zie de Milde.

Smink, zie Smeding.

Smit, (de); Smith, Smits, zie (de) Smid.

Smol: Uit D. *Schmoll* < Mhd. *smollen* 'glimlachen; pruilen'? Of dial. uitspraak van *Smal*?

Smolders, zie (de) Mulder.

Smolenaars, zie (de) Molenaar.

Smont, Smonter: Wellicht door verkeerde lezing van *Smout, Smouter*, resp. BerBN en BerN van de olieslager of handelaar in *smout* 'reuzel, olie'.

Smoolenaers, zie (de) Molenaar.

Smooenburg: PIN. Vgl. *Smorenhoeck* in Ubbergen (G).

Smoor(s), zie (de) Moor.

Smulder(s), zie (de) Mulder.

Snaaijer, zie de Snaijer.

Snaeck: Mnl./Wvl., Mnd. *snake*, E. *snake* 'slang'. BN naar de lenigheid of valsheid. 1395 Hannekin Snake, Ieper (BEELE).

Snakenborg: PIN *Schnakenburg* (NS). 1699 Mette ter Snakenborg, Haaksbergen OIJ (HEKKET).

Snap: BN voor een snapper, babbelaar, zwetser. 1683 Adriaan Aarnoutse Snap, Kapelle (VS 1972, 577).

Snaterse: Zoon van een snateraar. 1612 Cornelis Dircxks Snater, Woerden (DM).

Snaijer, de; Snaaijer: Wellicht var. van *de Snijer, de Snijder*. Maar Zeeuws *snaaien* betekent 'snoepen' en een *snaaijer* is 'iemand die graag veel fruit eet; (ook) snoeier' (GHIJSEN).

Sneep, zie Snip.

Sneevliet: Waternaam in Oosterland en op Duiveland (Z). 1699-1713 Anthony Joosse (later) Sneevliet; 1776 Johannes Sneevliet, Axel-Heinkenszand; ±1785 Johannes J. Sneevliet, Heinkenszand (VZS I).

Snel, Snellen(s), Snels: 1. Zoals *de Snel* BN voor wie snel, vlug, levendig is, een vluggerd. – 2. Wellicht oorspr. Patr. Germ. VN *Snello* (OGN). Vgl. *Snellaert*. 1392 Jehan Snel = 1397 Jan Snelle, Ieper (BEELE); 1449 Herman Snelle, Zwolle (DM).

Snellaert: Patr. Germ. VN *snel-hard* 'dapper-sterk': *Snelhard, Snellard* (Fm.), *Snellardus* (Dip.). 1320 Wouter Snellard = 1323 Woulter Snellaert = 1323 Wouter Snellart, Hulsterambacht ZV (DEBR. 1999).

Snelleman: Afl. van *Snel*.

Snellen(s), Snels, zie Snel.

Sneppen, van der: PIN (*aan de*) *Sneppen* in Roermond (NL). Of huisnaam *de Sneppe* 'snip'. 1436 Robrecht van der Snyppen, Brugge (DF XIV).

Snethlage: PIN *Schnethlage* in Quakenbrück (NS). 1575 Wilhelmus Snethlage, Capellen in Bentheim (DM).

Sneijders, zie Snijder(s).

Snickers: BerN van wie werkte met de *snicke* 'platte beitel'. 1348 Albert de Snicker, (vader van) Rolof selghen Albertus zone des Snickers, Goor (HEKKET).

Snip, Sneep: BN naar de vogelnaam, de snip, wellicht voor iemand met spitse 'snavel' of neus. 14e e. Barnart Snipe, Kortrijk (DEBR. 1970).

Snoe(c)k, Snouck: BN naar de visnaam. Maar in Zeeland kwam de naam *Snoek* vaak voor als voornaam (MEERTENS 1947, 103; DEBR. 1969). 1285 ab Yone dicto Snoec, Ossensisse; 1322 Jan Snoech; 1369 Jan Snoec = 1372 Jan Snouc, Hulst (DEBR. 1962, 1999); 1381 Snouc van den Calve; Snouc Meese; Snouc Reinbout, Ossensisse (DEBR. 1969); 1480 Laureins Snouc, Axel (STEEGERS).

Snoep: Van oostelijk Mnl. (Nederrijn) *snoppen* 'snuiven, de neus snuiten, snuffelen'. Vgl. D. FN *Schnopp(er)*, *Schnupfer*. 1578 Jan Janse Snoep, Wemeldinge; 1616 Jan Janse Snoep, Yerseke (HARTHOORN); 1634-1667 Jan Snoep = Johannes Snoupsius, Goes-Arnemuiden (DM); 1635 Cornelis Janse Snoep, Wemeldinge; 1642 Marinus Cornelisse Snoep, Goes. – Lit.: J. VAN DER BAAN, *De Zeeuwsche familie Snoep*. NL 5 (1887), 12-17.

Snoeren: Mnl. *snoere*, *snorre* 'schoondochter; ontrouwe vrouw'. BN. 1383 Jan Snoere; 1381 van Willem Snoerre = 1398 Willem Snoer, Hulsterambacht ZV (DEBR. 1999).

Snoeijers: BerN van de snoeier. 1323 Jehan Snoeijart, Hulsterambacht (DEBR. 1999).

Snoeij(s): 1. *Snoeij* = *Snoij* < *snode*; zie *de Snoo*. – 2. BerN van de snoeier. Vgl. *Snoeijers*. 1397 Aert Snoeye, Claus Snoye, Antwerpen (WF). – 3. Patr. VN (U, G). 1250 Arnoldus Snuie = Arnoldus dictus Snoye, Utrecht; 1312 Scnoy van den Ouden Geine (vader van) Henric Snoyen sone, Nieuwegein (DM). – Lit.: B. DE KEIJZER, *De familie Snoeij te Oudekerk a/d IJssel*. *Ons Voorgeslacht* 32 (1977), 113.

Snoo, de: *De Snode* 'arm, gering, schamel; slecht, schandelijk. BN.

Snoodijk: PIN *Snoodijkpolder* in Wemeldinge (Z).

Snouck, zie Snoe(c)k.

Snouwaert: Afl. van het ww. *snauwen* 'happen of bijten, snauwen, toebijten'. BN voor iemand die (af)snauwt. 1300 Simon Snauwaerd, Maldegem (CG).

Snijder(s), Snejders: BerN van de *snijder* 'maaier, oogster; lakenverkoper (die laken uitsnijdt; in het klein verkoopt); beeld- of houtsnijder; kleermaker'. D. *Schneider*. 1289 Heinric die Snidere, Dordrecht (CG); 1381 Jan de Snidere, Ossensisse ZV (DEBR. 1999).

Soe, la: Spelling van de Fr. FN *Lasou*, *Lazou*. Patr. *l'Asou*, Rom. vorm van de Germ. VN *(h)as-wulf*: *Asulfus* (MORLET I). 1645 Guyllaeme Hasou; 1771 Joannes Lasou, Deerlijk WV (WF).

Soederhuijsen: PIN *Süderhausen* (NS).

Soelen, van: PIN *Zoelen* (G). 1568 Hans van Soelen, G-Antwerpen (WF).

Soest, van: PIN *Zoest* (U) of *Soest* (NRW). 1413 Jan van Zoest = 1418 Jan van Zoes, Kortrijk (DEBR. 1958).

Soester: Afkomstig van Soest of Zoest.

Soetekouw: BN voor een zoetekauw? Vgl. *Zoetemonde*. Het is wel een vrij jong woord (1618). De FN komt uitgerekend vanaf 1680 in Druten (G) voor (PDB).

Soetemeijer: BN voor een meier met zoet, zacht karakter. Vgl. D. *Süssmeier*.

Soeten(s), zie Zoete.

Soeter(s), zie Zoetaert.

Soeterwoude, van: PIN *Zoeterwoude* (ZH).

Soethaert, zie Zoetaert.

Soffers: Patr. Germ. VN *Sof(f)redus* (MORLET I).

Sohier: Patr. Rom. vorm van de Germ. VN *Zeger*. 1306 Zegher li Ganzecuch = Sohier le Gansecuts, Ieper (BEELE); 1701 François Sochier, Sint-Anna-ter-Muiden – Goes (*VS* 1974, 565).

Soiron: PIN *Soiron* (LU). 1393 Evrardi de Soyron, Luik (WF).

Sol: Verkort uit *Solbol*, BN uit *solleballen* 'stoeien, rollen, buitelen'. 1659 Adriaen Jochumse Solbol, Zevenhuizen-Zierikzee (vader van) Leenaert Adriaanse Solle, Schipluiden (MEERTENS 1947).

Solbach: PIN *Solbach* (BW).

Solingen, van; van Soolingen, Zoolingen: PIN *Solingen* (NRW). 1584 Hans van Solingen, mesmaker, Antwerpen (WF).

Solleveld, van: PIN *Solleveld* 'veld waar gesold, gekolfd wordt, speelveld'. 1396 Mechiël van den Tscollevelde, Akren (WF); 1619 Trijntgen Corssen Solleveld, Poeldijk (DM).

Sollie: Ofr. *solier* < Lat. *solarium* 'bovenverdieping, zolder'. 1257 Lambuce de Solario = 1259 Lambuche del Solier, Luik; 1549 Jacques Soly, Parijs-Antwerpen (WF).

Somer, (de); Somers, Sommer, zie (de) Zomer.

Sommeling: Uit *Som(m)erling*. Patr. Afl. van de Germ. VN *Zomer*: *Sumar* (MORLET I). Ita Summerlin, Basel (SOCIN).

Sommeijer: Samengetrokken uit *Sommermeier*, *Sommermeyer*.

Son, van; van (der) Zon: PIN *Son* (NB). 1295 Henricus de Sonne, Den Bosch; 1364 Henric van Zonne, Sint-Oedenrode (DM); 1450-1504 Jan Jacobsz van Son, Tilburg (NL 49 (1931), 135); 1577 Michiel van Son, Geldrop-Antwerpen (WF). *Van der Zon* kan op een huisnaam teruggaan.

Sondag, Sonntag: BN naar de dagnaam, de zondag.

Sonius: Latinisering van zoon of verkort uit b.v. *Jansonius*. 1600 Jan Sonnius, Arnemuiden (VZS 1990, 118); 1651 Claes Jeanson dit Sonius, Thimister (PDB).

Sonke: Patr. Friese VN *Sönke*. 1583 Sonnick Sonnicksen, Flensburg (DN); 1358 Jan Soncke, Antwerpen; 1484 Joh. Soncke, Antwerpen; 1484 Joh. Sonck, Delft (WF); 1630-1701 Jan Marinus Soncke, ZB (HARTHOORN).

Sonnemans: Afl. van *sonne* 'zon'. Vaak huisnaam. Of van *van Son*. ±1570 Jaspar Sonnemans, Brussel (WF); 1639 Elisabeth Sonneman, Dordrecht (DE VOS 433).

Sonnenberg: Erg verspreide D. PIN. Ook *Zonnenberg* in Denekamp (OIJ) en Renkum (G). ±1570 Guillaume de Zonneberch, Haarlem (WF).

Sonneveldt, zie (van) Zonneveld.

Sonneville, de; Sonnevijl(le), Sonneveijle, Zonnevijl(le), Zonnewijle: Ook *Somville*. PIN *A Son le Vile, ad summum villae* 'op het hoogste punt van het dorp. *Son le Ville* in Artres (Nord), *Somville* in Chaumont (WB), *Assonville* in Nieuwkerke (WV), Fampoux en Ham-en-Artois (PdC). 1245 *asson le vile viii mencaudees ... Reniaumes d'assom le Vile*, Rijsel (WF); 1290 Wouterzoete Sonneville, Oudenaarde (CG); 1602 Danielkin Dassonneville = 1612 Daneel Sonneville, Moeskroen. – Lit.: F. DEBRABANDERE, *(De) Son(ne)ville, Dasson(ne)ville en Dasseville*. *De Leiegouw* 30 (1988), 263-264.

Sonntag, zie Sondag.

Sonsbee(c)k, (van): PIN *Sonsbeek* (OIJ). 1600 Willem Arends van Sonsbeeck, Zwolle-Vlissingen (MEERTENS 1947).

Soolingen, van, zie van Solingen.

Soolsma: Friese afl. van Friese VN.

Soomer, de; Soomers, zie (de) Zomer.

Soons, zie Zoons.

Soontiëns: *Zoontjens*, dim. van *zoon*.

Sooijs: 1. Patr. Korte vorm van *Fransoois* < *François*, Fr. VN van de HN *Franciscus*. -2. Gen. van *Soy* < *Soyer*; zie *Suy*, *Saaij*. 1328 fundum *Johannis dicti Soij*; 1333 Ian Boidiin Soys zoens, Hulst (DEBR. 1999).

Sopijn: Vermoedelijk vervormd uit de FN *Soupène* < *Suypeene* < PIN *Zuytpeene* 'Zuidpene' (FV). 1380 Maroie de Zutpenes, FV (DF XVIII); 1697 Tomas van Zupeene, Roeselare (WF).

Sorber: D. FN *Sorber/Surber*, afl. van Beierse PIN *Sorbe/Surbe* 'moeras' (GOTTSCHALD). 1788 Georg Philipp Surber = 1789 George Surber, Duitsland-Amsterdam; Joh. Surber (vader van) 1802-60 Carharina Ida Sorber, Braunsrath-Leiden (*Sorband* mei 1989, 4). De Zwitserse FN Surber blijkt evenwel terug te gaan op het riviertje de *Surb*, N.-W. van Zürich. 1621 Gratias Surber, Bülach (*Sorband* aug. 1991; 1-4 okt. 1992, 10-11).

Sorel: Dim. van Ofr. *sor* 'geelbruin'. BN. 1303 van Heinric Sorele, Westkapelle WV (WF); 1737-1808 Antoine Nicolas Sorel, Noyon-Oostende (vader van) 1762-1802 Josephus Antonius Eugenius Sorel, Oostende-Vlissingen, de stamvader van de Nederlandse tak (VZS 1993, 168-169).

Soreijn: Uit *Sorin*, afl. van Ofr. *sor* < Frankisch *sur* 'geelbruin'. 1306 Anfroï Sorin, Senlis (MORLET).

Sorge, zie Zorge.

Sorge(n), van, zie (van) Zorge.

Sorgedragger, zie Zorgdrager.

Sorgi, van: Vervorming van *van Sorge?* Of It. FN *Sorgi* = *Sorci* < *Sorcio* 'muis'?

Sosnik: Slav. FN < *sosna* 'pijnboom'.

Souburg, van: PIN *Souburg* (Z). 1218 Hadewigis vidua Dodini de Subburg, Middelburg (OHZ 579).

Souer, zie Sauer.

Soulimans, zie Salomons.

Soumang: PIN *Soumagne* (LU). 1348 Margareta de Sumaigne, Luik (WF).

Souvain: PIN blijktens de variant *de Souvain*. Charles de Châtillon was omstreeks 1400 heer van Souvain.

Spa, Spaaij: Mnl. *spade* 'laat'. BN voor een laatkomer. 1328 Gheroy Spade, Brussel (WF); 1472 Jan Spa; 1519 Ghijs Spade, Aardenburg (VAN VOOREN 30-31).

Spaen, Spaans: Mnl. *spaen* 'spaan, houten lepel (E. *spoon*), visspaan, schuimspaan'. BerBN van de lepelmaker, -snijder. 1284-85 Symon Spaen, Dordrecht (DM); 1340-41 Pieter Spaen, Z (HAMAKER II, 112); 1367 Alaerd Spaen, Middelburg (JAM. 146). Als VN: 1317 Spaen Pieters sone, Walcheren; 1342 Spaen Doedinssone, ZB (MEERTENS 1947).

Spaanderman: Afl. van *Spaen*. 1635-75 J. A. Spaanderman, Katwijk (DM).

Spaenenburg: 1. Gen. van *Pijnenburg*. 1563 Kerstiaen Spannenberch, Diessen NB = Pijnenborch, Diessen (med. L. Adriaenssen, Amsterdam). – 2. PIN *Spangenberg* (HS, RP). 1536 Simon Spannenburch, Leeuwarden; 1592 Gaspar Spangenberg, Neurenberg-Antwerpen; 1616 Melchior Spannenberger, Antwerpen (WF).

Spaans, zie Spaan.

Spaargaren: BN voor een kleermaker die zijn garen spaart, die zuinig met zijn garen omspringt. Vgl. 1380 Willem Sparlaken, Hulst (DEBR. 1999).

Spaas: Gen. van *Paas*, zie *Paas(s)e*. 1735-53 Leonardus Paes = Leonardi Spaes, Grote-Brogel (WF).

Spaaij, zie Spa.

Spaenhoven: Zoals *Spanhove* door g/v-wissleing uit *Spanoghe*. BN voor iemand met gespannen, voor zich uit starende ogen, starre blik. 13e e. Monkin Spanoge, Gent (GN); 1317 Pieter Spaenoghe, Dendermonde; 1545 Jan Spaenhoven, Dendermonde-Antwerpen (WF).

Spaeter: D. BN *Spät* 'laat'. Vgl. *Spa*.

Spandonk: PIN *Spaandonk* in de Haaghorst (NB). 1395 Henric van der Spaendonc, Hilvarenbeek; 1460 die Spaendonc van Jan van der Spaendonc, Haaghorst (*Brab. Leeuw* 1989, 148 e.v.).

Spangler: D. BerN *Spengler*, die *Spangen* 'gespen' maakte. Later 'blikslager, loodgieter'.

Spanjaard, Spanjer: Volksnaam van de Spanjaard. 1276 Willelmo Spaingard, Ieper (BEELE); 1585 Jan de Spaengiaert, Amsterdam (DM).

Spanje, van: Herkomstig van Spanje.

Spape, Spapé, zie (de) Pape.

Sparenberg: Wellicht PIN *Sparrenburg* (NB).

Sparreboom: PIN. Er is een *Sparrenboomsche Berg* bij Elst (Rhenen, U).

Sparrentak, (van): PIN.

Speckenbrink: PIN 1475 *Spekenbring* in Goor (OIJ) (HEKKET). Ndd. PIN en FN *Speckenbrink* '(gras)plein, dorpsplein in moerassig terrein' (DN).

Speckens: Wsch. < PIN Mhd. en Ndd. *Specke* 'knuppeldam, moerassig terrein'. PIN *Speckin* bij Hannover. 1312 Thidericus dictus Speckin (BRECH.); 1575 Govaart Specken, Grathem NL-Antwerpen (WF); de Oostendse familie heeft als voorvader °1756 Joannes Ludovicus Speckens, Roermond NL (PDB).

Speckman: BerN van de spekslager, speksnijder of speketer. D. *Speckmann*. 1376 Hinricus Specman, Pommeren (BRECH.).

Spee: Door *d*-syncope uit *Spede*, oostelijke en Ndd. vorm van Mnl. *spade* 'laat'; zie *Spa*. 1395 Johan Spede, Heers (WF).

Speel, zie Spelde.

Speelkaart: Volksetymologische vervorming van *Spee(c)kaart*. 1. Afl. van *speeke* 'spaak'. BerN van de wielmaker, wagenmaker. – 2. Afl. van *Verspeek*. 1562 Jan Speeckaert, Brussel-Antwerpen (WF); 1574 Matheeus Speeckaert, Aardenburg (VAN VOOREN 31).

Speelman, Speleman, Speulman: BerN van de speelman, muzikant, liedjeszanger, kunstenaar, danser, jongleur. D. *Spelman*, E. *Spel(l)man*, *Spil(l)man*. 1227 Joh. Speleman, Sint-Denijs-Boekel (GN); 1480 Gillis Spelleman, Sint-Jansteen (STEEGERS); 1599 Corn. Pietersz. Speelman, Vlaardingen (NL 50 (1932), 336); 1636 Jacob Janssen Speeleman, Den Helder (DM).

Speelziek: Ndd. PIN *Spelsiek* < *Spele an der Sieke*. PIN *Siek* 'vochtige laagte'. 1783 Konrad Heinrich Spelsiek, Mehnen (Duitsland) = Coenraad Henderik Speelziek, Amsterdam (DM).

Speerstra: Friese afl. van PIN *Speers* in Deersum (FL).

Speetjens: Dim. van *Spit*.

Spek, van der: PIN Mnl. *spiyc*, Westf. *specke* 'brug van boomstammen, knuppeldam' (MOERMAN, DN). PIN *ter Specke* in Lisse (ZH). 1645 Jacob Pouwels van der Spek, Delft (DM).

Spelde, Speel: BerBN van de spellenmaker, vervaardiger van klossen (voor het spinnewiel). 1406 Jan Spellemakers = Jans Spillemakers, Itterbeek (WF).

Speleman, zie Speelman.

Spelier(s), Spielier: Luiker Waals *speelier* 'zwaardenmaker'. 1279 Hugo Spaelgir, Hulst (DEBR. 1962).

Spengen, van: PIN *Spengen* in Kockengen (U). 1680 Jacob Gerritsz van Spengen, Kamerik (DM).

Sperling: D. BN *Sperling* 'mus'.

Sperman: *Speerman*, BerN van de smid die speren, lansen maakt? Of < *Spierman*, zie *Spier*?

Speulman, zie Speelman.

Speijer: PIN *Speyer*, Ndl. *Spiers* (Palts).

Speijkers, zie Spijker(s).

Spiegel, van der: PIN *Spiegel* 'langwerpig of vierkant water'? Meestal wel huisnaam van een spiegelmaker, zoals 'De Grote Speghele' aan de Brugse Spiegelrei. 1235 Gilberto de Speculo (DEBR. 1980); 1287 Goisin van den Spigle, Aalst (CG); 1629 Adriaen van de Spiegel, Vlissingen (NL 5 (1887), 69).

Spiegeloren: Door dial. uitspraak uit *Spiegelare* 'spiegelmaker'?

Spielier, zie Spelier(s).

Spier: BN voor een gespierd man? Vgl. 1398 Lamsin Spierman, Tielt (DEBR. 1970).

Spienburg: PIN. 1714 Maria Spierenburg, Zierikzee (VZS 1997, 82).

Spiereus: Patr. Zoon van *Pier* 'Pieter'.

Spiersens, zie Pierssens.

Spies: 1. D. *Spiess*. BerBN voor de maker van spiezen, spietsen, speren of voor de drager ervan. 1294 Henricus dictus Spies, Basel (BRECH.). – 2. Door assimilatie uit *Spiers*. Of gen. van de VN *Pier(re)*, of de PIN *Spiers* of gen. van *Spier*.

Spiessen(s), zie Pierssens.

Spietael, zie Spittaels.

Spindler: BerN Mhd. *spinnele* ‘maker van spindels, klossen’.

Spinnaaij: Var. van de FN *Spinnoy* < *Despinoy*. PIN *Espinoit*, *Espinoy* (Nord), *l’Espinois* (H), *Epinoy* (PdC), *Epinois* (H). Uit Lat. *spinetum* ‘plaats waar doornstruiken groeien’. 1369 Jacob Spinoe, Z (GYSS. 1999).

Spinnewijn: BN voor wie zich van wijn onthoudt, wie geen wijn drinkt. Mnl. *spen(n)en*, *spinnen* ‘zich onthouden van’. 1443 Jan Spinnewijn, Wijtschate (WF). – Lit.: W. BEELE, *De familienaam Spinnewijn*. VS 1985, 273-274.

Spirit, de: Misschien door metathesis uit *de Spriet*. Een *spriet* is een ‘stang, staak, timmerhout, hout van een boog, schacht van een lans, vork’ BerBN of BN naar de gestalte. 12e e. Bernoldus Sprit, Veurne (WF).

Spit(s): Mnl. *spit*, *spet* ‘(braad)spit’. BerBN.; vgl. *Spitters*. Of Mnl. *spiet*, *speet* ‘speer, lans, spie(t)s’. BerBN van de wapensmid. 1426 Jans Spits, Geraardsbergen (WF).

Spittaels, Spietael: Mnl. *spitael*, syn. met *hospitael* ‘godshuis, gasthuis, ziekenhuis’. 1374 Gillis Pitael, Willems Spitaels, Geraardsbergen (WF).

Spitters: Zoals *Speters*, afl. van Mnl. *speten* ‘aan het spit steken’. Vgl. D. *Spiesser*.

Spitzen: D. FN *Spitz*. Vaak PIN ‘spits toelopend stuk’. Ook BN voor een spits, mager mens.

Splenter, de: 1. In Zeeland kwam *Splinter*, *Splenter* vaak als VN voor (MEERTENS 1947). 1381 Splinter Pieters; 1381 Splinter f. Perin Symoens, Hontenisse (DEBR. 1969); 1301 Dankart Splenters zone = 1328 Dankard Splenter; 1355 Pieter Splenters sone, Hulst (DEBR. 1999); 1359 Dankart Splinter, Hulst (GYSS. 1999). – 2. *Splinter*, *splenter* ‘afgehouden of afgespleten stuk, vooral houtsplinter’. BerBN. 1177 Lambertus Splenter (WF); 1185 Gerardus Splinter (GYSS. 1966); 1219 Odinus Splinter, ZB (OBREEN 179).

Split: Ook *Splet*. Mnl. *splet(t)e* ‘spleet, reet; dunne houten spaan’. BN.

Splunder, (van); van Splunter, zie van Sprundel.

Spock, zie Spook.

Spoel: 1. BerBN van de spoeler, die het garen op spoelen windt. 1298 Hein Spoele, Kales (GYSS. 1963) – 2. Naar de soonplaats: 14e e. Henrec Spoel op j hofstat metten husen daer op staende neven de Spuele, Brussel (WF).

Spoel, van der: PIN *Spoel(e)*. Zie *Spoel* 2.

Spoelstra: Friese afl. van (*van der*) *Spoel*.

Sponselee: Var. van de FN *Poncelet*, met *s*-anticipatie. 1. *Poncelet* is dim. van de PIN *Poncel* < Lat. *ponticellus*, dim. van *pons* ‘brug’. – 2. Patr. Dim. van *Ponce*, Lat. HN *Pontius*. 1371 Poncelet de Vecmont, Laroche (WF).

Spook, Spock: BN ‘spook’. 1346 Conrad Spock, Hannover; 1415 Hennig Spok, Haldensleben (NN).

Spoor, Sporen, Sporre: BerN van de vervaardiger van ruitersporen. 1308 Joh. Spore = Sporenmaker (BACH I, 247). 1354 Johannem Spore, Kortrijk (DEBR. 1970).

Sporte: Mnl. *sporte* ‘laddersport’. BerBN.

Spraakman: BerN ‘spreker’? Of uit *Sprockman* < *Sporkman*, afl. van PIN *Spork* ‘vuilboom, sporkeboom’.

Sprakel: Wellicht Mnl. *sporkel*, *sprockel* ‘sporkelmaand, februari’.

Sprang, van: PIN *Sprang* (NB).

Sprangers, zie Springer.

Sprengelmeijer: Var. van *Springmeier* ‘meier, boer op een goed bij een *spring* of bron’ (BRECH.).

Sprenger, zie Springer.

Sprenkels: Mnl. *sprinkel* 'sprinkhaan'. Vgl. Fr. *Sautarel*, D. *Sprengel*. 1398 Jan de Sprinkel, Pittem (DEBR. 1970).

Spreij, Spruij: Van het ww. *spreiden*. BN van de spreider, rietdekker, die rieten daken dekt. 1281 Werkinus Spreide, Ieper (BEELE).

Springer, Sprenger, Sprangers: BN voor een *springer/sprenger* '(koord)danser, kunstenmaker'. Of afl. van Mnl., ook D. *sprengen* 'galopperen'. BN voor een ruiter. 1287 Hannijn de Springre, Beveren-Oudenaarde (CG); 1410 Wouter Mathijsz (die) Spranger = Sprengher, Dongen (NL 1971, 36); 1618 Pieter de Springere, Aardenburg (VS 1974, 565); °1692 Jean Daniel Sprenger, Maastricht-Oostburg, Veere (MEERTENS 1947).

Sprink: PIN *Sprink* 'kleine watergang die op een hoofdwatering uitkomt, zoals op Walcheren'. Mhd. *sprinc* 'sterk stromende bron'.

Sproet, zie Spruit.

Sprong, Spronk: Mnl. *spronc* 'springer'. Vgl. *Springer*. 1307 Symon Spronc, Antwerpen (WF); 1585 Willem Sprong, Amsterdam (DM).

Spronsen, van: Met secundair voorzetsel uit *Spronks*, gen. van *Sprong*. 1561 Jan Spronxsz, Naaldwijk; 1561 Aernt Cornelisz Spronxsz (vader van) Pieter Aertsz Spronsen, Naaldwijk; 1643 Arendt Ansumse Sprong = 1667 Arent Amsumsz van der Spronse (vader van) 1683 Laurens Arijens van Spronsen, Monster (DM).

Spruit, Spruijt, Sproet: Mnl. *sprute* 'spruit, uitspruitsel'. BN voor een jong of tenger mens, of telg, nakomeling. Vgl. D. *Spross*. 1366 Jacop Sprute, Axel (GYSS. 1999); 1481 Boudin Sprute, Axel (STEEGERS); 1625 Jacob Michielse Spruyt, Heinkenszand (HARTHOORN); 1624 Merkus Spruit, Stavenisse; 1661 Christiaan Spruit, Zaamslag (DM).

Sprundel, van; (van) Splunder, van Splunter: PIN *Sprundel* (NB). 1414 Adriaen vanden Stene van Sprundele, Antwerpen (WF).

Spruij, zie Spreij.

Spruijt, zie Spruit.

Spues(s)ens, zie Pierssens.

Spuij, Spuijman: *Spui* < Mnl. *spoye*, *speye* 'spui, schutsluis'. 1335 over dam bi der Spoye, Hulst (DEBR. 1999, 426); 1575 Henderick Joostensz. Speuij, Den Briel-Dordrecht = 1604 Verspueij (NL 103 (1986), 140).

Spijk: PIN *Spyk* in Hennaarderadeel (FL). Of Mnl. PIN spijk 'brug van boomstammen, knuppeldam' (Moerman). Vgl. *van der Spek*. 1606 Apollonia Jan Wolfaertsdr. van der Spijck, Zierikzee (DE VOS 248).

Spijkerboer: Boer op 't Spijker in Oldebroek (G). Een *spijker* < Lat. *spicarium*, was een graanschuur.

Spijker(s), Speijkers: 1. BerBN van een spijker- of nagelsmid. – 2. Korte vorm voor *van de Spijker*. Een *spijker* < Lat. *spicarium*, waaruit ook D. *Speicher*, was een graanschuur. 1143 Arnoldo Spicar, Utrecht (GYSS; 1999); ± 1200 domum Arnoldi Spikers ... iuxta cimiterium Alerdeskirke, Serooskerke (OHZ 477); 1293 van Gerarde van den Spikere, Rozendaal (CG); 1492 Wilhelmus Spieker, Haarlem (WF); 1479 Claeis de Spykere, Aardenburg (VAN VOOREN 31).

Staaks: Gen. van Mnl. *stake* 'stok, staak, paal'. Wellicht BN naar de gestalte. 1390 Heinric Stake, Kortrijk (DEBR. 1970).

Staal, Stahl: BerBN van de staalbewerker, -handelaar, smid. In 1346 heette een smid in Kiel *Staal* (DN). 1350 Godde Stael, Soestdijk (DM).

Staal, van der: PIN *De Staal*, b.v. in Izenberge (WV). 1634 Jan van der Stael, Damme (DF XV).

Stalen, Staelens: Patr. < *Stalin*, vleivorm van Germ. naam *Stahal* 'staal', *Stalhart*. 1326 Stalin van Hasebrouc; 1326 Boidin Stalin, Ieper (BEELE).

Stalen, van; van Stalen: *Stalen* met secundair voorzetsel?

Staat(s): BN Mnl. *stade* 'standvastig'. Vgl. D. *Stat*.

Staij, van der: Door *d*-syncope uit *van der Stade*. PIN *ter Stade* 'strand, oever, ankerplaats'.

Stabel: BN voor iemand met een vast, stabiel karakter. 1449 Willem Stabel, Hulst (WF).

Stachowski: Patr. Poolse afl. van de VN *Stanislaw*.

Stad, van der: PIN Mnl. *stat* 'plaats, oord, stede'.

Staderman: Wellicht D. *Stadelmann*, afl. van *Stadel* 'schuur'.

Stadhouders: BerN van de stadhouder 'plaatsbekleder, vertegenwoordiger van de heer'.

1605-33 Peter Cornelis Geridden Stadhouders, Middelwijk (DM).

Staelens, zie *Stalen*.

Staepels: BerBN van de stapelaar. 1204 Alarth Stapel, Z (WF).

Staes, Stass: Patr. Korte vorm van de VN *Eustaes*, de Gr. HN *Eustachius*. 1269 Eustachius Callart = 1286 Stas Callard, Kales (GYSS. 1963); 1331-33 Pieter Staes, Z (HAMAKER I, 421); 1455 Jan Stas, Meer BL (WF); 1476 Gherraert Staes, Aardenburg (VAN VOOREN 31).

Stahl, zie *Staal*.

Stahmer: D. BN *Sta(h)mer* 'stamelaar'.

Stalen, van, zie van *Stalen*.

Stallaart, Stallaert: 1. Afl. van *van (der) Stalle(n)*. – 2. Germ. VN *Stallardus* (MORLET I).

1241 Willelmus Stallaert, Gent (GN). – 3. Zie *Steijlaerts*.

Stam, Stammen: *Stam* 'boomstam'. BN voor een geblokte kerel. 1392 Hans Stamme, Goslar (NN).

Stamperius: Latinisering van (*de*) *Stamper*, BerN van de oliestamper, olieslager. 1280 Joh. Stampere, Ieper (BEELE); †1606 Anthonius Laurentiusz Stamperius = Stamper, Tholen Z (MEERTENS 1947); 1582 Anthonius Laurentiusz. Stamperius, Tholen-Dreischor; 1647-1720 Johannes Stamperius, Zierikzee (DE VOS 487).

Stampfer: D. pendant van de BerN *Stamper* 'oliestamper, olieslager'.

Standaert: BN naar de standaard < Ofr. *estandard* 'mast of staak, vlag, vaan'. BN voor de vaandrig, standaarddrager. 1203 Hugo Standard (OBREEN 174) = 1204 Hugo Standart, Z (WF); 1554 Jan Standaert, Aardenburg (VAN VOOREN 31).

Stange: BerBN van de stangenmaker (vlaggenmasten, staken). Of BN voor een lang opgeschoten kerel, een lange staak. 1275 Joh. Stange, Rostock (NN).

Stankiewicz: Eigenlijk *Stankiewicz*, Poolse afl. van de VN *Stanislaw*.

Stanleij: E. PIN *Stanley* (Derbyshire) *Stane-leah* 'stenig veld'. Deze FN van de Earls of Derby werd populair door de ontdekkingsreiziger Stanley (1841-1904).

Stans: Patr. uit de HN *Constans*? Of *Staes* met ingevoegde *n*? 1531 Sybet Stanss woning, Leeuwarden (DM).

Stappaerts, Stappers: Afl. van het ww. *stappen* 'schrijden'. 1294 Walteri Stappart, Kales (GYSS. 1963).

Stappen, van: PIN Mnl. *stap(pe)* 'stap, trede, stoep, vlonder, opstapje, paal, grenspaal'. 1393 Theeus vander Stappen, Antwerpen (WF).

Stappers, zie *Stappaerts*.

Star, van (der), zie van der *Ster*.

Staring: Achterhoekse FN. PIN in Warnsveld (G) (HEKKET). 1604 Engelbert Staerinck was pachter op het Halve Starink, Warnsveld (DM).

Starke, zie de *Sterke*.

Starman: 1. Afl. van *van der Star*. 1448 Katlyn Stermans, Diest (WF). – 2. BN voor een s-astroloog of astronoom, een sterrenkijker.

Starrenburg: PIN *Sterrenburg* (Dordrecht, ZH) of *Starrenburg* in Overschie (ZH).

Start: Ook *Steert*. Mnl. *sta(e)rt*, *ste(e)rt* 'staart'. BN. Vgl. D. *Starz*, Ndd. *Stert*. 1553 Gijsbrecht de Stert, Leiden-Antwerpen; 1556 Godebaart Sterts, Gulik-Antwerpen (WF).

Stass, zie Staes.

Stauf, Stauffert: Verspreide PIN *Stauf(en)*. Mhd. *stouf* ‘hoog uitstekende rots, bergtop’.

Stavenisse: PIN *Stavenisse* (Tholen, Z).

Stavenuiter: Vernederlandsing van de Ndd. FN *Stavenüter* (Bremen). 1721-62 Jacob Jacobsz Hamburg, Volendam (vader van) 1751-1827 Jacob Stavenuijter alias Hamburg (DM). – Lit.: H. & J. STAVENUITER, *Het geslacht Stavenuijter*, Schoorl, 1997.

Staveren, (van): PIN *Stavoren* (FL), Fries *Starum*. 1145 Godefridus de Stavem; 1178 Hermann de Staveren (LNT).

Staverman: Afl. van *van Staveren*.

Stawinski: Poolse FN *Stawinski, Stawicki, Stawski*, afl. van *staw* ‘vijver’.

Stecher: BerN, afl. van Mhd. *stēchen* ‘steken; doodsteken, slachten; etsen’. BerN voor castrator, slachter of etser.

Steckbauer: Boer die castreert?

Stee, (van): Ook *van der Stee* < *van der Stede*. PIN *ter Stede* ‘plaats’, vgl. D. *Statt, Stätte*.

Steeg, van der; Steg, Versteeg(h), Versteeg(n): PIN *Stege, Steeg* ‘pad’. 1281 Arn. de Steghe, Gent; 1420 Otte van der Stegen, Kuringen (WF); 1539 Rijck Versteegh Willemsz., Buren; 1558 Dirck Versteegh Rijcquynsz., Beusichem (NL 40 (1922), 223).

Steegers, zie Stegers.

Steegstra: Friese afl. van (*van der*) *Steeg*.

Steehouwer, zie Steenhouwer.

Steel: 1. Verkort uit *Bosteel, Busteel* < Ofr. *boistel* ‘boisseau’ < Lat. *bustellus* ‘schepel, korenmaat’. 1322 Busteel van den Damme; 1366 Jan Steels zone van den Damme; 1366 Steel Roelins sone, Lokeren; 1349 Pieter Steels sone, Eksaarde (GYSS. 1963’); 1601 Jan Steels, Aardenburg (VAN VOOREN 1973). – 2. BerBN naar de steel, het handvat. 1325 Baudewijn Steel; 1376 Pieter Steelkin, Ieper (BEELE).

Steeman: 1. *Stedeman* ‘stadsdienaar, stadsknecht’. Vgl. D. *Stadmann, Stadtknecht*. Of ‘pachter op een (hof)stede’, vgl. E. *Steadman, Ste(e)dman*. 1371 Jan Steeman, Zichen (WF); 1636 C.D. Steeman, Huisduinen NH (DM). – 2. Ook wel door assimilatie uit *Steenman*. 1381 Lauwer Steenman, Hulst (DEBR. 1999).

Steen, Steijne(n), Steijn(s): 1. Patr. Oude Germ. VN *Staina, Stainhard* (Fm.). 1299 Jacobi Steenins, Brugge (WF). – 2. Korte vorm voor *van den Steene*. 1419 Clays Steen dit van Groeninghe (verwant met) 1466 Hubeert van den Steene die men seit van Groeninghe, Kortrijk (WF).

Steen, van (der), zie van (den) Steene.

Steenard, -aart, -aert, Steenha(a)rd, Steenhardt: 1. Afl. van *van den Steene*. – 2. Patr. Germ. VN *stain-hard* ‘steen-sterk’: *Steinhart, Stainardus* (MORLET I). 1227 de mansione Steinardi, Gent (GN); 1320 Jan Stenart = 1325 Jan Stenaert; 1349 ende Roeline Steenaerde, Janne Steenaerde, Danckaerde Steenaerde ende hare andere twee broeders, Hulst (DEBR. 1999 passim).

Steenbakker, Steenbak: BerN van de steenbakker. 1397 Gherit den Steenbecker, Helmond (HB); 1547 Adriaen Steenbackers, Hoogstraten (MNT 402).

Steenbeek, van; Steenbeke: PIN *Steenbeek* ‘beek met stenen, keien’. *Steenbeke* (FV), maar verder een frequente PIN, b.v. in Stoutenburg (Utrecht) of Losser (OIJ). 1176 Symonis de Stenbeka, Gent (GYSS. 1999’); 1421 Grietkin ... van Steenbeke = Grietkin Stenebeke, Kortrijk (DEBR. 1999); 1536 Gerbregh van Steenbeecq (woont op de boerderij) Steenbeek, Stoutenburg; 1540 Mathijs van Steenbeek, Den Haag (DM).

Steenberge, van; (van) Steenbergen, (van) Steenberghe: Erg verspreide PIN *Steenbergen* (DR, NB). 1299 Sohiers de Steenberghe, Aardenburg (DF); 1391 Floreins van Steenberghen, Antwerpen (WF); 1629 Huybregt van Steenberge, Brabant – Baarland Z (VS 1972, 491).

Steenbrugge, van: Verspreide PIN *Steenbrugge* ‘stenen brug’. 1327 Zegher van der Steenbrugghen, Kortrijk (DEBR. 1971); 17e e. Thomas op Steenbrugghen, Diepenveen (HEKKET).

Steendam: Frequentie PIN *Steendam* ‘stenen dam’, b.v. in Aardenburg (Z), Slochteren (GR). 1578 Jan van Steendamme, Aardenburg (DF XV).

Steendijk: PIN in Sluis (ZV), in Leisele, Stene, Torhout (WV), in Weerselo (OIJ)

Steene, van: PIN *Stene* (WV, FV). 1176 Hugo de Stenes, FV; 1343 Ghiselbrecht van Stene, WV (DF XV). Zie ook *van (den) Steene*.

Steene, van (den); van (der) Steen: Verspreide PIN *Steen, ten Stene*, vaak ‘stenen huis’. 1220 Gerardus de Petra = 1272 Gerardi de Lapide, Kortrijk (DEBR. 1980); ±1300 domo Jacobi de Lapide, Hulst (DEBR. 1999); 1326 Jan van den Stene, Ieper (BEELE).

Steenpoorte, zie Steenpoorte.

Steenha(ar)d, -hart, zie Steenaard.

Stee(n)houwer, Steinhauer: BerN van de steenhouwer, beeldhouwer. 1268 Theodericus Stenhauwere, Ieper (BEELE).

Steenhuis, Stenhuis, van Steenhuijsen: PIN *Steenhuis* ‘stenen huis’. 1284-85 Willaem uten Steenhuse, Dordrecht; 1421 Pieter Bertelmeusz van den Steenhuse, Brielle; 1438 Rembolt Steenhuis, op Steenhuis te Uffelte; 1585 Baernt Jansz Steenhuys, Amsterdam; 1698 Claas Pietersz Steenhuijs, schipper op het Steenhuijs, Schellinkhout (NH) (DM).

Steenis, van: Wellicht < *van Steenhuis*. Maar misschien is het voorzetsel secundair en gaat het om *Steenis* = *Stinis*; zie *Stinissen*.

Steenkamp: PIN *Steenkamp* (SH) en in Winterswijk (G). 1425 Jordaen van den Steenkamp, Gendringen (DM).

Steenkiste, (van): PIN *Steenkiste* in Kortrijk (WV). 1354 Jhan van der Steenkist, Kortrijk (DEBR. 1970).

Steenland: PIN *Steenland* bij Axel (Z), in Bellegem en Kortrijk (DF XV), Kallo (A) en Steenkerke (WV). 1240 Hugo miles de Stainlant = 1243 Hugo de Stenlant, Assenede; 1380 Hughe van Steelant, Assenede (GYSS. 1999); 1290 Hues de Stenlant, Scherpenisse (OHZ IV, 854).

Steenmetser: BerN van de metselaar. Vgl. D. *Steinmetz*. 1416 Reyner Steenmetzers, Hasselt (WF).

Steenoven, van den: Verspreide PIN *Steenoven* (NB, NL) ‘steenbakkersoven’, of *Stenehove(n)* in Oostburg-Schoondijke (Z).

Steenpoorte, Steenpoorte: PIN *Steenpoort(e)* in Baarland (Borsele, Z) en Sint-Philipsland (Z). 1695 Job Pietersz Steenpoorte, landbouwer op de Steenpoorte, Baarland (DM).

Steenwijk: PIN *Steenwijk* (OIJ). 1218 Symon qui dicitur Stenbuic, Middleburg (OHZ 579); 1387 Dirc van Steenwijk, Amsterdam (WF).

Steetsel: Misschien var. van *Stessel*, dim. van *Stes, Stas* < HN *Eustachius*. 1563 Peter Stessel, Geel-Antwerpen (WF).

Steevens, Stefes, zie Stevens.

Steg, zie van der Steeg.

Stegers, Stegher, Steegers: 1. PIN *Stegers*, Fr. *Estaires* (FV). 1326 Jan van Stegre, Ieper (BEELE); 1690 Herman Steghers, Eeklo (WF). – 2. Afl. van *van der Stegen, in de Steeg*. 1651 Thonis Thonissen in gheen Steege = 1693 Antonius Steger, Opglabbeek BL (WF). – 3. Mnl. *ste(i)ger* ‘steiger, trap’.

Stegink: Afl. van *Steeg*.

Stein, (von); van Stijn.: Heel frequente D. PIN *Stein*.

Steinfeld: Verspreide D. PIN.

Steinhauer, zie Steenhouwer.

Steinmeier: Meier op een plaats *Steen*. 1350 Joh. Steinmeier, Emmendingen (BRECH.).

Steinz: Patr. Dim. op -zo van de Germ. VN *Stain*; zie *Steen*.

Stek: Van Mnl. *sticken, stecken* 'stikken'. 13e e. Wouter Stecke, Gent (GN); 1422 Rudolphus Steck, Nijmegen (DM).

Stek, van: PIN? Of *Stek* met secundair voorzetsel?

Stekelinck: BN naar het visje, de stekeling, stekelbaars. Vgl. D. *Stichling*, Ndd. *Steckeling*. 1355 van Jacop Stekelinge, Gent (WF).

Stekelenburg, (van): FN uit NB. De familie woonde in de 17e-18e e. in Loenen aan de Vecht. Ze stamde af van Peter Jans; hij woonde aan de Slootdijk op Stekelenburg onder het gerecht van Cronenburgh (med. mw. M. Kappers, Amsterdam).

Steketee, Steketé: 1. Zinwoord met *steken* 'steken, wonden'. Mnl. *tee* 'teen'. BN voor iemand van wie de teen steekt, pijn doet, met likdoorns (UITMAN 130). Zeeuws *steketee* 'likdoorn'. Vgl. D. *Stechenfinger*. 1484 Clawes Staketo, Hamburg (NN). – 2. HEKKET verklaart de Zeeuwse FN *Steketee* uit de PIN 1165 *Stekede* > *Steekt* (Alfen-aan-de-Rijn) 'staket, paalwerk'. De accentverschuiving vergelijkt hij met *Enschedé, Tusschedé*, uitspraak *Tenske, Tuske*. 16e e. Jacob Thonis Steketee, Westkerke (PDB); 1622 Meerten Steketee, Scherpenisse (DM); 1724 Pieternella Steketee, Yerseke (HARTHOORN).

Stel; van (der) Stel, van der Stelt, Verstelle: PIN *Stel(le)* 'kunstmatig opgeworpen hoogte op buitendijkse schorren', ook 'op de stelle gebouwde hut voor de herder, hofstede'. 1396 Ebeling van dem Stelle wonhaftich to dem Stelle, Hannover (NN).

Stelleman: BerN van een herder op een stelle. 1628 Stelleman, Zonnemaire (MEERTENS 1944, 22).

Stellenaar: FN van de stelboer, de boer op een hoeve met een stelle, herder op een stelle.

Stellinga: Friese afl. van de PIN *Stelle* 'plaats'.

Stellingwerf: Friese PIN. 1515 Theodoricus Stellincwerf, Friso (WF).

Stelt, van der, zie *Stel*.

Stemerding, Stererdink: PIN *Stermerinc* in Brinkheurne (Winterswijk, G). 1444 Herman Stermerinck, Lichtenvoorde (G) (HEKKET).

Stemmler: Umlautsvorm van *Stammler* 'stamelaar'.

Steneker: Ook *Steeneker*. Misschien door verdoffing uit *Steenakker*? Of *Steeneeker*, afl. van PIN *Steeneek* 'steeneik'?

Stenger: Umlautsvorm van *Stanger* 'stangenmaker'.

Stenhuis, zie *Steenhuis*.

Stephan: Patr. Gr. HN *Stefanus*.

Step(pe): Patr. Korte vorm van de Gr. HN *Stefanus*. Voor *p* < *f*, vgl. *Sep(pen)* < *Jozef*. 1140 Steppo; 1156 Steppo dapiferus de Alost; ±1300 Willem Steppe, Steps kindre, Gent (GN)

Ster, van der; Verster, van (der) Star: Huisnaam *De Ster*. 1271 Gerardum dictum de Stella ... in domo sua dicta de Stella, Maastricht (WF).

Sterke, de; Sterk(en), Sterck, Starke: BN voor iemand die sterk, krachtig is. 1309 Johannis dicti Starcke, Maastricht (WF); 1401 Willam Sterke Roloffssoen, Zwolle (DM); 1475 Daneel de Stercke, Hulst (PARM.); 1657 Willem Sterk, Aardenburg (*VS* 1974, 565).

Stern: D. *Stern* 'ster'. Huisnaam. 1729-1785 Johannes Lodewic Stern, Kassel (HS) – Sluis (MEERTENS 1947).

Sterrenbach: PIN *Sternbach* (BEI).

Sterrenga: Ook *Sterringa*, Friese afl. van *Ster*.

Sterzenbach: PIN *Sterzenbach* (NRW).

Steur, (de): BN naar de visnaam *steur*. Ook huisnaam. 12e e. Eggebertus Sturio, Avelgem (GN); 1326 Boidin de Steure, Ieper (BEELE); 1620 Jan Michielsens alias Steur... huysse de Steure, Helmond (DM).

Steurrijs: Misschien hypercorrect uit *Steurres* < *Steurs*.

Steutel: BN voor een stotteraar. Afl. van *steuten* < *stoten*. *Stotteren* is nl. een frequentatief van *stoten*, vgl. E. *stut* = *stutter* ‘stotteren’. Vgl. D. *Stöttele(in)*, *Stötterle(in)*. 1562 Joachim Steudlin, Middelburg; 1565 Gabriel Steudelinck, Zierikzee; 1604 Steuteling, Axel (PDB).

Stevendaal, van; van Stevendael: PIN Stevensdale in Borsbeke (OV). 1276 Thumas de Stevinsdale, Borsbeke; 1354 van Stevinsdale, Gent (med. P.R. van Stevendaal, Tilburg).

Steveninck, (van): Patr. Afl. van de VN *Stefanus*, *Steven*. 1326 Stevenin Maes; 1280 Marota Stevenins, Ieper (BEELE).

Stevens, Stevense, Steevens, Stefes: Patr. Gen. van Mnl. *Stevin*, vleivorm van de HN *Stephanus*. 1307 Esteuenes de Oudinczele = 1308 Steven Doudinsele, Ieper (BEELE); 1335 dat Stevin Adaems was, Kortrijk (DEBR. 1971); 1398 Mathis Steevins = Mathijs Stevin, Ingelmunster (DEBR. 1970); 1420 Stevin filius Jans filius Clais van Zierixee (PARM.); 1495 Pieter Stevins = Stevens, Aardenburg (VAN VOOREN 31); 1661 Janneke Stevens, Kapelle (HARTHOORN).

Steijaart, Steijaert: Ontronde var. van *Stuyaert*, gepalataliseerd uit *Stoiard*. Afl. van Ofr. *estoier* ‘opsluiten’ of van Mnl. *stooien* ‘voortduwen, voorttrekken’? 1271 Gillekinus Stoiard, Kales (GYSS. 1963); 1282 Joh. Stoiard, Brugge (GYSS. 1971); 1477 Jan Steyaert, Zomergem-Gent (PDB).

Steijger, Stijger(s), Stieger: Mnl. *steiger* ‘steiger, trap’. Vgl. *Stegher*.

Steijlaerts, Stallaart, Stallaert: 1. Volgens Lindemans afl. van de vrl. VN *Steile* < *Steinhilde*. – 2. Afl. van *van der Steylen*. 1309 Joannes Steylaert, Aartselaar. *Stallaert* is te verklaren door Brabantse uitspraak van *ei* als *a*: 1507 Jan Steylaert, Merchtem; 1595-1621 Jan Stallaert, Rossem (zoon van) Laureys Steylaert, Merchtem; 1547 Wouter Stalaerts, Kontich (WF).

Steijlen, Versteijlen: Metr. Germ. VN *Steile* < *Steinhilde*. 1123 Steynil de Himpe (GN); 1291 voren (< *ver* ‘vrouw’) Steynelden zone (MW); 1400 Jan Steilin, Brugge (WF).

Steijn, van: Var. van *van den Steene* of *von Stein*. Of Patr. *Steijn* met secundair voorzetsel.

Steijne(n), Steijn(s), zie Steen, Stijn.

Steijvers: Andere spelling voor *Stijvers*, afl. van Mnl. **stiven*, Mhd. *stiven* ‘fluitspelen, op de schalmei blazen’. Vgl. Mnl., Mhd. *stive* < Ofr. *estive* ‘fluit’.

Stieger, zie Steijger.

Stiel, zie Stijl.

Stielstra, Stilma: Zoals *Stijlstra*, Friese afl. van *Stiel*, *Stijl*.

Stierman: 1. BN voor de stierenfokker. 1303 van Moenine den Stierman, Brugge (WF). – 2. Ontronde vorm van *Stuurman*.

Stigchel; van der, Verstiggel: PIN *Stegel* ‘stoep, verhoging; laag muurtje, kaai, stenen overstapje, slagboom’. Vooral verspreid in WV, OV en VB. Ook huisnaam: -1300 up thus dat ad te Stichele, Kortrijk. 1270 Willelmus dictus vander Stichglen, Melsbroek (WF); 1475 Jan vander Sticghele, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); ±1590 Jan van Stichele, Gent-Zeeland (VS 1965, 134).

Stigter, de: Naam van een stichter, die een schenking doet aan een geestelijke stichting, of die een pachthof van een stift in bedrijf heeft.

Stiller: D. FN. 1. BN ‘die kalmeert, sust’. – 2. Afl. van PIN *Still*.

Stilma, zie Stielstra.

Stinissen, zie Stijnis.

Stins, zie Stijn.

Stiphout, (van): PIN *Stiphout* (NB) ‘vochtig bos’. Ndd. PIN *Stipeholt*. 1292 Daniel van Stiphoudt, NB (WF); 1369 Godeverts zoen van Styphout, Den Bosch (HB 488).

Stips: 1. BN naar een stip, punt? 1340 Johannis Stip, Wommersom. – 2. Patr. *Stippe*, var. van *Steppe*? 1400 Remeus Stippe, Tervuren (WF).

Stobbelaar; Stobbeler: BN voor iemand die waggelt of struikelt. Afl. van *stobbelen*, *stubbelen*, freq. van Mnl. *stubben* 'waggelen, struikelen'. 1344 Janne den Stoppeleere, Gent. 1553 Joos de Stobbeleer = Joos de Stoppeleere, Temse (WF).

Stockman, zie *Stokman(s)*.

Stoel, Stol: 1. BerBN van de stoelenmaker. 1187 Stol; 1187 Hugonem Stul, Brugge (GYSS. 1999'). – 2. Patr. Zie *Stoele*.

Stoele, Sto(e)l, Stoelens, Stoelinga: Patr. Germ. VN *Stodilo* (Fm.), Fries *Stoelinga*, D. *Stolle*.

Stoelhorst: PIN *Stoelhorst* in Markelo (OIJ).

Stoep, van der: Vaak vondelingnaam voor een op de stoep gevonden kind. 1799 Jan Stoep (vondeling); 1830 Clasina Johanna van der Stoep (vondeling), Den Haag (DM).

Stoffberg: 1634 Pieter Jacob Dircxz, schoenmaker = Pieter Jacob Stoffbergh, Nieuwerkerk-aan-de-IJssel. (DM).

Stoffelen, Stoffels, Stoffer: Patr. Korte vorm van de HN *Christophorus*, Ndl. *Kristoffel*. 1475 Christoffel Stoffels, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1553 Gabriel Stoffels, Zaamslag; 1576 Maertens Stoffelsz, Middelburg; 1599 Peeter Stoffelen, Gastel (DM); 1645 Forretje Soffels, Baarland (HARTHOORN).

Stofferis: Patr. Zoals *Stofferus* verkort uit de HN *Christophorus*.

Stoffijn: 1. Patr. Vleivorm van de HN *Christophorus*. – 2. Vervorming van *Taffijn*, Patr.: 1372 Taffin Harelle, Beaumerie; ±1640 Mahu Taffein, Anzegem = Mahu Stoffeins, Molendijk Z (PDB).

Stofkoper: BerN van de stoffenhandelaar.

Stofregen: Mnl. *stofregen* 'plasregen, motregen'. D. *Stof(f)regen*, net als *Gusregen*, *Slegeregen*, *Rappregen* verklaard als 'stortregen'. BN voor een opvliegend, driftig mens. 1374 Ghijsken Stofreghe, Brussel (WF).

Stok, Stoks, Stokx: 1. BerBN voor de maker van stokken, staven, knuppels. – 2. BerBN voor de stokdrager. 1275 Johannis cum Baculo = mit dem Stabe (HAGSTR. 1949). – 3. BerBN voor de stokmeester, gevangenebewaarder; vgl. *Stokman(s)*. – 4. Huisnaam.

Stokdijk: Er is een plaatsnaam/straatnaam *Stokdijk* in Langedijke (Oost-Stellingwerf), waarin *dijk* 'weg' betekent (med. H. Bloemhoff).

Stokhof: PIN 1464 *de Stockhavermaat* bij Drempt (G). 1443 Garit Stockhaven; 1455 Wilhelm Stockhoff, Doetinchem (HEKKET).

Stokman(s), Stockman, Stokkerman: 1. BerN van de stokmeester of gevangenebewaarder. 1343 Pieter Stocman, Gent; 1412 Jan Stocman, Antwerpen (WF). – 2. Afl. van *van den Stock*. 1405 ter Stoct ... Willem Stoctmans, Diest (WF).

Stoks, Stokx, zie *Stok*.

Stokvis: BerBN voor de stokvisverkoper of BN voor iemand die zo stijf is als een stokvis. 1372 Gheert Stocvissche, Leuven (WF); 1585 Pieter Stockvisch, Amsterdam (DM).

Stol: 1. BN Mnl, Mhd. *stolle* 'blok, klomp'. BN voor een geblokt man, vaak 'lomp, onbeholpen'. 1600 Jan Stols, Aardenburg (VAN VOOREN 1973). – 2. Zie *Stoel*.

Stolk: Samengetrokken uit PIN *Stolwijk* (ZH) (UITMAN 66). ±1555 Jan Anthonisz Stolk, °Stolwijk (DM).

Stolp: 1. Mnl. *stolpe* 'haarddeksel'. Misschien de BN voor de vuurman, die 's avonds de inwoners moest aanmanen het vuur af te dekken. – 2. Korte vorm voor *Van de Stolpe*. – 3. PIN *Stolpe* (BB, MV, SH).

Stolpe, van de: De Stolp was de eigenaardige oude Schouwse boerderij, waarbij woonhuis, schuur en stal zich onder één dak bevinden (Z) (MEERTENS 1944).

Stols: 1. Gen. van *Stol*. – 2. Adaptatie van D. *Stolz*.

Stolte: Ndd. en oostelijke vorm van *Stout*, D. *Stolz*. 1294 Franco dictus Stoltén, Brussel (WF).

Stolwijk: PIN *Stolwijk* (ZH).

Stolze: D. BN *Stolz* 'moedig, overmoedig, hoogmoedig'. Vgl. *Stolte*, *Stouten*.

Stommer: Uit D. *Stummer*, verbogen vorm van *Stumm* 'stom'. BN.

Stomp: Mnl. *stomp* '(boom)stomp'. BN voor iemand met gedrongen gestalte. 1412 Andries Stompe, Antwerpen (WF).

Stoof: BerBN van de badstoofhouder. 1292 Johanne de Stupa = 1299 Johanni de Stove = 1302 Jan van der Stove, Brugge (DF XV); 1342-43 Hendrik Stove, Gelder (DM).

Stoop: Een stoop was een kruik, vaak een wijnkruik. BN voor een drinker of BerBN voor een waard of wijnhandelaar. 1306 Jaquemes Stoop, Ieper (BEELE); 1390 Jan Willemsz Stoop, Leiden; 1596 Clays Wullemssen Stoop, Arnemuiden (DM); 1565 Adam Stoop, Aalst-Middelburg (NL 114 (1997), 68).

Stoorvogel: BN voor iemand die stoort? Of adaptatie van D. *Sturm* *vogel*?

Stoppeldijke, van: PIN *Stoppeldijk* (Z), nu Pauluspolder (Hontenisse, Z). 1280 Eustaces de Stoppeldike, Hulst (DEBR. 1962).

Stoppelenberg: PIN Stoppelingsberg in Apeldoorn (G).

Stoppels: BN voor iemand die klein is (korte stoppel) of voor iemand met stoppelbaard of stoppelhaar. Ook D. *Stoppel*. 1477 Jan Stoppele, Aardenburg (VAN VOOREN 31).

Stork: Mnl. *storke*, *sturk*, D. *Storch*, Ndd. *Stork* 'ooievaar'. BN voor iemand met lange benen. Of huisnaam. 1325 Willelmo Storren = 1327 W. Storken, Oplinter (WF).

Stormezand: De naam kan worden vergeleken met *Stuivezand*. BN voor een hevig karakter?

Storp: Samengetrokken uit PIN *Suttorp* < *Suttrop* (NRW).

Stortenbeker: D. BN *Störtenbe(c)ker*, zinwoord 'die de beker stort'. BN voor een drinker.

Storij: Ook *Story*, *Storie*. Mnl. *storie* < *historie* 'geschiedenis'. BN voor een historieschrijver of een verteller van verhaaltjes. 1567 Joannes Storie = 1571 J. Storij, Leuven (WF); 1627 Jan Story, Tiel (DM).

Stots: D. FN *Stotz* < Mhd. *stotze* 'klomp, blok'. BN voor een bonkig, potig man.

Stouten: 1. BN voor wie stout, (stout)moedig, dapper, flink was. Vgl. Karel de Stoute. Zie ook *Stolte*, *Stolze*. 1280 Willelmus Stoute, Ieper (BEELE); -1300 Iohannis Stoutin, Kortrijk (DEBR. 1980). – 2. Patr. Germ. VN *Stalda*, *Stalto* 'bezitter' (Fm.).

Stouthamer: Wellicht de D. FN *Staudhammer*, afl. van de PIN *Staudhamm* (BEI). 1653 Stouthamere, Brugge (PDB); 1736 Matheus Stouthamer, Brugge (WF); 1635 Johannes Stouthamer, Temeuzen (DM).

Stouthart: BN voor iemand die 'stouthartig' was?

Stoutjesdijk: PIN *Stougjesdijk* in Mijnsheerenland (ZH).

Stoutjesluijs: Een sluis bij Stougjesdijk?

Straalman: BerN voor de maker van *stralen* 'pijlen'? D. *Strahlmann*?

Straasheijm: D. FN *Straßheimer*, afgeleid van de frequente Beierse PIN *Straßham*.

Straate(n), van der; van den Straaten, zie van der Straten.

Straaijer, Straijer: Wellicht D. FN *Streier*, *Streyer*, afl. van *Strei*, ontronde vorm van de PIN *Streu* (MV). 1797 Hendriek Straaijer, Elkerzee (ZG).

Strabbelaar: Vermoedelijk verhaspeld uit *Stobbelaar*.

Straks: Ook *Strackx*, gen. van *Strack(e)*. BN Mnl., Mnd. *strac(k)* 'streng, stijf, strak, koppig'. 1580 Hendrik Strack, Munster-Antwerpen; 1694 Jacobus Stracq, Sint-Winoksbergen (WF).

Stralen, van: 1. PIN *Straelen* (NRW). 1536 Jan van Stralen, Keulen-Antwerpen (WF); 1449 Johan van Stralen, Zwolle (DM). – 2. PIN *Stralen* in Turnhout (A). 1340 Mathias de Strale Turnhout; 1555 Willebrordus van Stralen, Kasterlee A (WF).

Stram: BN *Stram* 'stijf, stram'; ook D. *Stramm*.

Straten, van: 1. PIN *Straten* in Duffel (A), Sint-Andries (WV), Sint-Truiden (BL), Oirschot (NB). 1280 Willem van Straten, Sint-Andries (DF XV). – 2. Var. van *van der Straten*.

Straten, van der; van der Straate(n), van den Straaten, Verstra(a)te(n), Verstraete(en): Verspreide PIN *ter Strate(n)* '(heer)weg, straat(weg)'. 1326 Lambert van der Strate, Ieper (BEELE); 1424 Hannekin vander Strate van Sciedamme (PARM.).

Sträter: Ndd. equivalent van D. *Straßer, Strasser*, afl. van *Straße* 'straat'.

Strating: 1. Patr. Afl. van de Germ. VN *Strato* (Fm.). 1389 Jan Stratin, Hulste; 1418 van Jacoppe Stratin, Kortrijk (DEBR. 1970, 1958). – 2. Afl. van *van (der) Straten*.

Straub, zie Strube.

Straijer, zie Straaijer.

Streefkerk: PIN *Streefkerk* (ZH).

Streithofer: Afl. van PIN *Streithof* (BW, MV) of *Streithöfe* (NRW).

Stremmelaar: Afl. van Mnl. *stremelen, striemelen* 'wankelen'? 1780 Bals Stremmelaar, klapwaker, Zwolle (DM).

Strengholt: PIN 'langgerekt bos'.

Streppel: Misschien ontrond uit D. *Ströbel*, BN voor iemand met borstelig haar?

Streutgers: D. FN *Strötger*. Germ. VN met als tweede lid *-ger* en als eerste *Strodo*. Vgl. Oe. *Strudhgeard* (Fm.).

Strien, van: PIN *Strijen* (ZH). 1167 Vastradi de Strinen, Antwerpen (LNT); 1242 Willelmus miles et dominus de Strena, Z (OBREEN 195); 1283-84 Janne van Striene, Dordrecht (DM); 1412 Gerardi de Strien, ZH (WF); 1674 Henrik Cornelisse van Strien, Yerseke; 1680 Jan Hendrikse van Strien, Yerseke-Wolphaartsdijk (NL 6 (1888), 12); 1686 Hendrik Jansz van Strien, Wolphaartsdijk (HARTHOORN).

Strik, Strikker: 1. BerBN, BerN van de strijker, de beambte belast met het (glad)strijken van het laken (lakenmeter) of van de korenmaat (korenmeter). 1375 Obrecht Strijc, Ieper (BEELE); 1336 van Janne den Strikere, Gent (WF); 1382 Mathijs Streec = M. de Streekere, Zulte (DEBR. 1970). – 2. BN van een strikker, die strikt, knoopt. Vgl. D. *stricken* 'breien'. 1564 Willem Stric, Antwerpen (WF); 1449 Geerd Stricker, Zwolle (DM).

Strikwerda: Friese afl. van de PIN 1543 *Stryckwaert* in Schamegoutum (FL).

Strobbe, Strubbe: Mnl. *strubbe, strobbe* 'boomstronk, lage struik, boomstomp'. BN voor iemand met kleine, zware, gedrongen gestalte. 1398 Gillis Strubbe, Deerlijk; 1409 Jan Strobbe, Kortrijk (DEBR. 1970, 1958); 1472 Johannes Strobbe, Aardenburg (VAN VOOREN 31).

Strobos: BerBN van de strobinder? Vgl. *Strooband(t)*. Of PIN *Stroobos* in Oude-Pekela (GR) en Achtkarspelen (FL).

Stro(e)cken, zie Struyk.

Ströhmeijer: D. BerN *Strohmeier* 'beambte die toezicht houdt op het innen van de strotienden'.

Stroo: BN voor een stroboer, strodekker; strobinder of strosnijder. 1598 Aernout Stroo, Varsenare WV (WF).

Strooband(t), Stroobant(s): Mnl. *strobant* 'strooien band'. BerN van de strobinder. 1328 Stacin Strobant, Ieper (BEELE); 1481 Adriaen Stroband, Z-Brugge (WF).

Strookman, zie Struikman.

Stroosnijder: BerN van de strosnijder. D. *Strohschneider*. De FN komt in Dordrecht voor vanaf 1562 (PDB).

Strootman: BN voor iemand met opvallende strot. 1406 Aert Strote; Wouter Stroets gelege, Anderlecht (WF). Of door dial. uitspraak van *Straatman*?

Stroowinder: BerN van de strobinder.

Strubbe, zie Strobbe.

Strube, Struub, Straub: D. BN voor iemand met borstelig, stoppelig, warrig haar.

Strubelt: Ook *Strobelt*, met paragogische *t* < *Strubel, Strobel*. D. BN voor iemand met borstelig, stoppelig, warrig haar. Vgl. *Struwelpeter*.

Struik, van der: PIN *Struik(t)* in Assent (VB), *Struik* bij Linne (NL). 1299 Arnoldus dictus van der Struck, Halen (WF).

Struikman, Strookman: Afl. van *van der Struik*.

Struiwigh: Ndd. BN *Strüvig*, D. *Strübich* ‘struppig’, d.i. ‘borstelig, stoppelig, verward (van het haar)’. 1668 Jan Struvig, Coevorden (vader van) Claes Streuwich (vader van) 1698 Casper Struiwig, Groningen (DM).

Struub, zie Strube.

Struyk, Stro(e)cken: Ook *Strouken*, eveneens als *stroeken* uitgesproken. Mnl. *struuc*, Ndd. *strûk*, *struck* (uitspr. *stroek*) ‘struik, boomstronk’. BN naar de kleine gestalte. Vgl. *Strobbe*.

Struijlaard, -aart, -aert: Afl. van Mnl. *streulen*, *stroylen*, *struylen* ‘wateren, plassen, urineren’. Vgl. Wvl. *stroelen* ‘stromen, plassen’. 1766 Struylaerts, Hontenisse (PDB).

Struijs, (van der): Mnl. *struus* ‘struisvogel’. BN. Vgl. D. *Strauß*. 1426 Jacop Struusse, van Marien Struusse, Kortrijk (DEBR. 1958). De naam van Duitse immigranten *Strauß*, *Strûß* werd ook aan de Ndl. klankvorm aangepast: 1555 Ant. Struys, Beuel (WF). Soms huisnaam: 1655 Christiaan Struys in de Vogelstruys, Amsterdam (DM).

Strijb, zie Strijp.

Strijbos: PIN *Strijbos* in Gemert (NB) ‘omstreden, betwist bos’. 1453 Ghevert van Stribosch, Gemert (DM); 1650 Joannes Strijbosch, Gemert (WF).

Strijd: BN voor een strijdbaar mens, een ruziestoker. Ook D. *Streit*. 1381 Annin Strijt, Heine Strijt, Hontenisse; 1393 Jan Strijt, Saaftinge Z (DEBR. 1999).

Strijdon(c)k, (van): PIN *Strijdonk*, wsch; in het Land van Waas (OV). 1354 Gillijs van Stridonc, Temse; 1682 Peter van Strydonck, Bazel-Antwerpen (WF).

Strijp, Strijb: PIN *Strijp* (NB, ZH).

Stuart: E. *Stewart* < Oe. *stigweard* ‘huismeester, hofmeester’.

Stubbe, Stubbé: Ook *Stobbe*. Mnl. *stubbe*, *stobbe* ‘(boom)stronk’. BN voor iemand met korte gedrongen gestalte. 1391 van Rugger Stubben, Deerlijk (DEBR. 1970); 1401 Wolbert Stubbeken, Zwolle (DM).

Stuck, zie Stuik.

Stufkens, Stuffken: Patr. Ndd. *Stufken*, dim. bij *Stuff* < *Christophorus*. 1695 Conrad Stufkens, Ruhrort (vader van) 1724 Derk Stufkens, Ruhrort-Gorinchem (DM).

Stuik, Stuck, Stukje: Wvl. *stuuk* ‘stuik, twaalf tegen elkaar geplaatste graanschoven’, Mnd. *stûke* ‘boomstronk’. BN naar de korte gedrongen gestalte, Wvl. *gestuukt*. Vgl. *Strobbe*, *Strubbe*. 1272 Gerardi dicti Stuucs, Oudenaarde (CG).

Stuip: Misschien Ndl. adaptatie van D. *Staub* ‘stof’, BN voor iemand die stof doet opwaaien. 1776 Jacob Stuip, Klaaswaal (volgens DM misschien van Duitse afkomst).

Stukje, zie Stuik.

Stumpel: Dim. van Mhd. *stumpf*, Mnl. *stomp* ‘(boom)stomp’. BN naar de gedrongen gestalte. Vgl. *Strubbe*, *Strobbe*.

Sturin: Wsch. door leesfout voor *Sturm*.

Sturm, Sturms: 1. BerBN voor de luider van de stormklok. – 2. BN naar het stormachtige of onstuimige karakter. – 3. Patr. Germ. VN *Sturm(i)* (Fm.): *Sturmegin*, *Sturmo*, *Sturmhari*. Vgl. de FN *Storm(e)*. 1262 Hughe Storem, Diederick f. Storems, Brugge (CG); 1358 Clais Storems zone; 1381 Storm Gheeraerds, Hontenisse (DEBR. 1969).

Sturris: Leesfout voor *Sturms*?

Sturtewa(e)gen: Zinwoord ‘stort, kantel de wagen’. BerN. 1322 Boidijn Sturtewaghen; 1366 Alise Jan Pieter Sturtewaghens zons dochter, Eksaarde (GYSS. 1963’); 1525 Frodde Störtekarre, Husum (NN).

Stuten, zie Stuut.

Stutvoet: Die de voeten stut bij het lopen. Zinwoord.

Stuurman: BerN van de stuurman. 1557 Lambert Stuerman, Kampen ; 1700 Adam Arentsz (of Aertsz) Stuurman, in zijn leven stierman’ in Oost-Indië. De bakermat van deze familie Stuurman ligt in Noordwolde (Friesland). Daar moet stamvader Sije Sipkes omstreeks 1675 geboren zijn. Hij en zijn directe nazaten waren er schipper, wat ertoe leidde dat de familie in

1812 de familienaam Stuurman aannam. – Lit.: J. STUURMAN, *Familie Stuurman uit Noordwolde*, Hoensbroek 1997. – J.H. DE Vlieger, *Storm van Bentem & Kluyver N.V. de Verhandel, deel VII. Het geslacht Stuurman*, Rijswijk 1993.

Stuut, Stuten, Stuijts: 1. Mnl. *stute, stuyt* ‘schenkelvormig wittebrood, koekenbrood’. Vgl. Wvl. *stute* ‘boterham’. BerBN van de bakker. Vgl. FN *Studebaker* ‘stu(i)tenbakker’. 1183 Albert Stute, Keulen (NN); 1584 Adam Stuyts, Antwerpen (WF). – 2. Volgens Groningse genealogieën zou *Stuut* de samengetrokken vorm zijn van *substituut* (DM).

Stuvel: Dim. van *Stuve*, vooral Hamburgse FN. Mnd. *stûve* ‘stomp, stronk’. BN naar de kleine gestalte.

Stuij: 1490 Claes Steuij, Bleskensgraaf; 1579 Gerrit Kornelis Stuyen.Steyen, Streefkerk (DM).

Stuijts, zie *Stuut*.

Stuijvaert: BN van iemand die veel stof maakt, stof doet opwaaien. 1398 Hughe Stuvaert, Waregem (DEBR. 1970).

Stuijvenberg, van: PIN *Stuivenberg* in Laken (Brussel).

Stijger(s), zie *Steijger*.

Stijl, Stiel: 1. Mnl. *stijl* ‘stijl, paal; wijze van schrijven, bedrijf, ambacht, stiel’. 1318 Egidii dicti Stijl, Zittert; 1540 Jan Styl, Baasrode-Antwerpen (WF). – 2. Metr. *Steile*; zie *Steijlen*.

Stijn, Steijn(s), Stins, Steijnen: 1. Metr. Korte vorm van de HN *Christina, Christijne*. 1308 Willem Stinen, Eersel; 1394 Cristiane Stylen, Tienen; 14e e. Henrici Stijnen, Weelde; 1534 Ant. Stijns, Antwerpen (WF). – 2. Patr. Vooral *Stijn, Steijn(s)* kan een korte vorm zijn van *Augustijn(s)*. 1480 Heinderic Stijn, Beoostenblide (STEEGERS).

Stijn, van, zie (von) *Stein*.

Stijnis, Stinissen: Patr. Zoon van *Stinus*, HN *Augustinus*.

Sudeijn, Sudijn: var. van *Soudijn, Sedeijn, Cedeyn*. Ofr. *sodain*, Fr. *soudain* ‘potseling’. BN voor wie vlug en plotseling handelt. 1398 Maye Souedein, Bissegem WV (DEBR. 1970).

Sudmöller: D. *Südmüller* ‘molenaar van een zuidelijke molen’.

Suerink, zie *Zuring*.

Sukkel, zie *Sikkel*.

Sul: 1. Adaptatie van D. FN *Zull, Zule*, Oost-Duitse en Slav. VN *Czule, Czuli* < *Czulislav*. 1305 Czule Sterke, Grünberg (BRECH.). 1733 Herm Hermesen Zull, Emmeloord Schokland; 1767-1841 Willem Floris Sul, Schokland OIJ (DM). – 2. Misschien adaptatie van D. FN *Suhl* < PIN *Suhle* ‘plas, modderpoel’ (DN). 1556 Klaas Sul; 1563 Merten Sul, Herzogenrath-Antwerpen (WF); 1584 Joanna Suls, Antwerpen (med. mw. M. Kappers, Amsterdam).

Sulkers: Dial. *sulker*, door metathesis uit *zurkel*?

Sulsters: Door metathesis *ts/st* uit D. FN *Sulzer*, BerN van de ‘slager die zult maakt’.

Sülzle: D. dim. van *Sülze* ‘zult’, BerBN.

Sunderen, van, zie (van) *Zunderen*.

Suring, zie *Zuring*.

Susante, van: PIN *Zuidzande* (Oostburg, Z).

Suter, zie de *Zutter*.

Sutherland: D. PIN *Suderland* ‘Zuiderland’.

Sutin: Misschien met voortonige klinkerwijziging uit Fr. *sotin*, afl. van *sot* ‘zot, gek’.

Sutter, de, zie de *Zutter*.

Suurland, Suurlant: PIN *Zuurland* in Oostvoorne (ZH).

Suurmeijer: D. *Suhrmeier, Sauermeier* ‘meier met een zuur karakter’ of *Surmeier* < *Sudermeier* ‘zuidelijke meier’.

Suurmond, zie *Zuurmond*.

Suvaal: Var. van *Cevaal* < Fr. *Cheval* ‘paard’. BN naar de huisnaam of BerBN van de paardenkoopman. 1441 Jan Chevael, Doornik-Brugge (WF).

Suw(e)ijn: *Suwijn* is een adaptatie van de Fr. FN *Chuin* (MEERTENS 1979, 246). *Cho(u)in* ‘wit brood’. BerBN. 1710 Jan François Suein, Edingen-Gent (WF).

Suij, Seij: Patr. Resp. gepalataliseerd en ontrond uit *Soy*, korte vorm van *Soyer*, *Sohier* Rom. vorm van de Germ. VN *Zeger*. 1536 Jan Seuy Joossone, Axel (GYSS. 1999); 1538 Hendrik Suij, Moerbeke-Antwerpen; 1624 Cath. Segers = 1638 C. Suys, Schelle (WF); -1640 Servaas Suy, Lamswaarde Z (DM).

Suijdām, van: *Van Zuijdām*. PIN *Zuiddām*.

Suijkerbuijk: Volksetymologische herinterpretatie als *suikerbuik* ‘zoetekauw’ van D. *Zuckerböck*, geronde vorm van *Zuckerbeck* ‘suikerbakker’. 1502 Gerdt Suckerbecker, Bremen (BRECH.); 1590 Suyckerbuyck, Nispen (PDB); 1633 Bartholomeus Suckerbeck (WF).

Suijlekom, van, zie van Zuilekom.

Suijlen, zie van Zuilen.

Swaal, van, zie Zwaal.

Swaalf: *Swalf* is een dialectische – m.n. Limburgse – vorm van *zwaluw*. BN. 1288 Willelmi Swalue, Brugge (WF). Maar misschien is de naam vervormd – met *l*-invoeging – uit *Swaaf*, volksnaam van de Zwaaf, D. *Schwabe*. 1692 Elisabeth Janse de Swaef, Kapelle (HARTHOORN).

Swaan, Swaen, zie Zwaan.

Swagemakers, zie (de) Wagemaker.

Swalme, van de(r): PIN Munkzwalm of Nederzwalm (OV), allebei bespoeld door de Zwalm. Ook riviernaam in NL en G. 1402 Arent vander Zwalm, Oudenaarde (WF); 16de e. van der Swalme, Zottegem-IJzendijke; 1617 Carel van der Swalme, IJzendijke (MEERTENS 1947).

Swaluw, van de: PIN *Zwaluwe* (NB). Of herinterpretatie van *van der Swalme*. *Zwaluw* wordt in sommige dialecten *zwalm*.

Swanborn: PIN *Swanbourne* in Buckinghamshire.

Swaneveld: PIN *Zwanenveld*.

Swart, de Swart(e), zie Zwart.

Swartelé, Swartile, Swartilé, Zwartelé, Zwartelee, Zwarteli, Sweertelé: Herinterpretatie ‘zwart’ met *r*-epenthesis van *Wathelet*, dim. van *Watier*, Pic. vorm van VN *Wouter*. *Zwartelee* < *Wartelee* < *Wattelee*, *Wathelet*.

Swaters: Misschien dial. (vgl. *zwat*, *zwet* ‘zwart’) vorm voor *Zwarters*. Mnl. *swarter* ‘zwartverver’.

Sweeden, de, zie van Zweden.

Sweertelé, zie Swartelé.

Swenne(n), zie (de) Winne.

Swerus: Ook *Zweeris*. Patr. VN *Swerus*, korte vorm van de bijbelse VN *Ahasverus*. Maar wellicht oorspr. de Germ. VN *swinth-hari*: *Sweder*. 1585 Leynart Suerius, Arnemuiden (DM). Zie ook *Zwier(s)*.

Swets: 1. Brabants dial. vorm van *Swerts*, gen. van *zwet* ‘zwart’. – 2. Of de Friese VN *Swetse*? 1640 Sweitse Eelckes (vader van) Siets Sweitses, Suderdrachten; 1690 Herman Wouterse Swets, Werkendam (DM).

Swier(s), zie *Zwier(s)*.

Swigchem, van: Misschien verhaspeling van *van Sichem*. PIN *Zichem* (VB). 1585 Janne van Sichem, Aartselaar A (WF).

Swinne, zie (de) Winne.

Swint: BN Mnl. *swinde*, Mhd. *swinde*, *swint* ‘krachtig, heftig, onstuimig’. Ook D. *Schwind*.

Switink: Patr. Afl. van Germ. VN *Swi(n)th* ‘sterk’: 8e e. *Swidunc*, *Swidhinc*. 1598 Swijtink, Winterswijk (HEKKET).

Sijbes, zie Sieben.

Sijbrants, Sijbrandy: Patr. Germ. VN *sigi-brand* 'zege-zwaard': *Sigibrandus* (MORLET I). 1074 Sibrandus, Gent (GN); 1489-98 Jan Sibrant zoen; Sibrant Peter zoen, Leeuwarden (WF).

Sijfesteijn, Sijpesteijn: Vervorming van D. PIN en FN *Schieferstein*, Mnl. *scheversteen* 'steengruis, kiezelsteen; leistein'. 16e-17e e. Evert van Sijpestein, Utrecht; 1608 Geertgen van Sijpestein (NL 23 (1905), 191); 1645-1681 Maarten van Sijpesteijn, Hillegom (DE VOS 422).

Sijlaar: PIN? Er is een *Sillaarshoek* in Maasdam en Strijen (ZH). Maar *Sillaar* kan een persoonsnaam zijn.

Sijlva, de, zie de Silva.

Sijn, (de), zie Desein.

Sijn, van, zie van Seijen.

Sijnesael, Sijnezaal, Sijnnesaal, Seijnesael: Varianten: *Sen(n)esael, Senesal, Sinnesael* < Fr. *Sénéchal*. Of. *sénéchal, senechal* < Germ. *siniskalk* 'oudste dienaar', Mnl. *seneschael* 'voornaamste hofambtenaar, intendant, prefect, (later) militair bevelhebber'. 1704 Jan Sijnesael, Aardenburg (DM).

Sijnke, zie Zink.

Sijpesteijn, zie Sijfesteijn.

Sijpkens: Patr. Dim. van VN *Sijbe, Sibbe*. Zie *Sieben*.

Sijpt, van der, zie (van) Zijp.

Sijs, Sies, Sies(s)e: Patr. Germ. VN *Sigizo*, dim. van *sigi*-naam. 1342 Heynric, Willem ende Jan Sijs Janssons kinderen, Walcheren; 1344 Jan Sijs sone, Schouwen (MEERTENS 1947); 1449 Sysse ter Schueren, Zwolle (DM).

Sijtema, Sijtsma, zie Sietema.

Szor: Poolse spelling van de D. FN *Schauer* 'schouwer, inspecteur'.

Szwed: Pools voor *Schwede* 'Zweed'.

Szymanski: Poolse afl. van de VN *Simon*.

T

Taakens, Taeke, Taekema, Takken: Patr. Uit bakervormen van Germ. *dag*-naam, zoals *Dagboldus, Takebreht, Tagafrid, Tagalind/Tacalind, Dacco, Tacco* (MORLET I). 1200 Everardus Takun, Warnsveld (GYSS. 1966).

Taal, Taale, Talen, Thalen, Talh: BerBN van de taalman (zie i.v.). 1429 Willem Tael = 1437 na Willem Talen, Kampenhout (WF).

Taalboom, zie Talboom.

Taalman, Taelman: BerN van de *taelman, taleman* 'redenaar, pleitbezorger, advocaat'. 1208 Carsteloet Taleman, Ieper (BEELE); 1407 Laureins Taelman, Antwerpen (WF); 1467 Pieter Taelman, Zeeuws-Vlaanderen (PARM.).

Tabak, zie Toebak.

Tabbernie, Tabbernee: Fr. BerN *Tabernier, Tavernier* 'herbergier, kastelein, waard'.

Tack, Tacq, Tacx, zie Tak.

Taeke, Taekema, zie Taakens.

Taelman, zie Taalman.

Taeije, de; de Teije, Teijen, de Theije, de Theye, Thuij(e): BN voor iemand die taai, geduldig, volhardend is. 1268 Hankinus Taie, Mechelen (WF); 1375 Clais de Taye, Ieper (BEELE).

Taeijmans: Afl. van *taai*. Zie *de Taeije*. ± 1400 Willem Taye dit Taymans, Brussel (WF).

Taffijn: Fr. Patr. *Taffin*, wellicht vleivorm van een Germ. VN als *Dagfridus, Dagafrit, Tagafrid* (MORLET I). 1372 Taffin Harelle, Beaumerie; 1437 Jehan Taffin, Doornik (WF).

Taheij: Waalse FN *Tahay*. Wellicht Luiker Waals *tahê* 'hinkelblokje' (J.G.).

Taillie, Tallie: 1. Fr. *taillier*, Ofr. *taillere*, onderwerpsvorm naast *tailleur* 'kleermaker', maar ook 'steenhouwer'. 1298 Joh. Taillier, Kales (GYSS. 1963). – **2.** Spelling voor PIN *Taillis* 'kreupelhout, bosje, struikgewas'.

Tak, Tack, Tacq, Ta(c)x: BN *tak* 'rijs, spruit, tak, voorwerp met scherpe punt'. Vgl. Fr. *Branche*, D. *Zweig*. 1309-10 Banghelin Tac, Aardenburg (HAES. 164); 1318 Lem Tacs s., ZB (MEERTENS 1947).

Tak, van der: PIN *Tak* 'splitsing'. 1637 Wigger Ariense van der Tack bij den Dicken Boom, Ouderkerk aan den IJssel (DM).

Takken, zie Taakens.

Talboo: 1. Misschien uit Waals *talebô*, d.i. *taille bois* 'houthakker'. Vgl. E. FN *Tallboy(s)*: 1086 Ralph Tailgebosc, Taillebosc (REANEY). – **2.** Maar oude vormen van E. *Talbot* zijn 1121 Talebotus, 1146 Talebod, 1185 Talebot. Wellicht Patr. *talebot*, dim. van Germ. VN *Talebert, Talabert, Dalbertus* (MORLET I). Maar de FN kan net zo goed op een *bodo-* of *baltha*-naam teruggaan. 1584 Simon Talbout, Middelburg (AB). – Lit.: J. HERBILLON, *Le nom de famille Talbot. Vie wallonne* 58 (1984), 45-47.

Talboom, Taalboom: Naam uit het houthakkers- en houthandelaarsbedrijf, die ongetwijfeld op het tellen van de gevelde bomen slaat. Vgl. Mnl. *talhout* 'hout dat bij een bepaalde hoeveelheid (getal) wordt verkocht'. Vgl. D. *Zahlbaum*. 1163 Walteri Talborne; 1231 Egidius Talboom; 13e e. Wouter Talboem, Gent (GN).

Talen, zie Taal.

Talh, zie Taal.

Tallie, zie Taillie.

Tallieu: BerN Pic. *Tailleu*, Fr. *Tailleur*. **1.** BerN van de kleermaker. 1314 Alene Sceppers fille Wautier le tailleur, Ieper (BEELE). – **2.** BerN van de steenhouwer. 1333 Renier le Tailleur pour taillier pierre; 1337 Symon le Tailleur de pierre, Bergen (WF). – **3.** Door voortonige klinkerversterking uit *Tillieu, Dutillieul* 'van der Linden'. 1645, 1668 Martinus Dutillieul, Cobreux (vader van) 1675 J.B. du Tillieu, Cobrieux (vader van) 1718 Christianus Tillieu,

Lendelede (vader van) 1755 Petrus Christianus Taillieu, Ardooie (overgrootvader van) 1882 Cyrillus Adilus Tallieu, Tielt (med. T. Struyve).

Talloen: Fr. Patr. *Talon*, vleivorm van een Germ. VN, zoals *Talbod*, *Talbert*, of voorwerpsvorm van korte VN *Talo*. 13e e. Gerars Talon, Laon (MORLET).

Talma: 1. Spelling voor *Talmas*, *Talmat*. PIN *Talmas* (Somme). ±1300 Gilles de Talemas, PdC (BOUGARD). – 2. *Talluma*, Friese afl. van de PIN *Tallum* in Tjum (FL).

Talmon: Wellicht uit *Ta(a)lman*.

Talsma: Zoals *Talma* 2, afl. van PIN *Tallum*.

Tama, Tamens, Tameris, Tamminga: Patr. Fries-Gron. VN *Tame*, korte vorm van b.v. de Germ. VN *Dankmar*. *Tamme* = *Tankmarus* (STARK).

Tamson, zie Thompson.

Tan: Var. van *Tand* of *Tang*?

Tange, Tanghe: BerBN van een smid of timmerman, omdat hij een tang hanteert. 1360 Zoetin Tanghen huus, Kortrijk; 1398 Nijs van der Smesse dit Tanghe, Geluwe (DEBR. 1970); 1424 Rugger Tanghe... temmerman, Kortrijk (DEBR. 1958).

Tangel: Vervorming van *Tange*? Of < *Tangle* < *Tangre* ‘verlangend, ongeduldig’?

Tangelder, zie Tengeler.

Tangeman: BerN van de smid of timmerman. Vgl. *Tange*.

Tanghe, zie Tange.

Tanis: Var. van *Danis* < *Denijs*? 1576 Jacob Jansz Tanis, Ouddorp (DM).

Tanker, zie Dankkaart.

Tap(per): BerN van de bier- of wijntapper. 1449 Albert Tappe die visscher, Zwolle; 1531 Eepe Tapper, Leeuwarden (DM).

Tapperwijn: BerN van de wijntapper.

Tas: BerBN van een tassenmaker. 1399 Clais Tassche; 1396 Pieters Tasschemakers huus, Brugge (WF); 1585 Adriaen Cornelisz Tasch, Amsterdam (DM).

Taselaar, zie Tazelaar.

Tate, Tates: E. FN *Tate(s)*. Oe. *tât*, sterke vorm naast *Tâta*, in plaatsnamen. 1095 Uluric Tates, Bury (REANEY).

Tatenhove, (van); van Tatenhoven: PIN *Tatinghof*. 1659 Pieter van Tatenhove, 1697 Cornelis van Tatenhove, Hoek (VZS 1988, 243; 1989, 29). – Lit.: F. INNIGER, *De Zeeuws-Vlaamse familie van Tatenhove. Nieuwsbrief heemk. Ver. Terneuzen* 1997, 25, 14-17.

Tates, zie Tate.

Taubman: D. *Taubmann*, BN voor een dove.

Tave(r)nier: BerN van de tavernier ‘herbergier, kastelein, waard’. 1285 Gherart de Tavernier, Gent (CG); 1318 Hanne tavernier, Tholen (MEERTENS 1947); 1381 Jacop Tavernier, relicta Willems Tavemiers, Hontenisse (DEBR. 1999).

Tax, zie Tak.

Tazelaar, Taselaar: 1. BerN van de (wol)kaarder, afl. van Oe. *tæsel*, E. *teasel*. 1230 Geoffrey Taseler, Essex; 1301 Matilda la Taselere, Essex (REANEY). – 2. MEERTENS 1944, 24 verklaart de Zeeuwse FN Tazelaar uit ‘t *Hazelaar* ‘hazelaarbosje’. In 1736 werd de naam in Oosterland Thaselaar gespeld. 1652 Pieter Aertsz Taselaer, Colijnsplaat (PDB).

Teding: Patr. Afl. van Germ. *theud*-naam. 1450 Jan Tedinge, Meppen (DM).

Teeffelen, van: PIN *Teeffelen* in Lith (NB). 1600 Derick van Tijffelen, Nijmegen (DM).

Teekema, Teekens: Patr. Afl. van *Teeke* < *Tedeke*, dim. van Germ. *theud*- ‘dier, volk’-naam, zoals *Diederik*.

Teeling, van, zie van Teijlingen.

Teerds: Misschien < *Teers*. Mnl. *teers* ‘penis’. 1268 Stasinus Ters; 1326 Jan Mettenterse, Ieper (BEELE).

Teering: Patr. Afl. van Germ. VN *Diederik*. 1326 Willem Therijn, Ieper (BEELE); 1398 Terin Brickelle, Wervik (DEBR. 1970).

Teerlin(c)k, Teirlinck, -lijnck: BN voor de dobbelaar, die met teerlingen of dobbelstenen speelt. Of BerBN voor de maker van dobbelstenen. 1174 Hugonis Terninc, Gent (GN); 1203 Hugo Taming (OBREEN 174); 1584 Jan Teerlinck, Arnemuiden (DM); 1606 Willem Terlinck, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Teeuw(en): Patr. Korte vorm en afl. van de naam van de evangelist Mattheus. Vgl. *Theewis*. 1564-1626 Adriaen Mattheuszoon Teeuw, Alblasserdam (DM).

Tegenbosch: PIN *Tegenbosch* bij Eindhoven, grenzend aan de Strijpse heide. 1612 Peter Wouters Daniels Tegenbosch, Strijp (DM).

Teirlinck, -lijnck, zie Teerlin(c)k.

Tel, zie Telle(n).

Telder, de; Telders: BerN van de teller, de beambte die de waren natelt op de markt. 1368 Joos de Teldere f. Jans, IJzendijke (JAM. 153); 1394 Pieter Telder, 's-Gravenzande (DM).

Telgenhof: PIN 'hof bij een telgenbosje, bosje jonge eiken'.

Telgenkamp, Telkamp: PIN 1571 *Telgenkamp* in Losser (OIJ) (Hekket); 1720 *Tellegencamp* in Mander (OIJ) (DM). *Telgen* zijn jonge eiken; een *telgenkamp* was een boomkwekerij.

Tellegen: PIN *Telgt* in Ermelo (G). Of *Telling* bij Drempt, Hummelo en Keppel (G): 1445 *Telgen*, 1466 *Telligen* (HEKKET).

Telleman, Telman: Patr. Var. van *Teleman*, *Tieleman*, afl. van Germ. VN *Theudilo*.

Telle(n), Tel: Patr. uit Mnl. *Telin*, *Tielin*, vlevorm van *Theudilo*. 1551 Gielis Telens, Elsloo NL-Antwerpen (DM).

Tellier: BerN Ofr. *telier* 'lakenwever'. 1300 Emoul le Telier de toiles, Saint-Quentin (MORLET).

Telman, zie Telleman.

Temme: Patr. Bakervorm van een Germ. *diet*-naam met een tweede lid dat met *m* begint, zoals *Dietmar*.

Temmerman, zie Timmerman(s).

Tempel, (van den): PIN *tempel* 'tempel, godshuis'. 1268 Salkinum de Templo; 1326 Pieters wijf van der Timple, Ieper (BEELE); 1506 Jan Tempels fs. Janssen, Aardenburg (VAN VOOREN 31).

Tempelaars: BN voor een tempelier of tempelridder. 1280 Johannem Timplare, Ieper (BEELE). In Nuenen (NB) was al voor 1421 Johannes Tempelers eigenaar van een stuk grond *den Tempel* (med. J.B. Glasbergen). Vgl. ook 1641 Adriaen Cornelisz Tempelaer = Aryen Cornelisz Bergwerff wonende in Vlaardingebroek op den Tempel (DM).

Tender, de; den Tenter: Afl. van Mnl. *tennen* 'tergen, kwellen'. Vgl. D. Zanner.

Tenderloo, van: PIN *Tenderlo* in Balen (A). 1558 Christianus filius Arnoldi de Tendeloe, Herentals (WF).

Tengeler, Tangelder: Obd. var. van *Dengler*. BerN die de zeisen wet door te kloppen, hameren'.

Tenhuijze: PIN *ten Huize*.

Tenter, den, zie de Tender.

Terlaak: PIN *ter Laak/Lake* 'poel, plas, waterloop in moerassig terrein'. *Laak* (DR, G, NL, OIJ).

Terlouw: PIN. Vgl. *Van der Lauw*, *Verlouw*.

Termate(n): PIN *ter Maat* 'made, weiland, maailand', bij Doetinchem (G), Steenwijkerwold, Lemselo (OIJ). Vgl. *van de(r) Made*.

Termond, Termont: PIN *Termonde* < *Dermonde* < *Denremonde* 'Dendermonde' (OV).

Termote: PIN *ter Mote* 'hoogte, heuveltje, vaak met kasteel of molen erop'. 1687 Jan Termote, Roeselare (WF).

Terneuzen: PIN *Terneuzen* (Z).

Terpstra: Friese afl. van de PIN *Terp* ‘kleine hoogte in laagland, vluchtheuvel’. Of afl. van *Ureterp* (Opsterland, FL) of *Raarderterp* (Hantumruitburen, FL). Hinne Lammerts Terpstra trouwt in 1793 in Ureterp (BROUWER 1965).

Tertoelen: PIN *Tholen* (Z).

Tertooy: Wellicht adaptatie van *Tourtois*, afl. van Fr. *tourte* ‘taart’. 1378 Agneeten Tortois, Dendermonde (WF).

Terwal: PIN *ter Wal*. Vgl. *van der Wal*.

Terwiel: Adaptatie van de PIN *Terville* (dep. Moselle). 1526-1563 Ludolph Tervile, Zutphen; 1554-1620 Joost Tervile, Zutphen. – Lit.: *Geslacht Tervile en Theben Tervile*. NL 6 (1888), 42-44.

Terwisga, van: PIN *Terwisscha* in Ooststellingwerf (FL).

Terwoert: PIN, zie *van de Woerd*.

Teske: Spelling voor *Teschke*, dim. van *Tesch*, *Tasche* ‘tas’.

Tesselaar: Afkomstig van *Texel* (NH), uitspr. *Tessel*.

Tessers: *Tesser* is een spelling voor D. *Tescher*, *Täscher* ‘tassenmaker’. 1561 Hendrik Tesser, Venlo-Antwerpen (WF).

Tester, den; Testers: Var. van *Tessers*, met *t*-epenthesis.

Tetenburg: PIN. D. PIN *Dietenberg* (BW)? 1746 Tettenberg, Thetenburg, Oudewater (PDB); 1798 Jacobus Tetenburg, Middelburg (ZG).

Tetering, van: PIN *Teteringen* (NB). 1340 Hermann van der Tateringhe, Breda (WF).

Teuber: D. FN *Teuber*, *Täuber*, *Tauber*, Mhd. *tüber* ‘doffer, mannetjesduif’. BerN van de duivenhandelaar.

Teugels: BerBN van de teugelmaker of voor de voerman. 1727 Simon Teugels, Waasland OV (WF).

Teugeman, Teujeman: D. *Tuchmann* ‘lakenhandelaar’?

Teuling(s), den Teuling: Patr. Palatale var. naast Mnl. *Tollin*, bij de Friese VN *Tolle* < *Folkert* of vleivorm bij Bertold. ±1450 Jan Toelinck, Den Bosch; 1585 Aert Thueling = 1581 Aert Toellingh = Aert Tholincx, Den Bosch-Amsterdam (DM). Zie ook *Tollens*, *Teurlings*.

Teune, Theune, Theuns: Patr. *Teun* = *Toon*, korte vorm van de VN *Anto(o)n* < HN *Antonius*.

Teunis, Teunisse(n), Theunis, Theunisse(n): Patr. Korte vorm van *Anteunis* < *Antonis*, de HN *Antonius*. 1398 Anthonis Bette = Thonis Bette = Thuenis Bette, Waregem (DEBR. 1970); 1431 Pieter Tuenis filius Tuenis Pieters, Goes (PARM.); 1475 Michiel Thuenis, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Teurlings: Var. van *Tuerlings*, *Tur(e)linckx*, met epenthetische *r* uit Ndl. FN *Tulling*, *Teuling* (zie i.v.). 1368-75 Guillame Tulinc(s), Aarschot (WF). – Lit.: F. HOLEMANS, *De familienaam Tuerlinckx*. *Vlaamse Stam* 1993, 83-84.

Tevel: Var. van *Thevel(le)*, *Théville*. Patr. Dim. van *Etève*, *Estève*, Fr. dial. vorm van *Etienne*.

Tewes, zie *Theewis*.

Teije, de; Teijen, zie de *Taeije*.

Teijlingen, van; van Teeling: PIN *Teijlingen* in Voorhout (ZH). Of Slot *Teijlingen* bij Sassenheim in Warmond. 1251 Theodericus de Theilinge, Middelburg (OHZ II, 551); 1276 Dirc van Teylinghe; 1395 Sophia van Teylinghe, Warmond (NL 45 (1927), 10-14, 39-41).

Thalen, zie *Taal*.

Theenaert: Patr. Fr. *Thenard*, afl. van VN *Etienne* < HN *Stephanus*. 1671 Peeter Thenarts, Bilzen BL (WF).

Theewis, Tewes: Patr. Verkorte vorm van de naam van de evangelist Mattheus.

Theissen, zie *Thijs*.

Theri, zie *Thier(r)y*.

Theune, Theuns, zie Teune.

Theunis, Theunisse(n), zie Teunis.

Theunkens: Patr. Dim. van Teune, Anton.

Theije, de, zie de Taeije.

Theijlaert: 1. Afl. van Of. *teil, til* 'linde'. PIN: plaats waar een linde groeit. Fr. *Teillard*, Occ. *Teilhard*. – 2. Fr. *Taillard*, afl. van Fr. *tailler* 'snijden, houthouwen'. BerN van de kleermaker of de steenhouwer. 1417 Wouter Teylaerdt, Kortrijk (DEBR. 1958).

Thiel, zie Tiel.

Thiel, van, zie van Tiel.

Thiel(e)man, zie Tieleman.

Thielens, zie Tiel.

Thieme, zie Tiemens.

Thiemen, van: PIN? Wellicht het Patr. *Thieme* met secundair voorzetsel. Of uit *van T(h)ienen?*

Thienpond(t), zie Tienpond.

Thierens: Patr. Afl. van de Germ. VN *Diederik*. 1376 Thierin van Navennes = 1378 Diederik van Avennes, Ieper (BEELE); 1388 Egidius Tierin, Hulst (DEBR. 1999); 1477 Pieter Thierin, Overslag (STEEGERS).

Thiermann: Patr. Afl. van Germ. VN *Diederik*. Vgl. *Diermans*.

Thier(r)y, Thierie, Tierie, Thirij, Theri: Patr. Fr. vorm van de Germ. VN *Diederik*. 1378 Diederik van Avennes = 1374 Thery van Navennes = Thiry = Thieri = 1391 Therry Davennez; Ieper (BEELE); 1639 Stoffel Tyry, Belle FV – Oudelande Z (VS 1972, 492).

Thillart, van den: PIN *Tillaar* in Veghel (NB). 1741 Jan Henriks van den Thillaart, Veghel (DM).

Thilleman, zie Tieleman.

Thiron: patr. Afl. van VN *Thiry, Thierry* 'Diederik'. 13e e. Bauduin Thyron, Laon (MORLET).

Thirij, zie Thier(r)y.

Thoen: 1. BN *Thoen* = 't *Hoen*. 1310 Lammerecht Toen = Lambrecht Hoen, Aardenburg (HAES. 1954, 165). – 2. Patr. Korte vorm van Antoen, Antonius. 1307 Gerard Tons = 1309 domum Gerardi Toens = 1315 Gerard Thoen, Kortrijk (DEBR. 1971); 1341 Diederik Toen ...scepenen in Tsaeftinghe (DEBR. 1999).

Tholen, van (der); Tolen: PIN *Tholen* (Z). 1446 Jan Danckaert filius Danckaerts vander Tolene, in Brugghe (PARM.).

Tholenaar, Thoreenaar, Thoolnaar: Afkomstig van het eiland Tholen (Z).

Tholens, zie Tollens.

Thomann: Patr. *Thoman(n)* is een Obd. vorm voor Thomas.

Thomas, Thomaes, Thomassen: Patr. De apostelnaam Thomas. 1373 Thomaes Thomaes sone, Breda (HB) 123); 1420 Jan Thomaes filius Thomaes vander Capelle in Zuud-Bevelant (PARM.).

Thom(p)son, Tamson: E. Patr.: zoon van Thomas.

Thoolnaar, zie Tholenaar.

Thoreenaar, zie Tholenaar.

Thorpe: E. FN *Thorp(e)*. Verspreide PIN 'dorp'. Vgl. *van Dorpe*.

Thoutenhoofd, Toutenhoofd: BN naar het uithangbord 't *Houten Hoofd*.

Threry: Patr. Schrijffout met anticipatie van de *r* < *Thery*.

Thuillier: Fr. BerN *Tuilier* 'tegelmaker, steenbakker; tegeldekker, stratenmaker' 1326 Gillot le Tuilier pour le cauchage de le rue 'voor het bestraten'; 1332 Jehan le Thuillier pour tuille, pour quairiaus 'voor tegels', Bergen (WF).

Thuij(e), zie de Taeije.

Thuijs: Achterhoekse FN uit *Te Huis*, nl. het kasteel 't *Huijs Bergh* in 's-Heerenberg (G). 1420 Evert Thuis, 's-Heerenberg (HEKKET).

Thuijsbaert, zie Thijsebaard.

Thijbaert: Patr. Germ. VN *Tybaert*; denk aan *Tijbaert de kat* in de *Reinaert*. Germ. *theud-berht* 'volk-schitterend': 965 Thietbertus, 1052 Titbertus, Gent (GN). 1468 Colaert Tibaert, Lier (WF).

Thijs, Thijsse(n), Tijssens, Theissen: Patr. Korte vorm en afl. van de VN *Mathijs, Matthias*. 1446 Thijs Bonarts = 1448 Mathys Bonarts, Tongeren (WF).

Thijsebaard, Thijsebaert, Thuijsbaert: Deze FN is vooral geconcentreerd in het Land van Waas (OV), dat aan ZV grenst. Zinwoord met als eerste lid de stam van het ww. *tesen, teisen* 'plukken, rafelen'. BN voor iemand die vaak aan zijn baard plukt. 1313 Toisbaert, Teysbaert; 1435 Theeusbaert, Baudelo; 1510 Willem Thuysbaert, Stekene (WF); 1466 Pieter Teysebaert, Assenede (GYSS. 1999).

Tibbertsma: Patr. Friese afl. van de Germ. VN *Tibbert*, zie *Thijbaert*.

Tibout, Tiebout, Tijbout: Patr. Germ. VN *theud-balth* 'volk-moedig': *Thietbaldus, Tieboldus, Tebaudus* (Dip., MORLET I). De normale Ndl. var. is *Dibboud, Debbou(d)t*, de anlaut-*t* van *Tibout* is Romaans. 1279 Henricus fulius Theobaldi = 1282 Henrico Dibboude, Mechelen (MNT 123); 1422 Pieter Tijbaut, Kortrijk (DEBR. 1958); †1602 Henric Thibaut, Ieper-Middelburg (MEERTENS 1947).

Tichelaar, Ticheler, Tig(g)elaar: BerN van de tegelbakker, steenbakker. 1288 dur den speiser Willems Tichlers, Gent (CG); 1661 Jacob Joris Tichler, meester-tichelaar, Ootmarsum (DM).

Tichelle, van, zie van Tiggele(n).

Tichelman: BerN van de tegelbakker of tegeldekker.

Tichem: Wellicht de Wvl. PIN *Tiegem*, want naast *van Tieg(h)em* komt ook de var. *van Tiechem* voor. 1263 Joh. de Tiedenghem; 1340 Janne van Tydenghem, Gent (DF XV).

Tiddens: Patr. Var; van *Diddens, Diedens*, vleivorm van Germ. *diet*-naam (*theud* 'volk'), zoals *Diederik*. 1284 Dide den Bode, Dordrecht (CG); 1379 Diederik de Coc Diddeken, Diest (WF).

Tidman, Tijdeman, Tittman, Timan(s): Patr. Var. van *Tiedeman, Tieman*. Germ. VN *theud-man* 'volk-man': *Teutmannus, Tietmannus* (MORLET I). 1333 Tideman die Zael, Amsterdam; 1370 op Jacop Hanne Tymans soens camer, Haarlem (NHC); 1408 Zoeten Thidemans Vriendsdochter, Biervliet (JAM. 234).

Tiebout, zie Tibout.

Tiekstra: Var. van *Dijkstra*. Of afl. van PIN *De Tike* (Smallerland, FL) (BROUWER 1965).

Tiel, Thiel, Thielens: Patr. Zoals *Tijl* uit *Theudilo*, een dim. op *-ilo* van een *theud-*, *diet*-naam, zoals *Diederik*. 1308 Theoderici dicte Tile, Sint-Truiden; 1340 Theodericum dictum Tiele Lombart, Breda (WF).

Tiel, van; van Thiel: PIN *Tiel* (G). 1188 Amandi de Tyela, Nederrijn; 1188 Raterus laic. de Thiel, Xanten (LNT).

Tieleman, Thiel(e)man, Thilleman, Tillema(n): Patr. Afl. van de VN *Diederik* of van *Tiel*. 1340 Tilmanni dicti Gauweloës = 1340 Theoderici quondam dicti Gauloes, Tienen (WF).

Tielkemeijer: BerN. Een meier met de VN *Tielke*. Vgl. D. *Clausmeier, Hanslmeier, Jürgensmeier, Petermeier*.

Tielrooij, Tilro(e), van Tielraden: PIN *Tielrode* (OV), maar *rade*-namen zijn eigenlijk Limburgs. 1351 Matheus van Tielroden, Gent (WF); 1789 Arnoldus van Tielraden = van Tillerade, Den Bosch (PDB).

Tiemens, Thieme, Tijms : Patr. *Tieme* is een bakervorm van Germ. *diet*-naam waarvan het tweede lid met een *m* begint, b.v. *Tiedeman, Dietmar (Diemer)*. 11e e. Thiadmarus...

barbarice Tymme vocabatur (STARK). 1378 Tymme Syde, Kiel (NN); 1470 Tymen Jacopszoen, Oude Niedorp (WF).

Tiemensma: Patr. Friese afl. van de VN *Tieme*.

Tiemersma: Patr. Friese afl. van de VN *Tiemer*, *Diemer*, d.i. *Dietmar* < *theud-mêr*. Of var. van *Tiemensma*.

Tiemeijer: D. BerN: meier met de VN *Dieme*, *Tieme*. 1765-1808 Adam Temeijer, Leiden, is afkomstig uit de buurt van Osnabrück (NS). – Lit.: J.F. Tiemeijer, *Genealogie Tiemeijer in Nederland sinds 1765*, Velserbroek 1996.

Tienen, van: PIN *Tienen* (VB). 1368 Henricx cateile van Tienen, Kortrijk (DEBR. 1972).

Tienpond, Thienpond(t): Gewicht- of muntnaam: tien pond. 1307 Pieres Dislivres = Pieres Tienpont, Ieper (BEELE); 1438 Jan Tienpont, Assenede (GYSS. 1999); 1800 Jannis Tienpond, Aardenburg (*VS* 1974, 565).

Tienstra: Friese afl. van de PIN *de Tijen* in Drachten (FL) (WINKLER).

Tierentijn: Ofr. *tiretaine* 'dure stof'. Laatmnl. *tiereteyn* 'kledingstuk van linnen en wol, linnen stof' (Kiliaan). BN of BerBN. 1337-93 Bele Terenteys, Deventer (DRAAIJER); 1396 Steven Tierteins erve, Denderhoutem (WF).

Tierie, zie Thier(r)y.

Tiersen: Zoals *Tierssoone*, zoon van *Tier* < *Die(de)rik*. 1475 Adriaen Tiers, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Tiesema: Patr. Friese afl. van de Friese VN *Tiese*, *Tieze*, *Tjesse*, *Tsjesse*.

Tigchelen, van, zie van Tiggele(n).

Tig(g)elaar, zie Tichelaar.

Tiggele(n), van; van Tigchelen, van Tiggelle, van Tichelle: PIN *Tichelt* 'plaats waar tegels worden gevonden of gebakken; steenbakkerij'. Afl. van *tichel*, *tegel* 'baksteen, tegel, dakpan'. PIN *Tiggelt/Tichelt* in Rijsbergen (NB), *Tegelen* (NL). 1381 Bette van Tichghelt, Ossenissee (DEBR. 1999).

Tiggelhoven, van: Lees: *van Tiggeloven* 'tegeloven, oven waarin aarden tegels, bakstenen gebakken worden'.

Tilburg(h), van; van Tilbeurgh, van Tilborg, Tilburgs: PIN *Tilburg* (NB). 1340 Gerardus de Tilborch, Turnhout (WF); 14e e. Gooswijn van Tilburg, Tilburg (DM).

Tillema(n), zie Tieleman.

Tilro(e), zie Tielrooij.

Timan(s), zie Tidman.

Timmerman(s), Temmerman: BerN van de timmerman. 1358 Wouter den Temmerman, Hulst (DEBR. 1999); 1475 Claeys Temmermans, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1557 Claes den Timmerman, Kloetinge; 1598 Jan Marinusz Timmerman, Yerseke (HARTHOORN).

Timmer(s): Mnl. *timmer* '(houten) gebouw', D. *Zimmer*. BerBN van de timmerman. 1483 Janne Tijmmer ... timmerde, Leuven (WF); 1628 Pieter Jansz. Timmerman = Timmer, Wormerveer (MEERTENS 1941, 76).

Tinbergen: *Te Idenbergen*. PIN *Idenberg* in Asse (VB): 1270 Idenberge, 1445 Tyenberge, 1514 te Tienbergen; 1536 IJdenberge alias Thienberge, Asse (WF).

Tinion: patr. Spelling voor Fr. *Tignon*, korte vorm van *Martignon*, vleivorm van de VN *Martin*.

Tinkelenberg: PIN. 1797 Tinkelberg, Tenkelenburg, Hoom (PDB).

Tintel: Var. van D. *Tinter*, BerN voor de vervaardiger van inkt, D. *Tinte*.

Tinus: Patr. Verkort uit de HN *Martinus*.

Tismeer: Misschien verhaspeld uit D. *Tischner*, var. van *Tischler* 'meubelmaker, timmerman';

Tisserand: Fr. BerN *Tisserand* 'wever'. 1310 Mathis de Wevere = le Tisserant, Gent (WF).

Tissing, Tissink: Patr. Afl. van Germ. VN *Tiezo*, -so-afl. van *diet*-naam. Of afl. van *Tijs* < *Mathijs*. 1606 Servaes Tissinck, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Tit(s), zie Dietz.

Tittman, zie Tidman.

Titulaer: Afl. van Mnl. *tutelen*, frequentatief van *tuten*. BN voor een vleier. Mhd. *tütelaere* 'vleier', Laatmnl. *tuyteler* 'ruilhandelaar'. Deze betekenis komt voort uit de bet. 'onwaar spreken, (zijn waar) leugenachtig aanprijzen'. Voor hetzelfde semantische verband, vgl. Mnl. *tuusschen* 'ruilen, bedriegen' en D. *tauschen, täuschen* 'ruilen, bedriegen'. D. FN *Tüttler, Tittler*. 1427 Joh. Tuteler, Landen VB; 1454 Wouter Titulaer, Montenaken (WF). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *De familienaam Titulaer. Naamkunde* 1995, 99-102.

Tjaarda, Tjarts: Patr. Friese VN < Germ. *theud-hard* 'volk-sterk'.

Tjarks: Patr. Friese VN *Tjark* < *Diederik*.

Tjebbes: Patr. Friese VN *Tjebbe* < Germ. VN *Diebrecht* of *Dibboud*.

Tjoelker: Afl. van PIN *de Tsjoele* in Augustinusga (FL).

Tjomsma: Patr. Friese afl. van VN *Tjomme*, Friese vorm voor *Tieme*.

Tjoonk: FN *Tjonck, Tjong*, zoals *de Jonge*, ter onderscheiding van gelijknamige vader en zoon. 1426 Jacob Tjong, Ieper; 1548 Boudewyn 't Jonc, Sint-Andries bij Brugge (WF).

Tock: Patr.? Bakernaam van een Germ. VN *Dodger?* 1284-85 Heinric Tocke, Dordrecht (DM).

Toebak, Tabak: Mnl. *tuc bake*, met ass. *cb/bb*. Zinwoord met Mnl. *tucken* 'trekken, stoten, slaan' en *bake* 'varken'. BerN van een (varkens)slager of varkensfokker (vgl. D. *Viehzucht, Schweinezucht*). Vgl. 1280 Egidium Tuckeram (slager), Ieper (BEELE); ±1300 Arn. Tucscaep, Gent (GN); D. *Zuckescaf*, Keulen (BRECH.). 1311 Reynere Tucbake, Mechelen; 1402 Wouter Tubbaec (vader van) 1422 Henricus Tucbake, Heist-op-den-Berg (WF). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *De familienaam Tobback. Vlaamse Stam* 1990, 455-6.

Toebosch: Zoals Ndd. FN *Tobusch*, d.i. *to Busch* 'ten Bos'.

Toeburg, Touburg: Misschien de Deense PIN *Tuborg*. Maar veeleer is toe het voorzetsel 'te', dus *te Burg*. 1748 Tuburg, Middelburg (PDB).

Toerse: PIN *Tours* (Idre-et-Loire). 1309 Jan Tors = 1315 Ihan Toers; 1321 Clais Toers = 1324 Clais Tours, Hulst (DEBR. 1999).

Toesseint, zie Toussaint.

Toet, zie Toth.

Toetenel, zie Toutenel.

Toffoli: Patr. Korte vorm van de It. VN *Cristòfòlo*.

Tol: BerBN van de tollenaar? 1683 Ida Thol, Lo WV (WF).

Tol, van (den): BerN van de tollenaar? 1285-86 Janne van den Tolle, Dordrecht (DM).

Toledo, van: Spaanse PIN.

Tolen, zie van der Tholen.

Tolhoek: Veldnaam (Z). 17e e. Cornelis Anthonisz Tolhoek, Oudelande (DM); 1709 Pieterella Tolhoek, Kapelle (HARTHOORN); ±1733 Cornelis Pieterse Tolhoek, Nisse (VZS 1997, 90).

Tolhuizen: Vermoedelijk niet een PIN *Tolhuis*, maar een volksetymologische adaptatie van PIN *Toloysen*, verdwenen nederzetting in de Grote Waard, Biesbosch (ZH). 1386 Beatrijs van Tolhoysen/Tholoysen, Mechelen; 1420 Peter van Toloysen, Duffel; 1463 Aert van Tolloysen, Breda (WF).

Tolleman, Tolman, Tollmann: BerN 'inner van de tol', D. *Zollmann*. Vgl. *Tollenaar*.

Tollenaar, (de) Tollenaar(e): BerN van de tollenaar ‘belastinginner, ontvanger’. 1269 Stasin die Tolnare, Brugge (CG); 1437 Deric die Tolner, Didam (DM); 1475 librij Pieter Toolnaers, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Tollens, Tholens, Toolens: Patr. Vleivorm bij de Friese VN *Tolle* of bij *Bertold*. 1227 Joh. filius Tollins; 1227 Petrus filius Tollins, Z (GN); 1285 Tollins lant, Oostburg (DF); 1309-10 min here Jan Tollin, Aardenburg (HAES. 166); 1395 Cornelis Tollinne, Aardenburg (JAM. 201).

Tollmann, Tolman, zie Tolleman.

Tolsma: 1. Patr. Friese afl. van de Friese VN *Tolle* < *Folkert* (WINKLER).- 2. Friese afl. van een PIN *Tol*, *Tolhek* (HOEKEMA). – 3. Hypercorrecte vorm voor *Talsma*.

Tom: Patr. Zoals *Thom* verkort uit de VN *Thomas*.

Toma: Patr. VN *Thomas*.

Tomeij: Patr. Fr. *Thomé*, de oude volkse vorm van de HN *Thomas*.

Tommel: PIN 1294 *Tommele* bij Sittard (NL), *de Tommel* bij Baarle (NB) ‘grafheuvel’ < Lat. *tumulus* (MOERMAN 235). Vgl. de FN *Tombelle* (WF).

Tompot: Var. van de FN *van Tomputte*. PIN. Wellicht is het vz. *van* overvloedig, als *Tomputte* = *tom Putte*, *ten Putte*.

Ton, Toonen: Patr. Korte vorm en vleivorm van de VN *Anton*, de HN *Antonius*. 1307 Gerard Tons fils Pieron Ton = 1399 domum Gerardi Toens, Kortrijk (DEBR. 1971).

Tonkes: Patr. Dim. van de VN *Anton*. Vgl. *Teunkens* (WF).

Toolens, zie Tollens.

Toonder, den: BerN Mnl. *tooner* ‘advocaat’. 1387 meester Micheel Scuerkine der stede toonre van Brugghe, Oudenburg (DEBR. 1977).

Toonen, zie Ton.

Toor, van, zie van den Toorn.

Toorenaar: BerN van de torenwachter. Vgl. D. *Türmer*, *Turner*.

Toorn, van (den); van Toren, van Torre, Vertooren, Torn, van Toor, Tor, den Toorn:

Verspreide PIN *Toren*, *Toorn*. 1337 Willems van den Torre huus, Kortrijk (DEBR. 1971); 1594 Hans van Toor, Maastricht-Antwerpen (WF).

Top(s): Mnl. *top*, Mnd. *topp* ‘kruin van het hoofd, hoofdhaar, haarvlecht, lok, kuif, staart’, D. *Zopf*. BN nar de haardracht. 1269 Alardus Top, Hamburg (NN).

Tor, zie van den Toorn.

Torbijn: Patr. *Torbein* < *Saint Orbain*, *Saint Urbain*, vgl. D. *Turbanstag* = *Urbanstag*. 1676 weduwe Dionijs Turbaens = 1686 D. Torbeyns, Bekkevoort (*Oost-Brabant* 1994, 40-41).

Tordoff: Wellicht een D. PIN op *-dorf*?

Toren, van, zie van (den) Toorn.

Torensma: Patr. Friese afl. van de mansnaam *Tore*.

Torenvliet, Torenvlied: PIN *Torenvliet* in Gouderak (ZH) en bij Valkenburg (ZH), *Toornvliet* op Walcheren.

Tormo: Cat. PIN *Tormo* ‘steile rots’.

Torn, zie van (den) Toorn.

Tornga: Friese FN *Torenga*, afl. van de mansnaam *Tore*.

Torre, van, zie van (den) Toorn.

Toth, Toet: Patr. Germ. bakernaam *Dodo*, *Dodto*, *Toto*, *Tuto* (MORLET I).

Totté: 1. Dim. van Of. *tost*, Fr. *tôt* ‘vroeg(tijdig)’. BN. 1379 Jehan Tostet, Chauny (MORLET). – 2. Patr. Dim. van Germ. VN *Dodo*, *Toto* (MORLET I). 1296 Jakemes Totet, Atrecht (NCJ).

Touburg, zie Toeburg.

Tourné: 1. Dim. van Of. *tor(n)*, Lat. *tornum* ‘draaibank, draaischijf van pottenbakker, instrument van de metaal- of houtdraaijer’. berBN. 1340 J. dictus Tournet, Saint-Quentin

(MORLET). – 2. Spelling voor *Tournai*, PIN (H). 1723-46 Henri Tournay = H. Torné, Sint-Gillis-Brussel (WF).

Tournois, Tourn(e)ij: *Tournois* was de naam van een munt, een penning die in Tours geslagen werd. 1396 Daniel Tournoise = Daniel ... Tornois, Rollegem (DEBR. 1970).

Touseul: Vermoedelijk niet Fr. *tout seul* 'helemaal alleen', maar volksetymologisch, misschien voor *Toussaint*.

Toussaint, Toesseint: Fr. *Toussaint* 'Allerheiligen', vroeger ook als VN. Vgl. D. *Allerheiligen, Seelentag*. 1379 Jehan Toussaint, Saint-Quentin (MORLET); 1381 Toussain, Kortrijk (DEBR. 1970); 1623 Michiel Alleheyligen, Z (WF).

Toutenel, Toetenel: Fr. *Toutinel*, dim. van *Toutin* < *Tostin*, Rom. vorm van de Germ. VN *thor-stain* 'Thor-steen'. 1720 Hubert Toetenel, Assent (WF).

Toutenhoofd, zie Thoutenhoofd.

Touw: BerBN van de touwslager. 1400 Jo Touwe, Tervuren (WF).

Touwslager: BerN van de touwslager. 1449 van Bertolt Touslager een touwe in der koelkamer, Zwolle (DM).

Toxopeus: Graecisme voor de 'boogmaker, boogman'. Gr. *toxopoiós* 'die een boog op pijl maakt'.

Traas, Traast: De FN *Traas(t)* was in de 17e e. nog *Terraes*. Hij verhuisde omstreeks 1650 van Izegem naar Zuid-Beveland (med. J. Traas). 1. Fr. *terrasse* 'terras, aarden wal'. BerBN van de grondwerker. – 2. PIN *Thiérache*, een streek in Noord-Frankrijk. 1394 Mahieu li Morz nez de Teraesse, Meulebeke (DEBR. 2000), 1445-46 Anna van Teraisse = van Terraessen, Ieper (WF); 1658 Tanneken Teraes, Baarsdorp; 1661 Jan Terraes, 's-Heer Hendrikskinderen (HARTHOORN); 1660 Lauweris Terraes = Jan Laurisse Traas, 's-Heerenhoek (DM). – Lit.: K. TRAAS, *Genealogie van Jan Laurisse Traes*. *VZS* 1999, 101-109.

Tramaseur: PIN *Tramasure* in Opzullik (H) 'voorbij het huis'. 1287 Biertrans de Tramasure, Opzullik (WF).

Tramper, zie Tromper.

Trapman: Afl. van *Trap*. BN voor iemand die trapt, stamp.

Trappeer, van: Verschrijving van *van Trappen*?

Trappen, van: PIN 'plaats met trappen'. 1404 Ermgart vander Trappen, Helmond (HB 429).

Tree, de, zie Dutrée.

Treep: Mnl. *trippe* 'muil met houten zool'? Of Mnl. *tripe* 'ingewanden van dier, pens'?

Treffers: D. BN voor een vaardig vakman, die de spijker op de kop treft, die trefzeker is. Vgl. D. *Treffeisen*.

Tréfois: PIN *Triffois/Trifoy* in Roy (LX), *Trifois* in Marchin (LU), *Triffoid/Trifois* in Vierset (LU), *Tréfois* (Marne). 1717 Hub. Tréfoy, Ramillies-Antwerpen (WF).

Trempe, zie Trimpe.

Trenchard: Fr. FN *Tranchard*, afl. van Fr. *trancher* 'snijden'.

Trenson: 1. Ook *Transon* < Fr. *Tranchon*, Of. *tranchon*, *trançon* 'snee, moot, stuk' > Mnl. *trensoen*, *trenchoen* 'stuk, splinter'. BN of BerBN. – 2. Evtl. PIN *Trenchon* in Esplechin (H).

Tres: Fr. FN *Treize* 'dertien'. Lid van een groep of gild van 13. Vgl. D. *Dreizehn(er)*.

Tresonie: Ook *Tréseni*, *Trésignie(s)* < PIN *Trazegnies* (H). 1559 Louis Traisyny, Rijsel (WF).

Treuen, zie Truijens.

Treur: BN voor iemand die treurt. Vgl. D. *Traurig*. 1686 Klaas Jacobse Treur, Bergambacht (DM).

Treurniet: BN 'die niet treurt'. Vgl. D. *Trauernicht*. 1563 Leendert Florisz Treurniet, Bleiswijk (DM).

Treijen, van; van Trijen: PIN *Treijen* < *ter Heijden* 'op de heide'.

Tricht, van; van Trigt, Vertregt: 1. PIN. Korte en oude vorm van *Maastricht* (NL). ±1300 Johan van Trigt van den Meie es loet der heren van senter Vose (Servaas) van Trigt (WF); 1545 Michiel van Tricht, Nijmegen (DM). – 2. PIN *Tricht* (G) of *Utrecht* (U). ±1590 Franchois Vertrecht, Merris FV (en) Abram Vertrecht, Ieper, vestigen zich in Zeeland (*VS* 1965, 133); 1583-1614 François Vertrecht, 's-Heer-Arendskerke (MEERTENS 1947).

Trieller: D. FN *Triller*, met verschillende verklaringsmogelijkheden.

Trier, van: PIN *Trier* (RP).

Triest, Vertriest: Frequentie PIN (*ter*) *Triest*, *Driest* 'onbebouwd land'. 1278 Bernard van der Triest, Gent (CG); 1387 Jan van der Triest ... van zinen goede ter Triest, Kortrijk (WF); 1489 Lonij's Triest, Beostenblide (STEEGERS).

Trigt, van, zie van Tricht.

Trihou, Triou: PIN *Tréhout* in Vitry-en-Artois (PdC). 1579 Greg. Trehou, Antoing-Antwerpen (WF).

Trimbach: PIN *Trimbach* (HS).

Trimpe, Trempe: Met tussengevoegde nasaal < Mnl. *trippe* 'muil met houten zool'. BerBN. 1276 Joh. Trimpe = 1278 Tripe, Kales (GYSS. 1963).

Trimpe Burger, Trimpenburger: Dubbele toenaam.

Triou, zie Trihou.

Trippert: Var. van *Trippaert*. Afl. van Of. *triper* 'stampen, springen, dansen'. 1356 van Jan Trippaerts wegen, Brussel (WF).

Troch, Trock: Mnl. *troch* 'trog, houten bak voor water, voeder'. BerBN (bakker, paardenknecht, maker van troggen?). 1675 Johan Troch, Sluis-Aardenburg (DM).

Trommelen: Oorspr. Schotse FN. ±1580 Paulus Trommel, Edinburgh (vader van) 1624 Paulus Drommel, Sprang-Capelle (vader van) ±1655 Paulus Trommel (vader van) 1693 Pieter Trommel, Oosterhout (vader van) 1735 Petrus Trommelen, Oosterhout (PDB).

Tromp: BN voor de tromper, trompetter, bazuinblazer. Evtl. trommelaar. 1450 Tryuden mitten Trompen, Den Bosch (HB 521); -1621 Willem Pieterse (Tromp), Colijnsplaat (*VZS* 1995, 48).

Tromper, Tramper: BerN van de tromper 'trompetter' of 'trommelaar'. Vgl. Ndd. *Trumper*, *Trümper*. 1295 Simoni Trompere, Kales (GYSS. 1963); 1710 Jan Jacobse Tramper, Wolphaartsdijk (DM).

Troost: BN voor iemand die troost, aanmoedigt, hoop geeft, moed schenkt, steunt, helpt. 1342 Jhan Troest; 1380 Jan Troost, Saaftinge; 1334 Willem Troest, Hulst (DEBR. 1999).

Troost, van: Reïnterpretatie van *van Troos* < *van Troois* < *de Troyes*. Zie *de Troije*.

Tros, zie Droste.

Trouw, zie Truijens.

Troije, de: *Detroye* < PIN *Troyes* (Aube). 1398 Roeger van Trois = Rogelet de Troyes = 1397 Rugger van Troys, Harelbeke (DEBR. 1970).

Truijens, Trouw, Treuen: Metr. *Truie*, korte vorm van de Germ. VN *Geertrui(de)*. Evtl. Patr. < Germ. VN *Trudo*. 1328 Truden Loijers, Kortrijk (DEBR. 1971); 1448 Henric Trydens, Diest (WF).

Truijman: 1. Metr. Afl. van *Trui* < *Geertrui*. 1328 Jacop Trudeman, Ieper (BEELE); 1508 Gillijs Truyman, Temse (WF). – 2. Patr. Germ. VN *thrûth-man* 'macht-man': *Drudman* (MORLET I).

Trijen, van, zie van Treijen.

Trijselaar: Afl. van Mnl. *triselen* 'draaien, wentelen'.

Tscherni: Aangepaste spelling van *Czerny*. BN Tsjechisch *cerny*, Pools *czarny* 'zwart'.

Tscherwjakowa: Vrouwelijke vorm bij Russisch *Chernyakov*, afl. van de BN *Cherniak* 'zwartharig, donkerhuidig'. Vgl. *Tscherni*.

Tuil, (van); van Tuijl: PIN *Tuil* (G, U). 1377 Jan van Tule, Gulik; 1424 Jan van Thuul, G-Brugge (WF); 1389-1417 Pieter Renger Symonsz. van Tuyll, Betuwe-Zierikzee (MEERTENS 1947).

Tuinder, Tunders, Tuinderman, Tuinman: Bewoner van een *tuin* 'omheinde plaats'. Of BerN voor de maker of vlechter van omheiningen, afsluitingen. Mnl. *tuun*, D. *Zaun* 'omtuining, heining'.

Tuinen, van: PIN *Tuin* 'omheinig, afsluiting, omsloten ruimte, erf'. *De Tunen, Tuinen* is een buurt in Leeuwarden, Franeker en Hindeloopen (FL) (WINKLER). 1307 Willames dou Thune, Aardenburg (DF XV); 1326 Jan van den Thune, Ieper (BEELE).

Tuinhof: PIN 'omtuinde hof'.

Tuinier: BerN van een tuinier? Of var. voor *Tuinder*?

Tuinman, Tuijnman: Afl. van *van Tuine*. Of syn. met *Tuinder*.

Tuite(n), Tuijte(n), Tuijtjens: Patr. uit de Germ. VN *Dod*, oude bakernaam. *Dodinus, Dotinus, Dutinus, Tutinus* (MORLET I). 1293 Gillis Tutin, Brugge (CG); 1565 Jan Tuuten; 1511 Joos Tuutin, Kortrijk (WF).

Tukker: Afl. van Mnl. *tucken* 'trekken', D. *zucken*. De Ndd. FN *Tuck(er)* beantwoordt aan D. *Zuck(er)*. BN voor iemand die makkelijk het zwaard of het mes trekt, vechtersbaas. 1248 Conrad Tuckeswert, Hamburg (NN); 1378 meester Pieter Tucke priester, Hulst; 1381 Jan de Tuc, Hontenisse (DEBR. 1999).

Tulckens: Var. van *Tulkens, Tullekens*. Metr. Dim. van *Tule* = *Toe*, korte vorm van de VN *Bertoelen* of *Matoele*, Waalse vleivormen van *Berta, Matilde*. 1308 Henrici dicti Tolleken, Mechelen (WF). Maar de Middelburgse familie *Tulleken* 16de e.) is afkomstig uit Gelderland (MEERTENS 1947).

Tunders, zie Tuinder.

Tuninga: Friese afl. van PIN *Tuin*.

Turenhout, van: PIN *Turnhout* (A). 1340 Lisbetten huus van Turenout, Antwerpen (WF).

Turkenburg: PIN. 1655 van Turkenburg, Oudshoorn (PDB).

Turksma: Deze Friese FN zou volgens Winkler geen afl. zijn van de Friese VN *Ture, Torke*, maar zou volgens de overlevering gegeven zijn aan een Turkse zwerver.

Turpijn: Patr. Lat. HN *Turpinus*, die als VN bekend raakte door het Chanson de Roland. 1448 Willeme Turpin, Doornik (WF).

Tuijl, van, zie van Tuil.

Tuijnman, zie Tuinman.

Tuijte(n), zie Tuite(n).

Tuijter, Tuijtjel: BerN Mnl. *tuter, tuyter* 'hoornblazer, trompetter'.

Tuijtjens, zie Tuite(n).

Tweebeeke: Misschien een herinterpretatie van de FN *van Twembeke*. PIN *Twembeke* bij Geraardsbergen (OV). 1417 Ians van Twembeke, Geraardsbergen (WF).

Tweedij: Misschien verhaspeling van de E. FN *Tweedale* 'dal van de Tweed'.

Twigt: Misschien door onzorgvuldige articulatie van de *r* uit (*van*) *Trigt*. Of de D. BN *Wicht*: Mhd. *wiht* 'kabouter, dwerg'.

Twist, van: PIN *Twist* in Vierlingsbeek en Sambeek (NB). Of D. PIN *Twiste* in Hessen.

Tijbout, zie Tibout.

Tijdeman, zie Tidman.

Tijms, zie Tiemens.

Tijssens, zie Thijs.

U

Uden, van: PIN *Uden* (NB). 1309 Thomas de Uden, Den Bosch (WF); 1481 Theodericus van Uden, Nijmegen (DM).

Udo: Patr. Germ. VN *Udo, Odo*. 1042 *Udo*, Oosterzele (GN).

Uffelen, van, zie van Huffel.

Ufkes: Patr. Friese VN *Ufke*, dim. van *Uffe, Offe* < *Uffo, Offo* (Fm.), bakervorm van een *wolf*-naam, zoals *Wolfhard*, of uit *Otfrid*.

Uil, Uijl: Ook *den Uyl*. 1. BN naar de roofvogel, de uil. Voor een wijze of dwaze? Naar de grote ogen? 1680 Jan Uijl, Bilzen BL (WF).

Uitde(n)willigen, Uijtdewilligen: PIN *De Wilgen*. 1408 Jan Huterwulghen = 1413 Jan uten Wulghen, Brugge (WF); 1474 Matheus uter Wlghen, Boekhoute (GYSS. Zie ook *van der Willigen*.

Uiterhoeve(n), Uitterhoeve, Uijtterhoeven: Verspreide PIN *ter Hoeve(n)*. 1488 Willem uuter Hoeven, Lier (WF). Vgl. 1364 met Boudine uten Hove, Hulst (DEBR. 1999); 1472 Clais Utenhove, Aardenburg (VAN VOOREN 31).

Uiterlinden: PIN *ter Linde(n)*.

Uiterschout, Uijterschout, Uijtsenschout: PIN *Schout* < Germ. *skald* 'lis'. 1686 Joa. Vutterchaudt, Gent (WF).

Uittenboogaard, Uittenbogerd: Uit de *Bogaard/Boomgaard*. 1296 up Ianne uten Boemgaerde, Gent (CG).

Uitterhoeve, zie Uiterhoeve(n).

Ullrich: Patr. D. var. van de Germ. VN *ôthal-rîk* 'bezit-heerser': 995 *Uthelricus*, Mater (GN). 1579 Ulen Ulix, Snt-Truiden (WF).

Ulmer, Hulmer: Afkomstig van *Ulm* (BW).

Ultee, Ulteé: Misschien Fr. *Huletet*, dim. van *Hulet*, dim. op -let van *Hue* < *Hugo*. 1332 Hügele = 1333 Huwelets = 1334 Huelet, Tienen (WF). MEERTENS 1947 noemt ook de variant *Oltee*.

Uneken, Unk: Patr. Dim. van de Friese VN *Une, Unne, Oene, Onne, Onno*. 1397 Oncke Snelgers; 1527 Ineke Oneken = Onken (NN).

Unen, van, zie van Nuenen.

Unger: Volksnaam van de Hongaar. 1614 Pieter de Hungere, Aardenburg (VS 1974, 561).

Unink, van: Misschien PIN *Udink, Uding* in Tubbergen, Delden, Goor (OIJ) (HEKKET).

Unk, zie Uneken.

Urbanowicz: Patr. Slav. afl. van de HN *Urbanus*.

Ureel, Oreel: *Hureel* < Fr. *Hurel*, dim. van Ofr. *hur* 'borstelig haar, stekelhaar'. BN voor iemand met borstelig haar. 1269 Jacquier dit Hurel, Laon (MORLET); 1386 Lauwers Horeel, Z; 1530 Heinryc Hureel = H. Oreel, Waasten; diens afstammelingen heten Oreel, Ureel (med. N.J. Oreel, Koudekerke Z).

Urk, van: PIN *Urk* (NH).

Uxem, van: PIN *Uksem (Uxem, FV)*. 1218 Walterus de Uxhem (DF XV).

Uijl, zie Uil.

Uijlenbroek: PIN *Uilenbroek* in Vlierzele (OV), Vlamertinge, Wingene (WV), door Gysseling verklaard als 'uilen-moeras', maar de uil is geen moerasvogel. Brechenmacher en DN verklaren daarom *Uhl, Ohl* in *Uhlenbrock* als 'natte, mioerassige plaats'. 1227 Walterus de Hullenbroch = Woutre de Hulebroch, Vlierzele (GYSS. 1964); 1558 Romeyn van Hulebrouc, Wingene (DF XV).

Uijt: Patr. uit *Wuit* = *Wout(er)*.

Uijt de Haag: Uit *Den Haag* (ZH). Maar een andere PIN *Haag* kan ook. 1428 Jan uut den Haghe; 1443 Jan uten Haige, Haarlem (NHC).

Uijtdenhouden: PIN *De Houw*. 1303 Roelf huuten Houwe, Gent (WF). Zie *van (den) Hauwe*.

Uijtdewilligen, zie *Uitde(n)willigen*.

Uijtdraegers: BerN Mnl. *utedrager* ‘uitdrager, opkoper’. 1455 van Grieten der Uytdreegster, Den Bosch (HB 481).

Uijtenschout, Uijterschout, zie *Uiterschout*.

Uijttendaele: Var. van *van den Dale*, met vz. *uit*. 1378 Casin Utendale, Ieper (BEELE).

Uijtterhoeven, zie *Uiterhoeve(n)*.

V

- Vaal, (de); Vael:** BN *vaal* 'bleek'. 1326 Pieter de Valewe, Ieper (BEELE).
- Vaandrager:** Vaandeldrager, vaandrig. 1608 Cornelis Frans Vaandrager, Barendrecht (PDB).
- Vaane,** zie Vane.
- Vaar,** zie Vader.
- Vaardegem, van; van Vaardig(h)em,** zie (van) Verdeg(h)em.
- Vaart, van der: Vervaart, Vervaert:** Uit *van der Varent* 'plaats waar varens groeien'. 1340 libri Bilie dicte van der Vaert = 1357 Cybilia vander Vaernt, Tienen (WF).
- Vaarzon:** Vermoedelijk de E. FN *Farson* 'fair son'. 1327 Richard Ffayrson (REANEY).
- Vaassen, Vaes(sen), Vas:** Patr. Zoon van *Vaas*, korte vorm van de VN *Servaas*, de HN *Servatius*. 1500 Vaes de Smet = Servaes de Smet, Tienen; 1540 Servaas Vasen, Maastricht (WF).
- Vaate, bij/van de,** zie bij de / van de(r) Vate.
- Vader(s), Vaar:** BN voor de vader, om hem te onderscheiden van de gelijknamige zoon. 1189 Iso Vader (GN); 1366 Robini Vaders, Kortrijk (DEBR. 1970).
- Vael,** zie (de) Vaal.
- Vaerendonck,** zie Varendonck.
- Vaes(sen),** zie Vaassen.
- Vahlenkamp:** PIN 1211 *Walencamp* in Marcq-en-Baroeul (Nord), *Walloncamp* bij Quévy (H), *Wallekamp* in Rekkem (WV). 1352 Robbrechts van Walecamp huus, Kortrijk (DEBR. 1970).
- Valck, de; Valcke, Valckse, Valckx,** zie (de) Valk(e).
- Valcker,** zie Walker.
- Valderpoort,** zie van de Poorte.
- Vale:** Verkort uit *van der Vale*. PIN *Vaal*, *Val* < Fr. *Val* 'vallei, dal'. 1398 Neesquin van der Vale, Wevelgem (DEBR. 1970).
- Valent:** Occ. *valent*, It. *valente* 'moedig, sterk, flink'. BN.
- Valentijn:** Patr. Lat. HN *Valentinus*. 1301 Clare Valentin, Brugge (WF); 1375 Valentijn de Zwerdscauwere, Ieper (BEELE).
- Valeton:** Ofr. *val(e)ton*, dim. van *valet*, *varlet* 'jongen, knaap, edelknaap, page, schildknaap,, leerjongen'.
- Valing:** Patr. Afl. van de oude Germ. VN *Falho* of *Valbert* (Fm.). 1399 van Valin Crayen, Kortrijk (DEBR. 1970).
- Valk(e), (de); de Valck, Valcke, Valckse, Valckx:** 1. BerBN van de valkenaar 'de beambte belast met de zorg over de voor de jacht afgerichte valken'. 1261 Petrus Valka, Z (OBREEN 249); 1311 Jan Valke (op zijn zegel staan drie vogels); 1381 Landeric Valke, Hulst (DEBR. 1999); 1475 Jacop Valke, Aardenburg (VAN VOOREN 1970). – 2. Het lidwoord kan secundair zijn, omdat de naam niet meer begrepen werd als VN: Patr. Germ. VN *Falco* 'valk'. 1401 Falko Scheibe, Kassel (BRECH.).
- Valkenberg:** PIN *Valkenberg* in Nederbrakel (OV), Poperinge (WV), Gilze (NB) en Epe (G). *Valkenberg* is ook de oude Ndl. naam van *Fauquembergues* (PdC). ±1570 Denys Valckenberghe, Hondschote FV (WF). Maar *berg-* en *burg-*namen werden vaak verward, zodat ook wel *Valkenburg* bedoeld kan zijn.
- Valkenburg:** PIN *Valkenburg* (NL, ZH). 1450 Johannes Valckenburch, Nijmegen (DM); 1449 Oefke Maerten Valkenburchs soen, Hoorn (NHC). Vgl. ook *Valkenberg*.
- Valkenisse, van:** PIN *Valkenisse* (Z). 1219 Willemanno de Valkenissa, ZB (OBREEN 178).
- Valkhoff:** PIN 'valkenhof'. Wellicht de D. PIN *Falkenhof* (BW, HS).
- Valkier, Vallekie, zie Walker.**
- Valstar, Valster:** Scandinavische FN *Falster*?

Vane, Vaane: BerBN van de vaandeldrager, vaandrig. ±1620 Jan de Vaen; 1685 Jan de Vaen; 1793 Joannes de Vaan, Appeltern G (med. M.A.C. de Vaan, Leiden).

Varel: Uit *Varelle* < *Verelle*, *Verhelle* < *van der Helle*?

Varendonck, Vaerendonck: PIN *Varendonk* (A). 1226 Michaelis de Varrendonc, Gent (GN); 1395 Peter van Varendonc, Lier (WF).

Varewijk, Varwijk: PIN *Vaarnewijk* in Bavikhove WV (DF XIV), Gent en Zevergem (OV) (GYSS. 1954). 1102 Arnoldus de Varneweke, Gent (GN).

Varik, (van); van Vark: PIN *Varik* in Neerijnen (G).

Varin, zie Warin.

Vark, van, zie van Varik.

Varkenvisser: Visser van bruinvissen, zeevarkens (VAN DRIEL 2007).

Varwijk, zie Varewijk.

Vas, zie Vaassen.

Vasmel: Wellicht var. van *Vasmeer* (WF). Patr., Friese VN *Vas(t)mer*, *Vasmar*. Germ. VN *Fastmar* (DN).

Vasseur: Ofr. *vavasseur* ‘houder van een achterleen, vazal’. 1298 Jehan le Vauseur, Kales (GYSS. 1963); 1424 Jan le Vasseur, Amiens (WF).

Vast, de: BN *vast* ‘sterk, krachtig’? Vgl. D. *Fest*. Of met volksetymologisch lidwoord voor *Vast* < *Vaast*, Ndl. vorm van de HN *Vedastus*.

Vastenhout, Fastenau: Andere varianten zijn *Vastenau(w)*, *(van) Vastenou*, *Vastenouw*. PIN *Vastenhouw* in Nieuw Dordrecht (DR). 1540 Meynert van Vastenouwe, Leeuwarden (*Fontes Leovardienses* 1282).

Vate, bij de / van de(r); bij / van de Vaate, Vervaat, Vervaet, Vervat: PIN *Vate* ‘drinkplaats voor dieren, openbare waterput’. 1169 Thomas de Vate, Z (GN); 1443 Willem vander Vate filius Jans van Micddelborch (PARM.).

Veder, (de) Veer: BerBN van de verenkoopman, pluimenhandelaar of maker van veren. D. *Feder*.

Veegaert: Lijkt wel een afl. te zijn van Mnl. *vege*, *veech* ‘de dood nabij’. Maar vermoedelijk veeleer een vervorming van *van den Veegaete*. PIN *Veegat* ‘pad, opening waardoor het vee gedreven wordt’.

Veeke, (van der); van der Veeken, zie van der Veke.

Veekman: Zoals *Vekeman(s)* afl. van *van der Veke*. 1368 Claes van der Veke = Claes Vekemans, Turnhout (WF).

Veelbehr: Wellicht de D. FN *Vielberth*, *Filbert* < *Filibert*. Patr.

Veele: PIN *Veele* in Vlagtwedde (GR).

Veen, (van): PIN Veen in Aalburg (NB). Of verkort uit *van der Veen*.

Veen, van de(r); van der Feen, Verveen, van ‘t Veen: PIN *Veen* ‘veengrond, turfgrond’ (GR, NB, OIJ, U). 1391 Bartholomeeus vanden Veen, Hoom (WF).

Veenbaas: Een *Baas* die op een veen woonde?

Veenemans: Afl. van *van (der) Veen*.

Veenendaal, (van): PIN *Veenendaal* (U). 1692 Berend Veenendaal, Amersfoort (DM).

Veening, Vienings, Venema, Veninga: Patr. Afl. van *Vene*, bakervorm van Germ. *frith*-naam.

Veenis, zie Vennix.

Veenstra, zie Feenstra.

Veer, (de), zie Veder.

Veer, van de(r); van ‘t Veer, van der Veere, van de(r) Veire, van de Vieren, van Veeren, van Verre: PIN *Veer* ‘veer, overzetplaats over een water’. PIN *Veere* (Z). 1174 Isaac de Vera, Oostburg (GN); 1353 Jan Mertens sone van den Veere, Berlare (WF); 1618 Cornelis Marinusz. van Verre, Bruinisse (DE VOS 634).

Veerbeek: Wellicht de PIN *Weerbeek* in Eibergen (G).

Veerhoek: PIN ‘plaats, hoek aan een veer’ (Z). De *Veerhoekpolder* ligt ten westen van Oostburg.

Veerkamp: PIN ‘kamp bij een veer’.

Veerman: BerN van de veerman, pachter van een veer(pont). 1425 Jan verman ute Vrendyc [Vroondijke] in Vier Ambochten (PARM.); 1454 Willem Veerman, Hasselt (WF).

Veesaert: Afl. van Mnl. *vesen* 'fluisteren', vgl. Vlaams *vezelen*. 1393 Hughe Vesaert; 1402 Boudin Veesaerd, Z (WF); 1419 Henric Vezaert filius Henrix van Axelle (PARM.).

Veger: BerN van een veger, b.v. schoorsteenveger, harnasveger, zwaardveger. 1497 Harreman Cornelisz. dictus die Vagher, Zierikzee (MEERTENS 1947).

Vegt, van der: PIN *De Vecht* in Voorst (G).

Vegten, van: PIN *Vechten* in Bunnik (U).

Vehoff: D. PIN *Viehhof* (BEI).

Veire, van de(r), zie van de(r) Veer.

Veke, van der; (van der) Veeke, van der Veeken, van der Weken, van der Wekke(n): PIN *Veken* 'hek, (slag)boom, weideafsluiting'. PIN *De Veeken* in Opmeer (NH). 1270 Balduini de Vekene, Antwerpen; 1340 Jan vanden Vekene, Turnhout (WF).

Veld, (de/in 't), (ter) Veld(e), van (de) Velde, van de(r) Velde(n), (van den) Veldt: Verspreide PIN *Veld* 'veld, onbebouwd land'. 1335 Ghijsbrecht van den Velde, Sint-Oedenrode (DM); 1421 Euwout vanden Velde van Hulst (PARM.); 1443 Oemin vanden Velde de stede te velde daer hy wuendt, Tielt (DF); 1574 Joos vander Velde, Aardenburg (VAN VOOREN 31).

Veldens: Patr. Var. van *Veltens*, gen. van de VN *Valentijn*.

Velder, de; Velders, zie (de) Vilder.

Velderman: Afl. van *de Velder*? Of veeleer ontstaan uit *Veldeman*, afl. van *van de Velde*.

Veldhoen: Mnl. *velthoen* 'patrijs, fazant'. BN of BerBN. Vgl. Ndd. *Veldhoen*, D. *Fasan*, *Urhahn*. 1398 Pieter Veltoen, Jan Velthoen, Dentergem (DEBR. 1970).

Veldhoven; (van) Velthoven: PIN *Veldhoven* (NB). 1292 Godevert van Velthoven, Oevel (CG).

Veldhuis, Velthuis: PIN *Veldhuis* (NH) en in Haaksbergen (OIJ), Weerselo (OIJ) of *Feldhaus* (NS). 1648 Jan Velthuys, Munster-Aw. (WF).

Veldhuizen, (van); Veldhuijzen, Velthuisen: PIN *Veldhuizen* (DR, G, U). 1577 Engelbert van Velthuysen, FL-Antwerpen (WF).

Veldink: PIN *Velding*, *Veldink* in Tubbergen (OIJ) en Zwolle (OIJ). 1400 Essekene Veldingc, Haarlo (DM).

Veldkamp, Veltkamp: PIN *Veldkamp* in Enschede (OIJ), maar verder heel verspreid.

Veldt, (van den), zie Veld.

Vellekoop: BerN van de vellenkoper, huidenkoper. 1680 Adriaen Cornelisz Vellekoop = Vellecoper, Wateringen (PDB).

Vellema, Vellenga: Patr. *Fellema*, *Felling*, Friese afl. van de Friese VN *Felle*.

Velleman: 1. BerN van de huidenkoper. Vgl. 1368 Diederic de Vellemakere, Kortrijk (DEBR. 2002). – 2. Var. van *Welleman*. 1602 Jan Welleman = 1606 Jan Vellemans, Aartselaar. – 3. Door ass. *ld/ll* < *Veldeman*; 1618 Francisci Vellemans = 1619 Francisco van den Velden, Edegem (WF).

Vellenga, zie Vellema;

Velpen, van der: PIN *Velpen* in Halen (BL), of *Velp* in Grave (NB): 1469 *op Velpen*, of *Velp* in Rheden (G). 1154 Arnoldi quoque de Vellepe = 1192 Arnoldus de Velpe; 1379 opt Velperen velt... jonckeren Gheerts van Velpen, Diest (WF).

Vels: D. PIN *Fels*, Mnl. *vels* 'rots'.

Velsen, van; van Velze(n): PIN *Velsen* (NH). 1156 Wilhelmi de Velsen, Utrecht (LNT); 1266 Alebertus de Velsen, Teijlingen (OHZ III, 468).

Velthoven, (van), zie Veldhoven.

Velthuis, zie Veldhuis.

Velthuisen, zie (van) Veldhuizen.

Veltkamp, zie Veldkamp.

Veltman: Afl. van *van de Velde*. 1427 Henric Veltmans, Hasselt; 1449 Jan Veldemans, Molenbeek (WF).

Velze(n), van, zie van Velsen.

Ven, van de(r), van der Vinnen, Vervenne: PIN *ten/ter Ven(ne), Vin(ne)* 'veen(land), land waar turf gestoken wordt, waterig stuk land'. 1397 van Callen van den Venne, Kortrijk (DEBR. 1970); 1321 Helyas de Venne ... de curte sua in Venne, Bekkevoort; 1399 te Vinne ... Arnt van den Vynne = 1447 Arnt vanden Venne, Diest (WF). - Lit.: W. VAN OSTA, *Veen, Ven en Peel. Naamkunde* 29 (1997), 31-61.

Vendeloo, van: PIN *Venloo* (NL), met *d*-epenthesis (vgl. *donder* < *donre*); vgl; 1100 *Uennelon*.

Vendevi(e)lle, Venteville: PIN *Vendeville* (Nord). 1393 Sare de Vendville, Rijsel (WF).

Vendt, de, zie de Vent.

Venekamp: PIN *Venekamp* in Roden (DR).

Venema, zie Veening.

Venneman: Afl. van *van de Ven*. 1392 Jan Venneman, Antwerpen (WF).

Venetië, van: PIN, de It. stad Venetië.

Venhoven: PIN. Vgl. *Veenhof* in Gieten (DR).

Venhuizen: PIN *Venhuizen* (NH).

Veninga, zie Veening.

Venneman: Afl. van *van den Ven*. 1392 Jan Venneman, Antwerpen (WF).

Vennix, Veenis: Patr. Afl. van *Vene*, bakervorm van Germ. *frith*-naam.

Venrooij, van: PIN *Venray* (NL). 1457 Leonardus van Venrode, Walem (WF).

Vent, de; de Vendt: Ndl. *vent* < Mnl. *vennoot, veynoot* 'deelgenoot in een handelszaak, kameraad, ambtgenoot, handwerksgezel, vent, man, kerel'. 1303 van Noyt den Vent, Meetkerke WV; 1313 Boit die Vent, Vlissegem (WV) (WF).

Venteville, zie Vendeville.

Ventevitter: Wellicht verhaspeling van *Venteville*.

Ventevogel: Var. van de Vl. FN *Vindevogel*. BN. Mnl. *vinne* 'vlerk, vleugel' + *vogel*. De betekenis is dus 'vogel met vleugels, vlugge vogel, vluggerd, die er vaak op uit vliegt'. 1387 Jan Vindevoghel, Oudenaarde; 1462 Pieter Vinvueghele, Oudenaarde(WF). Maar Kortrijks *vindeveugel* is 'iemand die je nooit thuis vindt', vgl. D. *Fundevogel*.

Veraart, Verraat: 1. Metr. *Ver aert* 'vrouw Aardje'? 1449 weduwe Cornelijs Veraerts, Molenbeek. – 2. *Van der Aart*. 1448 Jan van der Aerd, Diest (WF).

Veras, zie Verra(e)s.

Verbaan, zie van der Baan.

Verbakel, zie van Bakel.

Verbanck: Uit *van der Banck*. PIN *ter Bank*, in Heverlee (VB), Moen, Waregem (WV), Haasdonk, Temse (OV). 1311 Pieron dou Banc, Kortrijk (DEBR. 1971); 1382 Symoen van der Banc, Moen (DEBR 1970).

Verbart, zie Verbert.

Verbeek(e), zie van der Beek.

Verbeem, Verbeeme(n), Verbeen: PIN *Beemen*, samengetrokken uit Bohemen. 1276-1300 *dlant van Beem* (VMW).

Verbeke, zie van der Beek.

Verberkmoes, zie Berckmoes.

Verberkt, Verbert: *Van der Berkt*. Plaats *ter Berkt* 'plaats waar berken groeien, berkenbos'. Ook PIN *Berkt* (NB). 1300 Aert van der Berct, Tervuren (WF).

Verbert, Verbart: 1. Metr. Ver *Ber(ch)te* 'vrouw Berta, Berte'. Germ. VN.1372 Joh. voren Berten, Vissenaken (HM); 1606 Maycken Verbert = Verbeert, Edegem (WF). – 2. Soms uit *Verberkt*.

Verbeijt, Verbuijt: Wvl. verhaspeling van *Marbaix* (PIN in H). 1640 Marbaix, 1648 Marbey, 1654 Verbrey, 1667-70 Verbreyt, Tielt; Ludovicus Marbey fs. Martinuis trouwt in Tielt in 1654 als Verbey; zijn kinderen worden gedoopt als resp. Marbey, Verbey, Verbreyt; ze trouwen als Verbreyt (*Vlaamse Stam* 1979, 77).

Verbiest, Verbist: PIN *ter Biest* 'plaats waar biezen groeien'. 1270 Heineman van der Biest, Brugge (CG); 1394 Gielken van der Biest = 1449 G. Verbiest, Aartselaar (WF).

Verbiezen, zie van Biezen.

Verbist, zie Verbiest.

Verblakt: Van der Blaakt. PIN *Blaak* in Etten (NB), Ridderkerk (ZH), bij Tilburg (NB), in Dongen (NB), Heinenoord en Mijnsheerenland (ZH).

Verbokkum, zie van Bokkum.

Verboom, Verboon, zie van der Boom.

Verbost, zie Verbust.

Verbout, zie van den Bout.

Verboven: Uit *van D(a)erboven*. 1401 Reyner van der Boven, Antwerpen (WF); 1585 Willem Verboven, Amsterdam (DM).

Verbraak, Verbra(e)cken, Verbraeke(n), zie Braak.

Verbroeken, zie van den Broeke.

Verbrugge(n), zie van der Brug.

Verbunt, zie van der Bunt.

Verburg(h), Verburgt, zie van der Borg

Verbust, Verbost, Verbuijt: Uit *van der Burst*. PIN *Burst* (OV). 1630 van der Beurst, 1650 Verbust, 1655 Verbust, Mechelen; 1605 Laureyns Verbust, Schelderode-Antwerpen (WF).

Verbuijt: 1. Zie Verbeijt. – 2. *Ferbuyt* < *Ferbu* < 1172 *Ferrebo*, een zinwoord *ferre bos* = *ferre boeuf*, een naam voor de hoefsmid die ossen, runderen beslaat.

Vercammen, zie van der Kam.

Vercautere(n), Vercouteren, zie van Kouteren.

Vercraeije: PIN of huisnaam *De Kraai(e)*. 1382 Pietre van der Craie, Deinze (DEBR. 1970).

Vercruisje(n), zie van der Kruisen.

Vercijs: Samengetrokken uit *van der Cij/Sijs/Chijs*. Een PIN *Cijs* is vermoedelijk 'cijnsgrond'. 1607 Jan Claesz van der Chijs, Zevenhuizen (DM).

Verdaas: Wellicht schrijf- of leesfout voor *Verdoes*.

Verdaasdonk: PIN *Daasdonk* in Waarschoot (OV) en Dentergem (WV) en bij Galder (NB). 1415 Lauwers van Daesdonc, Dentergem (DF III); 1399 Peter van Daesdonc, Antwerpen (WF).

Verdeermen: Schrijffout voor *Verdurmen*.

Verdeg(h)em, (van); van Vaardegem, van Vaardig(h)em: PIN *Verdegem* in Beveren-Roeselare (WV), *Veerdegem* in Machelen-Deinze (OV). 1274 Egidii de Verdenghem, Waregem (DEBR. 1980); 1625 Guilliaem van Veerdegem, Baarland (HARTHOORN) = 1645 Guiliaen van Veerdegem, Merendree OV – Baarland Z (*VS* 1972, 536).

Verdick: Door *t*-apaocope uit *Verdickt*, *Verdijkt*. PIN *Dijkt* 'plaats met dijken'. 1281 Joh. de Dict, Temse; 1321 Adaem van der Dicht; 1484 Jan van der Dict, Gent (WF).

Verdier: BerN Ofr. *verdier* 'boswachter'. 1221 Viridarius; 1235 Jehanés Verderus; 1241 Rogiers Verdarii, Atrecht (NCJ).

Verdiesen: PIN Diesen (NB).

Verdoes: *Van der Does*. PIN *ter Does* ‘moeras met bomen en struiken, licht veen, turfland, veenland’ (MOERMAN 52). *Does* waternaam bij Leiden in ZH. *Ter Doest* in Lissewege (WV). 1396 Denijs van der Doest, Ieper (BEELE).

Verdon(c)k, zie (van) Donk.

Verdoorn, zie (van) Doorn.

Verdouw: Misschien de adaptatie van de FN *Fardeau* ‘last’.

Verdries, zie van den Dries(e).

Verduemen: Schrijf- of leesfout voor *Verdurmen*.

Verdugt: 1660 Verducht, 1690 Verduft, Verdugh, Nieuwland (PDB).

Verduin, Verduijn: 1. Uit *Verduijnt, van der Duint, van der Duunt*. PIN *ter Duunt* ‘groep duinen, zandheuveld’, in Zwevezele WV (DF III). 1343 Ruggre van der Duunt, Kortrijk (DEBR. 1971). – 2. PIN *Verduin*: 1314 *incampo dicto Verdun*; 1356 op den Verduen; 1406 op den Verduyn, Asse. Wellicht migratie van de Fr. PIN *Verdun* – Lit.: F. DEBRABANDERE – G.

VERDUYN, *De familienaam Verduyn? De Leiegouw* 1991, 89-93.

Verdult: BN *Verdoold* of uit *Verdwaald*. 1583 Verdoelt, Tilburg; 1620 Verdolft, Drunen;

1631 Verdult, Bergen op Zoom (PDB).

Verdurmen, zie van Durme.

Verduijn, zie Verduin.

Vereeke(n), Vereecke(n), Vereesken, Verheecke, Vreeke(n), Vreke, Vréke: Uit *van der Eeken* ‘van der Eiken’. Vgl. *van der Eijk*. 1309 Laureinse van der Eke; 1361 Jan van der Heeken, Hulst (DEBR. 1999); 1377 Willem van der Eeken, Ieper (BEELE).

Verelst, zie van der Elst.

Verest, zie van der Est.

Vereijke(n), zie van der Eijk.

Vereijs: Patr. Spelling met svarabhaktische *e* voor *Vreijs*, korte vorm van *Laureis* (Laurens), *Lavreysen*. 1449 Janne Freys, Molenbeek; 1662 Laurens Erlingen = 1623 Vreys Erlingen, Grote-Brogel (WF).

Verfaill(i)je: De PIN *Faille, Falie* is in WV erg verspreid. Het is de naam van een *falie* ‘mantel, kap’. De plaatsnaam steunt op de L-vorm van een perceel, zoals van een kap: 1554 een strync ghelijck een caproen... heet de faille, Sint-Pieters-op-de-Dijk (DF IV). 1397 Willem van der Faille, Marke (DEBR. 1970); 1615 Jan van der Failge = Jan Verfaillie, Passendale (WF).

Verflieren: PIN *Flieren* (G). Maar in 1799 is Willem Verflieren in Woensel de zoon van Joannes van Flierde (PDB). De naam gaat dus wsch. terug op *van Vlierden*. PIN *Vlierden* (NB).

Vergauwe(n), zie van der Gouwe.

Vergeer, zie van de Geer.

Vergers: Mnl. *verger* ‘onderzoeker’? *Verger* kan ook een Franse naam zijn, verkort uit *Duverger* ‘van den boomgaard’. Mar de naam *Verger* werd pas in 1808 in Gupen aangenomen door Martin Verger, vroeger Mozes Michel (DM).

Vergouwe(n), zie van der Gouwe.

Verguize, Verguijze: Vermoedelijk een spelling voor *Verjuys* < *Verjus* ‘sap van onrijpe druiven’. 1584 Gijsbrecht Verguys; Nicolaes Verjuys, Peter Verjuys, Antwerpen (WF). De naam werd in 1700 in Assenede geherinterpreteerd als Voorhuyse (PDB).

Vergunst: Uit *van der Gunst*, misschien uit *van der Gust* < *van der Gucht* ‘gehucht’ of uit *van der Ginste*.

Verhaaf, zie ten Haaf.

Verhaage(n), Verhaagh, zie van der Hagen.

Verhaar(t), Verhaert: Met paragogische *t* uit *Verhaar* < *van der Haar*. Vrij verspreide PIN *Haar* ‘zandige heuvelrug’ (TW). 1433 Arnoud vander Hare, filius Diederix vander prochie

vander Hare bi Utrecht; 1535 Hans Verhaer, Wijk bij Duurstede-Antwerpen; 1540 Hansken Verhart, Goor (WF).

Verhaege(n), zie van der Hagen.

Verhaert, zie Verhaar(t).

Verhage(n), zie van der Hagen.

Verhallen: Uit *van der Hallen*. Verspreide PIN *ter Halle(n)* 'hal'. 1398 Willem van der Halle, Ingelmunster (DEBR. 1970).

Verhamme: *Van der Hamme*. PIN 1319 *ter Hamme*, Menen (DF V). 1398 Jan van der Hamme, Wevelgem (DEBR. 1970); 1724 Pierre Veramme, Heule (WF).

Verharen: PIN *Haren* 'zandige heuvelrug' (TW). *Haren* (GR, NB, VB).

Verheecke, zie Vereeke(n).

Verhees, **Verheezen**, zie van Hese.

Verheggen: Uit *van der Heggen*. PIN (*ter*) *Hegge(n)* 'heg, haag, omheining'. 1420 Lambrecht Veregghen, Lier (WF); 1576 Barthelmeeus van der Hegghen, Middelburg (DM)

Verhelst, zie van der Elst.

Verherbrugge(n): PIN *Heerbrugge* in Lokeren (OV). 1350 Michielle van der Herbrughen, Eksaarde (GYSS. 1963').

Verheuf, zie van der Hoeven.

Verheul, **Verheule(n)**, zie van der Heul.

Verheuvel, zie van den Heuvel.

Verheijden, **Verheij**, **Verheije(n)**, zie van der Heide.

Verheijke, zie van der Eijk.

Verheijn, zie van der Heide.

Verhoef(f), zie van der Hoeven.

Verhoek(s), zie van (den) Hoek.

Verhoeve(n), zie van der Hoeven.

Verhoog, zie van der Hoge.

Verhoole: PIN *Hool* (NB, DR) 'moerassige plek'.

Verhoosel: Uit *van der Hoorsel*. PIN *Hoorzele* bij Lochristi en Waasmunster (OV). 1295 Egidii de Hoersele; 1334 Jan van der Oerzele, Lochristi; 1351 Jacop van der Hozele, Gent (WF).

Verhooset: PIN *Holset* (NL), uitspr. *hozelt*. Of verhaspeling van *Verhoosel*?

Verhorst, zie van der Horst.

Verhulst, zie van der Hulst.

Verjaal: Wellicht het Fr. Patr. Fréal < Germ. VN *Friwald* (DNF). 1589-1659 Vriael Evertsz, Heinkenszand (vader van) 1653 Jan Vriael, Aernout Vryaelse (HARTHOORN); 1656 Jan Vrijaelse, Heinkenszand-Goes; 1657 Jan Vryael, Goes; 1663-1720 Anthonis Jansz Vryael, Goes-Haarlem; 1702-75 Cornelis Vryael, Haarlem (ZG); 1682-1750 Pieter Verjaal; 1716-1742 Anthonis Verjaal, Brouwershaven; 1741-1804 Pieter Verjaal, Brouwershaven-Dreischor (VZS I); 1683 Verjaal, Brouwershaven, Goes (PDB); 1716 Antonis Pieterze Verjaal; 1741 Pieter Verjaal, Brouwershaven (GN 16 (1961), 132-133).

Verkaart: *Van der Kaart*. PIN *Kaart* in Brasschaat (A). 1403 Jan van der Kaert, Antwerpen; 1554 Geert Vercaert, Hoogstraten-Antwerpen (WF).

Verkaik: PIN *Kadijk* in Bergambacht (ZH): 1683 *Kaik*. Ook waterloop *Kaaik* bij Assendelft (NH).

Verkerk(e), zie van de Kerk.

Verkest(e): Uit *Verkerst*, *van der Kerst*. PIN *Kerst* 'plaats waar kers (b.v. waterkers) groeit'. 1398 Stevin van der Kerst, Ingelmunster (DEBR. 1970); 1648 Nicolaijs Verkest, Kortrijk (WF).

Verkeij: Wellicht vervormd uit *Verkleij*.

Verkleij, zie van der Klei.

Verkoelen: *Van der Koelen*, Limburgse vorm voor *van der Kuylen*, *Verkuil*, *Verkuylen*. PIN *Kuil(e)* 'kuil, groeve, hol'.

Verkroost: *Van der Kroost*. PIN *de Kroost* in Zeist (U).

Verkruijsse(n), zie van der Kruisen.

Verlaan, zie van der Laan.

Verlaat, van 't: PIN *Verlaat* 'sluis of schut, plaats waar men schepen of water doorlaat'.

Verlaat bij Almkerk (ZH), in Steenwijkerwoud (OIJ) (MOERMAN 247).

Verlaek, **Verlackt**, zie Laak.

Verlare, zie van (de) Laar.

Verlé, zie van der Lee.

Verleije, zie van de Leije.

Verlinde(n), zie van de(r) Linde.

Verloigne: Ook *Verlonje*. PIN *Luingne* (H), in Zuid-West-Vlaanderen als *loendzje* uitgesproken. De waterloop *La Luigne*. 1230 Peronam de Loinge, Dottenijs; 1398 Jaquemin van der Loinge, Harelbeke = 1407 Jaquemaerd van der Loengen, Kortrijk (DEBR. 1980, 1970, 1958).

Verloo, zie van der Loo.

Vermaak: Wellicht uit *Vermaerke* < *van der Mark*.

Vermaas, zie van der Maas.

Vermaat, zie van der Made.

Vermaire, **Vermaiere**, zie van der Meer..

Vermandel: *Van der Mandel*. PIN *ter Mandere/Mandel* in Sint-Baafs-Vijve (WV), naar de riviernaam de Mandel, zijrivier van de Leie. 1392 Boudin van der Mandre; 1406 Jan van der Mandele, Kortrijk (DEBR. 1970, 1958).

Vermare, zie van der Meer.

Vermast, zie van der Mast.

Vermazen, zie van der Maas.

Vermeer, **Vermeere(n)**, zie van der Meer.

Vermeersch, **Vermeersen**, **Vermeerssen(s)**, **Vermeesch**, zie van der Meerssche.

Vermegen: PIN *Megen* (NB).

Vermeire(n), zie van der Meer.

Vermeiressen, **Vermeirs(s)en**, **Verme rris**, **Vermerres**, zie van der Meerssche.

Vermet: 1. Metr. *Ver* 'vrouw' *Mette* 'Machteld, Mechthild'. 1293 Maghtildis dicta Metta Creyten, Diest; 1360 Claes Vermetten, Diest (WF); 1756 Domus Jansz Vermet, Borsele (HARTHOORN). – 2. Evtl. < *van der Met(t)en*. PIN *Met(te)*, *Meet* 'hooiland, weiland'. 1404 Goisin van der Meten, Ronse OV (WF).

Vermeul, **Vermeule(n)**, zie van der Molen;

Vermeij, zie van der Meide.

Vermeijlen, zie van der Mijle.

Vermeijs, zie van der Meerssche.

Vermineck: Ontrond uit *Vermunck* < *ter Munk* 'bij de monniken'.

Vermoet, zie Vermout.

Vermont: Patr. Germ. VN *far-mund* of *frith-mund*: *Feremundus*, *Fri(du)mundus* (MORLET I). 1374 Jan Fermond, Rijsel (WF).

Vermoolen, zie van der Molen.

Vermorgen: Herinterpretatie van *Vermorken*?

Vermorken: Uit *van der Morken*, dialectische uitspraak van *van der Marken*.

Vermout, **Vermoet**: Patr. < *Fremault*, *Fermaut*, Rom. vorm van de Germ. VN *Vromoud*. 1686 Maria Vermault, Lo (WF).

Vermue: Zuid-Bevelandse FN < *van der Mude*. Ingw. *mude*, *mui(de)* < Germ. *munthja* ‘monding > meers in deltagebied’. B.v. *de Muide* in Gent. 1239 Selvert van der Muden, Gent (GYSS. 1954).

Vermunt: *Van der Munt*. De *Munt* is de plaats waar gemunt wordt, waar de munt geslagen wordt. 1399 Denys van der Munte, Brugge; 1560 Anthonis Cornelisz van der Munten (vader van) Cornelis Anthonisz Vermunt, Etten NB (PDB).

Verna(e)ve: Metr. *Veren Ave* ‘vrouw Ava’, Germ. VN. 1248 Monkin filius Aven (GN); 1296 Heins huus ver Naven, Herentals (WF); 1329 tusschen Symoen ver Aven zoens lande, Hontenisse (DEBR. 1999).

Vernes: Uit *van der Nes/Nest*.

Vernhout, Fernhout: PIN *Vernhout* (NB) en bij Wisch (G). *Fernholte* in Attendorn (NRW).

Verniel: Var. van Metr. Vernelen? *Niel* < *Petronilla*?

Verniers: 1. BerN. Of. *vernier* ‘verkoper van lentevruchten’. 1396 Jehan le Vernier, Bergen H; 1492 Joos Vernier, Gent (WF); 1585 Laurens Verniers, Amsterdam (DM). – 2. Zie Werniers.

Vernieuwe: Metr. *Vernieven*, *Veren Ieven* < *Ver ieve* ‘vrouw Eva’. 1335 Jhans Vernieven huus, Kortrijk (DEBR. 1971).

Vernimmen, Vernimmer: Metr. *Veren Immen*, verbogen vorm van *Ver Imme* ‘vrouw Emma’. 1267 Henricus veren Immen, Lubbeek (WF); 1280 Soy Vern Ymme sone, Wondelgem (CG).

Vernooij, Vernooijs: 1. Metr. *Veren Ode* ‘vrouw Ode’. Germ. VN *Auda*, *Oda*. 1300 Willelmi Vernooden; 1350 Wilhelmus dictus veren Oeden, Tervuren; 1396 Goerde Vernoyen, Neerwinden (WF). – 2. Uit *van Rhenoij*, PIN in Geldermalsen (G). 1617 Jan Cornelisz Vernooij, Vleuten (DM).

Verpaele, Verpalen: Uit *van der Paal*, *van der Palen*. PIN Mnl. *pael(e)*, *pale* ‘(grens)paal’. Ook PIN *Paal* in Hulst (Z).

Verplak(ke): Vermoedelijk uit *Verplanke*.

Verplanke(n), Verplancke, zie van der Plank.

Verploeg, zie van der Ploeg.

Verpoorte(n), zie van de Poorte.

Verpraet, zie Praat.

Verraat, zie Veraart.

Verra(e)s, Veras: *Verraes* < *van Raes*. PIN *Raas* ‘geul, kreek, droogliggend land tussen geulen’. 1724-50 van Raes, Geluwe; Andreas Verraes, Moorsele: Lit.: F. DEBRABANDERE, *Van Raes en Verraes(t) De Leiegouw* 1981, 459-461.

Verrassel: Uit *Verasselt* < *Verhasselt* < *van der Hasselt*. PIN *ter Hasselt* ‘plaats waar hazelaren groeien, hazelarenbosje’. 1392 Willem van der Asselt, Kortrijk (WF).

Verre, van, zie van der Veer.

Verreij(en), zie van der Heide.

Verrosste, zie van der Roost.

Verrijk, zie van der Eijk.

Verrijn, zie van der Heide.

Verrijzer, Verrijzen, zie Verijzer.

Versaevel: Uit *van der Savel*. PIN *Zavel* ‘zand, plein’. 1282 Thomas de Zavle, Kales (GYSS. 1963).

Verschaeve, zie Verschage.

Verschaffel: PIN 1427 *ter Scaffelt*, Aaigem (OV). 1375 Jan van der Scaffelt, Gent (GYSS. 1954).

Verschage, Verschaeve: Uit *van der Schage*. *Verschaeve* door g/v-wisseling. PIN *ter Schage* ‘kreupelhout, bosje (aan rand van een veld). Vgl. E. *shaw*, Zweeds *skog*, Deens *skov*. PIN

Schage in Woumen (WV), *Schagen* in Rozendaal (NB). In Roeselare: 1474-1778 (heerlijkheid) vander Schage = 1645 vande Schave. 1348 Kateline vander Scave (DEBR. 1971); 1372 van Verbeelen vander Scaghe of Scave, Kortrijk (DEBR. 1970). – Lit.: O. LEYS, *De familienaam Verschaeve*. MVN 1957, 168.

Vershelde(n), zie van der Schelde.

Verschelling: PIN *Schellingen* in Oosterhout (NB). Vermoedelijk veeleer vervorming van *Vershelde(n)*.

Verschiere: Contaminatie van *Verschure* en de Wvl. FN *Versieren*, *Verzieren*? Wellicht uit de PIN *La Vaissière* (Cantal, Lozère) ‘plaats waar notenbomen groeien’? 1636 Versier = 1639 van Visiere = 1641 Verziere = 1644 vande Vesiere = 1647 vanden Visiere = 1650 Versiere, Brugge (PDB).

Verschilden, zie van der Schelde.

Verschonen: Vermoedelijk vervormd uit *Verschoren*.

Verschoor(e), zie van (der) Schoor.

Verschoote(n), zie van Schoote(n).

Verschoren, **Verschorre(n)**, zie van (der) Schoor.

Verschote, zie van Schoote(n).

Verschrage(n), **Verschraage**, **Verschraegen**: Uit *van der Schrage(n)*. PIN *Schrage* ‘droog, dor’. In Eksaarde (OV): 1571 *int Scrage, de Scrage*. 1349 Jan van der Scraghe, Eksaarde (GYSS. 1963’); 1742 Francois Verschrage, Eksaarde – Kapelle Z (*VS* 1972, 53).

Verschuieren, **Verschure(n)**, **Verschuur**, **Verschuure(n)**, zie (van der) Schuur.

Versé(e): Spelling van *Verset*, var. van *Vierset*, PIN (LU). 1689 François Vierset, Sorée (WF).

Verseput: PIN *Verseput* ‘zoetwaterput, gemeenteput’. In Kerkwerpe (Schouwen-Duiveland) is er een Verseputseweg. 1616 Pieter Cornelisse Verseput, Noordgouwe (Z) (PDB).

Verseveld, (van): PIN *Varsseveld* (G): 1200 *Versevelde*.

Vershuij, zie Verspuij.

Versloot, zie van der Sloot.

Versluis, **Versluijs**, zie Sluis.

Versmissen: Uit *van der Smissen*. PIN *Smisse* ‘smis, smidse, smederij’. Meestal naam van een smid. 1398 Nijs van der Smesse dit Tanghen, Geluwe (DEBR. 1970); 1396 Mergriete vander Smissen, Moerbeke (WF).

Versnel: Uit *van der Snel*?? Of Metr. *ver Snel*, de vrouwelijke vorm van de Germ. VN *Snello*?

Versnick: Uit *van der Snick(t)*. PIN *Snick*, samengetrokken uit *Zinnik*, de Ndl. naam van *Soignies* (H). 1291 Thibaut de Senike; 1408 Heine van Snic, Ninove (WF).

Verspae, zie Verspuij.

Verspeek, **Verspijck**: *Van der Speek*. Mnl. *spijk*, *specke*, Westfaals *specke* ‘brug van boomstammen, knuppeldam’ (MOERMAN, DN). PIN *Spekt* in Nuenen (NB): 1455 *in Specke*. 1404 Hans vander Specken, Rijmenam; 1613 Petrus Verspeek, Kontich (WF).

Verspe(e)ten: Uit *van der Speeten*. PIN *Spit*, *Spete* ‘omgespitte grond’ (MOERMAN). 1564 Merten van der Speeten, Burst (WF).

Verspille, **Versprille**: PIN ‘plaats war witte haagdoorn, spildoorn groeit’. 1728 François Versprille, Oostburg (DM); 1761 Lieven Versprille, Aardenburg (*VS* 1974, 566).

Verspoe, zie Verspuij.

Verspoor: *Van der Spoor*. PIN Mnl. *spoor* ‘pad, weg’.

Versprille, zie Verspille.

Verspuij, **Vershuij**, **Verspoe**, **Verspae**: PIN Mnl. *spoye*, *speye* ‘spui, schutsluis’. 1290 Willem van der Spoye, Damme (CG).

Verspijck, zie Verspeek.

Versteeg(h), Versteeye(n), zie van der Steeg.

Verstelle, zie Stel.

Verster, zie van der Ster.

Versteijlen, zie Steijlen.

Verstiggel, zie van der Stigchel.

Verstolle: Wellicht door dialectische uitspraak uit *Verstalle* < *van der Stalle*. PIN *Stal*

‘staanplats op de markt of in een hal; afgesloten ruimte, stal’.

Verstra(a)te(n), Verstraete(n), zie van der Straten.

Verstreng, zie Verstring(h)e.

Verstrep: Uit *van der Strepen*. PIN Mnl. *stripe, strepe* ‘streep, strook land’. 1423 Michiel van der Strepen, Lier (WF).

Verstring(h)e, Verstrijng, **Verstreng**: Uit *van der Stringe*; PIN *ter Stringe* ‘lange en smalle strook land, reep’. 1402 Jacop van der Stringhe, Eeklo (WF).

Verstijnen: Metr. *ver Stijne* ‘vrouw Stijne, Christina’.

Verswijver(en): PIN *Swijverle*, uitspraak *Zwijvel* (wsch. A). 1272 Gerardus de Suiverla, A; 1426 Gielis van Zwijverle, Antwerpen; 1756 Ger. Verswijvele, Merksem (WF).

Versijp, zie (van) Zijp.

Vertenten: PIN Mnl. *tente* ‘tent’. Aangezien meiers en schepenen bij openbare driejaarlijkse rechtszittingen onder een tent zitting hadden, kreeg het woord ook de bet. ‘rechtsgebied’. 1584 Joos Vertenten, Antwerpen (WF).

Verton: PIN *Verton* = *Virton* (LX). 1200 Bonvalet de Verton, LX (WF).

Vertooren, zie van (den) Toorn.

Vertregt, zie van Tricht.

Vertriest, zie Triest.

Vervaart, zie van der Vaart.

Vervaat, zie van der Vate.

Verva(e)ck, zie Vervake.

Vervaert, zie van der Vaart.

Vervae, zie van der Vate.

Vervake, Verva(e)ck: 1. Uit *van der Vake*. PIN *Vake* ‘vlechtwerk als afdamming in een beek’. 1544 Antheunis van der Vake, Kortrijk; 1556 Alaerdin vaer Vaecke, Bellegem (WF). – 2. PIN *Fervagues* in Fonsommes (Aisne). 1711 Jacques Fervaque = 1724 J. Vervacque, Heule (WF).

Vervat, zie van der Vate.

Verveen, zie van der Veen.

Vervenne, zie van der Ven.

Verver(s), Verwer: BerN van de verver, lakenverver. 1270-91 Laurens de Varwere, Gent (CG); 1421 heere Gillis de Vaerwere filius Jans van Remerswale in Zeelant (PARM.); 1546 Andries Ververe, Poeke (WF).

Vervest, Verwest: Uit *van der Vest*. PIN *Vest(e)* ‘versterking, bolwerk, kasteel, burg’. 1321 Lambrecht van der Veste, Ieper (BEELE).

Vervloet, zie van der Vloet.

Vervoorn, zie (van) Voorn.

Vervoort, zie van der Voorde.

Verwaal: Uit *van der Waal*. 1. Riviernaam de *Waal*, zijarm van de Rijn. – 2. Verspreide PIN *Waal* ‘kolk achter een dijk geslagen bij dijkdoorbraak’. 1188 Monin de Wala (GN); 1285-86 Gielis van den Wale, Dordrecht (DM).

Verwaijen, zie van der Waaij.

Verwee, Verwei, zie van der Weide.

Verweire, zie van Waarde.

Verwer, zie *Verver(s)*.
Verwest, zie *Vervest*.
Verweij, zie van der Weide.
Verwilghen, Verwilligen, zie van der Willigen.
Verwulst, Verwilst: Hypercorrecte vorm voor *Verhulst* (*Vlaamse Stam* 1998, 66).
Verwij, zie van der Weide.
Verwijmeren: Metr. *ver Wijmere*. Germ. VN *wig-mêr* ‘strijd-beroemd’: *Vuimara, Wimara* (MORLET I). -1597 Maarten Jansz van der Wijmaren (vader van) Hendrik Verwijmer, Zundert (PDB).
Verwijs, van der Vies: *Van der Wijs?* 17e e. Gerrit Hermansz Verwijs, Andel (DM).
Verijke, zie van der Eijk.
Verijzer; Verrijzer, Verrijzen: Uit *van der IJzer*. Waternaam de *IJzer* (WV). 1339 Gillis vander Ysere, Brugge; 1596 Jan Veryser, Sint-Winoksbergen FV (WF).
Verzeeuw: Wellicht var. van *Verzee* < *van der Zee*. Of voor *de Zeeuw*?
Verzijl, zie van (der) Zijl.
Vessem, van; van Vessum: PIN *Vessem* (NB).
Vesters: BerN van de houtvester. 1439 Quinten Vesters, Hasselt (WF).
Vet, de; (de) Veth, Vette(n): BN voor een vet persoon. 1399 Diederck de Vette, Brussel (WF).
Vettenburg: PIN *Vettenburg* in Strijtem (VB): 1685 *op den Vettenberch*.
Vetter, (de): BerN van de huidenvetter, leerlooier. 1326 Jan de Vette, Ieper (BEELE); 1742 Johannes Vetter, Gouda (NL 99 (1982), 207).
Veij, de: BN *Vei* ‘welig, dartel, zinnelijke’. 1376 Kerstiaen de Veije, Ieper (BEELE).
Veijgen: Spelling voor *Vijgen*. 1. BerBN van de vijgenhandelaar. Vgl. Fr. *Figue*, D. *Feig(e)*. – 2. Metr. *Feige(n)* < HN *Sophia*: *Fye* > *Fîje* > *Fîge* (1360 *Fye* = 1682 *Feyg*) (BRECH.).
Veijs, Feijs: Patr. 1. *Veis/Feis* < *Veinse/Feinse*, korte vorm van *Vincent*. 1438-42 Vincent Adin = Feinsin Adin, Kortrijk (DEBR. 1958). – 2. Verkorting van de Fr. VN *Gervais*, de HN *Gervasius*. 1298 Gervasio Messemekre = Veys Messemakre, Brugge (WF). – 3. Verkorting van *Serveis*, *Servais* < *Servatius*.
Viaene, zie *Viane*.
Vial(le): Fr. dial. vorm voor *Viala*, var. van *ville* ‘landelijk domein, dorp’ (DNF).
Viane, Viaene, Vijaene: 1. PIN *Vianen* (ZH, NB). 1375 Ghisebrecht here van Vyanen ende van den Ghoye. – 2. PIN *Viane* (OV). 1295 Gerard van Viane, Belsele. – 3. PIN *Vianden* (GH): 1136 *Vianne*. 1374 C. de Viane = Claes van Vyanden (WF).
Vidal: Patr. Var. van *Vital*, de Lat. HN *Vitalis*.
Videler: BerN van de vedelaar, vedelspeler, vioolspeler. 1298 Wautier le Videlare, Kales (GYSS.1963).
Viejou: Misschien een spelling van de Fr. FN *Vioux*. Patr. Rom. vorm van de Germ. VN *Widwulf*. Maar vermoedelijk veeleer spellingvariant van *Viot*.
Vienings, zie *Veening*.
Viëne, de la: PIN *Vienne* in Evregnies (H). Waals *viène*, Fr. *verne* ‘els’. 1498 Jehan de le Vienne, Namen (J.G.).
Vieren, van de, zie van de(r) Veer.
Viergever: ±1665 Daniel Viergever (kleinzoon van) 1590 Daniel Vlam, Charlois (Rotterdam)-Ouwekerk (PDB).
Vierhout: PIN *Vierhouten* in Ermelo (G). 1534 Gerrit Vierhout, Nunspeet (G) (DM).
Vierhuis: PIN *Vierhuis* in Leeuwarden (FL).
Viersen, van: PIN *Viersen* (NRW).
Vierstraete: PIN *Vierstrate* ‘viersprong, kruispunt van vier wegen’. 1382 Pieterkin Vierstrate, Beveren-Leie (DEBR. 1970).

Vies, van der, zie Verwijs.

Viet, de; Viets, Fiets, Fietje: Patr. De HN *Vitus, Vijt*. 1395 Joris Vijt, Brugge (WF). In het Land van Waas (OV) is *Vijt* de verkorting van *Davyd, David*. 1388 Margriet Vijt, 1409 Mathias Vijd, 1468 Lijsbet Vijdts (stammen van) Niclaus Davijds, Bazel OV (WF).

Vilder, (de); de Velder, Velders: BerN van de viller, die dieren vilt. 1295 Johannis le Vilre, Kales (GYSS. 1963); 1288 Simon die Veldere, Brugge (CG).

Vileijn, Vilijn: BN Ofr. *vilain*, Mnl. *vilein* 'dorpeling, boer, ongemanierd mens'. ±1330 Wulfardum Vilain; 1380 Joh. Villain, Hulst (DEBR. 1999); 1558 LODEWIJCK VYLEIN, Aardenburg (VAN VOOREN 32).

Villée: Spelling voor *Villet*, Norm.var. van *Willet*, Fr. dim. van de VN *Willem*.

Vilijn, zie Vileijn.

Vin, de: Var. van *de Ven*. Mnl. *ven(ne)*, *vin(ne)*, *velmme*, *vimme* 'vin (van vis), schub, stekel'. BN. 1548 Heyman Vinne, Geervliet; 1563 Jacob de Vin, Zierikzee-Antwerpen (WF).

Vincent: Patr. Lat. HN *Vincentius*.

Vinck(e), zie (de) Vink.

Vingerhoed: BerBN van de vingerhoedmaker. Ook D. *Fingerhut*. 1347 Art Vingerhoet, Tienen (WF).

Vingerling: Mnl. *vingerlinc* 'vingerring'. BerBN voor de maker ervan of BN voor de drager van een opvallende ring. Ook D. *Fingerling*. 1279 Jehans Vingrelins, Doornik (WF).

Vinjé: 1. Spelling voor Fr. *Vignet*, dim. van *vigne* 'wijngaard'. BerBN van de wijngaardenier. 1384 Jehan Vignet, Laon (MORLET). – 2. Spelling voor Fr. *Vignier*. BerN van de wijngaardenier, wijnbouwer. 1404 G. Vigner = 1409 G. Vignier, Rijsel (WF). – 3. Spelling voor Fr. *Vinier* 'wijnhandelaar, wijntapper'. ±1300 Petrus Vinier, Kortrijk (DEBR. 1980).

Vink, (de); Vinke, Vinck(e), Vijncke, Vijmke: BN naar de vogelnaam. 1309-10 van ... Hannins Vinx, Aardenburg (HAES. 169); 1337 Boudin Vincs erve; 1381 Willem Vinke, Hulst (DEBR. 1999).

Vinnemeier: Meier op 't ven?

Vinnen, van der, zie van de(r) Ven.

Vintioen: Adaptatie van Fr. *Vinçon*, Rom. vleivorm van VN *Vincent*.

Vioen: Uit *Vion*, var. van *Wion*, Pic. verbogen vorm van de Germ. VN *Wido*. 1377 Michiel Vijoen; 1379 Jan Vyon, Ieper (BEELE).

Viot, de; Viejou: Patr. Var. van *Wiot*, Rom. dim. van Germ. VN *Wido*. 1215 Wiot le Fruitier, Atrecht (NCJ).

Viruly: Spellingvar. van de FN *Virely*. Ofr. *vireli*, Fr. *virelai* 'danslied'. BN.

Vis, (de), Visch: BN voor de visser of vishandelaar. 1309-10 miin here Willem den Visch, Aardenburg (HAES. 169); 1381 Jan Visch, Hulst (DEBR. 1999).

Visbeek: PIN *Visbeek*, b.v. in Turnhout (A). Vgl. D. *Fischbach, Fischbeck*. 1647 Matthijs Visbeck, Weert (DM); 1641 Mathijs Visbeke, Lier (WF).

Visbeen: Vnnl. *vischbeen* 'rugplaat van de inktvis, balein, sterke visgraat'. BN of BerBN. Vgl. D. *Fischbein*.

Visch, zie (de) Vis.

Visscher, (de); Visschers, Visker, zie (de) Visser.

Visse, van de: Naar de huisnaam 'De Vis'?

Vissen, de: Mnl. *visse* 'bunzing'. BN naar de sluwheid. 1163 Henricus Fisse; 1211 Henricus filius Vissen, Gent (GN); 1299 Egidii Visse, Brugge (WF).

Visser, (de); Vissers, (de) Visscher, Visschers, Visker: BerN van de visser. 1318-19 Clais die Visker, Z (HAMAKER I, 60); 1353 Heinric Visschers schuere, Hulst; 1381 Heinric de Visschere, Ossenissee (DEBR. 1999); 1396 Lodewijc den Visschere vander hueringhe vander visscherien vanden vesten, Kortrijk (DEBR. 1970); 1475 Jasper de Visschere, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Visser, van de: BerN *de Visser* met secundair voorzetsel *van?* Of *van de Visse?*

Visvliet, van: PIN *Visvliet* in Grijskerk (GR). 16de e. Meinard van Visvliet, GR – Vlissingen – Veere (MEERTENS 1947); 1717 Pieter van Visvliet, Middelburg (DE VOS 607).

Viveen: Patr. Adaptatie van Fr. *Vivien* < Lat. HN *Vivianus*. 1340 Hughe Vivien; 1341 Aernoud Vivien, Saaftinge (DEBR. 1999).

Vlaanderen, (van); Vlaender, van Vlaenderen: Naar de afkomst uit het graafschap Vlaanderen. 1309-10 mijn here Robrecht van Vlaendren, Aardenburg (HAES. 169). Hier wordt Robrecht van Béthune bedoeld, graaf van Vlaanderen (1305-1322).

Vlaar: BerN Mnl. *vlader*, *vlaer* 'vilder'. 1647 Symen Pietersz Vlaer, schipper op 'de Jonge Vlaerboom', Aartswoud (DM).

Vlaardingen, van: PIN *Vlaardingen* (ZH). 1659 Harmen Hendricxs van Fleringen, Sluipwijk (DM).

Vlaeminck, Vlaeming, zie Vlaminc, Vlaming.

Vlaenderen, van, zie (van) Vlaanderen.

Vlaerink: Wellicht leesfout voor *Vlaminc*.

Vlag: BerBN van de vaandrig? Vgl. *Vane*.

Vlake: Mnl. *vlake* 'vlakke, zeevlak, aan water liggend land'. 1263 Pieter van der Vlake, Z (OBREEN 250); 1264 Petrum de Vlake, ZV (OBREEN 210); 1583 Michiel Vlack, Gouda (DM).

Vlaminck, Vlaming, Vlaeminck, Vlaeming, Vleming, Vlijminck: Volksnaam Vlaming, oorspronkelijk de bewoner van het kustland, het originele Vlaanderen 'overstroomd gebied'. 1266 Hugonem dictum Vlamingh, Z (Obreen 218); 1369 tsieghen Willem Vlaminghe Laureyns sone = Willem Vlaminc Laureyns zone, Hulst (DEBR. 1999); 1472 Cornelis Vlaminc, Aardenburg (VAN VOOREN 31).

Vlasblom: Huisnaam 'In de Vlasbloem', die b.v. in West-Vlaanderen voorkomt (DF XVI).

Vlassenroot, Vlassenrood: PIN *Vlasrote* 'plaats waar vlas geroot wordt'. *Vlasroot* in Sint-Pauwels (OV), in Maasbree (NL), *Vlasrood* in Waalre (NB). 1281 Th. de Vlasrote, Kemzeke (WF).

Vlasveld: PIN *Vlasveld* 'vlasakker, vlasgaard', b.v. in Waregem (WV).

Vleer: Var. van *Flier?* Of *van Vlier?*

Vleerberghe, de, zie (van) Vlieberghe.

Vleesch(h)ouwer, (de); de Vleeschauwer, Vleeshouwer, Vleesschauwer, Vleesscouwer: BerN van de slager. ±1300 domini Andree Vleeschauwers, Hulst (DEBR. 1999); 1341 Willem die Vleeshouwer, Sommeldijk (HAMAKER II, 262).

Vleesdrager: BerN van de slagersknecht.

Vleeskens: BerBN van een slager?

Vleesschauwer, Vleesschouwer, zie (de) Vleesch(h)ouwer.

Vlegels: BerBN van de vlegelmaker of de dorser. 1381 Yse de Vleghele; Pieter Vleghele, Ossenissee (DEBR. 1999).

Vlek(ke): BN Mnl. *vlecke* 'vlek, smet, gebrek, mankement'. 1230 Hermano Vlecke, Hochstaden; 1575 Peter Vleck, Hegelsom; 1578 Hendrik Vlecken, Geilenkirchen-Antwerpen (WF).

Vleming, zie Vlaminc.

Vleugel(s): BN voor iemand die a.h.w. vleugels heeft. 1440 Lodin de Vlueghele, Kortrijk (WF); 1673 Aernout Aernoutse Vleugel, Waaarde Z (DM). Vgl. 1429 Jan Vlueghelync, Sluis (PARM.).

Vleuten, van der: PIN *de Vleut* in Best (NB). Rutger Oem van Bokhoven uit Den Bosch werd in 1447 beleend met De Vleut; zo kreeg hij de naam Oem van der Vleuten (med. C. van der Vleuten, Warmenhuizen).

Vlieberghe, (van); Vlijberge, van Vlierbergen, van Vlierbergh, (van) Vlierberghe, de Vlierberghe, van Vliembergen, de Vleerberghe: PIN *Vlieberg* in Kortrijk (WV): 1425 up den Vlieberch. 1393 Jaqueme Vlieberch, Ieper (BEELE); 1870-1900 van Vliembergen = van Vlierbergen, Grauw (PDB).

Vliegen: BN naar het insect, de vlieg, voor een lastig of onrustig mens. Vgl. D. *Fliege*. 1155 Gelnotus Flige, Gent (GN); 1281 Arnolfo Vliege, Kortrijk (DEBR. 1980); 1381 Aechte Vliechts, Hulst (DEBR. 1999).

Vliegenthart: PIN *Vliegend Hart*. 1723 Neeltie Teunisse Vliegenthart, Hendrik-Ido-Ambacht ZH (DM).

Vlieger, (de); de Vliegere, (de) Vlieghe: BerN van de vlieger, vogeljager, die met jachtvogels of op vogels jaagt. 1162 Hugo Fligre, Gent (GN); 1381 Jan de Vlieghere, Hontenisse (DEBR. 1999); 1472 Jan de Vlieghere, Aardenburg (VAN VOOREN 31).

Vliek: Mnl. *vlieke* 'pijl'. BN of BerBN. 1388 Michiel Vlieke, Hulst (DEBR. 1999).

Vliembergen, van, zie (van) Vlieberghe.

Vlier, van: PIN *Vlier* in Ambt Delden (OIJ), Borne (OIJ), Almelo (OIJ), Ommen (OIJ).

Vlierbergen, van; van Vlierbergh, (van) Vlierberghe, de Vlierberghe, zie (van) Vlieberghe.

Vlies, van de(r): PIN *Vlies, Vles*, E. *flask* 'waterplas'. 1752-82 Otte van der Vlies, Schiedam-Gent (PDB).

Vliet, (van (der)): PIN *ter Vliet*, verspreide waternaam. 1248 Agathe de Vlieta, Schoondijke Z (GN); 1318-19 Pieter Tonijs sone van den Vliete, Noord-Beveland (HAMAKER I, 10); 1475 Jan vanden Vliete, de nayere, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Vlietstra: Friese afl van *van Vliet*.

Vlimmeren, van: PIN *Vlimmeren* (A). 1599 Jan van Vlimmeren, Oud Gastel (DM).

Vlinkervleugel: Door *l*-anticipatie uit *Vinckevleugel*. BN 'vinkenvlerk, vinkenvleugel'. Vgl. *Vindevogel* (zie *Ventevogel*) en D. *Finkenflügel*.

Vlissingen, van: PIN (Z).

Vlist, van der: PIN *Vliet, Vlest* 'plaats met vlies, een op ondiep water drijvende plantenlaag' (MOERMAN). 1654 Aert Cornelisz van der Vlist, Benschop U (DM).

Vloebergh: PIN *Vloedberg* o.m. in Oostmalle en Turnhout (A). 1428 aen den Vloetberch; 1429 Wouter Vloetberch = Wouter van den Vloetberch, Oostmalle. – Lit.: T. VLOEBERGH, *De familie Vloeberg 14e-20e eeuw*, Antwerpen, 1998.

Vloet, van der; Vervloet, Vlot: PIN *Vloet* 'vloed, beek, waterloop'. 1370 Philips vander Vloet, Wingene WV (DF XVI).

Vlok: Mnl. *vloc(ke)* 'vlok, wolafval, ruwe stof'. BerBN. Vgl. 1349 van veren Oeden der Vlocmaecster, Den Bosch (HB 471). 1659 Klaas Vlock, Rotterdam (DM).

Vlokhoven, van: PIN *Vlokhoven* in Eindhoven (NB).

Vlot, zie van der Vloet.

Vlugt, de: BN voor een vluggerd. Of uit *van der Vlucht*. 1393 Peter Vlugghe, Antwerpen (WF).

Vlugt, van der: PIN *De Vlucht* = *Vleugt* in Schaffen, *Vleugt* in Zichem, *de Vlucht* in Sint-Stevens-Woluwe, Budingen (VB).

Vlijberge, zie (van) Vlieberghe.

Vlijmen: PIN *Vlijmen* (NB). 1420 Jan van Vlymen, Amsterdam (NHC).

Vlijminck, zie Vlamminck.

Voeren, van, zie (van) Voorn.

Voerknecht: BerN van de knecht die de dieren voedert. Vgl. D. *Futterknecht*.

Voerman(s), Voorman: 1. BerN van de voerman, koetsier. 1370 van Janne Voermans, Tienen (WF). – 2. Soms adaptatie van E. *Foreman*.

Voet, Voeten, Voets: BN voor iemand met grote voeten. 1359 Gillis Voet f. Willems, Aardenburg (JAM. 114); 1584 Jan Voet, Arnemuiden (DM); °±1600 Jan Voet, De Clinge ZV. – Lit.: W. VAN HOORICK, *De familie Voet in Oost- en Zeeuws-Vlaanderen*. VS 41 (2005), 1-28.

Voetelink: Mnl. *voetelinc* ‘voet of zool van een kous’. BN.

Vogel, (de); Vogels: 1. BN naar de eigenschappen van een vogel: vlug, beweeglijk. – 2. BerBN van de vogelaar. J. Vogel = Joh. Voghelere (BACH I, 247). 1304 Daniel Voghel, Ieper (BEELE); 1585 Vrederick Voghel, Amsterdam (DM).

Vogelaar, (de); Vogelaere, de Volaere, de Voogelaar, Vogler: BN van de vogelvanger. 1309-10 Jan den Veughelare, Aardenburg (HAES. 168); 1354 Willem de Voghelare, Axel (GYSS. 1999); 1475 Pieter de Voghelare, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Vogel(en)zang, Vogelesang: Verspreide PIN *Vogelzang* ‘vogelweide, braakliggend terrein’. Huisnaam in Maastricht: 1309 de domo... dicta Vogelsanc. 1268 Lamkinus Vogelsanc, Ieper (BEELE).

Vogler, zie (de) Vogelaar.

Vogt, zie (de) Voogd.

Vola: Verkort uit *Volaart*?

Volaarts: 1. Mnl. *vollaert* ‘fijn wittebrood bij feestelijke gelegenheden’. BN of BerBN. – 2. Afl. van Mnl. *volen* ‘stoeien, m.n. met meisjes’. 1381 Volaert ghesent van Antwerpen te Risele = 1383 senden wij Jan Voelaerde met eenen brieve, Hulst (DEBR. 1999).

Volaere, de, zie (de) Vogelaar.

Volckaert, zie Volkaert.

Volckerijck, zie Volk(e)rijk.

Volder(e), de; de Vulder: BerN van de volder, voller, lakenbereider, die wollen stoffen volt. 1341 Aechte Sfolres, Saaftinge; 1391 Gillis den Volre, Kortrijk (DEBR. 1999, 1970); 1653 Toninken Volders, Wolphaartsdijk (HARTHOORN).

Volk: Patr. Germ. VN *Fulco, Folko* ‘volk’. 1399 Willem Volke, Kortrijk (DEBR. 1970).

Volkaert, Volckaert, Volkert: Patr. Germ. VN *fulk-hard* ‘volk-sterk’: *Folkhard* (Fm.). -1300 Simonis Volcard, Kortrijk (DEBR. 1980); 1475 Jan Volkaerts f. Boudins, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Volker, Volkers, Folker, Fölker: Patr. Germ. VN *fulk-hari* ‘volk-leger’: *Fulcarius, Folchar, Folcker* (Fm., MORLET I). 1085 van Volkre uten Hove; 1214 van Folcren den Buc, Gent (GN).

Volkere, van de: Vervorming van wellicht *Volker*.

Volkeri: Gen. van *Volkerus*, latinisering van *Volker*.

Volkert, zie Volkaert.

Volk(e)rijk, Volckerijck: Patr. Germ. VN *fulk-rîk* ‘volk-machtig’: *Fulcricus* (MORLET I). 1281 Clais Volkeric, Hillegem (WF).

Vollemaere, zie Volmer.

Volleman(s): Afl. van Mnl. *vole* ‘veulen’. Vgl. D. *Vole* ‘levendig mens’ (BRECH.). Of paardenfokker. Of afl. van ww. *volen* ‘stoeien’. 1335 Jhan Volemans huus, Kortrijk (DEBR. 1971).

Volles: Wellicht uit *Vollers*, gen. van *de Voller* ‘volder’.

Volmer, Folmer, Vollemaere: Patr. Germ. VN *fulk-mêr* ‘volk-beroemd’: *Folmerus* (MORLET I). 1392 Jan Volmers zuster, Hoom (WF).

Vonck, zie Vonk.

Vonder: Verkort uit *van den Vonder*. PIN *Vonder* ‘los bruggetje, vlonder’. 1360 Boudin van der Vonderen, Evergem (GYSS. 1971).

Vonhout: Var. voor *van Hout*.

Vonk, Vonck: Mnl. *vonc*, *vonke*, D. *Funke* 'vonk'. BerBN voor een smid, naar de vonken die hij bij het smeden maakt.. 1270 Heinricus Faber (smid) qui dicebatur Vunko, Stralsund (BACH I, 281). 1312 Roelof Vonk, Lienden (DM).

Vons: PIN *Fons*, Fries *Fûns*, in Littenseradiel (FL). 1390 Folkert Fondens; 1558 Lieuwe Fons, Jorwerd (DM).

Voo, van der: Vertaling van *Delvau(x)* 'van Dale'?? 1736 van der Voo, Berkel (PDB).

Voogd, (de); (de) Voogdt, (de) Voogt, Vogt: Naam voor de *voogd* 'beschermmer, patroon, voogd; bevelhebber, aanvoerder'. 1368 Mattheus de Voghet, Oostburg (JAM. 149); 1576 Caerel de Voecht, Aardenburg (VAN VOOREN 32).

Voogelaar, de, zie (de) Vogelaar.

Voois, Vooijs: Var. van *Voos* < *Vaas*, *Servaas*? Of Mnl. *voois* 'stem'?

Voolstra: Friese afl. van PIN *Follega* (FL) (DM). Ook *Folstra*.

Voorbergen, zie van Voorenberghe.

Voorbeijtel: BerBN??

Voorbij: Naar de woonplaats voorbij het dorp??

Voorde, van de(r); van de Voort, Vervoort, ten Voorde: Verspreide PIN *Voorde*, *Voort* 'doorwaadbare plaats'. *Tervoort* (NB). 1320 dat Wouter vanden Vorde = Woutre vanden Voorden, Hulst (DEBR. 1999); 1478 met Lysbette vanden Voorde, Overslag (STEEGERS); 1368 Heinric van der Voirt opt goet ter Voirt, Turnhout; 1574 Adriaen Vervoort, Boechout (WF); 1600 Derick Vervoert, Nijmegen (DM); 1637 Matthias van de Voorde, Walcheren-Biggekerke (VS 1974, 566).

Voordendag: BN voor iemand die vroeg opstaat, voor het dag is? Vgl. D. *Vormittag*.

Voordijk: PIN *Voordijk* in Mill (NB) en Vlijmen (NB).

Vooren, (van), zie (van) Voorn.

Voorenberghe, van; Voorbergen: PIN *Voornburg* in Wageningen (G)? Of *voor den berg*?

Voorhagen: Naar de woonplaats voor een haag. Vermoedelijk uit D. *Vorhagen*.

Voorhans: Voorste Hans, Hans die vooraan woont. D. *Forderhans*. Vgl. *Voorjans* < 1602 *Vort Jans* 'Jan die bij een voorde woont' (HEKKET).

Voorhoeve: PIN *Voorhoef* in Bleiswijk (ZH).

Voorhorst: PIN *Voorhorst* in Welsum (OIJ).

Voorhout: PIN *Voorhout* (ZH). 1330 Jan van Vorhoute, Hulst (DEBR. 1999); 1475 Callekijn van Voroudt, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Voorman, zie Voerman(s).

Voormeulen, Voormolen: Vervorming van *Vermolen*, *Vermeulen*.

Voorn, (van); (van) Vooren, van Voren, van Voeren, Vervoorn: PIN *Voorne* (G): 1377 *die Voeren*; *Oostvoorne* (ZH). 1198 Hugo de Vorne et Theodericus frater eius, Middelburg (OHZ 391); ±1200 Hugo de Forren (OBREEN 194); 1607 Cornelis van Vooren, Aardenburg (VAN VOOREN 1973); 1733 Claas Aartse van der Voorn, Aarlanderveen (ZH) (DM).

Voorst, van: PIN *Voorst* (G, NL, OIJ). 1362 Zweder van Voorst, Zwolle (DM).

Voort, van de, zie van de(r) Voorde.

Voorthuijzen, van: PIN *Voorthuizen* (G).

Voorting: Die aan een *voorde* woont?

Voorwalt: D. PIN *Vorwald* (BEI, NRW, NS).

Voorwijncels: Misschien herinterpretatie van Ndd. *Vohwinkel* 'vossenhoek'. Mhd. *vohe* 'vossin'. Vgl. *Vosswinkel* (DN).

Vooijs, zie Voois.

Vorder Hake: Wellicht uit D. *Vor dem Hagen*.

Voren, van, zie (van) Voorn.

Vorselaars: 1. Afl. van PIN *Vorsel* (NB). – 2. PIN *Vorselaar* (A). 1317 Gerardus de Vorsslaer, Antwerpen (WF).

Vorst, van der: PIN *Vorst* (A, NL, Brussel), ook in Arsen (NL), Deurne (NB), Sevenum (NL) en Boxtel (NB) < Lat. *forestum* ‘bos, woud’. 1391 France vander Vorst, Antwerpen (WF).

Vorstenbosch, (van): PIN *Vorstenbosch* (Nistelrode, NB). 1672 Arnoldus Vorstenbos, Schijndel (WF).

Vorsterman: BerN van de vorster, boswachter.

Vorstheuvel: PIN *Forsthövel* (NRW).

Vorwerk: D. FN *Vorwerk* < Mhd. *vorwërc* ‘bolwerk, vesting. Ook verspreide D. PIN *Vorwerk* (o.m. NRW, NS, SH, HS). Ook PIN 1188 *Vorewerch* in Eibergen (G); 1370 *ten Voerwerke* in Hardenberg (OIJ). Volgens Hekket 381 ‘een onder eigen beheer staande hoeve, behorend bij een hoofdhoeve’.

Vos, (de); Voss: BN naar de diernaam vos, voor een sluwerd of een roodharige. 1292 wi Ghelnoet die Vos, Hulst; 1326 Glorie Henrix Vos dochter, Hulst; 1355 Jan de Vos priester, Ossensisse (DEBR. 1962, 1999); 1311 Jacob die Vos, Aardenburg (HAES. 169); 1495 Pieter de Vos, Aardenburg (VAN VOOREN 32).

Vosen, zie Vossen.

Voshaart, zie Vossaert.

Voshol: PIN *Voshol* bij Reeuwijk (ZH), *Voshole/Vossole* in Oostburg (Z). 1371 Gherarde van Voshole, Gent (DF XVI); 16e e. Heyndrick Cornelisz Voshol, Poortvliet (Tholen, Z) (DM).

Voskamp: PIN *Voskamp* in Maaseik (BL).

Voskuil(en), van Voskuile, Voskuijl: PIN *Voskuil* in Oldebroek (G), *Voskuilen* in Woudenberg en Leusden (U). 1381-1404 Hillebrandt Lubberts van Vosculen (zoon van) Lubbert Petersz Voscuyl (DM).

Voss, zie (de) Vos.

Vossaert, Voshaart, Fassaert, -aers: Patr. Germ. en oude Zeeuwse VN *vos-hard*. ± 1300 debent Vosardi in Hulst = 1324 debent Vossardi in Hulst; 1317 Ihan Vossart Vossarts zone; 1320 Jhan Vossard mijns here Dankarts zone; 1344 Dankart Vossaerts zone, Hulst (DEBR. 1999); 1475 Daneel Vossaert; 1437 Splinter Vossaertszone, Hulst (GYSS. 1999).

Vossen, Vosen, Fossen: Patr. VN *Vos, Fos* (MEERTENS 1941). 1280 Joh. Vossin, Ieper (BEELE). Vgl. *Vossaert*.

Vossen, van (der): PIN *Vossen* in Apeldoorn (G) en Heerde (G).

Vossepoel: Door ass. *rs* > *ss* uit *Vorsepoel* ‘kikkerpoel’.

Vossers, zie de Vusser.

Vosveld: PIN *Vossenveld* in Winterswijk (G).

Vrage: Samengetrokken uit *Verhage*.

Vredchem, (van), zie (van) Vredegem.

Vrede, van de; van de Vreede, van de Vree: PIN *Vrede* ‘omheining, omheinde plaats’. PIN *Vree* in Denekamp (OIJ), Rosmalen (NB), Zwollerkerspel (OIJ).

Vredegem, (van); (van) Vred(e)chem: Misschien de PIN *Vrekkem* in Denderwindeke en Ursel (OV). 1396 Godevert van Vrechem, Denderwindeke (WF).

Vredembregt: Patr. Germ. VN *frith-berht* ‘vrede-schitterend’: *Frithubert, Fredebertus* (MORLET I). 12e e. Ferthebertus, Gent (GN). 1670 Franciscus Fredebrecht, Wellingholzhausen (NS) (voorvader van) 1752-1831 Joannes Caspar Vredembregt, Schiedam-Delft (DM).

Vree, (de), zie de Wreede.

Vree, van de, zie van de Vrede.

Vreeburg: 1. Metr. Germ. VN *frith-burg* ‘vrede-burg’: *Fredeburgis, Fredburga* (MORLET I). 1387 Art veren Vredebrgen, Tienen (WF). – 2. PIN *Vredenburg* (G).

Vreede, (de), zie de Wreede.

Vreede, van de, zie van de Vrede.

Vreeke(n), Vreke, Vréke: Samengetrokken uit *Vereeke(n)*.

Vreeswijk: PIN *Vreeswijk* (U).

Vreeze, de; Freeze: Var. van *de Vrieze*. Volksnaam van de Fries. 1688 Jan de Vreese, Aardenburg (*VS* 1974, 566).

Vreke, Vréke, zie Vreeke(n).

Vreugd, de; van de Vreugde: In 1686 werd in Brussel een vondeling *De Vreught* genoemd, omdat hij 'in de deur van den Genughelijcken Boer op de Walsche Plaetse' gevonden was.

Vreugdenhil: PIN met *Hil* 'heuvel'.

Vreijbloedt: BN *Vrijbloed*.

Vreijke: Samengetrokken uit *van der Eijke*, vgl. *Vreeke*. Zie *van der Eijk*.

Vrie, van de: PIN *Vrij* in Bergen (NL). 1660-70 Jan van de Vrie, Kapelle (HARTHOORN).

Vrieling, Vrielinck, Vrielijck, Vrielenk: BN voor een vrij man, vrijgeboren of vrijgemaakt, een poorter. 1367 Jehan Vrilinc, Ieper (BEELE).

Vriend, (de); de Vriendt, Vriend, Vrien(t)s, Vrind: BN voor een vriend: partijgenoot, bondgenoot, minnaar, beminde, verwant. 1175 Hugo Vrind, Gent (GN); 1309-10 Weitin de Vrient = Weitkin de Vrient dat hi liep te Oesemanskerke, Aardenburg (HAES. 170); 1381 Jan Vrient; 1381 relicta Petri Vriens, Hontenisse (DEBR. 1999).

Vries(e), de, zie de Vrieze.

Vriesendorp: PIN 1350 *Frisendorf* in Westerwald (NS)? Vgl. *D. Friesendorf* (BEI).

Vriesman: BN voor de Vrieze, de Fries, vgl. *Engelsman*.

Vrieze, de; de Vries(e): Volksnaam van de Fries, de inwoner van Friesland. De klankwettige Ndl. vorm is inderdaad *Vries(land)*. 1278 Jan die Vrieze, Dordrecht (CG); 1290 Willaumes Vrieze, Z (OHZ IV, 797); 1318 naest Jhans Vriesen = Ihan de Vrieze, Hulst (DEBR. 1999); 1365 Heinrick de Vrieze, Middelburg (JAM. 133). – Lit.: H. BUITENHUIS, *De familienaam De Vries*. *MVN* 1965, 163-173.

Vrind, zie (de) Vriend.

Vrinssen: Patr. *Vrins, Vrijns* < *Severijns*. HN *Severinus*.

Vroe, de: BN voor wie vroed was: verstandig, geleerd, rechtschapen, flink; opgewekt, zuinig. 1269 Daniel dictus Vroet, Krabbendijke (OHZ III, 561); 1309-10 Annin de Vroede, Aardenburg (HAES. 170).

Vroeg in de wei(j): BN voor iemand die vroeg opstaat, vgl. *Vroegop*, *D. Frühinsfeld*, *Frühinsholz*, *Frühauf*.

Vroegh: BN 'vroeg'; voor wie vroeg opstaat. *D. Früh*.

Vroegop: BN voor wie vroeg opstaat, ook *Vroichop*, vgl. *D. Frühauf*.

Vroegrijk: Volksetymologische vervorming van de Germ. VN *Vrorik* < *fraw-rîk* 'heer-heerser': 965 *Froricus* (GN). 1281 Vroric, Desselgem (WF).

Vrolijk: BN naar het vrolijke karakter. *D. Fröhlich*. 1351 Willem Vroylyc, Gent (WF); 1618 Adriaen Jacobsz Vrolijck, Rotterdam (DM).

Vroom, Vroon: Patr. Germ. *frum*-naam, zoals *Vromond*, *Vromoud*. 1398 Hannekin Vromin; Jan Vronin, Tielt (DEBR. 1970).

Vroom, (de); Vroome(n): BN voor een vrome 'flink, krachtig, moedig, rechtschapen'. 1527 Huygen Rombouts geheeten de Vrome, Brussel (WF). – 2. Herinterpretatie van het Patr. *Vroom*. 1551 Willem Henrick Vroomenz. = Willem Hendrik Cornelisz. Vroom = Henrick Cornelis Henrik Domaesz. de Vrome, Oud-Gastel (MNT 450).

Vroon, zie Vroom.

Vroonland: PIN Mnl. *vroonland* 'land van de heer' (MOERMAN), 'land dat aan niemand leenroerig is, in volle eigendom' (MW).

Vrij: BN voor wie edel van geboorte is, een aanzienlijke; vrijgeboren, vrijgemaakt, poorter. 1505 Gherijt die Vrie, Reeuwijk (DM).

Vrijdag: De naam van de weekdag, vrijdag. BN. D. *Freitag*. 1399 Berent Vrydach, Zwolle (DM).

Vrijenhoek: PIN 'vrije hoek'. 1632 Adriaen Jacobs Vrijenhoock, Benthuisen (ZH) (DM).

Vrijheid: PIN *Vrijheid* in Elburg (G).

Vrijhoef: PIN *Vrijhoef* in Reeuwijk (ZH) en Leusden (U). Of *Vrijhoeven* (ZH) of *Vrijhoeve* (NB).

Vrijland(t): PIN *Vrijland* in Rotterdam (ZH). 1680 Wit Jansz Vrijland, Pernis (DM).

Vrijman: BN voor een vrij man, een vrijgemaakte lijfeigene. 1401 Jan Vryman, Aardenburg (JAM. 212)..

Vrijmoed: Patr. Germ. VN *frith-môd* 'vrede-(ge)moed': *Fretmodus* (MORLET I). Achteraf geherinterpreteerd als BN voor een vrijmoedig man 'edel, welwillend'. D. *Freimuth*.

Vueghs: Gen. van *de Voogd*? Of van *van Vugt*?

Vug(h)t, van: PIN *Vucht* (BL, NB). 1414 Jan van Vucht, Hasselt (WF).

Vulder, de, zie de Volder(e).

Vusser, de; Vossers: Door ass. uit *de Vuster* < *de Veurster, Vorster*. BerN *de Veurster, Vorster, Vurster* 'bosopzichter, boswachter'. D. *Förster*. 1364 Jame den Veurstre, Gent (WF).

Vuure(n), van; Furen: PIN Vuren in Lingewaal (G). – Lit.: H. KOLLIS & CHR. VAN VUURE, *Jacob Arysz van Vueren en Trijntje Cornd. Muijs...*, Bergen-Amsterdam, 1982.

Vuijk: Oude spelling voor *Wijk*. Patr. *Wikke, Wijk* uit Germ. *wîg*-naam: *Wigo, Wicco*. 1261 Wike Reviaus, Atrecht (NCJ); 1526 Wycke vander Strate, Dentergem (DEBR. 1970). Evtl. uit *van Wijk*.

Vuijst, de: BN voor iemand die vaak vuisten maakte, balde of die vaak op de vuist ging. Of naar de huisnaam., < *Indevuyst*. 1272 jeghen Janne Vuyste, Antwerpen (WF); 1589 Seecher de Vuyst, Moerbeke OV – Zeeland (VS 1965, 223).

Vijaene, zie Viane.

Vijfvinkel: PIN *Vijfvinkel* < *Vijfwinkel* 'vijf hoeken'. 1677 Aerdt Dirxcs, Vijffinckel, Barendrecht (DM).

Vijge(n)boom: PIN, huisnaam *Vijgeboom* in Winterswijk (G).

Vijl: BerBN van de vijlenmaker of de vijler.

Vijlder, (de); Vijlders: BerN van de vijler, die vijlt. 1556 Jan de Vijldere, Stekene (Antwerpen).

Vijminck: Vermoedelijk vervormd uit *Vlijminck*.

Vijmke, zie (de) Vink.

Vijn, du, zie de Weijn.

Vijncke, zie (de) Vink.

Vijnckier: *Vin(c)kier* is een verkorte vorm van *Delvinquière*. PIN *Vinquière* in Frasnes en Saint-Sauveur (H) 'plaats waar maagdenpalm groeit'. 1532 Jan de Vinckiere; 1762 Judocus Vinckier, Kortrijk (WF). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *Van Delvinquière tot Vin(c)kier. De Leiegouw* 1991, 343-344.

Vijven, van: *Sint-Baafs-Vijve* en *Sint-Elooïs-Vijve* (WV) heetten oorspronkelijk *Vijve*: 1119 *Fivia*. 1122 Goszuinus de Vive (DEBR. 1980'); 1579 Lievijn Jeroensz van Vyve, Brugge-Amsterdam (DM).

Vijver, van de Vijver(e): Verspreide PIN *Vijver*. 1370 Beatrijsen vanden Vivre, Kortrijk (DEBR. 1970).

Vijverberg: PIN *Vijverberg* in Doetinchem (G).

W

Waa, van der, zie van der Waaij.

Waage, zie Wage.

Waal, de; Waale, de Wael(e): Volksnaam van de Waal, Romaan, Fransman. 1309-10 Heinric de Wale, Aardenburg (HAES 171); 1381 Jacop de Wale, Ossensisse; 1381 Pieter de Wale, Hulst (DEBR 1999); 1486 Jacop de Wale, Aardenburg (VAN VOOREN 32).

Waalbeek: PIN *Walbecq* in Ariën (PdC), *Walbeke* in Deulémont (Nord), *Waalbeek* in Jabbeke, Ruddervoorde (WV), *Walebeek*, *Walebeke* in Houtem, Keiem, Leke, Lendelede, Schore, Snellegem, Woumen (WV), Astene (OV). 1166 Danin de Walenbeca; 1302 Janne van Walebeke; 1339 Danin van Waelbeke, Brugge (DF XVI).

Waalwijk: PIN *Waalwijk* (NB). 1433 Diederick van Walewyc, Holland (WF).

Waanders, zie Wanders.

Waard, de; de Waar(d)t, de Weerd(t), de Werd, de Weert, de Weirt: BN van de waard: heer des huizes, gastheer, waard, herbergier. 1309-10 Jan de Waert, Aardenburg (HAES. 170); 1329 Lauwer de Waerd = 1358 Laureins de Waerd, Hulst (DEBR. 1999); 1369 Willem de Weerd, Aardenburg (JAM. 158); 1443 Symoen de Weert van Middelbuerch (PARM.); 1472 Jacop de weerd = de Werd, Aardenburg (VAN VOOREN 32).

Waarde, de: Var. van *de Waard* of van *van de Waarde*.

Waarde, van; van (de) Waard, van Waart, van de(r) Waart, van der Wart, van der Weerdt, van de Weert, van Werd, Verweire: PIN *Waarde* (Reimerswaal, Z): 1222 *Wilmarward*, 1265 *Warde*, 1396 *Weerde*. *Waarde* < Germ. *waritha* 'riviereiland'. 1269 Theodericus de Warde, Z (OBREEN 218); 1376 Alaerd Jhans sone van den Waerde, Hulster Ambacht (GYSS. 1999, 569); 1380 Grobbe van den Waerde, Hulst (DEBR. 1999, 458); 1421 Coppin van werde, Sluis (PARM;).

Waardenburg, (van): PIN *Waardenburg* (G).

Waardt, de; de Waart, zie de Waard.

Waart, van (de); van Waart, zie van Waarde.

Waas, van; van Waes: PIN *Waas* 'drassige grond'. Het *Land van Waas* of *Waasland* in het noorden van Oost-Vlaanderen, grenzend aan Oost-Zeeuws-Vlaanderen: 868 *Wasia* (TW, GN). Evtl. *Westkapelle* (WV): 1130 *Vuas* (TW). 1285-86 Buedin van Waes, Dordrecht; 1576 Matheeus vuyt Waes, Middelburg (DM).

Waesdorp: PIN, misschien herinterpretatie van *Westdorp* in Borger (DR) of Baarland (Z) of *Westdorpe* (Z). 1339 Jan van Westdorpe, Saaftinge (DEBR. 1999).

Waatjes: Onduidelijk. Uit *Wadekins*, dim. van *Wade* (zie *de Waaij* 2)? Of < D. *Waltges*, dim. van *Walt* < *Walther*, *Wouter*.

Waaij, de; Way: 1. *Dewaay* < PIN *Waay* in Goé (LU), *Waey* in Sart-lez-Spa (LU). 1662 Henry de Wayai, Spa (WF). – **2.** Uit Mnl. *wade* 'kledingstuk, gewaad, groot sleepnet; knieschijf, kuit'. BN. Of Patr., Germ. VN *Wado*. 1281 Egidius Wade, Gent (GN).

Waaij, van der; van der Waa, Verwaijen: PIN *Waa(i)* 'plas, poel, wiel' in Hattem (G), Culemborg (G), Lienden (G) en Neer (NL). 1449 Willem van der Waye, Zwolle; 1494 Hendricus Verwaeye, Nijmegen (DM); 1584 Cornelis Verwaeyen, Antwerpen (WF); 1744-1805 Hendrik Aalts van der Waa, Hattem (DM).

Waijen, Weijens: Verkort uit *Verwaijen*? Of veeleer verbogen vorm van *Waaie* < ww. *waaien* 'door de wind meegevoerd worden, met de leden zwaaien, wuift zijn, wind maken'. BN voor wie onberekenbaar is als de wind (*Leuv. Bijdr.* 1952, 67-68). ±1330 pro obitu Margarete Ways, Hulst (DEBR. 1999); 1351 Zegher Waye = 1399 Segher Wayen, Kortrijk (DEBR. 1970); 1584 Andries Waeyens, Antwerpen (WF).

Wabeke, (van); (van) Waebeke: PIN *Wabbeke* in Wachtebeke (OV). 1690 Jannetje Wabeke, Kapelle (HARTHOORN).

Wach: Patr. D. vorm voor de Tsjechische VN *Wacha* < *Waczlaw*, *Wenczlaw* (DN).

Wacht, van der: PIN of huisnaam *Wacht* 'wachtpost, wachthuis'.

Wachter, de; (de) Wagter: BerN van de wachter, nacht- of stadswaker. 1284 Gosins Wachters huus, Brugge (CG); 1376 Heinen de Wachtre ende sinen gheselle van dat sij pepen, Kortrijk (DEBR. 1970); 1475 Jacop de Wachtre, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Wacker, zie Wakker.

Wadde: Patr. Germ. *wad*-naam: 1064 *Waddinus* (GN). 1279 Jhoannes Wadde, Hulst (DEBR. 1962); 1317 Waddijn, Henrix s., Schouwen; 1343 Heynric Waddijns, Tholen (MEERTENS 1947); 1594 Jacob Leenaartse Wadde, Brouwershaven (DE VOS 286).

Waebeke, (van), zie (van) Wabeke.

Waegenaeer, zie Wagenaar.

Waegeningh, van, zie van Wageningen.

Waeghaert: Ook *Wagaert*. Germ. VN *Wag-hard*: *Wachardus* (MORLET I)? Of < ww. *wagen* 'durven'? Of beambte bij een waag?

Waegte: Spelling voor *Wachte* 'wachter'?

Wael(e), de, zie de Waal.

Waelpoel: PIN (poel in een kolk achter een dijk'; vgl. E. *Walpole*.

Waelput, zie Walpot.

Waes, van, zie van Waas.

Waesberghe, van: PIN *Waasberge* in Sint-Maria-Lierde (OV). 1237 Girardo de Wasberge, Geraardsbergen; 1396 Gillis van Waesberghe, St.-M.-Lierde (WF).

Waeter, (van) de, zie van de Water.

Waeijenberg: Verspreide PIN *Waaienberg*, vooral in VB, maar ook in Zundert (NB) 'berg waar het waait'. 13e e. Heilvigis de Waienberghe, Anderlecht (MVN 1950, 39-46); 1341 Sohier Waienberch, Kortrijk (DEBR. 1971).

Waeijhaert: Spelling voor *Waeijaert*, synoniem met *Waaijer*, *de Waeyere*, afl. van ww. *waeien* 'waaien, wuft zijn, wind maken'. BN voor een windmaker, onberekenbaar mens. 1292 Jan Waiart, Sint-Joris-ten-Distel (CG).

Waffard: Wellicht door *l*-elisie uit *Wafflard* < *Waffelaert*. BerN van de wafelbakker. 1385 quondam Waffelarts, Tongeren; 1467 Willelmi Waeffelaert, Brussel (WF).

Wage, Waage: 1. BerBN van de waagmeester, stadsweger. 1508 Raes de Waghe, Temse (WF). – 2. Patr. Germ. VN *Wago*. 1200 Waghés Ventrepés, Atrecht (NCJ). – 3. BN voor een waaghals?

Wage, van: *Van Waeg*. Mnl. *waech* 'stadswaag'. BN voor de stadsweger.

Wagemaker, (de); Wagemakers, Swagemakers, Zwage(n)maler: BerN van de wagenmaker. 1391 Rugger den Wagemaker ... nieuwer wielen ghemaect; 1424 Jan de Wagemaker ... ii pipegalen (kruiwagens), Kortrijk (DEBR. 1958); 1670 Lauris Cornelisz Wagemaker, Kruiningen (HARTHOORN).

Wagemans: 1. BerN van de wagenmenner, voerman, vrachtrijder; of voor de wagenmaker. 1286 Heinric Wageman, Oudenbiezen (VMW); 1308 Henrici dicti Wagenman = 1317 Henrici Waghennakere, Leuven (WF). – 2. Var. van *Waachmans*, BerN van de waagmeester, de opzichter van de stadswaag. 1550 Michiel Waechmans, Breda-Antwerpen (WF).

Wagenaar, Wa(e)genaer, de Wagenaere, Wagener, Wagner: BerN van de wagenmaker; ook voerman, koetsier. D. *Wagner*. 1311 Willem de Waghennare = 1328 Willem Waghener; 1351 Heinric de Waghennare, Hulst (op hun zegel staat een rad, een wiel, wat wijst op het beroep van *rademaker* 'wagenmaker', DEBR. 1999); 1519 Jan de Waghennare, Aardenburg (VAN VOOREN 32).

Wageningen, van; van Waegeningh: PIN *Wageningen* (G). 1283-84 Willem van Waghennene, Dordrecht (DM).

Wagensveld: PIN *Wagenfeld* (NS).

Wagenvoorde, Wagenvoort: PIN in Gorssel (G): 1421 *Wagenvoordt* (HEKKET).

Wagner, zie Wagenaar.

Wagter, de, zie de Wachter.

Waghto, Wagtho: Onduidelijk. Misschien verhaspeling van Pic. *Wat(t)eau*, Fr. *Gâteau* 'koek, taart'. 1739 Wagttoo, Middelburg (PDB).

Wajon, zie Wanjon.

Wakkee: Spelling voor *Wa(c)quet* = *Wau(c)quez*, dim. van *Wauquier*, Pic. vorm van *Walker*. 1384 Colart Waquet, Laon (MORLET); 1450 Coppin Waukier, Sluis (PARM.).

Wakker, Wacker: 1. BN Mnl. *wacker* 'flink, levendig, levenslustig'. 1461 Jan Wackere, Hulst (WF). – 2. Wellicht oorspr. Germ. VN *Wackar*.

Wal, van der; ter Wal, zie van Walle.

Walbroek: PIN *Waalbroek* (NL).

Walch: 1. Patr. Germ. VN *Walo* 'Waal, Romaan' – 2. Volksnaam Mhd. *Walch*, *Walhe* 'Waal, Romaan'.

Walcheren, van: PIN *Walcheren* (Z). 1679 Cornelis van Walcheren, Aardenburg (VS 1974, 566).

Waldhaus: Verspreide D. PIN *Waldhaus*.

Waleboer: Herinterpretatie van *Walbourgh*, Rom. vorm van de Germ. VN *Walburg*, *Wouburg*.

Walet: 1. Patr. Rom. dim. van Germ. *walh*-naam, zoals *Walbertus*, of van *Walther*. 1224 S. Walteri Walhet, Harelbeke (DEBR. 1980); 1376 Colard Walet, Aat (WF). – 2. Var. van *Valet* 'knecht'. – 3. PIN *Walet* in Herchies (H).

Walgra(e)ve, zie Walrave.

Walhout: PIN *Walhout* in Pittem (WV). 1247 Rollino de Waelhout; 1365 Jan f. Diederic van Walhout, Pittem (DF XVI); 1398 Jan van Walout, Meulebeke (DEBR. 1970).

Walker, Valcker, Walkier(s), Val(le)kier: Patr. Germ. VN *walh-hari* 'Romaan-leger': *Walacharius*, *Wal(e)carius*, *Walkerus*, *Walharius* (MORLET I). 1166 Walcherus villicus de Sancto Petro; 12e e. Walkir de Borsbeke, Sint-Lievens-Houtem (GN); 1275 Clais Walkier, Brugge (CG).

Walland: PIN *Walland* in Adegem (OV), Merkem (WV), Ruiselede (WV) (DF XVI).

Walle, van; van de(r) Walle, van der Wal, ter Wal, van Wallen: Verspreide PIN *Wal, ten/ter Walle* 'mote, kunstmatige heuvel' (let op het citaat uit 1328). 1263 Henric f. Henrics van den Wale, Hughe f. Clays van den wale, Z (OBREEN 250); 1269 dominus Heinricus de Walle miles, Hulst; 1328 bona sua dicta de Walle que quondam fuerunt bona Johannis de Walle; 1380 Jacop van den Walle, Hulst (DEBR. 1962, 1999); 1519 Tanne twijf Iacop vanden Walle, Aardenburg (VAN VOOREN 32).

Wallen, van, zie van Walle.

Wallenburg, (van): PIN *Wallenburg* (BEI). Ook huisnaam *Wallenburg* in Langbroek (U): 1377 *Walenborch* (DM).

Waller: Patr. Germ. VN *walh-hari* 'vreemdeling-leger': *Walharius*, *Walerius* (MORLET I). 1280 Clais Walre, Ieper (BEELE).

Wallis: *Wallace*, *Wallas*, *Wallis*, *Wallis* 'bewoner van Wales'.

Walpot, Waelpot: Mnl. *waelpuyt*, *waelpoyt*, *wa(e)lpot* 'naam voor een maat voor bier of wijn'. BerBN. 1367 Arnoldus dictus Waelpoyt, Mechelen; 1414 Jan Waelpot, Hasselt (WF).

Walrave, Walraven(s), Walgra(e)ve: Patr. Germ. VN *walh-hrabn* 'Waal-raaf'. 1276 Michaele filio Walravens, Erps VB (WF); 13e e. Symon Walravens, Gent (GN); 1387 Waelgraven van den Berge = 1378 Walrammo dicto vanden Berghe, Brussel (WF); 1556 Cornelis Walrave, Aardenburg (VAN VOOREN 32).

Walrecht: Wellicht vervormd uit *Walryck*, Germ. VN *walh-rîk* ‘Waal-machtig’: *Walericus* (MORLET I). 1280 Petrus Walric, Ieper (BEELE). – Lit.: THIEMO WALRECHT, *Etymological research on the name Walrecht*, 2006.

Walsum, van: PIN *Welsum* in Dalfsen en Olst (OIJ).

Walter(s), Walther: Patr. D. vorm van de Germ. VN *wald-hari* ‘heerser-leger’. Zie *Wouters*.

Walthuis: Adaptatie van D. *Waldhaus*. Of Oost-Ndl. *Woldhuis*, *Wolthuis* ‘woudhuis’. PIN in Raalte (OIJ): 1381-83 Wenric ten Wolthuys op ’t goet ten Wolthuys; bij Rijssen (OIJ) 1381-83 Woelthuys; in Wijhe (OIJ): 1460 Wolthuis (HEKKET).

Waltman: Afl. van VN *Walter* of D. *Waldmann* ‘bosbewoner’.

Waltos: Wellicht door dialectische uitspraak van *Walthuis*.

Waltz: D. Patr. < VN *Walther*. 1296 Waltherus dictus Walzze, Tübingen (BRECH.).

Wamelink: PIN in Winterswijk (G): 1356 *Wamboldinch*, *Wamelinck* (HEKKET).

Wamink: Patr. *Waning* < *Wanin*, vleivorm van Germ. VN *Wano*. 1584 Niclaes Wannincx, Antwerpen (WF). Of uit *Walmink* vleivorm van Germ. VN *Walmar*?

Wandel, Wendels: 1. Metr. Germ. VN *Wandil* ‘volksnaam van de Wandalen’. 1282 Matheus Wandel; 1289 Wandel de Blare, Kales (GYSS. 1963); -1300 Lambertum Wandel; 1362 Rugger Wandelen huus, Kortrijk (DEBR; 1980, 1970); 1419 Wandel Jan Embrechts dochter (WINKLER 1900); 1434 Wandele van Ghiessen Jans dochter van Goorchem (WF). – 2. BN *wandel* ‘dolend, veranderlijk, onbetrouwbaar’; zie *de Wandel*.

Wandel, de: 1. BN ‘veranderlijk van karakter, onbetrouwbaar’. 1396 Gheeraert de Wandel, Pollare (WF). – 2. Metr. *Wandel* met lidwoord door volksetymologie.

Wanderer: D. *Wanderer* ‘trekker, zwerver, wandelaar’. Vgl. *(de) Wandelaer(e)*, *de Wandele(e)r* (WF).

Wanders, Waanders: 1. Var. van *Wandel* of *Wanderer*. – 2. Zie *Wanner*. – 3. Germ. VN *Wander* < *Wern(d)er* (V.D.SCHAAR).

Wanjon, Wajon: Spelling voor Pic. *Wagnon*, *Waignon*, afl. van Pic. *Wagneur*, Fr. *Gagneur* ‘landbouwer’. 1504 Anthonius Wagnon, Rijsel (WF).

Wanee, Wannée: Spelling voor Fr. *Wan(n)et*. Patr. Dim. op -et van de Germ. VN *Wano*. 1438 Caisin Wanet, Laon (MORLET).

Wanner, Wa(a)nders: BerN van de *wanner*, die koren want of de wannenmaker. 1272 Walterus dictus Wanre, Zingem (WF).

Wanrooij, (van): 1. PIN *Wanroij* (NB). 1549 Henricus van Wanrade, Nijmegen (DM). – 2. PIN *Waanrode* (VB) > *van Waenroy*. 1347 Jan van Waenrode, Meensel (WF).

Wansele, van: PIN *Wanzele* (OV). 1287 Philippi de Wanzele, Erongegem (WF).

Wansink: PIN (OIJ, G) < *Warnsink*, *Wernsing* < VN *Werenzo* (HEKKET).

Wanst: Met paragogische *t* < *Wans*. Patr. < Germ. VN *Wanzo* < *Wano*. 1373 Jan Wanse, Ieper (BEELE).

Want, (de); Wante: Ndl. *want* > W.-Pic. *want*, Fr. *gant* ‘handschoen’. BerBN van de handschoenmaker. 1305 Clais Wante cordeanier, Ieper (BEELE); 1607 Pieter Wandt, Arnemuiden (DM).

Want, van der: PIN *Want* ‘omheining van landerijen, schutting’.

Warbout: Patr. Germ. VN *warô-balth* ‘hoede-moedig’: 828 *Uuarbald* (Dip.). 1654 Warbout Jansz van der Wel, Charlois; 1700 Ary Janse Warrebouts backer, Zevenhuizen ZH (DM).

Warbroek, zie *Werbrouck*.

Wareman, Warman: Patr. Germ. VN *warô-man* ‘hoede-man’: *Waramannus* (MORLET I). 1298 Bette orphane Ghijs Lievins ex filia Wermanni, Brugge (WF).

Warenburgh, van de: PIN *Waardenburg* in Neerijnen (G)? Of zoals *Waerenborg(h)* (WF) < PIN *Warembourg* in Ouve-Wirquin (PdC).

Warendorp, van: PIN *Warendorf* (NRW). 1449 Herman van Warendorp, Zwolle (DM).

Warin, Varin, Warren(s), Variens, Warrink, Werrens: Patr. Vleivorm van een Germ. *war*-naam: *Waro* (STARK), *Warmundus* (Dip.). 988 Warinus, Gent (GN); 1427 Warrins Knibbe wedewe, Nieuwpoort (WF); 1280 Werrinus; 1326 Pieter Werrin, Ieper (BEELE); 1337 Arnoldo Werners = 1344 Arnoldus Warijns, Tienen (WF); 1309-10 Pieter Werre = Pieter Warre, Aardenburg (HAES. 172); 1395 Ogier Warrins, Aardenburg (JAM. 201).

Warman, zie Wareman.

Warmenhoven: PIN, vgl. *Warmhof* in Maldegem (OV). 1653 Jan Jeroensz Warmenhooven, Noordwijk (DM).

Warmerdam: PIN *Warmerdam* < *Warmonderdam* tussen Warmond (ZH) en Sassenheim (ZH). 1582 Cornelis Jansz. ... wonende aan Warmonderdam = 1633 Cornelis Warmerdam, Sassenheim. – Lit.: J.W.F.X. DE RIJK, *De oudste Van Warmerdams. Gens Nostra* 11 (1956), 280.

Warmoeskerke(n): Volksetymologische vervorming van de PIN *Wermelskirchen* (NRW).

Warnan: Spelling voor Fr. *Warnant*, *Warnand*. 1. PIN *Warnant* (LU, N). 1321 Butors de Warnans, Luik (WF). – 2. Patr. Afl. van VN *Werner*, *Warnier*. 14e e. Warnar dit Warnan de Brughestein, Luik (WF).

Warner(s), zie Werner.

Warnier: 1. Ofr. *warrenier* ‘opzichter van de warande, van het jachtterrein, boswachter’. 1298 Jehan le Warnier, Kales (GYSS. 1963); 1621 Simon Warnier, Luik-Dordrecht (DM).

Warren(s), Warrink, zie Warin.

Wart, van der, zie van Waarde.

Wartena: PIN *Wartena* in Boarnsterhim (FL). 1742 Wybren Sjoerds, Wartena (vader van) 1772 Ruurd Wybrens Wartena (BROUWER 1965).

Was(ch): 1. Misschien adaptatie van Waalse PIN *Wache* ‘moeras’. 1359 Pierar Wache, Stavelot (J.G.). – 2. De Thoolse familie *Was* zou van Schotse oorsprong zijn (MEERTENS 1947). Misschien < *Wace*, *Wase*, *Wass*, wat op Germ. *Wadzo*, *Wazzo* terug kan gaan (REANEY).

Wassen, Wassein, Wassink: Patr. Afl. van de Germ VN *Was*, *Wazo*. 1751 Jan Wassink, Nordhorn (BRECH.).

Wassenaar: PIN *Wassenaar* (ZH). 1303 Dideric van Wassenaer, Egmond (NHC).

Wassenhove: PIN *Wassenhoven* in Grotenberge (OV). 1293 Gerart van Wassenhoven, Geraardsbergen (CG).

Wasser: D. PIN *Wasser* ‘waterloop’.

Wassink, zie Wassen.

Water, van de; (van) de Waeter: Verspreide PIN *Water*. 1326 Gherard van den Water, Ieper (BEELE).

Watering, van de: Erg frequente PIN *Watering*. Ook *Wateringen* (ZH). 1282 in Weteringhen dominus Gerardus de Weteringhen (CG); 1283-84 heren Gherarde van der Weteringhen, Dordrecht (DM); 1357 Gherardi de Watheringe, Den Haag (WF).

Waterloo(s): PIN *Waterloo* (WB), *Wattrelos* (Nord), *Waterloos* in Ophasselt, St.-Lievens-Houtem (OV), Neeroeteren (BL). 1270 Willem Waterloos, Gent (CG); 1319 Pieter van Waterloes, Brugge (WF).

Waterman: 1. Afl. van *van de water*. – 2. BerN van een waterdrager. 1412 Herman Waterman, Sint-Winoksbergen; 1572 Art Watermans, Helmond (HB 423).

Watermeulen, van: PIN *Watermolen*, b.v. in Westerbork (DR). 1419 Lysebette vander Watermuelne vander Neuse [Terneuzen] (PARM.).

Waterschoot, (van): PIN *Waterschoot* in Belsele en Eksaarde (OV). 1374 Boudin van Waterscoete, Kemzeke; 1443 Maertin van Waterscoote ... van Belsene int land van Waes (WF).

Wats: Patr. Gen. van korte vorm van VN *Walter*.

Wattel: Pic. *wastel*, Ofr. *gastel*, Fr. *gâteau* 'koek'. Vgl. *Watteau/Gâteau*. BerN van de koekenbakker. 1302 Jehan Wastiel, Doornik (WF); 1398 Pollet Wastel, Moeskroen (DEBR. 1970).

Wattez: Patr. Dim. van *Wa(u)tier* = *Wouter*.

Wattingen, van: PIN *Wettingen* (BW)?

Wattum, van: PIN (*Bocht van*) *Wat(t)um* bij Spijk (Bierum, GR).

Wauman(s): Afl. van *van der Woude*, *van Wouwe*. 14e e. Pieter van den Woude alias Wouman; 1448 achter Maes Woumans hofstede = up Maes hofste van den Wouwe, Elverzele. – Lit.: J. LINDEMANS, *Het geslacht Wauman. Oudh. Kring Dendermonde* 1957, 3-16.

Wauters, zie Wouters.

Waut(h)ier: Patr. Pic.-W. vorm van de Germ. VN *Wouter*. 1306 Wautiers Obrecht = Watiers Obrecht, Ieper (BEELE).

Waveren, van: PIN *Waver* in Onder-Amstel (NH): 1480 *Waveren*, of *Waverveen* (U).

Waverijn: PIN *Wavrin* (Nord). 1205 Robesote de Waverin (DEBR. 1980).

Way, zie de Waaij.

Webb: E. BerN van de wever?

Weber: D. BerN *Weber* 'wever'.

Wechel, te: PIN *Wechele*, 't *Wechel* in Diepenveen (OIJ): 1379-82 *tgoet to Wechele* (DM).

Wechelaar: Achterhoekse FN. 1. Afl. van PIN *Wechel*. – 2. Var. van *Wiggelaar*. Mnl. *wichelare* 'waarzegger, voorspeller'. 1556 Adriaan de Wicheleer, Antwerpen (WF).

Weda, Weeda: PIN *Wehda* in Kuinre (OIJ). 1784 Inses Wilms Wehda, Kuinre (DM).

Wedekind: Patr. Germ. VN *Widukind*. Germ. *widu* 'hout, boom' (vgl. D. *Weide* 'wilg'). 1227 Widekindo, Utrecht; 1266 Wedekind von Minden (NN).

Wedts, zie Wets.

Weduwe(n), der/van: Kind van een weduwe. 1351 Jan Derweduwen, Leuven; 1368 Peter der Weduwen, Anderlecht (WF); 1363 diemen heet Marie de Wedewe, Hulst (DEBR. 1999).

Wee, de: Lees *Dewee* = *Dewez*, *Duwez*. PIN *Wez*, Fr. *gué* 'wad, doorwaadbare plaats'. ±1300 Pieres du Wes, PdC (WF).

Weeckers: 1. Var. van *Wijkers*. Patr. Germ. VN *wîg-hari* 'strijd-leger': *Wichari*, Wigerus (MORLET I). – 2. Zie *de Wekker*.

Weeda, zie Weda.

Weedage: Verspreide PIN *Wedage* 'haag van wede, teen, twijgen' (GN), o.m. *Wedehage* in Uden (NB). 1369 Bernaert van der Wedaghe, Kortrijk (DEBR. 1970).

Weegenhausen, Weegenhaum, zie Wegenhausen.

Weegenhoven: PIN *Wegerhof* (NRW) of *Weghof* (BEI)?

Weekerts: 1. Patr. Gen. van *Wijckaert*. Germ. VN *wîg-hard* 'strijd-sterk': *Wighard*, *Wicart* (Fm.). 1393 Lammin Wicart = Lammins Wicaerts hus, Kortrijk (DEBR. 1970). – 2. Var. van *Weeckers*.

Weel, van der, zie van de(r) Wiele.

Weeland, zie Wieland(t).

Weele, van (der), zie van de(r) Wiele.

Weemaas, Weemaes, zie Wemaer(e).

Weenen, de: Afkomstig van de Oostenrijkse hoofdstad Wenen.

Weenink: Patr. Var. van *Wijninck*, afl. van Germ. *wini*-naam.

Weer, ter: PIN *Ter Weer* in Tinallinge (GR).

Weerd(t), de, zie de Waard.

Weerdt, van der, zie van Waarde.

Weeren, van: PIN *Weeren* in Kuinre (OIJ), Oldemarkt (OIJ), Peize (DR), Weststellingwerf (FL), Wûnseradiel (FL).

Weerpas: Naam van een 19e-eeuwse immigrant uit Mülheim (NRW). De naam komt in de 18e eeuw voor in het Rijnland (PDB).

Weers, van: PIN *Weerst*, Fr. *Warsage* (LU). 1374 Papelet van Werst (WF).

Weert, de, zie de Waard.

Weert, van: PIN *Weert* (A, BL, NL, VB) of *Weerde* (VB). 1259 Johannes de Werde, Z (OBREEN 241); 1289 Jan van Werde, Grimbergen (CG); 1439 her Rutten van Weert, Hasselt (WF).

Weert, van de, zie van Waarde.

Weertman: Afl. van *van Weert* of *van de Weert*.

Wees, van der: PIN Mnl. *wese* 'grasland, weide'. Vgl. D. *Wiese* 'wei'. 1460 Henrick van Weese, Rijswijk (DM).

Weesepoel, zie Wezepoel.

Weesman, Weezeman: D. FN *Wesemann*, afl. van Mnd. *wese* 'weide'. Ook D. *Wiesemann*.

Weevers, zie (de) Wever.

Weeze, de: BN voor de wees, het ouderloze kind. 1303 van Clayse den Weese, Dudzele (WF).

Weezeman, zie Weesman.

Weezenbeek, van: PIN *Wezembeek* (VB). 1299 de late heren Willems van Wesenbeke, Leefdaal (CG).

Weezepoel, zie Wezepoel.

Weg(e), van den; van der Wegen, van de Weghe: Verspreide PIN *Weg, ten Wege* 'weg'. 1653 Maarten van de Wege, Terneuzen (DM).

Wegeling: *Wegeling* 'pad' is een dim. van *weg*.

Wegen, van der, zie van den Weg(e).

Wegener: Mnd. *wegener*, D. *Wagner* 'wagenmaker, voerman'. Zie *Wagenaar*.

Wegenhausen, Weegenhausen, Weegenhaum: PIN *Weghausen* (BEI)? Een *Wegehaus* is een stadswaag (BRECH.).

Wegewijs: Volksetymologische adaptatie van de Oost-Duits-Slavische PIN *Wegewitz* (DN).

Weggemans, Wegman: 1. Afl. van *van den Weghe*. 1300 Yde Weghemans, Tervuren (WF). – 2. Afl. van *Wegge* 'spits toelopend broodje, wigvormig tarwebrood'. BerN van de bakker; vgl. D. *Weckmann*.

Weggers, zie Wiggers.

Weghe, van de, zie van den Weg(e).

Wegman, zie Weggemans.

Wehnes: Wellicht uit *Wehners*. *Wehner* is een var. van *Wegner, Wagner*.

Weide, van der; van der Weijde(n), van der/in de Weij, Verwei, Verweij, Verwij,

Verwee: Verspreide PIN *ter Weide, Wee(de)* 'wei, weide'. Vaak de gemene weide. 1369 van Peroten van der Weede; 1398 Clais van der Weide, Geluwe (DEBR. 1970); 1423 Lysebette vander Weyde, Sluis (PARM.); 1575 Hendrik Verweyen, Berck-Antwerpen (WF); 1630 Hugo Verwey, Waarder (DM).

Weidner: 1. D. BerN Mhd. *weidenære*, Mnl. *weidenaer* 'jager'. – 2. Naar de woonplaats bij een wilg. 1291 Herbordus dictus Widenere, Darmstadt (BRECH.).

Weimann: D. FN < *Weinmann*. Of spelling voor *Weijman*.

Weimar: 1. Zie Wemaer(e). – 2. Evtl. PIN *Weimar* (HS, TH).

Weingartner: D. *Weingärtner* 'wijngaardenier, wijnbouwer'.

Weirt, de, zie de Waard.

Weiss, Wisz: D. BN *Weiss* 'wit'. Vgl. *Wit(te)*.

Weken, van der; van der Wekke(n), zie van der Veke.

Wekke, de: Vermoedelijk < *de Wekker*.

Wekker, de; Weeckers: Mnl. *wecker, weker* 'waker'.

Wel, van (der); van der Welle: PIN *Wel* 'bron'. *Ter Welle(n)* op Schouwen (Z). 1399 Peter van der Welle, Brugge (WF).

Welbergen: PIN *Welberg* in Ambt Delden (OIJ) en Steenberg (NB).

Well, van: PIN *Well* (G, NL). 1603 Jacob Peters van Welle, Zutphen (DM). ±1300 terre Petri de Welle, Vier Ambachten (DEBR. 1999); deze laatste naam kan teruggaan op de PIN *Welle* (OV, Z).

Welle, van der, zie van (der) Wel.

Welleman: Deze naam kan een var. zijn van *Willeman* (< *Willem*) of van *Walleman* (< van (de) *Walle*) of een afl. van van (der) *Welle*. 1332 Jacob Welleman, Schouwen (DM); 1392 Luerent Welman, Ieper (BEELE).

Wellen, Welling, zie Willen.

Weltevrede(n): BN voor een tevreden mens.

Welvaert: *Welvaert* < *Wilfaert*, ontrond uit *Wulfaert*, *Wolfaert* (zie i.v.), de Germ. VN *Wolfhard*. Vgl. D. *Wohlfahrt* < *Wolfhard* (BRECH.). De FN *Wilfaert* komt nl. in de 17e eeuw in Tiel (WV) voor, juist daar waar al in de 14e e. *Wulfaert* voorkwam. 1623 Joannes Wilfaert, g (WF).

Wely, van: PIB *Wely* (G).

Welzoet: Patr. Volksetymologisch < de oude Zeeuwse VN *Wilzoete*. 1291 Wilzoete Bertoen = Wilsoete filius Bertons, Hulst (DEBR. 1999); ±1300 Wilsoete filius Bertons manens in Zelandia ... decimam quam Wilzoete Bertoen tenuit (DEBR. 1969).

Wemaer(e), Weimar, Weemaas, Weemaes: Patr. Germ. VN *win-mêr* 'vriend-beroemd': *Winimar* (Fm.). Of uit *wîg-mêr* 'strijd-beroemd': *Wigmer*, *Wimar* (Fm.), *Wimarus* (Dip.). *Weemaes* < gen. *Weemaers*. 1357 up Jhan Wenemaers huus = 1360 Jhan Wenemare; 1363 Pieter Weynmare ... up Weinmaers boengaert, Kortrijk; 1398 Jan Weymaer, Gullegem (DEBR. 1970).

Wemeldinge, van: PIN *Wemeldinge* (Z). 1222 Gerardus de Wimeldinge, Krabbendijke (OHZ II, 7).

Wemelsfelder: *Wimmersfelder*, afl. van de PIN *Wimmerfeld* (Traun, Oostenrijk) (MEERTENS 1947).

Wemeijer: Ook *Weemeijer*. D. *Wehmeier* < *Wedemeier*. *Meier* op een *Wede*. Mnl. *wede* 'woud, bos' of *wee(de)* 'wei(de)'.

Wemmers: Patr. Var. van *Wemaer*. 1580 Gijsbrecht Wemmerssone, Nijmegen; 1599 Dirk Weemerssen, Duisburg (WF).

Wemmerslager: Wellicht dubbele FN *Wemmers* + *Slager*.

Wende, van der: PIN *Wende* 'wending, keer'. 1632 Leendert Jacobs van der Wende, Ouddorp (DM).

Wendels, zie Wandel.

Wendt, zie (de) Windt.

Wendijk: PIN? In Oost-Pruisen kwam de FN *Wendik* voor (PDB). Patr. uit *Benedik(t)*, HN *Benedictus*.

Wengler: D. BerN, afl. van *Wanger/Wänger* 'Wagner'.

Wennerick: Patr. Germ. VN *win-rîk* 'vriend-mchtig': *Winirich* (Fm.), *Winricus* (Dip.). 1398 Jan Weinric, Bissegem (DEBR. 1970).

Wennink: Patr. Afl. van Germ. *wini*-naam of van *Werner*.

Wensink: Patr. Zoals *Wansink*, afl. van Germ. VN, bakernaam, zoals *Wanzo* < *Werner*. 1500 Derck Wensink, G (DM). Ook erven *Wensink* in Oost-Ndl. (HEKKET).

Wensveen: PIN *Waddinxveen* (ZH).

Wensvoort: PIN. 1685 Wensvoort, Schiedam; 1702 van Wensvoort, Vlaardingen (PDB).

Went, zie (de) Windt.

Went, van, zie van Wind.

Wentink: Patr. Afl. van een Germ. VN met *win(i)d* 'volksnaam van de Wenden', zoals *Wintboldus*, *Wintbertus* (MORLET I). 13e e. *Winettingus sacerdos* (GN); 1323 de polro Wintini Tolnare, Oostkerke (DF XVII). Vandaar ook Oost-Ndl. PIN *Wentink* (HEKKET).

Wentzel: D. Patr. *Wenzel*, korte vorm van Slav. VN *Wenceslaus* 'groter-roem', Russisch *Wjaceslaw*, Tsjechisch *Václav*, Pools *Wacław*, D. *Wenzeslaus*. Maar Obd. is *Wenzel* vaak dim. van *Wernher* (BRECH.). 14e e. Wencelau dit Wensel van Botzelaer, Luik (J.G.).

Wentzler: Patr. Afl. van VN *Wenzel* (zie *Wentzel*) of dim. van *Wernher*. 1289 Wernherus filiastru Wenzeler, Palts (BRECH.).

Wepster: E. BerN *Webster*, Oe. *webbestre* 'weefster, wever'. 1275 John le Webestere, Norfolk (REANEY).

Werbrouck, Werrebroeck, Warbroek: PIN *Verrebroek* (OV). 1261 Joh. dictus de Verrebroec, Waasmunster (WF); 1358 Katelinen van Werbrouc, Emelgem; 1398 weduwe Gillis Werbroucx, Kortrijk (DEBR. 1970); 1577 Joos Weerbrouck, Aardenburg (VAN VOOREN 32).

Werd, de, zie de Waard.

Werd, van, zie van Waarde.

Werf, van der; van der Werff, van der Werve, van (der) Werven: PIN *Werf, Werve* 'onbebouwde ruimte rond een huis, hoeve, kade, oever, dijk, kunstmatige vluchtheuvel; (ook) plaats met waterwilgen' (MVN 1958, 63-172). 1227 Sigerus de Werve, Zingem (GN); 1417 Berthelmeus van den Werve, Middelburg (JAM. 253); 1426 Maertin vanden Werve filius Jans van Middelbuerch (PARM.).

Werfhout, van den: PIN samengesteld uit *werf* 'wilg' en *hout*. Vgl. D. *Weidenholz*. Kiliaan vermeldt *wervenhout*, *werfhout* 'genus salicis ripariae', d.i. 'teenwilg, bindwilg' (Naamkunde 1986, 78).

Werk, de, zie de Werker.

Werken, van de; van der Werke: PIN *De Werken* (NB).

Werker, de; de Werk, Werkers: 1. Naam voor een 'werker, handwerker, arbeider'. 1336 Willelmus dictus Werc, Brussel (WF); 1601 Mathijs die Wercker, Helmond (HB 426). – 2. In Limburg werd de Duitse FN *Warneke/Werneke* over *Warnkes* als *Warkens* aangepast en ten slotte als *Werkers* gereïnterpreteerd. 1492 Jan Warkens, Düren-Maastricht; 1529 Jaspar Werkens, Voeren BL; 1579 Lucie Werckers, Tongeren; 1622 Jan War(c)kers = Warkens, 's-Gravenvoeren BL (med. Jozef Werkers, Aartselaar).

Werkman: BerN van een werkman. 12e e. Walterus Werkman, Krombrugge (GN).

Werkum: PIN *Workum* (FL).

Wermer: D. Patr. Germ. VN *warin/werin-mêr*.

Werner, Warner(s): Patr. Germ. VN *warin-hari: Warinheri, Warnerus, Wernarius* (MORLET I). 1277 Rodolpho filio Weneri, Utrecht (DM). Zie ook *Werniers*.

Werniers, Verniers, Warnier: Patr. Pic.-Norm. vorm van de Germ. VN *warin-hari: Warinheri, Warnerus, Wernarius* (MORLET I). 1307 Pierre Wernier, Ieper (BEELE); 1333 Arnoldus Werniers = 1337 Arnoldo Werners, Tienen (WF). Zie ook *Werner*.

Werrebroeck, zie Werbrouck.

Werrens, zie Warin.

Werri: Ook *Wery, Wéry, Werrie*. Patr. W.-Pic. *Wéry*, Fr. *Guéry* < Germ. VN *widu-rîk* 'boom-machtig': 979 *Widericus*, 1155 *Wedericus* (GN), *Wedricus, Guerricus* (MORLET I). 14e e. Wery dit Wederic des Prez, Luik (WF).

Werter: Afl. van D. PIN *Werth*, Mhd. *wert, werder* 'riviereiland, beemd'. Vgl. *van Waarde*.

Werve, van der; van (der) Werven, zie van der Werf.

Wesdorp, Wesdarp, zie Westdorp.

Wesemaal, van; van Wesemael: PIN *Wezemaal* (VB). 1289 Gerart van Wesemale, Bergen op Zoom (CG)

Wesepoel, zie Wezepoel.

Wesse: BerN W. *wèsse*, Fr. *hôte* 'waard'.

Wessel, Wessels: Patr. Germ. VN *Wezelo, Wezilo*, dim. van b.v. *Wernher*. 1270 Wessel mit der Vust = Wernerus cum pugno ferreo, Stralsund (BRECH.); 1374 Johan Wesselssoen, Kampen (WF).

Wesseling, Wesselink: 1. Patr. Afl. van VN *Wessel*. 1564 Heinrich Wessel oder Wessling, SL (BRECH.). – 2. PIN *Wesseling* bij Bonn.

Wesselius: Latinisering van *Wessel*.

Wessing: 1. Patr. Afl. van *Wess*, korte vorm van VN *Wasmut* (BRECH.). – 2. Oost-Duitse vorm naast *Wessig, Wessnig* < Slav. *wesnik* 'dorpeling, dorper' (DN).

Westbroek: PIN *Westbroek* (U). 1660 Wijnand Peters (van) Westbroeck, Utrecht; 1668 Cornelis Peters van Westbroeck, Utrecht (NL 111 (1994), 306-307).

Westdorp, Wesdorp, Wesdarp Verspreide PIN *Westdorp(e)*, o.m. in Zeeland. 1339 Jan van Westdorpe, Saaftinge (DEBR. 1999); 1600 Adriaen Dignusse Westdorp, Poortvliet (VZS 1998, 216).

Westdijk: Verspreide PIN *Westdijk*. 1575 Aarnout Bouwense Westdijk; 1644 Gillis Leendertse Westdijk, Heinkenszand (VZS 1998, 233); 1705 Cornelis Leenderse Westdijk, Zuidland (DM).

Westeinde, van 't; van het/'t Westende: Verspreide PIN *Westeind(e)*. 1642 Pieter Franssen Westende, Kruiningen; 1699 Jan Cornelisz in 't Westeind, Borsele (HARTHOORN).

Westelinck, de: Var. van *Westerling, Weste(r)linck*. Bewoner van het Westland, West-Vlaming. 13e e. contra Boudin Westerlinge, Gent (GN).

Westen, (van): Naar de woonplaats ten westen van een plaats, een dorp. 1607 Ryck Jooris van Westen, Arnemuiden (DM).

Westen, van der: Var. van *van der Vesten* (zie *Vervest*) of van *van West*.

Westenberg, Westenberg, -burg(er), Westenburg: PIN *Westenberg* (NS). Ook verspreide PIN *Westerberg/Westerburg*.

Westenbrugge(n), (van): PIN 'westelijke brug'.

Westende: PIN *Westende* (WV). 1382 Jan Westende, Wingene (DEBR. 1970).

Westende, van het/'t, zie van 't Westeinde.

Westenburg(er), zie Westenberg.

Westenweel, zie Westerweel.

Wester: 1. Naam voor iemand die westelijk woont. – 2. PIN *Wester* (NRW, NS, SH). – 3. Volgens Winkler Friese mansnaam *Wester*.

Westera, zie Westra.

Westerbeek(e), Westerbeke: PIN *Westerbeek* (NB), *Westerbeke* in Westsoeburg (Z).

Westerburg, zie Westenberg.

Westerdijk: PIN *Westerdijk* (GR, NH).

Westerfeld, zie Westerveld.

Westerhof: PIN *Westerhof* (NS, SH). 1578 Hendrik Westerhoff, Münster-Antwerpen (WF).

Westerhout: PIN *Westerhout* in Wijk-aan-Zee (NH).

Westerling: PIN *Westerling* in Maasbree (NL) en Rossum (G).

Westerveele, zie Westerweel.

Westerveld, Westerfeld: PIN *Westervelde* (DR), *Westerveld* in Koekelare en Waardamme (WV). 1325 *te Westenvelde*, Barneveld (G) (DM).

Westervoort, van: PIN *Westervoort* (G).

Westerwaal: Var. van *Westerweel* of *Westerwal*?

Westerweel, Westerweele, Westenweel, Westerveele: PIN 'westelijke kolk door dijkbreuk'.

Westfaal, Westphal: Afkomstig uit Westfalen. 1370 Ians van Westvalen, Leuven (HB 586).

Westfeer, zie Westveer.

Westhoeve: Vermoedelijk naar het Westhof in de Poel tussen Heinkenszand en Baarsdorp (Z). 1265 Hugo magister de Westhof in Crabbendic, Z (OBREEN 258); 1626 Boudewijn Claesz Westhoeve, 's-Heer Arendskerke (Goes, Z) (DM).

Westhuis: PIN *Westhuize* in Stoppeldijk (Z). 1255 Hugone de Westhuse; 1300 Iohannis de Westhuse = 1291 in loco qui dicitur Westhus versus septentrionem a manso Iohannis de Westhuus, Hulst (DEBR. 1980); 1312 Hughe van Westhuse; 1383 Jan van Westuse, Hulster Ambacht (DEBR. 1999).

Westmaas: PIN *Westmaas* (ZH).

Westphal, zie Westfaal.

Westplate: PIN *Westplaat* in Sommelsdijk en Middelharnis (ZH).

Westra, Westera: *Weststra*, Friese afl. van *West*.

Westrate, Weststrate: De var. *Weststrate* is volksetymologisch te verklaren uit *Westrate*, wat op zijn beurt geherinterpreteerd is uit *Westrade* < *Vastrade*, *Vastra(e)t*. Germ. VN *fast-rêd* 'vast-raad': *Fastarat*, *Fastrad(us)*, *Vastrad(us)* (Fm., GN). 1300 Arnulphus filius Iohannis dicti Vastrat de Aldenardo, Kortrijk (DEBR. 1980); 1631 Mathijs Westrate, Yerseke; 1635 Matthijs Jansz Weststrate, Krabbendijke (HARTHOORN); 1600 Jan Weststrate, Krabbendijke. – Lit.: M. WESTSTRATE, *Genealogie van Jan Weststrate*. VZS 2002, 34-52.

Weststeijn, zie Wetssteijn.

Weststrate, zie Westrate.

Westveer, Westfeer: 17e e. Jan Andriesz Westvere, genoemd naar de Westveerpolder ten westen van Waarde (Z), waar hij woonde en landerijen bezat; 1695 Neeltje Cornelisdr Westveer, Krabbendijke, dochter van Cornelis Ingelse Westveer, schepen, secretaris Waarde; zoon van 1661 Engel Andriesz Westveer, schepen, dijkgraaf, schout (DM); 1639 Ingel Westveer, Waarde; 1663 Jan Ingelse Westveer, Waarde (HARTHOORN).

Wetering, van de: PIN *Wetering* (OIJ). 1266 dominus Gerardus de Weteringhe, Teijlingen (OHZ III, 468); 1346 Jan van der Weteringen, Brabant (WF). Vgl. *van de Wetering*. 1282 in Weteringhen dominus Gerardus de Weteringhen (CG); 1389 Jan van de Weteringen, Sint-Oedenrode (DM).

Weterings: Verkort uit *van de Wetering*. 1595 Peter Jan Watringhs, Oosterhout, woonde bij de *Weijtering* (DM).

Wets, Wedts: Patr. *Weits* < *Wouts*, korte vorm van *Wouter*.

Wetser: D. BerN *Wetzer* 'slijper, die messen wet'. Vgl. *de Wette*.

Wetsteijn, Witstein, Weststeijn: *Weststein* is volksetymologisch voor *Wetstein*. Mnl. *wetsteen* 'slijpsteen'. BerBN voor een messen- of scharenslijper. Vgl. D. *Wet(t)stein*, *Wetzstein*. 1270 ver Mergriete Vetsteens, Gent (CG); 1395 Gontier Wetsteen, Ieper (BEELE 1959). De afstammelingen van 1600 Joost Wastijn, Halewijn (Nord)-Naaldwijk adapteerden de naam als *Wetsteijn*, *Weststeijn*.

Wette, de: BerN. Var. van *de Wetter* 'messen- of scharenslijper'. 1396 Gillis de Wettene, Opdorp; 15e e. Albertus dictus Wette, Udenhout (WF).

Wetting: Patr. Afl. van *Wouter*. 1450 Heinric Wettins, Aalter; Urbaen Wettynckx, Kortrijk (WF).

Weug: Vl. dial. var. van *Weg*. 1367 Willem van der (sic) Weughe, Kortrijk (DEBR. 2002); 1361 Daniel van den Hoeghenweughe = 1388 up Daniele van den Hoghenweghe, Kortrijk (DEBR. 1970).

Wever, (de); We(e)vers: BerN van de wever. 1270 Gherart de Wevere, Gent (CG); 1381 Hughe den Wevere, Hulst; 1383 Jan de Wevere, Vrankendijke (DEBR. 1999); 1475 Jan de Wevere, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Weweire: Mnl. *weduware*, dial. *weeuwêre* 'weduwenaar'. 1286 Willelmi Wedewere, Wemmel (WF).

Weij, in de / van der, zie van der Weide.

Weijde(n), van der, zie van der Weide.

Weijdt, zie Weijts.

Weijel: Spellingvar. van *Weil(l)*, *Weijl*. Verspreide D. PIN *Weil*.

Weijens: Gen. van *Waaijen* of spelling voor *Weijns*.

Weijer, de; Weijers(e): 1. Van Mnl. *weyen*, *waeyen*. BN voor een windmaker, onberekenbaar mens. 1292 Zuanildis dicte Waiers, Kortrijk (DEBR. 1980). – 2. Van Mnl. ww. *weyen* ‘weiden, doen grazen’. BerN van een herder. 1410 Jan den Weyer, Den Bosch (HB 498). – 3. Evtl. verkort uit *van de Wijer* ‘van de Vijver’.

Weijermans: Spelling voor *Wijermans*, afl. op -man van *van de Wijer* ‘van de Vijver’. 1393 Joh. Wyerman alias vanden Wyer, Diest (WF).

Weijers(e), zie de Weijer.

Weijgaart, van de, zie van den Wijngaard.

Weijland, zie Wieland(t).

Weijman: Uit *Weijdeman*, afl. van *van der Weide(n)*. Vgl. D. *Weidemann* ‘die op of aan een weide woont’.

Weijn, Weijns, Weijens: Patr. 1. Korte vorm van de VN *Walewein* of *Iwein*, namen uit ridderromans. Zie ook *Weijnen*. 1340 Ywanus Barbiers = Weyn Barbiers, Tienen; 1352 Henricus Ywani = 1380 Henric Weyns, Diest (WF); 1475 Jan Weyns, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1488 K atelyne Weyns, Overslag (STEEGERS). – 2. Ook wel spelling voor *Wijn(s)*. 1469 Thuenes Wyns = 1472 Thonis Weyns, Tongeren; 1530 Jan Wijns (stamvader van de Kempense familie) Weyns (WF); 1470 Weynken Weeghebecker = Wijnken Vechbecker, Den Bosch (HB 523).

Weijn, de; de Wiijn, du Vijn: Uit *Duwain*; Pic. *wain*, Fr. *gain* ‘weide, landbouwland’. 1639 Andries Dewain, Schelle; 1679 Antonius Duyn = 1681 A. du Weyn, Emelgem WV (WF).

Weijnen: Patr. *Weinen*, vlevorm van *Walewein* of *Iwein*, namen uit de ridderromans. Zie Weijn. -1300 uxoris Mathie Weinin, Kortrijk; 1398 Weynin van Laendackere = 1398 Wallewein van Lendackere, Geluwe-Menen (DEBR. 1970).

Weijngers, zie van den Wijngaard.

Weijns, zie Weijn.

Weijnsbergen, van; van Weijnsberghe, zie van Wijsberghe.

Weijs, zie (de) Wijs.

Weijsenborn: Verspreide D. PIN *Weissenborn* ‘witte brond’ (HS, NS).

Weijts, Weijdt: Patr. *Weit*, ontrond uit *Wuit*, *Woit* < *Wout*, korte vorm van *Wouter*. ±1300 fundo Kerstine Weits, Hulst (DEBR. 1999); 1342 Pieter Weyte Willensons sone, Z (MEERTENS 1947); 1475 Paes Weijts, Aardenburg (VAN VOOREN 32).

Weijze, de, zie (de) Wijs.

Wezel, van: 1. PIN *Wezel* (A), *'s-Gravenwezel* of *Wuustwezel* (A). 1340 Arnoldus de Wesele, Turnhout (WF). – 2. PIN *Wezel*, D. *Wesel* (NRW). 1591 Hans van Wesel, Wezel-Antwerpen (WF). – 3. PIN *Wezel* in Wijchen (G). 1449 Arend van Wesel, Zwolle (DM).

Wezemer: D. FN *Wiesemer*, afgeleid van de PIN *Wiesen* (Nassau). 1362 Heinrich Wysemer, Melbach (HS) (BRECH.).

Wezenberg: PIN *Wesenberg* (NS, SH). Ook PIN in Wijhe (OIJ): 1300 *Wesenbarghe*, *Wesenberghe* (HEKKET).

Wezepoel, Weezepoel, We(e)sepoel: PIN *Wezepoel* in Zele (OV). ±1240 Walterus de Wesenpole = Walteri de Wezepoule, Zele (WF).

Wichers, zie Wiggers.

Wichertjes: Patr. Dim. van *Wichers* of *Wichert*.

Wichman, Wigman, Wiegman(s): Patr. germ. VN *wig-man* ‘strijd-man’. 1052 Wigmannus; 1096 Wichmannus magister (GN). 1570 Aart Wichmans, Zutphen-Antwerpen (WF).

Widt, de, zie (de) Wit.

Wieberdinck: Patr. Afl. op -ing van de Germ. VN *Wibert*: *wîg-berht* 'strijd-schitterend': 826 Wigbertus, 1047 Wibertus, Gent (GN).

Wiebes: Patr. Gen. van *Wiebe*, bakervorm van de Germ. VN *Wiboud*, *Wibert* of *Wibo*. 1531 Jan Wybes, Leeuwarden (DM); 1554 Roegier Webo, Aardenburg (VAN VOOREN 32).

Wiebols: Patr. < *Wigbolts* > *Wiboud*. Germ. VN *wîg-balth* 'strijd-moedig': *Wigbold* (Fm.). 947 Wiboldus (GN). 1298 Boid Wiboud, Kales (GYSS. 1963).

Wiebrens: Patr. uit *Wiebrands*. Germ. VN *wîg-brand* 'strijd-zwaard': *Wigbrand*, *Wibrannus* (Fm.).

Wiehardt, Wigard, Wieckard(t): Ook *Wijckaert*. Patr. Germ. VN *wîg-hard* 'strijd-sterk': *Wighard*, *Wicart* (Fm.). 1073 Wichardus de Osthouth (GN); 1393 Lammin Wicart, Kortrijk (DEBR. 1970).

Wiechers, zie Wiggers.

Wieckard(t), zie Wiehardt.

Wiedeler: *Wiedler*, var. van D. *Wiedner*, *Weidener*. 1. D. BerN Mhd. *weidenære*, Mnl. *weidenær* 'jager'. – 2. Naar de woonplaats bij een wilg. 1291 Herbordus dictus Widenere, Darmstadt (BRECH.).

Wiegand: Patr. Germ. VN *Wigand* 'de strijdende'.

Wiegel: Patr. D. dim. van een Germ. *wîg*-naam, zoals *Wighard*, *Wigher* (zie *Wiehardt*, *Wiggers*).

Wiegers, zie Wiggers.

Wiegman(s), zie Wichman.

Wiegink: Patr. Afl. van *Wiegman*. Ook PIN in Markelo (OIJ) (HEKKET).

Wiek, van, zie van Wijk.

Wiel, van de(r), zie van de(r) Wiele.

Wielard, zie Willaert.

Wieland(t), Wielands, Weeland, Weijland: Patr. Germ. VN *Wielant* (Fm.); in de Germaanse mythologie de naam van de smid in de onderwereld. 1386 Floreins Wielant, Kortrijk (DEBR. 1970); 1600 Cornelis Wielandt, Arnemuiden (DM).

Wiele, van de(r); van der) Wiel, van de(r) Wielen, van der Weel, van (der) Weele: PIN *Wiel*, *Weel* 'waal, poel, plas, door dijkbreuk ontstane kolk' (MOERMAN). 1324 Boudens van den Weele = B. van den Wele, Antwerpen (HB 65); 1373 Gillesse van den Wiele, Pittem (DEBR. 1970); 1460 Heindric vanden Wiele, Middelburg (PARM.); 1597-1660 Pieter Stalpert van der Wiele, Den Haag (DM).

Wielemaker, zie Wielmaker.

Wielema(n): 1. Afl. van *van de Wiele*. – 2. Var. van *Willeman*, afl. van VN *Willem*. 1323 Willem Willeman, Hulst (DEBR. 1999). – 3. BerN van de wielmaker, wagenmaker. 1431 Claes Wyelmans soens, Helmond (HB 411).

Wiele(s), zie Will.

Wielhouwer: BerN van de wielmaker, wagenmaker, die de velgen voor de wielen houdt. Vgl. D. *Felgenhauer*.

Wielinga, Wielings, Wielink: Patr. Afl. van de Germ. VN *Willem*.

Wiellaert, zie Willaert.

Wielmaker, Wielemaker: BerN van de wielenmaker, wagenmaker. 1245 Symonis Wilmakers, Gent (GN); 1442 Clays de Wielmakere, Axel (GYSS. 1999).

Wiemeersch, van: Verspreide PIN *Wijmeers* < *Wijde meers* 'uitgestrekte beemd'. 1246 quod nos ecclesie de Thielt ... vendidimus pratum de Widemeersch; 1245 Waltero de Vimersc, Harelbeke (DEBR. 1980); 1396 Pieter van Wijdemersche, Geraardsbergen (WF).

Wieme(s): Patr. Bakervorm van een Germ. *wîg*-naam waarvan het tweede lid met een *m* begint, zoals *Wigman*, *Wigmar*, *Wigmond*. 1441 Clais Wyme filius Jans uut Zeelant (PARM.).

Wientjes: Patr. Dim. van Germ. *win*-naam, zoals *Boudewijn*, *Adelwin*, of van *Winand*. 1280 Winken van Wegsete, BL; 14e e. Winand dit Winekin de Wayme, Luik; 1565 Wintgen der Wayl, Nystrop (WF); 1572 Lenard Wijntgens, Helmond (HB 422).

Wierbos: PIN?

Wierckx: Patr. Samengetrokken uit *Wierickx*, *Wirix*. Germ. VN *wîg-rîk* 'strijd-rijk' of *wid-rîk* 'hout-rijk': *Wigericus*, *Wiricus*, *Wirich* (MORLET I), *Widerich*, *Widricus*, *Wirich* (Fm.). 1114 Wiricus de Eka (GN); 1292 Arnout Wieric, Mechelen (CG); 1393 Olivier Wierix kinder, Kortrijk (DEBR. 1970).

Wieren, van: PIN *Wieren* in *Grootegast* (GR), *Utingeradeel* (FL), *Smallingerland* (FL).

Wierik(e), te: PIN in Borne (OIJ) (HEKKET).

Wieringa: Patr. Friese afl. van Germ. VN *Wier* < *wîg-hari* 'strijd-leger'.

Wieringen, van: PIN *Wieringen* (NH). 1290 Doedins de Weringhe, Borsele (OHZ IV, 853); 1529 Jacob van Wyringen, Leeuwarden (DM).

Wierkardt: Schrijf- of leesfout voor Wieckardt.

Wiersinga, Wiersma: Patr. Friese afl. van *Wiers*; zie *Wieringa*.

Wierstra: Friese afl. van de Friese PIN *Wier* 'kunstmatig opgeworpen hoogte' (WINKLER).

Wierstra, Wiertsema: Patr. Friese VN *Wierd*, *Wiard* < Germ. < *wîg-hard* 'strijd-sterk'.

Wiessner: *Wiesner*, afl. van D. PIN *Wiese* 'wei'.

Wiest: D. ontronde vorm van *Wüst*.

Wieten, zie Wijten.

Wigard, zie Wiechardt.

Wiggen, van: PIN *Wijchen* (G): 1201 *Wigen*, 1203 *Wighen*, 1502 *Wichen*.

Wiggers, Wichers, Wiegers, Wiechers, Weggers: Patr. Germ. VN *wîg-hari* 'strijd-leger': *Wigharius*, *Wigerus* (MORLET I, GN). 1293 Jacob her Wigghers sone, Dordrecht (CG); 1451 Jan Wiggerszoon, Den Haag (DM).

Wigman, zie Wichman.

Wikkerink: Patr. Afl. op -ing van *Wikker* < *Wigger*, Germ. VN.

Wilbrink: Patr. Afl. op -ing van Germ. VN *Willebrand* of *Willebrord*. 1555 Willem Willebring, Weert (DM).

Wilde, (de); de Wild(t): BN voor een wildeman, die woest, onbeschaafd, ruw, gemeen is. 1169 Hugo Wilde, Gent (GN); 1208 Arnoldus Wilde, Utrecht (GYSS. 1966); 1350 Boudin Clais Wilden zone; 1369 Boydiin de Wilde, Hulst; 1380 Maerc de Wilde, Stoppeldijke (DEBR. 1999); 1606 Gherdt Wilde, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Wildeboer, Wildenboer: Vermoedelijk volksetymologische herinterpretatie als 'wilde boer' van D. PIN *Wildenburg* (NRW, RP), of *Wildenborch* G), of *Wildenburg* in Wingene (WV): 1751 heerlykhede genaemt Wildenbourgh (DF XVII). Maar een herinterpretatie - met ingeschoven *d* - van *Willeboer* ligt misschien nog meer voor de hand. UITMAN 115 denkt aan een uithangbord 'De Wilde Boer' (?).

Wildeman: 1. BN voor iemand met wild gedrag, woest karakter. Vgl. *de Wilde*. - 2.

Huisnaam: 1394 inden wilden manne, Leuven (HB 552). 1449 Jan in de Wildeman, Molenbeek (WF).

Wildenbergh, van den: PIN *Wildenberg*, b.v. in Zuidwolde (DR).

Wilderom: E. FN *Wildrom*, *Weldrum*? 1715 Pieter Wilderom; 1766 Pietermella Wilderom, Wissenkerke (VZS 1992, 184, 132); 1721 Tanneke Pieterse Wilderom, Kortgene (VZS 1991, 176); 1784 Pieter Wildrom, Geeersdijk; 1785 Cornelia P. Wilderom, Colijnsplaat (VZS III, 361-2); 1799 Marinus Pietersz. Wilderom, Colijnsplaat (ZG).

Wildschut, Wilschut: BerN van de wildschutter 'jager, stroper'. 1481 Hans Wildschütte, Stendal (NN); 1531 Claes Wyldschutz huyss, Leeuwarden (DM).

Wildstrom: PIN? Vgl. *Wilderom*. Verhaspeling?

Wildt, de, zie (de) Wilde.

Wilhelm, Wilhelmus: Patr. D. vorm van de Germ. VN *Willem* (zie i.v.) en latinisering.

Wilkening, zie Wilking.

Wilkes, zie Willeke(n)s.

Wilking, Wilkening: Patr. Afl. van de VN *Willem*. 1450 Willem Wilkynghe, Exloo (DM).

Will, Wille, Wils, Wieles(e): Patr. *Will(e)*, korte Germ. *wil*-naam: *Willo* (Fm.) of korte vorm van *wil*-naam, zoals *Willem*. 1392 Jan Wils zone, Hulst (DEBR. 1999).

Willaert, Willart, Wielaard, Wiellaert, Wullaert: Patr. Germ. VN *wil-hard* 'wil-sterk': *Willehart, Wilardus* (MORLET I), *Willard* (Fm.). ±1300 Willardus filius Danielis, Westhuize; 1337 neffens Hughe Willaerds schure = 1337 Hughe Willaerd schepenen in Hulsterambacht, Hulst; 1381 Jan Willaert, Pieter Willaert, Ossenis (DEBR. 1999).

Willaut, zie Willout.

Wille, zie Will.

Willeboer: Patr. Herinterpretatie als *boer* van *Willeboord*.

Willeboordse, Willeboer: Patr. Germ. VN *wil-brord* 'wil-speerpunt'. Sint-Willibrord (658-739) is de apostel van de Friezen en de eerste bisschop van Utrecht. De kerk van Hulst (bisdom Utrecht) was aan Sint-Willibrord toegewijd en het stadszegel van Hulst (1226) stelde Sint-Willibrord voor. ±1330 bij sente Willeboerdsputte; 1381 Willeboort Feyaert; 1335 Ihan Willebors moers hoeft, Hulst (DEBR. 1969, 1999); 1421 Pauwels Wilboort, Ossenis (PARM.); 1475 Jan Willeboort, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Willegen, (de/van), zie van der Willigen.

Willeke(n)s, Wilkes, Willemkens: Patr. Dim. van de VN *Willem*. 1319 van Hanne Willekijns, Walcheren (HAMAKER I, 132); 1378 Willekin = Willemkin van Hersele, Ieper (BEELE); 1497 Willeken = 1500 Willem de Vleminc, Aartselaar (WF); 1531 Sijds Wilke, Leeuwarden (DM).

Willemen: Patr. *Willemijn*, vleivorm van VN *Willem*. Of *Willeman*: 1427 Michiel Willeman, Hulst (PARM.).

Willemkens, zie Willeke(n)s.

Willems, Willemse(n), Wullems: Patr. Zoon van *Willem*, Germ. Vn *wil-helm* 'wil-helm': *Willahelm* (Fm.), *Wil(l)elmus, Willamus, G(u)illelmus* (GN). 1329 Jhan Willems sone Oliviers sone ... Willem Oliviers soens land, Hulst; 1381 Pieter Bast Willems, Hontenisse; 1392 Snouch Willems zone, Hulst (DEBR. 1999); 1418 Augustijn Willemssoene = A. f. Willems = A. Willems, Kortrijk (DEBR. 1958); 1478 Cornelis Willemssoene, Westdorpe (STEEGERS); 1545 Zacharias Willems, Aardenburg (VAN VOOREN 32).

Willemstein: PIN *Wilhelmstein* (NS).

Willenborg: PIN *Wildenborch* (G). Zie ook *Wildeboer*.

Willen, Wellen, Welling, Wullens, Wullink: Patr. Vleivorm van de Germ. VN *Willem*. 1239 Wellinum Gromelin = Willelmum Gromelin, Antwerpen; 1260 Willelmus de Halle = 1282 Wellinus, Antwerpen (WF); 13e e. Agata relictia Willincs, Cadzand (GN); 1374 Wuillin van Lo = 1388 Willame de Lo, Ieper (BEELE).

Willenswaard, van: PIN. 1709-1777 Jan van Willenswart, Nieuwpoort ZH (DM).

Williams: Patr. *William*, E. vorm voor *Willem*.

Willigen, van (der); Verwilghen, Verwilligen, de Willigen, van Willige, (de/van)

Willegen: PIN *ter Wilgen* 'wilg'. 1396 Gillis van der Wilghen, Erembodegem OV; 1570 Peter Verwilligen, Moerbeke-Antwerpen (WF); 1575 Pieter Hermansz. van der Willigen, Zierikzee (VZS 1998, 201). Vgl. *Uitde(n)willigen*.

Willigenburg, van; Willugenburg: PIN *Wilgenburg*. Boerderijnaam op de Veluwe (DM). 1696-1780 Lubbert Roelofsen van Willigenburg, Nijkerk-Hoogland (DM).

Willout, Willaut: Patr. Germ. VN *wil-wald* 'wil-heerser': *Willaldus* (MORLET I). Maar vanwege de zeldzaamheid van deze Germ. naam, lijkt mij een contanimatie van *Willem* en *Elaut* mogelijk.

Willox: Patr. *Willok*, vlevorm op *-ok* van de VN *Willem*. 1270 *Willoci convicini*, Kortrijk (DEBR. 1980).

Willugenburg, zie van *Willigenburg*.

Wilmer: Patr. Germ. Vn *wil-mêr* 'wil-beroemd': *Willamar*, *Willimarus* (MORLET I). 1253 *Willelmus filius Wilmari* = 1270 *Willelmo Wilmar*, Antwrepen (WF); 1497 *Ludovicus Willemair*, Loosduinen (DM).

Wils, zie *Will*.

Wilschut, zie *Wildschut*.

Wilsing: Patr. Uit Mnl. *Wilsin*, vlevorm van *Willem*, zie *Wilssens*.

Wilson: Patr. E. naam voor de zoon van Willem. Of Waalse vlevorm op *-eçon*. 1347 *Wouter Wilson*, St.-Rem.-Geest (WF). De Zierkzeese familie Wilson stamt af van Andries Wilson uit Wemyss in Schotland, die zich in 1730 in Zierikzee vestigde en er in 1784 stierf. (MEERTENS 1947).

Wilssens: Patr. Afl. op *-sin* van VN *Willem*. 1230 *Greta Wilsini* (GN); 1381 *relicta Wilsins*, Jan Wilsin; Lein Wilsin, Hontenisse (DEBR. 1999).

Wilt, van der: Samengetrokken uit *van der Wildert*. PIN *Wildert* 'verwilderde, onbebouwde grond, wildernis'. 1316 *Johannis dicti vander Wilt*, Tilburg (WF); 1369-96 *Bernt van der Wilt*, G (DM).

Wiltenburg: PIN *Wiltenburg* in Bunnik (U). 1702 *Jan Ariensz Wiltenburg*, Zevenhoven ZH (DM).

Winckel, van de, zie van de *Winkel*.

Wind, van; van Went: Wellicht huisnaam. 1380 *Jacop van den Winde*, Kortrijk (DEBR. 2002).

Windberger: Vervorming van *Wijnberger*, afl. van de PIN *Wijnberg* in Epe (G) of *Wijnbergen* in Berg (G).

Winde, de, zie (de) *Windt*.

Windhorst: PIN *Windhorst* (NS).

Windt, (de); de Winde, Wen(d)t: 1. BN, wellicht voor iemand die vlug is als de wind, of snel als een winhond, hazewind. Vgl. Fr. *Levent*. 1227 *Impinus Went* (GN); 1268 *Ulr. Ventus* = 1280 *Uolr. dictus Wint* (BRECH.); 1330 et *Everdeyum dictum Wint* = 1330 *Everdey de Wint* = 1349 *Everdei den Wint*, Saaftinge-Hulst (DEBR. 1999); 1429 *Aernoud de Wind*, Hulst (PARM.). – 2. Naam voor iemand van de Slavische volksstam, de Wenden: 1197-1215 *Theodericus Slavus quod dicitur Wient*, Keulen (HAGSTR. 1949). Zo verklaart ook GYSS. 1963: 1282 *Joh. de Wint*, Kales.

Wingen, van; van Wijngen: PIN *Wingene* (WV). 1122 *Reinerus de Wingne*, Gent (DF XVIII); 1398 *Jan van Winghen*, Moen (DEBR. 1970).

Wingerden, van, zie (van den) *Wijngaard*.

Wink: Mnl. *wenc*, *winc* 'wenk, teken'. BN. 1356 *Wouter Bastijns Winc*, VB (WF).

Winkel, van de; van de Winckel, van de Wijnkel(e), van de Wijnckel, Winkel(s), Wijnckels: Verspreide PIN *Winkel* 'hoek'. 1375 *Lievin van den Winkeler*, Ieper (BEELE).

Winkelaar: Ook (de) *Winkeleer*. BerN van de *winkelier*, iemand die een winkel (oorspr. hoek, hoekhuis, werkplaats) heeft, kleinhandelaar. 1382 *Jan de Winkelare*, Gullegem (DEBR. 1970). Vgl. *Winkler*.

Winkelen, van: PIN *Winkelom* (A). 1440 *Katelinen van Winckelem*, Duffel (WF).

Winkelman: Syn. met *Winkelaar* of afl. van *van de Winkel*.

Winkster: Vrl. afl. van Mnl. *winken*, *wenken* 'wagelen, toewenken'

Winne, (de); Wijn(n)e, Swinne, Swenne(n), Zwennes: BerN Mnl. *winne*, *wenne* 'landbouwer, pachter, veldarbeider'. 1317 *Watier Wenne*, Kortrijk (DEBR. 1971); 1385 *Arnoldi des Swennen* = *Arnoldi des Wynnen*, Tongeren (WF).

Winnepenninckx: BN voor iemand die penningen, geld verdient, die goed zijn brood verdient. 1281 Gudwali Winnepenninc, Gent (WF).

Winsberghe, van, zie van Wijsberghe.

Winssen, van: PIN *Winssen* (G). 1369-96 Gerit van Wynsen, G (DM).

Winter, (de): BN naar de naam van het jaargetijde; vgl. *de Zomer*. 1314 Hyeman die Winter; 1381 Yman de Winter, Hulst; 1381 Jan de Winter, Hontenisse (DEBR. 1999); 1475 Cornelis de Wintre, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Winterswijk: PIN *Winterswijk* (G). 1585 Hendrick Winterswijck, Amsterdam (DM).

Wintraecken: PIN *Wintraak* (NL), 1849 *Wintraak of Wintraken*.

Wirts, Wirtz: 1. Gen. van D. *Wirt* 'waard'. – 2. Evtl. var. van *Wierls*.

Wisserhof: PIN *Wisserhof* (RP).

Wiskerke, zie Wisse(n)kerke.

Wismeijer: D. *Wiesmeier* 'meier bij een wei', vgl. *Wemeijer*. 1450 Leonh. Wismaier, Salzburg (BRECH.).

Wisniewski: Afl van een Poolse PIN als *Wisniewo, Wisniow, Wisznia*.

Wispelaere, (de): Mnl. *wispelaer* 'slangenbezweerder'. Vermoedelijk veeleer afl. van Mnl. *wispelen* 'fluiten, sissen, stamelen'. BN. 1323 Gerardus de Wispelaer, Antwerpen (HB); 1586 Joos de Wespelaere, Arnemuiden (DM).

Wisse: Patr. Germ. VN *Wizzo* < *wid-zo*. 1266 Heinricus dictus Wisse, ZV (OBREEN 211); 1288 Wisse van Hardinvelt, Lopik (U); 1289 Wisse Doedijns sone, Middelburg; 1294 Wisse Gillijs soen van Coudekerke, Walcheren (CG); 1318-19 Wissekijn Wissen sone de officio suo Welland, Z (HAMAKER I, 11); 1381 Joos f. Wissen, Hontenisse (DEBR. 1999); 1444 Aechtkin Wisse, Sluis (PARM.); 1475 Adriaen Wisse, Aardenburg (VAN VOOREN 1970)..

Wissekerke, zie Wissenkerke.

Wissel: 1. BerBN van de geldwisselaar. Vgl. *de Wisselaere*. 1291 Margareta Wissel, Kales (GYSS. 1963). – 2. Patr. Dim. van de VN *Wisse*. Of var. van. *Wessel*.

Wisselaere, de; Wissler: BerN van de geldwisselaar. 1277 heren Everkoie den Wisselere, Brussel (CG); 1283 Arnoldus Wisselare, Antwerpen (HB); 1585 Henrick Anthonisz Wissel, Amsterdam (DM).

Wisselink: Patr. Afl. van Patr. *Wissel* of var. van *Wesseling*.

Wisse(n)kerke, Wiskerke: PIN Wissenkerke (Goes, Z): 1216 *Witzenkerke* 'kerk van Witse'. 1318-19 Hense van Wissenkerke, Noord-Beveland (HAMAKER I, 43); 1467 Thomas Wiskerke, 1476 Joh. de Wissekerke, Leod. dioc. (WF).

Wissink: Patr. Afl. op -ing van Germ. VN *Wizzo*, -so-afl. van *Wido*. 1564 Jan Wissinck, Coesfeld; 1591 Otto Wissincx, Kleef-Antwerpen (WF); 1599 Arndt Wissinck, Zutphen (DM).

Wissler, zie de Wisselaere.

Wisz, zie Weiss.

Wit, (de); de With, de Widt, (de) Witt, (de) Witte: BN voor iemand met wit, blond haar of bleke huid. Fr. *Leblanc*. 1284-85 Gerarde den Witten, Dordrecht (DM); 1330 domino Michaele dicto Witte; 1338 meester Ye de Witte; 1353 Clais de Witte, Hulst; 1381 Yde Witten, Hontenisse; 1381 Zalamon de Witte, Ossenissee (DEBR. 1999); 1475 Jan Witte f. Adriaen, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1517 Jacob Witte Jacobsz, Zierikzee (MEERTENS 1947).

Withagen: PIN *Withagen* (G). 1340 Elizabeth Withaghe, Turnhout (WF).

Witjes: Dim. van *de Wit*. BN voor een kleine witte. 1306 Joh. Witkin, Etikhove (DEBR. 1971); 1382 Pieter Wittgens kindere, Amsterdam (WF).

Witkam(p), Wittkampf: PIN Witkamp in Laren (G) 'wit omheind veld'. Ook frequente Ndd. PIN *Wittkamp* (Duden).

Witman, zie Witteman.

Witmer: Patr. Germ. VN *wid-mêr* 'hout-beroemd': *Widimar, Witmarus* (MORLET I).

Witsen: Patr. Afl. van vleivorm op *-so* van de Germ. VN *Wido*: *Wiz(z)o* (GN). 1340 Joh. dictus Witse, Tienen (WF).

Witsen, van: PIN *Wissen* (NRW) of *Wessem* (NL).

Witstein, zie *Wetsteijn*.

Witt(e), (de), zie (de) *Wit*.

Wittebroodt: BerBN voor de bakker van wittebrood, fijn tarwebrood. Vgl. *Blan(c)pain*, *Weissbrod*, *Whitebread*. 1298 Hein Wittebroet, Kales (GYSS. 1963); 1382 Pieter Witbrood, Wervik WV (DEBR. 1970).

Witteman, Witman: 1. Afl. van *de Wit*, *de Witte*. 1372 J. Witteman, Brussel (WF); 1557 Jan Cornelisz die Witteman, Rijswijk ZH (DM); 1604 Anna de Wit = Anna Wittemans, Kortenberg (MNT 445). – 2. Patr. *Wijtman*, afl. van Germ. VN *Wijt*, *Wido*. 1314 Wytmannus filius Walteri dicti Bokelleer, Udenhout; 1310 Witmannus de Hukelom, Oisterwijk (WF); 1336 Witman Snoyen = 1346 Wijtman Snoeyen, Den Haag (DM); 1418-26 Wijtman Jan Wijtmans zoen = Wyt Wytmans, Oisterwijk (MNT 174).

Wittene, van: PIN *Witten* in Assen (DR) en Borger (DR).

Witterich: Patr. Germ. VN *wid-rîk*? ‘hout-machtig’: 980 *Wid(h)ericus*, 988 *Withericus*, Gent (GN). Vgl. *Witteryck* (WF).

Witteveen: PIN *Witteveen* (DR). 1747 Fokke Jans Witteveen, geboren op het *Witteveen* onder Oostermeer (FL) (DM).

Wittevrongel: Mnl. *wittewrong(h)el* ‘gestremde melk’. BN of BerBN. 1479 Zegheren Wittewronghele, Gent (WF).

Wittkampf, zie *Witkam(p)*.

Wittock, Wittoeck: Patr. Vleivorm op *-ok* van de Germ. VN *Wido*. 1208-12 Agatha uxor Henrici Wittocs, Gent (GN); ±1300 Walterus dictus Wittoc, Kortrijk (DEBR. 1971)..

Witvliet, zie *Wijtvliet*.

Witzenburg, van: PIN *Vitzenburg* (SA).

Wobben: Patr./Metr. Ndd.-Friese VN, bakervorm van een voornaam waarvan het eerste lid *wald* of *wulf* is en het tweede met een *b* begint, zoals *Wolbert*, *Wolbod*, *Wolbrand*, *Walburg*. 12e e. Uffo Wobbonis; 1462 Wobbo Luppens, FL; 1300 Wolburgis witwe des Willehelm Gropere = Wobb Groperesche, Lübeck (NN).

Woensel, van: PIN *Woensel* (NB). 1340 Balduinus de Woensele, Turnhout (WF).

Woerd, op de; van de Woerd: PIN *Woerd* ‘geringe terreinsverhoging in het gebied der grote rivieren’ (MOERMAN 272) in Appeltern (G), Zoelen (G), Engelen (NB). 1397 Henric van der Woerde, ’s-Gravenzande (DM).

Woerden, van: PIN *Woerden* (ZH). 1196 Hermannus de Wordene, Holland (DM).

Woerkom, van; van Woerkens: 1. *Woerkom*, gesproken vorm van PIN *Woudrichem* (NB). – 2. PIN *Workum* (FL).

Woestenberg: Ook *Woestenburg*. PIN *Woestenberg* of *-burg* ‘woeste, verlaten berg/burg’. 15e e. *Woestenberg* in Bavel (NB), 15e e. *Wuestenborch* in Diessen (NB). 1597 Guillaume van Woestenberghe, Sint-Omaars (WF).

Woestijne, van de: Verspreide PIN *Woestijn* ‘woest land’. PIN *Woesten* (WV): 1217 *Wostine*, in de 14e e. nog met lidwoord. 1396 van Roegere vander Woestine vanden goede ter Woestine, Menen (DEBR. 1970); 1660 Abraham van de Woestijne, Aardenburg (VS 1974, 567).

Wöginger: Misschien gerond uit *Weginger*, afl. van de PIN *Weging* (BEI).

Wöhler: Patr. *Wohler*, Ndd. var. van *Wolder*, *Wolter*, de Germ. VN *Walter*, *Wouter*.

Woittiez: Afwijkende spelling van *Watier*, W.-Pic. vorm van Fr. *Gautier* < de Germ. VN *Wouter*. 1290 Watier Provost de Halewin (DEBR. 1980); 1306 Wautiers Obrecht = Watiers Obrecht, Ieper (BEELE).

Wojcik, Wojcicchowski, Wojtal, Woytal, Woiytal, Wojtas: *Wojcik* is een afl. van Pools *wojt* 'hoofdman van een dorp', ontleend aan D. *Vogt*. Afleidingen *Wojtala*, *Wojtak*, *Wojtas* werden verward met die van Tsjechisch *Vojtech*, VN *voi-tech* 'krijger-troost' (DS).

Wolde, ten: PIN Oost-Ndl. *Wold* 'woud'.

Wolders, zie Wolters.

Wolf, (de): (de) Wolff, Wolfs, de Wulf: 1. BN 'wolf' of huisnaam. 1268 Lotinus Lupus; 1281 Bedda Wulf; 1326 Jan de Wulf, Ieper (BEELE); 1340 Magriete Arnoud Wulfs... Wouter de Wulf, Saaftinge (DEBR. 1999); 1475 Loy de Wulf, Aardenburg (VAN VOOREN 32). – 2. De vormen zonder lidwoord kunnen Patr. zijn, nl. de Germ. korte VN *Wolf*. 1392 Wulf den Fort, Lendeledede (DEBR. 1970).

Wolf, van der: PIN *Wolf* in Liezele (WV), Breendonk (A), Huibergen (NB), *de Wulf* in Harelbeke, Lichtervelde, Merkem, Reningelst, Tielt, Westvleteren, Wingene, Zedelgem (WV) (DF XVII). 1688 Grietje van der Wolff, Waddinxveen (DM).

Wolfaart, Wolfert, Wolfers, Wolvers, Wulf(f)aert: Patr. Germ. VN *wulf-hard* 'wolf-sterk'. 1276 Wlfardus, Hulst; 1327 Pieter Wulfarts sone; 1380 Jan Wulfaerts sone; 1381 Jan Wulfaert, Hulst (DEBR. 1962, 1999); 1309-10 Weite Wulfard, Aardenburg (HAES. 173); 1490 Jan Wulfaert, Axel (STEEGERS).

Wolfelaar, van; van Wolffelaar: PIN *Wolvelaar* in Sint-Gillis-Waas. 1595 Vincent van Wolvenaer, Zwijndrecht-Antwerpen (WF).

Wolfensberger: Afl. van PIN *Wolfsberg* (BEI, BW, SH) of in Asten (NB) en Groesbeek (G); *Wolfsbergen* (G, GR). 1704 Henricus van Wolffsberghen, Den Bosch (WF).

Wolferen, van: PIN *Wolferen* in Valburg (G) en Gorkum (ZH).

Wolfert, Wolfers, zie Wolfaart.

Wolff, (de), zie (de) Wolf.

Wolffelaar, van, zie van Wolfelaar.

Wolfgang: Patr. Germ. VN *wulf-gang* 'wolf-gang': *Wolfganc* (MORLET I). 964 terra Wlgangi, Z (GN).

Wolfs, zie (de) Wolf.

Wolfson: Patr. Zoon van Wolf. Zie (de) *Wolf* 2.

Wollenberg: PIN *Wollenberg* (BB, BW, HS, NRW).

Wollenweber: D. BerN van de wolwever. °1784 Theodorus Wullewevers, Geilenkirchen-Borsbeek (PDB).

Wolse: Patr. Uit *Wolfse*, zoon van *Wolf*.

Woltema: Patr. Friese afl. van Germ. *wald*-naam, zoals *Wolter*.

Wolterbeek: Herkomst uit Halberstadt (SA) (DM).

Woltering, Wolterman: Patr. Afl. van de VN *Wolter*. 1351 Pieter Wouterman, Axel (GYSS. 1999).

Wolters, Wolders: Patr. Germ. VN *wald-hari* 'heerser-leger': *Waldhari*, *Walthari* (Fm.). 1449 Henric Wolterssoen, Zwolle (DM). Zie ook *Wouters*.

Wolthuis, Woudhuizen: PIN *Wolthausen*, *Wolthusen* (ND), *Waldhaus* (BEI, BW, HS, NS, SA).

Wolting, Woltman: Patr. Afl. van Germ. *wald*-naam, zoals *Wolter*. Vgl. *Woltering*.

Wolven: Patr. Vleivorm van Germ. *wolf*-naam. 1195 Wulvini clerici = 1204 notarium nostrum Wulvinum, Kortrijk (DEBR. 1980', 1980).

Wolvers, zie Wolfaart.

Wolzak: BerBN voor de wolhandelaar of BN naar de huisnaam Vgl. D. *Wollensack*. 1648 Jan Daniels Wolsack bewoonde het huis *de Wolsack* en handelde in vlas en wollen lakens, Hilvarenbeek (DM).

Wondergem: PIN *Wondelgem* of *Wontergem* (OV). 1575 Pieter van Wondelghem, Snellegem (WF); 1587 Pieter van Wondergem, Domburg (*Vlaamse Stam* 1981, 279). Zie ook *van Wouterghem*.

Woning, van der: PIN *Woning?* Of herinterpretatie van Patr. *Wonnink?* Afl. van Germ. VN met *wunna* 'lust, vreugde', D. *Wonne*, zoals *Wunnibold*, *Wunnihelm*, *Wunimundus*, *Wuniharius* (MORLET I).

Woodfield: E. PIN in Napton-on-the-Hill (Warwickshire), die teruggaat op *Woodhull*. Of *Woodhill* bij Annan in Dumfries. 1365 Roger Wodyfelde, Dumfries (DS).

Wooldrik: Patr. Germ. VN *wald-rîk* 'heerser-machtig': 1^{ee} e. *Waldricus*, *Woldricus* (GN).

Worms: PIN *Worms* (RP). 1709 Jan Thomasz Worms, Uitdam (DM).

Worp, van: PIN *Worp/Werp* 'aangeworpen, aangewassen land', of in FL 'buitendijks land, opgeworpen vluchtheuvel' (MOERMAN). PIN *de Worp* in Deventer (DM).

Worrell: E. PIN *Worrall* (Yorkshire).

Wortel: 1. PIN *Wortel* (A). 1405 Gielij van Wortele, Antwerpen (WF). – 2. BN of BerBN naar de naam van de groente, de wortel, of deel van een plant. Vgl. D. *Wurzel*.

Wortman(n): Afl. van PIN *Woerd*, D. *Worth* 'geringe (vaak opgeworpen) hoogte ter bescherming tegen overstroming, omheinde hoogte'. Ook D. *Wurt*, Mnd. *wort*. 1574 Reinhold Wortmann, Dortmund (BRECH.); 1577 Gijsbrecht Wordtmans, Wezel-Antwerpen (WF).

Wouda: Ook *Wolda*. Patr. Friese afl. van *Woud*, *Wold*, korte Germ. VN *wald*.

Woude, van der; van Wouden, van (de) Wouw, van Wouwe(n): PIN Mnl. *woude*, *wou(we)* 'wouw, naam van verschillende planten waaruit verfstof bereid werd'. PIN *te Woude/Wouwe* in Melsele (OV). 1396 Jan van Woude, Antwerpen; 1423 Heinric van der Wouden, Kortrijk; 1445 Robbrecht vander Wauwe ... van Hamont int land van Loon (WF); 1475 Heinderic vander Woude, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1648 Frans Hartmansz. van der Woude, Monnikenland (NL 89 (1972), 10).

Woudenberg, (van): PIN *Woudenberg* (U). 1368 Otto van Woudenbergh, Zeist (DM).

Woudhuizen, zie Wolhuis.

Woudtra: Var. van Fries *Woudstra*, afl. van PIN *Woud* 'bos'.

Wouterghem, van: Door leesfout voor *van Wontergehm*. PIN *Wontergem* (OV). 1541 Franschois van Wonterghem, Oostrozebeke (WF). Zie ook *Wondergem*.

Wouters, Wouterse(n), Wauters: Patr. Germ. VN *wald-hari* 'heerser-leger': *Waldhar*, *Walthari* (Fm.), *Walterus*, *Woutra* (GN). ±1300 Michael filius Walteri = 1339 meester Michiel Wouters sone; 1381 Jan Wouters, Willem Wouters, Hontenisse (DEBR. 1999); 1420 Hughe Wouter Wouters zoens zone, Arnemuiden (PARM.); 1454 Walter vander Heyden = 1456 Wouter ..., Hasselt (WF); 1475 Adrianekin Wouters, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Wouts: Patr. *Wout*, korte vorm van *Wouter*.

Wouw, van (de); van Wouwe(n), zie van der Woude.

Woytal, zie Wojcik.

Wreede, de; (de) Vree(de): BN voor een wreed, streng, woest man. 1375 Cort de Wrede, Borken (MNT 296); 1454 Dieric de Wre, Sluis (PARM.).

Wreesman: Afl. van *de Vreeze* 'de Fries'.

Wright: E. BerN Oe. *wyrtha* (vgl. Mhd. *würhte*, Ndl. *gerocht*) 'werker, timmerman'. 1255 Robert le Wrichte, Essex (REANEY).

Wroblewski: Pools Wróblewski, PIN afgeleid van Russisch *vorobei* 'mus'.

Wttewaall: Lees *Uuttewaall* 'uit de Waal'. 1540-1575 Adriaan Jansz. Wtte Waell, Vianen (NL 99 (1982), 147-148). – Lit.: M.S.F. KEMP, *Wttewaall*. NL 100 (1983), 95.

Wuis: Wellicht uit *Wuits* < *Weits* < *Wouts*.

Wulf, de, zie (de) Wolf.

Wulf(f)aert, zie Wolfaart.

Wulfrancke: Patr. Herinterpretatie van de VN *Wolfram* als *Wolf-Frank*. 1341 Fritsche Wolfran, Wolfach (BRECH.); 1565 Wolffranck, Grave (HB 388).

Wullaert: Patr. Var. van *Willaert*, door ronding van *i* tot *u* na *w*.

Wullems, zie Willems.

Wullens, Wullink, zie Willen.

Wulp, van der: PIN *De Wulp* in Aardenburg (Z), Groede (Z).

Wunderl: D. *Wunderle, Wunderlin*, BN voor een wonderdoener.

Wurth: PIN Mnd. *Wurt*, Mnl. *waert, weert* 'opgehoogde plaats ter beveiliging tegen overstroming'. Vgl. *Wortman(n)*.

Wuijckhuijse, -huijze, zie Wijkhuis.

Wuijtack: Patr. *Woitak*, afl. van *Wouter*.

Wuijtinck: Opatr. Afl. van *Wouter*.

Wijbo: Patr. Germ. VN *Wibode* < *wîg-bodo* 'strijd-bode': *Wigbodo* (Fm.). Ook wel verward met *Wiboud*. 1274 Gossuin Wibout = Gossuini Wibode, Waregem (DEBR. 1980).

Wijck, van, zie van Wijk.

Wijk, van; van der Wijk, van Wijck, van Wiek: PIN *Wijk* (BL, NB, OV), Wijk-bij-Duurstede (U); Wijk-aan-Zee (NH). 1302 Willems wive van Wijch, Brugge (DF XVIII); 1460 Gerrit van Wijck, Rijswijk; 1626 Cornelis Gijsbertsz van Wijck, Wijk-bij-Duurstede (DM).

Wijdeveld: PIN, b.v. *Wijdevelde* in Merchtem (VB). 1688 Josuinus Widenfelt, IJlst FL (WF).

Wijffels: 1. Patr. Dim. op -*el* van Germ. *wîp*-naam 'wif, vrouw'. Vgl. fem. *Uuibila*, msc. *Wipil* (MORLET I). Zie *MVN* 1954, 181-6. 1382 Gillis Wijffel, Willem Wifel; 1398 Jan Wiffel, Bellegem (DEBR. 1970); 1609 Hans Wiffels, Keulen-Antwerpen (WF). – **2.** C. WYFFELS (*De familienaam Wyffels: Betekenis en verspreiding*, in Liber mem. Leo Vanackere, Handzame, 1980, 315-321) verklaart *wijfel* < Mnl. *wivel* 'insect, horzel, paardenvlieg'. De D. FN *Wibbel* wordt door BRECH. verklaard als BN voor een onrustig, beweeglijk, nerveus mens. 1635 Jacques Wevels = 1655 Jacobus Weyfels, Watervliet; 17e e. Jacobus Wijffels, Bassevelde Z (DM).

Wijga: Patr. Friese naam Wyga, afgeleid van een Germ. *wîg*-naam 'strijd'.

Wijgergans: Var. van *Weijergans*, gen van *Weijergang, Weigergang*. Mnl. *weygeren, weyeren* 'huppelen, springen' + *gang*. BN voor iemand die huppelend loopt, met wippende stap. Vgl. D. *Waiger*. 1301 Henricus dictus Weigerganc, Den Bosch; 1441 Gerit Weygergancs, Den Bosch (HB 484, 510).

Wijgham: PIN op -*ham*?

Wijgman: Patr. Germ. VN *wîg-man* 'strijd-man'. 11e e. *Wicmannus*, Gent (GN); 1172 Alardus Uicman, Utrecht (GYSS. 1966); 1596 Cornelis Wychmans = 1605 Corneles Wyckmans, Schelle A (WF).

Wijkhuis, Wijkhuisen, Wijkhuizen, Wijkhuijs, Wuijckhuijse, Wuijckhuijze: PIN *Wijkhuis* 'wijkplaats, kamphuis, versterking aan stadsmuren, kastelen'. *Wuijck*- door ronding na *w*. PIN *Wijkhuize* in Kruishoutem (OV), *Wijkhuizen* in Stenkkerzeel (VB) enz. 1155 Meinger de Wichusa, Oudenaarde (WF); 1234 Bertha de Wighus (GN); 1270 Joh. de Wighusen, Steenokkerzeel (WF); 1751 Cornelis van Wijkhuise, Aardenburg (*VS* 1974, 567).

Wijkstra: Friese afl. van *van Wijk*.

Wijma: Patr. Friese afl. van de Friese VN *Wij, Wy* < Germ. *wîg* 'strijd'.

Wijn, Wijnen, Wijnes: Patr. Korte vorm van een Germ. *wini*-naam (zoals *Boudewijn, Adelwin, Winand*) of van *Walewein* of *Iwein*. 1355 Claus Wijn, Antwerpen; 1620 Maria Wyns = 1623 Maria Weyns, Edegem A (WF). Zie iij *Weijn*.

Wijn, de, zie de Weijn.

Wijna: Patr. Friese afl. van *Wijn*, Germ. *wîn* 'vriend'.

Wijnacker: PIN *Wijnakker* 'wijnberg, wijngaard' in Bazel en Belsele (OV). 16e e. Jan Wijnackere, Waasland (WF).

Wijnand(t), Wijnands: Patr. Germ. VN *wîg-nanth* 'strijd-moed': *Wichnand, Winandus* (MORLET I). 12e e. Winant laicus, Gent (GN); 1384 Henric Wynants, Tienen (WF); 1602 Jan Wynants, Brabant-Zeeland (*VS* 1965, 224).

Wijnbeek: PIN *Wijnbeek* in Neer (NL).

Wijnckel, van de; Wijnckels, zie van de Winkel.

Wijne, zie (de) Winne.

Wijnen, Wijnes, zie Wijn.

Wijnen, van: PIN *Wijnen* bij Nistelrode (NB) of verkorte vorm van PIN *Delwijnen, Herwijnen, Zennewijnen* (G). 1404 Claus van Winen, Antwerpen (WF).

Wijngaard, (van den); van den Wijngaart, Wijngaerd, Wijngaarde(n), van Wijngaarden, van Wingerden, van de Weijgaart, Wijngers, Weijngers: Verspreide PIN *Wijngaard*. 1270 Willem van den Wijngarde, Gent (CG); 1360 Willem Wijngaert, Gent (WF); 1464 Willem uten Wingaerde; 1463 Jan uten Wyngaerde, Tholen (PARM.).

Wijngen, van, zie van Wingen.

Wijngers, zie (van den) Wijngaard.

Wijnhoff: PIN *Wijnhof* 'wijngaard', D. *Weinhof*. 1508 Sysbrant Wynhooft, Brugge (DF XVIII).

Wijnia: Patr. Fries *Winia, Wynia*, samengetrokken uit *Wininga, Wyninga*, afgeleid van een Germ. *win*-naam.

Wijnkel(e), van de, zie van de Winkel.

Wijnmaalen: 1660 Joost Jansz Wijnmaal, Leiden (PDB).

Wijnne, zie (de) Winne.

Wijnsberghe, van; van Weijnsberghe, van Weijnsbergen, van Winsberghe: PIN *Wijnsberg* bij Waregem (DF XVIII). 1398 Ghislein van den Winsberghe, Deerlijk; 1398 Meuwels van Windsberghe, Waregem (DEBR. 1970).

Wijnterp: Allicht Friese PIN.

Wijntjes: Patr. Dim. van *Wijn*. 14e e. Winand dit Winekin de Wayme, Luik; 1565 Wintgen der Wayl, Nystrop (WF); 1572 Lenart Wijntgens, Helmond (HB 422).

Wijs, (de); Weijs, de Wijze, de Weijs: Ook *de Wijse, de Wijze*. BN 'wijs, verstandig, geleerd, slim'. 1381 Lambert die Wijse, Gendringen (G); 1435 Heinen die Wise, den Bosch (HB 483); 1605 Nicolaes Wijs, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Wijsevelde, zie Wijsveld.

Wijshake: D. *Weisshaken, Weissshagen??i*

Wijsman: BN voor een wijs man. 1459 Lenart Wijsman, Genk (WF).

Wijsveld, Wijsevelde: Wellicht de D. PIN *Weissfeld* (RP).

Wijten, Wieten: Patr. Vleivorm van de Germ. VN *Wijt, Wido*. 1379 Rommout Witins, Kortrijk (DEBR. 190); 1675 Wicher Wijthen = Wijtten = Wieten, Den Ham-Meppel (DM). Vgl. ook 1381 Martin Wijtinc, Ossensisse (DEBR. 1999).

Wijtenburg: D. PIN *Wittenburg* (BB, MV, NS). 1329 Joh. Wittenborg, Lübeck (BRECH.).

Wijtman: De naam kan een var zijn van *Witman*, maar ook van *Weitman*, afl. van *Weit* < *Wouter*.

Wijtvliet, Witvliet: 1634 Jan Robbertsz van Wij(c)kvliet, Leiden (overgrootvader van) 1709-1754 Robbert van Wijtvliet, Leiden-Den Haag (DM).

Wijze, de, zie (de) Wijs.

Y

Yates: E. FN. Afkomstig van *Yate* (Gloucestershire) of naar de woonplaats bij een *gate* 'stadspoort', voor de portier. 1260 Philip del Yate (REANEY).

Yerseke, van: PIN *Yerseke* (Reimerswaal, Z). 1260 Poppone de Ierzeke, Z (OBREEN 245).

IJff: Patr. Germ. VN *Ivo*. Zie ook *Ivens*, *Hieftjes*. 1636 Albert Willemsz IJve, Huisduinen; 1724 Gerrit Jansz IJff, Assendelft (DM).

IJk, van, zie (van) Eijk.

Yntema: Patr./Metr. Friese afl. van dim. van de Friese VN *In(n)e*.

Young: E. FN *Young*, pendant van *de Jongh(e)*.

IJpelaar: PIN *IJpelaar* (NB). 1343 Jan van Ypelaer, Galder; 1347 Peter van Ypelaer, Drimmelen; 1352 Zebrecht van Ypelaer, Breda (NL 57 (1939), 544-550).

IJperen, van: PIN *Ieper* (WV). 1309 Jacob van Ypre = Jacob van Ypere, Aardenburg (HAES. 146).

IJpma: Patr. Friese afl. van de VN *IJpe*, *Iep*, *Ip(p)e*, *Ibbe*, bakervorm van Germ. VN *Idebert*.

IJsebaart, IJsebaert, Ysenbaert, IJzebaart, IJzebaert: Ook *Isenbaert* (WF). Patr. Germ. VN *isan-bard* 'ijzer-bijl': *Isanbart* (Fm.). 1220-40 terram Gilis Isenbars, Gent (CG); 1381 Pieter Ysenbaert, Hontenisse (DEBR. 1999); 1477 Pieter Ysembaert, Beoostenblide (STEEGERS).

IJseboudt: Patr. Germ. VN *isan-balth* 'ijzer-moedig': 988 *Isboldus*, 13e e. *Yseboldus* (GN). 1269 Ydseboud de Stavenisse; 1342 Yseboud mijns heren clerc, Z (MEERTENS 1947); 1329 Iseboldo de Asten, 1330-58 Arnoldi Ysebout; 1383 Wellini dicti Ysebout de Asten, Asten NB (MNT 120).

IJseldijk, (van); (van) IJsseldijk(e): PIN *IJseldijk* in Westervoort (G).

IJselenberg, IJzelenberg: PIN. Wellicht D. *Eiselberg* (BEI) of de frequente PIN *Eisenberg*. **Ysenbaert,** zie IJsebaart.

IJsenbrant: Patr. Germ. VN *isan-brand* 'ijzer-zwaard': *Isanbrandus* (MORLET I). 1282 Vrederic Ysebrants sone, Wateringen (CG); 1475 Jan Ysebrandt, Aardenburg (VAN VOOREN 1970); 1550 heer Adriaen IJbrant capellaen, Aardenburg (VAN VOOREN 32).

IJspeert: Volksetymologische vervorming van *IJsebaert*. Vgl. *Iesberts* (WF). 1703 Jacob IJspeert, Blokzijl (DM).

IJssel, (van den): Waternaam *de IJssel*. 1615 Hendrick IJssel; 1616 Christoffel IJssel, Deventer (NL 65 (1948), 191-194).

IJsseldijk(e), (van), zie van IJseldijk.

IJsselmuiden, van: PIN *IJsselmuiden* (OIJ).

IJsselstein, (van): PIN *IJsselstein* (U) en *IJsselsteijn* in Venraai (NL). 1333-34 a Ghysekino de Yselsteyne, Nijbroek (DM); 1360 Ghizebrecht van Yselsteyne, ridder, baliu van den lande van Aemstel (WF); 1404 Jan van Yselsteyn, 's-Gravenzande (DM); 1597 Jacques van IJsselsteyn, Zieikzee (MEERTENS 1947); 1733 Jacobus van IJsselsteijn, Noordgouwe (DE VOS 542)..

IJtsma: Patr. Friese afl. van *IJts*, dim. van de VN *Ite* < *Ide*.

IJzebaart, IJzebaert, zie IJsebaart.

IJzelenberg, zie IJselenberg.

IJzendoorn, van; Isendoorn: PIN *IJzendoorn* in Echteld (G). 1395 Machtelt Wouters van Isendoorn, G (DM); 1606 Wouter van Ysendorne, Aardenburg (VAN VOOREN 1973); † 1632 Marten van Isendoorn à Blois; 1697 Magdalena Aleydis van Isendoorn à Blois, Roermond (NL 26 (1908), 256, 28).

IJzendijke, van: PIN *IJzendijke* (Oostburg, ZV): 1126 Isandica (TW). 1366 Pieter van Ysendike, 1375 Philips van Yzendike, Assenede (GYSS. 1999, 526); 1419 Lizebette van Ysendike, Biervliet (PARM.); 1594 Jan van IJsendijcke, Aardenburg (VAN VOOREN 32).

IJzerloo, van: PIN *IJzerlo* in Aalten (G). 1608 Jan Hermans van Iserlo, Zutphen (DM).
IJzerman(s), Ezerman: BerN van de ijzerhandelaar of smid. 1336 Mathyas Yserman, Maastricht; 1405 Jan Yserman de Smet, Brugge (WF).

Z

Zaadnoordijk: Wellicht dubbele toenaam *Zaad/Saat* < *van der Sate* en *Noorddijk*, PIN (GR).

Zaal, zie Saal.

Zaalberg, Salberg: Metr. Germ. VN *Salaberga* (Fm.).

Zaamslacht, van: PIN *Zaamslag* (Terneuzen, Z). 1309-10 mijn here van Zaemslacht, Aardenburg (HAES. 174); 1343 Philips van Zaemslacht, Axel (GYSS. 1999).

Zaaijer, Zaje: BerN van de zaaier. 1396 Heinric de Zadere, Erembodegem (WF).

Zachariasse: Patr. Bijbelse VN *Zacharias*. 1443 Zacharias Larke, Sluis (WF).

Zächger, de, zie de Zaeg(h)er.

Zaeg(h)er, de; de Saegher, Sagher, Zagers, de Zaecher, de Zächger: BerN van de houtzager. 1309-10 Hannin de Zaghere, Aardenburg (HAES. 160); 1358 tusschen Jans van den Moere land ... ende Heinric Zaghers, Hulst (DEBR. 1999); 1472 heer Jacop de Saghere, Aardenburg (VAN VOOREN 30).

Zagers, zie de Zaeg(h)er.

Zaje, zie Zaaier.

Zalen, (van): PIN *Zaal* 'woonplaats, woning, kasteel'. 1393 Jan van der Zale, Saaftinge; 1381 Olivier de Sale, Hontenisse (DEBR. 1999); 1559 Cornelis van der Salen, Bergen-op-Zoom (WF).

Zalm, Salm: BN naar de visnaam, de zalm. Vaak huisnaam. 1281 Heine Salm, Zaffelare (WF).

Zalm, van (der); van der Salm: 1. PIN *Zalm* (NL). 1460 Jehan de Salmen, Tongeren (WF); 1660 Willem van der Salm, Brakel G (DM). – 2. Evtl. PIN *Vielsalm* (LX) of de riviernaam *Salm* (LU, LX).

Zaltbommel, (van): PIN *Zaltbommel* (G).

Zaman, Saman, Saaman: BerN van de zaaiman 'zaaiër'. 1306 Jan de Zaman, Waasland OV (WF).

Zand, (van het), zie van de(r) Zande.

Zandbergen, van Zandberghe, (van) Sandbergen, Sandberg, (van) Santbergen, (van) Santberg(h)en: PIN *Zandbergen* (OV), *Zandberg* (DR, GR, NL, OV, Z). 1591 Wessel van Sandtbergen, Zutphen (DM).

Zandboer: BerN van de zandboer, die zand verkoopt? Of veeleer volksetymologisch < *Sambour* < PIN *Chambourg* (Indre-et-Loire).

Zandburg: Aangezien *burg*- en *berg*-namen vaak verward werden, is *Zandburg* vermoedelijk uit *Zandberg* te verklaren.

Zande, van de(r); van den Zande, van de(r) Sande, (van het) Zand, van 't Sant, van (der)

Zanden: PIN *Zande* (WV), in Kamperveen (OIJ), *te Zande* of een van de vele plaatsnamen *Zand*. 1269 Willelmum magistrum de Zande (DEBR. 1980); 1475 Claeys Zandt, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Zandee, zie Sandee.

Zander(s), zie Sanders.

Zandjans: Vermoedelijk volksetymologisch uit de Vlaamse FN *van Sint Jans*. 1326 Michiel van Sint Jans, Ieper (BEELE).

Zandstra, Sanstra: Friese afl. van een *Zand*-toponiem, Fries *sân*.. 1791 Klaas Wytzes Zandstra, Zandgaast (DM).

Zandvliet, van; Zantvliet: PIN *Zandvliet* (A) en in Lisse (ZH). 1394 Hughe van Zantvliet, Antwerpen (WF); 1544 Claes Willemsz van Santvliet, Lisse (DM);

Zandweghe, van: Verspreide PIN *Zandweg*. 1398 Wouter van den Santweghen, Izegem (DEBR. 1970).

Zandwijk, van: 1. PIN in Tiel (G). – 2. PIN *Sandwich* (Kent): 993 *Sandwic*. 1351 Petrus van Zandwick, Nijmegen (DM); 1399 Pieter van Zandwyc, Ieper (DF XVIII); 1468 Jan van Zandwyc, Axel (PARM.).

Zandijk, (van) Sandijk, Sandijck, (van) Sandick: PIN *Zanddijk* in Veere (Z). 1214 Balduinus de Sandic, Middelburg (OHZ 525); 1544-1602 Hieronymus van Zandijk, Zierikzee (DE VOS 144); 1474 Jan van Sandyc, Weerde Z – Brugge; 1675 Jacobus Sandijck, Goes. – Lit.: A.M. VAN LOO-DITMAR, *Genealogie Sandijck*. *VZS* 1992, 206-222.

Zanetti: Patr. It. dim. van *Zanni/Giovanni*.

Zanger, de: BerN van een zanger, koorzanger. 1294 Hughe die Sanghere, Brugge (CG).

Zannier: Adaptatie van *Sannier* < *Sagnier* < *Saunier*. BerN van de zouter, zoutzieder, zouthandelaar. 1340 Henricus le sannier; 1292 Herbert le Saunier, Laon (MORLET I).

Zantbeek, van: PIN *Sambeek* (NB). 1489 Arnt van Sambeeck, Persingen (DM).

Zanten, van, zie van Sante(n).

Zantvliet, zie van Zandvliet.

Zappeij: It. *Zappi* < *Zappa* 'houweel'?

Zawadzski: Afl. van Pools *zawada* 'moeilijkheid, hindernis'. BN (DS).

Zdunczijk: Afl. van Pools *zdun* 'pottenbakker'. BerN (DS).

Zee, (van); van de(r) Zee: PIN *ter Zee*. Of naar de herkomst van de kust of de woonplaats aan zee. Ook huisnaam. 1370 Jhan van der See; 1428 Willem in de Zee, Willem achter Zee, Kortrijk (WF); 1634 Heijndrick Pouwels de la Mere = van der Zee/See, Delft (DM).

Zeedijk: PIN *Zeedijk*. 1585 Jan Zeedijk, Amsterdam; 1669 Kommer Arends Zeedijk, landbouwer aan de zeedijk, Den Bommel (DM).

Zeegers, zie Zegers.

Zeeland, van: Zeeland, streek- en provincienaam in Nederland. 1248 Wulfardus de Zelandia dominus de Maelstede, miles; 1381 relict Pieters van Seelant, Hulst (DEBR. 1962, 1999); 1332 Pieter f. Jans f. Willems van Zeeland (JAM. 17). 'Ridder Wulfaerd van Zeeland, heer van der Maelstede, ... noemde zich Wulfaerd van Zeeland, omdat hij belangrijke goederen op Zuid-Beveland bezat en wellicht ook daar vaak vertoefde' (ADRIAANSE 30); 1475 Jan uut Zeelandt, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Zeelander, de: Afkomstig van Zeeland, Zeeuw. 1294 Arnoud Selandre, Blankenberge (CG); 1381 Jan de Zeelandere, Joos de Seelandre, Ossensisse (DEBR. 1999); 1444 Jacop de Zeelandere, Hulst (PARM.); 1475 Heinderic de Zeelandre up Tmiddelezandt, Aardenburg (VAN VOOREN 1970).

Zeele, van, zie van Zele.

Zeeman: BerN van wie op zee gaat of naam voor wie aan de zee woont., of afl. van *van der Zee*. 1294 Heynrics Zeemans wedewe, Maastricht (CG); 1539 Florys Zeeman, Den Haag (DM).

Zeeuw, de: Volksnaam van de Zeeuw, uit Zeeland. 1388 Baudewin de Zeu = 1395 Boudin le Lantmetere dit Zeeu; 1367 Pietre Doedinszone dit Zeukin de Sierise (=Zierikzee), Ieper (BEELE). Over de naam *Zeeuw*, *Zeeuws*, zie DEBRABANDERE 2007, 390.

Zeevaard, Zeevaart: Patr. Volksetymologische vorm voor *Sevard*, *Sivert*, *Sievert*. Germ. VN *sigi-frith* 'zege-vrede': *Sigifridus*, *Sigefrid* (MORLET I). D. *Siegfried*. 1400 Loenis Sievaert, Kortrijk (WF); 1403 Heert Zivaert zoen, Hoorn (NHC).

Zeevaarder: Volksetymologische afl. van *Zeevaard*.

Zeeveld: Wellicht vervormd uit *Zeevaard*? Of PIN *Zegveld* (U)?

Zeeven: Patr. Ook *Sevens*, *Zeven*. Vleivorm van *Sievert* (zie *Zeevaard*).

Zegen, van der: PIN. 17e e. van der Segen, Lekkerkerk (PDB).

Zegerman: Patr. Afl. van de VN *Zeger*; zie *Zegers*.

Zegers, Seg(h)ers, Zeegers, Zeijger, Seegers, Siegers: Patr. Germ. VN *sigi-hari* 'zege-leger': *Siger*, *Sigihari*, *Sigerus*, *Segarius* (Fm., MORLET I, Dip., GN). 1276 Sygero de Puteo =

Zegher de Puteo, Ieper (BEELE); 1351 Boydiin Zeghers zone, Hulst (DEBR. 1999); 1576 Jacob Zegersz, Middelburg (DM). – LIT.: F. DEBRABANDERE, *De naamkundige nazaten van Zeger. De Leiegouw* 1993, 75-82.

Zegwaard: Patr. Germ. VN *Sigiward*. 1325 Ulr. Sigwart, Esslingen (BRECH.).

Zeilmaker, Zeijlemaker BerN van de zeilenmaker. 1466 Aelbrecht Willems zoon Zylmaker, Den Haag (DM).

Zeilstra: Fries *Zeilstra*, *Zylstra*, afl. van PIN *Syl*, *Zijl* ‘sluis, uitwateringssluis, afwateringskanaal’. 1800-1855 Durk Klazes Zijlstra, geboren in Monnikezijl (BROUWER 1965).

Zekveld: PIN *Zekvelt* in Zandvoort (NH) of *Zegveld* (U).

Zel, van der: Ook *van der Seelen*, *Verzele*. PIN *ter Zele* ‘uit één ruimte bestaand gebouw’.

Zeldenrust: BN voor een rusteloze. Durk Fokkes zou in 1811 met deze naam zijn bestaan als arbeider te kennen hebben gegeven (DM).

Zeldenthuis: BN voor iemand die vaak uithuizig is? Vermoedelijk een jonge FN.

Zelders: Ook *Selder(s)*. Mhd. *selder* ‘bewoner van een boerenwoning, hoevetje, hut’. 1260 Hainr. filius dicti Selders, Batingen (BRECH.).

Ze, van; van Zeele: PIN *Ze* (OV). ±1240 Dydela de Zele, Zele (WF); ±1300 domum... Jacobi de Zele = 1321 Jacob van Zele, Hulst (DEBR. 1999).

Zelisse, zie Selis.

Zellenrath: PIN *Sellenrade* (NRW). 1658 Martin Selleraedt, Silvolde G (HEKKET).

Zelzate, van: PIN *Zelzate* (OV). 1559 heer Jacop van Zelzate, Aardenburg (VAN VOOREN 32).

Zembsch: PIN *Zembschen* (SA).

Zemel: PIN *Semel* (U).

Zenner: Spelling van D. *Senner* ‘alpenherder, veehoeder, melker, kaasbereider’. 1368 Eberlin der Senner, Württemberg (DN).

Zentzis: Patr. Verkort uit *Vinzenzis* < *Vincentius*.

Zestig: Ook *Sestig(h)*, *Tsestigh* (WF). PIN *Sistig* in Kall (NRW). De Leuvense humanist *Sexagius* hette *Van Tsestich* en woonde in het huis met Romeinse cijfers LX. 1432 Judocus de Sistich, Leod. dioc.; 1584 J. van Sestich, Diest (WF).

Zetten, van: PIN *Zetten* (G). 1333-34 a Theoderico de Zetten, Nijbroek G (DM).

Zeurveld, zie Zuurveld.

Zevenboom: PIN. Vgl. D. *Siebenbäumen*.

Zevenhuizen: PIN *Zevenhuizen* (ZH), maar verder erg verspreid. Ook *Zevenhuis* (Z). 1600 Pieter Maertssen van Zevenhuyse, Arnemuiden (DM).

Zeventer: PIN *Zevender* in Schoonhoven (ZH). 1686 Daam Thijsz van Zeventer, Waddinxveen ZH (DM).

Zeijger, zie Zeger(s).

Zeijlemaker, zie Zeilmaker.

Zeijler: BN voor een zeiler of zeilmaker?

Ziegelaar, zie Segeler.

Zielinska: *Zielinski*, Poolse afl. van *zielony* ‘groen’.

Zielman, zie Zijlmans.

Zier: PIN *Zier* bij Aken (NRW).

Zierikzee: PIN *Zierikzee* (Z). 1226 Costinus de Serixe, Krabbendijke (OHZ II, 60); 1250 Willelmus filius Ellici de Sirikese (OBREEN 269).

Zietse: Patr. Germ. VN *Zizo* (MORLET I), *so*-dim. bij een *tîd*-naam. Vgl. D. *Zitzmann*, Fries *Sietse*, *Sytse*, *Zytze*.

Ziff: Variant van de joodse FN *Seef*, *Sieff* < Jiddisch *Zev*, Hebr. *Zeev* ‘wolf’.

Zikken: Patr. Verbogen vorm van *Sicke* < *Sicco*, bakervorm van een Germ. *sigi*-naam. Sifridus cognomento Sicco (V.D.SCHAAR).

Zimmerman(n): D. BerN *Zimmermann* 'timmerman'.

Zink, Sinck, Sinke, Sijnke: Mnl. *sinke*, Mhd. *zinke* 'trompet, hoorn, schalmei'. BerBN van de muzikant. Vgl. D. *Zinkenblaser*. 1587 P. Zinck = P. Sincq, Antwerpen (WF); 1635-64 Cornelis Claesz Sincke, Schore; 1634 1677 Marinus Claasz Sincke, Biezelinghe (HARTHOORN).

Zitteren, van: Wsch. PIN *Sittard* (NL, NRW), *Zittard* (A, NB, NL), *Zittert* (NB, NL), *Zittert(-Lumen)* (VB). 1627 Cristiaen Hermansz van Zitteren, Gouda (DM).

Zoelen, van: PIN *Zoelen* (G). 1200 Stephanus de Sulen, Utrecht; 1369-96 Evert van Zuelen, G (DM).

Zoetaert, Soethaert, Zoeter, Soeter(s): Patr. Germ. VN *swôt-hard* 'zoet-sterk': *Sut(h)ardus* (MORLET I). Of ml. afleiding van de meisjesnaam *Zoete*. 1426-28 Zoetaerdt vanden Male, Kortrijk (DEBR. 1958); 1480 Olivier Soete = Olivier Soetaert, Waregem (WF); 1595 Aernout Soetaert, Aardenburg (VAN VOOREN 30).

Zoete, Soeten(s): Metr. Meisjesnaam *Zoete*, korte vorm naast *Avezoete*, *Heilzoete*, *Immezoete*, *Marzoete*. 1300 Walterum dictum Zoete = 1328 den hare Wouteren Zoete den pape, Hulst (DEBR. 1962, 1999). – Lit.: F. DEBRABANDERE, *De familienaam Soete. De Leiegouw* 3 (1961), 11-14. – T. SCHOONHEIM, *Soete, naamstam of suffix?* Liber Amicorum Johan Taeldeman, 2004, 751-760.

Zoeter, zie Zoetaert.

Zoeterweij, zie Zoetewei.

Zoeteweg: Vermoedelijk volksetymologisch uit *Zuidweg*, vanwege oostelijke *oe*-uitspraak; vgl. *Zuidweij*.

Zoetewei, Zoete(r)weij: BN *Zoete wei*. *Wei* 'wei, hui van de melk'. BN voor de melkboer. Vgl. *Zoetemelk*. ±1570 Anthoine Soetweye, Mechelen (WF); 1621 Lauwerynke Soetewey, Veere (VZS 1993, 224); 1685 Josyas Soetwey, Goes-Aardenburg (DM).

Zomer, (de); (de) Somer, Somers, Sommer, de Soomer, Soomers: BN naar het jaargetijde, de zomer. Vgl. *De Winter*. 1279 Hugo Zomer, Hulst; 1320 Boidijn de Zomer = 1326 Bouden de Zomer, Hulst (DEBR. 1962, 1999).

Zon, van (der), zie van Son.

Zondervan: *Zonder van*, d.i. zonder achternaam. Een FN uit 1811 Pieter Lieuwes Zondervan, Sneek; Jelke Sondervan, Franeker.

Zonnekein: Patr. *Zonnekein* < *Zonnequin*, *Zannequin* < *Jeannequin*, *Janquin*, Mnl. *Jannekin* 'Jantje'. Herkomstig uit FV en WV (zie WF).

Zonnemare, van: PIN *Zonnemaire* (Brouwershaven, Z). 1349 Jan van Zonnemaer = 1357 Jan van Zonnemare, Axel (GYSS. 1999).

Zonneveld, (van); Sonneveldt: PIN *Zonneveld* bij Valkenburg (ZH) (MOERMAN). Vgl. D. *Sonnenfeld*. 1561 Petrus Sonneveldt, Alkmaar; 1567 Oudaert van Sonneveldt, Gouda (WF).

Zonnevijn(l)e, Zonnewijle, zie de Sonnevile.

Zonruiter: Wellicht D. **Sonnreuter* < de PIN *Sonnenreuth* (BEI).

Zoolingen, zie van Solingen.

Zoom, (van): PIN *Zoom* 'zoom, rand'. *Bergen-op-Zoom* (NB). *De Zoom* is de heuvelrand tussen Harderwijk en Elburg (G) en een buurt in Nunspeet (G). 1374 Lijsbetten vanden Soeme = 1375 vanden Zoeme, Antwerpen (WF).

Zoons, Soons: Verwantschapsnaam 'zoon'.

Zorgdrager, Sorgedraget: BN voor een zorgvuldige, die zorg draagt. 1600 Jacob de Zorghere, Aardenburg (VAN VOOREN 1973).

Zorge, BN voor wie zorgvuldig, bezorgd is. 1382 Roeger Zorghe, Desselgem WV (DEBR. 1958).

Zorge, van; van Sorge(n): PIN, vgl. de *Hooge Zorge* in Gendringen (G). Wellicht vernederlandst uit D. *Zarge*, d.i. Mnl. *targe* 'schild'. > 'rand, grens' ook 'heuvel' (HEKKET).

Zoutendijk: PIN *Zoutendijk* (NB). 1570 Claes Soutendijck, Altena-Delft (DM).

Zoutewelle: PIN *Southwell* (Nottinghamshire). 1700 Dingena Soutewel, Iersendam (PDB).

Zoutman: BerN van de zoutzieder of zouthandelaar. Vgl. D. *Salzmann*. 1575 Joost Soutman, Woutersbrakel-Antwerpen (WF).

Zouwen, van der: PIN Mnl. *zuwe, zauw, sauwe* 'sloot, gracht, greppel, goot, afwaterigssloot' (DEBR. 1977).

Zuber: Mhd. *zûber* 'houten vat'. D. BerBN voor de kuiper.

Zuidema: Fries Patr. Germ. VN *swinth-man* 'sterk, hevig-man'.

Zuiderhof, zie Zuidhof.

Zuidervaart: PIN *Zuidervaart* in Het Bilmt (FL) en Wieringerwaard (NH). 1689 Bouwen Gijsen Suijdervaert, Vrijhoeven (DM).

Zuiderveld: PIN *Zuiderveld* in Odoorn (DR), Bemmeler (G), Putten (G). Zie ook *Zuurveld*.

Zuiderwijk: PIN *Zuiderwijk* in Veendam (GR) en Westerbork (DR).

Zuideweg, zie Zuidweg.

Zuidgeest: PIN *Zuidgeest* in Woensdrecht (NB).

Zuidhof, Zuiderhof: PIN in Ambt Delden: 1383 *Suuthof*, in Tubbergen: 1381-83 *Zuethof* (HEKKET). Vgl. *Südhof* (HS, SH), *Zuidhoven* (ZH). 1595 Jan Cornelisz Zuidhof, Baarland; - 1597 Bastiaen Jansz Suythoff, Baarland (DM); 1699 Jan Laurisse Zuythof, Middelburg (HARTHOORN).

Zuidhoorn: PIN *Zuidhorn* (GR).

Zuidland, van: PIN *Zuidland* (ZH), in Kerkwerpe (Z) en in Retranchement (Sluis, Z): 1435 *Zuutland* (DF XVIII). 1585-1638 Yman van Zuydlandt heer van Moermond en van renesse; 1622-1700 Catharina van Zuydlandt (DE VOS 320-321).

Zuidweg, Zuidwegt, Zuideweg, Zuijdeweg, Zuijdweg(h), Zuijdwegt: Verspreide PIN. 1678 Hendrick Arjansz Suytwegh, Wemeldinge-Yerseke; 1715 Willem Jansen Suydwegh, Yerseke (HARTHOORN); 1736 Adriaan Cornelisz Zuidweg, Kruiningen (DM).

Zuidijk, zie Zuijdijk.

Zuidweij: Volksetymologisch uit *Zoetewei*.

Zuien, van; van Zuijen: Door *d*-syncope uit *van Zuiden*. Naar de zuidelijk gelegen woonplaats. 1317 ieghen Pauwels van Zuden voerd, Egmond (NHC); 1396 Hubrecht van Zuyden, Antwerpen (WF).

Zuilekom, van; Zuijlekom, van; van Suijlekom: PIN *Zuilichem* (G): 1203 *Sulenkem*.

Zuilen, van; van Zuijlen, Suijlen: PIN *Zuilen* (U). 1278 Suedher van Sulen, Utrecht (CG; OHZ IV, 15).

Zunderd, van, zie van Zundert.

Zunderen, (van); van Sunderen: PIN 'afgezonderde plaats'. Of var. van *van Zundert*?

Zundert, van; van Zunderd: PIN *Zundert* (NB). 1562 Huibrecht van Sundert, Bergen-op-Zoom-Antwerpen (WF).

Zurcher: D. *Zür(i)cher*, afkomstig van het Zwitserse Zürich.

Zurhaar, Zürhaar: D. PIN *Zur Haar*. PIN *Haar* (BEI, NRW, NS). Mnd. *hâr* 'slijk' of Mnd. *hare* 'hoogte, droge plaats in moeras' (DUDEN).

Zuring, Suring, Suerink: 1. Afl. van bnw. *zuur*. BN voor iemand met een zuur, onvriendelijk karakter. 1281 Weitin Zuerinc, Zuienkerke WV (CG); 1308 Dummiaen Surinc van Venkeroede, BL (WF); 1475 tkindt Donaes Zuerinckx, Aardenburg (VAN VOOREN 1970). – 2. Patr. Wellicht oorspr. Germ. VN. Vgl. Fries *Suringa*.

Zutphen, van: PIN *Zutphen* (G). 1195 Pelegrinus de Sutvenne, G (LNT); 1556 Liebrecht van Sutphen, Zutphen-Antwerpen (WF).

Zutter, de/du, de Sutter, Suter, de Sitter: BerN Mnl. *sutter* < Lat. *sutor* ‘naaier, kleermaker, schoenmaker’. *De Sitter* is een ontronde vorm. 1280 Coppinus Sutor = 1281 Coppinum Zuttre, Ieper (BEELE); 1521 Adriaen de Zuttere = de Sittere, Aardenburg (VAN VOOREN 33).

Zuur: BN voor iemand met een zuur karakter, een zuurmuil. Vgl. D. *Sauer*. 1268 Willelmus Zure, Ieper (BEELE); 1399 Henric die Zuere, Zwolle (DM).

Zuuren, van: PIN (Hoog- of Laag-)Soeren (G).

Zuurmond, Suurmond: 1. BN voor een ‘zuurmuil, zuurkijker’. Vgl. D. *Sauermund*. 1602 Jaspar Soirmont = Jasper Sourmondt, Nijmegen (DM). 1700 Willem Zuermondt, Ede (G); 1730 Evert Suirmond, Wageningen-Rotterdam = 1739 Evert Zuurmond, jongman van Ede in Gelderland (NL 37 (1919), 394-401). – 2. Evtl. volksetymologisch uit *Surmont* ‘Op den Berg’. 1670 Jann Jansen Suermond, Menen WV – ’s-Heerenhoek (VS 1972, 109).

Zuurveld, Zeurveld: *Zuurveld* door *d*-syncope uit *Zuderveld*. Zie *Zuiderveld*.

Zuweveld: Vervormd uit *Zuurveld*, vanwege afwijkende articulatie van de *r*.

Zuijddijk, Zuidijk: PIN *Zuiddijk* in Groede, Sluis en IJzendijke-Ambacht (Z): 1450 upden Zuutdyc streckende duer Ysendyc ambocht (DF XVIII), ook in Dubbeldam (ZH). 1393 Jan Zudijc, Saaftinge (DEBR. 1999); 1265 Willelmus ute Sutdike, Vier Ambachten (GYSS. 1999).

Zuijderdorp: PIN *Zuiddorpe* in Axel (Temeuzen, Z), *Zuiderdorp* in Koekelare (WV). 1449 Matheeus van Sudendorp = 1457 Matheeus van Zudendorpe, Hulst (GYSS. 1999).

Zuijderduijn: PIN *Zuiderduintjes* op Rottumeroog (GR).

Zuijdeweg, Zuijdweg(h), Zuijdwegt, zie Zuidweg.

Zuijen, van, zie van Zuien.

Zuijlekom, van, zie van Zuilekom.

Zuijlen, van, zie van Zuilen.

Zwaal; van Swaal: Gen. van *de Waal*. 1592 Pieter Hermonts Swael, Katendrecht (DM).

Zwaan, Swaan, Swaen: 1. BN voor iemand met een lange hals, zoals een zwaan. 1290 Jan die Zuane, Tienen (CG). – 2. Huisnaam. 1431 Tram van Outrive = 1422 Tristram uter Zwane; 1417 Willem van Outerive f. Jhans die men zeide de Zwane, Kortrijk (DEBR. 1958). – 3. Metr. Germ. meisjesnaam *Swane* ‘zwaan’: *Svana* (Fm.). 1393 Zwanen Spotters, Kortrijk (DEBR. 1970; *Zwane*, *Zwaenkin* komt er in 1350-1400 negenmaal als VN voor).

Zwaan, van der; van den Zwan: Huisnaam, zie *Zwaan* 2. 1562 Ariaen Ariaensz. in de Zwan, Rotterdam. – Lit.: E. VAN DER ZWAN, *Van der Zwan*, Lelystad, 1987.

Zwaard: BerBN van de wapensmid. Vgl. FN *Zwardemaker*.

Zwaenepoel: PIN *Zwanepoel* in Beernem en Vladslo (WV) (DF XVIII). 1587 Jan Zwaenepoel, Roeselare (*Vlaamse Stam* 1989, 214).

Zwaga: Friese FN Swaga, afl. van PIN *Zwaag* (NH) of *Boornzwaag*, *Beetsterzwaag*, *Snikzwaag*, *Kollumerzwaag* (FL). 1640 Tarquinius Swaga, Boornzwaag (DM).

Zwage(n)maker, zie (de) Wagemaker.

Zwager: Verwantschapsnaam *zwager* ‘schoonzoon, schoonvader, aanverwante’. 1585 Sijn Swager, Amsterdam (DM).

Zwagerman: Afl. van *Zwager*.

Zwakenberg: PIN *Zwakenberg* bij Wijhe en Olst (OIJ) (DM).

Zwam, van: Door ass. *lm/m* uit *van Zwalm*. PIN *Munkzwalm* of *Nederzwalm* (OIJ).

Zwan, van den, zie van der Zwaan.

Zwanenbeek: PIN. Vgl. D. *Schwanbeck* (MV), *Schwanebeck* (BB, SA), *Schwanenbach* (BW).

Zwanenburg: PIN *Zwanenburg* in Haarlemmermeer (NH) en Kapelle (Z). 12342 Hughe Willem Jansz van Swanenburg, Beoostenschelde (DM).

Zwanink: Patr. Germ. VN, afl. van *Swana* ‘zwaan’. Vgl. 1346 Laureis Zwanaerds huus, Hulst (DEBR. 1999).

Zwart, de Zwart(e), Swart, de Swart(e), Sewarte: BN naar het zwarte haar of de donkere huidskleur. 1286 Pieter den Svarten, Dordrecht; 1449 Henric Zwarte = Henric den Zwartten, Zwolle (DM).

Zwartelé, Zwartelee, Zwarteli, zie Swartelé.

Zwartepoort(e): Wellicht de PIN *Zwartepaard* in Lienden (G) en Wymbritseradiel (FL).

Zweden, van; van Zweeden, de Sweeden: Herkomstig van Zweden. 1566 Cornelis van Sweden, Utrecht-Antwerpen (WF); 17e e. Cornelis Voortrap van Sweden, Kapelle; 1737 Cornelis van Sweden, Polder van Namen (VZS 1994, 13-31).

Zweedijk: PIN 1630 Cornelis Jobsen Sweedijk, Yerseke (DM).

Zweekhorst: PIN *Zweekhorst* in Zevenaar (G).

Zweemer, (de), zie Zwemer.

Zweep, van der: PIN *de Zweep* in Adegem (OV), Dikkebus, Oostkamp, Torhout (WV).

Zwegers: Mnl. *zweger* 'schoonmoeder'. 1675 Isabella Sweghers, Lo (WF).

Zweiphenning: D. *Zweipfennig* 'twee penningen'.

Zwemer, (de) Zweemer: Afl. van Mnl. *swe(i)men* 'slepen, zweven'. BN voor iemand die alsmaar rondzwerft, rondhangt, rondloopt. Vgl. D. *Schweimer*. 1309-10 Lamsin de Swiemere = Lamsin de Zuemere (lees: Zwemere), Aardenburg (HAES. 164); 1340-41 Reyngaer de Swymere, Zuidland (HAMAKER II, 81); 1422 Pieter de Zwemere, Assenede (GYSS. 1999).

Zwennes, zie (de) Winne.

Zwernen: Vermoedelijk door leesfout voor *Zwennen*, gen van *de Wenne*, zie (de) Winne.

Zwienen, van: PIN, wellicht het *Zwin*.

Zwiep: Adaptatie van D. *Schwibb*, *Schwipp* < Ndd. *swip* 'leep, handig'. 1683 Geert Hendriks Schwiep, Bentheim-Hoogeveen (vader van) Lambert Geerts Zwiep (DM).

Zwierink: Patr. Afl. van VN *Zwier*, zie *Zwier(s)*.

Zwier(s), Swier(s): Patr. Germ. VN *Sweder*, *Sweer*, *Swier*, *Zwier*, nl. *swi(n)th-hari* 'sterk-leger'. 1278 wi Suedher van Sulen, Utrecht (CG); 1399 Sweder van Scuyllendorch, Den Bosch (HB 493); 1455 Zweer vander Poerte, Kortrijk (WF). Later opgevat als *Assuerus/Ahasverus*. 1495 Zweren de Joede = 1515 Zweers de Jeude (vader van) 1530 Gielij de Juede, Sweers sone (en van) 1542 Peeter van der Jeught (zoon van) Assweren, Baardegem-Mazenzele (med. F. van der Jeught, Kapelle-op-dne-Bos (WF). Zie ook *Swerus*.

Zwieten, van; Zwijten: PIN *Zwieten* (ZH). 1436 Boud. van Zwieten, ZH; 1450 Jan van Zwieten, Leiden-Brugge (WF).

Zwigtman: Afl. van Mnl. *swichten* 'bedaren, wijken'? 1664 Cornelis Frans Swichtman, Domburg-West-Souburg (grootvader van) 1700 Maria Dingemanse Zwigtman (DM).

Zwinderman: Afl. van PIN *Zwinderen* in Oosterhesselen (DR).

Zwol, van; Zwolle: PIN *Zwolle* (OIJ, G). 1428 Gheertruden van Swolle, Hasselt; 1582 Meynart van Zwol, Maastricht; 1576 Willem van Zwolle, Zwolle-Antwerpen (WF).

Zwijgers: Ook *Swijgers* uit *Swiggers*. Patr. Germ. VN *Swidger*, achteraf opgevat als BN voor een zwijger. Vgl. D. *Schweiger*. 1584 Nicolaes Swiggers, Antwerpen (WF).

Zwijndrecht, van: PIN *Zwijndrecht* (ZH). 1340 Willem van Zwiindrecht, Saafinge (DEBR. 1999).

Zwijnenberg, Zwijnenburg: Wellicht hypercorrect voor PIN *Zwanenburg*, *Zwanenberg* in Gendringen (G) (HEKKET). 1709 Cornelis Bastiaans Zwijnenburg van Graveland (DM).

Zwijten, zie van Zwieten.

Zijl, van (der); van Zijl, Verzijl: Waternaam Mnl. *sijl*, *zijl* 'waterleiding, waterloop'. 1379 Diedericke van der Zile, Brugge; 1565 Andries van der Sielen, Groningen-Antwerpen (WF); 1669 Pieter Leendertsz Verseijl, Vlist (DM). – Lit.: D.J. KNOOPS, *Johannes Verzijl (Gouda 1747-Leuven 1817) stamvader der Belgische Verzijls*. *Gens Nostra* 8 (1953), 167-169, 186-188.

Zijlmans, Zielman: Afl. van *van (der) Zijl*.

Zijlstra: Friese afl. van *van (der) Zijl*.

Zijp, (van); van der Sijpt, Versijp: Verspreide waternaam *Zijp(e)* 'afwatering'. *De Zijp* (G), *Zijp* (NB), *Zijpe* (Z), *De Zijpe* (NH), *De Zijpte* (Kortrijk, WV), *Zijpt* (Lichtaart, A).1227 Balduini de Sipe, Bavegem (GN); 1382 meester Pieter van der Zijpen, Hulst (DEBR. 1999); 1395 Ave van der Zipe, Amsterdam (NHC).

Zijta: De naam ziet er Fries uit, hoewel hij in Friesland niet voorkomt. Vgl. Fries *Site*, *Syte*, *Sytinga*, *Sytema*, *Sytma*.

Zijtveld, van: PIN *Zijderveld* (ZH).